GOD RIITI MAJI KEPI

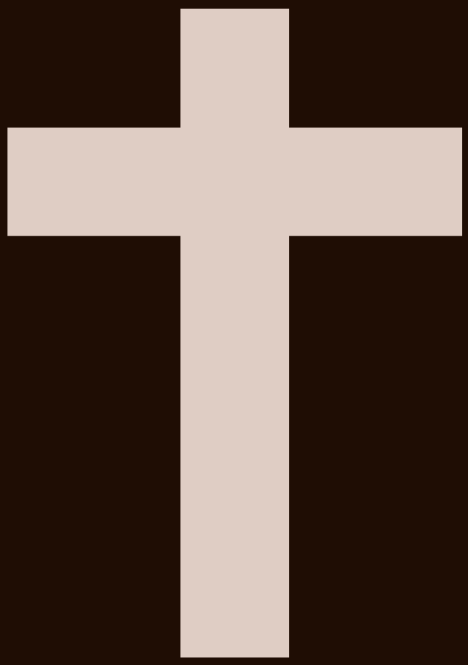

The New Testament in the Washkuk Language, also known as the Kwoma Language, of Papua New Guinea

GOD RIITI MAJI KEPI

The New Testament in the Washkuk Language, also known as the Kwoma Language, of Papua New Guinea

Nupela Testamen long tokples Washkuk long Niugini

copyright © 1974 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Washkuk (Kwoma)

Dialect: Kwoma or Washkuk

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2013-01-08

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 31 Aug 2023
df8dc48f-feff-515c-a5a2-c9c957dac5bb

Contents

FRT 1
Matyu 3
Mak 59
Luk 94
Jon 153
Aposel 194
Rom 247
1 Korin 273
2 Korin 297
Galesia 313
Epesas 322
Pilipai 330
Kolosi 336
1 Tesalonaika 342
2 Tesalonaika 347
1 Timoti 350
2 Timoti 357
Taitas 362
Pilimon 365
Hibru 367
Jems 387
1 Pita 394
2 Pita 402
1 Jon 406
2 Jon 412
3 Jon 413
Jut 414
Revelesen 416

GOD RIITI MAJI KEPI

The New Testament in the Washkuk language, also known as the Kwoma language, of Papua New Guinea

Nupela Testamen long tokples Washkuk long Niugini

God Riiti Maji Kepi
The New Testament in the Washkuk Language, also known as the Kwoma language, of Papua New Guinea

Translation by Wycliffe Bible Translators

© 2014 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Print publication, 1974 by the International Bible Society

Web version
2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.
www.Wycliffe.org

http://pngscriptures.org

www.ScriptureEarth.org

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons license (Attribution-Noncommercial-No Derivative Works).
http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0

Your are free to share — to copy, distribute and transmit the text under the following conditions:

- **Attribution.** You must attribute the work to *Wycliffe Bible Translators* (but not in any way that suggests that they endorse you or your use of the work).
- **Noncommercial.** You may not use this work for commercial purposes.
- **No Derivative Works.** You may not alter, transform, or build upon this work.
- **In addition,** you have permission to port the text to different file formats, as long as you don't change any of the text or punctuation of the Bible.

Notice — For any reuse or distribution, you must make clear to others the license terms of this work.

Tok Orait
Dispela Buk Baibel i kam wantaim tok orait na lo bilong Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivative Works license. Em i tok olsem **yu ken givim kopi long narepela manmeri.** Yu ken wokim kopi na givim long husat i laikim. Tasol, yu mas tok klia dispela samting i kam long *http://tokplesbaibel.org.* Yu no ken kisim mani na salim dispela. **Yu mas givim nating.** Na tu, **yu no ken senisim Tok.**

Ol piksa i kam wantim ol Baibel na narapela buk i stap long dispela sait i gat tok orait long usim wantaim dispela samting tasol. Sapos yu laik narapela tok orait, yu mas askim husat i papa bilong copyright long dispela ol piksa.
Sapos yu laik stretim samting i no orait long dispela tok orait, stretim tok, salim Buk Baibel, o tainim Tok bilong God long nupela tok ples, yu ken **askim mipela.**
Olgeta tok orait na lo long tok ples English i stap long *http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/legalcode.*
Sapos yu gat askim long dispela, **plis askim mipela.**

God Riiti Maji Kepi

MATYU
Matyu Riita Keyir Maji Kepi

Jisas Kraist Riiti Wayega Yechi Hi

1 Diita maji eeta Jisas Kraist riina yimowurek eeka tar wayega yechi maji. Jisas Kraist
rii Devit riiti neja. Devit rii Ebraham riiti neja.
2 Ebraham rii Aisak riiti apoko.
Aisak rii Jekop riiti apoko.
Jekop rii Juda riiti apoko riiti yaka kumwoy yechaka eecha tar.
3 Juda rii Peres, Sara piiriiti apoko. Piiriiti awi siiti hi Tema.
Peres rii Hesron riiti apoko.
Hesron rii Ram riiti apoko.
4 Ram rii Aminadap riiti apoko.
Aminadap rii Nason riiti apoko.
Nason rii Salmon riiti apoko.
5 Salmon rii Boas riiti apoko. Riiti awi Rehap.
Boas rii Obet riiti apoko. Riiti awi Rut.
Obet rii Jesi riiti apoko.
6 Jesi rii aka tabo yima Devit riiti apoko.
Devit rii Solomon riiti apoko. Riiti awi sii Yuraia riiti mima.
7 Solomon rii Riaboam riiti apoko.
Riaboam rii Abaisa riiti apoko.
Abaisa rii Esa riiti apoko.
8 Esa rii Jihosapat riiti apoko.
Jihosapat rii Joram riiti apoko.
Joram rii Asaia riiti apoko.
9 Asaia rii Jotam riiti apoko.
Jotam rii Ehas riiti apoko.
Ehas rii Hesekaia riiti apoko.
10 Hesekaia rii Manasa riiti apoko.
Manasa rii Emos riiti apoko.
Emos rii Josaia riiti apoko.
11 Josaia rii Jekonaia riiti apoko yaka kumwoyeka eecha tar. Diita nediik Isrel ma
yenya pokojichi Bebilon akamak ye ir.
12 Poko jichi ye irek, Jehonaia rii Sialtiel riiti apoko.
Sialtiel rii Serababel riiti apoko.
13 Serababel rii Abaiat riiti apoko.
Abaiat rii Elaiakim riiti apoko.
Elaiakim rii Eso riiti apoko.
14 Eso rii Sedok riiti apoko.
Sedok rii Ekim riiti apoko.
Ekim rii Elaiat riiti apoko.
15 Elaiat rii Eliesa rii apoko.
Eliesa rii Matan riiti apoko.
Matan rii Jekop riiti apoko.
16 Jekop rii Josep riiti apoko.
Josep rii Maria siiti ma.
Sii Jisas riiti awi. Riina eecha habatar Kraist.

17 Warek, na he. Ebraham riina heechi Devit riina heechi eeta ye wayega tar. Devit
riina heechi Bebilon akamak ye i poko jir nedii heechi i eeta ye 14 wayega tabatar.
Bebilon akama heechi i Kraist riiti nedii eechaba 14 wayega tabatar.

MARIA SIITA JISAS KRAIST RIINA YIMOWUR

18 Dii eeta Jisas Kraist riina yimowur nobo diitata. Riiti awi Maria siina Josep riina
heechiken hisiichi heechitar. Worek, rii siin saka yatarek, sii yikapwa biika eecha siir.
Holi Spiritek otiirek, sii eena eecha siiri, sii her.
19 Worek, siina yaken otiitar ma Josep rii ma kepi wey tarek, rii eena saka siina hibiya
majin barek, rii siina eshar veenyechi heechi inyakan hikitar.
20 Josep rii eena hikitarek, Harapa riiti ejel rii heechirek, ya Josep riina eecha wor:
“Josep, Devit riiti neja, mii opoche siina yuyeechi heechitanakech. Sii kata tawa
yikapwa Holi Spiritek siina har.
21 Komas siita eeta yikapwa riina yimowunak riiti hi napa eecha haba, Jisas. Rii
riiti ma mima yechi kapasek boboy bachi poyechi yesokwa hehar yicha tawa yikapwa.
Eena riiti hi Jisas habato.”
22 Diita boboy sii sokwa tari, Harapa riita riiti piirapet riiti kujak mashi ya siiken
sawor:
23 “Omunyego mima pochi sii hoyey yikapwan biika siichi yimowukiita. Yimowu-
nak, riina eecha habakiita, Emanyuel.” (Diita maji eecha wocho, “God rii notaka eecha
tawa.”)
24 Worek, Josep rii sokwa Harapa riiti ejel rii riina otiken eecha bar majin rii eena
sumowur. Rii eena sumowurek, rii mima siina yar.
25 Siina yarek, rii siitaka eecha bana bana takasakech. Eecha ta iri, i Jisas riina
yimowur. Yimowurek, Josep rii riina hi eecha habar, Jisas.

2

DIITA NOSAPEK TAWA BOBOYEN OTII HECHAR MA YE JISAS RIINA HEKEN YAR

1 Herot rii aka tabo yima tarek, Maria sii i Jisas riina Judia nosap Bethlehem akamak
eeka yimowur. Worek, winymayn hechar ma ye ya sokwa nobok eeka tar. Eeta ma
yecha Jerusalem akamak eeka yar.
2 Yarek, ye woher, “Akar yimowuwa yikapwa Ju ma yechi aka tabo yima rii siitak
tawa? Nota riiti winyumayn ya sokwa nobok herek, no eena ya riiti hin yesokwaken
yato.”
3 Worek, aka tabo yima Herot rii eena meejirek, rii Jerusalem ma yechaka kaw
inyaka nubu nubu tar.
4 Worek, rii uwarek, opelen otiitar harapa ma ye, lo majin pokii tar ma ye ya yopo
wuchi yicharek, Herot rii yenya woher, “Kraist riin kapo siita akamak yimowukiita?”
5 Ye awasen eecha wor: “Judia nosap Bethlehem akamak eeka yimowukiita. God
riita worek, piirapet rii mashi keyir maji eecha wocho:
6 ‘Judia nosap Bethlehem akama ma mii aka tabo
yiman otiitawey, mii eeta karakadakasakech.
Kwoti nediik siitii kowu tawa ma por sokwanak,
eeji Isrel ma yenya nobon mukuchikiita.
Eena nota eecha wocho, rii Bethlehem akamak eeka
yimowukiita.’ ”
7 Worek, Herot rii ya sokwa eemek tar yen kuruk uwa yaya yichi maji bar. Batarek,
rii her winyumay sokwa tar nedii.
8 Worek, rii yenya Bethlehem akamak wochirek ir. Rii eecha wor: “Na i yikapwan
yeshaniga he. Kwotaq henyak, napa ya ana wonyak, ada i riina henyak, ada riiti hi
kepi i yesokwabak.”

9 Worek, ye heechi nobon icharek, ye her mashi ya sokwa eemek ye her winyumay
sii mapo iri yikapwa riita water eemek i bana bana siitii buya tarek, ye her.
10 Yecha winyumay siin herek, yechi inyaka kwoya woy hiki tar!
11 Aka wok i yarechi ye her yikapwa rii awi siitaka eecha tarek, ye yatii bogok piitiichi
ye riiti hin yesokwa tar. Worek, ye yechi ye ir kwowun tagwachi boboy kepin riina har.
Gol, kwowa ya tawa hikisheboka, kwowa ya tawa ukuka eecha riina har.
12 Worek, sukwiyari, God riita yenya eecha wor: "Kwo opoche Herot riitaka kawka
ichanakech." Ye meejichi ye heechi anadii nobok i yechi akamak ir.

JOSEP RII MIMA SII YIKAPWAKA ISIP NOSAPEK HEECHI IR

13 Yecha heechi irek, God riiti ejel por yari, Josep riina sukwiya majik bar. Bari, eecha
wor: "Herot rii yikapwan ya pi sowakwoken otiito. Na sokwa. Yikapwan, nokwapaka
eecha yeechi Isip nosapek na heechi i. Heechi i tanak, komas ada miina kawka wokiita.
Herot rii yikapwan hechi ya pi sowakwoken otiito."
14 Worek, Josep rii meejichi sokwa riiti mima yikapwa yeechiniga niyik heechi Isip
nosapek ir.
15 Irek, rii eecha tarek, Herot rii har. Eecha otirek, Harapa riiti majin piirapet por
riita keyiri sii eeta siiken sokwar. Eecha wor: "Ada eeji yikapwan uwarek, rii Isip
nosapen heechi yar."

HEROT RIITA EYEY YIKAPWAN PI SOWAKWOR

16 Winyumayn hechar ma ye yikapwa water eemek Herot riin veenyichi maji saka
ya saworek, Herot rii eena hechi ri inyaka kwotayir. Worek, rii wosoworek, ri ow
ana pichar ma ye Bethlehem akamak bana bana tar ta yey tar akama ma yechi eyey
hoyey yikapwan sukwiya upurus tari sukwiya podat tarin eyey pi sowakwo hamar.
Herot rii winyumayn otii hechar ma yenya wowohechari, hiki tarin, eena rii eecha tar
yikapwan eecha otii tar.
17 Riita eecha otii tari, piirapet Jeremaia riita keyir maji sii eeta siiken sokwar.
18 Maji eecha wor:
"Ye Rama akamak uwar ayan meejir.
Harapa keya yesokwarin meejir.
Resel sii siiti yikapwan eena keyatar.
Keya tari, ma mima ye siina saboy eshar siikasakech.
Boyewak? Yikapwan eyey hama seechir.
Hama seechirek, eena keya tar."

JOSEP RII MIMA YIKAPWAKA AWASEN HEECHI YAR

19 Komas Herot rii harek, God riiti ejel por rii ya Josep riina Isipek tarek, sukwiya
majik wor: Yikapwa riina sowakwo tar ma ye eeta ha hamar.
20 Hamarek, eena na sokwanak, mima yikapwan yaniga Isrel nosapek awasen heechi
ir.
21 Worek, Josep rii sokwa mima yikapwan yeechi Isrel nosapek heechi ir.
22 Irek, Josep rii meejir Akeleas rii apoko Herot riita otii tar Judia aka tabo yima yon
rii eena yar. Eena meejichi akiichi eeta nosapek saka yirek. Sukwiya majik God riita
riina eecha worek, eena rii heechi Galili nosapek ir.
23 Ichi akama pochi siiti hi Nasaret eeka yir. Rii otiirek, piirapet yecha mashi keyir
maji sii eeta siiken sokwar. Yecha eecha keyir maji eecha wor: "Yecha riina eecha
habakiita, rii Nasaret ma."

3

JON BAPTIS RII MAJI SAWOTAR

1 Eeta nedii Jon Baptis rii ya God riiti majin Judia me biish tar eemek eeka sawo tasiir.

2 Rii eecha wor: “Kwota kapasek boboy otii tawey, inyakak hiki tawa kapasek
boboyen na magiirechi! God riiti kigdom diitaq bana bana tawa!”
3 Piirapet Aisaia rii batari, rii eeta Jon riiti yon eena batar. Rii eecha wor:
“Ma por rii me biish tar eemek eeka uwato.
‘Harapa riiti nobon na sayarechicha.
Riiti nobon na nagw nagwa seechi ta!’ ”
4 Jon riita kamel yechi niibiik tar kapasek rikin ruwuchi putu sapik giirii tar. Rii
nowo sagan saka atarek, eena saman atarek, heemi yechi bey ukun atar.
5 Eeta nedii Jerusalem akamak tar ma ye, Judia nosapek tar ma ye, Jodan pak bana
bana tar ma ye eyey heechi riitak yar.
6 Yecha yarek, ye yechi kapasek boboyen geenyek kwodii worek, Jon rii yenya Jodan
pak uku yeechi tar.
7 Worek, Jon rii nokwapa nokwapa Peresi ma ye Sadyusi ma ye riitak uku
yeechibaken eena yatarek, rii her. Hechi rii yenya eecha wor: “Kwo eeta hopo riiti
yikapwa. Nama kwona wochi tawak, kwo God riita kwotay tawa boboyen kwo heechi
akii ichu?
8 Ma yenya na jecha mukuchicha: Kwo kwoti inyaka na dareboyetanak, yo kepin na
otii ta. Eena na eecha mukuchicha.
9 Opoche eecha hikitanakech ‘Ebraham rii eeta noti wayega.’ li eeta saka kiki
siikiitawak. Ada kwona wocho, God rii eeta kiki sowa rii papan yeechi otiiney, iipa
Ebraham nejak siikiita!
10 Eeta yeeberu sii men muku tawa. Tawak, sii yiiken kowutu. Kata me siik kepi
wanan siiney, iipa yiichi hik rabochinyak uwukiita.
11 “Ada kwona ukuk uku yeechi tawak, ii eeta mukuchichu kwo kwoti inyaka
dareboyer. Wowak, ma por rii ana komas yanak, rii kwona Holi Spiritek, hika eeka
uku yeechikiita. Rii eeta harapa. Ada eeta karakada. Ada ma kepika tanak, eena ada
riiti yatii ruwa tawa bobyen kiya ik.
12 Riiti keyibochi saniga saniga heechi tawa gishagu sii riitak tawa. Tawak, rii wit
otiichi sharega saka tawak, siik akak heechi tawak, sharega ye i hik tukuchichawak,
uwutu! Uwutawa hi sii ha hikasakech!”

JON RIITA JISAS RIINA UKU YEECHIR

13 Eeta nedii Jisas rii Galili nosapen heechi Jodan pak ir. Irek, rii Jon riitak uku
yeechiken yar.
14 Yarek, Jon rii Jisas riiti inyakan dareboyeken rii eena otii her. Eecha wor: “Eeta
kepi miita ana uku yeechikiita. Boyewak ada miina uku yeechikiita?”
15 Worek, Jisas rii awasen eecha wor: “Siikayekiisii. Miita keena ana uku yeechikiita.
Diita yikadey nobon otiiney, sicha eyey nobo kepin sumowukiita.” Worek, Jon riita riiti
majin sumowur.
16 Jisas riina uku yeechi hamarek, rii pan heechi ameya giiriibak ya sokwar. Ya
sokwarek, neer tagwar. Riina tagwachirek, God riiti Spirit sejikiir apo saka tawaga
eech ya saka riitak siirek, rii her.
17 Worek, neerek uwar aya eecha wor: “Dii rii eeta eeji ada rukusii tawa yikapwa.
Riita otii tawa abo ada eena kwoya hecho.”

4

GABA RIITA JISAS RIINA WOSHEPII OTII OTII HECHAR

1 Worek, Spirit rii Jisas riina yeechi me biish tar eemek Gaba riita riina woshepii otii
otii heken eena ye ir.
2 Eeka tarek, jisas rii aboboy yadii 40 niyi 40 rii akasakech. Biish tarek, rii eecha har.

3 Worek, Gaba rii Jisas riitak yar. Yarek, rii eecha wor: “Miita God riiti yikapwa taney,
diita papan na yeechi geyen dareboy.”
4 Jisas rii meejichi awasen eecha wor: “Keyir maji eecha wocho: ‘Ma geyeban eechi
takasakech. Ye God riiti eyey kujak saya tawa maji kepin eena sa a ta.’ ”
5 Worek, Gaba rii riina yeechi Jerusalem ye i harapa lotu aka howuk ye yo ye ichi
riina eecha wor:
6 “Miita God riiti yikapwa taney, miita na diika siitiichi muk durii. Keyir maji eecha
wocho:
‘God riita riiti ejel yenya maji wochinak,
yecha miina hehar otiikiita.
Wonyak, yecha miina tapak seechikiita.
Seechinak, kepi siikiita.
Wonyak, miiti yatii ma papak
gworomokasakech.’ ”
7 Jisas rii awasen eecha wor: “Keyir maji eecha babato: ‘Opoche miiti Harapa miiti
God, riina otii otii hechanakech.’ ”
8 Worek, Gaba rii Jisas riina yeechi harapa kwowuk ye i ye yo ye ichi eyey diita
nosapek tawa kigdomen siiti harapa eyey boboyen riina mukuchi hamar.
9 Worek, Gaba rii eecha wor: “Miita ana yatii bogok piitiichi ye eeji hin yesokwa
taney, ada miina diita eyey boboyen hakiita.”
10 Jisas rii awasen eecha wor: “Gaba mii na heechi i! ‘God riiti keyir maji eecha
wocho: ‘Eeta Harapa Ma Miiti God, riiti hiban na yesokwa ta. Riiti yoban na otii ta.’ ”
11 Worek, eeta Gaba rii riina heechi saka ir. Irek, ejel ye Jisas riitak ya riina kiyatayer.

JISAS RII GALILI NOSAPEK YO EEKA TASIIR

12 Jon riina poko jicharek, Jisas rii meejichi rii heechi Galilinosapek eeka ir.
13 Irek, rii Nasaret akamak siikasakech. Rii i Kapaneam akamak eeka siir. Kapaneam
Galili pagirebak bana tar. Eeta Sebyulan Naptalai nosapek eeka tar.
14 Riita diina otiirek, piirapet Aisaia riiti maji sii eeta siiken sokwar. Rii mashi eecha
wor:
15 “Pagiireba yepak, Jodan pa yepak Sebyulan nosap,
Naptalai nosap eeka tar.
Galili muk shebo shebo tawa ma
eeka tawak, ye niyik yiniga ye
harapa haba okoreenak hekiita.
16 Kata ma mima ye niyiki tawak ha
tawa eemek tawak, hab a sii eeta yenya
okoreechichakiita!”
17 Eeta nedii Jisas rii diita majin yesokwachi bar. Rii eecha wor: “Kwoti kapasek
boboyen na dareboy! God riiti kigdom diika bana bana tawa!”

JISAS RII DIIPIIRA KAPIIRA MAN UWA YAYAR

18 Jisas rii Galili pak pagiirebak chishi icharek, rii i yaka kumwoy piiriin her. Saimon,
riiti anadii hi, Pita, riiti kumwoy, Endru piiriin her. Piir emiyepen mayak yater yon
otiitar.
19 Otii tarek, Jisas rii piiriina hechi uwa yayeechi piiriin eecha wor: “Ki na ya adaka
eecha ta. Wonyak, ada kinya man ya tawa tobon mukuchik.”
20 Worek, piir maya ameya heechi ya riina sumowur.
21 Worek, rii way kawka chishitarek, rii way anadii yaka kumwoy piiriin i hebar.
Piiriiti hi Jems, Jon. Piir Sebedi riiti yikapwa. Piir yechi jabiir wok tar. Piiriiti apoko
Sebedi riitak ye eecha tar. Tarek, ye mayan sayaretar.

22 Sayaretarek, Jisas rii i piiriina uwa yayar. Uwa yayarek, piir meejichi piiriiti eepi jabiirek ameya heechi piir Jisas riina ya sumowubar. Piiriiti apokon heechi ya sumowuba tar.

JISAS RII NOKWAPA NOKWAPA MA MIMAN YO OTIITAR

23 Jisas rii eyey galili nosap i ye yatar. I ye yatarek, yechi nokwapa nokwapa lotu akak i yar maji pokii tar. Kigdom siiti hadabas maji kepin rii eena sawo tar. Rii ma mima yechi hak otii tar boboyen yeechi robotarek, ye kepi siitar.
24 Riita eecha otiir yo maji sii eyey Siria nosapek i ye yar. I ye yarek, ma mima ye eyey ma ye hak otii ye i tarin yeechichi riitak yayar. Eyey kapasek hak otii tar boboy ma eecha tari, kapasek Spiritek tar ma yen, kuja sugwiyabak saka tar ma yen, yatii tapa ha tar ma yen yeechichi riitak yayar. Yayarek, rii eeta yenya eyey otii kepi siir.
25 Eecha otii tarek, nokwapa nokwapa ma mima ye Galili nosapek tari, Dekapolis eeka tari, Jerusalem eeka tari, Jodan pa pagiireba yepak tari, ye heechi ya riitaban sumowu chishitar.

5

JISAS RII GOD RIITI MAJIN KWOWUK SAWOTAR

1 Jisas rii nokwapa nokwapa ma mima yenya herek, rii kwowuk yo i yir. Yirek, riiti disaipel ye ya riitak ya yopo wuchi yir.
2 Worek, riita yenya maji pokii tar. Rii pokiir maji diitata:

MA YE KWOYA HIKI TAKIITA

3 “Kata ma ye eecha hiki tawey, God riiti Spiriten no biish wey tawey, God riiti kigdom eeta ma yechi! Yechi inyaka eeta kwoya wey hiki takiita!
4 “Kata ma ye keya tawey, God riita yenya saboyekiita! Yechi inyaka eeta kwoya wey hiki takiita.
5 “Kata ma ye yechi hin veenyi tawey, God riita yenya mashi wosawor boboyen yepa yakiita! Yechi inyaka eeta kwoya wey hiki takiita.
6 “Kata ma ye God riiti inyakak tawa boboyeban otii taken hiki tawey, God riipa yenya hehar otii takiikiisiichikiita! Yechi inyaka eeta kwoya wey hiki takiita.
7 “Kata ma ye anadii man rukusii tawey, God riipa yenya rukusii takiita! Yechi inyaka eeta kwoya wey hiki takiita.
8 “Kata ma ye inyaka apoma hechawey, yepa God riina hekiita! Yechi inyaka eeta kwoya wey hiki takiita.
9 “Kata ma ye anadii man otiiniga ye yechaka eecha anapoy anapoy siiken otii tawey, God riita yenya riiti yikapwa haba takiita! Yechi inyaka eeta kwoya wey hiki takiita.
10 “Kata ma yecha God riiti inyakak otii tawey, yenya kikir poyiwey, God riiti kigdom eeta yechi. Yechi inyaka eeta kwoya wey hiki takiita.
11 Kwota ana sumowu tawey, anadii ma ye kwona wosiiboy majin banak, kapasek yon kwona otiinak, nokwapa nokwapa woshepii majin ba taney, ii kwoti inyaka sa kwoya wey hiki ta.
12 “Na riiga ta. Kwoti hevenek tawa hadabas boboy eeta harapa. Ma ye kwona eecha otii tawey, yecha mashi tar piirapet eechaba yenya otiitar.

WOSHI MAJI YAMA MAJI

13 “Ana sumowu tawa ma kwota diita nosapek tawa woshiga eecha tawa. Woshi somakwo taweyn heechiney, kwopa shecha otiinak woshi kawka somakwo takiita? Eeta yikadey woshi sii boyen otikasakech? Na kayek eeta rabowak, ma ye yatiik piitiichishitu.

14 “Kwota diita nosapek tawa haba tawaga eecha tawa. Ma ye nokwapa nokwapa
akan kwowuk yo otii tari ii veenyekasakech. (Kwowuk tawaakaman ma hechawaga,
ye kwoti habe eechaba hecho.)
15 Ma por rii lam hayichi awo bik beenyechi tadii yichikasakech. Yaho. Rii hayichi
yichi tawa eemek yichi. Tawak, eeta akak tawa ma ye yaman kiki hecho.
16 Ma ye eecha otiiwey, kwo kwoti haban na anadii man eechaba mukuchi ye inyak,
ye sa heba ta. Wonyak ye sa kwoti yo kepin henyak, sa kwoti hevenek tawa Apoko riiti
hin sa yesokwaba ta.

LO MAJI

17 “Kwo opoche eecha hikitaqnakech ada lo majin piirapet yecha pokiir majin eena
ada wosowoyek yar. Ada saka eena yeechi raboken yarek. Yaho. Ada yari, lo maji mun
geenyek kwodii woken eena yar.
18 Opoche diina abosuchitanakech diitata: Neer nosap sii tanak, eyey sokwak otii
tawa boboy sii sa eyey sokwanak, lo mogo saka rabokiitawak.
19 Wowak, ma por rii eeta lo mogo pochin wosowoyeney, rii anadii man eechaba
pokii taney, riipa hevenek ikarakada wey siikiita. Wowak, ma por rii lo majin hehar
sumowu taney, rii anadii man eechaba hehar pokii taney riipa i hevenek harapa ma
siikiita.
20 Ada kwona wocho: lo majin pokii tawa ma Peresi ma yecha nagwa nagwa nobon
otii tawey, kwota eena kiki siinan siiney, kwo iipa God riiti kigdom saka iyarekiitawak.
Kwo nagwa nagwa otii tawa abo na harapa otii ta.

HARAPA KWOTAY TAWA MAJI

21 “Kwo mashi meejir ma yenya eecha wor: ‘Opoche man pi sowakwotanakech. Ma
por rii anadii man pi sowakwoney, ma ye riina yeechi ye i anasakiita.’
22 Wowak, ada kwona wocho: ma por rii riiti inyak yaka kumwoyen kwotay taney,
riina yeechi ye i anasakiita. Ma por rii riiti yaka kumwoyen kubuchey ma wonyey,
riina yeechi ye i kaunsil ma wonyey, ii riipa hi uwu tawa eemek ik otiikiita.
23 Wowak, mii opel hak ichaney, miita hikiney, miiti yaka kumwoy miina majika
taney,
24 miita God riina ha tawa boboyen na cheyek yichi heechi miiti yaka kumwoyen i
maji ba dabuchi awasen ya opel boboyen na opoy ha.
25 “Ma por rii miinamajika taney, tii miina anasak ye ik otiiney, wonyey, mii na mapo
ameya maji ba dabu kepi sii. Opoche ye i anasatanakech. Riipa miina ye i anasak
otiinak, riipa miina yeechi ye i jas riiti tapak now hanak, riipa way yeechi polis man
yeechi tapak how hanak, yepa way riina yeechi poko jikiita.
26 Wonyak, ada kwona wocho mii poko ji akak tanak, ya manik tokonak, mii eeka
heechi ikiita.

NOBO MIMAN ANEMESHEROGO TAWA MAJI

27 “Kwota mashi diita majin meejir. ‘Akar mey miman kwoya hechi
anamesherokotanakech.’
28 Wowak, ada apa kwona wocho: ma por rii mima pochin kwoya hechi yak gegi
yataney, rii eeta mima siin riiti inyaka wok anesmesheroko kapasek boboy otii hamar.
29 “Miiti mama yepak tawa miy siita miina otiichinyak, miita kapasek boboyeka
sakaney, ii na siin korii yeechi rabo! Eeta kepi miiti kapasek miyin mii heechi ikiita.
Eeta kapasek miiti eyey maban hi uwu tawa eemek eyey rabochinyak uwukiita.
30 Miiti mama yepa tapa siita miina kapasek boboyen otiichinyak, mii sakaney, ii
na tiimiichi rabo! Eeta kepi miiti tapa pochin raboney, eeta kapasek miita eyey maba
miitin hik rabochiyak uwukiita.

MIMAN SAYE TAWA MAJI

31 “Mashi diita maji sii sokwar: ‘Ma por rii riiti miman sayeri, rii sa siina saye jeyn
keyichi ha.’
32 Apa ada kwona wocho: ma por rii riiti miman sayeney, sii nobo anemeshe rokonan
siiney, sii anadii man i siiney, rii eeta mima siina otii nobo anemeshe rokoto. Anadii
ma rii siina yaney, ii eeta nobo anemeshe rokoto.

SABA HOWU TAWA MAJI

33 “Kwo mashi wayega ye batar majin eechaba meejir: ‘Kwo God riiti mi somak saba
howu tawa maji na otii ta. Opoche heechitanakech.’
34 Apa ada kwona eecha wocho: Kwo yon otiik wonyey, kwo opoche heven saba
howutanakech. Hevenek tawa eem sii eeta God riiti tiikiir.
35 Kwo opoche nosapen saba howutanakech. Nosap sii eeta God riita yatiin piitii
tawa tiikiir. Kwo opoche Jerusalem akaman saba howutanakech. Sii eeta Harapa Aka
Tabo Yima God riiti akama.
36 Kwo opoche kwoti maseken saba howutanakech. Kwopa saka masebiyan saba
howutanakech. Kwopa saka masebiyan otiiniga kehapa siinak, apoma siikiitawak.
37 Kwota na eecha ba, ‘Ayo, yaho.’ Eeta kiki sowa. Kwo kawka wonyey, eeta boboy
sii Gaba riita yakiita.

KKAPASEK BOBOYEN AWASEN OTII TAWA MAJI

38 “Kwo mashi diita sokwar majin meejir: ‘Miy pochi horii raboney, ii na awasen riiti
miyin horii raboba. Pun reekiiney, ii na awasen riiti pun reekiiba.’
39 Apa ada kwona wocho: ma por rii miina kapasek boboy otiiney, mii opoche riina
awasen kapasek otiitanakech. Ma por rii miina mama yepa wagii siiriin pinyey, ii na
way heechinak yepa wadii siiriin sa pi ba.
40 Ma por riin miina ye i anaseechi miiti ruwu tawa rikin yaken otiiney, ii na miiti
saketeka eecha ha ba.
41 Ma por rii miina hegiya boboyen kiyaniga iken otiiney, ii na kiya ichi kawka na
eechaba kiya icha.
42 Ma por rii miita boboyen haken wonyey ii na ha. Ma por rii miina boboyen yeyada
yaken wonyey, mii opoche egesiitanakech.

KWON OW ANA PICHAWA MAN RUKUSII MAJI

43 “Kwo diita mashi sokwar majin meejir. ‘Kwoti apoman nareboyen na rukusii ta.
Kwona ow ana pichawa man ii na magiirechicha!
44 Wowak, apa ada kwona wocho: kwona ow ana pichawa man na rukusii ta. Kwona
kapasek otii tawa ma yenya na God riina maji bachicha.
45 Kwo eecha otiinak, kwo eeta hevenek tawa Apoko riiti yikapwa siiken sokwakiita.
Riita otiichichawak, eeta ya rii ma kepika ma kapasekeka yechi mabak ya buyato. Wayi
rii eechaba otiichichawak, kapasek otii tawa ma kepi otii tawa ma yechi eemek eeka
vato.
46 Kwota kwoti nareboyeban rukusiitawey, ii boyewak kwo eecha hikitu God riita
nona ya hakiita? Kapasek takis yan ya tawa ma ye eecha otiito, yechi apoman
rukusiito.
47 Kwota kwoti nareboyeban rukusiichi woshi ataney, ii kwo boy harapa boboyen
otiito? Yaho. Biish tawa ma ye eecha otiito.
48 Kwo na hehar kepi ta. Kwoti hevenek tawa Apoko riita tawabaga kwo napa
eechaba ta.”

6

anadii man hehar tawa maji

1 “Miita na ow poy sii ta. Mii opoche boboy kepin ma ye hechanak, otiitanakech. Mii
diita yikadey boboyen yechi mi somak otiiney, miiti hevenek tawa Apoko rii miina ya
saka hakiitawak.
2 “Miita boboyen biish shebo shebo tawa man haney, opoche eeta boboyen anadii
ma yechi mi somak geenyik otiitanakech. Akar man mukuchibaken otii tawa ma ye
lotu akak awa batawa eemek eecha otiitawey, mii opoche eechaba eena otiitanakech.
Boyewak ye eecha otiito? Yechi hin anadii ma yecha yesokwaken eena eecha otiito.
Kwo diina na hiki ta. Yenya yan ha hamar.
3 Miita biish shebo shebo tawa man kiyatay tawey, eecha na otiitanak kwotaka bana
bana tawa ma ye eena hekasakech.
4 Wonyak, God riipa hekiita. Dii eeta miiti saniga otii tawa boboy. Miiti Apoko rii
miita veenyichi otii tar boboyen henyak, riipa miina yan hakiita.

GOD RIINA MAJI BA TAWA MAJI

5 “Miita God riina maji batanak, mii wosheipii majiga bakasakech. Shebo wosheipii
maji batawa ma ye lotu akak iyar maji ya batawa eemek iyar ma yechi misomak
geenyek siitii God riina maji bato. Na hiki ta! Yenya yan ha hamar.
6 Miita God riina maji bak otiiney, mii na miiti aka wok iyarechi nubereja dasiipiichi
miiti veenyi tawa Apoko riina na maji ba. Miiti Apoko rii miita veenyi otii tawa
boboyen hewak, riipa yan miina hakiita.
7 “Kwota God riina maji banak, opoche3 shebo shebo tawa ma batawaga eecha
batanakech. Yecha eecha hikitu yecha nokwapa nokwapa ameda ameda maji banak,
yenya meejikiita.
8 Opoche yecha otiitawabaga eecha otiitanakech. Kwoti Apoko rii kwota dopo tawa
boboy hecho. Kwota riina wohenyan tawey, rii hecho.
9 Kwota na riina maji jecha ba:
‘Noti Apoko mii hevenek tawa.
Miiti hi sa kepi wey ba ta.
10 Miiti siitii kowu tawa kigdom sii sa ya.
Miiti inyakan hevenk sumowutawaga nota nosapek tawa ma na eechaba sumowuba
ta.
11 Nota yadii pochi dopo tawa aboboyen miita nona na ha ta.
12 Ma ye nona kapasek otii tawa boboyen
nota kwoyavayatawaga, miita na noti
kapasek boboyen eechaba na kwoyava yeechi ta.
13 Mii opoche nona otiihechawa boboyen
heechanak, ya nona otii hechanakech.
Miita nona na Gaba riina na ya.’
Miiti kigdom, miiti hadabas boboy miiti
hapaga boboy miitabaka eechaba eechaba takiita. (Omutiik)
14 “Na meeji. Kwota anadii ma yecha kwona kapasek otii tawa boboyen abosuchiney,
hevenek tawa Apoko rii kwoti kapasek boboyen eechaba abosuchikiita.
15 Kwota anadii ma yechi kapasek boboyen abosuchinan siiney, kwoti hevenek tawa
Apoko rii eechaba kwoti kapasek boboyen saka abosuchikiitawak.

ABOBOYEN HEECHI TAWA MAJI

16 “Kwo God riin wohechi aboboyen heechiney, kwo opoche eyepiitanakech.
Woshepii majiga tawa ma yecha otiitawabaga eecha otiitanakech. Yecha otiitawey,
yechi misoma eecha hatawa ma yechi misomaga eecha hechawak, anadii ma ye hechi
eecha wocho ye aboboyen heechitu. Diina na hiki ta. Yecha yan ha hamar.
17 Miiti aboboyen heechiney, miita na ukuk misoman bachichi masebiyak na rosii.

18 Wonyak, anadii ma yepa miina henyak, yepa eechahikikiita rii aboboy
heechikasakech. Miiti veenyichi tawa Apoko riitaba miin hekiita. Miita Apoko rii miita
veenyichi tawa boboyen henyak, riipa miina yan hakiita.

HEVENEK TAWA YAN YATAWA MAJI

19 “Kwo opoche kwoti diita nosapek tawa kepi boboyen yaya yopo yichitanakech.
Machi atawak, keyiha boboy sii atawak, hiyiyatawa ma rii aka diigiichi yar hiyika yatol
20 Wowak, kwota na kepi boboyen hevenk yopo yichi ta. Li machi sii akasakech.
Keyiha tawa boboy sii akasakech. Hiyi ya tawa ye saka aka diigiichi yar yakiitawak.
21 Miiti hadabas boboy heechawa tawa eemek miiti inyaka wopu sii iibak siikiita.

MABA SIITI HABA

22 “Miy sii eeta kwoti haba. Miiti miy sii hehar hechaney, miiti maba sii eeta yama
hecho.
23 Miiti miy siita tiiriiney, miiti maba siipa niyiki yikiita. Wowak, eeta haba miitaka
tawey, sii niy siiney, niyiki mayaka tawey, sii niyiki mayaka ya gamukiita!

GOD MAJI, DIITA NOSAP TAWA MAJI

24 “Ma por rii aka tabo yima upurusen eepiira eepiira yo otiiney, ii saka kikisiiki-
itawak. Li riipa poren kwoya henyak, poren yuyakiita. Li riipa poren sumowunak,
poren wosowoyekiita. Eena God riiti noboka moni noboka eepiira sumowukasakech.
Li saka kikisiikiitawak.

NOKWAPA NOKWAPA HIKI TAWA BOBOY

25 “Eena ada kwona wocho: Opoche kwo ukuban aboboyeban aken hikitanakech.
Miiti maba rikiban hikitaqnakech. Eechaba eechaba tawa boboy sii ukuka aboboyeka
eecha kikisiikasakech. Eechaba eechaba tawa boboy sii rikiy siitaka kikisiikasakech.
26 “Apo yecha haga i ye yataweyn na he. Yecha saga otiikasakech. Boboy siik
chikasakech. Siik wanak, yakasakech. Ye eecha otiitawak, hevenek tawa Apoko rii
yenya havato. Apo eeta karakada. Mii eeta harapa. Riita miina heharetakiita.
27 Nama kwotaka tawey, rii hikichi riita kiki sowak rii eechaba ta ichakiita? Ma
takasakech.
28 Wowak, boyewak kwo rikiban yaken hikitu? Kwota woheja she na hecha. Yecha
rikin otiikasakech. Ye yo otiikasakech.
29 Wowak, ada kwona wocho: Solomon rii riki kepin ruwuri, rii woheja sheba eecha
kwoyakekasakech. Solomon rii saka kiki siirek.
30 God riita otiitawak, woheja she eena wato. Woheja sii apa tawa. Lyi siin
pokotiichi ye i hik tukukiita. God riita woheja shen rikiga eecha ruwu tawey, ii nona
mukuchichurii nona eechaba hehar ruwukiita. Kwota hiki siitiichichawa boboy sii
eeta karakada eena kwota rikiban aboboyeban hiki siitiichichu.
31 Eena kwo opoche eecha hikitanakech, nopa kapo boyen boboyen akiita? Boy ukun
akiita? Boy rikin ruwukiita?
32 Diita eyey boboyen shebo shebo tawa man ye eena yaken hikitu. Kwoti hevenek
tawa Apoko rii kwota dopo tawa boboyen hecho.
33 Kwota na mapo God riiti kigdom na yesha henyak God riiti inyakan na sumowu
ta. Eecha otii taney, riipa kwona diita anadii boboyen kwona habatakiita.
34 Wowak, kwo iyav nedii opoche kawka inyakapwa hikitanakech. Iyik inyakapwa
hiki tawa boboy siita yanak, eeta nedik napa opoy inyakapwa hiki ta.

7

MAN ANASA TAWA MAJI

1 “Kwo opoche anadii ma riiti yon wosowoyetanakech. Eecha otiiney, anadii ma ye
miiti yon awasen wosowoyekasakech.

2 Kwo anadii man wosowoy tawaga God riipa kwona eechaba wosowoyekiita.
Kwo anadii ma yen boboyen homachi ha tawaga, God riipa kwona awasen eechaba
homachi hakiita.
3 Wowak, boyewak mii kumwoy riiti miyik tawa regiin hechi wocho, mii miiti miyik
tawa men mii eeta saka hechawak?
4 Me miiti miyik tawey, mii boyewak miiti kumwoy riina eecha wocho: ‘Ada miiti
miyik tawa regiin yaken otiito?
5 Eecha wochawak, mii keena woshepii tawa ma. Miita na mapo miiti miyik tawa
men honii yeechi komas miiti kumwoy riiti miyik tawa regiin napa ya.
6 “Kwo opoche God riiti boboy kepin asan hatanakech. Kwo haney, yepa dare-
boyechi ya kwona chekiita. Kwo opoche kwoti gayetiiken opoche poyi yechi kujak
rabotanakech. Yepa eena yatiik piitii pejakiita.

KWOTA NA WOHECHA. KWOTA NA YESHA TA. KWOTA NA NUBUREGA HAPAKA TA

7 “Kwota God riina wohenyak, riipa kwona hakiita. Na yesha taney, kwopa hekiita.
Kwo nubureja hapakaney, iipa kwona tagwachikiita.
8 Eyey ma ye wohechaney, ii yepa yakiita. Kata ma rii yeshataney, ii riipa hekiita.
Kata ma rii nuburejan hapakataney, iipa riina tagwachikiita.
9 Kwoti ma por rii yikapwa geyen aken wonyey, apoko riipa boy papan yeedi hakiita?
Yaho.
10 Yikapwa rii emiyepen aken wonyey, kwo kapo boy hopon yeechihakiita? Yaho.
11 Kwota kapasek tawak, eecha otii tawey, kwo hikitu boboy kepin yikapwan havato.
Wowak, hevenek tawa Apoko rii tawak, kwo wohenyak, riipa kwona kepi boboyen
hatakiita.’
12 “Miita anadii ma ye miina otiichiken gegiyatawaga, miita na yenya eechaba na
otii chicha. Dii eeta lo siiti maji mu. Dii eeta piirapet pokii tar maji mu diitata.

EECHABA EECHABA TAWA EEMEK ICHAWA NOBO SII EETA KARAKADA

13 “Kwota na i karakada nubureja yar. Hi uwu tawa eemek ichawa nobo sii eeta
harapa. Eeka i yar tawa nubureja eeta bad mayaka. Eeechatawak, nokwapa nokwapa
ma mima ye eena eeta nobok ichu.
14 Eechaba eechaba hadabas eemek ichawa nubureja sii eeta karakada. Nobo eeta
nokwapa nokwapa ma ye eena yeshahekasakech.

NOTA NA WOSHEPII TAWA PIIRAPET YENYA OW POY SII TA

15 “Woshepii tawa piirapet yenya na ow poy sii ta. Yecha sapi giiriichi yecha yatawey,
eeta sipsip yatawabaga eecha he yato. Eecha yatawey, ii kwasheka tawa asaga eecha
taws.
16 Yecha eecha otii taweyn kwota eena na hehar he siitiichi. Yechi yo kapo kepi,
kapo kapasek Yamika tawa me rii siik kepi wakasakech. Pu hatawa me rii aboboy kepi
wakasakech.
17 Me kepi rii eeta siik kepin watol Me kapasek rii eeta siik kapaseken wato.
18 Me kepi rii kapasek siiken wakasakech. Kapasek me rii kkepi siiken wakasakech.
19 Me por rii siik wanan siiney, ii yiichi hik rabochichawak uwutu.
20 Eecha otii tawak, kwo woshepii tawa piirapet yecha otii tawa abon kwo henyak,
eena na hiki ta.
21 “Eyey ma yecha ana eecha haba tawey, ‘Harapa, Harapa’ yepa saka God riiti
kigdom iyarekiitawak. Kata ma ye eeji hevenek tawa Apoko riiti inyakak eecha otii
tawey, yechaba keena hevenek ikiita.
22 Hamak tawa nediik yanak, nokwapa nokwapa ma mima ye yanak ana habatakiita:
‘Harapa, Harapa, nota miiti hik God riiti maji sawotar. Miiti hik nota kapasek spiriten
no yeechi rabotar. Nota nokwapa nokwapa harapa hapaga yo otiitar.’
23 Wowak, hamak tawa nediik anapa yenya eecha wokiita: ‘Ada kwona hekasakech.
Ana na heechi i! Kwo kapasek tawa ma.’

AKA OTII TAWA MAJI

24 “Wowak, ma ye eeji diita maji meejichi sumowutawey, ye eeta inyaka wopu kepi
tawa maga eecha tawak, aka papa hek eeka otiir.
25 Otiiri, wayi mayaka vatari, uku yi ichari, sowa yatari, eeta aka sii sakakasakech.
Boyewak? Siin papa hek otiirek, harapa papak neek siitiitarek, eena sakakasakech.
26-27 Eyey ma ye diita majin meejiri ye eena sumowunan siiri, ye eeta hikisha yesha
maga eecha tawak, ye aka eeta kesinek otiitarek, wayi vatari, uku yi ichari, sowa yatari,
eeta akan ameya otiichirek, sii sakar. Sakarek, siita harapa kapasek wey siir!”
28 Jisas rii diita majin ba hamarek, rii eecha pokii tarin, eeka tar ma mima ye eena
heneba rabor.
29 Rii yechi on otii hechawa mak banaga eecha bakasakech. Rii harapa ma yecha
batawabaga riieecha batar. Eena batarek ye heneba rabor.

8

JISAS RII MABA KAPASEK TAR MAN OTII EKPI SIIR

1 Jisas rii kwowun heechi ya sakarek, nokwapa nokwapa ma mima yeriina sumowu
ichar.
2 Worek, maba kapasek tar ma por rii Jisas riiti yatii bogok piitiichi yi riina wor:
“Harapa Ma, mii eeta kiki sowa, mii otii henyak ana otii kepi siichik.”
3 Worek, Jisas rii riiti tapak howu neekichi eecha wor: “Ada eena otiiken gegiyato.
Na kepi sii!” Worek, kapasek tar maba sii eeta ameya kepi siir.
4 Worek, Jisas rii riina eecha wor: “Na meeji. Mii opoche diita boboyen i anadii man
sawo ye itanakech. Opel otii tawa ma riitak na nagwa nagwa inyak, rii sapa miina
hehar he. Wonyak, miita napa Moses riita opel ha majin worega eecha otii ta. Miita
wonyak, eyey ma yepa miina hechi eecha hikikiita riiti hak otii tar boboy eeta kepi
siir.”

JISAS RII AMI KEPTEN RIITI WAKASA MAN OTII KEPI SIICHIR

5 Jisas rii Kapaneam akamak iyarerek, ami kepten ma rii Jisas riina ya jaworek, rii
riina woyasachiyasa her:
6 “Harapa Ma, eeji yo otii tawa wakasa ma rii eeji akak hak otiitawak, rii yatii tapa
harek, harapa kapan meejito.”
7 Jisas rii awasen riina eecha wor: “Ada i riina otii kepi siik.”
8 Kepten rii meejichi eecha wor: “Harapa Ma, yaho. Ada ma kepik tanak een miita
aka eeji ik. Miita majik wonyak, eeji wakasa ma sa eeka kepi sii.
9 Ada eechaba harapa tawa ma riiti kuruk tawa. Ada eechaba harapa tawak eeji
ow ana pichawa ma ye eechaba eeji kuruk tawa. Eecha tawak, ada iken wowey, ye
ichu. Ada akar man yaken wowey, ye yato. Ada eeji yo otii tawa wakasa ma yo otiiken
wochawey, ye otiito.” eeka kepi sii.
10 Jisas rii meejichi rii nyegerabochi rii riina sumowutar ma mima yenya wor: “Ada
kwona wocho diita yikadey hiki siitiichichawa boboyen Isrel ma yechaka ada saka
herek. Riiti hiki siitiichichawa boboy eeta harapa tawa.
11 “Ada kwona wocho nokwapa nokwapa ma mima ya sokwa tawa nobok yanak,
ya ye i tawa nobok yanak, yepa Ebraham, Aisak, Jekop yechaka eecha howuk tawa
kigdom kepik siikiita.
12 Ma ye God riiti kigdom mashi iyar henyak tanak, yeeena saka ikiitawak. Eena
yen sabak tawa niyik yik rabokiita. Wonyak, yecha kiyatanak pu takiivii kiikiirena
siitiichichakiita.”
13 Worek, Jisas rii kepten riina kawka eecha wor: “Miita na heechi miiti akak i.
Miita hiki siitiichichawa boboyen miina otiichikiita.” Worek, eeta nediibak yo otii tar
wakasa ma rii kepi siir.

JISAS RII NOKWAPA NOKWAPA MA MIMAN OTII KEPI SIIR

14 Jisas rii i Pita riiti akak iyar heri, Pita riiti mima siiti awi sii meeji pu hak otii tarek
eena watar.
15 Watarek, rii siina tapak neekiirek, eeta maba hi uwutari, sii eeta ameya kepi siirek,
sii sokwa aboboyen Jisas riina havaken sayarer.
16 Worek, hogo siirek, ye nokwapa nokwapa spirit kapasek tar ma yenya Jisas riita
otii kepi siiken yeechichi riitak yayar. Worek, Jisas rii maji barek eeta spirit kapasek
ye eeta heechi irek, anadii hak otii tar ma yen otii kepi sii bar.
17 Mashi piirapet Aisaia rii eecha wor: “Riita mayama noti hak otii tawa boboyen
kwoyaveechi noti kapasek boboyen yeechi kiya ir.” Jisas riita otiichirek, piirapet Aisaia
riiti maji eeta geenye woyik siiken sokwar.

MA KAW YE JISAS RIINA SUMOWUKEN EENA GEGIYATAR

18 Worek, Jisas rii nokwapa nokwapa ma mima ya riina gamu poyerek, rii eena hechi
rii yenya eecha wor: “No katak pa giireba yepak heechi ik.”
19 Lo maji pokii tar ma por rii ya Jisas riina wor: “Tisa eyey eem miita ichawey, anapa
ya miina sumowuniga eecha ibatakiita.”
20 Worek, Jisas rii awasen eecha wor: “Kwashika tawa asa ye aka nosap wok tawa.
Apo ye wosiik tawa. Ma Yikapwa rii misoma veenyichi wa akakasakech.”
21 Worek, anadii ma por rii eeta Jisas riiti disaipel, rii eecha wor: “Harapa Ma, miita
ana wochinak ada i eeji apokon chichi heechi yak ik.”
22 Jisasrii riina awasen eecha wor: “Miita na ya ana sumowu ik. Ii eeta hatawa ma
yechi yo. Sapa yecha chi.”

JISAS RII WOREK, SOWA EETA HA IR

23 Worek, Jisas rii i jabiirek ye ichi icharek, riiti disaipel ye ibatar.
24 Ibatarek, harapa sowa yatarek, pa uku boro harapa sokwabatarek, jabiir gubuken
otiitar. Eeecha otiitarek, Jisas rii watar.
25 Watarek, disaipel ye i riina cheyechi eecha wor, “Harapa Ma, nona na kiyatayi. No
kapasek siik otiito.”
26 Jisas rii meejichi yenya eecha wor: “Boyewak kwo akiita? Kwoti hiki siiti-
ichichawa boboy sii eeta karakada!” Worek, rii sokwachi sowan uku borowon
anachekerek yatari eeta siir.
27 Worek, ye eyeyeena hechi nyegerabor. Nyegerabochi ye eecha wor: “Diita ma rii
kapo boy yikadey ma? Rii sowa uku boron wowey, kata meejichi sowa!”

JISAS RII KAPASEK SPIRITEK TAR MA UPURUSEN OTII KEPI SIIR

28 Worek, Jisas rii i akar pa giireba yepak iti, Gadara yechi nosapek i it. Icharek, spirit
kapasek tar ma upurus piir tiitiimo supun heechi yari, Jisas riina nobok jawor. Eeta
ma piir kapasek boboyen otiitarek, eena ma mima ye eeta nobon i ye yakasakech ye
akiitar.
29 Piiriita harapa eecha uwar: “God riiti Yikapwa, sicha eeta miiti yokasakech. Mii
boyak yawa?”
30 Bana tarek, nokwapa nokwapa poyi ye atar.
31 Worek, kapasek spirit ye Jisas riina woyasachiyasa her: “Miita nona yeechi
raboney, napa nona heechinak, nopa i kata poyi yechaka eecha siikiita.”
32 Worek, Jisas rii yenya eecha wor: “Na i.” Worek, eeta ma piiriin heechi iri poyi
yechaka eecha siir. I siirek, eyey poyi yi kwowuk tarin heechi buk akii iri, pak i ye ichi
ha hamar.
33 Poyin siitii kowu tar ma ye heechi akii iri, harapa akama iri, diita otiir majin
spiriteka tar ma piiriina otii kepi siirin eena sawo ye i tar.

34 Worek, eyey akamak tar ma ye akama heechi ir. Jisas riina nobok jawochi eena
akar nosapek heechinak iken eena woyasachiyasa her.

9

JISAS TII YATII TAPA HAR MAN OTII KEPI SIIR

1 Jisas rii jabiirek i yowuchi pa giireba yepak i iri riiti akamak siikenek iyarer.
2 Worek, ye yatii tapa har ma poren yemek jichi kiya ya seechir. Worek, Jisas rii
yecha hiki siitiichichar boboyen heri, rii yatii tapa har ma riina wor: “Miiti inyaka sa
kwoya hik. Miiti kapasek boboyen bachi poyewa.”
3 Worek, Ion maji pokii tar ma kaw ye inyakak batar:” “Kata ma rii God riina
wosoboy majin bato!”
4 Jisas rii yechi inyakan hechirii eecha wor: “Boyewak kwo kwoti inyakak diita
yikadey kapasek boboyen hikitu?
5 Ada maji upurus baney, ‘Miiti kapasek boboy bachi poyewa,’ nago, ‘Na sokwa siitii
chishi i?’ Diita upurus maji sii eeta podat.
6 Ada kwona mukuchik Ma Yikapwa rii diita nosapek tawak, riita eeta kiki sowak,
rii God riiti harapa boboyek eecha tawak, rii kapasek boboy bachi poyetu.” Worek, rii
yatii tapa har ma riina eecha wor: “Miita na sokwa miitiwa gwosen yeechi miiti akak
i!”
7 Worek, kata ma rii sokwachi riiti akak ir.
8 Irek, ma mima ye riina hechi ye akiita. Ye her God rii eecha tar hapaga boboyen
man harek, ye eena God riiti hin yesokwa tar.

JISAS RII MATYU RIINA UWAR

9 Jisas rii heechi chishi icharek, rii i takis yan yater ma, Matyu, riina her. Rii riiti yo
otiitar aka wok yicharek, rii her. Herek, rii riina eecha wor: “Mii na ana sumowu ta.”
Worek, Matyu rii meejichi sokwa sumowuniga ir.
10 Komas Jisas rii akak yi otii atarek, takis yan yater ma ye kapasek muk shebo shebo
tar ma yechaka eecha ya Jisas riiti disaipel yechaka yi otii abatar.
11 Worek, Peresi ma kaw ye eena hechi Jisas riiti disaipel yenya eecha wor: “Boyewak
kwoti Tisa rii takis yan yatawa ma yechaka kapasek muk shebo shebo tawa ma
yechaka eecha yi otii ato?”
12 Jisas rii meejichi yenya eecha wor: “Hak otiinan biish tawa ma ye dokta riitak
ikasakech. Hak otii tawa ma yechabadokta riitak ichu.
13 Kwo diita God riita jeyek keyir majin eena na i kenyechi siiti mun na hiki ta. ‘Opel
otii tawa boboyen ada eena gegiyakasakech. Ada man rukusii tawa boboyen kwota
otiiken eena gegiyato.’ Ada yari an saka ma kepin uwaken yarek. Yaho. Ada muk
shebo shebo tawa man kapasek tawa man eena uwaken yar.”

ABOBOY HEECHI TAWA MAJI

14 Worek, jon Baptis sumowutar ma ye Jisas riitak ya riina woher, “Nota God riina
wohechanak, boyewak nota Peresi yechaka aboboyen heechitu? Miiti disaipel ye
aboboyen heechikasakech.
15 Jisas rii meejichi wor; “Ma por rii miman yak otiiwak, riiti nareboy ya nokusha
aboboyen atawak, kwo boy kapo eecha hikitu ye aboboy akasakech.’ Yaho. Miman
yak tawa ma riin yeechi ye inyak, eeta nedii nareboy yecha aboboy akasakech.

JISAS RII EECHA WOR: JU MA YECHA MASHI OTIITAR SII EEJI BOBOYEK KIKISI-IKASAKECH

16 “Ma por rii riki kepin yeechi mashi saket neekii tana supun kapa kasakech. Rii
eecha otiiney, eeta saket siipa kawka neekiinak karapa supuk siikiita.

17 Ma por rii akar wain ukun mashi meme sapi kwowok woyekasakech. Iipa sii sapi
neekiinak uku saka ikiita. Sapi siipa eeta neekii nakiikiita. Akar wain ukun eeta akar
meme sapik eeka woyeto. Woyetanak, ukuka sapika piiriipa eeta kepi batakiita."

JISAS RII JU HARAPA MA RIITI YIKAPWAN OTIINIGA KEPI SIIR

18 Jisas rii diita majin batarek, Ju yechi harapa ma por rii ya Jisasriina yatii bogok
piitiichi eecha wor: "Eeji yikapwa eeta hawey har. Miita na ya miiti tapak neeki siipa
kawka ya sokwakiita."
19 Worek, Jisas rii sokwa riina sumovu riitaka eecha ir. Irek, riiti disaipel ye riina
sumovu ibatar.
20 Yecha icharek, mima pochi sii tari, siita kamu sii tari 12 sukwiya eecha tar. Tarek,
sii ya Jisas riina sumovu i riiti saket barek howu neekir.
21 Sii mayama eecha hikir: "Ada riiti saketen howu neeki henyak, ana otii kepi
siikiita."
22 Worek, Jisas rii vayeko hechi siina eecha wor: "Yikapwa, na ana beyichi ta! Nija
ana hiki siitiichichawa boboy sii eeta ninya otii kepi sowa." Worek, sii eeta ameya kepi
siir.
23 Worek, jisas rii Ju harapa ma riitaka eecha ichi riiti aka wok iyarer. Iyarechi rii
sagey piita tar ma yenya keya hoyi tar ma miman her.
24 Hechi rii eecha wor: "Na kwona toch! Diita karakada yikapwa sii biish wato!"
Worek, ye meejir riina wokwoyaniga heger.
25 Ma mima yen wochirek, geenyek iyarerek, rii yikapwa siita watar aka wok
iyarechi siiti tapan yesokwa neekirek, sii eeta awasen yesokwar.
26 Worek, eecha otiir maji sii akar nosapek i ye yar.

JISAS RII MIY KIITIITAR MA UPURUSEN OTII KEPI SIIR

27 Jisas rii eeta eemen heechi rii chishi tarek, miy kiitiitar ma upurus piir riina
sumowuniga i uwaniga eecha wor. "Devit riiti neja, Kraist, miita na sinya inyakapwa
hikichi ba diigiichi!"
28 Jisas rii aka wok iyarerek, piir iyarebachi riitak yarek, rii piiriina eecha woher:
"Ki kapo eecha hikitu ada eeta kiki sowa kinya otii kepi siikiita? Piir awasen eecha
wor: "Ayo, Harapa Ma!"
29 Worek, Jisas rii piiriiti miyik tapa howu neekichi eecha wor: "Kicha hiki
siitiichichawey, sii sa wokwa!"
30 Worek, piiriiti miy eeta mey makar. Worek, Jisas rii kabuk wor: "Anadii man ki
sawo ye ikasakech."
31 Worek, piir heechi iri Jisas riita piiriina otiir boboyen eyey nosapek sawo ye itar.

JISAS RII KUJA DIIMIITAR MAN OTII KEPI SIIR

32 Yecha heechi iken otiitarek, ma kaw ye kapsek spiriteka tarek, kuja dimiitar man
Jisas riitak yayar.
33 Kapasek spiriten yeechi raborek, eeta ma rii maji bar. barek, eyey mama ye eena
hechi nyegerabochi eecha wor: "Mashi no Isre ma diita yikadey boboyen hekasakech."
34 Worek, Peresi ma ye eecha wor: "Rii kapasek spirit yechi harapa ma riita
wochitawak, eena rii eecha yeechi raboto."

JISAS RII MA MIMAN INYAKAPWA HIKIR

35 Jisas rii eyey akaman i chishi ye itar. Chishi ye itarek, rii yechi lotu akak i yar
yenya maji pikii tar. Rii God riiti kigdom hadabas maji kepin sawotar. Eyey ma mima
hak otii ye i tarin rii yenya eyey otii kepi siir.
36 Ma mima ye nokwapa nokwapa ya yopo wuchi yirek, rii eena hechi inyakapwa
hikir. Yecha kubuchey yikapwaga eecha tarek, ye eena inyakapwa hikitarek, yenya ma

kiyatayikasakech eecha tarek, sipsipen siitii kowu ma biish taniga eecha tarek, eena rii yenya inyakapwa hikir.
37 Hikirek, rii riiti disaipel yenya eecha wor: “Nokwapa nokwapa nowo saga tawey, saga ya ma nokwapakasakech.
38 Eena na Nowo Ma riina maji batanak, riipa akar nokwapa nokwapa saga ya man rii heechinak yakiita.”

10

JISAS RII 12 DISAIPEL WOCHIREK, YE IR

1 Jisas rii riiti 12 disaipel yenya uwarek, ye ya yopo wuchi yir. Yirek, rii ri hapaga boboyen yenya harek, ye eeta kiki siirek dapasek spiriten ye yeechi rabo tarek, hak otii tar boboyen ye otii kepi siitar.
2 Eeta 12 aposel yechi hi diitata: mapo eeta Saimon, riina habatar Pita. Endru, Pita riiti kumwoy. Jems, riiti kumwoy, Jon. Piir Sebedi riiti yikapwa.
3 Pilip, batolomyu. Tomas, Matyu, rii takis yan ya tawa ma. Jems rii Alpiyas riiti yikapwa. Tadias.
4 Saimon Selot. Judas Iskeriot, rii komas Jisas riina magiiriichir ma.

JISAS RII RIITI 12 APOSEL YENYA YON HAR

5 Jisas rii diita 12 disaipel yenya heechirek irek, rii eecha wor, “Kwo opoche i shebo shebo tawa ma yechaka eecha tanakech. Samaria nosapek opoche i tanakech.
6 Isrel ma kaw yecha i nobo yesha tawa sipsip tawaga eecha tawa. Na kwo yechaka na eecha i ta.
7 Na i yenya eecha sawo ta. ‘Hevenek tawa kigdom sii diita ya band band tawa!’
8 Hak otii tawa man na otii kepi sii ta. Ha tawa man na saniya ta. Maba kapasek tawa man na otii sa kepi hecha. Kapasek spiriten na yeechi rabo ta. Kwota boboyen yatawey, shebo shebo yato. Yenya boboyen haney, opoche tokotanakech. Na shebo shebo ha.
9 Kwo opoche go, silva, kapa yan kwoti kwowok woyi ichanakech.
10 Kwo opoche kwowo wakiir ichanakech.
11 Kwo opoche saket upurus yatii ruwu tawa boboy ye ichanakech. Kubu opoche neeki ichanakech. Yaho. Ma yon otiiney riipa riiti aboboyen yakiita.
“Kwo akaman iyarenak, anadii akaman iyarenak, na i ma kepin na yesha hechi riiti akak riitaka eecha na sii. Eeka eeta akabak tanak kwopa eeta akaman heechi sokwa ikiita.
12 Kwo aka pochik iyareney, na i akama yen woshi a.
13 Eecha otiinak, yecha kwona yaney, ii na yenya maji kepiban ba. Banak, yechi inyaka kwoya hikikiita. Woshi anak, yecha kwona awasen woshi anan siiney, ye meejiney, eena na heechi ya.
14 Aka ma por rii kwona yeechi ye inyan siiney, anadi akama tawa ma ye kwona yeechi ye inyan siiney, ii na heechi. Kwoti yatii cheren kavakava pakachi heechi i. Eeta akaman God riipa harapa kapasek otiikiita.
15 Diina na hiki ta: anasaka tawa nedii yanak, God riipa Sodom, Gomora akama ma miman karakada pikiita. Riipa diita akama tawa ma miman harapa pikiita.

MAN KIKIR POY TAWA BOBOY EETA KOMAS YAKIITA

16 “Na meeji. Ada kwona wochiwak ichawey, kwo sipsip tawaga kwo nokwapa nokwapa kwashika tawa asa yechaka eecha i siikiita. Hopo yecha hehar hikichi eshar ichawabaga kwo na i eechaba otii ta. Nurer yecha kepi boboyeban otii tawaga kwo na eechaba otii ta.
17 Kwota na ma yenya owpoy sii ta. Yepa kwona yeechi kaunsil ma yechak ye inyak yepa kwona anaseechi yechi lotu akak eeka kubu pikiita.

18 Kwo eeji hik yon otiitanak, yepa kwona yeechi aka tabo yimak ye inyak, gavman
ma ye inyak, kwo eeji hadabas majin yen anadii shebo shebo tawa ma yenya
sawotakiita.
19 Yepa kwona asasak ye inyak, kwo opoche akiichi eecha wochanakech, ‘Nopa kapo
boy majin awasen bakiita? Nopa kapo shecha bakiita?’ Yaho. Eeta nediibak God riipa
kwota ba majin sawo mukuchikiita.
20 Kwota batana maji eeta kwotikasakech. Kwoti Apoko riiti Spiritek kwotak yanak,
kwo eeka bakiita.
21 “Ma kaw ye yechi yaka kumwoy yenya anadii ma yenya mukuchinyak, yen pi
sowakwokiita. Apolo yepa yikapwa yen eechaba otiitakiita. Yikapwa yepa apoko
nokwapa yenya magiirechinyak, sowakwokiita.
22 Eeji hi kwotaka eecha tawey, eyey ma yepa eeta kwona henyey, yuyakiita. Ma kaw
ye hapago siichi taney, yepa i komas hamak tawa nediik i siiney, God riipa yenya hechi
yesokwa yichikiita.
23 Yepakwona akama pochi kikir poyeney, ii napa kwona heechi anadii akama pochik
akii sii. Ada kwona wocho: Kwopa i Isrel yechi akaman yo saka otii hamatanak, ma
yikapwa riipa yakiita.
24 “Skul ya tawa ma rii riiti tisa riitak kikisiikasakech. Yo otii tawa wakasa ma rii
riiti harapa man dagiir poyekasakech.
25 Eena eeta kiki sowa skul ya tawa ma ye yechi maji pokii tawa ma riitaka eecha
kiki sowa. Yo otii tawa wakasa ma ye sokwa yechi harapa; ma riitaka eecha kiki sowa.
Ma ye eeta Harapa Ma riina kapasek otii tawa harapa ma habataney, yepa riiti yo otii
tawa wakasa ma yen kapo shecha habatakiita? Hi kapasek habatakiita!

KWO NA GOD RIITABAN AKII TA

26 “Wowak, kwo ma yenya opoche akiitanakech. Eyey boboy veenyichi tawey, komas
sii geenyik ya sokwakiita. Eyey veenyi tawa majin geenyik kwodii wokiita.
27 Maji ada kwona niyik sawotawey, kwo napa eena yadiik sawo ta. Maji kwotaba
meejiri, kwo napa eena eyey ma yenya uwabatanak, ye sapa meejiba ta.
28 Kwo maban otii sowakwo tawa man opoche akiitanakech. Ye kwoti meseken saka
sowakwo bakiitawak. Kwo God riitaban na akii ta. Riita keen kiki sowa, riipa kwoti
maba kwoti mesek upurusen yeechi hi hay tawa eemek rabochinyak, hi uwukiita.
29 Karakada apon ya karakadak tokoto. Wowak, karakada apo pochi nosapek
sakatweyk, kwoti Apoko rii eena hechi heechitu.
30 Kwo na mayama hiki. Kwoti masebiya God riita otiichi kenyichi heechir.
31 Wowak, kwo opoche akiitanakech. Apo ye eeta karakada. Kwo eeta harapa!

JISAS RIITI HIN KWODII WOCHAWA ABO

32 “Kata ma ye eeji hin geenyik kwodii wochaney, ada eechaba yechi hin eeji Apoko
riina hevenek kwodii wochakiita.
33 Kata ma ye eyey ma misomak eecha wonyey noriitikasakech, ada eechaba
hevenek eeta ma yenya magiirechibakiita.

JISAS RII YARI OWUN YESOKWAKEN EENA YAR

34 “Kwo opoche eecha hikitaqnakech ada nosapek yari diita nosapek tawa ow ana
pichawa boboyen anachekeken yar. Yaho. Ada eena saka anacheken yarek. Ada
eekiyen yayar.
35 Ada ya otiirek, hoyey yikapwa rii sokwa riiti apokon pik otiikiita. Mima yikapwa
sii sokwa siiti awin pik otiikiita. Mima sii way sokwa siiti ma riiti awi siina pikiita.
36 Ma por riiti ow ana pichawa ma ye riiti aka wok takiita.

37 “Ma por rii ana koma kinyik heechinak, riiti awi apokon yaya mapo heechiney, rii
eeta eeji nareboyikasakech. Ma por rii ana koma kinyik heechinak, rii riiti yikapwan
yaya mapo heechiney, eeta ma rii eeji nareboyikasakech.
38 Ma por rii riiti nobon mayama heechinan siiney, riina har yon kiyachiniga ana
sumowunan siiney, rii eeta eeji nareboyekaskech.
39 Kata ma por rii riita maban mayama egiisiitaney, riipa sii siiken siikiita. Kata ma
rii riiti maban yeechi eeji hik rabotaney, riipa akar maban siikenen yakiita.

YAND YAK TAWA MAJI

40 “Kata ma rii miina woshiataney, ii eeta rii ana woshiabato. Kata ma rii ana
woshiatawey, rii eeta ana heechirek yar Apoko riina woshiabato.
41 God riiti piirapet por yaney, ma por rii riina hechi piirapet wochi woshianey,
piirapet yenya hak tawa yan riipa yabakiita. Nagwa nagwa tawa ma por yaney, ma
por rii riina hechi nagwa nagwa tawa ma wochi woshianey, nagwa nagwa tawa ma
yenya hak tawa yan riipa yabakiita.
42 Diina na hiki ta. Ma por rii ana sumowu tawa ma riina uku sobon siiviichi haney,
rii hecho rii eeta ana kubuchey sumowu tawa ma rii eena hawey, riipa saka yan
dopokiitawak.”

11

JON BAPTIS RII RIITI DISAIPEL YENYA JISAS RIITAK HEECHIREK IR

1 Jisas rii diita majin riiti 12disaipe yenya barek, rii kata eemen heechi rii akar bana
bana tar akamak i yenya God riiti majin pokii tarek sawo tar.
2 Worek, Jon riin poko ji tarek, rii Kraist riita otii tar yon meejichi rii riiti disaipel
kawen Jisas riitak heechirek ir.
3 Heechirek irek, ye Jisas riina woher: “Mi eeta kapo yaken otii tawa ma? No boy
kapo akar man kowutakiita?”
4 Jisas rii meejichi eecha wor: “Kwo na heechi awasen i Jon riina kwota hechawa
boboyen kwota meejiwa boboyen napa sawo.
5 Miy kiitii tar ma ye mey maka hecho. Yatii ha tar ma ye kepi chishitu. Maba
kapasek tar ma ye eeta kepi hecho. Mabiya giitar ma ye eeta hehar meejito. Har ma yen
yesokwa yichitu. Eeta hadabas majin kiiriisiiposii tawa ma yenya sawo mukuchichu.
Een na sawota.
6 Kata ma por rii anada hiki siitiichichawa boboyen abosuchinan siiney, riipa inyaka
kwoyawoy hikitakiita.”
7 Jon riiti disaipe ye heechi awasen icharek, Jisas rii Jon riiti majin ma mima yenya
sawochi eecha wor: “Mashi kwo me biish tar eemek Jon riina heken iri, kwo boyen
heken eena ir? Kapo kwo gubu kiipiikan sowak howo taweyn eena heken ir? Yaho.
8 Boyen heken eena ir? Kwo kapo iri riki kepin ruwu tawa ma riina heken eena ir?
Yaho. Eeta yikadey ma ye aka tabo yima riiti harapa akak ye eeka yichu!
9 Ana na wo. Boyen heken kwo ir? Kapo piirapet poren heken eena ir? Ayo. Ada
kwona wocho: Kwo iri kwo piirapet tawaga tawa harapa boboyen hechar.
10 God riiti mashi keyir maji eeta Jon riina batari eecha wor: ‘God riita eecha wor:
Dii eeta eeji majin heechiwak ye ichawa ma. Ada riina mapo heechinak i miiti nobon
sayarechichak.’
11 Diina na hiki ta. Jon Baptis rii diita nosapek tar man eyey dagiir poyetu. Wowak,
God riiti hevenk tawa kigdom karakada tawa ma rii waqy Jon riina dagiir poyetu.
12 Jon rii ya maji sawor nedii apa howuk tawa God riiti kigdom sii ow ana pik yaniga
sii eecha yato. Yatawak, ow ana pichawa ma ye iyareken eena otii otii hecho.
13 Eyey piirapet ye, Moses riiti o maji sii mashi Jon riiti nedii God riiti kigdom maji
sawotar.

14 Kwota yechi maji meejiken gegiyaney, ii na meeji. Ye eecha wor: ‘Ilaija riipa
yakiita!’ Jon rii eeta Iaija.
15 Kwo mabiyaka tawey, diita hapaga maji na meeji.
16 “Ada kwona boyega shecha mukuchik? Kwo kapo boyega shecha tawa? Yecha
yikapwa awaba tawa eemek yinyaga hecho. Yikapwa kaw ye anadii yikapwan uwachi
wocho:
17 ‘Nota kwona sagey piitachichawey, kwo hokwa chikasakech!
Nota keyaniga chichawa hokwan chichawey, kwo eena kiki chikasakech.’

18 Eecha otiitari, Jon riita yari, rii aboboy akasakech. Rii wain ukun akasakech. Rii
eecha otiitarek, ma mima ye eecha wor: ‘Rii eeta hikishato!’
19 Ma Yikapwa rii yarek, rii aboboyen otii atarek, wain ukun atarek, ma mima ye
eecha wor: ‘Na he! Rii abobyen harapa atawak, wain ukun harapa atawak, rii eeta
takis yan ya tawa ma yechi apoma, muk shebo shebo tawa ma yechi apoma.’ Wowak,
nagwa nagwa hiki tawa boboy siiti siik sii eeta nona mukuchichu sii eeta siiken tawa.”

JISAS RIINA HIKINAN BIISH TAR AKAMA

20 Akama kaw Jisas riita mirakel otiirin, ye eena heri, yecha saka yechi kapasek
boboy heechirek, eena rii yenya ow maji batar.
21 Rii eecha wor: “Korasin, God riita harapa kapasek boboyen kwona hakiita!
Betsaida kwon eechaba harapa kapasek boboyen habakiita! Mirakelen kwoti akamak
ada otiirega, Taia akamak saidon akamak eeka ada eecha otiiyega, yecha keha tar rikin
hiipiichi hiki shebo maba tenye yopo wuchi yichaken otiitar. Yechi kapasek boboy
magiirechiken eena eecha otiitar.
22 Diina na hiki ta. Anasak tawa nedii yanak, God riipa Taia, Saidon akamak tawa
ma yenya karakada pikiita. Kwona harapa pikkta.
23 Kapanean akamak tawa ma kwo na meeji! Kwo boy eecha hikitu, no hevenek
ichawa nobok ikiita? Yaho. Kwona hi uwu tawa eemek eeka rabokiita! Mirakelen
kwotak ada otiirega, Sodom akamak otiiyega, apa Dodom akamak eechaba tawa.
24 Diina na hiki ta! Anasak tawa nedii yanak, God riipa Sodom akamak tar ma yenya
karakada pikiita. Kwona harapa pikiita!”

KWOTA NA ADAK YA YI HAPAKA

25 Eeta nedii Jisas rii eecha wor: “Apoko, mii howuka tawa Harapa, nosapeka tawa
Harapa. Miita miiti inyakak tawa boboyen yikapwa yena mukuchitarek, harapa otii
hechar ma yenya mii veenyitarek, eena ad miina woshiato.
26 Ayo. Apoko mii miiti inyakak tawa boboyen miita hikichi otiir.
27 Eeji Apoko rii eyey boboyen eeji tapak howu har. Ma ye eeta Yikapwa
riina hekasakech. Apoko riitaba saniga riina hecho. Eeta Apoko riina ma ye
hekasakech. Eeta Yikapwa riitaba riina hechi kata ma yen eeta Yikapwa rii Apokon
mukuchichawak, ye hebato.
28 “Kwotaq ma harapa yon otii tawey, kwo maba kapa meeji tawey, adak na yanak,
ada kwona otii yi hapakachik.
29 Ada kiyatawak nomoyatawa boboyen kwo na yeechi kiyabachi kwo eeji inyakak
hiki tawa boboyen na yaba ta. Eecha otiiney, kwopa yo otii nedii yi hapakakiita. Ada
eshar otii tawa ma. Ada wohipu tawa makasakech.
30 Ada kwona nomoyatawa boboyen kiyachiwey, ii harapa yokasakech. Ada kwona
kiyaken hana boboy sii nomoyakasakech.”

12

AKAMAK SII TAWA NEDII SIITI MAJI

1 Komas Jisas rii akamak sii tawa nediik wit nowo far nediik eeka i chishitar. Worek,
riiti disaipel ye eecha harek, ye eeta wit siiken siikiirechi atar.
2 Eecha otii atarek, Peresi ma ye hechi Jisas riina eecha wor: “Na he. Eeta yikadey
boboyen miiti disaipel yecha Sabat nedii otii tawey, ii ye noti on nediik reekiito!”
3-4 Jisas rii meejichi eecha wor: “Kwo kapo Devit riiti majin saka kenyitarek? Eeta
nedii rii riiti wakasa ma yechaka eecha hatarek, ye God riiti akak iyarer. Iyarechi rii
riiti ma yechaka God riina har geyen ye eena yeechi ar. Geyen yeechi atari dii eeta ye
on reekiir. Opelen otiitar ma yechaba diita geyen atari ii on reekiikasakech.
5 Kwo kapo Moses riiti on saka kenyitarek? Maji eecha wocho: Sabat nediik opelen
otii tawa ma ye harapa otu akak yo otii tawey, ye eeta lon mayama reekiitawak, ye
eeta kapasek boboy otiikasakech.
6 Wowak, ada kwona wocho: diika tawa boboy sii harapa llotu akan dagiir poyetu.
7 Kwota diita God riiti maji mun hiki taney, ‘Ada opelen otii tawa boboyen
yuyato. Man rukusii tawa boboyen eena ada kwoya hikitu, ‘Kwo kepi tawa man
wosowoyekasakech.
8 Wowak, Ma Yikapwa rii eeta Sabat nediin siitii kowu tawa Harapa Ma.”

JISAS RII SABAT NEDII TAPA KAPASEK TAR MA OTII KEPI SIIR

9 Worek, Jisas rii eeta eemen heechi yechi lotu aka porek iyarer.
10 Ma por rii eeka tari riiti tapa kapasek tar. Worek, ma ye eeka tari, ye Jisas rii
kapasek yon ba diimaken eena hiki ye itar. Eecha hiki tarek, ye eena riina woher:
“Nopa boy Sabat nediik hak otii tawa man boy otii kepi siikiita?”
11 Jisas rii awasen eecha wor: “Ma por rii kwotaka tawey, riiti sipsip saka supuk ye
inyey, riipa boy saka heyi yeechi yesokwakiitawak?
12 Wowak, ma rii eeta harapa. Sipsip sii eeta karakada. Wowak, noti lo eecha
wokasakech: Sabat nediik man otii kepi siikasakech. Eena nota keena yo kepin Sabat
nedii otiito.
13 Worek, rii ma riina eecha wor: “Miiti tapan na danegwa.” Worek, rii danegwarek,
eeta kepi siir. Riiti akar tapa pochi kepi tari, siitiibaga eecha siir.
14 Worek, Peresi ma ye hechi kapasek hechichi i yopo wuchi yi Jisas riina pisowakwo
maji apo dagii tar.

JISAS RII GOD RIITA HISIIR YO OTII WAKASA MA SIIKEN RIITI

15 Jisas rii riina pi sowakwo majin meejichi rii eetaq eemen heechi ir. Heechi icharek,
nokwapa nokwapa ma mima ye rii na sumowuniga eecha ichar. Rii eyey hak otii tar
ma yenya otii kepi siir.
16 Otii kepi siirek, rii yenya eecha wor: Anadii ma yenya ana opoche geenyik kwodii
wochanakech.
17 Rii yenya eecha worek, piirapet Aisaia riita ya bar maji sii eeta siiken woy sokwar.
Aisaia rii eecha wor:
18 “God rii eecha wor: Dii eeta eeji yo otii ma ada hisiir.
Riina ada rukusiitawak, ada kwoya hecho.
Ada eeji Spiriten riitak heechitakiita.
Riipa eeji nagwa nagwa otii tawa boboyen muk
shebo shebo tawa ma yenya sawotakiita.
Riipa maji awasen awasen saka bakiitawak.
19 Riipa saka kabuk wokiitawak.
Riipa akamak harapa maji saka batakiitawak.
20 Gubu kawen reekiiney, riipa sakapa eyey reekiikiitawak.
am pochi sii hak otiiney, riipa saka otii hakiitawak.
Riipa i eechaba eechaba otiitaqnak, nagwa nagwa otii
tawa boboy siipa sokwa howuk siikiita.

21 Nokwapa nokwapa ma yepa riina hiki siitiichi kowutakiita.”

PERESI YE EECHA WOR BELSEBU RII JISAS RIINA KIYATAYER

22 Worek, ma kaw ye ma poren yeechi Jisas riitak ye ir. Riiti miy kiitarek, kuja diimiibatar. Kapasek spirit riiti wok tarek eena eecha tar. Tarek, Jisas rii otii kepi siirek, riita maji barek, rii mey maka her.
23 Ya yopo yichar ma ye eena hechi heneba rabochi ye eecha woher: “Rii kapo boy Devit riiti neja, Kraist?”
24 Peresi ma ye eena meejichi ye eecha wor: “Harapa Gaba, Besebu, riita riina hapaga boboyen hatawak, rii eena kapasek spiriten yeechi raboto.”
25 Worek, Jisas rii yechi inyakan hechari rii yenya eecha wor: “Apoma ye ow eeta apomaban ow ana pichawey, ye hapaga siikasakech. Iipa eeta kkapasek siikiita. Podar akamak tanan sokwa ow ana pinyey saniga siiney, iipa eeta kapasek siikiita.
26 Wowak, Gabaka tawa ma kaw ye anadii Gabaka tawa ma kawen ow ana pichaney, Gaba riiti kigdom saniga saniga tawey, iipa kapasek siikiita!
27 Kwo eecha wocho: ‘Besebul riita ana hapaga boboyen hatawak, ada eeka otiito! Eecha siiken taney, nama kwona sumowu tawa ma yenya hapaga boboyen hatawak yecha kapasek spiriten yeechi raboto. Kapo Beselbull? Kwona sumowu tawa ma ye otiitawey, ye geenyik kwodii mukuchichawey, kwoti inyaka eeta kapasek hikitu!
28 Ayo. God riiti Spirit rii ana hapaga boboyen hatawak, ada kapasek spiriten yeechi raboto? Ada diina eecha otiitawey, ii geenyik eecha mukuchichu God riiti kigdom kwotak yar.
29 “Hapaga tawa ma por riita riiti akak tarek, hiyiyatawa riiti boboyen yar yak otiiney, mapo riiti tapan poko jichi sapa opoy ya.
30 Ma por rii adaka eecha tanan siiney, rii eeta eeji yabo pi ma. Ma por rii ana boboyen yaya yopoyichiken kiyatayenan siiney, rii eeta boboyen rabo ya payato.
31 Eena ada kwona wocho: ma ye eyey kapasek boboy otiiney kapasek maji bataney, iipa God riita kwoyava yakiita. Ma por ri Hoi Spiriten wokwoyaney ii riina kwoyava yakasakech.
32 Ma por rii Ma Yikapwa riina wokwoyaney, God riipa riina kwoyava yeechikiita. Ma por rii Holli Spiriten kapasek maji ba wokwoyaney, iipa riina kwoyava yeechikasakech. Apa komas kwoyava yeechikasakech. Yaho.

ME KAPASEK RII EETA SIIK KAPASEKEN WATO

33 “Kwota me siik kepin yaken otiiney, ii na me kepin ya yeechi chinyak siik kepin wakiita. Me kapasek taney, rii eeta siik kapasek wato. Ma ye hecho me kepi taweyeka, kapasek taweyeka piiri siiken ye hecho.
34 Kwo hopoga eecha tawa. Kwo eecha kapasek tawak kwo boyega maji kepin bato? Ma ye yechi inyaka wopuk tawa boboyen ye eena bato.
35 Ma kepi rii riiti inyaka sugu wopu kepi tawey, rii yo kepin otiito. Ma kakpasek rii riiti inyaka wopu kapasek boboyeka tawey, rii eeta kapasek yon otiito.
36 “Ada kwon wocho: anasak tawa nedii yanak, eyey ma mima ye yecha eyey biish batar maji sapa geenyik kwodii wonyak, anasakiita.
37 Miita batawa maji sii miina anasakiita. Kwota batawa majin, God riita meejitawey, riipa kwona anasakiita. Kwoti maji kepi taney, kwota kepi siikiita. Kapasek taney, ii kapasek siikiita.”

MA KAW YE MIRAKEL HEKEN WOHER

38 Lon maji pokii tar ma kaw ye Peresi ma kaw ye eecha wor: “Tisa nota miita mirakelen otiinak heken gegiyato.”

39 Worek, Jisas rii awasen eecha wor: “Kapasek tawa ma ye God riina hikinan biish
tawa ma ye mirake otiken eena wohecho. Mukuchichawa boboy podaren kwona
hakiita. Piirapet Jona riiti mirakelen kwona eena hakiita.
40 Jona rii emiyep suguk i tari niy piiriichar yadii piiriichar eecha tarega, Ma Yikapwa
riipa eechaba yadii niy piiriichar nosapek chinyak eeka eecha siikiita.
41 Anasak tawa nedii yanak, Nineva akama ma ye siitii kwona ba diimakiita. Yecha
Jona riita sawotar majin meejitari, ye kapasek boboyen heechi magiirechir. Ada kwona
wocho boboy kaw Jona riina dagiir poyeri diita diika tawa.
42 Anasak tawa nedii yanak, asut mushi yepak tawa aka tabo yi mima sii ya siitii
kwona hehar ba diimakiita. Boyewak? Sii siiti eemen heechi yapa eem mayakan ya
Soomon riiti harapa otii hechawa boboyen sii eena hek yar. Wowak, ada kwona wocho
boboy kaw diika tawey, ii Soomon riina dagiir poyetu!

KAPASEK SPIRIT RII WAY KAWKA YATO

43 “Kapasek spirit por rii ma poren heechi saya sabak i wayi vanan biish tawa eemek
i ye ya tawey, rii yi hapaka eemeneena yesha i ye yato. Yesha i yaya hipuney,
44 rii mayama eecha wocho: ‘Ada mashi tar akabak eeka kawka i siik.’ Wowak, rii
kawka i hechawey, eeta aka eeta hako kiiriikuchi keyapochi siitiichir.
45 Rii eena hechi heechi i spirit kawen yeechi yayato. Kapasek boboyen ye riitaka
eecha kiki siikasakech. Yecha yawey yecha riiti akabak eekapa yikiita. Mapo rii
kapasek tar. Wowak, apa eeta ma rii eena harapa kapasek tawa. Diita ma riina
kapasek otiirega, diita apa tawa ma yenya eechaba harapa kapasek otiikiita.”

JISAS RIITI AWI SIITI MAJI RIITI KUMWOY YECHI MAJI

46 Jisas rii ma mima yenya majin batarek, riiti awi sii riiti kumwoy ye yar. Yari ye
sabak siitiir. Jisas riina majin woheken eena siitiir.
47 Worek, ma por rii eeka tari, rii riina eecha wor: “Na he. Miiti awi, miiti kumwoy
ye yawey, miina maji baken sabak siitii kowutu.”
48 Worek, Jisas rii awasen eecha wor: “Kapo nama eeji awi? Kapo nama eeji
kumwoy?”
49 Worek, rii riiti disaipel yenya tapak mukuchichi eecha wor: “Na he! Eeji awi eeji
kumwoy ye diitata!
50 Kata ma rii eeji howuk tawa Apoko riiti inyakak otiitaney, sii eeta eeji awi, eeji
kumwoy, eeji mowey.

13

WIT SIIKEN RABO TAWA MAJI

1 Eeta nedii Jisas rii akaman heechi pak ir. I yi rii maji pikiitar.
2 Nokwapa nokwapa ma mima ye harapa ya yopo wuchi tarek, rii hechi sokwa
jabiirek ye yichar. Yicharek, ma mima ye pagiirebak siitiitar. Siitiitarek, rii yenya
shiy tawa majik batar.
3 Rii eecha wor: “Ma por rii tarek, rii sokwa sabak i wit siiken rabor.
4 Nowok rabotarek, kaw nobok sakar. Sakarek, apo ye yari yecha ar.
5 Kaw papa heksakarek karakada nosap tarek, sii ameya sokwar. Karakada nosap
eeka tarek, eena ameya sokwar.
6 Sokwarek, ya piri hi uwurek pamu siita eeta reekii siir. Nenyii saka ye yikasakech
eena ameya reekii siir.
7 Siik kaw yamika tawa poko chik sakar. Sakarek, poko sii sokwa wit pamun gamu
poyer.
8 Siik kaw nosap kepik eeka sakar. Sakari, sii sokwa siik watar. 100 siik, 60 siik, 30
siik eecha watar.”

9 Worek, Jisas rii kawka eecha wor: “Na meeji. Mabiyaka taney, diina na meeji!”

BOYEWAK JISAS RIITA SHIY TAWA MAJIN BATAR?

10 Worek, disaipel ye Jisas riitak ya riina woher: “Boyewak miita yenya batawey, mii
shiy tawa majik bato?”
11 Rii awasen eecha wor: “Howuk tawa kigdom yechi veenyi tawa boboyen kwona
harek, kwota hecho. Yenya otii mukuchikasakech.
12 Ma por rii boboyeka eecha tawey, God riipa way kawka riina hanak, riiti boboy
harapa tikiita. Ma por rii boboy biish tawey, riitak tar boboy siin awasen yakiita.
13 Eena ada shiy tawa majik yenya bato. Yecha hechawey, ye hehar hikasakech.
Yecha meejitawey, ye hehar meejikasakech, hikikasakech.
14 Wowak, piirapet Aisaia riita bar maji sii eeta siiken sokwatawey, eecha wocho:
God riita eecha wocho:
‘Kwo majin wagateyitawey, kwo eena hikikasakech.
Kwokechaweyn, eena saka hehar hechawak.
15 Diita ma mima yechi marenoku eeta hapaga bor.
Yecha yechi mabiya giir.
Yecha yechi miyin dasiipiir.
Yecha eena otiinan siiney,
Yechi miy eeka hecho.
Yechi mabiya eeka meejito.
Yechi marenoku eeta opoy hikitu.
Yecha eecha otiiney, yepa adak yakiita.
Yanak, adapa yenya otii kepi siikiita.’
16 “Wowak, kwota na kwoyawoy hiki ta. Kwoti miy eeta hecho. Kwoti mabiya eeta
meejito.
17 Diina na hiki ta. Mashi nokwapa nokwapa piirapet ye nokwapa nokwapa God
riiti ma mima ye kwota hechawa boboyen heken otiiri, ye saka herek. Kwota maji
meejitaweyn, ye eena meejibaken otiiri ye saka meejirek.

WIT SIIKEN RABO TAWA MAJIN JISAS RIITA GEENYIK KWODII WO MUKUCHIR

18 “Kwota na meeji. Wit siiken rabo tawa maji mun na makebek heechi.
19 Ma ye God riiti kigdom sawo tawa maji meejichi meejinan siiney, ye eeta nobok
saka tawa wit siikega eecha tawa. Eeta Gaba rii ye eeta yechaka chir majin yeechi
kayek raboto.
20 Papa hek saka tawa wit tawaga diita eecha tawa. Ye sawo tawa majin meejichi
kwoya hikitu.
21 Kwoya hikitawey harapa he ye ikasakech. Eeta majin ameda ye kwoya hikichi
abosuchitu. Eecha kaw God riiti majin ameda hikitawey, Jisas riiti hi yechaka eecha
tawey, eena kapasek boboy yechak yaney, kikir poy tawa boboy eetaq yechak yanak,
yecha eeta majin eeta ameya yapaka chikiita.
22 Chik saka tawa wit tawaga diita eecha tawa. Diita yikadey ma ye God riiti majin
kaw meejitawey, wowey, diita nosapek tawa nomaya tawa boboy sii yawey, ye nosapek
tawa yan rukusii tawey, eeta boboy sii ya God riiti majin gamu poyetu. Gamu po tawak,
sii sokwa omu wakasakech.
23 Nosap kepik sakar wit sii eeta ma ye maji meejichi hiki siitiichichu. Hiki
siitiichichawak omu wato. Kaw 100 siik wato. Kaw 60 siik wato. Kaw 30 siik wato.”

KURUN RABO TAWA SHIY TAWA MAJI

24 Worek, Jisas rii anadii shiy tawa majin bar. Rii eecha wor: “Howuka tawa God riiti
kigdom tawaga eecha tawa. Ma por rii nowo yeechi siik kepin eeka rabotar.

25 Rabotarek, niy pochik, eyey ma mima wa hamarek, ow ana pi ma rii yar. Rii yari,
rii kuru kapasek eeta nowobak rabobar. Rabobachi heechi ir.
26 Wit siik sii sokwa omu watarek, kuru kapasek sii sokwabar.
27-28 Worek, nowo yo otii tar wakasa ma yecha ya nowo man wor: ‘Mii siik kepiban
miiti nowok rabor. Diita kuru kapasek kapo siitak taren sokwawa?’ Rii meejichi
awasen eecha wor: ‘Ow ana pichawa ma por riita ya otiir.’ Yecha awasen riina eecha
woher: ‘Mii kapo eecha hikitu nota i kata kuru kapaseken hono rabok?’
29 Rii awasen eecha wor: ‘Yaho. Sa eepiira eepiira ta. Iipa kwo kuru kapasek
hononey, wit kepika eecha honobakiita. Sa eecha ta.
30 Kwo na heechinak, piir sa eecha tanak, sagii yak otiina nediik sa eecha ta. Komas
eeta nedii yanak, ada sagiin yatawa ma yenya wonyak ye mapo kuruwun honachi
chenyek jichi hik rabochinyak, uwukiita. Wonyak, wit siik yeechi ye i eeji boboyen
heechi tawa akak eeka heechikiita.’ ”

MASTET SIIKEN SHIY TAWA MAJI

31 Jisas rii anadii shiy tawa majin bar. Rii eecha wor: “Howuk tawa kigdom sii eeta
mastet siik tawaga eecha karakada tawa.
32 Ma por rii siiken yeechi rii riiti nowok ye i chinyak, eeta sokwa nowok tawa
akar sagiin dogiir poyetu. Dagiir poyechi mega siinak apo ye ya riiti tapak wosii eeka
patiito.”

YIS SHIY TAWA MAJI

33 Jisas rii anadii shiy tawa maji pochin bar. Rii eecha wor: “Howuk tawa digdom sii
eeta yis tawaga eecha tawa. Mima pochi sii yis yeechi gey chichawa hiki shebo woy
tawa awok rabonak sii piipii taney harapa siikiita.”

JISAS RII SHIY TAWA MAJI BAR

34 Jisas rii eeta ma mima yenya batari, rii shiy tawa maji bak yenya ba ye itar. Rii
maji pochin yenya geenyik kwodii wokasakech. Yaho. Shiy tawa maji bak batar.
35 Riita eecha otiitari piirapet riita keyir maji sii eeta geenyik sokwar. Piirapet rii
eecha wor:
“God rii eecha wocho:
‘Ada yenya batanak, ada yenya shiy tawa maji
bak batakiita.
Ada yenya maji batanak, ada veenyi tawa
boboyen bakiita.
Diita majin mashi nosapen tasiichi otiir nedii
diita apa nedii ada yenya saka barek.”

JISAS RII KURU SIIKEN NOWOK RABO TAWA MAJIN YENYA GEENYIK KWODII WOCHAR

36 Worek, Jisas rii ma mima yenya heechi i ada wok iyarer. Iyarerek, riiti disaipel ye
ya riina eecha woher. “Mii nona nowok sokwa tawa kuru majin na geenyik kwodii wo
mukuchi.”
37 Jisas rii awasen eecha wor: “Siik kepin rabo tawa ma eeta Ma Yikapwa.
38 Eeta nowo eeta diita nosap. Siik kepi sii eeta God riiti ma mima. Kuru sii eeta Gaba
riiti ma mima.
39 Kuru siiken rabo tawa ma rii eeta ow ana pichawa ma, eeta Gaba. Boboy sagii yak
tawa nedii eeta hamak tawa nedii. Nowo yo otii tawa ma ye eeta ejel.
40 Kuruwun honochi chenyek jichi hiki tukuchirek, uwurega, komas hamak tawa
nedii eechaba otiikiita.
41 Eeta nedii Ma Yikapwa rii riiti ejelen heechinak ikiita. Inyak, ya anadii man
kapasek yon mukuchichawa man riiti kigdom taweyn yeechi yayakiita. Yayanak, ejel
ye anadii eyey yo kapasek otii taweyn yeechi yayabakiita.

42 Wonyak, ejell yecha yenya hik rabochinyak, uwukiita. Hik uwunak, kapa
meejinak pu giiriiga wa giiriigakiita.
43 Wonyak, eeta nedii God riiti ma mima yepa Apoko riiti kigdomek maba yi yaga
eecha hekiita. Wowey, mabiyaka taney, ii na meeji!

MANI YAN WAK CHICHAREN SHIY TAWA MAJI

44 “Howuk tawa kigdom sii harapa yan nowok veenyi tarega sii eecha taws. Ma por
rii i eeta yan hechi rii yeechi kawka hebar eebak veenyitu. Wowak, rii eena kwoya
heechawak i riiti eyey boboy akar man hapoy pakatawak, rii eeta yan harapa yeechi
eeta nowon awasen i eena tokoto.”

GAYETIIKEN TOKO TAWEYN SHIY TAWA MAJI

45 Howuk tawa kigdom sii eeta gayetiik kepin tokoken yeshatarega sii eecha taws.
46 Rii i pochi kepi henyak, tanak, riipa riiti eyey boboyek tokohamachi diita
gayetiiken tokochi yakiita.

MAYAN SHIY TAWA MAJI

47 “Howuk tawa kigdom sii mayan rabowak emiyepen hedii tawaga sii eecha tawa.
48 Maya takiikiisiiwak kiy yesokwa giiriibak yichi keyiboto. Keyibowak, emiyep kepi
yen yeechi heebiyak heechiwak, kapasek emiyep yen yeechi kayek roboto.
49-50 Hamak tawa nedii sii yanak, diita eechaba otiikiita. Ejel ye yanak, kapasek tawa
ma ye ma kepi yechaka eecha tanak, yen keyibo yeechi hik rabochinyak uwutanak ye
pu giiriiga wa giiriigatakiita.”

MASHI BOBOY AKAR BOBOYEKA PIIR EECHA TAWEY

51 Jisas rii yenya eecha woher: “Kwo kapo ada bawa majin hikitu?”
52 Ye awasen eecha wor: “Ayo.” Worek, rii yenya eecha wor: “Maji mu diitata: Lon
hiki tawa ma riin howuk tawa kigdom disaipel yesokwanak, rii harapa akan siitii kowu
tawa maga eecha tawa. Rii riiti aka iyarechi boboy heechi tawa eemek iyarechi mashi
boboyen apa tawa boboyen yeechi yayato.”

NASARET AKAMA MA YE JISAS RIINA WOSOWOYETAR

53 Jisas rii diita shiy tawa noman sawo hamarek, rii eeta eemen heechi
54 rii riiti akama siikenek heechi ir. Iyarechi rii yechi lotu akak maji pokii tar. Worek,
ye meejichi ye nyegiirabochi eecha woher “Riita harapa hiki tawa boboy rii kapo siitak
tarin yar? Mirake otii tawa boboy kapo siitak tarin rii yar?
55 Rii kapo kamda riiti yikapwa? Riiti awi kapo eeta Maria siita? Riiti kumwoy ye
kapo eeta Jems, Josep, Saimon, Judas.
56 Riiti mowey ye diita diika tawa. Diita eyey boboyen rii kapo siitak tarin yar?
57 Worek, yecha riina nasowoyer. Worek, Jisas rii yenya eecha wor, “Piirapet rii
riiti akama ye riiti magwi ye riina hehar meejikasakech. Akar eemek riiti hin hehar
meejito.”
58 Yecha riina saka hiki siitiichirek eena rii eeta eemen nokwapa nokwapa mirakel
otiikasakech. Karakada otiir.

14

YECHA JON BAPTIS RIINA SOWAKWOR

1 Eeta nedii harapa aka tabo yima, Herot, Galili nosapen siiti kowu tar ma, rii Jisas
riita otiitar boboyen meejir.
2 Rii riiti kiyatayetar wakasa ma yenya eecha wor: “Diita ma rii eeta Jon Baptis riita
saniyeechi awasen yesokwar. Eena hapaga tawa boboy kata riitaka eecha tawak rii
eena ottito.”

3-4 Mashi Herot rii Piip riiti mima, Herodias siina yar. Pilip rii Herot riiti kumwoy tar. Jon Baptis rii eena meejichi Herot riina eechaba wochar, “Miita siina yari ii eeta kapasek?” Worek, Herodias sii kapasek otiirek, Herot rii eecha otiirek, Jon riina yeechi poko jichi akak heechitar.
5 Heechitarek, Herot rii Jon riina sowakwoken otii tari rii Ju ma yenya akiitarek, eena heechitar. Ju ma ye eecha hikitar Jon rii eeta piirapet.
6 Herot riina yimowur nediin eena riita nokusha atar. Nokusha atarek, Herodias siiti mima yikapwa sii eeta nokwapa nokwapa mima ma yechi miy somak hokwa tosiitar. Worek, Herot rii eena hechi inyaka kwoya hikitar.
7 Kwoya hikitarek, rii siina eecha wor: “Ada ninya sabo howutu nija ana boboyen wohenyey anapa ninya hakiita!”
8 Worek, siiti awi sii siina barek, sii way Herot riina woher: “Jon Baptis riiti maseken na yeecha diita heebiyak woyichi ana ha!”
9 Worek, Herot rii meejichi riita inyakapwa hikitar. Worek, riita eyey yar ma mima yechi misomak sabo howurek, eena rii eeta mima siita gigiyarek, eena rii otiichir.
10 Worek, poko ji akak Jon riiti masek diigiir.
11 Diigiichi heebiyak woyichi yaya yikapwa siina harek sii yeechi ye i nokwapa siina har.
12 Worek, Jon riiti disaipel ye yaniga riiti maban yeechi ye i wak chir. Chirek, ye heechi i Jisas riina wor.

JISAS RII 5,000 MA MIMA YENYA HAVAR MAJI

13 Jisas rii Jon riina otiir majin meejichi, rii eeta eemen heechi jabiir yeechi ma biish tar eemek saniga eeka heechi ir. Irek, ma mima ye meejichi ye akaman heechi kwow nobok riina sumowu kikir ichar.
14 Worek, Jisas rii jabiir heechi rii eeka nokwapa nokwapa ma mima tarin hechi rii yenya harapa inyakapwa hikir. Inyakapwa hikichi yechi had otiitar man otii kepi siir.
15 Hogo sii nedii yarek, riiti disaipel ye riitak yaniga riina eecha wor: “Hogo siik otiito. Diita eem makasakech. Na wochinak sa ye heechi i akamak aboboyen tokochi ya.
16 Jisas rii meejichi eecha wor: “Yecha sa ta. Kwota na yenya aboboy kaw ha.”
17 Worek, ye awasen eecha wor: “Nota gey yokotapa emiyep upuruseba eecha tawa.
18 Jisas rii meejichi eecha wor: “Eena na yeechi adak yaya.”
19 Rii yenya wochirek ye wohejak eeka hey yi ye yir. Worek, rii eeta yokotapa geyen yeechi emiyep upurusen yabachi rii neeren mow hechi rii God riina woshi achi eeta rii geyen reekiir. Reekiichi rii riiti disaipel yenya harek, ye ma mima yenya hamachi hapoy pakar.
20 Worek, ye eyey ari, eeta bii diir. Worek, disaipell yekaw yichiri yeechi 12 wasahayak woyichi yichir.
21 Worek, 5,000 ma yecha eeka tarek, yecha ar. Mima yikapwa boyega kadiik wonyak.

JISAS RII PA HEK HOWU PIITII IR

22 Worek, Jisas rii disaipelyenya wochirek, ye jabiirek i mapo akar yepak i ta. Worek, ye heechi icharek, Jisas rii ma mima yen heechirek ye i ye yar.
23 Heechi ye yarek, rii kwowuk heechi yo ir. God riina maji baken eena heechi yo ir.
24 Hogo sii nediik yarek, Jisas rii saniga eeka tar. Eeka tarek, harapa sowa yarek, jabiir sii uku bor ye yo yasakarek gubuk otiitar. Jabiir pa nediik eeka tar.
25 Uhadiik otiitar nediik Jisas rii pa hek howu piitii i yechak ichar. Icharek, disaipell ye riina heri, rii pa hebak howu piitii ichar.
26 Eena heri ye harapa akiitar. Harapa akiitarek, ye uwachi eecha wor: “Ka Gaba yato!” Ye harapa akiitar.

27 Worek, Jisas rii yenya kiyatay majin ameya wor: “Dii eeta ada. Opoche
akiitanakech!”
28 Worek, Pita rii eecha wor: “Harapa Ma, miita siiken yataney, na miita banak ada
pa hebak howu piitii yabak.”
29 Jisas rii awasen eecha wor: “Na ya.” Worek, Pita rii jabiir heechi pa hek saka piitii
Jisas riitak ik otiir.
30 Icharek, sowa yarin rii eena hechi akiitarek, pa wok ye iken otiitar. Worek, Pita
rii eecha wor: “Ana na yeechi yesokwa!”
31 Worek, Jisas rii meejichi rii ameya riina tapak hey yeechi yesokwar. Yesokwachi
rii eecha wor: “Miita hiki siitiichichawa boboy sii eeta karakada. Boyewak mii inyaka
upurus hikitu?”
32 Worek, piiriita jabiirek awasen i yowur. I yowurek sowa yatari sii eeta siir.
33 Worek, disaipel ye jabiirek wok tari ye Jisas riiti hin yesokwatar. Ye eecha wor:
“Eeta siiken mii eeta God riiti yikapwa.”

JISAS RII NOKWAPA NOKWAPA GENESARET MA HAK OTII TARIN OTII KEPI SIIR

34 Worek, ye jabiirek i akar yepak gayer. Genesaret nosapek eeka i gayer.
35 Gayerek, eeka tar ma mima ye her rii eeta Jisas. Herek, yecha yechi hak otii tar
ma kaw akar akama tarika eecha yeechichi Jisas riitak yayar.
36 Worek, yecha yar riina woyasachiyasa her: “Nota miiti saketen neeki henyak kapo
kepi siikiita.” Ye eecha otiiri eeta ye kepi siir.

15

GOD RIITI MAJI EETA WAYEGA YECHI MAJI DAGIIR POYETU

1 Worek, Peresi ma kaw ye lon maji pokii tar ma kaw ye Jerusaem akama heechi
Jisas riitak yar.
2 Yarek, riina woher: “Boyewak miiti disaipel ye noti wayega yecha maji pokii tawa
abon nota eena meejitawey ye nasowoyetu? Yecha otii aken otiiawey ye tapa nota
nagwa nagwa otii tawaga uku yeetiichi akasakech!”
3 Jisas rii yenya eecha wor: “Boyewak kwo kwoti noboban sumowutawey, ii eeta
kwo God riiti lon reekiito?
4 God rii eecha wor: ‘Kwota na kwoti awi eepi yechi hin yesokwa ta. Ma por rii riiti
awi eepi hin kapasek habataney, ii na riina pi sowakwo.’
5-6 Wowak, kwo maji eecha pokiitu, ma por rii awi eepi piiriina haken sayar tana
boboyen taney, riieecha wonyey ‘Dii eeta God riiti,’ wonyey ii ri awi eepi piir siikayek
sii. Eecha otiiney, rii riiti awi eepi piiriti hin yesokwakasakech. Diita yikadey boboyen
kwota otiitawak, kwo eeta God riiti nobon dagiir poyechi kwoti noboban sumowutu.
7 Kwo woshepiibak tawa ma! Piirapet Aisaia riita wor maji eeta maji siikenen bar.
Riita mashi wori kwona wor:
8 God rii eecha wor: ‘Diita ma mima ye eeji hin biish
shebo shebo yechi kujak habato.
Eecha habatawak yechi inyaka eena ana hikikasakech.
9 Ye maji eecha pokiitu maka otiitaweyn ye eecha
wocho eeta God riiti lo.
Eecha otiitawak ye eena eeji hin shebo shebo
yesokwato.’ ”

MAN OTII KEHA TAWA BOBOY

10 Worek, Jisas rii ma mima yenya uwarek, ye yarek, rii eecha wor: “Na wagiitey
tanak, na hiki ta!
11 Kata boboyen kujak atawey sii man otii kehakasakech. Kujak tawan ya saya tawey
siita man otiiniga kehato.”

12 Worek, disaipel yecha riitak yaniga ye eecha wor: “Peresi ma ye miita bawa
meejiwey ye inyaka kapasek hikitu. Miita boy kapo hecho?
13 Jisas rii awasen eecha wor: “Eyey pamu sokwa tawa boboyen eeji eepi rii saka
chicharek, riipa eena honokiita.
14 Yecha siikayekiisii. Yecha eeta miy dumu tawey, ye eeta akar man nobon mukuchi
hechawa ma. Miy dumu tawa ma por rii way anadii miy dumu tawa ma poren nobo
mukuchichaney piiriita riitaka riitaka i supuk ye ikiita.”
15 Worek, Pita rii eecha wor: “Miita diitashiy tawa maji mun na nona geenyik kwodii
wo.”
16 Jisas rii awasen eecha wor: “Kwo boy eechaba ada bawa majin saka hikitawak?
17 Kwo boy eena hikitu? Eyey boboy ma riiti kujak iyare tawey, sii eeta i ye suguk i
mabak sayato.
18 Wowak, boboy kujak ya sayatawey, inyakak mapo sokwachi sii kujak ya say-
atawey, sii eeta man saya otii kehato.
19 Kapasek hiki tawa boboy sii eeta ma yechi inyakak tawey sayato. Yecha inyakak
hikitawey, yecha man pi sowakwoto. Eecha hikitawey, ye nobo mima anemesha
rokoto. Ye kapasek boboy otiito. Ye hiyiyato. Ye woshepii maji bato Ye anadii ma
yechi hin kapasek habato.
20 Eeta boboy echa man otii kehato. Wowak, ma ye yechi tapan uku yeetiinan siiney,
shebo shebo otii aney, sii yenya otii kehakasakech.”

KENAN NOSAPEK TAR MIMA SIITA HIKI SIITIICHICHAWA BOBOY

21 Worek, Jisas rii kata eemek heechi icharek, Taia akama Daidon akamak bana bana
tawa nosapek iyarer.
22 iyarerek, Kenan mima pochi sii eeka tari, Jisas riitak yar. Yaniga uwachi eecha
wor: “Harapa Ma, Devit riiti neja! Miita ana inyakapwa hikichi eeji yikapwan ba
dogiichi. Kapasek spirit siitaka tawey siina kapasek otiito.”
23 Worek, Jisas rii siina awasen maji bakasakech. Worek, riiti disaipe Jisas riitak yari
ye Jisas riina woher: “Kata mima siina na wochinak sa i. Siita nona sumowutawey,
siita wasegey rokoto!”
24 Worek, Jisas rii awasen eecha wor: “God riita ana heechirek yari ada yari, nobon
somwoy tar Isrel mayechaban mukuchik eena yar.”
25 Barek, kata mima sii ya Jisas riiti yatii jumuk yatii bogok piitiichi yir. Yichi sii
eecha wor: “Harapa Ma ana kiyatay.”
26 Jisas rii Isrel man, anada man shiyi tawa majik siina eecha wor: “Eeta kapasek
yikapwak atawa boboy kawen yeechi asan rabochichawak atawey.”
27 Sii meejichi awasen eecha wor: “Eeta maji siiken. Wowak, apokoriiti atawa cheyek
saka tawa aboboyen asa ye eena abato.”
28 Jisas rii siina eecha wor: “Nijihiki siitiichichawa boboy eeta harapa. Nija otiiken
gegiyan boboyen God riipa ninya otiichikiita.” Worek, eeta nediibak si mima yikapwa
sii kepisiir.

JISAS RII NOKWAPA NOKWAPA MA MIMA YENYA OTII KEPI SIIR

29 Jisas rii kata eemen heechi rii Galii pagiireba yepak chishi ichar. Icharek, rii i nedii
kwowuk i yo eeka yir.
30 Yirek, nokwapa nokwapa ma mima ye riitak yaniga yatii kapasek tar ma, miy kiitii
tar ma, tapa kapasek tar ma, kuja diimii tar ma, nokwapa nokwapa anadii hak otii tar
ma yen yeechi yaya. Jisas riiti yatii jumuk yichir. Yichirek, riita yenay otii kepi siir.
31 Worek, ma mima ye heri, ye nyegerabor. Kuja diimiitar ma ye eeta maji batar.
Tapa kapasek tar maeeta kepi siir. Yatii needi tar ma ye eeta chishir. Miy kiitii tar ma
ye eeta mey maka her. Ye eena hechi God riiti hin yesokwa tar.

JISAS RII 4,000 MA YENYA HAVAR

32 Worek, Jisas rii riiti disaipel yenya eecha wor: “Ada diita ma mima yenya
inyakapwa hikiwa. Yecha yadii diipiira kara diika adaka eecha siir. Siirek, ye
aboboyekasakech. Eeta kapasek aboboy biish tanak, ada yenya heechinak inyey,
yepakapo i nobok sakakiita.”
33 Worek, riiti disaipe yecha riina woher: “Diita eem makasakech. Nopa siitak tana
geyen yeechi yenyapa havakiita?”
34 Jisas rii yenya eecha woher: “Kwo kapo gey shasha heechitu?” Ye awasen eecha
wor: “No 7 gey tawak, emiyep por por eecha heechitu.”
35 Worek, Jisas rii ma mima yen wochirek, ye nosapek he yi ye ir.
36 Worek, rii 7 geyen yeechi emiyepen yabachi, God rii woshiachi rii reekiichi disaipe
yenya harek yecha ma mima yenya hapoy pakar.
37 Hapoy pakarek, ye are, eeta kiki siir. Worek, disaipe ye heechir gey kawen yeechi
yayar. Yeechi yayarek, 7 wasahaya kwowuk woyichi yichir.
38 Ar ma ye eeta 4,000 ma. Mima yikapwa yenya kenyikasakech.
39 Worek, Jisas rii eeta ma mima yenya heechirek, rii i jabiirek ye ichi Magadan
nosapek eeka ir.

16

PERESI MA YE JISAS RIITA MIRAKE OTIIKEN EENA WOHER

1 Worek, Peresi ma ye Sadyusi ma ye Jisas riitak yar. Jisas riina apo diigii diigii
hechaken eena yar. Eena ye riita mirakelen otiiken woher. God riita Jisas riina hechi
wohowuken eena wochar.
2 Worek, Jisas rii awasen eecha wor: “Hogo nedii ya ye i tawak kwo eecha wocho:
‘Neer eeta nayi hecho. Ii eeta nedii kepi yato.’
3 Niyiga nedii kwo eecha wocho: ‘Neer eeta nayi hechawak kehapa hecho. Ii eeta
wayiva nedii yato. Kwo eeta kiki siitawak kwo neeren hechawey, kapo boy boboy
sokwato? Kwo eena hecho. Wowak, kwota diita nediik otii tawa tobon hechawey kwo
eena sokwak tawa boboyen kwo hikikasakech.
4 Ma mima dii nedii eeta kapasek wey otiitawak, God riina saka hikitawak!” Jisas
rii eechaba eecha wor: “Kwota mirakel otiiken wohechawey, ada kwona saka otiiwak.
God riita kwon mirakelen hari eetaba. Jona riina otiir mirake sii eetaba.” Worek, Jisas
riita yenya heechi ir.

PERESI SADYUSI YECHI OTII TAWA ABO MAJI

5 Disaipel ye pagiirebak icharek, ye geyen abosuchi heechi ir.
6 Icharek, Jisas rii yenya eecha wor: “Kwota na hehar hecha. Peresi Sadyusi yechi
yis eena na opoy sii ta.”
7 Worek, ye awasen awasen eecha wor: “No gey saka yeechi yayawak, eena rii eecha
wor.”
8 Jisas rii yechi majin eena hikichi eecha wor: “Boyewak kwo gey biish sii majin
awasen awasen bato? Kwoti hiki siitiichichawa boboy eeta karakada wey!
9 Kwo boy kapo saka otii hechawak? Kwoboy kapo abosuchir eetaq nediik ada
yokotapa geyn reekiichi 5,000 man havari eeta kiki siirek, kaw kapo kwo wasahaya
kwow shasha heechir?
10 Eeta nediik 7 geyen reekiichi 4,000 ma yenya havari, kapo wasahaya kwow shasha
kwo woyichi yichir? Kapo kwo eena abosuchuwa?
11 Boyewak kwo saka hikitawak ada saka geyn wochawak? Kwota Peresi Sadyusi
yechi yisen eena na ow poy sii ta.
12 Worek, ye meejichi hikir Jisas riisaka gey rabotawa yisen wocharek. Rii Peresi
Sadyusi yechi pokii tar majin eena wor.

PITA RII GEENYIK EECHA WOR JISAS RII EETA KRAIST, RIITABA

13 Jisas rii Sisaria Pilipai akamak bana bana tar nosapek eeka ir. Irek, riiti disaipel
yen eecha woher: “Ma mima ye boy Ma Yikapwa riina shecha habato?”
14 Yecha awasen eecha wor: “Ma kaw ye eecha wocho, Jon Baptis. Ma kaw ye eecha
wocho. Ilaija. Anadii ma ye eecha wocho, Jeremaia. Akar ye eecha wocho, piirapet
por.”
15 Jisas rii yenya eecha wor: “Nago. Kwotaba kapo shecha hikitu an nama?”
16 Worek, Saimon Pita rii eecha wor: “Mii eeta Kraist, eeta eechaba eechaba tawa
God riiti Yikapwa.”
17 Worek, Jisas rii awasen eecha wor: “Saimon, Jon riiti yikapwa, mii na kwoya woy
hiki ta. Diita amutiik maji siiken mak yakasakech. Yaho. Howuk tawa Apoko riitaba
miina har.
18 Eena ada miina wocho: Pita mii eeta hapaga papa. Diita papan ada yeechi yaya
eeka otiinak ada eeji eyey ma miman yeechi yayanak, ye ya yopo wuchi yichikiita.
Eecha otiinak ha tawa boboy siipa eeta boboyen dagiir poyekasakech.
19 Ada miina God riiti kigdom nuberejan tagwa tawa boboyen miina hakiita. Miita
diita nosapek egesiitawey, ii hevenek siir. Miita diita nosapek heechitawey, ii eeta
hevenek heechir.”
20 Worek, Jisas rii riiti disaipell yen wor: “Kwo opoche man eecha wochanakech Ada
eeta Kraist.”

JISAS RII YENYA EECHA WOR RIIPA HACHI SANIYEECHI SOKWAKIITA

21 Eeta nediik Jisas rii riiti disaipel yenya tasii mukuchichi eecha wor: “Adapa
Jerusaem akamak heechi ikiita. Inyak, lotu apoko saba ma ye, opelen otii tawa harapa
ma ye, Lon maji pokii tawa ma ye ana kapasek ottinak, ada harapa kapa meejikiita.
Yecha ana pi sowakwochi chinyak, ada yadii piiriichar siichi awasen ya sokwakiita.”
22 Pita rii meejichi riina tapa tiibok yeechi akar eemek ye ichi Pita rii riina wosawo
maji batar. “Harapa Ma, boboy God rii sapa egesii. Diita boboy sii miitak yakasakech!”
23 Jisas rii meejichi Pita riina dareboyechi eecha wor: “Gaba, ana na heechi i! Mii
mega eecha tawa. Eeji nobon mii dasiipiito. Miita hiki tawa boboyen eena hikitu. Ii
eeta God riita hiki tawa boboyekasakech!”
24 Worek, Jisas rii riiti disaipel yenya eecha wor: “Ma por rii adaka eecha ik otiiney,
rii sapa riiti nobon mayama heechi abosuchiniga rii sapa riina har yon kiya kapa meeji
ana sumovu ta.
25 Ma por rii riiti maban egesiitaney, riipa sii siiken siikiita. Ma por rii riiti maban
ana haney, eeji hik haney, riipa maba kepiweyn yeechi riipa eechaba eechaba takiita.
26 Ma por rii diita nosapek tawa eyey boboyen kwoya hechi yaney, riiti maban
heechinak saya inyey, rii kapo boyen yakiita? Rii eeta sobo siikiita. Ma sakapa eechaba
eechaba tawa boboyek awasen tokokiitawak.
27 Ma Yikapwa riipa riiti Apoko riiti hadabas boboyek riiti ejelek eecha yakiita.
Yanak, riita eyey ma yecha diita nosapek otii tawa abon eena rii tokokiita. Yo kapasek
otiitawey, yen awasen kapasek otiikiita. Yo kepin otiitawey, yen awasen rii yo kepin
hakiita.
28 Diita na hiki ta: ma kaw ye diika tawey yepa saka hatanak, Ma Yikapwa riipa aka
tabo yima tawaga eecha siichi yakiita. Eecha yanak, yepa riina hekiita.

17

GOD RIITA JISAS RIINA RUKUSIICHI KWOYA HECHAR

1 Worek, yadii 6 hamarek, Jisas rii Pita, Jems, riiti kumwoy, Jon yechaban yeechiniga
harapa kwowuk ye yo ye ir.

2 Yecha Jisas rii hecharek, Jisas riita dareboyer. Riiti misoma yaga eecha her. Riitiriki
yama eeta hi apomaga eecha her.
3 Worek, disaipel piiriichar ye Moses, Ilaija, piir Jisas riitaka maji batar.
4 Worek, Pita rii hechi Jisas riina eecha wor: “Harapa Ma, eeta kepi nota diika tawa.
Miita hikinak, nota diika key akan piiriichar otiik. Miin pochi otiichinyak, Moses riin
pochi otiichinyak, Ilaija riina pochi otiichikiita.”
5 Riita eecha batarek, neer sii hijagwayap ya yenya gamupoyer. Gamupoyerek, aya
pochi neerek uwar. Uwari eecha wor: “Dii eeta eeji Yikapwa. Ada rina rukusiito. Riita
otii tawa abon ada kwoya hecho. Kwota na riina meeji ta!”
6 Worek, disaipel ye ayan meejichi ye harapa akiitar. Akiitarek, eena ye saka nosapek
misoma gamuchi yichar.
7 Yicharek, Jisas rii yaniga yenya ho neekichi eecha wor: “Na sokwa. Opoche
akiitanakech.”
8 Worek, ye mey maka heri, Jisas riitaban her.
9 Worek, ye kwow heechi ya sakarek, Jisas rii yenya eechawor: “Kwota her boboyen
kwo opoche anadii man sawotanakech. Ma Yikapwa riina yeechi yesokwanak eeta
nediik napa sawo ye i ta.”
10 Worek, disaipel ye Jisas riina woher: “Boyewak lo maji pokii tawa ma ye eecha
wocho: Kraist rii yak otiinak, Ilaija rii sapa mapo ya?”
11 Jisas rii awasen eecha wor: “Iaija rii mapo yato. Yatawak, rii eyey boboyen
sayarechikiita.
12 Wowak, ada kwona wocho: Ilaija rii eeta yar. Yarek, ma mima yecha riina saka
hikitawak. Ye yechi nobon sumowuniga, ye yechi hikitarin riina otiir. Ye eecha riina
otiirega, ye Ma Yikapwa riina eechaba otiikiita.”
13 Worek, disaipel ye meejichi ye eecha hikir Jisas rii Jon Baptis riina wor.

JISAS RII SPIRIT KAPASEKEKA TAR MA POREN OTIINIGA OTII KEPI SIIR

14 Yecha i ma mima yechak i yarek, ma por rii Jisas riitak yar. Yari rii yatii bogok
putiichi he yir.
15 He yichi eecha wor: “Harapa Ma, miita na eeji yikapwan inyakapwa hikichi na ba
dagiichi! Rii beyi tawak, kuja sogwiyabak ya. Tawak i hik yow tawak, pak i i ye itu.
16 Eena ada riina yeechi miiti disaipel yechak ye iri yecha kiki siikasakech.”
17 Worek, Jisas rii awasen eecha wor: “Kwota kapasek hiki tawak, saka hikisiiti-
ichichawak! Kapo shasha yadii ada kwotaka eecha siikiita? Kapo yadii shasha diita
kwoti nomoyatawa boboyen ada kiyatakiita? Yikapwa riin adak na ya ya!”
18 Worek, Jisas rii kapasek spiriten wochirek, heechi irek, eeta yikapwa ameya eeta
kepi siir.
19 Worek, disaipel ye ya Jisas riina veenyichi woher: “Boyewak nota saka kiki sowak,
kata spiriten yeechi rabotawak?”
20-21 Jisas rii awasen yenya eecha wor: “Kwoti hiki siitiichichawa boboy sii eeta saka
kiki siikiitawak. Diina na hiki ta. Kwoti hiki siitiichichawa boboy sii mastet siik tawaga
eecha taney, kwo diita kwowun wochinak, ‘Sii na akar yepak i!’ Wonyey, siita ikiita!
Wonyey, yo pochin kwo otii somoyekasakech.

JISAS RII KAWKA HACHI SOKWA NEDIIN BAR

22 Eyey disaipel ye Galili nosapek ya yopo wuchi yicharek, Jisas yenya eecha wor:
“Ma Yikapwa riina ma yechi tapak howu hakiita.
23 Hanak, yecha riina pi sowakwokiita. Sowakwonak, rii yadii piiriichar siinak,
God riita riina otii saniyeechi yesokwakiita.” Worek, disaipel yechi bii eena harapa
nomoyatar.

JISAS RII TAKIS YAN HAR

24 Jisas rii riiti disaipel yechada Kapanean akamak iyarerek, lotu aka takis yan
yatawa ma ye ya Pita riina woher: “Kapo miiti Tisa rii lotu aka takis yan hato, kapo
saka hatawak?”
25 Pita rii awasen eecha wor: “Ayo. Rii hato.” Worek, Pita rii akak iyarer. Iyarerek,
Jisas rii mapo eecha wor: “Saimon, mii shecha hikitu? Kapo boy nama diita nosapen
aka tabo yichawa ma yenya takis yan hato? Kapo riiti yikapwa yenya hato kapo anadii
man hato?”
26 Pita riita awasen eecha wor: “Anadii ma yechaba hato.” Worek, Jisas rii awasen
eecha wor: “Miita bawa maji eecha wocho: Yikapwa ye takis yan tokokasakech.
27 Worek, eena opoche nota ma mima yenya inyaka kwotay boboyen otiitanakech.
Wowak, eena na i pak por rabo. Rabonak, emiyep poren yanak, riiti kujan na tagwachi
ya pochi eeka taweyn na ya. Eeta sichi lotu aka takis ya kiki siikiita. Na yeechi yaya
sichi takis yan yenya na ha ta.”

18

KAPO NAMA EETA HARAPA?

1 Eeta nedii disaipel ye Jisas riitak yari, riina woher: “Kapo nama howuk tawa
kigdomek harapa siikiita?”
2-3 Worek, Jisas rii karakada yikapwan uwarek, ya yechi nediik siitiirek, rii eecha
wor: “Na hiki ta! Kwota dareboyechi diita yikapwaga siinan siiney, kwopa howuk
trawa God riiti kigdom iyarekasakech.
4 Kata ma por rii riiti hin mayama dagiir poyechi kata yikapwaga eecha siiney, riipa
God riiti howuk tawa kigdom harapa ma siikiita.
5 Kata ma rii diita yikadey yikapwan eeji hik yaney, rii ana eechaba yato.

KAPASEK OTII TAWA BOBOY SII MAK HIKI SIITIICHICHAWA BOYEN OTII KAPASEK SIITO

6 “Ana hiki siitiichichawa karakada yikapwan ada bato. Ma por rii otiichinyak,
karakada yikapwa por rii ana magiirechichi heechi inyey, harapa kapasek boboy eeta
ma riitak yakiita. Eeta ma riiti borowagek papa kiitiichi heechinak paka yeyiney, eeta
boboy sii eeta kubuchey kapasek boboy.
7 Eeta kapasek wey boboy kaw diita nosapek tawey, sii otiichinyak ma ye dare-
boyechi kapasek nobok ichu. Eeta yikadey kapasek boboyen otiitakiita. Wowak, ma
por rii diita kapasek boboyen otiichinyak harapa kapasek boboy riitak yakiita!
8 “Miiti yatii tapa sii miina otiichinyak kapasek boboyeka siiney, ii na yatii tapa,
tiimiichi rabo. Miita eechaba eechaba tawa eemek iyarenak, miiti yatii tapa pochi
tnan siiney, sii eeta kepi. Miiti yatii tapan egesiinak, miina eechaba eechaba tawa hik
rabochinyak, uwuney, ii eeta kapasek wey.
9 Miiti miy sii miina otiichinyak kapasek boboyeka eecha sakaney, ii na miyin
horechi na kayek rabo. Eeta kepi miy podat taney, ii miipa eechaba eechaba tawa
eemek iyarekiita. Eeta kapasek miita miy upurus taney, iipa miina hiki rabochinyak
uwukiita.

WURUBU YAREBOR SIPSIP SHIY TAWA MAJI

10 “Opoche kwo eena karakada ma miman wosowoy tanakech. Ada kwona wocho:
yechi ejel hevenek tawey ye eeji Apoko misomak bana bana tawa.
11 (Ma Yikapwa rii wurubu yarebor man eena yesokwa yichiken yar.)
12 “Kwo boyen hikitu? Ma por rii tawak, riiti 100 tawa sipsip por wurubu yareboney,
riipa kapo checha otiikiita? Riipa 99 sipsip karakada nedii kwowuk heechinak, poren
yesha hek ikiita.
13 Ada kwona wocho riipa i henyak, inyaka ri kwoya hikitakiita. Wowak, 99 sipsip
ye anadii tawey, rii yechaban hikitakasakech.

14 Eena havenek tawa Apoko rii por wurubu yarebonan yuyato.

KUMWOY YAKA OTII TAWA ABO

15 “Miiti yaka kumwoy rii miina kapasek tawa boboy otiiney, ii na miita riiti kapasek
boboyen riina na mukuchi. Kicha na veenyichi maji ba. Wonyak, riita miina meejichi
otiiney, wowey, ii eeta miiti kumwoyen awasen yato.
16 Mashi keyir maji sii eecha wocho: Miita inyak, riita miiti majin meejinan siiney,
mii ii na ma upurus por yeechi eecha i. Eecha otiiney, eekapa ma upurus por eecha
otiineyek kwodii wokiita.
17 Kwota inyak, rii kwona meejinan siiney, ii na eyey ya yapa wuchi yichawa ma
yenya na sawo. Sawonak, rii ya yopo wuchi yichawa man meejinan siiney, ii na riina
eecha hiki rii eeta biish shebo shebo tawa ma, rii eeta kapasek takis yan yatawa ma.
18 “Ada kwona eyey wocho: Kwota diita nosapek tawa eyey boboyen kwo anacheki-
itawa, hevenek eechaba anachekiikiita. Kwota diita nosapek tawak eyey boboyen kwo
heechi tawaga hevenek eechaba heechitakiita.
19 Ada kwona kawka wocho: Ma upurus piir nokwapa apoko podatega hiki tawey,
kwo God riina wohechawey, hevenek tawa Apoko riipa kwona otiichichikiita.
20 Ma upurus piiriichar ana meejichi ya podat akamak yopo wuchi yinyak anapa
eeka yichi nediik takiita.”

WAKASA MA RII ANADII WAKASA MA RIITA KAPASEK BOBOY ABO-SUCHIKASAKECH

21 Worek, Pita rii Jisas riitak ya Jisasriina eecha wor: “Harapa Ma kapo shasha nedii
eeji yaka kumwoy ana kapasek boboyen otiichinyey, ana riita otiina boboyen shasha
nedii ada abosuchikiita! Kapo 7 nedii.”
22 Jisas rii awasen eecha wor: “Yaho, 7 nedii otiikasakech. Eechaba eechaba nedii
na abosuchi ta.
23 Wonyak, hevenek tawa kigdom sii eeka aka tabo yimaga eecha tawa. Rii riiti
wakasa ma yecha sobo yar yan eena he kenyiken yar.
24 Tasiichi kenyiri sobo yar ma poren yayari, rii harapa ya mayakan sobo yar.
25 Worek, riiti ya karakada tarek, eena saka awasen harek. Worek, harapa ma rii
eecha wor: ‘Anadii ma riita diita ma riina tokokiita. Riiti mima yikapwaka eecha eyey
tokobakiita. Eecha otiiney, riipa sobo yar yan awasen hakiita.
26 Worek, wakasa ma rii yatii jumuk saka bogok piitiichi yichi rii woyasachiyasa
woher: ‘Na ana inyakapwa hikichi na kowutanak ada awasen eyey yan miina hakiita!’
27 Worek, riiti harapa ma rii riina inyakapwa hikichi riita sobo yar yan heechi riina
wochirek ir.
28 “Worek, rii heechi i riita yo meshi otiitarek, yan kaw har ma riina jawor. Jaworek,
rii riiti borowagiik howu neekiirek, rii hegahakasakech. Rii riina eecha wor: ‘Ada
miina har yan napa ameya awasen ha!’
29 Worek, riiti yo meshi otiitar ma rii yatii jumuk saka bogok piitiichi yichi rii
woyasachiyasa woher: ‘Na ana inyakapwa hikichi na kowutanak ada awasen eeta yan
eyey miina hakiita!’
30 Rii meejichi eena sakaotiirek. Yaho. Rii otiichirek, i pokoji akak rabor. Rii yan
awasen hanak, een riin heechinak ik.
31 Worek, anadii yo meshi otiitar ma ye eena hechi ye inyaka kisokwachi harapa ma
riitak i riina eyey otiir boboyen eena wor.
32 Worek, harapa ma rii meejichi eeta wakasa ma riin wo yayar. Wo yayachi rii riina
eecha wor: ‘Mii eeta kapasek wakasa ma siiken wey! Miita ana woherek, ada miita
sobo eyey yar yan awasen ha hamar.
33 Ada miin inyakapwa hikichi ba dagiichirega miiti yo meshi otiitar man na eechaba
inyakapwa hikichi na ba dagiichi.’

34 Worek, harapa ma rii inyaka kwotayichi rii riina otiichirek, rii pokojiakak
rabochirek ir. Kapa meejiken eena heechirek ir. Riita eeta yan awasen hanak eena
riina heechinak ik."
35 Worek, Jisas rii kawka eecha wor: "Kwota eyey kwoti inyaka wopuk kwoti yaka
kumwoy yenya ba dagiichinyan siiney, eeji hevenek tawa Apokoriipa kawona eechaba
saka ba dagiichikiitawak."

19

JISAS RII MIMAN SAYI TAWAMAJIN WOCHAR

1 Jisas rii diita majin ba hamarek, rii Gallili nosapek heechi rii Judia nosapek ir. Jodan
pa giiriiba yepak eeka ir.
2 Rii icharek, nokwapa nokwapa ma mima ye riina sumowu ibatar. Ibatarek, Jisas
rii hak otiitar ma yenya otii kepi siir.
3 Worek, Peresi ma kaw ye ya Jisas riina apo diigii diigiiheken ya otii hechi eecha
woher: "Bwimey noboknoti lon eeta heechiwak, ma rii riiti miman sayichiwak ichu?
Siita bwimey kapasek yon otiitawak, een siina sayichichawak ichu?"
4 Jisas rii awasen eecha wor: "Kwo kapo God riiti majin saka kenyi herek? Ii eeta
wocho: 'Mashi mashi tasiir nediik eyey boboyen otii hamarek God rii man otiir. Ma
mimaka eecha otiir.
5 God rii eecha wor: 'Eena ma rii riiti awi eepin heechi riiti mimaka eecha apoyeto.
Apoyewak piir eeta podabak sowa.'
6 Eena piiriita saniga saniga takiisakech. Podatebak tawa. Wowak, eena God riita
ediir boboyen ma opoche reekiitanakech."
7 Worek, Peresi ma ye riina woher: "Eecha tawey, boyewak Moses rii eecha wor: 'Ma
mima sayeken otiiney, ma rii jeyn sa keyichi siina hanak, sa heechinak i?"
8 Jisas rii awasen eecha wor: "Kwoti marenoku hapaga tawak, eena Moses rii
kwona heechirek, twokwoti miman sayechichawak ichu. Wowak, mashi he nedii diita
yikadey nobo sii takasakech.
9 Wowak, ada kwona wocho, mima sii nobo anemesherokonan biish tanak, ma rii
siina saye heechinak inyey, wonyak, eeta ma rii akar miman yaney, ii eeta God riiti lon
rii nediik reekiito."
10 Wowak, riiti disaipel ye riina eecha wor: "God riiti on eecha wochawey, maka
mimaka podatebaktawey, eeta kepi opoche mima yatanakech."
11 Jisas rii awasen eecha wor: "Eyey ma mima ye diita mima ya majin kiki siinak,
yakasakech. God riita kata ma yenya boboy kaw hana ma yechaba kata boboyen
yeechi otiito.
12 Diita yikadey ma ye miman yakasakech. Ma kaw yimowurek, eeka eecha siir.
Worek anadii ma ya ya yenya kapasek otiitarek, yecha miman saka yarek, eena ye
eecha sirr. Anadii ma ye miman yanan siiri, ye howuk tawa kigdom yon otiitawak,
eena yakasakech. Eeta ma ye diita majin kiki siinak, yaken otiiney, eena na yeechi
hiki ta.

JISAS RII KARAKADA YIKAPWAN RUKUSIITAR

13 Ma kaw ye karakada yikapwan yeechi Jisas riitak ye ir. Ye irek, Jisas riiti tapan
yenya howu neekichi Apoko riina wohechar. Worek, disaipel ye eena hechi yenya ow
majin bar.
14 Worek, Jisas rii eecha wor: "Kwota na heechinak, yikapwa ye sa adak ya. Kwo
opoche anacheketanakech. Hevenek tawa kigdom sii jecha tawa ma yechi."
15 Worek, rii riiti tapa howu neekichi heechi ir.

HADIIYE MA RIITA BOBOY SAGII HARAPA TAWA MAJI

16 Worek, ma por rii Jisas riitak yaniga riina eecha wor: “Tisa, kapo boy boboy kepik
ada otiinak, anapa eechaba eechaba siikiita?”
17 Worek, Jisas rii awasen eecha wor: “Boyewak mii boboy kepin ana wohecho?
Boboy Podat rii eeta kepi boboy. Miita eechaba eechaba siiken gegiyaney, mii God
riiti yokotapa yokotapa majin na sumowu ta.”
18 Rii awasen woher: “Ii bwimey majin?” Worek, Jisas rii eecha wor: “Opoche ma pi
sowakwotanakech. Nobo miman anemesherokotanakech. Hiy yatanakech. Woshepii
maji batanakech.
19 Awi eepi piiriiti hinna yesokwa ta. Miita mayama rukusiitawabaga anadii man na
eechaba rukusii ta.”
20 Hadiiye ma rii awasen eecha wor: “Ada diita eyey miita bawa majin sumowutar.
Akar boyen boboyen ada otii somoyeto?”
21 Jisas rii meejichi eecha wor: “Miita sokwa kepi siiken gegiyaney, miita na i. Miiti
eyey boboyen na yeechi ye i yak toko. Tokonak, kiiriisiiposii man eeta eyey yan
napa ha. Hanak, komas miita hevenek tawa harapa yan yakiita. Wonyak, na ya ana
sumowu.”
22 Worek, hadiiye ma rii meejichi riiti misomak eyipiichi inyaka nomoyeechi heechi
ir. Eeta ma rii riiti ya harapa tarek, rii eena eecha otiichi heechi ir.
23 Worek, Jisas rii riiti disaipel yenya eecha wor: “Ada kwona wocho, harapa yak
tawa ma ye God riiti kigdom iyarek otiiney, harapa yo otiichi iyarekiita.
24 Ada maji pochin kawka bak, kamel sii riki kapa tawa wowi siiti supuk iyarek
otiiney, yo ameda otiiniga iyarekiita. Yaka tawa ma rii eeta God riiti kigdom eechaba
iyarek otiiney hisaw yon otiikiita.”
25 Worek, disaipel ye eena meejichi henebarabochi eecha woher: “Eecha tawey, kapo
naman yesokwa yichikiita?”
26 Jisas rii yenya miyik hechi eecha woher: “Ma ye saka kiki siikiitawak. God riitaba
saniga eyey boboyen otii kiki siitakiita.”
27 Worek, Pita rii eecha wor: “Na he. Nota noti eyey boboyen heechi miina
sumowubato. Sumowubatawey, nopa kapo boy boboyen yakiita?”
28 Jisas rii awasen eecha wor: “Ada kwona siiken wocho, hadabas kepi nedii yanak,
Ma Yikapwa riiriiti harapa tiikiirek eeka yinyak, ana sumowu tawa ma kwo 12 harapa
aka tabo yima yechi tiikiirek eeka yibakiita. Yibatanak, kwo eechaba Isre magwi 12
yenya anasabatakiita.
29 Kata ma ye eeji hik yechi akan, yechi yaka kumwoyen, yechi moweyen, yechi
awi eepin, yechi yikapwan, yechinowo sagiin eeji hibak heechiyega, ii yepa waga 100
hadabas boboy kepin yakiita. Ye waga eechaba eechaba tawa.
30 Wowak, nokwapa nokwapa mapo tawa ma yepa i komasenak, komas tawa ma
yepa way i mapokiita.

20

WAIN NOWO YON OTII TAR MA

1 “God riiti howuk tawa kigdom jecha tawa: Wain nowo ma rii tawa. Tawak, niyegak
rii nowo yootiichi man i yeechi yayaken eena ir.
2 Irek, yeechi yaya ha yan woherek yecha eeta dola ya pochin wohowor. Wohoworek,
riita yenya wochirek ye nowok otiik ir.
3 Ye irek, rii niyega nediik rii awa ba eemek ir. Irek, rii her ma kaw siitii ye i tarek.
4 Worek, rii hechi yenya eecha wor: ‘Kwota na i eeji wain nowo yon otiinak, ada
kwona ya kepin hakiita.’
5 Worek, ye meejichi yo otiiken ir. Worek, nowo ma rii yadii nedii hogo nediik
eechaba otiir.

6 Worek, yo hamak otiitar nediik rii way awa ba eemek kawka ichi ma kaw ye siitii
ye i tarek, rii way her. Herek, rii eecha woher: ‘Boyewak kwo eechaba eechaba diibak
ya siitiito?’
7 Ye awasen eecha wor: ‘Nona yo ha makasakech. No eena siitii ye itu.’ Nowo ma rii
meejichi eecha wor: ‘Na i. Eeji nowo yon otii.’
8 “Worek, hogo ya ye nediik nowo ma rii riiti siitii kowu tar ma riina eecha wor:
‘Na yo otii tawa man uwanak sa ya yechi yan ya. Ada komas nobo yar ma yechak na
tasiichi yan ha. Ada mapo yar ye sapa ya komas ya.’
9 “Wkorek, yo hamak otii tar nediik woher ma ye doa ya pochin yar.
10 Worek, akar mapo yar ma ye yaniga eecha hikitar nopa ya harapa yakiita. Wori,
yaho. Yecha doa ya pochin yabar.
11 Ye yan eecha yeechi nowo ma riin ow maji bar.
12 Ye riina eecha wor: ‘Diita ma yen miita yo hama nediik woheri mii yenya noti yaga
yenya eecha har. Ye saka harapa yon otiitarek nota harapa yon ya geenyik otiitar!’
13 Nowo ma rii ma podaren awasen eecha wor: ‘Ada miina kapasek otiikasakech.
Ada miina eecha wor: Miita yadii pochi yo otiiney dola ya pochin ada miina hakiita.
14 Kwota eena wohowor. Wowak, miiti yan na yeechi i. Ya miina adahawa baga
komas yar ma yen ada eechaba haken hikitu.
15 Ii eeji ya ada keena eecha hak wonyey, anapa keena hakiita. Ada eeji yan sobo
hataney, mii kapo eena hechi inyaka mi kwotayet.’ ” Jisasrii kowka eecha wor:
16 “Wowak, eechaba siikiita. Komas yari yepa i maponak, mapo yari, yepa i
komasekiita.”

JISAS RII KOMAS NEDIIK KAWKA EECHA WOR: ADA HA ICHI KAWKA SANIYAKIITA

17 Jisas rii Jerusaem akamak iyarerek ottirek, rii riiti 12 disaipe yeechi yaya yechaban
veenyichi i sawor.
18 Rii yenya eecha wor: “Ana na meeji. Nota Jerusalem akamak ichu. Iyarenak, Ma
Yikapwa riina opeen otii tawa harapa ma lon maji poko tawa ma yechi tapak how
hakiita. How hanak, riina pi sowakwo haken eena anasakiita.
19 Ye anasachi shebo shebo tawa ma yechi tapak how hakiita. Howu hanak, ye riina
wosoboy wokwoyachi kubu pichi mek ji siitiichikiita. Wonyak, yadii piiriichar siichi
rii awasen ya saniyeechi sokwakiita.”

JEMS JON PIIRIITA HARAPA MA SIIKEN GEGIYATAR

20 Eeta nediik Sebedi riiti yikapwa piiriiti awi sii siiti yikapwa piiriitaka Jisas riitak
ya he gamuchi otii boboyen riina woher.
21 Jisas riita hechi siina woher: “Boyak yawa?” Sii eecha wor: “Eena nediik miita
aka tabo yima siinak, eeji yikapwa piir por miiti mama yepak yinyak por yeeji yepak
yinyak, piiriita harapa aka tabo yimaga siibakiita.
22 Worek, Jisas rii awasen siina eecha wor: “Nija ana wohewey, kwosaka otii
hechawak. Ki boy kapo kikisiikiita ada kiya tawa nomoya tawa boboyen kipa boy
kiyabakiita?” Piir meejichi awasen eecha wor: “Sicha eeta kiki sowa.”
23 Worek, Jisas rii awasen eecha wor: “Ayo. Kicha ada nomoyo tawa boboyen
kiyabakiita. Wowey, namapa eeji mama yepak yin6yak yeeji yepak yiney eeta yo eeji
yokasakech. Diita tiikiir ma kawen eeji Apoko riita sayarechir. Eeta riiti yo.”
24 Worek, anadii 10 disaipel ye eena meejirek yaka kumwoy piiriina kwotayer.
25 Worek, Jisas rii yenya uwa yaya yopowuchi yir. Yirek, rii eecha wor: Kwo hikitu
diita nosapek tawa aka tabo yima ye yechi ma mima yenya siitii kowu tawey, ye eeta
yenya dagiir poyetu.
26 Wowak, kwo jecha otii tawa abon opoche otiitanakech. Ma por rii kwotaka tawey,
harapa siiken gegiyaney, rii sapa anadii man kiyatay tawa maga eecha sii.

27 Ma por rii mapo ima siiken otiiney, rii sapa yo otii wakasa maga eecha sii.
28 Ma Yikapwa rii yarik saka riina mak kiyatayeken yarek. Rii yari, rii anadii man kiyatayenak, rukusiitaken eena yar. Rii riiti meseken harek, nokwapa nokwapa ma miman tokochiken eena yar. Riita eecha otii tawaga kwo napa eechaba otiiba ta."

JISAS RII MIY KIITIITAR MA UPURUSEN OTII KEPI SIIR

29 Yecha Jeriko akaman heechi iken otiitarek nokwapa nokwapa mima ma ye Jisas riina sumowutar.
30 Sumowu icharek, miy kiitii ma piir nobo giirebak eeka yichar. Yicharek, piir meejir Jisas rii yarin, piir uwachi eecha wor: "Devit riiti neja miita sinya na inyakapwa hikichi ba diigiichi!
31 Ma mima ye meejichi ye piiriina anachekechi ow maji bar. Worek, piiriita harapa uwachi eecha wor: Devit riiti neja! Miita sinya na inyakapwa hikichi ba diigiichi!"
32 Worek, Jisas rii eeka siitiichi piiriina uwachi eecha wor: "Boyen ada kinya otiichiken ki gegiyato?"
33 Piir eecha wor: "Harapa Ma, sicha gegiyato miita shichi miyin na tagwachi!"
34 Worek, Jisas rii piiriina inyakapwa hikichi piiriiti miyin rii howu neekir. Howu neekirek, piir ameya miy kepi mey maka her. Worek, piir riina sumowutar.

21

JISAS RII JERUSAEM AKAMAK IYARERI AKA TABO YIMAGA EECHA HE IYARER

1 Yecha Jerusalem akamak iyarerek, ye Betpasi akamak mapo iyarer. Betpasi Oliv kkwow bana bana tar. Ye eeka tarek, Jisas rii disaipel upurusen heechirek, ik otiirek
2 piiriina eecha wor: Kicha ana diika heechi dii yapak tawa akaman na i. Kicha iyarenak, napa he donki nokwapa siina yikapwaka eecha pokokkushi siitiichichu. Wonyey, napa heemachi yeechi ana yaya.
3 Ki eecha otiinak, ma por rii kichaka maji baney, riina napa eecha wo: 'Harapa Ma riita dopotawak, eena shicha yeechi ye iken shi eena yawa.' Kicha banak, riipa ameya heechikiita."
4 Worek, eecha otiirek, mashi piirapet bar maji sii diita nediik siiken sokwatarek, eena eecha otiitar. Piirapet rii eecha wor:
5 "Saion akamak tar ma mima yenya na sawo.
'Na he! Kwoti aka tabo yima kwotak yato.
Rii eshar otiitawak, riita donki magiirek yo yichi yato.
Rii donki yi magiirek yo yichi yato!"
6 Disaipel piir Jisas riita bar maji meejichi piir i eechaba otiir.
7 Piir i donki yi nokwapaka eecha yeechi yayar. Yayarek, worek, yecha yechi saketen yeechi donki magiirek ye yo yichir. Ye yo yichirek Jisas rii yo eeka yir.
8 Worek, nokwapa nokwapa ma mima ye yechi saket yeechi nobok yichi ir. Worek, kaw ye me tapan reekiichi nobok seechi ir.
9 Jisas rii icharek, ma mima ye kaw mapo tarek, kaw komas tarek sumo eecha icharek ye uwar: "Devit riiti neja riiti hin na yesokwa ta. Diita ma rii God riiti hik yatawey, God riita riina rukusiito! God riiti hin na yesokwaba ta!"
10 Jisas rii Jerusaem akamak iyarerek eeka tar ma mima ye riina hechi nyegiirabochi eecha wor: "Dii kapo nama?"
11 Ma mima ye awasen eecha wor: "Dii eeta piirapet Jisas, Gaii nosap Nasaret akamak tar ma!"

JISAS RII HARAPA OTU AKA WOK IYARER

12 Worek, Jisas rii harapa otu akak iyar ya mani tokotar ma boboyen tokotar ma
yenya pi heechirek, ye saya ir. Rii ya mani tokotar chey otiichirek sakar. Nurer tokotar
ma yechi tiikiir eechaba otiichirek sakabar.
13 Eecha otiichi rii eecha wor: “Mashi keyir maji God riita eecha wor: ‘Eeji aka eecha
habato, God riina maji ba tawa aka. Wowak, kwo hiyiya tawa ma yichi akaga eecha
veenyichi otiito!”
14 Jisas rii harapa otu aka wok tarek miy kiitii tar ma kaw yatii neeki tar ma yecha
riitak yarek, rii yenya otii kepi siir.
15 Rii yo kepin otiitarek, opel otii tar harapa ma lon maji pokii tar harapa ma ye eena
hechi yechi inyaka kwotayer. Ye eechaba her, yikapwa ye harapa otu akak eecha uwar,
“Devit riiti neja riiti hin na yesokwa ta.”
16 Yecha heri ye kwotayechi Jisas riina eecha wor: “Yecha wochawey, mii boy
meejito?” Jisas rii awasen eecha wor: “Ada hehar meejito! Kwo boy kapo saka
kenyitarek, ‘God riita yikapwan yikapwa baregiin maji pokiitarek, ye eena God riiti
hin hehar yesokwato?’
17 Worek, Jisas rii yenya heechi rii Betani akamak ir. Irek, niy pochi siir.

JISAS RII WOREK PEK ME REEKII SIIR

18 Niyega nediik Jisas rii Jerusalem akamak awasen icharek, nobokrii eecha har.
19 Eecha harek, rii pek men nobok bana bana siitiitarek, rii i hechi omu watanakech.
Rii hipurek kiipiikabak tar. Worek, eena rii pek men eecha wor: “Mii siik kawka
wakasakech!” Worek, eeta me ameya reekiisiir.
20 Worek, disaipel ye eena hechi nyegiirabochi woher: “Kata me boyewak eeta
ameya reekiisowa?”
21 Jisas rii awasen eecha wor: “Kwo na hiki ta! Ameda opoche hiki siitiichicha. Hiki
siitiichichaney, ada pik men otiiwabaga kwo eechaba otiikiita. Kwo diita kwowun
wochanak sokwa somakwotii tawa pak ye inyey, iipa mayama eecha otiikiita.
22 Kwo hiki siitiichichaney, boboyen yaken God riina wohenyey kwopa yakiita.”

YECHA JISAS RIINA WOHER NAMA MIINA SIITII KOW BOBOYEN HAR

23 Jisas rii harapaotu akak iyarechi ma mima yenya maji pokii tar. Maji pokii tarek,
opelen otii tar harapa ma ye Ju ma yechi apoko saba ma ye riitak yar. Yarek, riina
woher: “Bwimey jebwa miitaka tawak, mii diita boboyen otiito? Siitii kowu boboy
miin nama har?”
24 Jisas rii awasen eecha wor: Ada way eechaba kwona maji pochin wohek. Kwota
ana maji kepin awasen baney, ada awasen adaka tawa jebwak yo otiitaweyn kwona
bak.
25 Jon riita man uku yeetiichichari, eeta boboy kapo siitak yar? Kapo God riiti, kapo
ma yechi?” Worek, yecha awasen maji batar. Ye eecha wochar: “Nota eecha wonyey,
‘God riita har,’ riipa echa wokiita: ‘Boyewak kwo riina saka hikisiitiichirek?’
26 Nota eecha wonyey, ‘Mak har,’ ii napa ma mima yenya akii ta. Yecha eecha hiki
siitiichichar Jon rii eeta piirapet.”
27 Worek, eena yecha Jisas riina eecha wor: “No saka heechawak.” Jisas rii awasen
yenya eecha wor: “An eechaba wokasakech boy yikadey siitii kow tawa boboy tawak
ada diita yon otiito.”

UPURUS YIKAPWA PIIRIITI NOMA

28 “Nagwo, kwo shecha hikitu? Ma por rii tarek, riiti yikapwa upurus tar. Tarek,
rii yaka yikapwa riitak ir. Iri, rii riina eecha wor: ‘Yikapwa, apa miita na i eeji wain
nowon yo otii ta.’
29 Rii awasen eecha wor: ‘Ada yuyato.’ Worek ri inyaka komas dareboyechi rii way
yo otiiken ir.

30 Worek, apoko rii way i kumwoy riina eechaba wor. Worek, kumwoy rii awasen
eecha wor: ‘Ayo, apoko. Ada ik.’ Wori, rii ikasakech.
31 Wowak, yikapwa; upurus piir tarek, kapo nama apokon riiti inyakak otiitar?” Ye
awasen eecha wor: “Yaka riita mayishichar.” Jisas rii Ju ma yenya eecha wor: “Ada
kwona wocho: Takis yan yak tawa ma ye nobo eechaba eechaba anemesheroko tawa
kapasek mima ye God riiti kigdomek kwona mapokiita.
32 Jon Baptis rii yarek, rii kwon nagwa nagwa ichawa nobon mukuchichar.
Mukuchichari, kwo riina saka hikirek. Wowak, takis yan yatar ma ye nobo
anamesherokotar kapasek mima yecha riina meejichiniga hikir. eena sumowurek,
kwo eena heri kwo saka kwoti inyaka dareboyechi riin hiki siitiichibarek.”

MA KAPASEK WAIN NOWON SIITII KOWU TAR NOMA

33 Jisas rii eecha wor: “Dii akar shiy tawa majin na meeji. Ma Por rii harapa nosapek
tarek, rii wain nowo eeka otiir. Otiirek, inyijir. Worek, rii wain ukun hekiir tar papa
supun otiir. Otiirek, rii eeta nowon siitii kow aka pochi otiibar. Worek, rii akar man
harek, yecha siitii kowu tarek, rii heechi riiti eem pochi yapak tarek, rii eeka heechi ir.
34 Worek, wain ukun otii tar nedii sii yarek, nowo ma rii riiti yo otii tar ma kawen
heechirek, ye eeta wain kawen yeechi ye iken eena yar.
35 Ye yarek, nowo siitii kowu tar ma ye yenya howu neekichi poren kubu pichi poren
pi sowakwochi poren papak rabor.
36 Worek, nowo ma meejichi rii anadii yo otiitar wakasa ma kawen heechirek, ye
way kawka yar. Ye way yari, nowok ya sayarek, nowon siitii kowu tar ma ye yenya
neekichi mashi otiirega eechaba kawka otiir.
37 Worek, nowo ma rii way meejichi riiti yikapwan heechirek, rii way yar. Rii
mayama eecha wor: ‘Yepa eeji yikapwa riiti majin meejikiita.’
38 Worek, nowo tar ma ye yikapwan herek, ye mayama eecha wor: ‘Dii eeta nowo
ma riiti yikapwa. Na hawa pi sowakwochi diita nowon nota yakiita!’
39 Worek, ye riina howu neekichi sabak rabochi pi sowakwar.”
40 Jisas rii eecha wor: “Nago. Wain nowo ma rii yanak, rii kapoboyen nowo siitii
kowu tar ma yenya otiikiita?”
41 Yecha awasen eecha wor: “Nowa ma rii kapasek otii tawa ma yenya pi sowakwo
hamakiita. Wonyak, riipa eeta wain nowon yeechi anadii siitii kowu tawa man hakiita.
Hanak, yepa aboboy ya nedii yepa kawen yeechi hanak, riipa akiita.”
42 Worek, Jisas rii yenya eecha wor: “Kwo kapo God riiti mashi keyir maji saka
kenyitarek? Sii eecha wocho:
‘Kata papan aka yon otii tar ma yecha rabori,
Ii rii sokwa kepi papak siirek, riin
somar heechir.
God riita otiichirek,
Eeta sokwa kepi wey.’ ”
43 Jisas rii kawka eecha wor: “Eena ada kwona wocho: God riiti kigdom kwotaka
tawey, eena awasen yakiita. Yeechi anadii man hanak, ye omu kepin wakiita.
44 (Eeta ma papa hek sakaney, riina ameda pikiita. Eeta papa riina ma hek sakaney,
ii ma eeta mogobak siikiita.)”
45 Worek, opelen otiitar harapa ma ye Peresi ma ye Jisas riita shiy tawa majin meejiri,
ye eecha hikitar Jisas rii kata nona wocho.
46 Eena ye riina pokok jiken otii hechari, ye ma mima yenya akiirek, eena riin
heechir. Ma mima eecha hikitar Jisas rii eeta piirapet.

22

MIMA TAPA NOKUSHA A TAWA NOMA

1 Jisas rii way kawka shi tawa majik wor: “Hevenek tawa kigdom sii harapa aka tabo
yima otii tawabaga eecha otiito. Riiti yikapwa mima yak otiirek, eena rii harapa noku
sha aken sayar tar.
2 Worek, rii riiti yo otii tawa wakasa ma yen komas noku sha majin yecha yaken
wochirek ir.
3 Worek, komas rii way yo otii wakasa ma yen heechirek, yecha ya majin wochirek
ir. Wori, ye yaken gegiyakasakech.
4 Worek, rii way kawka yo otii wakasa ma yenya wochirek ir. Rii yenya eecha
wor: ‘Woher ma yenya na i wonyak: eeji nokusha a boboy eetaq sayar homawa. Eeji
bulamakaw, bulamakaw yin sowakwor. Eyey boboyen sayar homawa. Na yanak,
nokusha ak!’
5 Worek, woher ma mima ye eena meejikasakech. Ye yechi yoban eechaba otiitar.
Woher ma por rii riiti nowok heechi ir. Por riiti boboy toko akak ir.
6 Woher ma kaw ye wakasa ma kawen yeechi pi sowakwor.
7 Worek, aka tabo yima rii meejichi kwotayichi rii riiti ow ana pichar man heechirek
i sowakwor ma yen eeta ma ye pi hamar. Yechi akaman hik hay hamar.
8 Worek, rii riiti yo otii wakasa man uwar. Uwachi rii yenya eecha wor: ‘Eeji nokusha
aboboy eeta apa sayar hamawa. Wowak, woher ma yechi nobo eeta kapasek. Ye eena
ya eeji aboboyen akasakech.
9 Wowak, na i harapa nobok chishitanak eeka henya ma ii napa wochanak sapa ya.’
10 Worek, wakasa ma ye harapa nobok iri, ye eyey ma hechi ye yen wo yayar. Ma
kepi ma kapasek eyey wo yayar. Worek, nokusha ak otii tar aka sii takiikiisiir.
11 “Worek, ma ye ya yapakarek, aka tabo yima rii yenya heken ir. Irek, rii heri ma
por rii riki kepin ruwukasakech.
12 Worek rii eecha wor: ‘Nareboy, boyewak mii diita tapa a nediik yawey saka riki
kepin ruwu yawak?’ Worek, eeta ma rii awasen maji bakasakech. Me tobo siir.
13 Worek, aka tabo yima rii riiti wakasa ma yenya eecha wor: ‘Riina na yeechi riiti
yatii tapan poko jichi geenyik niyik yik rabochinyak sa i. Eeka sa keyatanak pu giiriiga
wagiiriiga ta.’ ”
14 Jisas rii kawka eecha wor: “Nokwapa nokwapa ma mima yenya uwawey, eyey
hisiichi kenyikasakech.”

YE JISAS RIINA WOHER SISA RIINA TAKIS YAN HAKEN EENA WOHER

15 Peresi ma ye i Jisas riina apo diigiichi dagiir poyeken eena otiitar.
16 Eecha otiik otiitarek, ye yechi maji pok tar ma kawen Herot riiti ma kawen
heechirek, ye Jisas riina woheken yar. Yarek, ye eecha wor: “Tisa, no hikitu mii
maji siikiinen batawa ma mii God riiti maji siiken batawey, mii God riiti inyakan
mukuchichu. Eena mukuchichawak, mii anadii ma ye miina hikitawey mii eena
inyaka hikikasakech. Harapa tawa ma karakada tawa ma yen mii hechawey mii eecha
hikitu eeta kubuchey boboy.
17 Wowak, nona na ba. Ii mii shecha hikitu? Nota Sisa riina takis yan haney, ii kapo
no lon reekiito. Kapo reekiikasakech?”
18 Jisas rii meejichi rii yechi inyakak hiki tawa boboyen rii her. Eena hechi rii eecha
wor: “Kwo woshepii tawa ma. Boyewak kwo ana dagiir poyeken otiito?
19 Kwota takis yan toko tawa ya mani na pochi yeechi yaya ana mukuchi!” Worek,
ye ya mani yeechi yaya riina mukuchir.
20 Mukuchirek, rii yenya eecha woher: “Diita misoma hi diika tawey, kapo namey
hi?”
21 Ye awasen eecha wor: “Eeta Sisa riiti.” Worek, Jisas rii yenya eecha wor: “Wowey,
Sisa riiti boboy ii na riitaban ha. God riiti boboy ii na God riitaban ha.”
22 Ye eena meejichi nyegiirabor. Nyegiirabochi heechi ir.

YE JISAS RIINA MA HACHI AWASEN YA SOKWA TAWA MAJI WOHER

23 Eeta nedii Sadyusi ma kaw ye Jisas riitak yar. Sadyusi ma ye eecha wocho: Ha
tawa ma ye awasen saniyeechi ya sokwakasakech.
24 Ye eecha wor: “Tisa, Moses rii eecha wor, ‘Ma por rii yikapwa biish tanak, haney,
riiti kumwoy rii sapa riiti mima siina ya. Riita yanak, har ma riiti senyen sapa yikapwa
por kiya.’
25 Wowak, 7 yaka kumwoy diika tar. Tarek, yaka rii mima yar. Yari, rii harek, rii
sobo har. Yikapwa biish. Worek, kumwoy riita way siin yar.
26 Yari yaka riita otiirebaga rii eechaba otiir. Worek, eyey yaka kumwoy ye eechaba
eechaba siir.
27 Worek, eeta mima sii eeta komas habar.
28 Wowak, ma awasen ya sokwak tawa nedii yarek eeta mima siin kapo nama
yakiita? Eyey yaka kumwoy ye siina ya hamar!”
29 Worek, Jisas rii yenya awasen eecha wor: “Kwo keena kapasek wey hikitu. God
riiti keyir majin God riiti hapaga tawa boboyen kwo eena hekasakech.
30 Har ma yecha ya sokwana nedii ma ye mima yaksaskech. Yepa hevenek tawa
ejelega eecha takiita.
31 Wowak, ada man yesokwa majin kwona bak. Kwo kapo God riita bar majin saka
kenyi her. Rii eecha wor:
32 ‘Ada Ebraham riiti God, Aisak riiti God, Jekap riiti God. Maji mu eecha wocho: Ada
har ma yechi Godekasakech. Ada sobo tawa ma yechi God.”
33 Worek, ma mima ye riita maji pokii tar maji meejichi ye eena henebarabor.

GOD RIITI MAPO OTII TAWA HARAPA LO

34 Eecha barek, Jisas rii Sadyusi yechi kujan diimiir. Eecha otiirek, Peresi ma ye eena
meejichi ye bana yopo wuchi yir.
35 Worek, ma por rii yechi nediik tari lon otii hechar ma rii Jisas riina dagiir poyeken
eena otii hechar.
36 Rii eecha woher: “Tisa, shecha tawa o siita mapo harapa tawa?”
37 Jisas rii awasen eecha wor: “Miita miiti Harapa miiti God riina na miiti inyaka
wopu, mesek, marenoku ii eeka na riina rukusii ta.’
38 Diita lo sii eeta mapo harapa na kepi wey.
39 Komas harapa lo sii diitata: ‘Kwo mayama rukusii tawaga diita bana bana tawa
man na eechaba rukusii ta.’
40 Eeta maji piiriiti muga eecha tawa. Moses riiti eyey loka piirapet yechi eyey
majika.”

JISAS RII PERESI MA YENYA KRAIST MAJIN WOHER

41 Peresi ma ye ya yopo wuchi yicharek, Jisas rii yenya woher:
42 “Boyak kwo Kraist riin hikitu? Rii kapo namey neja?” Ye awasen eecha wor: “Ri
eeta Devit riiti neja.”
43 Jisas rii awasen eecha wor: “Eecha tarek, boyewak Spirit rii otiichicharek, Devit
rii Kraist riina eecha habatar Harapa?’ Devit rii eecha wor:
44 ‘Eeta Harapa rii eeji Harapa riina eecha wor:
Eeji mama yepak na yi komas ada miina ow
ana pichawa man miiti kuruk heechikiita.’
45 Devit rii riina Harapa habatari boyega shecha Kraist rii Devit rriti neja tawa?”
46 Ma ye riina meejichi maji pochi bakasakech. Worek, eeta nedii ye riina akiitarek
eena maji pochin kawka way wohekasakech.

23

JISAS RII EECHA WOR: PERESI MA YECHI MAJIN NA OWPOY SII TA

1 Worek, Jisas rii ma ma mima riiti disaipel yen eecha wor:
2 Lon maji pokii tawa ma, ye Peresi ma ye eecha wocho: ‘Noti yo eeta Moses riiti lo
mun anadii man kukuchichu.
3 Eena kwo nota batawa majin na sumowu ta.’ Wowak, kwota yechi otii tawa abon
eena opoche sumowutanakech. Yi majiban na sumowu ta. Ye yechi kujak batawa
majin eena sumowukasakech.
4 Yecha nomoya tawa boboyen yechi ma yechi tiimiinak howu kiyachi tawey, ye
tapamak parachi kiya powukasakech.
5 Eyey boboyen ye otii tawey, ii eeta ma ye heken eena otiito. Ye God riiti maji
uku yopoga tawa boboy ye harapa otiichi yi makabek jichi chishitu. Ye saket gworo
mayakan ruwuchi bar. Keyapochichi chishi tar!
6 Nokusha a tawey, ye harapa tiikiiren yecha eena kwoya hechi eeka yichu.
7 Ye ma yecha awa batawa eemek inyak ye yenya woshi aken gegi yakiita. Ma ye
‘Tisa’ habaken gegiyato.
8 “Wowak, opoche anadii ma ye kwona ‘Tisa’ habatanakech. Kwo yaka kumwoy
tawa. Tisa podareba tawa.
9 Kwo opoche diita nosapek eyey tawa ma ‘apoko’ wochanakech. Kwoti Apoko
podareba rii hevenek tawa.
10 Kwona opoche mapo i ma habatanakech. Kwoti mapo neeki ichawa ma podareba
tawey, riiti he eeta Kraist.
11 Kwoti harapa tawa ma rii sa kwoti yo otii wakasa ma sii.
12 Kata ma rii riiti hin yesokwa taney, iipa riin dagiir poyekiita. Ma por rii riiti hin
mayama dagiir poyeney, riipa eeta harapa siikiita.”

JISAS RII TISA YECHA YO KAPASEKEN OTIITARIN EECHA WOR

13 Lon maji pokii tawa ma kwo Peresi kwo na ow poy sii ta. God riita kwona pikiita.
Kwo maji kuja upurus batawa ma. Ma kaw ye God riiti kigdom yaken otiitawey, kwo
nubureja dasepii par tawa ma. Wowak, kwota eena kidgom iyarekasakech. Ma mima
ye iyareken otiitawey kwo saka heechitawak, ye i yarekiitawak!
14 (“On maji pokii tawa ma kwo Peresi kwo na ow poy sii ta. God rii kwona pikiita!
Kwo maji kuja upurus batawa ma. Kwo mibiya mima yen dagiir poyechi yechi akan
hiyik yatol Eecha otiitawak, kwo God riina woshepii gworo majin bato. Kwo eecha
otiitowak, eena harapa kapasek boboy yatawey, sii eeta kwotaka eecha siikiita.”)
15 “Lon maji pokii tawa ma kwo Peresi kwo na ow poy sii ta. God rii kwona pikiita.
Kwo maji kuja upurus batawa ma. Kwota harapa somakwotii tawa pak ichawey,
nosapek ichawey, kwo i kwona sumo i ma yenya yeshato. Yesha henyak, wonyak riita
uwu tawa eemek i maga eecha otiito. Kwo otiitawey, rii keena kwona dagiir poyechi
harapa hapaseken eechaba otiito.
16 “Kwo miy dumu tawa nobon mukuchichawa ma na ow poy sii ta. God rii kwona
pikiita. Kwo maji pokiitu: ma rii lotu aka maji siiken bachi sabo howuney, eecha
baney ii sumowukasakech. Riita otu aka goen eena siiken bachi sabo hahuney, ii napa
sumowu.
17 Kwo hikishatawak, kwoti miy eeta dumutu. Boy boboy eeta harapa? Kapo goll
harapa? Kapo lotu aka harapa? Lotu aka sii otiichichawak, gol sii eeta kepi tawa.
18 Kwo maji eechaba pokiitu: ma por rii opel maji siiken bachi sabo howuney, eecha
baney, ii sumowukasakech. Rii opelen ha tawa boboyen siiken sabo howuney, ii napa
sumowu.
19 Kwota miy eeta dumu siikener. Boy yikade boboy eeta harapa? Kapo howu ha
boboy? Kapo opel otiitawa boboy?

20 Ma por rii opelen siikien sabo howuney, eecha baney, rii eeta opelen eyey howu
hatawa boboyen eena rii sabo howutu.
21 Ma rii lotu akak maji siiken bachi sabo howuney, rii lotu akan eeka yichawa God
riitaka piir eecha sabo howutu.
22 Ma por rii hevenen maji siiken bachi sabo howueney, rii God riiti tiikiireka God
riitaka eecha yichi sabo howutu.
23 “Lon maji pokii tawa ma kwo Peresi kwo na ow poy sii ta. God riita kwona pikiita.
Kwo maji kuja upurus batawa ma. Kwota God riina eyey karakada boboy ten ten hato.
Wowak, kwo lo siiti harapa nobon wosowoyeto. Nagwa nagwa otii tawa boboy, man
rukusii tawa boboy, yo kepin otii tawa boboy kwo eena wosowoyeto. Diita boboyen na
hikichi otii ta. Anadii boboy kepin opoche abosuchitanakech.
24 Kwo miy dumu tawa nobon mukuchichawa ma. Amaruka kwoti uku a heebiyak
ye inyey, kwo yeechi rabokiita. wowak, kame sii iibak ye inyey, kwo siitiika eecha
akochekiita.
25 “Lon maji pokii tawa ma kwo Peresi kwo na ow poy sii ta. God rii kwona pikiita!
Kwo maji kuja upurus batawa ma. Kwo kwoti kapasek boboy sababan yeetiito. Kwo
kapasek boboyen otiichichi hiy yatawa kapasek boboyen otiichichi yatawak, kwoti
kapasek boboy eeta boboy takiikii sowa.
26 Mi dumu tawa Peresi ma kwo heebiyan na yeechi mapo won uku yeetii. Uku
yeetiinak, sabaka eecha apoma hekiita!
27 “Lon maji pokii tawa ma kwo Peresi kwo na ow poy sii ta. God riita kwona pikkita.
Kwo maji kuja upurus batawa ma. Kwo eeta tiiriimo supun now apomak neeki tawaga
eecha hecha. Kwo saba eecha apoma hechawey, kwoti wo ha ma hapa kwopa sii tawa
boboy takiikii siito.
28 Kwo eechaba tawa. Ma ye kwona hechawey kwo apoma hecho. Hechasey, kwoti
wo woshepii tawa boboy kapasek yon otii tawa boboy takiikiisii tawa.”

JISAS RII TISA YENYA YO KAPASEKEN HA MAJIN WOR

29 “Lon maji ppokii tawa ma kwo Peresi ma kwo na ow poy sii ta. God riita kwona
pikiita. Kwo maji kuju upurus batawa ma. Kwo hadabas tiiriimon piirapet yenya
otiichichi kwo yo kepin otii tar ma yechi papan tatar man yesokwa siitiichi keyapo
chichu.
30 Eecha otiitawak, kwo eecha wocho: ‘Nota mashi wayega tar nediik teyega, eecha
piirapet yenya pi sowakwor boboyen na mashi saka eecha otiitarek.’
31 Kwo mu eecha wochawey, no noti wayega riitii neja. Kwoti wayega ye piirapet
yenya pi sowakwor.
32 Eeka pi sowakworek, wowak, na i kwoti wayega yecha tasiichi otiirin, na otii
hama.
33 Kwo hopoga tawa. Kwo hopo yiga tawa. God riita anasakii otiinak, kwo hiy uwu
tawa eemek kwona eeka heechikiita. Kwo kapo boyega eena tavii yichi ikiita?
34 “Ada kwona wocho: Ada piirapet yenya harapa hiki tawa ma yenya Tisa ma
yenya kwona eecha wochinak ikiita. Inyak, kwo kawen pi sowakwonak, kaw mek ji
siitiichinyak, kawen kwoti otu akak pokok pinyak, kawen pi kikir chinyak, akar eemek
heechi ikiita.
35 Wonyak, kwona ya kapaseken hakiita. Mashi Ebel rii yo kepin otiitarek, kwoti
wayega rii riina pi sowakwor. Sekaraia, Berekaia riiti yikapwa, riina kwota pi
sowakwor. Lotu aka yepa tarek opel otiitar chey yepa tarek eeta nediik kwo riina pi
sowakwor. Worek, kwoti yey wayega yechi ya kapasek sii kwota otii tawa ya kapasek
siitaka eeta kwotabak yakiita. Kwo kwoti wayega yechaka ma kepin pi sowakworek
eena kwotaka yakiita.

36 Ada kwona maji siiken wocho: Mashi kapasek yon otii tar ma yechi ya kapasek
kwota kapasek yan eyey diita nosapek diita tawa ma kwona hakiita!”

JISAS RII JERUSALEM AKAMA MA MIMA YECHI KECHI KEYAR

37 “Jerusaem, Jerusalem! Kwo piirapet yenya pi sowakwo hato. God riita kwona
hehareken heechitawak ichawa man kwo eena papak rabochi pi sowakwoto. Apoc-
hoko nokwapa siita siiti yin yeechi yaya chepi wok woyi tawaga, ada kwona eechaba
eeji tapak yaya yopo yichiken gegiyato. Ada gegiyatawey, kwota ana yuya bokonato!
38 Apa kwoti aka God riita heechi inyak iipa biish woy siikiita.
39 Ada kwona wocho, apa na komas kwo ana hekaskech. Kwota wonyak, ‘Ma rii
Harapa riiti hik yatawey, riina na rukusii ta!’ Wonyak, kwota eeka anapa hekiita.”

24

JISAS RII EECHA WOR HARAPA LOTU AKA IIPA KAPASEK SIIKIITA

1 Jisas rii harapa lotu akan heechi icharek, riiti disaipel yecha riitak yarek, ye harapa
lotu aka otiir papan mukuchir.
2 Jisas rii yenya eecha wor: “Kwota kapo eena kwoya hecho. Ada kwona wocho:
eyey hek tawa papa ye reekiichi sakakiita. Eeta papa sii siiti tar eemek takasakech.”

JISAS RII EECHA WOR: HARAPA NOMAYA TAWA BOBOY YAKIITA

3 Jisas rii Oliv kwowuk eeka yicharek, riiti disaipel yecha veenyichi riitak yar. Yaniga
eecha wor: “Nona na ba. Siitii yekega kapo diita kapasek boboy diita nosapek yakiita?
Boy boboy sii mukuchikiita miita diita nosapek awasen ya nedii diita nosapek hamak
tawa nedii yakiita?”
4 Jisas rii awasen eecha wor: “Na ow poy sii ta. Anadii ma por iipa kwona ya
woshepiikiita.
5 Nokwapa nokwapa yepa, eeji hik yanak eecha wokiita: ‘Ada eeta Kraist, eeta
riitaba.’ Wonyak, nokwapa nokwapa man woshepiikiita.
6 Kwopa ow ana pi hokwa takwan bana bana meejikiita. Yapak tana hokwa takwa
majiban kwopa meejitakiita. Wonyak, kwo opoche eena inyakapa hikichi mija maji
batanakech. Eech otiina boboy ii sapa ya. Ii eecha wokasakech hamak tawa nedii diita
yato.
7 Akama pochi siipa eeta sokwa akama pochin ana pikiita. Nokwapa nokwapa ma
yepa eeta harapa eechin hatakiita. Nenyaw eetapa eyey eemek harapa yatakiita.
8 Diita boboy siipa eeta mima yikapwa yimowuk otii tawak mapo hapa meeji tawaga
eecha meejikiita.
9 “Wonyak, eeta nediik yepa kwona nomoya tawa boboy mayakan hanak kwona pi
sowakwokiita. Eeji hi kwotak tawak, diita nosapek tawa ma ye eena kwoa harapa
yuyakiita.
10 Eeta nediita nokwapa nokwapa ma ma mima ye yecha Jisas riina hiki siiti-
ichichawa boboyen heechikiita. Wonyak, nokwapa nokwapa ma yepa yechi yaka
kumwoyen yuyeechi anadii yabu pi ma yechi tapak how hakiita.
11 Eeta nedii yana kapa nokwapa nokwapa woshepii tawa piirapet yepa ya nokwapa
nokwapa man woshepiikiita.
12 Kapasek otii tawa boboy siipa ma yechak i yeyakiita. I yeyanak, ma yechi anadii
man hehar rukusii tawa boboyen wubuyarebokiita.
13 Ma por tanak, komas yak tawa nediika kiki siiney, riina God riita yesokwa
yichikiita.
14 Diita God riiti hadabas emek tawa majin eyey nosapek eyey akamak i sawo ye i
takiita. I sawo ye i tanak, wonyak, ma mima yepa meejitanak, hamak tawa nedii siipa
yakiita.”

KAPASEK WEY BOBOY SIIPA YAKIITA

15 “Piirapet Daniel rii eecha wor: ‘Kapasek wey otii tawa boboy siipa God riiti eem
kepik siitii takiita. Siitii tanak, kwopa hekiita.” (Wonyak, ma diita jeyn kenyetaney, ii
napa hehar hiki ta.)
16 “Eeta nedii ma mima ye Judia nosapek tawey, kwo napa heechi akii kwowuk i.
17 Ma aka sabak taney i akak tana boboyen i kawka yar yakasakech.
18 Ma rii nowok taney, rii way i riiti akak tawa saketen yakasakech.
19 Eeta nedii mima yikapwa baregiika taney, mima yikapwa muku ataney, yecha
nomoya kapa meejitawa boboyen yecha harapa kiyakiita.
20 Kwota na God riina wohe: mii opoche nona neekiireya nedii yanak heechinak
ichanakech. Akamak sii tawa nedii heechinak ichanakech!
21 Diita nomoya tawa boboy sii harapa mayaka siikiita. Mashi mashi nedii diita
yikadey kapasek boboy mayaka yakasakech. Apa nedii komas nedii yakasakech.
22 Eeta nedii God riita otii tobo siir. Otii tobo siiyega ma waga takasakech. Eyey ha
hamawa. Riita riiti hisiichi kenyir man eena hikirek eena tobo siikiita.
23 “Eeta nedii yanak ma por rii eecha wonyey, ‘Kraist rii kata yepak tawa. Diika
tawa.’ Opoche diita majin eena sumowutanakech.
24 Wowak, woshepii tawa piirapet ye woshepii tawa Kraist ye sokwatakiita. Sok-
wanak, ye harapa jebwan mirakel eena otiikiita. Boyewak otiikiita? God riita hisiir
ma yenya woshepiiken eena otiikiita? Woshepiiken otiiney, saka otiikiitawak.
25 Ada bawa maji na meeji. Ada kwona wor. Komas diita boboy yakiita.
26 “Ma mima yecha kwona eecha wonyey, ‘Kraist rii ma biish tawa eemek eeka i
tawa.’ Eena meejichi opoche ichanakech. Yecha eecha wonyey, ‘Rii aka wok yar tawa.’
Eena meejichi opoche iyaretanakech.
27 Yeeripiya sii eyey eemek okoree tawaga, Ma Yikapwa rii yanak eechaba eemek
uhadiinaga hekiita.
28 “Ma hawa tawa eem eeka oponumay ye ya eeka yopo wuchi yichu.”

KOMAS MA YIKAPWA RIIPA YAKIITA

29 Nomo mayaka ya tawa nedii hamanak, ya rii tiiriikiita. Niiwiika sii tiiriibakiita.
Winyumay ye sakakiita. Howuk tawa boboy sii nobon heechi anadii nobok ikiita.
30 Eeta nediik Ma Yikapwa ri jebwan niiriika hekiita. Henyak, eyey eemek ta ye i
tawa ma ye eena hechi keyatakiita. Wonyak, yecha hekiita Ma Yikapwa rii niiriik ya
sakanak, riiti hapaga tawa boboyeka hadabas boboy kepik eecha ya sakakiita.
31 Wonyak, harapa sagiiyega tawa boboyen piita tanak, rii riiti ejeen heechinak eyey
eemek i ye yatakiita. I ye yatanak, Riiti ma mima yenya yeechichi yayakiita.”

PIK ME SII EETA NONA MUKUCHICHU

32 Kwota na pik me siita otiitaweyn eena na hechi hiki ta. Siiti tapa siita nubuchi
akar kiipiika sokwanak, kwo hecho ii eeta nedii kepi yak otiito.
33 Eechaba otiitanak, kwo na hiki. Diita ada bawa eyey boboyen kwota henyak, kwo
na hiki ta eeta nedii bana siito. Eeta tasiito.
34 Ada kwona siiken wocho: diita kapasek nedii yanak, eecha otii tawa ma ye
eechaba takiita.
35 Neereka nosapek piir hamakiita. Eeji maji sii hamakasakech. Eechaba eechaba
takiita.”

EYEY MA YECHA JISAS RII AWASEN DIIKA YAK TAWA NEDII HEKASAKECH

36 “Eyey ma ye Jisas rii awasen ya nediin mayin hekasakech. Howuk tawa ejel ye
hekasakech. God riiti Yikapwa rii hekasakech. Apoko God riiaba saniga hecho
37 Ma ye Noa riita tar nediik otii tarega, Ma Yikapwa rii diika yana nediik ma ye
eechaga otiikiita.

38 Harapa uku niy siina biish tar nediik ma ye uku atarek, aboboy atarek, miman
yatar. Eecha otii ichari, Noa rii eetaq jabiir wok i yarer.
39 Yecha otiitarek, ye yechak yak otiitar boboyen hekasakech. Worek, harapa uku
siirek, yari, yenya gamupoyer. Ma Yikapwa rii yana nedii siipa eechaba otiikiita.
40 Wonyak, eeta nedii ma upurus nowok i tanak poren heechikiita.
41 Mima upurus piir gey chichaney, pochin yanak, pochin heechikiita.
42 Eena na kwota na hehar kowu ta. Kwota hekasakech Harapa riita yana nedii.
43 Kwo na hiki ta: aka ma rii hiyi yatawa ma riita ya nediin hikiney, riipa riiti akan
siitii kowu tanak sakapa hiyi ya man heedhinak iyarekiitawak.
44 Eena kwo eechaba na tanak, na kowu ta. Ma Yikapwa rii awasen diika yanak, kwo
eecha hikikkita rii yakasakech."

YO KAPASEKEN OTII TAWA MA YO KEPIN OTII TAWA MA YECHI NOMA

45 Kapa nama eeta yo kepin hehar otii tawa ma, kapo nama nagwa nagwa hiki tawa
nobon yo otii tawa wakasa ma? Rii diitata: riiti harapa ma riita riina akar man siitii
kowu ta yon hari, rii yenya aboboy a nediik eeka hato.
46 Eecha otii tawa ma riiti harapa ma riita awasen yanak, rii riiti wokasa ma riiti yon
henyak wakasa ma rii inyaka kwoya woy hikitakiita.
47 Ada kwona siiken wocho: harapa ma riipa riina hisiinak, riipa i harapa ma siinak,
riipa riiti eyey boboy sagiin riipa siitii kowutakiita.
48 Diita ma rii kapasek wakasa ma taney, riipa mayama wokiita, 'Eeji harapa ma
riipa saka awasen ameya yakiitawak.'
49 Wonyak, rii taney, anapoy yo otii man pinyak riipa beyi tawa maka otii anak, uku
akiita.
50 Wonyak, yo otii wakasa ma ri harapa ma riipa awasen yanak, rii riina saka
howutakiitawak. Yana nedii hikikasakech.
51 Wonyak, eeta nediik harapa ma rii riina pichi kuhachi woshepii tawa ma yecha
tawa eemebak rabonak yechaka eecha takiita. Heechinak riipa eeka keyatanak, pu
giiriiga wa giiriigatakiita."

25

YOKOTAPA YOKOTAPA OMUNYEGU MIMA SHIYI TAWA MAJI

1 "Eeta medii yanak, God riiti kidgom eeta yokotapa yokotapa amunyegu mimaga
eecha yakiita. Yecha yechi lam yeechi mima tapa ak yak tawa ma riina nobok kowuken
iken otiitar.
2 Yokotapa ye hikisha tarek, yokotapa ye hikitar.
3 Hikisha tawa mima ye am yeechi yayari, uku kaweban yayar.
4 Hikitar mima ye eeta uku anadii botol takiikiisiirek, eecha yayabar.
5 Worek, mima tapa aken yaken otii tar ma rii ameya yakasakech. Worek, mima tapa
aken yaken otii tar ma rii ameya yakasakech. Worek, mima ye eena miy meejirek,
watar.
6 "Worek, niy nediik uwar aya eecha wor: 'Tapa ak otii tawa ma rii yato! Na ya he!'
7 Worek, mima ye eyey sokwachi yechi lam sayarer.
8 Sayarerek, hikisha tawa mima ye hiki tawa mima yenya eecha wor: 'Uku na nona
kaw ha. Noti am uku eeta hamak otiito.'
9 Worek, hiki tar mima ye awasen eecha wor: 'Yaho. Diita uku sakapa kwotaka
notaka eecha kiki siikiitawak. Eeta kepi na kwota i boboy toko tawa akan i toko.'
10 Worek, ye eena ukun tokoken irek, mima tapa ak yar ma rii yarek, aka wok i yiniga
yokotapa mima yechaka eecha otii atarek nubureja dasiipii payitar.
11 Worek, komas yokotapa mima ye ya eecha wor: 'Harapa ma, harapa ma, nobo na
tagwanak, no ya sayak!

12 Mima tapa atar ma rii eecha wor: ‘Ada kwona hekasakech.’ ”
13 Jisas rii kawka eecha wor: “Eena na owpoy sii ta. Kwo ya nedii hekasakech. Ya
maji hekasakech.”

YO OTII TAWA WAKASA MA PIIRIICHAR YECHI NOMA

14 God riiti kidgom tawaga eecha tawa. Ma por rii akaman heechi akar eemek iken
sayar tar. Worek, rii riiti yo otii wakasa ma yenya uwa yayar. Uwa yayeechi rii riiti
eyey boboyen yechi tapak how har.
15 How heechi rii yecha otiik tawa abon hechi rii yenya mani ya har. Poren 5,000 doa
har. Poren 2,000 doa har. Poren 1,000 doa har. Heechi rii heechi akamak ir.
16 Irek, 5,000 ya manin yar ma rii bisnis yo otiitari rii way kawka 5,000 dola yan yar.
17 Worek, 2,000 ya manin yar ma rii bisnis eechaba yo otiitari, rii way kawka 2,000
dola yan yar.
18 Worek, 1,000 dola yan yar ma rii riiti harapa ma riiti yan yeechi ye i wa kwotiichi
supuk chir.
19 “Sii sii mashi siirek, wakasa ma yechi harapa ma rii way ya yechaka riita har ya
majin baken eena yar.
20 Yarek 5,000 dola yan yar ma rii ya 5,000 dola yan riina awasen tapak how har.
Worek, rii eecha wor: ‘Miita ana 5,000 doa yan har. Na he. Ada i awasen 5,000, dola
yan kawka yeechi yayar.’
21 Harapa ma rii awasen eecha wor: ‘Mii eeta yo kepin otiitar. Miita eeta wakasa
ma kepi. Miita karakada boboyen hehar otiitarek, ada miin nokwapa nokwapa boboy
hanak, miita eena siitii kowukiita. Mii na ya miiti harapa ma riitaka kwoya hiki chishi
ta!’
22 Worek, 2,000 dola yan har. Na he! Ada i kawka 2,000 dola yan yeechi yayar.’
23 Worek harapa ma rii eecha wor: ‘Mii eeta yo kepin otiitar. Miita eeta wakasa ma
kepi. Miita karakada boboyen hehar otiitarek, ada miina nokwapa nokwapa boboy
hanak, miita eena siitii kowukiita. Mii na ya miiti harapa ma riitaka kwoya hiki chishi
ta!’
24 Worek, 1,000 dola yan yar ma rii yaniga eecha wor: ‘Harapa ma, ada hecho.
Mii ow asa ma. Mii nowo sagiin yeechi otii makasakech. Akar siiken yeechi nowok
rabokasakech.
25 Eecha otiitawak, eena ada akiichiniga miiti mani ada yeechi ye i eena wa kwotiichi
supuk chir. Na he! Miiti yan na yeechi ye i.’
26 Riiti harapa ma rii awasen eecha wor: ‘Miita kapasek tawa wakasa ma. Mii waba
tawa ma. Mii boy kapo eecha hikitar ada sagiin yeechi yaya chikasakech, ada nowok
tawa boboy siiken yeechi rabokasakech.
27 Wowey boyewak mii eeji mani yan heechi tawa eemek saka heechirek? Miita
eecha otiiyega, ada awasen yawey, ada eeji eyey har yan yeechi kawka waga yawa.
28 Diita apak, riitaka tawa ya manin yeechiniga ye i 10,000 dolan yar ma riitaban
napa ha.
29 Boyewak! Ma boboy kawka taney yenya kawka hatakiita. Wonyak, ye eeta harapa
siikiita. Ma por rii boboy biish taney, riiti karakada boboyen awasen yeechi akar man
hakiita.
30 Eeta yo otii wakasa ma rii kapasek, riina na kikirechinyak, sa i niyik yichawa
eemek sa i. Inyak, sa keyatanak pu giiriiga wagiirega ta.’

MA YIKAPWA RII EYEY MAN KOMAS ANASATAKIITA

31-32 “Komas Ma Yikapwa aka tabo yi maga riipa yanak, riiti eje yechaka eecha yanak,
riipa riiti harapa tiikiir kepik yinyak, eyey diita nosapek tawa ma yepa i riiti mi somak
siitiikiita. Wonyak, riipa sipsip siitii kowu tawa ma riita meme yenya sipsip yechaka
keyibotawaga, riipa ma mima yen eechaba keyibokiita.

33 Riipa sipsip yenya riiti mama yepak heechinak, meme yenya yeji yepak heechikiita.
34 Wonyak, aka tabo yima rii mama yepak tana ma mima yenya eecha wokiita: ‘Kwota, eeji Apoko riita rukusiitari, kwo na ya. God riita kwona mashi mashi nediik otiichir. Kigdomen na ya ya. God riita diita nosapen otiir nediik rii eeka kwona otiichir.
35 Na ya ya. Mashi ada eecha ha tari, kwota ana hava tar. Barek siitari kwota ana ukun hatar. Ada anadii tarin yar. Ma tari, kwota ana akan har.
36 Ada siivatabi biish siitari kwota ana siivatabin har. Ada hakenotii tari, kwota an hehar tar. Ada poko ji akak tari, kwota ya an hechar.
37 “Wonyak, ma kepi yepa riina awasen eecha wokiita: ‘Harapa Ma, siita nediik nota miina her mii eecha hatarek, nota aboboyen miina har? Mii bareka siitarek, nota miina uku hatar?
38 Siitayekega nota miina her, mii anadii akama maga yarek, nota miin akan har? Siitayekega miita siivatabi biish siirek, nota miina rikin har?
39 Siitayekega mii haken otiitarek, poko ji akak tarek, nota miina ya her?’
40 Wonyak, aka tabo yima rii awasen eecha wokiita: ‘Ada kwona wocho: Kwota kubuchey tar yaka kumwoyen hehar tari, kwota ana eechaba otiichichar.
41 “Wonyak, riipa yeji yepak siitii tana ma yenya eecha wokiita: ‘God riita otiichirek, kwo eeta sii siiken sowa. Kwo napa God riita Gabaka yechi ejeleka yenya otiichir hik napa i!
42 Mashi ada eecha hatari, kwo ana havakasakech. Ada bareka siitari, kwo ana uku hakasakech.
43 Mashi ada anadii ma tari, kwo ana akan hakasakech. Ada rikin biish tari, kwo ana hakasakech. Ada haken otiitari, ada poko ji aka tari kwo ya ana heharekasakech.’
44 Wonyak, yepa awasen riina eecha wokiita: ‘Harapa ma, siitayekega nota miina her miita eechi hatarek, bareka siitari, anadii maga tari, riki biish tari, hak otii tari, poko ji akak tari, no miina kiyatayi kasakech?’
45 Wonyak, harapa aka tabo yima rii yenya awasen eecha wokiita: ‘Ada kwona maji siikenen wocho: kwota diita kubuchey tar man hechi saka kiyatay tarek, kwo ana eechaba kiyatayikasakech.’
46 Wonyak, eeta yikadey ma yepa i ya kapaseken eechaba yatakiita. Nagwa nagwa ichawa ma yepa i eechaba eechaba takiita.”

26

YECHA JISAS RIINA KAPASEK BOBOYEN OTIIKEN HIKITAR

1 Jisas rii diita majin riiti disaipel yenya ba hamarek, rii yenya eecha wor:
2 “Kwo hikitu yadii upurus Pasova nokusha a nedii yanak, Ma Yikapwa riin tapak howu hanak, riin mek ji siitiichikiita.”
3-4 Eeta nedii opelen otii tar harapa ma yecha Ju apoko saba ma yechaka Kaiapas riiti akak ya yopo yichir. Kaiapas rii opelen otii tar harapa tar ma. Ya yopo yichirek, ye veenyichiapo diigiitar. Jisas riina veenyeechi pi sowakwoken eena apo diigiitar.
5 Ye eecha wochar: “Nota opoche diita Pasova nokusha a nediik otiitanakech. Ma mima yepa eena hechi owun yesokwakiita.”

JISAS RIINA KWONA YA TAWA UKUN MASEKIIK GWOTIIR

6 Jisas rii Betani akamak mashi maba kapasek tar Saimon riiti akak tar. Betani akamak tar.
7 Eeka tarek, mima pochi sii riitak yari, sii kwowa ya tar ukun woyi tar papa awon yayaniga Jisas riita yi otii atarek, riiti masekiik gwotii powur. Eeta uku ya naji tar uku.
8 Worek, disaipel ye eena hechi inyaka kwotayichi riina eecha woher: “Boyewak siita diita ukun shebo shebo gwotiiwa?

9 Nota diita ukun haney anadii ma ye tokona harapa yan nota yeechi kiiriisiiposii
tawa man waga hawa!”
10 Worek, Jisas rii yecha hiki tar majin hechi rii eecha wor: “Boyewak kwo kata mima
siina yo mayakan hawa? Sii ana hadabas boboy kepin otiichuwa.
11 Kiiriisiiposii tawa ma ye eechaba eechaba kwotaka tawa. Wowak, ada kwotaka
eechaba nedii takasakech.
12 Mima siita kwoya ya tawa ukun eeji mabak gwotiiri, sii eeji ha nobo takiichuwa.
13 Diina na makabek heechi. Diita hadabas majin diita nosapek sawo ye i tanak, siita
otiiwa boboyen eechaba sawo ye i takiita. Sawo ye i tanak, yepa eena hiki takiita.”

JUDAS RII JISAS RIINA KAPASEK BOBOY OTIIR

14 Worek, disaipel por Jisas riitaka eecha 12 tari, riiti hi Judas Iskeriot, rii i opelen
otiitar harapa ma yenya eecha wor:
15 “Kwota ana boy boboyen hanak, ada Jisas riina kwoti tapak hak?” Worek, ye 30
ya mani kenyichi riin har.
16 Wowak, eeta nediik Judas rii Jisas riina how ha nobon yeshatar.

JISAS RIITA RIITI DISAIPEL YECHAKA PASOVA NOKUSHA ATAR

17 Yis Biish Tar Gey nokusha atar mapo yadii yarek, disaipel ye Jisas riitak yaniga
woher: “Kapo siitak nota Pasova nokusha a nediin miina sayarechikiita?”
18 Rii yenya eecha wor: “Kwota na i harapa akamaka tawa ma por wohe: ‘Eeta Tisa
rii echa wor: Eeji nedii yar. Yarek, ada eeji disaipel yechada eecha miiti akak Pasova
nokusha akiita.’ ”
19 Worek, disaipel ye Jisas riita worega eecha Pasova sayarer.
20 Hogo nedii siirek, Jisas rii riiti 12 disaipel yechaka eecha aken yir.
21 Yecha atarek, Jisas rii eecha wor: “Kwotaka bana tawa ma por riipa ana
magiirechichi kwodii wokiita.”
22 Disaipel ye meejichi eena hiki ye ichi riina wohechar: “Harapa Ma, miita
wochawey, ana boy wokasakech?”
23 Jisas rii awasen eecha wor: “Kata ma rii adaka eecha tapa sicha chegiik heebiyak
geyen hey woyir ma riitapa ana magiirechikiita.
24 God riita keyir maji eecha wor: Ma Yikapwa wii sapa ha. Wori, riipa hakiita.
Wowak, Ma Yikapwa riina magiirechichichawa ma riipa kapasek wey siikiita! Riiti
nokwapa sii riina yimowanan siiyega, owaga kepi.
25 Worek, Judas, magiirechir ma, rii eecha wor: “Tisa, miita ana kapo wokasakech?”
Jisas rii awasen eecha wor: “Miita wochowey, eeta mii wocho.”

KOMUNIO MAJI

26 Yecha atarek, Jisas geyen yeechi Apoko riina woshi eechi neeki reekiichi disaipel
yenya har. Haniga rii eecha wor: “Na ya a. Dii eeta eeji maba.”
27 Worek, riita wain uku yeechi eechaba Apoko riina woshi eechi yenya haniga eecha
wor: “Kwota na eyey a.
28 Dii eeta eeji pi. Eecha mukuchichu God riita wotar maji sii eeta siiken woy
sokwato. Eeji pi nosapek gwotii sakanak, nokwapa nokwapa ma mima yechi kapasek
boboyen poyekiita.
29 Ada kwona wocho: diita wain ukun ada saka komas kawka akiitawak. Komas ada
eeji Apoko riiti kigdomek siinak, eeka akar wain ukun akiita.”
30 Worek, ye hokwa pochi chichi sokwa geenyik ichi Oliv kwowuk eeka ir.

JISAS RII EECHA WOR: PITA RIITA JISAS RIITI HIN VEENYIKIITA

31 Worek, Jisas rii disaipel yenya eecha wor: “Diita niyik kwoti hiki siitiichichawa
boboyen adak heechi ikiita. God riita mashi heyir maji eecha wocho: ‘God rii sipsip
hehar tar ma riina pi sowakwonak, sipsip ye heechi akii i ye yakiita.’

32 Wonyak, ana saniyeechi yesokwanak, ada mapo i Galili nosapek i takiita."
33 Pita rii eecha wor: "Anadii ma yepa miina heechi inyey, adaba miina saka heechikiitawak!"
34 Jisas rii meejichi Pita riina eecha wor: "Diita niyik apochok woken otii tana nediik miita ana piiriichar eecha wokiita: Miita ana hekasakech."
35 Pita rii awasen eecha wor: "Ada siiken wocho: Ada miiti hin veenyikasakech. Ada miitaka eecha hakiita!" Worek, eyey disaipel ye eechaba wor.

JISAS RII GETSAMANI EEKA GOD RIINA MAJI BATAR

36 Worek, Jisas rii riiti disaipel yechaka eem pochi Getsemani eeka ir. Irek, rii yenya eecha wor: "Kwo diika na yinyak, ada i katak God riina maji bak."
37 Rii Pita riina Sebedi riiti yikapwa piiriitaka eecha yeechi ye ir. Riiti inyaka harapa nomo yar. Harapa nomo yeechi rii yenya eecha wor:
38 "Eeji inyaka harapa nomon yawa. Yawak, ada hak otiito. Kwo diika tanak, adaka eecha siitii kowu ta."
39 Worek, rii ameda yeroku ichi riiti misomak sakar. Sakachi rii eecha wor: "Eeji Apoko, ma yechi kapasek boboy bachi poyi anadii nobo taney, na otiichinyak, ada nomo yatawa boboyen na yeechi rabo. Wowak, eeji inyakak hiki taweyn eena sumowukasakech. Miiti inyakak hiki taweyn ii napa sumowukiita."
40 Worek, rii disaipel piiriichar yechak awasen yar. Yari, rii her ye watar. Watarek, hechi rii Pita riina eecha wor: "Boyewak kwo saka adaka awa pochi saka siitii kowutawak?
41 Kwo na siitii kowutanak, God riina maji ba ta. II kwopa boboy siipa kwona eecha heechiney, kwopa tiipiikeneechi sakakiita. Spirit rii yaken otiitawey, maba sii yuyato."
42 Jisas rii kawka iri God riina maji bar. Rii eecha wor: "Eeji Apoko, diita kapasek adak yatawey, diita heebiya adapa anan yuyakiita. Wowak, ada aney, ii eeta miiti yon ada otiiney, ii sa ya. Miiti yon adapa otiikiita."
43 Worek, rii disaipel yechak kawka yari, rii her yecha kawka watar. Yechi mi meejitar.
44 Worek, rii heechi kawka iri God riina maji mashi bar majiban iiban batar.
45 Worek, rii kawka ya disaipel yenya wor: "Kwo boy opoy wabato? Na he. Ma Yikapwa riina kapasek yo otii tawa ma yechi tapak howu ha nedii yawa.
46 Na sokwa napa i. Na he. Ana magiiriichichi kwodii wochi kapasek otii tawa ma rii yawa!"

JUDAS RII JISAS RIINA YABU PICHAR MA YECHI TAPAK TOWU HAR

47 Jisas riita batarek, Judas, Jisas rii 12 disaipel por, rii eecha yar. Riita yarek, akar ma ye eeki kubuka eecha neeki neeki riitaka eecha yar. Opelen otii tar harapa ma ye Ju yechi apoko saba ma yecha wochirek, eena yar.
48 Kwodi wochi kapasek otii tar ma rii ya mapo mukuchichawa boboyen otiitar. Rii eecha wor: "Kata ma riina ada waga woshi eechi amor amorechi heedhinak, riina kwo yaken otiito. Riina napa yeechi poko ji!"
49 Judas rii nagwa nagwa yari, Jisas riina omor amorechi eecha wor: "Tisa na eshar ta."
50 Worek, Jisas rii awasen eecha wor: "Miita otiiken otii tawa boboy na ameya otii!" Worek, yecha yari, Jisas riina tapak kiikiiriinachi neekitar.
51 Ma por rii Jisas riitaka eecha tari, rii eena heechi riiti eekin heyi huguruku yeechi opelen otii tar harapa ma riiti wakasa ma por riiti mabiyan tiimii rabor.
52 Worek, Jisas rii riina eecha wor: "Na eeki awasen heyi heehci. Eyey ma ye eekibak ana pichawak, eeki siipa yenya pi sowakwo hamakiita.
53 Kwo kapo saka hechawak? Ada eeji Apoko riina wonyak, riita ana nokwapa nokwapa ejel heechinak yanak, 12 ami ye yenya gamu poyekiita.

54 Ada riina wohenyey, God riita mashi keyir maji siipa saka sokwakiitawak. Wowak,
mashi keyir maji sii sapa siiken ya."
55 Worek, Jisas rii ma yenya eecha wor: "Kwota yari eekika kubuka eecha neeki neeki
yari ii hiyiya tawa man yaken yaniga kwo eecha yar. Boyewak eecha otiito? Nokwapa
nokwapa yadii ada harapa lotu adak yi maji pokii tari, kwo ana eeka yakasakech.
56 Wowak, piirapet ye God riiti maji keyiri, sii sa i siiken sokwa ta."
57 Worek, eyey disaipel ye riina heechi akii ir.

YE JISAS RIINA KANSIL MA YECHAK YE I ANASAR

Jisas riina jichi ye ir ma ye Jisas riina Kaiapas riiti akak ye ir. Kaiapas rii opelen otii
tar harapa ma. Riiti akak lon maji pokii tar ma Ju apokosaba ma ye eecha yopo wuchi
yichar.
58 Worek, Pita rii wumowu icharin rii yapa kadak tar. Opelen otii tar harapa ma riiti
akak Pita rii eeka i sumowutar. Sumowuchi rii inyik wok i yarechi rii siitii kowutar
ma yechaka eecha yichar. Rii sokwana boboyen heken eena eeka yichar.
59 Opelen otii tar harapa ma ye kansil ma ye Jisas riina woshepii maji ba diima man
eena yeshatar. Yecha riina pi sowakwoken hikirek, eena eecha otiitar.
60 Nokwapa nokwapa ma ye woshepii maji batarek, ye riina sowakwo nobon yesha
hipiir. worek, ma upurus piir yari eecha wor:
61 "Diita ma rii eecha wor: 'Ada eeta kiki sowa ada harapa lotu akan dagiichi yadii
piiriichar kawka otii hamakiita.' "
62 Worek, opelen otii tar harapa ma rii Jisas riina eecha wor: "Mii diita ba diima
tawa majin mii boyewak saka awasen bawak?"
63 Worek, Jisas rii meejichi saka awasen barek. Worek, harapa ma rii way kawka
riina eecha wor: "Ada eechaba eechaba takiitawa God riiti hik miina wocho; Miita
howuk tawa God riiti hin na baba: Mii boy eeta Kraist, eeta God riiti Yikapwa?"
64 Jisas rii riina awasen eecha wor: "Miita bawa maji eetata. Ada kwona wocho:
Komaskwo hikiita. Ma Yikapwa riipa i howuk hapaga tawa Apoko riiti mama yepak
yikiita. Tanak, hapaga siichi riipa neerek kawka yakiita!"
65 Worek, harapa ma rii eena kwotayechi riiti rikin woyarechi eecha wor: "II God
riina wosoboyeto. Ba diima tawa ma kaw ii sa kayekiisii! Kwo eeta apak riiti kapasek
majin meeji hamawa!
66 Kwo shecha otiiken hikitu?" Ye awaseneecha wor: "Rii kapasek tawa. Sa kayek
ha!"
67-68 Worek, ye riiti misoman sogo yak piichi pir. Ma kaw ye riina pichi eecha wor:
"Kraist, miita nona na ba. Kapo nama miina piwa?"

PITA RIITA JISAS RIITI HIN VEENYIR

69 Pita rii inyi wok yicharek, opelen otii tar harapa ma riiti wakasa mima sii ya Pita
riina eecha wor: "Mii eechaba Galili Jisas riitaka tar."
70 Worek, Pita rii eyey ma mi somak woshepiichi eecha wor: "Ada niji maji
meejikasakech."
71 Worek, rii sokwa inyi nuberejok iyarer. Worek, anadii wakasa mima pochi sii way
riina hechi eeka tar ma yenya eecha wor: "Diita ma rii Nasaret Jisas riitaka eecha tar
ma."
72 Worek, Pita riita meejichi kawak woshepii majin wor: "Ada sabo howu maji
siikenen wocho: Kata ma riin an hekasakech!"
73 Ameda siichi eeka siitii tar ma ye ya Pita riina eecha wor: "Eeta siiken. Miita eeta
riiti ma por. Miiti maji sii eeta miina kwodii wocho!"
74 Worek, Pita rii meejichi sabo howu bokonachi eecha wor: "God miita ana pi. Kata
ma riina ada hekaskech!" Worek, apochok aya wor.

75 Worek, Pita rii Jisas riita riina bar majin hikir. “Apochok wo nediik miita eeji hin
piiriichar veenyikiita.” Worek, Pita rii eena hikichi i sabak yarechi inyakapwa hikichi
harapa keyatar.

27

YE JISAS RIINA PAILOT RIITAK YE IR

1 Uhaderek, opelen otii tar ma ye Ju apoko saba ma ye Jisas riina pi sowakwo nobon
apo diigiichi yesha hechar.
2 Yecha riina pokok jichi ye i Pailot riiti tapak how har. Pailot rii eeta gavman harapa
ma.

JUDAS RII EETA HAR

3 Worek, Judas, Jisas riina magiirechir ma, rii her ye Jisas riina anasarek, rii riiti
inyakan dareboyichi rii 30 silva yan yeechi ye i opelen otii tar harapa ma yenya Ju
apoko saba ma yenya har.
4 Rii eecha wor: “Ada kapasek boboyen otiir. Ada otiirek, kepi wey tar ma riinapa pi
sowakwokiita.” Ye meejichi awasen eecha wor “II noti yokasakech. Miiti saniga yo!”
5 Worek, Judas rii eena meejichi riiti silva yan yeechi lotu akak rabo parechi rii
heechi i mayama borowagii pokok kiitiirek har.
6 Worek, opelen otii tar harapa ma ye silva yan heyiyi yeechi eecha wor: “Diita ya
eeta man pi sowakwo tawa ya. Noti lo saka eecha wochawak, kata yan noti lotu yaka
eecha chegiik heechikiitawak.”
7 Ye apo diigiichi eeta yan yeechi nosap pochin tokor. Nosap si he eeta awo chichawa
ma ri nosap. Eeta akar ma yechi tiiriimo tar eem.
8 Eena eeta nosap si hi eeta Pi Nosap. Siiti he eechaba tawa.
9 Eecha otiirek, God riiti piirapet, Jeremaia, riita keyir maji sii eeta sokwato. Rii eecha
keyir: “Yecha 30 silva yan yar. Isrel ma ye apo diigiichi eecha hikitar diita ya kata ma
riina tokokiita.
10 Siva yan yeechi ye awo chichawa ma riiti nosapen tokokiita. Eeta Harapa riita ana
wor.”

PAILAT RII JISAS RIINA MAJI WOHER

11 Jisas rii i siitiirek, harapa Gavman ma rii riina woher: “Mii boy kapo Ju ma yechi
harapa aka tabo yima?” Jisas rii awasen eecha wor: “Miita bawa maji eetata.”
12 Opelen otii tar harapa ma ye, Ju yechi apoko saba ma ye eena ba diimatari, Jisas
rii yenya awasen bakasakech. Siitii meeji tar.
13 Worek, Pailat rii way eecha woher: “Yecha miina ba diima tawey, mii boy
meejito?”
14 Worek, Jisas rii Pailat riina awasen bakasakech. Worek, harapa gavman ma rii
eena i hiki ya hikir.

PAILAT RII EECHA WOR: JISAS RIINA NA YEECHI YE I MEK JI SIITIICHI

15 Pasova Nokusha nediik harapa gavman ma rii otii tawa abo rii poko jichawa man
heemachi heechi tarek, ichar. Eeta ma mima yecha woherek, rii eena heemachi tar.
16 Kata nediik kapasek ma por rii tari, riiti hi, Barabas. Riiti he eyey meeji ye i tar.
17 Ma mima ye yopo wuchi siitiirek, Pailat rii yenya woher: “Ada boy naman
heemachinyak ik? Kapo Barabas, kapo Jisas haba tawa, Kraist? Riina boy heechinak
ik?”
18 Pailat hehar hiki tar ye Jisas riitaban inyaka kwotayechi hiki tar. Eena ye yeechi
riiti tapak how har.
19 Pailat rii riiti tiikiirek yicharek, anasa tawa wok yar yicharek, Pailat riiti mimas
sii riina jey keyichi heechirek ir. Sii eecha keyir: “Opoche mii kata ma kepi riin

boy boboyen otiitanakech. Niyik ada riina sukuyawey, harapa nomo yatawa boboy mayaka adaka yawa."
20 Worek, opelen otii tar harapa ma Ju apoko saba ma ye ma mima ye otii kapasek
sii boboyen apo diigiichi yesokwar. Ye eecha wor: Pailat riina na wohe: Barabas riina
na heemachinyak sa inyak Jisas riitaban napa sowakwo!
21 Harapa gavman ma rii yenya kawka woher: "Boy yikadey ma riina ada
heemachinyak ikiita?" Ye riina eecha wor: "Barabas!"
22 Pailat rii awasen eecha wor: "Wonyak, anapa Jisas, haba tawa Kraist riin shechapa
otiikiita?" Ye eyey awasen eecha: "Mek na ji siitii chi."
23 Worek, Pailat rii woher: "Boyewak? Rii boy kapasek boboyen otiirek?" Worek, ye
harapa uwar: "Riina na mek ji siitiichi!"
24 Pailat rii hechi hikir: Boyewak ada diita boboyen eechaba babato? Rii her ma ye
kapa anapik otii tari, eena rii ukun yeechi yayarek, rii riiti tapan yechi misomak uku
yeetiir. Rii uku yeetiichi eecha wor: "Dii eeta kwota otiik tawa booby. Diita sowakwo
tawa boboy eeji yokasakech. Kwoti keena yo!"
25 Worek, eyey ma mima ye awasen eecha wor: "Nota kapasek otiitaney, eeta boboy
siipa notak noti yikapwak yakiita!"
26 Worek, Pailat rii Barabas riina heemachinrek yechaka ir. Worek, Jisas riina kubu
pichi, riina mek ji siitiichiken eena ow ana pichar ma yichi tapak how har.

OW ANA PICHAR MA YE JISAS RIINA WOHEGA TAR

27 Worek, Pailat riiti ow ana pichar ma ye Jisas riina yeechi ye i gavman harapa ma
riiti aka wok yayarer. Yayarerek, eyey ma ye ya riina siitii wukurer.
28 Worek, ye riiti ruwu tar rikin kwoyavayeechi nayim siik tar siivatabi awasen
ruwuchir.
29 Ruwuchi ye yeemika tar pokon yeechi shagureyeechi masekiik ruwuchir. Worek,
ye gubun yeechi mama yepak har. Ye eeka bana bana yatii bogok putiichi yi
wokwoyachi hegachi eecha wor: "Mii eeta Ju ma yechi harapa aka tabo yima. Na
eechaba eechaba ta.
30 Worek, ye sogoyak piichi gubu yeechi riiti maseken tapar.
31 Eeecha otii hamarek, ye riina ruwuchir rikin kwoyava yeechi riiti rikik kawka
ruwuchir. Worek, eeta riin yeechi mek ji siitiichiken ye ir.

YECHA JISAS RIINA MEK JI SIITIICHIR

32 Yecha icharek, Sairini ma por riina nobok her. Riiti he Saimon. Worek, yecha riina
wohigiyar riita Jisas riiti men kiya ichiken.
33 Ye i eem pochik iyarer Siiti hi, Golgota. Mu eecha wocho: "Masekii hapa eem."
34 Eeka iyarerek, worek, ye wain ukun kapasek ukuka yaworechi Jisas riina havaken
otiitar. Worek, rii kwo a hechi rii yuyeechi heechir.
35 Worek, yecha riina mek ji siitiichi hamarek, worek, ye riiti saketen yeechi satu
anemeshi rokotarek, ma por riita yar.
36 Worek, ye eeta eemek yi riina hechar.
37 Yecha jey yeechi keyir maji eecha wor: "DII EETA JISAS, RIITA JU YECHI HARAPA
AKA TABO YIMA." Worek, riiti masekiik eeka howu heechir.
38 Worek, ye ma upurus piiriin hiyiyatarek, poren mama yepak jirek, poren yeeji
yepak jir.
39 Ma mima ye yatari, riina hechichi masekii ye yadiichichi Jisas riina wohegachi
eecha wor:
40 "Mii eecha wochar: Harapa lotu akan ada diigiichi yadii piiriichar kawka otii
hamakiita. Miita God riiti yikapwa taney, na keena saniga mayama otii yesokwa yichi.
Men na heechi muk ya saka!"

41 Opelen otiitar harapa ma ye lon maji pokii tar ma ye apokosaba ma ye riina
eechaba wohegabachi eecha wor:
42 “Rii anadii man kiyatayichicharek, eena riita mayama kiyatayichikasakech! Rii
boy Isrel yechi harapa aka tabo yima? Riita sa men heechi ya sakanak, nota riina hiki
siitiichikiita!
43 Riita God riina hiki siitiichichawey, rii eecha wocho ada eeta God riiti yikapwa.
Wowak, nota hek: God riita otii kepi siik wonyey, sa otii kepi sii!”
44 Hiyiyatar ma piiren riitaka mek jik siitiichicharek, piir riina wohegabatar.

JISAS RIITA HAR

45 Yadii wurwur nediik eyey nosap ye eeta niyega eecha siir. Awa piiriichar eecha
siir.
46 Eeecha siirek, Jisas rii harapa teejichi eecha wor: Eli, Eli, lema sabaktani? Eeta
maji siin dareboyeri eecha wocho: “Eeji God, eeji God, boyewak miita ana heechi ir?”
47 Worek, bana bana siitiitar ma ye meejichi eecha wor: “Rii Ilaija riina uwato.”
48 Worek, ma por rii meejichi ameya i uku sheki atawa boboyen yeechi yaya wain
ukuk hey kiiviivhi kubuk sukwuchi howu kujak neekir.
49 Worek, anadii ma ye eecha wor: “Na amedii kwowu. Nota hek. Kapo Ilaija riipa
ya riina yesokwa yichikiita!”
50 Worek, Jisas rii harapa teejichi eeta kiiriidii chir.
51 Worek, harapa lotu akak tar shikichar siiviitabi sii nediik piikachi upurus sakar.
Howuk mapo piika iri, heyik i sakar. Worek, nosape nyenyaw yarek, papa rogwachi
sakar.
52 Tiiriimo tagwa seechir. Tagwa seechirek, nokwapa nokwapa God riiti ma mima
harin yesokwa yichir.
53 Yesokwa yichirek, ye tiiriimo supun heechir. Komas Jisas riita saniyeechi
sokwarek, diita ma mima ye harapa holi akamak iyarerek nokwapa nokwapa ma
mima ye eeka opoy yenya her.
54 Ami kepten rii anadii ow ana pichar ma yechaka eecha Jisas riina siitii kowu tarek,
harapa nyenyaw yarek, anadii boboy yabarek, ye eena hechi harapa akiitarek, eecha
wor: “Eeta siiken, rii eeta God riiti yikapwa!”
55 Nokwapa nokwapa mima ye Galili heechi Jisas riina sumowu kiyatayi ibar mima
ye eeka yepak siimaka her.
56 Diita mima eeta Maria, Magdala, Jems, Josep piiriiti awi, Maria, Zebedi riiti
yikapwa piiriiti awi yechaka eecha tar.

YECHA JISAS RIITI MABAN TIIRIIMO SUPUK YE I SEECHIR

57 Hogo sii nediik, Arimatia nosapek tar ma rii tar, harapa ya manika eecha tari, rii
yar. Riiti he Josep. Rii eeta Jisas riiti disaipel por.
58 Rii i Pailat riina Jisas riiti maban yeechi ye i tiiriimo chiken woher. Worek, Pailat
rii wochir Josep riita yeechi ye iken eena wochir.
59-60 Worek, Josep rii yeechi riki apoma hepik jichi rii riiti tiiriimo supuk ye i seechir.
Riita diita supun otii seechiri anadii ma poren yaya chikasakech. Maban ye i seechirek,
papan yeechiniga nubureja eeka dasiipii parechi heechi ir.
61 Maria Magdala sii akar Maria pochi siitaka eecha yichar. Piir yi tiiriimo supuban
eena hechar.

OW ANA PICHAR MA YE TIIRIIMO SUPUN EENA SIITII KOWU TAR

62 Komas yadii nedii pochi siirek, Sarere, opelen otii tar ma ye Peresi ye Pailat riitak
ya yopo wochi yir.
63 Worek, yecha wor: “Harapa ma, nota eecha hikitu kata woshepii tar ma rii tarek,
eecha wochar, ‘Yadii diipiira kata siichi ada saniyeechi kawka yesokwakiita.’

64 Eena nota eecha hikitu miita na wonyak, tiiriimo supun dasiipiichi hehar siitii
nowutanak, yadii diipiira kata sa sii. Wonyey, riiti disaipel ye riiti maban iipa hiyik
yeechi ye i ma mima yenya sawokasakech. Yecha iipa eecha wokiita, ‘Rii saniyeechi
ya sokwawa.’ Komas woshepii siipa mashi woshepii siitaka kiki siikasakech.”
65 Worek, Paiat rii yenya eecha wor: “Ow ana pichawak siiti kowu tawa man na
yeechi yayanak tiiriimo upuk sa i bana bana hehar siiti kowu ta.”
66 Worek, ye heechi i tiiriimo supun hehar dasiipii parechi hokuk shar. Hokuk
sharek, ye siiti kowu tar man heechirek siiti kowu tar.

28

JISAS RII SANIYEECHI SOKWAR

1 Akama sii tawa nedii sii hamarek, Sade uhadiirek, Magdala Maria sii akar Maria
pochi siitiika piir eecha tiiriimo supun heken ir.
2 Worek, ameya nosap sii harapa nyenyaw yar. Harapa riiti ejel rii hevenek taren
heechi ya sakar. Sakari, tiiriimo dasiipii tar papan tagwa seechi rii eeta papa tukuk
yichar.
3 Riiti maba eeta yiirepiya tawaga eecha hechar. Ri siivatabi eeta apama tobo woy
her.
4 Wiitii tar ma ye eena hechi harapa akii nubunubu tari, ha maga eecha siir.
5 Worek, ejel rii mima piiriina eecha wor: “Ki opoche akiitanakech. An hewa ki Jisas
riina mek ji siitii chirin eena heken yawa.
6 Rii diika takasakech. Rii saniyeechi sokwa ir. Mashi riita worega rii eecha otiir. Na
ya riita watar eemeban na he.
7 Kicha napa ameya i riiti disaipel yenya wo: ‘Rii harek, God riita riina awasen
yesokwa yichir. Yichirek, rii apa Galilik mapo i kwona kowutaken ir. Eeta eemek
kwota riina i hekiita!’ Ada kwona bawa majin napa kwo eena makebek heechi.”
8 Worek, eeta mima piir eena akiichi inyaka kwoya hikichi piir ameya ir. Disaipel
yenya sawoken eena ir.
9 Worek, Jisas rii ya piiriina nobok ameya jawor. Jawochi, piiriina woshi eechi eecha
wor: “Kichi inyaka sii kwoya hiki ta.” Worek, piir bana bana yesokwa tar.
10 Jisas rii piiriin eecha wor: “Opoche ki akiitanakech. Kicha na i eeji yaka
kumwoyen wonyak, ye sapa ya ana Galili nosapek he. Ada eeka taken ichu.”

OW ANA PICHAWAK SIITII KOWU TAWA MA YECHI MAJI

11 Mima piir icharek, tiiriimon siitii kowu tar ma ye heechi i harapa akamak
iyayarek, ye opelen otii tar harapa ma yenya otiir boboyen sawotar.
12 Worek, opelen otii tar ma ye apoko saba ma yechaka eecha yopo wuchi yi apo
diigii tar. Apo diigii hamachi ye siitii kowu tar ma yenya harapa yan har.
13 Heechi eecha wor: “Napa eecha wo: No watarek, riiti disaipel ye ya riiti maban
niyik yeechi ye ir. Kwo watarek, yeechi ye ir.
14 Wowak, harpa gavman ma riita diita majin meejiney, nota riina harapa banak,
kwo eena hikichi akiikasakech.”
15 Worek, siitii kowu tar ma ye meejichi ya manin yeechi yenya bar majiga eechaba
bar. Eena diita maji Ju ma yechak i ye yarek. Wowak, apa diita eechaba otiito.

JISAS RII RIITI DISAIPEL YENYA WOR MAJI

16 Worek, 11 disaipel ye Jisas riita yenya wor Galili kwowuk eeka ir.
17 Eeka i ye riina hechi riiti hin yesokwatar. Worek, kaw ye riina i hiki ya hikitar.
18 Jisas rii ya bana bana siitii eecha wor: “God riita ana hapaga boboyen harek, ada
howuk tawa boboyek nosapek tawa boboyeka adaba siiti kowutu.

19 Wowak, eena kwota na heechi eyey nosapek ta yey tawa ma mima yenya wonyak,
ye sa eeji disaipeleba siinak, Apoko riiti hik, Yikapwa riiti hik, Holi Spirit riiti hik eeka
sa uku yeechi ta.
20 Yenya na sawotanak, ada eyey kwona bar majin eena na maji pokii tanak, sa eena
sumowu ta. No hiki ta: Ada kwotaka eechaba eechaba takiita. Apa i komas nedii ada
kwotaka eecha siikiita.”

MAK
Mak Riita Keyir Maji Kepi

JON RIITA MAJI SAWOTAR

1 Diita maji God riiti Yikapwa, Jisas Kraist, riiti hadabas maji riiti yo kepi diitata:
2 Piirapet Aisaia riita keyir boboy sii eeta sokwar. Rii eecha keyir:
"God riita riiti Yikapawan eecha wor, 'Na he: ada ma
poren heechinak riipa mapo inyak, riipa nobon hehar
tak ichikiita, miina.'
3 Me biish tawa eem aya pochi eecha wocho,
'Harapa Ma riiti nobon na hehar sayarechicha.
Riiti nobon na nagwa nagwa sayarechichanak, riipa eeka
ikiita.' "
4 Worek, Jon riita biish tar eemek eeka sokwar. Sokwari, ma mima yenya uku yeechichi God riiti majin sawotar. Sawotari, eecha wochar, "Kwota inyaka wopu na dareboy ta, wochi uku na yeechicha. Eecha otiiney, God riipa kwoti kapasek boboyen bachipoyekiita."
5 Eecha otiitarek, nokwapa nokwapa Judia nosapek tar ma mima Jerusaem akamak tar ma mima ye Jon riita batar maji meejiken eena eyey ir. Yecha i yechi kapasek boboyen geenyik kwodii worek, Jon riita yenya Jodan pak eeka yeechir.
6 Jon riita kamel nebiik otiitar rikin ruwur. Rii putu sapik nedii poko eeka giirii tar. Riita saman, himi yechi ukuka eecha atar.
7 Rii ma mima yenya eecha wochar, "Ma por komas yakiita. Riita eeta harapa. Ada eeta karakada. Riiti yatii ruwu tawa pokon ada keena saka gamuchi heemakiitawak. Riiti yon ada otiitawey, ada ma kepikasakech.
8 Apa ada kwona ukuk ukuy eechichu. Riipa kwona Holi Spiritek ukuk eecha yeechikiita."
9 Komas Jisas riita Nasaret akama Galili nosapek tarek, rii heechi Jon riitak irek, Jon riita riina Jodan pak eeka uku yeechir.
10 Jisas riita pak tarin heechi ya sokwa mo heri, ner tagwa seechi tarek, rii her Spirit rii aponuma saka tawaga eecha riitak ya sakar.
11 Worek, aya pochi nerek uwaqr, "Mii eeji yikapwa. Miita eeka tawey, ada miina kwoya hecho."

GABA RIITA JISAS RIINA OTII OTII HER

12 Holi Spirit rii ameya Jisas riina wochirek ir, rii heechi me biish tar eemek eeka i tar.
13 Eeka tari yadii 40 rii eeka tar. Rii tari Harapa Gaba rii riina otii otii hechar. Kwashik tawa boboy asa tawaga eecha tawa boboyeka eecha tar. Worek, ejel ye ya riina kiyatayer.

JISAS RII SOKWA GALILI NOSAPEK YO EEKA TASIIR

14 Yecha Jon riina poko jirek, Jisas rii Galili nosapek ichi God riiti hadabas maji sawo tar.
15 Rii eecha wochar, "Eeta nedii kepi yar. God riiti kigdom, God riita ma mima yenya siitii kowu tawa boboy, diita bana bana tawa. Kwota na inyaka dareboyenak, maji kepin na meejichi hiki siitiichicha!"

JISAS RII DIIPIIRA KAPIIRA MAN UWAR

16 Jisas Gaili pa giiriibak chishiniga iri rii her ma upurus piir emiyep yatar. Piiriiti hi
Saimon Pita, riiti kumwoy, Endru. Piir mayak emiyep yeechi yayatar.
17 Worek, Jisas rii piiriina hechi eecha wor, “Kicha na adaka ya. Yanak, ada kinya
man yeechi yaya tawa nobon mukuchi takiita.”
18 Worek, piir piiriiti mayan ameya heechi Jisas riina sumowu tar.
19 Rii heechi kawka ichari rii ma upurusen i kawka her. Piir yaka kumwoy tari piiri
hi Jems, Jon, Sebeti riiti yikapwa. Piir piiriiti veyik tari piir mayan hehar otiitar.
20 Jisas rii piiriina hechi uwar. Uwarek, piir piiriiti apoko riina wakasa ma kawka
riitaka veyik tarin yenya heechi piir Jisas riina sumowutar.

JISAS RII IAPASEK SPIRITEKA TAR MA POREN OTII KEPI SIIR

21 Worek, ye heechi Kapaneam akamak iyarer. Yadii pochi iyarerek, Ju ma yechi
akamas siitar nediik iyarer. Worek, Jisas rii Ju ma yechi lotu akak iyar maji sawor.
22 Yatarma mima ye riina meejiri ye nyegiirabor. Rii pokiitar maji lon otii hechar
batar majiga eecha bakasakech. Riiti maji rii batari harapa mak banaga eecha batar.
23-24 Rii batarek, spiriteka kapaseka tar ma rii lotu aka ya wok iyarechi harapa
uwabar, “Nasaret Jisas, nota miiti yokasakech. Boyewak mii nona yawa? Mii boy kapo
ya nona pi hamaken eena yawa? Ada miina hecho. Mii eeta God riiti Holi Ma kepi.”
25 Jisas rii meejichi kapasek spiriten eecha wor. “Mi kuja na dumichi na ya saya!”
26 Worek, eeta spirit kapasek rii ma riin otii rii nubu nubu harapa uwa bachi heechi
saya ir.
27 Worek, eeta ma mima ye negiirabochi ye maji awasen awasen batar, “Diita ma ii
boy yikadey ma? Diita ma rii eeta akar maji pokiitawa ma. Hapaga tawa boboy riitaka
eecha tawey, rii spirit kapasek tawa man wochinak yasaya ikiita!”
28 Worek, Jisas riita otiir maji anadii Galili nosapek i ye yar.

JISAS RIITA NOKWAPA NOKWAPA HAK OTII TAWA MA MIMA YENYA OTII KEPI SIIR

29 Worek, yecha lotu aka heechi ye Saimon, Endru piiriiti aka eeka nagwa nagwa ir.
Jems, Jon piir yechaka eecha ir.
30 Irek, Saimon Pita riiti mima siiti nokwapa siita had otii tar. Maba si hi uwu tarek,
eena watar. Worek, Jisas rii iyarerek, yecha riina ameya sawor.
31 Saworek, rii i siiti tapak hey neekichi yesokwarek, sii sokwar. Sokwarek, maba hi
uwutari eeta hamarek, sii yenya aboboyen sayarechir.

JISAS RIITA NOKWAPA NOKWAPA MA MIMA OTII KEPI SIIR

32 Hogo nedii siirek, ya ye irek, mima ma ye, hak otii tar ma, spirit kapaseka tar ma
yenya yeechi Jisas riitak yayar.
33 Eyey akama ma mima ye ya nuburejak bana bana yopo wuchi yichar.
34 Nokwapa nokwapa hak otii tawa boboyen riita otii kepi siir. Nokwapa nokwapa
spirit kapaseken rii yeechi rabor. Eeta spirit kapasek ye riina hechar. Hecharek, eena
Jisas rii yechi kujan dasiipiir.

JISAS RII GALILI NOSAP TAR MA YENYA GOD RIITA MAJI SAWOTAR

35 Worek, uhadiirek, niy tarek, Jisas rii sokwa akan heechi ir. Rii akama heechi ma
biish tar eemek eeka God riina maji baken eena ir.
36 Worek, Saimon rii riiti apoma ye Jisas riina yesha ir.
37 I herek, ye riina eecha wor: “Eyey ma mima ye miina yeshato.”
38 Worek, Jisas rii awasen eecha wor: “Nota anadii bana tawa akamak hawa ik. Ada
God riiti majin yenya sawobataken. Eena ada yar.”
39 Worek, rii i Galili eyey akamak i ye yeechi rii ma mima yechi lotu aka iyarechi
God riiti majin sawo sawochiniga spirit kapasek rii yeechi rabotar.

MABA KAPASEK TAR MA POREN JISAS RII OTII KEPI SIIR

40 Maba kapasek tar ma, lepra man, rii Jisas riitak ya yatii bogok putiichi hey yir.
Hey yichi riina kiyatayeken eena Jisas riina woyasachiyasar. Rii eecha wor: “Miitaq
ana otii kepi siiken gegiyaney, miita keena ana otii kepi siikiita.”
41 Worek, Jisas rii riina harapa inyakapwa hikichi rii riiti tapan yesokwa riina
neekiichi eecha wor: “Ada gegiyato. Miita na kepi ta!”
42 Worek, mabak kapasek tar boboy sii eeta kepi siir.
43 Worek, Jisas rii riina harapa maji bachi wochirek ameya ir.
44 Rii riina eecha wor: “Na meeji. Mii opoche i anadii man sawotanakech. Mii opel
otii tawa ma riina na nagwa nagwa inyak, riipa miina hehar hekiita. Riipa hehar
henyak, miipa God riina boboyen, opelen, napa ha. Moses riita wochar majin eena
ha. Miita eecha otiiney, ii miita nokwapa nokwapa man mukuchichu mii eeta apoma
hewa.”
45 Worek, ma rii iri, rii anadii man sawo ye ir. Rii harapa sawo tarek, Jisas rii eena
anadii adama saka iyarerek. Rii Ma biish tar eemek eeka sabak tar. Sabak eeka tarek,
nokwapa nokwapa ma mima ye eyey akaman heechi riitak yar.

2

JISAS RII YATII TAPA HAR MAN OTII KEPI SIIR

1 Yadii kaw siirek, Jisas rii Kapaneam akamak kawka eeka ir. Ma mima ye eecha
meejir, Jisas rii aka wok tar.
2 Meejichiniga nokwapa nokwapa ma mima yatar. Yatari aka takiikiisiir. Takiikiisi-
irek, ma mima ye nubureja boyega iyarek wonyak.
3 Worek, Jisas rii God riiti maji sawotarek, diipiira kapiira ma ye yar. Yari, yatii tapa
har ma riina kiyaniga yar.
4 Nokwapa nokwapa ma mima ye takiisiirek, ye Jisas riina saka ye i mukuchirek.
Eena ye aka matiikon yo diigiiri Jisas riita siitiitar eemek eeka nagwa nagwa diigiir.
Ye diigiichiniga eeta ma rii riiti yememk watarek, eymeka eecha heechirek Jisas riita
siitiitarek eemek ye yey seechir.
5 Worek, Jisas rii yechi hiki siitiichichawa boboyen hechi rii yatii tapa har ma riina
eecha wor: “Eeji yikapwa, miiti kapasek boboy eena bachi poyewa.”
6 Worek, o maji pokiitar ma ye eeka yibatar. Yiba tarek, ye mayama eecha hiki tar:
7 “Rii boyewak God riina wosowoy maji bato? Ma por rii kapasek boboy otii bachi
poyekasakech. God riitaba podar kapasek boboyen bachi poyetu.”
8 Worek, Jisas rii yechi inyakan hikichi veenyetar boboyen heri, rii yenya eecha wor:
“Boyewak kwi inyaka eecha hikitu?
9 Kapo boy kada maji eeta nomoyakasakech? Ada diita yatii tapa har ma riina banak,
riiti kapasek boboy bachi poyenak, ada banak riita wa gwosii yeechi sokwa kiya ikiita.
10 Wowak, ada kwona mukuchik. Ma riiti Yikapwa rii diita nosapek tawey hapaga
tawa boboy riitaka eecha tawa. Tawak, riita keen kapasek boboy bachi poyetu.”
Worek, rii yatii tapa har ma riina eena wor:
11 “Ada miina wocho, na sokwa, miiti wa gwosiin yeechi kiya miiti akak na i.”
12 Eyey ma yecha riina herek, rii eena hechi nyegerabochi God riiti hin yesokwatar.
Ye eecha wor: “Mashi diita yikadey boboy nota saka hecharek!”

JISAS RII IVAI RIINA HABAR

13 Worek, Jisas rii icharek Galilli pagiirebak awasen yar. Yarek, nokwapa nokwapa
ma mima riitak yar. Yarek, Jisas rii yenya maji pokiitar.
14 Rii chishi tarek, rii takis yan yatawa ma riin her. Riiti hi Livai. Rii Apias riiti
yikapwa. Rii riiti takis yatawa akak eeka yicharek, Jisas rii riina eecha wor: “Ana na
sumowu ta.” Worek, Livai rii sokwa Jisas riina sumowu ir.

15 Komas Jisas rii Livai riiti akak otii ar. Nokwapa nokwapa takis yan yatawa ma ye,
nokwapa nokwapa muk shebo shebo tawa ma ye, kapasek otii tawa ma ye, Jisas riina
sumowu tawey Jisas riitaka eecha tar. Tarek, ma kaw ye riitaka Jisas riiti disaipel, riiti
sumowu tar ma, yechaka cheyek eecha yi ar.
16 Worek, Peresi ma kaw, lo maji pokii tar ma kaw, yecha her Jisas rii muk shebo
shebo tawa ma yechaka, takis yan ya tawa ma yechaka eecha atar. Atarek, ye Jisas riiti
maji pokiitar wakasa ma yenya woher: “Boyewak rii muk shebo shebo tawa ma, takis
yan yatawa ma yechaka eecha ato?”
17 Worek, Jisas rii meejichi yenya eecha wor: “Ma hak otiinan biish tawey, rii dokta
riitak saka iwak. Hak otiiney, ii riipa riitak ikiita. Ada yari, saka ma kepiweyin uwaken
yarek. Ada muk shebo shebo tawa man kapasek otii tawa man eena uwaken yar.

ABOBOY HECHA TAWA ABO

18 Nedii pochik Jon baptis riina sumowu tar ma ye, Peresi yenya sumowu tar ma
yechaka aboboyen heechir. Saka arek. Worek ma kaw tawama yechaka aboboy saka
atawak. Yecha yechi otii tawa abon sumowu tawak eena akasakech. Boyewak miiti
sumowu tawa ma ye ato?”
19 Jisas rii awasen eecha woher: “Kwo shecha hikitu, mima ya siikii tawa nedii mima
yatawa ma riiti apoma ye boy nokusha atawa boboy kapo akasakech? Yaho. Ye abato.
Mima yak tawa ma rii tawey, aboboy egesiikasakech. Eeta ato.
20 Eeta nedii yanak mima ya tawa me riin yeechi ye ikiita. Ye inyak, aboboy yecha
saka akiitawak.
21 “Ma ye saka akar riki yeechi mashi siivatabi kapakii tawak. Eecha otiiney, akar
riki siipa siivatabi siina otii neekiikiita. Wonyak, siipa harapa supuka siikiita.
22 Ma ye akar wain ukun yeechi mashi otiir meme sapi awok gwotiikasakech. Eecha
otiiney, akar wain uku mashi otiir meme sapi awon reekiichi uku sakakiita. Yaho.
Wonyak, ma ye akar wain ukun yeechi akar meme sapi awok eeka woyekiita! Opoche
mashi boboyeka akar boboyeka chegiik heechitanakech.”

AKAMAK SII TAWA NEDII SIITI MAJI

23 Ju ma yechi Sabat nedii pochi Jisas rii wit nowo tar nediik ir. Riiti disaipel riina
sumowu tar ma, ye riitaka eecha ichari, ye wit siiken siikiirechi aken yatar.
24 Worek, Perisi ma ye hechi Jisas riina eecha wor, “Miiti disaipel yecha Sabat nediik
eecha otii tawey, ii noti lon reekiito!”
25 Worek, Jisas rii awasen eecha wor: “Kwo boy kapo mashi keyin maji saka kenyi
tarek, eeta nedii Devit rii aboboy dopo tari, rii riiti wakasa ma yechaka eecha harek,
rii God riiti aka iyarechi, God riin hor geyen opelen har geyen eena rii yeechi ar.
26 Eeta nedii Abaiata rii opelen otii tar harapa ma tar. Noti lo maji eecha wocho diita
geyen opelen otii tawa ma yechaba sapa ata. Worek, Devit rii eena achi wakasa ma
yenya kawen har. Devit rii geyen arek, kapasek boboyen rii saka otiirek, eeji disaipel
ye witen atawak, ye eena kapasek boboyen saka otiitawak.”
27 Jisas rii kawka wor, “Eeta akamak sii tawa nediin, God riita man kiyatayeken eena
otiichir. God riita akama siitawa nediin otiirek, ma ye akama siitawa nedii hechawak,
opoche ma ye nomoyatawa boboyen kiyatanakech.
28 Wowak, Ma Yikapwa rii akama siitawa nediin Harapa Ma.”

3

TAPA KAPASEK TAR MAN JISAS RIITA OTII KEPI SIIR

1 Worek, Jisas rii lotu aka wok iyarer. Iyarechi tapa kapasek tar man eeka her.

2 Ma kaw eeka tari, ye riina maji ba diimaken eena gegiyatar. Worek, eena yecha
riina hehar hechar. Rii kapo ma poren otii kepi siikiita, kapo saka otii kepi siikiitawak?
Ye eena hechar.
3 Worek, Jisas riita tapa kapasek tar ma riina eecha wor: “Miita na ya nediik na
siitii.”
4 Worek, Jisas rii ma mima yenya eecha woher: “Noti lo maji kapo shecho
anachekiita? Nota akamak siitawa nediik boy kapo man kiyatayekiita, kapo nota man
kapasek otiikiita?” Worek ma ye maji saka batarek.
5 Worek, Jisas riita yenya har he ye ichi inyaka kwotayechi rii way yanya inyakapa
hiki tar. Yecha kapasek hiki tarek, yechi mabiya gii tarek, eena rii hechi inyakapa hiki
tar. Worek, rii ma riina eecha wor: “Miiti tapan na danegwa.” Rii danegwarek, eeta
otii kepi siir.
6 Worek, Perisi ma ye lotu akan ameya heechi ir. Iri, Herot riiti magwi yechaka eecha
ya yopo wuchi yir. Yirek, yecha inyakak hiki ye itar Jisas riina sowakwoken eena hiki
tar.

NOKWAPA NOKWAPA MA YE PAGIIREBAK YA YOPO WUCHI YICHAR

7-8 Worek, Jisas riita riiti disaipel yechaka eecha heechi Galili pagiirebak eeka ir. Irek,
nokwapa nokwapa ma mima ye riina sumowuniga ibatar. Yecha Galili nosap heechi
Judia nosap heechi, Jerusalem akamak heechi, Idumia nosap heechi, Jodan pa kata
yo paka yepa nosapek heechi, Taia, Saidon piiriiti akama bana bana tar nosap heechi
ye Jisas riitak yar. Yecha meejir Jisas rii harapa boboyen otii tar eena ma nokwapa
nokwapa yar.
9 Nokwapa nokwapa ma mima yechaka eecha tarek, eena Jisas rii riiti disaipel yenya
eecha wor, “Jabiir pochin na yeechi yayanak, ada eeka ye ik. Opoche ma mima yecha
ana dagiir poyetanakech.”
10 Rii nokwapa nokwapa hak otii tar ma yenya otii kepi siir eena anadii nokwapa
nokwapa hak otii tar ma ye akar man keyibo ya Jisas riina tapa neekiik yar.
11 Kapasek spiriteka tar ma ye Jisas riina hechi riiti yatii jumuk sakachi uwar: “Mii
God riiti Yikapwa!”
12 Worek, Jisas rii yenya harapa eecha wor: “Ada tawey, kwo opoche ana genyek
kwodii wochanakech!”

JISAS RII MA APOSEL 12 HISIIR

13 Worek, Jisas rii kwowuk heechi ir. Ichi rii hiki tar ma kawen yeechi riitak eecha
yo otiiken eena uwar.
14 Yecha riitak yarek, rii 12 ma yenya hisiichi apose habar. Rii yenya eecha wor:
“Kwota adaka eecha taken eena hisiir.” Rii kawka eecha wor: “Ada kwona heechinak
kwota i God riiti majin sawotakiita.
15 Kwo kapasek spirit maka taweyn eena yeechi rabokiita. God riiti hapaga boboy
kwotaka eecha tawak, eena kwo yeechi rabokiita.”
16 Eeta 12 ma diitata: Saimon (riina Jisas rii akar hin har. Eeta Pita.)
17 Jems, Jems riiti kumwoy, Jon. Piiriita Sebedi riiti yikapwa. (Jisas rii piiriina habar,
Boanesis. Maji mu diitata: nerek kuru tawa boboy siiti yikapwa.)
18 Anadii disaipel diitata: Endru, Pilip, Batolomyu, Matyu, Tomas, Jems, (Alpias riiti
yikapwa), Tadias, Saimon Selot.
19 Judas Iskeriot (Rii Jisas riina magiirechichi kapasek otiichi, rii Jisas riina ow ana
pichar ma yechi tapak how har.)

MA KAW EECHA WOR BELSEBUL JISAS RIITAKA TAR

20 Worek, Jisas riita riiti akak ir. Irek, nokwapa nokwapa ma mima ye ya yopo wuchi
yicharek, rii riiti disaipel ye otii akasakech.

21 Riiti awi eepi kumwoy ye meejichi riina yeechi ye iken eena ir. Ma mima ye yenya
eecha wor: “Jisas rii hikishato.” Eena ye riina yeechi ye iken ir.
22 Lo majin maji pokiitar ma kaw ye Jerusalem akama heechi yari ye eecha wochar:
“Bielsebul, Gabaga tawa boboy, rii Jisas riiti wok eeka tawa.” Anadii ma ye eecha wor:
“Harapa Gaba rii Jisas riitaka tawak, eena rii kapasek spiriten yeechi raboto.”
23 Worek, Jisas rii yenya uwarek, yecha ya riitak bana bana tarek, rii yenya shiy tawa
majin eena eecha wor: “Boyega Gaba riita mayama eeta Gaban yeechi raboto?
24 Akama pochi sii ma saniga saniga siiney, iipa saka mu siikiitawak.
25 Podar akak tana ma yecha saniga saniga har ta ye i taney, awasen awasen o ana
pichaney, iipa ye saka muka siikiitawak.
26 Wowak, Gaba riita siiti kowu tawa ma mima ye saniga saniga har ta ye i taney,
iipa saka hapaga siichi siitiitakiitawak. Iipa sak mu sii hamakiitawak.
27 “Ma por rii hapaga tawa ma riiti akan i dagiichi saniga iyar hapaga tawa ma riiti
boboyen yakasakech. Yaho. Mapo rii sapa hapaga tawa ma riiti tapan pokok jichi,
riipa keena eeka riiti boboyen yakiita.
28 “Diita maji na hiki ta. Ma ye nokwapa nokwapa kapasek boboy otii taney, kapasek
maji ba taney, God riita keena eena bachi poyekiita.
29 Wowak, ma por rii Holi Spirit riina kapasek ow majin baney, diita kapasek
boboyen saka bachi poyekiitawak. Diita kapasek boboy rii eechaba eechaba kiyataki-
ita.”
30 (Ma kaw ye eecha wor: “Kapasek spirit rii eeta Jisas riitaka eecha tawa.” Eena
diita majin Jisas rii eecha wor.)

JISAS RIITI AWI RIITI KUMWOY YENYA BAR MAJI

31 Worek, Jisas riiti awi sii riiti kumwoy ye yar. Ya geenyek siitii Jisas riina wo yaya
majin bar.
32 Eeta nedii nokwapa nokwapa ma mima ye Jisas riitaka bana bana yichar.
Yicharek, ye riina eecha wor: “Na he. Miiti awi, miiti kumwoy ye kata geenyek
siitiiniga miita yaken eena gegiyato.”
33 Worek, Jisas rii awasen eecha wor: “Nama eeji awi?” Nama eeji kumwoy?”
34 Worek rii bana bana riitaka yichar ma yenya miyik mey maka her. Hechi, rii eecha
wor: “Na he. Eeji awi, eeji kumwoy diitata! Kata ma ye God riiti inyakan sumowu
tawey, ye eeta eeji awi, eeji kumwoy eeji mowey.”
35 (-)

4

WIT SIIKEN NOWOK RABO TAWA NOMA

1 Worek, Jisas rii Galili pagiirebak eeka maji pokiitar. Nokwapa nokwapa ma mima
ya yopo wuchi siitiitar. Nokwapa nokwapa ma tarek, eena Jisas riita Jabiir yeechi paka
i ye i yir. Jabiir pak tarek, ma mima ye pagiirebak eeka siitiitar.
2 Worek, Jisas rii maji pokiitawa majin shiy tawa majik yenya sawo tar. Diita noma
rii eecha wor:
3 “Na meeji ta. Ma por rii wit siiken nowok raboken ir.
4 Wit siiken rii rabotari, kaw nobok sakar. Sakatarek, apok yeechi atar.
5 Siik kaw papa hek karakada nosap tar eemek eeka sakar. Sakarek, sii ameya
sokwar. Karakada nosap tarek, eena ameya sokwar.
6 Sokwarek, ye piri, sii eeta reekiisiir. Nenya karakada tarek, eena reekiisiir.
7 Siik kaw yamika tawa poko tar eemek eeka sakar. Yamika tawa poko sii sokwa
witen gamu poyerek sii eena sokwakasakech. Omu wakasakech.

8 Worek, siik kaw eeta nosap kepik eeka sakar. Sakari, sii eeta sokwa, harapa siichi,
omu harapa watar. Siik podat sii kaw 30 siik watar, kaw 60 siik watar, kaw 100 siik
watar.”
9 Worek, Jisas rii kawka eecha wor, “Na meeji: Kwo mabiya tawey, na meeji!”

JISAS RIITA SHIY TAWA MAJIN GEENYIK KWODII WOR

10 Jisas riita saniga tarek, Jisas riita bar maji meejir ma kaw yecha 12 disaipel ma
yechaka Jisas riitak yar. Yarek, ye Jisas riita shiy tawa majin kwodii woken eena woher.
11 Worek, Jisas rii awasen eecha wor: “God riiti kigdom veenyi tawa boboyen siina
eeta kwona har. Sabak tawa anadii ma ye shiy tawa majiban eena meejito.
12 ‘Yecha eena hechawey, ye hehasakech.
Yecha wagatey tawey, ye meejikasakech.
Yecha meejiney, yecha yechi inyaka God riina
dareboyenak, God riipa yenya kwoyava yatakiita.’ ”

JISAS RII SIIKEN RABO TAWA NOMA GEENYIK KWODII WOCHO

13 Worek, Jisas riita yenya eecha woher: “Kwo diita shiy tawa majin kapo mee-
jikasakech? Diina meejinan siiney, boyega kwo anadii shiy tawa majin meejikiita?
14 Ada diita shiya tawa majin kwona kwodii wok: Wit siiken rabo tawa ma rii eeta
God riiti maji raboto.
15 God riiti maji nobok eeka saka tawey, ma kaw ye meejito. Ye meeji tawey, Gaba rii
ya yeechi ye ichu:
16 Ma mima kaw ye eeta wit siik tawaga eecha tawak, yecha eeta papa tawa eemek
saka tawaga eeka sakato. Saka tawak, ye ameya kwoya hikitu.
17 Wowak, sii nenya ye ikasakech. Eena sii eechaba eechaba takasakech. Yenya pi
kikir poyeney, kapasek otii tawa boboy yechak yaney, yecha akiichi heechitu.
18 Ma mima kaw ye wit yamek tawa poko tawa eemek saka tawaga ye eechaba tawa.
Ye God riiti maji meeji tawak,
19 sokeaken otii tawey, diita nosapek tawa pokok genya gamu poyetu. Ye inyakapwa
hiki tawey, moni yan yaken eena hiki tawey, anadii diita nosapek tawa gegiya tawa
boboyen yaken eena hiki tawey, eecha otii tawey, eeta God riiti majin eena ji poyetu.
Ji poye tawak eeta omu wakasakech.
20 Wowak, anadii ma ye wit siik kaw kepi tawa nosapek sakachi sokwa tawaga ye
eechaba otiito. Yecha God riiti majin meejichi ye eena yeechi omu wato. Watawak, 30,
60, 100 siik wato.”

LAMUN HAYICHI VEENYETAWA MAJI

21 Jisas rii kawka eecha wor: “Ma por rii lamun hayichi rii kapo awu bik tadiikiita?
Rii kapo chey kuruk veenyekiita? Yaho. Rii cheyek ye yo yichikiita.
22 Eyey boboy ye veenye tawey yepa eeka geenyek ya sayakiita. Eyey boboyen ma
ye gamu poyeri, yepa eeka geenyek yasayakiita.
23 Kwo mabiya tawey, na meeji ta!”
24 Rii yenya eechaba eecha wor: “Kwo mabiyak meeji tawey, eena na hehar hiki ta!
Anadii man kwota kepi kapasekek otii tawaga, komas God riita kwona eechaba kepika
kapasekeka otiikiita. Kwon harapa otiikiita.
25 Kata ma rii boboyeka tawey, boboy kawen riina kawka hakiita. Kata ma rii boboy
biish tawey, riitaka tawa boboyen komas riina heechikiita.”

ABOBOY SIIK SOKWA TAWEYN SHIY TAWA MAJI

26 Jisas rii kawka eecha wor: “God riiti kigdom eeta siik kawen nowok ma rii rabo
tawak sokwa tawaga eecha sokwato.
27 Rii niyik wato. Yadii rii chishi ye ichu. Rii eecha otii tawak, siik eeta sokwato. Siik
sokwatawa tobon rii hekasakech.

28 Nosap eeta otiichichawak, siik sokwaqchiniga omu watakiita. Kiipiika mapo
sokwanak, siik wanak omu sii eeka komas wakiita.
29 Siik niipiinak ma rii hechi arepiik dagiichi ye ikiita. Saga yatawa nediik eeka yar."

MASTET SIIK SHIY TAWA NOMA

30 Jisas riita eecha woher: "God riiti kigdom kapo shecha tawa? Boyen shiy tawa
majin ada kwona mukuchitakiita?
31 Eeta mastet siik sii eeta kigdom eeta eecha tawa. Ma rii eena yeechi nowok
chinyak,
32 siipa sokwanak eeta harapa siikiita. Siinak, siipa nowoka tawa eyey boboy siiken
dagiir poyekiita. Sii eeta harapa tapaka eecha takiita. Tanak, apo yepa ya gwoyetawa
eemek eeka wosii patiikiita."
33 Jisas rii riiti majin ma mima yenya sawo tar. Sawo tarek, rii diita yikadey shiy
tawa majin yenya eecha wor. Yecha hiki tawa woyekeeka yenya har.
34 Rii yenya batar maji shiy tawa majibak eeka batar. Worek, riiti disaipel yechaba
riitaka eecha tarek, rii yenya eyey maji siikenen kwodii wochar.

JISAD RII WOREK, HARAPA SOWA EETA HA IR

35 Hogo eeta nediibak Jisas rii riiti disaipel yenya eecha wor, "Nota anadii pa yepak
ik."
36 Worek, ye ma mima yenya heechi ir. Disaipel ye i Jisas riita yichar jabiirebak i
yowur. Yecha riitaka eecha ir. Akar jabiir kaw iibak tar.
37 Heechi icharek, harapa sowa mayaka yar. Yarek, jabiir uku siivii woyer.
38 Worek, Jisas rii jabiir mu yepak eeka watar. Watarek, disaipel yecha riina i
cheyechi eecha wor: "Tisa, mii nona hikikasakech? No kapo hak otiito."
39 Worek, Jisas rii sokwa sowa yatarin eecha wor: "Na sii!" Rii pan eecha wor: "Na
sii!" Worek, sowa hamarek, pa eeta siir.
40 Worek, Jisas rii yenya eecha wor: "Boyewak kwo akiita? Kwo kapo saka hiki siitii
chichawak? Eena kwo akiita?"
41 Worek, ye harapa akii tar. Ye awaqsen awasen eecha wor: "Diita ma rii kapo
nama? Eeta sowa eeta uku boro yatari riiti kujan meejichi eeta siir!"

5

JISAS RII KAPASEK TAR MA POR RIITI SPIRIT KAPASEKEN YEECHI RABOR

1 Icharek, yecha Galili pa anadii yepak igayer. Gerasa nosap eeka igayer.
2 Igayerek, jisas rii jabiir heechir. Heechirek, ma por rii ya riina jawor. Eeta ma por
rii tiiriimo supu tarek eemek eeka yichar.
3 Kapasek spirit eeta ma riiti wok tar. Eecha tari, ma rii sen poko riin kiitiikasakech.
4 Mashi riiti tapan riiti yatiin sen pokok kiitiitari, rii neekiichi yatiika tar ain poko
rrkiichi heechi ichar. Rii hapaga bor ma. Ma ye riina boyega neekiik wonyak. Niy
yadii tiiriimobak rii eeka chishi ye itar.
5 Chishi ye itarek, riita harapa uwa chishi tarek, papak riiti moban papak tiimii ye
itar.
6 Mashi ri yapak tarek, rii Jisas rii icharin rii her. Hechi rii amaba yar. Amaba yari,
Jisas riiti yatii jumuk eeka hey yir.
7 Hey yichi rii harapa uwar: "Jisas, mii howuka tawa harapa God riiti Yikapwa!
Ada miiti yokasakech! God riiti hik ada miina wohecho: mii ana otii harapa kapa
meejikasakech!"
8 Jisas rii mashi riina wor: "Kapasek spirit diita ma riitaka eecha tawey, riina na
heechi." Eena diita ma rii diita majin wochar.

9 Worek, Jisas riita riina woher: “Miiti hi boy?” Rii awasen eecha wor: “Eeji hi, Ami. Nota kapasek spirit nokwapa nokwapa tawa.” Eena rii eecha wor, Ami.
10 Worek, rii Jisas riina woyasachiyasa her, “Mii diita adaka tawa kapasek spirit yenya opoche yeechi yapak tawa eemek heechinak ichanakech.”
11 Worek, nokwapa nokwapa poyi kaw ye nedii kwowuk eeka aniga tar.
12 Kapasek spirit ye Jisas riina woyasachiyasa her: “Miita nona otiichinyak, nota keena i poyi yechaka eecha siikiita.”
13 Worek, Jisas rii yenya heechirek ir. Kapasek spirit ye ma riina heechi sabak i poyi yechak iyarer. Iyarerek, eyey 2,000 poyi tari, ye heechi pak eyey i ye iri, eeta ha hamar.
14 Poyin siitii kowu tar ma ye heechi akii ir. Akii iri ye akar eemek akar akamak i eecha otiir majin sawo ye itar. Worek, ma mima ye eeta boboyen heken ir.
15 Irek, ye Jisas riitak yar. Yari, mashi eeta nokwapa nokwapa kapasek spiriteka tar ma riina her. Rii riki giiriichi yicharek, inyaka rii nagwa nagwa hiki tarek, ye riina herek, ye akii tar.
16 Eeta boboyen her ma ye hapasek spiritek tar ma riina otiirin, poyin otiirin ye yar ma mima yenya sawor.
17 Worek, ma mima ye Jisas riina woher: “Diita nowap na heechi i!”
18 Worek, Jisas rii jabiirek i ye yirek, mashi kapasek spiriteka tar ma rii Jisas riina woyasachiyasa her: “Ada miitaka eecha ibaken!”
19 Worek, Jisas rii meejichi bokonar. Rii riina awasen eecha wor: “Miita na i miiti akamak miiti apoman miina Harapa riita otiitar boboyen napa geenyek kwodii wocha! Harapa riita miina rukusiitar majin na i geenyek kwodii wocha!”
20 Worek, eeta ma rii i Dikapolis nosapek Jisas riita riina otiir boboyen eena sawotar. Sawotarek, eena meejir ma ye harapa heneba rabochi ye harapa hikitar.

JISAS RII MIMA YIKAPWA POCHIN OTII KEPI SIIR. MIMA POCHI SII JISAS RIITI SAKET HOWU NEEKICHI SII KEPI SIIR

21 Worek, Jisas rii jabiirek iri i akar yepak ir. Irek, nokwapa nokwapa ma mima ye riitak ya yopo wuchi siitiitar.
22 Worek, Jairas, Ju ma yechi lotu aka harapa tar ma, rii Jisas riitak yar. Yarek, rii Jisas riiti yatii jumuk ya yatii bogok putiichi hey yir.
23-24 Hey yichiniga, Jisas riina woyasachiyasa hechi eecha wor: “Eeji mima yikapwa sii haken otiito. Miita na ya miiti tapak eeji yikapwan howu neekinak, sii kepi siik!” Worek, Jisas rii riitaka eecha ir. Nokwapa nokwapa ma mima ye riitaka ichari, ye i riitaka eecha apoyer.
25 Worek, mima pochi sii ibatari, siita kamu siitari, 12 sukwiya eecha otii tar.
26 Otii tarek, nokwapa nokwapa dokta ye siina otii kepi siik wochi siiti moni ya eeta eyey yenya ha hamar. Wori, sii kepi siikasakech. Siita keena eechaba kapasek tar.
27 Sii Jisas riita otii tar boboyen meejichi sii yar. Yarek, eeta ma mima yechi nediik i Jisas riiti magiirek sumowuniga ibatar.
28 Sii mayama eecha wor: “Ada kapo riiti rikin howu neekinak, ana otii kepi siik.”
29 Worek, sii riiti saketen neekirek, siita pi yatar boboy sii eeta ameya kepi siir. Sii meejir siiti maba eeta ameya kepiwey siir.
30 Worek, Jisas riita ameya meejir riiti hapaga tar boboy eeta heechi ir. Heechi irek, rii dareboyechi kamakinyin vayeko hechi eecha wor: “Eeji saket kapo nama neeki hewa?”
31 Worek, riiti disaipel ye riina eecha wor: “Mii hewa, nokwapa nokwapa ma mima ye miitaka eecha ichawey. Boyewak mii wohecho: nama miina neeki hewa?”
32 Worek, Jisas rii way riina neeki her miman kawka vayeko her.

33 Worek, eeta mima sii siina otiir boboyen sii her. Heri, sii akiichi Jisas riitak nubu
nubuniga yar. Yari, sii Jisas riiti yatii jumuk sakar. Sakachi sii inyakak hikichi eyey
boboyen sii geenyek kwodii wor.
34 Worek, Jisas rii siina eecha wor: “Eeji yikapwa, niji hiki siitiichichawaq boboy sii
eeta ninya otii kepi sowa. Na eshar i. Niji hak otii tar boboy sii eeta hamawa.”
35 Diita majin Jisas rii batarek, ma kaw ye ya eeta majin eena yar. Jairas riiti akan
heechi ye yar. Ye jairas riina eecha wor, “Miiti yikapwa sii eeta kiiriidiichir. Boyewak
mii eeta Tisa riina wo wohecho?”
36 Yecha bar maji Jisas rii meejichi rii bokonar. Bokoneechi Jairas riina eecha wor:
“Mii opoche eeta boboyen akiitanakech. Iiban na hiki siitiichicha.”
37 Worek, rii ma mima kaw yen anachekerek, Pita, jems, riiti kumwoy, Jon, yechaban
yeechi riitaka eecha ir.
38 Worek, ye lotu harapa tar ma riiti akak i bana meejir. Ma mima ye harapa keya
yesokwa tarek, meejir. Wasiigey rokotarek, her.
39 Worek, Jisas rii iyar yenya eecha wor, “Boyewak kwo harapa keyato? Boyewak
wasiigey harapa rokoto? Diita yikapwa sii saka harek. Sii biish wato?”
40 Worek, ye riina wohega wosaboyetar. Worek, rii yen wochirek geenyek iyarer.
Worek, rii har yikapwa siiti awin apokoka yeechi, riiti disaipel yechaka eecha yeechi,
yikapwa watar aka wok yeeeka iyarer.
41 Worek, Jisas rii yikapwa siiti tapak hey neekichi siina eecha wor: “Talita kumi.”
Dareboyechi eecha wocho: “Yikapwa, ada ninya wocho: na sokwa!”
42 Worek, sii ameya sokwar. Sokwachi chishiye itar. Sii 12 sukwiya siir. Worek, ye
eena hechi ye harapa negarabor!
43 Worek, Jisas rii yenya harapa eecha wor: “Diita boboyen opoche akar man sawo
ye itanakech.” Rii kawka eecha wor: “Siina aboboyen na otii hava.”

6

NASARET AKAMA MA MIMA YECHA JISAS RIINA WOSOWOYER

1 Worek, Jisas riita eetaeemen heechi riiti akama siikenek awasen ir. Riiti disaipel ye
riina sumowuniga ibar.
2 Worek, akamak siitawa nediik rii Ju ma yechi lotu akak maji pokiitar. Nokwapa
nokwapa ma mima ye eeka tar. Ye eena meejichi heneba roabor. Ye eecha woher:
“Eeta majin rii kapo siitak yar? Diita riina harek, riita hiki tawa boboy ii kapo boy
boboy? Rii kapo boyega shecha mirakel otiito?
3 Rii boy kamda tawa? Rii Maria siiti yikapwa. Riiti kumwoy eeta Jems, Josis, Judas,
Saimon. Riiti mowey ye boy diika yichu?” Worek, eena ye riina wosowoyer.
4 Worek, Jisas rii yenya eecha wor: “Piirapet por riiti hin eyey eem ii yesokwato.
Wowak, riiti akama ma siiken ye riiti yaka kumwoy ye riiti magwi piirapet riiti hin
yesokwakasakech.”
5 Worek, rii mirakel eeka saka otiirek. Worek, rii riiti tapak how neekiichi hak otii
tar ma kawen otii kepi siir.
6 Rii heneba rabor. Yecha saka hiki siitiichirek. Eena rii heneba rabor. Worek, Jisas
rii anadii akama ta ye itarin, rii i maji pokiitar.

JISAS RII 12 APOSEL YENYA HEECHIREK IR

7 Worek, rii 12 disaipel yenya uwarek, ye yar. Yarek, rii yenya upurus upurus
heechirek ye i ye ir. Rii riiti hapaga tawa boboyen yenya harek, ye kapasek spiriten
yeechi raboken eena i ye ir.
8 Rii yenya wor: “Kwota inyak kububan na neeki i. Geyen ye ikasakech. Boboy woy
tawa kwo ye ikasakech. Moni yan woy tawa kwok woyekasakech.

9 Yatii ii na ru. Riiki upurusen ye ikasakech."
10 Rii yenya kawka eecha wor: "Kwota inyak akama pochik iyarenak, ma yecha
kwona hana aka eeta bak na ta.
11 Kwo akar akama pochik iyareney, yecha kwona akan hanan siiney, kwota bana
majin meejinan siiney, ii na heechi nosap kwoti yatiik taweyn na kavakava pakachi
heechi i. Wonyak, kwota eecha otiiney, yepa hikikiita nagwa nagwa mukuchi tawa
boboy yechaka eecha yar."
12 Worek, disaipel yecha heechi sabak iniga kapasek boboy dareboy tawa majin eena
sawo tar.
13 Ye nokwapa nokwapa kapasek spiriten yeechi rabotar. Ye maba neeki tawa
kwarek hak otii tar ma yenya otiiniga kepi siir.

JON BAPTAIS RIINA SOWAKWOR MAJI

14 Worek, Herot, aka tabo yima, rii diita boboyen meejir. Jisas riiti he eyey eemek i
ye yatarin rii eena meejir. Ma kaw ye eecha wor, "Jon Baptais rii saniyeechi sokwar.
Eena diita hapaga sii tawa boboy riiti tapak sokwar."
15 Anadii ma ye eecha wor: "Rii eeta Ilaija." Anadii ma ye eecha wochar: "Rii eeta
mashi piirapet tarega eechaba tawa."
16 Herot rii diita majin meejichi rii eecha wor: "Rii eeta Jon Baptais! Ada riiti
maseken reekiirek, rii eeta saniyeechi sokwar!"
17-18 Mashi Herodias sii Pilip riiti mima tar. Pilip rii Herot riiti kumwoy. Eeta nedii
Herodias sii Herot riiti mima. Eecha tarek, eena Jon Baptais rii Herot riina eecha
wochar: "Mii kumwoy riiti miman yawey, God riita saka kwoya hewak!" Herot riitaba
eecha worek, Jon riina sen pokok jichi akak heechir. Herodias siita otiirek, Jon poko ji
akak tar.
19 Worek, Herodias sii Jon Baptais riina yuyatarek, eena riina sowakwoken gegiyatar.
Worek, Herot riita tari, sii saka kiki siirek.
20 Herot rii Jon riina akii tar. Rii eecha hikir Jon rii eeta holi ma kepi, rii God riiti
yon saniga otii tar ma, nagwa nagwa ichar ma. Eena rii Jon riina siitii kowu tar. Ma
sowakwokasakech. Herot rii Jon riita ba tar majin eena meeji tarek, rii riiti inyaka
nubu nubu tarek rii akii tar. Wocharek, rii eena Jon rii ba tar majin meejiken gegiyatar.
21 Komas Herodias sii riina sowakwo nobon eecha her. Herot riina yimowur nediin
rii eena harapa nokusha ar. Gavman harapa ma, ow ana pichar harapa ma, Galili
nosapek tar harapa ma yecha nokusha abaken yar.
22 Ya arek, Herodias siiti mima yikapwa sii ya eeka hokwachi tosiir. Tosii tarek, Herot
riita eeta ak yar ma yechaka eena kwoya hechar. Kwoya hecharek, aka tabo yima Herot
rii eeta yikapwa siina eecha wor: "Nija boy boboyen yaken hiki taney ii na wonyak ada
ninya hak."
23 Herot rii mayama harapa maji ba rii ma howuchi eecha wor: "Ada ninya
masewoyeri anapa nija wohenyak hakiita. Nicha eeji siita kowu tawa boboyen chipiin
wohenyey, anapa ninya kaw hakiita!"
24 Worek, yikapwa sii sabak i siiti awika eecha ir. Irek, sii awi siina eecha woher:
"Boy boboyen adapa yaken wohekiita?" Awi sii meejichi awasen eecha wor: "Nija
napa Jon Baptais riiti maseken ya."
25 Yikapwa sii meejichi ameya ya aka tabo yima riina woher: "Ada hikitu miita Jon
Baptais riiti maseken heebiyak woyechi ana ha!"
26 Worek, Herot rii meejichi riiti inyaka harapa nomoyar. Worek, rii wochar maji
barek, ma howuchi eecha worek, iibak yichar harapa ma ye meejibarek, eena rii
woshakasakech.
27 Worek, aka tabo yima, rii soldia ma poren ameya heechirek rii i Jon Baptais riiti
maseken yaken eena ir.

28 Soldia rii heechi i poko jichar akak iyar Jon riiti maseken tiimii yeechi heebiyak
woyechi yayar. Yayaniga eeta yikapwa siina har. Harek, yikapwa sii yeechi siiti awi
siina har.
29 Worek, Jon riiti maji pokiitar ma ye meejichi yaniga riiti maban yeechi tiiriimo
supuk ye i chir.

JISAS RII 5,000 MAN HAVAR

30 Aposel ma ye ya Jisas riitak yopo wuchi yicharek, yecha otii tar yo majin eena riina
sawo tar.
31 Worek, nokwapa nokwapa ma mima ye Jisas riitak riiti disaipel yechaka yatar
icharek, ye otii a nediikasakech. Worek, rii yenya eecha wor: “Na hawa akar eem ma
biish tawa eemek eeka i yihapakak.”
32 Worek, ye jabiiren yeechi yechaba ma biish tar eemek heechi ir.
33 Worek nokwapa nokwapa ma mima ye yenya herek ye heechi ir. Eeta akama tar
ma mima yenokwapa nokwapa akaman heechi nosapek mapo i Jisas riita jabiir ir gay
eemek eeka kowu tar.
34 Worek, Jisas rii i gayechi nosapek i yowur. I yowuniga rii nokwapa nokwapa ma
miman her. Rii yenya hechi harapa inyakapan hikir. Yecha sipsipega eecha tar siitii
kowu makasakech eena rii inyakapa hikir. Hikichi rii yenya harapa majin sawo tar.
35 Ya yeyik otii tar nediik Jisas riiti maji pokii ma ye ya riina eecha wor: “Diita eem
eeta ma biish tawa eem. Eeta hogo siik.
36 Wowak, diita ma mima yenya na heechinak, sa i yey. I yeyinak, aboboyen tokochi
sa a.”
37 Jisas rii awasen eecha wor: “Kwota keena na yenya hava.” Yecha riina awasen
eecha woher: “Mii kapo eechahikitu: nota i geyen 200 dola yak tokochi yayaniga diita
ma yenya havakiita?”
38 Worek, Jisas rii yenya eecha woher: “Kwo gey shasha tawa? Ne i he.” Worek, ye i
hechi ya riina awasen eecha wor: “Gey yokotapa tawa. Emiyep upurus tawa.”
39 Worek, Jisas rii yenya eecha wor: “Ma mima ye sa woheja kepik saniga saniga
yopochichi yi ye i ta.”
40 Worek, ma mima ye yichari, kaw 100 ma, kaw 50 ma eecha eecha yichar.
41 Worek, Jisas rii geyen yokotapa yeechi neekichi rii neren mo hechi God riina
woshiar. Woshieechi rii geyen reekiichi riiti disaipel yenya harek, ye eeta ma mima
yenya homachichi hapoy pakar. Worek, emiyep piirin eechaba reekii reekiich eyey
ma mima yenya hapoy pakabar.
42 Worek, yecha ari eeta kiki siir.
43 Worek, disaipel yecha kiki siirek heechir gey kaw emiyepika eecha 12 wasahaya
kwowuk woyechiniga yichir.
44 Eeta geyen ar ma ye 5,000 ma.

JISAS RII PA HEK HOWU ICHAR

45 Jisas riita ameya yenya wochirek, ye jabiirek i yeyichi Betsaida akamak eeka mapo
iken ir. Betsaida sii kata yepak tar. Worek, rii ma mima yenya wochirek ye heechi ir.
46 Eyey heechirek ye irek rii heechi kwowuk yo i God riina maji batar.
47 Hogo sii nediik jabiir pa nediik watarek, Jisas rii pagiirebak howu i siitiitar. Riitaba
saniga tar.
48 Worek, Jisas rii her sowa harapa yari eeta jabiiren pichar. Picharek, ye eyik katari
harapa yo otii tar. Worek, uhadii nediik Jisas rii pa hebak howu piitii i yenya i heechi
mapo iken otii tar.
49 Irek, disaipel yecha riita pa hek howu icharek yecha riina hechi eecha wor: “Ka
kapo Gaba!” Yecha harapa uwar.

50 Yecha harapa akii tarek, eena uwar. Worek, jisas rii ameya yenya eecha wor: “Na
hapaga sii. Dii ada yato. Opoche akiitanakech.”
51 Worek, rii i jabiirek yowurek, sowa yatari eeta siir. Worek, disaipel yechi inyaka
wopu eeta heneba rabochi harapa hiki tar.
52 Jisas riita geyen otiirin yecha otiir mun saka hiki tarek. Yechi marenoku eena Jisas
riin saka hehar herek.

JISAS RII NOKWAPA NOKWAPA GENESARET HAK OTII TAR MAN RII OTII KEPI SIIR

53 Jisas rii riiti disaipel yechaka i Genesaret pak eeka igayer. Igayerek, yecha jabiir
pokok pi seechir.
54 Seechirek, ye jabiir heechi i yowurek, ma mima ye Jisas riina ameya her.
55 Worek, yecha eyey akamak i ye yar. I ye yarek, akamak hak otii tar ma yen yemek
jichichi kiya kiya yari Jisas riita tar eemek yaya seechi ye ir.
56 Jisas rii nowo tar eemek, aka tar eemek, akama tar eemek, eeka har chishi ye itar.
Chishi ye itarek, ma mima ye hak otii tar ma yenya riitak ye ichar. Awabatar eemek ye
i seechi tar. Ye i seechi tarek, ye Jisas riina woyasachiyasa hechar: “Diita hak otii tawa
ma yepa miiti saketen tapak kapo neeki hekiita.” Ma kaw ye riiti saketen neeki her ye
eeta kepi siir.

7

GOD RIITI LO EETA WAYEGA YECHI LON DAGIIR POYETU

1 Perisi ma ye Ju ma yechi lo maji pokiitawa ma kaw yechaka Jerusalem akaman
heechi yar. Yari, Jisas riitaka eecha yopo wuchi siitiir.
2 Worek, yecha her: Jisas riiti disaipel kaw ye yechi tapan Perisi yechi tapan uku
yeetii tawabaga saka eecha yeetii tarek. Perisi ye eecha wor: disaipel ye tapan uku
yeetiichi akasakech.
3 (Perisi ma ye akar Ju ma yechaka yechi wayega yechi nobon sumowutu. Sumowu
tawak ye yechi tapan Ju ma yechi wayega yechi tapan otii tawabaga eecha otiinan
siiney, yecha aboboy akasakech.
4 Ye awaba tanak aboboy tokoney, aboboyen ukuk panebiyanan siiney yecha sakapa
akiitawak. Yecha anadii wayega yecha har nokwapa nokwapa loban eena sumowutu.
Een sumowu tawak, ye heebiya, awo, kapa awo, cheyen ye eena yeetiito.)
5 Worek, Perisi ma ye Ju ma yechi lon Tisa tar ma yechaka Jisas riina woher:
“Boyewak miiti disaipel ye wayega yechi nobon saka sumowu tawak? Ye tapan
ukuyeetiichi kiya noku akasakech.”
6 Worek, Jisas rii yenya awasen eecha wor: “Piirapet Aisaia rii kwona mashi
keyichiri, rii maji siikenen keyichir. Rii keyiri eecha wocho kwo eeta woshepii tawa
ma. Rii eecha keyir.
‘God rii eecha wocho: Diita ma mima ye yechi kujabak
eeji hin biish shebo shebo habato.
Yechi inyaka wopu ana esiinato.
7 Yecha eeji hin sobo biish habata.
Yecha maji eecha pokiitu: mak otii tar lon ye
eecha wocho ii eeta God riiti lon no mukuchichu.
Eena yecha God riiti hin sobo biish habato!’

8 Worek, Jisas rii kawka eecha wor: “Kwo God riiti lon heechirek, kwo eena ma yecha
otii tawa abon eena sumowutu.”
9 Rii kawka eecha wor: “Kwo keena God riiti majin wosowoy tawey, hehar otii hecho.
Kwo kwoti loban eena sumowuken gegiyato. Eena kwo God riiti majin nasiiwoyetu.

10 Moses rii eecha wor: ‘Kwo na awi apoko yechi kuruk ta. Ma por rii awi apoko
piiriin hin kapasek habaney, eena riin pi sowakwo.’
11-12 Wowak, kwo maji eecha pokiitu: ‘Ma por rii awi apokon kiyatay boboy taney,
rii eecha wonyey: dii eeta God riiti, ii sa awi apoko kayek sii.’
13 Kwota eecha otiichi akar man pikiitawey, ii kwo God riiti majin kwo nasowoyetu.
Kwo diita yikadey yon nokwapa nokwapa otiito.”

MAN OTIINIGA KEHA TAWA BOBOY

14 Worek, Jisas rii ma mima yenya uwarek, ye yarek, rii maji eecha wor: “Kwota ana
na meejichi na hiki ta.
15 Sabak tawa boboy sii ma riiti sugu wopu wok inyey, sii man otii kehakasakech.
Yaho. Ma riiti sugu wopuk tawa boboy siita geenyik ya sayawey siita ma riin otii
kehato.
16 (Kwota mabiyaka tawey ii napa meeji.)”
17 Rii eeta ma mima yenya heechi rii aka wok heechi ir. Heechi irek, riiti disaipel ye
riita bar shiy tawa majin woher.
18 Woherek, rii yenya eecha woher: “Kwoti marenoku kapo biish tabato? Kwo boy
hikikasakech? Sabak tawa boboy ma yechi sugu wopu wok inyey, iipa saka man otii
kehakiitawak.
19 Yechi inyakak ikasakech. Yechi suguk eeka ichi sii awasen sabak ya saya ichu.”
(Jisas riita diita majin bari, rii eecha wor: eyey kiya noku napa a ta.)
20 Rii kawka eecha wor: “Eeta boboy sii man heechi yasaya otiiniga kehato.
21 Ma yechi inyaka kapasek hiki tawey, hikichi otii tawey, ye ya saya diita kapasek
boboy eecha otiito: ye hiyi yatawey, pi sowakwo tawey,
22-23 nobo miman anemesh roko tawey, nokwapa nokwapa boboyen kwoya
hechawey, kapasek boboy otii tawey, woshepii maji bo tawey, yama yama chishi
tawey, inyaka kapasek hiki tawey, man wosiiboy tawey, hikisha yesha inyaka hiki
tawey, hikisha tawa boboy hiki tawey, sii eena ya sayaniga eecha otii tawak, eena
otiiniga kehato.

TAIA AKAMAK BANA BANA TAR MIMA SIITA JISAS RIINA HIKI SIITIICHIR

24 Jisas rii eeta akaman heechi Taia akama nosapek ir. Iri rii aka podat tarek eeka
iyarer. Ma riina henyak tanan eena yuyar. Worek, rii veenyikasakech.
25 Mima pochi sii eeka tari siiti mima yikapwa sii kapasek spiriteka eecha tar.
Nokwapa sii meejir Jisas rii eeka tari, sii meejichi Jisas riitak yar. Yari, Jisas riiti yatii
jumuk saka heyi yir.
26 Yirek sii Jisas riina woyasachiyasa woher: “Eeta kapasek spirit eeji yikapwak
taweyn eena na yeechi rabo.” Diita mima sii akar nosap pochik tar mima. Siin Pinisia
akama Siria nosapek eeka siin yimowur mima.
27 Worek, Jisas rii awasen diita shiy tawa majin siina eecha wor: “Nota mapo
yikapwan napa hava ta. Opoche no yikapwa yechi aboboyen yeechiniga asan
rabochichanak atanakech.”
28 Worek, sii awasen riina eecha wor: “Harapa Ma, eetata eecha otiito. Yikapwa
eechi rabo tawa chepii asa chey kuruk taweyek yecha ato.”
29 Worek, Jisas rii meejichi eecha wor, “Nija eeta yikadey majin awasen bawey, na
heechi niji akamak i. Eeta kapasek spirit sii eeta niji yikapwak tari sii eeta heechi ir!”
30 Worek, sii heechi siiti akamak i her yikapwa siiti cheyek watarek her. Kapasek
spirit eeta ir.

JISAS RIITA KAPASEK TAR MA OTII KEPI SIIR

31 Worek, Jisas rii Taia akamak bana bana tar nosapen heechi ir. Heechi irek, Saidon
akama i heechi Dikapolis nosapen i heechi Galili Pak iyarer.

32 Iyarerek, ma kaw ye ma poren Jisas riitak yayar. Riiti mabiya gii siitiitar. Riiti
tarekwoy paretar. Yecha riina yayaniga Jisas riina woher: riita riiti tapak neeki hek
eena woyasachiyasa her.
33 Worek, Jisas riita ma mima yenya heechi riitaban saniga yeechi ye ir. Ye ichi rii
riiti tapak mabiyan gwayechi rii sagwiyan piichi ma riiti tarekwoyen how neeki her.
34 Worek, Jisas rii neren mo hechi rii biikiipoyechi eeta ma riina eecha wor: “Epata.”
Diita maji siiti mu eecha wocho: ‘Na tagwa!”
35 Worek, ameya eeta ma rii mabiya tagwar. Riiti tarekwoy danegwar. Worek, rii
maji kepi batar.
36 Worek, Jisas rii yenya anacheketar diita otiir boboyen yecha anadii man sawo
mukuchinakech. Anacheke tari, ye meejichi eena geenyik harapa kwodii wo ye ichar.
37 Meejitar ma ye harapa nyegarabochi eecha wor: “Riita otii tawa boboy eeta kepi
boboyeban eena otiito! Rii otiiniga mabiya giitawa ma eeta meejito, tarekwoy par tawa
ma eeta maji kepi bato!”

8

JISAS RII 4,000 MA MIMA YENYA HAVATAR

1 Eeta nedii ameda siirek, nokwapa nokwapa ma mima ye kawka ya yopo wuchi
yichar. Aboboy hamarek, Jisas rii riiti disaipel yenya uwarek ye ya riitaka eecha siitiir.
2 Worek, rii eecha wor: “Diita yawa ma mima yenya ada harapa inyakapwa hikitu.
Yadii piiriichar yecha adaka eecha siiri ye aboboyekasakech. Ye kaw yapa eemek taren
yar.
3 Ye eechi hatawak, ada yenya heechinak inyey, yepa kaponobok i sakakiita.”
4 Worek, riiti disaipel yecha riina woher: “Nota diita ma biish tawa eemek ya tawey,
nopa aboboy siitan tokochi yenya havakiita?”
5 Jisas rii yenya eecha woher: “Kwo gey kapo shasha heechitu?” Ye awasen eecha
wor: “7 gey tawa.”
6 Worek, rii ma mima yen wochirek ye nosapek hey yi ye ir. Yi ye irek, rii 7 gey
yeechi, God riina woshiachi, reekiichi disaipel yecha homachi haken har. Harek, ye
eecha otiir.
7 Worek, emiyep kaw tabatar. Worek, Jisas rii eena woshiachi disaipel yenya eecha
wor: Eetayo, na homachi hapoy paka.
8 Worek, eyey ma mima ye achi eeta kiki siir. 4,000 ma mima eeka tar.
9 Worek, ye ari kiki siirek, kaw yopo yichi 7 wasahaya kwowuk woyer. Worek, Jisas
rii ma mima yenya wochirek ir.
10 Worek, rii ameya riiti disaipel yechaka eecha ijabiirek ye ichi Dalmanuta nosapek
eeka ir.

PERISI MA YE JISAS RIINA WOHER MIRAKEL OTIIKEN EENA WOHER

11 Worek, Perisi ma kaw ye Jisas riitak ya awasen awasen ow majin batar. Ye Jisas
riina biish apo diigiichi ba hechar. Ye Jisas riina mirakel otiiken wohechari, riita
mirakelen otiinak God riita riina hechi wohowuken eena wochar.
12 Worek, Jisas rii biikiipoyechi eecha wor: “Boyewak diita eyey ma mima ye
mirakelen otiikeneena wowohecho? Ada kwona wocho, yaho. Diita ma mima yenya
God rii mirakel otii mukuchikasakech.”
13 Worek, rii yenya heechi jabiirek i ye ichi yepak iken eena sayarer.

JISAS RII PERISI YECHI KAPASEK MAJI POKII TAWA BOBOYEN EENA HECHI RIITI DISAIPEL YENYA OW POY SIIKER WOR

14 Pak ichari, disaipel ye geyen yaken otiiri abosuchi heechi ir. Geyen podateba jabiir
wok tar.

15 Jisas rii yenya eecha wor: “Na ow poy sii ta! Perisi yechi yis, Herot riiti yis eena
na ow poy sii ta.”
16 Eena yecha awasen awasen eecha wor: “Gey no biish eena rii eecha wor.”
17 Yecha batar maji Jisas rii hikir. Eena rii eecha woher: “Boyewak kwo eecha ba ye
itu, no geyekasakech? Kwo o boy saka hikitawak? Kwo marenoko kiiriide siitiito?
18 Kwota miyika tawa. Kwo boy saka hechawak? Kwota mabiyaka tawa. Kwo boy
saka meejitawak. Kwo boy kapo abosuchetu?
19 Eeta nediik ada yokotapa geyen 5,000 ma miman reekiichi hapoy pakar i kapo
wasahaya kwow shasha kwo yeechi yichir?” Ye awasen eecha wor: “12.”
20 Jisas rii kawka eecha woher: “Eeta nediik ada geyen 4,000 ma miman reekiichi
hapoy pakar i kapo wasohaya kwow shasha kwo yeechi woyechi yichir?” Ye awasen
eecha wor, “7.”
21 Kwo heri kwo eena o boy saka hikitawak?”

JISAS RII MIY DUMUR MA POREN BETSAIDA AKAMAK OTII KEPI SIIR

22 Worek, yeecha Betasida akamak iyarer. Iyarerek, ma kaw ye miy dumur ma poren
Jisas riitaka yayar. Yayarek, ye Jisas riita eeta ma riina tapak neeki heken woher.
23 Worek, Jisas rii miy dumur ma riiti tapan howu neekir. Neekichi rii sabak ye ir.
Akaman heechi ir. Worek, rii eeta ma riiti miyin rii sogwiyak piir. Piichi Jisas rii riina
riiti tapak howu neekichi riina eecha woher: “Mii boy boboyen kapo hecho?”
24 Worek, eeta ma rii mey maka hechi eecha wor: “Ada man hechawey, me
chishinaga ada eecha hecho.”
25 Worek, Jisas rii riiti tapak eeta ma riiti miyin kawka how neeki her. Worek, eeta
ma rii hehar he siitiichichi, miy otii kepi siirek, rii eyey boboyen eeta hehar her.
26 Worek; Jisas rii eeta ma riina riiti akak heechirek ir. Rii riina eecha wor: “Mii
akamak iyarekasakech.”

PITA RII EECHA WOR: JISAS RII EETA KRAIST

27 Worek, Jisas riita riiti disaipel yechaka eena heechi Sisaria Pilipai eeta nosapek
tawa akama ye eeka ir. Nobon icharek, rii yenya eecha woher: “Ana na wo, ma mima
ye ana shecha wocho an kapo nama?”
28 Ye awasen eecha wor: “Ma kaw ye eecha wocho, mii eeta Jon Baptais. Anadii ma
ye way eecha wocho, mii eeta Ilaija. Anadii ma ye way eecha wocho, mii eeta piirapet
por.”
29 Jisas rii meejichi eecha woher, “Kwo tawey kwo shecha hikitu, ada kapo nama?”
Worek, Pita rii awasen eecha wor: “Mii eeta Kraist.”
30 Worek, Jisas rii yenya anachekechi wor: “Anadii ma pochi sawotanakech.”

JISAS RII RIITI DISAIPEL YENYA RIITA KAPA MEEJI HA TAWA BOBOYEN YENYA SAWOTAR

31 Worek, Jisas rii riiti disaipel yen maji pokiitar. Rii eecha wor: “Ma Yikapwa rii
harapa kapa meeji tawa boboyen eena sapa kiya ta. Ju yechi harapa ma ye, opelen
otii tar ma ye, lon maji pokii tawa ma ye, Ma Yikapwa riina sapa magiirechicha.
Riina sowakwokiita. Sowakwonak, riipa yadii piiriichar siichinga saniyeechi awasen
yesokwakiita.”
32 Diita maji riita yenya geenyik kwodii wor. Worek, Pita rii Jisas riina yeechi anadii
eemek ye i riina wosawo tar.
33 Worek, Jisas rii dareboyechi riiti disaipel yenya hechi Pita riita bar majin eena
wosowoyechi eecha wor. “Mii Gaba, mii na eejimagiirek na ye i. Miita hiki tawa boboy
eeta ma yechi yin mii eena hikitu. Eeta God riitikasakech!”

34 Worek, Jisas rii ma mima yen riiti disaipel yechaka eecha uwachi eecha wor: “Ma
por rii adaka eecha ik otiiney, rii sapa riiti nobon mayama heechi abosuchiniga rii sapa
riina har yon kiyachiniga ana sumowu ta.
35 Ma por rii riiti popoyen egesii taney, riipa sii siiken siikiita. Ma por rii riiti popoyen
ana haney, hadabas maji kepin sawo tawa yon eena haney, riipa popoy kepiweyn
yeechi riipa eechaba eechaba takiita.
36 Ma por rii eyey diita nosapek tawa boboyeban ya hamaney, riiti popoyen
heechiney, kapo rii boyen yar? Yaho. Eeta sii siiken.
37 Ma ye popoyen tokokasakech.
38 Diita nedii ma mima ye harapa kapasek yo otii tawey dii eeta God riin wosowoye
tawa nedii ma por rii eeji majin hiibiya yaney, ana hiibiya yaney, komas riipa Apoko
God riiti hadabas boboyek eeka riiti ejel kepika yanak, Ma Yikapwa adapa riina hibiya
yakiita.”

9

1 Rii kawka eecha wor: “Diita majinopoche abosuchitanakech. Ma kaw ye diika
tawey, yecha hakasakech, ye tanak, God riiti hapaga tawa kigdom eena hekiita.”

JISAS RIITI MABA ANADII MABA KEPI HER

2 Komas 6 de siirek, Jisas riita Pita, Jems, Jon yechaban yeechi harapa hisaw kwowuk
neeki ir. Irek, yecha riina hecharek, riiti maba diireboyechi siir.
3 Riiti riki sii diireboyichi apoma siibar. Diita nosapek tawa ma eechaba otii apoma
hekasakech.
4 Worek, disaipel piiriichar ye her Ilaija, Moses piir Jisas riitaka maji eecha ba tar.
5 Worek, Pita riita maji yesokwa bar. Jisas riina eecha wor: “Tisa dii eeta boboy
kepinota diika tawey, nota karakada aka piiriichar otiik. Mi pochi. Moses ri pochi.
Ilaija ri pochi.”
6 Rii, piiriita, akii tarek rii ri maji hikikasakech, eena eecha wor.
7 Worek, hejagwayap yarek, yenya ya gamur. Gamurek, hejagwayap punyetarek
uwar aya eecha wor: “Dii eeta eeji kwoyawoy hechawa yikapwa. Riiti majin napa
meeji ta!”
8 Worek, ye ameya he ye iri, ma hekasakech. Jisas riitaba yechaka eecha tar.
9 Worek, ye kwowun heechi ya sakar. Ya saka tarek, Jisas rii yenya eecha wor:
“Kwota hewa boboyen kwo opoche anadii man batanakech. Ma Yikapwa rii haniga
saniyeechi kawka sokwanak eeta nediik napa eeka sawo ta.”
10 Ye miiti majin meejichi eena sumowur. Worek, ye awasen awasen ba tar: “Diita
haniga saniyeechi kawka sokwa maji iiboy maji?”
11 Worek, ye Jisas riina woher: “Boyewak lo majin pokii tawa ma ye eecha wocho:
mapo Ilaija rii sapa ya?”
12 Rii awasen eecha wor: “Ayo, boyewak mashi keyir maji eecha wocho: Ma Yikapwa
rii sapa harapa kapa meeji tanak riina sapa wosoboy ta?
13 Ada kwona wocho: Ilaija rii yar. Yarek, mashi keyir maji eecha wochowey, ma
mima ye riina eyey boboyen riina otiiken otiiri, ye riina otiir.”

JISAS EII KAPASEK SPIRITEKA TAR YIKAPWAN OTII KEPI SIIR

14 Worek, ye i anadii disaipel yechaka siir. Siirek, ye her nokwapa nokwapa ma mima
ye eeka tar. Lon maji pokii tar ma ye disaipel yenya ow majin awasen awasen ba tar.
15 Ma mima ye Jisas riina hechi ye negiirabachi amaba i riina woshiatar.
16 Worek, Jisas rii yenya woher: “Kwo yechaka boyen majin bato?”

17 Worek, ma por rii eeta ma mima yechi nediik tari rii Jisas riin awasen eecha wor:
“Tisa, eeji yikapwa spirit kapasekeka eecha taweyn ada miitak yayawa. Ri kuja maji
bakasakech.
18 Kapasek spirit rii yikapwan pichichi nosapek raboto. Rabotawak, sogwiya kujak
piitiiwoy pu takiiviikiikiirena siitiichichu. Wowak, riiti maba eeta kiikiita siitiito. Ada
miiti disaipel woheri, yecha eena kikisiichi yeechi rabokasakech.”
19 Worek, Jisas rii yenya eecha wor: “Kwota hiki siitiichichawa boboyekasakech.
Kapo shasha nedii ada kwotaka takiita? Kapo shasha nedii ada kwoti nomon kiyakiita?
Yikapwan adaka na yaya!”
20 Worek, ye yikapwan Jisas riitak yayar. yayarek, kapasek spirit rii Jisas riina hechi
yikapwan kapasek otiirek, yikapwa rii nosapek sakar. Sakachi nosapek jimo jemo
chishitari sogwiya kujak yatar.
21 Worek, Jisas rii eeta yikapwa riiti apoko riina woher: “Kapo siitayek nediik eecha
otiir?” Apoko rii awasen eecha wor: Rii yibarega tarek eeka siir.
22 Eechaba nedii rii yikapwa riina sowakwoken otii hechi hik yeechi raboken otii
hechi, pak raboken otii hechar. Eena mii kiki siiney, miita nona na inyakapa hikichi
kiyatayechi na badiigiichi!”
23 Worek, Jisas rii eecha wor: “Ayo, miita kiki siiney iipa otiikiita. Ma por rii hiki
siitiichiney, riipa keena otiikiita.”
24 Worek, apoko rii ameya eecha wor: “Ada hiki siitiichichawey, sii eeta tobo. Eena
ana na miita kiyatay!”
25 Worek, Jisas rii her ma mima ye eyey ameya ya riitaka bana bana siitiir. Eena
rii kapasek spiriten eena eecha wor: “Ma kujan diimii tawa spirit ma mabiya giitawa
spirit, mii yikapwan na heechi saya sabak ichi kawka iyarekasakech!”
26 Worek, eeta spirit rii harapa uwachi yikapwan kawka wadesiichi heechi saya
sabak ir. Irek, yikapwa rii ha tawa maga eecha her. Herek, ye eecha wor: “Rii eeta ha
siiken hawa!”
27 Worek, Jisas rii riiti tapak neekichi eeta sokwaken kiyatayichirek, rii sokwa siitiir.
28 Worek, Jisas rii aka porek iyareri riiti disaipel riina veenyichi eecha woher:
“Boyewak nota diita spirit kapaseken saka yeechi rabowa?”
29 Jisas rii yenya awasen eecha wor: “God riina wohechawa boboy siitaba saniga
otiito. Anadii boboy sii saka kiki siikiitawak.”

JISAS EII KAWKA RIITA HAK TAWA MAJIN WOR

30 Worek eeta eemen yecha heechi ye Galili nosapek ieeka chishitar. Eeka tari, Jisas
rii eeka i tari ma riina i henyan rii yuyar.
31 Rii riiti disaipel yenya maji pokiiken gegiyatar. Eena rii yuyatar. Rii eeta yenya
eecha wor: “Ma Yikapwa riin ma yechi tapak how hakiita. How hanak, yecha riina
sowakwokiita. Sowakwonak, yadii piiriichar siinak, God riita riina otii saniyeechi
kawka yesokwakiita.”
32 Worek, yecha riita bar maji mun saka hiki tarek. Worek, ye akiirek, eena ye saka
riina woherek.

KAPO NAMA EETA HARAPA?

33 Worek, ye Kapaneam akamak iyarer. Iyarerek ye aka porek i siir. I siirek, Jisas rii
riiti disaipel yenya eecha woher: “Kwo nobok ichari, kwo boy majin ba ichar?”
34 Wori, ye saka awasen barek. Yecha nobok ichari harapa ma sii man eena ba
icharek, eena saka awasen barek.
35 Worek, Jisas rii yi 12 disaipel yenya wo yayar. Yayarek, rii yenya eecha wor: “Ma
por rii harapa ma siiken otiiney, rii sapa i komas nobo ma sii. Rii sapa yon eyey man
kiyatayi ma sii.”

36 Worek, rii karakada yikapwa poren tapak yeechi ye i yechi misomak eeka siitiichir.
Worek, Jisas rii riiti tapan yesokwa yikapwan neeki rii yenya eecha wor:
37 “Ma por rii eeji yon eeji hik otiiken hikiney, rii jecha tana yikapwa poren yaney, ii
riipa ana eechaba yakiita. Eecha otiiney, riipa ana heechirek yar Apoko riina eechaba
yakiita.”

EETA MA RII NONA PINYAN SIINEY RII EETA NOTI NAREBOY

38 Jon riita Jisas riina eecha wor: “Tisa, nota her ma por rii miiti hik kapasek spirit
yeechi raboto. Worek, nota riina anacheker. Eecha otiiri riita nona sumowukasakech.
Eena riina anacheker.”
39 Worek, Jisas rii awasen eecha wor: “Opoche riina anacheketanakech. Ma por rii
mirakel eeji hik otii taney, riipa ana ameya wosoboyekasakech.
40 Ma rii nona pinyan siiney, rii eeta noti nareboy.
41 Diita majin na makebek heechi: Kwota Kraist riiti yon otii tawey, ma por rii eena
hikichi kwona ukun havaney, rii komas hadabas boboyen yakiita.”

KAPASEK OTII TAWA BOBOY SII MA RIITA HIKI SIITIICHICHAWA BOBOYEN DI DAREBOYETO

42 “Ana hiki siitiichichawa karakada yikapwan eena na hiki ta. Ma por rii kapasek
boboyen otiichiwey, diita yikapwa rii eeji nobon heehci inyey, ii napa riiti borewagii
papak kiitichi somakwotii tawa pak heechinak sa ye i.
43 Miiti tapak kapasek boboy otii taney, ii na yiipa tiimii rabo. Eeta kepi miiti tapan
tiimii raboney, mii howuk tawa hadabas eem kepik iyarekiita. Eeta kapasek tapa
upurus siik gegiyaney, ii miipa hi uwu tawa eemek ikiita. Eeta hi ha i hikikasakech.
44 (Eeka yechi owugiir hakasakech. Eeta hi ha ikasakech.)
45 Miiti yatii siita miina otiichinak kapasek boboyen sakaney, ii na tiimii rabo. Eeta
kepi miiti yatiin tiimii raboney, mii howuk tawa hadabas eem kepik iyarekiita. Eeta
kapasek yatii upurus siik gegiyaney, iipa miina yeechi hi uwu tawa eemek rabokiita.
46 Eeka yechi owugiir hakasakech. Eeta hi ha ikasakech.
47 Miiti miy siita miina otiichinak, miita kapasek boboyeka sakaney, ii na miy hor
yeechi rabo. Eeta kepi mii God riiti kigdom miy podatebak iyarekiita. eeta kapasek
miy upurus taken gegiya taney, iipa miina hi uwu tawa eemek rabochinyak ikiita. Eeka
yechi owugiir saka hekiitawak. Eeta hi saka ha ikiitawak.
48 “Eyey ma kwona higa tawa boboyek, woshiga tawa boboyek otiichichanak kwota
eeka mak siikiita.
49 Woshi eeta otiichichawa boboy kepi.
50 Wowak, woshi siita somakwotii tawa boboy hamaney, kwopa kapo shecha otiinak
siipa kawka somakwotakiita? Woshi sa kwoti wok tanak, kwo napa kwoti yaka
kumwoy yechaka eecha hehar yicha.”

10

JISAS RII MIMAN HEECHI TAWA MAJIN WOR

1 Worek, Jisas rii eeta eemen heechi rii Judia nosapek eeka ir. Iri, rii Jodan Pa heechi
yepak ir. Worek, nokwapa nokwapa ma mima ye riitak yar. Riitak yarek, rii yenya
mashi maji pokiitarega rii yenya eechaba pokiitar.
2 Worek, Perisi ma kaw ye riitak yar. Yarek, ye riina kapasek otiiken eena apo diigii
hechar. Eena yecha riina eecha woher: “Miita nona na wo. Eeta lo ii boy ma por rii
riiti miman sayi heechinak ikiita?”
3 Jisas rii meejichi awasen eecha woher: “Moses rii kwon boy lon har?”
4 Ye awasen eecha wor: “Moses rii nona saka anachekerek. Rii eecha wor: miman
sayi heechinak ik otiiney, rii sapa jeyen mapo keyichi heechanak i.”

5 Worek, Jisas rii yenya eecha wor: “Kwota marenoku hapaga eena Moses rii eeta
jey eena keyichi har.
6 Wowak, tasiir nedii, God rii eyey boboyen otiirek, God riita maka mimaka eecha
taken eena otiir.
7 Eena ma por riiti awi eepi heechi i mimaka eecha sa ta.
8 Tanak, piir eeta podabak takiita. Wowak, piir saniga saniga takiisakech. Piir podat
tawa.
9 Eena God riita chegek heechiri, ma kwo opoche eena sayichinak i ya yatanakech.”
10 Worek, yecha aka wok awasen iyarerek, disaipel ye Jisas riita bar majin woher.
11 Woherek, Jisas rii yenya eecha wor: “Kata ma por rii riiti miman sayi heechinak
inyak, rii way akar miman yaney, rii riiti mayama miman kapasek otii heechinak ikiita.
12 Eechaba mima sii siiti ma riina yuyeechi heechi i akar man siiney, sii mayama
eechaba kapasek eecha otii heechinak ikiita.”

JISAS RII KARAKADA YIKAPWA YENYA RUKUSII MAJI GOD RIINA WOCHAR

13 Ma mima kaw ye karakada yikapwa yenya yaya Jisas riitak riiti tapak neekiken
eena yayar. Worek, disaipel yecha hechi yenya ow maji bar.
14 Worek, Jisas rii hechi kwotayechi disaipel yenya maji eecha wor: “Yikapwan
heechinak sa adak ya. Opoche anachekatanakech. God riiti kigdom eeta yikapwaga
eecha tawa ma yechi.
15 Opoche abosiichitanakech. Kata ma rii God riiti kigdom eemek iken gegiyaney, rii
sapa yikapwaga eecha, siichi i.
16 Worek, rii yikapwa yen tapak saniga saniga yeechi neeki i yenya God riina rukusii
majin bachitar.

YA MONIKA TAR MA

17 Worek, jisas rii ik otiirek, ma por rii amaba ya yatii bogok putiichi Jisas riina
woher: “Tisa kepi, ada boyega shecha otiinak adapa eechaba eechaba takiita?”
18 Jisas rii awasen eecha wor: “Boyewak mii ana eecha habato: an kepi? God
podareba riita eeta kepi.
19 Lo majin miita hikitu: ma por pi sowakwotanakech. Nobo miman opoche
anemesh rokotanakech. Hiy opoche yatanakech. Woshepii maji batanakech. Mey
boboyen opoche kwoya hechi ya tanakech. Awi eepi yechi hin na kwoya ba ta.”
20 Kata ma meejichi eecha wor: “Tisa, ada yibarega tarek, ada diita lon, sumowu tari
diita apa.”
21 Worek, Jisas rii riiti misoman hehar mey maka hechi rii rukusii tarek eecha wor:
“Miita wonyak, miita harapa yan hevenek yakiita. Wowak, na ya. Ana na sumowu ta.”
22 Worek, kata ma rii meejichi riiti misoma eyepii siitiir. Riiti inyaka nomoyaniga ir.
Boyewak? Riiti ya, saga eeta harapa tarek eena rii eecha otiir.
23 Worek, jisas rii har he ye ichi disaipel yenya eecha wor: “Eeta ma ye nokwapa
nokwapa boboyek tawey, rii God riiti kigdom iyarek otiiney, hisaw yo otiikiita.”
24 Riiti disaipel ye riiti maji meejichi heneba rabor. Worek, jisas rii kawka eecha wor:
“Yikapwa. God riiti kigdom ik otiiney, hisaw yon otiikiita!
25 Kamel siita riki kapa tawa go siiti supuk iyarek otiiney, yo yeechi iyarekasakech.
Nokwapa nokwapa boboy saga tawa ma rii God riiti kidgom iken otiney, hisaw yo
yaniga ikiita.”
26 Worek, disaipel ye meejichi harapa heneba rabor. heneba rabochi ye awaqsen
awasen maji woher: “Kapo naman God rii yesokwa yichikiita?”
27 Jisas rii yenya hehar hey riitiichi eecha wor: “Diita yon ma saka kiki siikiitawak.
God rii eeta kiki sowa. Eyey boboyen God riita keena otikkita.”
28 Worek, Pita rii eecha wor: Na he. Nota eyey boboyen heechi nota miina
sumowutu.”

29 Jisas rii awasen eecha wor: “Ayo. Ada kwona wocho: Eeta ma ye yechi akan
heechiney, yaka kumwoy, moweyn heechiney, medaya heechiney, nokwapa apokon
heechiney, yikaowan heechiney, nosapen heechiney, eeji majin eeji hik sawoken
otiiney,
30 riipa diita nosapek harapa boboy kepin yakiita. Riipa akan, yaka kumwoyen,
medayan, moweyn, awin, yikapwan, nosapen 100 harapa yakiita. Wonyak, yechak
kikir poy tawa boboyen yabanak, akar nedii yanak yecha eeka eechaba eechaba
takiita.
31 Nokwapa nokwapa ma ye apak mapo ichawey, koma nedii yecha komas yakiita.
Nokwapa nokwapa ma ye apak komas ichawey, ye koma nedii ye mapo ikiita.”

JISAS RII KAWKA EECHA WOR: ADA HACHI YA SOKWAKIITA

32 Worek, ye Jerusalem Akama nobok icharek, jisas rii mapo tarek, riiti disaipel ye
riina heneba robochi akiiniga sumowu ichar. Ma mima ye komas sumowu akiiniga
ibatar. Worek, jisas rii kawka 12 disaipel yechaban yeechi rii yenya riitak yak otii tar
boboyen eena sawor.
33 Rii eecha wor: “Na he. Nota Jerusalem akamak ichu. Ichanak, Ma Yikapwa
riina harapa apelen otii tawa ma yechi tapak, lon maji pokiitawa ma yechi tapak how
hakiita.
34 How hanak, ye pi sowakwo maji apo diigiichi anadii tawa ma ye riina wosaboy
tanak riina sogwoyak piichi yamika tawa poko yeechi pichanak, riina sowakwo
hakiita. Sowakwo hanak yadii piiriichar siichi riipa kawka saniyeechi ya sokwakiita.”

JEMS, JON PIIR JISAS RIINA MAJI KAWEN WOHER

35 Worek, Jems, Jon, Sebedi riiti yakapwa, piir Jisas riitak yarek, piir Jisas riina
woher: “Tisa, miita boboy podateban sinya otiichiken si eena gegiyato.”
36 Worek, Jisas riin awasen eecha woher: “Boy boboyen aka kinya shecha otiichiken
ki ana wohecho.”
37 Piir meejichi eecha wor: “Miita miiti hadabas kigdomek kepi tiikiirek yinyak sicha
kapoeechaba por miiti mama yepak yinyak por yeeji yepak yibakiita.”
38 Jisas rii piiriin eecha wor: “Ki diita boboyen saka hehar otii hechawak, kicha ana
wohewey.
Kata kapa meeji tawa boboyen ana gamu tanak eena kipa boy kapa kiki siinak
kiyabatakiita?”
39 Worek, piiriita eecha wor: “Shi eeta kiki sowa.” Jisas rii piiriina eecha wor: “Ayo,
ada kapa meeji tawa boboyen adapa komas kiyak otiiney, kipa eechaba kiyabakiita.
40 Wowak, eeta ma piir eeji mama yepak, yeeji yepak yiken otiiney, ii eeji yokasakech.
God riitaba diita tiikiir upurusen ma piiriina sayarechiri, riipa piiriina hakiita.”
41 Worek, anadii disaipel 10 diita majin meejichi ye Jems, Jon piiriina kwotayetar.
42 Worek, Jisas rii yenya uwa ye yeechi eecha wor: “Kwo hikitu diita nosap siitii kowu
tawa ma ye anadii harapa tawa ma yechaka ye eeta ma mima yenya dagiir poyetu.
43 Kwo eena hechawey, ii kkwoti nobokasakech. Ma por kwotaka tawey, rii harapa
siiken gegiya taney, rii sapa anadii ma yechiyo otii ma sii.
44 Ma por kwotaka tawey, rii mapo i ma siiken gegiya taney, rii sapa eyey ma yechi
yo otii wakasa ma sii.
45 Wowak, Ma Yikapwa rii yari, saka mak riinayo kiyatayechiken yarek. Yaho. Rii
yari, rii anadii man kiyatayechiniga riiti mabak nokwapa nokwapa ma mima yenya
tokochiken eena yar.

JISAS RII MIY KIITIITAR MA POREN OTII KEPI SIIR

46 Worek, yecha Jeriko akamak iyarer. Jisas riita riiti disaipel yechaka, nokwapa
nokwapa ma mima yechaka eechaik otii tarek, miy kiitiitar ma por, riiti he Batimias,
Timias riiti yikapwa, riita nobo barek yiniga moni yan aboboyen eena wo wo hechar.
47 Rii meejir Nasaret Jisas rii siitii tarek, rii meejirek, riieena uwar: “Jisas, Devit riiti
neja, miita ana na rukusiita!”
48 Worek, nokwapa nokwapa ma mima yecha riina anachekechi eecha wor: “Kuja
na diim!” Worek, rii harapa uwar: “Devit riita neja miita ana rukusii ta!”
49 Worek, Jisas rii meejichi rii i siitiir. Siitiichi rii eecha wor: “Riina na uwa yaya.”
Worek, ye miy kiitii tar ma riina uwa yayar. Ye riina eecha wor: “Miiti inyaka sa kepi
siinak na kwoya hiki. Na sokwa, riita miinauwa yayato.”
50 Worek, rii riiti saket yapakeechi heechi sokwa siitiichi Jisas riitak i bana bana
siitiir.
51 Worek, Jisas riita riina woher: “Boy boboyen ada miina otiichiken mii eena
gegiyato?” Worek, rii meejichi awasen eecha wor: “Tisa, ada kawka mey maka heken
eena gegiyato.”
52 Worek, Jisas rii riina awasen eecha wor: “Na i. Miitaq hiki siitichichawa boboy
siita miina otii kepi sowa.” Worek, rii ameya miy mey makachi rii Jisas riina
sumowuniga eecha ir.

11

JISAS RIITA AKA TABO YIMAGA EECHA RIITA JERUSALEM AKAMAK IYARER

1 Yecha i Jerusalem akama bana bana yatarek, Betpasi akamak bana tarek, worek,
ye Oliv kwowuk iyarer. Worek, Jisas rii riiti disaipel upurusen heechirek mapo ir.
2 Heechirek, irek, Jisas rii piiriina eecha wor: “Mapo tawa akama na heechi i. Ki
iyarenak, ki i hadiiyey donki hek. Diita donki ma por riiti magiirek saka yi chishi
tarek. Donki siin pokok ji siitiichichar. Ki i eena henyak, napa heema yeechi diika
yaya.
3 Wonyak, ma por rii kinya wohenyey, ‘Boyewak ki eecha otiito?’ riina napa eecha
wo: ‘Eeta Harapa Ma riita diina dopoto. Yo otii hamanak rii awasen yayanigadiibak
heechikiita.’ ”
4-5 Worek, piir heechi i donki pochin nobok her. Aka nuburejak eeka pokok ji
siitiichicharek, piir her. Herek, piir i pokon heema tarek, eeka bana bana siitii tar
ma por rii eecha woher: “Ki heema tawey, boyaken otiito?”
6 Worek, Jisas riita piiriina wochirek iniga piir riina eechaba worek, rii meejichi
piiriina wochirek,
7 piiriita yeechi Jisas riitak ye ir. Ye irek, yecha yechi saket kwoyava yeechi donki
magiirek kowu heechirek, Jisas rii yow eeka yir.
8 Worek, nokwapa nokwapa ma mima ye yechi saket kwoyavachi nobok yichi ir.
Anadii ma ye nowok ichari me tapaban reekiichi yaya nobok seechir.
9 Worek, ma mima kaw ye mapo tarek kaw ye komas tarek yecha harapa aya
uwaniga eecha wochar:
“God riiti hin napa yesokwa ta!
Diita ma riita God riita God riiti hik yatawey, God miita riina na rukusii ta!
10 God miita diita yatawa kigdom kepin napa rukusii ta.
Diita eeta noti wayaga, Devit, riiti kigdom.
God riiti hin na yesokwa ta!”
11 Jisas rii iri Jerusalem akamak iyareri, rii Ju ma yechi harapa lotu aka wok iyarechi
eyey boboyen he ye ir. Eeta hogo nedii sii tarek eena rii riiti disaipel yechaka heechi
Betani akamak ir.

JISAS RII PEK MEN EECHA WOR, “ME SIIK KAWKA WOKASAKECK.”

12 Iyi yadii nediik yecha Betani Akama heechi yatarek Jisas rii eecha har.
13 Eecha harek, rii pek men her. Kiipiikaka eecha tar. eecha tarek, Jisas rii omun hek iri, hipurek. Omu wa nediikasakech. Kiipiikabak tar.
14 Worek, eena rii eecha wor: “Ma rii niji omun kawka akasakech!” Worek, riiti disaipel yecha meejir.

JISAS RII TEBEL AKAK EEKA IYARECHI MONI YAN TOKO TAR MA TIIKIIREN YEECHI YAKA EECHA RABO YA PAYAR

15 Yecha Jerusalem iyarechi Ju ma yechi lotu aka wok iyarechi Ju ma yechi lotu aka wok iyarechi moni ya yon otii tar ma yenya rii pi poy pakachirek, moni yan awasen awasen toko tar ma yechi cheyen otiichirek yaka eecha yogotii sakar. Nurer toko tar ma yechi tiikiiren eechaba otiichirek sakar.
16 Worek, rii yenya anacheker eeta yikadey boboyen yecha tebel akak yeechi ye i yayarenakech.
17 Worek, rii ma mima yenya maji pokiichi, rii eecha wor: “God riiti mashi keyir maji eecha wor: ‘Eeji aka eeta eyey ma mima yecha God riina maji ba tawa aka.’ Wowak, kwo hiy yatawa ma yechi akaga eecha otii tar!”
18 Worek, harapa opelen otii tar ma ye, lon maji pokiitar ma ye Jisas riita eecha otiir majin meejir. Eena meejichi riina pi sowakwo nobon eena yesha tar. Worek, yecha riin akii tar. Eyey ma mima ye Jisas riita ba tar majin heneba rabochi kwoya meeji tarek, eena yecha akii tar.
19 Worek, hogo niy sii nedii sii tarek, Jisas rii riiti disaipel yechaka eecha akaman heechi geenyik ir.

PEK MEN MAJI POKIITAWA MAJI

20 Eeta hediik uhadiirek, yecha nobok ichari, ye pek men heri sii eeta reekii siir. Kiipiikaka neejika eyey reekii siir.
21 Pita rii otiir boboyen hikichi rii Jisas riina eecha wor: “Tisa, na he. Pek men miita harapoa majin bari sii eeta har!”
22 Jisas rii yenya awasen eecha wor: “Na hechi diina na hiki ta.
23 Miita God riina hiki siitiichichaney, miita keena diita kwowun banak, na sokwa somakwotii tawa pak duru. Miita sokwa tawan bawa majin miita hiki siitiichichaney, miiti inyaka inyakapwa hikinan siiney, iipa miina God riita otiichikiita.
24 Eena ada kwona wocho: Miita God riina boboyen wohechaney, ii na hiki ta, miita eeta yar. Eecha hiki siitiichinyey, iipa miin hakiita.
25 “Miita siitii God riina majin ba tawey, ma por riita kapasek boboyen miina otiirega, mii riita otiir boboyen na abosuchi. Miita eena abosuchiney, miita howuk tawa Apoko rii miiti kapasek boboyen abosuchikiita.
26 Mii anadii ma yecha miina kapasek otii tawa yon abosuchinan siiney, miiti howuk tawa Apoko rii miiti kapasek otii tawa boboyen saka abosuchikiitawak.”

MA YECHA JISAS RIINA WOHER, “KAPO NAMA MIINA HISIIR?”

27 Worek, yecha Jerusalem akamak kawka awasen yar. Jisas rii Ju ma yechi lotu akak i yar chishi tarek, opel otii tar harapa ma ye, lo majin pokiitar ma ye, lotu akan kowu tar apoko saba ma ye riitak yar.
28 Yari, riina woher: “Kapo nama miina hisiirek, diita yon miita otiito? Kapo boy hapaga tawa boboy miitaka tawak, miita diita yon otiito?”
29 Worek, Jisas rii awasen yenya eecha wor: “Ada kwona maji pochin wohek. Kwota ana awasen nagwa nagwa baney, ada kwonapa ana hisiir man wokiita.
30 Ana na wo. Kapo nama Jon riina hisiirek, riita ma mima yenya uku yeechi tar? Kapo God riita hisiirek, kapo mak hisiirek?”

31 Yecha meejichi ye awasen awasen ow maji ba tar. Ma kaw ye eecha woher: “Kapo
boy majin bak? No awasen baney, ‘God riita riina hisiir,’ rii awasen bak, ‘Worek,
boyewak kwo saka Jon riina hiki siitiichirek?’
32 No awasen baney, ‘Mak hisiir,’ boyega shecha otiik wonyak?” Eyey ma mima yecha
eecha hiki tar Jon rii eeta piirapet. Worek, Ju yechi harapa ma yecha ma mima yenya
akii tar.
33 Worek, eena Ju ma yecha Jisas riina awasen eecha wor: “No saka hechawak.”
Worek, Jisas rii yenya eecha wor: “Ada eechaba kwona wokasakech, nama ana
hisiirek, ada diita yon otiito.”

12

WAIN NOWO MAJI

1 Worek, Jisas rii yenya shiyi tawa majin wor. Rii eecha wor: “Ma por rii tarek, rii
wain siik nowo chichi, inyi jichi wain ukun ya harapa awan otiichi, hiyiya man siitii
kowu aka pochi otiibar. Worek, rii riiti nowon ya yo otii tar ma yenya how har. How
heechi rii akar eemek heechi ir.
2 Wain siiken siikiir ediik nowo ma rii wakasa ma poren heechirek ir. Nowo ma riiti
boboy saga kawen yeechi yayaken nowon ya otii tar ma yenya eena wochirek ir.
3 Rii yarek, nowon yo otii tar ma ye riina yeechi neekiichi pi heechirek rii biish shebo
shebo ir.
4 Worek, nowo ma rii anadii wakasa ma poren heechirek ir. heechirek ir, nowon otii
tar ma ye way eeta ma poren maseken tapachi riin kapasek boboy otiir.
5 Worek, nowo ma rii anadii wakasa ma poren kawka heechirek iri yecha riina pi
sowakwo har. Yecha nokwapa nokwapa wakasa ma yen eechaba kaw pirek, kaw
sowakwo har.
6 Worek, ma podar dagii rabo taren, heechinak iken otii tari, rii eeta nowo ma riiti
rukusii tar yikapwa. Komas nediik, worek, nowo ma rii riiti yikapwan nowon otii
tar ma yechak heechirek ir. Rii mayama eecha wor: ‘Yichapa eeji yikapwa riita bana
majinmeejikiita.’
7 Worek, nowon yak tawa yikapwa rii irek, nowon otii tar ma ye riina hechi awasen
awasen maji bachi eecha wor: ‘Dii eeta nowo ma riiti yikapwa. Na ya hawa pi
sowakwoken. Sowakwochi nowo eeta nota yak.’
8 Worek, ye yikapwa riina pi sowakwachiniga yeechi nowo tamek ye i rabor.”
9 Worek, Jisas rii kawka eecha wor: “Wowak, nowo ma riipa kapo boyen otiikiita?
Riipa diina otiikiita. Riipa yanak, nowon otii tawa ma yen pi sowakwo hamachi nowon
riipa yeechi anadii ma kawen hakiita.
10 “God riita mashi keyir maji chepen kwo kapo eena saka kenyitawak. Diita maji
eecha wocho:
‘Kata papan aka yon otii tawa ma yechayeechi rabori,
rii sokwa aka mushik mapo seechi papa kepik siir.
11 Eeta boboy eeta Harapa Ma riita otiir.
Otiirek, nota hechawey, eeta hadabas kepiwey hecho.’ ”
12 Yecha Jisas riina yeechiniga pokok jiken otii her. Yecha hikitar Jisas riita shiy tawa
majik yenya ba tar. Eena pokok jiken otii tar. Wori ye saka otiirek. Yecha ma mima
yenya akiir. Eena saka otiirek. Yecha heechi ir.

YECHA JISAS RIINA WOHER TAKIS YAN SIS RIINA HAKIITA

13 Worek, Perisi ma kaw yen Herot riiti magwi kaw yen heechirek iri ye i Jisas riitak
ir. Jisas riina apo diigiichiniga kapasek boboyen wohechi otiiken eena heechirek ir.
14 Yecha riitak yari ye riina woher: “Tisa, nota hikitu mii maji siikiineban ba
tawa ma. Miita anadii ma mima yecha miina hiki tawa boboyen mii eena hikichi

akiikasakech. Harapa hi howuk tawa ma ye karakada sobo tawa ma yen miita yechaka yechaka eecha saniga saniga otiikasakech. Yaho. Miita God riiti nobo siikenen, God riita ma yecha otiiken gegiya tawa boboyen miita eena maji pokiitu. Miita nona na ba: eeta kepi kapo kapasek no noti takis yan Sisa riina boy hak? Nota boy riina haken ii boy sakapa hakiitawak?'

15 Worek, Jisas rii meejichi yecha riina apo diigii tar majin rii hikichi yenya awasen eecha wor: "Boyewak kwo ana kapasek otii apo diigii diigii hecho? Moni ya pochin na yeechi yaya ana hanak ada hek."

16 Worek, ye moni ya pochin yeechi yaya riina mukuchirek, rii yenya eecha woher: "Ii namey mayik tawa? Namey hika eecha tawa?" Worek, ye awasen eecha wor: "Eeta Sisa riiti."

17 Worek, Jisas rii eecha wor: "Ii Sisa riiti boboy ii na riina ha. God riiti boboy ii na God riina ha.' Worek, yecha riita bawa maji meejichi hikichi heneba rabor.

SANIYEECHI YESOKWA YICHA TAWA MAJI

18 Sadyusi ma kaw ye Jisas riitak yar. Sadyusi ma ye eecha wocho: "Ha tawa ma ye awasen yesokwakasakech."

19 Yecha Jisas riina eecha wor: "Tisa, Moses rii diita lo majin nona keyichir: 'Ma por rii hanak, mima sii taney, yikapwa biish taney, eeta hana ma riiti yaka kumwoy rii mibiya mima siina sa ya. Yaney rii har ma riiti sen sa por kiyachi.'

20 Mashi 7 yaka kumwoy ye eecha tar. Ye eecha tarek, yaka rii mima pochin yar. Yari, sii yikapwa saka por kiyarek, rii sobo har.

21-22 Worek, riiti kumwoy rii way eeta mima siina yar. Yari, sii yikapwa saka por kiyarek, rii sobo har. Nedii ma rii way eeta mima siin yar. Rii sobo harek bor riitaka yar. Eyey 7 yaka kumwoy ye eeta mima siina ya tari hari yikapwa por kiyakasakech. Tarek, komas siita har.

23 Worek, wonyak, awasen yesokwak tawa nedii sokwanak, har ma ye saniyeechi awasen yesokwanak, kapo nama siina yakiita? Eyey yaka kumwoy ye siina ya hama tar. Eena nota wohecho kapo nama siina yakiita?"

24 Jisas rii yenya awasen eecha wor: "Kwo hikisha tawak eena kwo majin nagwa nagwa bakasakech. Kwota kapasek hiki tawa boboyen kwo eena hekasakech. God riiti majin kwo God riiti hapaga tawa boboyen kwo eena hekasakech. Eena kwo hikisha bato.

25 Har ma yen God riita yesokwa yichanak, yecha hevenek tawa ejelebaga eecha siikiita. Eecha siinak ma ye miman yakasakech. Mima ye eechaba man yakasakech.

26 Wowak, har man awasen yesokwa yichi majin ada kwona bak. Kwo boy kapo God riiti majin Moses rii keyiri men hik uwuri majin kwo kapo kenyikasakech? Kata noma eecha wocho: God rii Moses riina eecha wor: 'Ada Ebraham riiti God, Aisak riiti God, Jekop riiti God.'

27 Maji mu eecha wocho: Ma ye yenya har ma habato. God riita yenya tawa habato. Wowak, rii tawa ma yechi God. Kwota hiki tawey, eeta hikishawey tawa boboy!"

GOD RIITI HARAPA LO PODAT

28 Worek, lo majin pokiitar ma por rii eeka tarek, ow majin ba tari, rii meejir. Meejichi rii her Jisas rii Sadyusi ma yenya maji kepin awasen ba tarek, rii ya Jisas riina eeta majin woher: "Bwimey lo siita eeta harapa mayaka?"

29 Jisas rii meejichi awasen eecha wor: "Diita lo siita eeta harapa mayaka. Isrel ma kwo ana na meeji! Eeta Harapa Ma kwoti God, riita eeta podarebawey.

30 Wowak, eeta Harapa Ma kwoti God riina kwoti inyaka wopu, kwoti maba tapa, riina na rukusii ta.

31 Komas, God riiti lo pochi diitata: Kwota mayama rukusii tawaga, kwo kwotaka
bana bana tawa man no eechaba rukusiiba ta. Akar lo pochi sii piiriina dagiir
poyikasakech."
32 Worek, lo maji pokiitar ma rii Jisas riina eecha wor: "Tisa, miita bawa maji eeta
kepiwey. Eeta maji siiken Eeta Harapa Ma rii eeta God podareba wey tawa. Akar god
takasakech.
33 Eena ma rii riiti inyaka wopu, maba tapa God riitaban sa rukusii ta. Riita mayama
rukusii tawaga, rii riitaka bana bana tawa man sa eechaba rukusiiba ta. Ma ye diita
lo maji upurusen sumowu taney, sii eeta harapa, kepi. Ma ye opelen hik tuku taney,
anadii boboyen God riina ha taney, sii eeta harakada."
34 Kata ma rii nagwa nagwa hiki tawa majin awasen ba tari Jisas rii eena meeji tarin
rii riina eecha wor: "Miita God riiti kigdomek bana bana tawa." Worek, ma ye Jisas
riina wohenyan akiir.

JISAS RIITA MA YENYA KRAIST MAJI WOHER MAJI

35 Jisas rii Ju Ma yechi harapa lotu akak maji pokiitari, rii ma mima yenya woher:
"Boyega lo majin pokiitar ma ye eecha wocho, eeta Kraist rii Devit riiti neja siikiita?
36 Eeta Holi Spirit rii Devit riina otiichirek, Devit rii eecha wor:
'God rii eeji Harapa Ma riina eecha wor:
Na ya eeji mama yepak yichanak,
Ada miina ow ana pichawa boboyen yeechi piitii
neetiichinyak miiti yatii kwuruk seechikiita.'
37 Devit rii Kraist riina eecha habatar, 'Harapa Ma.' Wowak, boyega eeta Kraist Devit
riiti neja?" Eeta ma mima ye diita majin meejiri yechi inyaka kwoya woy hiki ye ir.

JISAS RII LO MAJIN POKIITAR MA YENYA OW POY SIICHI WOR

38 Jisas rii yenya maji pokii tari rii eecha wor: "Lo maji pokii tawa ma yenya na ow
poy sii ta. Yecha harapa rikin gworowen ruwuchi chishi ye itaken gegiya tarek, yecha
awaba eemek ichawak ma mima ye woshiya ye inyak yechi hin wohowuchichu. Eecha
otii tawak yecha eena kwoya woy hikitu.
39 Yecha lotu aka ichawey, ye i harapa tiikiirek yiken eena gegiyato. Yecha nokusha
aken ichawey, ye i eechaba tiikiir kepibak eeka yichu.
40 Yecha mibiya mima yenya woshepiichi yechi akan boboyen hiyik yatar. Yecha God
riina maji baken otii tari ye woshepiichi harapa maji gworowen batar. Eecha otii tarek,
yecha harapa kapan meeji takiita."

MIBIYA MIMA SIITA GOD RIINA HAR MONI YA MAJI

41 Jisas rii Ju ma yechi lotu aka moni yan heechi tar eemek bana bana yichar. Bana
bana yicharek ma mima yecha yaniga yechi moni yan heechi tar eemek eeka woyetar.
Woye tarek, rii hechar. Hecharek, nokwapa nokwapa moni yak tar ma ye yari harapa
yan woyer.
42 Worek, mibiya mima pochi sii yari, sii moni yan karakada ya pochin woyer. Sii
kiiriisiiposii tar mima.
43 Worek, rii riiti disaipel yenya uwa yayar. Yayarek, rii yenya eecha wor: "Ada
kwona wocho: diita kiiriisiiposii tawa mibiya mima siita woyer moni ya eeta harapa.
Anadii ma ye woyer ya sii eeta karakada.
44 Boyewak? Moni yaka tawa ma yechi ya kaw anadii tar. Mibiya mima siiti ya kaw
takasakech. Eeta sii eyey woyer. Aboboy toko tar moni yan eeta sii eyey har."

13

JU MA YECHI LOTU AKAN DIIGII MAJIN BATAR

1 Jisas rii harapa lotu akan heechi icharek, riiti disaipel por rii eecha wor: “Tisa, na
he! Diita akan otiir harapa papan kwoya hecho!”
2 Worek, Jisas rii awasen eecha wor: “Kwo boy diita akan hecho? Komas eyey papa
yen rakiichi rabo poy hamakiita.”

JISAS RII EECHA WOR: KOMAS HARAPA NOMO YATAWA BOBOYEN KIKIR POY TAWA BOBOY SII YAKIITA

3 Jisas Oliv Kwowuk eeka yicharek, harapa lotu aka giiriibak tarek, her. Worek, Pita,
Jems, Jon, Endru, yechaba Jisas riitak yar.
4 Yarek, yecha Jisas riina woher: “Nona na ba. Siitayekega diita nediik yakiita? Nona
na wo: diita boboy sokwaken otiiney, boy boboyen nona mapo mukuchikiita?”
5 Worek, Jisas rii yenya maji pokiir: na ow poy sii ta. Ma por iipa kwona
woshepiikiita!
6 Nokwapa nokwapa ma yepa eeta ya eeji hik eecha wokiita: ‘Ada eeta Kraist!’ Eecha
baney, ye nokwapa nokwapa man woshepiikiita.
7 Wowak, kwota ow ana pichawa boboyen harapa meejiney, bana bana tanak,
meejiney, yapak otiina boboy meejiney, kwo opoche eena akiitanakech. Diita boboy
sii sapa sokwa ta. Wokwa taney, dii eecha wokasakech hama tawa nedii diita yato.
Yaho.
8 Anadii nosapek tawa ma yepa anadii eemek tawa man ana pichakiita. Anadii aka
tabo yima riiti wakasa ma yepa akar aka tabo yima riiti wakasa man ow ana pichakiita.
Eyey eem iipa ninyaw ya takiita. Eecha ha tawa boboy sii yaba takiita. Diita boboy sii
mima sii yikapwa yimowuk otii tawaga mapo kapo meejitawaga eecha meejikiita.
9 “Kwota keena mayama na ow poy sii ta. Ma kaw ye kwona yeechi anasa takiita.
Ma kaw ye kwona yeechi ye i lotu akak pichakiita. Kwota eeji hik aka tabo yima yechi
misomak, harapa ma yechi misomak siitiichi hadabas maji kepin yenya sawo takiita.
10 God riiti majin mapo sapa eyey ma mima eyey eemen sawo ta.
11 Yecha kwona yeechi anasanak, kwo opoche kwota ba tana majin sayarechi hikik
otiitanakech. Yaho. Eeta nedii yanak, kwona hana majin eena napa ba ta. Kwota bana
maji eeta kwotikasakech. Holi Spirit riita wochinak, kwopa ba takiita.
12 Eeta nedii ma kaw ye yechi yaka kumwoy akar ma yechi tapak howu hanak, yecha
pi sowakwokiita. Eepi ye yechi yikapwan eechaba otiikiita. Yikapwa yepa yechi awi
eepin diireboyechi otii sowakwokiita.
13 Eyey ma ye kwona harapa yun ya takiita. Eeji hi kwotaka eecha tawak eena kwona
yuyakiita. Wowak, ma por rii eechaba kapa meeji tawa boboyen kiya taney, i hamak
tawa nediik siiney, God riita riina yesokwa yichikiita.”

KAPASEK WOY OTII TAWA BOBOY YAKIITA

14 “Kwo komas kapasek woy tawa boboyen hekiita. Sii eem pochik eeka siikiita. Eeka
siinak, ii eeta kapasek eeka sii tanak, ii kapasek woy boboy ya gamukiita. (Diita majin
kenyi tawey, kwo na hehar meeji) “Eeta nedii yanak, Judia nosapek tawa ma ye sapa
heechi amaba kwowuk i.
15 Ma kaw ye akak tawey ye opoche ya saka aka wok tawa boboyen yar yeechi ye
ichanakech.
16 Nowak tana ma kaw yepa opoche i akak yar yechi saket yeechi ye ichanakech.
17 Eeta nedii yikapwa kiya mima yenya harapa inyakapwa mayaka hiki takiita!
Yikapwa muku heechi tawa mima yenya harapa inyakapwa mayakan hikiba takiita!
18 Kwota na God riina wohechanak, eeta boboy sii harapa niikiiriiya nedii saka
yakiitawak.
19 Eeta nedii yak tawa kapasek boboy eeta harapa mayaka woy boboy yakiita. Diita
harapa kapasek yikadey boboy sii mashi sokwakasakech. Yaho. Mashi mashi God

riita diita nosapen otiir nedii, apa, komas diita kapasek boboy mayaka sii kawka sokwakasakech.
20 Eeta Harapa Ma rii diita kapasek nediin tiimii poyinak, tobo kada siikiita. Riita tiimii poyinan siiney, eyey ma mima ha hamakiita. God riita riiti hisiir ma mima hikichi eena eeta nediin tiimii poyir.
21 "Diita nedii yanak, ma por rii kwona diita majin baney, 'Na he cha. Kraist rii diita diika tawa.' Kaw eecha wonyey, 'Na he. Kataka tawa.' Eecha wonyey, opoche eena hikitanakech.
22 Kraist riiti hik woshepii tawa ma yecha sokwakiita. Woshepii piirapet ye sokwaba takiita. Ye sokwanak, yecha harapa ya kepin otii takiita. Ye mirakel otiiba takiita. Ye God riita hisiir ma mima yenya woshepiichi kapasek nobon mukuchi taken eena eecha otiikiita.
23 Eena na ow poy sii ta! Ada mapo kwona wor: kapasek boboy komas yanan."

KOMAS MA YIKAPWA RIIPA YAKIITA

24 "Diita kapasek nedii hamanak, eeta ya sii niyiga siinak, niiwiika sii buyakasakech.
25 Winyumay yecha eyey sakakiita. Howuka hapaga tawa boboy winyumay eeka tawey, eeta yechi nobon heechikiita.
26 Wonyak, eeta nedii Ma Yikapwa riipa riita hadabas hapaga boboy kepika hejakwoyapoka eecha yanak, uhadiinaga eecha hekiita.
27 Wonyak, rii riita ejel yenya heechinak, ye i ya ya tanak, God riita hisiir ma yecha neerer subuk i ya ya ta ye i tawey yenya eyey yeechi yayakiita."

PEK ME MAJI

28 Na meeji ta. Pek me siita sa kwona maji pokiita. Eeta nedii ukuk sowak kiipiika akar kunya henyuwa kwo hecha ya kepi pek otiito. Nabi siik otiito.
29 Eecha otii taweyn kwo na eena eecha hikita diitata: Kapasek boboy sii ya tanak, kwo hikikiita: eeta nediik rii ya kwotaka eecha bana bana tanak nuberejak siitii takiita.
30 Ada kwona maji siiken wocho diita kapasek nedii yanak, eecha tawa ma ye eechaba takiita.
31 Nerek tawa boboy nosapek tawa boboy sii hamakiita. Wowak, ada ba tawa maji sii hamakasakech. Eechaba takiita."

DIITA YAK TAWA NEDII MA POR RII HIKIKASAKECH

32 "Diita yak tawa nedii ma por rii hikikasakech. Hevenek tawa ejel ye hekasakech. God riiti yikapwa rii hekasakech. Eeta Apoko God riitaba saniga hecho.
33 Eena kwota na siitii kowu tanak, na ow poy sii ta. Kwo eeta nedii yak tawa nediin hekasakech.
34 Eeta nedii iipa ma akan heechi akar eemek ichawaga, rii riiti wakasa man wochi heechi inyak, yepa kowu takiita. Yecha yechi yon saniga saniga otii ye i takiita. Nubureja siitii kowu tawa ma riin rii eecha wocho: mii na hehar siitii kowu ta.
35 Eena na siitii kowu ta. Ada ma rii ya nedii kwo hekasakech. Kapo hogo sii nediik yakiita. Kapo niy ediik, kapo uhadii nediik, kapo niyiga nediik yakiita.
36 Mii opoche watanakech. Rii eeta abok ameya yakii takiita!
37 Ada kwona maji ba tawey, ada eyey ma mima yenya bato: eyey ow poy sii ta.

14

JU HARAPA MA YE JISAS RIINA SOWAKWOKEN GEGIYATAR

1 Pasova nokusha a nedii, Yis Biish Tawa Geyen nokusha nedii yadii upurus siichi takiita. Diita nediik opelen otii tar harapa ma ye, lo majin pokiitar ma ye Jisas riina yeechi veenyichi sokwakwo nobon yesha tar.
2 Yecha eecha wor: "Opoche nokusha a nediik diita boboyen otiitanakech. Ma mima ye eena hechi ow otii ye ikiita."

MIMA POCHI SII JISAS RIINA KWOWA YA TAWA UKUN MASEKIIK GWOTII POWUR

3 Jisas rii Betani akamak tarek, mashi maba kapasek tar Saimon riiti akak tarek, rii
otii atarek, mima pochi sii yar. Sii yari, kwowa yatawa uku kepika eecha neeki yar.
Eeta uku hisaw ya toko tawa uku. Eeta hadabas uku kepin woye tar papaga tawa
boboy eeka eecha yayar. Yayari, sii tiiriikwochi Jisas riiti masekiik gwotii powur.
4 Worek, ma kaw ye eeka tarek ye hechi kwotayer. Kwotayechi awasen awasen eecha
wor: “Boyewak kata ukun shebo shebo rabowa?
5 Diita ukun tokoney, 300 dola tokochi eeka yakiita. Yeechi yayanak kiiriisiiposii tawa
man hapoy pakakiita!” Worek, ye diita mima siina ow maji bar.
6 Worek, Jisas rii eecha wor: “Kwota diita mima siina na heechi. Boyewak kwo siina
nomoya boboy otiito? Sii ana boboy kepin otiiwa.
7 Kiiriisiiposii tawa ma ye kwotaka eechaba eechaba tawa. Tawey, kwota kiyatayek
wonyey, ii na kiyatay ta. Wowak, ada kwotaka eechaba eechaba takasakech.
8 Sii keena otiiken otiiwey, eeta sii otiiwa. Sii ana eecha otiiwey, ii ada tiiriimok i
nediin sii eena sayarechuwa.
9 Diita na hiki ta. Eyey eemek eeta God riiti hadabas majin komas eeka sawo tanak,
siita otiiwa boboy majin ma ye meeji ye i takiita. Wonyak, siiti hin abosuchikasakech.

JUDAS RII JISAS RIINA MAGIIRECHIKEN OTII TAR

10 Worek, Judas Iskeriot, Jisas riiti disaipel por rii opelen otii tar harapa ma yenya
heken ir. Jisas riina yechi tapak howu haken ir.
11 Irek, yecha rii bar majin kwoya meejichi riina moni ya ha majin wor. Worek, Judas
rii Jisas riina yechi tapak how ha nobon yesha tar.

JISAS RII RIITI DISAIPEL YECHAKA EECHA PASOVA NOKUSHA AR

12 Yis Biish Tar Gey nokusha atar nedii yarek, Diita nediik sipsip yin Pasova nokusha
aken otii tarek sowakwor. Diita nediik Jisas riiti disaipel yecha riina woher: “Miita
shecha hikitu siitak nota i Pasova nokusha aboboyen sayaretak?”
13 Worek, Jisas rii disaipel upurusen heechirek ik otiirek rii eecha wor: “Eeta akamak
na i yar. Ki i yarenak, ukun siiviichi kiya yatana man kicha nobok jawokiita. Jawonak,
riina na sumowu i riita iyar na akak ki napa ibak iyar.
14 Ki iyarebanak aka ma riina wo: ‘Tisa rii eecha wowa, en aka wo siitak tawa anapa
eeji disaipel yechaka eeka Pasova nokusha akiita?’
15 Wonyak, riipa kinya harapa aka won yow mukuchinyak, tiikiir chey boboy eeka
tawa. Ki napa sayar.”
16 Worek, eeta disaipel upurus piir i harapa akamak i yarerek, Jisas riita wor majiga
piir i eecha her. Worek, piir Pasova nokusha aboboyen sayarchichar.
17 Hogo nedii siirek, Jisas rii riiti disaipel 12 yechaka eecha yar.
18 Yecha cheyek atarek, Jisas rii eecha wor: “Ada kwona wocho, ma por rii diika
notaka tawey, riipa ana magiirechikiita. Diita ma rii adaka eecha ato.”
19 Worek, disaipel ye meejichi inyaka kisokwachi yecha saniga Jisas riina wohe ye
ichi eecha wor: “Kapo nama? Kapoada?”
20 Jisas rii awasen eecha wor: “12 kwotaka tawa ma por riita tapa adaka eecha
neebiyak heechinak ye inye eeta ma riita.
21 Yikapwa riipa hakiita. Wowak, eeta ma rii Ma Yikapwa riina magiirechiwey,
kapsek owuka tawa boboy eeta riitak yakiita. Eeeta kepi nokwapa sii diita ma riina
saka nokwapa sii yimowu tarek!”

JISAS RII DISAIPEL YECHAKA KOMUNIO NOKUSHA AR NEDIIK EEKA TASIIR

22 Yecha atarek, jisas rii geyen yeechi God riina woshiachi reekiichi yenya hapoy
pakar. Rii eecha wor: “Na ya ta. Dii eeta eeji maba omu.”
23 Worek, rii wain heebiya yeechi God riina woshiachi yenya harek yecha abar.

24 Worek, jisas rii eecha wor: “Dii eeta eeji pi. Ada otiichinyak, eeji pi sakanak
nokwapa nokwapa ma mima yenya yesokwa yikiita. Eecha otiinak, rii eecha wocho
riita mashi wor maji sii eeta sokwakiita.
25 Ada kwona wocho: adadiita wain ukun diita nosapek saka kawka akiitawak. God
riiti kigdom yana nediik eeka ada kawka akiita.”
26 Worek, yecha hokwa pochi chichi heechi Oliv kwowuk eeka ir.

JISAS RII EECHA WOR: PITA RIITA JISAS RIITI HIN VEENYIKIITA

27 Jisas rii yenya eecha wor: “God riita mashi keyir maji eecha wocho, ‘God rii sipsip
siitii kowu tawa ma riin sowakwokiita. Wonyak, sipsip ye saka i ye yakiita. Eena iipa
kwo akiichi ana heechi ikiita.
28 Wonyak ada saniyeechi sokwanak, ada mapo Galili nosapek ikiita.”
29 Pita rii meejichi awasen eecha wor: “Ada miina heechikasakech. Anadii disaipel
yecha miina heechik wonyey iipa heechikiita.”
30 Worek, Jisas rii Pita riina eecha wor: “Miita na hiki! Apochok rii upurus uhadiik
wo nediik yanak, miipa piiriichar eecha wokiita: ‘Ada riina hekasakech.’ ”
31 Pita rii meejichi harapa eecha wor: “Ada saka eecha wokiitawak: ‘An Jisas riina
hekasakech.’ Ada miitaka sicha eecha hakiita!” Worek, anadii disaipel ye eechaba
babar.

JISAS RII GETSEMANI EEMEK GOD RIINA MAJI BA TAR

32 Worek, yecha eemek podatek, siiti he Getsemani, eeka iyarer. Iyarek, Jisas rii riiti
disaipel yenya eecha wor: “Kwo diika a yinyak, ada i God riina maji bak.”
33-34 Worek, rii, Pita, Jems, Jon, yenya yeechi ye ibar. Worek, riiti maba harapa nomo
mayak yarek, rii yenya eecha wor: “Eeji inyaka harapa nomon yato. Nomo yatawa
boboy eeta ana otii dagiir poyekiita. Eena diika na siitii kowu ta.”
35 Worek, rii yenya heechi i nosapek sakachi rii God riina maji bar. Rii God riina
woheri diita kapa meejik tawa boboy Jisas riitak yak otiiri eena taviyek eena woher.
36 Rii Apokon riina eecha woher: “Apoko! Miita keena eyey nokwapa nokwapa
boboyen otiikiita. Diita kapa meeji tawa heebiyan adak na yeechi rabo. Wowak, eeji
yokasakech. Eeta miiti keena yo. Miita ana otiichik wonyey eena na otiichi.
37 Worek, Jisas rii disaipel piiriichareka eecha ya her. Ya heri yecha watarek, herek,
Pita riina eecha wor: “Saimon, mii boyewak wato? Miita saka nedii pochi siitii kowu
tawak?”
38 Worek, rii yenya eecha wor: “Na ow poy siichi siitii kowu ta. Na God riina maji
ba ta. Kwo opoche tiipiikeyineechi sakatanakech. Eeta spirit rii eeta kiki sowa. Maba
siita paye tawey, saka kiki siikiitawak.
39 Worek, rii awasen i kawka Apoko riina maji ba tari, mapo bar maji ban iiban
kawka bar.
40 Worek, rii riiti disaipel yechak awasen heechi ya heri riiti disaipel ye kawka watar.
Miy harapa meejir. Worek, eena ye boy majin riina woken wonyak.
41 Worek, rii kawka ya yenya heri ye watarek, rii eecha wor: “Kwo opoy wabato?
Eetayo! Eeta nedii yawa. Na he. Ma Yikapwa riin kapasek otii tawa ma yechi tapak
how hakiita.
42 Na wokwa. Hawa ik. Na he. Ana magiirechichawa ma rii yawa!”

JUDAS RII JISAS RIINA KAPASEK OTII TAWA MA YECHI TAPAK HOW HAR

43 Jisas rii ba tarek, Judas, Jisas riiti disaipel por, rii yar. Nokwapa nokwapa ma ye
riitaka eecha yari, eekika kubuka eecha neeki neeki yar. Opelen otii tar harapa ma
ye, lo majin pokiitar ma ye, lotu akan kwo tar apoko saba ma ye yenya wochirek irek,
eena ye yar.

44 Eeta Jisas riina magiirechir ma rii maji pochin wor: “Kwota yak otii tawa ma riina
ada omore amoreney, eeta ta Jisas riita. Kwota na neeki riina yeechi ye hehar siitii
kowu.”
45 Worek, Judas rii ya Jisas riitak i eecha wor: “Tisa!” Worek, riita riina omore
amorer.
46 Worek, yecha Jisas riina yeechi kiikiiriina neekiir.
47 Ma por rii yechaka eecha siitii tari rii riiti eekin hey huguruku yeechi opelen otii
tar harapa ma riiti wakasa ma por riiti mabiyan tiimii rabor.
48 Worek, Jisas rii yar ma yenya eecha wor: “Kwota ana yak yawey, kwo boyak eekika
kubuka eecha neeki yawa? Kwo ya hiyiya tawa man ya tawaga eecha yaken yawa.
49 Eechaba eechaba nedii ada harapa lotu akak kwotaka tarek, kwona maji ada
pokiitari, kwo ana jecha neeki kiikiiriineechi yayakasakech. God riiti mashi keyi maji
sapa sokwa.”
50 Worek, disaipel ye Jisas riitaban heechi akii ir.

MA POR HADIIYEY MA RII AKII IR

51-52 Hadiiyey ma por eeka tari, apoma riki podar tarin, rii Jisas riina sumowu tar.
Yecha riina how yak otiiri rii siivatabi apoman how neekiiri rii kwoyava pochi shebo
shebo heechi akii ir.

YE JISAS RIINA KAUNSIL MA YECHAK YE I ANASAR

53 Worek, yecha Jisas riina opelen otii tar harapa ma podar riiti akak ye ir. Opelen
otii tar harapa ma ye, apoko saba ma ye, lo maji pokiitar ma ye eeka ya yopo wuchi
yiken otii tar.
54 Eecha otii tarek, Pita rii jisas riina sumowu tari, yepak tar. Iri, rii i opelen otii tar
harapa ma riiti akan jichar inyi wok iyarer. Iyarechi rii ow ana picharin siitii kowu tar
ma yechaka eecha yichar. Yicharek, rii hi tukuchi yi waretar.
55 Worek, opelen otii tar harapa ma ye, kaunsil ma ye Jisas riina sowakwo nobon
eena yesha tari, ye yesha hipiir. Ba diimanak riina sowakwo nobokasakech. Ba diima
maji tarin ye woshepii majin eena bar.
56 Ma kaw akar ba diima maji barek kaw akar maji bar.
57 Worek, ma kaw ye siitiichi Jisas riina diita woshepii majin eecha wor:
58 “Riita diita majin bari, nota meeji tar, ‘Ada diita God riiti akan mak otiiri,
ada diigiichi ada yadii piiriichar siinak akaren otii tanak saka ma yechi tapak
otiikiitawak.’ ”
59 Diita majin yecha bari, podatebakasakech.
60 Opelen otii tar harapa ma podar rii eyey ma misomak siitiichi Jisas riina diita
majin wohechar: “Yecha miina maji ba diima tawey, miipa boy diita majin wohechar:
“Yecha miina maji ba diima tawey, miipa boy saka sen bakiitawak?”
61 Worek, Jisas rii yenya maji awasen bakasakech. Riikuja diimiir. Worek, eeta
opelen otii tar harapa ma rii kawka Jisas riina woher: “Mii boy kapo eeta Kraist? Mii
boy kapo God riiti Yikapwa?
62 Worek, Jisas rii awasen eecha wor: “Ayo. Kwopa hekiita. Ma Yikapwa rii Hapaga
Tawa God riiti mama yepak yow yikiita. Yichi riipa nerek tawa hejakwoyapeka eecha
ya sakiita!”
63 Opelen otii tar harapa ma rii meejichi kwotayechi riiti ruwu tar rikin neeki
woyarechi eecha wor: “Boyewak no maji ba diima tawa man yeshato?
64 Kwo riita kapasek bawa majin meejiwa. Ii kwo shecha hikitu?” Yecha eyey eecha
wor: “Rii kapasek boboy otii tawak, rii sa he.
65 Worek, kaw ye Jisas riina sogwiyak piirek, siivatabi yeechi misoma ri eeka jir. Jichi
riina pir. Pichi ye eecha wor: “Nama miina piwa?” Worek, siitii kowu tar ma ye riin
pibar.

PITA RII EECHA WOR: ADA JISAS RIINA HEKASAKECH

66 Pita rii inyika tar eemek eeka tarek, opelen otii tar harapa ma podar riiti wakasa
ma pochi siita yar.
67 Sii yari, Pita riita hik siitii war tarek, sii riina riiti misoman hehar he siitiichi sii
eecha wor, “Miita Nasaret Jisas riitaka taba tar.”
68 Rii meejichi woshepii majin wor: “Yaho. Nija bawa maji ada meejikasakech.”
Worek, rii heechi sabak ir. Irek, apochok aya wor.
69 Worek, eeta mima sii eeka riina kawka her. Herek, sii anadii ma siitii tari yenya
eecha wor: “Rii por doreba!”
70 Worek, Pita rii meejichi woshepii maji kawka bar. Worek, komas anadii siitii tar
ma yecha Pita riina kawka eecha wor: “Mii opoche woshepii tanakech. Rii por doreta
miita. Mii Galili nosapek tar ma.”
71 Worek, Pita rii maji kapasek bachi saba howuchi eecha wor: “Kwota kata ma riina
ba tawey ada riina hekasahech!”
72 Worek, apochok kawka wor. Worek, Pita rii hikichi Jisas riita bar majin. Jisas
rii mashi eecha wor: “Apochok aya upurus wo nediik miipa eeji hin piiriichar nedii
veenyikiita.” Worek, rii hikichi rii eeta harapa keya tar.

15

YECHA JISAS RIINA PAILAT YE IR

1 Worek, uhadiirek, opelen otii tar harapa ma ye, apoko saba ma ye, lo majin pokiitar
ma ye, kaunsil ma ye ya yopo wuchi maji apo diigiichi ye otii hamar. Worek, ye sen
pokok Jisas riiti tapan jir. Jichi riina ye i Pailat riiti tapak how har.
2 Worek, Pailat rii Jisas riina woher: “Mii boy Ju ma yechi aka tabo yima?” Jisas rii
eecha wor: “Eeta mii wocho.”
3 Worek, opelen otii tar har ma ye nokwapa nokwapa majin Jisas riitaban ba diima
tar.
4 Ba diima tarek, eena Pailat rii way Jisas riina maji kawka woher: “Boyewak mii
saka maji awasen bawak? Yecha miina nokwapa nokwapa ba diima majin bato.”
5 Worek, Jisas rii maji sen bakasakech siitii meejiba tarek, eena Pailat rii hechi rii
negiirabor.

YECHA JISAS RIINA BA DIIMANIGA HAK OTII TAR

6 Pasova noku sha a nediik Pailat rii ma mima ye wohechar man Pailat rii
heemachicharek ichar. Dii eeta Pailat riita otii tar abo.
7 Eeta nedii ma por rii poko ji tari riiti hi Barabas. Mashi Barabas rii ow otii ye i
tarek, rii ma poren sowakwor. Eena rii anadii ow otii ye i tar ma yechaka eecha poko
ji tar. Yecha gavman ma yenya pik otii tarek, ye eena poko ji tar.
8 Worek, nokwapa nokwapa ma mima ye Pailat eecha otii tawa boboyen eena
woheken ya yopo wuchi yichar.
9 Worek, Paiat rii yenya eecha woher: “Kwo boy eecha gegiyato ada Ju ma yechi aka
tabo yiman heemachinyak iken kwo eena hikitu?”
10 Paillat rii hehar hiki tar nokwapa nokwapa Ju ma ye Jisas riina sumowu tari,
opelen otii tar harapa ma ye eena hechi harapa yun yatar. Eena yecha Jisas riina riiti
tapak how har. Eena Pailat rii yatar Ju ma yenya woher, “Naman ada heemachinyak
ik?”
11 Worek, opelen otii tar harapa ma ye ma mima yechi wopun saboyer. Pailat riina
wohenyak riita Barabas riina heemachinyak iken eena otii tar.
12 Worek, Pailat rii ma mima yenya kawka eecha wor: “Ada eecha otiiney, kwo boy
eecha hikitu ada boy Ju ma yechi aka tabo yima riina shecha otiiken?”
13 Ye awasen uwar: “Na mek ji siitiichi!”

14 Pailat eecha woher: “Boyewak. Rii boy boboy kapaseken otii tarek?” Ye meejichi
kawka harapa uwar: “Mek na ji siitiichi!”
15 Worek, Pailat rii ma mima yechi inyaka wopun yecha podatebak hikichi i nobon
eena Barabas riina heemachirek ir. Worek, Pailat rii eecha otiirek, ye Jisas riina kubu
pichi, ye riina mek ji siitiichir.

OW ANA PICHAWA MA YE JISAS RIINA WOSOBOY KAPASEK OTII TAR

16 Worek, ow ana pichar ma ye Jisas riina yeechi gavman harapa riiti aka inyik ye ir.
Ye iri, anadii ow ana pichar ma yen uwar.
17 Worek, ye nayim siik tawa saket yeechi Jisas riina ruwuchi yamik tar pokon yeechi
yaya shagur veechi riiti masekiik ruwuchir.
18 Worek, ye riina woshiachi eecha wor: “Sen, mi Ju ma yechi aka tabo yima!”
19 Ye kubu yeechi riiti masiiken pichi sogwiyak piichi yecha yatii bogok putiichi yi
yichi anemesheroko boboyen otiir.
20 Wosoboy hamarek, ye riina ruwuchir nayim siik tar saket kwoyava yeechi riitin
awasen ruwuchir. Worek, ye riina yeechi mek ji siitiichik otii tar eemek ye ir.

YECHA JISAS RIINA MEK JI SIITIICHIR

21 Yecha nobok icharek, i ma poren jawor. Riiti hi Saimon. Rii tar eem Sairini. Riita
Aleksanda, Rupus piiriiti eepi. Rii harapa akamak iyareken ir. Ik icharek, yecha riina
yeechi Jisas riiti men Saimon riina heechi, wo hapachi heechirek, rii kiya ichar.
22 Yecha Jisas riina eem pochik ye ir. Siiti hi Golgata. Eeta maji siin eecha habato:
Masiik hapa.
23 Worek, ye wain ukun yeechi miir marasin ukuka eecha gwotiichi yaya Jisas riina
how har. How hari, Jisas rii yeechi akasakech.
24 Worek, ye riina eeta mek ji siitiichir. Worek, ye riiti siivatabin yeechi satu
anamesherokoken eena ye i yayar.
25 Niyega yadiik yecha riina mek ji siitiichir.
26 Riina ba diimar majin howuk keyiri eecha wocho: “Rii Ju Ma Yechi Aka Tabo
Yima.”
27 Yecha ma upurus hiyi yatar ow ana pichar ma upurus piiriina mek ji siitiichibar.
Poren mama yepak jirek, poren yeeji yepak jir.
28 Eecha otiirek mashi keyir maji sii siiken sokwari, sii eecha wor: “Yecha riina ma
kapasek otii tarika eecha kenyichi haba tar.”
29 Ma mima ye ya hechichi ichari, ye wosoboyechichi wokwoyachichi masiik wamar
wamaya icharecha eecha tenyecharecha wochar: “Mii eecha wochar harapa lotu akan
ada diigiichi yadii piiriichar siinak ada kawka otiichi yesokwakiita!
30 Apa mii men na heechi ya saka mayama yesokwa yichi!”
31 Opelen otii tar harapa ma ye, lo maji pokiitar ma ye ya eechaba Jisas riina wohega
wosoboye tar. Ye awasen awasen eecha wor: “Rii anadii man yesokwari, apa rii
mayama yesokwakasakech!
32 Nota na hecha kapo Kraist rii, Isrel aka tabo yima rii mek taweyn heechi muk ya
sakaney, nota riina hiki siitiichikiita!” Anadii ma upurus mek ji siitiichibari piir Jisas
riina eechaba wosoboyer.

JISAS RIITA HAR

33 Yadii nediik eeta niy siir. Eyey eemek eeka niy sii hamar. Ya yey nediik eeka hamar.
34 Hamarek, Jisas rii harapa uwachi eecha wor: “Eloy, Eoy, ama sabaktani?” Diita
majin nota dareboyeri sii eecha wocho: Eeji God, Eeji God, boyewak mii ana heechi
ir?”
35 Worek, ma kaw ye eeka tarek, ye eena meejichi eecha wor: “Na meeji. Riita Ilaija
riina habachi uwato!”

36 Ma por rii ya uku shiki a tawa boboyen yeechi wain sukuk kiiviichi mek jichi how
Jisas riiti kujak neekichi eecha wor: “Na kowu ta. Nota hechakiita kapo Ilaija rii riina
yeechi ya sakaken yato!”
37 Worek, Jisas rii harapa uwachi eeta kiiriidiichir.
38 Worek, harapa siivatabi harapa lotu akak tayechi tari, rii eeta nediik piikiichi
upurus sakar. Howuk mapo piikii ya sakar.
39 Ami ow ana pichar ma yechi harapa ma rii meka bana bana siitii tarek, Jisas
riita uwachi kiiriidiichirin her. Hechi rii eecha wor: “Diita ma rii eeta siikiin God
riiti yikapwa.”
40 Mima kaw ye eeka tari, yapa siimaka hebar. Magdala akama Maria sii yechaka
tar. Karakada Jems, Josis piiriiti awi, siiti hi Maria, sii, Salomi sii yechaka eecha taba
tar.
41 Jisas rii Galili nosapek icharek, kata mima ye riina sumowuniga kiyatayeniga
eecha ibatar. Anadii mima nokwapa nokwapa tar. Ye eechaba Jisas riitaka Jerusalem
akamak i yow ba tar.

YECHA JISAS RIINA YEECHI YE I TIIRIIMO SUPUK SEECHIR

42 Hogo sii nediik yarek, Arimatia Josep rii yar.
43 Riiti hi kepi tar. Rii kaunsil ma tar. Rii God riiti kigdomen kowu tar. Eeta nedii Ju
ma yechi akama siitar nediin sayar tar. Eena Josep rii Pailat riitak anabeyichi i Jisas
riiti maban yeechi ye i majin woher.
44 Worek, Pailat rii Jisas riita har majin meejichi negerabor. Worek, Pailat rii ami ow
ana pichar harapa ma riina uwa yayachi woher: “Jisas rii boy ha siiken har?”
45 Pailat rii ami ma riiti maji meejichi rii Josep riina eecha wor: “Riiti maban miita
keena yeechi ye i.”
46 Worek, Josep rii apoman rikin tokochi maban yeechi ya sakari, rikik jichi tiiriimo
supu pochik eeka ye i seechir. Eeta tiiriimo supu papan kwotiitar. Seechirek, ye papa
poren ye i supu nobon dasiipoyer.
47 Magdala Maria sii, Maria, Josis riiti awi, siita piiriita otiir boboyen her. Piiriita
Jisas riina ye i seechir eemen her.

16

JISAS RII SANIYEECHI AWASEN YA SOKWAR

1 Aka ma siitii tawa nedii hamarek, Magdala Maria sii, Maria, Jems riiti awi sii Salomi
sii yecha kwowa ya tawa boboyen tokochi Jisas riiti maban neekiken otii tar.
2 Uhadiirek, Sande niyegak yecha tiiriimo supun hek ir.
3 Ye nobon icharek ye awasen awasen eecha wor: “Kapo nama ye kata supun dasiipii
tawa papan nona jeyigwo ichikiita?”
4 Eeta papa eeta harapa. Eena ye eecha wochar. Worek, ye i yarechi mow her eeta
papan tagwa seechi tarek her.
5 Worek, ye i supuk yar her hadiiyey yikapwa rii Jisas riina seechir mama yepak eeka
yichar. Rii apoma tawa rikin ruwuchi yichar. Herek, ye eena harapa negerabor.
6 Worek, yichar ma rii eecha wor: “Opoche negerabotanakech. Kwo Nasaret Jisas
riina yeshato. Riina mek ji siitiichir. Wowak, rii saka diika tawak. Rii saniyeechi
awasen sokwar. Na he! Riina seechi tar eem diitata. Na he.
7 Kwo ne i. Ada bana maji riiti disaipel yen Pita riitaka napa yen eecha sawo. Jisas
rii Galili nosapek mapo heechi ichu. Kwona mapo worega napa eecha riina eeka i he.”
8 Worek, ye heechi geenyik ameya iyarer. Ye harapa nubunuburek, eena ameya i
yarer. Worek, ye iri anadii man sawokasakech. Ye harapa akii tar.

MAGDALA MARIA SII JISAS RIINA HER

9 Sande uhadiirek, Jisas rii saniyeechi sokwar. Sokwarek, rii Magdala Maria siitak
yarek, siita riina mapo her. Mashi eeta mima siin Jisas rii 7 spirit kapaseken yeechi
rabor mima.
10-11 Sii hechi sii Jisas riitaka eecha yo otii chishi tar ma yenya sawo tar. Sii yechak
yarek, ye inyakapwa hikirek eena keya tarek, sii ya yenya eecha wor: “Jisas rii
saniyeechi sokwa tawak, an her.” Ye meejichi eena saka hiki siitiichirek.

JISAS RII DISAIPEL UPURUSEN PIIRIITAK YAREK, PIIR RIINA HER

12 Worek, anadii Jisas riina sumowutar ma upurus piir akaman heechi akar eemek
icharek, Jisas rii piiriina akar yikadey mabak siichi i piiriin mukuchir.
13 Worek, piir awasen akamak heechi yar. Yarek, piir anadii riina sumowu tar ma
yenya her boboyen piir eena sawor. Sawori, yecha saka eena hikirek.

JISAS RII MAYAMA 11 DISAIPEL YENYA MUKUCHIR

14 Komas 11 disaipel ye otii atarek, Jisas rii mayama yenya eeka mukuchir. Rii yenya
majin wosawor. Yecha eena inyaka saka hiki siitiichirek. Yechi marenoku hapaga tar.
Ma kaw ye Jisas riita sokwar maban heri, yenya eena sawori ye saka hiki siitiichirek.
Eena Jisas rii yenya majin wosawor.
15 Rii yenya eecha wor: “Kwo na i. God riiti hadabas majin eyey nosapek tawa man
napa sawo ye i ta.
16 Kata ma rii Jisas riina hiki siitiichichaney, riipa riina yesokwa yichikiita. Riina uku
yeechikiita. Ma ye Jisas riina hiki siitiichinyan siiney, iipa rii sii siiken siikiita.
17 Jisas riina hiki siitiichichana ma yen diita mukuchichawa hapaga boboyen yenya
hakiita. Eeji hik yecha kapasek spirit yeechi rabokiita. Yecha akar saniga majin bakiita.
18 Ye hopun yeechi neekiney, kapasek ukun aney, yecha saka kapasek siikiitawak. Ye
yechi tapak hak otii tana man neeki taney, ye eeta kepi siikiita.”
19 Harapa Jisas rii yenya maji ba hamarek, God riita riina yeechi hevenek ye yowur.
Ye yowurek, rii God riiti mama yepak eeka yir.
20 Worek, eeta disaipel ye eyey eemek i ye ya tarek yecha God riiti maji ye i tar. Eeta
Harapa Ma rii yenya kiyatay tarek, hapaga boboyeka ye eecha otii tar. Otii tari eeta
mukuchir eeta yecha sawo tar maji sii eeta siiken.

LUK
Luk Riita keyir Maji Kepi

LUK RIITA DIITA MAJIN TIYOPILAS RIINA HEECHIREK YAR

1 Tiyopilas, sen. Nokwapa nokwapa ma ye notaka tar otiir boboyen ye eena je keyi
hechar.
2 Tasiir nedii ma yecha diita boboy hechi sawotar. Sawotarek, keyir ma yecha
meejichi keyi tar. Nota eechaba meejir.
3 Meejitarek, ada diita boboyen mashi na apa hehar hikichiniga an apa hikitu eeta
kepi ada diita meejir maji miina hehar keyichik.
4 Miipa miina maji poko tar majin miipa hehar siikiin hikiken, eena ada miina diita
majin keyichichu.

UKU YEECHIR JON RIINA YIMOWUR MAJI

5 Eeta nediik Herot riita Judia aka tabo yima tarek opelen otii tar ma por tar. Riiti he
eeta Sekaraia. Riiti opelen otii tar magwi, eeta Abaisa. Riiti mima siiti he eeta Ilisabet.
Siiti magwi ye eeta Eron riiti magwi.
6 Piiriita tarek, piiriita yo kepin otii tarek, God riita her. Piiriita God riiti lon, riiti
majin hehar somowutar.
7 Piiriita yikapwa biish. Siita makwo ma tar. Eena yikapwa biish. Piiriita apoko saba
siir.
8 Nedii pochi Sekaraia rii opelen otiitar ma tari, rii God riiti yon otii tar. Riiti yo nedii
tarek, rii otiitar.
9 Opelen otii tar ma yechi otii tar abon riita somowu tari, aboga hisiiri, riita God riiti
aka wok ichiniga kwowa ya tar boboyen cheyek tukutar.
10 Tukutar nediik ma mima ye sabak tarek, ye God riina maji batar.
11 Maji batarek, Sekaraia riita kwowa ya tawa boboyen tukutar cheyek mam yepak
siitii tarek, God riiti ejel por rii riitak yar.
12 Yarek, Sekaraia rii hechi nubu nubuchi akiir.
13 Akiirek, ejel rii eecha wor, “Sekaraia, opoche akiitanakech. Good riita miiti woher
majin meejirek, miiti mima Ilisabet, siita hoye yikapwan yimowukiita. Yimowunak,
riiti hin napa eecha haba ta, Jon.
14 Diita yikapwa riin yimowunak kichi inyaka kwoya hikikiita. Nokwapa nokwapa
ma mima yechi inyaka kwoyawoy hikitakiita.
15 God riita riina mey maka hewak, riita harapa ma siikiita. Riita wiski, wain
akasakech. Riina yimowunak, Holi Spirit riina takiikiisiitakiita.
16 Riita nokwapa nokwapa Isrel ma mima yenya yechi Harapa yechi God riina
awasen dareboyekiita.
17 Ilaija riita God riitaka hapaga ichawaga, diita ma rii eechaba God riiti miy somak
ikiita. Riita apoko yenya yaya yechi yikapwaka eecha heechikiita. God riina nasowoye
tawa ma yen riipa dareboytakiita. Dareboy tanak, ye inyaka kepi hiki tawa ma yechi
inyakan yakiita. Riipa God riiti ma miman Harapa riina sayarechikiita.”
18 Sekaraia rii ejel riina wor, “Boyega ada hikikiita diita maji siikiin batawey? Ada
apoko saba ma siir. Eeji mima eeta apoko saba siibar.”
19 Ejel rii riina awasen wor, “Ada Gebriel. Ada God riiti miy somak siitiito. Diita
hadabas majin miina sawoken eena riita ana heechirek yar.
20 Wowak, ada sawowa maji eeta God riiti nedii sokwakiita. Miita ada bawa majin
meejikasakech. Eena miiti kuja diimiikiita. Miita saka hiki siitiichiwak, eena miita

kuja saka bakiitawak. Ada miina bawa maji komas siikiin sokwanak, miita kawka kuja bakiita."

21 Diita nedii ma mima yecha Sekaraia riina kowutar. Kowuchiniga yecha hikichi kapo boyewak rii God riiti lotu akak eechaba eechaba tar.

22 Riita sabak yarek, rii yenya maji saka batarek, rii abatar. Eena yecha hikitar rii anada boboyen lotu akak eeka her. Maji saka worek, rii tapabak maji mukuchir.

23 Sekaraia riiti lotu akak yo otii nedii hamachi rii riiti akak awasen ir.

24 Komas riiti mima, Ilisabet, sii yikapwan kiyatar. Kiyaniga sii siiti akak niiwiika yokotapa eeka siir.

25 Sii eecha wor, "Apa eeta Harapa rii ana kwoya hecho. Apa riita eeji hiibiyan yeechi rabowa."

JISAS RIINA YIMOWUR MAJI

26 Ilisabet sii 6 niiwiika yikapwa poche kiyatarek, God rrita ejel Gebriel riina heechirek ir. Galili nosape akaman siiti hi Nasaret, eeka heechirek ir.

27 Irek, omunyegu mima pochin siitaka yar. Ma por tarek, riiti hi, Josep, riita yak tawa miman eena hisiir. Josep riiti wayega eeta Devit. Omunyegu mima siiti hi eeta Maria.

28 Eeta ejel rii siitaka yarek, rii siin eecha wor, "Sen apa. Na eshar ta. Eeta Harapa nijaka tawa. Tawak, rii ninya rukusiichiniga yeyada har."

29 Maria siita ejel sawotar maji meejichi nubu nubu tarek, sii maji mun hiki tar.

30 Worek, ejel rii siina eecha wor, "Maria, nija opoche akiitanakech. God riita ninya keena harapa rukusiito

31 Nija awi siikiita. Nija awi siinak, hoye yikapwan yimowukiita. Yimowunak, riiti hi Jisas na haba ta.

32 Rii harapa siikiita. Riina harapa howuk tawa God
rii yikapwa habatakiita.
Eeta God riita riina aka tabo yiman otiikiita. Riiti
wayega, Devit rii tarega, rii eechaba takiita.

33 Tanak, rii Jekop riiti yakapwan eechaba eechaba
neeki yesokwakiita.
Riiti kigdom eechaba eechaba takiita. Hamakasakech.

34 Worek, Maria sii meejichi ejel riina wor, "Ada omunyegu mima tawa. Ada makasakech. Boyega diita boboyen ada siikiita?"

35 Eeta ejel awasen wor, "Eeta Holi Spirit riita nijaka yakiita. Yanak, God riiti hapaga otii tawa boboy ninya gamukiita. Eena diita kepi yikapwa riina God Riiti Yikapwan habatakiita.

36 Niji yakaa, Ilisabet, siina na hiki ta. Sii eeta apoko saba mima siir. Siirek, ma ye eecha wocho, sii keena yakapwan saka yimowukiitawak. Wowak, sii yikapwan kiyato. Yokotapa abo yokotapa pochi niiwiika siir.

37 God rrita eyey boboy keena otiikiita."

38 Maria sii eecha wor, "Ada Harapa riiti yo otiitawa wakasa mima. Miita bawa majin wowey, sa way ta." Worek, ejel rii heechi ir.

MARIA SII ILISABET HEKEN YAR MAJI

39 Komas Maria sii boboyen sayarechi ameya heechi kwowuk tar eemek heechi ir. Judia nosapek ir.

40 Sekaraia, Ilisabet piiriiti akak ir. I hechi Ilisabet siina woshiar.

41 Woshiarek, Ilisabet sii meejirek, eeta yikapwa rii siiti biik tari, nyegiirabor. Holi Spirit rii yarek, Ilisabet siina takiikiisiirek,

42 sii harapa uwar, “Nija akar eyey mimaka tari, God riita nijaban keena rukusiito.
God riita niji yikapwan keena rukusiito.
43 Boyewak diita boboy eeta ana yawak, eeji Harapa riiti nokwapa ana hek yawa?
44 Ada nija ana woshiar majin meejiwak eeji yikapwa eeji biik tari, ameya rii kwoya
woy hikichi, nyegiirrabor.
45 Nija God riita ninya wochirek yar majin sokwaken hiki siitiichiwey, niji inyaka
kwoya woy hikikiita.”

MARIA SII HOKWA CHICHAR

46 Maria sii eecha wor,
“Eeji wopu eeta Harapa riiti hin yesokwato.
47 Eeji yesokwa yichi tawa God riita otiirek, eeji
inyaka eeta kwoya woy hikitu.
48 Ada God riiti kubuchey wakasa mima tawey,
rii ana hikitar.
Apa na komas eyey ma mima yecha eecha habatakiita:
Ada eeta God riita rukusii tawa mima.
49 Harapa otii tawa God riita harapa boboyen ana
otiichicharek eena ana eecha habatar.
Rii ti hi eeta Holi.
50 Ma mima mukaw mashi tarek, apa tawak, komas
tabatawak, riita riiti hehar otii tawa boboyen eena
God riina akii tawa man eena mukuchichu.
51 Riita riiti hapaga tawa tapan mukuchir.
Wohipi tawa ma yechi inyaka otii hiki tawa boboy
otiirek, riita yenya otii poy pakar.
52 Rii harapa akii tabo yima yenya dagiir poyer.
Wok woy tawa ma yenya riita yesokwar.
53 Rii eecha ha tawa ma yenya hadabas aboboyen
takiikiisiir.
Ye yaka tawa ma yenya wochirek ye sobo ir.
54 Riita noti wayega yenya wotar majin rii yesokwar.
Riiti wakasa ma, Isrel, yenya rii kiyatayek yar.
55 Rii Ebraham riina hehar rukusii tari saka abosuchirek,
Rii Ebraham riiti yikapwan yenya eechaba eechaba
saka abosuchitarek.”
56 Worek, Maria siitaq niiwiika piiriichar kaka siirek, sii Ilisabet siina heechi siiti
akamaka awasen ir.

UKU YEECHIR JON RIINA YIMOWUR

57 Ilisabet yimowur nediik yarek, sii hoyey yikapwan yimowur.
58 Yimowurek, siiti bana bana tar ma siiti magwi Harapa riita siina kepi otiitar
boboyen ye meejichi yaniga siitaka maji kwoyawoy batar.
59 Yikapwa rii 8 yadii tarek, yecha sapi dagii rabok yar. Yarek, yecha riina hin habak
Sekaraia apoko riiti hin, eena waga habatar.
60 Worek, riiti awi eecha wor, “Yaho. Sekaraia habakasakech. Riiti hi eeta Jon.”
61 Yecha awasen siina eecha wor, “Niji magapana diita yikadey hi takasakech.”
62 Worek, yecha eepi riina tapa maji batawak woher, “Kapo boy riiti hin habataki-
ita?”
63 Worek, Sekaraia riita jeyn yaken woher. Wohechi keyirin kadiirek eecha wor,
“Riiti hi eeta Jon.” Worek, eyey nyegiirabor.

64 Eeta nedii Sekaraia rii kawka maji sokwarek kawka maji batar. Baniga, rii God
riiti hin yesokwatar.
65 Worek, bana bana tar ma ye harapa akii tar. Worek, diita otiir boboy Judia kwowu
tar eemek eeka i ye ya tar.
66 Eyey ma mima ye meejichi hikichi woher, “Kapo boy diita yikapwa riipa boy
siikiita?” Eeta geenyek siir God riiti hapaga boboy eeta yikapwa riitaka siir.

SEKARAIA RIITI KOMAS SOKWAK TAWA MAJI

67 Riiti eepi, Sekaraia, riina Holi Spirit yaniga takiikiisiirek, Sekaraia rii komas
sokwak tawa majin sawor:
68 “Eeta Harapa, Isrel yechi God, riina na kwoya
babatanak na kwoya ba hiki ta.
Rii riiti ma mima kiyatayek yar. Yenya heemachik
eena yar.
69 Riita otiirek, yesokwa yicha ma sokwar.
Sokwarek, riita nona yesokwa yichir.
Dii eeta Devit, God riiti wakasa ma, riiti neja.
70 Mashi mashi riita riiti piirapet, maji sawo tar
ma kepi, riita yechi kujak eecha wor.
71 Riita wotar, nona o ana pichawa ma yecha nona dagiir
poyek otii tanak, riita nona yesokwa yichikiita.
72 Riita noti wayega yenya eecha wor, “Ada yenya
mashi wotar majin saka abosuchikiitawak.
Ada kwona hehar rukusiitakiita.
73 Riiti noti wayega Ebraham riina majin wotar,
74 o ana pichawa ma yecha nona dagiir poyek otii tanak, riita
nona yesokwa yichikiita.
Riita wotar, nota riiti yon otiichinyey, nota sak
akiikiitawak.
75 Riita wotar, riita nona riiti miyik henyak, nota eechaba
eechaba kepi takiita. Eechaba eechaba hehar takiita.
76 Miita eeji yikapwa.
Howuk tawa God riiti piirapet miina harapa habatakiita.
Miita Harapa riina mapo ikiita. Mapo iniga Harapa
riiti nobon takiichikiita.
77 Takiichinyak, riipa God riiti ma miman yenya yesokwa
yichiken eena wokiita. Yechi kapasek boboyen bachi
poyeken eena wokiita.
78 Noti God rrita nona hehar rukusiito.
Riipa otiitanak, hevenek tawa haba nona
okoreechichakiita.
79 Niyi kiyik yichawa man, hak otii tawey, haba
eeta yenya okoreechichakiita.
Okoreechichanak, hechi noti yatii kepi wey tawa nobok
piitiikiita. Wonyak, nopa kepi hikichi ikiita.
80 Eeta yikapwa, Jon, sokwatar. Sokwatarek, riiti spirit hapaga sokwar. Riita me biish
tar eemek akama biish tar eemek, eeka yichar. Yi yi yicharek, komas nedii riita Isrel
ma mima yechi miy somak ya sokwar.

2

JISAS RIINA YIMOWUR

1 Eeta nedii Rom ma aka tabo yima, Sisa Ogastas, riita lo majin heechirek ir. Riiti
kigdom eyey ma mima yenya diita lon heechirek ir. Riiti lo eecha wor, eyey ma mima
yechi hin jeyek sa keyi ta.
2 Diita mapo hin keyir yo otiitari, eeta nedii Sairinias rii Siria nosape neeki
yesokwatar ma.
3 Worek, eyey ma mima yecha yechi akama hin keyiken heechi ir.
4 Worek, Josep rii Nasaret akama, Galili nosape tarek, heechi Judia nosape eeka ir.
Betlehem akamak ir. Ada tabo yima, Devit riin mashi mashi eeka yimowurek, Josep rii
Devit riiti neja tarek, eena Josep rii eeka ir.
5 Maria ri mima sii riitaka ir. Piiriiti hin keyik eena ir. Sii yikapwaka tarek, ir.
6 Piiriita Betlehem akamak tarek, Maria sii yikapwa yimowu nedii yar.
7 Yarek, sii siiti mapo yikapwa, hoye yikapwan, yimowur. Yimowurek, sii riina
siivatabi jichi bulamakaw aboboy heechi tar eemek eeka seechir. I ye ya tar ma yechi
wa tar aka eeta takiikiisiir. Eena bulamakaw yechi eemek eeka watar.

EJELL YECHA SIPSIP HEHAR TAR MA YECHAK YAR

8 Kata eemek sipsip hehar tar ma kaw yecha niyik yechi sipsip siitii kowu tar.
9 Eeka tarek, God riiti ejel yechak yar. Yarek, God riiti harapa yama yenya okoreetar.
Worek, yecha harapa akii tar.
10 Akii tarek, ejel rii yenya eecha wor, “Opoche akiitanakech! Ada hadabas hiki tawa
majin yayar. Ma mima ye meejinak, yecha inyaka kwoya woy hikikiita.
11 Apa niy Devit riiti akamak kwoti yesokwa yicha tawa ma riina yimowur. Rii eeta
Kraist, eeta Harapa!
12 Na he. Diita boboyen henyak, kwo hikikiita riita eeta omutiik: Eeta yikapwan
siivatabi jichi bulamakaw yechi aboboy heechi tawa eemek eeka seechitu.”
13 Worek, ameya nokwapa nokwapa hevenek tawa ejel yecha yaniga God riina
hokwa chichar. God riiti hin yesokwaken eena chichar. Diitata chichar:
14 God riiti hin howuk tawa eemek na yesokwa ta.
Ma mima ye diita nosapek tawey, God riita yenya
kepi hiki tawey, God riiti wopusha tawa boboy
yechaka sa ta.

SIPSIP HEHAR TAR MA YE JISAS RIINA HEKEN IR

15 Ejel yecha yenya heechi hevenek irek, sipsip hehar tar ma yecha awasen awasen
eecha wor, “Nota Betlehem akamak na hawa ik. Diita otiir boboyen God riita nona
woweyn, nota na heechi i he.”
16 Worek, yecha ameya heechi ir. Irek, iyarechi yecha Maria, Josep piiriina yesha
hechi yikapwa riita bulamakaw yechi aboboy heechi tar boboy eeka watarin her.
17 Hechiniga, yecha eyey ma miman ejell rii diita yikapwan bar majin wor.
18 Worek, eyey ma mima yecha sipsipen siitii kowutar ma yecha bar majin meejichi
yecha nubu nubu tar.
19 Worek, Maria sii hechi makabek heechir. Saka abosuchirek. Diita boboyen sii
inyaka wopu siitiik hiki tar.
20 Worek, sipsip siitii kowutar ma ye heechi awasen ir. Iniga God riina hokwa chichar.
Harapa boboyen yecha herin meejirin eena God riina kwoya babatarek, kwoya ba hiki
tar. Ejel riita yenya batari, ii eeta sokwar.

YE JISAS RIINA HIN HAR

21 Komas 8 yadii hamarek, eeta sapi dagii poye tar nedii yarek, yecha riiti hin eecha
habar, Jisas. Diita hin ejel rii mapo biik tar nediik har.

JISAS RIINA HARAPA LOTU AKAK YE IR

22 Moses riiti lo wori, piiriiti otii yeetetar nedii hamarek, piiriita Jisas riina yeechi
Jerusalem akamak ye ir. God riina sobo haken ye ir.
23 God riiti keyir lo maji eecha wocho, “Eyey mapo hoye yikapwan yimowunak sa
habata rii eeta holi, rii eeta God riiti.”
24 God riiti lo wori yecha kawka sejikiir apo upurus aponima yi upurusen upurus
hak wori piiriina yeechi ye iniga eeta opelen otiir.
25 Worek, ma por rii Jerusalem akamak tarek, riiti hi eeta Simion. Simion rii yo kepin
otii tar ma. Rii God riiti nobon somowutar. Riita Isrel ma yenya yesokwa yichi tawa
ma riina kwoutar. Holi Spirit riita riitaka tar.
26 Holi Spirit riita riina mukuchirek, rii hikir rii eeta Kraist, God riita wotarin, rii
eena hechiniga komas riipa hakiita.
27 Holi Spirit rii otiirek, Simion rii harapa lotu akak ir. Irek, Mariaka Josep piiriita
Jisas riina harapa lotu aka wok ye ir. Lo maji eecha wori, eena ye ir.
28 Ye irek, Simion rii hechi yikapwan riiti tapak yeechi God riina woshi atar. Eecha
wor:
29 “Apa miita wotar majin sokwar.
Miiti wakasa ma, ana, na heechinak
anapa eshar ikiita.
30 Eeji miyik ada miiti yesokwa yicha
tawa boboyen hehar hewa.
31 Miita eyey ma mima yechi mi somak
sayar otiichir.
32 Mii eecha haba yama tawey, mii shebo shebo biish
tawa ma yenya miiti nobon mukuchichu.
Miiti hadabas boboyen miiti Isrel ma mima yenya hato.”
33 Simion riita Jisas riina hechi bar majin yikapwa riiti awi, eepi piir meejichi
henebarabor.
34 Simion rii piiriina God riiti kepi majin bar. Riiti awi siina eecha wor,
Diita yikapwan God riita hisiir. Hisiirek, rii
otiichinyak, nokwapa nokwapa Isrel ma yecha
tepekeyinechi sakakiita.
Nokwapa nokwapa anadii ma yecha sokwakiita.
God riita otiirek, riita God riiti nobon ma yenya
diita nobon dasiipiiken otiikiita.
35 Yecha eena otiiniga yechi veenyi hikitar inyakaka
tar boboyen riita geenyik yenya kwodii wokiita.
Wonyak, niji inyakan meseken eekik pikiita.
36 Piirapet mima pochi siita eeka tarek, siiti hi Ana. Sii Panuwel riiti yikapwa. Siiti
magwi eeta Aser. Sii apokosaba mima. 7 sukwiya siiti maka tarek, rii har.
37 Harek, sii 84 sukwiya saniga tar. Apokosaba siir. Sii harapa lotu akan
heechikasakech. Sii eechaba eechaba God riina maji kwoya ba ba tarek, kwoya ba
hiki tar. Sii aboboy kaw saka atarek. Sii God riina maji batar.
38 Kata nedii Josep, Maria piir harapa lotu akak tarek, sii iyarechi God riina
woshiachiniga sii diita yikapwan hikichi maji bar. Kowutar ma yenya maji bar. Yecha
God riita Isrel ma miman yesokwaken kowutar.

JOSEP RII NASARET AKAMAK AWASEN IR

39 Yecha eyey God riiti lo keyir maji otii hamarek, yecha Galili nosape awasen heechi
ir. Yechi akama Nasaret, eeka ir.
40 Eeta yikapwa sokwatar. Sokwachi hapaga siir. Siirek, rii hokwa sokwa tawa maga
siir. God riita riin hehar rukusiitar.

HADIIYE YIKAPWA JISAS RII HARAPA LOTU AKAK IR

41 Eechaba eechaba sukwiya Jisas riiti awi, eepi piiriita noku sha aken Jerusalem
akamak ir. Noku sha atawa boboy siiti hi Pasova.
42 Jisas riita 12 sukwiya tarek, yecha otii tar boboyen somowu tarek, yecha Pasova
noku sha ak eena ir.
43 Noku sha a hamarek, yecha yechi akamaka heechi iken otiir. Heechi ik otiirek,
yikapwa Jisas rii Jerusalem akamaka tar. Tarek, riiti awi, eepi saka hikirek.
44 Piiriita eecha hikitar Jisas rii kapo awasen ichar ma mima yechaka kapo eecha
tawa. Eena yadii pochi piiriita noboka ichar. Yadii pochi nobon opoy icharek, piiriita
riina yesha hipur. Nareboy, magwi yechaka eecha riina yesha hipur.
45 Yesha hiputarek, piiriita Jerusalem akamak kawka yeshaken eena ir.
46 Yadii piiriichar hamarek, piiriita riina harapa lotu akak eeka her. I heri, rii Ju ma
maji poko tar ma yechaka eecha yichar. Yiniga rii yechi majin meejichi awasen yenya
wowohechar.
47 Eyey ma yecha riiti majin meejirin yecha negerabor riiti majin.
48 Riiti awi, eepi piir riina hechi negerabor. Worek, riiti nokwapa sii riina eecha wor,
“Eeji yikapwa, boyewak miita sinya eecha otiiwa? Miina yesha hipurek, miiti eepi
adaka sicha miina inyakapa hikichiniga miina yeshato.”
49 Rii piiriina awasen eecha wor, “Boyewak kicha ana yeshatar? Ki kapo saka hikirek
eeta kepi ada keena eeji Apoko riiti akakeeka tawa?”
50 Worek, piiriita riita bar majin saka hikirek.
51 Worek, Jisas riita piiriitaka Nasaret akamak ir. Irek, riita piiriita batar majin
meejichi mayishichar. Riiti nokwapa sii diita otiitar boboyen siiti inyaka wopuk heechi
tar.
52 Worek, Jisas rii sokwar. Sokwaniga maba kepi siirek, hokwa sokwar. Siirek, God
riita riina rukusiitar. Ma ye riina rukusiitar.

3

UKU YEECHIR JON RII MAJI SAWOTAR

1 Taibirias Sisa rii 15 sukwiya siitii kowu tarek, Pontias Pailat rii Judia nosap harapa
gavman ma tar. Tarek, Herot rii Galili nosap harapa gavman ma tar. Pilip, riiti kumwoy,
rii Ituria nosap, Trekonaitis nosap harapa gavman ma tar. Laisenias rii Abilini nosap
harpa gavman ma eeta nedii tar.
2 Anas, Kaiapis piiriita harapa opelen otii tar ma tar. Eeta nedii God riiti maji eeta
Jon, Sekaraia riiti yikapwa, riitaka yar. Rii me bish tar eemek eetaka tar.
3 Yarek, Jon riita Jodan pak bana bana tar nosapek i ye ya tar. I ye ya tarek, rii eecha
sawotar, “Noti kapasek otii tawa boboyen na diireboyechi uku yeetii poy. Wonyey, God
riita kwoti kapasek boboyen bachi poyekiita.
4 Piirapet Aisaia riita keyir maji eecha wor:
“Me biish tar eemek aya sii eeka uwato:
‘Harapa riiti nobon na sayarechicha!
Eye nobo na tak seechi. Wonyak, riipa eeka ikiita.
5 Tabotii wawu woy takiikii siitakiita.
Eye harapa kwow karakada kwow otiiniga
sheyshey siitakiita.
Kuriikwor tawa nobo otii danegwa seechikiita.
Tomo tam papaka tawey, otii kepi siikiita.
6 Eye ma mima yecha God riita eysokwa yichi tawa
boboyen yecha hekiita!”

7 Nokwapa nokwapa ma mima yecha Jon riitak uku yeechik yatar. Rii yenya eecha
wor, “Kwo hopo yechi yikapwa. Kapo nama kwona eecha wor, ‘Komas God riiti
kwotaye yana boboyen na heechi akii i.’
8 Kwo na yo otiichi akar man na mukuchicha: Kwota kwi kapasek boboyen heechir.
Opoche kwota eecha batanakech, ‘No Ebraham riiti yikapwa.’ Ada kwona siikiin
wocho, God rii eeta kiki sowa rii papan yeechiniga otiichirek, Ebraham riiti yikapwaga
eecha siikiita.
9 Yeebiiru me muk bana bana wato. Eyey me omu wanan siiney, iipa ye yechi hik
rabokiita.”
10 Ma mima yecha riina wohechar, “Nopa boyen otiikiita?”
11 Rii awasen eecha wor, “Ma por rii siivatabi upurus taney, poren na biish tana man
ha. Ma aboboy taney, napa eechaba ha ta.”
12 Takis yan ya tawa ma uku yeechik yar. Yarek, ye Jon riina woher, “Tisa, nopa
boyen otiikiita?”
13 Rii yaka yakasakech.”
14 O ana pichawa soldia kaw ye riina woher, “Nopa boyen otiikiita?” Rii awasen
eecha wor, “Kwota yan woshepii yeechi kwowuk woyetanakech. Kwota piken otiichi
yan wohegiya yatanakech. Anasak tawa aka woshepii batanakech. Kwo opoche
yakech keyi tanakech. II siikayekiisii.”
15 Ma mima yechi inyakak hikiniga kowutar. Jon riina harapa hikitar. Inyaka hikichi
wor, “Rii kapo mapo wotar yak tawa Kraist.”
16 Worek, Jon rii yenya eecha wor, “Ada kwona ukuk uku yeechichu. Komas ma por
rii yanak, riipa harapa siikiita. Ada karakada siikiita. Ada saka kikisowak, wonyak,
ada riitii yatiin su poko hogok wonyak. Riipa kwona Holi Spiritek hika eeka uku
yeechikiita.
17 Rii riiti gishagu riita tapak neekitu. Tapak neekitawak, riita kepika, kapasekiika
keyiboto. Otii tawak, riita witen heechi tawa akak heechinak, sharega rii yeechi hik
eechaba eechaba tukutakiita.”

HEROT RII JON RIIN POKO JI AKAK HEECHIR

18 Hadabas majin sawochiniga nokwapa nokwapa nobon Jon riita ma miman yenya
kiyapotar.
19 Worek, Jon riita Herot, harapa gavman ma riina o maji bar. Herot rii mima pochin,
riiti yaka riiti mima siina yar. Akar kapasek boboy otiiba tarek, eena Jon rii riina o maji
bar.
20 Worek, Herot rii way kawka kapasek boboyen otiir. Rii Jon riina pokok jir.

JON RIITA JISAS RIINA UKU YEECHIR

21 Eeta nedii Jon rii ma mima yenya uku yeechi hamarek, rii Jisas riina uku yeechibar.
Worek, Jisas rii God riina maji batarek niir eeka tagwar.
22 Tagwarek, Holi Spirit rii sejikiirega eecha haga riitak yar. Worek, aya niirek uwari
eecha wor, “Ada miina kwoya hecho. Mii eeji Yikapwa. Eeji inyaka miina kwoya woy
hikitu.”

JISAS RIITI YEYI, WAYEGA, YECHI HI

23 Jisas riita riiti yon yesokwari rii 30 sukwiya tar. Ma mima eecha hikitar rii Josep
riiti yikapwa.
Josep rii Hilai riiti yikapwa.
Hilai riita Matat riiti yikapwa.
24 Matat riita Livai riiti yikapwa.
Livai riita Melkai riiti yikapwa.
Melkai riita Janai riiti yikapwa.

Janai riita Josep riiti yikapwa.
25 Josep riita Matataias riiti yikapwa.
Matatais riita Emos riiti yikapwa.
Emos riita Neam riiti yikapwa.
Neam riita Eslai riiti yikapwa.
Eslai riita Nagai riiti yikapwa.
26 Nagai riita Meat riiti yikapwa.
Meat riita Matatais riiti yikapwa.
Matataias riita Semen riiti yikapwa.
Semen riita Josek riiti yikapwa.
Josek riita Joda riiti yikapwa.
27 Joda riita Joanan riiti yikapwa.
Joanan riita Resa riiti yikapwa.
Resa riita serababel riiti yikapwa.
Serababel riita Sialtiel riiti yikapwa.
28 Sialtiel riita Nerai riiti yikapwa.
Nerai riita Melkai riiti yikapwa.
Melkai riita Edai riiti yikapwa.
Edai riita Kosam riiti yikapwa.
Kosam riita Elmedam riiti yikapwa.
Elmedam riita Ea riiti yikapwa.
29 Ea riita Josua riiti yikapwa.
Josua riita Eliesa riiti yikapwa.
Eliesa riita Jorim riiti yikapwa.
Jorim riita Matat riiti yikapwa.
Matat riita Livai riiti yikapwa.
30 Livai riita Simion riiti yikapwa.
Simion riita Juda riiti yikapwa.
Juda riita Josep riiti yikapwa.
Josep riita Jonam riiti yikapwa.
Jonam riita Elaiakim riiti yikapwa.
31 Elaiakim riita Melia riiti yikapwa.
Melia riita Mena riiti yikapwa.
Mena riita Matata riiti yikapwa.
Matata riita Netan riiti yikapwa.
Netan riita Devit riiti yikapwa.
32 Devit riita Jesi riiti yikapwa.
Jesi riita Obet riiti yikapwa.
Obet riita Boas riiti yikapwa.
Boas riita Salmon riiti yikapwa.
Salmon riita Nason riiti yikapwa.
33 Nason riita Aminadap riiti yikapwa.
Aminadap riita Admin riiti yikapwa.
Admin riita Anai riiti yikapwa.
Anai riita Hesron riiti yikapwa.
Hesron riita Peres riiti yikapwa.
Peres riita Juda riiti yikapwa.
34 Juda riita Jekop riiti yikapwa.
Jekop riita Aisak riiti yikapwa.
Aisak riita Ebraham riiti yikapwa.

Ebraham riita Tera riiti yikapwa.
Tera riita Neho riiti yikapwa.
35 Neho riita Serak riiti yikapwa.
Serak riita Riyu riiti yikapwa.
Riyu riita Pelek riiti yikapwa.
Pelek riita Iba riiti yikapwa.
Iba riita Sila riiti yikapwa.
Sila riita Kenan riiti yikapwa.
36 Kenan riita Apaksat riiti yikapwa.
Apaksat riita Sem riiti yikapwa.
Sem riita Noa riiti yikapwa.
37 Lemek riita Metusala riiti yikapwa.
Metusala riita Inok riiti yikapwa.
Inok riita Jeret riiti yikapwa.
Jeret riita Mahalalil riiti yikapwa.
Mahalalil riita Kenen riiti yikapwa.
38 Kenan riita Inos riiti yikapwa.
Inos riita Set riiti yikapwa.
Set riita Adam riiti yikapwa.
Adam riita God riiti yikapwa.

4

GABA RII JISAS RIINA OTII OTII HECHAR

1 Jisas riita Holi Spirit takiikiisiich, rii Jodan pa heechiniga ir.
2 Heechi irek, Holi Spirit rii 40 yadii me biish tar eemek riina ye irek, Gaba rii riina otii otii hechar. Eeta nedii rii aboboy saka atarek. Worek rii harapa eechin har.
3 Gaba riita riina eecha wor, “Mii God riiti Yikapwa taney, na miita diita papan wonyak sa geyek sii.”
4 Jisas rii awasen eecha wor, “God riita keyir maji eecha wocho, ‘Ma geyiban aney, sii kikisiikasakech.’ ”
5 Worek, Gaba rii riina yeechi howuk ye i nosapek tawa nokwapa nokwapa boboyen ameya mukuchir.
6 Gaba rii eecha wor, “Ada diita eye nosap tawa boboyen hapaga tawaboboyen miina hakiita. eye diita boboyen ana har. Harek, ada hikitawey, ma poren ada haken wonyey anapa keena riina hakiita.
7 Miita yatii bobo piitiichi adana kwoyaba banak ana kowyaba hiki taney, diita eyey boboy eeta miitiba.”
8 Jisas rii awasen eecha wor, “God riiti keyir maji eecha wocho, ‘Mii God riitaban na kwoyaba ba ta. Na riitaban na somowu ta.’ ”
9 Worek, Gaba rii Jisas riina Jerusalem akamak ye i harapa lotu akak ye yo siitiichi eecha wor, “Mii God riiti Yikapwa taney, diika na siitiichi durii.
10 Keyir maji eecha wocho:
‘God riipa ejel yenya heechinak, inyak yepa
miina siitii kowukiita.’
11 “Eeta eechaba wocho, ‘Yepa tapak miina
neeki inyak, papa miiti yatii oborokukasakech.’ ”
12 Jisas rii awasen eecha wor, “Keyir maji eecha wocho, ‘Mii opoche God riina otii otii hechanakech. Rii eeta miiti harapa God.’ ”
13 Gaba rii diita yikadey boboy Jisas riina otii he hamachiniga akar nediin eena kowur.

JISAS RII YON GALILI NOSAPEK YESOKWAR

14 Holi Spirit rii Jisas riitaka harapa tari, rii Galili nosap awasen ir. Worek, riita otiir
yo maji i ye yar.
15 Rii yechi lotu akak iyar barek, yecha riiti hin yesokwar.

NASARET MA YE JISAS RIINA NASOWOYER

16 Worek, Jisas rii Nasaret akamak ir. Nasaret Jisas riita sokwa ma siir akama. Dabat
nedii tarek, yecha otii tar abon eena somowure, rii yechi lotu akak ir. Irek, rii i riiti
majin kadiik siitiir.
17 Siitiirek, piirapet Aisaia riita keyir jeyn riina har. Harek, rii jeyn tagwachi eeta
majin kadiir.
18 “God riiti Spirit adaka tawak,
Riita kiiriisiiposii tawa man ada hadabas
maji kepin sawoken hisiir.
Ada diita majin sawoken eena ana wochirek ir.
Wochirek iri, poko jichawa man heemachik,
Ma miy dumu tawey, ye sapa mey maka hek,
Ma dagiir poy taweyn heemachik,
19 God riiti hadabas sukwiya yenya sawoken,
eena ana wochirek yar.”
20 Jisas rii kadii hamachi jeyn rii gwonyebiiriir. Gwonyebiiriichi rii jeyn aka siitii
kowu tawa man ho har. Ho heechi rii he yir. Yirek, akak tar ma ye riitaban hechar.
21 Tarek, rii yenya maji wor, “Diita kadiiwa majin kwo meejiwey, apa nedii siiken
sokwawa.”
22 Meejichi yecha riina kwoya woy hikichi riita kujak bar majin eena meejichi ye
henebarabor. Yecha eecha wor, “Rii kapo Josep riiti yikapwa?”
23 Rii yenya eecha wor, “Ada hehar siiken hikitu kwo na ana majin kepin ba. Kwo
kapo bak, ‘Dokta, miita miiti maban mayama na mapo hehar ta.’ Kwota ana kawka
eechaba kapo bak, ‘Miita Kapaneam akamak miita yo otiirega nota meejiri apa diita
akamak nopa eechaba otii.’ ”
24 Jisas rii kawka eecha wor, “Ada kwona wocho, yecha piirapet por riiti majin ri
akama siikiin ye meejikasakech.
25 Ana na meeji: eeta siiken, Ilaija riita tar nedii nokwapa nokwapa mibiya mima ye
Isrel nosapeka tar. Worek, sukwiya piiriichar niiwiika 6 wayi vakasakech. Worek, ma
mima ye harapa eechin har.
26 Worek, God riita Ilaija riina Isrel mibiya miman Saidon nosapek tarek, eeka
wochirek ir.
27 Piirapet Ilaisa riiti nedii nokwapa nokwapa ma mima noma pichar. Worek, ma
poren uku yeetii kepi hekasakech. Neaman Siria ma, riitaba uku yeetii maba kepi
her.”
28 Eyey ma mima lotu akak tari, yecha meejichi inyaka harapa kwotayer.
29 Inyaka kwotayechi yecha sokwachi Jisas riina tapak yeechi kwowuk tar akamak
ye yo ye ichi rabochinyak iken hikir.
30 Worek, Jisas rii ma yechi nediik iniga ir.

KAPASEK SPIRITEKA TAR MA

31 Worek, Jisas rii Galili akama, Kapaneam, eeka i siir. I siichi sabat nedii yenya maji
pokii tar.
32 Pokii tarek, ye riiti maji meejichi nyegarabor. Jisas riita bawa maji eeta hapaga
bor maji. Eena ye nyegarabor?
33 Ma por rii lotu akak tari, kapasek gaba eeta riitaka eecha tar. Tarek, riiti aya Jisas
riina harapa uwar,

34 “Nasaret Jisas a, boyewak mii diika yawey nona shecha otiik yawa? Mii kapo nona
kapasek otiiken yawa? Ada miina hecho. Mii eeta God riiti ma kepi wey.”
35 Worek, Jisas rii kapasek gaba riina harapa wo sowur, “Miiti kuja na diim. Eeta ma
riina na heech.” Worek, kapasek gaba eeta riina ma mima yechi nediik otiichirek, rii
sakar. Sakarek, gaba eeta riina ma mima yechi nediik otiichirek, rii sakar. Sakarek,
gaba rii heechi riin pishamanekasakech.
36 Eyey ma mima ye hechi heneborabochi, awasen awasen eecha wor, “Boy yikadey
maji diitata? Rii kapasek gaba yenya hapaga maji bawey, hisaw tawa majin wo
sowuwey, yecha heechitu.”
37 Worek, Jisas riita otiir majin kata nosapeka eeka i ye yar.

JISAS RIITA PITA RIITI MIMA SIITI NOKWAPAN OTII KEPI SIIR

38 Worek, Jisas rii lotu aka heechi Saimon riiti akak ir. Saimon rii mima siiti nokwapa
siita maba harapa hi uwutar. Hi uwutarek, ye Jisas riina yak woher.
39 Worek, rii i siiti watar eemek siitiichi maba hi uwutar boboyen wor. Worek, siiti
maba hi uwutar boboy eeta ameya kepi siir. Worek, sii sokwa aboboy otiichi sii aboboy
gwotiir.

JISAS RII NOKWAPA MA MIMA YENYA OTII KEPI SIIR

40 Ya yey nedii eyey ma mima ye hak otii tar ma boboyeka ta yey tari yechaka tari
ye yeechi Jisas riitak ya yar. Yayarek, rii riiti tapa eeta eyey ma mima yenya howuk
neekiiri, ye eeta kepei siir.
41 Nokwapa nokwapa kapasek gaba eechaba yenya heechiniga uwato: “Mii God riiti
Yikapwa.” Worek, rii yenya wo sowuchi banan anachekiir. Yecha hikir rii eeta Kraist
eena Jisas rii bokonar yecha kawka maji banakech.

JISAS RII JUDIA NOSAPEK GOD RIITI MAJIN SAWOTAR

42 Uhaderek, Jisas rii akama heechi ma biish tar eemek heechi ir. Irek, ma mima ye
riina yeshatar. Yesha hechiniga ye riina eeka anachek heechiken otiir.
43 Worek, rii awasen eecha wor, “Ada na God riiti kigdom hadabas maji kepin akar
akaman sawo yeyebatak eena God riita ana eena heechirek yar.”
44 Worek, rii Ju ma yechi lotu akak Judia nosapek tari, rii maji sawotar.

5

JISAS RII WOREK PITA NOKWAPA NOKWAPA EMIYEP YAR

1 Akar nedii pochi Jisas rii Genesaret paka bana bana siitiitarek, nokwapa ma mima
ye God riiti maji meejik eena riitak ya yapowur.
2 Worek, rii karakada jabiir upurusen gayetarek mey her. Emiyepen yatar ma ye
mayan yeetiik heechi ir.
3 Worek, Jisas rii jabiir pochik i yowur. I yowuchi jabiiren ameda diimiipareken riina
woher. Worek, Jisas rii jabiirek yiniga ma mima yenya maji pokii tar.
4-5 Maji poko hamarek, Jisas rii Saimon riina eecha wor, “Mii jabiiren na diimi-
ichinyak, sa wawek inyak, kwoti mayan na yeechi paka rabo.” Saimon rii awasen
wor, “Harapa ma, diita niyi nota harapa yon otii tari, emiyep saka yarek. Wowak,
miita bawak, an mayan kawka rabok.”
6 Worek, ye mayan kawka yeechi rabor. Raborek, ye nokwapa nokwapa emiyep yar.
Yeechi maya emiyepeka neekiik otiir.
7 Worek, ye yechi nareboyen ye ya yenya kiyatayek uwar. Ye yarek, yecha jabiir
upurusek emiyep woy takakiisiir. jabiir gubuk otiir.
8 Saimon Pita rii hechi Jisas riiti yatii jumuk rii yatii bogok eeka putiichi yir. He yichi
eecha wor, “Harapa Ma mii na ana heechi i. An boboy kapasek otii tawa ma!”

9 Rii akar ma riitaka tari, ye nokwapa nokwapa yar emiyepen hechiniga ye
henebarabor.
10 Saimon riiti nareboy, Jems, Jon piiriita, Sebedi riiti yikapwa, piiriita akiibatar. Jisas
rii Saimon riina eecha wor, “Opoche akiitanakech. Eeta komas nedii miita ma yenya
yatakiita.”
11 Worek, ye jabiir i gayerek eyey boboyen heechi Jisas riina somowuniga ir.

JISAS RII NOMAKA TAR MAN OTII KEPI SIIR

12 Akar nedii pochi Jisas rii akama pochik tar. Ma por rii eeka tari, riita nomaka tar.
Rii Jisas riina heri, nosapek miy soma yepa saka wochi woyasachiyasa her, “Harapa
Ma, miita hikiney, miipa ana otiiniga kepi siikiita.”
13 Jisas rii meejichi riiti mabak neekir. Neekichi eecha wor, “Ada eecha hikitu miita
kepi siik. Na kepi ta!” Worek, nomaka tar boboy eeta heechir.
14 Worek, Jisas rii riina wo sowur, “Akar man diita otiiwa boboyen opoche
sawotanakech. Mii opelen otii tawa ma riina na nagwa nagwa i mayama na mukuchi.
Wonyak miita na eecha otii Moses riita wor majibaga. Opelen na otii. Wonyak, eyey
ma yepa miina hikikiita miiti maba eeta kepi sowa.”
15 Worek, Jisas riita otiir maji ameya ameya i ye yatar. I ye yatarek, nokwapa
nokwapa ma mima ye riina meejik yaniga hak otiitar boboyen otii kepi siiken eena
yar.
16 Worek, rii eechaba shebo shebo eemek ichi God riina maji batar.

JISAS RII YATII TAPA HAR MAN OTII KEPI SIIR

17 Akar nedii pochi Jisas rii maji pokii tarek, Perisi ye, maji pokii tar ma, yechaka Jisas
riitaka bana bana yichar. Yecha eyey Galili, Judia nosap akaman, Jerusalem akaman
heechi yar. God riiti hapaga otiir boboy Jisas riitaka eecha tarek, rii eena hak otii tar
man otiiniga kepi siitar.
18 Ma kaw ye yatii tapa har man yemek jichi kiyaniga yar. Yayari, aka wok Jisas riita
siitii tar eemek yayar seechiken otiiri,
19 eeta eem ma mima nokwapa nokwapa tar. Tarek, eena i hipurek, heechi ye akama
toko yo diigiir. Diigiichi yemek jir ma riina supuk heechirek yeyir. Yeyi Jisas riita siiti
tar yatii jumuk seechir.
20 Seechirek, Jisas rii yechi hiki siitiichichawa boboyen heri, rii eeta ma riina eecha
wor, “Ma, miiti kapasek boboyen ada bachipoyewa.”
21 Lon maji pokii tar ma ye, Peresi ye awasen awasen maji batar. Ye eecha wor: “Diita
ma rii kapo nama? Rii God riina kapasek maji bawa? Namapa kapasek boboyen bachi
poyetu? God riitaba saniga keena kapasek boboyen bachipoyetu.”
22 Worek, Jisas rii yechi inyakan eyey herek, rii awasen eecha wor, “Boyewak kwo
inyaka eecha hikitu?
23 Boy yo harapa? Ada banak, miiti kapasek boboyen bachipoyer? Ada banak, na
sokwa i!
24 Ada kwona mukuchik Ma Yikapwa rii keena diita nosapeka tawey, hapaga boboy
riitaka tawey, rii kapasek boboyen bachipoyeken.” Worek, rii yatii tapa har man eecha
wor, “Ada miina wocho, na sokwa mi wa gwosii yeechiniga mi akamak i.”
25 Ameya eeta ma rii eyey ma mima yechi miy somak sokwachi ri watar gwosii
yeechiniga akamak icharek, God riiti hin harapa yesokwaniga ir.
26 Ma mima ye riina heri, eyey henebarabo hamar. Harapa inyaka wopuakiichi ye
God riiti hin yesokwachi wochar: “Apa nota hadabas tar boboy kepin hewa!”

JISAS RII LIVAI RIINA UWAR

27 Worek, Jisas rii sabak ichi takis yan ya tawa ma, riiti hi Livai, riina rii her. Rii riiti takis yan ha tawa akak yicharek, rii her. Jisas rii riina eecha wor: “Ana na sumowu ta.”
28 Worek, rii sokwa riiti eyey boboyen heechi riina somowutar.
29 Worek, Livai rii harapa aboboyen riiti akak Jisas riina nokusha ar. Nokusha atarek, nokwapa nokwapa takis yan yatar ma ye akar ma ye ya yibar.
30 Perisi kaw ye yechi lon maji pokii tar ma ye jisas riiti disaipel yenya ow otii majin batar. Yecha eecha woher, “Boyewak kwo takis yan ya tawa maka kapasek otii tawa maka eecha nousha ato?”
31 Jisas rii awasen yenya eecha wor, “Kepi tawa ma mima yecha dokta riita kiyatayeken wohekasakech. Yaho. Hak otii tawa ma yechaba wohecho.
32 Kwoya hechawa ma yenya ada sugu wopu dareboyeken eena uwak saka yarek. Ada kapasek tawa man ada wonyak, ye sugu wopu dareboyeken eena yar.”

ABOBOY HEECHI TAWA MAJI

33 Ma ycha Jisas riina eecha wor, “Jon riiti disaipel ye aboboy akasakech God riina majibatar. Perisi disaipel ye eechaba otiitar. Wowak, miiti disaipel yecha ukun ab oboboyen ato.”
34 Jisas rii meejichi eecha wor, “Kwo boy hikitu mima ya tawa ma riita riiti apoma yechaka tawey, yecha kapo ukuban ato? Yaho. Eecha otiikasakech.
35 Eeta nedii yakiita eeta mima ya tawa man yeechi ye inyak yenapa heechikiita. Eeta nedii yecha aboboyen saka atakiitawak.”
36 Jisas rii diita shiyi tawa majin bar, “Ma ye diita boboy eecha otiikasakech: ma ye siivatabi akaren diigiichi bonye siivatabi supun kapakasakech. Yaho. Ye eecha otiiney, akar siivatabi iipa kapasek siinak, akar iipa bonyeka kiki siikasakech. Eeta nobo jekiita.
37 Ma ye akar wain uku sakapa meme sapi bonye siitii woyekiitawak. Iipa uku buwuchi sakanak sapi iipa kapasek siikiita.
38 Ma ye wain uku akar meme sapi akarebak na woy.
39 Ma ye mashi wain uku awey, ye akar wain ukun kawka wohekasakech. Ye eecha hikitu mashi wain uku eeta kepi tawa.”

6

SABAT YO OTIITAWA MAJI

1 Sabat nedii pochi Jisas rii wit sokwa tawa nosapek chishitar. Chishitarek, riiti disaipel ma yecha wit siiken siikiiriichi yayaniga tapak neeki siigegichi atar.
2 Perisi kaw ye eecha wor, “Boyewak kwo Sabat nediik diina otiito? Eeta lo eena eecha wocho, otiikasakech.”
3 Jisas rii yenya awasen wor, “Devit rii riiti wakasa ma yechaka eecha heechi otiirek kwo kapo eena kadiikasakech?
4 Devit rii God riiti holi akak iyarechi God riiti miy somak tar geyn yeechiniga yaya eechi riiti wakasa ma yenya kaw har. Wowak, noti lo eecha wocho, opelen otii tawa ma ye diita geyn sa saniga a ta. Akar ma por rii diita geyn aney, rii noti lon wosowoyetu.”
5 Jisas rii kawka eecha wor, “Ma Yikapwa rii Sabaten harapa tawa ma.”

TAPA HAR MA RIITI NOMA

6 Akar Sabat nedii Jisas rii Ju ma yechi lotu akak wok iyarechi maji pokii tar. Ma por rii eeta akak tari, riiti mama yepa tapa har.
7 Worek, lon maji pokii tar ma kaw ye Perisi kaw ye Jisas riina hechar. Yecha eecha hikitar rii noti lon nediik riikiiney, nota riina yeechi ye i anasakiita. Yecha hikitar rii kapo Sabat nediik kapasek tar man otii kepi siiken. Eena riina ye hechar.

8 Worek, Jisas rii yechi inyakan hechar. Hechi rii tapahar man rii eecha wor, “Na
sokwa diika mapo siitii.” Worek, rii sokwachi eeka siitiir.
9 Siitiirek, Jisas rii yenya eecha wor, “Ada kwona wohecho, noti lo kapo boy eecha
wocho, Sabat nediik boboy kepin na otii? Kapo boboy kapaseken na otii? Kapo ii eecha
wocho ma yenya na yesokwa ta? Kapo ma yenya na dagiirepoy ta?”
10 Worek, rii yenya mey maka hechi eeta ma por riina eecha wor, “Miiti tapan na
danegwa.” Meejichi danegwar. Danegwarek, otii kepi siir.
11 Worek, yechi inyaka wopu harapa kwotayer. Yecha Jisas riina majin ba yey tar.
Riina otiik kapasek majin batar.

JISAS RII 12 MAN HISIIR

12 Eeta nediik Jisas rii God riina maji bak kwowuk heechi ir. Rii eyey niy God riina
maji batar.
13 Uhadiirek, rii riiti disaipel uwar. Uwarek, ye yarek, rii 12 man riita hisiir. Rii yenya
eecha habatar, Aposel.
14 Aposel diitata: Saimon (rii akar hi har, Pita), riiti kumwoy, Endreu, Jems, Jon, Pilip,
Batolomyu, Matyu,
15 Tomas, Jems (Alpias riiti yikapwa), Saimon (akar hi Selot).
16 Judas (Jems riiti yikapwa), Judas Iskeriot, rii Jisas riina komas magiirechir.

JISAS RII MAJI POKIINIGA OTII KEPI SIIR

17 Jisas rii kwowuk taren saka yaniga rii sheysheyek siitiir. Nokwapa nokwapa riiti
disaipel ye riitaka tar. Nokwapa nokwapa akar ma mima ye Judia nosap tar ma mima,
Jerusalem akamak tar ma mima, somakwotii pa bana bana tar akama, Taia, Saidon
ma mima yecha eyey heechi yaniga eeka tar.
18 Ye yari, riiti maji meejik eena yar. Yechi kapasek boboyen hak otii tar boboyen
riita otii kepi siiken eena yar. Ma kaw kapasek spiriteka tari, yarek, Jisas rii yenya
otiiniga otii kepi siir.
19 Eyey ma mima yecha riiti maban neeki her. Worek, riiti hisaw hapaga tawaga
tawa boboyen rii heechirek yechak irek, ye kepi sokwar.

INYAKAPA HIKI TAWA BOBOY, KWOYA HIKI TAWA BOBOY

20 Jisas rii riiti disaipelen hechi eecha wor,
“Kwo biish tawa ma na kwoya woy hiki. God riiti kigdom, ri akama, eeta kwoti.
21 “Apa kwo eecha hatawak, kwo na kwoya woy hiki. Kawopa takiikiisiikiita.
“Apa kwo keyatawak, na kwoya woy hiki. Komas kwopa hegekiita.
22 “Kwo Ma Yikapwa riina somowutawey, eena ma ye kwona yuyatawak,
nosowoyetanak, maji kubuk pichanak, eecha wocho kwo kapasek tanak, kwoti inyaka
na kwoya woy hiki.
23 Otiitanak, napa hiki ta! Napa yatii kwoya tosii ta. Kwi harapa ya hevenek tawa.
Yechi wayega yecha piirapet yenya eechaba otiitar.
24 “Kwo harapa yaka tawa ma harapa kapasek boboy kwotaka eecha siikiita. Eeta
boboy kepi kwotaka tari, eeta hamawa!
25 “Kwo apa takiikiisowey, kapasek harapa boboy kwotaka eecha siikiita. Komas
kwopa eecha hatakiita.
“Kwo apa hegetawey, kwo komas kwo keyinak keya muk sakatakiita. Kapasek boboy
kwotaka yakiita.
26 Eyey ma ye kwoti hin yesokwaney, napa hecha. Harapa kapasek boboy kwotaka
eecha siikiita. Yechi wayega ye eechaba woshepii tawa piirapet yechi hin eechaba kepi
batar.

KWOTI OW ANA PICHAWA MA NA RUKUSII TA

27 “Ana meeji tawa ma kwona ada wocho: Kwoti ow ana pichawa man na rukusii ta.
Ma yecha kwona kapasek otiiney, kwo napa yenya hehar ta.
28 Ma kaw ye kwona maji kapasek baney, kwo napa yenya maji kepi ba ta. Ma ye
kwona kapasek otiiney, kwo napa yenya God riina maji ba ta.
29 Ma por rii miina wagii yepan pinyey, mii na way yokwan heechinak sa pi. Ma por
rii miiti saket kwoyava yaney, miiti ruwu tawa siivatabi na haba.
30 Ma por rii boboyen miina wohenyey, eena ha. Ma por rii miiti boboyen yaney, mii
opoche eecha wochatabakech ana awasen napa ha.
31 Akar ma yecha miina otiichik hikitawey, napa yenya otiichicha.
32 “Kwota kwona rukusii tawa ma yechaban rukusii taney, boyewak kwo eecha
hikitu kepi boboyen kwotaka yakiita? Kapasek yo otii tawa ma yecha yenya rukusii
tawa ma yenya rukusiito.
33 Kwota kwona otii kepi siitawa ma yechaban kwota otii kepi siiney, boyewak kwo
eecha hikitu kepi boboy kwotaka yakiita? Kapasek otii tawa ma ye eechaba yechaban
hehareto.
34 Kwo akar man boboyen hataney, kwo eecha hikitaney rii sapo kapasek yo otii tawa
ma ye akar man heechiniga eechaba hikitu boboy ana awasen hakiita.
35 Yaho! Kwona o ana pichawa ma yenya na rukusii tanak, na hehar ta. Na yeyada
ha ta. Opoche eecha hikitanakech ada awasen yak. Kwota eecha otiiney, komas hisaw
yan yakiita. Kwo harapa howuk tawa God riiti yikapwa siikiita. Egeyebak tawa man
kapasek yo otii tawa man God riita hehareto.
36 Kwoti Eepi rii rukusiichi kepi otiitawak, kwo eechaba napa rukusii otiiba ta.

AKAR MAN ANASAK TAWA MAJI

37 “Akar man kwo opoche wo diimaniga maji anasatanakech. Eecha otiiney, God
riipa saka kwona anasakiitawak. Kwo opoche akar man kapasek batanakech. Eecha
otiiney, God riipa kwona saka kapasek bakiitawak. Akar ma yecha miina kapasek
otiiney, miiti inyakak kapasek hiki tawey, na abosuch. Otiiney, God riipa miiti kapasek
otii tawa boboyen riipa abosuchikiita.
38 Akar man na yeyada ha ta. Otii taney, God riipa kwona hakiita. Otii taney, kwo
yatawa boboy takiikiisiik. Otii taney, kwo ya tawa boboy tapa takiikiisiinak, kaw
nosapek sakakiita. Kwo akar man hatawey, God riipa awasen kwona eechaba eechaba
hatakiita.”
39 Jisas rii diita shiya tawa majin eecha wor: “Ma por rii riiti miy dumutawey,
riipa akar miy dumu tawa ma riin nobon saka mukuchikiitawak. Riipa eecha otiiney,
piiriipa supuk sakakiita.
40 Maji pokii wakasa ma ye mapo neeki ichawa ma riin otiipoyechi ye howuk
siikasakech. Eyey maji pokii wakasa ma ye maji pokii hamanak, ye sokwa mapo neeki
ichawa ma tawaga eechaba siikiita.
41 “Boyewak mii miiti kumwoy riiti miyik tawa riigan hewak, mii saka miiti miy
hewak me tapa eeta miiti miyik tawa?
42 Boyewak mii miiti kumwoyen bato, “Kumwoy, ada miiti miyik tawa riigan yaken
otiito. II mii saka hewak, miiti miyik tawa harapa me tapa? Mii harapa woshepii tawa
ma! Mapo eeta me tapa miiti miyik mapo tar na ya. Na yanak, komas miipa hehar
hechi kumwoy riiti miyik tawa riigan miipa yakiita.”

ME SIIK NOMA

43 “Me kepi kapasek siik saka wakiitawak. Me kapasek sakapa siik kepi wakiitawak.
44 Ma rii me poren hehar henyan siiney, rii siiken henyak, rii hehar he siitiichikiita.
Ma ye arey poko siik kepin siikiiriikasakech. Ma ye heemi siiken saka mokubu men
siikiiriitawak.

45 Ma kepi rii boboy kepi riiti inyaka wopuk tawak, rii eena hehar boboy otiito. Ma kapasek rii boboy kapasek riiti inyaka wopuk tawak, rii eena kapasek boboyen otiito. Ma por riiti mesek eecha tawey, riiti kuja eeta eechaba otiito."

MA UPURUS PIIR AKA OTIITO

46 "Boyewak kwota ana eecha habato, 'Harapa Ma, Harapa Ma', Kwo eeji maji saka somowutawak?
47 Eyey ma ye adak yawey, eeji majin meejitawey, somowu otii tawey, rii diitata:
48 Rii aka otii tar maga tar. Rii harapa aka wa kwotiichi kwatiin heyik siitiichir. Komas harapa uku ya gamuri eeta aka sakakasakech.
49 Ma por rii eeji majin meejiney somuwunan siiney, rii diitata: Rii kapasek aka otii tar maga eecha tar. Rii akan otiiri, kwatii wa he yey yikasakech. Uku ya gamuri eeta aka eeta ameya sakar. Kapasek siir."

7

JISAS RII ROM MA KEPTEN MA RIITI WAKASA MAN OTII KEPI SIIR

1 Jisas riita jecha bar majin ma mima yenya ba hamarek, riita heechi Kapaneam akamak ir.
2 Rom ma o ana pichawa kepten ma eeka tari, riita riiti wakasa ma riitaka tari, rii riina rukusii tar. Diita wakasa ma rii harapa hak otii tar.
3 Kepten ma rii Jisas riita otiir majin meejirek, rii Ju ma harapa kawen Jisas riina heechirek ir. Jisas riina wohey riiti wakasa man otii kepi siiken, eena heechirek ir.
4 Yecha Jisas riitak yarek, yecha riina woyasachiyasa woher, "Diita kepten ma riina na kiyatayi.
5 Rii kepi otiito. Riita noti ma mima yenya rukusiichinigalotu akan nona otiichir."
6 Worek, Jisas riita yechaka ir. Kepten riiti aka Jisas rii bana bana tarek, kepten ma rii riiti nareboyek Jisas riina diita majin wochirek ir, "Harapa Ma, boyewak mii harapa yo yayawa? Anapa saka kikisiikiitawak eeji akak miita yaken otiiwey.
7 Eena anapa saka miina yakiitawak. Majin na wo sawo tanak, eeji wakasa ma riipa otii kepi siikiita.
8 Ada eechabatawa: eeji harapa ma adana tabo yichu. Ada eeji o ana pichawa wakasa ma yenya tabo yichu. Ada yenya wo sawonak, yecha otiikiita. Ada diita man eecha wonyey, 'Na i', riipa ikiita. Ada akar man eecha wonyey, 'Na ya', riipa yakiita. Ada eeji wakasa man eecha wonyey 'Na otii', riipa otiikiita. An hikitu. Miita wonyak, eeji wakasa ma riipa kepi siikiita."
9 Jisas rii diita majin meejirek, rii nyegerabor. Nyegerabochi rii sokwa siitiichi maji somowu tar ma yenya wor, "Ada diita yikadey hiki siitiichichawa boboyen Isrel ma mimak yechaka hekasakech."
10 Worek, heechirek ir ma ye Jisas riina heechi Kkepten riiti akak iyarer. Iyarechi ye yasaya her eeta wakasa ma rii kepi siir.

JISAS RIITA MIBIYA MIMA SIITI YIKAPWAN OTIINIGA YESOKWAR

11 Komas ameda nedii Jisas riita akar akamaka ir. Eeta akama siiti hi Nen. Riiti disaipel ye nokwapa nokwapa akar ma ye riitaka eecha ir.
12 Jisas riita akama inyi nubereja iyarerek, ma mima ye har man yemek jichi kiyaniga yatar. Har ma rii mibiya mima siiti yikapwa podareba tar. Nokwapa nokwapa kata akama ma mima ye siitaka eecha tar.
13 Harapa Ma rii siina hechi rii inyakapa hikichi eecha wor, "Ni opoche key-atanakech."

14 Worek, rii i bana bana siitii har ma riiti yemen tapak how neekir. Neekirek, yemek
kiyatar ma ye siitiir. Siitiirek, Jisas rii eecha wor, “Hadeyey ma, ada miina cheyeto na
sokwa.”
15 Worek, har ma rii sokwa yiniga maji bar. Worek, Jisas rii diita kepi siir yikapwan
riiti nokwapa siina awasen har.
16 Eyey ma mima ye eena harapa akiichi God riiti hin yesokwachi wor: “Harapa
piirapet por rii notaka eecha sokwar. God riita riiti ma miman yesokwaken yar.”
17 Diita maji eeta Judia akama akamak i ye yatar.

UKU YEECHIR JON MAJI HEECHIREK IR MA

18 Uku yeechir Jon riiti disaipel yecha Jon riina Jisas riita otiir boboyen wor.
19 Worek, Jon riita disaipel upurusen uwarek riitak yar. Yarek, riita Harapa Ma riina
diita majin woheken heechirek ir. “Mii boy kapo komas yak wochar ma. No boy kapo
akar man kowukiita?”
20 Yecha Jisas riitak yarek, yecha eecha wor, “Uku yeechi tawa Jon riita miina
woheken sinya heechiwak yawa, ‘Mii boy kapo komas yak wochar ma. No boy kapo
akaren kowutakiita?’ ”
21 Eeta nedii Jisas riita nokwapa nokwapa man otii kepi siir. Nokwapa nokwapa hak
otii tar boboyen, miy dumutarin, kapasek gabak tar man otiiniga kepi siir.
22 Jisas rii Jon riita heechirek yar ma yenya awasen wor, “Na awasen i Jon riina kwota
her boboyen meejir boboyen napa sawo. ‘Mi dimur ma ye hecho, yatii kapasek tar ma
ye chishitu. Nomaka tar ma yenya otii kepi siibar. Mabiya giitar ma ye meejito. Har
ma yenya otii yesokwa yichir. Kiiriisiiposii tawa ma yenya God riiti hadabas majin
sawoto.
23 Ma por riita ana hiki siitiichichawa boboyen abosuchutanan siiney, ada komas
yak wochar ma eena hikitaney, riipa kwoya woy hikikiita.”
24 Jon riita heechirek ir ma piiriita Jisas riina heechirek, Jisas rii uku yeechir Jon
riina maji sawo tar, nokwapa nokwapa ma yenya. Rii ma mima yenya eecha wor,
“Kwo mashi Jon rrina me biish tar eemek i heri kwo boyen heken eena hikitar? Kwo
kapo wohija sowa howu tarin eena i heken hikitar?
25 Boyega kapo kwo i her? Kapo kwo i ma por rii siivatabi kepin ruwutarin heken
eena ichar. Yaho. Na meeji. Diita yikadey ruwu tawa ma ye anadii boboy kepi yechaka
tawey, ye eeta diita nosapen aka tabo yichawa ma yechi akak yichu.
26 Ana no wo, kwo boyen heken eena hikitar? Kapo piirapet poren heken eena
hikitar? Ayo, ada kwona wocho, piirapet ye eeta karakada, kwota heri rii eeta harapa.
27 Mashi keyir maji eeta riina eecha wor, na meeji: God rii eecha wocho:
‘Eeji maji yeechi ye ichawa ma eetata.
Ada heechinak, riita kwotaka mapo inyak,
riipa nobon kwona takiichikiita.’ ”
28 Jisas rii kawka eecha wor, “Jon riita diita nosap maka tawey, rii eeta harapa, eyey
nosap ma yecha karakada. Wowak, ma por rii God riiti eemek tawey, rii eeta harapa,
Jon riita karakada.”
29 Eyey ma mimaka takis yan ya tar ma yechaka Jon riita wo sawor majin meejir. Ye
meejichi God riiti majin sumowurek, Jon riita yenya uku yeechir.
30 Worek, Perisi ye, lon maji pokii tar ma ye God riita yenya mukuchir boboyen ye
nasowoyer. Nasowoyerek, yen Jon rii saka uku yeechirek.
31 Jisas rii kawka eecha wor, “Diita nedii ma ye boyega shecha taken otiito?
32 Yikapwa ye anemesh roko tawa eemek anemesh roko tawaga ye eechaba tawa.
Yikapwa kaw ye akaren uwachi wocho:
‘No kwona sagey mambu piita tawey, kwo
hokwa tosokasakech.

Nota inyakapwa hiki hokwan chichawey, kwo
chibakasakech.’

33 Uku yeechir Jon rii yari, gey akasakech, wain uku abakasakech. Worek, kwo eecha
wor, ‘Rii gabaka tawa!’
34 Ma Yikapwa, Jisas, rii yari, geyn atari, wain uku abatari, kwo eecha wor, ‘Diita
man na he! Rii geyn harapa atawa ma, wain uku atawa ma. Rii takis yan ya tawa ma
riiti nareboy!’ Rii kapasek otii tawa ma yechi nareboy! Diita kwota otii tawa abo.
35 Nago, kata ma ye God riiti inyakaka boboyen yataney, yecha hiki siitiichichu eena
eeta boboy siiken.”

JISAS RII SAIMON, PERISI MA, RIITI AKAK EEKA IR

36 Perisi ma por rii Jisas riina aken woher. Woherek, Jisas rii riiti akak iniga aken
hey yir.
37 Kapasek otii tar mima kata akamak yichar. Sii meejir Jisas rii Perisi ma por riiti
akak otii atar majin sii meejir. Meejichi sii kwowa ya tawa uku botolek yeechi sii neeki
Jisas riitak ir.
38 Irek, sii Jisas riiti magiirek yatii jumuk bana bana siitii keya tar. Keya tari
keya muku Jisas riiti yatiik saka tar. Saka tarek, sii masebiyak yatiin bachichi
omoreramorechi kwowa ya tawa ukuk gwotiir.
39 Worek, eeta Perisi ma rii Jisas riina aken woheririi mayama hikir: “Diita ma rii
piirapet siiken taney, rii waga hikitu diita mima sii riina neediwey sii kapasek.
40 Jisas rii Saimon riina eecha wor, “Saimon, ada miina maji bak.” Rii awasen eecha
wor: “Ayo, maji pokii ma, na ba.”
41 Jisas rii eecha wor, “Ma upurus piiriitana, ma por rii yan hari, piiriita riina komas
awasen apa hakiita. Ma por riin 100 dola harek, ma por riin 10 dola har.
42 Worek, piiriita riina awasen yan hakasakech. Piir yan biish tar. Worek, rii piiriiti
awasen hanan bokonar. Worek, ada miina wohecho: Shecha tawa ma rii riina harapa
rukusiit?”
43 Waimon rii awasen wor, “An eecha hikitu kata ma rii harapa ya mayakan
abosuchir rii eena harapa riina rukusiito.” Jisas eecha wor, “Saimon mii eeta siiken
maji bato.
44 Worek, Jisas rii mima siina dareboyechi Saimon riina eecha wor, “Miita diita mima
siina na he. Ada miiti akak yawa. Yawey, miita ukun yeechi yaya yatii eejinsaka uku
yeetiiwak. Wowak, mima siita siiti miy ukuk yatii eneeka uku yeetiiwa. Yeetiiwak, siiti
masebiyak bachuwa.
45 Ada yawak, miita ana saka harenaka yaya omoreramorewak. Wowak, siita ada
ya sayawak siita eeji yatiin omoreramorewa.
46 Miita kwowoka ya tawa kwar eeji masekiik gwotiikasakech. Siita eeji yatiin
kwowa ya tawa kwar gwotiiwa.
47 Ada miin maji wocho, siita ana harapa rukusiitawey, ii eeta mukuchichu siiti
harapa kapasek otii tawa boboyen bachipoyewa. Ma ye karakada kapasek boboyen
bachi poyeney, ye mukuchichu ye rukusii tawa boboy eeta karakada tawa.
48 Worek, Jisas rii mima siina eecha wor: “Niji kapasek boboyen eeta bachipoy
hamawa.”
49 Worek, cheyek yichar ma ye awasen awasen maji batar, “Dii kapo nama rii
kapasek boboyen bachipoyetu?”
50 Jisas rii mima siina eecha wor, “Niji hiki siitiichichawa boboy eeta ninya otii kepi
siichuwa. Na i inyaka kwoya hiki i.”

8

MIMA KAW YE JISAS RIITAKA EECHA CHISHITAR

1 Komas Jisas rii karakada akaman harapa akaman God riiti hadabas kigdom majin
sawoken eena i ye yatar. Riiti 12 disaipel ye riitaka eecha chishitar.
2 Mima kaw ye riitaka eecha ibatar. Yenya riita kapasek gaba hak otii tawa boboyen
eena otiiniga kepi siir. Maria siitaka 7 kapasek gaba siitaka tarek, Jisas rii eeta yeechi
rabor. Siitihi Magdala. Sii ibatar.
3 Herot riiti wakasa ma, Susa, riiti mima Joana sii eeta ibatar. Susana siitaka akar
nokwapa nokwapa mimaka eecha ibatar. Ibatarek, yecha Jisas riina riiti disaipel ma
yenya kiyatay tar. Yecha yenya aboboy tokochi yenya havatarek, heharetar.

WIT SIIKEN RABOR NOMA

4 Nokwapa nokwapa ma mima yechi akamak heechi Jisas riitak yar. Nokwapa
nokwapa ma mima ye ya yopowurek, Jisas rii diita shiya tawa majin yenya wor:
5 “Ma por rii wit yechi siiken nosap rabok ir. Rii siiken rabo tari, siik taw eeta nobok
sakar. Nobok sakarek, ma ye yatiik piitiir. Apo ye hechi atar.
6 Siik kaw eeta papaka tawa nosapek eeka sakar. Sakari, sokwachi ameya reekesiir.
Boyewak? Nosap ukukasakech eena reekesiir.
7 Siik kaw eeta yeemika tawa poko hek eeka sakar. Sakari, eeta pokok eeka
gamupoyer.
8 Siik kaw eeta nosap kepik sakar. Sakari, eeta harapa sokwachi siik kepin war.
Wit por siik 100 watar.” Worek, Jisas kawka eecha wor, “Ma mabiyaka taney, meejik
wonyey, na meeji.”

SHIYA TAWA MAJIN JISAS RII SAWO MUKUCHIR

9 Jisas riiti disaipel ye Jisas riina diita shiya tawa maji mun mukuchiken eena woher.
10 Jisas rii awasen eecha wor, “God riiti veenyi tawa boboy eena kwona hikiken har.
Akar ma yenya shiya tawa majik eeka yato. Yatawak, yecha eena hechi hikikasakech.
Yecha meejichi mabiya hehar meejikasakech.

SHIYA TAWA MAJI SIITI MU

11 “Diita shiya tawa maji eecha wocho: eeta wit siik eeta God riiti maji.
12 Kata siik nobok sakari dii eeta majin ma kaw ye meejitawak, Gaba riita yaniga
majin mesek taweyn yeechi raboto. Gaba rii eecha hikitu: “Kapo yepa God riina
hikinak, riipa yesokwa yichikiita.” Eena rii majin yeechi raboto yechi inyakak tawey.
13 Kata siik papaka tawa nosap sakari, dii eeta majin ma ye meejichi kwoya hikitu.
Wowak, diita maji biish shebo shebo otiito. Inyaka wopu yechi yik i ye yakasakech.
Yecha riina ameda hikichi abosuchichu. Komas otii otii henya nedii yanak, yepa nobo
kepin heechi kapasek ikiita.
14 Kata siik yeemik tawa pokokeeka sakari, dii eeta majin ma ye meejichi ameda
sokwachi siik wakasakech. Diita nosap tawa boboyen inyakapwa hikitawey, yan hiki
tawey, anemeshe roko tawey, eeta God riiti majin gamu poyetu.
15 Kata siik nosap kepik sakari, dii eeta majin ma ye meejichi mesekiik heechi majin
somowuchiniga i i iniga yecha siiken wato.”

HABA GAMU MAJI

16 “Ma ye haba hayechi gwosiik gamukasakech. Ehey kuruk har veenyikasakech.
Hayechi ye cheyek kowu yichitu. Yichitawak, ma ye wok yasayanak yama hecho.
17 Eyey boboyen diita apa veenyi tawey, komas eeta geenyik siikiita. Eyey boboyen
dasiipiitari, komas yesha hechi geenyik yamak yesokwa yichikiita.

18 “Kwo na hehar meeji ta. Kata ma ri boboyeka riita tawey, komas riina kawka
hakiita. Kata ma rii boboy biish tawey, komas kata boboyen rii hikitu eeta riiti eena
yeechi ye ikiita.”

JISAS RIITI NOKWAPA KUMWOYEKA BAR MAJI

19 Jisas riiti nokwapa Jisas riiti kumwoyyecha riitak yar. Yarek, yecha riitaka
bana bana siitiikasakech. Nokwapa nnokwapa mima ma tarek, eena ya bana bana
siitiikasakech.
20 Ma por rii Jisas riina eecha wor, “Miiti nokwapa miiti kumwoy yecha sabak
siitiitawey, miina heken kowutu.”
21 Worek, Jisas riita eyey ma mima yenya eecha wor, “Kata ma mima ye eeji maji
meejichi somowuchi otiitawak, dii eeta eeji awi eeji kumwoy.”

JISAS RII SOWA YATAREK EENA WOREK HA YE YIR

22 Nedii pochi Jisas riita riiti disaipel yechaka jabiirek i ye ichi yenya eecha wor,
“Nota reekichi kata yokwa pagiirebak ik.” Worek, yecha heechi ir.
23 Jabiir icharek, Jisas rii watar. Watarek, harapa sowa yar. Sowa yarek, jabiir uku
siiva woyer. Siiva woyerek, ameda ameda kapasek siik otiitar.
24 Worek, disaipel ye Jisas riina ya cheyichi eecha wor, “Harapa Ma, Harapa Ma, nota
hak otiito.” Worek, Jisas rii sokwachi sowa yatarin uku boro sokwa tarin anacheker.
Worek, eeta sowa eeta uku boro eeta siir. Siirek, eeta biish tar.
25 Worek, rii riiti disaipel yenya eecha wor, “Kwo hiki siitiichichawa boboy siitak
tawa?” Worek, ye akiichi henebarabo taniga awasen awasen eecha wor, “Diita ma rii
kapo nama? Rii sowan anachekerek, uku boro anacherek, eeta siir.”

JISAS RII KAPASEK GABAKA TAR MAN OTII KEPI SIIR

26 Worek, yecha jabiirek i Gegesa nosapek igayer. Diita nosap Galili nosap pagiireba
yepak tar.
27 Jisas rii gayechi rii yatii nosapek pagiirebak howu piitiirek, kapasek gabaka tar ma
por rii akaman heechi ya Jisas riina jawur. Eetama rii maba siivatabi ruwukasakech.
Riita riiti akak yikasakech, wakasakech. Rii tiiremo papa supuk wok eeka yichar.
28 Rii Jisas riina hechi aya harapa uwatar. Rii ya Jisas riiti yatii jumuk saka waniga
harapa wor, “Jisas mii Harapa Howuk Tawa God riiti Yikapwa! Miinawa, mii boy
boboyen ana otiik yawa? Ada miina woyasachiyasato, miita ana pikasakech.”
29 Jisas rii kapasek gaban eecha bar. Nokwapa nokwapa nedii eeta kapasek gaba rii
riina hehar neeki siitiichichar. Ma ye riina yatii tapa sen pokok kiitiitar. Kiitiitarek, rii
neekichi ma biish tar eemek heechi ir. Kapasek gaba rii riina otii poyechirek rii ir.
30 Jisas rii riina woher, “Miiti hi na haba, ii boy?” Rii awasen eecha wor, “Eeji hi eeta
nokwapa nokwapa.” Boyerek rii eecha wor, Nokwapa Nokwapa? Nokwapa nokwapa
kapasek gaba riiti wok irek, eena riiti hi eecha habar, Nokwapa Nokwapa.
31 Eeta kapasek gaba riitak tari, ye Jisas riina woyasachiyasar, “Hi uwu tawa kapasek
supuk saka wochinak ik tawak.”
32 Worek, nokwapa nokwapa poyi ye kwowuk a yey tar. Tarek, kapasek gaba ye Jisas
riina woyasachiyasa woher, “Noti poyeka eecha ik!” Jisas rii yenya awasen eecha wor,
“Na i.”
33 Worek, kapasek gaba ye eeta man heechi i poyi yechi wok i siir. I siirek, poyi ye
kwowu heechi amaba iniga paka duruniga uku aniga ha hamar.
34 Worek, poyin siitii kowu tar ma eena hechi ameya heechi akamak, akak iniga ye
diita otiir noman eena sawotar.
35 Ma mima ye meejichi akaman heechiniga hek ir. Yecha Jisas riitak ya her. Kapasek
gaba heechi tar ma rii Jisas riiti yatiin jumuk keyi yir. Rii siivatabi ruwur. Rii riiti
marenoku inyaka wopu eeta opoy kwoya woy hikitar. Worek, eyey yecha akiir.

36 Eeta ma ye heri yecha akar ma yenya sawor. Kapo boyega shecha otii kepi siir.
37 Worek, eyey Gegesa ma mima ye Jisas riina heechinak iken eena woher. Yecha
harapa akii tar eena woher. Worek, Jisas rii jabiir i yeyichi heechi ir.
38 Kapasek gaba heechi tar ma rii Jisas riina woyasachiyasar, “Ada miitaka eecha
ibak.” Worek, Jisas rii riina bokoneechirek ir.
39 Rii eecha wor, “Mii miiti akamak na i. God riita miina otii kepi sowey, akar ma
yenya napa sawo ta.” Worek, eeta ma heechi riiti akamak ichi rii akamak tar man
Jisas rii riina otiichirin eena sawo tar.

JAIRAS RIITI MIMA YIKAPWAN, AKAR MIMAN JISAS RII OTII KEPI SIIR

40 Jisas rii pagiireba yepak i gayerek, nokwapa nokwapa ma mima ye riina kowu
tarek woshiatar.
41 Worek, ma por rii, riiti hi Jairas, rii yar. Rii eeta akama Ju ma yechi lotu akan
harapa ma tar. Yarek, rii Jisas riiti yatii jumuk i sakar. Saka wochi rii Jisas riina riiti
akak yeechi ye ik eena rii woyasachiyasa tar.
42 Riiti mima yikapwa sii eeta podateba sii harapa haken otii tar eena rii Jisas riina
woher. Jisas riita irek, nokwapa nokwapa ma mima ye ya riina somowutar.
43 Worek, mima pochi sii tari, siiti maba pi 12 sukwiya yabatar. Yabatarek, ma ye
siina otii kepi siikasakech.
44 Worek, eeta mima sii Jisas riiti magiirek yaniga riiti siivatabin howu dagiirer.
Dagiirerek, eeta siiti yatar pi ameya kepi siir.
45 Worek, Jisas rii woher, “Nama ana howu dagiirewa?” Eyey ma mima eecha wor,
“Yaho.” Worek, Pita rii riina eecha wor, “Harapa Ma, nokwapa nokwapa ma mima ye
miitaka ya yopo wochi siitiito.”
46 Jisas rii eecha wor, “Ma kaw mima kaw por ana howu dagiirewa. Eeji harapa
boboy eeta ana heechi iwa, an hikiwa.”
47 Worek, eeta mima sii hikir Jisas riita siina hehar he hamar. Worek, sii heneba
rabochi nubu nubuniga Jisas riitak yar. Yarek, sii Jisas riiti yatii jumuk saka war. Eyey
ma yechi mi somak tarek, sii Jisas riina wor, “Ada miina howu dagiir hewak, ada eeta
ameya kepi sowa.”
48 Worek, Jisas rii siina eecha wor, “Eeji yikapwa, niji siitiichichawa boboy eeta ninya
otii kepi siichuwa. Niji inyaka wopu sapa eshar i.”
49 Riita diita majin batarek, maji wochirek ir ma rii Jairas riitiakan heechi yar. Rii
Jairas riina eecha wor, “Opoche mii Harapa Ma riin kawka wohechanakech. Miiti
yikapwa sii eyey har.”
50 Worek, Jisas rii meejichi Jairas riina wor, “Opoche akiitanakech. Na hiki
siitiichicha. Siita otii kepi sokwak.”
51 Akak iyarechi rii Pita, Jon, Jems, yikapwa siiti awi, eepi yechaka aka wok
eechaiyarer. Rii akar ma mima yenya anacheker.
52 Eyey ma mima ye eeka tari, ye diita yikapwa siita kechi keyatar. Worek, Jisas rii
eecha wor, “Opoche keyatanakech. Yikapwa hakasakech. Sii biish wato!”
53 Worek, ye riina hegi ye itar. Yecha eecha hikitar sii eeta eyey har.
54 Worek, Jisas rii siiti tapan neekichi cheyir: “Yikapwa na sokwa.”
55 Sii saniyeechi sokwar. Sokwarek, Jisas rii eecha wor, “Aboboyen na yeechi siina
hava.”
56 Worek, siiti awi, eepi heneba rabor. Jisas rii piiriina wo sawor, “Ada otiiwa boboy
opoche akar ma yenya sawotanakech.”

9

JISAS RII 12 APOSEL YO HAR

1 Jisas rii riiti 12 disaipel yenya uwarek, ye yar. Yarek, rii harapa hapaga boboyen
yenya har. Yenya harek, yecha keena kapasek gaba yenya yeechiniga rabor. Yecha
keena hak otii tar boboyen otiiniga kepi siir.
2 Worek, rii God riiti majin sawoken, hak otii tar man yesokwa otii kepi siiken eena
heechirek ir.
3 Rii yenya eecha wor, “Kwo inyak, boboyek ye ikasakech. Kubu na heechi i. Aboboy
woyi kwo na heechi iba. Aboboyen, yan, maba riki upurusen na heechi iba.
4 Ma rii kwona woshianey, kwo kata akamak eeka yichanak, riiti akakbak napa eeka
kiki sii.
5 Ma mima ye kwona woshianan siiney, eeta akama na heechi i. Heechi ik otiinak,
yatii cherin napa panebut pakachi heechi i. Diita eecha otiina boboy eeta yenya o
batawa boboy.”
6 Worek, riiti disaipel ye riina heechi eyey akamak i ye yatar. I ye yatarek, yecha
hadabas majin sawotar. Yecha hak otii tar man otiiniga kepi siir.

HEROT RII MEEJI SOMOYETAR

7 Herot, rii Galili nosap aka tabo yima, rii nokwapa nokwapa Jisas rii otii tar boboyen
meejichi rii somoyetar. Ma kaw ye eecha wor, “Uku Yeechir Jon rii awasen saniyar.”
8 Akar ma ye eecha wochar, “Akar mashi mashi tar piirapet hachiniga riita eeta
awasen saniyar.”
9 Herot rii eecha wor, “Ada Jon riiti borowaga dagii rabor. Diita otii tawa boboyen
ada meeji tari, kapo nama otiito?” Worek, rii Jisas riina heken eena otii otii hechar.

JISAS RII 5000 MA MIMA YENYA HAVAR

10 Jisas riiti aposel yecha awasen yar. Yarek, yecha Jisas riina yecha otiir boboyen
sawor. Saworek, rii yechaka eecha Betsaida akamak yecha saniga heechi eeka ir.
11 Ma mima yecha meejichiniga, ye nokwapa nokwapa riina somowutar. So-
mowutarek, Jisas rii yenya woshia ye ichar. Rii yenya God riiti kigdom majin sowotar.
Rii hak otii tar man otiiniga kepi siir.
12 Ya ye i nedii riiti 12 maji pokii tar ma ye Jisas riitak yar. Yeechi eecha wor, “Diita
ma mima yenya na heechinak sa i. Heechinak sa inyak, yecha akama aka diika tawey,
ichi aboboyen anak, wak otiinak, sapa wa. Diita eem no tawey, makasakech.”
13 Meejichi Jisas rii yenya eecha wor, “Kwotaba aboboyen napa yenya hava.” Yecha
awasen eecha no i aboboyen diita eyey ma mima yenya tokochik?”
14 5,000 ma mima diika eemek tar. Jisas rii riiti disaipel yenya eecha wor, “Na
wonyak, sa i saniga saniga yopochi chichi yi. 50-50 yopo chichichi yi.”
15 Disaipel ye otiirek, eyey ma mima ye hey yichar.
16 Worek, Jisas rii geyen yokotapa yeechi emiyep upurusen yeechi, neriin mow hechi
God riina woshiachi geyen reekii reekiichi, ma mima yenya homochiniga, haken riiti
disaipel yechaka har.
17 Eyey ma mima ye atarek, ye eeta biidiir. Worek, disaipel ye gey kawen yeechi yaya
12 wasahaya kwowuk eeka woyi takiikiisiir.

PITA RIITA EECHA WOR: JISAS RII EETA KRAIST

18 Nedii pochi Jisas rii God riina saniga maji ba tarek, disaipel riitak yar. Rii yenya
eecha woher, “Ma mima ye ana kapo shecha wocho? An nama?”
19 Yecha awasen riina eecha wor, “Ma kaw ye eecha wocho mii eeta uku yeechir Jon.
Akar ma ye eecha wocho mii eeta Ilaija. Akar ye eecha wocho, mii eeta mashi saniyar
piirapet.”
20 Rii yenya eecha woher, “Kwo shecha hikitu. An nama?” Pita rii riina awasen wor,
“Mii eeta God riiti Kraist’ Yak wochar ma.”

JISAS RII RIITI KAPA MEEJI HA TAWA BOBOY YAK TAWA MAJIN WOR

21 Worek, Jisas rii riita bana majin akar man sawonakech eena anacheker.
22 Rii eecha wor, “Eeta Ma Yikapwa rii sapa harapa kapan sapa meeji. Riina Ju yechi
harapa ma ye sapa nasowoy ta. Harapa opelen otii tawa ma ye, lon maji pokii tawa
ma ye riina sapa nasowey ta. Yecha riina sowakworek, yadii piiriichar hamanak, riin
saniyanak, yesokwakiita.”
23 Worek, rii eyey ma miman eecha wor, “Ma por rii adaka iken gegiyaney, rii sapa
keena riita ichawa nobon sapa heechi. Rii sapa eyey yadii riiti nobon heechiniga ana
sumowuchiniga ha tawa nobobak i.
24 Kata ma rii riiti nobon heechiney, eeji hik yaney, riipa eechaba eechaba takiita.
Hadabas nobok riipa ikiita.
25 Ma por rii diita nosapek tawa eyey boboy nokwapa nokwapa riitaba yaney, riiti
mesek wurubuyareboney, rii boyega shecha takiita? Riipa kapasek siikiita.
26 Ma por rii adana hiibiya riipa yanak, riipa riina hiibiya yakiita. Ma Yikapwa riipa
yanak, riipa Eepi riiti hadabas boboyeka yayakiita. Yanak, Holi eje yechi hadabas
boboy riitaka eecha yakiita.
27 Ada majin siiken wocho ma kaw diika tawey, ye God riiti kigdom mapo henyak,
komas ye hakiita.”

GOD RIITI HADABAS BOBOYEN JISAS RIITAKA YAR

28 Rii diita majin ba hamarek, wik pochi hamar. Hamarek, Jisas rii Pita, Jon, Jems
yenya yeechiniga kwowuk God riina maji baken eena ir.
29 Rii God riina maji batarek, riiti miy soma akar mabak dariiboyer. Riiti siivatabi
apoma siir.
30 Ameya ma upurus piiriita riitaka maji batar. Piiriita eeta Moses, Ilaija.
31 Hevenek tawa hadabas boboy kepi piiriitaka eecha yar. Yarek, maji batar. Jisas
riita Jerusalem akamak i ha nedii eena batar. God riiti hikichi otiina boboyen Jisasrii
sumowuken eena bar.
32 Pita, riiti nareboy, yecha wachi sokwar. Sokwachi yecha Jisas riiti hadabas
boboyen ma upurus riitaka bana bana siitii tarin her.
33 Ma piiriita Jisas riina heechi iken otiirek, Pita rii eecha wor, “Harapa Ma, eeta kepi
nota eecha diika tawa. Nota aka piiriichar otiik. Miina pochi otiichik Moses riina pochi
otiichik. Ilaija riina pochi otiichik.” (Rii diita maji wori, rii saka hehar hikichi barek,
pamenabar.)
34 Rii ba tarek, hejagwayap ya saka bana bana siir. Bana bana siirek, disaipel ye akiir.
35 Gamurek, aya eeka eecha uwar, “Dii eeta eeji Yikapwa. Ada riina hisiiri, riina hapa
meeji ta!”
36 Aya uwa hamarek, Jisas rii saniga siitiitar. Worek, disaipel ye diita majin anadii
ma yen saka sawotarek. Yecha her boboyen ye anadii saka barek.

JISAS RIITA GABAKA TAR YIKAPWAN OTIINIGA KEPI SIIR

37 Iyi yadii yecha kwowuk heechi ye irek, nokwapa nokwapa ma mima ye riina
nobok i jawor.
38 Ma por rii nokwapa nokwapa mima ma yechi nediik siitiiniga Jisas riina uwar,
“Maji pokii ma, ada miina woyasachiyasato, eeji yikapwa podat riina na ya he!
39 Kkapasek gaba eeta riina pichawak, rii harapa uwachi nosapeka saka hikisha
yeshachi kujak sogweya yar. Eeta riina pishamanek tawey, eeta boboy riina ameya
heechi ikasakech.
40 Ada miiti disaipel yenya woyasachiyasarek, yecha raboken otii heri, ye saka kiki
siirek.”
41 Jisas rii awasen eecha wor, “Kwo hiki siitiichinyan biish tawa ma siiken. Kwon
sabwiya yeechi kapasek nobok heechi tawak ichawa ma. O! Shasha nedii ada kwotaka

takiita? Shasha nedii diita nomoya tawa boboyen ada kiyakiita? Worek, rii ma riina eecha wor, “Miiti yikapwa na yaya!
42 Yikapwa yatarek, eeta kapasek gaba rii riina otiichirek, rii nosapek sakachi hikisha yeshar. Worek, Jisas rii kapasek gaban riina wo sowurek, yikapwan otii kepi siirek, rii riina riiti eepi riina awasen har.
43 Eyey ma mima ye God riita harapa hapaga otii tar boboyen herin, ye eena harapa nyegerabor.

JISAS RII RIITI HA NEDIIN KAWKA YENYA BAR

Ma mima ye Jisas riita otiir yon harapa hikitarek, Jisas rii riiti disaipel yenya eecha wor,
44 “Diita ada kwona wonya maji opoche abosuchitanakech! Ma Yikapwa riin yeechi akar ma yechi tapak how hakiita.”
45 Worek, yecha meejichi saka hikirek. Diita otiitana maji mu yenya veenyir. Eena ye meejikasakech. Yecha akiitar eena yecha riina diita maji saka woherek.

KAPO NAMA EETA HARAPA?

46 Disaipel ye awasen awasen ow maji batar. Eecha wochar nama notaka tawey harapa?
47 Jisas rii yechi inyakan heri, rii karakada yikapwan yeechi yaya riitaka siitiir.
48 Siitiirek, yenya eecha wor, “Kata ma rii diita yikadey yikapwan eeji hik yaney, rii anapa eechaba yakiita. Kata ma rii ana yaney, rii ana heechirek yar ma riina eechaba yakiita. Kata ma rii kwotak karakada hiki tawey, rii harapa mayaka tawa.

MA KWONA OW OW TANAN SIINEY, EETA KWOTI MA APOMA

49 Jon rii eecha wor, “Harapa Ma, nota her ma por rii miiti hin habachiniga gaba yenya rabotar. Herek, nota riina anacheker. Rii notikasakech. Eena anacheker.”
50 Jisas rii awasen eecha wor, “Opoche anacheketanakech. Kata ma rii kwona ow otiinan siiney, rii kwona otiichichu.”

SAMERIA AKAMA MA MIMA YE JISAS RIINA SAKA YAREK

51 Jisas riina hevenek yeechi ye inya nediik yarek, Jisas rii Jerusalem akamak iken hikitar.
52 Hikichiniga rii ma kawen mapo wochirek ir. Wochirek irek, ye Sameria akama pochi Jisas riiti boboyen sayarechichak iyarer.
53 Iyarerek, ye Jisas riita yechi akamak yanan yuyar. Rii Jerusalem akamak iken hikitarek, eena ye saka riina yarek.
54 Disaipel Jems, Jon piiriita hechi eecha wor, “Harapa Ma, mii kapo hikitu nota hevenek tawa hin wonyak ya saka ma yenya uwunak, eeta akamak hika suw hamakiita.”
55 Worek, Jisas rii dareboyichi awasen yenya ow maji bar. Worek, ye akar akamaka ir.
56 (-)

MA KAW YE JISAS RIINA SUMOWUTAKEN HIKITAR

57 Yecha nobok icharek, ma por rii eecha wor, “Eyey akama miita ik otiiney, ada miina sumowu ibakiita?”
58 Jisas rii riina eecha wor, “Kwashika tawa asa yecha supu nosapek tawa. Apo ye wosiik tawa. Wowak, Ma Yikapwa rii wa eemekasakech.”
59 Rii akar ma riina eecha wor, “Ana na sumowu ta.” Worek, rii awasen eecha wor, “Harapa Ma, ada mapo i eeji apokon tiiriimok chik.”
60 Jisas awasen eecha wor, “Har ma yecha sapa ha tawa ma yenya tiiriimok chi cha. Miita na inyak God riiti kigdom majin na sawota.”

61 Akar ma por rii eecha wor, “Harapa Ma, ada miina sumowutakiita. Nago, ada
mapo kata ma yecha akamak taweyn, ada mapo i woshi ak.”
62 Jisas rii riina eecha wor, “Ma por rii riiti tapak eyiga tawa boboy neeki tawey,
komakin mey hechaney, rii God riiti kigdom sayerekasakech.”

10

JISAS RII 70 DISAIPEL WOCHIREK IR

1 Dii eeta hamarek, eeta Harapa Ma rii 70 ma yenya hisiir. Hisiichi rii yenya keyibor.
Upurus upurus heechirek ir. Eyey akama Jisas riita komas iken eena yenya heechirek
ir.
2 Rii yenya eecha wor, “Nokwapa nokwapa boboy sagii nowoka tawa. Tawak, eeta
eem ameda yo otii tawa ma tawa. Nowo kow ye iivii hamakasakech. Kwo na Harapa
Nowok Tawa Ma riina na maji ba ta. Rii ma kawka yeechi heechinak sa i yo kawka sa
otii ba ta. Eena na wohe cha.
3 Na i! Ada heechiwak, kwo sipsip yi tawaga eecha tawak, ada kwona heechiwak
kwashik tawa harapa aqsa tawa eemek ichu.
4 Kkwota ya kwo ye ikasakech. Aboboy woyi tawa kwo, yatii ruwu tawa boboy ye
ikasakech. Kwo nobok inyak, ma yenya jawoney, maji bakasakech.
5 Kwo akak i yowunak, mapo na eecha wor: Kwo na inyaka kwi eshar ta!
6 Inyaka kepi tawa ma kaka tawey, kwoti woshia tawa boboy riitaka sa eecha sii.
Eecha tanan siiney, kwoti woshi a tawa boboyen na awasen yeechi yaya.
7 Kwo eeta podar akak eecha na kiki sii. Ye aboboyen ukun kwona havaney, kwota
na kiki a. Wonyak yo otii tawa ma ye yan sa ya ta. Kwota opoche akar aka podar podar
ichanakech.
8 Kwo akamak iyarenak, ye kwona woshi anak yechi aboboyen kwona banak napa
a.
9 Kata akamak hak otii tawa ma yenya napa otii kepi sii. Ma yecha eeka tawey, yenya
na wo, ‘God riiti Kigdom, ya kwotaka bana bana tawa!’
10 Wowak, kwo akamak iyarenak, ma ye kwona woshianan siiney, kwo napa i akama
nobok na siitiichi wo,
11 ‘Kwoti akama nosap yatii notik tawey, no yatii paynebotiichi i. Paynebotiichi
wowak, kwo kapasek boboyeka eecha tawa. Na meeji. God riiti kigdom kwotak bana
bana yar.’ ”
12 Jisas rii kawka eecha wor, “Ada kwona wocho: Anasaka tawa nedii yanak, God
riita riiti inyakapa hiki tawa boboyen Sodom akama ma miman hakiita. Diit akamak
tawa ma miman riiti inyakapwa hiki tawa boboyen yenya hakasakech.”

GOD RIITI MAJIN NASOWOYE TAR AKAMA

13 Jisas rii eecha wor, “Korasin akamak tawa ma mima na meeji! Kwo harapa
kapasek boboy kwotaka yakiita. Betsaida akamak tawa ma mima, kwo harapa
kapasek boboy yakiita. Harapa merakelen kwoti akamak otiirin, Taia akamaka Saidon
akamaka eeka otiirega, mashi mashi yecha waga yechi inyaka dareboyer. Yecha
siivatabi bonyi ruwuchi hikishebuk waga yichar.
14 God riita riit inyakapa hiki tawa boboyen Saidon akama Taia akama ma miman
hakiita. Kwon saka hakiitawak.
15 Kapaneam akamak tawa ma mima! Kwo kapo eecha hikitu kwo hevenek ikiita.
Yaho Kwo hi uwu tawa eemek ye ikiita.”
16 Jisas rii riiti disaipel yenya eecha wor, “Kata ma ye kwona wagatey tawey, ye ana
eechaba wagateyitu. Ma ye kwona nasowoye tawey, ye ana eechaba nsaowoyetu. Ma
ye ana nasowoye tawey, ye ana heechirek yar Eepi riina eechaba nasowoyetu.”

70 DISAIPEL YE AWASEN YAR

17 Worek, 70 disapel ye kwoya hikichi awasen Jisas riitak yar. Ye eecha wor, “Harapa
Ma, nota kapasek gaba yenya miiti hik wo saworek, yecha noti majin sumowutar.”
18 Jisas rii yenya awasen eecha wor, “Neer yeerepiya saka tawaga, gaba riita eechaba
sakar, ada her. Na wagetey ta.
19 Ada kwona harapa hapaga tawa boboyen kwona har. Harek, kwo keena hopun
yatiik piitii tawey, mediin yatiik piitii tawey, kwo eeta boboy eeta kwona saka
pishamanekiitawak.
20 Kapasek gaba ye kwoti maji meejichi heechi akii ichawey, kwi inyaka opoche
kwoya hikitanakech. Yaho. Kwi hi hevenek tawa jeyek keyiri, eena na kwoya hiki
ta.”

JISAS RII INYAKA KWOYA HIKI TAR

21 Eeta nedii Jisas rii Holi Spirit takiikiisiirek, rii kwoya woy hikichi eecha wor, “Eepi,
mii eeta diita nosap God, mii eeta hevenek tawa God, ada miina woshi ato. Kata
boboyen miita harapa jebwa hechawa maka hokwa sokwa tawa maka veenyi tari, mii
shebo shebo tawa man mukuchichar. Ayo, Eepi, miita miiti inyakak hikitari, miita
eena otiitar.
22 Eeji Eepi rii eyey boboyen ana har. Adadii Ma Yikapwa riina hekasakech. Eepi
riitaba saniga hecho. Anadii ma ye Eepi riina eechaba hekasakech. Yikapwa riita
Eepin hecho. Anadii ma yenya rii Eepi riina mukuchichawak, ye hebato.”
23 Jisas rii riiti disaipel yenya dareboyichi eecha wor, “Kata boboyen kwota
hechawey, kwi inyaka napa kwoya hiki ta.
24 Nokwapa nokwapa piirapet, harapa aka tabo yima ye kwoya hechawa boboyen
heken hikitar. Ye meejibaken hikitar. Worek, hekasakech. Meejikasakech.”

SAMERIA TAR MA RII MAN OTII KEPI SIIR NOMA

25 Lon maji pokii tar ma por rii Jisas riina otii otii heken hikichi eecha woher, “Harapa
Ma, anapa shecha otiinak eechaba eechaba takiita, hakasakech.
26 Jisas rii awasen riina eecha wor, “Mashi keyir maji kapo shecha wocho? Mii kenyi
tawey, mii shecha hikitu?”
27 Kata ma rii awasen eecha wor, “Mii miiti Harapa God riina eyey mesek, wopu, eyey
mayi, eyey hapaga boboy, eyey marenoku riina na rukusii ta. Kawka miitaka bana
bana tawa man na rukusiiba ta. Mii mayama rukusii tawaga akar man na eechaba
otii.”
28 Jisas rii meejichi eecha wor, “Miita bawa maji eeta kepi. Miipa otiitaney, miipa
eechaba eechaba takiita.”
29 Lon maji pokii ma rii mayama wohowutaken hikitar. Hikichi Jisas riina eecha
woher, “Kapo nama adaka bana bana tawa ma?”
30 Meejichi Jisas rii noman eecha wor, “Ma por rii Jerusalem akamak heechi Jeriko
akamak ye icharek, hiyi ya tawa ma ye riina nobok kubuk pir. Pichiniga ri siivatabi
kwoyava yar. Kwoyava yeechi riina harapa pichi heechi ir. Rii haken otii tar.
31 Worek, opellen otii tar ma por rii eeta nobok ye iniga pir ma rii hak otii tarek, her.
Hechi rii nobo yepak heechi ir.
32 Komas Livai ma rii ibatar. Ibatarek, rii hak otii tar ma riina hechi i bana bana her.
Hechi, heheechi ir.
33 Worek, komas Sameria ma por rii eeta nobobak ir. Iniga riina her. Hechiniga rii
riina inyakapwa hikir.
34 Hikichiniga rii i riitak bana bana howuk yichi rii riiti wel ukun wain ukun
yeechiniga hak otii tar ma riiti maba ramon gwotiir. Gwotiichi ramojichiniga riiti
donki magiirek howu seechiniga ma wa tawa akak ye i heechir. Heechi rii riina hehar
tar.

35 Yadii nedii pochi hamarek, rii ya upurusen yeechi akan kowu tawa ma riina har.
Harek, rii eecha wor, ‘Riina na hehar ta. Diita ya ada hawey, kapo saka kiki siikiitawak,
sa way ta. Komas ada yanak, anapa kawka hakiita ya miina.’ ”
36 Worek, Jisas rii kawka Lon maji pokii tar man woher, “Mii shecha hikitu? Ma
piiriichar tari, shecha tar ma por rii hak otii tar man bana bana tawa ma riita otii
tawa baga eecha otiir?”
37 Lon maji pokii tar ma rii awasen eecha wor, “Eeta ma rii riina hehar otiichir.” Jisas
rii eecha wor, “Wowak, mii na eecha otii ta.”

JISAS RII MATA MARIA RII PIIRIITI AKAK IR

38 Jisas rii riiti disaipel yechaka nobok iniga, rii akama pochik iyarer. Kata akamak
mima pochi sii tar. Siiti hi Mata. Tarek, sii Jisas riina siiti akan tagwachir.
39 Siiti kumwoy, Maria, eeka tar. Sii ya Jisas riita maji pokii tar majin eena meejitar.
40 Worek, Mata sii siina heechinga aboboy yonotii tarek, sii mayama inyakapwa hiki
tarek, sii Jisas riitak iniga eecha wor, “Harapa Ma, mii kapo ana heharekasakech? Eeji
kumwoy sii ana heechirek, ada saniga yo otiito. Siina na wo, Ana sa ya kiyatayi!”
41 Harapa Ma rii siina awasen eecha wor, “Mata, Mata, ni nokwapa nokwapa
boboyen inyakak hikitu.
42 Boboy podateba dopoto. Maria sii mama yepa boboyen hisiir. Hisiirek, diita
boboyen siitaka tawey, sii heechikasakech.”

11

GOD RIINA MAJI BAWA MAJI

1 Nedii pochi tarek, Jisas rii eem pochik God riina maji batar. Maji ba hamarek, riiti
disaipel por rii riina eecha wor, “Harapa Ma, miita nona God riina maji ba tawa majin
na nona pokii. Jon rii riiti disaipel yenya pokii tarega miita nona na eechaba pokii.
2 Jisas rii eecha wor, “Diitata God riina na ba ta:
‘Eepi, miiti hi sa holi ta.
Miiti kigdom sa ya ta.
3 Diita nedii aboboyen nona na ha.
4 Noti eyey kapasek boboyen miiti inyakak
na kwoyava heechi.
Akar ma yecha nona kapasek boboy otiitawey,
nona yenya abosuchibato.
Nona opoche nona otii otii he boboyen
heechitanakech!”
5 Worek, Jisas rii maji shiyi eecha wor, “Ma por rii riiti nareboy riiti akak niy nediik
yawey, riina eecha wocho, ‘Nareboy, miita ana gey piiriichar sobo ha.
6 Eeji nareboy rii chishi ye i tarek, eeji akak yawa. Rii yawak, ada aboboy biish.’
7 Miita wa tawa nareboy rii eecha wonyey, ‘Opoche ya ana boboy yak
wohechanakech. Nubereja eeta dasiipowa. Ada eeji yikapwa ye wato. Anapa saka
sokwa miina aboboy hakiitawak!’ Wowak, miita eechaba eechaba wohechaney,
8 ada kwona wocho, riipa sokwachi geyen eyey boboyen miita wohechaweyn riipa
miina hakiita. Rii miiti nareboy tawey, kkapo rii miina aboboy hakasakech. Yaho.
Eechaba eechaba wo wohechaney, eena riipa hakiita.
9 Wowak, ada kwona wocho, na wohecha. Wohechanak, kwopa yakiita. Na yesha
ta. Yesha tanak, kwopa hekiita. Na hapaka ta. Hapaka tanak, nubereja tagwakiita.
10 Eyey ma ye wo wohechawey, yepa yakiita. Ma yesha tawey, yepa hekiita. Ma ye
hapaka tawey, yepa nubereja tagwachikiita.

11 “Ma por riiti yikapwa rii apoko riina emiyepen aken eena wohenyey, riipa kapo
boy hopon yeechi hanak akiita? Yaho. Hakasakech.
12 Yikapwa por rii riiti apoko riina apobeyen aken wohenyey, riipa kapo boy miiden
hanak akiita? Yaho.
13 Kwo ma kapasek tawey, kwo eecha kepi hikitu kwoti yikapwan kepi boboyen
havato. Tawey, eeta amutiik hevenek tawa Eepi riipa Holi Spirit kepin riina wohenya
ma hakiita.”

JISAS RII GABA MAJI BAR

14 Ma por rii tari, kuja diimiitar. Kapasek gaba riitaka eecha tar. Tarek, Jisas hechi
yeechi kayek rabotar. Yeechi kayek raborek, kata ma rii maji bar. Barek, nokwapa
nokwapa ma mima yecha hechi henebarabor.
15 Kaw ye eecha wor, “Gaba, eyey kapasek gaba yechi apoko, rii Jisas riina hapaga
boboyen harek, rii otiito.”
16 Akar ma ye Jisas riina apodagii otii hikishak eena woher, “Mirakelen na otiita. Otii
tawey, nota hikiken God riita miina rukusiito.”
17 Worek, Jisas rii yechi inyakan hechiniga awasen eecha wor, “Nosap pochi ma
mima ye saniga saniga eecha yi ye inyey, awasen awasen o ana pichaney, komas eeta
ma mima ye kapasek siikiita. Mamu pochi sii pochi siina o ana pinyey, iipa eeta saniga
saniga siikiita.
18 Worek, Gaba riiti mamu saniga saniga tawey, o ana pichaney, shecha ye kapo
hapaga siikiita? Kwo eecha wocho, Gaba rii hapaga boboyen ana hatawak, ada
kapasek gaban yeechi raboto.
19 Ada Gaba riiti hik ada kapasek gaban kikir poyeney, kwona sumowu tawa ma ye
kapo shecha kapasek gaban kikir poyekiita?
20 Wowak, God riiti hapaga boboy adaka tawak, kapasek gaban raboto. Eeta kwona
mukuchichu God riiti kigdom kwotak yar.
21 “Ma hapaga siitawey, rii yabu anaba yeechi o yichawak, riiti akan siiti kowu tawak,
riiti boboy anada tawa.
22 Wowak, hapaga bor tawa ma rii ya riina o ana pichi dagiirepoyichi riiti anaba
yeechi o ana pichar boboyen yeechi ye inyak, akar boboyen yeechi ye inyak,
homochikiita.
23 “Kata ma rii eeji nareboy tanan siiney, rii eeta eeji yabu pi ma. Ma rii ma mima
adaka yaya yopo yichinan siiney, rii rabo ya payato.”

AWASEN YA TAWA KAPASEK GABA NOMA

24 “Kapasek gaba rii ma poren heechi iri, rii shebo shebo eemek chishi ye iniga yi
hapaka tawa eemen yeshato. Yesha hipuchi rii mayama wocho, ‘An heechi yar akak
awasen kawka ik.’
25 Wowak, rii awasen i eeta aka hako kiirakwur.
26 Rii hechi heechi akar 7 gaba kapasek weyen akak kawka ye yayareto. Wowak,
kata ma rii mashi kapasek tar. Apa rii kawka kapasek wey tawa.”

INYAKA KWOYA HIKI TAWA BOBOY SIIKEN

27 Diita majin Jisas rii ba hamarek, mima pochi sii riina eecha wor, “Kata mima sii
miina yimowurek mii siiti mukun havari, sii eeta kwoya woy hikitu.”
28 Jisas rii awasen eecha wor, “Eeta kepi nija eecha bak, eeta ma ye God riiti majin
meejiniga ye sumowutawey, ye kwoya woy hikitu.”

MA MIMA YE MIRAKELEN WOHER

29 Ma mima ye Jisas riitaka ya yopo wuchi siitii tarek, Jisas rii eecha wor, “Ma mima
ye diita nedii diita nosap tawey, yecha kapasek woy otiito. Yecha mirakelen eena yesha
ye i tar. Wowak, mirakel podareban komas yenya hakiita. Diita mirakel eeta Jona riiti.

30 Piirapet Jona rii Nineva akama ma miman mukuchir boboyen harega, Ma Yikapwa
rii diita nediik tawa ma mima yenya eechaba mukuchir boboy baga.
31 Anasak tawa nediik Shiba nosapek siitii kowu tawa aka tabo yi mima sii diita nedii
ma mima yenya harapa ow maji bakiita. Siita kata yepa anadii eemek heechi Solomon
riiti hokwa sokwa majin meejiken yar. Wowak, ma por apa diika tawey, rii eeta harapa.
Rii Solomon riina dagiirepoyetu.
32 Anasak tawa nediik Nineva akama tar ma mima yecha siitiichi kwona harapa
ow majin bakiita. Yecha Jona riita sawotar majin meejitarek, ye yechi kapasek otii
tar boboyen dareboyer. Ada kwona wocho, ma por apa diika tawey, rii Jona riina
dagiirepoyetu."

MABA RIITI HABA

33 Jisas rii eecha wor: "Diita yikadey boboy ma ye otiikasakech. Haban hayechi
veenyetu. Heebiya wok veenyetu. Yaho. Rii hayechi cheyek yichi tawak, ma ye ya
hecho. Miiti miy eeta miiti maba siiti haba.
34 Miiti miy eeta hehar henyak, miiti maba eeta yama hekiita. Wowak, miiti miy
kapasek taney, miiti maba eeta eyey niyiki yichu.
35 Na hehar hecha. Yama miitaka tawey, sapa eechaba ta. Iipa niyiki yikiita.
36 Wowak, miiti maba eyey yama hechaney, niyiki kaw tanan siiney, miiti maba eeta
eyey yama hecho. Haba eeta miina okoreechichawey, mii eechaba takiita."

JISAS RII PERISI LON MAJI POKII MA YENYA OW MAJI BAR

37 Jisas rii majin ba hamarek, Perisi ma por rii riina otii aken eena woher. Worek, rii
aka wok iyarechi cheyek aken eena yir.
38 Jisas riita riiti tapa saka uku yeetiirek, Perisi rii hechiniga nyegerabor.
39 Worek, Jisas rii riina eecha wor, "Na he. Perisi kwo heebiya saban eena uku
yeetiito. Wowak, kwoti wok tawey, kapasek boboy takiikiisii tawa hiyiya tawa boboy
eechaba takiikiisii tawa.
40 Kwo harapa hikisha weyitu. God riita saban otiitawey, rii inyaka wopu wo otiibato.
41 Kata boboyen kwoti heebiyak taweyn kiiriisiiposii tawa man na ha ta. Hatanak,
kwi eyey boboy eeta apoma hechakiita.
42 "Kwo Perisi kapasek boboy kwotaka yakiita. Kwo kwoti karakada aboboy ten ten
God riina hato. Hatawak, kwo nagwa nagwa hikichi otii tawa boboyen, God riina
rukusii tawa boboyen two eena hikichi otiikasakech. Eeta kapasek. Diita boboyen
na otii ta. Akar yo kepin opoche abosuchetanakech.
43 'Kwo Perisi kapasek boboyen kwotaka yakiita. Kwo Ju ma yechi lotu aka harapa
ma yichar tiikiiren kwo eena kwoya hecho. Kwo awaba tawa eemek icharek, akar ma
ye kwona hechi harapa woshi atarek, two kwoya hikitar.
44 Kapasek boboy kwotaka yakiita. Kwo tiiriimo supu tawaga eecha tawa. Akar ma
ye piitii i ye yatawey, kwo hekasakech."
45 Worek, lon maji pokii ma por rii riina eecha wor, "Mii maji eecha ba tawey, mii
nona maji kubuk pibato."
46 Jisas rii awasen eecha wor, "Kwo lon maji pokii ma. Kwo kapasek boboyen yakiita.
Kwo nomo ya tawa kwon ma yenya hawak, ye harapa yo otiito. Wowak, kwo kwoti
tapama por yenya kiyatayiniga yesokwakasakech.
47 "Kwo kwoba sii siiken siikiita. Mashi tar piirapet yenya kwoti wayega ye
sowakworek, kwo yechi tiiriimon keyapochichu.
48 Kwoti wayega ye piirapet yenya sowakworek, kwo yechi tiiriimon keyapoc-
hicharek, kwo eecha mukuchichu kwo hikitu yechi otii tar abo eeta kepi.

49 “Eena God riita hikichi wor, ‘Ada yenya piirapet yenya heechinak ikiita. Ada
yenya eeji majin ye ichawa ma heechinak ikiita. Heechinak ye inyak, yecha kaw yenya
sowakwokiita. Yecha kaw yenya kikirepoyekiita.
50 Eyey piirapet yenya mashi mashi diita nosapen otiir nedii ya ya ya diita nedii
kwoti wayega ye sowakwori, diita nediik diita tawa ma yenya God riita awasen pikiita.
Wayega yecha otiirin eena awasen piikiita.
51 Ye Sekaraia riina sowakwor. God riina opelen har eem riiti holi tar eem Sekaraia
riita tar nedii, eyey piiriita tar nediik, eyey piirapet yenya diita nediik sowakwo
hamari, ada kwona wocho, apa diita nediik tawa ma mima yen God riita pikiita. Kata
piirapet yenya sowakwor boboy wayega yecha otiitari, eena yenya awasen pikiita.
52 “Lon maji pokii ma kapasek boboy kwona yakiita. Kwo mama yepa hehar hiki
tawa nobon kwo dasiipiir. Dasiipiirek, kwo diita nobo kepi kwo ikasakech. Worek,
kwo dasiipiirek, akar ma ye boyega ik wonyak?”
53 Jisas riita kata eemen heechi irek, lon maji pokii ma, Perisi, yecha riina harapa ow
maji batar. Yecha riina nokwapa nokwapa boboyen wo wohechar.
54 Yecha riina majik baniga sakaken otiitar eena riina wo wohechar.

12

WOSHEPII TAWA MAJIN NA OPOY SII TA

1 Nokwapa nokwapa ma mima ya yopo yicharek, kaw yecha ma yatii hek piitiichi
siitiitar. Worek, Jisas rii riiti disaipel yenya mapo wor, “Perisi yechi woshepii veenyi
tawa boboy yechi yis, eena na hehar hecha. Yechi woshepii hiki tawa boboy eeta sokwa
i ye yakiita.
2 Eyey veenyitar majin gamuri, iipa tagwa mukuchikiita. Eyey majin veenyichi
otiitari, iipa ma yecha hikikiita.
3 Wowak, eyey maji kwo niyik batari, iipa yanak meejikiita. Eeta maji kwota
wosiirek batawey, yepa geenyik siitii harapa uwa sawokiita.

NAMA NAPAN NO AKIITO?

4 “Eeji nareboy kwona wocho: Kwo opoche maban sowakwo tawa man akiitanakech.
Yecha akar boboyen kawka otiikasakech.
5 Ada kwona mukuchik naman kwo na akii ta? Kwo God riina na akii ta. Rii kwona
sowakwonak, komas riitaba keena kwona hi uwu tawa eemek yeechi rabokiita. Ayo,
ada kwona wocho, riina na akii ta!
6 “Ma ye yokotapa karakada apo yin sen upuruseba tokor. Worek God riita yenya
saka abosucherek.
7 Kwoti masebiyan God riita kadii hamar. Worek, kwo opoche akiitanakech. Kata
apo eeta karakada boboy. Kwo eeta harapa.”

JISAS RIITI HIN GEENYIK NA KWODII WOCHA

8-9 “Ada kwona wocho, eeta ma rii eeji hin akar man geenyik kwodii wochawey,
Ma Yikapwaq riita eeta ma riiti hin eechaba geenyik kwodii wokiita ejel yenya. Ma
rii akar man eecha wonyey, Jisas rii eejikasakech, Ma Yikapwa rii riina God riiti ejel
yenya eecha wokiita, Eeta ma eejikasakech.
10 “Ma ye Ma Yikapwa riiti hin ow majibataney, God rrita riiti kapasek boboyen
kwoyavayakiita. Wowak, kata ma rii Holi Spiriten kapasek majin bataney, God rrita
eeta boboyen saka kwoyavayakiitawak.
11 “Komas nedii yecha kwona yeechi lotu akak, gavman mak, harapa aka tabo
yimak yeechi mi somak anasak ye inyey, iipa opoche inyakapwa hikitanakech. Kwota
mayama kiyatayeniga batana maji opoche inyakapwa hikitanakech.
12 Eeta nedii eeta Holi Spirit rii kwona maji pokii tanak, kwopa batakiita.”

HARAPA YAKA TAR HIKISHA TAR MA

13 Ma por rii ma mima yechaka tari, eecha Jisas riina wor, “Maji pokii ma, eeji yaka
riina na wonyak, sichi har eepi riiti nosap boboyen rii ana sa kaw ha.”
14 Jisas rii riina eecha wor, “Miinawa, kapo nama ana otiichirek ada anasak tawa ma
tawa? Nama ana otiichirek, ada kwona nosapen boboyen homachikiita.”
15 Worek, rii kawka eyey man eecha wor, “Na hecha. Eyey kwoya hechawa boboyen
na heechi. Ma por rii riti boboy harapa tawey, eeta boboy riina hakasakech eechaba
eechaba tak tawa boboy.
16 Worek, Jisas rii diita shiya tawa noman wor: “Yaka tar ma por rii tarek, riiti nosap
harapa saga sokwatar.
17 Worek, riiti inyaka eecha hikir: ‘Eeji sagan heechi aka saka kikisiikiitawak. Anapa
shecha otiikiita?’
18 Rii way hikichiniga eecha wor: ‘An hecho anapa eecha otiikiita. Ada diita
saga boboyen heechi tawa akan diigiikiita. Diigii rabonak, anapa kawka aka harapa
otiikiita. Otiinak, anapa eyey boboy saga eeta akak heechikiita.
19 Otiinak, anapa mayama wokiita: Mii kepi tawa. Miiti boboy nokwapa nokwapa
tawey, na sukwiya sapa nokwapa nokwapa ta. Na eshar tanak, na eshar chishi ta. Na
yi hapaka tanak, na a tanak, uku aba ta!’
20 Worek, God riita hechi riina eecha wor: ‘Mii hikishato! Diita niy miiti maban
heechi mii hakiita. Miita hanak, kapa nama miiti mayama sayarechir boboyen
yakiita?”
21 Jisas rii kawka eecha wor, “Iipa eechaba tawa ma ye nokwapa nokwapa nosap
boboyen mayama sayarechiwak, God riiti boboyen sayarechikasakech.”

GOD RIINA NA HIKI SIITIICHI

22 Worek, Jisas rii riiti disaipel yenya eecha wor, “Eena ada kwona wocho: Kwo diita
nosap tawey aboboyen maba ruwu siivatabin inyaka opoche hikitanakech.
23 Mesek eeta harapa boboy. Aboboy eeta karakada. Eeta maba eeta harapa boboy.
Siivatabi eeta karakada.
24 Kwashika tawa apon na he. Yecha aboboy siiken chikasakech. Yecha sagan
otiikasakech. Ye boboy heechi akakasakech. Wowak, God riita eeta apo yenya havato!
Na hiki. Apo eeta karakada. Kwo eeta harapa.
25 Nama kwotaka tawey inyakapwa hiki tawey, rii kawka hiki tanak, rii sukwiya
pochika tawa nosap kawka takiita?
26 Kwo diita yikadey karakada boboy otiinan siiney, boyewak kwo akar boboyen
inyaka hikitu?
27 “Gurunayen na hiki ta. Yecha yo otiikasakech. Yecha siivatabin otiikasakech. Ada
kwona wocho: Solomon, harapa aka tabo yima, rii diika tarek, riiti harapa yakatarek,
rii riiti siivatabin ruwuri, rii saka gurunayeka eecha kikisiikiitawak.
28 God riita woheja yenya kehapochichu. Kehapochiwak, woyiheja diita apa tawa iy
rabochinyak hiki uwukiita. Wowak, rii wohejan eecha kehapochichawak, riipa kwona
kawka eechaba heharekiita? Kwo God riina hiki siitiichichawa boboy eeta amusakech!
29 Kwo opoche inyaka hikitanakech diita nosap boboyen. Aboboyen uku a tawa
boboyen opoche eechaba eechaba yeshatanakech hikibatanakech.
30 Eecha hiki tawa inyaka diita nosap tawa ma ye eechaba hikitu. Yecha diita
boboyen eechaba eechaba yeshato. Kwoti Eepi rii hecho kwota dopo tawa boboyen.
31 Wowak, God riiti Kigdom eena kwota na mapo sumowu tanak, riipa akar boboyen
kwona hakiita.

HEVENEK TAWA YA

32 “Karakada magwi opoche akiitanakech. Kwoti Eepi riita inyaka kwoya hikichi riiti
kigdomen riita kwona haken hikitu.

33 Kwoti eyey boboyen na tokochi ya yeechi yan kiiriisiiposii tawa man napa ha.
Kwo yan woyi tawa kwo neekikasakech na yeechi yaya. Hevenek tawa yaneeka na
yopo yichicha. Kaka tawey, eeta ya karakada siikasakech. Kaka hiyiya tawa ma ye
yakasakech. Machi akasakech. Kaka kapasek siikasakech.
34 Na meeji kwoti yan tawa eem, kwoti inyaka ii bak tawa."

WAKASA MA KEPI YE KOWUTU

35 "Kwo na sayarechi na kow ta. Siivatabi na hehar giiriichi. Kwoti haba na hayi.
36 Harapa ma rii yanak, mima tapa aken irek wakasa ma ye riina kowu tawaga kwo
eechaba napa kowu ta. Riita awasen ya nuberejak siitii uwanak, ye meejichi nubureja
ameya tagwachikiita.
37 Harapa Ma riiti wakasa ma ye sayarechi yi kowutaney, wakasakech, Harapa Ma
riiti yanak, yecha riina inyaka kwoya woy hikikiita. Ada kwona wocho: riipa ya
siivatabi giiriichi yenya wochanak, yinyak, riipa aboboy yo otiikiita.
38 Riipa niy nediik yaney, kapo opochok wo nediik yaney, riipa henyey, yecha
sayarechi hamawey, yepa yechi inyaka kwoya woy hikikiita.
39 "Na hiki! Akak hehar siitii kowu tawa ma rii hiyi ya tawa ma rii ya nedii hikiney,
rii hiyi ya tawa man anachekiita. Wonyak ri kepi tawa.
40 Kwo eechaba na kowu ta. Ma Yikapwa riipa yak tawa nedii kapo siitiiyekega
yakiita? Kwota na kowu ta!"

KEPI WAKASA MA KAPASEK WAKASA MA

41 Pita rii eecha wor, "Harapa Ma, mii diita shiyi tawa majin kapo nona wocho, kapo
eyey man wocho?"
42 Harapa Ma rii awasen wor: "Nama eeta maji sumowu tawa ma kepi, nama eeta
kepi hiki tawa wakasa ma? Rii diitata. Riina eeta Harapa Ma riita riina hisaw yo
hakiita. Hanak, riipa riiti aka boboy sagan siitii kowukiita. Kowutanak, rii akar wakasa
ma yenya kepi nediik aboboyen homachichikiita.
43 Riiti Harapa Ma rii awasen yanak, diita boboyen wakasa ma rii otiitawey, wakasa
ma riipa inyaka kwoya hikikiita.
44 Eeta siiken, eeta Harapa Ma riipa yanak, riina otiichinyak, riipa eyey boboyen
harapa ma siitii kowukiita.
45 Wowak, kata wakasa ma rii mayama eecha wonyey, 'Eeji Harapa Ma riipa saka
ameya yakiitawak.' Wonyey, rii akar wakasa ma miman pinyey, harapa nokusha aney,
uku eechi beyiney,
46 riiti Harapa Ma yana nediin rii sayarechi kowukasakech. Eena hikikasakech.
Harapa Ma riipa yanak, riipa wakasa ma riina harapa pichiniga, heechinak, eeji majin
nasowoy tawa ma yecha tawa eemek riin iibak heechinak i siikiita.
47 "Kata wakasa ma rii riiti Harapa Ma riiti inyakak hiki tawa boboyen hikinak, rii
mayama sayarechinyan siiney, Harapa Ma riiti inyakak tawa boboyen otiinan siiney,
komas riina harapa kapasek pikiita.
48 Wowak, kata wakasa ma rii riiti Harapa Ma riiti inyakak hiki tawa boboyen
henyan siiney, kapasek boboy otiiney, riipa riina karakada pikiita. Ma por riina
harapa boboyen haney, rii sapa harapa yo otii ta. Nokwapa nokwapa boboyen eeta
ma riina haney, riisapaawasen eechaba nokwapa nokwapa boboyen ha."

JISAS RIITA YAREK, MA YE UPURUS HIKITU

49 Jisas rii eecha wor, "Diita nosapen hik hayeken eena ada yar. Ada gegiyato apa
diita nosap hik hay kamawa.
50 Anapa harapa uku yeechi tawa boboyen yakiita. Ada eena kowutawak, an harapa
inyakapwa hikitu.

51 Kwo kapo eecha hikitu: diita nosapek eshar tawa boboy eena ada yayaken eena
ada yar? Yaho. Eshar tawa boboyen yayakasakech. Ada boboy kepin yayatawak,
upurus hiki tawa boboy sokwato. Eena ada yar.
52 Apa na komas magwi pochi tawey, ma yokotapaba tawey, yecha upurus upurus
hikikiita. Ma upurus saniga hikikiita. Ma piiriichar ye saniga hikikiita.
53 Apoko ye yechi yikapwa yechaka eecha saniga saniga inyaka kapasek hikikiita.
Yikapwa yepa apokwon saniga hikinak apoko yepa yikapwan saniga hikikiita. Nok-
wapa yikapwaka eechaba siikiita. Nokwapa sii yikapwa riiti mimaka eechaba siikiita."

DIITA NEDII NAPA HEHAR HECHA

54 Worek, Jisas riita ma mima yenya eecha wor, "Kwo ya ye i tawa eemek hejakwayap
eeka sokwaney, kwo hechi eecha wocho 'wayi vak otiito.' Wonyak, eechapa otiikiita.
55 Kwo kata yepak yana sowan meejinak, kwo eecha wocho, 'Harapa hi yami yato.'
Eechapa otiikiita.
56 Kwo woshepii tawa ma! Kwo naosapen neeren hechawak kwo siiti mun kwo
nagwa nagwa hikitu. Wowak, boyewak kwo diita nedii mun kwo hekasakech?"

MIITI O ANA PICHAWA MAN NA KEPI OTII TA

57 "Boyewak kwo mayama nagwa nagwa hikichi yo kepin otiiken anasakasakech?
58 Ma por rii miina anasaken hikitaney, rii miina anasak tawa akak ye inyey, kicha
iipiira inyak, ameya napa gayasay. Gayasayenan siiney, riipa maji sanasak tawa ma
miina ye i hakiita. Ye i hanak, riipa miina plisman yen hakiita. Hanak, riipa miina
pokojikiita.
59 Ada miina wocho: miina poko ameya heemakasakech. Miita napa eyey kapasek
otiir boboyen eyey toko hama."

13

KWOTI KAPASEK BOBOYEN NA DAREBOY

1 Eeta nedii ma mima kaw ye Jisas riina maji kawen sawor. Yecha saworek, Galili
ma kaw ye God riina opelen hatarek, Pailat, gavman harapa ma, rii yenya sowakwor.
Eetamaji ya Jisas riina sawor.
2 Jisas rii meejichi eecha wor, "Kwo kapo hikitu kata Gaili ma yenya eecha
sowakwori, eeta mukuchir ye eeta hisaw harapa kapasek otii tar ma tawak, akar Galili
ma ye karakada kapaseken otiir?
3 Yaho. Ada kwona wocho: Kwo kwoti kapasek inyaka dareboyenan siiney, yenya
eecha sowakwori, kwo eechaba hakiita.
4 Kwo meejir 18 ma ye Siloam akamak tarek ye papa inyik bana bana siitiitarek, inyi
saka yenya sowakwor. Diita kapo boy mukuchir yecha hisaw harapa kapasek yo otii
tar ma tawak, akar Jerusalem akamak tar ma karakada kapasek yon otiir?
5 Yaho. Ada kwona wocho, kwo kwoti kapasek boboyen dareboyenan siiney, yecha
eecha hari, kwota eechaba habakiita."

SIIK WANAN SHEBO SHEBO TAR ME SIITI NOMA

6 Worek, diita noman Jisas rii yenya eecha wor, "Ma por rii pek me pochi riiti nowok
eeka sokwato. Worek, rii i siiken omun yesha hiputar.
7 Yesha hiputarek, rii riiti nowootii tar ma riina eecha wor, 'Na he. Piiriichar sukwiya
ada diika ya siiken omun yesha hiputu. Eena na ye rabo! Boyewak eeta me diita
nosapen gamu poyetu?'
8 Nowon otii tar ma rii awasen eecha wor, 'Harapa ma, sukwiya pochi ii na heechi
ta. Ada nosapen payi iviichi, ada bulamakaw she yeechi eeka chikiita.
9 Otiinak, sokwa komas sukwiya pochi omun wanan siiney, napa ye rabo.' "

JISAS RII MAGIIR KUR TAR MIMAN OTII KEPI SIIR

10 Sabat nedii pochi Jisas rii Ju ma yechi lotu aka porek maji pokii tar.
11 Mima pochi eeka tari, kapasek gaba siitaka tarek, sii 18 sukwiya hak otii tar. Siiti
magiir kur tarek, sii gamu gamu chishi tar.
12 Jisas rii siina hechi uwar, “Ninyawa, hak otii tawa boboy nichaka tawey, eeta ninya
heechuwa!”
13 Worek, rii riiti tapan siina neekirek, sii sokwa danegwar. Sokwa danegwachi sii
God riiti hin yesokwatar.
14 Worek, akak siitii kowu tar ma rii Jisas riina kwotayir. Sabat nedii Jisas rii siina
otii kepi siir. Eena rii riina kwotayir. Kwotayichi rii ma mima yenya eecha wor, “6 yadii
yo otiito. Otii tawey, kata 6 yadii kwoti hak otii tawa boboyen otii kepi siiken na ya.
Sabat yadii opoche yatanakech.”
15 Harapa Ma rii meejichi riina awasen eecha wor, “Kwo woshepii tawa ma. Kwo
sabat yadiik kwoti bulamakaw yenya poko heemachi uku siiva eemek yiukun waga
havawa.
16 Na he. Diita mima pochi sii Ebraham riiti yikapwa tawey, Seten rii siina 18 sukwiya
poko jirek, kapo boyewak Sabat nediik siin saka heemachinrek?”
17 Jisas riita yenya diita majin geenyik worek, maji ow ana pichar ma yecha
mayama hiibiya yar. Worek, eyey ma mima ye riita hadabas yon hechiniga ye inyaka
kwoyahikitu.

MASTET ME, YIS SHIYI TAWA MAJI

18 Jisas rii eecha wor, “God riiti kigdom kapo boy boboy? Kapo boy tawaga tawa?
19 Eeta mastet siik tawaga tawa. Ma por rii mastet siik poren yeechi nosapek chir.
Chirek, eeta sokwar. Sokwa mek siir. Mek siirek, apoyari ye wosii eeka patiir.”
20 Jisas rii kawka eecha woher, “God riiti Kigdom kapo boy boboy tawaga tawa?
21 Eeta dii tawagatawa. Mima pochi sii yis eena yeechi harapa dram plaua
woyichinga kakotiichiniga komas eyey plaua piipiitato.”

KARAKADA NUBEREJA

22 Jisas rii Jerusallem akama icharek, rii karakada akamak, harapa akamak tesen
iyarer. Worek, rii ma mima yenya maji pokiitar.
23 Ma por rii riina woher, “Harapa Ma, kapo karakada magwi God riita yesokwa
yichikiita?”
24 Jisas rii yenya awasen eecha wor, “Na yo ya i. Nubereja eeta karakada. Ada kwona
wocho nokwapa nokwapa ma mima ye yo iyareken otii otiihipunak iyarekasakech.
25 Akan siitii kowu tawa ma riipa sokwa nubereja dasiipiikiita. Dasiipiinak, kwopa
geenyik siitii nubureja hapakachiniga wonyak, ‘Harapa Ma, nuberja na tagwa’.
Wonyak, riipa kwona awasen wokiita, ‘Kwota tawa eem ada hekasakech.’
26 Wonyak, kwo riina awasen wokiita, ‘Nota miitaka otii atar. Miita noti akamak maji
pokiitar.’
27 Wonyak, riipa kawka wokiita, ‘Kwota tawa eem ada hekasakech. Adana na heechi!
Kwo kapasek otii tawa ma.’
28 Ebraham, Aisak, Jekop yecha God riiti kigdom eeka tanak, eyey God riiti piirapet
ye riiti kigdom eeka tanak, kwo hechiniga, kwota eeka geenyik siitiitanak, kwo keya
keyachiniga kwoti pun mayama takiimorokiita.
29 Ma mima ye eyey eemen heechi ya God riiti kigdom iyarekiita. Iyarenak, yecha
aboboy cheyek yikiita.
30 Apa eeta ma ye mapo ichawey, yepa komasiikiita. Apa eeta ma ye komas ichawey,
yepa mapo ikiita. Komas eeta ma ye harapa siikiita.”

JISAS RII JERUSALEM AKAMAK TAWA MA MIMAN RUKUSIITO

31 Eeta nedii Perisi ma kaw yecha Jisas riitak yar. Yaniga wor, “Miita dii eemen na
heechi i. Herot riita miina sowakwoken hikitu.”
32 Jisas rii yenya awasen wor, “Kwo kata kwashika tawa asa riina na i wo: ‘Apa, iyik,
ada kapasek gaba yenya pichi raboto, hak otii tawa man ada otii kepi siito. Wowak,
piiriichar nedii hamanak, eeji yo eeta hamakiita.’
33 Wowak, apa ada nobok ik. Iyik, iyavek ada nobok ikiita. Piirapet riina eeta
Jerusalem akamak sapa sowakwo. Opoche akar akamak riina sowakwotanakech.
34 “Jerusalem, Jerusalem, kwo piirapet yenya sowakwoto. God riita kwona heechirek
yar piirapet yenya kwo papak rabo sowakwoto. Apochok sii siiti yin chipi kuruk
yikapwa eeka hehar gamutawaga, ada kwona eechab eechaba nedii eeji tapak eechaba
waga otiiwa. Eecha otiik otiitari, kwo yuyar.
35 Na he! Kwoti akama biish siikiita. Ada kwona wocho, kwopa wonyak, ‘Kata ma rii
Harapa Ma riiti hik yato. Riiti hi na yesokwa ta.’ Wonyak, kwopa ana komas hekiita.
Wonyan siiney, kwopa ana saka hekiitawak.”

14

JISAS RII HAK OTII TAR MAN OTII KEPI SIIR

1 Sabat yadii pochi Jisas riiti harapa Perisi ma riiti akak otii ak ir. Icharek, ma mima
ye riina hehar hechar.
2 Worek, ma por rii tari, riiti yatii tapa piipiitar. Piipiitari, rii Jisas riitak eecha yar.
3 Yarek Jisas rii lo majinpokii tar ma yen, Perisi ma yen woher, “Noti lo hak otii tawa
man nopa boy Sabat nedii otii kepi siikiita?”
4 Worek, yecha meejichi bakasakech. Worek, Jisas rii kata ma riina yeechi otii kepi
siichi heechirek ir.
5 Worek, rii yenya eecha wor, “Kwoti ma por riiti yikapwan riiti bulamakaw sabat
nedii supuk yeyiney iipa boy saka yeechi yesokwatawak sabat nediik?”
6 Worek, yecha riina maji awasen saka barek.

MA RII RIITI INYAKA DAGIIREPOY

7 Worek, akamak yar ma kaw ye mey maka hechi harapa ma yechi worebey eeka ya
yir. Karakada hechi heechir. Jisas rii hechi dii shiytawa maji eecha wor,
8 “Ma por rii miman yayanak, kwo noku sha akiita. Kwo nokusha anak, kwo opoche
harapa ma yechi worebey yichanakech. Mii harapa ma worebey eeka yinyey kapo
komas harapa ma apa yakiita. Yanak, miina otii havak wor ma, rii kapo miin ya
wohekiita, ‘Miita diika worebey na heechi. Harapa ma rii diita worebey apa ya yikiita.’
9 Worek, mii hiibiya yaniga karakada ma worebeyek yikiita.
10 Kwon nokusha ak wohenyak, karakada ma yechi worebeyek eeka napa yi. Yinyak,
miina otii havak wor ma yaniga miina eecha wokiita, ‘Eeji nareboy, diika na ya.
Harapa worebey diika na ya yi.’ Miita yinyak, akar yawa ma ye miina hechi eecha
hikiita mii eeta harapa ma.
11 Eyey ma ye mayama riiti hin ye ye ye inyey, ri hi iipa harapa siikiita.”

NOKUSHA A TAWA MAJI

12 Worek, Jisas rii otii havak wor ma riina eecha wor, “Miita yenya nokusha
aniga hava tanak, opoche miiti nareboy yen wohechanakech. Miiti yaka kum-
woy wohechanakech. Miiti hadii yenya wohechanakech. Yaka tawa ma opoche
wohechakech. Wohenyey, yepa miina aboboy awasen havakiita. Miina awasen
havanak, miiti yan miina awasen ha hamakiita.
13 Miita nokushaniga hava tanak, kiiriisiiposii ma, yatii kapasek tawa ma, tapa
kapasek tawa ma, miykiitii ma yenya napa wohe.

14 Wohenyak, hadabas inyaka hiki tawa boboy miitak yakiita. Yepa saka awasen
hakiitawak. God riipa miina awasen hakiita. Har ma kepin yesokwa yichinak, eeta
nedii awasen hakiita."

HARAPA NOKUSHA A MAJI

15 Ma por rii aboboy cheyek yiniga Jisas riita bawa maji meejichi Jisas riina eecha
wor, "Kata ma ye God riiti aboboy cheyek riiti kigdom taney, yichaney, yecha kwoya
hikikiita."
16 Jisas rii riina noman eecha wor, "Ma por rii tari, rii harapa nokusha ar. Nokusaha
atarek, rii nokwapa nokwapa ma mima yen ak woher.
17 Rii riiti wakasa ma riina hechirek ir. Ma mima yenya ak wohek eena heechirek ir.
Rii hechirek, irek, rii eecha wor, 'Na ya a. Aboboy sayarewa!'
18 Worek, eyey ma ye yo maji bar. Mapo wor ma rii wakasa ma riina eecha wor, 'Ada
nosapen tokor. Tokochi ada hek ik. Miiti harapa ma na wo, ada ikasakech, ada riina
inyakpa hikitu!'
19 Akar ma por rii eecha wor, 'Ada 10 bulamakaw tokochi, ada eena otii hek ichu.
Ada inyakapa hikitu. Anapa saka yakiitawak.'
20 Akar ma rii eecha wor, 'Ada mima yawa eena ada yakasakech. Inyakapa hikitu.'
21 "Worek, wakasa ma rii awasen ichi riiti harapa ma riina maji wor yepa saka
yakiitawak. Worek, akama kowu tawa ma rii inyaka kwotayir. Kwotayichi, wakasa
ma riina eecha wor, 'Karakada nobo harapa nobo diita akamak tawey, na ameya i.
Inyak, kiiriisiiposii ma, yatii kapasek tawa ma, tapa kapasek tawa ma, miy kiitii ma
yenya na yeechi yaya.'
22 Worek, wakasa ma rii eecha wor, 'Harapa ma, miita bawa maji ada otiiwa. Otii
hamawak, miiti aka saka takakiisowak.'
23 Worek, harapa ma rii wakasa ma riin eecha wor, 'Nabo i kwashika tana ma, nobo
henya ma napa wohegiya yeechi yaya. Eeji aka sa takakiisii.
24 Ada kwona siiken wocho, ada mashi wor ma yepa saka eeji aboboy akiitawak.' "

JISAS RIINA SUMOWU TAWA MA

25 Nokwapa nokwapa ma mima yecha Jisas riitaka ichar. Jisas rii dareboyechi yenya
wor,
26 "Kata ma rii adak yaney, rii sa riiti awi, eepi, mima, yikapwa, yaka kumwoy,
mowey, ruwoy yenya mayama sa magiirechichi heechi. Magiirechichi heechinan
siiney, riipa saka ana sumowukiitawak.
27 Kata ma rii riiti men kiyanan siiney, ana sumowunan siiney, riipa saka eeji disaipel
siikiitawak. Rii sapa eyey yadii riiti nobon heechiniga ana sumowuchiniga ha tawa
nobobak i.
28 Ma por rii aka otiik hikitaney, mapo rii yi hikichi diita aka ya kapo shasha kiki
siikiita. 'Eeji ya kapo kikisiikiita yo hamakiita?'
29 Rii eemna hikinansiiney, riipa kwatiibanwoy siitiichikiita. Aka hamakasakech.
Wonyak, ma ye ri yon hechi riina wohegakiita.
30 Yepa eecha wokiita. 'Diita ma rii yon tasiiri otii hamakasakech.'
31 Aka tabo yima por rii akar aka tabo yima riina o ana pik inyey, 10 tausen ow ana
pichawa ma riitaka inyey, akar aka tabo yima riipa 20 tausen ow ana pichawa ma
yecha riitaka yaney,
32 riipa yi eecha hikikiita ada saka kikisiikiitawak riina o ana pinyey. Komas akar aka
tabo yima yapak tawey, ow ana pik yanak, riipa wakasa ma wochanak i gayasayekiita.
Sakapa ow ana pikiitawak."
33 Jisas rii kawka eecha wor, "Kwo eechaba napa hiki. Kwo eyey boboyen
magiirechichi heechinan siiney, kwo saka eeji disaipel siikiitawak."

WOSHI MAJI

34 “Woshi eeta kepi. Wowak, woshi somakwota tawa boboy eeta hamaney, kapo
shecha kawka otiinak somakwotakiita?
35 Eeta nosapen saka kiyatayekiitawak. Nowo saga, me, saka kiyatayekiitawak.
Woshi kapasek eena raboto. Kwo mabiya taney, na meeji.”

15

SIPSIP NOBOKASAKECH

1 Nedii pochi nokwapa nokwapa takis yan yaya tar ma ye kapasek boboy otii tar ma
ye Jisas riina wageteyik yar.
2 Worek, Perisi ma ye lon maji pokii ma ye Jisas riita otiir yon ye eena awasen awasen
maji bar. Yecha eecha wor, “Diita ma rii kapasek boboy otii tawa ma yenya woshi aniga
yechaka eecha ato.”
3 Worek, Jisas rii diita shiyi tawa noma yenya eecha wor,
4 “Ma porkwotaka tawey, rii 100 sipsip tawey, pochi heechi iwa. Rii saka hewak. Rii
boy shecha otiito? Rii 99 sipsip wohejak tawa eemek eeka heechi rii heechi iwa. Sipsip
poren yesha he yak ir.
5-6 Rii hewak, rii tawak, yeechi tiimiinak seechi kiya yato. Rii inyaka kwoya hikichi
riiganiga akamak awasen yayato. Wowak, rii riiti nareboy bana bana tawa man
uwawak, ‘Na kwota eyey ya nota riigak. Ada sipsip por heechichari, he yeechi
yayawa.”
7 Eechaba otiito, ada kwona wocho: kapasek otii tar ma por rii riiti inyaka
dareboyeney, hevenek tawa ma mima yecha kwoya woy hikitu. Wowak, inyaka
kepi hiki tawa ma yecha inyaka saka dareboyetawak, hevenek tawa ma yecha yenya
karakada inyaka kwoya hikitu.

YA POCHI HEECHUWA

8 Jisas rii kawka eecha wor: “Mima pochi sii 10 yak tawa. Tawey sii pochi abosuchi
heechuwa. Heechawak, sii boy shecha otiito? Sii Lam hi hayachi sii ada hakochi eyey
eemen sii hehar hechi yan eeka hewa.
9 Wiita moni hechi sii siiti nareboy, bana bana tawa mima yenya uwato: ‘Na kwota
eyey yanak nota riigak. Ada heechuwa yan hewa.’
10 Eechaba otiito, ada kwona wocho: kapasek otiitawa ma rii riiti inyaka dare-
boyeney, God riiti ejel yecha inyaka kwoya hikitu.”

YIKAPWA NOBOKASAKECH MAJI NOMA

11 Jisas rii kawka eecha wor: “Ma por rii tarek, ri hoyey yikapwa upurus tar.
12 Tarek, karakada yikapwa riita ri apoko riin eecha wor, ‘Apoko, eeji komas yak
tawa boboy, miita ana komas hak tawa boboy apok ana na ha.’ Worek, apoko rii riiti
boboy, ya yaka kumwoy piiriina homachicir.
13 Homaschichirek, iyavek kumwoy rii riiti boboy yan yopo yichi, rii heechi akar
yepak tawa eemek ir. Irek, rii kapasek yon otiitar. Anemeshe rokotar. Riiti ya rabo ya
payar.
14 Rabo ya payarek, komas kata eemek aboboy karakada tar. Aboboy karakada tarek,
rii harapa eecha har.
15 Eecha harek, aboboy biish tarek, rii kata nosapek tar ma poren ir. Irek, riita eecha
siir. Siirek, riin poyen havaken heechirek ir.
16 Irek poy atar boboyen rii abak gegiyar. Ma rii aboboy riina saka harek.
17 “Worek, rii hehar hikir. Hehar hikirek, rii mayama eecha wor, ‘Nokwapa nokwapa
wakasa ma eeji apoko eeka tawey, ye harapa kepi aboboy ato. Atawak, ada diika tawey,
ada eecha hato.

18 Ada sokwa eeji apoko heechi ik. I hechi ada riina wok, Apoko, ada kapasek boboy
God riiti miy soma otiitar. Miiti miy soma otiibatar.
19 Ada kapasek tawa, Ana opoche miiti yikapwa habatanakech. Na otiichinyak, ada
miiti wakasa ma siikiita!'
20 "Worek, riita sokwachi apokon heechi ir. Iniga yapan icharek, riiti apoko rii
riina her. Hechi riina inyakapwa hikir. Inyakapwa hikichiniga rii amaba i anapiirer.
Anapiirechi omoramorer.
21 Worek, yikapwa eecha wor: 'Apoko, God riiti miy soma, miiti miy soma ada
kapasek yo otiitar. Ada kapasek tawa. Ana opoche miiti yikapwa habatanakech.'
22 Worek, apoko riita riiti wakasa yenya eecha wor, 'Siivatabi kepin na ameya yeechi
yaya riina na ruwuchi. Tapama ruwu tawa ring na tapa ruwuchi. Yatii ruwu tawa
boboyek yatii na ruwuchi.
23 Bulamakaw, kwokuka tawey, na yeechi yaya somakwo. Nota harapa nokusha
akiita. Nota hokwa chikiita.
24 Eeji yikapwa mashi har. Hachiniga rii kawka saniyawa. Riina yesha hiputar. Apa
ada riina hewa!' Worek, yecha nokusha eechi hokwa chichar.
25 "Worek, riiti yaka rii nowok tari, rii yar. Yarek, akak bana bana siitii meejir.
26 Meejirek, rii wakasa ma poren uwachi wo yayar. Yarek, riina hokwa chicharen
woher. Woherek, wakasa ma rii awasen riina wor:
27 'Miiti kumwoy rii yawa. Yawak, apoko rii kwokuka tar bulamakaw sowakwowa.
Apoko rii yikapwan hewey, kepi tawa. Eena sowakwowa.'
28 Meejiniga, yaka rii inyaka kwotayer. Kwotayechiniga aka wo iyarekasakech.
Worek, riiti apoko geenyek ya sayar. Ya sayachiniga riina wowoher.
29 Wowoherek, rii awasen riina wor, 'Na he. Nokwapa nokwapa sukwiya ada miiti
yo otiitari, ada miiti maji nosowoyekasakech. An eecha otiitari, mii ana boy boboyen
har? Meme yin ana saka harek, ada eeji nareboyen saka nokusha arek.
30 Apa miiti yikapwa riita i kapasek boboyen otiitarek, miiti harapa ya nobo mimak
rabo ya paya hamerek, miita kwokuka tar bulamakaw pichiwa.'
31 "Worek, apoko rii riin eecha wor, 'Yikapwa, miita adaka eechaba eechaba tawa.
Eyey boboy eeji eeta miiti.
32 Eeta kepi nota hokwa chichu. No inyaka kwoya hikitu. Miiti kumwoy rii haniga
tar. Apa rii awasen saniyawa. Rii nobo hikishar. Apa no hewa.' "

16

BOBOY SIITII KOWU TAWA MA MAJI NOMA

1 Jisas rii riiti disaipel yenya eecha wor, "Ma por rii tarek, riiti ya harapa tar. Wakasa
ma por rii riiti ya yon otiichichar. Harapa ya kwowuka tar ma rii maji kawen meejir.
Rii meejir riiti ya ye yon otiichichar ma rii saka ri yan hehar otiichirek.
2 Meejirek, rii riina uwar, 'Ana na ya!' Worek, rii eecha riina wor, 'Boyen maji ada
miitak meejiwa? Jebwa keyi tawa jey na hamachi ana na yaya. Mii saka yo kepi
otiitawak, eena mi yo eeta hamawa.'
3 "Worek, wakasa ma meejichi mayama eecha wor, 'Eeji harapa ma rii ana bokon-
awa. Bokoneechi ana heechuwak yawa. Anapa boyen otiikiita? Ada hapakasakech.
Anapa saka payi iiviikiitawak. An hiibiya yawa akar man aboboyen woken otiiwey,
an hiibiya yawa. Anapa boy otiikiita?'
4 Hikichi mayama eecha wor, 'Apa ana hikitu an otiik! Ada diita yon otii hamanak,
ada nareboyeka siikiita. Siinak, komas yecha ana yechi akak woniga ye i yikiita!'
5 Worek, ma ye tari ye harapa yaka tar ma riiti yan sobo yar. Sobo yarin ye riin
awasen hakasakech. Diita ma yenya wakasa ma rii uwar Uwachi wor: 'Kwo na ya!

Yarek, ma por riin wakasa ma rii eecha wor, ‘Na meeji. Boboy shasha eeji harapa ma riita miina sobo har?’
6 Ma rii awasen eecha wor, ‘100 dram gris.’ Meejichi wakasa ma rii awasen eecha
wor, ‘Jey na yeechi yaya 100 na bachi poyenak, 50 dram gris na jeyek keyik!’
7 Worek, wakasa ma rii akar ma riin eecha woher, ‘Mii boboy shasha sobo yar?’ Rii
awasen wor: ‘100 bek wit ana sobo hawa!’ Meejichi wakasa ma rii awasen wor, ‘Jeyek
na keyi 80 bek wit!’
8 “Worek, harapa yaka tawa ma rii eeta meejichi riiti kapasek wakasa man wahowur.
Rii mayama hehar hiki tawa ma, eena wahowur. Wowak, diita nosap tawa ma yecha
yechi boboyen hehar otiitawey, ye hehar weyitu. Wowak, God riiti yamak tawa
yikapwa yecha yechi eechaba eechaba tawa boboyen saka hehar otiitawak.”
9 Jisas rii kawka eecha wor: “Ada kwona wocho: Kwota diita nosap tawa ya eena na
otiichinyak, kwi nareboy siikiita. Kwo otiitaney, nosap tawa ya hamanak, yepa kwona
wonyak, kwopa ya eechaba eechaba tawa akak kwo yikiita.
10 “Kata ma rii karakada yon hehar otiitawey, riipa harapa yon eechaba hehar
otiibatakiita. Kata ma rii karakada yon kapasek otiitawey, riipa harapa yon eechaba
otiibatakiita.
11 Miita diita nosap tawa yan hehar otiinan sowey, kapo nama miina eechaba
eechaba ya siikenen miina hakiita?
12 Miita akar ma yechi boboyen hehar otiinan sowey, kapo nama miiti boboyen miina
hakiita?
13 “Wakasa ma rii harapa ma upurusen saka sumowukiitawak. Saka kiki siikiitawak.
Riipa poren yuyanak, poren rukiisiikiita. Riipa poren sumowutakiita. Poren na-
sowoyekiita. Opoko miiti God riiti nobo, moni ya tawa nobo, opoko eecha ichanakech.”

JISAS RIITA BAR MAJI KAW

14 Perisi ma yecha diita majin meejir. Meejichi yecha Jisas riina wosaboyer. Yecha
moni ya rukusiito, eena yecha riina wosaboyer.
15 Worek, Jisas rii yenya eecha wor, “Kwota mayama otiichiwak, ma ye kwona kepi
hecho. Wowak, God riita kwoti mesek, sugu wopu hecho. Kata boboyen ma yecha
hikitu eeta harapa. God riita hikitu eeta kubuchey boboy.
16 “Moses rii keyir lo piirapet yecha keyir maji sii tar. Tarek, ma mima yenya kiyatay
tar. Tarek, uku yeechir Jon rii yar. Apa ma ye God riiti kigdom, riiti hadabas majin
sawoto. Sawotawak, nokwapa nokwapa ma yecha daremaniga iyarek otiito God riiti
kigdom.
17 Wowak, diita nosap eeta neerek tawa boboy eeta hamakiita. Wowak, lo riiti
karakada wey boboy eeta sakapa hamakiitawak.”

MA MIMA RIIV SII TAWA MAJI

18 “Kata ma rii riiti miman heechiney, akar mima yaney, riita God riiti lo otii
kapasowa. Ma por rii heechir mima siina yaney, rii God riiti lo otii kapasowa.”

MONI YAKA TAR MA RIITA LASARAS RIITI NOMA

19 “Nedii pochi ma por rii tarek, riiti moni ya harapa tar. Rii eechaba eechaba
siivatabi kepi ruwutarek, diita nosapek tawa boboy kepik eeka yichar.
20 Worek, kiiriisiiposii ma por rii tabatar. Riiti hi Lasaras. Nokwapa nokwapa romo
riiti mabak tar. Harapa tar. Tarek, yecha riina yaka tar ma riiti nuburejak eechaba
eechaba yadii seechitar.
21 Seechitarek, rii eecha hatar. Eecha hatarek, aboboy mogo moni yaka tar ma
riiti cheyek sakatarek, riita aken gegiyatar. Asa yecha yaniga riiti romon tarekwoyek
gwoya ar.
22 Worek, kiiriisiiposii tar ma rii har. Harek, ejel ye riina Ebraham riita tar eemek
kiya ir. Komas moni yaka tar ma habarek, chir.

23 Chirek, rii kapasek eemek tarek, harapa kapa meeji tar. Tarek, rii mey maka hechi
Ebraham riina yapak tar eemek her. Lasaras rii Ebraham riitaka bana bana tarek, her.
24 Hechi rii uwar, ‘Apoko, Ebraham, ana na inyakapwa hikichi na ba diigiichi.
Lasaras riina adak na heechinak ya. Yaniga riipa riiti tapamak ukuk kiiviichi eeji
tarekwoyek heechinak, neekiir yakiita. Ada diita hik tawey, harapa kapa meejito.’
25 “Ebraham rii meejichi wor, ‘Yikapwa, na hiki. Miita nosapek tarek, miina miiti
boboy kepin yatar. Yatarek, Lasaras riina kapasek boboy yatar. Apa rii kepi sowa. Mii
harapa kapa meejito.
26 Apa eechaba tawa: Harapa pwayi tobo sichi nediik tawa. Eecha tawak, ma mima
yecha diita eemek tawey, miiti eem ik gegiyaney, ikasakech. Ma yecha miiti eemek yak
gegiyaney, yakasakech.’
27 “Worek, moni yaka tar ma eecha wor, ‘Apoko, ada miina woyasachiyasato. Eeji
akak majin Lasaras riitak na heechinak sa i.
28 Eeji yaka kumwoy yokotapa eeka tar. Ichi yenya wochanak, yepa kepi hikitanak,
yepa diika kapa meeji otii tawa eemek saka yakiitawak.’
29 “Worek, Ebraham rii eecha wor, ‘Moses riiti maji, piirapet yechi maji yechaka
tawa. Tawak, yecha sa meeji.’
30 Rii awasen eecha wor, ‘Yaho, Ebraham, ma por rii ha eemek heechi saniyaney,
yechak inyak, yechi kapasek boboy heechichi dareboyekiita.’
31 Worek, Ebraham rii awasen eecha wor, ‘Yecha Moses riiti maji, piirapet yechi maji
meejinan siiney, ma por rii ha eemek heechi saniyaney, eechaba yechi inyaka sak hiki
siitiichikiitawak.’ ”

17

KAPASEK OTII TAWA BOBOY

1 Jisas rii riiti disaipel yenya eecha wor: “Eeta boboy yana kapak, otiichinyak, ma
mima ye kapasek boboyen otiikiita. Wowak, kata ma ye diita boboyen otiichiwak,
kapasek boboy harapa yechaka yakiita.
2 Eeta kepi yenya biiriiwaga papak kiitiichi ye i pa wawuk rabokiita. Wonyak, yepa
eeta kapasek boboy sakapa otiikiitawak.
3 Kwona opoy siitii ta! Miiti yaka kumwoy kapasek boboy otiiney, na wo: eeta
kapasek! Riita inyakapwa hikichi dareboyeney, riita otiir boboy eena mi inyaka na
heechi!
4 Riita 7 kapasek boboyen rii miitaka yadii pochik otiiney, rii 7 nedii inyakapwa
hikichi dareboyeney, miita riita otiir kapasek boboy na abosuchi.”

HIKI SIITIICHICHAWA MAJI

5 Disaipel yecha Harapa Ma riina eecha wor, “Nota hiki siitiichichawa boboyen na
harapa otiichi.”
6 Harapa Ma rii eecha wor, “Kwoti hiki siitiichichawa boboy eeta karakada mastet
siik tawaga taney, kwota diita men wonyey, ‘Na mayama honachi somakwotii tawa
pak na chi! Lipa kwona otiichikiita.”

WAKASA MA RIITI YO

7 Jisas rii eecha wor: “Miiti wakasa ma por taney, rii nowo yon otiitawak, kapo sipsip
yenya siitii kowu tawak, wakasa ma rii riiti yon heechi akama yanak, mii kapo boy
riina shecha wokiita, ‘Ne i aboboy a?’
8 Yaho. Eecha bakasakech. Mii eecha wokiita, ‘Eeji aboboy na otii. Siivatabi na
ruwuchi aboboy yon na otii. Ada ak. Komas miita a.’
9 Wakasa ma rii majin sumowutawey, kwo kapo riina shecha woshiato? Yaho. Rii
riiti yon otiito. Boyewak riin woshiato?

10 Wowak rii tawaga kwo eechaba tawa. Eyey majin kwona bawey, kwo eeta yon
hamanak, napa ba, “Nota wakasa ma siiken tawa. Nota noti yoban otiir.’ ”

JISAS RII NOMAK TAR MAN OTII KEPI SIIR

11 Jisas riita Jerusalem akama iniga rii Gaili nosap Sameria nosap rii eeta nediik ir.
12 Rii akama pochi otiirek, rii 10 nomaka kapasek tar man nobok her.
13 Omu nediik siitiiniga uwar, “Jisas, Harapa Ma. Nona na inyakapwa hikichi na ba
diigiichi.”
14 Jisas rii hechi yenya eecha wor, “Kwo mayama kwoti opellen otii tawa ma yenya
kwoti maban na i mukuchi.” Worek, ye iniga nobok tarek, yenya otii kepi siir.
15-16 Worek, maba kapasek tar ma por rii ri maba hechi rii awasen ya Jisas riiti yatii
jumuk wa Jisas riina woshiar. Diita ma eeta Sameria ma.
17 Jisas rii hechi wor, “10 man otii kepi siir. Akar 9 ma siitak tawa?
18 Boyewak diita yapa eemek tawa ma riitaba awasen yaniga God riina woshi awa?”
19 Worek, Jisas rii riina wor, “Na sokwa i. Miiti hiki siitiichichawa boboy eeta miina
otii kepi siir.”

GOD RIITI KIGDOM YAK TAWA MAJI

20 Perisi ma kaw ye Jisas riina woher, “Siitiiyekega God riiti kigdom kapo yakiita?”
Rii awasen wor, “God riiti kigdom yatawey, kwo eena saka hewak.
21 Ma por rii saka bakiitawak, ‘Na he! Eeta diika tawa.’ Akar ma rii saka eecha
bakiitawak, ‘Kataka tawa! Yaho. God riiti kigdom kwoti wok tawa.”
22 Worek, Jisas rii riiti disaipel yenya eecha wor, “Eeta nediik yakiita kwopa Ma
Yikapwan ri ya nedii heken gegiyakiita. Gegiyanak, kwopa saka riina hekiitawak.
23 Ma kaw ye kwona eecha wokiita, “Diina na he! Kana na he!” Wonyak opoche
riina i yeshatanakech.
24 Sarebiya yerepiya tawak, neere yama hewey, eyey eemen yama hewaga, Ma
Yikapwa riipa yanak, riita eechaba hekiita.
25 Mapo Ma Yikapwa riipa sapa kapa meeji. Mapo riina diita nosap tawa ma ye riina
sa nasowoy.
26 Ma mima ye Nowa riiti nediik otiitarega, Ma Yikapwa riipa yanak, eeta nedii ma
mima eechaba otiitakiita.
27 Nowa riiti nedii ma mima yecha otii atar. Yecha mima yatar. Otiitarek, Nowa riita
jabiir iyarerek, Harapa wayi vaniga ma mima yenya pi sowakwor.
28 Ma mima ye Lot riiti nediik otiitarega, komas Ma Yikapwa ya nediik yepa eechaba
otiitakiita. Lot riiti nediik yecha aboboy atar, uku atar. Yecha boboy awasen awasen
tokotar. Yecha nowok chichar. Akan otiitar.
29 Kata yadii Lot riita Sodom akamak heechi irek, woshika hika eeka sakar. Wayi
vatawaga woshika hika eecha sakar. Sakaniga eyey sowakwor.
30 Mashi otiitarega, Ma Yikapwa riipa yanak, ma yecha riina henyak, eeta eechaba
takiita.
31 “Jisas riita yana nedii ma rii aka geenyik taney, opoche aka wok iyarechi boboy
yatakech. Ma rii nowok taney, opoche awasen akamak ichanakech.
32 Lot riiti mima na hiki!
33 Kata ma rii riiti mesek neeki siitii chinyey, riipa mesek komas saka yakiitawak.
Kata ma rii riiti mesek abosuchiney, riipa riiti mesek komas yakiita.
34 Kata niyi nedii, ada kwona wocho, ma upurus cheyek wakiita. Wanak, poren
yeechi yayakiita. Por riin heechikiita.
35 Mima upurus piiriita aboboy otii atanak, pochi siina yeechi yayakiita. Pochi siina
heechikiita.
36 Ma upurus piir nowo otiikiita. Por riina yeechi yayakiita. Por riina heechikiita.

37 Disaipel yecha riina woher. “Harapa Ma, siitak otiikiita? Jisas rii awasen wor, “Har
ma yi maba sapi eeka tawey, aponumay ye ya yopo yichikiita.”

18

MIBIYA MIMA MAJI

1 Worek, Jisas riita diita shiyi tawa majin wor. Rii yenya maji pokiiniga wor: “Eeta
kepi yecha God riina maji bato. Opoche yecha inyaka wopu nomayatanakech.”
2 Jisas rii diita noman eecha wor, “Jas por rii akama pochik tar. Rii God riiti maji
akiikasakech. Rii ma yechi majin meejikasakech.
3 Worek, mimbiya mima pochi eeta akamak tar. Tarek, sii ya jas riina eechaba
eechaba woyasachiyasa woher, ‘Ma por ana dagiirepoy tawak, miita ana na kiyatay.’
4 Worek, mapo jas rii meejichi siina saka kiyatayerek. Worek, sii kawka eechaba
eechaba riitak yatar. Worek, komas jas rii mayama eecha wor, “Ada God riina saka
akiitawak, ma saka meejitawak, wowak, diita yatawa mima siina ada meejichi otiik.
5 Sii ana nomuya tawa boboyen hatawak, eeji maba nomuyato. Eena ada ddiita
mibiya mima siiti nomon kiyatayekiita.”
6 Harapa Ma Jisas rii kawka eecha wor, “Diita kapasek jas riita bar majin na meeji.
7 Wowak, na hiki! Kapo God riita riiti ma mima yenya kiyatayikasakech. Yaho. Riipa
kiyatayek. God riiti ma mima yecha eechaba eechaba yadii niyi riina wohechanak
riipa boy kapo ameya yenya kiyatay anaseechikiitawak? Riipa kapo boy eshar yenya
kiyatayechikiita?
8 Ada kwona wocho: Riipa anasanak, riipa ameya yenya kepi otiichikiita. Wowak,
Ma Yikapwa riipa yanak, nosap tana ma kapo riina hiki siitiichichakiita?”

TAKIS YA YA TAWA MA YECHI NOMA

9 Ma kaw ye eeka tarek, yecha eecha hikitar yechi inyaka kepi tawa eyey akar ma
yechi inyaka kapasek tawa. Worek, Jisas riita diina hikichi diita shiyi tawa majin wor.
10 “Ma upurus piiriita Ju ma yechi harapa lotu akak God riina maji bak yo ir. Perisi
ma por tarek, takis yak tawa ma por tar.
11 Perisi ma riiba geenyik siitiichiniga God riina maji baniga wor, ‘God, ada boboyen
kwoya hekasakech. Ada hiyiyakasakech. Akar mima anemesh rokokasakech. Ada kata
takis yak tawa ma kaka tawey, ada riitabaga takiisakech. Eena ada miina woshiato.
Ada akar ma yechabaga takiisakech eena ada miina woshiato.
12 Upurus yadii eechaba eechaba wik ada aboboy akasakech. Ada miina ten ten hato.’
13 Worek, takis ya tawa ma rii yapa eemek siitiichiniga mo heyiniga, riiti biiriipen
hapakaniga God riina maji bar, ‘God ana inyakapwa hikichi na ba diigiichi. Ada eeta
kapasek boboy otii tawa ma!” Worek, Jisas rii eecha wor,
14 “Ada kwona wocho: Diita takis ya tawa ma riita akak irek, God riita riina kwoya
her. Perisi ma riina kwoya hekasakech. Eyey ma ye mayama hin ye o ye inyey, ri hi
iipa ye ikiita. Eyey ma ye mayama hin ye ye ye inyey, ri hi iipa harapa siikiita.”

JISAS RIITA YIKAPWAN YEECHI RUKUSIITAR

15 Ma mima kaw ye yechi yikapwa baregan Jisas riitak yeechi yayar. Jisas riita riiti
tapak neekik eena yayar. Riiti disaipel ye hechi yenya ow maji bar.
16 Worek, Jisas riita yikapwan uwachi wor, “Eeta kepi yikapwa ana yak. Opoche
anachekatanakech. God riiti kigdom eeta yikadey ma yechi.
17 Diita na hiki ta! Ma rii yikapwaga God riiti kigdomek inyan siiney, riipa saka
iyarekiitawak.”

MONI YAKA TAWA MA

18 Ju ma harapa por tar. Rii Jisas riina woher, “Maji pokii ma kepi, anapa shecha
otiinak ada eechaba eechaga takiita?”

19 Jisas rii riina eecha wor, “Kapo mii boyewak ana kepi habato? God riitaba kepi
tawa.
20 Mii 10 o maji hecho. Akar mima anamesherokotanakech. Opoche man
sowakwotanakech. Opoche hiyi yatanakech. Opoche woshepii maji batanakech. Miiti
awi eepi piiriiti hin na hehar hikichi ba ta.”
21 Rii meejichi awasen eecha wor: “Ada yikapwaga tar nediik ya ya diita apa ada 10
maji sumowutar.”
22 Jisas riimeejichi riina eecha wor, “Boboy podat mii saka otiirek. Eyey miiti boboy
napa tokochi yan yeechi yaya. Yayaniga kiiriisiiposii tawa ma yenya napa homochi
ha. Otiitanak, miipa hevenek tawa hadabas boboy kepin miipa yakiita. Otii hamanak,
napa ya. Ana na sumowu ta.”
23 Worek, ma rii meejichi riiti inyaka harapa nomoyar. Riiti ya eeta harapa.
24 Jisas rii riina hechi eecha wor, “Yaka tawa ma rii God riiti kigdomek ik otiiwey, rii
harapa yo yato.
25 Yaka tawa ma God riiti kigdomek iken otiiney, riipa harapa yo mayakan otiikiita.
Wowak, kamel ye wowi pinya supuk iyarek otiiney diita yo karakada.
26 Ma mima ye meejichi riina woher, “Kapo nama yenya yesokwa yichikiita?”
27 Jisas awasen wor, “Boboy ma ye keena saka otiitawak, God riitaba otiito.”
28 Pita rii eecha wor, “Na he. Nota noti akan heechi miina sumowutar.”
29 Jisas rii yenya eecha wor, “Ada kwona wocho: diita maji siiken. Ma rii riiti
akan, miman, yaka kumwoyen, awi eepin, yikapwan heechiniga God riiti kigdom iken
wonyey,
30 diita apa nedii riipa nokwapa nokwapa boboyen yakiita. Komas nedii riipa
eechaba eechaba takiita.”

JISAS RIITA SOKWAR NEDIIK MAJI BAR

31 Jisas rii 12 disaipel yechaban eecha wor, “Na meeji. Nota Jerusallem akamak ichu.
Mashi tar piirapet yecha Ma Yikapwa majin keyitar. Eyey maji yecha keyitarek, worek,
Jerusalem akamak eeka sokwakiita.”
32 Riina anadii ma tapak yeechi hanak, yecha riina wosaboyeniga, wokwoyaniga,
sogweya piikiita.
33 Yecha riina kubuk pichiniga sowakwonak, yadii piiriichar siichi riipa awasen
saniyakiita.
34 Worek, riiti disaipel yecha riita bar maji saka hikirek. Maji mu eeta veenyetar
eena yecha Jisas riita bar maji saka meejirek.

JISAS RII MIY KIITIIR MA OTII KEPI SIIR

35 Jisas riita Jeriko akamak icharek, miy kiitiir ma por rii yichinga yan wo wohechar.
36 Rii nobok yicharek, ma mima ye icharek, rii meejichi woher, “Iiboy otiito?”
37 Ye meejichi eecha wor, “Nasaret Jisas riita yato.”
38 Worek, rii meejichi rii uwar, “Jisas! Devit riiti neja, ana na inyakapwa hikichi na
ba diigiichi!”
39 Worek, yecha riina ow bachi anacheker. Worek, rii harapa teejiniga uwar, “Devit
riiti neja, ana na inyakapwa hikichi na ba diigiichi!”
40 Worek, Jisas rii meejichi siitiir. Siitiichi rii eecha wor, “Miy kiitiir ma riin adak na
yeechi yaya.” Ye riina yayaniga bana bana tarek, Jisas rii eecha wor,
41 “Ada miina shecha otiiken mii wocho?” Rii awasen wor, “Ada miy mey maka
heken.”
42 Jisas rii riina eecha wor: “Mi miyin na he. Miita hiki siitii chichawa boboy eeta
miina otii kepi sowa.”
43 Worek, miy otii kepi siirek, rii her. Hechi rii Jisas riina sumowuniga God riina
woshiatar. Ma mima yecha hechi yecha God riiti hin yesokwatar.

19

SAKIAS RIITI NOMA

1 Jisas rii Jeriko akamak iyarechi i wok yayer.
2 Takis yan harapa ya tar ma rii eeka tar. Riiti hi eeta Sakias.
3 Rii tobo kada tar. Tobo kada tarek, Jisas riina heken eena otii otii hechar. Rii saka kiki siirek, ma mima kaw ye howuka siir.
4 Eeena rii amaba i mapo sekamor mek yowur. Jisas riina heken eena i yowur. Rii hikir Jisas riita diita nobok yato. Eena yowur.
5 Worek, Jisas riita eeta mek bana bana yaniga rii mo hechi Sakias riina eecha wor, “Sakias, na ameya saka ya. Ada miiti akak apa eeka yik otiito.”
6 Worek, Sakias rii ameya saka yar. Saka yaniga inyaka kwoya hikichi Jisas riina woshiar.
7 Eyey ma mima ye eena hechi eyipiir. Yecha wor, “Diita ma Jisas rii kapasek otii tawa ma riiti akak otii ak iwa.”
8 Worek, Sakias rii siitiichi Harapa riina eecha wor, “Harapa Ma, na meeji. Ada eeji boboy nediik piikiichi kiiriisiiposii tawa ma kawen yenya hakiita. Ada ma kaw yenya hiyik yari, anapa yenya awasen diipiira kapiira hakiita.”
9 Jisas rii riina eecha wor, “Apa diita magwi eena yesokwa yichawa. Diita ma rii eechaba Ebraham riiti yikapwa.
10 Nobo somoye tawa ma yenya yesha yeechi yesokwa yichiken eena Ma Yikapwa rii yar.”

MONI YA OTII TAR NOMA

11 Worek, Jisas rii diita shiyi tawa noman meeji tar ma yenya sawor. Jisas riita Jerusalem akamak eeta nedii iyarek otiir. Eena ye eecha hikir God riiti kigdom kapo ameya sokwakiita.
12 Eena Jisas rii diita noman eecha wor, “Harapa ma por tarek, rii heechi yapak tawa eemek ir. Riina harapa aka tabo yiman otiiken eena ir. Komas riipa riiti eemek awasen yakiita.
13 Yapa eemek ik otiirek, rii riiti wakasa ma 10 yenya uwar. Uwachi yenya moni yan pochin podat podat har. Heechiniga rii eecha wor, ‘Diita moni yan na yeechi. Ada i akar eemek tanak, kwo diita yan napa yeechi akar yan na otii.’
14 Worek, kata nosap tawa ma yecha riina yuyar. Worek, Harapa ma rii heechi irek, yecha yechi wakasa ma kawen majin wochirek ir. Ye eecha wochirek irek, eecha wor: ‘Nota kata ma riita aka tabo yima siinan yuyawa.’
15 “Worek, harapa ma riina aka tabo yima otiichir. Otiichirek, rii awasen yar. Awasen yarek, rii riiti moni ya har wakasa ma yenya uwachi wor: ‘Adaka na ya. Anapa hekiita kwo kapo ya shasha otiitar?’
16 Worek, meejichi mapo yar ma rii yaniga eecha wor: ‘Harapa ma, miita ana podat har yan ada otiiniga 10 mani yan kawka yar.’
17 Worek, rii awasen wor: ‘Eeta kepi. Mii eeta wakasa ma kepi. Miita karakada boboy miita hehar sumowuri, anapa miina otiichinyak, miipa 10 harapa akamak kubu neeki ma siikiita.’
18 Worek, akar wakasa ma por rii yaniga eecha wor: ‘Harapa ma miita ana har yan ada otiiniga 5 mani yan an kawka yar.’
19 Rii meejichi awasen riina eecha wor: ‘Anapa otiichinyak, miipa 5 harapa akamak kubu neeki ma siikiita.’
20 “Worek, akar wakasa ma rii yaniga eecha wor: ‘Harapa ma, miiti maniy yan diita tawa. Ada ya pochin eeji siivatabik jichi veenyitar.
21 Ada miina akiitar. Mii hapaga tawa ma. Boboy miitikasakech mii i yayato. Saga miita saka chichawak, mii yeechi yayato.’

22 “Worek, rii awasen riina eecha wor: ‘Mii wakasa ma kapasek! Miita bawa maki
anapa yayanak, miina diigii poyekiita. Mii eecha hikitu ada hapaga tawa ma. Mii eecha
hikitu boboy eejikasakech ada yayato, saga ada saka chichawak ada yayato.
23 Wonyak, miita hikitari boyewak miita ada miina har yan beng saka heechirek?
Miita eecha otiiyega ada awasen yawak, ada mani yan awasen yeechi win mani eecha
waga yawa!’
24 Wochi rii kata siitii tawa ma yenya eecha wor, ‘Mani ya pochin na yeechi 10 mani
ya tawa man na pochi ha!’
25 “Worek, yecha riina eecha wor, ‘Harapa ma, boyewak riina kawka hak? Rii 10
mani ya tawa!’
26 “Worek, rii eecha wor, ‘Ada kwona wocho, kata ma ye boboyek tawey, yen boboyen
kawka hakiita. Kata ma ye boboy biish tawey, karakada boboyek yechaka tawey, ye
heechikiita.
27 Wowak, kata ma ye ana piken otiitawey, an harapa aka tabo yiman siinan
yuyawey, yenya na yeechi adak yayanak, eeji mi somak na pi sowakwo.’ ”

JISAS RIITA JERUSALEM AKAMAK IYARER

28 Jisas rii diita majin yenya wochi rii mapo Jerusalem akamak ir.
29 Rii Betpasi akamak Betani akamak iyarek otiitar. Eeta akama Oliv kwowu bana
bana tar. Iyarek otiitarek, rii riiti disaipel upurusen heechirek, piir mapo ir.
30 Rii piiriina eecha wor: “Kicha na kata akama yepak i. Iyarenak, donki yi kicha
hekiita. Mashi ma por rii eeta donki yin saka yo yicharek. Eena na heemachi na yeechi
yaya.
31 Ma por rii kinya wohenyey, ‘Boyewak kicha donki heemato?’ Riina napa awasen
eecha wo: ‘Eeta Harapa ma rii yoka tawa eena yeshato.’ ”
32 Worek, piiriita iniga her, Jisas riita bar maji eeka tar.
33 Piiriita donki yin heemachiniga donki ma ye piiriina eecha wor: “Boyewak ki
donki hemato?”
34 Worek, piir awasen eecha wor: “Eeta Harapa Ma rii yoka tawa eena yeshato.”
35 Worek, piiriita donki yeechi Jisas riina ye ir. Ye irek, piiriita maba riki yeechi donki
maban ruwuchir. Ruwuchi piiriita Jisas riina yesokwa howuk yichir.
36 Riita donki yiniga icharek, yecha yechi maba rikin nobok seechitar.
37 Riita Jerusalem akamak iyarek otiitarek, Oliv Kwowu nobo i ye i icharek, nokwapa
nokwapa riina sumowu tawa ma ye God riina woshieechiniga riina kwoyaba batarek,
kwoyaba hikitar. Yecha harapa otiir boboyen herin eena yecha God riiti hin harapa
yesokwa tar.
38 Ye eecha wor:
“Eeta aka tabo yima rii God riiti hik yatawey,
God riitana na hehar ta.
God riiti inyaka eeta kwoya woy hikitu!
Howuk tawa God riiti hin na yesokwa ta!”
39 Worek, Perisi ma kaw eeka tari, ye eecha wor, “Maji pokii ma, miiti disaipel
yechikujan na dasepii!”
40 Worek, Jisas rii awasen wor, “Ada kwona wocho, yecha yechi kujan dasepiiney,
diita yichawa papa yepa teejikiita.”

JISAS RII JERUSALEM AKAMA MA MIMA YECHA KECHI KEYATAR

41 Rii Jerusalem akama bana bana irek, rii hechi eena keyatar.
42 Keyaniga eecha wor: “Ada diita boboyen siiken hek, kwo siiken hikitu: inyaka otii
kepi sii tawa boboy. Wowak, kwo saka hewak. Eena ada keyato.
43 Eeta nediik yakiita kwonow ana pichawa ma yanak, yepa kwona heedii par
payachi nediik heechikiita.

44 Wonyak, yepa kwona eyey ma mima yen inyi nediik tanak, pi hama seechikiita.
Yepa inyi jichar papa eyey rabo hamakiita. Eeta nedii God riita kwona yesokwa yichik
yari, kwo saka herek, eena kwon pi hama seechikiita!”

JISAS RII JU MA YECHI LOTU AKA WOK IR

45 Jisas riita Ju ma yechi lotu aka wok iniga rii mani ya yo otii tar ma yenya kikiir
heechirek ir.
46 Worek, rii eecha wor, “God rii mashi keyir majik eecha wor: ‘Eeji ada sii eeta ana
maji ba tawa aka siikiita.’ Wowak, kwo otiirek, diita aka sii hiyi ya tawa ma yechi aka.”
47 Worek, eyey yadii Jisas rii lotu harapa akak maji pokii tar. Harapa opelen otii tar
ma yecha lo majin pokii tar ma yecha, aka tabo yima yecha Jisas riina sowakwo nobon
yeshatar.
48 Worek, yecha pi nobokasakech. Eyey ma mima yecha riina wageteyetar. Riiti eyey
majin yecha meejik gegiyar. Eena yecha riina saka pi sowakworek.

20

YECHA JISAS RIINA WOHER: MIIN NAMA HISAW MA WOR?

1 Yadii pochik Jisas rii harapa lotu akak ma mima yenya maji pokii tar. Rii God riiti
hadabas majin eena sawo tar. Sawo tarek, harapa opelen otii tar ma yecha, lo maji
pokii tar ma yecha, akar harapa ma yecha yaniga
2 riina eecha wor: “Nona na sawo, nama miina wochirek, miita diita boboy otiito?
Nama diita boboyen miina harek, miita otiito?”
3 Worek, Jisas rii awasen wor, “Ada kwona maji wohek. Na ba.
4 Nama uku yeechir Jon riina wochirek, rii uku yeechi tar? Kapo God riita riina
wochirek, kapo ma yecha riina wochirek?
5 Worek, woher ma yecha awasen awasen maji bar. Ye eecha wor, “No boy shecha
wok? Nota baney, ‘God rii riina wochirek,’ riipa awasen bakiita: ‘Boyewak kwota Jon
riita bar majinsaka hiki siitiichirek.’
6 Wowak, nota baney, ‘Ma yecha riina wochirek,’ diita nokwapa nokwapa ma mima
yecha nona papan yeechi nona rabokiita. Ma mima yecha hiki siitiichichu Jon rii eeta
piirapet.”
7 Eena yecha Jisas riina awasen wor, “Nota saka hikitawak, nama Jon riina hisiir.”
8 Worek, Jisas rii yenyaawaseneecha wor, “Ada eechaba kwona saka bakiitawak
nama ana hisiirek, ada diita boboyen otiito?”

NOWO OTII TAR MA YECHI NOMA

9 Worek, Jisas riita diita shiyi tawa noman ma mima yenya wor: “Ma por rii wain
nowon chichar. Chi hamarek, worek rii wakasa ma kaw yecha otiiken eena wochir.
Harek, rii riiti akaman heechi akar yapa eemek ir. Irek, nokwapa nokwapa sukwiya
eeka tar.
10 Eeka tarek, siiken siikiir tar yarek, rii riiti wakasa ma riina nowoka tar ma yenya
heechirek ir. Riiti nowok tar saga kawen yaken eena heechirek ir. Wakasa ma rii
iyarerek nowo otii tar ma yecha riina kubuk pir. Boboy saga riina saka heechirek
irek.
11 Worek, rii akar wakasa ma por riina heechirek, kawka ir. I nowok iyarerek,
nowoka tar ma yecha riina kubuk pibar. Pibachi kapasek boboy riina otiir. Yecha
riina eecha otiichi ye boboy riina saka heechirek irek.
12 Worek, rii akar wakasa ma kawka heechirek ir. Nowoka tar ma ye riina kawka
pir. Pi rabor.
13 Worek, nowo ma rii eecha wor, ‘Ada shecha otiik?’ Worek, rii eecha hikir, ‘Eeji
yikapwa podareban ada rukusii tawey, anapa riina heechinak ikiita. Riina heechinak
inyak, yecha riina meejikiita!”

14 Hikichi riina heechirek irek, nowoka tar ma ye riina hechi ye awasen awasen wor,
‘Di eeta nowo ma riiti yikapwa. No riina sowakwok. Sowakwonak, diita nowo eeta noti
siikiita!’
15 Worek, ye riina nowok rabochi sowakwor. Wowak, eeta nowo ma rii nowoka tawa
ma yenya kapo shecha otiikiita?
16 Riipa yakiita. Yanak, riipa nowoka ma yenya sowakwokiita. Wonyak, riipa eeta
nowon akar man hehareken hisiikiita.” Ma mima yecha meejichi eecha wor, “God sa
anachek!”
17 Jisas rii meejichi yen hehar hechi eecha woher, “Wowak, diita mashi keyir maji
siiti mu ii boy?
‘Kata papan yo otii tawa ma yecha rabori,
apa rii eeta aka otii somar kwatii siir.’

18 Kata ma ye kata papak sakaney eeta papa yenya pishemanekiita. Wowak, diita
papa eeta ma hek sakaney, eeta riina monyenak, nosapega siikiita.”
19 Lo maji pokii tar ma ye, harapa opelen otiitar ma yecha meejichi eeta nediik Jisas
riina poko jik otii her. Yecha hikir Jisas riita shiyinga batar maji yenya ow maji bar.
Worek, akar ma mima yenya akiitarek, eena saka pokojirek.

TAKIS YAN TOKO TAWA MAJI

20 Worek, yecha kowuniga hechar. Yecha akar ma kawen mani yan heechiniga Jisas
riina kasiyaken heechirek ir. Maji ama ye ik eena heechirek ir. Diita ma ye ichiniga
kapasek boboy otiitarek, ye mukuchikeneecha hikitar ye eeta ma kepi. Ye iniga Jisas
riina otii hikisahak ir. Otii hikisheyega yecha riina gavman riiti tapak how haken.
21 Maji kasiya ma ye Jisas riina woher, “Maji pokii ma, no hikitumiita batawa maji
miita pokii tawa maji eeta maji siiken. No eechaba hecho mii eecha hikitu ma he ho
siikiisakech. Podatebak tawa. Mii God riiti nobon nona hehar mukuchuweyitu.
22 Wowak, nona na wo, noti lo kapo shecha wocho. II boy kepi nota Sisa riina takis
yan hatawey, ii boy kapasek?”
23 Worek, Jisas riita yechi inyakan wopun hechi awasen eecha wor,
24 “Ya pochin ana na mukuchi.” Mukuchirek eecha woher: “Namey misoma diika
tawa? Namey hi diika tawa?”
25 Yecha wor, “Sisa riiti misoma. Riiti hi.” Worek, Jisas rii eecha wor, “Wowak, Sisa
riiti boboyen riina na ha ta. God riiti boboyen riina na ha ta.”
26 Worek, yecha eyey ma mima yechi mi somak ye riiti majin saka otiiniga
hikishatarek. Yecha henebarabochi eena ye kuja diimur.

HA TAWA MA SANIYA TAWA MAJI

27 Sadyusi ma kaw ye Jisas riitak yar. Sadyusi ma ye eecha wor, ma mima ye saka
saniya sokwatarek. Yecha Jisas riina woher:
28 “Maji pokii ma, Moses rii diita majin keyir: Ma por rii tawey, rii haney, yikapwa
biish taney, har ma riiti yaka kumwoy riiti miman sa yanak, har man yikapwa sa
kiyachi!
29 Nedii pochi tarek 7 yaka kumwoy tar. Mapo yimowur yaka yikapwa har.
Yikapwakasakech.
30 Worek, kumwoy rii riiti miman yar.
31 Yatari, rii habar. Nedii ma riita siina yarek, har. 7 yaka kumwoy ye eechaba
eechaba otii tar. Ye yikapwakasakech.
32 Worek, mima sii komas habar.
33 Wowak, saniya sokwa tawa nedii kata mima siin namey mak yakiita? Wyey yaka
kumwoy ye siina yatar.”

34 Worek, Jisas rii yenya awasen eecha wor, “Diita nosapeka tawa nedii ma yecha
mima yenya yato.
35 Wowak, kata har ma mima yecha kepi wiirek, yesokwanak, eechaba eechaba
tanak, yecha miman saka yakiitawak, man saka yakiitawak.
36 Yecha ejel tawaga eecha takiita. Yecha saka hakiitawak. Ye God riiti yikapwa sowa.
Ye harek, God riita otiichirek, yecha saniyeechi wokwar.
37 Moses rii hehar mukuchir har ma yenya yesokwakiita. Mashi karakada men
uwurek, Moses rii her. Herek, Moses rii eecha wor: ‘Eeta God eeta Ebraham riiti God,
Aisak riiti God, Jekop riiti God.’
38 Maji mu diitata: God rii eeta tawa ma yechi God. Har ma yechi Godekasakech.
God riita ma yenya hechawey, eyey ma yecha tawa.”
39 Worek, lo maji pokii ma kaw eecha wor, “Maji pokii ma, eeta maji kepi.” Worek,
yecha riina saka maji kawka woherek.
40 Yecha akiitar.

KOMAS YAKIITAWA MA MAJI WOHER

41 Jisas rii yenya eecha wor, “Boyewak keyir maji eecha wocho eeta Kraist, eeta
komas yakiitawa ma, rii eeta Devit riiti yikapwa?
42-43 Devit riitaba eecha wor,
‘Eeta Harapa rii eeji Harapa riina eecha wor:
Eeji mama yepak diika na yi.
Yichanak, miiti ow ana pichawa man ada otiichinyak,
miipa yen yatiik piitii dagiir takiita.’ ”
44 Wowak, Devit rii riina eena habar, ‘Harapa.’ Habatarek, boyega komas yakiitawa
ma rii, eeta Kraist, rii Devit riiti yikapwa siikiita?”

JISAS RII LO MAJI POKII TAR MA YENYA MAJI BAR

45 Eyey ma mima yecha Jisas riina wageteyeniga, Jisas rii riiti disaipel yenya eecha
wor:
46 “Lo maji pokii tawa ma yenya na ow poy sii. Kaw yecha siivatabi gworowoka
chishitu. Yecha awaba eemek eeka iwak, ma mima yecha lo maji pokii ma yenya
woshi ato. Woshi atawak, lo maji pokii ma ye inyaka kwoya hikitu. Yecha harapa
worebey lotu aka taweyek yecha eeka yichu. Nokusha atanak, yecha harapa worebey
eeka yichu.
47 Yecha mibiya mima yechi boboy eyey yato. Yechi akan hiyika yato. Wowak,
yecha woshepiiniga God riina harapa maji batol Komas yenya anaseechi pinyak, yecha
harapa kapa meejikiita.”

21

MIBIYA MIMA SII YAN GOD RIINA HAR

1 Jisas rii mey maka hechi rii mani yaka tawa ma yenya her. Ye mani yan bokis lotu
akak tari, eeka heechir.
2 Heechi rii kiiriisiiposii tar mibiya mima siina hebar. Sii karakada ya upuruseban
heechir.
3 Worek, Jisas rii eecha wor, “Ada kwona wocho diita kiiriisiiposii tawa mibiya mima
sii harapa ya siiken har.
4 Wiita kiiriisiiposii tawey, sii siiti eyey yan har. Mani yaka tawa ma yecha kaw
hawak, harapa ya kaw yechaka tawa.”

HARAPA LOTU AKAN DIIGIIR MAJI

5 Ma kaw ye harapa lotu aka maji batar. Eeta aka ma ye kwoya her. Mashi harapa
kepi otiir papa eecha tar. Ma mima kaw ye papan God riina har. Akar boboy riina
mashi har. Eeena yecha hechi kwoya hechi maji bar.
6 Worek, Jisas rii eecha wor, “Diita eyey boboyen kwota heweyn eyey papan heweyn,
komas reekiichi sakakiita. Ma ye papa pochi hek awa awa ho siichiri, sakapa
takiitawak. Eyey sakakiita.”

KOMAS KAPASEK BOBOY YAKIITA

7 Ma ye Jisas riina woher, “Maji pokii ma, kata nedii kapo siitiiyekega yakiita? Eeta
boboy yak otiiney, nona kapo shecha tawa boboyen mapo mukuchikiita?”
8 Jisas rii eecha wor, “Na ow poy sii ta! Yepa eeta kwona woshepiikiita. Nokwapa
nokwapa ma ye yaniga eeji he eecha wokiita, ‘Ada eeta riita. Eeta nediik eeta yawa.’
Yenya kwo opoche sumowutanakech.
9 Ma ye awa awa ow ana pichanak, kwomeejitanak, opoche akiitanakech. Diita
boboy eeta sapa ya. Ii hamakiitawa nedii saka ameya yakiitawak.”
10 Rii kawka eecha wor, “Ma ye eem pochik tawey, ye akar eemek tawa ma yenya ow
ana pikiita. Akar harapa akama riipa way akar harapa akaman ow ana pikiita.
11 Harapanyenyaw yakiita. Harapa eechi hatawa nedii yakiita. Harapa hak otiitawa
nedii yakiita. Eyey eemen. Kapasek boboy neerek otiikiita. Hisaw siirenobo neerek
otiikiita.”
12 “Diita boboy komas yakiita. Wowak, mapo kwona yeechi poko jikiita. Poko jinyak,
kata kapasek boboy komas yakiita. Kwona lotu akak anaseechiniga poko jikiita. Kwota
eeji hin habatanak, yepa kwona yeechi harapa aka tabo yima, gavman ma yechak
kwona yeechi ye i siitiichi maji anasakakiita.
13 Eeta nediik kwopa napa God riiti hadabas maji napa geenyik sawo ta.
14 Diita makabek na heechi ta. Opoche inyakapwa hikitanakech. Siikayekasii kwota
bana maji.
15 Ada kwona kiyatayekiita. Ada kwona inyaka kepi tawa boboyen kwona hakiita.
Hanak, kwoti ow ana pichawa ma ye maji awasen saka bakiitawak. Kwota bana maji
yecha saka awasen bakiitawak.
16 “Kwoti awi eepi, yaka kumwoy, ruwoy, nareboy yecha kwona kaw sowakwokiita.
17 Eeji hi kwoti sugu wopuk inyakak eeka taney, yecha kwona yuyakiita.
18 Wowak, kwota kwoti masebiya por saka heechikiitawak.
19 Na anabeyechi siitii. Anabeyechi siitiitanak kwopa mayama yesokwa yichikiita.”

JISAS RII EECHA WOR JERUSALEM AKAMA KAPASEK SIIKIITA

20 Jisas rii kawka eecha wor: “Ow ana pichawa ma ye Jerusalem akaman saban ow
yi hamanak, kwo henyak, kwopa hikikiita akama siina pi hama seechikiita.
21 Eeta nedii ma mima ye Judia nosapek taney, ye sapa kwowuk amaba i. Ma mima
ye akamak taney, ye sapa heechi. Yecha sabak taney, ye opoche akama iyaretanakech.
22 Diita nedii eeta awasen pik otii tawa nedii. Eecha otiinak, eyey mashi keyir majin
wochari, iipa sokwakiita.
23 Eeta nedii mima ye yikapwa kiya taney, kapasek siikiita. Eeta nedii mima ye
yikapwan muku havataney, eeta kapasek siikiita. Hisaw kapasek boboy diikapa
yakiita. God riita harapa inyaka kwotayechi ddita ma mima yenya pikiita.
24 Yenya eemek ye ikiita. Biish tawa ma yecha Jerusallem akamak chishitakiita. Biish
tawa ma yechi nedii eeta hamanak, ye Jerusalem akamak saka kawka piitiikiitawak.
25 “Komas siirenobo ya, niiwiika, winyumay yechaka siikiita. Diita nosapek
nokwapa nokwapa ma mima ye harapa akiita. Somakwotii tawa pa eeta harapa
ukuboro sokwakiita. Sokwatanak, wasege yatanak yepa harapa akiitakiita.

26 Hisaw mayaka kapasek boboy diita nosapek yatanak, ma ye akiiniga kowutanak,
ma kaw ye akiiniga hamag siikiita. Neereka tawa boboy yepa yechi nobon heechikiita.
27 Yanak, Ma Yikapwariipa eecha yakiita. Hisaw hapaga mayakak hadabas boboyek
riipa eecha yakiita.
28 Diita boboy eeta tasiinak, na siitiiniga na mey maka hecha. Kwona yesokwa yichi
tawa nedii eeta bana bana siito."

ME MAJI POKII TAWA NOMA

29 Worek, Jisas rii diita noman yenya wor, "Pek men akar men na hiki ta.
30 Kwota henyak meshi buyanak kwo eecha hikikiita me siikwakiita.
31 Wowey, kwopa na hikikiita God riiti kigdom ameya yakiita.
32 "Na hiki! Diita hega ma saka hamakiitawak, ada bawa eyey maji sii mapo
sokwakiita. Sokwa hamanak, yepa hamakiita.
33 Eeta neer ddita nosap eeta eyey i hamakiita. Wonyak, ada bawa maji eeta saka i
hamakiitawak.

NA SIITII KOWU TA

34 "Kwota mayama na ow poy sii ta. Opoche harapa nokusha atanakech. Hapaga
uku atanakech. Kwo nosap boboyen opoche inyakapwa hikitqanakech. Otiitaney,
hamakiitana nedii yanak, kwonmaniga eecha sakakiita.
35 Man saka tawaga kata nedii eyey diita nosapek tawa ma yenya eecha sakakiita.
36 Na siitii kowu ta God riina maji ba ta. Siitii kowu taney, God riina maji ba taney,
kwopa anabeyechi siitiikiita. Anabeyichi siitiinak, diita kapasek boboy yanak, kwopa
eyey kepi siikiita. Siichi kwopa Ma Yikapwa riiti mi somak siitiikiita."
37 Eeta nedii Jisas riita Ju ma yechi harapa lotu akak maji pokii tar. Hogo sii nediik
riita Jerusalem akamaka heechi sabak i Oliv Kwowuk eeka i watar.
38 Niyegak eyey ma mima ye harapa lotu akak riiti maji meejik ichar.

22

JU MA YECHA JISAS RIINA KAPASEK BOBOY OTIIKEN HIKITAR

1 Eeta nedii Ju Ma yechi Pasova nokusha atar nedii. Yecha eecha Gey Yis Biish
nokusha atar.
2 Harapa opelen otiitar ma ye, lo maji pokii tar ma ye Jisas riina sowakwoken otii otii
her. Sowakwo nobo yesha hipur. Yecha ma mima yenya akiitar. Nokwapa nokwapa
ma mima ye riina sumowu tarek, eena ye akiitar.
3 Worek, Gaba rii Judas Iskeriot riiti sugu wopu wok ir. Rii eeta Jisas riiti disaipel por.
4 Worek, Judas rii heechi harapa opelen otii tar ma yenya harapa lotu akan siitii
kowu tar ma yenya maji bar. Boyega riita Jisas riina yechi tapak howu hak wonyak,
eena maji ba tar.
5 Yecha meejichi inyaka kwoya hikichi Judas riina mani ha maji wor.
6 Judas rii yechi majin wohowur. Wohowurek, Jisas riina yecha pi nobon eena yeshar.
Mima ma yecha henyan yuyar eena yeshar.

JISAS RII PASOVA NOKUSHA AK OTIITAR

7 Gey Yis Biish nokusha a nedii yar. Ma mima ye sipsip yin sowakwoken otiitar.
8 Worek Jisas riita Pita, Jon piiriina heechirek ir. Rii piiriina eecha wor, "Na i. Noti
Pasova nokusha ak na sayarechi."
9 Piir meejichi woher, "Mii shecha hikitu? Sicha kapo siita sayarechik?"
10 Rii eecha wor, "Na meeji. Ki akamak iyarenak, kipa hekiita ma por rii uku awen
kiyato. Nobok jawonak, riina na sumowu. Rii aka wok inyak, na sumo iba.
11 Ki iyarenak, aka ma riina na wohe, 'Eeta Maji Pokii Ma rii miina wocho: Siitak
tawa aka wo adaka eeji disaipel yechaka Pasova nokusha ak?'

12 Wonyak, riipa kinya aka won mukuchikiita. Eeta aka wok otiiwa a tawa boboy
eeka tawa. Kicha na eena sayarechi ta."
13 Worek, piir heechi ir. Heechi iyarerek, piir her Jisas bar maji eeta tar. Tarek, ye
Pasova otiiwa a boboy sayarechir.

HARAPA MA RIITI ABOBOY

14 Pasova nokusha ar nedii yarek, Jisas riita riiti aposel yechaka cheyek yir.
15 Worek, rii yenya eecha wor, "Komas ada harapa kapa meejikiita. Mapo ada Pasova
aboboy kwotaka nota ak gegiyato.
16 Ada kwona wocho, ada diita aboboy diika kawka saka akiitawak. Ma ye diita
aboboy siiti mun God riiti kigdom eemen hikinak, anapa kawka yechada akiita."
17 Worek, Jisas rii heebiya yeechi God riina maji ba wor, "Diita wain uku yeechi na
homachichiniga an.
18 Ada kwona wocho: Apa diita wain ukun kawka akasakech. Komas God riiti
kigdom yanak, eeta nedii anapa diita ukun kawka akiita."
19 Worek, rii geyen yeechi God riina maji bachi yenya hachi wor, "Dii eeta eeji maba.
(Ada kwona hato. Kwota na eecha otiitaney, ana na hiki ta."
20 Otii a hamarek, riita heebiya eechaba yeechi yenya har. Rii eecha wor, "Diita
heebiya eeta God riiti akar wohowur boboy. Eeji pi sakanak, ii eeta hapaga siikiita. Ii
eeta poko shik kiitiito. Eeji pi eeta kwona gwotapakachiwa.)
21 "Wowak, na he! Kata ma rii ana magiirechichawak, riita diita cheyek adaka yichu!
22 God riita otiichirek, Ma Yikapwa riipa hakiita. Wowak, kata ma rii riina
magiirechichawak, riipa eeta kapasek wey siikiita."
23 Worek, yecha awasen awasen maji wohechar, "Kapo namapa diita boboyen
otiikiita?"

NAMA EETA HARAPA

24 Jisas riiti disaipel yecha awa awa ow maji bar. Yechaka tari, kapo nama eeta
harapa, kapo nama eeta karakada eena awa awa maji bar.
25 Jisas rii yenya eecha wor, "Diita nosapeka tawa aka tabo yima yecha wochuwak
ma ye otiito. Hapaga boboy yechaka tawak, ye mima ma yenya dagiirepoytu. Riina
habato rii ma mima yenya hehar tawa ma.
26 Wowak, diita nosap otii tawa abo kwotaka opoche otii tanakech. Harapa ma
kwotaka tawey, riita yikapwaga sa ta. Neeki yesokwa tawa ma rii kwotaka tawey,
riita wakasa ma tawaga sa eecha ta.
27 Diita nosapeka tawey, nama eeta harapa? Ma kaw cheyek ak yichawey, ma kaw
aboboy gwotiito. Nama eeta harapa diita nosap? Yichawa ma rii eeta harapa. Wowak,
ada kwona wocho, ada kwotaka tawey, ada wakasa ma yo otiito.
28 "Nokwapa nokwapa nomoya boboy adaka eechayatari, kwo ana heechi ikasakech.
29 Eeji Apoko rii ana harek, ada ma mima yesokwa neekitu. Riita ada yesokwa neeki
tawa boboyen harega, ada kwona eechaba hakiita.
30 Komas kwopa eeji kigdom eemek cheyek eeka aboboyen ukun yi akiita. Kwopa
harapa worebey yichiniga kwopa Isrel riiti 12 magwi yenya anasakiita.

JISAS RII EECHA WOR PITA RII JISAS RIITI HIN VEENYIKIITA

31 "Saimon, Saimon! Na meeji! Gaba rii ana woher kwon yeechiniga otii otii heken.
Wit sharega saniga yichinak omu saniga yicha waga Gaba rii kwona eechaba otiiken
gegiyato.
32 Wowak, ada God riina maji bar. Miiti God riina hiki siitiichichawa boboyenkwona
heechinakech eena ada miina God riina hiki siitiichichawa boboyen kwona yanak, mii
miiti yaka kumwoy yenya na otii sa hapaga sii."

33 Pita rii awasen eecha wor, “Ada miitaka poko jibak iken hikitu. Ada miitaka habak
iken hiktu.”
34 Jisas rii eecha wor, “Ada miina wocho, eeta apochok rii aya nediik miita eeji
hin veenyiniga piiriichar wokiita, ‘Ada riitikasakech.’ Wonyak, eeta apochok rii aya
wokiita.”

YA WOY KWO, BOBOY WOY KWO, EEKI MAJI

35 Worek, Jisas rii yenya eecha woher, “Mashi ada kwona heechirek iri, mani ya woy
kwo, boboy woy kwo, su saka ye irek, Kwo boy boboyekasakech. Kwo boy dopotar?
Yecha eecha awasen eecha wor: “Nowi tar.”
36 Jisas rii awasen wor, “Wowak, apa na komas nedii kata ma rii mani ya woy kwo
taney, boboy woy kwo taney na yeechi ye i. Kata ma rii eekik tanan siiney, riipa riiti
saket na heechi mani ya yeechi, eekin tokochi na ye i.
37 Ada kwona wocho: mashi keyir maji ana bari, ii sapa sokwa. Eecha wor, ‘Rii
pokojir ma yechaka eecha heechir.’ Eeta mashi keyir maji ana bari, eeta omutiik sapa
wokwa.”
38 Disaipel ye meejichi wor, “Harapa Ma na he! Eeki upurus diika tawa.” Rii eecha
wor, “Eeta kiki sowa.”

JISAS RII GOD RIINA MAJI BAR

39 Jisas rii heechi Oliv kwowuk heechi ir. Rii otii tar abo. Riiti disaipel ye riitaka
eecha ir.
40 Ichar eemek iyarerek, rii yenya eecha wor, “God riina na wohecha. Kapasek boboy
yanak, kwon otii otii hekasakech.”
41 Worek, rii yenya heechi ameda i sakachi God riina maji batar.
42 Rii God riina bar, “Apoko miiti inyaka eecha hiki taney; diita kapasek boboy adak
yatawey mii na kwoyava yeechi. Wowak, eeji inyakak otiikasakech. Miiti inyakak na
keena otii ta.”
43 (Worek, ejel por hevenek tar yarin, riitak yeechi riina otii kiyapor.
44 Worek, rii God riina harapa maji bar. Riiti maba ukurama eeta pi saka tawaga
eecha sakato.)
45 Worek, rii sokwachi riiti disaipel yecha tar eemek ir. I heri, yechi bii nomoyarek,
watar.
46 Worek, rii yenya woher, “Boyewak kwo wato? Na sokwachi God riina maji ba.
Banak, kapasek boboy yanak, kwona otii otii hehasakech.”

MA YE JISAS RIINA POKO JIK YAR

47 Rii maji baniga ma ye yar. Judas, Jisas riiti disaipel ma por rii mapo tar. Rii yaniga
rii Jisas riina omoreremorek yar.
48 Yarek, Jisas rii eecha woher, “Judas mii boy ya ana omoreramorek Ma Yikapwa
riina magiirechichu?”
49 Kata daisaipel yecha Jisas riitaka tari, otiik tawa boboy yecha heri yecha eecha
wor, “Harapa Ma, no boy kapo noti eekik ow ana pik?”
50 Disaipel por rii eeki yeechi harapa opelen otii tar ma riiti mabiya tiim rabor.
51 Worek, rii eecha wor, “Eetayo!” Worek, rii wakasa ma riiti mabiya tapak how
neekeri, eeta kepi siir.
52 Worek, Jisas rii harapa opelen otii tar ma yenya, harapa lotu akan siitii kow tar
ma yenya, Ju ma yechi harapa ma yenya Jisas riina yak yari, Jisas rii yenya eecha wor,
“Boyewak kwo ana kubuka, eekika ana eecha yak yawa? Ada boy hiyiya ma?
53 Eechaba eechaba yadii ada harapa lotu akak kwotaka tar. Ada eeka tari, kwo ya
ana otiik yakasakech. Wowak, diita nedii eeta kwoti. Diita nedii eeta hapaga niyi yo
otii tawa ma riiti.”

PITA RII JISAS RIITI HIN VEENYIR

54 Worek, yecha Jisas riina yeechi harapa opelen otii tar ma riiti akak ye ir. Ye iniga
Pita rii yenya yapak sumowutar.
55 Ma kaw ye aka saba inyi wok hi tuku tar. Hi tuku tarek, ma kaw ye hik yicharek,
Pita rii yaniga ii bak yir.
56 Yirek, wakasa mima pochi sii riina hechi sii riina he siitiichi eecha wor: “Diita ma
rii Jisas riitaka eechaba tar.”
57 Worek, Pita rii eecha wor, “Yaho. Mima, ada riina hekasakech!”
58 Komas ma por riina hechi eecha wor, “Mii eetata, por!” Worek, rii awasen wor,
“Yaho, ada riitikasakech.”
59 Awa komas akar ma rii eecha kwodii wor, “An her diita ma rii riitaka tar. Rii eeta
Galili nosap ma.”
60 Worek, Pita rii awasen eecha wor, “Yaho. Ada miiti maji meejikasakech.” Worek,
riita maji wocharek, apochok aya ameya wor.
61 Worek, Jisas rii siitiiniga dareboyechi Pita riina he siitiichir. Herek, Pita riita
Jisas riita bar maji hikir: “Apa miita piiriichar eeji hin veenyiniga wokiita, ‘Ada
riitikasakech. Wonyak, eeta apochok rii aya wokiita.”
62 Worek, Pita rii heechi sabak i harapa keyatar.

JISAS RIINA WOSABOYECHI KUBUK PIR

63 Ma ye Jisas riina siitii kow tar. Siitii kow taniga Jisas riina wosaboyechi kubuk pir.
64 Worek, yecha riiti miyin siivatabik jir. Jichi yecha riina kapasek woher, “Na ba.
Nama miina piwa?”
65 Worek, akar kapasek majin yecha riina wor.

JISAS RIIN KAUNSIL MITING YE IR

66 Uhadiirek, Ju ma yechi harapa ma ye, harapa opelen otii tar ma ye, lo maji pokii
tar ma ye ya yopo yichar. Worek, ye Jisas riina yayar.
67 Yayarek, yecha eecha wor, “Nona na ba. Mii boy kapo eeta komas yak tawa
ma?” Worek, rii awasen eecha wor, “Ada kwona wonyey, kwota ana saka hiki
siitiichikiitawak.
68 Ada kwona maji whohenyey, kwopa saka an awasen wokiita.
69 Apa na komas Ma Yikapwa rii Harapa Mayaka God riiti mama yepa tapak yikiita.”
70 Worek, eyey awasen wor, “Mii boy God riiti Yikapwa?” Rii awasen eecha wor,
“Kwota bawey, eetata.”
71 Yecha awasen eecha wor, “Nopa boy majin kawka meejikiita? No riiti majin no
meejiwa.”

23

YECHA JISAS RIINA PAILAT RIITAK YEECHI YE IR

1 Worek, yopo yichi sokwachi Jisas riina yeechi Pailat, aka tabo yima, riitak ye ir.
2 Ye irek, yecha riina ow maji bar. Eecha wor, “Kata ma rii nona ma miman nobo
kapaseken mukuchichu. Rii eecha wor: ‘Sisa riina takis yan hatanakech.’ Rii eecha
wor: ‘Ada eeta Kraist, eeta aka tabo yima.’ ”
3 Pailat rii meejichi riina eecha woher, “Mii boy Ju Ma yechi aka tabo yima?” Jisas
rii awasen wor, “Mi maji eetata.”
4 Worek Pailat rii harapa opelen otii tar ma yen, ma mima yen eecha wor: “Ada riiti
majin meejiwey, rii eeta kepi. Boy nobok adapa riina dagiir poyekiita?”
5 Worek, yecha harapa ow maji bar. Ye eecha wor: “Rii maji pokii tawey, nokwapa
nokwapa ma ye inyakapwa kapasek hikichi kapasek nobok ir. Rii Galili nosapek
sokwachi Judia nosapeka icharin rii apa diika yar.”

YECHA JISAS RIINA HEROT RIITAK YE IR

6 Pailat rii meejichi eecha woher, “Diita ma rii boy Galili ma?”
7 Herot rii Galili nosapen aka tabo yima. Pailat rii meejichi Jisas ri yir eem eeta Herot
riita neeki siitii tar eem. Rii meejichi rii Herot riitak heechirek ir. Eeta nedii Herot rii
Jerusalem akamak tabatar.
8 Herot Jisas riina hechi rii inyaka kwoya hikir. Rii Jisas rii otii tar abon mashi
meejir. Meejichi rii mapo Jisas riin heken gegiyar. Kapo Jisas riita merikal otiinak
heken gegiyar.
9 Worek, Herot rii Jisas riina nokwapa nokwapa maji woher. Woherek, Jisas rii
awasen bakasakech.
10 Worek, harapa opelen otii tar ma ye, lo maji pokii ma ye ya Jisas riina kapasek ow
majin wor.
11 Herot riita riiti ow ana pichar ma ye Jisas riina wokwoyar, riina wosaboyer. Yecha
aka tabo yima yechi siivatabin yeechiniga riina ruwuchir. Worek, ye Jisas riina kawka
Pailat riitak heechirek ir.
12 Eecha otiirek, eeta yadii nedii Pailat, Herot piiriita nareboy siir. Mashi piir ow ana
pichar.

JISAS RIINA SOWAKWO MAJI BAR

13 Pailat rii uwarek, harapa opelen otii tar ma ye, Ju ma yechi harapa ma ye, ma
mima ye ya yopo yichar.
14 Yicharek, rii yenya eecha wor, “Kwo diita ma riin adak yayar. Ya yeechi ana eecha
worek rii ma mima yenya kapasek nobon mukuchichar. Apa kwota diika tawak, ada
riina wo wo hewa. Ada wo wo hewak, ada hecho kwota riina kapasek yo otii majin
bawey, rii takasakech.
15 Herot rii eechaba heri, rii adak heechirek yar. Rii kapasek boboyen saka otiirek.
Boyewak nota riina pi sowakwok?
16 Ada riina kubuk pichi ada riina heechinak ik.”
17 Worek, eyey ma ye eecha wor, “Riina na sowakwo. Barabas riina na nona
heemachi.”
18 (Eechaba eechaba Pasova nokusha ar nediik Pailat rii poko jichar ma poren
heemachichawak ichu.) Eena ye eecha wor: Barabas riina na nona heemachi.
19 Barabas riita akar ma poren pi sowakwor. Rii ow ana pichar maji barek, ma ye
ow ana pi inyakan hikir eena riina poko jir.
20 Worek, Pailat rii Jisas riina heemachik gegiyar. Eena rii ma yenya ya ya yopo yichi
maji wor.
21 Worek, ma ye harapa uwar, “Riina na mek ji siitii chi. Na mek ji siitiichi.”
22 Worek, Pailat rii piiriichar wor, “Boy kapasek boboyen rii otiir? Ada riina kubuk
pichi heechinak ik.”
23 Worek, ma ye harapa uwabatar. Yecha eecha wor: “Rin sa mek ji siitiichi.” Harapa
uwatarek, ye Pailat riiti inyakan dagiir poyer.
24 Worek, Pailat rii yechi woher maji meejichi otiir.
25 Barabas riina rii heemachir. Barabas rii akar ma poren pi sowakwor. Rii ow ana
pichar maji barek, ma ye ow ana pi inyakan hikir eena riina poko jir. Worek, Pailat
riita Jisas riina Ju ma yechi tapak howu harek, ye yechi inyakak hikiri eecha otiir.

JISAS RIINA MEK JI SIITII CHIR

26 Worek, yecha Jisas riina ye ir. Iniga yecha ma poren nobok jawor. Riiti hi eeta
Saiman, Rii Sairini nosap ma. Rii saba heechi harapa akama iyareken otiitarek, yecha
riina tapa tobok neekichi wohegiya heechirek, rii Jisas riiti men yeechi kiyaniga ir.
Kiya Jisas riina sumowuniga ir.
27 Nokwapa nokwapa ma mima ye Jisas riina sumowuniga ibar. Mima kaw ye Jisas
riina keya yesokwaniga ichar.

28 Jisas rii yenya dareboyechi eecha wor, “Jerusalem akamak tawa mima, na meeji.
Ana opoche keyatanakech. Kwoti yikapwan na eena keya ta. Kwota na mayama keya
ta?
29 Eeta nedii yakiita ma mima yecha wokiita:
‘Kata mima ye yikapwan yimowunan biish tawey,
yikapwa baregan yimowan biish tawey,
yikapwan muku heechinan siiney, eeta kepi.’

30 Kata nedii ma mima ye eecha wokiita, ‘Kwow tom na noti mabak saka dagiir!
Karakada kwow tom nona na gamu!’
31 Ma yecha eeta kapasek hega boboy me ukuka tanak, otiiney, yepa kapo shecha
otiikiita me eeta reekasiinak.”
32 Yecha anadii ma upurusen ye ir. Piir kapasek yo tar ma eena ye piiriina Jisas
riitaka eecha sowakwoken ye ir.
33 Yecha eem pochi siin eecha habatar “ma masek” eeta eemek iyarer. Iyarerek,
yecha eeta eemek Jisas riina mek ji siitiichir. Worek, yecha kapasek yo otiir ma piiriina
eechaba iibak ji siitiichir. Por mama yepa shikichirek, por yaji yepak shikichir.
34 Worek, Jisas rii eecha wor, “Apoko, miita yechi kapasek boboyen na kwoyavay-
eechi. Ye saka otii hechawak.” Worek, yecha riiti saket yeechiniga laki anemeshe
rokotarek, ma porek yar.
35 Harapa Ju ma ye siitii Jisas riina wosaboyetarek, ma mima ye mey maka her. Ye
eecha wor, “God riita riina hisiirega, rii eeta Kraist, eeta yak tawa ma eecha taney, rii
mayama sapa yesokwa yichi. Rii anadii ma yenya yesokwa yichir.”
36 Ow ana pichar ma ye eechaga riina wosaboyer. Ye riina ya wain ukun howu hak
otiir.
37 Ye eecha wor, “Mayama na yesokwa yichi. Mii Ju ma yechi aka tabo yima taney,
na otii.”
38 Worek, me subuk jebwa eeka keyir, “RII EETA JU MA YECHI HARAPA AKA TABO
YIMA.”
39 Worek, kapasek yo otii tar ma por riin shikichirek, rii tarek, rii kapasek majin Jisas
riina wor, “Miita Kraist taney, mii mayama, sinya na yesokwa yichi.”
40 Anadii ma por rii riina eecha wosowur, “Mii boy God riina akiikasakech. Yecha
miin eechaba anasar.
41 Sicha kapasek yo otiitarek, eena yecha sinya anaseechiniga dagiir poyer. Wowak,
diita ma rii kapasek yon saka otiirek.”
42 Worek, rii Jisas riina eecha wor, “Jisas miita eecha yanak, aka tabo yimaga miita
eecha yanak, ana napa hiki!”
43 Worek, Jisas rii eecha wor, “Ada miina wocho, apa miitaka adaka hadabas eemek
siikiita.”

JISAS RIITA HAR

44 Otii a nedii siirek, ya saka pirek, niyi ya eyey nosap gamur. Awa piiriichar eeta
siir.
45 Eeta siivatabi harapa lotu akak tari, eeta piikar.
46 Worek, Jisas rii aya harapa uwar: “Apoko, eeji mesek miitatapak hato.” Eecha
wochi rii har.
47 Ow ana picha harapa ma rii diita hechi rii God riiti hin yesokwachi eecha wor,
“Eeta siiken rii eeta ma kepi.”
48 Ma mima ye boboy heken eeta eemek ya yopo yirek, diita boboyen herek, ye yechi
akamak awasen iniga mayama inyaka kapasek hikichi biiriipiin hapakatar.
49 Eyey ma mima ye Jisas riina hikichi riitaka Galili mima ye Galili nosap heechi Jisas
riina sumowutarek, ye yapak siitiichi riina otiirin boboyen her.

JISAS RIINA TIIRIIMOK YE I CHIR

50-51 Ma por rii tarek, riiti hi Josep. Riiti aka ma eeta Ju ma yechi akama Arimatia. Rii eeta ma kepi. Riiti he kepi tar. Rii God riiti kigdom kowutar. Rii eeta kaunsi ma tar. Kaunsil ma tarek, rii kaunsi ma yechi inyakak podat hikikasakech.
52 Rii Pailat riina hek ir. Jisas riiti maban yeechi ye i chiken eena iniga woher.
53 Worek, rii Jisas riiti maban yeechi apama siivatabik jichi kiya ir. Irek, papaka tar tiiriimo supuk ye i seechir. Eeta tiiriimo akar man saka chicharek.
54 Eeta yadii eeta Sabat yak otiitar nedii.
55 Kata mima Galili nosap heechi Jisas riina sumowutarek, yecha Josep riitaka i tiiriimo her. Josep rii Jisas riina seechir tobon eena hebatar.
56 Hebatarek, yecha akamak heechi ir. Iri, yecha akamak maba kwowa ya tawa ukun kwowa ya tawa boboyen sayayerer. Worek, sabat nedii yecha yihapakar. Lo majin wori eecha otiir.

24

JISAS RII SOKWAR MAJI

1 Uhadiirek, Sade nedii eeta mima ye sayarechi kwowa ya tawa boboyen ukun yeechi tiiriimo supukye ir.
2 Iyareri, yecha i her papa tagwa seechi tarek,
3 ye iyarer. Iyareri, Jisasriiti maban saka herek.
4 Ye somoyeniga siitii tarek, ma upurus piir ameya yari, piiriiti siivatabi harapa apama hecharek, piir bana bana siitii tar.
5 Ye akiichi mo heyirek, piiriita yenya eecha wor, “Kwo boyewwak tawa man har ma tawa eemen yeshato.
6 Rii diika takasakech. Rii saniyeechi awasen sokwar. Riita bar maji Galili nosapek tari na hiki ta.
7 Rii eecha wor, ‘Ma yikapwa riina kapasek yo otiiwa ma yeechi tapak sa howu ha. Howu hanak mek sa ji siitii chi. Ji siitii chinyak, yadii piiriichar siichi sa saniya sokwa.’ ”
8 Worek, mima ye riiti maji wori ye eena marenokuk hikir.
9 Hikichi ye tiiriimo supun heechi diita otiir majin 11 disaipel yen anadii ma yenya eecha wor.
10 Yar mima diitata: Maria Magdala, Joana, Maria, Jems riiti awi, yecha anadii mima yechaka aposel yenya i eecha wor.
11 Worek, aposel ye meejichi hikir mima ye bar maji eeta sobo maji bar. Ye eena saka hikirek.
12 Worek, Pita rii sokwa tiiriimo supuk amaba ir. Iyarerek, rii i gamuchi tiiriimo siivatabiban mey her. Worek, rii heechi akamak awasen yaniga eecha otiir boboyen rii eena harapa hikitar.

MA YE EMEAS AKAMAK CHISHITAR

13 Diita yadii nedii ma upurus piir Emeas akamak chishitar. Jerusalem akama heechi Emeas 7 mail iyarerek,
14 piiriita eyey otiir boboy maji batar.
15 Yecha awasen awasen maji batari, Jisas rii piiriitak yaniga eecha chishitar.
16 Piiriitak chishitari, piir riina hehar hekasakech.
17 Jisas rii piiriina eecha wor, “Boy maji ki awa awa ba chishitu?” Meejichi piir ichari siitiir. Nomoyarek siitiir.
18 Siitiichi ma por rii, riiti hi Kliopas eecha woher, “Mii kapo boy miitaba Jerusalem akamak tarek, diita nedii otiir boboyen saka meejirek.”

19 Rii awasen eecha wor, “Ii boy boboy?” Piir awasen wor, “Kata Nasaret Jisas riina
otiir boboy. Diita ma Jisas rii eeta piirapet. God riita her eyey ma mima ye eecha her
rii harapa yo otiiniga harapa maji bar.
20 Noti harapa opelen tawa ma ye noti harapa ma ye Jisas riina Pailat riiti tapak howu
harek, yecha riina dagiir poyerek, riina mek ji siitiichir.
21 Nota eecha kowu tarek eecha hikitarek rii kapo Isrel ma yenya yesokwa yichik.
Diita boboy eecha otiirek, rii hari, piiriichar yadii diita sowa.
22 Mima kaw noti magwi tawey, ye nona wori no nyegarabor. Ye uhadiirek tiiriimo
supuk ichi
23 riiti maban saka herek. Worek, ye awasen ya worek, ejel yenya her. Ejel eecha
wor, ‘Rii tawa.’
24 Ma kaw notaka tawey, ye tiiriimo supuk ichiniga mima bar maji eeta siirek, ye her.
Worek, yecha Jisas riina saka herek.”
25 Worek, Jisas rii yenya eecha wor, “Kwo hikishato. Boyewak kwo piirapet yecha
bar majin eshar hiki siitiichir?
26 Eeta Kraist rii kapa meeji tawa boboyen sa mapo kiya. Riita mapo sa kapa meeji
tawa boboy yeechi komas hadabas boboy riipa yakiita.”
27 Worek, Jisas rii riina mashi keyir majin piiriina geenyik sawor. Rii Moses riiti maji
tasiirek, eyey piirapet yechi keyir majin geenyik sawor.
28 Yecha i akama iyarerek, Jisas rii kawka ik otiirek,
29 yecha riina anachek yayar. Piiriita eecha wor, “Notaka na sii. Niyi siik otiito.”
Worek, rii piiriiti akak eeka siik otiitar.
30 Worek, piiriitaka cheyek yiniga, geyen yeechi God riina maji bachi, geyen reekiichi
piiriina har.
31 Worek, piiriiti miy eeta tagwachi eeta mey maka riina her. Herek, rii ameya i
veenyirek, piir hekasakech.
32 Piir awa eecha wor, “Rii sinya nobok bari, rii mashi keyir maji sinya geenyik bari,
si inyaka wopu eeta kwoya woy hikiwa?”
33 Worek, piiriita ameya sokwa Jerusalem akamak awasen heechi ir. Iyarerek,
piiriita 11 disaipel ye anadii ma yechaka ya yopo yicharek, hechi
34 yecha piiriina eecha wor, “Eeta Harapa Ma rii siiken sokwar. Saiman rii riina her.”
35 Piiriita nobok her boboyen yenya geenyik sawotar. Eecha wor Jisas riita geyen
reekiirek piiriita riina her.

JISAS RII RIITI DISAIPEL YECHAK YAREK, YE HER

36 Piiriita yenya diita boboyen sawotarek, eeta Harapa Ma rii ameya yechaka siitiitar.
37 Worek, yecha eecha hikir yecha kapo gaban her. Eena eecha harapa akiitar.
38 Worek, ye eecha wor, “Boyewak kwi inyaka akiito? Boyewak kwo saka eena hiki
siitiichirek?
39 Eeji tapan eeji yatiin na he. Dii eeta ada. Ana na neeki he. Wonyak kwo hekiita.
Ada maba omu tawa. Ada hapa tawa. Eena spiritekasakech.”
40 Worek, rii riiti tapan riiti yatiin mukuchir.
41 Worek, yecha saka hiki siitiichirek. Yecha inyaka nyegarabori, kwoya hikiri eena
saka hiki siitiichirek. Worek, rii eecha woher, “Kwo kapo aboboy tawa?”
42 Worek, yecha riina emiyepen kaw har.
43 Rii yeechi yechi mi somak rii ar.
44 Worek, rii eecha wor, “Ada mashi kwotaka tarek, ada diita majin kwona bar. Moses
riita ana keyir maji, piirapet yecha keyir maji, Sam maji eeta siiken sokwar. Eeta sa
sokwa.”
45 Worek, rii yechi marenoku tagwarchir. Mashi keyir majin hikiken eena tagwar.

46 Rii yenya eecha wor, “Keyir maji diitata: Eeta Kraist rii sa kapa meeji tawa boboyen
kiyachiniga sa ha. Hachi yadii piiriichar sa sii.
47 Wonyak, riiti hik kapasek nobon dareboyek majin, kapasek boboyen kwoyava ya
tawa majin eyey nosap ma mima yenya sapa i sawo ta. Diita majin Jerusalem akamak
sa tasii ta.
48 Kwota diita boboyen herin, kwopa napa sawo ta.
49 Kata boboyen eeji Apoko rii wocharin, anapa kwona hakiita. Wowak, diita akamak
na kowu. Howuk tawa hapaga boboy eetapa kwotak apa yakiita.”

GOD RIITA JISAS RIINA YEECHI YEYO IR

50 Wowak, rii mapo geenyik saya Betani akamak ir. Eeka rii riiti tapan ye wowuchi
yenya rukusiitar.
51 Rii yenya rukusiitari, rii yenya heechi howuk hevenek heechi ir.
52 Worek, yecha riiti hin yesokwachi Jerusalem akamak awasen inyaka kwoya hiki
ir.
53 Harapa lotu akak ichi God riina woshiatar.

JON
Jon Riita Keyir Maji Kepi

GOD RIITI MAJI SII EETA MAK SIIR

1 Mashi mashi nedii Maji rii eechaba tar. Eeta Maji rii God riitaka eecha tar. Eeta
Maji rii eeta God.
2 Mashi heyi nedii rii God riitaka eecha tar.
3 God riita riitak eyey boboyen otiitar. Boboy pochi akar nobok ya sokwakasakech.
Yaho. Eyey sokwari riita eyey otiichirek, sokwar.
4 Mayi riitaka eecha tarik eeta mayi sii eeta eyey ma yechi haba.
5 Eeta haba sii niyik yiyik okor tawak, niyi ya eeji pakasakech.
6 Ma porin riiti hi, Jon, God riita heechirek yar.
7 Rii haba majin sawoken eena yar. Rii yarek, diita haba majin sawonak, ma mima
yenya hiki siitiichiken, eena yar.
8 Riita eeta habakasakech. Yaho. Rii yari, eeta haba majin geenyik kwodii wo
mukuchiken eena yar.
9 Diita haba rii eeta haba siiken. Diita haba rii yarek, eyey nosapek tawa ma mima
yenya okoreechichu.
10 Diita maji rii diita nosapek tarek, God riita diita nosapen riitak otiiri, diita nosapek
tar ma mima ye, riina saka sumowurek.
11 Rii riiti nosapek iri, eeta ma mima ye saka riina yarek.
12 Wowak, ma kaw ye riina yar. Yari, ye riina hiki siitiichiri, ye eeta kiki siirek, ye
eeta God riiti yikapwa siikiita.
13 Eeta yikadey ma mima ye pin, omun yimowukasakech. Ma otii tawa abon
yimowukasakech. Yaho. God riita otiiniga ye sokwa riiti yikapwa siir.
14 Eeta Maji rii mak siirek, noti nediik tawa. Tawak, no ri hadabas boboyen her. Diita
hadabas boboy sii rukusii tawa boboy omutiik tawa boboy takiikiisiir. Rii Apoko God
riiti podareba yikapwa tarek, eena diita hadabas boboyen riina har.
15 Jon rii riiti majin geenyik kwodii wor. Eecha kwodii wor: “Diita ma riina ada
kwona eecha wori, ‘Ana komas yakiitawa ma rii eeta eeji Harapa. Mashi rii tar nedii
ada takasakech. Yaho.’ ”
16 Nota eyey riitaka tawa rukusii tawa boboyen nota eyey eechaba eechaba yatakiita.
17 God riita lon Moses riitak har. Wowak, rukusii tawa boboy omutiik tawa boboy sii
eeta Jisas Kraist riitak yar.
18 Ma por keena God riiti misoman hekasakech. Riiti yikapwa podareba riita riitaka
tarek, rii eeta Godega tawak, rii riina geenyik kwodii wochar.

UKU YEECHITAR JON RII MAJI KWODII WOR

19 Jerusalem akamak tar Ju ma ye nediik tar ma kawen Livai ma kawen yechaka
eecha heechirek, Jon riina maji woheken ir, “Mii kapo nama?”
20 Jon riita meejichi maji veenyikasakech. Riita awasen eecha kwodii wor: “Ada
Kraistekasakech.”
21 Worek, ye awasen eecha wor: “Mii kapo nama? Mii kapo eeta Ilaija?” Jon rii
awasen eecha wor: “Yaho. Ada riitakasakech.” Ye awasen eecha wor: “Mii kapo
piirapet tawa?” Rii awasen eecha wor: “Yaho.”
22 Worek, yecha eecha wor: “Mii kapo nama? Na awasen banak, nota keena nona
heechirek yar ma yenya sawok. Miiti hi kapo nama habato?”
23 Worek, Jon rii awasen eecha wor: “Ada diitata:

‘Ayan meejinan biish tawa
eemek uwato:
Harapa Ma riiti nobon na nagwa nagwa
danegwa seechi!”

Diita majin piirapet Aisaia riita mashi keyir.
24 Perisi ma yecha diita ma yenya heechirek yar.
25 Yecha Jon riina woher: “Mii Kraist riikasakech. Mii Ilaija riikasakech, mii eeta piirapetekasakech. Wowey, boyewak mii ma mima yenya uku yeechitu?”
26 Worek, Jon rii awasen eecha wor: “Ada yenya ukuk ukuyeechitu. Wowak, ma por rii kwoti nediik siitiitawey, kwo riina hekasakech.
27 Riita ana komas sumowu yatawey, ada saka kiki siikiitawak riiti yatii pokon ada saka heemakiitawak.”
28 Diita maji sii Betani akama Jodan pa pakiireba yepak tarek, eeka bar diita majin. Diita eemek Jon rii ma eeka uku yeechitar.

JISAS RII GOD RIITI SIPSIP YI

29 Komas yadii pochi siirek, Jon rii her Jisas rii ya riitak yar. Worek, rii hechi eecha wor: “Na he! Dii eeta God Riiti Sipsip Yi. Rii diita nosapek tawa ma mima yechi kapasek boboyen bachi poyi tawa ma!
30 Diita ma riina mashi ada wori apa ada kawka wocho: ‘Ma por rii ana sumowu yari rii eeta eeji Harapa. Mashi ada tanan tar nedii rii tar.’
31 Ada keena riina hekasakech. Kapo nama yato? Ada yarek, man uku yeechitari, Isrel ma yecha diita ma riina heken eena an mukuchichar.”
32 Jon riita maji yaya geenyik sawor: “Ada her Spirit rii heven heechi sejikiiregba saka tawaga eecha ya sakachi eeta ma riitaka tar.
33 Ada riina saka hechawak. Wowak, God riita ana ukuk uku yeechiken heechirek yar. Heechirek, yarek, rii ana eecha wor: ‘Mii hekiita Spirit rii sakachi ma poreka yikiita. Diita ma rii Holi Spiritek uku yeechikiita.’ ”
34 Jon rii kawka eecha wor: “Ada eena siiken her. Dii eeta God riiti Yikapwa.”

JISAS RII DISAIPEL YENYA UWA YAYAR

35 Komas yadii pochik Jon rii eeka kawka siitiitarek, riiti disaipel upurus piir riitaka eecha siitiitarek,
36 rii her Jisas rii chishi irek, Jon rii hechi eecha wor: “Na he. Dii eeta God Riiti Sipsip Yi!”
37 Disaipel upurus piir meejichi hechi riina sumowu eecha ir.
38 Worek, Jisas rii dareboyichi heri, piir riina sumowu icharek, rii piiriina eecha woher: “Ki boy boboyen yeshato?” Worek, piir eecha wor: “Rabai, mii siita akak wato?” Rabai maji siin eecha wocho, Tisa.
39 Jisas rii awasen eecha wor: “Ki na ya he.” Worek, piiriita riitaka i watar akan her. Worek, piir riitaka eecha nedii pochi tar. Hogo siiken otiitar nediik diitata.
40 Ma por diita majin meejichi Jisas riitaka iri, riiti hi Endru. Rii Saimon Pita riiti kumwoy.
41 Rii ameya i riiti yaka, Saimon, riina i sawor: “Nota hewa eeta Mesaia.” Mesaia diita maji eecha wocho eeta Kraist.
42 Endru rii Saimon riina yeechi Jisas riitak ye irek, Jisas rii riina hechi eecha wor: “Mii Saimon, Jon riiti yikapwa. Miiti hi komas eeta Sipas habakiita.” Diita hi siin eecha dareboyer, Pita, Papa.

JISAS RII PILIP, NATANIEL PIIRIINA UWAR

43 Komas yadii pochik Jisas rii Galili nosapek iken otiir. Rii Pilip riina yesha hechi
wor: “Mii ya adaka eecha ikiita.”
44 Pilip rii Betsaida ma. Endru Pita piiriiti akama.
45 Pilip rii i Nataniel riina yesha hechi wor: “Diita ma riina Moses riita lo majik keyiri,
piirapet yecha keyibari, no riina diita hewa. Rii eeta Nasaret Jisas, Josep riiti yikapwa.”
46 Nataniel rii meejichi awasen eecha wor: “Kapo Nasaret akama boboy kepin
yesokwaney, kapo kiki siikiita?” Worek, Pilip rii awasen eecha wor: “Miita na ya he.”
47 Worek, Jisas rii Nataniel riita riitak irek, rii hechi eecha wor: “Na he. Rii eeta Isrel
ma siiken, Woshepii tawa maji riitaka kaw takasakech!”
48 Worek, Nataniel rii awasen eecha wor: “Boy nobok miita ana tar nediik an heri,
mii pek me, muk siitiitarek an her.
49 Worek, Nataniel rii awasen eecha wor: “Tisa, mii God riiti yikapwa, Isrel yechi
aka tabo yima!”
50 Jisas rii riina eecha wor: “Mii pek me muk siitiitarek, ada miina wowey, mii ana
hiki siitiichichawey, ay, komas miita harapa boboy mayakan hekiita!”
51 Worek Jisas rii yenya eecha wor: “Ada maji siikenen bato: Heven nubureja tagwa
seechi tanak, God riiti ejel ye eeka ichichi yatanak, Ma Yikapwa riitaka eecha takiita.
Eecha otii tanak kwo hekiita!”

2

KENA MA POR RII MIMAN YAR

1 Yadii nedii upurus siirek, ma por rii Kena akamak Galili nosapek mima tapa aken
otiirek, Jisas riiti awi sii iibak tar.
2 Ye Jisas riina riiti disaipel yechaka yabaken woher.
3 Worek, wain uku hamarek, Jisas riiti awi sii riina eecha wor: “Wain uku eeta
hamawa.”
4 Worek, Jisas rii siina eecha wor: “Mima, dii niji yokasakech. Yaho. Eeta eeji yo.
Ada eena otiik tawa nedii saka yatawak.”
5 Worek, Jisas riiti awi sii yo otiitar wakasa ma yenya eecha wor: “Riita kwona boy
majin wonyey ii napa sumowu otii ta.”
6 Sikas papa awo eeka tari, Ju ma yechi lotu uku yatar awo. Diita awo tari, podar rii
20 galen ukun siivatar.
7 Worek, Jisas rii eecha wor: “Ukun na yeechi yaya awok gwotii.” Worek, yecha siiv
takiikiisiir.
8 Worek, rii yenya eecha wor: “Kwota na kaw gwotiichi ye i aboboyen siitii kowu
tawa ma riina ha.” Worek, ye ye ir.
9 Ye irek, diita mashi uku sobo tar wain ma rii yeechi a her. Rii hekasakech eeta wain
uku sii kapo siitak taren yar. Wowak, uku yon otiitar ma ye her. Worek, aboboyen siitii
kowu tar ma rii mima tapa aken otiitar ma riina uwa yayar.
10 Uwa yayeechi riina eecha wor: “Eyey ma ye wain kepin mapo homochichu. Komas
ma ye nokwapa nokwapa awak, ye kaw kapasek kepi a tawa wain ukun homochichu.
Wowak, mii eeta wain uku kepin egesii heechi tari, apak mii yayato!”
11 Dii eeta Jisas riita mapo mirakel tasiichi otii mukuchir. Kena akamak Galili
nosapek eeka otii mukuchir. Riiti hadabas boboyen geenyik mukuchiken eena otiir.
Eecha otiirek, riiti disaipel ye eena hechi riina hiki siitiichir.
12 Dii hamarek, Jisas rii riiti awi siitaka, riiti kumwoy yechaka, disaipel yechaka ye
Kapaneam akamak ir. Irek, ye nedii kaw eeka i siir.

JISAS RII HARAPA LOTU AKAK BOBOYEN TOKOTAR MAN YEECHI RABOR

13 Ju ma yechi Pasova nokusha a nedii sayarek otiitarek, Jisas rii heechi Jerusalem
akamak ir.

14 Harapa lotu aka wok ma ye bulmakawen, sipsipen, nuriiren tokotarek, her.
15 Hechi Jisas rii pokon yeechi kubu pichawa pokon otiichi rii eyey sipsipen
bulmakawen kikir poyi pakachi yan tokotar cheyen dabuchirek, ya mani saka i ye
yar.
16 Worek, rii nuriirek tokotar ma yenya eecha wor: “Na yeechi ye i. Kwo opoche eeji
Apoko riiti akak awobak otiitanakech!”
17 Worek, riiti disaipel ye mashi keyir majin eena hikitar. Diita maji sii eecha wor:
“Ada miiti akan hakok otiitawey, hik uwunaga an eecha meejito.”
18 Worek, Ju ma ye riina eecha wor: “Mii bwimey boboy nona mukuchikiita diita yo
eeta miiti yo?”
19 Worek, Jisas rii awasen eecha wor: Kwota diita God riiti akan na dagiinak, yadii
piiriichar ada kawka otiikiita.”
20 Ye meejichi riina eecha wor: “46 sukwiya eecha otiir aka! Mii boy eecha hikitu
yadii piiriichareba ada otiikiita!”
21 Wowak, eeta akan riita wori, riiti maban eena wor.
22 Komas Jisas riina tiiriimok chirek, awasen ya sokwarek, riiti disaipel ye eeta majin
hikir. Hikirek, ye mashi keyir maji siin Jisas riita bar majin ye eena hiki siitiichir.

JISAS RII EYEY MAN HE HAMATO

23 Jisas rii Jerusalem akamak tarek, nokusha atarek, riita harapa yon otiirin, ma
mima ye eena hechi hiki siitiichir.
24 Wowak, Jisas yenya hehar hikikasakech. Rii eyey man he hamatawak, eena rii
hehar hikikasakech.
25 Rii eyey man sugu wopun he hamato. Riina maka sawokasakech. Rii boyen
doponak iin ma yecha otii tawa abon sawo mukuchik.

3

JISAS RII NIKODIMAS RIITAKA MAJI EECHA BATAR

1 Ma por rii tari, riiti hi Nikodimas. Rii Perisi ma tarek, Ju yechi harapa ma.
2 Eeta ma rii Jisas riina niyik yarek, eecha wor: “Tisa, no hecho mii eeta God riita
heechirek yar Tisa. Ma por God riitaka tanan siiney, riipa diita yikadey mirakelen
eecha otiikasakech.”
3 Jisas rii awasen riina eecha wor: “Eeta siiken ada miina wocho ma por kawka
yimowunan siiney, riipa God riiti kigdom iyarekasakech.”
4 Nikodimas rii awasen riina eecha wor: “Boyega siichi harapa ma siirin kawka
yimowukiita? Kapo awi siiti biik iyarenak, kawka yimowukiita?”
5 Jisas rii riina eecha wor: “Ada miina maji wocho, ma por rii ukuka Spiriteka
yimowunan siiney, riipa saka God riiti kigdom iyarekiitawak.
6 Omu sii omu tawa boboy yimowutu. Spirit rii spirit tawa boboyen yimowutu.
7 Opoche kwo eena nyegiirabotanakech. ‘Kwota na kawka yimowu.’
8 Sowa sii sokwa yatawey, siiti yok yato. Wowak, kwuku taweyn kwo eena
meejitawak, sii sokwa ya tawa eem ichawa eem kwo hekasakech. Sii eeta nokwapak
Spiriten yimowu tawaga eecha otiito.”
9 Nikodimas rii eecha wor: “Eeta boboy sii kapo shecha tawa?”
10 Jisas rii awasen riina eecha wor: “Mii Isrel ma yechi harapa tisa tawey, boyewak
mii somoyeto?
11 Ada miina maji siikenen wocho: Nota batawey, nota hechawa boboyen eena bato.
Nota sawotawey, nota her boboyen eena sawoto. Wowey, kwota nota sawo tawa majin
magiirechichu.

12 Ada kwona nosapek tawa eyey boboyen eyey wori, kwo eena hiki siiti-
ichikasakech. Howuk tawa boboyen ada kwona wonyey, kwopa kapo shecha hiki
siitiichikiita?
13 Ma por hevenek i yokasakech. Yaho. Ma Yikapwa riiaba hevenek tarin ya sakar.
14 Moses riita biish tar eemek, hopon yesokwa howuk seechirega, Ma Yikapwa riin
napa eechaba yesokwa howuk seechi.
15 Wonyey, eeta ma yepa eechaba eechaba tawa boboyen yatakiita.
16 “God riita diita nosapek tawa man rukusiitarek, rii riiti Yikapwa podareban
heechirek yar. Eeta ma rii riina hiki siitiichichawey, riipa hakasakech. Riipa eechaba
eechaba takiita.
17 God riita riiti Yikapwan heechirek yari, saka nosapek tawa man anasaken eena
heechirek, yarek. Yaho. Yenya yesokwa yichaken eena heechirek yar.
18 Ma por Jisas riina hiki siitiichinyey, riipa anasakasakech. Ma por riina hiki
siitiichinyan siiney, riipa anaseechi sii siiken siikiita. Rii God riiti Yikapwa podareba
riina saka hiki siitiichicharek, eena sii siiken siikiita.
19 Anasak tawa boboy si mu diitata: Haba diita nosapek heechirek yari, ma ye niyi
nobon kwoya hechawak, haba eena yuyato. Yecha kapasek boboyen otiitawak, eena
ye eecha otiito.
20 Ma ye kapasek boboyen otiitawey ye eeta haban yuyatawak, ye eena
habak yakasakech. Rii riiti kapasek boboyen habak yayaniga habak geenyik
mukuchinyakech.
21 Wowak, ma rii God riiti yon sumowuchi, otiitawey, rii eeta habak yato. Yatawak,
ma kwo napa riina heech rii God riina sumowu tawak, yo kepin otiitawak, rii eena
yato.”

JON RIITA JISAS RIITA YAR MUN GEENYIK KWODII WOR

22 Dii hamarek, Jisas rii heechi Judia nosapek ir. Rii i yechaka eecha tarek, rii yenya
uku yeechir.
23 Jon rii eechaba Inon akamak Selim akamak bana bana tarek, uku yeechibatar.
Harapa uku eeka tarek, eena uku eeka yeechitar. Ma mima ye riitak yarek, rii yenya
uku yeechitar.
24 Eeta nedii Jon riin poko jikasakech. Komas poko jir.
25 Jon riiti disaipel ye eeta nediik Ju ma yechaka uku yeechitar majin eena awasen
awasen batar.
26 Worek, ye Jon riitak ya riina wor: “Tisa, mii her Jodan pa yepak chishitar ma riina
miita wori mii kapo hikitu? Wowak, rii man uku yeechi tawak, eyey ma riitabak ichu!”
27 Jon rii meejichi yenya awasen eecha wor: “Hevenek yana boboyen yanan siiney
ma boyega shecha yakiita?
28 Kwota mashi ada bar majin meejir. Ada eecha wor: ‘Ada Kraistekasakech. Yaho.
God riita ana heechirek, mapo yari nobon ada takiiseechi taken eena yar.’
29 Ma por mima yaken otiiney, eeta mima sii eeta riiti. Wowak, mima yawa ma riiti
nareboy rii siitii eena wageteyetu. Rii mima yawa ma riiti ayan meejinak, rii eeta
kwoya hikitu. Eeta nobon ada eeta kwoya hikitu.
30 Rii sa ya harapa siinak, ada ye i karakada siikiita.”
31 Howuk yar ma rii eyey boboyen rii eyey boboyen rii howuk tawa. Ma rii nosapek
taren heechi yari, rii eeta nosap ma. Rii diita nosapek tawa majin eena bato. Hevenek
heechi yar ma rii eyey boboyen howuk tawa.
32 Rii sawotawey, riita meejir bobyen her boboyen eena sawoto. Sawotawey, ma por
eena meejichi kiikiiriina neekikasakech.
33 Wowak, ma por rii diita majin meejichi kiikiiriina neekitawak, rii eecha wocho,
“God rii eeta siiken.”

34 Diita ma riina God riita heechirek yari, riita God riiti majijn kwodii wocho. God
riita riina Spiriten hawey, takiikiisiinak, eena rii kwodii wocho.
35 Apoko rii riiti Yikapwa riina rukusiitawak riiti eyey boboyen riitaban har.
36 Ma rii Yikapwa riina hiki siitiichichaney, riipa eechaba eechaba takiita. Ma
rii Yikapwa riiti nobon sumowunan siiney, riipa eechaba eechaba tawa boboyen
yakasakech. Iipa God riiti owuka tawa boboy eeta ma riitaka eecha siikiita.

4

JISAS RII SAMERIA TAR MIMA SIITAKA MAJI BAR

1 Eeta nedii pochik Perisi ye maji pochin eecha meejir: Jisas riita nokwapa nokwapa
ma miman yeechi uku yeechi hamar.
2 Wowak, ii Jisas riita uku yeechikasakech. Riiti disaipel yecha keena uku yeechir.
3 Jisas riita her, Perisi ye eeta meejir. Worek, rii Judia nosap heechi Galili nosapek ir.
4 Eeta nobo sii i Sameria yechi nosapek i ichar.
5 Worek, rii i Sameria yechi nosapek tarek i Saika nosapek iyarer. Nosap Jekop riita
iiti yikapwan har nosap tar eemek ir.
6 Jekop riita kwotiir wokebi eeta eemek tar. Tarek, Jisas rii ichari, riiti maba
nomuyarek, rii eeta wokebi tar eemek eeka he yi hapakatar. Otii atawa mayi tarek,
yichar.
7 Sameria mima pochi sii uku siiviiken yar. Yarek, Jisas rii siina eecha wor: “Nija
ukun na siiviichi ana ha.”
8 Riiti disaipel y akar akamak aboboyen tokoken i hamar.
9 Worek, eeta Sameria mima sii awasen Jisas riina eecha wor: “Mii Ju ma. Ada
Sameria mima. Boyewak miita ana ukun wohecho?” Ju ma ye Sameria ma yechaka
awasen awasen geyekasakech.
10 Jisas rii awasen siin eecha wor: “Nija God riita hatawa boboyen hikiyega, ninya
ukun wohewa ma riina nija heyega, nicha riina wohewaga rii waga ninya eechaba
eechaba tawa uku kepin ninya hawa.”
11 Mima sii riina awasen eecha wor: “Harapa Ma, miita uku siivii heebiya
yakasakech. Diita wokebi heyek tawa. Miita eechaba eechaba takiitawa ukun mii
siitan yato?
12 Noti wayega Jekop riita nona diita wokebi ukun otiichi har. Riita, riiti yikapwa,
riita asa boboy diita ukun atar. Mii kapa eecha hikitu ada harapa rii kapo karakada?”
13 Jisas rii awasen siina eecha wor: “Ma diita ukun ataney, yepa komas kawka uku
aken hikikiita.
14 Wowak, diita ukun ada haken otiitaweym, ma por eena aney, riipa saka boriiwaga
kawka reekasiitiitawak. Yaho. Eeta ukun ada yenya hatawey, iipa uku siiv eemega
tanak, siipa eechaba saya tanak yepa keena eechaba eechaba takiita.”
15 Mima sii riina awasen eecha wor: “Harapa Ma, diita yikadey ukun na ana hanak,
anapa saka boriiwaga reekiisiinak, ukun kawka ya siiviikiitawak.”
16 Jisas rii siina eecha wor: “Naja na i niji man uwachi kicha diika eecha ya.”
17 Mima sii eecha wor: “Ada makasakech.” Jisas rii awasen eecha wor: “Naja ma
biish ta maji wochawey, ni siiken woy wocho.
18 Mashi nija ma yokotapa tar. Eeta ma rii apa nijika tawey, rii niji ma si-
ikenekasakech. Ni eeta siiken wowa.”
19 Mima sii eecha wor: “An hikitu mii eeta piirapet por.
20 Noti wayega ye diita kwowuk ya yopo wuchi yi God riina woshiato. Wowak, kwo
eecha wocho Jerusalem akamak eeka sa God riina kwoyaba hikitanak, kwoyaba ba
ta.”

21 Jisas rii siina eecha wor: “Mima ni napa eeji majin hiki siitiichicha. Eeta nedii
yakiita kwo eeta kwowuk, Jerusalem akamak God riiti hin yesokwatakasakech.
22 Sameria ma kwo kwota God riiti hin yesokwa tawey, kwo saka otii hechawak. Nota
God riiti hin yesokwa tawey, nota otii hechaweyn eena yesokwato. Ma yesokwa yichi
tawa boboy sii Juk tar heechi yar.
23-24 Eeta nedii sii yato ya apa diita tawak, God riiti hin siiken yesokwa tawa ma ye
spirit tawa nobok, omutiik tawa nobok God riiti hin yesokwatakiita. Eeta yikadey man
Apoko God riita yeshato riiti hin yesokwataken.”
25 Eeta mima sii riina eecha wor: “An hewa Mesaia riipa yakiita, riiti hi Kraist. Riipa
yanak nona eyey boboyen sawo mukuchikiita.”
26 Jisas rii awasen siina eecha wor: “Diita adaba. Nijika maji bari.”
27 Eeta nediik Jisas ri disaipel ye heechi riitak yar. Yarek, ye her Jisas rii mimaka
eecha majibatarek ye eena hechi nyegerabor. Worek, ye piiriina majikasakech. Ye
siina saka wopoy paka herek, “Boyewak yawa?” Riina saka eecha woherek, “Boyewak
mii mimaka maji eecha bawa?”
28 Worek, eeta mima sii siiti heebiyan hey yichi heechi akamak iri, akama yenya
eecha wor:
29 “Na ya ma poren he. Riita ada mashi eyey otiitar boboyen kwodii wo hamawa. Rii
boy kapo eeta Mesaia?”
30 Worek, ye akaman heechi eyey Jisas riina heken ir.
31 Eeta nedii pochik riiti disaipel ye eecha wor: “Tisa, mii naw otii a!”
32 Worek, rii awasen eecha wor: “Eeji aboboy kaw tawey, kwo hekasakech.”
33 Worek, disaipel ye meejichi awasen awasen bar: “Kapo riina anadii mak
aboboyen har?”
34 Jisas rii yenya eecha wor: “Eeji aboboy diitata: Ana heechirek yar ma riiti inyakan
ada otii sumowuken riita ana har yon otii hamakiita. Eetata.
35 “Kwota eeta wocho: ‘Niwiika diipiira kapiira siinak, kow iiviikiita.’ Wowey, ada
kwona wocho: Kwota na nowon he yeyi ta. Kow iivii nedii bana siito.!
36 Ma rii sagan yeechi yopo yichi tawey, rii eeta yan yatawey, eechaba eechaba tawa
ma yechi sagan yato. Eecha otiiwoy hikitu.
37 Eena diita maji eeta siiken: ‘Ma kaw nowo sagan otii tawak, ma kow iiviito.’
38 Ada kwona heechirek iri, kwota yo otiinan siir nowon kow iiviikiin eena heechirek
ir. Mashi anadii mak otiiri, apa kwo saga kepin yato.”
39 Nokwapa nokwapa Sameria ma ye Jisas riina hiki siitiichir. Eeta mima sii eecha
wor: “Eyey boboyen ada otiitarin, rii geenyik kwodii wor.” Eena yecha Jisas riina hiki
siitiichir.
40 Worek, Sameria ma ye riitak ya riina woher: “Miita na notaka eecha ta.” Worek,
Jisas rii yadii upurus eeka tar.
41 Nokwapa nokwapa ma ye riiti majin meejichi ye hiki siitiichir.
42 Ye eeta mima siina eecha wor: “Saka nija sawowa majiban no meejichi hiki
siitiichichawak. Yaho. Nota riiti kujak bar majin meejirek, eena nota hiki siitiichichu.
Nota hikitu diita ma rii diita nosapek tawa man aasen yeechi yesokwa tawa ma.”

JISAS RII GAVMAN MA RIITI YIKAPWAN OTII KEPI SIIR

43 Jisas rii yadii pochi siichi Galili nosapek heechi ir.
44 Jisas rii geenyik wor: “Piirapet rii riiti akaman hi takasakech.”
45 Rii Galili nosapek iyarerek eeta Galili ma ye inyaka kwoya woy hikir. Ye Jerusalem
Pasova nokusha atar nediik i riita otiitar tobon hebar. Eena ye kwoya hikitar.
46 Jisas rii Kenan Galiliyaka eeka ir. Eeta eemek rii wain ukun eeka otiir. Eeka tarek,
gavman ma por rii riiti yikapwa Kapaneam akamak hak otiitar.

47 Eeta ma rii meejiri Jisas rii Judia nosap heechi Galili nosapek i majin meejir. Worek, rii i riina hechi eecha wor: “Miita na Kapaneam akamak yanak eeji yikapwan otii kepi siik. Rii kiiriidiichiken otiito.”
48 Jisas rii riina eecha wor: “Kwo harapa mirakellen henyan siiney, kwo eena hiki siitiichikasakech.”
49 Worek, gavman ma rii eecha wor: “Harapa, miita na adak ameya. Opoche eeji yikapwa hatanakech.”
50 Jisas rii awasen eecha wor: “Na i. Miiti yikapwa eetapa kepi siikiita.” Worek, eeta ma rii riita bar majin hiki siitiichi heechi ir.
51 Rii nobon icharek, riiti yo otiitar wakasa ma ye ya riina nobok jawor. Jaworek, ye riina eecha wor: “Miiti yikapwa eeta tawa!”
52 Rii meejichi yenya woher: “Boy mey aua hageyegawa?” Ye awasen eecha wor: “Hogo yadii nediik maba hi uwutar boboy sii saka iwa.”
53 Worek, apoko rii eeta auaka meejichi tarek, Jisas rii eecha wor: “Mi yikapwa apa eeta meseka takiita.” Worek, eena rii riiti yimana yechaka hiki siitiichir.
54 Jisas rii Judia nosap heechi Galili nosapek iyarerek, mirakel upurus eeka otiir.

5

JISAS RII MA POREN PAK OTIINIGA KEPI SIIR

1 Nedii pochi siirek, Ju ma yechi nokusha atawa nediin sayarer. Worek, Jisas rii Jerusalem akamak yo ir.
2 Jerusalemek sipsip yechi aka nuberejak pa pochi eeka bana bana tar. Eeta pa siiti hi Betesda. Ma yichar aka yokotapa eeta pa giirebak siitii tar.
3 Eeta aka ye nokwapa nokwapa hak otiitar ma yecha watar. Miy dumutar ma, yatii hatar ma, yatii neeki ma eeka watar. Ye wa uku boro sokwaken eena kowutar.
4 Nedii pochi Harapa riiti ejel rii eeta pak yi i uku borowon sabwey tarek yatar. Worek, eecha otiitarek, ma por rii mapo i eeta pak ye i rumuchi sokwari rii kepi siir.
5 Worek, ma por rii eeta akak watari riita hak otiitar boboy 38 sukwiya eecha tar.
6 Eeta ma rii watarek, Jisas riita i heri rii keen mashi mashik haken otiitarek wabatar ma. Worek, Jisas rii riina eecha wor: “Mii boy ada otii kepi siiken hikitu?”
7 Hak otiitar ma rii awasen eecha wor: “Harapa Ma, ada uku boro wokwanak, i ye iken otiitawey, nama ana yeechi hey heechik? Ada eeta pak i ye ik otii tawey, ana anadii ma yecha heechi mapo i ye itu.”
8 Worek, Jisas rii eecha wor: “Na sokwa miiti wa gwosen yeechi siitii chishi ta.”
9 Worek, eeta ma rii ameya wa gwosen yeechi sokwa siitii chishir.
10 Eeta nedii akamak siitar nedii. Eena Ju ma yecha otii kepi siir ma riina eecha wor: “Diita akamak siitawa nedii. Miita miiti wa gwosen kiyaniga yawey, eeta noti lon mii reekiiwa.”
11 Worek, rii awasen yenya eecha wor: “Ana otii kepi siir ma riita ana eecha wor: ‘Wa gwosen na yeechi kiya siitii chishi i.”
12 Worek, ye riina woher: “Nama miina wochuwak miita wa gwosen yeechi kiyaniga chishitu?”
13 Worek, otii kepi siir ma rii riina saka hikirek. Nokwapa nokwapa ma mima eeka tarek, Jisas rii i heechi ir. Eena rii saka hikitarek.
14 Komas Jisas rii riina harapa lotu akak hechi eecha wor: “Na he. Mii eeta kepi tawa. Komas kapasek boboyen kawka otiikasakech. Iipa harapa kapasek boboy miitak kawka yakiita.”
15 Worek, eeta ma rii i Ju ma yenya wor: “Ana otii kepi siir ma rii eeta Jisas.”
16 Eecha otiirek, eena Ju ma ye riina kikireken hikitar. Boyewak? Riita akamak siitawa nediik eeta boboyen otiirek, eena kikirek hikitar.

17 Jisas rii yenya eecha wor: “Eeji Apoko riita yo otii i diita apa nedii ada eena
eechaba otiito.”
18 Worek, eena Ju ma yecha Jisas riina sowakwoken kwotay siitiichichar. Boyewak?
Saka riita akamak siitawa nediiban reekiirin riita eecha wor: “God rii eeta eeji Apoko.”
Eeji wori, rii eecha wor: “Ada eeta Godebaga siir.”

APOKO GOD RIITA RIITI YIKAPWAN MAJI BAR BOBOYEN HAR

19 Jisas rii awasen yenya eecha wor: “Eeta siiken bor: Yikapwa rii saniga yon keena
keena otiikasakech. Rii Apoko riita otii taweyn hechi rii otiito. Apoko rii eyey boboyen
otiitawey, Yikapwa rii otiibato.
20 Apoko rii eeta Yikapwa riina rukusiitawak, rii eyey boboyen otiitaweyn rii riina
mukuchichu. Komas riipa riina harapa yo mayakan mukuchinak, diita otii tawa yon
dagiir poyekiita. Otiinak kwo nyegiirabokiita.
21 Apoko rii ha tawa man yesokwa yichi tawaga Yikapwa riipa eechaba ha man
yesokwa yichibakiita.
22 Apoko rii ma poren anasakasakech. Eeta anasak tawa yo rii Yikapwa riitaban ha
hamar.
23 Ma rii Apoko riiti hin yesokwa tawaga Yikapwa riiti hin eechaba yesokwabataken
anasak tawa boboy eena har. Ma por rii Yikapwan riiti hin yesokwanan siiney,
Yikapwan heechirek yar Apoko riiti hin yesokwakasakech.
24 “Ayo, ada kwona maji siikenen wocho: ma por rii eeji maji hiki siitiichinyey, ana
Apokok heechirek yarin hiki siitiichichaney, riipa eechaba eechaba takiita. Eeta ma rii
ya anasakasakech. Ha tawa boboyen rii heechirek, rii eechaba eechaba tawa.
25 “Ada kwona maji siiken wocho: yak otiitar nedii, sii apa diita yawa ha tawa ma
yepa God riiti Yikapwa riiti ayan meejikiita. Meejinak, yepa eechaba eechaba takiita.
26 Apoko rii eechaba eechaba tawa boboy mu tawak, rii Yikapwa riina diita boboyen
harek, rii eeta eechaba eechaba tawa boboy mu tawa.
27 Jisas rii Ma Yikapwa siiken tawak, eena God rrita anasak tawa boboyen riiti tapak
har.
28 Kwo eena i hiki yo hikikasakech. Eeta nedii yanak, tiiriimo supuk tawa ma ye riiti
ayan meejikiita.
29 Meejinak, yepa tiiriimon heechi geenyik ya sokwakiita. Wonyak, yo kepin otii
tawa ma yen yesokwa yichinak, yepa eechaba eechaba takiita. Yo kapaseken otii tawa
ma yen yesokwa yichinak ye anasakiita.

KRAIST RIITI YO SII EETA RIINA HEEMA PAKACHICHU

30 “Adaba keena saniga eeji inyakak hikichi otiikasakech. Apoko God riita ana har
maji bak eeka an anasakiita. Ada eeji inyakak otiikasakech. Yaho. Ada ana heechirek
yar Apoko riiti niyakak otiitawak, eena eeji anasak tawa boboy sii eeta siiken.
31 “Ada mayama eeji hiban kwodii wochaney, ii maji siikenekasakech.
32 Wowak, akar tawey, riita eeji hin geenyik kwodii wo sawo mukuchitakiita.
Wochawak an hecho ana kwodii wo mukuchichawa maji sii eeta siiken.
33 “Kwo Jon riina heechirek iri, rii maji siikenen kwodii wo hamar.
34 Sakayekasii eeji mun kwodii wochawey. Ada diita majin batawey kwona yesokwa
yichaken eena bato.
35 Jon rii eeta habaga tarek, rii man okoree mukuchichar. Worek, kwoti inyaka wopu
riiti haban ameda kwoya hechi siir.
36 “Wowak, boboy kaw tawey, sii Jon riita heema pak tawa boboy siin dagiir poyechi
eeji mun kwodii wocho. Ada otii tawa yo siita ana mayama heema pakachichu. Eeji
Apoko riita ada otiiken har yo siita ana geenyik kwodii wo mukuchichu. Sii eecha
wocho Apoko riita ana heechirek yar.

37 Ana heechirek yar Apoko riita eeji mun kwodii wocho. Kwo riiti ayan mee-
jikasakech. Riiti misoman hekasakech.
38 Riiti maji kwoti wok takasakech. Riita heechirek yar Yikapwan kwo hiki
siitiichikasakech.
39 Kkwo hikitu kwo mashi keyir majin kenyitaney, kwopa eechaba eechaba takiitawa
boboyen yeshaniga hekiita. Kwota eecha otiitawey, ii mashi keyir maji eeta ana kwodii
wo mukuchichu!
40 Wowak, kwo eena adak ya eechaba eechaba tawa boboyen yakasakech.
41 “Ada saka chishi ye i tawak, ma yecha eeji hin yesokwataken.
42 Wowak, ada kwona hecho. Kwota kwoti sugu wopuk God riina rukusiikasakech.
43 Ada eeji Apoko riiti hik yari, kwo ana saka yarek. Ma por rii riiti hik mayama
yaney, ii kwopa riina yakiita.
44 Kwota yaka kumwoy kwoti hin mayama yesokwato. Wowak, kwo yo otiikasakech
God riita kwoti hin yesokwaken. Eecha otiitawey, boyega shecha kwota hiki siitiichiki-
ita?
45 Kwo hikitanakech anapa Apokok i kwona maji bakiita. Moses rii Apoko riitak i
kwona maji sawokiita. Diita Moses riina kwo eecha hikitu riita kwona kiyatayekiita.
46 Kwota Moses riiti majin hiki siitiichiyega, ii waga eeji maji eechaba hiki siitiichiwa.
Riita eeji hin keyichir.
47 Riita keyirin kwota hiki siitiichinyan siiri, boyega kwo eeji majin hikikiita?”

6

JISAS RII 5,000 MAN HAVAR

1 Worek, komas Jisas rii Galili pagiiriiba yepak heechi ir. Siiti hi Taibirias pa.
2 Ma yecha Jisas riita otiir mirakellen herek, hak otii tawa man otii kepi siirin herek,
nokwapa nokwapa ma mima yecha sumowuchishitar.
3 Jisas rii kwowukheechi yo iri, riiti disaipel yechaka eecha yichar.
4 Ju ma yechi Pasova nokusha nedii bana bana tar.
5 Jisas riita mey maka hecharek her nokwapa nokwapa mima ma ye riitak yatari,
rii Pilip riina eecha wor: “Nopa aboboy siitan tokochi diita eyey ma mima yenya
havakiita?”
6 Rii Pilip riina otii heken eena wor. Rii her riita otiik tawa yon rii her.
7 Pilip rii awasen eecha wor: “Nota 200 dola tokona gey jecha yuwa ma sakapa kiki
siikiitawak?”
8 Akar disaipel por, Endru, Saimon Pita riiti kumwoy, rii eecha wor:
9 “Hadiiyey yikapwa por diik tawey, rii gey yokotapa heechi tawak, emiyep upurus
eecha heechitu. Wowey, kapo apa jecha yuwa ma sakapa kiki siikiitawak.”
10 Worek, Jisas rii eecha wor: “Eeta ma mima yenya na wochinak sa hey yi.” Eeta
eem nokwapa nokwapa wohijaka eecha tar. Eeta yir ma ye 5,000 ma eecha tar.
11 Yecha yirek, Jisas rii God riina woshi eechi geyen yeechi yichar ma yenya homachi
hapwoy pakar. Worek, rii emiyep piiren eechaba otiibar. Yenya hari ye eeta kiki siir.
12 Worek, ari kiki siirek, rii disaipel yenya wor: “Aboboy kaw tawey, na yaya podat
eemek yopo yichi. Iipa kaw wurubu yarebokiita.”
13 Worek, ye eyey yopo yicharek, bali gey chipen wasiihaya kwo yokotapa woyichi
yichir. Eeta ma ye ari kiki siirek, kaw eechaba tar.
14 Worek, eeta ma mima ye riita eecha otii mirakel herek ye eecha wor: “Eeta siiken
diita piirapet rii diita nosapek yar!”
15 Jisas rii heri, yecha riina neekichi ye i aka tabo yima heken otiitar. Worek, riita
kawka eena heechi kwowuk saniga yo ir.

JISAS RII PA HEK HOWU CHISHITAR

16-17 Hogo nedii siirek, Jisas ri disaipel ye i pak ye i jabiir yeechi Kapaneam akamak
iken ichari, nobok niy siirek Jisas rii yen saka i hecharek.
18 Worek, harapa sowa yarek, hisaw uku boro sokwar.
19 Worek, yecha jabiiren eyika ichari 2 mail-3 mail tarek, ye her Jisas rii eeta pa hek
how irek, i jabiirek bana bana siirek, disaipel ye hechi akiitar.
20 Worek, Jisas rii yenya eecha wor: “Dii eeta ada yato! Opoche akiitanakech.”
21 Worek, yecha iken otiitar eemek gayer.

EYEY MA MIMA YE JISAS RIINA YESHATAR

22 Iy nedii eeta ma ye eeta pagiireba yepak i tar. Tarek, ye heri jabiir podateba woy
tar. Ye her Jisas rii eeta disaipel yechi jabiirek ikasakech. Disaipel ye jabiirek Jisas riina
heechi ir.
23 Worek, akar jabiir, Taibirias yechi jabiir, ya eeta ma mima yecha geyen yi ar eemek,
Harapa riita God riina woshiatar eemek, eeka ya gayer.
24 Eeta ma mima ye Jisas riina disaipel yechaka eecha hipurek, yecha jabiirek i ye
irek Kapaneam akaman Jisas riina yesha heken eena ir.

JISAS RII HEVENEK TAWA GEY

25 Worek, ye riina yeshaniga pagiireba yepak her. Herek, ma mima ye riina woher:
“Tisa, mii siitiiyekega yar?”
26 Jisas rii yenya awasen eecha wor: “Eeta siiken woy ada kwona wocho: kwo saka
eeta mirakelen ya heren kwo ana ya yesha hek yawak. Yaho. Kwota eeta geyen ari
biidiirek, eena kwo ana yesha hek yawa.
27 Kwo opoche kwopa siitii tawa aboboyen yaken otiitanakech. Yaho. Kwo na
eechaba eechaba tawa ma yechi aboboyen yaken gegi ya ta. Ma Yikapwa riipa eeta
yikadey aboboyen kwona hakiita. Eeta Apoko God riita riina otii yon riiti hik har.
28 Worek, ye riina woher: “Nopa kapo shecha otiinak, God riiti yon nopa otiikiita?”
29 Jisas rii yenya awasen eecha wor: “Diita yikadey yon God riita kwota otiiken
gegiyato: riita heechirek yar ma riina na hiki siitiichicha.”
30 Worek, ye riina wor: “Boy mey mirake boboyen otiinak nota miina hiki
siitiichikiita? Mii kapo boyen otiikiita?
31 Noti wayega ye manan me biish tar eemek eeka atar. Mashi keyir maji eecha
wocho: ‘Rii hevenek tar geyen yenya harek ar.’ ”
32 Worek, Jisas rii yenya eecha wor: “Ada kwona maji siiken wocho: Moses riita
kwona hatar geyen ii hevenek ya geyekasakech. Yaho. Eeji Apoko riita hevenek tawa
gey siikenen kwona hato.
33 God riita ha tawa gey sii diitata: rii heven heechi ya sakari diita nosapek tawa
man yesokwa yichitu.”
34 Worek, ye riina eecha wor: “Harapa Ma, diita geyen nona na eechaba eechaba ha
ta.”
35 Jisas rii yenya awasen eecha wor: “Ada eeta yesokwa yichi tawa gey. Eeta ma rii
adak yaney, riipa aboboy eecha hakasakech. Eeta ma rii ana hiki siitiichinyey, riipa
borowaga reekasiikasakech.
36 “Wowak, ada kwona wor: kwo ana heri, kwo ana hiki siitiichikasakech.
37 Eyey ma miman eeji Apoko rii ana hari, yepa adabak yakiita. Ma adak yaney,
anapa saka yen magiirechichi otii poyekiitawak.
38 Ada heven heechi ya sakari, saka ada hiki tawa abon otiik yarek. Yaho. Ana
heechirek yar Apoko riiti inyakak tawa boboyeban otiiken yar.
39 Ana heechirek yar Apoko riiti inyakak tawa boboyen ada diina otiitaken eyey ma
miman rii ana hari, ada por heechikasakech. Yaho. Hamak tawa nedii anapa yenya
eyey yesokwa yichikiita.

40 Dii eeta eeji Apoko riiti inyaka: eyey ma ye Yikapwa riina herin hiki siiti-
ichichaney, yepa eechaba eechaba takiita. Eeta yikadey ma yen hamak tawa nedii
yanak, anapa yen yesokwa yichakiita."
41 Jisas rii mashi eecha worek, "Ada eeta hevenek taren ya sakar gey." Eena Ju ma
ye riina ow maji awasen awasen batar.
42 Eena ye eecha wor: "Dii boy Josep riiti yikapwa, Jisas. Nota riiti nokwapa apokwon
hecho. Boyewak rii eecha wocho ada hevenen heechi ya sakar?"
43 Jisas rii yenya eecha wor: "Opoche kwotaba maji awasen awasen batanakech.
44 Ana heechirek yar Apoko riita ma poren yeechi yayanan siiney, iipa ma saka adak
yakiitawak. Eecha otiiney, ada hamak tawa nediik ada riina yesokwakiita.
45 Eeta piirapet yecha keyir: 'God riipa eyey man pokiitakiita.' Eyey ma ye Apoko
riiti majin meeji tawey, riiti pokii tawamajin meejitawey, yepa adak yakiita.
46 "Ma por Apoko riina hekasakech. Yaho. Ma podat riitak eecha taren yari, riitaba
her.
47 Ayo. Ada kwona maji siikenen wocho: Ma por rii ana hiki siitiichinyey, riipa
eechaba eechaba takiita.
48 Ada eeta eechaba eechaba takiitawa gey.
49 Mashi mashi kwoti yeyi wagega ye me biish tar eemek manan atarek, ye ha hamar.
50 Wowak, gey hevenek ya sakarin ma yecha eena aney, yepa hakasakech.
51 An eechaba eechaba tawa gey an hevenen heechi ya sakar. Ma por riita diita geyen
aney, rripa eechaba eechaba takiita. Diita gey ada riina haney, ii eeta eeji maba omu.
Ada eeta boboyen hanak diita nosapek tawa ma yepa eechaba eechaba takiita."
52 Worek, Ju ma ye eena meejirek, maji awasen awasen batar. Ye eecha wochar,
"Boyega kata ma eecha wocho riiti maba omun nona hanak akiita?"
53 Jisas rii yenya eecha wor: "Ada kwona maji siikenen wocho: Kwo Ma Yikapwa
riiti maba omun anan siiney riiti pin anan siiney, kwo eechaba eechaba tawa boboy
takasakech.
54 Ma ye eeji maba omun atawey, eeji pin atawey, yepa eechaba eechaba tanak,
hamak tawa nedii yenya ada yesokwa yichikiita.
55 Eeji maba omu sii eeta aboboy siiken tawa. Eeji pi sii eeta uku kepi tawa.
56 Ma ye maba omu eejin aney, eeji pin aney, riita eeji wok tawak, ada riiti wok tawa.
57 Eechaba eechaba tawa Apoko riita ana heechirek yar. Riita tawak, ada eena
eechaba tawa. Eecha tawaga, ada otiitawak, ma ye ana aney, riipa eechaba eechaba
takiita.
58 Diita gey sii hevenek taren heechi ya sakar. Sii mashi wayega yecha eechi har
geyega eecha takasakech. Yaho. Ma diita geyen aney, iipa eechaba eechaba takiita."
59 Jisas riita Kapaneam lotu akak yenya yopo yichi diita majin pokii tar.

JISAS RII MA EECHABA EECHABA TAKIITAWA MAJI GEENYIK KWODII WOCHAR

60 Riiti nokwapa nokwapa disaipel ye diita majin meejichi eecha wor: "Diiti maji
hapaga maji. Nopa kapo boyega shecha hikitakiita?"
61 Jisas rii riiti inyakak mayama her riiti disaipel eena maji awasen awasen batar.
Worek, riita yenya eecha wor: "Diita maji sii boy kwoti inyaka wopun kapasek otiiwa?
62 Wowak, kwota henyak, Ma Yikapwa riita yar nobok kawka heechi inyey, kwopa
kapo shecha hikikiita?
63 Spirit riita man eechaba eechaba kepi ta boboyen hato. Maba omu sii nona
kaw kiyatayekasakech. Diita majin ada hatawey eeta Spirit, eeta eechaba eechaba
takiitawa boboy.
64 Wowak, ma kaw kwotaka tawey, ye hiki siitiichikasakech." Mashi mashi nediik
Jisas rii her ma riina hiki siitiichinyan siiri. Rii hebar ma por riina yabu pi ma siikiita.

65 Rii kawka eecha wor: “Eena ada kwona eecha wor, Apoko riita otiichinyan biish
siiyega, ma por riipa saka adak yakiitawak.”
66 Eeta maji worek, eena nokwapa nokwapa disaipel ye riina heechi irek, riina
kawka sumowukasakech.
67 Worek, Jisas rii 12 disaipel yenya wor: “Kwo boy kapo ana heechi ibakiita?”
68 Worek, Saimon Pita rii awasen eecha wor: “Harapa Ma, nopa namak ikiita?
Eechaba eechaba takiitawa maji eeta miitaka eecha tawa.
69 Nota hiki siitiichichu no hecho mii eeta God riiti Holi Ma.”
70 Jisas rii awasen eecha wor: “Ada boy 12 kwona hisiir? Wowak, por kwoti nediik
tawey, rii kapasek spiriteka eecha tawa!”
71 Rii Judas, Saimon Iskeriot riiti yikapwa, riina eecha wor. Diita ma Judas rii Jisas
riina yabo pi man ye i sawor. Rii yechi nediik 12 tar ma.

7

JISAS RIITI KUMWOY YE RIINA HIKI SIITIICHIKASAKECH

1 Worek, Jisas rii Galili yepak chishi ir. Rii Judia nosapek inyan yuyar. Juda ma yecha
riina sowakwoken otiitarek, eena ikasakech.
2 Eeta nedii Ju ma yecha yepaba akak nokusha ar.
3 Worek, eena riiti kumwoy ye riina eecha wor: “Na diina heechi. Judia nosapek i
miita otii tawa yon otiinak, mi disaipel ye sa hehar he.
4 Ma por rii riiti hin geenyek yesokwaken otiiney, riipa saka boboyen veenyi eemek
otiikiitawak. Eeta boboyen otiiken otiiney, na geenyik siitii ma mima yechi misomak
otiitanak, ye sa hehar hecha.”
5 Jisas riiti kumwoy ye riina hiki siitiichi kasakech.
6 Eena Jisas rii yenya eecha wor: “Eeji nedii saka yatawak. Wowak, apa kowti
nediibak tawa.
7 Diita nosapek tawa ma mima ye kwona yabu pi ma takasakech. Ye adaban yabu pi
ma tawa. Ada yecha otii tawa kapasek boboyen ada kwodii wochawak, eena ana yabu
pi ma tawa.
8 Kwotaba na i nokusha a. Wowak, eeta nokusha a tawa nedii ada apa ikasakech.
Eeji nedii saka yatawak.”
9 Rii yen eecha wochi rii Galili nosapek tar.

JISAS RII NOKUSHA A NEDIIK IR

10 Worek, ri kumwoy ye nokusha ak irek, Jisas rii komas sumo ibar. Wori, rii geenyek
ikasakech. Rii veenyichi ir.
11 Eeta Ju ma ye noku sha atar nediik riina yeshar. Ye woher: “Eeta ma rii siitak
tawa?”
12 Eyey ma mima ye nokwapa nokwapa maji batar. Kaw ye eecha wor: “Rii ma kepi.”
Kaw ye eecha wor: “Rii eyey ma miman woshepiito.”
13 Wowak ye Ju ma yenya akiirek, ma por rii geenyik yesokwa bakasakech.
14 Nokusha a hamak otiitar nediik Jisas rii harapa lotu aka wok iyar maji pokiitar.
15 Worek, Ju ma ye i hiki ya hikichi woher: “Rii siitak otii her? Riita i maji
pokiikasakech.”
16 Jisas rii awasen eecha wor: “Ada diita pokiitawa maji sii eejikasakech. Dii eeta
ana heechirek yar God riiti maji.
17 Ma por rii God ri inyakan sumowutaken hikitaney, diita ada sawo tawa maji siiti
mun hekiita. Riipa hekiita ada God riiti hin, eeji hin maji pokiitu.
18 Ma por rii riiti inyakak tawa majin eena sawo tawey ii rii riiti hin mayama sobo
yesokwato. Ma por rii heechirek yar ma riiti hiban yesokwataney, ii rii eeta nagwa
nagwa nobok ichu. Woshepii tawa boboy eeta ma riitaka takasakech.

19 “Mashi Moses rii kwona lon har. Wowey, na por kwoti nediik tawey, rii Moses riiti
lon sumowukasakech. Wowak, boyewak kwo ana sowakwo haken otiito?”
20 Eeta ma mima awasen riina eecha wor: “Kapasek spirit eeta miitaka eecha tawak,
namey mak miina pi sowakwok otiito?”
21 Jisas rii awasen yenya eecha wor, “Ada yo podaten otiirin, kwota ana i hiki ya hikir.
22 Moses rii tasiikasakech. Kwoti wayega yecha otiitar abo. Kwota eecha otiitawey,
kwota akamak sii tawa nediik, kwo yikapwa maban hichu.
23 Wowak, kwota yikapwa maban akamak sii tawa nediik hichawak, ii kwo Moses
riiti lon reekiinan siiney, ada eechaba akamak sii tawa nediik ma poren otii kepi siiney,
boyewak kwo ana kwotayeto?
24 Opoche kwo kwoti miyik shebo shebo homachichanakech. God riiti misomak no
geenyik homachicha.”

YECHA EECHA WOR, “DIITA MA RII KAPO KRAIST”

25 Jerusalem akamak tar ma mima kaw ye eecha wor: “Diita ma riina yecha kapo pi
pi hak?
26 Na he! Rii geenyik kwodii wo majin sawotawak, ma riina majikasakech! Kapo
harapa ma ye hecho rii eeta Kraist?
27 Wowak, nota diita ma riiti akama siikenen hecho? Kraist riita diika yanak, riiti
akama ma ye hekasakech.”
28 Jisas rii harapa lotu akak tarek, rii yenya uwaba mukuchitar: “Kwo boy eeji heechi
yar eemen hebato? Wowak, ada keena saniga yakasakech. Ana heechirek yar Apoko
riita otii tawa boboy riita siiken boboyeban otiito. Kwo riina hekasakech.
29 Adaba saniga riina hecho. Riita ana wochirek, an riina heechi yar.”
30 Worek, ye eena riina pok jiken otiir. Wowak, eena ma ye riina tapa neeki
hekasakech. Riiti nedii saka yatarek.
31 Wowak, nokwapa nokwapa ma mima ye riina hiki siitiichichar. “Kraist riita diika
yanak, rii kapo otiina mirakel diita ma riita otiitaweyn dagiir poyekiita?”

YECHA OW ANA PICHAR MAN HEECHIREK JISAS RIINA POKO JIKEN YAR

32 Eeta Perisi ma yecha meejirek, eeta ma ye Jisas riina diita yikadey majin ba ye i
tar. Worek, yecha harapa nediik tar ma yechaka ow ana pichar ma yenya heechirek
Jisas riina poko jiken yar.
33 Worek, Jisas rii eecha wor: “Ada kwotaka ameda teechi anapa heechi ana
heechirek yar ma riitak awasen ikiita.
34 Inyak, kwopa ana yesha taney, kwopa saka hekiitawak. Kwopa sakapa ada
ikiitawa eemen ikiitawak.”
35 Eena Ju ma ye eecha wor: “Riipa kapo siitak inyak nopa riina saka hekiitawak?
Kapo riipa noti ma kaw Grik nosapek i eeka siinak, yenya maji pokiitakiita?
36 Rii eecha wocho: ‘Kwota ana heken yeshataney, kwopa ana saka hekiitawak! Rii
kawka eecha wocho: ‘Ada inya eem kwopa sakapa yabakiitawak.’ Diita yikadey maji
si mu, boy?”

EECHABA EECHABA TAKIITAWA UKU

37 Diita nokusha a tar harapa nedii sii eeta hamak tawa nedii. Diita yadiik Jisas rii
siita yenya harapa ayak eecha wor: “Ma ye ukun borowagii reekii siiney, ii sapa adak
yanak, adapa eechaba eechaba tawa uku kepin hanak, riipa akiita.
38 Mashi keyir majik wori, ‘Ma por rii ana hiki siitiichichaney, eechaba eechaba tawa
uku siipa riiti biik i takiik siichi gwoyeechi i anadii man kiyatayebakiita.’ ”
39 Ii Spiriten eena bar. Hiki siitiichichawa ma yepa yataken eena bar. Eeta nedii
Spiriten hakasakech. Eeta nedii Jisas rii hadabas boboyen saka ya tarek.

MA MIMA REEKIICHI I YA YA SIIR

40 Ma kaw ye eeta majin meejirek, ye eecha wor: “Eeta siiken diita ma rii eeta yaken
otii tawa piirapet.”
41 Anadii ma ye eecha wochar: “Ka eeta Kraist.” Wowak, ma kaw eecha wochar:
“Kapo Kraist rii Galili nosapek sokwachi yaken otiito?
42 Mashi keyir maji sii eecha wocho: Kraist rii Devit riiti yimana riipa Betlehem
akamak yakiita. Diita akama eeta Devit riiti akama.”
43 Eena ma mima ye reekiichi i ya ya siir.
44 Ma kaw ye riina poko jiken otiiri wowak, eeta ma ye riina tapa now neeki-
hekasakech.

JU MA YECHI HARAPA MA YE JISAS RIINA HIKI SIITIICHIKASAKECH

45 Worek, ow ana pichar ma ye heechi Ju ma yechi harapa ma Perisi yechaka awasen
ir. Irek, ye eecha wor: “Boyewak kwosaka riina yeechi diika yayawak?”
46 Ow ana pichar ma ye awasen eecha wor: “Diita nosapek tawa ma por mashi saka
kata ma riita batawa majiga batarek!”
47 Peiisi ma ye awasen eecha wor: “Rii kapo kwona woshepii tawak, kwo eena
woshepii hiki ye itu?
48 Kwo boy kapo meejito Perisi harapa ma Ju yechi harapa ma ye kapo boy Jisas riina
hiki siitiichibato? Yaho.
49 Eeta yikadey ma mima yecha Moses riiti lon hekasakech. Yecha tawey, God
riitimisomak kiiriisiiposii kapasek maga eecha tawa.”
50 Worek, Nikodimas rii yechi nediik tar. Diita ma rii mashi Jisas riitak ir ma. Rii
eecha wor:
51 “Noti lo sii boy eecha wocho man nota shebo shebo yaya anasakiita? Yaho. Riita
otii tawa abon na mapo hechi riiti majin meejichi komas yaya anasa.”
52 Ye awasen eecha wor: “Mii kapo Galili ma tabato: Mashi keyir majin na hehar
kenyi he. Miipa hekiita piirapet por Galili nosapek sokwachi yakasakech.”
53 (-)

8

MIMA POCHI SII NOBO ANEMESH ROKOTAR MAJI

1 Worek, eyey ma mima ye heechi yechi akak i ye yar. Worek, Jisas rii heechi Oliv
Kwowuk yo ir.
2 Worek, niyegak rii harapa lotu akak i yarerek, eyey ma mima ye yar riitak yopo
wuchi yir. Yirek, rii yenya maji pokiitar.
3 Ma pochi sii nobo anamesh rokotarek, Perisi ma lon maji pokiitar ma ye siina
yeechi Jisas riitak ye i ma mima yechi mi somak siitiichir.
4 Worek, ye Jisas riina eecha wor: “Tisa, diita mima sii nobo anamesh rokotarek, ye
her.
5 Noti Moses riiti lo eecha wocho, eeta yikadey miman nota papak raboto. Mii shecha
hikitaney, ii na ba?”
6 Ye eecha wori, riina anasa nobon eena otiiheri, Jisas rii meejichi rii saka gamuchi
yi nosapen tapamak keyir.
7 Yecha siitiitarek, riina wowo hecharek, rii awasen eecha wor: “Ma podar kwotaka
tawey, kapasek boboyen biish tawey, riitaba sapa papa podar mapo rabo.”
8 Worek, rii way kawka he gamuchi nosapen tapamak kawka keyir.
9 Ye eena meejirek, ye podar podar saya ir. Apoko saba tar me ye maporek, anadii
ma ye yenya sumowuniga ir.
10 Worek, Jisas rii siitii mima siina wor: “Mima, ye siitak iwa? Kapo ma por sakapa
ninya anasakiitawak?”

11 Mima sii eecha wor: “Harapa Ma, makasakech.” Jisas rii eecha wor: “An eechaba
ninya anasakasakech. Na i. Komas ni kapasek boboy kawka otiiksakech.”

JISAS RII DIITA NOSAPEK TAWA MA YECHI HABA

12 Jisas rii yenya eecha wor: “Ada diita nosap haba. Ma ana sumowuney, riipa saka
niyi kiyik chishikiitawak. Yaho. Riipa eechaba eechaba tawa hababak eeka takiita.”
13 Worek, Perisi ye riina eecha wor: “Mii keena miiti majin mayama sawoto. Eecha
sawotawak mi maji eena siikenekaskech.”
14 Worek, Jisas rii yenya awasen eecha wor: “Ayo, ada mayama tayechi heema
pakatawey, eeta siiken. Ada hecho ada heechi yar eem. Ada hecho ada ikiitawa eemen
eena eeji maji eeta siiken. Wowak, kwo ada heechi yar eemen hekasakech. Ada awasen
ikiitawa eemen hekasakech.
15 Kwo nosapek tawa ma anasatawaga eecha anasato.
16 Wowak, ada man anasaken otiiney, nagwa nagwa anasakiita. Adaba saniga
takasakech. Ana heechirek yar Apoko rii adaka bana bana tawak, eena ada nagw
nagwa anasato.
17 Kwoti lo eecha wocho: Ma upurus piiriita heemakiitana maji chegiibak siiney,
piiriiti maji eeta siiken.
18 Ayo, ada keena mayama tayechi heemapakato. Wowak, ana heechirek yar Apoko
rii ana eechaba heemapakachibato.”
19 Worek, ye eena eecha wor: “Mi Apoko rii siitak tawa?”
Jisas rii awasen eecha wor: “Kwo ana hekasakech. Eeji Apoko riina kwo hekasakech.
Kwota ana heyega ii kwo waga eeji Apoko riina hebawa.”
20 Rii diita majin mani yan heechitar aka wok siitii bar. Eeka Jisas riita harapa lotu
akak yenya maji pokii tar. Ma por rii riina pokok jikasakech. Riiti nedii saka yatarek,
eena poko jikasakech.

KWOTA SAKA KIKI SIIKIITAWAK ADA IKIITAWA EEMEN

21 Rii kawka wor: “An ichu. Kwopa saka an kawka hekiitawak. Kwopa hanak, kwoti
kapasek boboy siipa eechaba takiita. Kwota saka kiki siikiitawak, ada ikiitawa eem.”
22 Worek, eena Ju ma ye eecha wor: “Rii eecha wocho, ada ichawa eemen kwopa
saka kiki siikiitawak. Diita maji si mu kapo riita mayama pi sowakwok otiito?”
23 Jisas rii awasen yenya eecha wor: “Kwo kuruk taren yar. Ada howuk taren heechi
yar. Kwo diita nosap ma. Ada diita nosapek makasakech.
24 Eena ada kwona wor: kwopa hanak, kwi kapasek boboy eechaba takiita. Kwo diita
Ma, ana, hiki siitiichinyan siiney, kwopa hanak, kwi kapasek boboy eechaba takiita.”
25 Worek, yuway riina awasen woher: “Mii nama?” Worek, Jisas rii yenay awasen
eecha wor: “Ada diita ma kwona mashi wori.
26 Ada nokwapa nokwapa maji kwota otii tawa abon kwona bak otiito. Komas ada
eeta boboyen anasakiita. Wowak, eeta ma riina heechirek yari, riita otii tawa abo sii
eeta siiken. Ada riiti eyey majin meeji tawey, ada iiban ddita nosapek tawa ma mima
yenya sawoto.”
27 Riita yenya bari, rii Apoko riina bari, ye riina hekasakech.
28 Eena Jisas rii yenya eecha wor: “Kwota Ma Yikapwa riiti hin yesokwana nediik
kwopa eecha hikikiita dii eeta ma riita. Wonyak, kwopa ana eecha hikichi saniga eecha
otiikasakech. Eeta Apoko riita ana pokiitar majiban ada iiban kwona sawoto.
29 Ana heechirek yar Apoko rii adaka eecha tawa. Eechaba eechaba nedii ada riiti
inyakak otiitawak, rii eena ana heechi ikasakech.”
30 Rii eecha worek, nokwapa nokwapa ma mima ye riina hiki siitiichir.

MA YE EETA MAJI SIIKENEN MEEJITAWEY, KAPASEK BOBOY SII YENYA POKOGA JIKASAKECH

31 Worek, Jisas rii riina hiki siitiichichar Ju ma yenya eecha wor: “Kwota ada pokii
tawa majin hehar sumowutawey, kwo eeta eeji disaipel siiken.
32 Wonyak, kwopa maji siikeban hechakiita. Wonyey, kwo poko ji maga eecha
takasakech.”
33 Worek, ye riina awasen eecha wor: “No Ebraham riiti neja. Nota nedii pochi
anadii maka poko ji takasakech. Boyewak mii eecha wocho, ‘Kwota poko ji maga
takasakech?’ ”
34 Jisas rii yenya eecha wor: “Ada kwona maji siikenen wocho: eyey ma ye kapasek
boboyen otiitawey, kapasek boboy sii eeta riina pokoga jichu.
35 Poko ji yo otii tawa ma rii akak saka eechaba eechaba takiitawak. Yaho. Yikapwa
rii eechaba eechaba takiita.
36 Wowak, eeta Yikapwa rii kwona pokon heema jinyey, eeta heema siiken jiwa.
37 “Ada hecho kwo Ebraham riiti neja. Wowey, eeji maji kwoti inyakak takasakech
eena kwo ana sowakwoken otiito.
38 Diita boboy ana eeji Apokoriita mukuchirin eena ada sawoto. Wowak, kwo kwoti
Apokok sawo mukuchichrin, eena kwo otiito.”

KWOTI APOKO RII EETA GABA

39 Ye riina awasen eecha wor: “Noti apoko eeta Ebraham.” Jisas rii awasen eecha
wor: “Kwota Ebraham riiti neja tawey, ii kwo riita otii tawabaga eechaba otiito.
40 Ada God riita har omutiik majin meejirin eetaban ada otiitar. Wowak, kwo ana
sowakwoken otiito. Diita hikichi otii tawa yon Ebraham rii eechaba otiikasakech!
41 Kwo kwoti apoko riita otiitawa aboga eecha otiito.”
Ye riina awasen eecha wor: “Nota nobok ya yikapwakasakech. Nowi Apoko
podareba, eeta God.”
42 Worek, Jisas rii eecha wor: “God rii kwoti apoko taney, ii kwo waga ana rukusiito.
Ada God riitaka taren heechi ya diita eechaba tawa. Ada sobo yakasakech. Riita ana
heechirek an yar.
43 Boyewak kwo saka eeji majin hehar hikitawak? Kwo eeji majin meejinan
yuyatawey, kwo mabiya giito.
44 “Kwo kwoti apoko, Gaba, riiti yikapwa. Eecha tawak, kwo eena apoko riiti nobon
sumowutu. Mashi mashi nedii rii man pi hatar. Ii rii saka nobo kepin sumowu tarek.
Maji siiken riitaka eecha takasakech. Rii woshepii ma taweym, rii woshepii tawa boboy
yechi apoko. Eena rii woshepii tawak, rii riiti nobobak ichu.
45 Ada kwona maji siikenen sawo tawey, kwo eena hiki siitiichikasakech.
46 Namey ma por kwotaka riitapa keena adaka tawa kapasek boboy pochin hechi
kwona wokiita? Wowak, ada maji siikenen sawotawey, boyewak kwosaka ana hiki
siitiichichawak?
47 Eyey ma ye God riiti ma tawey, ye riiti majin meejito. Kwo God riiti makasakech
eena kwo eeji majin meejikasakech.”

EBRAHAM RIINA YIMOWUNAN BIISH TAR NEDII ADA EECHABA TAR

48 Ju ma ye Jisas riina eecha wor: “Nota maji siikenen bato: mii eeta Sameria ma.
Spirit kapasek miitaka eecha tawa.”
49 Jisas rii awasen eecha wor: “Kapasek spirit adaka eecha takasakech. Yaho. Ada
eeji Apoko riiti hin yesokwatawak, kwo eeji hin dagiir poyetu.
50 Ada mayama eeji hinotii yesokwakasakech. Ma por rii tawey, riita eeji hin
yesokwachi hehar siiken anaseechitu.
51 Eeta ada kwona siiken majin wocho: Ma por eeji majin sumowu taney, riipa saka
eechaba eechaba hakiitawak.”

52 Worek, Ju ma ye eecha wor: “Nota he hamawa mii spirit kapasekeka tawa. Ebraham rii harek, piirapet rii habar. Wowak, mii eecha wocho: “Ma por rii eeji maji hehar sumowuney, riipa saka hakiitawak.
53 Iiboy mii noti wayega Ebraham riina dagiir poyetu. Rii har. Piirapet ye habar. Mii miita mayama otiiniga namaga siiken otiito?”
54 Worek, Jisas rii awasen eecha wor: “Ada eeji hin mayama yesokwataney, iipa kubuchey siikiita. Wowey, eeji Apoko rii eeji hin yesokwato. Wowey, kwo eecha wocho: ‘Ka noti God!’
55 Wowey, kwo riina hekasakech. Ada, adaba riina hecho. Ada eecha wonyey, ‘Ada riina saka hechawak’, woney, iipa ada kwota woshepiibak tawa maga eechaba siikiita. Wowak, ada riina hehar hechawak, ada riiti majin hehar sumowutu.
56 “Kwoti wayega Ebraham rii eeji nediin heri, riita kwoya woy hikitar. Riita herek, ri inyaka kwoya hikir.”
57 Worek, eena Ju ma ye eecha wor, “Mii 50 sukwiya takasakech. Eecha tawey, mii boy Ebraham riina her?”
58 Jisas rii awasen eecha wor: “Eeta siiken, ada kwona wocho, mashi Ebraham riina yimowunan biish tar nedii ad tabatar.”
59 Worek, Ju ma ye riina papak raboken otiirek, rii veenyichi lotu akan heechi saka ir.

9

MIY KIITIIR MA RIITI NOMA

1 Jisas rii chishi icharek, i her miy kiitiir ma poren. Heri nokwapa siita yimowurek, kiitiir.
2 Jisas riiti disaipel ye riina woher: “Kapo namey kapasek boboy miy kiitiir? Kapo diita ma riiti, kapo riiti awi, eepi piiriiti kapasek boboy?”
3 Worek, Jisas rii awasen eecha wor: “Diita ma riiti kapasek boboy riiti awi eepi piiriiti kapasek boboy riiti miyin kiitiikasakech. God riiti hapaga tawa boboyen ma yechi misomak geenyik otiitaken eena riiti miy kiitii mukuchir.
4 Apa nedii nota na ana heechirek yar God riiti yon hapaga siichi otii ta. Apa yadii tawa. Niy sii yak otiito. Sii yanak, ma yo otiikasakech.
5 Ada diita nosapek tawa nedii an diita nosap haba.”
6 Rii eecha wochi rii sogwiyan piichi nosapeka neekijeeborechi eeta ma riiti miyik neekir.
7 Worek, riin eecha wor: “Miita na i Siloam pak uku yeetii.” (Diita hi dareboyechi eecha wocho, heechinak sa i.) Worek, eeta ma rii i uku yeechi yari meyimaka her.
8 Riiti akama ma ye mashi hecharek mani yan somak wochar ma ye wopoy paka her, “Kapo kata ma rii yiniga yan somak wochar ma?”
9 Ma kaw ye eecha wor, “Ayo, dii eeta ma riita.” Anadii ma ye way eecha wor: “Dii eeta ma riitaga eecha hewa.” Worek, eeta ma rii eecha wor: “Diitata ada.”
10 Worek, ye riina woher: “Boyewak mi miy kepi sowa?”
11 Worek, rii awasen eecha wor: “Diita ma riina Jisas habato riita nosapen yeechi ukukajeeborechi eeji miyin apo yichi eecha wor, ‘Miita na i Siloam paka uku yeetii poy. Eena an i uku yar. Wowak, eeji miy eeta kepi siirek ada mey maka hecho.”
12 Worek, ye awasen eecha woher, “Eeta ma rii siitak tawa?” Rii eecha wor: “An hekasakech.”
13 Worek, miy kiitii tar ma riin yeechi Perisi yechak ye ir.
14 Eeta nedii Jisas rii chiren yeechi miyin apoyer nedii sii eeta akama sii tawa nedii.
15 Eena ye riina kawka woher, “Mi miy ii shecha kepi sowa?” Worek, rii yenya eecha wor: “Rii chiren yeechiniga eeji miyik apoyechuwak, ada uku yawak, eeji miyin diita mey maka hecho.”

16 Worek, Perisi akamak siitawa nedii reekito." Worek, anadii ma ye eecha wor:
"Boyega diita kapasekeka tawa ma rii boyega diita harapa yo mayakan otiito?" Worek,
ma ye piikachi saniga saniga siir.
17 Worek, Perisi ye eeta ma riin kawka woher: "Diita ma rii miiti miyin otii kepi
sowey, mii riin shecha wocho?" Rii awasen eecha wor: "Rii eeta piirapet."
18 Eeta siiken, mashi diita ma rii ri kiitiitari komas rii her. Wori, Ju ma ye eena
hikikasakech. Worek, eena ye miy kiitiir ma riiti awi eepi piiriina uwar.
19 Yecha piiriina woher: "Dii kapo kichi yikapwa? Ki eecha wocho, yimowur nediik
miy eeka kiitiir? Eecha tawey, boyewak rii apa kata mey maka hecho?"
20 Worek, awi eepi piir awasen eecha wor: "Ayo, sicha hecho sichi yikapwa. Riina
yimowur nediik eechaba miy kiitii tar.
21 Apa riiti miy mey maka hecho wey, ii si hekasakech. Nama riiti miyin tagwawa. Ii
eechaba si hekasakech. Kwota na riina wohe. Rii eeta harapa siir. Riipa kwona sawo
mukuchikiita!"
22 Riiti awi eepi piir Ju ma yenya akiirek, eena eecha wor. Ju ma ye geenyik eecha
worek, ma por rii Jisas riina eecha wochaney, rii eeta Kraist, iipa riina lotu akak otii
poyikiita.
23 Eena awi eepi piir eecha wor: "Riina na wohe. Rii eeta harapa siir!"
24 Worek, komas nedii ye miy kiitiir ma riina eecha wor: "Miita na God riiti hin
yesokwa ta. No hikitu diita ma rii kapasekeka tar ma."
25 Ma rii awasen eecha wor: "Rii kapo kapasekeka tawa ma, kapo biish. An saka
hechawak. Boboy podaten an hecho, mashi eeji miyin kiitiitari apa an hecho."
26 Worek, ye riina woher: "Shecha otiirek, mi miyin tagwachir?"
27 Rii awasen yenya eecha wor: "Ada kwona ba hamar. Kwo meejikasakech.
Boyewak, kwo kawka meejiken otiito? Kwota eechaba riiti disaipel siibaken hikitu?"
28 Worek, ye riina wosoboyer. Eecha wor: "Miitaba saniga riiti disaipel. No Moses
riiti disaipel.
29 Nota hikitu God rii Moses riina maji har. Eeta ma rii siitak taren yar? Nota
hekasakech."
30 Eeta ma rii awasen yenya eecha wor: "Diita henebarabo tawa boboy siiken. Rii
eeji miyin tagwari, kwo riita heechi yar eemen hekasakech!
31 No hikitu God riita kapasekeka tawa ma majin meejikasakech. Wowak, ma ye God
riiti hin yesokwotawey, riina sumowutawey, rii yenya meejito.
32 Mashi mashi nedii apa nedii diita maji takasakech: Ma por miy kiitiitarin ma por
rii tagwachirek her.
33 God riita diita man heechinak yanan siiyega, rii waga diita yikadey boboyen saka
waga otiiwak."
34 Ye riina awasen eecha wor: "Miiti awi sii miina kapasek boboyeka eecha
yimowurek, mii kapasekeka tawa ma siir. Mii boy nona pokiiken otiito?" Ye eecha
wochi riin otii poyir.

GOD RIITI SPIRITEN HE MIYIKASAKECH

35 Jisas rii ma riina otii poyi majin rii meejir. Meejirek, rii yesha hechi wor: "Mii boy
kapo Ma yikapwan hiki siitiichichu?"
36 Ma rii awasen eecha wor: "Harapa ma, diita ma rii kapo nama? Miita ana
sawonak, anapa riina hiki siitiichikiita."
37 Jisas rii eecha wor: "Mii riina her. Riina herek, miitaka apa maji bato."
38 Ma rii meejichi eecha wor: "Harapa Ma, ada hiki siitiichichu." Worek, rii yatii
bogok putiichi God riiti hin yesokwatar.
39 Jisas rii eecha wor: "Ada diita nosapek yari man anasaken yar. Eena ma henyan
biish tawey, yepa hekiita. Ma ye hechawey, yechi miy iipa kiitiikiita."

40 Worek, Perisi ma kaw ye bana tarek, ye diita majin meejir. Worek, ye eecha wor:
“No eechaba miy kiitiito?”
41 Jisas rii eecha wor: “Kwoti miy kiitii tawey, kwo kapasek boboyekasakech.
Wowak, kwo eecha wocho: ‘Noti miy hecho.’ Eena kwi kapasek boboy sii eechaba
tawa.”

10

SIPSIP HEECHI TAWA INYI SHIYI TAWA MAJI

1 “Ada kwona maji siikiinen bato. Ma por rii sipsip yechi inyi nuburejak iyarenan
siiney, anadii nobok iyareney, rii eeta hiyiya tawa ma.
2 Wowak, ma rii nuburejak iyare tawey, rii eeta sipsipen siitii kowu tawa ma.
3 Nubureja tagwachichawa ma rii nuburejan diita man tagwachichu. Wowak, eeta
sipsip ye riiti ayan meejito. Rii riiti sipsip siiken yechi hin uwato. Rii yenya yeechi
geenyik ye ichu.
4 Geenyik ye ichawak, rii mapo tawak, riiti sipsip ye riiti ayan meejichi sumowutu.
5 Ye akar man sumowukasakech. Yaho. Ye heechi aka ichu. Ye anadii ma yechi ayan
meejikasakech. Eena akii ichu.”
6 Jisas rii diita shiyi tawa majin bari, ye eeta maji mun hehar meejikasakech.

JISAS RII SIPSIP YENYA SIITII KOWU TAWA MA KEPI

7 Worek, Jisas rii riina eecha wor: “Eeta siiken, ada kwona wocho ada eeta sipsip
yechi nubureja.
8 Eyey ma ye mashi kwotak yari, ye eeta hiyiya tawa ma. Wowak, eeta sipsip ye yechi
ayan meejikasakech.
9 Ada eeta nubureja. Ma por rii adak yanak nuburejak iyareney, God riipa riina
awasen yakiita. Riipa iyaretanak, yasayatanak, iyeyatanak, aboboy atakiita.
10 “Hiyiya tawa ma rii sipsipen hiyik yatanak, sowakwoken, kapasekeban otiiken
eena yato. Ada yatawey, ma yecha hehar tanak, God riiti boboy kepi takiikiisiiken
eena ada yar.
11 Ada sipsipen siitii kowu tawa ma rii sipsipen yenya hachiken eena sayareto.
12 Ma ya yon otii tawey, rii sipsipen siitii kowu tawa ma siikenekasakech. Riiti
sipsipekasakech. Kwashik tawa asa yaney, riipa hechi akii ikiita. Wonyak, kwashika
tawa asa ya sipsip yenya kikirechishinak, yepa heechi akii iyeyakiita.
13 Diita ma rii ya yoban otiitawak, sipsip yen hehar hekasakech.
14 “Ada sipsipen siitii kowu tawa ma kepi. Ada eeji sipsipen hechawak, eeta sipsip
ye way ana hecho.
15 Ana Apoko riita hechawabaga, ada eeji sipsipen hikitu, yecha ana hikitu. Ada eeta
sipsip yenya hachik otiito.
16 Eeji akar sipsip kaw tawey, ye diita inyik takasakech. Anapa yenya yayabakiita.
Yepa eeji ayan meejikiita. Wonyak, yepa podateba sipsipek siinak, siiti kowu tawa ma
podareba siikiita.
17 “Ada eeji sipsipen hachiken otiitawak, an komas saniyeechi kawka yakiita. Eena
ana Apoko riita rukusiito.
18 Ma por rii ana otiichinyak, hakasakech. Adaba saniga hikitu ada keena heechinak
ma ye pi sowakwokiita. Ana otiichinyak ha hapaga boboyeka aneecha tawa. Diita maji
eeji Apoko riita ada eecha otiiken har.”
19 Ju ma ye diita majin meejirek, piikachi saniga saniga hikitar.
20 Nokwapa nokwapa ma eecha wochar, “Kapasek spirit riitaka eecha tawak, rii
beyito. Boyewak kwota riiti maji meejito?”

21 Wowak, ma kaw ye eecha wochar, “Dii spirit kapasek tawa ma riiti majikasakech.
Boyega kapasek spiriteka tawey, rii miy dumu tawa man tagwachichu?”

JU MA YE JISAS RIINA WOSOWOYER

22 Noku sha atawa nedii pochik Jerusaem akamak niikiir yar nediik sokwar. Nokusha
atawa nedii siiti hi Derikeshan.
23 Jisas rii harapa lotu akak Solomon riiti aka cheyek chishitar.
24 Eeka tarek, Ju ma ye ya riina ya cheshenechi siitiir. Siitiirek, eecha woher, “Kapo
yadii shasha miipa heechinak, noti inyakapa hikitawak no miina kowutu. Mii nona na
geenyik ba. Mii kapo Kraist?”
25 Worek, Jisas rii yenya awasen eecha wor: “Ada kwona maji ba hamari, kwo eena
hikikasakech. Eyey yon ada eeji Apoko riiti hik otiitawey, ii eeta eeji hin yesokwato.
26 Kwota eeji sipsipekasakech eena kwo ana hiki siitiichikasakech.
27 Eeji sipsip ye eeji ayan meejitawak, ye ana sumowutawak, ada yenya hecho.
28 Ada yenya eechaba eechaba takiitawa boboyen hanak, yepa saka hakiitawak.
Yaho. Ma por sakapa eeji tapak tanan yakiitawak.
29 Eeji Apoko rii yenya ana har. Rii hapaga bor tawak, eyey boboyen dagiir poyirek,
ma por rii Apoko riiti tapak tanan yakasakech.
30 Adaka Apoko riitaka shi shichiba.”
31 Worek, Ju ma ye papan yeechi riina raboken otiir.
32 Otiirek, Jisas rii yenya eecha wor: “Ada kwona Apokoriiti nokwapa nokwapa yo
kepin mukuchir. Ada boy mey yon otiirin kwo ana papak raboken otiito?”
33 Ju ma ye awasen eecha wor: “Miita yo kepin otiirin, nota eena miina papa
rabokasakech. Miita God riiti hin wosoboyeto. Miita sobo ma tawey mii eecha wocho
ada eeta God!”
34 Jisas rii awasen eecha wor: “Kwoti jeyek tawa lok God rii eecha wocho: ‘Kwo
godega eecha tawa.’
35 No hikitu eeta keyi tawa maji siipa siiken eechaba eechaba siikiita. Wowak, God
riiti majin har ma yenya God rii goden habatar.
36 Wowak, Apoko riita ana hisiichi heechirek, an diita nosapek yar. Eena ada eecha
wocho, ‘Ada God riiti Yikapwa.’ Kwo boyewak eecha wocho, ‘Mii God riina wohega
maji bato?’
37 “Ada eeji Apoko riiti yon otiinan siiyega, kwo eeji majin opoche hiki siiti-
ichichanakech.
38 Wowak, ada riiti yon otiito. Kwota eeji majin hiki siitiichinyan yuyaney, ii na ada
otii tawa yon hiki siitiichi. Kwo eecha otiiney, kwopa hehar hekiita: Apoko rii adaka
tawak, an riitaka tawa.”
39 Worek, ye riina poko jiken otiitari, rii yenya taviiyichi heechi ir.
40 Worek, Jisas rii heechi i Jodan pa giireba yepak ir. Iri, Jon riita man uku yeechi tar
eemek iyarechi eeka siir.
41 Siirek, nokwapa nokwapa ma mima ye riitak yar. Yari, ye eecha wor: “Jon rii
mirakel pochi otiikasakech. Wowak, eyey boboyen diita ma riina bari, eeta siiken.”
42 Worek, eeta em nokwapa nokwapa ma ye riina hiki siitiichichar.

11

LASARAS RIITA HAR NOMA

1 Ma por haken otiitari, riiti hi Lasaras, Betani akamak tar ma. Betani eeta Maria
Mata piiriiti akama. Maria sii Mata siiti kumwoy.
2 Diita Maria sii mashi kwowa ya tawa ukun yeechi ye i Harapa Ma riiti masekiik
gwotiichi kaw riiti yatiik bachir. Siiti medaya, Lasaras, rii haken otiitar.

3 Eena mowey piir Jisas riina maji wochirek ir. Iri, eecha wor: “Harapa Ma, miiti
rukusii tar apoma rii haken otiito.”
4 Worek, Jisas rii meejichi eecha wor: “Eeta yikadey hak otii tawa boboy sii ma
hakasakech. Eeta hak otii tawa boboy sii God riiti hin yesokwaken eena yar. God
riiti Yikapwa riiti hin yesokwaken eena yar.”
5 Jisas rii Mata siina, siiti kumwoy, Maria siina, Lasaras riitaka yenya rukusiitar.
6 Jisas rii Lasaras riita haken otiitar majin meejichi rii yadii upurus riita tar eemek
kawka tar.
7 Worek, rii riiti disaipel yenya eecha wor: “Kwo napa heechi Judia nosapek i.”
8 Worek, disaipel ye awasen eecha wor: “Tisa, mashi Ju ma ye miina papak raboken
otiiri. Mii boy eeta eemek kawka iku?”
9 Jisas rii eecha wor: “Kwo kapo eecha hikitu? Apa yadii podat 12 awa tawa. Ma
yadiik chishi taney, rii saka sowakwoksakech. Rii diita nosap yaman hechi eeka
chishitu.
10 Ma rii niyik chishitaney, riipa saka sowakwokiita. Haba riitaka eecha takasakech
eena saka sowakwokiita.”
11 Jisas rii eecha wochi kawka eecha wor: “Noti nareboy Lasaras rii wato. Rii
watawey, ada i riina chey yesokwa yichikiita.”
12 Disaipel ye eecha wor: “Harapa Ma, riita wataney, riipa kepi siikiita.”
13 Jisas rii hikir Lasaras rii eeta kiiriidiichir.
14 Eena Jisas rii yenya geenyik kwodiiwor: “Lasaras rii ha hamar.
15 An saka riitaka eecha tarek, kwoti hin ada hikitawak, eena ada kwoya hikitu.
Kwopa henyak, kwopa hiki siitiichikiita. Eena ada kwoya hikitu. No hawa riitaka ik.”
16 Tomas habatari, Didimas, rii eecha wor: “Na hawa i. Riitaka eecha habak!”

JISAS RII EETA YESOKWA YICHINAK, EECHABA EECHABA TAKIITAWA BOBOY

17 Jisas rii i yarerek, rii i meejir, Lasaras rii tiiriimo supuk yadii dupura kapiira siir.
18 Betani Jerusalemeka bana bana tar. Mail upurus tar.
19 Piiriiti medaya harek, eena nokwapa nokwapa Ju ma ye ya Maria Mata piiriiti
inyakan saboyeken eena yar.
20 Mata sii Jisas riita ya majin meejirek, sii riina nobok jawoken eena ir. Worek,
Maria sii akak yichar.
21 Mata sii jawochi riina eecha wor: “Harapa Ma, miita diika teyega siichi medaya
rii waga saka hawak.
22 Apak ada hikitu miita God riina wohenya boboy riipa miina hakiita.”
23 Worek, Jisas rii awasen eecha wor: “Na medaya riina awasen yesokwakiita.”
24 Mata sii riina awasen eecha wor: “An hikitu riipa hamak tawa nedii eyey ma mima
awasen saniyeechi yesokwana nedii rii sokwabakiita.”
25 Jisas rii awasen eecha wor: “Yeechi otii saniyeechi yesokwa tawa ma diita ada.
Eechaba takiitawa boboy diita ada. Ma rii ana hiki siitiichichaney, riipa haney, rii
eechaba eechaba takiita.
26 Ma rii tawak, ana hiki siitiichichaney, riipa hakasakech. Ni boy diina hiki
siitiichichu?”
27 Sii awasen eecha wor: “Harapa Ma, ayo. Ada hiki siitiichichu mii eeta Kraist, God
riiti Yikapwa. Mii God riita nona mashi wotarek, yakiitawa ma.”

JISAS RII KEYAR

28 Mata sii eecha worek, sii heechi awasen i siiti kumwoy siina veenyichi sawor. Sii
siina eecha wor: “Rii nija yaken wohecho.”
29 Maria sii eena meejichi sokwa ameya ir.
30 Jisas rii akama saka iyare tarek. Rii Mata siita riina i her eemebak eeka tar.

31 Sii sokwa irek, eeta akak tar ma ye Maria siina saboyetar ma ye siina hechi sokwa
geenyik iyarer. Ye eecha hikir sii tiiriimo supuk yi keyataken ichu.
32 Maria sii Jisas riita tar eemek iyar riina hechi sii riiti yatii jemuk yatii bogok
putiichi riina maji eecha wor: “Harapa Ma, miita diika ya teyega, eeji medaya rii waga
saka waga harek.”
33 Jisas rii her sii keyatarek, siitaka ir Ju ma ye keyabatarek, her. Worek, rii
inyakapwa hikitarek bii nomuyatar.
34 Nomuyatarek, rii eecha wor: “Kwo siitak seechuwa?” Ye riina eecha wor: “Harapa
Ma, na ya her.”
35 Worek, Jisas rii keyar.
36 Eena Ju ma yecha eecha wor: “Na he. Rii riina harapa rukusiitar.”
37 Worek, ma kaw ye eecha wor: “Diita ma rii kiitii tawa miyin tagwa tawa ma. Rii
boy saka Lasaras riita hak otiirin neeki dagiirerek siirek?”

JISAS RIITA LASARAS RIINA OTII SANIYAR

38 Jisas rii kawka bii nomuyarek rii tiiriimok ir. Eeta tiiriimo supu papa hen kwotiir.
Akar papa taken dasiipii paretar.
39 Worek, Jisas rii eecha wor: “Kwota na tadii tawa papan tagwa.” Mata, har ma
riiti mowey, sii eecha wor: “Harapa Ma rii hari, yadii dupura kapiira siir. Eena kwopa
yato.”
40 Jisas rii siina eecha wor: “Ada boy mashi ninya saka worek, nija hikisiitiichiyega
ni waga God riiti boboy kepin hewa?”
41 Worek, ye papan tagwar.
Jisas rii neren mo hechi rii eecha wor: “Apoko ada woshi awey mii meejuwa.
42 Ada hechi, eechaba eechaba nedii ada miina wohechawey mii meejito. Ada diita
ma yecha ya siitii ye i taweyn eena ada eecha wocho. Ye henyak, yepa hiki siitiichikiita,
miita ana heechirek yar.”
43 Eecha wochi rii uwar: “Lasaras, na ya saya!”
44 Worek, har ma rii sokwachi ya sayar. Ri yatii tapa siivatabik jichar. Misoma
siivatabibak gamutar. Worek, Jisas rii eecha wor: “Rina na heemachinyak, sa sokwa
i.”

JU HARAPA MA YE JISAS RIINA PI SOWAKWO MAJIN BAR

45 Nokwapa nokwapa Maria siina heken yar Ju ma ye Jisas riita otiir boboyen heri,
ye eena riina hiki siitiichir.
46 Wowak, kaw ye heechi i Perisi ma yenya Jisas riita otiir boboyen sawo mukuchir.
47 Worek, eena Ju opelen otiitar harapa ma ye, Perisi ma ye kaunsil ma yen
woyayeechi yenya eecha wor: “Nopa kapo shecha otiikiita? Diita ma rii nokwapa
mirakelen otiito!
48 Nota riina heechinak, riita eechaba otiitaney, eyey ma mima yepa riitaban hiki
siitiichikiita. Rom ma harapa ma ye yanak, ye noti harapa lotu akan noti akaman
kapasek otiikiita.”
49 Worek, yechaka tar ma por, riiti hi Kaiapas, rii opelen mapo otiitar harapa ma, rii
eecha wor: “Kwo sobo hikitu.
50 Kwo boy eecha hikitu ma por riitaba ma miman hachiney, eeta kepi. Eyey Ju ma
ye ha hamaney, eeta kapasek.”
51 Riita bari, riiti inyakak saniga bakasakech. Yaho. Eeta sukwiya pochi rii opelen
otii harapa ma tar. Eecha tarek, rii komas yak tawa boboyen eena wor. Eecha wor Jisas
rii Ju ma yenya waga hachuwa.
52 Jisas rii waga Ju ma mima yechaban saka waga hachuwak. God riiti yikapwa ye
eyey diita nosapek ta yey taweyn, yaya podabak yopo yichiken eena waga hawa.

53 Worek, eeta nediik Ju harapa ma ye Jisas riina sowakwo majin tasiir.
54 Eena Jisas rii Juda nosapek geenyik chishikasakech. Rii eeta eemen heechi me
biish tar eemek ir. Eeta akama sii hi Epraim. Rii eeta akamak riiti disaipel yechaka
eecha tar.
55 Ju ma yechi Pasova noku sha a nedii bana siir. Eena nokwapa nokwapa akaman
heechi iri Jerusalem akamak ir. Maban uku yeetii tawa abon otiiken eena ir.
56 Worek, ye eena Jisas riina yesha heken otiir. Ye harapa lotu akak iyar yopo wuchi
siitii maji batar. Ye eecha wor: “Kwo shecha hikitu? Riipa kapo saka noku sha a nedii
yakiitawak?”
57 Opelen otii tar harapa ma yechaka Perisi yechaka yenya wo sawor: “Kwota ma
por Jisas riina hechaney, ii napa ya nona wo.” Ye Jisas riina poko jiken gegiyatarek,
eena wor.

12

MARIA SII KWOWA YATAR UKUN YEECHI JISAS RIITI YATIIK GWOTIIR

1 Yadii 6 tarek, nokusha a nedii saka yatarek, Jisas rii Betani akamak iyarer. Eeta
akama Lasaras riiti akama, Jisas riita tiiriimo supuk taren otii saniyeechi yesokwar
ma, riiti akama.
2 Yecha Jisas riina eeka aboboy otii ar. Mata siita aboboy gwotiitarek, Lasaras rii ma
yechaka yichar.
3 Worek, Maria sii yan najitar kwowa yatar uku kepin yeechi yaya Jisas riiti yatiik
gwotiichi kaw siiti masebiyak bachir. Worek, eeta uku si kwowa eeta akamak sokwa
punyir.
4 Worek, Jisas rriti disaipel ma por, ri hi, Judas Iskeriot, rii komas Jisas riina yabu
pichar ma yenya mukuchir ma, rii eecha wor:
5 “Boyewak no diita kwowa yatawa ukun saka 300 yak tokochi kiiriisiiposii tawa ma
yenya hawak?”
6 Rii saka eeta kiiriisiiposii tawa ma yenya hikichi eecha wor. Yaho. Rii hiyi bak tar
ma. Rii yan heechitar bokisen siitii kowu tarek, hiyik yatar ma.
7 Worek, Jisas rii yenya eecha wor: “Na heechi eeta mima siin. Sii eena neekitaney,
i ana tiiriimok chikiita.
8 Kiiriisiiposii tawa ma ye kwotaka eechaba takiita. Wowak, ada kwotaka eechaba
takasakech.”

OPELEN OTIITAR HARAPA MA YE LASARAS RIINA PI SOWAKWO HAKEN HIKITAR

9 Nokwapa nokwapa Ju ma mima ye meejiri Jisas rii Betani akamak tar. Worek, ye
eena eeka ichar. Ye ya Jisas riitaban hekasakech. Lasaras riina hebaken eena yatar.
Mashi Jisas riita riina tiiriimok otii saniyeechi yesokwarek, eena hek yar.
10 Eena opelen otiitar harapa ma ye Lasaras riina pi sowakwobaken hikitar.
11 Nokwapa nokwapa Ju ma ye Lasaras riina hechi opelen otiitar harapa ma yen yu
yeechi heechi yari, Jisas riitaban hikisiitiichichar. Ye eena hikitar.

JISAS RII AKA TABO YIMAGA HE JERUSALEM IYARER

12 Komas yadii pochi nediik nokwapa nokwapa ma mima ye noku sha aken yari, ye
meejir Jisas riita Jerusalemek ya maji meejir.
13 Worek, ye eena me tapan rrekiichi neeki i nobok jawor. Jawochi ye uwar:
“Hasana!
Diita ma rii God rii hik yatawey,
riiti hiban na yesokwa ta.
Rii eeta Isrel yechi aka tabo yima!”
14 Worek, Jisas rii donki yesha he yeechi eeka yo yirek ir. Keyir maji eecha wor:
15 “Saion akama kwo opoche akiitanakech.

Na he! Kwi aka tabo yima rii diita yato.
Rii donki magiirek yo yi yato."
16 Eeta nediik disaipel ye diita majin hikikasakech. Wowak, komas Jisas rii riiti
hadabas boboy kepin yar nediik ye eeka hikir diita jek keyir majin. Ye hikibar eeta
ma yecha riina otiir boboyen.
17 Eeta nediik Jisas rii Lasaras riita harek tiiriimo supuk tarin uwa yesokwa yichiri
ma mima ye eena hechi otiir boboyen ba ye itar.
18 Eeta ma mima ye eeta mirakel otiirin meejichi ye eena i riina nobok jawor.
19 Worek, eena Perisi ye yechaba awasen awasen batar: "Na he! Nota keena kata
boboyen otiiniga dagiir poyekasakech. Eyey ma mima ye iri riitaban sumowutu!"

GRIK MA KAW YE JISAS RIINA HEKEN WOR

20 Ma mima ye Jerusalem akamak irek, Grik ma kaw ye God riiti hin yesokwataken
ibabar.
21 Irek, ye Pilip riitaka yar. Pilip ri akama Betsaida Galili nosapek tar ma. Riitaka
yari, ye riina eecha wor: "Miinawa, nota Jisas riina heken gegiyato."
22 Worek, Pilip rii i Endru riitaka Pilip riitaka piir eecha i Jisas riina wor.
23 Worek, Jisas rii awasen eecha wor: "Eeta nedii ya hamawa. Apa Ma Yikapwa rii
hadabas boboy kepin yak otiito.
24 Ada kwona maji siikenen wocho: wit siikii nosapek sakachi sokwa siichi hanan
siiney, riipa saniga takiita. Wowak, siita sakachi haney, iipa sii sokwachi harapa siiken
wakiita.
25 Ma rii riiti mesek mayama rukusii tawey, riipa sii siiken siikiita. Wowak, ma rii riiti
maban diita nosapek tanak yuyaney, iipa ri maban neekichi eechaba eechaba takiita.
26 Ma por riita eeji yon neekitaney, rii sapa ana sumowu ta. Eecha otiitaney, eeji
yo otii wakasa ma riipa ya ada tawa akamabak adaka tabatakiita. Ma por rii eeji yon
otiitaney, eeji Apoko riipa riiti hin howuk heechikiita.

EYEY MA YE SA MA YIKAPWA RIITI HIN YESOKWA TA

27 "Apa eeeji bii negiirabotawak, an nubunubutu. Anapa shecha wokiita? Anapa
kapo eecha wok, 'Apoko, mii kapo adak yak otiiawa boboyen na yeechi rabo? Yaho.
Anapa saka eecha wokiitawak. Eeta yikadey nomu yatawa boboyen kiyaken yar.
28 Apoko! Miita miiti hin ma yechi misomak otiisa kepi wey sii!" Worek, howuk ya
sakar aya eecha wor: "Ada eeji hin otii harapa siir. Apa ada kawka otiiniga harapa
mayaka siikiita."
29 Ma mima ye bana bana siitiitarek, meejirin ye eecha wor: "Nerek kurutu." Kaw
ye eecha wor: "Ejel por riita riina maji bato."
30 Jisas rii awasen eecha wor: "Diita maji sokwari, sii an kiyatayekasakech. Yaho. Sii
sokwari kwona kiyatayechiken eena sokwar.
31 Apa diita nosapek tawa ma mima yenya anasaken otiit. Apa diita nosapek aka
tabo yichawa man dagiir poyeken otiito.
32 Ana nosapek tawan yesokwanak, eeta nediik ada ma mima yenya yeechi
yayakiita."
33 Rii eecha wori riita hakiitawa majin eena wor.
34 Worek, eeta ma mima ye awasen eecha wor: "Noti lo nona eecha wocho:
Kraist riipa eechaba eechaba takiita. Boyewak mii eecha wocho, 'Ma Yikapwa riina
yesokwakiita?' Diita Ma Yikapwa rii na ma?"
35 Worek, Jisas rii yenya eecha wor: "Ameda siinak haba siipa kwotaka eecha takiita.
Apa kwo habaka tawa. Eena kwota na habak chishi ta. Iipa niyiki ya kwona gamukiita.
Ma niyikiyik chishitaney, rii i eemen hekasakech.
36 Kwo habak tawey, eena na hiki siitiichicha. Iipa kwo haba yikapwa siikiita."

NOKWAPA NOKWAPA JU MA JISAS RIINA HIKI SIITIICHIKASAKECH

Jisas rii yenya diita maji bachi rii yechi misomak heechi i veenyir.
37 Yeherek, rii nokwapa nokwapa mirakelen yechi misomak otiiri, ye eena hiki
siitiichikasakech.
38 Eena piirapet Aisaia riiti maji sii siiken sokwar. Rii eecha wor:
“Harapa Ma, nama kapo noti majin hiki siitiichir?
Naman kapo Harapa Ma riiti hapaga tawa boboyen
mukuchir?”

39 Ye kiki siichi hiki siitiichikasakech. Eena Aisaia rii eecha wor:
“God rii yechi miyin otii dumur,
Worek, yi inyaka sii papaga siir.
40 Eena yechi miy hekasakech, marenoku
hikikasakech.
Yechi inyaka wopu dareboyekasakech
eena ada yenya otii kepi siichikasakech.”

41 Aisaia rii Jisas riiti hadabas boboyen hechi eena eecha wor.
42 Worek, nokwapa nokwapa Ju yechi harapa ma ye Jisas riina hiki siitiichir. Worek,
ye Perisi ma yenya akiitarek, eena ye hiki siitiichichari geenyik kwodii wokasakech.
Ye eecha hikir: “Iipa ye nona lotu akak nonapa otii poyekiita.”
43 Ye God riiti yenya yechi hin yesokwanan yuyatar. Ye ma yecha yechi hin
yesokwataken eena gegiyatar.

JISAS RIITI MAJI SIIPA EYEY MA YENYA ANASAKIITA

44 Jisas rii harapa uwachi eecha wor: “Ma ye ana hiki siitiichichaney, ii kwo saka
adaban hiki siitiichichawak, rii ana heechirek yar Apoko riina hiki siitiichibato.
45 Eeta ma ye ana hechawey, ye ana heechirek yar P Apoko riina hebato.
46 Ada diita nosapek yari, habaga eecha yar. Eyey ma ye ana hiki siitiichinyak yepa
niyik takasakech.
47 Eeta ma ye eeji maji meejichi nasowoy taney, ada yenya anasakasakech. Ada saka
anasak yarek. Ada ma mima yenya yesokwa yichiken eena yar.
48 Eeta ma rii ana wosowoyeney, eeji majin yanan siiney, riina anasakiita. Ada
sawotar maji sii hamak tawa nediik riina anasakiita.”
49 Ada batawa maji saka eeji inyakak hikichi batawak. Yaho. Ana heechirek yar
Apoko rii ada sawoken wochirek yar majin ana har.
50 Wowak, apa ada hecho riiti maji sii man eechaba eechaba takiitawa boboyen hato.
Eena eyey majin ada batawey, eeji Apoko riita har majiga ada eechaba bato.”

13

JISAS RII RIITI DISAIPEL YECHI YATIIN UKU YEETIICHIR

1 Mashi yadii podat Pasova nokusha a nedii tarek, Jisas rii hikitar rii diita nosapen
heechi Apoko riitak awasen ikiita. Jisas rii diita nosapek tawa ma mima riitin rii
rukusiitari, i i eeta riitaka hamak tawa nediik rii rukusiibatar.
2 Hogo nediik ye atar. Gaba rii hiki hamar: Judas Iskeriot, Saimon riiti yikapwa, rii
Jisas riina ye i yabu pi ma yechi tapak howur har.
3 Jisas rii her eeta Apoko rii eyey hapaga boboy Jisas riina ha hamar. Rii her rii God
riita heechirek, yari riipa awasen riitak ikiita.
4 Eena Jisas rii aboboy heechi sokwa riiti saket kwoyaveechi siivatabin yeechi giiriir.
5 Giiriichi, rii ukun yeechi heebiyaken gwotiipakachi riiti disaipel yeechi yatiin
yeetiichi riita nedii poko giiretar siivatabin yeechi yechi yatiin bachir.

6 Eecha otiirek, rii Saimon Pita riitak yar. Yarek, Pita rii eecha wor: “Harapa Ma, mii
boy eeji yatiin yeetiibaken yato?”
7 Worek, Jisas rii awasen eecha wor: “Ada otii tawa boboy mii hekasakech. Komas
miipa hekiita.”
8 Pita rii eecha wor: “Miipa yatii eejin sakapa yeetiichi tawak. Eeta sii siiken!”
Worek, Jisas rii awasen eecha wor: “Ada miina yeechinan siiney, eeji eyey boboyen
mii yakasakech.”
9 Worek, Saimon Pita rii awasen wor: “Harapa Ma mii eeji yatiiban yeechikasakech.
Tapa masek napa yeechiba!”
10 Jisas rii awasen eecha wor: “Ma rii riiti eyey maban uku yeetii hamaney, rii kawka
riiti maban uku yeetiikasakech. Yatiiban yeetiiney, siipa eeta apama hekiita. Kwo eeta
apama hecho. Wowak, podareba rii apama hekasakech.”
11 Jisas rii her eeta ma riipa riina yabu pi man yaya mukuchikiita. Eena rii eecha
wor: “Kwo eyey apama hekasakech.”
12 Worek, Jisas rii yechi yatiin uku yeechi hamarek, rii riiti saketen ruwuchi kawka
yir. Rii yen eecha wor: “Kwo kapo ada kwona otiiwa boboyen hikitu?
13 Kwota ana Tisa, Harapa Ma habato. Eeta kepi kwota eecha wochawey, ada eechaba
tawa.
14 Ada Harapa. Ada Tisa. Tawak, ada kwoti yatiin yeechiwa. Wowak, kwo na
eechaba kwoti yak kumwoy, yechi yatiin yeechiba ta.
15 Otii tawa abo kepin ada kwona mukuchuwa. Ada kwona otiichirega kwo napa
eechaba otii ta.
16 Ada kwona maji siikenen bato: Yo otii tawa wakasa ma rii riiti harapa man ichawa
ma rii riiti yon wochitawak ichawa ma riin dagiir poyekasakech.
17 Apa kwo diita majin hecho. Wowak, kwo i otiiney, kwo kwoya hikitakiita.
18 “Ada kwona eyey wokasakech. Ada hisiir ma yenya ada hikitu. Wowak, mashi
keyir maji sii diita siiken sokwato. Sii eecha wor:
‘Ma rii eeji geyen atari, ii rii riiti yatiin yesokwachi ana piken otiir.’

19 Ada apa kwona komas sokwakiitawa majin wocho. Komas ada wochawa
sokwanak, kwopa hiki siitiichikiita ada diita Ma siiken.
20 Ada kwona maji siiken wocho: Eeta ma rii ada heechinak ikiitawa ma riin yeechi
hehar taney, rii ana yeechi eechaba heharetakiita. Eeta ma rii ana yaney, riipa ana
heechirek yar Apoko riina yabakiita.”

JUDAS RII JISAS RIINA YEECHI YABU PI MA YECHI TAPAK HOWU HAKIITA

21 Jisas rii eecha worek, riita harapa inyakapwa hikichi rii eecha wor: “Ada kwona
siiken wocho: Ma por rii kwoti nediik tawey, riipa ana yabu pi ma yechi tapak howu
hakiita.”
22 Rii eecha worek, riiti disaipel ye miyibak mey maka her. Ye hikikasakech. Ye eecha
hikir kapo naman wocho.
23 Disaipel poren Jisas rii he hechitari, rii Jisas riitaka bana bana tar.
24 Worek, Saimon Pita rii riin ri masekiik yeyadiichi eecha wor: “Riina na woher?
Rii kapo naman wocho?”
25 Worek, disaipel rii Jisas riitak i bana bana maji woher: “Harapa Ma, ii mii naman
wocho?”
26 Worek, Jisas rii awasen maji wor: “Ada gey kawen poyekuk heechi eeta ma riina
hak.” Worek, Jisas rii gey kawen yeechi poyekuk woyichi Judas, Saimon Iskeriot riiti
yikapwa, riina har.
27 Worek, Judas rii diita aboboyen yarek, Gaba rii riiti sugu wopuk iyarer. Worek,
Jisas rii riina eecha wor: “Miita otiiken otiina boboy na ameya otii!”

28 Ma ye Jisas riitaka tiikiirek yichari ye Jisas riita bar maji meejikasakech.
29 Judas rii ya mani woyi tar kwowun heharer. Eena disaipel ye kaw eecha hikir Jisas
rii wochirek, Judas rii aboboy tokoken ir. Kaw eecha hikir rii wochirek, kiiriisiiposii
ma kawen boboy kiyatayeken ir.
30 Judas rii gey kawen yeechi rii sokwa geenyik iyarer. Eeta niy nedii.

AKAR LO MAJI

31 Judas rii geenyik iyarerek, Jisas rii eecha wor: “Apa Ma Yikapwa riiti hadabas
boboy sii geenyik sokwakiita.
32 God riita riiti hadabas boboyen Jisas Kraist riitaka mukuchinyey, God riitaba Ma
Yikapwa riiti hadabas boboyen geenyik kwodii wo ameya mukuchikiita.
33 Eeji yikapwa an sakapa kwotaka harapa takiitawak. Wonyak, kwopa ana komas
yeshakiita. Ada Ju ma yenya kwodii worega ada kwona eechaba kwodii wocho: Ada
inya eem kwo yabakasakech.
34 Ada kwona akar lon hato. Kwota na yaka kumwoy yenya awasen awasen rukusii
ta.
35 Kwota anadii man rukusiitawey, eyey ma yecha eena henyak, hikikiita two eeta
eeji disaipel.”

JISAS RII EECHA WOR PITA RIITA ANA MAGIIRECHIKIITA

36 Pita rii eecha wor: “Harapa Ma, mii siitak ichu?” Jisas rii awasen eecha wor: “Ada
apak ichawa eemen mii ana sumowukasakech. Wowak, komas mii ana sumowukiita.”
37 Pita rii awasen eecha wor: “Harapa Ma, boyewak apa adapa miina saka
sumowukiitawak? Ada miina sayarechichu. Ada miina hachikiita.”
38 Jisas rii awasen eecha wor: “Mii boy sayarechichawey mii ana hachikiita? Ada
miina siiken wocho: Apochok wonyan biish tana nediik miipa eeji hin piiriichar nedii
veenyekiita.”

14

APOKO RIITAK ICHAWA NOBO EETA JISAS

1 “Kwoti inyaka opoche i hiki ya hikitanakech. Kwo God riina hiki siitiichichawey,
ana na eechaba hiki siitiichicha.
2 Eeji Apoko riiti aka wo nokwapa nokwapa tawa. Eecha tanan siiyega, ada mashi
waga kwona wowa. Ada ichawey, kwoti eemen sayarechiken ichu.
3 Ada kwoti akaman hamanak, ada kawka ya kwona yeechi ye i adaka eecha takiita.
Eena ada tawa akama kwopa eechaba ya adaka tabatakiita.
4 Ada ichawa akama nobo kwo hecho.”
5 Tomas rii eecha wor: “Harapa Ma, mii siitak ichu? Eeta nobon no hekasakech.
Boyega no eeta nobon hekiita?”
6 Jisas rii yenya eecha wor: “Ada eeta nobo. Ada omutiik boboy mu. Ada eechaba
eechaba takiitawa boboy mu. Ma por Apoko riitak saniga i nobokasakech. Yaho. Diita
adaba.
7 Kwota ana hechayega, ii kwo waga eeji Apoko riina hebawa. Apa kwota riina
hikichi her.”
8 Pilip rii eecha wor: “Harapa Ma, miita na nona Apoko riina mukuchi. Wonyak,
nopa eeka kiki siikiita.”
9 Jisas rii riina eecha wor: “Pilip ada kwotaka mashi harapa nedii tarek, mii boy
ana saka hecharek? Ma ana henyey, rii eeta Apoko riina hebato. Boyewak mii eecha
wocho, ‘Apokoriina na nona mukuchi?’
10 Kapo mii ana hiki siitiichikasakech ada Apoko riitaka eecha tawak, riita adaka
eecha tawa. Ada kwona batawa maji ansaka eeji inyakak hikichi batawak. Apoko rii
adaka tawak, rii riiti yon otiichichu.

11 Kwota na diita majin hiki siitiichicha Apoko rii adaka tawak, an riitaka tawa. Kwo
ana hikinan siiney, ii napa ada otii tawa yon hechi napa ana hiki siitiichi.
12 “Ada maji siikenen bato: ma rii ana hiki siitiichinyey, eyey ada otii tawa yikadey
yon riipa otiibatakiita. Komas riipa otiina yo siipa harapa mayaka siinak, ada otii tawa
yon dagiir poyekiita. Ada Apoko riitak ikiita. Eena eecha otiitakiita.
13 Eyey boboyen kwota eeji hik wohenyey, ii anapa otiichikiita. Eecha otiinak, Apoko
riiti hadabas boboy siipa Yikapwa riiti hik geenyek kwodii wo mukuchikiita.
14 Kwota eeji hik boy boboyen ana wohenyey anapa otiichikiita.

JISAS RII WORI HOLI SPIRITEN HEECHINAK YAKEN EENA WOR

15 “Kwota ana rukusiitaney, iipa kwo eeji lon sumowubatakiita.
16 Anapa eeji Apoko riina wohenyak, riipa kwona anadii kiyatay tawa boboy pochin
kwona habakiita. Hanak, riipa kwotaka eechaba eechaba takiita. Dii eeta omutiik
Spirit.
17 Diita nosapek tawa ma mima ye kiki siichi yakasakech. Ye riina hekasakech,
hikikasakech. Wowak, kwo riina hecho. Rii kwotaka tawa. Kwoti inyaka woka tawa.
18 “Anapa saka kwona heechikiitawak. Anapa kwotak yakiita.
19 Ameda siinak, diita nosapek tawa ma mima yepa saka an kawka hekiitawak.
Wowey, kwopa ana hekiita. Ada eechaba eechaba tawaga kwopa eechaba takiita.
20 Eeta komas nedii ad eeji Apoko riitaka eecha tawey, kwo hekiita. Kwo eecha
hekiita kwo adaka tawak, ada kwotaka eecha tawa.
21 Ma riieeji lon yeechi sumowutaney, eeta ma rii ana rukusiito. Rukusiitawey, iipa
eeji Apoko riipa riina rukusiibatakiita. Wowak, anapa eechaba riina rukusiibatakiita.
Wowak, ada geenyek ya sayanak, riipa an hehar hekiita.”
22 Anadii Judas (Iskeriot, yaho) rii Jisas riina woher: “Harapa Ma, boyewak
mii notaban geenyek mukuchichawak, diita nosapek tawa ma mima yensakapa
mukuchibakiitawak?”
23 Jisas rii awasen eecha wor: “Ma rii ana rukusiitaney, riipa eeji majin sumowu-
takiita. Wonyak, eeji Apoko riipa eeta ma riina rukusiitakiita. Wonyak, sipa riitaka
yanak, eechaba eechaba riitaka takiita.
24 Eeta ma rii ana rukusiinan biish tawey, riita eeji majin sumowukasakech. Diita
majin kwota meeji tari, ii eeji majikasakech. Ana heechirek yar Apoko riiti maji.
25 “Ada kwotaka eecha tarek, diita boboyen ada kwona sawotar.
26 Eeta kiyatay tawa nareboyen, eeta Holi Spiriten, eeji hik eeta Apoko riipa
heechinak yakiita. Eeta Holi Spirit riipa yanak, riipa kwona eyey boboyen pokiitanak,
ada kwona mashi sawor eyey majin riipa yaya kwoti masekiibak heechikiita.
27 “Ada heechi ik otiinak, eshar kwoya ta boboyen kwotana heechi ikiita. Eeji eshar
kwoyaba ta boboyen kwona heechi ikiita. Diita nosapek tawa ma mima yecha eshar
kwoya tawa boboyen kwona hatawaga an eecha hakasakech. Opoche kwi inyaka
negarabochi akiitanakech.
28 Ada kwona heechi ichi awasen kawka kwotak yakiita ii kwo meejir. Kwota ana
rukusiiteyega, ada eeji Apoko iken otiitawey, kwo waga eena meejichi kwoya hikitu.
Apoko rii eeta harapa. An dagiir poyetu.
29 Dii saka yatawak, ada kwona wocho. Ii yanak, napa kwo eena hiki siitiichi.
30 “Anapa kwotaka nokwapa maji kawka bakasakech. Diita nosapen aka tabo
yichawa ma rii yato. Riiti hapaga tawa boboy sii ya ana siitii kowukasakech.
31 Wowak, diita nosapek tawa ma ye sa hiki ada Apokon rukusiito. Eena Apoko riita
ana batawa eyey majin ada eena otiito. Na sokwanak, hawa ik.”

15

JISAS RII EECHA WOCHO: "ADAKA NA EECHA CHISHI TA"

1 "Ada eeta me nawaba. Eeji Apoko rii nowo yo otii tawa ma.
2 Eeji me tapa omu wanan siiney, ii Apoko rii tiimii raboto. Eyey, me tapa omu
watawey, Apoko rii eena hechi tiimii poy tawak rii hehar tawak, omu hehar wato.
3 Ada kwona sawotar maji sii eeta kwona tiimii poy hamar.
4 Kwota na adabaka eecha ta. Tanak, kwotaka eecha takiita. Me tapa nawabak tanan
siiney, iipa boyega siik watakiita? Eechaba tawa kwota adaka tanan siiney, kwo omu
wakasakech.
5 "Ada eeta me nawaba kwo eeta me tapa. Eeta ma ye adaka tanak, an yechaka taney,
yepa harapa siiken watakiita. Kwota ana heechi inyey, kwopa omu wakasakech.
6 Ma por rii adaka tanan siiney, riin me tapaga tiimiichi rabonak, riipa reekiisiikiita.
Wonyak, eeta me tapa yen ye i yopo yichi hik tukutu.
7 "Kwota adaka eecha taney, eeji maji sii kwotaka eecha taney, kwo yaken hikina
eyey boboyen wohenyey, iipa kwo yakiita.
8 Wowak, kwo siik harapa watanak, kwo eeji disaipel siinak, eeta nobok eeji Apoko
ri hi eetapa harapa siikiita.
9 Apoko rii ana rukusii tawaga, ada kwona eechaba rukusiito. Eena na ada rukusii
tawa boboyek na ta.
10 Kwota eeji lon hehar sumowu taney, ii kwopa eeji rukusii tawa boboyek eeka
siikiita. Ada eeji Apoko riiti majin sumowu tari, ada riiti rukusii tawa boboyek eeka
tawaga, kwopa eeji rukusii tawaboboyek eechaba siikiita.
11 Diita majin ada kwona ba hamar. Eena ada kwoya hiki tawa boboysa kwoti sugu
wopuk ta. Tanak, kwoti sugu wopuk takiikiisiichi tanak, na kwoya hiki ta.
12 "Dii eeta eeji lo eecha tawa: Ada kwona rukiisii tawaga kwo na eechaba kwoti
yaka kumwoyenrukusiiba ta.
13 Ma por rii riiti nareboyen kiyatayeken maban mayama heechiney, akar rukusii
tawa boboy sii diina dagiir poyechi kepi siikasakech.
14 Kwota eeji majin eecha sumowu taney, kwo eeta eeji apoma tawa.
15 "Yo otii wakasa ma ye yechi harapa ma riita otii tawa boboyen hekasakech. Eena
ada kwona yo otii wakasa ma habakasakech. Yaho. Eyey majin ada eeji Apoko riitak
yarin, ada kwona sawo hamar. Eena ada kwona nareboy wocho.
16 "Kwota ana hisiikasakech. Yaho. Ada kwona hisiir. Kwota inyak harapa siiken
waken eena hisiir. Eecha otiiri, siik eechaba eechaba takiita. Eecha otiiri, kwota eeji
hik Apoko riina yaken otiina boboyen wohenyey, ii riipa hakiita.
17 Dii eeta eeji lo maji: anadii man na rukusii ta.

NOSAPEK TAWA MA YEPA DISAIPEL YENYA OW ANA PIKIITA

18 "Diita nosapek tawa ma yecha kwona yuyataney, kwo na hiki mapo ye ana
yuyeechi ow ana pir.
19 Kwota diita nosapek tawa ma taney, diita nosapek tawa ma yepa kwona
rukusiitakiita. Wowak, kwo diita nosapek tarin, ada kwona hisiirek, kwo diita nosapek
yechikasakech. Eena diita nosapek tawa ma ye yuyato.
20 Ada kwona bar majin opoche abosuchitanakech. Na hiki ta, yo otii wakasa ma ye
yechi harapa man dagiir poyekasakech. Yecha ana kikir poyeri, yepa kwona eechaba
kikir poyekiita. Ye eeji majin sumowuyega, ii ye waga kwoti majin sumowubawa.
21 Wowey, ye ana heechirek yar Apoko riina hekasakech. Eena kwo eeji yo otii ma
taweyn yepa kapasek otiikiita.
22 "Ada ya yenya maji banan siiyega, ye waga kapasek boboy takasakech. Wowey,
apa ye kapasek boboy veenyi nobokasakech.

23 Nokwapa nokwapa yon anadii ma ye eeji Apoko riina yuyabato.
24 Nokwapa nokwapa yon anadii ma ye eena otiikasakech. Ada ya yechi nediik eeka otii mukuchir. Ada eeta yon yechi nediik ya otiinan siiyega ye waga kapasek boboykasakech. Wowey, apa ye he hamarek, eena ye ana eeji Apoko riitaka sinya yuyato.
25 Wowak, yechi lo maji sii eecha wocho: 'Yecha ana biish sobo yuyato.'
26 "Komas kwona kiyatayek tawa ma, Spirit siiken, rii Apoko riitaka taweyn, ada i heechinak, rii ya ana maji kwona batakiita.
27 Kwo na eechaba sawoba ta. Mashi kwo adaka tarek, ada tasiir yo sii i i diita apa nedii. Eena na sawo ye i ta.

16

1 "Kwota ana hiki siitiichichawa boboyen abosuchinakech eena ada kwona diita majin wocho.
2 Komas ye kwona otu akak otii poyechinyak geenyik ya sayakiita. Komas nedii yanak, kwona pi sowakwo hamakiita. Wonyak, eecha hiki takiita ye God ri yon kiyatay tawa ma.
3 Wowey, ye Apoko riina saka hechawak, ana saka heb akiitawak eena eecha otiikiita.
4 Wowey, ada kwona diita boboyen ba hamar. Komas diita boboy sokwanak, kwo napa ada mashi sawo tarin hiki ta."

HOLI SPIRIT RIITI YO

5 "Mashi ada kwotaka eecha tarek, ada eena kwona sawokasakech.
6 Wowak, apa ada ana heechirek yar Apoko riitak ichu. Wowak, kwoti nediik tawa ma por rii ada i eemen ana wohekasakech.
7 Yaho. Ada diita majin kwona batawey, kwi bii kapo nomoyato. Ada kwona maji siikenen wocho. Ada heechi inyey, eeta boboy sii kwona kiyatay boboy. Ada inyan siiney kwona kiyatay boboy rii yakasakech. Wowak, ada heechi inyey, anapa riina wochinak, ya kwona kiyatayi takiita.
8 Komas riita ya otiichinyak, diita nosapek tawa ma yepa kapasek boboy siiti mun hekiita. Yepa nagwa nagwa kepi otii tawa boboy siiti mun hebakiita. Yepa anasa tawa boboy siiti mun hebakiita.
9 Yecha ana hiki siitiichinyan biish tawey, ii eeta ye kapasek boboyeka eecha tawa.
10 Ada eeta Apoko riitak awasen inyak, kwo kawka ana saka hekiitawak, ii yepa nagwa nagwa otii tawa boboy siiti mun hekiita.
11 Diita nosapek aka tabo yichawa ma riin anaseechi otii poyerek, eena yepa anasatawa boboyen hekiita.
12 "Ada nokwapa nokwapa majin kwona wok, wonyey, kwopa kapo saka hehar eyey meeji hamakiitawak.
13 Komas omutiik tawa Spirit riipa ya kwona siiken tawa boboyen mukuchitakiita. Yanak, riipa saka riiti inyakak saniga otiitakiitawak. Yaho. Riita meejir majin iiban sawotakiita. Riipa kwona komas yak tawa boboyen eena sawotakiita.
14 Riipa eeji majiba yeechi kwona sawotakiita. Eecha otiitanak, riipa eeka eeji hin yesokwatakiita.
15 Eyey Apoko riiti boboy eeta eejiyiba. Eena ada eecha wocho eeta Spirit rii eeji maji yeechi kwona sawotakiita.

KWO MAPO NOMUYATAWA BOBOYEN ABOSUCHI KWOYA HIKITAKIITA

16 "Ameda nedii siinak, kwopa an sak kawka hekiitawak. Komas ameda nedii siichi kwopa ana kawka hekiita."

17 Riiti disaipel kaw ye eecha batar: “Ii boy maji mun rii nona wocho? Rii eecha
wochi, ‘Ameda nedii siinak, kwopa an saka kawka hekiitawak. Komas nedii siichi
kwopa ana kawka hekiita! Rii kawka eecha wocho, ‘An Apoko riitak iku!”
18 Ye eecha woher, “Diita ameda nediin riita wowey, rii boyen wowa? No riita bawa
maji mun meejikasakech!”
19 Jisas rii hikir yecha woheken otiir majin. Eena rii yenya eecha wor: “Kwoboy ada
kwona bar maji mun eena wopoy paka hecho? Ada kowna wowa: ‘Ameda nedii siinak,
kwopa an hekasakech. Komas ameda siinak, kwopa na kawka hekiita.’
20 Ada kwona maji siikenen wocho: Kwopa keya keyaniga inyakapwa hkitakiita.
Wonyak, diita nosapek tawa ma mima yepa kwoya hiki ye itanak, kwoti bii apa
nomuyatakiita. Wonyak, bii nomuyatawa boboy siipa dareboyenak, kwopa kwoyawoy
hikitakiita.
21 Mima yikapwan yimowuk otiiwa nedii sii yawak, sii inyakapwa hikitu. Sii hecho
kapa meeji tawa nedii sii yato. Eena inyakapwa hikitu. Wowak, yikapwan yimowu
hamanak, sii kapa meejitar boboyen abosuchitakiita. Yikapwa yimowu hamarek diita
nosapek tawak eena sii abosuchi kwoya hikitu.
22 Kwo eechaba tawa. Apa kwi bii nomuyato. Wowak, anapa way kwon
kawka henyak kwopa kwoya woy hikitakiita. Kwoti kwoya hiki tawa boboyen
nasowoyekasakech.
23 “Eeta nedii yanak, kwopa ana boy boboyen wohekasakech. Ada kwona maji
siikenen bato: Kwo Apoko riita kwona boboyen haken wohenyey, riipa eeji hik kwona
hakiita.
24 Mashi kwo eeji hik boboyen yaken wohekaskech. Apa na wo hecha. Wonyak,
kwopa yatakiita. Eena kwi sugu wopu kwoya woy hikitu.”

JISAS RII DIITA NOSAPEK OTII TAWA ABON RII DAGIIR POY HAMAR

25 “Ada kwona diita boboy wochari, ada shi tawa majik wochar. Ada komas kwona
shiyi tawa majik bakasakech. Eeta nediik ada kwona geenyik Apoko riina kwodii wo
mukuchikiita.
26-27 Eeta nediik kwopa eeji hik God riina maji batakiita. Ada eecha bakasakech ‘Ada
Apoko riina kwona kiyatayeken wohekasakech.’ Yaho. Apoko riita kwona rukusiito.
Kwo ana rukusiitawey, kwo ana God riita heechirek, yarek eena hiki siitiichichawak,
eena God riita kwona rukusiito.
28 Mashi ada Apokoka taren heechi diita nosapek yar. Apa ada diita nosapen heechi
Apokok ichu.”
29 Worek, riiti disaipel ye meejichi eecha wor: “Apa mii geenyik kwodii wocho. Mii
shiyi majik bakasakech.
30 Apa no hecho namey ma miina awasen wohekasakech. Mii eyey boboyen hecho.
Eena nota miina hiki siitiichichu. Mii God riitaka eecha taren yar.”
31 Jisas rii awasen eecha wor: “Apa kwo boy hiki siitiichichu?
32 Eeta nedii yato. Ayo, eeta apa yawa. Yepa kwona kikirichinyak, kwopa heechi
kwoti akamak saniga saniga i ye yanak, adaba saniga diika takiita. Wowak, ada saniga
takasakech. Apoko rii adaka eecha tawa.
33 Ada hikitu kwoti inyaka sa adaka tanak kwo na kwoya hiki ta. Eena ada diita
majin kwona wocho. Kwo diita nosapek tawey, nomuyato. Wowak, kwoti inyaka sa
hapaga siichi ta. Ada diita nosapek tawa boboyen dagiir poy hamar.”

17

JISAS RII DISAIPEL YENYA KIYATAYEKEN EENA GOD RIINA MAJI BATAR

1 Jisas rii diita majin ba hamarek, rii neren now hechi eecha wor: “Apoko, diita nedii
sii yawa. Mii napa miiti Yikapwa riiti hinna yesokwa ta.

2 Wonyak, Yikapwa riipa miiti hin yesokwaba takiita. Miita Jisas Kraist riina eyey
man siitii kowu hapaga boboyen hakiita.
3 Eechaba eechaba tak tawa boboy diitata: ma ye sa he mii, omutiik tawa God, Jisas
Kraist, miita heechirek yar Yikapwa, riina sa heba ta.
4 “Ada miiti hadabas boboyen yaya nosapek tawa man mukuchir. Ada miita ana har
yo otii hamar.
5 Apoko! Apa miitaka tawa hadabas boboyen na ana ha. Mashi adaka eecha tar
boboyen nosap sokwanan biish tar nediik tar boboyen eena na ana ha.
6 “Diita nosapek tawa ma kawen miita ana hari, yenya ada miina mukuchi hamar.
Yecha miiti tawa. Tawak, yenya miita ana har. Yecha miiti majin mayishichi
sumowutar.
7 Apa yecha hecho eyey miita ana har boboyen, miita ana har.
8 Miita ana har majin ada yenya har. Worek, yecha yar. Yecha hecho ada miitaka
taren heechi yar. Yecha hiki siitiichichu miita ana heechirek, an yar.
9 “Miita yenya kiyatayeken ada miina maji bato. Ada diita nosapek tawa ma yenya
maji bachikasakech. Yaho. Miita ana har ma yechaban ada bachichu. Eeta miitiyiba
eena ada bachichu.
10 Eeji boboy eyey eeta miitiyiba. Miiti eyey boboy eeta eejiyiba. Wowak ye eeji hin
yesokwato.
11 “Ada heechi kawka miitak yak otiito. Ada diita nosapek takasakech. Yechaba diika
takiita. Holi Apoko yenya na hehar siitii kowu ta. Yepa miiti hik eeka sapa ta. Miita
ana har hibak sapa ta. Wonyak, ye sapa podatebakta. Shicha podatebak tawaga, sapa
eecha ta.
12 Ada yechada tar nedii an yenya hehar ta. Ye miiti hik tarek, ye kepi tar. Eeta hi
miita ana har hi. Ada yenya hehar otiitarek, por kapasek siikasakech. Ma podar riitaba
wurubu yarebo tawa. Mashi keyir maji sii eecha wor riipa wurubu yarebokiita. Mashi
heyir maji sii sokwa siiken taken eena rii eecha tar.
13 Apa ada miitak yato. Yechi sugu wopu sa takiikiisiinak kwoya woy hiki ta eena
diita nosapek kwona wocho.
14 “Ada miiti maji yenya ha hamar. Ada diita nosap ma yechikasakech. Yecha eechab
diita nosap yechikasakech. Eena diita nosap ma ye yenya yuyato.
15 Miita yenya diita nosap tawan yeechi ye iken ada eena miina wohekasakech.
Yaho. Ada miina wohechawey, miita yenya hehar tanak, Gaba rii yenya yeechi wadey
siikasakech.
16 Ada diita nosapeksaskech. Ye eechaba diita nosapekasakech.
17 Miiti maji eeta maji siiken. Miita eeta majik na yenya otiichinyak, ye sa holi ma
kepiga sii.
18 Miita ana heechirek, diita nosapek yarega ada yenya eechaba heechirek, diita
nosapek ir.
19 Yecha kepi siiken eena eeji maban miina hato. Ada gegiyato yecha sokwaniga miiti
ma siiken eena ada miina hato.
20 “Ada miina maji batawey, yechabansaniga bachikasakech. Yaho. Batawey, eeta
ma yecha yechi majin meejichi ana hiki siitiichikeneena bato.
21 Yecha podarebak hiki takeneena ada miina wohecho. Apoko, miita adaka tawak,
ada miitaka tawaga yecha eecha takeneena ada wohecho.
22 Eeta hadabas boboyen miita ana hari, ada yenya ha hamar. Miita sicha podebak
tawaga yecha sa eechaba podatebak ta.
23 Miita adaka tawak, ada yechaka tawak, yepa sokwa podatebak siikiita. Eecha
otiitaney, diita nosap tawa ma yepa eecha hikiita miita ana heechirek yar. Yecha keena
eecha hikikiita miita ana rukusiitawaga, miita yenya eechaba rukusiibato.

24 “Apoko, ada hikitu miita ana har ma yecha ada tawa eemebak taken an hikitu.
Eecha tanak, miita ana har boboyen, hadabas boboyen, ye sapa heba ta. Diita nosap
saka otii tar nediik miita ana rukusiitar boboyen har.
25 Yo omutiikeban otii tawa Apoko, diita nosapek tawa ma ye miina saka hechawak.
Wowak, ada miina hecho. Diita nosapek tawa ma ye miina saka hechawak. Wowak,
ada miina hecho. Diita ma ye eecha hecho miita ana heechirek, an diika yar.
26 Ada miiti hin yenya geenyik kwodii wo mukuchirek, ada kawka eechaba otiikiita.
Miita ana rukusii tawa boboyen yechaka eecha siiken, ada yechaka eecha taken, eena
ada eecha otiito.”

18

OW ANA PICHAWA MA YE JISAS RIINA YAR

1 Jisas rii God riina maji bar hamarek, worek, rii riiti disaipel yechaka i Kidron pa
reekiichi akar yepak ir. Ye hapaka tar eem sii eeka tarek, eena Jisas rii riiti disaipel
yechaka eeka i yarer.
2 Judas, Jisas riina anadii ma tapak how haken otiitar ma, rii eeta eemen hebatar.
Eechaba eechaba nedii Jisas rii riiti disaipel yechaka eeta eemek yaya yichar. Eena
hebatar.
3 Eena, Judas rii, gavman yechi ow ana pichawa ma yechaka eeta eemek ir. Perisi
ye opelen otiitar ma ye yechi ow ana pichawa ma yenya heechirek iri, Judas riitaka
eecha ibar. Yecha iri, habata ow ana pichawa boboyeka eecha neekii neekii ir.
4 Worek, Jisas rii her eyey boboy riitak yak otiiri, worek, rii sokwa i bana bana
siitiichi yenya woher: “Kwo naman yeshato?”
5 Worek, ye awasen eecha wor: “No Nasaret Jisas ya yeshato.” Worek, rii awasen
yenya eecha wor: “Ada diitata.” Judas, Jisas riina mukuchir ma, rii yechaka eecha
siitiibatar.
6 Jisas rii eecha worek, “Ada diitata,” ye meejichi sen sen iri, nosapek sakar.
7 Worek, Jisas rii yenya kawka woher, “Kwo naman yeshato?” Worek, ye eecha wor:
“Nasaret Jisas.”
8 Worek, Jisas rii awasen eecha wor: “Ada kwona wo hamawa, ada diitat. Kwo ana
yeshataney, diita ma yenya na heechinak, sapa i.”
9 Kapo boyewak diita majin rii wor? Mashi rii God riina eecha wor: “Diita miita ana
har ma yen ada por heechinak sakakasakech.” Diita maji siita siiken wey sokwaken
eena rii eecha wor.
10 Worek, Saimon Pita eekika eecha tari, rii eekin heyi huguruk yeechi rii opelen
otiitar harapa ma riiti yo otiitar sakasa ma poren riiti mabiya mama yepan tiimii rabor.
Eeta wakasa ma riiti hi, Malkas.
11 Worek, Jisas rii Pita riina wor: “Miiti eekin na saragak awasen heyi heechi. Ii boy
ana Apoko riita har kapa meeji tawa heebiyan anapa saka boy uku akiitawak?”

YE JISAS RIINA YEECHI ANAS RIITAK YE IR

12 Worek, gavman ow ana pichawa ma yechaka, yechi harapa ma riitak, Ju ma yechi
ow ana pichawa ma yechaka ye Jisas riina yeechi pokok jir.
13 Jirek, ye Anas riitak ye ir. Anas riiti mima siiti apoko eeta Kaiapas. Kaiapas rii eeta
sukwiya harapa opelen otii hechar ma.
14 Kaiapas rii mashi Ju ma yenya eecha wor: “Sabor ma podareba hanak, eyey ma
miman kiyatayechi hacho.”

PITA RII EECHA WOR: “AN JISAS RIINA HEKASAKECH”

15 Saimon Pita rii akar disaipel por riitaka piir Jisas riina sumowutar. Opelenotiitar
harapa ma rii eeta akar disaipel poren hechar. Eena rii opelen otiitar ma riiti inyik
iyarebar.

16 Wowak, Pita rii sabak nuburejaka bana bana siitiitar. Akar disaipel riin oplen
otiitar harapa ma rii hechari rii nuberejan siitii kowutar mima siina worek, rii Pita
riin i yayarer.
17 Nuberejan siitii kowutar mima sii Pita riina woher: “Mii kapo diita ma riiti
disaipelebatar.”
Worek, Pita rii awasen eecha wor: “Yaho. Adakasakech.”
18 Yo otiitar ma ye siitii kowutar ma yechaka hin tukuchi maba neekiir yarek eena
he waretar. Worek, Pita rii i yechaka eecha siitiichi hi warebatar.

OPELEN OTIITAR HARAPA MA RII JISAS RIINA WOHER

19 Eeta opelen otiitar harapa ma rii Jisas riina woher riita pokiitar majin disaipel
yechi majin eena woher.
20 Worek, Jisas rii awasen eecha wor: “Ada majin eyey ma mima yechimisomak
geenyek kwodii wochar. Eechaba eechaba nedii ad lotu akak yenya sawotarek, tebel
akak sawotar. Ju ma yecha ya yopo wuchi yichar eemek eeka an sawotar. An boy
majin veenyi eemek pochi bakasakech.
21 Boyewak mii ana wochecho? Na eeta majin mmejitar ma yenya wohe. Ada batar
maji ye meejitar.”
22 Rii eecha wocharek, kubu neeki ma por rii bana siitiitari rii Jisas riina pichi eecha
wor: “Mii boyewak harapa ma riina eecha wocho?”
23 Worek, Jisas rii awasen eecha wor: “Ada kapasek majin bataney, ii na eeta kapasek
maji siin geenyek kwodii wo. Ada maji kepin bataney, boyewak mii ana piwa?”
24 Worek, Jisas riin jir poko eechaba tarek, Anas rii riin heechirek, Kaiapas riitak ir.

PITA RII KAWKA WOR: ADA JISAS RIINA HEKASAKECH

25 Worek, Saimon Pita rii siitii hi watarek, ye riina eecha wor: “Mii kapo riiti
disaipeleba?” Rii veenyechi eecha wor: “Yaho. Adakasakech.”
26 Worek, opelen otiitar harapa ma riiti yo otiitar wakasa ma por, Pita riita mabiyan
tiimiir ma riiti magapa, rii eecha wor: “Ada miina kapo yichar eemek hebar?”
27 Worek, Pita rii awasen eecha wor: “Yaho.” Worek, apochoko aya wor.

YE JISAS RIINA YEECHI PAILAT RIITAK YE IR

28 Worek, ye Jisas riina yeechi Kaiapas riina heechi harapa gavman ma riiti akak
ye ir. Eeta niyega hubuk. Yecha eeta harapa gavman ma riiti akan iyarekasakech. Ye
eecha hikir, “Nota otiiniga kehanak, nopa kapo Pasova nokusha akasakech. Eena ye
iyarekasakech.
29 Worek, eena ye geenyek tarek, Pailat rii ya saya yenya woher: “Kwo diita ma riin
boyewak anasaken otiito?”
30 Worek, ye awasen eecha wor: “Diita ma riita kapasek boboyen otiinan biish
teyega, no waga saka miitak yayawak.”
31 Worek, Pailat rii yenya eecha wor: “Na keena kwota otii tawa aboga eecha otiiniga
anasa.”
Worek, eeta Ju ma ye riina eecha wor: “Nota man por pi sowakwo nobokasakech.”
32 Mashi nedii Jisas rii ha majin wori eeta maji sii eeta sokwa siiken majik siir.
33 Eena Paiat rii heechi gavman harapa ma riiti akak tawka iyarer. Worek, rii Jisas
riina uwa yayeechi woher: “Mii boy kapo Juda yechi aka tabo yima.”
34 Jisas rii awasen eecha wor: “Kapo miita saniga eeta majin hikichi ana wocho?
Kapo akar mak miina ana eecha wor?”
35 Pailat riiawasen eecha wor: “Mii boy eecha hikitu an boy Ju ma? Miiti ma ye
opelen otiitawa harapa ma yechaka kwo adak yayawa. Mii boyen otiir?”

36 Worek, Jisas rii awasen eecha wor: “Eeji yo otii wakasa ma ye waga ow ana piwa. Wowak, namey ma ana Juda yechi tapak how hakasakech. Wowey, eeji kigdom diita nosapek takasakech.”
37 Worek, eena Pailat rii eecha wor: “Wowak, mii aka tabo yima por? Jisas rii awasen eecha wor: “Miita keena eecha wocho, an aka tabo yima. Eeji awi sii ana yimowurek ada diita nosapek yar. Boyewak an yar? Ada boboy podaten otiiken eena yar. Maji siikeneban sawotaken eena ada yar. Eyey ma kaw ye maji siikeneka eecha tawey, ye ana meejito.”
38 Worek, Pailat rii awasen woher: “Maji siiken ii boy boboy?”

PAILAT RII JISAS RIINA MEK JI SIITIICHIKEN WOR

Worek, rii eecha bachi rii kawka Juda yechaka iyarer. Iyarechi rii eecha wor: “Ada riiti kapasek boboyen pochi hekasakech.
39 Wowey, kwoti Pasova otii tawa abo ada ma poren pokon heemachichawak, ichu. Eena kwo kapo hikitu ada Juda yechi aka tabo yiman heemachik?”
Worek, ye eena uwar: “Rii biish! Mii napa Barabas riina heemachi!” Barabas rii man pi sowakwotawak mey boboyen hikyik yato.
40 (-)

19

1 Worek, eena Pailat rii Jisas riina kubuk pir.
2 Ow ana pichar ma ye yamika tar pokon yeechi makwoga otiichi riiti masekiik ruwuchir. Ruwuchirek, siivatabi nayen ruwuchibar.
3 Ye yari, wohegachi woshi ar: “Sen, mii Juda yechi aka tabo yima.” Worek, ye i riina pir.
4 Worek, Pailat rii kawka geenyik i yarechi wor: “Na he. An riina yeechi Kwona geenyik ya sayato. Kwopa hekiita ada riiti kapasek boboyen kaw hekasakech.”
5 Worek, Jisas rii geenyik ya sayar. Worek, yamika tar pokon makwoga otiichi ruwuchiri, sii masekiik tarek, eecha ya sayar. Siivatabi nayen ruwuchiri sii tabatar. Worek, Pailat rii yenya wor: “Na diita ma riina he!”
6 Worek, opelen otiitar harapa ma ye, kubu neeki tar ma ye, riina hechi uwachi eecha wor: “Mek na ji siitiichi! Mek na ji siitiichi!”
Worek, Pailat rii eecha wor: “Kwota na keena yeechi yi i mek ji siitiichi. Ada riiti kapasek boboyen pochi hekasakech.”
7 Worek, eeta Juda ye riina awasen eecha wor: “Nowi lopochi tawa. Eetalo sii eecha wocho: eeta ma rii sa ha. Riita eecha wor: “Ada God riiti Yikapwa.”
8 Pailat rii eeta majin meejirek, rii harapa akiitar.
9 Worek, rii gavman ma riiti akak kawka i yarer. I yarerek, rii Jisas riina eecha wor: “Mii siitak taren yar?” Wori, Jisas rii awasen maji bakasakech.
10 Worek, Pailat rii riina wor: “Mii boyewak ana kapo bakasakech? Anapa keena kiki siinak miina heemachinyak, anapa keena miina mek ji siitiichikiita.”
11 Jisas rii awasen eecha wor: “Howuk tawa God riita miina hapaga tawa boboyen hanan siiyega, mi hapaga boboy sii ana dagiir poyekasakech. Wowak, eena ma ye miiti tapak howu hari, yechi kapasek boboy eeta harapa mayak. Miiti kapasek boboyeka kiki siikasakech.”
12 Pailat rii eena meejirek, rii eena riina heechinak i nobon yeshar. Wori, Juda ye uwar: “Miita diita ma riina heechinak, inyey, ii miipa Sisa riiti nareboyekasakech. Rii eecha wochawey, ada eeta aka tabo yima, ii Sisa riina ow ana pichu!”
13 Worek, Paiat rii diita majin meejirek, rii Jisas riina geenyik yeechi ya sayar. Worek, rii anasak tawa tiikiirek eeka yichir. Ye eecha habatar papaga tar eem. Hibru maji eecha wochar, Gabata.

14 Diita nedii Pasova nokusha a nediin sayaretar. Dii eeta kiya nokun atawa nedii.
Pailat rii Juda yenya wor: “Na kwoti aka tabo yima riin he!”
15 Worek, rii awasen eecha wor: “Na ye i. Mek ji siitii ji!”
Pailat rii yenya awasen eecha wor: “Kwo boy eecha hikitu, kwoti aka tabo yiman ad
ye i mek ji siitiichik!” Worek, opelen otiitar harapa ma ye eecha wor: “Noti akar aka
tabo yima takasakech. Sisa riitaba eeta noti aka tabo yima podar!”
16 Worek, eena Pailat rii Jisas riina mek ji siitiichiken yechi tapak how har.

YE JISAS RIINA MEK JI SIITIICHIR

17 Worek, eena ye Jisas riina yeechi riina ji siitiichi men harek, rii kiyaniga akaman
heechi eem pochik ye ir. Eeta eem siiti hi, Masekii Hapa.
18 Eeta eem riina mek ji siitiichir eem. Akar ma upurus piiriin yepa yepa akar mek
irek, Jisas riin nediik jir.
19 Worek, Pailat rii maji kawen keyichi eeta mebak heechir. Rii eecha keyir, “Nasaret
Jisas, Juda Yechi Aka Tabo Yima.”
20 Eeta eem Jisas riina mek ji siitiichir eem harapa akama pochi eeka bana bana tar.
Eena nokwapa Ju ma ye eeta keyir majin kenyitar. Pailat rii eeta majin Hibru majik
keyirek, Rom majik keyirek, Grik majik keyir.
21 Worek, eeta Juda opelen otiitar harapa ma ye Pailat riitak i maji eecha wor:
“Opoche mii eecha keyitanakech, Ju Ma Yechi Aka Tabo Yima. Mii na eecha keyi, Diita
Ma Rii Eecha Wor: Ada Ju Ma Yechi Aka Tabo Yima.”
22 Worek, Pailat rii awasen eecha wor: “Ada eecha keyiri, eeta an keyi abor.”
23 Eeta gavman ow ana pichar ma ye Jisas riina mek ji siitiichi hamarek, ye riiti
siivatabin yeechi diipiira kapiira yopo yichi ow ana pichar ma ye homachi ye i yayar.
Worek, ri saket yabar. Diita saketsiin kapa nobokasakech. Podareba tar.
24 Eena gavman ow ana pichawa ma ye eecha wor: “No diigiikasakech. Sa eecha
tanak, nota satu anemesheroko tanak, eeka sapa ma porek ya.” Yecha otiirek, mashi
keyir maji sii eeta sokwa siiken siir. Keyir maji sii eecha wor:
“Ye eeji siivatabin yeechi yaya homachirek,
Eeji saket satu anamesh rokochi ma porek yar.”

Ow ana pichawa ma ye eecha otiir.
25 Jisas riina jir mek riiti awi siitaka siiti kumwoy siitak, Klopas riiti mima, Maria,
siitaka, Magdala Maria, siitaka ye eecha eeka siitiitar.
26 Jisasrii riiti awi siina herek, riiti disaipel por rii riina rukusiitar ma riina hebar.
Worek, eena rii eecha wor: “Diita ma rii eeta niji yikapwa.”
27 Worek, rii eeta disaipel riina eecha wor: “Diita mima sii eeta miiti awi.” Worek,
eeta nediik disaipel rii Maria siina yeechi riiti akak ye irek, hehar otii hechatar.

JISAS RIITA HAR

28 Eecha otii hamarek, Jisas rii her riiti yo eeta hamar. Keyir maji eecha wor, “Ada
biiriiwaga reekiisowak, ukun aken.” Rii eecha worek, eeta maji sii ya geenyik sokwar.
29 Heebiya pochi eeka tari ye viniga ukun sheke atawa boboy eeta heebiya wok
heechir. Worek, kubuk jichi Jisas riiti kujak heechirek, rii ar.
30 Jisas rii ukun eechi eecha wor: “Eeta hamawa!” Worek, rii masekii eeta saka
jeyirek, eeta kuriidiichir.

JISAS RIITI BAYAGEYN YABUK PIR

31 Eeta nedii Pasova sayaretar nedii. Eeta akama siitar nedii sii harapa nedii, eena
eeta nediik Juda ye maba mek tanak, yuyar. Worek, ye Pailat riina wor: “No yechi
yatiin reekiinak, maban yeechi ye ik.

32 Worek, gavman ow ana pi ma ye i ma upurus Jisas riitaka eecha jiri, piiriiti yatiin reekiir.
33 Worek, ye ya Jisas riina heri, rii ha siiken harek, eena saka rii yatiin reekiirek.
34 Worek, ow ana pichar ma por rii Jisas riiti bayegeyn yabuk pirek, pika ukuka eecha gwotii sakar.
35 Ma por ii eena heri, rii geenyik kwodii wor. Eeta kwodii wor maji sii eeta maji siiken. Eena kwota na hiki siitiichicha.
36 Mashi keyir maji eecha wor: “Ye ri yatiin reekiikasakech.” Eecha otiiri, eeta maji sii eeta ya geenyik sokwar.
37 Akar mashi keyir maji sii eecha wocho: “Ma mima ye eeta pir ma riina hekiita.”

YE JISAS RIITI MABAN YEECHI YE I PAPA SUPUK SEECHIR

38 Ii hamarek, Arimatia Josep rii ya Paiat riina wor: Jisas riiti maban yeechi ye i chiken. Josep rii Jisas riiti disaipel por tar. Echa tari, rii Juda yenya akiirek, eena riiti hiki siitiichichar boboyen rii veenyir. Paiat rii bar majin meejichi eecha wor: “Na yeechi ye i chi.” Worek, Josep rii maban yeechi ye ir.
39 Nikodimas, rii mashi Jisas riina niyik ya heri, rii Josep riitaka piir eecha ir. Josep rii kwowa ya tawa boboyeka eecha yayar. Eeta pi yechi hi, miir, alos. Eeta boboy si nomu 100 paun.
40 Piir Jisas riiti maban yeechi siivatabik jichi Juda yecha otii tawa aboga eecha otiir. Kwowa ya tawa ukuk neekichi ye ir.
41 Jisas riina mek ji siitiichir eemek nowo pochi eeka tar. Eeta nowok tiiriimo akar eeka tar. Papa supu tiiriimo eeka tar. Mashi ma por eeta tiiriimok chikasakech.
42 Eeta yadii nedii Juda yecha Pasova sayaretar nedii. Eeta tiiriimo supu eeka bana bana tarek, eena piir ye i eeka chir.

20

JISAS RII SANIYEECHI AWASEN YESOKWAR

1 Sand yadii uhadiirek, niyi kaw tarek, Magdalla Maria tiiriimo supun heken ir. Irek, sii her dasiipii paretar papa tagwa seechi tar.
2 Worek, sii heechi amaba i Saimon Pita riina akar disaipel, Jisas riita rukusiitari, yechaka eecha wor: “Yecha eeta Harapa riina tiiriimo supuk tarin, yeechi ye iwey, kapo siitak heechuwa?”
3 Worek, eena Pita riita akar disaipel poreka piiriita heechi tiiriimo supuk ir.
4 Piiriita amaba iri, akar disaipel por rii Pita riin dagiir poyechi mapo amaba i her.
5 Rii gamuchi mey heri, siivatabibak yicharek, her. Wowey, rii iyarekasakech.
6 Worek, Saimon Pita riita komas yari, rii ya nagwa nagwa tiiriimo supuk i yarer. I yearechi herei, siivatabi kawebak yichar.
7 Heri, siiviitabi pochi Jisas riiti maseken jiri, siin hebar. Eeta siivatabi siin saniga saniga har yichi ye ikasakech. Podatebak yopo wuchi yichitar.
8 Worek, akar disaipel por mapo yari, rii i yarebar. I yarebari, rii eena herek, rii hiki siitiichir.
9 Eeta nedii piir saka hikitarek God riiti mashi keyir maji eecha wor: Jisas riita hanak, saniyeechi kawka yesokwakiita.
10 Worek, eeta disaipel piir heechi piiriiti akak ir.

MAGDALA MARIA SII JISAS RIINA HER

11 Maria sii tiiriimo supuk bana bana siitii keyitarek, sii gamuchi won mey her.
12 Sii heri, ejel upurus piir siivatabi apaman ruwuchi yicharek sii her. Piir Jisas riiti maban seechir eemek por masekiik yicharek, por yatii hugushak yichar.
13 Piiriita hechi Maria siina eecha wor: “Na boyewak keyato?”

Worek, sii awasen piiriina eecha wor: “Ye eeji Harapa riina yeechi kapo siitak ye i heechuwa?”
14 Sii eecha wochi diiriiboyeri, sii Jisas riin her, siitatarek. Wori, Maria sii Jisas riin hekasakech.
15 Worek, Jisas rii siin maji wor: “Mama, ni boyewak keyato? Ni naman yeshato?”
Maria sii eecha hikir dii nowon siitii kowu tawa ma. Hikichi eecha wor: “Sen, miita yeechi ye siitak seechi taney, napa ana wonyak, an yeechi kiya ik.”
16 Jisas rii Maria siina eecha wor: “Maria.”
Worek, Maria sii diiriiboyerek, Hibru majik wor: “Rabonai.” Diita maji eecha wocho: “Tisa.”
17 Jisas rii siina eecha wor: “Opoche ana neeki heechanakech. An saka howuk i yowu tawak. Ada saka eeji Apoko riin ichawak. Wowak, nija napa i eeji yaka kumwoy yenya sawo: ‘Ada i yowunak, eeji Apoko riita, kwoti Apoko riitak riina hekiita. Eeji God kwoti God riina i hekiita.’ ”
18 Worek, Magdaa Maria sii ir. Irek, sii disaipe yenya eecha wor: “Ada Harapa riina her.” Sii Jisas riita bar majin sii yenya sawor.

DISAIPEL YE JISAS RIINA HER

19 Disaipel ye Juda yenya akiitarek, yecha tar aka nuburejan dasiipiichi yichar. Eeta Sande nedii ya ye i tar nediik Jisas rii ya yechi nediik siitiir. Siitiichi yen eecha wor: “Kwoti sugu wopu sa hehar ta.”
20 Eecha wochi rii riiti bayegeyn mukuchirek, tapan mukuchir. Eeta disaipel ye eeta Harapa riina herek, yecha kwoya woy hikitar.
21 Jisas rii yenya kawka wor: “Kwoti sugu wopu sa kepiba ta. Apoko riita ana heechirek yar. Eechaba ada kwona heechinak ikiita.”
22 Eecha wochi rii yenya piineechi kawka wor: “Kwo eeta Holi Spiriten yawa.
23 Kwo anadii ma yechi kapasek boboyen kwoyava yeechiney, kwi kapasek boboy eeta biish woy sowa. Kwota anadii ma yechi kapasek boboyen egesiichi heechi taney, yi kapasek boboy siipa yechaka eechaba takiita.”

TOMAS RII JISAS RIINA HER

24 Eeta nedii Jisas rii yari, disaipel ye 12 por yechaka takasakech. Riiti hi Tomas. Ri akar hi pochi Didimas.
25 Worek, akar disaipel ye riina wor: “No Harapa riina her!”
Worek, Tomas rii yenya eecha wor: “Ada riiti tapan pir wowi supun eena henyan siiney, eeji tapa riina wowi pir nobon neeki henyan siiney, eeji tapa riiti bayegeyn neeki henyan siiney, ii ada hiki siitiichikasakech. Eeta sii siiken!”
26 Komas 8 de siirek, Jisas riiti disaipel ye kawka i yarerek, Tomas iibak taba tar. Ye eyey nubureja dasiipii hamarek, worek, Jisas rii ya yechi nediik siitiir. Siitiirek, rii eecha wor: “Kwoti sugu wopu sa hehar ta.”
27 Worek, rii Tomas riina wor: “Miiti tapaman na diika yaya. Na eeji tapan he. Miiti tapan na yaya eeji bayegeyn na neeki he. Opoche hiki siitiichichawa boboyen nasowoyetanakech. Yaho. Mii na hiki siitiichi.”
28 Worek, Tomas rii awasen eecha wor: “Mii eeji Harapa! Mii eeji God!”
29 Worek, Jisas rii awasen riina eecha wor: “Mii ana hewey, mii boy hiki siitiichichu? Eeta ma ye ana henyan siiri, ana hiki siitiichichaney, ya sa kwoya hiki ta.”

JON RIITA KEYIR JE SIITI MU

30 Jisas rii nokwapa nokwapa akar mirakelen disaipel yechi misomak otiitar. Otiitari, ada eena eyey, diita jeyek keyakasakech.

31 Wowey, dii an keyi hamar. An keyiri, kwota Jisas riina hiki siitiichiken rii eeta Kraist, God riiti Yikapwa, eena ada keyir. Kwo hiki siitiichichaney, kwopa riiti hik eechaba eechaba siikiita.

21

7 DISAIPEL JISAS RIINA HER

1 Komas nediik Jisas rii kawka disaipel yechi misomak Taibirias pak eeka her. Diita nobok yechak eecha yar:
2 Saimon Pita, Tomas (ri hi pochi, Didimas), Nataniel (riiti eem Galili Kena), Sebedi riiti yikapwa upurus piir, Jisas riiti akar disaipel upurus piir yecha eecha eeka tar.
3 Worek, Saimon Pita rii yenya eecha wor: “An emiyep chik iku.” Worek, ye riina eecha wor: “Nota miitak ibak.” Worek, ye iri, i jabiirek yowur. Wori, eeta niyi ye emiyepen por yakasakech.
4 Uhadiirek, ya sokwak otiitarek, Jisas rii pagiirebak siitiitar. Worek, eeta disaipel ye Jisas riina hekasakech.
5 Worek, Jisas rii yenya woher, “Yikapwa kwo boy emiyep kaw yawa?” Meejichi awasen eecha wor: “Yaho.”
6 Worek, rii yenya eecha wor: “Kwota na mayan yeechi mama yepa gayek rabo. Rabonak, kwopa emiyep eeka yakiita.” Worek, ye eena meejichi maya rabor. Wori, ye emiyep nokwpa nokwapa yar. Maya ye yesokwakasakech. Emiyep takiikiisiir.
7 Eeta disaipel por riin Jisas riita rukusiitari, rii Pita riina wor: “Rii eeta Harapa!” Saimon Pita rii riiti saketen kwoyaveechi yo otiitari, rii meejiri, “Rii eeta Harapa”, rii eena sakaten yeechi ruwuchi pak duriir.
8 Worek, eeta anadii disaipel ye yari, ye eeta emiyepen mayaka eecha kiyi ye yo wur. Ye pagiirebak yapak takasakech. 300 pit eecha tar.
9 Ye ya gayechi heri, hi uwutarek, emiyep hik uwutarek, gey iibak tar.
10 Jisas rii eecha wor: “Kwota yawa emiyepen kaw na yeechi yaya.”
11 Worek, Saimon Pita rii meejichi jaborek yowur. I Yowuchi mayan kiyi yaya giirebak yichir. Nokwapa nokwapa harapa emiyep eeta maya takiikiisiir. 153 emiyep eecha tar. Eecha nokwapa nokwapa harapa tari, maya sii neekiikasakech.
12 Jisas rii yenya eecha wor: “Na ya a.” Eecha wori, disaipel por eena eecha wohekasakech: “Mii nama?” Ye eyey her rii eeta Harapa.
13 Jisas rii yari, geyen yenya homachi hapoy pakar. Emiyepen eechaba otiir.
14 Jisas rii tiirimok heechi ya sokwarek, rii mayama disaipel yenya piiriichar nedii mukuchir.

JISAS RII PITA RIITAKA MAJI BAR

15 Ye a hamarek Jisas rii Saimon Pita riina maji bar: “Saimon, Jon riiti yikapwa, mii boy kapo diita disaipel kaw yen dagiir poyechi mii ana rukusiito?” Pita rii awasen eecha wor: “Ayo, Harapa Ma, mii hecho, ada miina rukusiito.” Worek, Jisas rii riina eecha wor: “Miita napa eeji sipsip yin hava ta.”
16 Kawka rii way wor: “Saimon, Jon riiti yikapwa, mii boy ana rukusiito? Kapo saka rukusiitawak?” Worek, Pita rii riina wor: “Ayo, Harapa Ma, mii ana hecho, ada miina rukusiito.” Jisas rii awasen riina wor: “Miita napa eeji sipsipen siitii kowu ta.”
17 Piiriichar nedii rii way kawka wor: “Saimon, Jon riiti yikapwa, mii boy kapo ana rukusiito?” Worek, Pita riiti bii nomuyar. Piiriichar nedii woherek, “Mii boy ana rukusiito?” Worek, rii Jisas riina wor: “Harapa Ma, mii eyey boboyen hecho. Mii hecho, ada miina rukusiit.” Worek, Jisas rii riina wor: “Mii napa eeji sipsip yenya hava ta.”
18 “Eeta siiken woy, ada miina wocho, mashi miita hadiiyey tarek, mii miiti putu sapin giiriichi miita iken otiitar eemek iken otiitari, mii ichar. Wowey, komas miita

apoko saba siinak, eeta nedii miipa miiti tapan yesokwanak, akar mak miin putu sapin giiriichi ye ikiita. Miita inyan yuyatana eemek ye ikiita."
19 (Jisas rii diita majin wochawey rii eecha wocho Pita riipa hanak, riipa God riiti hin yesokwakiita.) Worek, Jisas rii Pita riina eecha wor: "Ana na sumowu ta."

JISAS RII DISAIPEL POREN MAJIN BAR

20 Worek, Pita rii vayoko hechi akar Jisas ri disaipelen her. Diita her disaipel riin Jisas rii rukusiir. Disaipe yecha aboboy atarek, diita disaipel rii Jisas riitaka bana bana kwarkwar i Jisas riitaka anahayichi eecha woher: "Harapa, nama notaka tawey, apa miina kapasek otiikiita?"
21 Pita rii riina hechi Jisas riina woher: "Harapa, ii boy diita ma riita?"
22 Jisas rii awasen eecha wor: "Ada gegiyaney, riipa saka hatanak anapa yakiitawak. Iipa miiti yokasakech. Ana na sumowu ta."
23 Jisas rii diita majin eecha worek, eena Jisas riina sumowu tar ma ye eecha hikir diita disaipel rii saka hakiitawak. Eena maji i ye yatar. Wowak, Jisas rii saka worek, rii saka hakiitawak. Yaho. Rii eecha wor: "Adagegiyaney, riipasaka hatanak, anapa yakiitawak. Iipa miiti yokasakech."
24 Diita disaipel riitaba rii diita maji bachiniga riitaba keyir. Wowak, no hikitu riiti maji eeta omutiik.
25 Wowak, nokwapa nokwapa akar boboy Jisas rii otiir. Eyey riita otiir boboy podat podaten keyiney, an eecha hikitu diita nosap sakapa kiki siikiitawak keyir jey takiikiisiikiita.

APOSEL
Aposal Yechi Yo

HOLI SPIRIT RII YAK TAWA MAJI

1 Tiyapolas, sen, Ada mapo keyir jeyek eeka ada Jisas riita otiir yon riita bar majin
eena ada keyir.
2 Jisas eyey yon tasiichi otii hamachi heechi yowur majin eena keyir. Eeta nedii rii
saka yo tarek, rii riita hisiir aposel yenya Holi Spirit riiti hapaga boboyek majin eeka
pikii tar.
3 Rii kapa meejichi harek, rii 40 de siir. Eeta 40 de siirek, rii riiti aposel yenya
nokwapa nokwapa mukuchichar. Mukuchicharek, aposel ye her. Herek, eeta
mukuchichu rii tawa. Yecha riina hechi chisi tarek, maji batar.
4 Jisas rii God riiti siiti kowu tawa boboyen wosawor: "Kwota Jerusalem akaman
opoche heechitanakech. Eeji Eepi riita mashi wotar maji na kowu ta. Ada eena kwona
mashi wor.
5 Jon ukuk ukuyeechir. Wowak, komas kwona Holi Spiritek uku yeechikiita."
6 Aposel yecha Jisas riitaka ya yopo wuchi yicharek, yecha riina woher, "Harapa Ma,
kapo apa miita God riiti siitii kowu tawa boboyen Isrel yenya awasen hakiita?"
7 Worek, Jisas rii yenya eecha wor, "Sokwa tawa nedii eeta Apoko riiti yo.
Kwotikasakech. Kwo eecha hikikasakech.
8 Wowak, eeta Holi Spirit riita kwotak yanak, kwo hapaga tawa pawa takiikiisiikiita.
Takiikiisiinak, kwopa Jerusalem akamak, Judia nosapek, Sameria nosapeka, akar eyey
nosapeka kwopa eeji hin geenyik sawo takiita."

JISAS RII NEREK YOWUR

9 Worek, yecha riina hechari, God riita riina yeechi yeyowurek, hejegwayap gamur.
10 Yecha neeren mo maka hecharek, rii icharek, ma upurus apoma siivatabi ruwuchi
ya bana bana siitii yenya wor:
11 "Galili ma, kwo neren boyak siitii mo hech? Eeta Jisas rii kwona heechi nerek
iwey, komas riipa eechaba ya sakakiita. Rii nerek irega riipa eechaba yakiita."

APOSEL YECHA MA POREN JUDAS RIITA OTIITAR YON OTIIKEN EENA HISIIR

12 Worek, aposel yecha Oliv Kwowuk heechi Jerusalem akamak ir. Oliv Kwowu eeta
bana bana tar eem. Wowak, Ju ma ye sabat yadiik chishitarek, eeta bana bana tar
eemek.
13 Yecha Jerusalem akamaka iyarechi yechi tar aka howuk eeka ir. Pita, Jon, Jems,
Endru, Pilip, Tomas, Batolomyu, Matyu, Jems, Alpiyas riiti yikapwa, Saimon Selot,
Judas, Jems riiti yikapwa yecha eecha tar.
14 Yecha ya yopo yichitarek, ye God riina maji batar. Yecha mima kawka, Maria, Jisas
riiti awi, Jisas riiti kumwoy yechaka ya yopo yichi God riina maji batar.
15 Eeta nedii Jisas riina hiki siitiichichar ma yecha ya yopo yichar. Eeta 120 ma mima
ye ya yopo yicharek, Pita riita siitii wor:
16-17 "Eeji yaka kumwoy na meeji. Eeta Holi Spirit riita Devit riita keyir majik riita
Judas riina wor' Worek, keyir maji eeta sa sokwa. Judas riin hisiirek, rii noti yo kaswen
otiiken eena hisiir. Hisiirek, kwotaka tar. Tarek, rii Jisas riina yeechi sowakwo nobon
eena mukuchir."
18 (Riita diita kapasek yon otiir yak rii noaspen tokor. Tokochi rii eeka sakar. Sakarek,
riiti bii eeta piikar. Piikarek, riiti sugu wopu saka i ye yar.

19 Worek, eyey Jerusallem akamak tar ma mima yecha meejir. Meejichi yecha Judas
har nosap yechi majik eecha habar: Akelladama. Maji mu eecha wocho, “Pi Nosap.”)
20 “Sam keyir maji eecha wocho: ‘Riiti aka eeta biish siikiita. Ma ye i yikasakech.’
Keyir maji kawka eecha wocho: ‘Akar ma napa riiti yon kawka ya.’
21-22 “Wowak, ma por rii notaka sa ya sii. Riipa eecha omutiik wokiita: An her Jisas
rii sokwar. Riita notaka sa mashi eecha ta. Kata nedii Harapa Ma Jisas riita notaka
chishi tarega, riita eechaba notaka tar. Jon riita uku yeechir tar nedii Jisas riina erek
yeechi ye yo yi ir nedii riita notaka sa eecha ta.”
23 Worek, ma upurusen hikitar. Ma por ri hi, Josep. Yecha riina haba tar, Basabas,
akar hi pochi, Jastas. Ma por ri hi, Mataias.
24 Worek, yecha God riina maji eecha wor: “God, mii hecho eyey ma inyaka wopu.
Wowak, nona na mukuchi upurus tawa ma shecha mii kapo nona hisiichir.
25 Judas rii God riiti yo kepin heechiniga riiti kapasek eemek ir. Kapo nama aposell
riiti yon otiikiita?”
26 Worek, yecha yechi otii tawa abok eecha sumowuchi, ye papa rabori he siikenek
eena otiir. Otiirek, Mataias riiti hin hissir. Hisiirek, rii akar 11 aposel yechaka eecha
ichar.

2

HOLI SPIRIT RII YATO

1 Worek, Pentikos yadii yar. Yarek, Jisas riina hiki siitiichichar ma ye podat eemek
ya yopo yichar.
2 Worek, wosawosa nerek tari heechi ameya ya sakar. Sowaga eecha yar. Yari eeta
yichar aka takiikiisiir.
3 Worek, karakada hi tarekwoyiga eecha her. Herek, i ye yar. I ye yari, saniga saniga
i ye yir.
4 Worek, yecha Holi Spirit takiikiisiir. Takiikiisiirek, eeta Holi Spirit rii otiirek, yecha
maji akar saniga saniga bar.
5 Nagwa nagwa hiki tar Ju ma ye akar akaman heechi Jerusalem akamabak yichar.
6 Diita ma yecha diita wosawosa tar boboyen meejirek, eena nokwapa nokwapa ye
ya yopo wuchi yichar. Yecha eyey nyegerabor. Yecha meejir ma ye yechi majik barek
meejir eena ye nyegerabor.
7 Nyegerabochiniga, henebarabochiniga yecha eecha wor, “Kata ma yecha diita
majik batawey ye eeta Galii ma.
8 Boyewak yecha batawa maji noti majiga eecha meejito?
9 Nota Patia ma, Midia ma, Ilam ma. Nota Mesopotemia nosapek heechir. Nota Judia
nosap, Kapadosia nosap, Pontas nosap, Esia nosap,
10 Prisia nosap, Pampiia nosap, Isip nosap, Sairini nosap Libia nosap har tawey, nota
heechi ya tawa. Ma kaw Rom akaman heechi yar.
11 Nota Ju ma kaw. Nota shebo shebo tar ma kaw Ju ma yechi boboyen herin eena hiki
siitiichichu. Ma kaw ye Krit nosap heechi yar. Ma kaw ye Arebia heechi yar. Wowak,
nota meejitawey, yecha noti majik God riita harapa otiir boboyek bato.”
12 Hikisha tari, somoyetari, yecha awasen awasen wohe maji batar. “Boy boboyek
otiitawak eeta maji eecha bato?”
13 Worek, akar ma ye hiki siitiichichar ma yenya wokwoyarek wohega wor, “Yecha
wain ukun aniga beyatar.”

PITA RIITA YENYA MAJIN SAWOR

14 Worek, Pita rii 11 aposel yechaka eecha siitiichi harapa aya ma mima yenya uwa
batar, “Ju ma, kwo Jerusalem akamak tawey, ada bana majin napa wagetey tanak, napa
meeji ta.

15 Kwo eecha hik tawey, diita ma ye saka beyatawak. Dii eeta niyega nedii.
16 Wowak Piirapet Joel rii eeta boboyen eecha wor:
17 ‘God rii eecha wor: “Komas nedii adapa diita
boboyen otiikiita: Ada eeji spiriten eyey
yenya gwotiipowkiita.
Gwotiipownak, kwoti yikapwa ye maji piirapet
yecha batawaga eechaba batakiita.
Anapa saniga saniga boboyen kwoti hadiiyey ma yenya
mukuchikiita.
Kwoti apokosaba ma yepa wa sukwi yakiita.
18 Ayo, kata nedii ada eeji Spiriten eeji wakasa
man eeji wakasa miman yenya gwotiipowkiita.
Gwotiipownak, yecha eeji maji sawukiita.
19 Ada harapa boboy mayakan howuk nerek otiikiita.
Ada nosapen eechaka harapa boboy mayakan
otiibakiita.
Pi, hirika, he ye eecha takiita.
20 Ya niy siikiita.
Niiwiika siipa nayim siik piga siikiita.
Komas Harapa Ma riiti nedii yakiita.
21 Eeta nedii kata ma ye Harapa Ma riiti hin habatanak,
riipa yenya yesokwa yichikiita.’

Wowak, piirapet Joe rii eecha wor.
22 “Isrel ma, kwota diita maji na meeji. Ada Nasaret Jisas riina bato. God riita riina hisiirek, riita harapa nyegerabo tar boboy mayakan otiir. God riita otiirek, riita harapa siirenoboka eecha otiir. Kwotak otiir kwo hechi hikitar.
23 God riita riiti inyakak mapo hikichi otiirek, Jisas riina kwoti tapak how tar. Riina how harek, kwota riina sowakwor. Kapasek otii tar ma yecha riina mek ji siitii chir.
24 Harek, God riita riina awasen yesokwar. Otii yesokwarek, Jisas riiti kapa meeji tawa boboyen ha tawa boboyen riita kwoyavar. Ha tawa eem eeta riina neekikasakech.
25 Devit riita diita Jisas riiti majin eecha wor:
‘Ada hecho Harapa Ma rii adaka tawa.
Riita eeji mama yepak tawa.
Tawak ada akiikasakech.
26 Eena eeji inyaka wopu eeta kwoya hikitu.
Ada maji batawey,
an wopu sato.
Ada mabak tawey, ada yihapakatawak Harapa
Ma riin kowutu.
27 Miita eeji mayin ha tawa eemek saka yeechi
heechikiitawak.
Miita miiti hehar otii tar Kepi Ma kwopa siitawa
eemek saka yeechi heechikiitawak
28 Miita eechaba eechaba takiitawa nobo ana mukuchir.
Miita adaka eecha tanak, eeji inyaka iipa
kwoya hikitakiita.’
29 Pita rii kawka eecha wor: “Yaka kumwoy, ada noti wayega Devit riina kwona maji geenyik bakiita. Rii harek, eeta chirek, riiti tiiriimo apa notaka tawa.
30 Rii eeta piirapet. Worek, rii God riita riina wochar majin hiki siitiichir. God riita riina wochar, Devit riiti neja por anapa otiiniga aka tabo yima siikiita. Riita tarebaga riiti neja riipa eechaba siikiita.

31 Devit rii mashi her eeta boboyen God riitapa komas eecha otiikiita, rii Kraist
saniyeechi sokwa tawa boboyen eena wor: ‘Riina ha tawa eemek saka yeechi
heechirek. Riiti maba saka kwopa siirek.’
32 Diita Jisas riina God riita otii saniyeechi yesokwar. Eecha otiirin, nota her.
33 Riina God riita riiti mama yepak yesokwa yichir. Yesokwa yichi riita riina Holi
Spiriten har. Riina wocharin eena har. Ma mima akar majin batawey, no hecho apa
riita nona gwotii tawey, kwota meeji taweyn, hechaweyn eena hawa.
34 Devit riita diita majin wori, rii hevenek takasakech. Rii eecha wor,
‘Eeta God rii eeji Harapa Ma riina eecha wor,
“Eeji mama yepak diika na yi.
35 Yichanak, miiti o ana pichawa man ada otiiniga

yepa miiti yatii seechitar worebega eecha siikiita.’ ”
36 “Worek, eyey Isrel ma mima sa hiki ta eeta Jisas riina kwota mek ji siitiichiri, God
riita otiirek, rii eeta Harapa Ma siir. God rii otiirek, rii eeta Kraist.”

NOKWAPA NOKWAPA MA MIMA YENYA UKU YEECHIR

37 Ma mima ye diita maji meejirek, yechi bii harapa nomoyar. Nomoyarek, yecha
Pita riina anadii aposel yenya eecha woher, “Yaka kumwoy, nota boy shecha otiik?”
38 Pita rii awasen wor, “Kwota eyey noti kapasek boboyen na kayek heechi Jisas
Kraist riiti hik na uku yeetii ta. Wonyak, kwoti kapasek boboyen rii kwoyava yakiita.
Wonyak, kwota God riita ha tawa boboyen, eeta Holi Spirit eena yakiita.
39 God riita wochar boboyen kwona kwoti neja yenya har. Nokwapa nokwapa ma
mima yepak tawey yenya har. Kata ma yenya noti Harapa Ma, noti God, riita mayama
habatawey, wochar majin har.”
40 Pita riita diita majin yenya wochar. Riita akar kiyapo majin yenya babatar. Rii
eecha wor, “Kwo na mayama yesokwa yichi. Harapa kapasek otii tawa boboy diita
kapasek tawa ma yechak yakiita. Opoche kwona diina yabatanakech!”
41 Worek, nokwapa nokwapa ma mima ye riita sawor majin meejichi hiki siitiichirek,
uku yeechir. Eeta 3,000 ma mima kaw yecha hiki siitiichirek, ye Jisas riina hiki
siitiichichawa ma yenya ya yopo yichabar.

MAPO KRISTEN SIITAWA MA YECHA OTII TAWA ABO

42 Worek, yecha aposel yecha pokii tar majin meeji tar. Yecha awasen awasen
kiyapotar. Awasen awasen a tar. Awasen awasen God riina maji batar.
43 Nokwapa nokwapa merikal nokwapa nokwapa nyegerabo tawa boboyen Aposel
yecha otiir. God riita otiirek, yecha otiir. Otiirek, eyey ma mima ye henebarabor.
44 Eyey Jisas riina hiki siitiichichawa ma ye awasen awasen kiyapochi otiitar. Yecha
yechi sagan awasen kiyatayechi tar.
45 Yecha yechi saga akar man harek, yan yeechi Jisas riina hiki siitiichichawa ma
yenya homachir. Ma yen dopotarek, eena homachi har.
46 Eyey yadii yecha Ju ma yechi lotu akak ya yopo yichir. Yecha yechi akak aboboy
kwoya hikichiniga atar.
47 Yecha God riiti hin habaniga yesokwa yichitar. Akar ma ye yenya hechi kwoya
hechar. Eyey yadii nedii God riita otiirek, ma mima kaw ye ya hiki siitiichicharek, ye
Jisas riina hiki siitiichichar ma yenya ya yopo yichabar.

3

YATII KAPASEK TAR MA RIIN OTII KEPI SIIR

1 Yadii pochi 3 klok siirek, ma ye God riina maji batar nedii siirek, Pita, Jon piiriita
harapa lotu akak ir.

2 Irek, nubereja, siiti hi eeta kwoya hechawa nubereja, eeka yatii kapasek tar ma rii
yichar. Rii yimowurek riiti yatii kapasek siir. Eyey yadii ma ye riina nuberejak riina
kiya i seechitar. Kiya yar seechitarek, rii eyey ma mima God riina maji bak icharin, rii
ye ya yan somak wochar.
3 Riita Pita rii Jon rii piiriita i nubereja yarerek, rii piiriina yan woher.
4 Woherek, piiriita riitaban mi he siitiichirek, Pita rii eecha wor, “Sinya na he!”
5 Worek, riita piiriina hechi eecha hikir piir kapo ana boboyen hak.
6 Worek, Pita rii riina eecha wor, “Ada ya biish. Wowak, adaka boboyen ada miina
hak. Nasaret Jisas Kraist riiti hik ada miina wocho, Na sokwa siitii chishi ta.”
7 Worek, Pita rii riiti tapak neekichi yesokwar. Worek, ma riiti yatii bogo riiti yatii
eeta ameya hapaga siir. Siirek, rii ameya durer.
8 Ameya durechi yatiik piitiichi chishi i ye yar. Worek, rii harapa lotu akak piiriitaka
eecha iyarer. Iyarechi durechishiniga God riiti hin harapa yesokwatar.
9 Rii eecha otiirin, eyey ma mima ye riina her.
10 Yecha her rii kata ma rii ya wowohechari, kwoya hechawa nuberejak ye wowo
hechar. Riina otiir boboyen yecha herin, yecha heneba rabochi nyegerabor.

PITA RIITA HARAPA LOTU AKAK MAJIN SAWOTAR

11 Otii kepi siir ma rii Pita, Jon piiriina neekirek, eyey ma mima nyegerabochi yechak
amaba yar. Solomon aka moybi ya yopo wuchi ichar eemek eeka yar.
12 Ma yarek, Pita riita hechi rii eecha wor, “Isrel ma, boyewak kwo jecha otiir
boboyen nyegerabor? Boyewak kwo sichaban hecho? Kwo kapo eecha hikitu sichi kepi
tawa boboyek sichi hapaga tawa pawak kapo eeka otiitawak, ma kepi siichi chishitu?
Yaho.
13 Ebraham riiti God, Aisak riiti God, Jekop riiti God, noti wayega yechi God riita
riiti hevenek tawa hadabas boboyen riiti wakasa Jisas riina har. Worek, kwo riina
gavman ma yenya har. Harek, Pailat riita riina maji wo wo hechi rii eecha hikir riina
heemachinyak iken eena hikir. Worek, kwo riina nasowoyer.
14 Riita yo kepi siikiinen otiitarin, kwo riina yuya nasowoyechi kwo Pailat riina
woher, kapasek otii tar ma sowakwo tar ma riina na heemachi.
15 Worek, kwo tawak kwo eyey boboyen otii yesokwa tawa ma riina kwo sowakwor.
Worek, God riita otii saniyeechi yesokwar. Wworek, diita boboyen nota her.
16 Riiti hi Kraist, riita hin hiki siitiichichawa boboy sii eeta man otiiniga hapaga siir.
Kwo diita riina hecho. Ayo, Kraist riin hiki siitiichichawa boboy sii eeta kwoti mi somak
diita man otii kepi siir.
17 “Eeji yaka kumwoy, ada hikitu kwota kwoti harapa ma ye Jisas riina kapasek
otiirek, kwota somoyerek, eena eecha otiir.
18 Mashi mashi God riita otiirek, riiti piirapet ye eecha wor, eeta Kraist rii sapa kapa
meeji tawa boboyen kiya. Rii eecha otiirek, diita nobo sokwar.
19 “Apa kwoti inyaka na dareboy ta. God riitak na dareboy ta. Dareboy tanak, riipa
kwoti kapasek boboyen kwoyava yakiita.
20 Wonyak, God riiti Spirit yanak, Harapa Ma riita kwotaka yanak, kwoti mayi eeta
hapaga bor siikiita. Wonyak, riipa Jisas riina eeta Kraist riina kwona heechinak
yakiita. Dii Jisas riin rii kwona hi siitiichir.
21 Worek, riita hevenek i sa tanak, eyey boboy ye sokwa kepi siinak riipa kawka
yakiita. Mashi nedii rii riiti piirapet yenya otiichirek, yecha diita majin bar.
22 “Moses rii eecha wor, ‘Eeta Harapa Ma, eeta kwoti God, riipa piirapet riina kwona
heechinak yakiita. Riipa ma poren kwotaka taweyn riipa yesokwakiita. Kwopa riita
eyey kana maji hapa meeji ta.
23 Kata ma ye diita piirapet riiti majin meejinan siiney, yenya God riiti ma mima
yecha ya keyabochichi yakiita. Wonyak, God riipa yeechi yenya pi hamakiita.!

24 Maji sawotar piirapet Samyuel riita, komas sokwar akar piirapet yecha diita nediik
sokwar boboyen bar.
25 “Diita piirapet yecha God riita wochar majin sawotarek, yecha kwona bato. God
riita kwoti wayega yenya nobon otiichiniga kwopagerabotar. Kwopagerabotarek, rii
kwona kwopagerabobatar. God riita Ebraham wori, ‘Ada miiti neja yenya rukusii
tanak, ada nosapek tawa ma yenya eyey eechaba rukusiikiita.’
26 Worek, God riita riiti wakasan hisiirek, riita riina mapo heechirek kwona ir. Riita
kwona rukusiitarek, kwota kapasek otii tar boboyen heechiken, eena kwona rukusiir.
Kwo kepi siiken, eena otiir.”

4

KAUNSIL MA YECHA PITA, JON PIIRIINA YE IR

1 Pita, Jon piir mima ma yenya batarek, opelen otii tar ma ye, harapa lotu akan siitii
kowu tar opisa ma rii, Sadyusi yecha piiriitak yar.
2 Piiriita ma mima yenya Jisas riita hachi kawka saniyeechi sokwar majin sawotar.
Eena yecha piiriina gwoyabawa maji batar. Piiriita batar maji eecha wochar ma yepa
hachi kawka saniyakiita.
3 Worek, yecha piiriina yeechi poko jir. Otiirek, eeta hogo nedii. Iyik kapo maji
anasakiita.
4 Worek, nokwapa ma ye sawo tar maji meejichi hiki siitiichir. 5,000 ma yecha hiki
siitiichichar.
5 Yadii pochi yarek, Ju ma yechi harapa ma ye, lotu akan harapa tar ma ye, lon maji
pokii tar ma ye Jerusalem akamak ya yopo yichar.
6 Yecha harapa opelen otii tar ma Anas rii, Kaiapas rii, Jon rii, Aleksanda rii, akar
harapa opelen otii tar ma riiti apoma ye yechaka ya yopo wuchi yichar.
7 Worek, yecha maji barek, piiriita yechi misomak siitii tar. Siitii tarek, yecha piiriina
woher, “Dii otiir boboy ii shecha otiir? Boy hapaga boboy kichaka eecha tawa? Namey
hik tawa?”
8 Pita rii Holi Spirit takiikiisiichiniga yenya eecha wor: “Ma miman siitii kowu tawa
ma kwo ana na meeji:
9-10 Yatii kapasek tar ma riina yo toii kepi siir. Kwo sinya wo wohecho, riin boyega
otii kepi siiri an sawok. Kwota na hiki eyey Isrel ma yecha sapa hiki ta: diita ya siitii
tawa ma rii hehar kepi tawey, kwo misoman hewey, Nasaret Jisas Kraist riiti hik riiti
pawak riin eeka otii kepi siir. Diita Jisas riin kwo mek ji siitii chirek, rii harek, God riita
riina otii saniyeechi yesokwar.
11 Eeta mashi keyir maji eeta Jisas riiti majin bar, ‘Kata papan yo otii tawa ma yecha
rabori, apa rii eeta aka otii somar kwatii siir.’
12 Ma ye yesokwa yichi tawa boboy eeta Jisas riitabak tawa. Akar hin God riita
yesokwa yichi tawa boboyen diita eyey nosapek tawa ma yenya saka harek. Nota
hevenek ik otiiney, Jisas riiti hik nota na i.”
13 Kaunsil ma meejichi ye haneba rabor. Pita, Jon piiriita siitii anabeyichi maji
hapagan sawo tar. Piiriita hokwa pokii eem saka irek. Piir sobo tar ma. Eena yecha
heneba rabor. Worek, yecha hechi hikir mashi piiriita Jisas riitaka eecha tar.
14 Worek, yecha maji saka barek. Yecha heri otii kepi siir ma rii Pita, Jon piiriitaka
eecha siitiir.
15 Worek, yecha piiriina wochirek, yecha geenyik ir. Irek, kaunsil ma ye awa awa
maji batar. Ye eecha wor,
16 “Piiriina nota boy shecha otiik wonyak? Eyey ma mima Jerusalem akamak tawey,
eecha hikitu diita hapaga otii tawa mirakel piiriita eena otiir. Nota eena dagiir
poyekasakech.

17 Wowak, opoche ddiita maji akar eemek i ye yatanakech. Eena nota na piiriina na
anachek owpoy sii ta. Piir akar man Jisas Kraist riiti hin opoche batanakech."
18 Worek, yecha piiriina kawka wochirek aka wok i yarer. I yarerek, yecha piiriina
owpoy sii maji bar, "Ki opoche Jisas riiti hin kawka habatanakech, riiti hik maji
pokiitanakech."
19 Worek, Pita, Jon piir yenya eecha wor, "Kwotaba saniga na hiki: God riiti mi somak
hechawey, sicha boy kwoti nobok ik?
20 Wowak, sicha herin, meejirin, kuja diimiikasakech eena sawoto. Kwota na hechi
anasa. Nama nota kapo sumowuta? Kapo God riina, kapo kwona?"
21 Worek, kaunsil ye meejichi harapa owpoy mayaka siirek, piiriina heemachir.
Piiriina maji anasa nobokasakech. Eyey ma mima ye God riiti hin yesokwatarek, yecha
piiriina anasa poko jinyan akiir.
22 Kata ma riina piiriita otii mirakel kepi siiri, rii 40 sukwiya siir.

kristen ma ye god riina maji wocharek, rii yenya otii anabeyichi siitii god riiti majin sawoken otiir

23 Pita, Jon piiriina heemachirek, piiriita piiriiti apomak awasen heechi ir. Irek, piir
harapa opelen otii tar ma ye, Ju ma yechi lotu harapa ma ye, piiriina otiir boboyen piir
eena apoman sawor.
24 Yecha meejichi kikibak God riina maji batar. Ye eech wor, "God mii Harapa Apoko.
Mii diita nosapen, uku boro, neeren eyey boboy eeka taweyn mii otiir.
25 Miita otiirek, eeta Holi Spirit riita noti wayega Devit riiti kujak maji bar. Rii eecha
wor,
'Boyewak shebo tawa ma yechi inyaka kwotayir?
Boyewak ma mima yecha inyakak raga hikichi
somoyeto?
26 Diita nosapek tawa aka tabo yi ma ye ya yopo wuchi
yicharek,
yecha miina, Harapa Apoko, miiti Kraist riina o ana
pi dagiir poyeken eena otiir!'
27 "Eepi miita Jisas riina hisiirek Kraist sokwar. Worek, Herot riita Pontias Pailat
riita piiriita diita akamak ya yopo wurek, shebo shebo tar ma yecha, Isrel ma yechaka
kikibak ya yopo wurek, ye miiti wakasa ma kepi, Jisas, riina dagiir poyer.
28 Miita mapo miiti inyakak hikichiniga miita miiti pawak otiichirek yecha ya yopo
wuchi yichiniga otiir.
29 Apa, Harapa Ma, yecha nona o maji barin eena na hiki tanak, miiti wakasa ma
nona na kiyapo tanak, miiti majin nota anabeyichi siitiiniga sawotakiita.
30 Miita na miiti tapan danagwachi man na otii kepi sii. Kepi siinak, mirakel, heneba
rabo tawa boboyen miiti wakasa ma kepi, Jisas riiti hik otiinak, kepi siikiita."
31 Yecha God riina maji ba hamarek, ya yopo yichi tar eemek eeka howor. Yecha Holi
Spirit riina takiikiisiirek, yecha God riiti majin anabeyechi siitiiniga sawotar.

KRISTEN MA YE EETA SUGU WOPU CHEGEK TAWA

32 Jisas riina hiki siitiichichar ma ye inyaka chegebak tar. Ma por rii saka eecha
barek, kata boboy eeji. Eyey ma ye yechi boboyen homachi hapwoy pakar.
33 Haraga pawa yechaga tarek, Aposel yecha Harapa Jisas riita saniyeechi sokwar
boboyen eena sawotar. Sawotarek, God riita riiti hadabas boboyen yechak gwotiir.
34 Worek, ma por rii yechak tari, rii aboboy dopokasakech. Kata ma ye nosapek tar,
akak tar, ye eena tokochi yan yeechi.
35 Aposel yenya har. Harek, yecha yan homachi hapwoy pakar.

36 Worek, ma por rii tarek, riiti hi Josep. Rii eeta Livai ma. Rii Saipras nosapek riina
yimowur. Aposel yecha riina habatar, Banabas. Riiti hi maji mu eeta eecha wocho,
‘Kiyatay tawa ma.’
37 Rii riiti nosap pochin tokochi yan yeechi aposel yenya har.

5

ANANAIAS, SAPAIRA PIIRIITI MAJI

1 Worek, ma por rii tar riiti he eeta Ananaias. Riiti mima siiti hi eeta Sapaira. Riiti
nosap pochin tokochi
2 yan yeechi ya kawen rii egesiir. Riiti mima sii eeta inyaka hikibatar. Worek, rii ya
kawen aposel yenya har.
3 Worek, Pita rii riina eecha woher, “Ananaias, mii boyewak Gaba rii miiti inyakan
kapasek otiiwak, mii nosapen tokor ya kawen mii egesiir? Miita Holi Spiriten riina
woshipiir.
4 Mashi eeta nosap eeta miiti. Eeta nosap mii tokochi mii yan yeechi eeta ya eeta
miiti. Boyewak miita diita kapasek otii tawa boboy mii inyaka hikichi otiir? Mii ma
yeban saka woshepiitawak. Mii God riina woshepiir.”
5 Worek, Ananaias rii meejichiniga haniga sakar. Worek, eyey ma ye meejichi harapa
akiitar.
6 Worek, hadiiye ma ye i wok yar yeechiniga maban siivatabik jichi kiya saya i chir.
7 Awa piiriichar hamarek, riiti mima sii yar. Yarek, riin otiitar boboyen sii saka
hikitarek.
8 Worek, Pita rii siina eecha wor, “Ana na wo, diita ya diika tawey, kicha yeechi
nosapen tokori, ii kapo kikisiir?” Sii awasen eecha wor, “Ayo, eeta eyey kikisiir.”
9 Worek, Pita rii siina eecha wor, “Ki boyewak ma riitaka God riiti Spiriten otii otii
hecho?” Niji man ye i tiiriimok chichar ma yepa ya nuberejak siitii kowutawak, yecha
ninya eechaba yeechi kiya ibakiita.”
10 Worek, sii eeta ameya ha sakar. Ha sakarek, hadiiye ma ye i yar hechi siin yeechi
kiya i ma riina chir tiiriimo bana bana tarek siin iibak chir.
11 Eyey Jisas riina hiki siitiichichar ma ye, akar meejibatar ma ye, eena hechi ye
harapa akiitar.

MIRAKEL, HENEBA RABO TAR BOBOYEN APOSEL YECHA OTIIR

12 Nokwapa nokwapa mirakel heneba rabo tawa boboy aposel ye ma mima yechaka
eecha otiitar. Eyey Jisas riina somowu tawa ma yecha ye saka yaniga yechaka eecha
yopo wuchi yichar eemek yar.
13 Wowak, anadii ma ye saka yaniga yechaka eecha yopo yirek. Wowak, ma ye yenya
inyaka kepi hikir.
14 Wowak, ma kawka ya yepak yi nokwapa nokwapa ma mima ye Jisas riina hiki
siitii chichar.
15 Aposel ye eeta yon otiitarek, hak otii tar ma mima yen yeechi kiya i nobok yimaka
cheyaka eecha seechitar. Yecha hikitar Pita rii nobok yanak riiti mayik gamuk eena
yenya seechitar.
16 Nokwapa nokwapa ma mima ye Jerusalem akama bana bana tar. Ye anadii
akamak tar. Ye yeechi hak otiitar man yeechinga yayabar. Ye kapasek gabaka tar
ma yen yayabar. Yayabarek, yenya otii kepi siir.

EJEL RII POKO JICHAR APOSEL YENYA HEEMACHIREK IR

17 Worek, harapa opelen otii tar ma rii, riiti nareboy ye, Sadyusi ma kaw ye, Aposel
yenya kwotayer.
18 Worek, yecha yenya yeechi poko jir.

19 Poko jirek, niy nediik God riiti ejel yar. Yarek, rii poko ji aka nuberejan tagwachi
rii nobon mukuchichi maji eecha wor,
20 “Kwo na i harapa lotu akak na siitiichi ma mima yenya na diita akar nobon napa
sawo ta!”
21 Worek, Aposell ye meejichi uhadiirek harapa lotu akak i yarechi yen maji pokii
tar.
Worek, harapa opelen otii tar rii riiti nareboy ye akar Ju ma yenya neeki yesokwa tar
ma yen uwa yayarek, kaunsil ma ye ya yopo wuchi yichar. Worek, yecha poko jichar
aka maji heechirek ir. Aposel yenya yeechiniga yayaken eena wochirek ir.
22 Worek, plisman ma ye poko jichar akak i yareri yecha aposel yenya saka herek.
Worek, yecha awasen i kaunsil ma yenya maji sawor.
23 “Noti poko jichar aka i yarewey, no hewey, nubereja hehar dasiipiitar eyey siitii
kowu tar ma nuberejak siitiitar. Worek, nota nubereja tagwachi no heri ma ye
takasakech.”
24 Worek, harapa lotu aka siitii kowu tar plisman rii, harapa opelen otii tar maka ye
eecha hikitar dii boy boboy diita Aposel yenya otiiwa?
25 Worek, ma por rii yari eecha wor, “Na meeji. Kata ma yen kwo pokii jichari, ye i
harapa lotu akak siitiichi ma mima yenya maji poko tar.”
26 Worek, plisman harapa rii, riiti wakasa ma ye heechi i Aposel yenya kawka yeechi
yayar. Harapa o maji ba woksakech. Pikasakech. Yecha akii eecha hikitar ma mima ye
kapo nona papak rabokiita eena eshar yeechi ye ir.

APOSEL YE MAJI BAK OTIIRI KAUNSIL MA YEN AKIIKIISAKECH

27 Worek, yecha Aposel yenya yeechi aka wok ya yarerek, yecha kaunsil ma yechi
mi somak siitiir. Siitiirek, harapa opelen otii tar ma rii maji wowo hechar.
28 Rii eecha wor, “Nota kwona harapa maji wo sawotar kwo kata ma riiti hin opoche
maji pokiitanakech. Wowak, kwo kwota otii tar boboyen na he. Kwo Jerusalem
akamak kwoti majin eena takiikiisiir. Kwo eecha wocho nota kata ma riina pi
sowakwor.”
29 Worek, Pita rii anadii Aposel ye awasen eecha wor: “Nota God riina na sumowu
ta. Man nota opoche sumowutanakech.
30 Noti wayega riiti God rii Jisas riina otii saniyeechi yesokwa yichir. Kwo riina mek
ji siitiichirek, rii harek, God riita otiichirek, rii saniyeechi yesokwar.
31 Otiichirek, rii Jisas riina mama yepak yichir. Yichirek Jisas rii eeta man neeki
yesokwa tawa ma, rii eeta man yesokwa yicha tawa ma, siir. Siirek Isrel ma ye yechi
kapasek boboyen heechiken. Kapasek boboyen kwoyavaya ya tawa noboka apa eecha
tawa.
32 Nota diita boboyen hechi meejichi eena sawoto. Eeta Holi Spirit rii sawobato. Eeta
ma ye God riiti majin sumowutawak, God riita yen Holi Spiriten hakiita.”

GAMELIEL RII MAJIN BAR

33 Worek, kaunsil ma ye diita maji meejichi inyaka harapa kwotayer. Kwotaye-
chiniga hikitar Aposel yenya sowakwoken eena hikitar.
34 Worek, ma por rii yechaka tar, riiti hi Gameliel. Rii eeta Peresi. Riita lon maji pokii
tar. Ma mima ye riina hehar hiki tar. Rii siitii tar. Siitiichiniga rii eecha wor, “Aposel
yenya yeechi geenyik sabak ye i ameda kow.”
35 Worek, rii kaunsil ma yenya yeechi eecha wor, “Isrel ma kwo na kata man na eshar
hikichi otii ta.
36 Mashi Tiudas riita sokwa tar. Tarek rii eecha hikichi wor, ‘An harapa ma.’ Worek,
400 ma ye riina sumowutar. Worek, riin sowakwor. Sowakworek, riina sumowutar
ma ye heechi i ye yar. Worek, riiti yo eeta sobo sakar.

37 Komas anadii ma, riiti hi Judas, Galili ma, rii sokwa tar. Ma hin ya tawa nediik
rii eeka sokwa tar. Ma mima ye riina sumowubatar. Worek, riina sowakwobar.
Sowakwobarek, riina sumowutar ma ye heechi i ye yar.
38 Wowak, ada kwona wocho, kwo kata tawa man na ow poy sii ta. Yenya na heechi.
Yechi inyaka hiki tawa yecha otii tawa boboy eeta shebo shebo mak otiichichaney, siii
eeta sakakiita.
39 Wowak, eeta boboy God riita otiichinyey, kwopa saka yenya dagiir poyekiitawak.
Ii kwopa God riina yabu pi ma siikiita."

APOSEL YENYA KUBUK PIR

40 Kaunsil ye Gameliel riita bar majin meejichi ye sumowutar. Worek, Aposel
yenya uwarek, ye yarek, yenya kubuk pir. Pirek, yenya wor, "Jisas riiti hin geenyik
bakasakech." Worek, yue yenya heemachirek ir.
41 Aposel ye iniga inyaka kwoya hiki tar. God riita yenya kwoya hecharek, ye Jisas
riiti hik yecha kapa meeji tarin eena kwoya hikir.
42 Worek, eechaba eechaba nedii ye harapa lotu akak, yechi akamak eechaba, ye
eecha sawo tarek, pokii tar: "Jisas rii eeta Kraist."

6

7 WAKASA MA KIYATAYEKEN HISIIR

1 Komas nokwapa nokwapa Jisas riina sumowu tar ma ye yar. Worek, Grik maji
batar Ju ma ye, Hibru maji batar ma ye awasen awasen o maji batar. Grik maji batar
ma ye eecha wor, "Noti mibiya mima yecha boboyen hoyet. Eyey yadii aboboyen
homachichawey, mibiya mima ye sabor yakasakech.
2 Worek, 12 Aposel ye eyey Jisas riina sumowu tar man uwarek, eyey yar. Yarek,
ye eecha wor, "Boyewak nopa God riiti maji heechi nota aboboyeban homachichu? Ii
eeta kapasek.
3 Wowak, yaka kumwoy, 7 man na keyibo. Mama yepak nagwa nagwa hiki tawa ma
yenya Holi Spirit takiikiisiir ma yenya na keyibo. Kwo keyibonak, nota wonyak, yecha
diita yon kiyakiita.
4 Wowak, eena eyey nedii nota Aposel na God riina ba ba tanak na sawo ta."
5 Aposel yecha bar majin kwoya meejichi yecha Stiven riina hisiir. Riita kapaga hiki
siitiichicharek, Holi Spirit eeta riina takiikiisiir. Hisiir ma kaw ye hi diitata: Pilip,
Prokoras, Naikena, Taimon, Pamenas, Nikolas. Nikolas rii eeta Antiok ma. Mashi riita
shebo shebo tar ma tarek, worek rii eeta Ju ma siir.
6 Worek, yecha Aposel yechi mi somak siitiirek, Aposel yecha yenya God riina maji
batarek, tapak how seechitar.
7 Worek, God riiti maji diita nosap kawek i ye yatar. Jerusalem akamak nokwapa
nokwapa ma kaw ye yechi inyaka dareboyechi Jisas riina hiki siitiichi tar. Nokwapa
nokwapa opelen otii tar ma ye inyaka dareboyechi hiki siitiichir.

JU MA YE STIVEN RIINA YEECHI YA YAR MAJI ANASAK

8 Stiven riina God riita rukusiitarek, hapaga pawa rii takiikiisiir. Worek, riita harapa
mirakel heneba rabo tawa boboyen ma mima yechaka otiir.
9 Worek, ma kaw ye riina maji owk o ana pichar. Kata ma ye lotu aka pochik ichar.
Yecha eecha akan habatar Frima Yechi Aka. Sairini Ju Ma ye Aleksandria Ma ye eeka
ya yopo yichar. Yecha, Solisia ma yecha, Esia Ma yecha Stiven riina o maji bar.
10 Eeta Holi Spirit riita Stiven riina harapa hiki tawa boboyen riina harek, Stiven
riita yenya awasen barek, yecha saka riina awasen batarek.

11 Eena yecha kapasek hikichi ma kaw yenya hiyik moni har. Stiven riina woshepii
maji baken eena moni yenya har. Harek, moni yatar ma ye eecha wor, “Nota meejir rii
eecha Moses riina lon maji wosowoyer. God riina wosowoyer.”
12 Eeta nobok yecha ma mima yechi inyaka, neeki yesokwa tawa ma yechi inyaka,
lon maji poko tawa ma yechi inyaka, eena otiirek, yechi inyaka kwotayer. Worek, yecha
Stiven riina neeki yeechi kaunsil ma yenya ye ir.
13 Worek, kata ma ye eecha wor, “Diita ma Stiven rii eechaba eechaba kapasek majin
noti harapa lotu aka kepin bato. Noti lon kapasek majin babato.
14 Nota meejir rii eecha wor, ‘Nasaret Jisas rii diita harapa lotu akan diigiikiita. Riipa
nota otii tawa abo Moses riita nona harin riipa rabokiita!”
15 Worek, kaunsil akak yichar ma ye Stiven riina hechar. Hechari, Stiven riiti misoma
ejel misomaga eecha her.

7

STIVEN RIITA MAJIN SAWOTAR

1 Worek, harapa opelen otii tar ma rii Stiven riina woher, “Diitamaji ada meejiri,
iiboy kapo maji siiken?”
2 Meejichirek, Stiven rii maji awasen eecha wor, “Yaka kumwoy, apoko ana meeji.
Hadabas boboyotii tawa God kepi rii mayama Ebraham riina mukuchir. Ebraham
rii Mesopetemia nosap tarin Heran nosapek rii saka icharek, Godriita mayama riina
mukuchir.
3 Rii rrina eecha wor, ‘Miiti magwi yenya na hyeechi miiti nosapen na heechi. Ada
miina mukuchinya nosapek napa heechi i!
4 Worek, Ebraham rii Kaldia nosapek heechi Heran nosapek iyir. Eeta yicharek, riiti
apoko rii harek, God riita worek, Ebraham riita Heran nosap heechi kwota yichawa
eemek riita yichar.
5 Eeta nedii Godriita Ebraham riina diita nosapen saka harek. Riina saka kaw kada
harek. Worek, God riita riina eecha wochar: ‘Komas ada miina diita nosapen hakiita.
Hanak, miiti neja na yepa eeka siikiita.’ Eeta nedii God riita riina majin wochari,
Ebraham rii yikapwakasakech.
6 God riita Ebraham riina eecha wor, ‘Miiti neja ye anadii ma yechi nosapek eeka
yichakiita. Yichanak, yecha yo otii wakasa ma siikiita. 400 sukwiya eeka tanak, tawa
ma ye yenya kapasek boboyen otiikiita.
7 Yichanak, kata ma yenya yecha yon kiyataye takiita eena yen an anaseechi pikiita.
Wonyak, komas miiti neja kata nosapen heechi diita nosapek yanak, yecha Eeji hin
yesokwatakiita.’
8 Worek, God riita Ebraham riina kwopagey rabo tawa boboy seerenobon riina har.
Har seerenobon diitata: Sapi kawen diigii raboto. Eena Ebraham rii riiti yikapwa
Aisakriiti sapin diigii rabor. Yikapwa rii wik pochi siirek rii sapi diigii rabor. Worek,
Aisak rii Jekop riiti apoko siir. Siirek, Jekop riita riiti 12 yikapwan, noti harapa wayega
apoko siir.
9 “Worek, noti wayega harapa yecha Josep riina inyaka kapasek anadii ma yenya
heechirek tokor. Tokorek, Josep rii i Isip nosapek i shebo shebo yo otii wakasa ma siir.
10 Siirek, God riita riitaka bana bana eecha tar. Tarek, kapasek boboy riitak yatari,
rii hehar tar. Worek, Josep rii Pero, Isip harapa aka tabo yima, riiti mi somak ir. God
riita riina rukusiirek, Josep rii nagwa nagwa hikichi rii kepi otiitar. Worek, Pero rii
riina hechi Josep riina harapa gavman ma otiichir. Ottichirek, Josep rii eyey isip man
hehar otiitar. Pero riiti akama boboy saga, ma miman hehar otiitar.

11 “Worek, harapa eecha ha tar nedii yar. Isip nosapek Kenan nosapek eeka yar.
Yarek, nokwapa nokwapa mamima ye harapa kapa meeji tar. Worek, noti wayega ye
aboboy doporek, yesha hipur.
12 Worek, Jekop rii meejir noku Isip nosapek eeka tarek, rii noti wayega yenya
wochirek, ye mapo ir.
13 Komas ye kawka ir. Irek, Josep rii mayama riiti yaka yenya mukuchir. Worek, Pero
rii her. Hechi rii eecha hikir Josep riiti magwi.
14 Worek, Josep rii riiti apoko Jekop, riina majin wochirek ir. Riiti magwi ye sapa Isip
nosapek ya. 75 ma mima ye eecha tar.
15 Worek, Jekop rii heechi Isip nosapek ir. Irek, rii noti wayega yecha eeka har.
16 Komas yechi hapan yeechi Sikem akamak ye ir. Ye irek, eeka tiiriimo supuk eeka
chir. Diita tiiriimo supu Ebraham riita tokor supu. Hemo riiti magwi yan harek, tokor.
17 “Mashi God riita Ebraham riina maji wochar. Wochar nedii bana bana yarek diita
sokwar. Worek, nokwapa nokwapa noti ma mima eeka siir.
18 Komas akar aka tabo yima rii Isip nosapen neeki yesokwatar. Rii Josep riina saka
herek.
19 Riita noti ye wayege yenya woshepii tar. Yenya kapasek otiitar. Rii noti wayege
yenya wohigiyarek, kapasek otiirek, yecha yechi yikapwan yeechi sabak heechitarek,
yecha hatar.
20 Eeta nedii Moses riina yimowur. Riina kwoya hechar. Niiwiika piiriichar riita riiti
apokio riiti akak tar.
21 Tarek, riina yeechi sabak heechir. Sabak heechirek, Pero riiti mima yikapwa siita
riina he yeechi ye i akak seechirek, rii sokwar. Siiti yikapwaga eecha yeechi yesokwar.
22 Riina eyey Isip ma yecha hiki tawa boboyen riina maji pokii tar. Pokii tarek, rii
harapa siirek, maji kepin yo kepin otiitar.
23 “Moses riita 40 sukwiya tarek, rii riiti Isrel apoma yenya i heken rii gegiyar.
24 Iri rii i her Isip ma rii Isrel ma poren kapasek boboy otiitar. Worek, rii Isrel ma
riina kiyatayeken hikirek, rii Isip ma poren sowakwor.
25 Moses rii eecha hikir riiti apoma hikitu God riita Moses riiti tapak Isrel ma yenya
heemachikiita. Worek, ye saka eena hikirek.
26 Eeta komas nedii rii her Isrel ma upurus piir o ana pichar. O ana picharek rii
piiriina neekibiirachi ana cheker. Rii eecha wor, ‘Ki yaka kumwoy tawa. Opoche o ana
pichankech?’
27 Worek, kata ma rii akar man kapasek boboy otiitarin rii Moses riina deginya
poyechi eecha woher, ‘Nama miina nona neeki yesokwa ma siir? Anasa tawa ma siir?
28 Mii kapo ana sowakwobak? Mii Isip man yerek sowakworega ana kapo eechaba
sowakwoken otiito?’
29 Worek, Moses rii meejichi Isip nosapek ameya heechi akii ir. Midian nosapeka
eeka heechi ir. Eeka rii tarek, hoyey yikapwa rii upurus kiyar.
30 “Worek, 40 sukwiya kawka eeka tarek, ejel por riitak yar. Me biish tar eemek
karakada meshikek hi eeka okoreetarek, eeka yar. Sainai kwowu eeka tar.
31 Worek, Moses riita herin rii nyegetrabor. Worek, rii meshikek tar eemek rii bana
bana siitii hek eena yar. Yarek, rii God ri ayan meejir.
32 Rii riina eecha wor, ‘Ada miiti wayega yechi God. Ada Ebraham riiti God, Aisak
riiti God, Jekop riiti God.’ Worek, Moses riita akii nubu nubur. Rii akiichi hekasakech.
33 Worek, God riita riina eecha wor, ‘Miiti sun na kwoyava. Miita siitii tawa eem ii
eeta ada tawa eem kepi. Opoche bana yatanakech.
34 Ada her eeji ma mima Isip nosapek harapa kapan meeji tawey. Ada her yecha
visuwu taweyn eena ada yenya yesokwa yichiken ya sakar. Na sokwa ya. Ada miina
Isip nosapek heechinak ik.’ ”

35 Stiven rii kawka eecha wor: “Diita ma Moses riina Isrel ma ye wosowoyer. Ye
eecha woher, ‘Nama miina otii nona neeki yesokwa ma siir? Anasa tawa ma siir?’
Diita ma yecha wosowoyetari, God riita riina hisiirek, neeki yesokwa tawa ma siiken
wochirek ir. God riita hi uwu tar meshikek otiirin Moses rii eena herek riin God rii
eena heechirek ir.
36 Worek, riita ma mima yenya Isip nosapek heechi neeki ichar. Rii harapa mirakel
Isip nosapek, Nayim Siik Tawa Soma Kwotiitawa Pan, me biish tar eemek 40 sukwiya
wopu dareboy boboy eeka otiir.
37 Eeta Moses rii Isrel ma mima yenya eecha wor, ‘God riita piirapet poren kwona
heechinak yakiita. Rii ana kwona wochirek yarega riina eechaba wochanak yakiita.
Riita kwoti ma siikiita.’
38 Isrel ma mima ye me biish tar eemek tarek, Moses rii eeka tabatar. Rii noti wayega
yechaka tar. Ejel por Sainai kwowu riina worek rii eeka tar. Riita God riiti yesokwa
yichi tawa majin yeechi ya ya nona har.
39 “Worek, noti wayega yecha riina saka sumowutarek. Yecha riina deginya
poyetarek, rii Isip nosapek heechi iken eena kaw hikitar.
40 Worek, yecha Eron riina eecha wor, ‘Miita na noti goden otiichinyak, yecha nona
neeki ichakiita. Diita ma Moses riita nona yeechi Isip nosapek heechiri nota saka riina
herek rii heechi iri kapo siitak ir?’
41 Worek, yecha bulamakaw yin god otiir otiirek yo opelen riitak otiitar. Noku sha
ar. Yecha yechi tapak otiir boboyen heri, ye keena eena mayama rabachi yechi hin
yesokwar.
42 Otiirek, God riita yenya hechi yuyeechi magiir chir. Worek, yecha nerek tawa
winyumay, ya, niiwiika, yechi hin yesokwa tar. Worek, piirapet yecha keyir maji eecha
wocho,
‘Isrel ma mima kwo mashi 40 sukwiya me
biish tar eemek,
kwo ana bulamakaw sipsipen sowakwochi,
ana saka harek. Yaho.
43 Kwota Molok chikiyawas riiti akan kiya
ye i tar.
Kwota Repan chikiyawas riiti winyumayka
eechaba kiya ye i tar.
Kwota chikiyawas otiichi yechi hin yesokwatar.
Eena ada kwona heechinak Bebilon akama
kata yepak heechinak ikiita.’
44 “God riita yichawa aka noti yeyi wayega yecha eecha tar. Me biish tar eemek eeka
tar. God riita Moses riina barek, aka yechi mayin riina mukuchirek, akan otiir.
45 Komas noti yeyi wayega akan yechak yeechi ya yarek, Josua riitaka eecha ichiniga
akar nosap ma yen pichiniga nosapen yar. God riita mapo kwoyava poyerek, ye komas
yar. Worek, eeta aka yechaka eeka siir. Devit riiti nedii yarek, eeta eeka siir.
46 Worek, Devit riina God riita rukusii tarek, Devit rii God riina woher, ada Jekop riiti
God riiti akan kapo otiichikiita.
47 Worek, Solomon rii God riiti akan otiichir.
48 “Worek, howuk tawa God riita ma otii tawa akan saka yichawak. Piirapet rii eecha
wocho:
‘God rii eecha wocho: Neer eeta eeji harapa
worebey.
49 Diita nosap eeta eeji yatiin seechi tawa
boboy.
Shecha tawa yikadey akan ana kwo otiichikiita?

Siitakay eemek ada ya yi hapakakiita?
Kwopa saka kiki siikiitawak.
50 Adaba diita eyey boboyen otiitar.' "
51 Stiven kawka eecha wor, "Kwi mabiya giisiitii tawa. Meejikasakech. Kwoti mesek wopu shebo shebo tawa. Kwo God riiti maji saka meejitarek! Kwoti yeyi wayega tarega kwo eechaba tawa. Kwo eechaba eechaba Holi Spirit riina wosowoyebato.
52 Eyey piirapet yenya yeyi wayega yecha kikirepoyetar. God riita heechirek yar ma eeta piirapet ye wocho: God riiti otii kepi siik tawa wakasa ma riipa yakiita. Worek, yecha yenya sowakwor. Apa kwo riina nasowoyechi sowakwor.
53 God riita riiti lon kwona eje yechi tapak how yar. Yari kwo eena saka sumowutarek."

STIVEN RIINA PAPAK RABO SOWAKWOREK, RII HAR

54 Kaunsil ma ye Stiven riita bar maji meejichi harapa inyaka kwotayecniniga ye yechi pu riina giiriigar.
55 Holi Spirit riita Stiven riina takiikiisiirek, Stiven riita neren mo heri, God riiti hadabas boboy her. Jisas rii God riiti mama yepak siitiitarek, rii her.
56 Hechi rii eecha wor, "Na he. Neren tagwawak, ada hecho Ma Yikapwa rii God riiti mama yepak eeka siitiito."
57 Worek, yecha harapa aya uwarek, yecha mabiyan giichi amaba i yecha Stiven riina neekir.
58 Neekichi ye riina ye i sabak rabochi papak rabo pichar. Yecha eecha otiitarek, yecha yechi siivatabin kwoya veechi hadiiye ma por riiti yatii jumuk ye i yichir. Diita ma riiti he eeta Sol.
59 Yecha Stiven riina papak rabotarek, riita God riina uwatar, "Harapa Jisas miita eeji spirit na yeechi ye i!"
60 Worek, rii saka yatii bogok putiichi harapa ayak eecha wor, "God, yechi kapasek yon mii boyakasakech." Worek, rii har.

8

1 Sol rii hechi riiti inyaka kwoya hikitar.

SOL RII JISAS RIINA SUMOWU TAR MA YEN KIKIR POYETAR

Kata nedii Jerusalem akamak tar Jisas riina sumowu tar ma yen harapa kikirepoyetar. Kikirepoyetarek, eeta ma ye Judia nosapek Sameria nosapek i ye ya tar. Aposel ye Jerusalem eeka siir.
2 Jisas riina harapa hiki siitii chichar ma ye Stiven riina yeechi chichiniga ye harapa keyatar.
3 Worek, Sol rii Jisas riina sumowutar ma mima yenya pi hamaken otiitar. Rii nokwapa nokwapa akan i yar hiki siitiichichar ma mima yenya yeechichi ye i poko jir.

GOD RIITI HADABAS MAJIN SAMERIA NOSAPEK SAWOTAR

4 Jisas riina sumowutar ma ye i ye yatarek, yecha God riiti majin sawo tar.
5 Pilip rii heechi i Sameria akamaka iniga eeka Kraist majin ma mima yenya sawotar.
6 Riita majin sawotarek, ye hehar meeji siitiitar. Meejichi riita nokwapa nokwapa wopu dareboy boboy otiitari yecha eena her.
7 Riita otiitarek, kapasek gaba ye nokwapa nokwapa ma miman heechi ye harapa uwar. Yatii tapa kapasek tar ma yen otii kepi siir.
8 Worek, ma mima Sameria akamak harapa kwoya hikitar.

9 Kata akamaka ma por rii tar. Riiti hi Saimon. Tarek, rii siiga kapa otii tar kapasek
boboyen mashi otii tarek, Sameria ma mima yecha riina heneba rabor. Rii eecha
hikitar an eeta harapa ma.
10 Eyey akamak tar ma mima karakada na harapa yecha riiti majin meejitar. Ye
eecha wor, “Diita ma riiti harapa sii tawa boboy sii eecha habato: God riita harapa
boboy mayaka.”
11 Riita tiiti heneba rabo tawa boboyen rii eechaba eechaba otiitari, ma mima ye riiti
majin hehar meejitar.
12 Worek, yecha Pilip riita God riiti siitii kowu tawa hadabas maji kepin meejichi,
Jisas Kraist riiti hin meejichi, ye hiki siitiichirek ye uku yeechitar. Ma mima yen uku
yeechitar.
13 Saimon rii Jisas riina hiki siitiichibatar. Worek, riin uku yeechitar. Worek, rii Pilip
riitaka bana bana i ye yatar. Pilip riita harapa otiir wopu dareboy boyen nyegerabotar
boboyen Saimon riita eena hechi nyegerabochi nubu nubur.
14 Worek, Aposel ye Jerusalem akamak tarek yecha meejir Sameria ma mima ye God
riiti majin meejitar. Aposel ye meejichi ye Pita, Jon piiriina Sameria akamak wochirek
piir ir.
15 I yarerek, yecha God riina maji bar. Jisas riina somowu tar ma yecha Holi Spirit
riina yaken eena maji bar.
16 Eeta Holi Spirit rii yenya mashi saka yarek. Yecha Harapa Jisas riiti hibak eeka
uku yeechir.
17 Worek, piiriita tapan ye yo wurek Holi Spirit eeka yen yar.
18 Aposel ye yechi tapan yenya ye wowurek Holi Spirit rii yechaka yarek, Saimon rii
hechi Pita, Jon piiriin monik tokoken otiir.
19 Rii eecha wor, “Diita hapaga tawa pawa ana napa haba! Habanak eeji tapan ye
yowunak ma ye eechaba Holi Spirit yakiita.”
20 Worek, Pita rii riina eecha wor, “Miita miiti monika eecha hi uwu tawa eemek
eeka na i. God riita ha tawa boboyen miita yak tokokasakech.
21 God riiti misoma miiti mesekek wopu kapasek hecho. Eena diita yo miitakasakech.
22 Miiti inyaka hiki tawa boboy na kayek heechinak na magiirechi. God riina na maji
batanak riipa kapo miita hiki tawa boboyen kwoyava yeechikiita.
23 Ada hecho miiti kapasek bii owka tawa boboy, nokwapa nokwapa takiikiisii
siitiito. Wowak miiti kapasek boboy eeta miina mayama poko jichu.”
24 Worek, Saimon rii Jon Pita piiriina eecha wor, “Ada na God riina majin bachi.
Bachinak, miita bawa kapasek boboyen ana yakasakech.”
25 Worek, yecha yechi sawotar maji ba hamarek, God riiti maji sawotarek, Pita, Jon
piiriita Jerusaem akamak heechi ir. Nobon ichari piiriita nokwapa nokwapa Sameria
akamak eeka hadabas majin eena kenyi mukuchichar.

PILIP RII ITOPIA HARAPA MA POREN GOD RIITI MAJIN SAWOR

26 God riiti ejel por rii Pilip riina wor, “Na sokwaniga i. Saut yepak na i. Kata nobo
Jerusalem akama heechi Gesa akamak napa i.” Diita nobo eeta me biish tar eem eeka
tawa.
27-28 Worek, Pilip rii sokwaniga heechi ir. Eeta nedii Itiopia harapa ma por rii riiti
nosapek ichar. Eeta ma rii Itiopia nosap harapa ma. Rii aka tabo yi mima siiti ya
kwon eena hehar heechitar. Siiti hi Kandesi. Rii Jerusalem akamak tari rii God riiti
hin yesokwa baken eena yar. Worek, eeta nedii rii riiti nosapek awasen ichar. Karenga
ichawa boboyek rii eeka ichar. Icharek, riita piirapet Aisaia God riiti majin kadii ichar.
29 Worek, eeta Holi Spirit rii Pilip riina wor, “Miita na i kareka bana bana i.”
30 Worek, rii amaba ichi rii meejir harapa ma rii piirapet Aisaia riiti majin kadiitarek,
meejir. Meejichi rii eecha woher, “Mii boy kapo eeta maji mu hechawak, mii kadiito?”

31 Worek, rii awasen eecha wor, “Ma ana mukuchinyan siiney, boyega shecha ada
hekiita?” Worek, rii Pilip riina wor, “Miita ya sokwanak sicha eecha yik.”
32 Harapa ma rii diita majin kadiitar.
“Ye riina sipsip poren otii tawaga yeechi ye i
akar eemek sowakwoken ye ichu.
Sipsip yi por ri nebiin diigii tawaga,
rii kuja hanakasakech.
Rii maji bakasakech.
33 Riina dagiir poyerek, yecha maji saka
hehar anasarek riin.
Ma yecha riiti yikapwa ma mima yenya
sakapa sawotakiitawak.
Riita nosap kawka takasakech.
Rii yeechi ye ir.”
34 Worek, harapa ma rii Pilip riina eecha woher, “Ana na wo. Eeta piirapet naman
wocho? Rii kapo mayama wocho? Rii kapo anadii man wocho?”
35 Worek, Pilip rii riina majin bar. Diita kadiir majin tasiirek, Jisas riiti hadabas jeyek
tawa majin riina sawotar.
36 Piiriita nobok icharek, uku tar eemek iyarer. Iyarerek harapa ma eecha woher,
“Uku diika tawa. Kapo apa ana uku yeechi?”
37 Pilip rii eecha wor, “Miita miiti eyey sugu wopuk Jisas riina hiki siitiichinyey, miita
yak.” Worek, rii awasen wor, “Ayo. Ada hiki siitiichichu Jisas Kraist rii eeta God riiti
yikapwa.”
38 Worek, harapa ma rii maji wosaworek, kar i siirek, harapa ma Pilip piir ye i ukuk
uku yeechir.
39 Yeetiichi piir awasen yesokwarek, God riiti Spirit Pilip riina yeechi ameya ye ir.
Harapa ma rii riina saka kawka herek. Rii riiti nobobak iri riiganiga ir.
40 Worek, Pilip rii Asdot akamak eeka i sokwar. Worek, rii i nokwapa nokwapa
akaman hadabas majin sawo mukuchi ye i tar. Worek, rii i Sisaria akamak iyarer.

9

SOL RII INYAKA DAREBOYECHI JISAS RIINA HIKI SIITIICHICHAR MA SIIR

1 Eeta nedii Sol riita Jisas riina hiki siitiichichar ma yenya kapasek ow maji batarek,
yeb pi sowakwoken hikitar. Rii harapa opelen otii tar ma riin i jeyn yaken woher.
2 Eeta yo otiik Sol riiti hin Damaskas Ju yechi lotu tar ma yenya mukuchir je majin.
Sol rii Jisas riiti nobon sumowutar man Damaskas akamak hereyega, rii ma mima
yenya pokok jichi Jerusalem akamak heechi awasen yaken eena rii woher.
3 Worek, rii heechi Damaskas akamak ir. I akamak bana bana tarek, harapa haba
nerek heechirek sakar; riina buyar.
4 Buyarek, rii nosapek sakar. Sakachi rii ayan meejir, “Sol! Sol! Boyewak mii ana
diigiir poyetu?”
5 Rii meejichi eecha wor, “Harapa Ma, mii kapo nama?” Aya eecha wor, “Ada eeta
Jisas. Mii ana dagiir poyetu.
6 Wowak, na sokwa akamak i. Inyak, miita otiina yon miina wokiita!”
7 Eeta nedii Sol riitaka ichar ma ye i tar. Ye tari bakasakech. Ye ayan meejiri ma saka
herek.
8 Worek, Sol riita sokwa ri mi tagwari saka herek. Eena yecha riiti tapak yeechi
Damaskas akamak neeki ir.
9 Yadii piiriichar rii riiti miy hekasakech. Eeta nedii rii aboboy akasakech uku
akasakech.

10 Worek, Damaskas akamak maji Jisas riina sumowu tar ma por rii tarek, riiti hi, Ananaias, Riita watarek, sukwiyar. Sukwiyatarek, eeta God riita riina eecha wor, “Ananaias! Rii awasen eecha wor, “Harapa, ada didika tawa.”
11 God rii eecha wor, “Na sayarechi nobo pochik eeka na i. Siiti hi, Nagwa Nagwa Nobo. Miita Judas riiti akak inyak, napa woher: kapo Sol, Tasas ma diika tawa? Rii God riiti maji bato.
12 Riita sukwiyarek, rii her ma por rii, riiti hi Ananaias, riita i yareri, rii riiti tapan riina howu neekitarek, riiti mi kepi heken eena howu neekir.”
13 Ananaias rii meejichi awasen eecha wor, “Harapa Ma nokwapa nokwapa ma ye ana wor: Diita ma rii miiti ma mima ye Jerusalem akamak tarin harapa kapasek boboyen otiir.
14 Harapa opelen otii tar ma ye riina jeyn harek, rii Damaskas akamak iyareri riita miiti hin haba tawa ma miman yeechi poko jiken eena yar.”
15 God riita riina eecha wor, “Na i. Ada riina hisiirek, riita eeji yon otiitakiita. Riita eeji hin geenyik batanak, akar biish tawa ma ye, aka tabo yi ma ye eeji hin meejikiita. Isrel ma ye meejibatakiita.
16 Adaba riina mukuchikiita: nokwapa nokwapa kapa meeji tawa boboyen eeji hik kiyachikiita.”
17 Worek, Ananaias rii heechi akak iyarechi riiti tapan Sol riina howu neekichi wor, “Kumwoy, eeta Harapa, eeta Jisas, rii ana wochuwak yawa. Miita diika yaterek nobok riina her. Miita miy kawka heken, Holi Spirit rii miina takiikiisiiken, eena ana heechuwak yawa.”
18 Emiyep ganye tawaga tawa boboyek Sol riiti miyin tagwachi sakar. Sakarek, rii kawka mey maka her. Rii sokwa siitiirek, worek riina uku yeechir.
19 Worek, rii aboboyen a hamarek, rii hapaga siir.

SOL RII DAMASKAS AKAMAKA GOD RIITI MAJIN SAWOTAR

Yadii ameda Jisas riina sumowu tawa ma yechaka Damaskas akamak tari rii eeka siir.
20 Riita ameya Ju ma yechi lotu akak i Jisas riiti majin yenya sawotar. Rii eecha wor, “Jisas rii eeta God riiti yikapwa.”
21 Ma yecha riina meejiri ye heneba rabor. Heneba rabochi ye woher, “Ii boy eeta ma riita Jerusalem akamak tawey, rii Jisas riiti hin haba tar ma mima yen pichar? Rii boy kapo diika yawey, yenya eechaba yeechi poko jichi harapa opelen otii tawa ma yechak ye iken yar?”
22 Worek, Sol riita kawka hapaka siichi God riiti majin yenya harapa geenyik kwodii wochar. Riita hehar mukuchi siikeney, Jisas rii eeta Kraist. Worek, Ju ma Damaskas akamak tari, ye riiti maji meejichi riina saka awasen maji barek. Saka kiki siirek.

SOL RII DAMASKAS AKAMAK HEECHI IR

23 Worek, komas nedii Ju ma ye ya yopo yichi Sol riina sowakwoken inyaka hikitar. Yadii niy Ju ma ye akama nuberejak eeka riina ow yichar. Riina piken eena yichar.
24 Worek, Ju ma yecha inyakak hikitarin Sol rii meejir.
25 Worek, niy pochik Sol riiti apoma ye riina yeechi papa inyi sabak Pol riina kwowuk woyechi pokok kiitiichi heechirek, sabak saka ya muku siitiichi rii heechi ir.

SOL RII JERUSALEM AKAMAK TAR

26 Worek, Sol rii Jerusalem akamak irek, rii akar Jisas riina sumowu tawa ma yechaka yaya yopo yichiken otiitar. Worek, yecha riina akiir. Yecha riina saka eecha hikirek rii eeta Jisas riina sumowu tawa ma.
27 Worek, Banabas rii ya riina kiyatayer. Rii riina Aposel yechak ye ir. Ye ichi rii yenya majin kwodii eecha wor. Sol riita Jisas riina nobok herin, Jisas riita riina majin

worin, Banabas rii yenya eecha wor. Rii eechaba wor: Sol rii Jisas riiti hin Damaskas akamak riita anabeyichi sawotar.
28 Worek, Sol rii eeta yechaka eecha siir. Siirek, Jerusalem akama eem eyey rii chishi ye i tarek, God riiti majin Jisas riiti hik sawotar.
29 Riita Grik majik batar Ju ma yenya harapa majin yenya awasen awasen batar. Worek, yecha riina sowakwoken eena otiitar.
30 Yaka kumwoy wakasa ma ye meejichi yecha Sol riina yeechi Sisaria akamak ye i Tasas akamaka heechirek ir.
31 PITA RIITA LIDA AKAMAK JOPA AKAMAK TAR
32 Pita rii eyey eemen chishi ye i tarek, nedii pochi rii God riiti ma mima Lida akamak tari yechak eecha i her.
33 Eeka tarek, rii ma por ri hi Inias riina her. Inias riita ma kapasiiniga bor yichar. Bor yicharek, rii riiti wa gwosii 8 sukwiya eecha watar.
34 Worek, Pita riita riina hechi eecha wor, “Jisas Kraist rii miina kepi boboy otiito. Na sawo. Miiti wa eemen hehar yeechi.” Worek, rii meejichi ameya sokwar.
35 Sokwarek, eyey ma mima Lida akamak, Seron akamak, tari, ye eena hechiniga ye inyaka dareboyechi Jisas riina hiki siitiichir.

PITA RII TABITA SIINA YESOKWAR

36 Jopa akamak mima pochi sii eeka tarek, siiti hi Tabita. Sii Jisas riina hiki siitiichichar. Grik hik habatari Dokas. Eyey nedii siita eechaba eechaba boboy kepiban otiitar. Kiiriisiiposii tar man siitii kiyatayetar.
37 Worek, eeta nedii sii hak otiiniga har. Harek, yecha siina yeechi ye i maba uku yeetiichi aka howuk ye yo cheyak ye i seechir.
38 Lida akamak Jopa akamak bana bana tar. Worek, eeta hiki siitiichichar ma ye, Jopa akamak tarek, ye meejir Pita rii Lida akamak tar. Worek, yecha ma upurusen maji heechirek ye ir. Eecha wor, “Miita na ameya notak ya.”
39 Worek, Pita rii sayarechi piiriitaka eecha ir. Rii iyarerek, yecha riina yeechi howuk ye yo ir. Worek, nokwapa nokwapa mibiya mima ye yaniga Pita riitaka bana bana siitiiniga keyatarecha siitii yenya hatar klos mukuchichar. Otiichichar saket mukuchichar. Siita yechaka tarek eeka otiichichar, yenya.
40 Worek, Pita rii eyey tar ma mima yenya wochirek ye geenyik iyarer. Iyarerek, Pita rii yatii bogok putiichi rii God riina maji bar. Worek, rii dareboyechi siina eecha wor: “Tabita, na sokwa.” Worek, sii siiti miy tagwachi Pita riina hechi sii sokwa yir.
41 Pita rii i tapak neekichi yesokwa siitiichir. Worek rii hiki siitiichichar ma yenya mibiya mima yenya uwachi siin tarebaga eecha siirek yenya har.
42 Worek, diita otiir yo sii Jopa akamak eeka i ye yarek, nokwapa nokwapa ma mima ye Jisas riina hiki siitiichir.
43 Pita rii Jopa akamak nokwapa nokwapa yadii eeka tarek, ma por bulamakaw sapi yon otiitar ma, Saimon, rii riiti akak yichar.

10

EJEL RII PITA RIINA MAJI WOCHIREK YAR

1 Ma por rii Sisaria akamak tari, riiti hi Konilias. Rii eeta Ro ma, harapa o anapi ma tar. Rii eeta kepten 100 o anapichar man Itali kompani habatari rii eena siitii kowutar.
2 Rii God riitaban hiki siitiichichar ma. Rii riiti magwi, ye God riiti hin yesokwatar. Riita kiiriisiiposii tar Ju ma yenya kiyatayetar. Rii God riina eechaba eechaba maji batar.
3 Yadii pochi hogo sii nediik, 3 klok, rii sukwiyanaga eecha her. Riita God riiti ejel poren herek, rii riina eecha wor, “Konilias!”
4 Konilias rii hechi harapa akiiniga eecha wor, “Harapa Ma, mii boyek yawa?”

Ejel rii awasen eecha wor, “God riita miita yeyada hatawey rii hecho. Miita God riina batawa majin rii hebato. Hechi rii miina kwoya hikitu.
5 Wowak, apa miiti ma kawen Jopa akamak sa i, ma poren wochinak, rii sa ya. Riiti hi eeta Saimon Pita.
6 Rii bulamakaw sapin yo otii tawa ma riiti akak eeka tawa.”
7 Worek, maji batar ejel rii heechi ir. Irek, Konilias rii riiti wakasa ma upurusen, o ana pichar ma poren yenya uwar. O ana pichar ma rii God riitaban hehar hiki siitiichichar. Riita Konilias riiti wakasa ma tar.
8 Worek, Konilias rii ejel bar majin yenya sawochi, yenya Jopa akamak heechirek, yecha ir.

PITA RII SUKWIYANIGA HER BOBOY MAJI

9 Eeta komas yadii nediik yecha nobok icharek, Jopa akamak iyareken otiitarek, Pita riita akak yo i howuk God riina maji bak ir. Eeta otii a nedii.
10 Worek, Pita rii eecha harek otii ak gegiyar. Aboboy otii tarek, rii kawka sukwi yanaga eecha her.
11 Rii mow herek, neer tagwar. Tagwachi harapa siivatabi subu yepa yepa neekichi heechirek saka tar.
12 Saka tarek, rii her nokwapa nokwapa apo, hopo, nosapek tawa kiya, boboy eeka tarek rii her.
13 Worek, aya riina uwachi eecha wor, “Pita, na sokwa sowakwachi a.”
14 Worek, Pita rii bokoneechi eecha wor, “Harapa, yaho. Ada saka keena akiitawak. Ada kapasek tawa kiya ada saka atarek.”
15 Worek, aya kawka riina eecha wor, “Eyey boboyen God riita otii kepi siirin, mii boyewak kapasek wocho?”
16 Diita boboy piiriichar otiir. Worek, eeta boboy eeta heechi ameya neerek i yowur.
17 Worek, Pita riita diita sukwiyanaga hechar boboy siiti mun harapa hikitarek yeshatar. Eecha hikitarek, Konilias heechirek yar ma yecha Saimon riiti akan yesha yar. Yari yecha nuberejak bana bana siitiitar.
18 Yecha uwachi wor, “Diita kapo tawa ma riiti hi eeta Saimon Pita?”
19 Pita rii sukwiyar maji mun hikitari, Spirit rii eecha wor, “Na meeji. Ma piiriichar ye diika yatawey miina yeshato,
20 Miita mayama sayarechi na saka i. Ada yenya miina wochirek yar eena opoche mii siitii siitii siichi ichanakech.”
21 Worek, Pita riita saka ichi ma yenya eecha wor, “Kata ma riina kwo yeshatawey, diita ada. Boyak yawa?”
22 Ye awasen eecha wor, “Kepten Konilias rii nona heechirek yar. Rii eeta ma kepi. Rii God riiti hin yesokwatar. Ju ma ye riina hehar hikitar. God riiti ejel por rii riitak ya wor: miita na Pita riiti akamak ya. Yanak, miita bana majin riita meejik.”
23 Worek, Pita riita yenya worek, yecha niy pochi eeka siir.

PITA RIITA KONILIAS AKAK IR

Komas yadii riita sayarechi yechaka ir. Akar Jopa Jisas riina sumowu tawa yaka kumwoy ye riitaka ibatar.
24 Komas yadii pochi riita Sisaria akamak iyarer. Eeka Konilias riita riina kowutar. Konilias rii riiti magapa riiti apoma yenya worek, ye kowubatar.
25 Pita riita wok iyarek otiirek, Konilias rii riina hechiniga Pita riiti yatii jumuk bana bana saka he yir.
26 Worek, Pita rii riina yesokwa wor, “Na sokwa siitii. Ada eeta ma sobo.”
27 Piiriita aka wok iyarechi Pita rii maji batar. Iyarerek, rii her nokwapa nokwapa ma mima ye ya yopo wuchi yichar.

28 Worek, Pita rii yenya eecha wor, “Kwota hehar hikitu Ju ma yechaka kwotaka ya
yopo yikasakech. Ju ma yechi lo maji sii Ju man anacheker. Anachekerek, yecha akar
biish tawa man yechaka opoche yichanakech, opoche maji batanakech. Wowak, God
riita ana mukuchir eeta kapasek ada hikitu ma mima kaw ye wagiishi chichu.
29 Kwota ana maji wochirek yarek ada siitii siitii siikasakech. Eena ada kwona
wohecho, boyewak kwota ana maji wochirek yar?”
30 Worek, Konilias rii eecha wor: “Yadii 4 mashi siirek, eeta nediik ada God riina maji
batar. 3 klok nedii siirek, ma por rii yari eeji mi somak siitiir. Riiti siivatabi apoma woy
hechar.
31 Worek, rii eecha wor: ‘Konilias, God riita miita God riina batawa majin rii hecho.
Miita yeyada hatawa boboy rii hebato.
32 Wowak, apa ma kawen Jopa akamak sa i. Ma poren wochinak rii sa ya. Riiti hi eeta
Saimon Pita. Rii bulamakaw sapin yo otii tawa ma riiti akak eeka tawa. Rii somakwotii
tawa paka bana bana tawa!’
33 Worek, eena ada miina maji wochirek ir. Wowak, miita hiki hamachi yawa. Apa
nota God riiti miy somak diika tawey, nota miina kowutu. God riita miina batar majin
miita nona sawoken no eena kowutu.”

PITA RIITA MAJIN SAWOR

34 Pita riita eecha wor, “Ada hehar eecha hikitu eeta siiken God riita saka eecha
hikitawak, ma por eeta harapoa ma por eeta karakada.
35 Eyey ma ye God riina hehar hikitawak, yo kepin otiitawak, God riita yenya kepi
hikitu. God riita man hechawey, rii saka riiti wayegan hechawak. Rii keena ma podar
podareban hecho.
36 Kwo hikitu eeta maji God riita riiti Isrel ma mima yenya wochirek yar. Eeta maji
eecha wocho: Jisas Kraist rii eeta eyey ma yechi God. Eeta maji inyaka kepi wey siikii
tawa maji.
37 Kwo hikitu Jon Baptais uku yeechi tawa maji. Eeta sokwarek, harapa boboy eeka
tasiir. Tasiirek, komas Judia nosapek eeka i ye yar.
38 Ii eeta Nasaret Jisas maji. Kwo meejir God riita riiti Holi Spirit riiti hapaga tawa
pawak Jisas riina gamuchir. Gamuchirek, riita eyey eemek i ye ya tarek, boboy kepin
otiichicharek, gaba riita dagiir poyer man rii otii kepi siichi yesokwa tar. God riita
riitaka eecha tar.
39 Worek, diita boboyen riita Ju ma yechi nosapek, Jerusalem akamaka otiitarek, no
eena hechi sawoto. Worek, yecha riina ye i mek ji siitiichirek, rii har.
40 Harek komas yadii piiriichar siirek God riita riina yeechi yesokwarek, ma ye
opwoy her.
41 Eyey ma ye riin saka herek. Eyey ma yen God riita hisiiri, riin her. God rii nona
hisiiri, no Jisas riina herek apa no riiti majin sawoto. God riita riina yesokwarek, nota
riitaka eecha otii atar.
42 Worek, riita nona wochir diita hadabas majin ma mima yenya napa sawo ta. Riita
nona wochir: napa yen sawo: Jisas riitaba eeta God riita hisiiri, rii eeta ha ma yechi
jas rii eeta tawa ma yechi jas.
43 Eyey piirapet ye riina majin wor. Ye eecha wor: eyey ma ye riina hiki siitiichinyey,
yechi kapasek boboyen riiti hapaga tawa hik kwoyava yakiita.

AKAR BIISH TAWA MA YE HOLI SPIRIT RIINA YAR

44 Pita riita majin batarek, eeta Holi Spirit rii eyey maji meejitar ma yechak sakar.
45 Jisas riina hiki siitiichichar Ju ma yecha Pita riitaka Jopa akamak heechi yari,
ye hechi henebarabor. God riita riiti Holi Spirit akar biish tar ma harek, gwotii
powubarek, eena henebarabor.

46 Yecha meejir ye akar akar maji ba ye tarin, ye God riiti hin eena yesokwatar.
Worek, Pita rii eecha wor, “Nota eeta Holi Spirit riina yarega, yecha eechaba yawa.
47 Kapo nama uku yeechi tawa ukun yenya anachekekiita?”
48 Worek, riita wochirek, Jisas Kraist riiti hik yenya eeka uku yeechitar. Worek, ye
riina woher: “Miin notaka yadii ameda eecha takiita.”

11

PITA RII JERUSALEM AKAMAK MAJIN SAWOR

1 Aposel ye Jisas riina sumowutar yaka kumwoy ye, eyey Judia nosapek tari, ye
meejir eeta akar biish tar ma, ye God riiti majin meejitar.
2 Worek, Pita rii Jerusalem akamak yo ir. Irek, sapin dagiiken hikitar ma ye riina o
maji bar.
3 Eecha wor, “Miita i yechaka eecha otii atari, yechi maba sapi saka dagiirek.”
4 Worek, Pita riita eyey boboy sokwarin eena yenya sawotar.
5 Rii eecha wor: “Ada Jopa akamak God riina maji batarek sukwiyar. Sukwiyarek,
ada her ner tagwarek, harapa siivatabin subu yepa yepa neekichi heechirek, ya saka
adak bana bana yir.
6 Bana bana yirek, ada nosapek tawa kiya, yogwosii, hopo, apo yenya hehar her.
7 Worek, ada ayan meejir. Aya ana uwar, ‘Pita na sokwa sowakwochi na a.’
8 Worek, ada eecha wor, ‘Yaho, God. Kapasek kiya eeji kujak ada keena akasakech.’
9 Worek, nereka tar aya kawka eecha wor, ‘Eyey boboyen God riita riita otiiri, eeta
kepi boboy. Mii boyewak eena eecha wocho?’
10 Kawka piiriichar otiir. Otiichi sii eeta howuk nerek ir.
11 Ma por wochirek, eeta nedii ma piiriichar ye Sisaria akaman heechi i ada tar
eemebak iibak iyarer.
12 Iyarerek, Spirit riita ana eecha wor, ‘Yechaka eecha na i. Opoche siitii siitii
siitabakech! Worek, diita 6 yaka kumwoy ye adaka Sisaria akamak eecha ibatar.
Ibatarek, i Konilias riiti akak iyarer.
13 Iyarerek, riita nona eecha wor, ‘Ejel poren riiti aka wok siitiitarek, rii her. Herek,
ejel rii riina eecha wor: Miita ma kawen na heechinak, Jopa akamak sa i Saimon riina
wochanak, rii sa diika ya. Riiti akar hi pochi eeta Pita.
14 Riita miina maji batanak, kwota meejitanak, miiti magwin yenya yesokwa
yichikiita.’
15 Worek, ada yenya maji batarek, eeta Holi Spirit yechak sakatar. Nona tasiir nediik
sakarega yenya eechaba sakatar.
16 Otiirek, ada inyakak hikir Jisas riita bar majin. Rii eecha wor, ‘Jon riita ukuk uku
yeechitar. Kwona Holi Spiritek uku yeechi tar.’
17 Worek, eeta geenyik siir eeta nedii God riita nona har boboyen God riita akar biish
tawa ma yen eechaba har. Nota Harapa Ma, Jisas Kraist, riina hiki siitiichirek, God riita
Spiriten nona harega, rii akar biish tawa ma yenya eechaba har. Wowak, ada nama
God riiti nobon dasiipiito.”
18 Worek, yecha riita bar majin meejichi yecha yechi op majin kujan diimiichi God
riiti hin yesokwatar. Ye eecha wor, “Nota hecho God riita akar biish tawa ma yenya
yechi inyakan dareboyechi yesokwa yichi tawa boboyen habar.”

ANTIOKATAR JISAS RIINA HIKI SIITIICHICHAR MA

19 Stiven riina sowakworek Jisas riina sumowu tar ma yenya kikirepoyerek, yecha
eyey nosapek heechi i ye yatar. Jisas riina sumowu tar ma kaw ye Pinisia nosapek,
Saipras nosapek, Antiok akamak icharek, Ju ma yechaban God riiti majin yenya
sawotar.

20 Worek, hiki siitiichichar ma kaw ye Saipras ma, Sairini ma yecha Antiok akamak
ichiniga akar biish tar ma yenya Harapa Ma, Jisas, riiti hadabas majin sawotar.
21 Eeta Harapa Ma riiti hapaga pawa yechaka eecha tarek, nokwapa nokwapa ma
mima yecha Jisas riina inyaka dareboyechi hiki siitiichir.
22 Worek, diita maji sii Jerusalem akamak Jisas riina sumowutar ma yechaka eecha
yar. Yarek, ye meejichi ye Banabas riina Antiok akamak heechirek ir.
23 Worek, riita i yar her God riita eeta ma miman rukusiitarek, riita kwoya hikirek.
Kwoya hiki chiniga riita yenya kiyapotar. Riita eecha wor, “Na kwota anabeyichi na
siitii ta. Jisas riiti nobon na sumowu ta.”
24 Banabas rii eeta ma kepi. Eeta nedii nokwapa nokwapa ma mima ye eeta Harapa
Ma riiti nobobak eeka siir.
25 Worek, Banabas rii Tasas akamak Sol riina yeshaken eena ir.
26 Riita riina yesha hechi rii riina Antiok akamak yeechi yayar. Yeechi yayarek,
piir sukwiya pochi piir nokwapa nokwapa Jisas riina sumowu tar ma mima yenya
yaya yichi maji pokii tar. Antiok akamak mapo Jisas riina hiki siitiichichar ma yenya
habatar eeta Kristen ma.
27 Eeta nedii piirapet ma kaw ye Jerusalem akamak heechi Antiok akamak ir.
28 Ma por riiti hi Agabas, rii siitii Holi Spirit riiti hapaga pawa takiikiisiirek, eecha
wor, “Eyey eem harapa eechin hakiita.” Worek, komas Klodias rii harapa aka tabo
yima tar nediik, eeta eechi ha tawa boboy eeta nediik yar.
29 Worek, eeta Kristen ma ye eecha hikitar yecha Judia nosapek tar yechi yaka
kumwoy yenya kiyatayekin hikitar.
30 Hikichi otiir. Yecha yan yeechi Banabas, Sol piiriina harek, piir yeechi ye iniga
Kristen hehar tar ma yenya har.

12

KRISTEN MA YENYA KIKIREPOYER

1 Eeta nedii aka tabo yima Herot rii Kristen ma kawen kikirepoyetar.
2 Riita Jems, Jon riiti yakan, riina eekik sowakwor.
3 Otiirek, Ju ma ye inyaka kwoya hikitar. Kwoya hiki tarek, Herot rii meejichi rii Pita
riina pokok jir. Yis Biish Tar Gey nokusha ar nediik riina poko jir.
4 Riina poko jirek, Herot riita otiirek, 16 ow ana pichar ma yen hisiirek, ye eeta Pita
riina siitii kowu tar. Herot rii eecha hikitar. Pasova nedii hamanak ada Pita riina ma
mima yenya geenyik mukuchikiita.
5 Worek, Pita riita poko ji tarek, Kristen ma ye riina God riina harapa maji batar.

PITA RIINA POKO JICHARIN HEEMAR

6 Herot riita Pita riina ma mima yen geenyik mukuchiken hikitarek, mashi niy pochi
Pita rii o ana pichar ma yechak tar. Ow ana pi ma upurus piir por yokwak por yokwak
siitii kowutarek, Pita rii nediik watar. Ain poko upurusek jichi seechitar. Siitii kowu
tar ma upurus piir poko ji aka nuberejak siitii kowu tar.
7 Worek, Harapa Ma riiti ejel heechirek yarek, eeta eemek ameya ya saka higa
okoreerek, rii siitiitar. Worek, ejel rii Pita riina tiimiinan neekichi cheyer. Rii eecha
wor, “Na ameya sokwa.” Worek, riiti tapak tar ain poko sii eeta saniga heemachi sakar.
8 Worek, ejel rii eecha wor, “Siivatabi hehar giiriichi yatii na ruwuchi.” Pita rii
meejichi otiirek, ejel rii riina kawka wor, “Miiti maba saket na ruwuchi adaka na ya
howoshi ik.”
9 Pita riita meejichi riina sumowuniga piir poko jichar aka heechi i geenyik yarer.
Worek, Pita rii eecha iri rii eecha hikir kapo ada sukwiyato. Ana otiichuwa boboy
kapo boboy siikenekasakech?

10 Piiriita ya mapo siitii kowutar ma piiriiin heechi saya ir. Iri, komas siitii kowu tar
ma piirin i heechi iyarebar. Iyarebari i harapa akama ichawa ain nuburejak i yarer.
Worek, eeta nubureja sii saniga tagwarek, heechi ir. Worek, i piiriita nobo chegiik i
ejel rii Pita riin heechi rii ir.
11 Eecha otiirek, Pita rii riina otiichir boboyen hikichi eecha wor, “Apa ada hikitu
ana otiichuwa boboy eeta boboy siiken. Eeta God riita riiti ejell ana heechirek yarek,
rii ana Herot riiti hapaga boboyen ana heemachir.”
12 Rii diita boboyen hikichi rii Maria siiti akak ir. Sii Jon Mak riiti awi. Siiti akak
nokwapa nokwapa ma mima ya yopo yichi God riina batar.
13 Batarek, Pita rii siiti aka nuburejak siitii geenyik siitii hapaka tarek, wakasa mima
pochi, siiti hi Roda, sii meejichi nuburejak yar.
14 Sii yaniga siita Pita riiti ayan meejichi sii inyaka kwoya hikichi sii aka tag-
wakasakech sii awasen heechi kawka iri eecha wor, “Pita rii kata geenyik siitiito.”
15 Ye meejichi siina eecha wor, “Na hiki shato.” Worek, sii awasen eecha wor, “Ada
hewa rii siitiito. Ada woshepiikasakech.” Ye eecha wor: “Kapo riiti mayi?”
16 Ye eecha batarek, Pita rii way kawka nuburejan siitii hapakar. Worek, yecha
nuburejan tagwachi riina hechi henebarabor.
17 Worek, rii riiti tapan ye yowuchi anacheker. Worek, rii Harapa Ma riita riina poko
ji akak heechitar majin eena yenya sawor. Rii eecha wor, “Ada bawa majin Jems riina,
akar yaka kumwoy yenya, napa sawo ta.” Eecha wochi rii akar eemek ir.
18 Uhadiirek Pita riina siitii kowu tar ma yecha Pita riina hipurek, yecha
nyegerabochi ye yesha tar. Ye eecha wor, “Pita kapo siitak tawa?”
19 Herot rii meejichi Pita riina yesha chishi majin yenya wochar. Worek, yecha riina
yesha hipiirek, Herot rii Pita riina siitii kowutar ma yenya majin awasen woher. Wohe
hamachi rii yenya pi sowakwo majin akar o ana pichar man worek, ye ya yenya pi
sowakwor. Worek, Herot rii Judia nosapek heechi Sisaria akamak i siir.

HEROT RII HAR

20 Herot rii Taia akamak tar ma yenya Saidon akamak tar ma yenya inyaka kwotayer.
Worek yecha ya yopo wuchi Herot riitana hek ir. Irek, yecha Blastas riina majin m
apo bar. Barek, Blastas rii meejichi riita yechaka eecha hikitar. Blastas rii Herot riiti
akaman akan hehar kowu tar ma. Worek, yecha Herot riina heken ir. I hechi riina
wopi kepi sii majin wor. Yecha Herot riiti nosapek i aboboyen tokotar. Eena i wopi
kepi sii maji bar.
21 Worek, Herot rii mashi yadii pochin hisiichiniga rii riiti kwoya hechawa siivatabi
keyapochichi i harapa worebeyek yo yir. Rii yi yenya harapa maji gworon bar.
22 Barek, ma mima meejichi ye eecha harapo wor: “Dii rii makasakech. Rii eeta god.”
23 God riiti ejell Herot riina ameya pichirek, rii sakar. Riita God riiti hin saka
habatarek, eena pichirek sakar. Wayawaya riiti bii takiikiisiitarek riina chi har.
24 Worek, God riiti maji harapa sokwarek, akar akamak eyey i ye yar.
25 Banabas, Sol piir piiriiti yo hamachi piir Jerusalem akamak heechi ir. Piiriita Jon
Mak riina yeechi ye eecha ir.

13

BANABAS SOL PIIRIINA HISIICHIREK, PIIRIITA IR

1 Piirapet ma kaw tisa ma kaw ye Antiok Kristen ma yechaka eecha tar. Diitata.
Banabas, Simion (riina eecha habatar, Kehapa), Lusias (riiti nosap Sairini), Maneyen
(Rii Herot riiti akak eeka sokwar), Sol yecha tar.

2 Yecha God riiti hin habatar nedii ye aboboy saka atarek, eeta nedii Holi Spirit
rii yenya wor, “Banabas, Sol piiriina na yeechi saniga heechi ada yenya hisiir yon
heechinak sa i.”
3 Worek, yecha aboboy saka atarek. Yecha God riina maji batarek, ye yechi tapan
piiriina howuk seechi piiriina heechirek ir.

PIIRIITA SAIPRAS NOSAPEK IR

4 Banabas, Sol piiriina Holli Spirit riita heechirek irek, piiriita Selusia akamak iniga
jabiirek ye ichi Saipras nosapek i ir.
5 Piir Salamis iyarechi piir Ju ma yechi Lotu akak iyarechi God riiti majin sawotar.
Jon rii piiriitaka tarek, piiriina kiyapo tar.
6 Worek, yecha eyey nedii kwowuk chishiniga i Pepos akamak iyarer. Iyarechi ye ma
por riin her. Riiti hi Ba-Jisas. Rii eeta Ju ma. Rii siiga kapa otiitar ma, keyap map otii
tar ma. Riita mayama piirapet eecha habatar. Rii woshepii tawa piirapet.
7 Rii Sesias Polas, harapa gavman ma, riiti nareboy. Sesias Polas rii harapa inyaka
hikitar ma. Riita Banabas, Sol piiriina uwar. Rii God riiti maji meejiken eena piiriina
uwar.
8 Uwarek, Elimas (Grik hi eecha habatar: Ba-Jisas), rii siiga kapa otii tar ma, rii
piiriina uwa yeechi anachekek otiir. Rii harapa gavman ma riiti inyaka wopun dare-
boyiken riin otuii otii her. Jisas riina hiki siitiichichawa boboyen riita magiirechiken
eena otii otii her.
9 Worek, Sol (riina eecha habatar, Pol) rii Holi Spirit riina takiikiisiirek, riita siiga
kapa otii tar man miy he siitiichi eecha wor:
10 “Mii Gaba riiti yikapwa. Mii boboy kepin o ana pichawa ma. Miiti kapasek yo otii
tawa boboy miitak takiikiisii siitiichichu. Harapa Ma riiti omutiik majin mii yeechiniga
woshepii majik heechitu.
11 Apa Harapa Ma riiti tapa eeta saka miina pinyak miiti miy dumukiita. Apa ameda
saiinak, mii yama saka hewak.” Worek, ameya riiti miy dumuri saka herek. Worek,
rii chishitarek, rii riiti tapak neeki tawa man nobon mukuchiken eena yeshatar.
12 Worek, eeta harapa gavman ma rii otiir boboyen eena hechi rii Jisas riina hiki
siitiichir. Harapa Ma riiti maji pokiitawa majin meejichi rii henebarabor.

PISIDIA NOSAPEK IR

13 Worek, Pol riita riiti nareboy yechaka Pepos akamak heechi jabiirek ir. Irek, Pega,
Pampilia nosapek tarek, iyarerek, Jon rii piiriina heechi rii Jerusalem akamak ir.
14 Worek, piiriita Pega akamak heechi Antiok akamak, Pisidia nosapek tari, piir eeka
iyarer. Iyarerek, Sabat sii tar nediik, Sarere, piir Ju ma yechi lotu aka i yir.
15 Worek, lotu ma ye Moses riiti lo majin piirapet riita keyir majin kadii hamarek,
lotu tar ma ye piiriina maji wochirek ir. Eecha wor, “Yaka kumwoy, kicha ma mima
yenya kiyapo majin baken taney, ii na ba.”
16 Worek, Pol rii sokwa siitiichi rii riiti tapak ye yo wuchi maji yesokwa bar. Rii eecha
wor:
“Isrel ma kwona, akar ma kwona God riiti hin yesokwa tawey, ana na meeji!
17 Diita Isrel ma yechi God rii noti wayegan hisiichi yenya otiichirek, ye yaya how
ma Isip nosapek tari, ye sokwa hapaga siir. Siirek, God riita riiti hapaga pawak yenya
Isip nosapek tarin yeechiniga akar eemek ye ir.
18 Ye irek, 40 sukwiya eecha tarek, God rii yenya bii nomu mayaka yatar.
19 Worek, rii 7 mamu akama saniga saniga ma Kenan nosapek tari yenya pi hamar.
Pi hamachi, rii yechi nosapen riiti ma yenya har.
20 Harek, ye 450 sukwiya eeka tar. Worek, riita jas ma yenya har. Worek, yecha tarek,
Samyuell sokwarek piirapet siirek, ye eeta hamar.

21 “Worek, ye God riita yenya aka tabo yiman haken eena woher. Woherek, Sol,
Kish riiti yikapwa Bensamin riiti neja, God riita yenya har. Harek, 40 sukwiya rii siitii
kowutar.
22 Worek, God riita riina bokoneechi rii Devit riina aka tabo yima heechir. God riita
ma yenya Devit maji kawen eecha wor, ‘Ada yesha her Devit, Jesi riiti yikapwa, riina
ada kwoya hecho. Eeji inyakak tawa boboyen riitapa otiikiita.’
23 Worek, God riita Jisas, Devit riiti heja, riina Isrel ma yenya yesokwa yichi tawa ma
otiir. Rii mashi wocharin eena otiir.
24 “Jisas rii saka yatarek, Jon rii Isrel ma mima yenya sawotar. Eecha wor: ‘Kwoti
kapasek boboyen na magiirechichi na uku yeetii poy.’
25 Jon rii ha nedii bana vbana tarek, rii ma mima yenya eecha wor, ‘Kwo boy kapo
ana shecha hikitu? An diita kwota kowu tawa makasakech. Na he! Riipa ana komas
yakiita. Yanak, ada kubuchey boboy tawak, riiti sun an saka heemakiitawak.’ ”
26 Pol rii kawka eecha wor, “Eeji yaka kumwoy, Ebraham riiti neja, ana na meeji.
Akar ma kaw God riiti hin yesokwa tawey, ana na meeji. Nona diita yesokwa yichi
tawa majin heechirek, yar.
27 Worek, Jerusalem akamak tawa ma ye yechi harapa ma ye eecha hikitar: Jisas rii
yesokwa yichi tawa majasakech. Wowak, yecha piirapet yechi majin eyey Sabat nediik
kadii tarin ye hikikasakech. Wowak, yecha Jisas riina dagiir poy hamarek, ye piirapet
yecha bar majin woyik eecha siir.
28 Yecha riina sowakwori, rii kapasek boboyeka saka tarin riina sowakworek.
Worek, yecha Paiullat riina woher, riina sowakwok.
29 Eyey mashi keyir majin riina batarin, yecha eyey yesokwarek mek ji siitiichi tarin
ye yeechi ye i tiiriimok chir.
30 Tiiriimok chirek, God riita riina otii saniyeechi yesokwar.
31 Yesokwarek, kata ma ye mashi riitaka Jerusalem akamak, Galili nosapek, ichar yo
tarek, ye riina her. Her boboyen apa yecha Isrel ma yen sawoto.
32-33 “Worek, sicha diika yawey, God riiti hadabas maji kepin sawo taken, eena yawa.
Kata otiina boboyen God riita noti wayega mashi wocharin, rii eeta nona otiichir. Nota
noti wayega yechi neja eena nona otiichir. Rii Jisas riina yesokwar nobok nona eeka
otiichir. Sam 2 majik keyiri eecha wocho: ‘Mii eeji Yikapwa. Apa ada miiti Apoko.’
34 God riita diita riina saniyeechi yesokwa tawa majin kwopa sii tawa eem rii kawka
i kwopa siikasakech. Wowa majin rii eecha wor: ‘Kata boboyen ada Devit riina hak
wokwona hakiita!’
35 Akar mashi keyir maji eecha wocho, ‘Miitana sumowu tawa wakasa ma kepi riin
miita nobon egesiinak, riipa kwopa siikasakech.’
36 Devit riita eeta nediik tari, rii God riiti inyakak tar boboyen otiir. Otiirek, Devit rii
har. Harek, yecha riiti wayegan bana bana tar tiiriimok chir. Chirek, riita kwopa siir.
37 Wowak, kata ma riina God riita saniyeechi yesokwa tari, riita saka kwopa siitarek.
38-39 Eeji yaka kumwoy, kwotya eyey eena napa he. Nota Jisas riiti hik diita noti
kapasek boboyen kwoyava ya tawa nobon eena kwona sawoto. Kwota na henyak na
hiki ta: Kwoti kapasek boboyen Moses riina har lo sii saka kwoyava yarek. Kwo Jisas
riina hiki siitiichinyey, iipa kapasek boboy riipa kwoyava yakiita.
40 Wowak, na ow poy sii ta. Piirapet yechi maji iipa kwotak yanakech. Ye eecha wor:
‘God riita eecha wor:
41 Wosaboy tawa ma kwo na he! Na kayek heneba rabochi ha! Kata yon ada kwoti
nediik otii tawey, eeta boboyen ma por rii kwona geenyik mukuchinyey, kwopa saka
eena hiki siitiichikiitawak.’ ”
42 Worek, Pol, Banabas piir Ju ma yechi lotu akan heechirek otiiri, ma ye piiriina
woher, “Ki komas Sabat nediik yanak, diita majin ki kawka napa ba.

43 Ma mima ye yechi otu akan heechi iri, yecha Po, Banabas piiriina sumowur.
Nokwapa nokwapa Ju ma ye nokwapa nokwapa akar biish ma ye, Ju ma yechi majin
sumowutari, ye Pol, Banabas piiriina nobok i sumowu ir. Irek, Apose piir yenya maji
eecha wochiniga yenya kiyapo majin bar. Eecha wor, “God riiti rukusii tawa boboyek
eeka na ta.”
44 Worek, komas Sabat nediik nokwapa nokwapa akamak tar ma ye God riiti majin
meejik yar.
45 Yarek, Ju ma ye nokwapa nokwapa ma mima yen hechi kapasek hikichi yecha
inyaka kwotayer. Kwotayechi ye Pol riita bar majin o otii maji bar. Ye riiti hin kapasek
habar.
46 Worek, Pol, Banabas piir anabeyichi harapa eecha wor, “Sicha God riiti majin
Ju ma kwona geenyik mapo bak. Batawak, kwo nasowoye tawak, kwo eecha wocho:
“Nota keena saka eechaba eechaba tawa boboyen yakiitawak.’ Wowak, nota kwona
heechi akar ma biish tawa ma yechaka eecha ikiita.
47 Diita majin eeta Harapa Ma rii nona har,
‘Ada kwona otiichirek, kwota, akar biish tawa
ma yechi habak siikiita.
Ada otiichirek, kwota Ju ma eeta eyey nosap
tawa mas yenya yesokwa yichi tawa nobo.’ ”
48 Akar biish tar ma ye diita maji meejichi yechi inyaka kwoya woy hikichiniga God
riiti majin yesokwatar. Kata ma yen God riita hisiiri, ye Jisas riina hiki siitiichir.
49 Worek, Jisas riiti maji kata eemek i ye yatar.
50 Worek, Ju ma ye eeka tari ye akama harapa tar ma, God riina hiki siitiichichar
mima yechi inyakan dareboyer. Worek yecha kikirepoy otii tawa boboyen eena tasiir.
Worek, piirina yeechi kata eemek rabor.
51 Worek, Aposel ye yechi yatii cheren pupoyechi Aikoniam akamak ir.
52 Worek, Kristen ma ye tari Holi Spirit yenya takiikiisiirek, yecha inyaka kwoya
hikir.

14

POL, BANABAS AIKONIAM AKAMAK TAR

1 Aikoniam akamak eechaba kawka otiir. Pol, Banabas piir Ju ma yechi otu akak i
maji sawotarek, nokwapa nokwapa Ju ma ye, akar biish tar ma yechaka Jisas riina hiki
siitiichichar.
2 Worek, Ju ma kaw ye saka hiki siitiichirek. Ye kapasek otiichiniga ye akar biish tar
ma yechi inyaka wopu dareboyer. Dareboyek, ye yechi yaka kumwoy yenya inyaka
kapasek hkir.
3 Worek, aposel piir eeka tar eemek harapa kadii siirek, riiti majin siitii anabeyichi
sawotar. Sawotarek, God riita mukuchir piiriita bar maji eeta omutiik siiken. Hapaga
tawa pawan piiriitaka tari, piir wopu dareboy tawa boboy, henebarabo tawa boboyen
otiir.
4 Ma mima ye saniga saniga yi hiki ye itar. Ma kaw ye Ju ma yechi inyakak hikitar.
Kaw Aposel yechi inyakak hikitar.
5 Worek, akar biish tawa ma, Ju ma, harapa ma, yechaka Aposel piiriina kapasek
boboyen yenya papak rabo tawa bbobyen otiiken eena hikir.
6 Worek, Aposel piir meejichi ppiir heechi Laikoniam nosapek ir. Bana bana tar
akama, piiriiti hi Listra, Debi eeka ir.
7 Irek, piir eeta hadabas maji kepin sawotar.

POL, BANABAS LISTRA, DEBI AKAMAK TAR

8 Piir Listra akamak tarek, ma por rii riiti yatii kapasek tarek eena yichar.
Yimowurek, riiti yatii kapasek siir. Rii chishi ye kiasakech.

9 Rii Pol riiti majin meejir. Meejitarek, Pol rii her riina otii kepi siiken hiki siitiichir.
Worek, Pol riita riina hehar her.
10 Hechi harapa aya wor: “Na sokwa yatii piitiichi siitii.” Worek, ma rii meejichi
durapowuchi saka siitii chishir.
11 Worek, nokwapa nokwapa ma mima ye Po riita otiir boboyen hechi ye yechi
Likionia majik eecha wor, “Eeta sikiyawas ye mak siirek, ye notaka saka yar!”
12-13 Ye Banabas riina habar, Sus. Ye Po riina habar, Hemis. Worek, Sus opelen otii tar
ma rii bullamakawen keyapo chichi eecha yeechi yayaniga akaman nuburejak yayar.
Sus riiti aka saba yepak tar. Opelen otii tar ma rii ma mima ye Banabas, Pol piiriina
poy poyeken hikitar.
14 Banabas, Pol piiriita yecha otiiken otiitar boboyen hechi piir piiriiti siivatabin
woyarechi piir eeta ma mima yechi nediik i harapa uwar.
15 Eecha wor: “Boyewak kwo jecha otiito? Sicha kiki ma ta! Kwota tawabaga eecha
tawa! Sicha God riiti hadabas majin sawoken eena yar. Kwo kapo diita kubuchey
boboyen magiirechichi eechaba eechaba takiitawa God riitak kwo dareboyeken eena
sicha yar. Riita neeren otiir, nosapen otiirek, soma kwotii tawa harapa pan otiirek,
eyey boboyen eeka tarin riita otiir.
16 Mashi God riita ma mima yenya heechirek iri, yecha keena ichar nobok woyek ir.
17 Worek, God riita mashi, apa eechaba eechaba ma mima yen mukuchichu rii
eeta kepi otii tawa God. Riita nona otiichichawak, wayevatawak, nowo saga kepi
sokwatawak, aboboyen hatawak, kwoti inyaka kwoya hikitu.”
18 Aposel piir diita maji worek, ye kawka poy poyeken eechaba hikitar. Piir harapa
maji wochi yen anacheker.

YE POL RIINA PAPAK RABO TAR

19 Ju ma kaw Antiok akamak, Aikoniam akamak tari, ye heechi yar. Heechi yaniga,
ye Laistra akamak tar ma mima yechi inyakan dareboyechi Pol riina papak rabo pichi
riina sabak nekii rutii i seechir. Otiichi yecha hikir rii siiken har.
20 Worek, Jisas riina hiki siitiichichar ma ye riitak yopo yirek, worek, rii sokwa heechi
harapa akamak ir. Komas yadii rii, Banabas riitaka eecha Debi akamak ir.
21 Irek, Po, Banabas piiriita hadabas majin Debi akamak sawotar. Sawotarek,
nokwapa nokwapa ma mima Jisas riina hiki siitiichir. Worek, piir heechi Listra
akamak awasen ir. Iri, Aikoniam akamak ir. Iri, Antiok akamak ir.
22 Piir Kristen ma mima yenya i hapa hachi kiyapowur. Yecha God riiti nobo
omutiikek iken eena kiyapowur. Piir eecha wor: “Nota Harapa God riina sumowuk
otii tawey, nokwapa nokwapa nomoya tawa boboy notak yakiita.”
23 Eyey akamak ma mima ye ya yopo yicha tari piir Kristen man hehar tar ma yenya
hisiir. God riina maji bak otiiri piir akasakech. Worek, eeta Jisas riina yecha hiki
siitiichirin piir Jisas riiti tapak yenya har.

POL, BANABAS PIIR ANTIOK AKAMAK AWASEN IR

24 Worek, piir Pisidia nosapek i yar hamachi iri Pampiia nosapek eeka i yarer.
25 Worek, piir God riiti maji Pega akamak sawotar. Worek, piir Atelia akamaka ye ir.
26 Irek, jabiirek iyarechi heechi Antiok akamak awasen ir. Mashi eeta akamak
Kristen ma ye piiriina God riiti yon har. Wochiniga eecha wor: “Kinya, eeta God riiti
tapak how hawa. Riita kinyapa heharekiita.” Piir diita yo hamachiniga Antiok akamak
kawka yar.
27 Piir Antiok akamak iyarechi worek, Kristen ma mima ye ya yopo wuchi yir. Yirek,
piir eyey God riita piiriitaka otiir yon eena yenya sawotar. Piir yenya eecha wor: “God
riita hiki siitiichichawa nobon akar biish tar ma, yenya tagwachir.”
28 Worek, piir Jisas riina hiki siitiichichar ma yechaka eechaba eechaba tar.

15

KRISTEN MA JERUSALEM AKAMAK YA YOPO WUCHI YICHAR

1 Ma kaw ye Judia nosapek heechi Antiok akamak ir. Iri, yecha majin tasiichi Kristen
ma mimayenya eecha wor, “Moses riiti lo maji eecha wocho: kwota sapi kawen na
diigii rabo. Kwona diigii rabonan siiney, God riita kwona yesokwa yichikasakech.”
2 Pol, Banabas ye meejichi yenya harapa o majin bar. Awasen awasen majin bar.
Worek, Kristen ma yecha ba bachi eecha hikichinga Pol, Banabas piiriitaka anadii
maka eecha majin ye iken hisiir. Ye Jerusalem akamak iken, diita majin apodiigiik,
Aposel yenya, Kristen hehar tar maka diita majin baken, eena hisiir.
3 Kristen ma mima yecha yenya heechirek ir. Yecha nobon icharek, ye Pinisia
nosapek Sameria nosapek ichar. Icharek, ye sawotar akar biish tar ma ye God riiti
nobon sumowu tar. Worek, Kristen yaka kumwoy ye meejichi yechi inyaka kwoya
hikitar.
4 Yecha Jerusalem akamak iyarerek, ya yopo yichar ma, Aposel, Kristen man hehar
tar ma ye yechaka tapa neekiichi woshiar. Yecha yarek, akar ma yenya yecha God riita
yechaka otii mukuchir yon eena sawotarek, ye eechaba yenya woshiar.
5 Worek, Perisi ma kaw ye Jisas riina hiki siitiichir. Yecha eecha wor, “Yecha sapa
Moses riiti lo maji sumowutanak, sapi kawen sapa diigii rabo.”
6 Worek, Aposel ye Kristen man hehar tar ma ye diita boboyen hiki taken eena ya
yopo wuchi yichar.
7 Yecha harapa gworo o maji batar. Batarek, Pita rii sokwa wor: “Eeji yaka kumwoy,
kwo hikitu mashi ada kwotaka tari God riita ana hisiir. Akar biish tar ma yenya God
riiti hadabas majin sawoken, yecha kapo meejichi Jisas riina hiki siitiii chiken eena
ana hisiir.
8 God riita eyey ma yechi inyaka wopu eyey hecho. Hechawak, riita nona Holi Spirit
riina hatarega, rii akar biish tar ma yenya eechaba har. Harek, God riiti inyaka eeta
nona mukuchichu.
9 Nona otiichinyak, yenya saniga otiichikasakech. Yecha Jisas riina hiki siitii chiri,
God riita yechi kapasek boboyen kwoyava yeechir.
10 Wowak, apa kwo boyewak God riiti inyaka kwotayechik otiito? Kwo Kristen
ma yechi magiiren harapa nomo yatawa boboyen boyewak how yichitu? Mashi noti
wayega, ye apa notaka Moses riiti lon kiyakasakech.
11 Yaho. Nota hiki siitiichichawey, Harapa Jisas riiti yeyada nona rukusiitawa
boboyeba eeta nona yesokwa yichitawaga yenya eechaba yesokwa yichitu.”
12 Worek, ma mima ye meejichi maji awasen saka barek. Worek, Pol, Banabas piir
God riita piiriitaka otiir heneba rabo tawa boboyen akar biish tar man otiirin eena
sawotar.
13 Piir maji ba hamarek, Jems rii sokwa wor: “Yaka kumwoy, ana na meeji!
14 Saimon Pita rii apa nona eecha wor, God riita nona mukuchir riita akar biish tar
man rukusiibato. Akar biish tar ma kawen yechaka tawey, God riita yenya hisiichi
yanak, eeta riiti.
15 Piirapet yechi maji eechaba wor, mashi keyir maji eecha wocho,
16 ‘God rii eecha wor: Komas anapa way kawka
yakiita.
Yanak, Devit riiti aka sakarin ada ya otii
yesokwakiita.
Eeta aka boboy kapasek tawey, ada akaren
yeechi otiikiita.
Ada eena kawka otiichi yesokwakiita.
17 Wonyak, akar ma ye God riina yesha hekiita.
Kata eyey ma yen ada habari, ii siiken ye

riina yeshaniga hekiita.’
18 Eeta God riita diita majin wor. Riita diita boboyen
mashi geenyik wor!”
19 Worek, Jems kawka eecha wor, “Ada eecha hikitu opoche kata ma ye God riina dareboyechichawey, yenya nota yon kawka hatanakech.
20 Wowak, nota na jeyn wochinak, sa i. Yecha opoche yecha sikiyawas hatar aboboyen, kapasek tarek, atanakech. Ye opoche akar miman anesmesherotanakech. Ye opoche kiya pika taney opoche atanakech. Pi opoche atanakech.
21 Moses riiti lo majin eyey Sabat nedii mashi na apa lotu akak eechaba eechaba kadiitar. Riiti maji eyey akamak sawoto.”

YECHA KRISTEN MA YENYA JEYBN HEECHIREK IR

22 Worek, Aposel ye, Kristen man hehar tar ma ye, ya yopo yicha tawa ma yechaka hikichi ma kawen yechaka tarin yen hisiir. Hisiichi Pol, Banabas piiriitaka Antiok akamak iken eecha heechinak iken hikir. Yecha Judas (riina eechaba habatar, Basabas), Sailas piiriina hisiir. Kristen ma yaka kumwoy yecha hikitari, piiriina kepi tanaga eecha hikitar.
23 Worek, ye jeyn keyichi heechirek yechak ye ir. Eeta jey maji eecha wor: “Eeta Aposel ye Kristen man hehar tawa ma ye kwoti yaka kumwoy yechaka diika tawey, no eyey akar biish tar ma Antiok akamak, Siria nosapek, Silisia nosapek tari, nota kwona woshiato.
24 Nota meejir noti ma kaw notaka tari, ye heechi kwotak eecha irek, kwon maji kaw wor. Kwo meejichi kwota bii nomuyar. Worek, diita heechi ir ma no yenya saka maji bachirek irek.
25 Worek, no ya yopo wuchi yichar. Yicharek no hikitar ma kawen nota hisiichi heechinak kwotaka eecha ikiita. Piir noti apoma Banabas, Pol piiriitaka eecha ikiita.
26 Piir Harapa, Jisas Kraist riiti yon otiitarek, piir kapasek yon otiir ma yen saka akiitarek.
27 Worek, no Judas, Sailas piiriina kwotak heechuwak ichu. Piirita inyak, diita keyiwa majin kwona piir eechaba sawokiita.
28 Eeta Holi Spirit rii notaka hikitu nomuyatawa boboyen no kwona saka hakiitawak. Diita boboyen na otii ta:
29 Kwo sikiyawasen yaya yopo wu tawa aboboy kwo opoche atanakech. Pi opoche atanakech. Kiya pika taney opoche atanakech. Akar miman opoche anemesh rokotanakech. Kwo eecha otiinan siiney, kwo yo kepin otiikiita.”
30-31 Jeyn ye ichar ma ye heechi Antiok akamak ir. I ye worek, hiki siitiichichar ma ya yopo wuchi yirek, ye yenya jeyn har. Harek, ye eena kiyapo maji kadiichi yechi inyaka kwoya hikir.
32 Judas, Sailas piir piirapet tarek, yaka kumwoy yen majin sawotarek, ye meejichi yey hapaga siichi siitiitar.
33 Piir eeka i kaw tarek, yaka kumwoy ye piiriina heechirek irek, yechi sugu wopuk eeta kepi tarek, wochirek ir maka piir awasen eecha ir.
34 (Silas rii iken hiki hipurek, rii eeka siir.)
35 Worek, Pol, Banabas piir Antiok akamak siir. Piir nokwapa nokwapa anadii maka God riiti majin sawotarek, maji pokiitar.

POL RII BANABAS RIIN HEECHI IR

36 Komas Pol riita Banbas riina eecha wor, “Sicha heechi ik. Kata akama sicha mashi God riiti majin eeka sawotari, sicha yaka kumwoy howushi hek. Kapo ye boyen otiito? Kapo ye kepi tawa?”
37 Worek, Banabas rii eecha hikitar sicha Jon Mak riina yeechi nota eecha ik.

38 Wori, Pol rii meejichi rii hikiri saka kepi hikirek, eena rii bokonar. Bokoneechi rii
eecha wor: “Mashi rii saka sichaka eecha icharek. Rii saka yo sichaka eecha i otiitarek.
Rii Pampiia akamaka sinya eeka heechi rii awasen ir.”
39 Worek, piiriita inyaka saniga saniga kwotayechi piir saniga saniga heechi ir.
Banabas rii Mak riina yeechi piir heechi Saipras nosapek ir.
40 Pol rii sailas riina hisiirek, yaka kumwoy ye piiriina eecha wor: “God riiti rukusii
tawa boboyen kichawa apa eecha ikiita.” Piir eeka eecha ir.
41 Heechi irek, rii Siria nosapek, Silisia nosapek ichiniga Kristen ya yopo yichi tar ma
yenya rii i yenya kwochobo rabotar.

16

TIMOTI RII POL SAILLAS PIIRIITAKA YE EECHA ICHAR

1 Pol rii Debi akamak Listra akamak ir. Kristen ma por eeka tari, riiti hi Timoti. Riiti
awi siitaka eecha i siir. Riiti awi sii eeta Ju mima. Sii Jisas riina hiki siitiichichar. Riiti
apoko rii eeta Grik ma.
2 Kristen ma Listra akamak tari, Aikoniam akamak tari, ye Timoti riina wohow tar.
3 Worek, Pol riita eecha hikitar Timoti riitaka piir eecha ik. Eecha hikichi riiti sapi
kawen diigii rabor. Ju ma ye eeta eemek tari, ye eecha hikir Timoti riiti apoko rii eeta
Grik ma eena Pol riita Timoti riiti sapi kawen diigii rabor.
4 Worek, Pol, Sailas, Timoti yecha akama akama i ye yatarek, Jerusalem Aposel,
Kristen hehar tar ma yechaka hikichi batar majin Kristen ma yenya sawotar.
Sawochiniga ye eecha wor, diita majin na sumowu ta.
5 Worek, Kristen ma ye eena i harapa hapaga hiki siitiichirek, nokwapa ma ye yatar.

POL RII SUKWIYAR

6 Worek, yecha Prisia nosapek Galesia nosapek i ye yatar. Icharek, Holi Spirit rii
yenya egesiirek, yecha God riiti majin Esia nosapek i sawonakech.
7 Yecha Misia nosapek iyarek otiirek, yecha Bitinia nosapek i heken eena hikir.
Worek, Jisas riiti Spirit rii yenya egesiir.
8 Worek, ye Misia nosapek har heechiniga Troas akamak eeka iyarer.
9 Ye eeka tarek, niy siirek, Pol rii watarek, rii sukwiyar. Sukwiyari, rii wa her,
Masedonia ma por rii ya siitiiniga riina woyasachiyasa hechar: “Miita na Masedonia
nosapek na ya nona kiyatay!”
10 Worek, nota Masedonia nosapek iken eena sayarer. Nota eecha hikitar God riita
nona wochir. Nota hadabas majin Masedonia ma miman yenya sawoken God riita
eena nona wochir.

LIDIA SII JISAS RIINA HIKI SIITIICHIR

11 Worek, nota Troas akamak heechi jabiirek ye ichi ir. Iri Samotres akamak iyarer.
Iyarechi heechi kawka yadii pochi i Niapolis akamak igayer.
12 Igayechi heechi Pilipai akamak ir. Pilipai siita eeta akamak podat Masedonia
nosapek eeka tar. Ii eeta harapa akako. Pilipai sii eeta Rom ma yechi akama. Irek,
nota yadii nokwapa nokwapa eeka tar.
13 Sabat yadii nota akama heechiniga pak ir. Nota eecha hikitar diita pagiirea Ju ma
ye kapo God riina maji eeka batar.
14 Mima pochi sii meejirek, siiti hi Lidia. Siiti akama eeta Taiataira. Siita siivatabi
nayim siik toko tar mima. Sii God riiti hin habatar. Worek, God rrita siiti marenoku
tagwarek, eena siita Pol riita bar majin hehar meejitar.
15 Worek, siin uku yeechir. Siiti akak tar ma mima yen kiki uku yeechibar. Worek,
siita nona woher, “Kwo hikiney, ada God riina hehar hiki siitiichichu eeji akak na ya
eeka yicha.” Sii maji eecha barek, nota eena meejichi siina sumowu ir.

PILIPAI AKAMAK YENYA EEKA POKO JIR

16 Yadii pochi nota God riina maji batar eemek icharek, wakasa mima pochi nota
siina nobok awa awa her. Kapasek gaba siiti inyakak eeka tarek, sii komas yak otiitar
boboyen sii eena sawotar. Siita diita yon shebo shebo otiitarek, siiti harapa ma ye
harapa moni yen yar tar.
17 Sii Pol riina notaka sumowuniga sii uwar, “Diita ma ye howuk tawa harapa
God riiti wakasa ma. Ye God riita nona awasen yeechi ye i nobon eena hehar
mukuchichawa ma.”
18 Nokwapa yadii sii eechaba otiitar. Eechaba otiitarek, Pol rii yuyeechi dareboyechi
kapasek gaba siitaka tarin eecha wor, “Ada miina wocho Jisas Kraist riiti hik mii na ya
geenyik saya.” Worek, eeta gaba siitak ameya heechi ir.

19 Worek, siiti harapa ma yecha diita boboy hikirek, yecha her moni ya tawa nobo sii
biish woy siir. Herek, yecha Pol Sailas piiriina yeechi mageyetar eemek yeechi piiriina
ye ir. Ye iri, gavman ma yenya mukuchir.
20 Rom ma harapa ma yechak yi i mukuchichi eecha wor, “Diita ma eeta Ju ma. Yecha
diita harapa akamak kapasek yon otiito.
21 Piiriita kapasek otii tawa abon eena yenya sawotar. Piir noti lon eena nasowoyetu.
Wowak, Rom ma nopa piiriita sawo tawa maji no sumowukasakech.”
22 Worek, nokwapa nokwapa ma mima ye eechaba piiriina maji ba diimiitar.
Diimiitarek, eeka tar harapa ma ye Pol, Sailas piiriiti maba rikin neeki woyarechiniga
piiriina kubuk piken wochir.
23 Worek, piiriina harapa pirek, piiriina poko jir. Jirek, ye poko ji akan siitii kowu
tawa ma riina wor, “Na hehar siitii kowu ta.”
24 Rii meejichi siitii kowu tar ma rii piiriina yeechi aka wok ye i heechir. Heechitarek,
piiriiti yatin supuka tar plang eeka heechirek eeka tar.

25 Worek, niy nediik Pol Saillas piiriita God riina maji batarek, hokwa chicharek,
anadii poko jir ma ye piiriina meejitar.
26 Worek, harapa nenyaw ameya yar. Yarek, poko jichar aka kwatii ye howorek,
nubereja tagwarek, man jichar sen poko sii saniga heemabar.
27 Worek, akan siitii howu tar ma rii sokwa siitii her. Poko ji aka nubereja tagwa
seechitarek, rii heri rii eecha hikir poko jichar ma ye kapo sokwa heechi akii ii
hamawa. Worek, rii riiti eekin huguruku yeechi mayama pi sowakwoken eena otiir.
28 Worek, Pol rii eena hechi rii harapa uwar, “Miita opoche mayama pishemane-
tanakech. Nota eyey diika tawa.”
29 Worek, siitii kowu tar ma rii meejichi rii haban uwachi, rii heechi wok i yarechi,
iri Pol, Sailas piiriiti yatii jumuk i nubunubu hasakar.
30 Worek, rii piiriina yeechi geenyik ye ichi eecha wor, “Harapa ma, anapa shecha
otiinak, God riita ana yesokwakiita?”

31 Piir eecha wor, “Jisas riina na hiki siitiichi. Hiki siitiichinyey, miina miiti akaka
ma yenya God riita yesokwa yichikiita.”
32 Worek, piir riina riiti akak tar ma yenya God riiti maji sawor.
33 Eeta niy nediik siitii kowu tar ma rii piiriina yeechi piiriiti maban kubuk pir ramon
eena uku yeetiir. Worek, rii riiti akak tar ma mima yenya ameya uku yeechi hamar.
34 Worek, rii Pol, Sailas piiriina riiti akak yeechi ye yo ye i aboboy havar. Rii riiti
akak tar ma ye God riina hiki siitiichichi inyaka kwoya hiki tar.

35 Eeta komas niyega nediik Rom harapa ma ye majin heechirek pllisman ma yechak
ye ir. Ye eecha wor, “Diita ma piiriina na heechinak sa i.”
36 Worek, poko ji aka siitii kow tar ma rii maji piiriina wor: “Rom harapa ma ye
heechinak i majin wochirek yar. Wowak, kicha na ishar na i.”

37 Pol rii meejichi plisman yenya eecha wor, “Sinya Rom pochi akamak eeka
yimowurek, sicha Rom ma tawa. Wowak, sicha kapasek boboyen otiikasakech.
Wowak, kwo sinya kubuk pir. Nokwapa nokwapa ma mima yechi miy somak sinya
pichiniga poko jir. Wowak, apa kwo sinya heechinak ishar ikiita. Yaho! Rom ma
harapa ma sa ya sinya nobo mukuchichi heechinak sicha keena ikiita.”
38 Worek, plisman ye Pol riita bar majin Rom ma harapa ma yechak wochirek ir.
Yecha meejirek, Pol, Sailas piiriita Rom ma tarek, eena yecha akiitar.
39 Akiitarek, ye heechi piiriina mija maji bar. Worek, yecha piiriina poko ji akak
tarin, yeechi geenyik ya sayachiniga piiriina whoher” “Piiriita iken.”
40 Worek, Pol Sailas piir akan heechi Lidia siiti akak ir. Iri, akar yaka kumoyen i he
yar. I he yarek, piiriita yenya kiyapo majin bachi heechi ir.

17

POL, SAILAS PIIR TESALONAIKA NOSAPEK TAR

1-2 Piiriita Ampipolis akama iyarechi hechi Apoonia akama iyarechi heechi Tesa-
lonaika akamak iyarer. Iyarechi, Ju ma yechi llotu aka eeka iyarer. Pol riita mashi
otiitarebaga eechaba iyar otiir. Rii Sabat piiriichar nedii eeka tarek, rii God riiti mashi
keyir majin yechaka awasen awasen batar.
3 Rii yenya kwodii wo mukuchichar Jisas riita eeta Kraist. Keyir maji eecha wor:
“Riipa keena kapo meejikiita. Riipa keena hakiita. Riipa keena kawka yesokwakiita.”
Rii eecha God riita hisiir ma.”
4 Ma kaw ye eena meejichi piiriina sumowutar. Nokwapa nokwapa Grik ma ye God
riiti hin yesokwa tari, ye Pol Sailas piiriina eechaba sumowubatar. Harapa ma yechi
mima kaw ye eechaba sumowubatar.
5-6 Worek, Ju ma ye eena hechi inyaka kwotayer. Kwotayechiniga yecha awaba
eemek yi kapasek yo otiitar ma yenya ya yopo yichi kapasek maji yenya bar. Barek,
ye sokwa kapasek boboy otiirek, nokwapa nokwapa ma mima ye kapasek otii inyakan
hikir. Worek, ye Jeson riiti akak ya hedii pa payachi iyar. Iyarek, ye piiriina yeechi ma
mima yechi tapak haken yesha hipiir. Yesha hipiirek, Jeson riina tapa tobok yeechi
neeki akar Kristen yaka kumwoy yechaka eecha ye ir. Akama harapa ma yenya ye
ir. Ye i uwachi wor, “Diita ma ye eyey eemek kapasek boboy otiitar. Apa yecha noti
akamak yar.
7 Yarek, Jeson rii riiti akak yeechi heechir. Yecha eecha wocho: ‘Akar aka tabo yima
tar. Riiti he eeta Jisas.’ Yecha eecha wochuwak, ye Sisa riiti lon wosowoyetu.”
8 Worek, kapasek otiitar ma eecha otiirek, ma mima ye, akama harapa ma ye, inyaka
kapasek hikichi kwotayechi otiitar.
9 Worek, harapa ma ye otiirek, Jeson rii akar Kristen ma ye moni gavman yenya har.
Harek, yeechi yenya heechirek, ir.

BERIA AKAMAK TAR

10 Niy siinak, Kristen yaka kumwoy ye Pol Sailas piiriina Beria akamak heechirek, ir.
I iyarechi piir Ju ma yechi lotu akak i ir.
11 Beria ma ye saka kata Tesalonaika tawa maga eecha tawak. Ma mima ye kaka
tari, ye yechi inyaka wopu tagwachi majin hehar meejitar. Worek, ye Pol riiti majin ye
eena yeechi hehar hikitar. Eechaba eechaba yadii nedii ye mashi keyir majin ye eena
kadii tarek, Pol riita bar majin ye eena yesha her kapo eeta omutiik.
12 Worek, nokwapa nokwapa ma mima ye Jisas riina hiki siitiichir. Nok wapa
nokwapa Grik ma ye riina hiki siitii chibatar.
13 Worek, Tesalonaika tar Ju ma ye Pol riita Beria akamak sawotar majin meejichi
ye i Pol riina akama otii kapasek sii boboyen i otiir. Otiirek, akamak tar ma ye kapasek
hikir.

14 Worek, Kristen yaka kumwoy ma ye Pol riina yeechi soma kwotii tawa pa akamak
heechirek ir. Worek, Sailas, Timoti piir Beria akamak tar.
15 Pol riina ye ir ma ye riina Atens akamak heechir. Heechirek, ye Beria akamak maji
heechirek ir. Pol rii maji awasen wochirek ir. Rii eecha wor, “Sailas, Timoti kicha napa
adak ameya ya.”

ATENS AKAMAK TAR

16 Pol riita Atens akamak eeka Sailas, Timoti piiriina kowutar. Kowuchiniga
rii nokwapa nokwapa geenyik tar sikiyawas yenya her. Akama takiikiisiirek, rii
henebarabochi ri inyak kwotayer.
17 Worek, Ju ma yechi lotu akak ichi Ju ma yen God riiti hin habatar akar biish ma
yenya maji awasen awasen batar. Rii akama awaba eemek ichi yatar ma yenya awasen
awasen batar.
18 Epikurian riina sumowu tar ma ye, Stoik nobon sumowutar ma ye Pol riina
awasen awasen maji batar. Ma kaw ye eecha woher, “Diita harapa majin har ba ye
tawa ma rii kapo shecha wocho?” Anadii ma ye eecha wor, “Riita kapo akar sikiyawas
eena maji bato.” Pol riita Jisas riina yesokwa yichi tawa boboyen eena sawotarek, eena
ye eecha wor.
19 Worek, yecha Pol riina yeechi Ariopagas ya yopo yichi tar eemek ye ir. Ye irek, ye
eecha wor, “Nota i akar ba tawa majin meejiken hikitu.
20 Miiti maji kawen nota meejitawey, eeta akar maji. No eeta meeji dopowa.”
21 (Atens akama yichar ma ye, akar nosapen heechi yatar ma ye eeka tari, ye eechaba
eechaba kada kada majin hehar meejiken eena ya yi meejitar. Dii eeta yecha otiitar
abo.)
22 Worek, Pol riita Aripogas kaunsil ma yechi mi somak siitiichi eecha wor, “Atens
ma, na meeji. Ada hecho kwo nokwapa nokwapa sikiyawas yenya sumowutu.
23 Ada kwoti akamak chishi ye i tarek, kwoti sikiyawas yechi akan he ye i tarek, ada
opelen otii tar chey pochin heri, keyir jebwa eeka tarek, her. Eeta jebwa keyiri eecha
wor, ‘Dii Eeta Sikiyawas Podar No Riina Hekasakech.’ Kata sikiyawas riina kwo riiti
hin yesokwa tawey, kwo riina saka hechawak, apa eena ada kwona sawok.
24 “Eeta God rii diita nosapek tawa eyey boboyen otiiri rii howuk tawa boboy heyik
tawa boboy eeta riitaba saniga harapa. Riita mak otii tawa akak eeka siikiisakech.
25 Riita eyey man popoyen hato. Eyey akar boboyen habato. Riita boy boboyen
somoyenak, ma tapak riina mukuchik wonyak? Riina kiyatayek wonyak?
26 Riita mapo wayega podar otiirek, eyey ma ye sokwa eyey eemek i ye yar. Riita
otiirek, mashi na apa nedii yechi nosap siir nobo sorechichi yen eeka heechi ye ir.
Heechi ye irek, yecha eeta eemek yir.
27 Ma ye God riina yesha heken eena otiitar. Ye hiki hiki i he siitiichiken, eena otii
tar. Wowak, God riita yapak takiisakech.
28 Eena nota riitaka eecha yichawak, riitaka eecha chishitawak, eena nota riitaka
eecha tawa! Kwoti jebwa keyi hechar ma kaw ye eecha wor, ‘Nota eeta riiti yikapwa
tabato.’
29 Wowak, nota riiti yikapwa tawey, boyewak nota eecha hikitu God riita gol, silva,
pap tawaga eecha tawa boboy? Boyewak nota eecha hikitu ma yecha yechi tapak
sikiyawas otiito?
30 Mashi ma ye saka hikitarek, God riita riiti miy dumur. Nota kapasek boboyen
otiitari, rii hekasakech. Wowak, apa riita eyey man eyey eemen hechi wocho, ‘Kapasek
yon na kayek heechi inyaka na dareboy!’
31 Riita nedii pochin nagwa nobok wotarek, riita eyey diita nosapek tawa man
riipa nagwa nagwa yenya anaseechikiita. Rkiita ma poren hisiiri, riipa keena kwona
anaseechikiita. Diita man riita hisiirek, riita riina ha tawa eemek awasen yeechi

yesokwar. Yeechi yesokwachi, otiirek, apa diita nona otiichichu: Rii eeta anasakii tawa ma siiken."
32 Worek, ye Pol riita ha tawa man otii saniyeechi yesokwa tawa maji meejirek, ma kaw yecha riina wohega wokwoyar. Anadii ma ye meejichi eecha wor, "No eeta diita majin kawka meejiken."
33 Worek, Pol rii ya yopo yichawa eemek tarin rii heechi ir.
34 Ma kaw yechaba Jisas riina hiki siitiichir. Sumo ir ma por riiti hi Daionisias. Riita Ariopagas tar ma. Sumo ibar mima pochi siiti hi Damaris. Anadii ma ye hiki siitiichiniga Pol riina sumowu ibar.

18

POL RII KORIN AKAMAK YO OTIIR

1-2 Worek, Pol riita Atens akamak heechi Korin akamak ir. Korin akamak Ju ma por tari, riiti hi, Akwila. Riin Pontas akamak yimowur. Akwila riita riiti mimaka, Prisila, piir Itali nosapen heechi yar. Harapa Rom gavman ma, riiti hi Klodias rii majin wotarek, eyey Ju ma ye Rom akaman heechi ir. Eena Akwila rii heechi yabar. Worek, Pol rii riina heken ir.
3 Worek, rii riiti akak heechi ir. Ichi rii eeka siir. I siirek, rii yechaka yo eecha otiitar. Riiti yo eeta sapi akan otiitar yo. Akwila riiti yo ii taba. Eena Pol riita i otiitar.
4 Eyey Sabat nedii rii Ju ma yechi lotu aka ichiniga maji awasen awasen batar. Ju ma Grik ma yechi inyakak hikitar nobon darboyeken eena batar.
5 Sailas, Timoti piir Masedonia nosapen heechi Korin akamak iyarerek, Pol riita God riiti majiban eena sawotar. Rii Ju ma yenya sawotar: Jisas rii eeta Kraist.
6 Worek, ye meejichi riina nasowoyechi riiti maba riigiin varekwo poyechi rii eecha wor: "Kwota sii siiken siiney, ii eetakwota mayama otii tepekeyineechi yeyuwa. Ada otii kapasek siikaskech. Kwoti yo. Apa ada akar biish tawa ma yechaka eecha ikiita."
7 Worek, rii yenya heechi i akar biish tar ma por riiti akak i siir. Eeta ma riiti hi Tisias Jastas. Rii God riiti hin habatar. Riiti aka Ju ma yechi lotu akak bana bana tar.
8 Krispas, rii Ju ma yechi lotu akak harapa ma tarek, rii Jisas riina hiki siitiichichar. Rii riiti mima yikapwaka eecha hiki siitiichibatar. Anadii Korin ma mima ye eechaba meejichi hiki siitiichibachi yen uku yeechir.
9 Niy pochi Pol riita wa sukwiyaniga Jisas riina her. Herek, Jisas rii riina eecha wor, "Pol, opoche akiitanakech. Miita na eeji maji geenyik na kwodii wocha. Mii opoche egesii heechitanakech.
10 Ada miitaka eecha tawa. Diika tawa ma por rii miina otii pishemanakasakech. Eeji nokwapa nokwapa ma mima diika akamak tawa."
11 Worek, Pol rii 18 niiwiika eeka siiniga eeka tar ma mima yenya God riiti majin sawotar.
12 Worek, komas Galio rii Rom yechi harapa gavman ma tar. Rii Grik nosap siitii kow tar. Tarek, Ju ma ye ya yopo wuchi yichiniga Pol riina tapa tobok yeechi maji anasak ye ir.
13 Yecha eecha wor, "Diita ma rii ma mima yenya maji pokii tawak, God riiti hin yesokwaken maji pokii tawak nobo kapasek batawak, ye noti lon eena nasowoyetu."
14 Pol rii majin bak otiirek, Galio rii Ju ma yenya majin eecha wor, "Ju ma, riita kapasek yon kapasek boboyen otiiyega, ada waga kwota bawa majin meejuwa.
15 Diita maji eeta kwoti maji, kwoti hi, kwoti lo, eena eeta o maji na kwota otiiniga hama. Eeta yikadey boboyen ada keena saka anasakiitawak!"
16 Worek, rii yenya maji anasa tawa akak yeechi rabor.
17 Worek, yecha Sostenis, Ju ma yechi lotu aka harapa ma, Grik ma ye riina yeechiniga ye i maji anasa tawa aka sabak riina kubuk pir. Piri, Galio rii eena inyaka hikikasakech.

YECHA ANTIOK AKAMAK AWASEN IR

18 Worek, Pol rii Korin akamak Kristen yaka kumwoy yechaka nokwapa nokwapa yadii eeka siir. Siirek, riita yenya heechi Akwila, Prisila piiriita yechaka Siria nosapek eeka ir. Eeta nedii Pol riita Senkria akamak maji wohowuchi eena rii riiti masebiyan yechir. Yechirek, ye jabiirek ir.

19 Iri, yecha Epesas akamak iyarer. Iyarerek, Pol rii Prisila, Akwila piiriina heechi rii ir. Ju ma yechi lotu akak eeka ichi Ju ma yechaka eecha maji ba tar.

20 Worek, yecha riina woher: “Miita kawka diika na sii.” Woheri, rii yuyar.

21 Worek, rii yenya heechi iken otiirek, yenya woshiachi eecha wor, “God riita wonyak, ada kapo awasen yakiita.” Worek, rii eeta heechi Epesas akamak ir.

22 Irek, Sisaria akamak iyarerek, Jerusalem akamak ir. Iyarerek, Kristen ma yenya woshiatar. Worek, rii heechi Antiok akamak ir.

POL RII WAY KAWKA CHISHI YE IR

23 Iri, eeka siirek, rii way kawka heechi ir. Galesia nosapek, Prisia nosapek icharek, Kristen ma yenya rii i otii kiyapoyichichar.

24 Ju ma por tarek, Aleksandria akamak riina eeka yimowurek, Epesas akamak ya tar. Riiti hi eeta Apolos. Riita God riiti keyir majin harapa hikitar. Rii maji harapa batar ma.

25 Riina God riina sumowu tawa nobon hehar mukuchichar. Mukuchicharek, rii Jisas riita otiir boboyen rii hagayegachi man hehar sawo mukuchi tar. Worek, rii Jon riita uku yeechir nobon rii hechar.

26 Worek, rii Ju ma yechi lotu akak anabeyichi siitii geenyik kwodii wochar. Worek, Prisila, Akwila piiriita riina mejichi piir riina yeechi piiriiti akak ye ichi God riiti nobon kawka kwodii wo mukuchichar.

27 Worek, Apolos rii Grik nosapek iken hikitarek, Epesas tar Kristen ma ye riina kiyatyer. Ye Grik ma Kristen yaka kumwoy yen jeyen keyichi heechirek ir. Maji eecha keyir riina napa woshia. Worek, rii iyarechi rii Kristen ma yenya harapa kiyatayetar. Kata Kristen ma ye God riita nona yeyada rukusii tawa nobok eeka hiki siitiichichar.

28 Apolos rii harapa maji batarek, rii Ju ma yenya dagiir poyechi sawotar. Eyey ma mima yechi mi somak dagiir poyechi mukuchichar Jisas rii eeta Kraist.

19

POL RII EFESAS AKAMAK YO OTIITAR

1 Apolos rii Korin akamak tarek, Pol rii howuk tar nosapek eeka i iri, Epesas akamak iyarer. Iyarerek, rii God riina sumowu tar ma mima kawen her.

2 Hechi rii yenya woher, “Kwota hiki siitii chiri kwoboy Holi Spirit riina yar?” Ye meejichi awasen eecha wor, “No Holi Spirit maji meejikasakech.”

3 Worek, Pol rii yenya eecha woher, “Wowak, kwo kapo shecha tawa uku yeechir?” Yecha awasen yenya wor, “Jon riiti uku yeechi tawa boboyek uku yeechir.”

4 Pol rii awasen eecha wor, “Jon riita uku yeechi tar boboyen ii kapasek boboyen magiirechichar ma yenya hatar. Rii Isrel ma yenya eecha wor, “Ana sumowu yak tawa ma riina napa hiki siitiichi. Rii eeta Jisas riina napa kwo hehar hiki siitiichi.

5 Ye meejichi Harapa Jisas riiti hik ye eeka uku yeechitar.

6 Pol riita riiti tapan yesokwachi yechi masiiken gamurek, Holi Spirit rii yechak ya tar. Ya tarek, ye akar majin saniga saniga batarek, ye God riiti majin sawotar.

7 Diita ma mima ye 12 tar.

8 Worek, Pol rii Ju ma yechi lotu akak eeka ichinga God riiti majin rii siitii anabeyechi yenya sawotar. Niiwiika piiriichar rii eeka ma mima yenya sawotarek, awasen awasen maji batarek, yechi inyakan God riiti hehar rukusii tawa boboy eena dareboyeken otii otii hechar.

9 Worek, ma kaw ye mabiya gii siitiichiniga saka hiki siitiichirek. Worek, eena yecha
Jisas riiti nobon kapasek majin batar. Eyey, ma mima yechi miy somak batar. Worek,
Pol riita eeta Jisas riina sumowu tar ma yenya yeechi heechi ir. Irek, rii Tiranas maji
batar akak eeka yi maji batar. Eyey yadii rii awasen awasen maji batar.
10 Sukwiya upurus rii eeka eecha otiichir. Otiichirek, eyey ma mima Esia nosapek
tarek, Ju ma ye akar biish tar ma yechaka Jisas riiti majin meejitar.

SIVA RIITI YIKAPWA

11 God riita otiichirek, Pol harapa wopu dareboy tawa boboy mayakan otiir.
12 Ma kaw ye Pol riiti neekitar siivatabin yeechi hak otiitar man ye i hatarek, ye eeta
kepi sii tar. Kapasek gaba ye yenya heechi akii ir.
13 Ju ma kaw ye akar nosapek i ye yatari, ye kapasek gaban yeechi rabotar yon eena
otiitar. Otiitarek, ye Harapa Jisas riiti hin eena otii hechar. Yecha kapasek gaba yenya
eecha wor, “Jisas riiti hik Pol riita sawo tawak ada miina wocho.”
14 Ma por rii tari, riiti hi Siva, rii Ju ma yechi harapa opelen otii tar ma tarek, riiti
ma yikapwa 7 eecha tar. Riiti yikapwa yechaka eecha otiitar.
15 Ma poren ye eecha otiirek, kapasek gaba rii maka eecha tarek, rii eecha wor, “Ada
Jisas riina hikitu. Ada Pol riiti hin meejibatawak, kwo kapo eeta namey ma?”
16 Worek, gabaka tar ma rii yenya harapa o ana pi rii yenya dagiir poyer. Dagiir
poyechi yenya piniga arowa piken otii heechirek, maba biish akii ir.
17 Eyey Ju ma, akar biish tar ma ye Epesas akamak tari, ye meejichi harapa akii tar.
Worek, Jisas riiti hin yecha harapa yesokwa tar.
18 Nokwapa nokwapa Kristen ma ye yaniga ye ma mima yechi misomak yecha
kapasek otii tar boboyen geenyik kwodii wor.
19 Nokwapa nokwapa ma ye siiga kapa otiitar ma mima keyapo otiitar ma ye yechi
buken yeechi yayaniga ma mima yechi mi somak eeka hik tukur. Ye moni tokor abon
kenyi otiitarek, eyey moni 50,000 dola.
20 Diita yikadey nobo Jisas riiti maji sokwa hapaga siirek, eyey eemek i ye yar.

EPESAS TAR MA YE POL RIINA KAPASEK UWAR

21 Diita boboyen otiirek, Pol rii God riina maji bachi eecha hikir Masedonia nosapek
Grik nosapek i Jerusalem akamak iken eena hikir. Rii eecha wor, “Inyak, ada Rom
akamak heken ik.”
22 Worek, rii Timoti, Irastas piiriina Masedonia nosapek heechirek ir. Piir riiti
kiyatayetar ma. Irek, Pol rii Esia nosapek kawka eeka siir.
23 God riiti nobon ma mima ye sumowutarek, kapasek boboy eeta Epesas akamak
sokwar.
24 Ma por rii tarek, ri hi Dimitrias rii silva sikiyawas kiiriikar akan otiitar. Atemis
sikiyawas siiti akan otiitar. Otriitarek, riita riiti yon otiitar ma ye harapa moni yan
yatar.
25 Worek, rii uwatarek, ri yon otiitar ma, akar ma diita yikadey yon otiibatar ma,
yechaka eecha ya yopo yicharek, rii eecha wor, “Kwonawa, kwo eecha hikitu kwo diita
yon toiitawak harapa moni yan yato.
26 Wowak, kwo hecho kwo meejito diita Pol riita otii tawa yo. Rii eecha wocho: ‘Mak
otii tawa sikiyawas ii omutiikakasakech.’ Wowak, ma mima ye riiti majin meejichi ye
hikitar. Diita Epesas akama Esia nosapek yecha riita batar majin meejito.
27 Ada eecha hikitu Pol rii kawka otiitaney, noti yan ya tawa nobo hi kapasek
habakiita. Wowak, ada eecha hikitu harapa Atemis sikiyawas siiti lotu akak sii eeta
kubuchey boboy siikiita. Siiti hin eyey eemek Esia, eyey akar nosapek yesokwa tar.
Yesokwa tarek, komas siiti hin eeta dagiir poyekiita.”
28 Epesas ma ye diita maji meejichi ye harapa inyaka kwotayer. Kwotayechi ye eecha
uwar, “Epesas yechi sikiyawas, Atemis, sii eeta harapa!”

29 Worek, yecha uwari, eyey akama tar eemek eyey uwa ye ir. Worek, ma upurus
Pol, riitaka eecha chishi ye i tar. Piiriiti hi Gaias, Aristakas. Piir eeta Masedonia ma.
Ma ye piiriina yeechi ma yi gey eemek ye ir.
30 Pol riita ma mima yechi nediik iken gegiyatarek, Kristen ma ye riina anacheker.
31 Gavman ma kaw ye Pol riiti nareboy tari, ye riina maji wochirek ir: Mii opoche
yechi mi somak i siitii maji batanakech.
32 Eecha otiitarek, ya yopo yichi tar ma yecha eechaba eechabga uwatar. Ma kaw ye
saniga saniga ba ye ir. Akar ma ye akar maji ba ye ir. Yari, ye yar mun hekasakech.
33 Worek, ma kaw ye Aleksanda riin wo diimar. Ju ma ye otiichirek, Aleksanda rii
yechi mi somak siitiir. Worek, Aleksanda rii tapan ye yo wuchi yenya maji baken otiir.
34 Worek, ma ye riina hehar heri rii eeta Ju ma. Worek, ma ye eyey kikibak uwa
yesokwa tar, “Epesas yechi sikiyawas, Atemis, sii harapa.” Aua upurus ye eecha uwa
yesokwatar.
35 Worek, Epesas akama jebwa keyi tar harapa ma rii yenya kabuk wor. Kabuk wochi
rii maji har: “Kwo Epesas ma, eyey ma mima eecha hikitar Epesas akama sii Atemis
siiti lotu aka siitii kowutar. Tarek, nota neerek sakar papan eena siitii kowu tar.
36 Ma mima ye diita boboyen nasowoyekasakech. Wowak, kwo na eshar ta. Kwo
kapasek boboy ameya atiikasakech. Wowak, kwo na eshar ta.
37 Diita ya yawa ma piir lotu akak tawa boboyen hiyik yakasakech. Piir noti
sikiyawas siina kapasek majin bakasakech. Wowak, kwo piiriina diika yeechi ya yawa.
38 Wowak, Dimitrias rii riiti yo otii tawa ma ye akar ma yenya majika siiney, yecha
napa keena yenya ye iniga maji anasa. Harapa gavman ma ye diita tawa. Tawak, yecha
eeka maji anasakiita.
39 Wowak, kwo anadii maji anadii boboyen otiiken gegiyaney, yecha gavman ma
yecha majin sawo tawa akak ne i meeji.
40 Na ow poy sii ta. Nota diita boboyen otii tawey, no own yesokwatawey, gavman ma
ye kapo nona majika eecha siikiita. Diita own yesokwa tawa boboy sii mukasakech.
Eena wohenyey, napa boyen mu eena mukuchikiita.”
41 Worek, ye yopo yichari rii yenya wochirek, ye heechi i ye yar.

20

POL RII MASEDONIA NOSAPEK GRIK NOSAPEK IR

1 Eecha otiir boboy sii hamarek, Pol rii uwarek, Kristen ma ye meejichi ya yopo
yir. Yirek, rii yenya kiyapo maji bachi yenya woshiar. Worek, rii heechi Masedonia
nosapek ir.
2 Diita nosapek iri, rii ma mima yenya maji kiyapo batar.
3 Worek, rii Grik nosapek iyarerek niiwiik piiriichar eeka siir. Siirek, rii Siria nosapek
iken rii eena sayarechi rii meejir Ju ma ye riina sowakwoken eena hikitar. Worek, rii
inyaka dareboyechi Masedonia nosapek awasenheechi ir.
4 Worek, Sopata, rii Piras riiti yikapwa, riiti eem eeta Beria, rii Pol riitaka eecha ir.
Aristakas, Sekandas, Tesalonaika akama ma, piir riitaka eecha ibar. Gaias, Debi ma,
rii, Timoti rii, Tikikas rii, Tropimas rii, piir Esia ma, yecha Pol riitaka eecha ibar.
5 Yecha mapo iri Troas akamak eeka nona kowutar.
6 Worek, yis biish gey nokusha ar nedii hamarek, no Pilipai akaman heechi jabiirek
ir. Yokotapa yadii hamarek, no i yenya Troas akamak her. Worek, wik pochi eecha siir.

POL RII TROAS AKAMAK EEKA SIIR

7 Worek, Sade niy siirek, no otii aken eena ya yopo wuchi yichar. Worek, Pol rii ma
mima yen maji sawor. Sawo i i i niy nedii siir. Rii niyegak heechi iken otiirek, eena
yenya maji sawotar.

8 Yecha ya yopo yichi eem sii eeta howuk tar. Nokwapa nokwapa haba eeka shikii tar.
9 Worek, hadiiyey ma por eeka tari riiti hi Yutikas. Rii aka windo eeka yichar. Dii eeta harapa howuk tar aka. Piiriichar chey eeka yo tar. Pol rii maji sawo tarek, Yutikas rii miy meejirek, rii eena watar. Riita miy meejinga wa he ir. Wa he irin, eeta riibaga sakar. Sakarek, ye i riina yeechi yesokwachi heri rii eeta har.
10 Worek, Pol rii eeta ye ir. Ye iniga eeta yikapwa riin yeechiniga anapiirer. Worek, rii eecha wor, "Inyakapwa harapa hikikasakech. Rii tawa."
11 Worek, rii howuk kawka yo ir. Ichi geyen yeechi reekii tarek, ye atar. Atarek, rii yenya maji awasen awasen sawotar. Sawo sawo uhadiirek heechi ir.
12 Worek, yecha hadiiyey ma riina yeechi akak ye irek, yechi inyaka kwoya hiki tar.

POL RII MAILITAS AKAMAKA IR

13 Nota kawka i ichi jabiirek i ye ichi Asos akamak iken otiir. Nota i Pol riina jabiirek eeta akamak yeechi yakiita. Mapo Pol riita majin nona eecha wotar. Riita nosapek yatiik ichaken eena rii eecha wor.
14 Worek, rii nona ya Asos akamak hechi nota riina jabiirek yeechi Mitilini akamak ir.
15 Nota eena heechi iyi nediik Kaios akamak bana bana iyarer. Komas nedii pochi nota Semos akamak iyarer. Iyarerek, heechi komas nedii pochi Mailitas akamak iyarer.
16 Pol riita hikichi Epesas akama saka igayerek. Yadii eeta Esia nosapek hamanakech eena yuyar. Eena Esia eyey nosapek saka gaerek. Rii Jerusalem ameya iken eena heechi ir. Rii Pentikos nedii bana bana siirek rii eena ameya i Jerusalem akamak siiken eena ir.

POL RIITA EPESAS HARAPA MA YENYA WOSHIAR

17 Pol rii Mailitas akamaka gayerek rii majin Epesas akaman wochirek ir. Kristen ya yopo yichar harapa tar ma yecha Mailitas akamak yaken eena wor.
18 Ye yarek, Pol rii yenya eecha wor, "Ada Esia nosapek mapo yarek, ada kwotaka eecha siir. Siirek, kwo ada otii tawa abon kwo her.
19 Kwo hikitu nokwapa nokwapa yadii Ju ma ye ana dagiir poyek hikitar. Worek, ada eeji hin dagiir poyer. Ada God riiti yoban otiir.
20 Kwo hikitu ada kwona God riiti maji sawotarek, ada kiyatay tawa boboyen kwona saka egesiitarek, kwoti adak kwoti akama magey tawa eemek ada kwona sawotari, an egeysiikasakech.
21 Ju ma yenya akar biish tar ma yenya ada ow poy siichi wor, 'Kwoti kapasek boboyen na magiirechichi God riina na dareboyechi hechi Harapa Jisas Kraist riina na hiki siitiichi.'
22 Apa ada Holi Spirit riina sumowutawak, ada Jerusalem akamak ichu. Inyak an saka hikitawak ye kapo an shecha otiikiita.
23 Ada hikitu eyey 'Poko jichawa boboy kapasek otii tawa boboy adak yakiita.'
24 "Wowak, ada eecha hikitu eeji maba eeji popwoy eeta kubuchey boboy. Ii siikayekesii eeji yon Harapa Jisas riita ana harin ada eena otii hamak. Har yo diitata: God riiti hadabas yeyada rukusii tawa boboyen ada sawoto.
25 "Ada kwotaka eecha chishi ye i tari ada God riita nona yeyada rukusii tawa majin kwona sawotar. Worek, ada apa eecha hikitu kwo ana kawka saka hekiitawak.
26 Eena apa ada kwona harapa bato: ma por kwotaka eecha tawey, riita kapasek eemek iyey, ii eeji yokasakech.
27 God riiti maji mun hiki tawa boboyen ada kwona egesiinak, heechikasakech.
28 Kwo mayama na siitii kwo tanak na ow poy sii ta. Kwo eeta sipsipen Holi Spirit riita harin na siitii kowu ta. God riiti Kristen ma mima yen na hehar ta. Rii eena riiti pik tokor.

29 Ada eecha hikitu ada heechi inyak, komas kwashik tawa asa yecha kwotaka eecha
ya siichi sipsip yenya kapasek otiikiita.
30 Eeta nedii yanak, kwotaka tawa ma ye woshepii maji batanak, Jisas riina hiki
siitiichichawa ma yenya yechi kapasek nobok woshepiichi ye iken otiikiita.
31 Wonyak na ow poy siitanak na hiki ta. Eechaba eechaba yadii na niy, sukwiya
piiriichar, ada kwona keyamuk sakatawak, ada kwona eyey maji pokii tar.
32 “Apa ada kwona God riiti tapak howu heechitu. Riiti yeyada nona rukusii tawa
majik eeka heechitu. Riita keena kwona otii yesokwachikiita. Eeta ma mima yen God
riita hisiirin God riipa komas yakiitawa boboyen kwotaka yechaka hakiita.
33 Ada ma por riiti gol, silva siivatabin eena kwoya he makasakech.
34 Kwo mayama eecha hikitu ada eeji apomaka boboyen dopoyega, eeji tapak ada
keena otiichi yayar.
35 Ada otiitarek, ada kwona mukuchir nota na yo harapa otii ta. Otii tanak, nota
kubuchey man kiiriisiiposii tawa man na kiyatayi ta. Harapa Jisas riita wochar majin
eena na hiii ta. ‘Eeta ma rii boboyen sobo haney, rii eeta ameda kwoya hikikiita.’ ”
36 Pol riita yenya maji ba hamarek, riita yechaka yatii bogok putiichi yiniga God riina
maji batar.
37 Yecha riina tapak neekichi omore amorechi keyatar.
38 Pol riita yenya worek, yecha riina saka komas kawka hekiitawak, eena yecha
harapa inyakapwa hikitar. Worek, yecha riina jabiirek ye ir.

21

POL RII JERUSALEM AKAMAK IR

1 Nota yenya woshi achi jabiirek ye ichi heechi ir. Heechi nagwa nagwa i Kos nosapek
eeka ir. Yadii nedii pochi nota Ros nosapek eeka ir. Heechi iri Patara akamak ir.
2 Eeka igayerek, nota Pinisia nosapek iken otiitar jabiiren her. Hechi yey ibak i ye
ichi ibar.
3 No heechi i Saipras nosapen her. Hechi mama yepak i Siria nosapek ir. Worek, i
Taia akamak igayer. Jabiirek igayechi boboyen heechiken eena eeka igayer.
4 Worek, no eeka Kristen ma kawen yenya hechi 7 yadii nedii yechaka eecha siir.
Siirek, ye Holi Spirit riiti pawak Pol riina eecha wor, “Mii Jerusalem akamak opoche
ichanakech.”
5 Nota tawa nedii eeta hamarek, nota yenya heechi nobok ir. Heechi ik otiirek, eyey
ma mima ye yechi yikapwa yechaka notaka eecha i geenyik i yarechi iri, pagiirebak
yiniga yatii bogok putiichi no God riina maji batar.
6 Worek, woshi atarek nota jabiirek i ye irek, yecha yechi akamak awasen ir.

SISARIA AKAMAK AGABAS RII POL RIINA PIIRAPET MAJI EEKA BAR

7 No icharek, Taia akaman heechi Tolemes akamak igayer. Igayechi Kristen ma yaka
kumwoy yenya woshi achi yechaka niy pochi eecha siir.
8 Siirek, komas yadii pochik no heechi Sisaria akamak iyarer. Iyarerek, Pilip, God
riiti majin sawotar ma, riitaka eeka eecha siir. Eeta nedii 7 ma yenya mashi Jerusalem
akama hisiirek, Piip riin hisiibarek, rii yechi nediik tar.
9 Riiti mima yikapwa diipiira kapiira tarek, riiv siikiikasakech. Yecha God riiti majin
hehar sawotar.
10 Nota yadii kaw eeka tarek, Judia nosapek tar piirapet por rii yar. Riiti hi, Agabas.
11 Rii notak eecha yaniga Pol riiti let yeechi rii mayama yatii tapan poko jir. Poko jichi
eecha wor, “Holi Spirit rii eecha wocho: Diita let ma riina komas Jerusalem akamak
Ju ma riina eechaba otiikiita. Otiitanak, yecha riina akar biish tar ma yechi tapak
hakiita.”

12 Nota diita maji meejiri no Pol riina woyashachiyasa woher, “Mii Jerusalem akama
ikasakech.”
13 Worek, rii awasen eecha wor, “Kwo boyen wocho? Kwo boyewak eecha keyato?
Kwo eeji mesken diigiito. Ada lowutu Jerusalem akamak inyak yecha anapa poko
jinyak, wonyak, yecha ana sowakwok wonyey, sapa Harapa Jisas riiti hik ana
sowkawo.”
14 Worek, nota riiti inyaka saka dareboyerek. Worek, eena nota kawka
wohekasakech. No eecha wor, “God riiti inyakak sapa otii.”

POL RII JEMS RIINA HER

15 Yadii kaw eeka siirek, nota noti boboyen sayarechichi Jerusalem akamak heechi
ir.
16 Sisaria Kristen ma kaw ye notaka eecha ibar. Ibachiniga ye nona ye i nota siik
ir ma riiti akak ye i heechir. Riiti he Heson. Rii mashi Kristen ma tar. Riin Saipras
akamak yimowur.
17 Nota Jerusalem akamak iyarerek, Kristen yaka kumwoy yecha inyaka kwoya
hikichi yar.
18 Worek, komas yadii pochi siirek nota Pol riitaka eecha Jems riina heken ir. Irek,
Kristen hehar tar harapa ma ye riitaka eecha tar.
19 Worek, Pol rii yenya woshi achi rii akar biish tar man sawotar majin eena geenyik
kwodii wor. God riita Pol riitaka otiirin rii eena sawobatar.

POL RII HARAPA MA YECHI MAJI MEEJICHI LOTU AKAK IR

20 Sawotarek, yecha meejichi God riiti hin habatar. Worek, yecha Pol riina eecha
wor, “Yaka, mii hikitu. Tausen Ju ma kaw ye Kristen ma siir. Kristen ma siichiniga ye
Moses riiti kon hehar sumowutu.
21 Worek, yecha maji meejichi ye hikitu miita Ju ma yenya akar nosapek taweyn
miita yenya eecha wochar Moses riiti ion na heechi, yechi yikapwa opoche yechi sapi
dagiitanakech. Ju ma yecha otii tawa abon na heechi Ju ma diika tawey, ye miita maji
sawo chishi tarin meeji hamar.
22 Diita Ju ma ye meejikiita mii diika iyarer. Nopa boy shecha otiik wonyak?
23 Nota miina wonyak na otii! Ma diipiira kapiira diika tawey ye God riina maji
wohowu tar.
24 Wohowu tarek, yechaka na eecha i. Moses riita bar uku yeetii tawa abo na i kikibak
eechaba otii. Otiitanak, miipa yenya moni hatakiita. Hatanak, yecha yechi masibiyan
yechetakiita. Miita diita nobon sumowu taney, eyey ma yepa hikikiita eeta maji miina
bari, ye meejiri, eeta omutiikakasakech. Miita otiinak, yecha hikikiita miita Moses riiti
lo majin sumowutu.”
25 Wowak, yecha akar biish tar Kristen ma yechak wor, “Nota akar Kristen ma
yenya jeyn heechirek ir. No eecha wor, ‘Kwota ma yecha woshepii sikiyawas hana
kiya kwo opoche abatanakech, pin opoche abatanakech. Pika tana kiya opoche
atanakech. Mimaka tawey, opoche akar mima kapasek otiitanakech. Miman anemesh
rokotanakech.’ ”
26 Worek, komas yadii pochik Pol rii diita ma yenya yeechi ye i uku yeetiir tawa
abon otiir. Worek, rii Ju ma yechi harapa lotu akak iyarer. Iyareri akak tar harapa
ma yenya eecha wor: “7 yadii komas noti uku yeetii tar nedii hamakiita. Eeta yadii
hamanak nona saniga saniga opelen otii tawa boboyen otiikiita.”

POL RIINA HARAPA LOTU AKAK NEEKICHI YE IR

27 Yadii 7 siik otiirek, Esia nosap Ju ma kaw y Pol riina harapa lotu akak her. Hechi
ye ma mima yenya ow yesokwa maji bar. Worek, yecha Pol riina neekichi uwar,
28 “Isrel ma, na kiyatayi! Diita ma rii eyey eemek chishi maji pok ye iniga Isrel ma
mima yenya, Moses riiti ion eena, noti harapa akan, rii dagiir poyetu. Apa rii akar

biish tar ma kawen yeechi diita harapa otu akak yasayabachi diita hadabas eemen rii kapasek otiiwa."
29 (Yecha her Pol riitaka Tropimas, Epesas ma, riitaka akamaka tar. Tarek, heri ye eecha hikir Pol rii riina harapa lotu akak ye ir. Eena ye eecha wor.)
30 Worek, ow maji yesokwari, eyey akama eemek maji i ye yar. Worek, nokwapa nokwapa ma mima ye amaba yari, yaniga Pol riina ya yopo wuchi riina neekichiniga riina sabak ye ir. Worek, harapa lotu aka siiti nubereja siina dasepiir.

ROM YE POL RIINA YAYAR

31 Ma ye Pol riina sowakwoken eena otiitarek, maji heechirek ir. Rom harapa o ana pichar kepten ma riina heechirek ir. Maji eecha wor, "Eyey Jerusalem ma ye kapasek boboyen yesokwachi eena otiiken otiito."
32 Worek, kepten rii o ana pichar ma kawen yeechi ye yechaka eecha amaba ir. Irek, Jerusalem ma ye o ana pichar ma yenya heri, ye Pol riina kawka pikasakech.
33 Worek, kepten rii Pol riitak iniga riina yeechi rii eecha wor, "Sen poko upurusek riina na ji." Jirek rii eecha woher, "Diita ma kapo nama? Rii boyen otiiwa?"
34 Worek, ma kaw ye maji pochik worek, ma kaw ye akar majik wor. Maji harapa batarek, kepten ma rii eeta maji mun hehar meejikasakech. Worek, rii riiti o ana pichar wakasa ma yenya wor, "Diita ma riina o ana pichar ma yechi akak na yeechi ye i."
35 Yecha riina aka toku muk yar. Yarek, Ju ma ye harapa kwotayeechi Pol riina piken otiitarek, eena o ana pichar ma ye riina yeechi yesokwa neeki howuk kiyaniga ye yo ir.
36 Ye riina sumowuniga uwar, "Riina na sowakwo."

POL RII MAJI AWASEN BAR

37 Worek, ye Pol riina aka wok ye iken otiitarek, Pol rii kepten riina Grik majik eecha wor, "Ada miina maji kawen work." Kepten rii meejichi eecha wor, "Mii boy Grik majik bato?
38 An eecha hikitu mii kapo kata Isip ma rii mashi kapasek maji yesokwarek, 4,000 ma eekik tari ye riina sumowuniga me biish tar eemek i own yesokwaken eena eeka ir. Mii boy eeta ma?"
39 Pol rii awasen eecha wor, "Yaho. Ada eeta Ju ma. Ana Silisia Tasas akamak, eeta harapa akamak, eeka yimowur. Sen, ada ma mima yenya maji bak."
40 Worek, kepten rii eecha wor, "Na ba." Worek, Pol rii aka tokuk howuk yo eeka siitiichi rii riiti tapan mima man yenya yesokwar. Yecha wokwinya siitiirek, Pol riita Hibru majik bar.

22

1 Pol rii eecha wor: "Ma, yaka kumwoy, eepi, kwota ana na meeji. Ada he meeji taweyn eena ada kwona bak."
2 Rii Hibru majik saworek, ye meejirek, ye eena kawka wokwinya siitiir. Worek, Pol rii yenya eecha wor:
3 "Ada eeta Ju ma. Ana Silisia Tasas akamak eeka yikowur. Yimowurek, ada Jerusalem akamak sokwa harapa siir. Siirek, gameliel riita ana maji pokii tar. Pokii tarek, ada noti wayega yechi ion ada hehar meejitar. Meejitarek, kwota apa God riina sumowu tawabaga, ada eechaba God riina hehar sumowutar.
4 Ada God riina sumowutarek, ada Jisas riiti nobon sumowuytar ma yenya ada kikirepoyechi sowakwoken otiitar. Ada yenya sen pokok jichi poko jichawa akak rabotar.
5 Eeta harapa opelen otii tawa ma rii eyey kaunsil ma ye eecha wokiita ada maji siikiinen bato. Yecha jeyn keyichichi ada harapa Ju ma yenya Damaskas akamak tarin,

haken eena har. Worek, ada Damaskas akamak ir. Diita nobon sumowu tar ma mima yenya yeechi sen pokok jichi Jerusalem akamak yayachiniga kubu piken eena ir."

POL RIINA OTIIR MAJIN WOR

6 "Ada nobok i Damaskas akamak bana bana siitarek, ayadii nedii harapa habaga
tawa boboy neerek ya adak sakar.
7 Worek, ada nosapek sakar. Nosapek sakachi uwar aya poren meejir. 'Sol, Sol,
boyewak miita ana kikirepoyetu?'
8 Ada awasen eecha wor, 'Harapa, mii kapo nama?' Rii ana awasen eecha wor, 'Ada
Nasaret Jisas. Mii ana kikirepoyetu.'
9 Worek, adaka tar ma ye haba herek, ana uwar ayan ye meejikasakech.
10 "Worek, ada riina eecha wor, 'Harapa, adapa shecha otiik wonyak?' Worek,
Harapa riita ana eecha wor, 'Na sokwa Damaskas akamak eeka na i. Inyak, ma por
rii miina hana yon God riita hisiichiri miina wokiita.'
11 Worek, haba ana harapa okoreetari, eena eeji miy saka herek. Eeena eeji apoma
ye na tapa tobok neeki Damaskas akamak ye ir.
12 "Irek, ma por rii eeka tarek, riiti hi, Ananaias. Rii eeta God riiti hin yesokwabatar
ma. Noti ion riita sumowubatar. Akar Ju ma ye Damaskas akamak tari ye Ananaias
riiti hin kepi hiki tar.
13 Worek, rii adaka yaniga siitiitarek, eecha wor, 'Kumwoy, na kawka he!' Eeta nediik
ada ameya kawka her.
14 Riina ada herek, riita ana wor, 'Noti wayega yechi God rii miina hisiir. Riiti inyakan
hikiken eena hisiir. God riiti yon otii kepi siir wakasa ma, ri hi Jisas, riina heken eena
hisiir. Jisas riita kujak batar majin meejiken eena hisiir.
15 Riita otiirek, miita riiti yon otiikiita. Miita her boboyen, meejir boboyen, miitapa
sawotakiita.
16 Wowak, boyewak nota kawka kowutu. Na sokwa uku ya. Riiti hin na haba.
Habanak, miiti kapasek boboyen kwoyavayakiita.' "

POL RII AKAR BIISH MA YENYA GOD RIITI MAJI SAWOTAR

17 "Ada Jerusalem akamak awasen heechi ir. Irek, ada harapa lotu akak God riina
maji batarek,
18 sukwiyanaga ada Jisas riina her. Herek, rii ana eecha wor: 'Na ameya sokwa
Jerusalem akaman heechi i. Diita tawa ma mima ye miita ana bawa maji saka
meejikiitawak.'
19 Ada riina awasen eecha wor, 'Harapa Jisas, yecha hikitu ada eyey lotu akak
ichiniga miina hiki siitiichichawa ma yenya yeechiniga kubuk pichiniga poko jir.
20 Miiti wakasa ma Stiven riina sowakworek, ada iibak tarek, hechi an eecha hikir
eeta kepi. Ada sowakwo otii tar ma riiti riken ada siitii kowu tar.'
21 Worek, God rii ana eecha wor, 'Na i. Ada miina akar biish tar ma yapak taweyn,
ada miina wochanak ikiita.' "

ROM O ANA PICHAWA MA RII POL RIINA HEHAR TAR

22 Ju ma ye Pol riita mapo bar maji chepen hehar wageteytar. Wageteyetarek, akar
biish tar ma yenya bar majin meejirek, ye harapa inyaka kwotayechiniga harapa uwar.
Ye uwachi eecha wor, "Riina na ye i sowakwo. Boyewak nota riina diita nosapek
heechitu?"
23 Yecha harapa uwachi yechi riken kwoyava yeechiniga niigiiriibagiir rabo tarek,
eeta yecha yeva yaniga nosap yeechi howuk rabo tar.
24 Worek, Rom ma yechi Kepten rii riiti o ana pichar wakasa man eecha wor, "Riina
na yeechi o ana pichawa akak na ye i kadii yeechi eeka na pi. Pinyak, eeta maji mun
sawonak nota meejik. Kapo boyewak diita Ju ma ye riina harapa uwato."

25 Worek, riina poko jichi piken otiirek, Pol riita harapa ma por riitak bana bana siitiirek, rii woher, “Mii kapo shecha hikitu ii boy kepi mii Rom ma poren poko jichi pichi rii i anasakasakech?”
26 Harapa ma rii meejichi rii riiti kepten riitak ir. Irek, rii riina eecha woher, “Mii boyen otiito? Diita ma rii Rom ma.”
27 Worek, kepten rii meejichi Pol riitak ichi woher, “Ana na ba, mii boy Rom ma?” Pol rii eecha awasen wor, “Ayo.”
28 Worek, kepten rii eecha wor, “Ada harapa moni harek, ada eena Rom mak siir.” Pol rii awasen eecha wor, “Ada Rom por akamak yimowurek, eena ada Rom mak siir.”
29 Worek, ameya Pol riina woheken otiitar ma ye Pol riina heechi akii ir. Worek, kepten rii Pol rii Rom ma meejichi rii akii tar. Rii Pol riina sen pokok jirek, rii eena akiitar.
30 Worek, kepten rii yeshatar kapo boyewak Ju ma ye Pol riina harapa inyaka kwotayer. Eena rii yadii nedii pochik Pol riina jir sen pokon heemachirek, riita harapa opelen otii tar ma yenya, kaunsil ma yenya, wochirek, ye ya yopo wuchi yichar. Worek, riita Pol riina yeechi yayarek, Pol riita Kaunsil ma yechi misomak eeka siitiitar.

23

POL RII MAJI GEENYIK JUDIA KAUNSILL MA YENYA KWODII WOCHAR

1 Pol rii kaunsil ma yechi mi soman hechi eecha wor, “Eeji yaka kumwoy, ada God riiti mi somak chishitawak, eeji inyaka wopu eeta kepi tawa.”
2 Worek, harapa opelen otii tar ma riiti hi Ananaias, rii Pol riitaka bana bana siitii tar ma yenya eecha wor, “Riiti kuja sapin na tiiriikwo!”
3 Worek, Pol rii riina eecha wor, “Mii woshepii tawa ma! God riita miina pikiita. Mii yichawak, ana lo nobok anasatawak, wowak, mii piken wochawey, mii lon eena riikiito.”
4 Worek, Pol riitaka bana bana siitii tar ma ye riina eecha wor, “Miita God riiti harapa opelen otii tawa man kapasek majin bato!”
5 Worek, Pol rii eecha wor, “Yaka kumwoy, ada saka hechawak rii eeta harapa opelen otii tawa ma. Mashi keyir maji eecha wocho, ‘Ma mima yenya siitii kowu tawa ma riin kwo opoche kapasek majin batanakech.’ ”
6 Worek, Pol eecha her ma kaw ye Sadyusi ma kaw ye Peresi tar. Worek, rii kaunsil ma yenya eecha wor, “Yaka kumwoy, ada eeta Peresi, Peresi yechi yikapwa. Ada eeta kowutu hatawa ma saniyeechi kawka ya sokwakiita. Eena kwota ana maji anasato.”
7 Rii eecha worek, Peresi ma ye, Sadyusi ma yechaka o maji awasen awasen batar. Ye saniga batarek, ye way saniga batar.
8 (Sadyusi ma ye eecha wocho: ma ye sakapa saniyeechi sokwakiitawak. Yecha hikitu ejel takasakech. Spirit takasakech. Worek, Peresi ye diita piiriichar boboyen eena hiki siitiichir.)
9 Ma ye kawka harapa uwatarek, Peresi ma kaw ye, ye eeta lon maji pokii tar ma, ye siitiichi maji harapa eecha wor, “No heri diita ma rii kapasek takiisakech. Kapo spirit kepi kapo ejel rii riina majin sawor!”
10 Worek, ma ye inyaka kwotayechi harapa o maji batarek, kepten rii eecha hikir kapo ma ye Pol riina yokwa yokwa kiyi ye i yanyaniga nediik neekiikiita. Eena rii riiti o ana pichar ma yenya eecha worek, ye yechaka eecha ye i riina yeechi tapa tobok neekiiniga ye ichi o ana pichar ma yechi akak ye i heechir.
11 Worek, yadii pochi niy siirek, Harapa Jisas riita Pol riitak bana bana siitiirek eecha wor, “Mii na ana beyichi siitii ta! Miita na Jerusallem akamak eeji maji miita ba hamachir. Wowak, apa mii napa eeji maji diita Rom akaman eechaba sawo ta.”

MA YE POL RIINA SOWAKWOKEN OTIITAR

12 Niy siirek, niyegak Ju ma kaw ye ya yopo wuchi yicharek maji apodiigiitar. Worek,
ye eecha wohowutar, “No ukun aboboyen saka akiitawak. Poll riina sowakwonak eeka
nota kawka akiita.”
13 40 ma ye diita boboyen otiiken hikitar.
14 Otiirek, ye harapa opelen otii tar ma yen akar harapa ma yen ichi eecha wor: “Nota
apodiigiichi eecha wochar: nota uku aboboyen saka akiitawak. Pol riina sowakwonak,
eeka kawka akiita.
15 Wowak, kwota kaunsil ma ye Rom ma kepten riitak majin wochanak sa i. Riina
na eecha wo Pol riina na yeechi diika yaya. Kepten rii sapa hiki kwota riiti maji mun
kawka meejiken wocho. Wonyak, riita diika ya tanak, nota riina nobok sowakwoken
ow yikiita.”
16 Worek, Pol riiti mowey siiti yikapwa riita diita majin meejirek, rii o ana pichar
akak iyarechi Pol riina wor.
17 Worek, Pol rii harapa ma poren uwachi eecha wor, “Diita yikapwa riin kepten
riina na ye i. Rii riina majika tawa.”
18 Worek, harapa ma rii riina yeechi kepten riina ye ichi eecha wor, “Poko jiwa ma
Pol rii ana uwachi eecha wor: ada diita hadiiyey ma riina miitaka ye i. Rii majika
tawa.”
19 Worek, kepten ma rii hadiiyey ma riina tapa tobok neekiniga akar eemek ye
ichiniga rii woher, “Boyen majin miita ana bak?”
20 Rii awasen eecha wor, “Ju ma ye ya yopo wuchi yi ye apodiigiitari, ye miina
wohekiita: Iyi niyegak miita Pol riina kaunsil ma yechak ye ikiita. Ye miina
woshepiichi maji sabwi yaken eena wokiita.
21 Mi eena opoche meejitanakech. 40 ma ye riina nobok sowakwoken eena
kowukiita. Yecha diita sowakwoken bar majin wohowur. Wohowurek, ye aboboyen
ukun akasakech. Pol riina sowakwonak, komas yepa aboboy akiita. Yecha eena
sayarechi miita bana majin eena kowutu.”
22 Worek, kepten rii meejichi eecha wor, “Miita ana bawa majin opoche akar man
sawotanakech.” Worek, rii hadiiyey man wochirek, rii ir.

POL RIINA GAVMAN HARAPA MA PILIKS, RIITAKA YE IR

23 Worek, kepten rii riiti harapa o ana pichar ma upurusen uwachi eecha wor: “200
o ana pichawa man, 70 o ana pichawa hosek yo yichawa man, 200 yabu kiya tawa man
na sayarechi. Na sayarechinak, niy siinak, 9 klok, Sisaria akamak na heechi i.
24 Kicha na Pol riiti hosen sayarebachi ye i. Kicha na harapa gavman ma Piliks riitak
na hehar otii ye i ha.”
25 Worek, kepten rii jeyn keyir. Keyiri eecha wor:
“Ada Klodias Lisias. Harapa Gavman Ma Piliks, sen.
26 Ju ma ye diita ma riina yeechi sowakwoken otiitar.
27 Worek, ada meejir rii eeta Rom ma por tar. Eena ada eeji o ana pichar ma yechaka
eecha iniga Ju ma yechi tapak how yeechi yayar.
28 Ada yechi o maji siiti mun eena meejiken eena ada riina Ju ma yechi kaunsil ma
yechaka ye ir.
29 Worek, ada yeshaniga her riina sowakwoken otiitar boboyen mukasakech. Riina
poko jichar boboyen eechaba mukasakech. Ju ma yecha Pol riina batar majin eeta
yechi keena lo majin ye eena batar.
30 Worek, ada meejir Ju ma ye riina apodiigiichi sowakwoken batar. Ada meejirek,
ada eecha hikir ada riina miitak heechinak ikiita. ada Po riina maji ba diima tar man
yenya eecha wor: yecha sapa miiti mi somak sapa ye geenyik kwodii wo.” Jey maji
eecha wor.

31 Worek, o ana pichar ma ye eeta maji meejichi otiitar. Yecha Pol riina yeechi ye
iniga niy siirek Antipatris akamak eeka war.
32 Komas yadii nedii pochik yatiik piitii ichar o ana pichar ma ye heechi o ana pichar
ma yechi akak awasen ir. Heechi irek, hosek yichar ma yechaba Pol riina yeechi ye
ichar.
33 Yecha Sisaria akamak ye ichiniga jeyn harapa ma riina harek, Pol riina harapa
gavman riitak har.
34 Harek, harapa ma rii jeyn kenyichi Pol riina woher, “Miiti nosap hi bwimey?” Rii
Pol riiti nosap Silisia meejirek rii eecha wor, “Miina majin ba diima tawa ma yecha
yanak, ada miiti majin meejikiita.”
35 Worek, rii eecha wor: Pol riina na yeechi ye i Herot riiti harapa yichawa akak ye
ichi man napa riina siitii kowu ta.

24

JU MA YE POL RIINA MAJI BA DIIMAR

1 Yadii yokotapa siirek, harapa opelen otii tar ma, ri he Ananaias, rii Sisaria akamak
heechi ir. Akar harapa ma ye, majin kiyatayechi batar ma por, riiti hi, Tetalas, riitaka
ye eecha ir. Irek, ye gavman ma Piliks riitak ichi ye Pol riina ba diima majin i bar.
2 Tetalas riina uwarek, rii Pol riina ba diimaniga eecha wor: “Piliks, harapa ma miita
nagwa nagwa hikichi nona siitii kowu tarek, nota eeta kepi. Wowak, miita noti nosap
ma miman hehar tawak, miita yo kepin otiitawak, mii kapasek boboyen yeechi raboto.
Wowak, no diita kepi.
3 Dii eeta kepi, nota inyaka kwoya hikitu. Nota miina woshiato.
4 “Ada miina maji harapa bakasakech. Wowak, ada miina woyasachiyasato miita
eeji majin meejiken eena ada miina wocho.
5 Nota hecho diita ma rii kapasek yon harapa yesokwa tawa ma. Rii Ju ma yechi
nediik i kapasek boboyen yesokwachi otiibato. Riita eecha otiitawak, eeta ma ye
inyaka yechi eechaba kwotayeto. Rii eeta eyey Nasaret ma yechi harapa ma.
6 Rii noti harapa lotu akan otii kehaken eena rii hikir. Otiirek, no riina neekichi poko
jir. (Nota riina noti lok anasaken eena hikitar.
7 Hikitarek, harapa kepten ma, Lisias, rii yaniga nona harapa o ana picharek, Pol
riina yeechi ye ir.
8 Worek, Lisias rii maji wosaworek, Pol riina maji ba diimar ma yen sapa miiti mi
somak ya siitii ba.) Miita diita man wohenyey, miita keena hikikiita nota riina ba
diimar maji.”
9 Worek, Ju ma ye diita bar maji Pol riina ba diimabar.

POL RIITA PILIKS RIINA MAJI BAR

10 Worek, harapa gavman ma rii Pol riina wochirek, rii bar: “Ada hikitu nokwapa
nokwapa sukwiya miita jasega diita nosapek tawa ma miman eecha otiichichar. Eena
ada eeji majin miina kwoya hikichi sawok.
11 Miita yenya wohenyey, miipa diita maji meejikiita. 12 yadii siirek ada God riiti hin
haba yesokwaken eena Jerusalem akamak ir.
12 Irek, ada harapa lotu akak ma poreka ow maji bakasakech. Ye hekasakech. Ye
saka herek akar lotu akak akama eemek, ada gwoy maji batar.
13 Yecha ana ba diima tawa maji sii mukasakech. Yecha mun geenyik kwodii
wokasakech. Yaho.
14 “Ada diita majin sawok: ada nobo pochin noti wayega yechi God riiti hin eena
haba yesokwato. Ada nobon sumowutawak, ye eecha wocho: ka woshepiito. Ada hiki
siitiichibato Moses riiti lon piirapet yechi keyir majin.

15 Yecha God riina kowutawaga ada eechaba kowutu. Ada eechaba hikitu eyey ma, kepi, ipasek, ye hachi kawka awasen saniya yeechi sokwakiita.
16 Eena ada yo kepin otiito. Otiitawak, eeji inyaka wopu sii eeta God riita miy somak ma yechi miy somak kwoya hikitu.
17 “Ada Jerusalem akaman heechi i sukwiya kaw akar eemek i siir. Eeka siirek, ada heechi eeji akamak awasen yar. Eeji akama ma mima yenya moni haken, God riina opelen haken eena yar.
18 Diita boboyen otiitari eena yecha ana harapa lotu akak her. Ada uku yeetii tawa tobon eena ada otii hamachi lotu akak ada iyarerek, ye her. Eeta nedii ma nokwapa nokwapakasakech. Hapaka ye ikasakech.
19 Worek, Esia Ju ma kaw ye tar. An eecha hikitu kata ma yecha ana majika taney, yecha sapa miiti miy somak ya ana maji ba diimak.
20 Yecha bokonaney, diita yar ma ye sapa ba. ada kaunsil ma yechi mi somak siitiitarek, boy kapasek boboyen ada mashi otiir?
21 Podar boboyen yecha kapo ana ba diimato. Ada yechi mi somak siitiitarek, yenya eecha wor, ada eecha hiki siitiichichu ha tawa ma ye saniyeechi kawka ya sokwakiita! Eena kwota apa ana anasato.”
22 Worek, Piliks rii meejichi maji ba hamar. Riita nokwapa nokwapa Kristen nobo majin meejitar. Worek, rii eecha wor, “Kepten Lisias riita diika yanak, anapa miina eeka anasakiita.”
23 Worek, rii Pol riina siitii kowu tar ma riina eecha wor, “Riina na o ana pichar ma poren hisiiri, riita sa siitii kowu ta. Poko ji akak riin eeka na heechi. Eeta kepi riiti apoma ye riina dopo tawa boboyen hak wonyey, sa ha.”

PILIKS RII POL RIINA SUKWIYA UPURUS POKO JI AKAK HEECHIR

24 Komas Piliks, riiti mima, Drusila piir yar. drusila sii Ju mima. Yarek, Piliks rii Pol riina maji wochirek ir riita yaken eena wochirek ir. Yarek, Pol rii Jisas Kraist riina hiki siitiichichawa nobon eena sawotarek, piir wageteyetar.
25 Pol rii eecha wor, “Kapasek nobon na kayek heechi. Yo kepiban na otii. Inyaka maba kapasek boboyen otiiken hikitaney, ii napa kayek heechi anasak tawa nedii komas yakiita eena ada wocho.” Piliks rii meejichi eena akiichi eecha wor, “Miita na heechi i. Komas ada miina kawka wokiita.”
26 Piliks rii hikir kapo Pol riita Piliks riina mani kaw haken eena rii Pol riina nokwapa nokwapa majin riita yaken eena wochirek irek, Pol riita yaniga riina majin eechaba sawotar.
27 Worek, sukwiya upurus siirek Posias Pestas rii harapa gavman mak siir. Worek, Piliks rii Ju ma yechi maji kepin yaken, eena rii Pol riina poko jichar aka kawka heechir.

25

POL RII WOHER SISA RII POL RIITI INYAKAK TAR MAJIN MEEJIKEN EENA WOHER

1 Pestas rii distrik yarek yadii piiriichar siirek rii Sisaria akaman heechi Jerusalem akamak ir.
2 Eeka harapa opelen otii tar ma ye, harapa Ju ma ye, Pol riina majin ba diimatar. Yecha Pestas riina woyasachiyasachi woher,
3 “Miita na Pol riina yeechi Jerusalem akamak yaya. Yecha riina nobok ow yichi sowakwoken eena hikitar eena woher.
4 Pestas rii meejichi eecha wor, “Pol rii Sisaria akamak poko jichi heechitu. Ada ameda siichi eeka kawka ikiita.
5 Pol riita kapasek yon otiiyega kwoti harapa ma ye adaka sa ya Sisaria akamak Pol riina ba diima.”

6 Worek, Pestas rii 8-10 yadii Jeerusalem akamak siirek, Sisaria akamak awasen ir.
Komas yadii pochi siirek, rii anasaken otiir. Yirek, rii eecha wor, “Pol riina na yeechi
yaya.”
7 Pol riita yarek, Jerusalem akamak tar Ju ma ye ya riitaka bana bana siitiiniga Pol
riina woshepii maji baniga diimar. Maji mukasakech eena ba diimarek, saka geenyik
kwodii worek.
8 Worek, Pol riita maji awasen yenya eecha wor, “Ada Ju ma yechi lon wosowoy-
akasakech. Yechi harapa lotu ada boboyen ada nasowoyekasakech. Sisa riina ada
nasowoyekasakech.”
9 Pestas rii Ju ma yechi maji kepin yaken eena rii Pol riina woher, “Kapo miita
Jerusalem akamak inyak ada miiti majin eeka meejinak anasakiita?”
10 Pol rii meejichi eecha wor, “Ada Sisa riiti anasa tawa akak ada siitiito. Diika ana
napa anasa! Ada Ju ma yenya kapasek boboyen saka otiirek, Mii hecho.
11 Ada lon nediik reekiiyega, ada sowakwoken otii tawa boboyen otiiyega, ii an waga
hawa. Wowak, yecha ana woshepii maji ba diima tawey, ma sakapa ana yechi tapak
howuk hakiitawak. Ada Sisa riitak ik. Riita eeji majin meejik.”
12 Worek, Pestas riiti kaunsil maka maji bachi eecha wor, “Miita Sisa riina maji baken
wonyey, ii ne i ba.”

AGRIPA RII POL RIITI MAJI MEEJIR

13 Komas aka tabo yima tar ma por, riiti hi Agripa, rii riiti mima, Benaisi, piiriita
Sisaria akamak yar. Pestas riina woshi aken piir eena yar.
14 Yadii kaw eeka siirek, Pestas rii eeta aka tabo yima riina Pol riita bar majin eecha
wor: “Piliks rii diika tarek, rii poko jir ma diika heechi iri, riiti hi Pol.
15 Ada Jersualem akamak irek, Ju ma yechi opelen otii tar ma ye, yechi harapa ma
ye, Pol riina maji ba diimar. Worek, yecha ana riina sowakwo majin woher.
16 Worek, ada yenya eecha wor, ‘Rom ma yechi lo otii tawa abo diitata: ma poren
kapasek yon maji ba diimaney, nota diita ma yechi tapak saka howu hakiitawak. Rii
sa riina ba diimawa ma yechi mi somak siitiinak, rii sa awasen maji ba.’
17 “Ada kowukasakech. Yecha eyey diika yarek, komas yadii pochik ada anasa tawa
tiikiirek yirek, ada worek, kata ma riina yeechi yayar.
18 Yayarek, riina ba diimar ma ye siitiichiniga worek, ada eecha hikitar yepa
kapo harapa maji kapasek ba diima siitiichikiita. Wowak, ye riina maji baniga
diimakasakech. Yaho.
19 Yecha kubuchey maji batar. Yecha Pol riitaka yechi lotu maji awasen awasen batar.
Ma por rii harin, riiti hi Jisas, ye eena awasen awasen batar. Pol rii eecha wocho diita
ma rii saniyeechi sokwa eechaba tawa.
20 Ada saka hehar herek. Kapo boy nobok ada diita ba diimar majin ada hehar
henyak, anapa hehar riina anasakiita? Worek, eena ada Pol riina woher riita
kapo Jerusalem akamak inyak, ada diita ba diimar majin eeka hehar meejinak eeka
anasakiita.
21 Worek, Pol riita yuyeechi rii bokoneechi rii eecha woher: Sisa riiti akamak inyak
eeka anasakiita. Rii eecha woher poko kawka jinyak Sisa riita anapa anasakiita.
Worek, ada eecha majin worek, rii poko jichar akak eeka tar. Komas rii heechinak
Sisa riita ikiita.”
22 Worek, Agripa rii Pestas riina eecha wor, “Ada keena diita ma Pol riiti majin
meejiken eena gegiyato.” Pestas rii eecha wor, “Iyik napa meeji.”
23 Komas yadii pochik Agripa rii Benaisi siitaka piir keyapochichinga yatii kikibak
yesokwaniga yar. Piiriita yarek, i harapa aka wok iyar harapa ow ana pichar ma
yechaka eeta akamaka tar harapa ma yechaka eecha iyarer. Worek, Pestas rii worek,
Pol riina yecha yeechi yayar.

24 Worek, Pestas rii eecha wor, “Agripa, aka tabo yima, akar ma diika tawey, kwo
diita ma riina hecho. Eyey Ju ma diita akamak tawey, Jerusalem akamaka tawey, yecha
riina kapasek majin batar. Yecha harapa aya uwachi wocho eeta kapasek riita tawey.
Na kayek sowakwon.
25 Wowak ada yeshawey riiti kapasek boboyen an saka hewak. Boyewak ye riina
sowakwoken wochar. Wowak, Pol rii keena woher Sisa riitak iken eena ada hiki abochi
heechinak ikiita.
26 Wowak, ada riiti maji kepin hehar meejinak tanak eena ada jeyn keyichiniga Sisa
riina hanak een ye ik. Wowak, eena ada riina kwotak yayato, harapa Agripa, miitak
eecha yayato. Miita riita bana majin napa hehar hikinak ada jeyn keyichi heechinak
ikiita.
27 Ada eecha hikitu poko jichawa man heechinak saniga inyey, ba diimar majin saka
hehar ba hamachi Sisa riitak heechinak inyak, eeta kapasek.”

26

POL RIITA RIITA OTIIR YON EENA AGRIPA RIINA SAWOR

1 Worek, Agripa rii Pol riina eecha wor, “Miita apak miiti majin na geenyik kwodii
wo.” Worek, Pol riita riiti tapan yesokwachiniga kwodii wor:
2 “Agripa, aka tabo yima, ada eecha hikitu ii eeta kepi ada miiti misomak siitiiniga
diita maji ba heema paka hamakiita. Ju ma yecha ana ba diima tarin eena ada heema
paka hamakiita.
3 Miita Ju ma yechi otii tawa abo miita hecho. Yecha saniga saniga hikichi otii ye i
tawa boboy miita yen hecho. Eeta kepi. Eena ada miina wohecho ada baneyn miita
hehar meejikiita.”
4 Rii eecha wor: “Eyey Ju ma ye ana hechar. Ada karakada tarek, otiitari apa ada
harapa sowak, an eechaba diita otiito. Yecha hechar ada eeji nosapek tarek otiitari
Jerusalem akamak tarek otiibatari, ye hechar.
5 Yecha hechar ada Peresi ma yechi yo abon otiitar.
6 Apa ada diita siitiitawak, ana ye anasato. Ada God riita noti wayega yenya wochar
majin ada hiki siitiichi kowutawey, eena yecha ana anasato.
7 Kata wochar majin noti wayega yechi 12 magwi yecha eechaba eechaba hikichi
kowu tawey, God riiti hin yesokwa taweyn, eena ada eechaba kowubato. Ada eena
kowubatawak, eena Ju ma ye ana maji ba diimato.
8 Boyewak kwo har man God riita otii saniyarin saka eena hiki siitiichichawak?
9 Mashi ada eecha hikitar eeta kepi ada nokwapa nokwapa kapasek yon Nasaret Jisas
riiti hi kapa dagiir poyekiita.
10 Diita yon ada Jerusalem akamak eeka otii tar. Harapa opelen otii tar ma ye ana
jeyn harek, ada nokwapa nokwapa God riiti ma mima yenya poko jichi akak heechir.
Heechirek, yenya sowakwoken otiirek, ada eeta eena wohowur.
11 Nok wapa nokwapa nedii ada yechi lotu akak ichinga kapasek boboy otiitar.
Hik siitiichichawa boboyen nasowoyeken eena ada otiitar. Ada yenya harapa
kwotayichiniga yenya sumowuniga yapa eemek yenya dagiirepoyeken eena ir.”

POL RIITA RIITI INYAKAN DAREBOY TAWA MAJIN EENA AGRIPA RIINA SAWOR

12 “Eena ada harapa opelen otii tar ma yecha ana jeyn harek, ada Damaskas akamak
ir.
13 Harapa Agripa, nobon icharek, yadii nedii tarek, ada harapa haban her. Diita haba
eeta okoreeri yaka kikisiikasakech. Adaka ichar ma yenya adaka eecha harapa neerek
okoreer.
14 Worek, nota eyey nosapeka sakarek, ada Hibru majik uwar ayan meejir. Eeta
eecha wor, ‘Sol, Sol mii boyewak ana kikirepoyetu? Miita awasen pichawey, ii miita

mayama pishamaneto. Bulamakaw siita riiti ma riita pichawa kubun yatiik awasen pichawaga, miita eechaba otiito.'
15 Worek, ada eecha woher, 'Harapa Ma, mii kapo nama?' Rii awasen eecha wor, 'Ada eeta Jisas. Ada eeta miita kikirepoy tawa ma.
16 Wowak, na sokwa siitii. Ada miina eeji wakasa ma hisiiken eena yawa. Miina hisiinak, miita akar man miita apak hewa boboyen eena napa sawo ta. Ada miina komas mukuchiya boboyen napa sawoba ta.
17 Ada miina Isrel ma yenya akar biish tawa ma yechaka heechinak, inyak adapa miina heharetakiita.
18 Miita inyak, miita yechi miyin tawachikiita. Tagwachinyak, yecha niyik tawek, yecha yamak tawa eemek dareboyekiita. Tagwachinyak, yecha Gaba riiti eemen heechi God riiti nobok ikiita. Wonyak, yecha ana hiki siitiichichanak, yechi kapasek boboyen ada kwoyavayakiita. Wonyak, yecha yechi God riita hisiir ma yechi eemebak eeka ya siikiita.'

POL RIITA RIITI YON SAWOR

19 "Harapa Agripa, wowak, ada neerek tar boboyen heri ada saka nasowoyerek.
20 Mapo Damaskas akamak, komas Jerusalem akamak, eyey Judia nosapek, akar biish tar ma yechi nosapek ada God riiti majin sawotar. Ada eecha wor, 'Kwoti kapasek boboyen na heechinak, God riitak na dareboy. Kwo napa otii mukuchi: Kwo kwoti inyaka God riitak dareboyer.
21 Eena eeta Ju ma ye harapa lotu akak tarek, ye ana hechi neekichi sowakwoken otiitar.
22 Worek, God riita eechaba eechaba ana kiyatay tarek, ada diika siitiiniga eyey man harapa karakada yenya maji geenyik sawoto. Eeta piirapet yecha Moses riitaka komas sokwana majin batarin, ada eechaba apa eena bato.
23 Yecha eecha wor: 'Eeta Kraist rii sapa kapa meeji ta. Meeji tanak, riipa mapo ha tawa eem saniyeechi heechi sokwakiita. Sokwanak, riipa haba yama Ju ma yenya mukuchinyak, wonyak, akar biish tawa ma yen mukuchibakiita."

POL RIITA AGRIPA RIINA GOD RIITI MAJIN SAWOTO

24 Pol riita diita majin eecha wori, Pestas rii riina uwachi eecha wor, "Pol, mii hikishato! Miina harapa maji pokii tari, eena mii eeta hikishak otiito!"
25 Pol rii meejichi eecha wor, "Harapa ma, ada saka hikishatawak. Ada bawa maji eeta omutiik maji siiken.
26 Harapa Agripa, ada miina anabeyichi wocho. Mii diita boboyen mii hikitu. Ada bawa maji sokwarek, mii meejichi hikitar. Diita boboyen otiiri saka veenyichi otiirek.
27 Harapa Agripa, mii kapo piirapet yecha bar majin hiki siitiichichu? Ada eecha hikitu mii eeta hiki siitiichichu!"
28 Worek, Agripa rii Pol riina eecha wor, "Mii kapo eecha hikitu, miita ana maji ameda banak, ada eeka kapo Kristen ma siikiita?"
29 Pol rii awasen eecha wor: "Karakada nedii eeta kepi, gworo nedii eeta kepiba. Ada God riina batawak, kwo ana meejitaweyn, ada tawaga kwo sokwa eechaba takiita. Wowak, diita sen pok kwotaka takasakech."
30-31 Worek, Agripa riita Pestas riita, Benaisi siita, akar eyey ma ye sokwa heechi awasen awasen eecha wor: "Diita ma rii saka boboy kapaseken otiirek, wowak, eena sowakwok wocho."
32 Worek, Agripa rii Pestas riina eecha wor, "Diita ma rii Sisa riitak ye i anasak tawa majin wohenyan siiney riipa keena heechi ikiita."

27

YE POL RIINA YEECHINIGA JABIIREK WOYIR

1 Nota Itali nosapek iken hiki hamarek, yecha Pol riina Julias riiti tapak howu har.
Yecha akar poko jichar man riiti tapak howu habar. Julias rii Sisa riiti ami kepten ma.
Riita 100 ami ma yenya siitii kowu tar ma.
2 Worek, nota adramitiam akamak jabiirek yowuchi ir. Ma ye eeta jabiiren sayarechi
Esia somakwotii tawa akamak iken otiir. Iken otiiri, eecha ir.
3 Komas yadii pochi nota i saidon akamak iyarer. Julias rii Pol riina heharetar.
Heharetarek, Pol riina saka anachekerek, eena Pol rii riiti nareboy yenya hek ir. Irek,
yecha Pol riita dopotar boboyen ye riina har.
4 Worek, nota heechi ir. Heechi ichari, sowa yarek, nota heechi Saipras nosapek pa
mushik ichar.
5 Icharek no pak silisia nosapek, Pampilia nosapek taviyiniga ichar. Ichari, no Lisia
Maira akamak eeka igayer.
6 Igayerek, kepten Julia Aleksandria akamak heechi tar jabiiren Itali nosapek iken
otiiri rii yesha her. Yesha herek, riita nona jabiirek yeechi ye yo yichir.
7 Worek, nota jabiir eshar icharek, yadii nokwapa siir. Worek, no Naidas akamak
bana bana i tar. Eeka tarek, eeta sowa harapa ya dasiipii pakarek, worek, eena kata
nobo ikasakech. Worek, nota Krit nosap pa mushik eeka i icharek, Salmoni eemek
eeka i ichar.
8 No nosapek eeka bana bana ichari, harapa yon yaniga ichar. Icharek, no iyerer
eem siiti hi Pa Mushi Kepi. Eeka iyerer. Eeta eem Lasia akamak bana bana tar.
9 Nokwapa nokwapa yadii eeka siir. Siirek, harapa uku boro sokwatari, eeta kapasek
nota inyey. (Ju ma yechi aboboyen heechi tar yadii pochi hamar.) Siirek, Pol riita
jabiirek tar ma yenya eecha wor:
10 “Kwonawa ada eecha hecho nota inyey, nopa i kapasek boboyen yakiita. Jabiirek
tawa boboy kapo wurubuyarebokiita. Ma kapo eechaba hakiita.”
11 Worek, ami kepten rii jabiir tokor apoko riiti majink jabiir kepten tar ma, piiriiti
majin meejir. Pol riiti majin, jabiir kepten tar ma piiriiti majin meejir. Pol riiti majin
meejichi nasowoyer.
12 Yecha i tar pa mushi eeta kepikasakech harapa sowa yatar. Eena jabiiren otiir ma
eecha hikitar, “Nota heechi pa nediik inyak Piniks akama pa mushik igayekiita.” Piniks
pa mushi eeta Krit nosapek tawey, harapa sowa yaney, eeta pa mushi kepi. Eeka sowa
harapa yakasakech. Yecha eeta eemek inyey, i tanak, sowa ya nedii hamanak, kapa
piiriichar niiwiika Piniks pa mushi sii magiir yepak tar. Eena pa mushi kepi.

PA HARAPA SOWA YATAR

13 Worek, karakada sowa yatarek, jabiir ma eecha hikitar Piniks akamak iken hikitar.
Hikitarek, ye jabiir siiti anka eena yesokwarek, jabiir eeta Krit nosapek bana bana eeka
ir.
14 Irek, harapa sowa ameya yar. Taleo sowa eeta Krit nosapek sokwa yar.
15 Yarek, eeta jabiiren pir. Pirek, ma ye saka kikisiitarek, uku boro harapa yatarek,
jabiir eena sowa yatar nobon ikasakech. Eena biish shebo shebo geytar.
16 Worek, nota Koda nosap bana bana pa mushik icharek; no harapa yo otiiniga
karakada dingi yeechi ye yo jabiir hek seechi pokok hehar jir.
17 Jirek, yecha jabiiren pokok har eyey ji ye ir. Jabiir eeta Aprika siiti giirebak
inyakech eena akiichi sel yeechi ya saka yichir.
18 Harapa sowa kawka yatar. Yatarek, ma ye jabiirek tar boboy sagan yeechichi pak
rabor.
19 Raborek, yecha jabiir toiitar boboyen yechi tapak yeechi pak rabobar.
20 Nokwapa yadii nota yan, winyumayn saka herek. Sowa harapa kawka yatar.
Yatarek, worek, no eecha hikitar nopa hakiita. Komas kepi siikasakech.

21 Ma ye nokwapa nokwapa aboboy akasakech. Worek, Pol riita ma mi somak sokwa
siitiichi wor: “Kwonawa, kwota eeji majin mapo meejinak tanak. Krit nosapek nota
siinak tanak. Krit heechi yanan siiyega nowaga diita boboyen saka waga rabowak.
22 Apa na kwota anabeyichi ta! Diika tawa ma por riipa saka hakiitawak. Jabiirebak
eeta kapasek siikiita.
23-24 Niyi nediik eeji God eeta God riina ada riiti hin yesokwa tawey, riiti ejel por rii
yaniga ana eecha wor: ‘Pol, opoche akiitanakech. Miita Sisa riiti misomak napa i siitii.
Wowak, God riita rukusiitawak, riita miitaka jabiirek tawa ma yenya miina har.’
25 Eena kwota na anabeyichi ta! Ada God riina hiki siitiichichawak, ana wowa maji
eetapa siikiita.
26 Komas nota inyak nedii kwowu pochik i yowukiita.”

27 Eeta 14 niyi siirek, sowa yatarek, yecha Edria pak yecha eeka biish gayi ye itar.
Niyi nedii siirek, jabiir otiitar ma yecha eecha hikitar yecha nosapek kapo bana bana
tawa.
28 Eena yecha pan chey her. Chey herek, yecha her 120 pit. Worek, yecha way kawka
chey her. Chey heri yecha her 90 pit.
29 Worek, yecha akiitar. Ye eecha hikitar jabiir sii eeta kapo papak i yowuwa. Eena
akiitar. Worek, yecha diipiira kapiira anka jabiir siiti muku eeka rabor. Raborek, yecha
yechi sikiyawas yenya hikichi maji eena batar. Ye uhadii ameya yak eena sikiyawas
yenya majin batar.
30 Jabiir yo otiitar ma ye jabiiren heechi iken otiitar. Eena yecha karakada dingi
yeechi pak he seechir. He seechi ye ankan masekiik heechinak ye i woshepiitar.
31 Worek, Pol riita yenya hechi ami kepten riina ami ma yenya eecha wor. “Diita
jabiir otii tawa ma yecha jabiirek tanan siiney, kwon yesokwa yichikasakech.”
32 Worek, ami ma ye dingi yesokwa tawa pokon diigiichi heechirek, ir.

33 Uhadii nediik Pol rii yenya aboboyen aken eena wohe ye ir. Rii eecha wor: “Kwo
14 yadii shebo shebo siir. Kwo akasakech.
34 Wowak, kwoti masebiya niibii por kwoti masiik sakapa heechi ikiitawak.”
35 Worek, Pol riita gey kawen yeechi yayachi, God riina maji wochi, eena reekiichi
ar.
36 Worek, ye yi inyaka kwoya hikir. Eyey ma ye aboboy kawen ar.
37 276 ma ye jabiirek tar.
38 Eyey a hamarek yecha rais tawaga tar boboyen pak raborek, jabiir kaw sii sokwar.

JABIIR SII KAPASEK SIIR

39 Uhadiirek, jabiir yo otiitar ma ye nosapen heri, hehar hekasakech. Ye pa mushi
kesin heri ye hikitar kapo jabiir eeka ye ichi kesinek eeka gayekiita.
40 Worek, ye anka poken diigiichichi pak heechirek ye ir. Worek, eyin jichar pokon
heemachir. Heemachik ye sel eena masiik yepak tawar. Jabiir masiik yepa iken eena
eeka tagwar. Tagwarek, jabiir kesin ek gayik iken eena otiir.
41 Jabiir eeta ichari iniga kesin tomotarek, eeka i yowuri eeka yir. Jabiir siiti masiik
eeka yir. Yirek, harapa uku bor sokwari, jabiir mun uku borowok yaya reekiitar.
42 Worek, ami ma ye hikichi poko jichar ma yenya sowakwoken otiitar. Yecha hikitar
kapo ma ye pak ye ichi uku rii i gayichi akii iken hikitar. Eena sowakwoken hikitar.
43 Worek, ami kepten ma rii Pol riina pinyan egesiir. Eena rii yenya bokonor.
Bokoneechi yenya anacheker. Worek, rii eecha wor: “Eyey ukuree hechawa ma kwo
napa duruchi rii i giiriibak i yo.
44 Uku ree somoye tawa ma kwo napa jabiirek tawa men yeechi neekinak sapa kwon
yi i. Ma yecha eecha otiirek, eyey ma i giiriibak yo hamar.

28

MOLTA NOSAPEK TAR

1 Nota pa giiriibak tarek, nota meejir diita nosap siiti hi, Molta.
2 Nedii kwowuk tar ma ye nona hehar otiir. Wayivak otiirek, nota neekiiriiyarek, ye
hechi hi tukuchi nona woshiatar.
3 Worek, Pol rii hichapwa yeechi chenek jichi yaya hi tukurek, hopo riii eeka saya
Pol riiti tapak eeka takiiviichi war.
4 Worek, eeta nedii kwowuk tar ma ye hopo Pol riiti tapak takiivii siitiirin hechi
awasen awasen eecha wor: “Kapo diita ma rii man pi sowakwo ha tawa ma. Riita
tawak, kapo apak eeta kepi riipa hakiita. Rii somakwotii tawa pan rii kepi heechuwak,
yawa. Apa riipa kapo hakiita?” Eena eecha wor.
5 Worek, Pol riita riiti tapak hopo che siitiirin riita hik tapan gwagwanyerek, hopo
yebeechi hik sakar. sakarek, Pol rii kepi siir.
6 Nedii kwowuk tar ma ye eena hechi yecha kowutar riiti tapan wunan heken
kowutar. Miy gwunyi sakanan heken kowu hipurek heechir. Kowu kowu hipurek
heechir. Pol riina kapasek boboy saka otiirek, eena yecha yechi inyaka dareboyir.
Worek, ye riina eecha wor: “Rii kapo siskiyawas por.”
7 Diika bana bana tar eem nosap kaw tawey, Pablias riiti nosap. Pablias rii diita
nosapen harapa tar ma. Rii nona harapa woshiatar. No riitaka yadii piiriichar riitaka
siir.
8 Worek, Pablias riiti apoko hak otii tarek, rii eena watar. Maba hi uwutarek,
shegwiya hakobatarek, eena rii watar. Worek, Pol rii kata ma riita watar eemek i
yarechi, God riina maji bachi, riiti tapak how neekichi riina otii kepi siir.
9 Worek, nokwapa nokwapa hak otiitar ma ye eeka tari ye yarek, Pol riita yenya
otiiniga kepi siibar.
10 Yecha nokwapa nokwapa boboyen nona shebo shebo har. Nota jabiir porek i
yowurek, nota dopo tar boboyen yecha nona har.

MOLTA NOSAPEK HEECHI ROM AKAMAK IR

11 Niiwiika piiriichar siirek, no Aleksandria akama heechitar jabiirek i yowuchi ir.
Eeta jabiir Sus riiti hoyey yikiapwa upurus piiri mayi eeta jabiir masiikiik tar. Diita
jabiir sowa ya tawa nedii pa mushik eeka tar.
12 Worek, no heechi icharek, no Sairakyus akamak eeka i gayir. I gayichi yadii
piiriichar eeka siir.
13 Siirek, heechi Risiam akamak eeka i gayir. Gayichi komas nedii pochi sowa kepi
yarek, no heechi i yadii upurus no Pyutiolai akamak i gayir.
14 Worek, no Jisas riina hiki siitiichichawa ma kawen eeka yesha hechi eeka 7 yadii
eeka siir. Nona woherek, eena eeka no siir. Worek, no Rom akamak komas i yarer.
15 Kristen ma Rom akamak tari, ye meejir no tari, ye Apias awa batawa eemek, boboy
toko tawa aka piiriichar eeka nobok nona awa awa heken eena yar. Ye yarek, Pol riita
yenya hechi, rii God riina wohsiarek, riiti inyaka kwoya woy hikir.
16 Nota Rom akamak iyarerek, kepten ma rii Pol riitaban saniga heechirek, ami ma
por rii riina siitii kowu tar.

POL RII ROM AKAMAK HADABAS MAJI BATAR

17 Yadii piiriichar siirek, Pol riita Ju ma yechi harapa ma yenya uwarek, ye ya yopo
wuchi riitaka eecha yir. Yirek, Pol rii yenya eecha wor: “Eeji yaka kumwoy, na meeji.
Ada noti wayega yecha otii tar abon ada eena dagiirepoyekasakech. Saka eena eecha
otiitarek, yecha Jeeusalem akamak ana poko jirek, Rom ma yechi tapak ana how har.

18 Rom ma ye ana anasa maji woheri, ye ana heechinak ik gegiyar. Rom ma yechi
lok yecha her ada kapasek boboy saka otiirek. Eena ye eecha hikitar boyewak anapa
sowakwokiita?
19 Ju ma ye eena meejichi yuyeechi eecha otiirek, ada woher anapa Sisa riitak
i anasakiita. Ada i anasak otiiri, ada eeji ma mima yenya maji awasen ba di-
imakasakech.
20 Eena ada kwona ada hechi maji ba maji eena kwona woher. Isrel ma mima ye ma
poren kowutu. Riina kowu tawak, diita ma riiti hik ana diita ain pokok jichir."
21 Yecha awasen eecha wor: "Miina bar jey Judia nosap heechi nona yakasakech.
Noti yaka kumwoy ye diika saka yatarek. Miina bar maji saka ye saka yayarek. Miina
kapasek maji barin no meejikasakech.
22 Wowak, nota miita hiki tawa majin nota eena meejiken gegiyato. Wowak, no
hikitu ma mima eyey eemek yi ya tawey, yecha miita hiki tawaga eechaba hiki tawa
ma mima yenya kapasek maji bato."
23 Worek, yecha ya nedii pochi kenyirek, nokwapa nokwapa ma ye Pol riita tar akak
ye eeka yar. Uhadiirek, Pol riita yenya God riita man hehar tawa maji sawo i i hogo sii
nediik hamar. Riita Moses riiti llo majin piirapet yecha keyir majin sawoba tarek, rii
yenya Jisas riina hiki siitiichi nobon eena mukuchi tar.
24 Worek, ma kaw ye riiti maji meeji hiki siitiichir. Akar ma kaw ye saka hiki
siitiichirek.
25 Worek, ye iken otiiri, ye ow maji awasen awasen batar.
26 Worek, Pol rii eecha wor: "Eeta Holi Spirit riita noti wayega yenya piirapet Aisaia
riiti kujak bar maji kepi diitata:
'Diita ma mima yenya ne i sawo ta:
Kwopa meeji tanak, hikikasakech.
Kwopa hechanak, eechaba hikikasakech.
27 Diita ma mima yechi marenoku eeta hapaga sowak,
eena ye hikikasakech.
Ye yechi mabiya eeta giitar.
Y yechi miy eeta dumur.
Otiinan siiney,
yechi miy kapo hekiita.
Yechi mabiya kapo meejikiita,
yechi marenoku kapo hikikiita.
Otiiney, God rii eecha wocho,
yecha ana dareboyeney,
ada yenya yesokwa otii kepi siitiichikiita.' "
28 Pol rii kawka eecha wor: "Diina na hiki ta, God riiti yesokwa yichi tawa majin
akar biish tar ma yenya, shebo shebo tar ma yenya, heechirek ir. Heechirek iri yecha
meejikiita."
29 (Worek, Ju ma ye heechi ye awasen awasen ow majin batar.)
30 Sukwiya upurus Pol riita aka por riiti yak tokochi eeka tarek, ma mima ye riitak
yatarek, rii yenya woshi eechi.
31 God riiti man hehar tawa boboy eena Harapa Jisas Kraist riina anabeyichi geenyik
sawotar.

ROM
Pol Riita Rom Ma Yenya Keyichi Har Jey

APOSEL POL RIITA OTIIR YO MU MAJI

1 Ada eeta Pol, Kraist Jisas riita ana yo otii ma hisiichi wochirek, ada hadabas majin kwodii wocho.
2 Mashi God riita hadabas majin haken wori, riiti piirapet ye riita bar baga eeechaba riiti jeyek keyir.
3 Diita hadabas maji man diita nosapeka tawan riiti Yikapwa, Jisas Kraist, riina wor. Rii sokwa mak siir. Rii Devit riiti nobok yari, eeta riiti neja siir.
4 Riita eeta holi God tabato. Riita harek, riina tiiriimo supuk awasen yeechi yesokwarek, rii eeta God riiti Yikapwa siiken. Dii eeta nona mukuchichu God riiti hapaga tawa boboyen.
5 Jisas Kraist riita yo otiitar nobok ana eeka otiichirek ada eeta aposel siir. Otiiri, Jisas Kraist riiti hin yesokwataken eena otiir. Eyey nosapek ta ye i tawa ma miman Jisas riina hiki siitiichi sumowuken eena otiir.
6 Kwota Rom akamak tawey, God riita kwona eechaba habato. Kwota Jisas Kraist riiti siiken eena habato.
7 Eena kwota Romek tawey, kwona ada jeyen keyito. God riita kwona rukusiitawak, kwota riiti siiken eena kwona wocho. Noti Apoko God, Jisas Kraist piiriita kwona rukusiichi otiichinyak, kwoti inyaka wopu sa kepiba hiki ta.

POL RII ROM AKAMAK TAWA MA YENYA HEKEN HIKITAR

8 Ada mapo kwona diina bak: kwota eecha tawey, ada kwona Jisas riiti hik God riina woshiato. Eyey nosapek ta ye tawa ma yecha kwota Jisas riina hiki siitiichichawa boboyen meejitawak, eena ada God riina woshiato.
9-10 Ada God riiti yon eeji inyaka wopuk hehar otiitawey, God riiti Yikapwan hadabas majin sawotawey, God riipa kwona mukuchikiita eeji diita maji eeta siiken, God rii hecho eechaba eechaba nedii ada riina maji batawak, ada kwona bachitu. Ada God riiti inyakan wohecho riita kapo otiichinyak, ada kapo ya kwoti misoman hekiita.
11 Ada kwona ya heken harapa hikitu. ada kwona ya Holi Spirit rii haken otiitawa boboyen haken hikitawak, kwona hehar yesokwa baken hikitu, eena ada kwona heken hikitu.
12 Ada eecha hikitu kwota hiki siitiichichawa boboy sii ana kiyatay kiyaponak, ada hikisiitiichichawa boboy sii way awasen kwona kiyatayechi kiyapokiita.
13 Kwo, eeji yaka kumwoy, na hiki ta: eechaba eechaba nedii ada kwona ya heken otiitawey, kapo boy boboyek adana nobo dasiipet? Ada anadii shebo shebo biish tar ma nobon mukuchirega, ye Jisas riina hiki siitiichichawaga, ada kwona eechaba nobon mukuchiken hikitawey, kwo riina eechaba hiki siitiichikiita.
14 God riita ana yeyada hari, ada eechaba anadii man yeyadahabaken hikitu. Otii hechawa ma yenya, shebo shebo tawa ma yen maji pokiitar ma yen maji pokiinan biish tar ma yechaka ada yeyada haken hikitu.
15 Eena ada kwona Rom akamak taweyn ada hadabas majin sawoken hikitu.

GOD RIITI HADABAS MAJI EETA GOD RIITI HAPAGA BOBOY

16 Ada diita hadabas majin hiibiyakasakech. Dii eeta God riiti hapaga tawa boboy! Eeta Jisas riina hiki siitiichichawa ma yenya yesokwa yichi tawa boboy. Mapo Ju ma yesokwa yichitu. Anadii nosapeka shebo shebo tawa man eechaba yesokwa yichitu.
17 God riiti hadabas maji sii God riita man wo sawo tawa boboyen eena nona mukuchichu. Diita boboy sii eeta hiki siitiichichawa boboy saniga. Mashi keyir maji

eecha wocho: “Eeta ma rii hiki siitiichichaney, God riipa riina pichi hehar wosawo heechinak, nagwa nagwa ichanak, riipa eechaba eechaba takiita.”

EYEY MA YE GOD RIINA MAGIIRECHIR

18 Nota hecho God riita kwotay tawa boboy hevenek heechitawak, ma yechi kapasek boboyen eena sakato. Yecha kapasek boboyen otiitawak, God riiti omutiik tawa boboy siikenen vennyitu. Veenyitawak, ma yecha diita omutiik tawa boboyen eena hechi otiitakasakech.
19 Diita boboy ma yecha kiki hikichi siitiiwey, eena God riitaba yechi misomak mukuchichu.
20 Mashi God riita diita nosapen otiir nedii sii i i diita apa nediik God riiti hapaga riiti hadabas boboy riiti boboy nota henyan biish tawa boboy ma yecha hechar. God riita diita nosap eyey boboyen otiitarek, ma yecha eena hecharek, riiti boboy siikenen hecho. Eecha otiitarek, ma yecha eena hecharek, riiti boboy siikenen hecho. Eecha otiitarek, ma ye eena yechi kapasek hikichi otii tawa boboyen boyega shecha veenyik wonyak?
21 Yecha God riina hecho. Hechawey, ye riiti hin yesokwakasakech. Riina woshiakasakech. Yaho. Yechi shebo shebo tawa inyaka hikishatawak, eena ye niyiki yichu.
22 Yichawak, ye eecha wocho, “Nota eeta nagwa nagwa hiki tawa ma.” Wowak, ye eeta hikisha yeshatawa ma.
23 Yecha God riiti hin magiirechichi heechi riiti eechaba eechaba tawa hi kepin yesokwa yichikasakech. Yecha men ha tawa ma misomaga eecha teechi apoga tawa boboyen teechi kwashik tawa boboy hechawaga tawa boboyen ta siitiichi pak tawa boboyega eecha teechi yechi hin eena yesokwatar.

KAPASEK OTII YE I TAWA BOBOY

24 Ma yecha eecha kapasek otiitawak, God riita yenya heechitarek, ye inyaka kapasek woy hikitar nobon eena sumowutar. Sumowutarek, yecha awasen awasen kapasek boboyen otiitar.
25 Yecha God riiti omutiik tawa boboy siiken yari, ii heechi woshepii tawa nobon eena rukusiir. Worek, ye God riita otiir boboy yechi hin eena yesokwatarek, ye eyey boboyen otiir God siiken ri hin yesokwakasakech. Nota God riiti hiban na yesokwa ta. Eeta siiken.
26 Ma ye eecha kapasek otiitawak, God rii yenya heechirek, ye yechi maba inyaka wopuk hiki tawa nobon eena sumowutu. Eena sumowutawak mima ye riiviisii tawa nobo kepin heechi ye yechi kapasek nobon ichu.
27 Ma ye eechaba mima ya tawa nobon heechi ye anadii man kapasek otii ye itu. Eecha otii ye itawak, anadii ma yechaka eecha otiito. Eecha otiitawak, eeta boboy yechak ya tawey, God riita eena awasen hakiita.
28 Ma ye God riiti nobon inyakak eeka heechikasakech. Wowak, God rii yenya heechirek, ye i God riita bokonar kapasek boboyen eena otiitar.
29 Worek, kapasek boboy yechana takiikiisiitawak, ye eena harapa kapasek boboy mayakan otiito. Yecha boboyen kwoya hechawak, kapasek hikitawak, man pi sowakwo tawak, akar man ow ana pichawak, woshepiitawak, akar man wosiiboy tawak,
30 akar man kapasek majin batawak, ye God riina yuyatawak, ye wohipi tawak, yechi hin harapa haba tawak, kapasek yoban hiki tawak, awi eepi majin nasowoy tawak,
31 nobo miman anamesheroko tawak, maji siikenen yechi kujak sokwakasakech, anadii man yecha heharekasakech.

32 Yecha hecho God riiti lo maji eecha wocho: “Eecha otii tawa ma yepa hakiita.”
Hiki tawey, heechi kapasek boboyeban eechaba otiito. Eechaba otiitawak, akar ma ye
kapasek boboyen otiiwey, ye eecha wocho, “Eetata.”

2

GOD RIITA ANASAK TAWEY, NAGWA NAGWA ANASAKIITA

1 Ma eecha tawey, eeji apoma, mii boy kapo anadii man kapasek hikichi maji ba
diimato? Mii boy kiki sowak, diita yikadey boboyen mii otiito? Mii eecha otiitaney, mii
yecha otiitawa boboy eechaba otiitawey, mii eeta mayama miiti hin dagiir poyebato.
2 Nota hikitu ma ye kapasek otiitawey, God riita yenya anasatawey, rii eeta kepi wey
anasto.
3 Wowak, eeji apoma, miita kapasek boboy otiitawey, diita yikadey kapasek boboyen
anadii man ye otiinak, mii henyey, mii yenya kapasek hikichi maji ba diimato. Eeta
kapasek. Mii boy kapo eecha hikitu God riita miina saka wosawochikiitawak.
4 God riita miina hehar otii tawey, miina kowu chichi hatawey, mii kapo eena yuyato.
Mii kapo saka hiki tawak, God riita miina eecha hehar otiitawey, rii miita inyakan
dareboyeken eena otii hechichu!
5 Wowak, miiti mabiya sii giitawak maji meejikasakech. Eecha tawak, eena komas
eeta nedii God riita nagwa nagwa anasanak, riita harapa kwotay tawa boboyen nota
henyak, riipa miina harapa pikiita.
6 God riipa eyey ma yecgha kapasek otiitawa boboyen homachichiawasen yechaban
hakiita.
7 Ma kaw ye yo kepin hapaga siichi otiitawey, hadabas boboyen, hi kepin
eechaaeechaba tak tawa boboyen yeshatawey, iipa God riipa yenya kiyatayechi
yesokwa yichinak, yepa eechaba eechaba siikiita.
8 Anadii ma ye yechi noboban sumowu tawey, nobo kepin nasowoy tawey, kapasek
nobon sumowu tawey, God riipa riiti kwotay tawa boboyen yechak gwotiikiita.
9 Ayo. Kapasek yo otii tawa ma yecha harapa kapa meeji takiita. Mapo Ju ma yecha
kapa meejitakiita, komas anadii ma.
10 Wowak, eeta ma ye yo kepin otiitaney, God riipa yenya hadabas boboy kepiweyn,
hi kepin, eshar eshar tawa boboyen hakiita. Ju ma yenya mapo hanak, anadii ma yen
komas habakiita.
11 God riita diita nosapek tawa eyeyma kaw yechi hin meejikasakech. Riita otii tawa
yoban iiban homochichi hato.
12 Eeta shebo shebo biish tawa ma ye Moses riiti lon yakasakech. Lo eeta yechaka
biish tawey, ye kapasek yon otii tawey, God riita yenya anasanak, riita hechar ma ye ya
yenya lo majin sawokasakech. Wowak, Ju ma ye lo majin meejir. Ye meejiri, kapasek
yon otii tawey, God rii yenya anasanak, riipa yenya loka anasatakiita.
13 Na hiki. Ma yecha lo majin biish meejibatawey, God riiti misomak kepi takasakech.
Yaho. Ma ye o maji meejichi sumowu tawey, ye eeta God riiti misomak kepi tawa.
14 Eeta shebo shebo biish tawa ma ye loka takasakech. Eecha tawey, yecha yechi
inyakak God riiti lon sumowu tawey, ii yechi inyaka eeta lo.
15 Yecha yo kepin otii tawey, sii eeta mukuchichu eeta lo eeta yechi sugu wopuk tawa.
Yechi inyaka mukuchibato dii eeta siiken tabato. Yechahiki tawey, yechi inyaka kaw
eecha wocho: “Ada otiiri, eeta kepi,” eecha wocho: “Ada otiiri, eeta kapasek.”
16 Eecha tawey, kwo komas eechaba siikiita. Eeta nedii God riita Jisas Kraist riitaka
eyey ma yechi otiichi veenyi tawa boboyen riita anasakiita. Diita hadabas majin ada
sawotawey, sii eecha wocho.

JU MA YECHA EECHA LON HIKI TARI, EETA MAN YESOKWA YICHATAR

17 Kwo boyen shecha otiito? Kwota mayama eecha habato, Ju ma. Kwoeecha hikitu,
loka kwona yesokwa yichikiita. Kwo eecha wocho: “No God riiti ma.”
18 Kwo God riita tawa tobon hecho. Kwo lo majin meejitarek, eena kwo nagwa nagwa
nobok sumowu ichu.
19 Eecha tawak, kwo eena eecha hikitu mi dumu ma yenya nobon mukuchichu. Kwo
hikitu kwo eeta haba niyik tawa ma yenya okoreechichu.
20 Kwo eecha hikitu nota hikinan biish tawa man nobo mukuchichawa ma, yikapwan
maji pokiitawa ma. Kwo eecha hiki tawey, lo notaka eecha tawey, siitaba nona eyey
boboyen mukuchinak, eechaba eechaba tak tawa mukuchichawa boboy notaka tawa.
21 Kwo anadii man maji pokiitu. Boyewak, kwo mayama kwona maji pokiitu? Kwo
eecha sawoto opoche hiyi yatanakech. Eecha wochi kwo kapo hiyi yato?
22 Kwo eecha wocho nobo miman opoche anemesherokotanakech. Kwo eecha wochi
kwo kapo nobo miman anemesherokoto. Kwo woshepii tawa goden harapa yuyato.
Eeta kepi. Wowak, kwo kapo shebo shebo tawa ma yechi lotu akak tawa boboyen
hiyik yato.
23 Kwo kwoti hinmayama yesokwachi eecha wocho God riiti o notaka eecha tawa.
Wowak, eecha wochawey ii kwo God riiti on reekiitawak, God riina hiibiya ya majin
bato.
24 Ayo, God riiti maji eecha wocho, “Ju ma kwo eeta lon reekiitawak, eena shebo
shebo tawa ma ye God riiti hin kapasek habato.”
25 Kwota on sumowutanak, maba sapin diigii tawa boboy sii eeta kwona kiyatayeto.
Kwota on nasowoyeney, ii maba sapin boyak diigiito? Ii kwona kiyatayekasakech.
26 Biish shebo shebo tawa ma ye maba sapin diigiinan biish sowey, ye lo majin
sumowu taney, God rii yenya hechiniga eecha wokiita: ye eeta maba sapin diigii
hamar.
27 Wowak, shebo shebo tawa ma ye kwota otii tawa tobon henyak, ye kwona wohega
maji bakiita. Kwo God riiti on jeyek keyi hamari, maba sapin diigii hamar. Eecha
otiirek, kwo eena lo majin nediik reekiito. Reekiitawak, shebo shebo tawa ma ye lo
majin sumowutawak, yi maba sapin diigiinan biish tawak, wowak, eena ye kwona
wohegakiita.
28 Ada kwona wohecho: “Nama eeta Ju ma siiken tawa? Nama maba sapi siiken
diigii hamar? Maba sapiban sobo diigii tawa ma ye eeta Ju ma siikenekasakech. Eeta
maba sobon otii tawa boboy.
29 Ma eeta Ju ma siiken tawey, ye eeta yechi sugu wopuka eeta Juba tawa. Ii eeta yechi
sugu wopuk tar kapasek boboy diigii hamar. Dii eeta Spirit riiti yo. Lo siiti yokasakech.
Eecha otii tawa yikadey ma yen ma ye yechi hin yesokwakasakech. God riita yechi hin
yesokwato.

3

KAPASEK BOBOY SII BOBOY KEPI SIINA DAGIIREPOYEKASAKECH

1 Eecha tawak, Ju ma ye anadii ma yen shechapa heechi mapo ikiita? Kapo boy
yikadey nobok yenya kiyatayeto?
2 Ayo, yechi eeta nobo sii yenya harapa kiyatayeto. Mapo, God riita Ju ma yenya riiti
majin harek, yecha eena siitii kowutar.
3 God riita yenya harek, yecha hehar siitii kowunan biish siiri, wowey, God riipa boy
yenya kapo hehar siitii kowukasakech?
4 Yaho. Riipa hehar siitii kowutakiita. God riita batawa maji eeta siiken tawa. Ma ye
woshepii maji batawak, God riita woshepii maji bakasakech. Riita mashi keyir maji
riina eecha wocho:
“Mii miiti maji na siiken maji ba ta.
Batanak, miina ye i anasaney,

kwota eeka kapaga siikiita.”
5 Nota kapasek yo sii eeta God riita otii tawa boboy kepin nona mukuchiney, nopa
kapo shecha awasen wokiita? No kapo wokiita God rii nona wosawuchinyak rii
kapasek otiito?
6 Yaho. Biish. God riita kapasek anasaney, riipa kapo boyega diita nosapek tawa ma
miman anasatakiita? (Ma yechi inyaka eecha hiki taweyn, eena ada bato.)
7 Ada woshepii maji baney, eecha otiiney, God riiti omutiik tawa boboy siiken siii
geenyik yanak, God riiti hadabas boboy kepin kawka henyak, kapo wohekiita: ada
kapasek yon otii tari, boyewak God riipa ana pikiita?
8 Kapo ma por apa eecha wokiita: “Nota kapasek boboy na otiita. Otiitanak, God riiti
boboy kepin nota hekiita!” Wowak, ma kaw eecha wocho: Diita otii tawa abon eena
ada bato. Wowak, diita yikadey ma yepa ya kapasaken yakiita.

YO KEPIN OTII MA POR TAKASAKECH

9 Wowak, nota kapo Ju ma kepi tawak, anadii ma kapasek tawa? Yaho. Ada kwona
mukuchuwa kapasek yo otii tawa boboy nona eyey, Ju ma, anadii ma, nona eyey gamu
poyetu.
10 Mashi keyir maji sii eecha wocho:
“Ma kepi por takasakech. Yaho.
Otii hechawa ma por takasakech.
11 God riina yesha he ma por takasakech.
Ye eyey God riina magiirechir.
12 Eyey kapasek siir.
Yo kepin otii ma por takasakech.
13 Yechi kuja tiiriimo supuga eecha tawa.
Yechi tarakwoy sii woshepii majiban bato.
Yechi kuja wo hopo kwoyayega eecha tawa.
14 Owuka eecha tawa kapasek maji yechi
kuja takiikiisii siitiito.
15 Yecha amaba i man pi sowakwokiita.
16 Ye eechaba boboyen otii kapasek siitawak,
man harapa nomo yatawa boboyen hato.
17 Ye podat nobok sii inyakan eshar eshar
hikikasakech.
18 God riina akii tawa nobon ye makabek
heechikasakech.”
19 Nota eecha hikitu eyey lo maji sii lon sumowuken otii tawa ma yenya bato. Eena
ma por eecha wokasakech, “Ada ma kepi.” Yaho. Nota eyey nosapek tawa ma God riiti
misoman hiibiiyaka tawa ma. Ma ye lon hechawey, ye yechi kapasek boboy hechawey,
yecha yechi kujan dasiipeto.
20 Lon sumowu tawa nobon sumowuk otiiney, ii ma God riiti misomak kepi
otiikasakech. Lo sii noti kapasek boboyen eena mukuchichu.

MA JISAS RIINA HIKI SIITIICHICHAWEY, RII EETA GOD RIITI MISOMAK KEPI TAWA

21 Wowak, God riita ma kepi siik riiti misomak otiiwa nobon God riita nona geenyik
mukuchir. Ii o siina sumowu nobokasakech. God riiti maji piirapet yechi maji eeta
geenyik kwodii wochar.
22 Eecha wochar: Eyey ma ye Jisas Kraist riina hiki siitiichinyey, God riita otiichinyak,
ye riiti misomak kepi sowa. Eyey ma ye hiki siitiichichawey, riita yenya otiichichu. Ye
saniga saniga takasakech. Ye podatebak yawa.
23 Nota eyey ma kapasek boboyen otii tarek, no God riiti hadabas tawa boboyen nota
eena esanato.

24 Wowak, eecha tawak, God riita nona rukusii tawa boboyen yeyada hatawey, ii eeta
Jisas Krasit riiti nobok riiti misomak nona otii kepi siir. Otii kepi siirek, no gaba riiti
yon otii wakasa makasakech.
25 God riita Jisas riina ma yenya harek, rii harek, ma ye riina hiki siitiichichawak, rii
ma yechi kapasek boboyen bachi tawa nobo siir. God riita Jisas riina ma yenya heechi
riita nona mukuchir God riiti misomak maka siik tawa boboy. God rii mashi tar ma
yecha kapasek boboyeka tarin, God riita ameya saka pirek.
26 Wowak, apa riita ma yechi kapasek boboy hechawak, eena bachi poyeken otiito.
Eecha toiitawak, dii eecha mukuchichu rii eeta man otii kepi siiken otiito. Eyey
ma Jisas riina hiki siitiichichawey, God riita yenya otii mak siik otiitawak, dii eecha
mukuchichu rii eeta nagwa nagwa otii tawa God kepi.
27 Boy boboy siita tawak, nota noti hin mayama yesokwato? Yaho. Biish. Ma
rii o majin sumowutaney, rii kapo mayama riiti hin yesokwatakiita? Yaho. Hiki
siitiichinyey, rii God riiti hin yesokwatakiita.
28 Nota eecha wocho: hiki siitiichichawa nobok God riita eeka man otii kepi siito.
Loban sumowu tawey, ii otii kepi siikasakech.
29 God rii boy Ju yechiba God? Yaho. Rii anadii shebo shebo tawa ma yechi God
tabato.
30 God rii eeta podareba. Ju ma yecha Jisas riina hiki siitiichinyey, God riita yenya
otii kepi siikiita. Anadii shebo tawa ma ye Jisas riina hiki siitiichinyey, God riita yenya
otii kepi siibakiita.
31 Dii boy kapo eecha wocho o majin nota boy kayek rabok? Yaho. Eecha
otiikasakech. Nota lo siina siiti eemebak eeka heechitu.

4

GOD RIITA EBRAHAM RIITA OTIITAR NAGWA NAGWA NOBON SAWOTAR

1 Ebraham rii noti wayega. Boy majika nota riina tawa?
2 Ebraham rii yo otii tawa abo kepi siita God riiti misomak kepi sokwaney, ii Ebraham
rii sa riiti hin mayama yesokwaba ta. Wowak, ii opoche God riina eecha wochanakech
rii kepi tawa.
3 Boyewak? God riiti maji eecha wocho: “Ebraham rii God riina hiki siitiichichari,
eena hechi rii nagwa nagwa ichawa maga eecha yar.”
4 Ma por rii yo otiichi yan yato. Yan yanak, rii eechahikitu dii eeta eeji yon tokowa.
Rii saka eecha hiki tawak, yeyada ha tawa boboy.
5 Ma por rii otii tawa yon henyan siiney, rii God riitaban hiki siitiichichaney, God
riita eena hechi eecha wocho kata ma riita hiki siitiichichawa boboy sii riina otii kepi
tawa. Eecha tawak, kapasek boboy tawa ma ye nagwa nagwa i ma siikiita.
6 Devit rii maji kepin bar eeta yikadey man God riita hiki siitiichichawa boboyek
eeka otii kepi siir. Yok otii kepi siikasakech.
7 Rii eecha wor:
“Eyey ma yen God riita kapasek boboyen bachi poyechiri,
God riita gamu poyeri,
ye sa inyaka kwoya hiki ta!
8 Ma por riiti kapasek boboyen God riita eena abosuchiyega,
rii sa inyaka kwoya hiki ta.”
9 Dii Devit riita kwoya hiki tawa majin wori, maba sapi diigii tawa ma yechaba kapo
meejichi kwoya hikitu? Yaho. Maba sapi diigiinan biish tawa ma ye kwoya hikibato.
Nota eecha wocho: Ebraham rii God riina hiki siitiichichari, eena hechi rii nagwa
nagwa ichawa maga eecha yar.

10 Ebraham rii shecha tarek, iin God rii nagwa nagwa ichawa ma wochar? Rii kapo
mashi maba sapin diigiir? Kapo saka diigiitawak? Ayo. Rii sapi diigiinan biish tarek,
God riita riina nagwa nagwa ichawa ma herek, eena yar.
11 Eecha tarek, maba sapin komas diigiir. Ebraham rii biish tarek, rii God riina
hiki siitiichicharek, God riita riina nagwa nagwa ichawa maga eecha yar. Yarek, rii
riiti maba sapin diigiiri, sii eeta mukuchir, rii eeta nagwa nagwa tawa ma. Wowak,
Ebraham rii eeta eyey God riiti majin hiki siitiichichawa ma yechi wayega. Rii eeta
maba sapin diigiinan biish tawa ma God riita yenya nagwa nagwa ichawa maga eecha
yari, yechi wayega eeta Ebraham.
12 Ebraham rii eeta maba sapin diigii ma yechi wayegaba. Yecha Ebraham riita hiki
siitiichichawa nobon sumowutar mashi maba sapi diigiirin, eena Ebraham rii eeta
yechi wayega. Ye sapin diigiiri, yi apoko saka otiichirek.

GOD RII EECHA WOR: EBRAHAM MII MIITI NEJAKA ADA KWONA NOSAP AKAREN HAKIITA

13 Mashi God rii ebraham riina wor: Komas ada miina miiti nejaka nosap akaren
hakiita. Ebraham riita God riina hiki siitiichichari God riiti misomak rii kepi tarek,
eena saka lon sumowutarek, God riita riina akar nosapen haken worek.
14 Ma ye lo majin sumowutawa, nobok God riita ma yenya hadabas boboyen haney,
ma yechi, hiki siitiichichawa bobey eeta kubuchey boboy, God riita wochar maji eeta
kubuchey tawa.
15 Eeta lo sii nona hadabas boboyen hakasakech. Sii God riita kwotay tawa
boboyen nona eena hato. Wowak, ma ye lo majin meejinan biish tawey, ye lo majin
nasowoyekasakech.
16 Wowak, ada kawka kwona bak hiki siitiichichawa boboy sii God riita wochar maji
siiti mu. Eecha tawak, eeta yesokwa yichi tawa boboy sii eyey Ebraham riiti neja
yechak yeyada yato. Saka lon hiki tawa ma yechabak yatawak, ma Ebraham riita hiki
siitiichirega eecha hiki siitiichichawa ma yen yabato. Ebraham rii eeta noti eyey hiki
siitiichichawa boboy apoko eena nota eecha wocho.
17 God riita mashi keyir maji eecha wocho: “Ada miina otiichirek, mii eeta eyey ta ye
i tawa ma yechi woyegasiir.” Diita wotar maji sii God riiti misomak eechaba eechaba
kepi wey tawa. Diita God rii eeta harapa mayaka tawa. Rii eecha tawak har man rii
otii saniyeechi, yesokwa yichi tawak, mashi biish tar boboyen apa rii wo otiiniga diita
tawa.
18 Mashi Ebraham rii eeta nobon hekasakech. Rii tarek, rii hiki siitiichichi rii God
riita wotar maji siita sokwaken eena kowutar. Worek, rii eena eyey ta ye i tawa ma
yechi wayega siir. Mashi keyir maji eecha wor: “Miiti nejana nokwapa nokwapa
siikiita.”
19 Rii 100 sukwiya bana siirek, riiti maba eeta nejir. Worek, Sera, riiti mima sii apoko
saba siirek, yikapwa kiyakasakech. Eecha tarek, Ebraham rii riiti maban hikichi rii
hiki siitiichichawa bobyen kwotayechi hiki tar.
20 God riita wotar majin rii saka abosuchirek, hiki siitiichicharek, anabeyechi tarek,
God riiti hin yesokwatar.
21 Rii harapa kwotayechi hiki tar God riita wotar majin riipa kiki sikiita.
22 Riita hiki siitiichicharek, eena God riita riina nagwa nagwa ichawa maga eecha
yar.
23 Wowak, diita maji jeyek tawey, saka Ebraham riitaban worek.
24 Nona kiki wobar. Jisas riita harek, God riita riina otii yesokwa yichirek, nota eena
hiki siitiichichawey, eena God riita nona nagwa nagwa ichawa maga eecha yato.
25 Nota eyey kapasek boboyen otii tawak, God riita Jisas Kraist riina haken eena har.
Harek, riina awasen yesokwarek, nota eena God riiti misomak kepi tawa.

5

GOD RIITA NONA EECHA HABATO NAGWA NAGWA ICHAWA MA

1 Apa God riita riiti misomak hiki siitiichichawa nobok nota nagwa nagwa ichawa
ma habato. Eecha tawak, eena nota Harapa Jisas Kraist riitaka eecha hehar tawa. God
riita nona ow maji bakasakech.
2 Jisas Kraist riita hiki siitiichichawa nobok nona yeechi nota God riita yeyada
hatawa boboyek nota eeka riitaka chishitu. Eecha tanak, nota God riiti hadabas
boboyen kowu tawak, noti inyaka kwoya hikitu!
3 Nomo yatawa boboy notak yanan nota eena kwoya hikiba takiita. Nomo yatawa
boboy siita noti sugu, wopun kiyatayeto. Kiyatayetawak, nota eeka hapaga siichi otiito.
4 Hapaga siichi otii tawak, God riita hechawey, rii eeta kwoya hecho. Riita kwoya
hechawak, nota Jisas yak tawa nediin kowutu.
5 Nota kowu tawak, nota meja maji bakasakech. God riita nona rukusii tawak, Holi
Spirit nobok nota eeka meejito. Eeta Holi Spiriten God riita nona hato.
6 Mashi nota saka hapaga siitarek, God riita hisiir nediik Kraist rii kapasek yo otiichi
magiir chichar ma yenya Kraist riita hachir.
7 Na hiki ta: ma por rii boy nagwa nagwa hiki tawa man hachikiita? Kapo ma por
rii ma kepin hachikiita.
8 Nago, nota kapasek tawa ma tarek, Kraist riita nona hachir! Eecha otiiri, eeta God
riiti rukusii tawa boboyen, nona mukuchichu.
9 Riita harek, apa God riiti misomak nota kepi tawa. Rii eeta otiichirek, no kepi tawak,
eeta siiken nota God riiti kwotayi tawa boboyen no heechinak, non yesokwa yichikiita.
10 Mashi nota God riiti ow ana pi ma tarek, eeta nediik Jisas riita harek, nona otiiniga
God riiti nareboy sowa. Harek, nareboy sowak, eeta siiken riita tawak, nona yesokwa
yichikiita.
11 Ada kawka bak, noti eena kwoya hikichi God riiti hin yesokwato.

ADAM MAJI KRAIST MAJI

12 Ma por rii tarek, riitaba kapasek boboyen diita nosapek yayar. Yayarek, ha tawa
boboyen yayabar. Yayabarek, eyey ma ye diita nosapek tawey, kapasek boboyen otii
tawey, ye eena habato.
13 Wowak, eeta nedii lo maji saka diita nosapek yatarek, ma ye kapasek boboyen
otiitar. Otiitarek, lo biish tarek, God riita ma yecha otiitar kapasek boboyen eena hechi
abosuchi tar.
14 Adam ri nedii heechi i i Moses riiti nedii eyey ma ye hatar. Ma kaw ye Adam riita
God riiti majin nasowoyechi otiirega, saka eechaba otiirek, wowak, ha tawa boboy sii
eynya dagiir poyebatar. Adam rii eeta komas yak tawa ma riiti mayi mukuchir ma.
15 Wowak, piir chegiik takasakech. God riita yeyada hatawa boboy sii Adam riiti
kapasek tawa boboyeka piir eecha chegiik podabak takasakech. Eeta siiken podar ma
riiti kapasek boboyek nokwapa nokwapa ma ye hatar. wowak, God riita harapa rukusii
tarek, nokwapa nokwapa man rii riiti yeyada boboyen Kraist Jisas riiti nobok hatar.
16 God riita yeyada ha tawa boboy sii ma por riiti kapasek boboyega eecha
takasakech. Diita ma por rii kapasek boboyen otiirek, God riita anaseechi eecha wor:
“Ma ye eeta sii siiken siikiita. Wowak, eecha tawak, God riita yeyada yenya hatarek,
rii eecha wochar kwo eeta kepi tawa!”
17 Eeta siiken ma por rii kapasek boboyen otiiri, ha tawa boboy sii man tasiichi dagiir
poyetar. Wowak, Jisas Kraist riita harek, God riita yeyada ha tawa boboy sii sokwa eeta
harapa mayaka siir. Siirek, eyey ma ye eena eyey yari, riiti yeyada ha tawa nagwa
nagwa otii tawa boboyen yari, ye Kraist riitaka eechaba eechaba siitii kowu takiita.

18 Wowak, nota eena eeta hecho: ma por rii kapasek boboyen otiiri, nota eeta eyey
sii siiken sowa. Eecha tawak, ma por rii yo kepi poren otiiri, eyey ma eeta kwoya woy
hiki tawak, nota eechaba eechaba takiita.
19 Eecha wochawak, ma por rii boboy kapaseken otiiri, nokwapa nokwapa ma
eena kapasek boboy otiito. Ma por rii God riiti nobon nagwa nagwa sumowu ichari,
nokwapa nokwapa ma yen God riiti misomak eeka otii kepi siikiita.
20 Eeta lo maji sii yarek, kapasek boboy sii eechaba sokwa harapa mayak siir. Siirek,
God riiti rukusiichi yeyada hatawa boboy sii sokwa eechaba harapa mayaka siir.
21 Eecha tawak, kapasekeka tawa boboyen siitii kowu tarek, ma ye hatar. Wowak,
God riita rukusiichi yeyada ha tawa boboy sii nona nagwa nagwa ichawa nobok
heechi tawak, nona siitii kowutu. Siitii kowutawak, Harapa Jisas Kraist riiti nobok
noa eechaba eechaba siikiita.

6

NOTA JISAS KRIAST RIITABAKA EECHA TAWA

1 Eena nopa shechapa bakiita? Nopa boy mashi nobobak kawka tanak, God riita
rukusiichi yeyad ha tawa boboy sii nona boy kapo nokwapa nokwapa mukuchitakiita?
2 Yaho. Sii siiken. Nota harek, kapasek boboy otii tawa nobon nota heechir. Boyewak
nota kawka kapasek boboyen otiikiita?
3 Kwo hikitu: nota Jisas riitaka eecha uku yeetiiri, ii eeta no podat nobobak siirek,
riitaka har.
4 Notu uku yeetiiri, ii riitaka eecha nota tiiriimok chir. Chirek, riitaka eecha har.
Apa boyewak? Jisas Kraist riin tiiriimok heechi God riiti hadabas hapaga boboyek
saniyeechi yesokwarega, nota eechaba sokwanak kepi wey takiita.

NOPA MESEK KRAIST RIITAKA EECHA TAKIITA

5 Nota riitaka eecha hayega, podak tanak, riita harek, riin saniyeechi yesokwarega,
nopa eechaba riitaka ya sokwanak, podatiibak takiita.
6 No eecha hikitu: noti kapasek nobo siin eeta Kraist riitaka eecha mek ji siitiichir.
Kapasek otii tawa hapaga boboy siina pi sowakwo hamaken eena mek ji siitiichir. Mek
ji siitiichirek, nota kapasek boboy siiti yo otii wakasa makasakech.
7 Ma ye hanak, kapasek tawa boboyen yechaka eecha heemar.
8 Nota Kraist riitaka eecha hari, nota eena hikitu no riitaka eechaba takiita.
9 No eecha hikitu Kraist rii tiiriimok awasen saniyeechi ya sokwarek, kawka saka
hakiitawak, kapasek tawa hapaga boboy sii eeta riina siitii kowukasakech.
10 Riita hari, kapasek boboy siin eeta pi hamar. Apa rii tawa. God riitaka eechaba
eechaba takiita.
11 Eecha tawey, eechaba na hiki ta. kwota kapasek yo ichawa nobo eeta hamar.
Kapasek boboy sii nona otii hechaney, no mayishikasakech. Kwo Jisas Kraist riitaka
God riitaka eecha siito.
12 Ii kapasekeka tawa boboy sii kwona siitii kowu ma siikasakech. Eena kwo opoche
kwoti maba siiti nobon sumowutanakech.
13 Kwo opoche kwoti maba kawen hanak, kapasek otiitanakech. Wowak, kwota na
eyey mabak tawa boboy kwotin God riitaban ha. Kwota na kwoti eyey maba boboyen
abosuchi heechi nagwa nagwa God riitabak i. Tiiriimon heechi yesokwa tawa maga
na eecha i.
14 Kapasek boboy sii kwona siitii kowukasakech. Lo maji sii kwona siitii kowu
takasakech. God riita rukusiichi yeyada ha tawa boboyek eeka kwona siitii kowutu.

NOTA EETA NAGWA NAGWA NOBOK ICHAWA WAKASA MA

15 Wowak, nopa shecha otiikiita? Nota on heechi God riita rukusiichi hatawa boboy
siita nona siitiikowu tawey, nopa boy kawka kapasek boboy otiikiita? Yaho!

16 Kwo eecha hikitu: kwota ma por riiti majin meejichi sumowuney, ii eeta riiti yo
otii wakasa ma siiken sowa. Nago, kwo kapasek boboy siiti yo otii wakasa ma siiney,
ii kwopa hakiita. Kwota God riitaban sumowuney, ii kwopa God riiti misomak kepi
takiita.
17 Mashi kapasek boboy siiti kuruk eeka tar. Apa kwo pokiitawa maji kepin sugu
wopuk heechi eena sumowutu. Eena ada God riina woshiato.
18 God riita kwona kapasek boboy pokok jicharin heemachi yaya boboy kepin otii
wakasa ma heechir.
19 Ada batawey, kwoti sugu wopu sii saka kiki siitawak, eena ada ma otii tawa abon
wocho. Mashi kwo kwoti maban eyey boboyen kapasek boboy siitaban hatar. Hatarek,
kwo een kapasek otiir. Apa kwo na eye maba kwi God riitaban hanak, riiti boboy kepi
siiti yo otii wakasa ma na siinak, holi boboyeban na otii ta.
20 Mashi kwota kapasek boboy yechi kuruk tari, God riiti nagwa nagwa ichawa nobo
kwota ikasakech.
21 Mashi kwota tar nobo sii kwona kapasek boboyen otiitarek, kwo boboy kepin
boyega shecha yatar? Eeta yikadey boboy sii eeta ha tawa nobo.
22 Wowak, apa God riita kwona kapasek boboy tar pokon heemachir. Heemachirek,
apa kwo eeta God riiti yo otii wakasa ma siir. Siirek, apa kwota eyey boboy kwotin
riitana har. Harek, kwo eechaba eechaba siikiita.
23 Kapasek otii tawa boboy sii eeta hatawa nobon tokoto. Wowak, God riita yeyada ha
tawa boboy sii eeta nona Jisas Kraist, noti Harapa, riitaka eechaba eechaba takiitawa
nobon eena hato.

7

NOTA AKAR NOBOK ICHU

1 Yaka kumwoy, ada bana maji kwota hikitu. Kwo lo majin meejito.
2 Maka eecha tawa mima sii sa ma riitabaka eecha ta. Wowak, riita heechi hanak, lo
eeta mima siin neekikasakech.
3 Wowak, siita siiti ma rii tanak, sii heechi akar man siiney, siina eecha habaki-
ita nobo anemesheroko tawa mima. Wowak, siiti ma rii haney eeta lo siina
anachekekasakech. Siita akar man siiney, sii kapasek siikasakech.
4 Kwota, eeji kumwoy, eechaba tawa. Lo siiti majik, kwo eeka har. kwota Kraist riiti
mabaka tawak, eena kwo har. Kraist riita harek, riin saniyeechi awasen yesokwarek,
no eeta riiti tawa. Tawak, nota na kepi tanak God riiti yo kepin otii ta.
5 Nota mashi kapasek boboy yeechi kuruk tari, lo maji sii nona kapasek otiitar
inyakan eena yesokwar. Yesokwarek, nota eeta ha nobok eeka ichar.
6 Mashi eeta llo sii nona poko jichar. Wowak, apa nota harek, eeta lo sii nona
neekikasakech. Eena lo sii nona anachekekakech. Apa nota Spirit riiti nobon
sumowutu. No mashi keyir majiban sumowukasakech.

KAPASEK BOBOY SIITI NOBO SII NONA KAPASEK OTIITO

7 Eena nopa shechapa bakiita? Lo sii boy kapasek otiito? Yaho. Wowak, lo siita nona
mukuchinan siiyega ada waga boyega siina shecha hikiwa? Lo siita ana eecha wonyan
siiyega, opoche mii kowya hechanakech, ada waga eena boyega shecha hikiwa?
8 Diita lo maji yarek, ada nokwapa nokwapa kapasek otii tawa nobon her. Ada
nokwapa nokwapa boboyen kwoya hechar. Ayo. Lo biish teyega kapasek boboy sii
waga biish sowa.
9 Mashi lo biish tari, ii an tar. Lo sii yarek, kapasek boboy sii geenyik sokwarek, ada
eeta har.
10 Lo majin sii man yesokwaken sokwari, an eena heri sii eeta ana pi sowakwoken
otiir.

11 Kapasek boboy sii otii nobon yeshatari, diita lo sii otiitar nobon hechi iibak otiir. Otiitari sii ana woshepiitar. Eecha otiitarek, kapasek boboy sii ya ana pi sowakwor.
12 Eena eeta lo sii eetahoi, kepi taw. Eyey siiti maji sii eeta holi, nagwa nagwa tawa ichawa nobo, eeta kepi wey tawa.
13 Diita maji mu kapo eecha wocho boboy kepi sii ana pi sowakwor? Yaho. Kapasek boboy siita pi sowakwor. Kapasek boboy sii boboy kepi yeechi otiichi ana pi sowakwor. Worek, kapasek boboy siiti mu geenyik ya sokwarek, no hehar hecho. Eeta yikadey boboy, lo siiti nobok ya sokwarek, kapasek boboy sii eeta kapasek wey.

KAPASEK BOBOY SI NOBO NOTI INYAKAN POKOGA JICHU

14 Nota eecha hikitu lo sii eeta God riiti spiriteka eecha tawa boboy. Wowak, ada diita nosapek tawa maba omuka tawak, kapasek boboys siita ana poko jirek, ada siiti yo otii ma siir.
15 Wowak, ada otii tawa mun hikikasakech. Boyewak ada otiito? Ada otiik otii tawa boboyen an way otiikasakech. Wowak, ada yuya tawa boboyen eena an otiito.
16 Ada yuya tawa boboyen otiinak, ada eecha wocho, “Lo eeta kepi tawa.”
17 Wowey, dii ada otiikasakech, kapasek boboy siita adaka tawak, otiito.
18 Ada ma sobo tawey, eeta boboy sii ana kepikasakech. Eecha tawak, ada yo kepin otiiken otii tawey, boyega shecha otiik?
19 Ada otiiken otii tawey, boboy kepin otiikasakech. Wowak, kapasek boboyen ada yuyeechi otiito.
20 Ada kapasek yon yuyeechi otiiney, dii eecha wocho an otiikasakech. Kapasek boboy siitaba adaka tawak, siitaka eecha otiito.
21 Wowak, an hecho eeta boboy sii eeta yo otiito. Ada yo kepin otiiken otii tawey, ada kapasek boboyen otiito.
22 Eeji sugu wopuk ada God riiti lon otiiken hikitu.
23 Wowak, anadii lo sii eeji mabak otiito. Diita lo sii sugu wopuk tawa lo siitaka eecha ow ana pichu. Eecha mabak otii tawak, kapasek boboy tawa lo sii ana poko jichu.
24 ada kapasek wey siito. Diita maba sii ha tawa nobok ichawey, kapa nama ana kwoyava yeechikiita?
25 Ada Jisas Kraist, noti harapa, riiti hik God riina woshiato. Riita ana kwoyava yeechik. Wowak, ada diika tawa: ada eeji inyakabak hikitu an God riiti yon otii tawak, maba sobo tawa boboy sii kapasek boboy siiti yo otii nobon sumowutu.

8

KRAIST RII KAPASEK BOBOYEN KWOYAVA YEECHI SPIRITEN HEECHIR

1 Wowak, apa ma ye Kraist riitaka eecha tawey, anasakasakech.
2 Spirit siiti lo sii ana Jisas Kraist riitaka eechaba eechaba tawa boboyen hatawak, sii hatawa kapasek boboyeka tawa lon ana heemachir.
3 Ma ye maba omuk eecha tarek, ma kiiriisiiposii tarek, lo sii eena kikisiikasakech. Eecha tarek, God riita otiir. Riita riiti yikapwa podareban heechirek, yar. Yari, rii ma sobo tar boboyega eecha siir. Siirek, ma yechi kapasek boboyen kwoyava yeechiken eena yar. Yari, God riita Jisas Kraist riitak ma yecha kapasek otii tar boboyen rii dagiir poyer.
4 God riita eecha otii tarek, lo siita yeechi yayaken otiitar boboy, ma nagwa nagwa sii boboy sii notaka hehar sokwataken eena otiir. Riita otiiri, Spirit riiti nobok eeka otiir. Ma yecha otii tawa aboga eecha otiikasakech.
5 Ma ye maba omuk tawa boboyen sumowu tawey, yechi maba omuk tawa boboy sii eeta yechi inyakan siitii kowutu. Ma ye Spiriten sumowu tawey, eeta Spirit riita yechi inyakan siiti kowutu.

6 Maba omuk tawa boboy sii inyakan siitii kowu taney, ma riipa hakiita. Spirit riita
inyakan siitii kowu taney, eeta ma riipa eechaba eechaba kepi hikiniga takiita.
7 Ma rii riiti maba omuk tawa boboyen sumowutaney, rii eeta God riina ow ana
pichawa ma. Rii God riiti lo nobon sumowukasakech. Ii saka kiki siikiitawak.
8 Maba omuk tawa boboyen sumowu tawa ma yen God riita kwoya hekasakech.
9 Wowak, kwo maba siiti nobok takasakech. Spirit rii kwotaka eecha yichaney, kwo
eeta Spiriteka eecha tawa ma. Eeta ma por rii Kraist riiti Spiriteka eecha tanan siiney,
ii riitikasakech.
10 Kapasek boboy sii kwona otiichirek, kwi maba eeta har. harek, Kraist rii kwotaka
eecha taney, ii kwo eeta God riiti misomak nagwa nagwa tawa. Tawak, eeta Spirit rii
kwona tawa. Tawak, eeta Spirit rii kwona otii verechichawak, kwo eeta kepi wey tawa.
11 God riita Jisas Krasit riita harek, riina otii saniyeechi yesokwar. Riiti Spirit rii
kwotaka taney, iipa Jisas Kraist harek, rrina otii saniyeechi yesokwar. Riiti Spirit rii
kwotaka taney, iipa Jisas Kraist harek, rrina otii saniyeechi yesokwarega kwoti ha tawa
maban otiiniga yesokwachibakiita. Riiti Spirit kwotaka eecha tawey, rii eecha otiito.

SPIRIT RII NONA OTIINIGA GOD RIITI YIKAPWA SIIR

12 Eena yaka kumwoy nota awasen ha boboy tawey, maba omuk otiiwa tawa
boboyen awasen ha boboyekasakech.
13 Yaho. Kwo maba omuk tawa boboyen sumowu taney, ii kwopa hakiita. Kwo
Spiriten sumowuchiniga kwota yo kapaseken Spiritek dagiir poyetaney, kwopa
eechaba eechaba kepi takiita.
14 Eeta eyey ma ye God riiti Spiritek chishitaney, ye eeta God riiti yikapwa tawa.
15 Eeta Spiriten God riita kwona hari, kwo akii tawa yo otii wakasa ma siikiisakech.
Yaho. Eeta otiichichawak, kwo eeta God riiti yikapwa sowa. Yikapwa siichi tawak,
Spirit riiti hapaga boboyek eeka nota God riina uwato: “Apoko, eeji Apoko!”
16 God riiti Spirit riita noti spiriteka eecha parechi eecha wocho: “Nota God riiti
yikapwa.”
17 Nota God riiti yikapwa tawey, komas nota riiti boboyen yabakiita. Kraist riita
yak tawa boboyen Apoko rii apa eena siiti kowu tawey, eena nota Kraist riitaka eecha
yabakiita. Nota riitaka kiki chishi tawak, kapa kiki meeji tawey, riiti hadabas boboyen
nota kiki yakiita.

KOMAS NOTA GOD RIITI HADABAS BOBOY KEPIN YAKIITA

18 Ada eecha hikitu diita kapa meeji tawa boboyen apa nota kiyatawey, eeta
kubuchey boboy. Komas God riita nona geenyik mukuchik tawa hadabas boboy sii
eeta harapa.
19 Eyey boboyen God riita otiirek, sii eena kowutu. God riita riiti yikapwa yenya riita
otii boboyen geenyik kwodii wo mukuchiken eena kowutu.
20 God riita otiir boboy sii God riiti boboy siiken siin saka hechawak. Ii yechi
yokasakech. Ii God riiti inyaka tawa yo. Wowak, sii sokwak tawa nediin eena kowutu.
21 God riita diita nosapek tawa otiir boboy eyey sii eeta kwopa siito. Eecha tawak,
siin poko jiniga tar. Jiniga tawak, sii eeta heema nediin kowutu. Eeta nedii yanak, sii
God riiti yikapwa yechaka eecha kepi wey siikiita. Kwopa siikasakech.
22 Kwota hikitu eyey boboyen God riita diita nosapek otiiri, sii kapameejik otii tawey,
mimayikapwa yimowuken otii tawak, kapa meeji tawaga eecha meejito.
23 God riita otiir boboy siitabakowukasakech. Nota eechaba kowutu God riita riiti
Spiriten nona mapo hari, notaka eecha tawak, noti inyakak visuwutu. Nota God riita
nona riiti yikapwa siiken otiichiken, nota kwopa siitii tawa boboyen heemachiken
eena kowu tawak visuwutu.
24 Nota kowu tawak, nona yesokwa yichikiita. Nota kowu tawa boboyen henyey, nota
eena kawka kowukasakech. Kapo nama riita hewa boboyen kawka kowu takiita?

25 Wowak, nota henyan sobo tawa boboyen kowu taney, nota kiya yaniga kowu takiita.
26 Eeta Spirit rii ya nona kiyatayebato. Nota arobaro tawey, Spirit rii nona kiyatayeto.
Nota God riiti yikapwa tawey, eeta Spirit riita nona visuwuchi kuruk bachichu. Kujak
banan siir maji eena eeta Spirit riita kuruk bachichu.
27 God riita ma yechi inyaka wopun hecho. Hechawak, Spirit rii God riiti inyakan
God riiti ma mima yenya wosyasachiyasa hechichu.
28 Wowak, no hikitu eeta ma ye God riina rukusii tawey, eeta ma yen God riita hisiichi
yon hari, eyey yenya ya tawa boboy sii yenya kiyatayechichu.
29 Eeta ma yen God riita hisiiri, ye sokwa riiti yikapwaga eecha siiken eena rii yeechi
saniga yichir. Yichi tawak, ye God riiti Yikapwa riiti kumwoy siikiita.
30 Ada kawka wocho eeta ma yen God rii yeechi saniga yechi tawey, yenya rii habatar.
Habatarek, rii riiti misomak yenya otii nagwa nagwa tar. Tarek, ye riiti hadabas boboy
kepin yenya habar.

GOD RIITI RUKUSII TAWA BOBOY SII YENYA HEECHIKASAKECH

31 Eena nopa shechapa bakiita? God riita nona kiyatay tawey, kapo nama nona yabu
pi ma?
32 Na he! Riita riiti Yikapwan egesiikasakech. Riita heechirek, yari, nona kiyatayeken
eena yar. Riita Yikapwan nona kiyatayeken hari, riipa kapo nona riiti akar boboyen
saka kapo habakiitawak? Yaho. Riipa eyey boboyen habatakiita!
33 Kapo nama God riiti ma miman kapasek majin ba diimakiita? God riita yenya
eecha wocho: ye kapasek boboyekasakech.
34 Nama kapo yenya dagiir poyekiita? Yaho. Jisas Kraist rii harek, riina yesokwa
yichirek, rii God riiti mama yepa tapak yichu. Yichiwak, riita God riina nona anasa
majin eena wo wohecho.
35 Wowak, kapo boy boboyek Kraist riita rukusii tawa boboy sii nona kwoyava
yeechikiita? Kapo nomoya tawa boboyek, kapo harapa yok, kapo nona kikir poy
boboyek kapo eecha ha tawa boboyek, kapo kiiriisiiposii siinakech, kapo pinyakech
akiitanak, kapo ha tawa boboyen akiitanak nona Kraist riita rukusii tawa boboyek
nona kwoyava yeechikiita? Yaho.
36 Mashi keyir maji sii eecha wocho,
“Nota miiti ma mima tawak,
eena eechaba eechaba nedii nona pi hato.
Ye nona hechawey, sipsip yiga eecha
pi sowakwoto.”
37 Ayo. Diita boboy notak yaney, notapa dagiir poyekiita. Jisas Kraist riita nona
rukusii tawa nobok nopa eeka dagiir poyekiita!
38-39 Ada eena hehar hecho akar boboy pochi sii nona Kraist riiti rukusii tawa nobo
nona ya kwoyava yeechikasakech. Ha boboyek, tawa boboyek, egelek, siitii kowu tawa
boboyek, apa tawa boboyek, komas yaka tawa boboyek, howuk tawa boboyek, heyik
tawa boboyek, akar boboyek nona sakapa God rukusii tawa boboyek taweyn kwoyava
yakasakech. Diita hapaga boboyen Jisas Kraist, noti Harapa, riita otiirek, eena eeta
noti.

9

GOD RIITI MA MIMA

1 Eeji diita maji an sikken wocho. Ada Kraist riiti. Ada saka woshepii tawak. Holi
Spirit rii ana siitii kowu tawak, eeji inyaka sii eecha wobatoada woshepiikasakech.
2 Ada eeji ma mima, eeta eeji pi eeji maba omu, yenya hiki tawey, ada harapa
inyakpwan hiki tawak kapa meejito.

3 Nobo taney, ada God riina wohenyak, God riita ana otiichinyak, ada ha tawaeemek
inyak, eeji yaka kumwoy ye sapa eeka kepi sokwa.
4 Yecha God riita hisiir ma. Riita otiichirek, ye riiti yikapwa siir. Siirek, rii riiti boboy
kepin yenya habatar. Rii wotar majin yenya wobar. Riitilon yenya har. Yecha God riiti
hin yesokwahechar. God riita boboy kepin yenya haken wori, ye meejir.
5 Yechi wayega eeta Ebraham, Aisak, Jekop. Kraist rii sokwa mak siiri, rii Ju mak
sokwar. Eetakepi wey. Eyey boboyen siitii kowu tawa God riiti hin na yesokwa ta.
Amen.

GOD RII RIITI MA MIMAN HISIIR

6 Ada saka batawak, God riita wota hipir. Yaho. Eyey Isrel ma siiken bakasakech.
7 Eyey Ebraham riiti neja ye God riiti yikapwakasakech. God riita Ebraham riina
eecha wor: “Aisak riiti yikapwayechaba eeta miiti yikapwa.”
8 Diita maji mu eecha wocho: eetayikapwa ye sobo sokwa tawey, ye God riiti
yikapwakasakech. Yaho. God riita wotar majik yimowu tawa yikapwa ii eeta God
riiti yikapwa.
9 God riita wotar maji eecha wor: “Eeta nediik ada awasen yanak, Sera siipa hoye
yikapwa por yimowukiita.”
10 Apa an maji kawka tawa. Rebeka sii yikapwan upurusen yimowuri, apoko
podareba.
11-12 God riita diita boboyen riiti inyakak otiiken otiitarek, ma yechi boboy
takasakech eena rii eecha wor: “Yaka riipa kumwoy riiti kuruk takiita.” God riita
wor nedii yikapwa piiriina saka yimowu tarek, worek. Piirsaka kepi boboy otii tarek,
kapasek boboyen otii tarek, rii wor. Wowak, boyarek God rii hisiir? Riiti inyakak
saniga hikir. Piiriita hikichi otii tar yon saka eena hisiirek.
13 Mashi keyir maji eecha wocho, “Ada Jekop riina rukusii tarek, Iso riina yuyatar.”
14 Eena nopa shecha bakiita? God rii boy kapasek boboyen otiito? Yaho.
15 Rii Moses riina eecha wor: “Adama poren rukusiichi yeyada haken wonyey, anapa
hakiita. Ma por riin ada inyakapwa hikichi haken wonyey, anapa hakiita.”
16 Wowak, nota hecho God riita otii abo sii eeta riita hikichi rukusii otii tawa boboy.
Ma yecha otiiken hiki tawa boboy sii takasakech.
17 God riita mashi keyir maji sii Pero riina wor: “Miina eeji hapaga tawa boboyen
mukuchiken, eena ada miina aka tabo yima otiichi heechir. Eeji hin eyey nosapek
meeji ye i taken eena ada miina eena aka tabo yima otiichir.”
18 Nago, God riita ma poren hehar rukusiik wonyey, ii riipa keena otii mabiya giiken
wonyey, riipa otii giikiita.

GOD RIITI KWOTAY BOBOY RIITI RUKUSIICHI YEYADA HA TAWA BOBOY

19 Wowak, ma por rii kwotaka tawey, kapo eecha wokiita, “Diita maji siiken taney,
boyega God riita shecha hikitu ma ye kapasek tawa? Kaponama awasen God riiti
inyakan bato?”
20 Wowak, ada awasen wocho, eeji nareboy, mii nama kapo God riina awasen bato?
Ma por rii awon chichawey, awo sii riina maji eecha wokasakech, “Boyewak miita ana
eecha otiiwa?”
21 Ma por rii nosap pochin yeechi awo upurus chinyey, awopochi yo kepin otii tawa
awo, pochi sii yo kapaseken otii tawa awo, riiti inyakak hikichi chichawey, eeta kepisa
keena otii.
22 God riita eechaba otii tar. Rii ma yenya riiti kwotay tawa boboyen riiti hapaga
tawa boboyen geenyik mukuchiken hiki tar. Nokwapa nokwapa ma yenya God rii yuya
kwotayerek, ye kapasek tarek, God riita yenya pi sowakwo hamaken eena sayar tarek,
rii kowu ye yayatar.

23 God riitariiti hadabas boboyen ma yenya geenyik yesokwa mukuchiken hiki tar.
Hiki tarek, rii riiti hadabas boboyen nota yaken eena nona sayarechichar. Riita nona
sayarechicharek, rii nona rukusiichiniga riiti hadabas boboy kepin notaka gwotii
powur.
24 Eeta notaba. Riita nona uwarek, yar. Ju ma kaw yechaban uwakasakech. Shebo
shebo tawa ma kaw yen uwabatar.
25 Hosia riita keyiri, God riita eecha wor:
"Eeta ma mima yenya eeji wonyan siiri,
ada eecha habato, eejiyiba.
Eeta ma mima yenya ada saka rukusiitarek,
apa ada yenya rukusiito.
26 Eeta akaman ma mima yenya ada eecha wori,
eeji yikasakech,
eeta akama ma yenya eechaba eechaba tawa
God riiti yikapwa siiken haba takiita."
27 Aisaia rii Isrel ma yenya eecha wor: "Isrel ma yecha somakwotii tawa pak tawa
kesinega eecha taney, iipa kaweban yesokwa yichikiita.
28 Ayo, Eeta Harapa riipa ameya anasanak, boboy awasen hakiita."
29 Aisaia rii mashi eecha wor: "Eeta hapaga tawa Harapa rii riiti nejan otiinan
siiyega, nota waga Sodom akamak tawa maga, Gomora akamak tawa maga eecha
sowa." (Yechi akama harapa hi sokwar.)

ISREL MA YE EECHABA EECHABA TAK TAWA BOBOYEN YAKEN YO YATAR

30 Eena nopa shecha bakiita? Diitata. Eeta shebo shebo tawa ma ye nagwa nagwa
ichawa nobon yesha he otiikasakech. Wowak, God riita yenya hiki siitiichichawa
nobok God riiti misomak nagwa nagwa otiichir.
31 Wowak, God riita hisiir Ju ma ye nagwa nagwa otii tawa lon sumowu ichar. God
riiti misomak ye kepi siiken eena sumowu ichar. Sumowu ichari, ye nagwa nagwa
siikasakech.
32 Boyewak? Yecha otii tawa boboy yechi mu ii sii eeta yo. Sii eeta hiki siitiichichawa
boboyekasakech. Ye i papak yatiima oborokochi sakatar.
33 Mashi keyir maji sii eeta papan maji geenyik wor. Eecha wor:
"Na he. Ada papa pochin Saion akamak yichir.
Yichirek, ye i yatiima oborokochi sakatakiita.
Yichir papa por man otiichinyak sakaken
otiiken eena heechir.
Wowak, eeta ma rii eeta papa riina hiki siitiichichaney,
riipa hiibiya sakapa yakiitawak."

10

EETA ISREL MA YE GOD RIITI NAGWA NAGWA TAWA BOBOYEN YAKASAKECH

1 Eeji yaka kumwoy, eeji ma mima, Iarel yenya, God riita yeechi yesokwa yichiken
ada eena gegi yato. Ada yenya God riina eechaba eechaba nedii wohe maji bachichu!
2 Ada keena kwona sawotakiita. Ada otii hecho: yecho God riiti nobon
sumowubaken ye harapa gegin yatar. Wowak, yecha ichawa nobon eena sobo yo yato.
3 Yecha God riita manotii hehar yichi tawa nobon eena hehar hekasakech. Yecha
akar nobon takari, ye eeka ichar. Eecha otiirek, yecha God riita man nagwa nagwa
kepi wey otiitawa nobon eena rukusiichi sumowukasakech.
4 Kraist rii lon otii hamarek, rii eyey riina hiki siitiichichawa ma yenya God riiti
misomak otii kepi siir.

GOD RIITA EYEY MA MIMAN YAKEN HIKITU

5 Moses rii eecha keyir eeta ma rii God riiti misomak nagwa nagwa kepi siiken lo
eeka sumowuken otiitawey, rii sapa lon hehar sumowu ta.
6 Wowak, ada hiki siitiichichawa nobok nagwa nagwa ichawa hi kepin majin ada
sawoto: “Kwo opoche kwoti inyakan mayama batanakech; Nama kapo hevenek iniga
Kraist riina yeechi yayakiita?
7 Opoche eecha batanakech: Nama ha tawa eemek iniga Kraist riina yeechi
yayakiita?”
8 Diita maji eecha wocho: “God rii sawo tawa maji sii eeta kwotaka eecha bana
bana tawa. Kwoti kujaktawak, sugu wopuk eeka tawa.” Diita hiki siitiichichawa majin
sawoto.
9 Miita miiti kujak eecha wonyey, “Jisas rii eeta Harapa,” miita miiti sugu wopuk
eecha hiki siitiichinyey, Jisas riita harek, God riita riina awasen yeechi yesokwa yichir,
eecha hikiney, God riipa miina yesokwa yichikiita.
10 Notanoti sugu wopuk Jisasriina hiki siitiichichawey, God riiti misomak nona
nagwa nagwa otii chichu. Nota Jisas Kraist riiti hinnota kwodii wochiwak, nona
yesokwa yichitu.
11 Eetamashi keyir maji eecha wocho: “Ma ye riina hiki siitiichinyey, riipa kapasek
boboy saka takiitawak.”
12 Diita maji eecha wocho Ju ma shebo shebo tawa ma saniga saniga takasakech. God
riita eyey man siitii kowutu. Siitii kowu tawak, riita eyey riina wohechawa ma yenya
harapa hadabas boboyen hato.
13 Mashi keyir maji eecha woch: “Eyey ma ye Harapa riiti hin uwatawey, yenyapa
yesokwa yichikiita.”
14 Yecha riina hiki siitiichinyan siiney, boyegapa shecha riina uwatakiita? Yecha
sawo tawa majin meejinan siiney, boyega shecha hiki siitiichichu? Yecha sawo tawa
majin meejinan siiney, boyega shecha hiki siitiichichu? Eeta maji siina sawo tanan
siiney, ma boyega shecha meejito?
15 Maji sawo tawa man heechinak inyan siiney, boyega shecha majin sawoto? Mashi
keyir maji eecha wocho, “Majin ye ichawa ma yechi yatii eeta kwoya hecha wey.”

EETA ISREL MA YE HADABAS MAJIN SUMOWUKASAKECH

16 Yecha eyey eeta majin sumowukasakech. Aisaia rii eecha wor: “Harapa nama
kapo nota sawo tawa majin hiki siitiichichu?”
17 Wowak, Kraist riiti majin sawo tawey sii eeta i ye yato. Ma yecha eena meeji tawey
yecha hiki siitiichichu.
18 Wowak, ada eena wohecho: Kapo eeta siiken yecha majin saka meejirek, Yaho.
Yecha meejir. Mashi keyir maji eecha wocho:
“Yechi aya eyey nosapek i ye yar.
Yechi maji sii eyey eemebak i ye yar.”

19 Ada kawka wohecho: Eeta Isrel ye diita majin kapo saka meejirek? Yaho. God
riita Moses riitak eecha wor:
“Anapa shebo shebo tawa ma miman yeechi boboy
kepin ada yenya otiichinyeyen kwopa eena
inyaka kapasek hikichi kwotayekiita.”

20 Wowak, God riita otiichirek, Aisaia rii anabeyichi siitii wor:
“Ana yesha henyan biish tawa ma ana he hamar.
Ana wohenyan biish tar ma yenya ada geenyik
ya sayarek, ye her.”

21 Ada Isrel yenya majik tawa. God rii eecha wor, “Ada yenya eechaba eechaba nedii
tapan seechi tari, ye eena hechi wosowoyechi tar.”

11

GOD RIITA ISREL MA KAW YENYA YEYADA RUKUSHIICHI HATAR

1 Eena ada wohecho: God riita kapo riiti ma miman bokona poyer? Yaho. Bokona
poyekasakech. Ada eeta Isrel maba. Eeta Ebraham riiti neja. Bensamin riiti neja.
2 God riita baka baka nediik hisiirman rii bokona poyekasakech. Kapo kwo hikitu
God riiti majin Ilaija rii sawo tawey, Ilaija rii Isrel yenya anasaken God riina wohecho.
Rii riina eecha woher:
3 “Harapa, yecha miiti piirapet yenya pi sowakwo hamar. Yecha miiti opelen otii tar
cheyen dagii rabor. Adaba saniga taweyn, ye ana pi sowakwoken otiito.”
4 Wowak, God riita kapo yenya awasen shecha wor? Rii eecha wor: “Ada 7,000 man
hisiichi heechi tawey, yecha Beal, woshepii tawa goden, riiti hin saka yesokwa tarek.”
5 Eechaba tawak, apa God riita ma kawen rukusiichi hisiiri, ye tawa.
6 God riita yenya hisiiri, yecha otii tar yon rii saka hecharek. Riiriiti inyaka rukusiichi
yeyada hataweyn eeka eeta nobok hisiir. God riita ma otii tar yon hechi hisiiyega, riita
yeyada rukusiichi ha tawa boboy sii siikenekasakech.
7 Eena nopa shecha bak? Isrel ma ye yesha tar boboyen saka herek. Eeta karakada
ma kawen God riita hisiiri, yechaba her. Anadii ma kaw ye God riita uwar majin
meejikasakech. Mabiya giir.
8 Mashi keyir maji eecha wochari,
“God riita otiichirek, yechi sugu wopu marenoku giitar.
Mashi nedii ya apa nedii yechi miy saka mey maka hechawak,
yechi mabiya saka meejitawak.”

9 Devit rii eecha wocho:
“Yecha nokusha atawak, mayan heemachi
jichawaga eecha sa ji.
Yecha sa saka pishaman!
10 Yechi miy sa niyik inyak mey maka hekasakech.
Nomo ya tawa boboy yechak yanak,
magiir sa eechaba eechaba reekii ta.”

GOD RIITA ANADII MA YENYA AWASEN YAKIITA

11 Wowak, ada wohecho: Ju ma ye sakari ye boy eyey saka hamar? Yaho. Yecha
kapasek boboyen otii tarek, eena yesokwa yichi tawa boboy sii anadii shebo shebo
tawa ma yenya yar. Yarek, ye eeta boboy kepin yari, Ju ma ye eena herek, yechi inyaka
kwotayetar. Eeecha otiiken eena shebo shebo tar man yar.
12 Ayo. Ju ma ye nobo kepin heechirek, eena anadii ma ye eeta boboy kepin yato. Ju
ma ye Spiriteka tawa boboy kepin heechirek, God riiti hadabas boboy sii shebo shebo
biish tar ma yechak yar. Eecha otii tawey, Ju ma yepa eeta nobo kepik kawka iken otii
tanak, hadabas boboy kepi sii eeta nokwapa nokwapa maka yakiita.
13 Apa ada anadii tawa ma kwona bato. Ada anadii tawa ma kwoti aposel yo otii
tawak, eeji inyaka kwoya hikitu.
14 Ada eecha otii tawak, kapo Ju ma mu kaw ye hechi inyaka kwotayechi inyaka
dareboyenak, yenya yesokwa yichikiita.
15 Ju ma yenya bokona poyerek, eeta nediik diita nosap ma ye God riiti nareboy siir.
God riita Ju ma yenya kawka yayanak, ii kapo shecha siikiita Ha tawa ma ye eechaba
eechaba siikiita!

16 Ma ye mapo chir geyen God riina haney, eeta eyey gey eeta God riitiba. Ma ye me
neejin God riita haney, me nawaba tapa eechaba eeta riiti.
17 Nowok tar oliv me tapan kaw tiim yeechi yaya kwashek tar oliv me tapan tiim
rabochi eedii jir. Jirek, eeta tapa sii neejik tar ukun ayey ichar. Anadii tawa ma kwo
kwashek tawa oliv me tawaga eechaba tawa. Eecha tawak, kwo eena Ju ma yechi
boboy kepin hapaga boboyen yato.
18 Eecha tawak, eena kwo tiim rabor tapan opoche kapasek hikitanakech. Kwo
opoche wohiputanakech. Kwo tapabak tawa. Nenye siita kwona kiyatayeto. Kwota
nenyen kiyatayekasakech.
19 Kwota kapo apa eecha wokiita, “Ayo, wowak, God riita ana eemen kaw heechiken
otiirek, eena rii oliv me tapan reekiir.”
20 Ayo. Eeta siiken. Yecha saka hiki siitiichirek, eena yenya reekiir. Kwota hiki
siitiichichawey, eena kwo eeta tawa. Wowak, opoche kwo wohiputanakech. God riina
napa akii ta.
21 Ju ma yecha eeta me tapa siiken tarek, God rii yenya rabor. Kwo diita me tapa
siikenekasakech. Kwo hiki siitiichinyan siiney, kapo kwon saka rabokiitawak? Kwon
rabokiita!
22 Dii apa no hecho God riita nona rukusii tawa boboy riiti harapa kwotay tawa
boboy. Eeta ma ye nobo heechi iri, God riita yenya kwotayetar. Kwo riiti nobon
heechinan siiney riipa kwona eechaba eechaba rukusii takiita. Kwo nobon heechiney,
riita kwona tiimiibakiita.
23 Eeta Ju ma yecha kawka hiki siitiichinyey, riipa yenya kawka yeechi eeta tapabak
eediichikiita. God rii keena eeta kiki sowa. Riipa keena otiikiita.
24 Anadii ma kwo kwasheka tawa oliv me tapan reekii tawaga eecha tawa. Kwo
tapa siikenekasakech kwona nowoka tawa oliv mek yaya eekii jir. Ju ma ye eeta
nowoka tawa oliv me tawaga eecha tawa. God riita mashi tiimiir tapan yeechi yaya
eeta nawaba siikenek eedii jik wonyey, riipa keena otiikiita. Eeta kubuchey boboy.

GOD RIITA EYEY MA RUKUSIITO

25 Veenyi tawa maji siikenen ada eeji yaka kumwoy kwona baken hikitu. Ada kwona
sawoney, kwo kapo saka wohipukiitawak. Eena ada bako. Maji eetata: Isrel ma kaw
ye marenoku hapaga siirek mabiya eechaba eechaba gii takiita. Eechaba eechaba ta i
i siinak, eyey God riiti anadii tawa ma ye ya riiti kigdom siikiita.
26 Eecha tanak, eeta nobok God rii eyey Isrel ma yenya yesokwa yichikiita. Mashi
keyir maji eecha wocho:
“Yesokwa yichi tawa ma rii Saion eeka sokwakiita.
Sokwanak, rii Jekop riiti eyey neja yechi kapase
otii tawa boboyen kwoyava yakiita.
27 Ada yechi kapasek boboyen bachi poyenak,
Ada yechaka eecha maji apo dagiikiita.”

28 Eeta Ju ma ye God riina ow ana pichawa ma tawak, ye eena riiti hadabas maji
wosowoyetawak, ye eeta kwona kiyatayeto. Wowak, God riita Ju ma yechi wayega
yenya rukusiichi hikitawak, rii eeta Ju ma yechi nareboy sowa. Nareboy sowak, rii Ju
ma kawen hisiir.
29 God riita ma yenya rukusiichi hisiiri, rii riiti inyaka upurus hikikasakech. Yaho.
30 Anadii ma tawey, kwo mashi God riina nasowoye tar. Apa Ju ma yecha nasowoye
tawey, God riiti rukusii tawa boboy sii eeta kwotak yar.
31 Kwo mashi kapasek tari, God riita kwona rukusiichi yeyada harebaga, apa Ju ma
ye nasowoy tawey, yecha God riita rukusii tawa boboyen eechaba yakiita.

32 Ayo. God riita eyey man otiiniga eyey ma ye nasowoy tarek, poko ji tawak, God
riita eyey man riiti yeyada rukusiichi ha tawa boboyen mukuchikiita.

NOTA GOD RIITI HIN NA YESOKWA TA

33 Eyey God riiti boboy riita hiki tawa boboy sii eeta harapa woy tawa. Kapa nama
riiti nobon hecho? Kapo nama riiti inyakan hikitu?
34 Mashi keyir maji eecha wocho:
“Nama Harapa riiti inyakan hecho?
35 Namapa riina maji kepin pokiikiita?
Nama riina boboyen harek,
rii sa yan awasen ha?”

36 Rii eeta eyey boboyen otiir mu. Eyey boboyen riita otiir. God riiti hin na eechaba
eechaba yesokwa ta.

12

NOTA NA NOTI MABAN GOD RIINA HA

1 Wowak, eeji yaka kumwoy, God riita nona rukusii taweyn, ada eena kwona wohek:
kwo na mayama God riina opel ha. Riiti yon otiiken eena ha. Riita inyaka kwoya
hikiken eena na ha. Kwo eecha otiiney, sii eeta God riiti hin yesokwa tawa nobo siiken.
2 Kwo opoche diita nosapek tawa maga eecha ehishitanakech. Yaho. Kwo na
God riitak inyak, riipa kwoti inyakan dareboyechinyak, kwopa akar ma sokwakiita.
Sokwanak, kwopa God riiti inyakan hehar hekiita. Kwopa hechi otii tanak, kwopa
kwoya woy hikikiita.

GOD RIITA SOBO HAR HADABAS BOBOY YON NOTA OTIIK

3 God riita rukusiichi yeyada ha tawa nobok ada kwona bak: Kwo opoche harapa
mayaka siiken otiitanakech. Kwota tawabaga sa eechaba hiki ta. Kwota na hiki ta God
riita kowna hiki siitiichichawa bobyen harebaga kwo na eechaba hiki ta.
4 Nota hecho eyey maba nokwapa nokwapa yo otii boboy tawey, ye saniga saniga
yon otii ye itu.
5 No eeta eechaba tawa. Nota nokwapa nokwapa tawey, Kraist riiti mababak eeka
sowa. Sowak, nota saniga saniga yoka eecha sowa.
6 Eecha tawak, God riita riiti rukusii tawa boboyen nona hari, diita boboyen na otii
ta. Riita nona God riiti maji sawo tawa boboyen hari, no napa sawo ta.
7 Riiti yo otiiken hari, no napa riita har woyek otii ta. Maji pokiiken hari, no napa
maji pokiita.
8 Akar man kiyapoken hari, no napa yenya kiyapo ta! Akar man yeyada haken God
riita miina wonyey, ii napa hehar ha. Ma siitii kowu tawa yo haney, mi sugu wopu
sapa iiban na hiki ta. Ma yaka kumwoyen inyakapwa hikinak, kiyatayeken otiiney, ii
sa inyaka kwoya hikichi kiyatay ta!

ANADII MAN RUKUSII TAWA BOBOY

9 Kwota yaka kumwoyen rukusii tawey, ii na hehar rukusii ta. kapasek boboyen na
harapa yuya ta. Boboy kepin na hehar kiikiirena neeki ta.
10 Kraist riiti kumwoy tawey, yenya na rukusii ta. Anadii ma yechi hin na hehar haba
ta.
11 Harapa yon na otii ta. Kwo opoche biish shebo shebo yichanakech. Na otii ta.
Miita miiti sugu wopun eyey na God riitaban ha tanak, riiti yoban na otii ta.
12 Kwota Kraist riina kowu tana nedii ii na kwoya hiki ta. Nomoya tawa boboy yaney,
ii na kiyayaniga otii ta. Eechaba eechaba nedii God riina maji ba ta.
13 Kristen yaka kumwoy yecha doponey, ii na awasen yenya kiyatay. Akar akama
ma ye kwotak yaney, ii na yenya hehar ta.

14 Anadii ma ye kwona kikir poy taney, ii na God riita yenya rukusiichiken wohecha.
Kwo opoche yenya kapasek otii wohe maji batanakech.
15 Ma yecha kwoya hiki taney, kwo na yechaka eechaba kwoya hikiba ta. yecha keya
taney, ii kwo yechaka na keyaba ta.
16 Anadii man na hehar tanak, nobo kepin yenya mukuchi cha. Kwo opoche eecha
hikitanakech adaba eeta harapa tawa. Kwo na kubuchey yon na otiiba ta. Kwo opoche
eecha hikitanakech ada eeta harapa otii hechawa ma.
17 Ma porrii miina kapasek otiiney, mii opoche rina awasen kapasek otiitanakech.
Kwota na yo kepiban eyey ma yechi misomak geenyik otii ta.
18 Kwo opoche ow otii inyakan hikitanakech. Owun otii kepi sii tawa nobon hikichi
eeka na otii kepi sii.
19 Eeji yaka kumwoy, kwota kwona kapasek otii tawa boboyen eena awasen
otiikasakech. God riiti kwotay tawa boboyek riita keena awasen otiikiita. Mashi keyir
maji eecha wocho: “Kapasek boboyen awasen otii tawa boboy adapa keena saniga
otiikiita. God riita wocho; Ada awasen otiichikiita.”
20 Mashi keyir maji eecha wocho: “Miiti yabu pi ma eecha haney, aboboyen na riina
ha. Riiti borowaga reekiisiiney, ii na ukun hava ta. Miita eecha otiiney, ii mii eeta riiti
masekiik hin tuku tawaga eecha otiito.”
21 Kwo opoche heechi tanak, kapasek boboy sii kwona dagiir poyetanakech. Kepi
boboy siita sa kapasek boboy siina dagiir poy.

13

NOTA GAVMAN YECHI KURUK NA SII

1 Eyey ma ye sa gavman kurubak ta. Eyey gavman sobo takasakech. God riita hisiichi
heechir.
2 Ma ye gavman yechi majin nasowoy tawey, ii God riita otiir boboyen nasowoyebato.
Eeta ma ye eena nasowoy taney, yepa ya kapasek yakiita.
3 Yo kepin otii tawa ma ye siitii kowu tawa man akiikasakech. Miita gavman man
akiichi tanan siiney, ii na boboy ekpiban na otii ta. Miita otii taney, riita miiti hin
yesokwakiita.
4 Gavman ma rii eeta God riiti yo otii tawa ma. Otii tawey, rii miina hehar otiichichu.
Mii kapasek yon otiiney, mii na riina akii ta. Rii harapa eekin neekichi siitii tawey, rii
kapasek boboyen awasen otiik siikiita. Rii God riiti yo otii wakasa ma. Eecha tawak,
rii God riiti kwotay tawa boboyek kapasek otii tawa man yeechi yayato.
5 Eeta siiken God riita kwotay tawa boboy sii harapa. Wowak, noti sugu wopuk eecha
wobatogavman ma yechi maji na sumowu ta. Eena na otii ta.
6 Eena kwota takis yan hato. Gavman ma ye yechi yon otiiney, ye God riiti yon
otiichichu.
7 Eena takis ya na ha ta. Yecha kwona hehareto. Gavman yenya awasen ha ta.
Gavman yechi hin na nagwa nagwa haba ta.

MA YE ANADII MAN NA RUKUSII TA

8 Kwo opoche akar ma yechi boboyen sobo yeechi eechaba tanakech. Sobo ya tawa
boboy podat tawa. Diitata: Akar man na awasen awasenrukusii ta. Ma ye akar man
rukusii tawey, rii lo majin sumowutu.
9 Lo maji diitata: “Opoche nobo miman anemesherokotanakech. Man pi sowak-
wotanakech. Hiyiyatanakech. Boboyen kwoyahechanakech.” Diitata akar taba
taweyn diita lo siiti mu eeta chegiibak tawa. Maji sii diitata: “Miita mayama rukusii
tawaga, akar ma bana taweyn na eechaba rukusii ta.”

10 Eeta ma rii bana tawa man rukusii taney, rii riina kapasek boboyen saka otii takiitawak. Ma ye eena rukusii taney, rii riina kapasek boboyen saka otii takiitawak. Ma ye eena rukusii tawey, rii eeta eyey lo majin sumowutu.

NO HEHAR IK

11 Kwo diita nedii hikitu. Eena na eecha otii ta. Apa watawey, na heechi sokwa. Nota hikitu yesokwa yichi tawa boboy sii ya bana bana siito. Mashi kwo eena saka hiki tarek.
12 Niy nedii sii eeta hamato. Yadii sii bana bana siito. Uhadiiken otiito. Nota niy yon opoche otiitanakech. yadiik keyapo chichi ow ana pichawa bobyen na yeechi yaya.
13 Nota na hehar chish taney, ma yadii chishi tawaga eecha na chishi ta. Opoche wohipu tanak, beyitanakech. Opoche nobo miman anamesheroko ye itanakech. Keha tawa nobok anamesheroko ye itanakech. No ow maji ba tanak, mey boboyen kwoya hekasakech.
14 Kwota na Harapa Jisas Kraist riina yeechi ow ana pichawak ruwu tawa boboyega eechaba hehar na ruwu ta. Opoche kwoti maba siiti nobon sumowutanakech.

14

NOTA YAKA KUMWOY YECHI NOBON SANIGA SANIGA TAKIICHIKASAKECH

1 Ma por hehar hiki siitiichinyan siiney, ii na riina yeechi yopo yichi tawa eemek yaya. Iipa kwo riina nokwapa nokwapa maji ba yopotanakech.
2 Ma por rii hiki siitiichichawey, rii nokwapa nokwapa aboboyen ato. Wowak, kiiriisiiposii hiki siitiichichawa ma rii kiya akasakech.
3 Kiya atawa ma rii opoche kiya nan biish tawa ma riiti nobon dasiipiitanakech. Wowak ma kiya anan biish tawey, mii opoche kiyan a tawa ma riiti nobon reeki-itanakech. Yaho. God riita eeta ma riin yabakiita.
4 Mii nama akar ma riiti yo otii wakasa man wosowoyet? Riita riiti yok tanak hapaga siichi tanak, saka sowakwoney, ii riiti harapa ma riiti yo. Eeta Harapa riiti otiichinyak, riita hapaga siichi siitii otiiken wonyey, riipa otiikiita.
5 Ma por rii eecha hikitu eeta yadii pochi sii eeta harapa tawak, eeta yadii kawka ye eeta kubuchey boboy. Anadii ma por rii way eecha hikitu eyey nedii ye eeta kikibak tawa. Eyey ma eecha hiki tawey, eena na hehar hiki ta.
6 Ma por rii yadii pochin harapa hiki tawey, rii Harapa riiti hin yesokwa taken eena otiito. Eeta ma por rii eyey aboboyen aken otii tawey, riita Harapa riiti hin yesokwaken eena otiito. Riita God riina woshiachichi ato. Eeta ma rii aboboy kawen anan heechi tawey, rii Harapa riiti hin yesokwabato. Rii God riina woshiabato.
7 Saniga biish ta ma kwotakeecha por takasakech. Rii haney, riitaba saniga hakasakech. Eyey ma kiki kapa meejibakiita. Nota sobo tawey, no Harapa riiti hin yesokwa takiita.
8 Nota haney, Harapa riiti hin yesokwa takiita. Nota sobo tawey, no haney, no eeta Harapa riiti.
9 Kraist riita hachi ya sokwarek, worek, eena apa riita ha tawa ma sobo tawa ma yechi Harapa.
10 Eecha tawey, kwo boyewak, yaka kumwoy yenya wosowoyetu. Boyewak yenya yuyato? Komas nota God riiti misomak siitii anasakiita.
11 Mashikeyir maji eecha wocho:
“Harapa rii eecha wocho: ‘Eeta siiken komas eyey ma
yatii jumuk sakachi eecha wokiita,
Ada eeta God.’ ”

12 Eena wocho, nota eyey ma ta ye i tawey, noti eyey yon God riitabangeenyik kwodii
wo mukuchikiita.

NO OPOCHE NOTI YAKA KUMWOYEN OTIICHINYAK YE TIIPIIKEYINEECHI SAKATANAKECH

13 Wowak, kwo kwoti yaka kumwoyen wosowoye tawey, ii sakayekasii. Yaho. Diina
na hikichi otii ta: No opoche noti yaka kumwoyen otiichinyak, ye tiipiikeyineechi saka
kapasek boboyen otiitanakech.
14 Ada Kraist riitaka tawey, riita ana maji pokiirek, ada hehar hecho boboy sii saniga
otiiniga kehakasakech. Ma eecha hikiney keha tawey, sii eeta riina mayama otii
kehato.
15 Miita aboboy kepin atanak, miiti yaka kumwoy eena hechi bokonak hikiney, ii
miita rukusii tawa nobok saka otii tawak. Kraist rii eeta yaka kumwoyen har. Opoche
riita pochi kapasek otiitanakech!
16 Kwota boboy kepika tawey, opoche anadii ma ye kwoti boboyen wokwoy-
atanakech.
17 Uku atawa boboy, kiya nokun atawa boboy, sii God riiti maji mu takasakech. God
riiti kigdom diitata: Nagwa nagwa otii tawa boboy, inyaka kwoya hikitawa boboy,
inyaka wok hapaga siichi tawa boboy. Eeta boboyen Holi Spirit riitaba hato.
18 Eeta ma rii Kraist riiti yon eecha otii taney, God riita riina hechi ri inyaka eeta
kwoya hikitu. Ma yecha eena hechi wohowutu.
19 Eena nota eechaba eechaba nedii anadii man kepiba kwoyaba otii ta. Ma ye
hapaga siichi kepi taken eena na eechaba eechaba otii ta.
20 Kwo opoche aboboyeban hiki tanak, God riiti yon otiiniga kapasek siitanakech.
Eyey atawa boboy eeta kepi. Wowak, mii atanak, miiti yaka kumwoyen otiichinyak
saka sowakwoney, ii eeta kapasek.
21 Miita wain ukun ataney, kiyan atanak, akar boboyen otii tanak miiti yaka kumwoy
ye eeka saka sowakwoney, ii siikayekiisii.
22 Miiti hiki siitiichichawa boboy sii eeta miitaka God riitaka kichiyiba. Eeta ma
rii otiichi mayama wohowu tawey, mayama otiichi wokwoyaman siiney, rii sapa eeta
kowya hiki ta.
23 Ma rii inyaka upurus hikichi ataney, anak, God riita riina wosoboyekiita. Rii hiki
siitiichikasakech, eena eecha otiito. Eyey boboyen ma yecha otiiniga hiki siitiichinyan
siiney, ii kapasek boboyeka eecha tawa.

15

KWO KRAIST RIITI INYAKAN NA SUJMOWUTA

1 Nota hiki siitiichichawa ma tawey, nota ameda hiki siitiichichawa ma yecha kiya
tawa boboy eena na kiyapo ta. Nota noti saniga nobok ikasakech.
2 Yaho. Nota saniga saniga notaka eecha bana bana tawa man na kiyapo tanak, yecha
harapa hiki siitiichiken eena na kiyapo ta.
3 No hikitu Kraist riita riiti nobon sumowukasakech. Mashi keyir maji eecha wocho:
“Eeta ma ye kwotaka eecha tawey, yecha maji kapaseken batawey, eeta maji sii ya ana
gamupoyebato!”
4 Mashi keyir maji siin keyiri, nona mukuchiken eena keyir. Eeta maji keyiri, nota
hiki siitiichi hapaga siichi tanak, no God riina kowu tanak, riita ya nona yakiita.
5 God riita otiichichawak, ma ye kiya yaniga otiito. Apoko tawey, riita heharechichu.
Riita eecha otiichichawey, eena ada riina wohecho kwota na podateba inyakabak ta.
Kraist riiti nobok eeka na ta.
6 Eecha tanak kwota God riiti hin Harapa Jisas Kraist riiti hin kikibak yesokwa takiita.

KRIAST RII JU MA YENYA ANADII MA YECHAKA EECHA OTII KEPI SIIR

7 Wowak, Kraist riita kwona eecha yari, kwo napa anadii man eechaba yaya ta. Yaya
otiichinyak, God riiti hin yesokwa takiita.
8 Ada kwona wocho Kraist rii Ju ma yechi yo otii wakasa maga eecha siir. Siirek, rii
eeta boboyen nona mukuchir God rii eeta siiken. Eecha otiirek, God riita noti wayega
yenya wochar majin sii eeta siiken. Eecha otiirek, God riita noti wayega yenya wochar
majin sii eeta sokwar.
9 Riita wakasa maga siirek, anadii shebo shebo tar ma ye God riita rukusiichi otii tar
boboyen hechi God riiti hin yesokwa tar. Mashi keyir maji eecha wocho:
“Eena ada miiti hin anadii ma yechak yesokwa takiita.
Ada miiti hin hokwak chi yesokwa takiita.”

10 Mashi keyir maji kawka eecha wocho:
“Kwo shebo shebo tawa anadii ma God riita hisiir
ma yechaka eecha na kwoya hiki ta!”

11 Kawka eecha wocho:
“Shebo shebo tawa ma kwo Harapa riiti hin
na yesokwa ta.
Kwo eyey ma mima riiti hin na harapa yesokwa ta!”

12 Aisaia eecha wobato:
“Eeta Jesi riiti neja por riipa yakiita.
Riita yanak, riipa sokwachi shebo shebo biish
tawa ma yenya siiti kowu takiita.
Wonyak, yecha riina hiki siitiichinyak,
kowu takiita.

13 Noti God rii nona hapaga tawa boboyen hato. Eena ada riina wohecho kwo riina
hiki siitiichichawak, riipa kwoti inyakak kwoya hiki tawa bbobyen sawoyamokiita.
Sawoyamonak, Holi Spirit riiti hapaga tawa boboyek kwon yesokwanak, kwo Jisas
riina kowu tanak, na eechaba kowu ta.

POL RII RIITA OTII TAR YON KWOYA HIKI TAR

14 Eeji yaka kumwoy, na meeji: Ada eecha hikitu boboy kepi sii kwona takiikiisiir.
Kwo hehar otii hecho. Eecha tawak, eena kwota awasen awasen maji pokiitakiita.
15 Ada diita majin keyiri, ada ana beyichi siitii tawak, eena ada kwona wocho. God
riita ana diita yon harek, eena ada ana beyichi siitii bato.
16 Ada Jisas Kraist riiti yo otii wakasa ma shebo shebo tawa ma yenya sawo tawa
ma. Ada hadabas maji sawo tawey, ada opelen otii tawa ma tawa. Shebo shebo tawa
ma yenya God riina opel kepiga otiiken eena ada sawo mukuchichu. Holi Spirit riita
yenya riina haken eena otiito.
17 Ada Jisas Kraist riitaka eecha chishi tawey, ada God riiti yon otii tawey, ada ana
beyichi siitiito.
18-19 Ana beyichi siiti tawak, ada Kraist riita adaka yo eecha otii tariban ada bako.
Majik, yok mirakelen, jebwan, Holi Spirit hapaga tawa nobok ada shebo shebo tawa
ma yenya hapaga boboyen ana harek, ada Jerusalem akama heechi akar eemek ichar.
An i i Ilirikam nosapek i siir. I siirek, ada Kraist riiti hadabasmajin sawotar.
20 Diita maji kepin ada sawo ye iken otii tawey, anadii ma kaw ye Kraist riiti hin
meejikasakech. Eecha otii tawey akar mak aka kwatiin woy siitiichiri anapa sakapa
eeta eemebak kwatii woyekiitawak.
21 Mashi keyir maji eecha wocho:
“Eeta ma ye riiti hin meejinan siiri,

yepa riina hekiita.
Eeta ma ye riiti maji meejinan siiri,
yepa hehar meejikiita.”

POL RIITA ROM AKAMAK IKEN HIKI TAR

22 Diita yo sii eeji i kwona he nobon eechaba eechaba dasepiito. Wowak, ada kwona saka ya hechawak.
23 Apa ada diita nosapek otii tawa yo sii eeta hamato. Nokwapa nokwapa sukwiya ada eechaba i heken gegi yatar.
24 Ada Spen nosapek tawa ma miman heken inyak ada kwona hebak hikitu. Ada ya kwotaka ameda siinak, kwo ana kiyatayenak, ada Spen nosapek ikiita.
25 Wowak, apa ada Jerusalem akamak tawa God riiti ma miman kiyapowuken ik.
26 Masedonia ma mima ye Grik ma mima ye God riiti ma ye Jerusalem akamak kiiriisiiposii taweyn yenya moni yan haken hiki tar.
27 Yechaba saniga hikichi eecha otii tar. Wowak, yecha kiiriisiiposii tawa Ju ma yenya yeyadii har boboyeka eecha tawa. Boyewak? Ju ma ye yechi spiriteka tar boboy kepin shebo shebo tawa ma yenya homachi kapwoy pakar. Eena shebo shebo anadii ma yecha sa yechi ya kepin Ju ma yenya awasen ha.
28 Ada diita yon otii hamachi eyey har moni yan Jerusalem ma mima yenya heechi ada Spen ichawa nobok inyak, eeta nediik ada kwona hekiita.
29 Ada kwona henyak, ada eeta hikitu God riita ana hadabas boboyen hanak, ada kwona hakiita.
30 Yaka kumwoy, ada kwona wohecho Harapa Jisas Kraist riiti nobok, Spirit riita har rukusii tawa nobok kwota ana na eechaba God riina harapa maji bachibata.
31 God riina na wohechanak, ada Jisas riina hikinan biish tawa Ju ma yechi tapak saka ikiitawak. Na eechaba wohecha ada Jerusalem yo otii tanak ma mima yecha wohowu takiita.
32 Wonyak, ada heechi God riita hikiney, ada kwotaka eecha ya tanak, kwoya hikichi kwotaka yihapakakiita.
33 Noti God rii eeta eshar tawa maji God rii eeta eshar tawa maji mu. Rii sa kwotaka eecha ta.

16

POL RIITA NOKWAPA NOKWAPA MA MIMAN WOSHIAR

1 Ada Fibi siina majin bato. Siita mima kepi tawey, sii Senkria yopo yichi tawa man hehareto.
2 Siina Harapa riiti hik na yanak, siita dopo tawa boboyen siina na ha ta. Dii eeta God riiti ma mima yecha otii tawa abo. Siita nokwapa nokwapa ma mima yenya kiyatay tarek, siita ana kiyatayeba tar.
3 Priska, Akwila piiriita adaka Kraist Jisas riiti yon eecha otii tar. Eena piiriina na woshiata.
4 Piir ana kiyatay tarek, anadii ma ye piiriina pi sowakwo baken otii tar. Eena adaba woshiakasakech. Eyey eemek ya yopo wuchi yichawa ma kwo na woshiaba ta.
5 Kwota na piiriiti akamak yayopo wuchi yichawa ma yenya woshiaba ta.
Kwota na Epinitas riina woshiaba ta. Esia ma rii mapo Kraist riina hiki siitiichir ma.
6 Kwota na eeji woshiatawa majin, Maria siina babata. Sii kwona harapa yo mayakan otii tar.
7 Kwota eeji wishiatawa majin Andronaikas, Junias piiriina woshiaba ta. Piir aposelhi kepika eecha tar. Piiriitaka adaka poko ji tar. Piir mapo sokwa Kristen ma siir. Adakomas siir.
8 Kwo eeji woshiatawa maji Amplietas riina haba ta. Rii eeji nareboy siiken sicha Kraist riitaka eecha tar.

9 Kwota eeji woshiatawa majin Eban riina haba ta. Rii nota yo Kraist riina kiki otii
tar ma. Kwo na Stekis riina eeji woshia majin baba ta. Rii eeta eeji nareboy siiken.
10 Kwo na eeji woshia majin Apelis riina baba ta. Apelis rii Kraist riina sumowu tar
hiki eecha tawa.
Kwota na Aristobyulas riiti akan woshiaba ta.
11 Kwota na eeji woshia majin Herodionriina woshiaba ta. Rii eeta eeji akama ma.
Kwota eeji woshia majin Nasisas riiti Kristen akan na woshiata.
12 Kwota na eeji woshia majin Traipina Traiposa piiriina aba ta. Piiriita Harapa riiti
yon otii tar.
Kwo eeji woshia majin Pesis riina na baba ta. Riita Harapa riiti yon harapa otii tar.
13 Kwota eeji woshia majin Rupas riina na baba ta. Riita Harapa riiti yon harapa otii
tar. Riiti awi siina na woshiaba ta. Sii eeta eeji awiga eecha tar.
14 Kwota eeji woshia majin Asinkritas, Piligon, Hemis, Patrobas, Hemas, akar yaka
kumwoy ta ye i ta weyika yenya na eecha woshia ta.
15 Kwota na eeji woshia majin Filologas riina Julia siina baba ta. Nerias riin riiti
nowiyika eecha na woshiaba ta. Kwo eeji woshia majin Olimpas riina eyey God riiti
ma mima riitaka eechatawey, yenya na woshiaba ta.
16 God riiti ma mima nota otii tawa abo eyey ma miman tapa neeki woshia ye i ta.
Eyey God riiti yopo yichawa ma ye kwona woshia ye itu.

POL RIITA OW POY SIICHI TA MAJI BAR

17 Yaka kumwoy, ada kwona maji bak. Na siitii kowu ta. Yopo wuchi yichawa
boboyen reekii tawa ma yenya na ow poy sii ta. Yecha hiki siitii chichawa boboyen
kapasek otiiol Yecha kwoti maji kepin meejirin ye eena wosowoyetu. Yenya na taveye
ta.
18 Eecha tawa yikadey ma ye noti Harapa Kraist, riiti yon otiikasakech. Ye yechi maba
siiti noboban eena sumowutu. Ye andii ma yenya maji sabwi ba tawak, ye ameda hiki
tawa ma yenyawoshepiichi kapasek nobon mukuchichu.
19 Kwo hadabas nobon sumowu tari, eyey ta ye i tar ma ye eena meejir. Ada eena
meejibatawey, ada kwoya hikibato. Ada eecha otiiken hikitu kwota na hehar hikichi
boboy kepin na hehar sumowu ta. Kapasek boboyen na heechi ta.
20 Wonyak, God riipa Gaba riina pichi riita kwoti yatii jumuk piitii monyekiita.
Harapa Jisas riiti yeyada rukusii tawa boboy kwotaka sa eecha ta.

MA KAW YE ROM YENYA WOSHIACHIREK YAR

21 Ada yo mesh otii tar ma, Timoti, rii kwona woshiato. Lusias, Jeson, Sosipata, ye
nota podat akama ma, ye kwona woshiabato.
22 Ada Tetias. Ada diita jeyen Pol riina keyichir. Ada kwona Harapa riiti hik
woshiabato.
23 Gaias rii kwona woshiabato. Ada riiti akak wato. Ya yopo yichi tawa ma ye riiti
akak ya yopo wuchi yichu.
Erasta rii noti kumwoy Kwotas piir kwona woshiabato. Erasta rii diita akama
gavman yechi yan siitii kowu tar ma.
24 (Harapa Jisas Kraist riiti yeyada rukusii tawa boboy sii sa kwotaka eecha ta.)

GOD RIITI HIN NA YESOKWA TA!

25-26 Rii eeta kiki sowa. Hadabas maji eecha wocho. Riita keena otiichinyak, kwo
kwoti hiki siitiichichawa boboyeka eecha ana beyichi siikiita. Diita hadabas maji ada
sawo tawey, Jisas Kraist riina geenyik ba tawa maji sii eecha wocho. Diita maji sii mashi
veenyichi tarek, apa piirapet keyir maji sii sokwa geenyik sowa. Eechaba eechaba tawa
God riita worek, diita maji sii sokwa eyey nosapek i ye ya tanak, ma mima ye sa eena
hiki siitiichi eena na sumowu ta.

27 Eena nota na eeta otii hechawa God podareba riiti hin Jisas Kraist riiti hik na yesokwa ta. Amen.

1 KORIN
Pol Rii Korin Ma Yenya Mapo Har Jey Maji

1-2 Ada Pol. ada Jisas Kraist riiti aposel. God riita ana hisiirek, ada aposel siir. Ada
eeji kumwoy, Sostenis, sicha diita jeyn keyichi ha tawey, Korin lotu ya tawa ma mima
kwona hato. Ada keyichi ha tawey, eeta ma yenya God riita haba tawey, ye eeta God
riiti Jisas Kraist riitaka eecha tawa. Ada keyichi ha tawey, eyey ma akar eemek har ta
ye i tawey, Harapa Jisas Kraist riiti hin haba tawa, yechaka eecha hato. Kraist rii eeta
yechi Harapa, rii notika Harapa.
3 Noti Apoko God riita Harapa Jisas Kraist riitaka piiriiti rukusii tawa boboyen kwona
eshar otii tawa boboyen sa ha ta.

POL RIITA GOD RIINA WOSHIAR

4 God riita kwona Jisas Kraist riiti nobok yeyada rukusii tawa boboyen kwona ha
tarek, kwo kepi tawak, eena ada woshiato.
5 Kwota Kraist riitaka eecha tawak, eena kwo kepi tawa. Eecha eyey boboy kepin
kwotak yar. Yarek, kwo majin hehar ba tawak, hokwa sokwa tawa boboy sii kwotak
yar.
6 Jisas Kraist riina sawo tar majin kwoti inyaka wopu eeka hapaga sii tawa.
7 Eeka tawak, kwo Jisas Kraist riina kowutu. Riita geenyek ya sayak eena kowutu.
Kwo kowutawak, kwo God riiti nokwapa nokwapa hadabas boboyen kwo yato.
8 Jisas Kraist riipa kwona kiyatayiyanak, God riita kwona henyak, kwo kapasek
takaskech.
9 God riita kwona wochari, kwota Harapa Jisas Kraist God riiti Yikapwa, riitaka
podatebak taken, eena wochar. Wochari, diita boboyen no hiki siitiichicha. Riita siiken
tawa.

LOTU YA TAWA MA NEDIIK REEKIICHI SANIGA SANIGA SIITANAKECH

10 Kwo na meeji! Harapa Jisas Kraist riiti hapaga tawa boboyek wohecho: Kwo na
podatebak tanak saniga saniga riikiirakii siikasakech. Kwota na eyey podatebak yopo
wuchi podat inyaka wopubak iibak ta.
11 Ayo, eeji yakakumwoy, Klowi magwi ma yecha ana wor: Kwo ana pichawa maji
kwoti nediik tawa.
12 Ada meejirek, eena ada bato. Kwota por saniga saniga eeta yikada maji ba ye itu.
Ma por rii eecha wocho: “Ada eeta Pol riiti.” Anadii ma por rii eecha wocho: “Ada eeta
Apolos riiti.” Anadii ma por eecha wocho: “Ada eeta Pita riiti.” Anadii ma por eecha
wocho: “Ada eeta Kraist riiti.”
13 Iiboy? Kraist rii riikiirakiichi saniga saniga tawa? Pol rii kapo mek ji siiti-
ichicharek, hari, kapo boy kwotakech har? Kwo boy uku yeechiri, eeji Pol hik uku
yeechir? Yaho!
14 Ada God riina wohowutu. Ada kwoti nediik tarek, ada ma nokwapa nokwapa man
ada saka uku yeechirek. Kripas, Gaias piiriitaban ada uku yeechir. Upuruseban uku
yeechirin eena ada God riina woshiato.
15 Eecha otiirin, ma keena eecha wokasakech “Pol riina sumowu tawa ma sowa.”
Yaho.
16 Ayo. An abosuchitar. Ada Stepanas riina riiti magwi yenya uku yeechibar. Wowak,
ada saka hechawak, kapo an akar man ukuyeechibar?
17 Kraist riita ana heechirek yari, ada man uku yeechiken yakasakech. Yaho. Rii
ana heechirek yari, ada hadabas maji kepin sawo ye itaken eena ana heechirek yar.
Sawok yari, hadabas maji eena sawok yar. An saka nosapek tawak hokwa sokwa tawa

ma yechi majin sawok yarek. Ada eecha otiiney, iipa Kraist riina ji siitiichir me siiti hapaga bobyen ada sobo yatanakech.

KRAIST RII EETA GOD RIITI HAPAGA TAWA BOBOY

18 Eeta ma ye yechi kapasek ha nobon ichawey, ye eecha hikitu Kraist mek har boboy
sii eeta kubuchey hkisha tawa boboy. Wowak, nota, God riita yesokwa yicha tawa ma
nota eecha hikitu eeta sii God riiti hapaga bor tawa boboy.
19 Mashi keyir maji eecha wocho:
"Anapa hokwa sokwa tawa ma yecha otii tawa
boboyen anapa otiichinyak, hama seechikiita.
Anapa inyaka nokwapa nokwapa hiki tawa ma
yechi hiki tawa boboyen yeechi rabokiita."

20 Eecha tawak, hokwa tawa ma ye siitak tawa? Ma jeyn hehar kenyi tawak, ekyi
tawa ma ye siitak tawa? Diita nosapek tawak, awasen awasen maji ba poyi bak tawa
ma ye siitak tawa? God riita nona mukuchir diita nosapektawa hokwa sokwa tawa
boboy sii eeta hikisha yesha tawa boboy!
21 God riiti hokwa sokwa nobo otiichirek, ma ye saniga hokwa sokwa boboy sii kiki
siikasakech. Ii ye God riina saka hechawak. Yaho. God riita saniga hikichi otiirek, nota
sawo tawa majik God riita hiki siitiichichawa man eeta nobok yesokwa yichikiita. Diita
nosapek tawa ma ye eecha hikitu diitamaji sii hikisha tawa maji.
22 Eena Juma ye mirakel heken yowuk yeshato. Grik ma ye hokwa sokwa boboyen
ye eena yeshato.
23 Wowak, no Kraist riita mek ji harin eena geenyek kwodiiwocho. No eecha
wochawak, diita mek jir maji siin Ju ma yecha meejinan yuyato. Grik ma ye eecha
hikitu nota sawo tawa maji hikisha tawa maji.
24 Wowak, no, God riita hisiir ma, Ju kaw, Grik kaw, no eecha hikitu diita maji sii eeta
Kraist. Rii eeta God riiti hapaga tawa boboy. Riita God riiti hokwa sokwa tawa boboy.
25 Eeta God riiti boboy ma eecha hikitu eeta hikisha tawa boboy sii eeta God riiti
hokwa sokwa harapa boboy. Sii eeta ma yechi hokwa sokwa tawa boboyen dagiir
poyetu. God riiti arobaro tawa boboy sii ma yechak hapaga tawa boboyen dagiir
poyebato.
26 Yaka kumwoy, God riita kwona uwarin, kwota mashi tar nobo kwo na hiki ta.
Ma yechi misomak kwoti nediik nokwapa hokwa sokwa makasakech. Ma nokwapa
hapaga siichi takasakech. Ma nokwapa harapa hikasakech.
27 Yaho. God riita diita nosapek hikisha otii tawa boboyen rii yeechi otiirek, worek,
diita nosapek hokwa sokwa tawa ma ye hiibiyak siir. Boboyen diita nosapek tawa ma
yecha eecha habato eeta arobaro boboy God riita eena yeechi otii hapaga siirek, worek,
diita nosap hapaga ma ye siikiita.
28 Eeta boboyen diita nosap tawa ma ye eecha hikitu eeta boboy hikasakech, eeta
kubuchey boboy, eeta noku biika God riita yeechi otiichi rii diita nosapek tawa
boboyen pi hama seechikiita.
29 Riita eecha otii tarek, ma por rii mayama riiti hin God riiti misomak ye yo
ikasakech.
30 God riita kwona yeechi ye i Jisas Kraist riitaka eecha chegiik heechikiita. Wowak,
God riita otiichi Kraist riina otiiniga rii eeta noti hokwa sokwa nobo mu. Eetaba Jisas
Kraist riiti nobok nota eeka God riiti misomak i kepi tanak, nagwa nagwa siinak, nota
eeta God riitiba siinak, no holi ma kepi sikiita.
31 Wowak, God riita eecha otii tawak, eeta maji sii sokwa mashi keyir maji sii eechaba
wocho: "Ma rii kwoya hiki taney, rii sa God otiir boboyeban eena rii sa kwoya hiki ta."

2

POL RIITA JISAS RIINA JIR MEN GEENYIK KWODII WOR

1 Eeji yaka kumwoy adai kwotaka tarek, God riiti veenyitar maji siikenen sawoken
otii tarek, ad kwona nosaptawa hokwa sokwa maga saka eecha barek. Kwonasab-
wimaji saka barek. Yaho.
2 Ada kowtaka eecha tarek, ada mayama hiki hamachi eecha wor: Ada Jisas Kraist
riitaban maji sawokiita. Riina mek ji siitiichirek, hari, eetaba sawok.
3 Adamashi kwotaka eecha ya tari, ada akii tarek, nubu tar.
4 Ada kwona batari, ada kwonasaka maji maga eecha ba tarek. Hokwasokwa ma
yechi majin yeechikwoti inyakan dareboyeken eenabakasakech. Yaho. Ada God riiti
Spirithapaga boboyen eena mukuchichar. Eenakwo God riina sumowutu.
5 Kwoti hiki siitiichichawaboboy siiti mu sii eeta God riiti hapaga boboy eeka tawa.
Ma yechi hokwa sokwa boboy eeka takasakech.

GOD RIITI HOKWA SOKWA TAWA BOBOY

6 Wowak, God riiti nobok hapaga siichi sokwa tawa ma ye ada ba tawa maji
meeji tawak ye eecha hikitu eeta hokwa sokwa majin bato. Wowak, diita hokwa
sokwa maji sii diita nosapek tawa majikasakech. Diita nosapek siitii kowu tawama
yechi majikasakech. Yaho. Diita siitiikowu tawa ma ye yechi hapaga tawa boboyen
heechinak, ye eeta kubucheysiikiita.
7 Adaba tawey, God riita veenyi tawa majin eena bato. Ma ye eeta majin
hikikasakech. Mashi mashi bakabaka nedii God riita diita nosapen otiinan biish tar
nediik God riita nota riiti akamak kepi wey siichi taken diita hokwa sokwa tawa
boboyen hisiir.
8 Diitanosapek tawak aka tabo yichawa ma por rii diita hokwa sokwa boboy rii
hikikasakech. Yaho. Yecha otii hechayega ii yowaga ye saka Harapa Ma kepiwey riina
waga saka mek ji siitiichirek.
9 Wowak, mashi keyir maji eecha wocho:
“Kata boboyen mashi ma saka herek, saka meejirek,
eeta boboy ma yechi inyaka saka iyarebarek,
Diita boboyen God riita yeechiriina rukusii tawa
ma yenya sayarechi har.”

10 Wowak, God riita riiti Spirit nobok nona riiti veenyi tawa boboyen mukuchir. Ayo.
Spiritrii eyey boboyen he hama tawak, rii hecho God riiti veenyi tawa boboy siiken.
11 Namey ma riita akar ma riiti inyakan hecho? Yaho. Riiti spirit riitaba riitaka eecha
tawak riita keena saniga hecho. Eechaba tawa, ma por rii God riina hekasakech. God
riiti Spirit riitaba saniga hecho.
12 Nota diita nosapek tawa spiriten yekasakech. Yaho. Godriita heechirek yar
Spiriteban nota iiban yar. Yarek, nota keena eyey boboyen Godriita nona harin hekiita.
13 Wowak, nota Spiritriita pokiitarmajin geenyik sawoto. Noma yechi hiki tawa maji
sawokasakech. Yaho. Eeta ma ye Spiriteka eecha tawak, nota omutiik tawa Spirit maji
kwodiiwo mukuchichu.
14 Wowak, eeta ma rii Spiritbiish taney, riipa God riiti Spiritek tawa boboyen bobyega
shecha yakiita Rii hekaskech. Rii eecha hikitu dii eeta hikisha tawa boboy. Ma rii
Spiriteka tanan biish tawey, rii eeta Spiritek eecha tawa boboyen hekasakech. Eena
eecha tawa.
15 Spiriteka eecha tawa ma rii eeta kiki sowa eyey boboyen riita anaseechi homach-
inchu. Wowak, anadii ma por rii Spiriteka tawa ma riina anaseechi keyibasakech.
Yaho. Rii kiki siikasakech.
16 Mashi keyir maji eecha wocho:

“Nama Harapa riiti inyakan hecho?
Nama eeta kiki sowak riina pokiitu?”

Wowak, nota Kraist riiti inyakak hiki tawa boboyen yar.

3

GOD RIITI YO OTII TAWA WAKASA MA

1 Wowak, yaka kumwoy, ada kwona saka Spiriteka tawa maga eecha ba tarek. Ada kwona diita nosapek tawa maga eecha sawo tar. Kwo yikapaga eecha tarek, ada sawo tar.
2 Eena ada kwona mukun havatar. Hapagaboboyen havakasakech. Kwota eena sayarekasakech eena ada eecha hava tar. Apa eecha kwo sayarekasakech.
3 Kwotadiita nosapek tawa maga eechatawak, eena kwo sayarekasakech. Kwo akar ma yechi yon yak eena gegiya tawey, eena kwi inyaka awasen awasen ki sokwa tawak, wowak, kwo maji owuk anapichu. Echa otii tawey, siin eecha mukuchichu kwo diita nosapek tawa ma. Kwo diita nosapek tawa ma yecha a otii tawaabon eena sumowutu.
4 Kwota eecha otii tawey, ma por rii eecha wocho: “Ada Pol riiti.” Anadii eecha wocho: “Ada Apolos riiti.” Kwo eecha otii tawey, kapo boy nosapek tawa ma yecha otii tawabaga eechaba otiito?
5 Kwona hiki. Apolos rii nama? Pol rii nam? Sicha God riiti yon otiichichawa ma. Eetaba. Eeta Harapa riita sinya yon pochi pochi harin si otii tar. God riita otiichirek, no yo otii tawak, kwo Jisasriina hiki siitiichichu.
6 Ada siikenchicharek, Apolos rii ukun hava tarek, God riita otiichirek, saga sokwa tar.
7 Eenaaboboy chichawa ma rii hikasakech. Ukun hava tawa ma rii eechaba hikasakech. Yaho. God rii harapa hika tawa. God riitaba saga otiichichawak, sokwato.
8 Aboboy chichawa ma riitaka ukunhava tawa ma riitaka piir eeta chegiibak tawa. God riipa hakiita piiriita otii tar yowoyek mani ya eechapa yakiita.
9 Ayo, sicha eeta God riitaka eecha yo otii tawa ma. Kwo eeta God riiti nowoga eecha tawa. Kwo eeta God riiti akaga eecha tawak, kwo tawa.

LOTU OTII TAWA MA YE EETA AKA YON OTIITO

10 God riita ana har boboyen ada eena otiichichari, ada eeta akan hehar otii tawa ma siir. Siirek, ada akan tasii tawa mun heechir. Heechirek, anadii ma ye ya aka howun otiito. Otii tawak, eyey ma sa hehar aka howubak otii ta.
11 God riita akan tasii tawa mun God riita podareba heechir. Heechiri, rii eeta Jisas Kraist. Aka akarega tasii tawa mun ma por rii tasiikasakech. Yaho.
12 Ma kaw ye akan howuk otii taney, kaw ye gol, silva hadabas papa kepik otii tanak, kaw ye me, dopo nokwak otii takiita.
13 Eecha otii tanak, Jisas Kraist riitiyana nediik eyey ma yechi saniga saniga otii tawa yon heharmukuchinyak, hekiita. Eeta nediik yana hisii eyey ma yecha otii tawa yon eena mukuchikiita.
14 Ma por rii aka mu tasiichi howuk otii tanak, hik uwunan siiney, eeta ma rii ya kepin yakiita.
15 Wowak, ma por rii aka mun tasiichi howuk otiitanak, riiti yon hikuwuney, ri yo biish siikiita. Wowak, hi yanak, riitaba kepi takiita. Dii eechaba tawa ma por riiti aka hik uwunak, riipa heechi akii ikiita.

JISAS RIINA HIKI SIITIICHICHAWAMA EETA GODRIITI HOLI AKA

16 Kwo God riiti holi aka tawa. Eecha tawak, God riiti Spirit eeta kwoti wok tawa. Kwo boy eeta boboyen hecho?

17 Ma por rii God riiti akan pi dagiir poyeney, God riipa eeta ma riina pi dagiir
poyebakiita. God riiti aka eeta holi aka. Kwota eeta riiti holi aka.
18 Kwo ma por mayama woshepii majin batanakech. Ma por riita eecha hikiney, ada
diita nosapek tawa boboyen hokwa sokwa ma, woneyk rii sa opoy sii ta. Rii sa mapo
hikisha yesha ma siichi. Wonyak komas riipa yo omutiik hokwa sokwa ma siikiita.
19 Diita nosapek tawa hokwa sokwa boboy sii eeta God riiti misomak hikisha yesha
tawaboboy. Mashi keyir maji eecha wocho:
"Hokwa sokwaq ma ye yechi otii tawa aboga eecha otiitwak, God riita riiti mayak
yenya yato.
Emiyepen yatawaga eecha yato."
20 Mashi keyir maji siieechaba bato:
"Eeta Harapa rii hechawey, harapa hokwa sokwa
ma yechi inyaka eeta kubuchey boboy."
21 Eena ma ye yechi hin yesokwakasakech. Yaho. Eyey boboy eeta kwoti. Pol, Apolos,
Pita, diita nosap eechaba eechaba tawa boboy ha tawa boboy, apa boboy, komas boboy,
diita eyey boboy eeta kwoti yiba.
22 Wowak, kwo eeta Kraist riiti yiba.
23 Kraist rii eeta God riiti.

4

HARAPA RII WAKASA MA YENYA YO HATO

1 Nota Kraist riiti yon otii wakasa ma tawak, nota God riitiomutiik veenyi tawa maji
siikenen nota hehar tawak, sawoto. No tawak, nona na eecha hiki.
2 Maji podar tawa: Boboy siiti kowu tawama rii sa riiti harapa ma riina hehar
sumowu ta.
3 Wowak, ada inyakapwahkikasakech twota eeji majin anasanan hikikasakech. Ada
diita boboyen kubuchey boboy hikitu. Ada eechaba mayama anasakasakech.
4 Ada kwona kapasek boboy saka otiirek. Wowak, an saka bawak eeji kapasek boboy
eeta biish. Harapa Ma riitaba keena ana saniga hechi anasato.
5 Een anasak tawa nedii na kowu ta. Opoche apak ma miman anasak otiitanakech.
Kwota na Harapa Ma riita ya nediin kowu ta. Riitapa eyey niyik yik veenyichi ta yeyi
tawa boboyen, ma ye otiik otii tawa boboyen, geenyik kwodii wonyak, ma ye eeka
hehar hekiita. Eetanediik nota otii tar yon God riipa noti hin yesokwakiita.

KORIN MA YE YECHI HIN MAYAMA YESOKWATO

6 Yaka kumwoy, kwona kiyatayeken eena ada adaka Apolos riitaka sinya wochir. Ada
diita boboyen otiiri, kwota heken eena otiir. Wowak, kwota sichabatarmajin meejinak,
kwo God riita mashi keyir majin sumowukiita. Kwo opoche ma por riiti hiban eysokwa
tanak, por ri dagiir poyetanakech.
7 Nama miina harapa maga otiir? Kwo boy boyen kwo saka God riitak yarek?
Wowey, kwo eeta boboyen God riitabak yari, boyewak kwoti hin mayama ye yo wutu?
Kwo saka otiirek, yarek. God riita eyey boboyen kwonahar.
8 Kwoti sugu wopu siieeta takakiisiir. Kwo eyey boboyen eeta kiki siir. Kwota nona
dagiir poyechi aka tabo yimaga eecha siir. Ada siiken gegiyato kwo aka tabo yima siir.
Kwota eecha siinak, nota kikiba tak.
9 An eecha hikitu God riita nona aposel komokin woyek heechir. Nona aposel otiiri
nota ma mima yechi misomak haken eena otiir. Nona otiiri, eyey ma mima yechi
misomak ejel yechi misomak no hakiita.
10 Nota Kraist riiti hin kwodiiwo mukuchichawey, nosapeka tawa ma ye eeta wocho
na eeta hikisha yesha tawamaga eecha tawa. Wowak, kwota Kraist riiti nobon hokwa
sokwa ma. No arobaro tawa ma. Kwota hapaga tawa ma. Kwota harapa hika eecha
tawa. Nota hika takasakech.

11 Mashi i i apa diita nedii nota eecha haniga boriiwaga reekasiiniga tawa. Noti
siivatabi bonyi siir. Nona kubuk pichar. Nota hehar yieemekasakech.
12 Nota noti tapak harapa yo mayakan otiichi ato. Ye nona wosoboy tawey, nota
yenya God riina maji bachichu. Yecha nona kikir poye tawey, no anabeyichi siitiito.
13 Yecha nona harapa maji kabuk wochawey, nota yenya awasen eshar majik bato.
Nota diita nosapek tawa riigiga eecha tawa. Mashi i i apa diita nediinota ma yechi
wagiishiyega eecha tawa.

KORIN MA YE SA KEPI OTII TAWA ABON MAKABEK HEECHI TA

14 Ada keyir maji kwona wosoboy majikasakech. Yaho. Ada keyir, kwona eeji rukusii
tawa yikapwaga eecha pokiiken eena keyir.
15 Kwota Jisas riina sumowu tawey, 10,000 tisa kwona maji pokiitaney, ii sa kayekiisii.
Kwi apokopodareba woy tawa. Ada hadabas maji kepin kwona yaya tawak, apa kwota
Kraist riitaka eecha mesh mesh yichawak, eena ada apa kwoti apoko tawa.
16 Ada kwona woyasachiyasatokwo na adakwona mukuchichawa noboban na
sumowu ta.
17 Eena ada Timoti riina heechirek, kwotak ichu. Rii eeta rukusii tawa yikapwa. Rii
eeta Harapa riina hehar hiki siitiichichu. Riipa kwoti inyakan kiyapotakiita. Ada Kraist
riina sumowu ichawa nobon riipa kwona kawka sawokiita. Diita majin eyey eemek
lotu ya tawa man ada pokiitu.
18 Kaw kwotawey, kwo eecha hikitu ada saka kwona ya hechawak. Kawkwom-
ayamaharapa hiki tawa ma.
19 Harapa rii eecha hikiney, ada kwotak yeaken, anapa ameya kwotak yakiita. Ada
yanak, anapa eetamayama harapa hiki tawama yechi yon ya hekiita. Yechi maji
sakayekiisii. Kapo yechi hapaga tawa boboy biish.
20 God riiti kigdomsii majiba sobo boboyekasakech. Yaho. Sii eeta hapaga bor tawa
boboy tabato.
21 Kwo boyen boboyen hikitu? Adakwotak kubuka eecha yanak, kapo ada kwotak
eshar tawanobok, rukusii tawa inyakak yakiita?

5

NOBO ANEMESHEROKO TAWA BOBOY KORIN MA KWOTAKA EECHA TAWA

1 Nbo anemesheroko tawa maji kwotaka eecha tawak, ma mima ye meejito.
Diitakapasek wey tawa boboyen shebo shebo tawa ma yecha otiikasakech! Ada meejir
ma por riita apoko riiti miman yaniga eecha kapasek otiito!
2 Kwota riigii tawey, eena kayek heechi na keya tanak, eeta ma rii eeta eykada
kapasek boboyen otii taney, riina kayek yeechi rabo ta!
3 Ayo. Eeji maba sii yapak tawak, eeji spirit rii eeta kwotakaeecha bana bana tawa.
Wowak, ada kwotaka eecha tawak, wowak, ada diita kapasek otiitawa ma riina anasa
he hamar.
4 Kwotana ya yopo wuchi yi eeji Spirit kwotaka eecha tawak, Harapa Jisas riiti
hapaga boboy notaka eecha tawak,
5 kwota na eeta ma riina Gaba riiti tapak how ha. Hanak, Gaba rii sa riiti
maban kapasek otii ta. Wonyak, riiti Spiriten Harapa riita yana nediik eeka yesokwa
yichikiita.

EETA KORIN MA YE SA KAPASEK MA YENYA HEECHINAK I

6 Kwota mayama harapa hiki tawey eeta sii boboy kepikasakech. Diita majin kwo
meejir, “Karakada yis sii geyen otiiniga harapa piipiitato.”
7 Kwota na eeta mashi yisen rabonak, kwo eeta akar apoma kepi siikiita. Wonyak,
kwo akar geyiga eecha henyak, yisekasakech. Ada hecho kwo eeta eecha tawa. Kraist,
noti pasova sipsip yi, rii mayama nona opel otiichi hamar.

8 Eena nota napa yis biish tawa geyen yeechi yaya kwoya a. Diita gey sii eeta inyaka
kepi siiken, omutiik tawa maji siiken. Opoche nota mashi yesek tawa geyen yeechi
eena bipiika aken otiitanakech. Eeta yis kapasek hiki tawa boboy.
9 Anadii jey pochin keyichi kwona hari, ada eecha wor: nobo miman anamesheroko
yi i tawa ma ye opoche kwotaka eecha tanakech.
10 Ada wori, diita nosapek tawa ma yecha nobon anamesheroko taweyn, saka eena
worek, mey boboyen kwoya hechi yataweyn, eena saka worek, lo majin reekii taweyn,
woshepii tawa god riiti hin yesokwa taweyn eena saka worek. Diita nosapek tawa
ma yecha otii taweyn, ada eena saka worek. Kwotadiita eykada ma yenya saniga
heechiken otiiney, iipa kwo diita nosapen eyey heechikiita!
11 Ada keyir maji mu sii eecha tawa: ma por rii mayama Kristen yaka kumwoy ma
wonyey, rii nobok anamesheroko ye i taney, anadii ma yechi boboyen kwoya he ye i
taney, woshepii gok riiti hin yesokwa taney, anadii ma yechi hin dagiir poy taney, uku
eechi beyi taney, lo majin nediik reekii taney, yechaka eecha mesh mesh tanakech.
Eeta eykada ma yecha kwo opoche eecha atanakech.
12-13 Wowak, ma keyiboko tawa yo ya yopo wuchi yichawak, sabak tawey, ii eeji
yokasakech. God riitaba yenya anasakiita. Wowak, ya yopo wuchi yichawa ma nediik
anasaney, ii eeta kwoti yo siiken. Mashikeyir maji eecha wocho: “Kwota kwoti nediik
tawa ma kapaseken na heechinak sa i.”

6

KRISTEN MA YEOPOCHE YECHI YAKAKUMWOYEN YE I ANASATANAKECH

1 Kristen ma por rii riiti yaka kumwoyen, majika siiney, opoche yeechi gavman yechi
misomak ye i anasatanakech. God riiti ma mima yecha keena eeta kiki sowak, ye
anasakiita.
2 Kwo boy saka hechawak, God riiti ma mima nota komas diita nosapek tawa man
keyibochi anasabakiita?
3 Kwo boy saka hikitawak, nota ejel yenya anasabakiita? Eecha otiinak, notapa kiki
siinak, diita nosapek tawa boboyen anasabakiita!
4 Wowak, diita anasak tawa yo kwotak yanak, kwo kapo diita majin yeechiniga biish
tawa ma yenya anasaken ye ikiita?
5 Ada kwona wochawey, kwo na heebiya ya. Kapo hokwa sokwa ma por kwotaka
takasakech? Rii tawa. Riipa kwona anaseechikiita. Yaka kumwoy piir maji owuk
siitaweyn, riipa piiriina anaseechikiita.
6 Wowak, kwo kapasek otiito. Kwo yaka kumwoy awa awa maji ba diimachi ma por
rii akar Kristen ma yeechi ye i biish tawa ma yechi misomak maji anasato.
7 Kwota yaka kumwoyen anasatawey, eeta yikadey nobok kwo eeka sakato. Boye-
wak kwo saka heechuwak anadii ma ye kwoti boboyen yanak, kwo abosuchikiita? Sa
kayayek sii. Ma ye kwona kapasek boboyen otiiney, eena heechi.
8 Ayo. Kwota kapasek otiitawak, kwo anadii ma yechi boboyen hiyik yato. Yaka
kumwoy yechi boboyen hiyik yato.
9 Kwota hecho ma boboy kapaseken otii tawey, ye God riiti kigdomek iyarekasakech.
Kwo opoche mayama woshepiitanakech. Diita yikadey ma ye God riiti kigdom
iyarekasakech: Nobo anamesheroko tawa ma, woshepii tawa god riiti hin yesokwa
tawey, miman kapasek yatawey, ma kaw ye mimaga eecha siiken otii tawey,
10 hiyi ya tawey, mey boboyen kwoya hechi i hiyik ya tawey, uku eechi beyi tawey,
anadii ma yechi hin dagiir poy tawey, lon nediik reekii tawey, eeta yikadey ma ye God
riiti kigdom iyarekasakech.

11 Mashi kwo eeta yikadey ma taba tar. Tari kwi kapasek boboyen kwo uku ya poyir.
God riita kwona hisiirek, kwo eeta riiti. Harapa Jisas Kraist riiti hik, God riiti Spiritek,
kwo eeta God riiti misomak nagwa nagwa tawa.

NOTA NOTI MABAK OTIICHICHANAK, GOD RIITI HIN SA YESOKWA TA

12 Ma kaw ye kapo eecha wocho: “Ana heechi tawak ada eyey boboyen otiikiita.”
Wowak, eeta eyey boboy sii ana kiyatayekasakech. Ada kapo wok, “God riita na heechi
tawak, ada eyey boboyen atiito. Wowak, eeta kapasek boboy pochi sokwa ana siitii
kowunak, ada biish wakasa ma siikiita.
13 Anadii ma por rii kapo eecha wocho: “Aboboyen eeta sugu siiti a boboyen. Sugu sii
aboboyen ya tawa boboy.” Ayo. Wowak, God riita komas piiriina otii hamakiita. Maba
tawak, opoche nobo anamesheroko tanakech. Yaho. Maba eeta Harapa riiti. Harapa
riita eeta maba siiti.
14 God riita eeta Harapa riina tiiriimok awasen yeechi yesokwarega, riita riiti hapaga
boboyek nona eechaba yesokwakiita.
15 Kwota hikitu kwoti maba sii eeta Harapa riiti maba kawka eecha tawa. Eecha
tawak, ii boy ada Kraist riiti maba kawen yeechi nobo anamesheroko tawa mima siiti
mabak heechikiita? Yaho.
16 Kwo kaposaka hechawak ma i nobo anamesheroko tawa mima siitaka eecha
bogoney, rii eeta piiriita podateba maba tawa? Mashi keyir maji sii geenyek kwodii
wocho: “Piiriipa podeta mababak eeka siikiita.”
17 Wowak, ma por rii mayama eeta Harapa riitaka i bogoney, piir Spirit riiti nobobak
podat siikiita.
18 Kwo na nobo anamesheroko boboyen heechi akii i. Eyey akar kapasek boboyen
otii tawey, ma yechi maba sabak otiito. Wowak, nobo anamesheroko taney, ii ma yechi
maban mayama otii kapasek siito.
19 Kwo kapo saka hechawak, kwoti maba eeta Holi Spiritriiti ak. Eeta Spirit God riita
kwona hari, rii eeta kwotaka eecha yichu. Kwo kwotibakasakech.
20 Yaho. God riita kwona harapa yak awasen tokochi yar. Eena kwota na kwoti
maban God riiti hin yesokwa ta.

7

MIMA TAPA ATAWA MAJI

1 Apa ada diita kwota ana har jeyn awasen bako. Ma por mima yanan siiney, eeta
kepi.
2 Wowak, eyey nobo anamesheroko tawa boboy nokwapa nokwapa tawak, eena
eyeyma ye sa mimaka siinak, mima ye sa mak sii.
3 Ma riiti maba sii eeta riiti mima siiti. Opoche egesiitanakech. Eechaba tawa mima
siiti maba eeta siiti ma riiti. Sii opoche egesiitanakech.
4 Mima siita siiti maban mayama siita kowukasakech. Yaho. Ma riita siitii kowutu.
Eechaba tawa ma rii riiti maba mayama siiti kowukasakech. Riiti mima siita siitii
kowutu.
5 Kicha reev siiney, pochi sii opoche si maban egesiitanakech. Wonyak, kicha podat
inyakabak siikenotiiney, maba ameda nedii egesiiken otiiney, eena kicha God riina
maji baken otiiney, ii eeta kepi. Wonyak, komas kicha na maban podatebak heechinak,
iipa kicha kichi maban chegiik heechinan siiney, Gaba riipa kwona otii hekiita.
6 Diita reev sii maji ada ba tawey, kwota ana woherek, ada kwona heechir. Ada lo
majin bakasakech. Ada hiki tawa maji.
7 Ada hikituma mima kwota adabaga eecha siiken. Wowak, God riita saniga saniga
boboy hato. Hatawak, kaw ye akaren yatawak, kaw ye way akaren yato.

8 Apa ada mibiya miman ma mima yanan biish taweyn eena wocho: yecha adaga
eecha taney, eeta kepi.
9 Wowak, yecha yechi maban sugu wopun hehar siitii kowunan siiney, ii na ma mima
yanak, mima sa eechaba maka sii. Yecha miman yaney, eeta kepi. Yanan siiney iipa
yechi sugu wopu higa uwu ye ikiita.
10 Eeta ma mima yecha reev siirin diita lo majin ada bato. Dii eeji lokasakech. Eeta
Harapa riiti lo. Diitata: Mima opoche ma riina heechi ichanakech.
11 Wowak, siita man heechi inyey, nobo upurus tawa. Siita shebo shebo sa ta, ii sii
way heechi i ma riitaka kawka eecha sii. Ma rii eechaba ri mima siin sa i heechinak
ichanakech.
12 Eeta akar sii eeta eeji maji. Harapa Ma riiti majikasakech. Ada eecha wocho: Ma
por Kristen ma siiney, riiti mima siita Kristen siibanan biish taney, wonyak, siita riitaka
eecha taken gegiyaney, diita ma rii opoche siin heechitanakech.
13 Kristen mima pochi sii tawey, siiti ma rii Kristen ma siinan biish taney, eeta ma rii
siitaka eecha taken otiiney, mima sii opoche eeta ma riin heechi ichanakech.
14 Kristen tanan biish tawa ma rii eeta Kristen mima siitaka eecha taney, rii eeta God
riiti misomak kepi tawa. Kristen tana biish tawa mima sii Kristen ma riitaka eecha
tawey, sii eeta God riiti misomak kepi tawa. Eecha tanan biish teyega kwi yikapwa ye
waga God riiti misomak kepi siikasakech. Wowak, apa yecha tawey, ye eeta God riiti
misomak kepi tawa.
15 Wowak, ma Jisas hikinan biish tawey, riita riiti miman sayi heechinak iken otiiney,
ii sa heechinak i. Mima sa eechaba otii.
16 Mima ni boy ni ma riin otiichinyak, riipa boy Kristen ma siikiita? Kapo yaho.
Ni otii hekasakech. Ma mii miipa boy miiti mima siina otiichinyai, siipa boy Kristen
siikiita? Kapo mii otii hekasakech?

NOTA NA GOD RIITA NONA HOMACHICHI HAR NOBOBAK IIBAK TA

17 Kwo tarek, God riita kwona uwari, kwo eechaba na ta. God riita kwona har boboy
na yeechi na yo kepi otii ta. Diita majin ada eyey lotu ma miman maji pokiita.
18 Ma por rii tawak, ri sapin diigiichi God riita uwar majin riita yari, rii sapa diigiir
boboyen opoche akarega kawka dareboyetanakech. Ma por rii sapin diigiinan biish
tawak, God riiti majin meeji tawey, ii sa kayek eecha ta. Sapin diigiitanakech.
19 Sapin diigii tawa boboy sii eeta kubuchey boboy. Sapin diigiinan biish tawa boboy
sii eechaba kubuchey boboy. Wowak, God riiti lo majin sumowu tawa boboy siita eeta
harapa.
20 Eyey ma ye eeta nediik God riiti majin mapo meejiri, yecha tarega, apa rii sa
eechaba ta.
21 Mii yo otii wakasa ma tarek, God riita miina uwari, wowey, mii na eechaba ta.
Wowak, miita eeta wakasa yo nobo heechi inyey, ii na heechi i.
22 Harapa riita yo otii wakasa man uwari diita ma rii eeta Harapa riiti
heemachichawa ma. Wowak, ma por rii heemachichawa ma tawey, Kraist riita riina
uwari, rii eeta Kraist riiti yo otii wakasa ma tawa.
23 God riita kwona harapa yak awasen tokor. Eena opoche kwo anadii ma yechi yo
otii wakasa ma siitanakech.
24 Yaka kumwoy, kwo yo otii tarek, God riita kwona uwari, kwo napa eechaba God
riitaka otii ta.

MA MIMA REEV SIINAN BIISH TAWA MAJI

25 Ma mima reev siinan biish tawa maji bak: Harapa rii eeta majin ana bakasakech.
Ada Harapa riina hiki siitiichichawak, riita ana kiyatay tawa majin ada kwona bako.
26 Ada eecha hikitu diita yikadey boboy sii eeta kepi. Diita nediik tawey harapa
nomoyaniga eecha tawak, eeta kepi ma apa tawaga sapa eechaba ta.

27 Miita boy mima yar? Siina opoche heechinak iken hikitanakech. Mii boy
mimakasakech? Eecha taney, mii mima siina ya inyaka hikikasakech. Na ta.
28 Wowak, miman yaney, mii kapasek yon otiikasakech. Omunyegu mima siita reev
siiney, sii kapasek otiikasakech. Eeta ma mima yecha reev sii ye ik otiiney, yecha
diita nosapek tawak, nomoyatawa boboyen kiyabatawak, eena ada eecha wocho mima
yakasakech.
29 Yaka kumwoy, ada bawa maji mu sii diitat: Diita nedii bana siito. Kwo maka
mimaka eecha taney, wowak, kwo ma mima biish tawaga eecha ta.
30 Eeta keya tawa ma ye, ye sa keyanan biish tawaga sa eecha ta. Eeta ma ye hega
tawey, ye sa heganan biish tawaga sa eecha ta. Eeta ma ye boboyen toko tawey, ye sa
boboyen tokonan biish tawa maga sa eecha ta.
31 Eeta ma ye nosap boboyen kiikiiriina neekitawey, ye sa niikinan biish tawa maga
sa eecha ta. Kwota nota hikitu diita nosap sii kapasek wey siikiita.
32 Ada yuyato kwoti inyakan kapasek boboyek ki ye i yayanakech. Ma miman yanan
biish tawey, rii Harapa Ma riiti yoban hiki siitiichichu. Riita Harapa Ma riita riina
kwoya hiki taken rii eena eecha otiito.
33 Wowak, mimaka tawa ma rii diita nosap tawa bobo9yen nokwapa nokwapa hiki
tawak, rii eena mima siita otiiken hiki tawa boboyeban sumowu tawak, rii iiban hikitu.
34 Eena riita nobo upurus hikitu. Reev siinan biish tawa mima, omunyegu mima, ye
Harapa Ma riita otii tawa abon eena iiban hikitu. Sii holi taken siiti maba siiti spirit
holi taken, gegiyeechi eena hikitu. Wowak, reev siir mima sii siiti ma riita otiiken
gegiyatawa boboyen sii eena kwoya hiki tawak, diita nosapek tawa boboyeban hikitu.
35 Ada diita majin ba tawey, kwona kiyatayenak, kwota hehar taken eena bato. Ii
kwona anachekekasakech. Ada hikitu kwota na nagwa nagwa nobobak tanak Harapa
Ma riiti yoban na otii ta. Opoche upurus hikitanakech.
36 Ada ma mima reev siiken otii tawa majin bako. Ma por rii riina hisiir omunyegu
mima siina riita upurus hikitawey, rii siina ya nedii siirek tawey, riiti maba sii mima
siina yaken hikiney, gegiyaney, ii na ya. Eeta kepi. Rii kapasek otiikasakech.
37 Wowak, ma por rii riiti inyakak moro siiney, wowey, anadii boboy sii riina
wochinan sowey, rii keena riiti inyaka wopun mayama hehar taney, rii riiti inyaka
hiki siitii bari, ii eeta kepi rii diita mima siina yakasakech.
38 Wowak, ma rii riiti omuneyge miman yaney, rii eeta kepi otiito. Ma por riiway
riiti omunyega mima siina yanan siiney, ii eeta kepi wey.
39 Wowak, mima pochi siiti ma riita hanan biish taney, sii riina heechi ikasakech.
Wowak, rii hanak, sii opoy i akar man siikiita. Wowak, rii sa Kristen ma sii.
40 Wowak, ada keena eecha hikitu: siita kawka reev siinan siiney, sii inyaka kwoya
hiki takiita. Ada ba tawey, ada eecha hikitu God riiti Spirit adaka eecha tawa.

8

WOSHEPII TAWA GOD YENYA OPELEN HA TAWA MAJI

1 Ada woshepii tawa goden aboboyen ha tawa maji an bako. Ayo, nota eecha hikitu:
hokwa sokwa tawa boboy notaka tawa. Wowak, diita hokwa sokwa tawa boboy sii
nona otiichichawak, no hikitu no harapa. Eeta kapasek. Wowak, man rukusii tawa
boboy sii nona otii hapaga siichichu.
2 Ma por riita eecha hiki taney, ada hehar hokwa sokwa tawa ma wonyey, rii eeta
hokwa sokwa makasakech. Rii eecha hiki tawey, saka kiki siikiitawak.
3 Wowak, ma por riita God riina rukusii taney, eeta ma rii eeta God riiti.
4 Wowak, woshepii tawa god yenya ha tawa boboyen ada bako: nota hikitu woshepii
god rii eeta shebo shebo mayi. No hecho God siiken eeta podareba tawa.

5-6 Ayo. Nokwapa nokwapa boboy ma yecha habato, “god.” Nokwapa nokwapa ma ye habato, “harapa.” Eeta yikadey “god.” eeta neerek, diita nosapek, taney, ii sakayakasii. Noti God rii podareba. Rii Apoko Harapa. Rii eyey boboyen otiirek, no eeta riitiba saniga. No eechaba hikitu noti Harapa rii eeta Jisas Kraist. Eyey boboyen riitabak otiirek, rii otiichirek, nota eechaba eechaba tawa boboyen riitak yato.
7 Wowak, eyey ma ye diita omutiik tawa majin hehar meejikasakech. Kristen ma kaw ye mashi woshepii goden sumowu tar. Sumowu tarek, eena ye eecha hikitu diita kiya eeta woshepii tawa god riina ha tawa boboy siiken eena ye abatar. Abatarek, apa yechi inyaka sii eeta arobaro sowak, ye eecha hikitu nota atawa boboy sii nona otii kehato. Worek, eena ye kapasek otiir.
8 Ayo. aboboy sii sakapa kwona yeechi ye i God riitaka bana bana heechikiitawak. Yaho. Nota nan siiney nopa noti boboyen heechikasakech. Aney, nopa boboyen saka yakiitawak.
9 Wowak, kwota opoy sii ta. Opoche kwota otii wochi otii tank, arobaro tawa ma yepa kapasek nobo sakachi kapasek otiitanakech.
10 Kwo hokwa sokwa ma, miita woshepii tawa god riiti tebel akak yi otii ataney, arobaro tawa ma ye ya henyey, miita otii tawa baga eechaba otiiken kapo gegiyakiita.
11 Wonyak, na he. Miita hokwa sokwa otii tawey, arobaro tawa man Kraist riita keechi hari, rii kapo kapasek siikiita.
12 Kwo eecha otii taney, ii kwo arobaro tawa ma yechi inyakan pishamanetawak, ye yechi maban kapasek otiichichawak, kwo Kraist riina kapasek otiichibato.
13 Atawa boboy siita otiichichawak, eeji yaka kumwoyen kapasek boboyen otiichichawey, ada kiyan kawka akasakech. Siikayek sii. Opoche ada eeji yaka kumwoyen kapasek otiichinyak, yecha kapasek nobokichana kech.

9

POL RIITA INYAKA KWOYA HIKI TAR RIITA APOSEL YON OTII TARI RII SAKA YAN YAREK

1 Ana kapo boy boyek anachekekiita? Ada boy aposel takasakech? Ada boy noti Harapa, Jisas, riina saka herek? Ada Kraist riiti yon otii tawak, kwo boy eeta eeji no saga?
2 Anadii ma ye ana saka aposelega wochawak, wowak, kwota ana hecho ada aposel. Kwotaba eeta Harapa riitaka eecha chishi tawak, kwo eeta ma yenya mukuchichu ada eeta aposel.
3 Ma kaw ye ana wosowoy tawey, diita nobon eena ada awasen bato.
4 Ada yo otii tawey, kapo eeta kapasek ada aboboy atawak, uku ato? Yaho.
5 God riita ana diita yon otiik hisiir, kapo eeta kapasek ada Kristen mima yeechi sicha eecha chishiney? Yaho. Anadii aposel ye, Harapa riiti kimwoy ye, Pita rii ye eecha otiito.
6 Ada Banabas riitaba sichaba boy saniga yo otiichi aboboy mayama tokochi atakiita.
7 Nama meejir ow ana pichawaami ma yecha aboboy tokochi ar? Namey ma ye na sagan otiiri, yeechi akasakech? Nama bulmakawen siitii kowu tawey, ye siiti muku pin yeechi akaskech?
8 Kapo ada ma yechi inyakan sumowutawak, eena ada eecha bato? Kapo lo maji saka eechaba wochawak? Yaho. Eecha wocho.
9 Moses riiti keyiri lo eecha wocho: “Bulmakaw yecha witen yatiik piitii jabiir tawey, opoche yechi kujan dasiipiitanakech.” God rii kapo bulmakaw yechaban hikichi wocho?
10 Rii kapo nona hikichi wobato? Ayo, diita keyir maji nona wochibar. Eeta ma por rii nowo nosapen bitawak, por rii nowo saga aboboyeban yeechi yayato. Eecha otii tawak, piir aboboyen kikibak yato.

11 No Spiriteka tawa siiken kwotaka eecha chir. Chirek, eeta kepi kwota awasen noti
maban kiyaytay tawa boboyen hato.
12 Akar ma ye kwoti boboyen yaken hiki tawey, nota siiken wohey kwoti boboyen
kawka harapa yak. Diita lo maji sii eechaba tawak, wowak, nota saka kwona
wohegiyatawak. Yaho. Opoche sicha Jisas Kraist riiti hadabas maji ya tawa nobon
dasiipiitanakech, eena nota nokwapa nokwapa nomoya tawa boboyen kiyatar.
13 Eeta ma ye harapa lotu aka yon otii tawak, ye eeka aboboy yeechi ato. Eeta ma ye
opelen otii tawak, opel aboboyen ye eena yeechi ato.
14 Eechaba tawa Harapa Ma riita diita lon har: Eyey ma ye hadabas majin sawo
tawey, ye sa maban kiyatay boboyen ya ta. Hadabas majin meejichi hiki tawa ma ye
sa hatanak, maji sawo tawa ma ye sa ya ta.
15 Wowak, diita maji lo sii wori, ada saka kwona sumowuken wo diimatawak. Apa
eechaba ada keyiri, ada eeta boboyen yaken keyikasakech. Yaho. Ada mapo hakiita.
Opoche ma ye ada biisii raga tawa boboyen otii kubuchey boboy siitiinakech.
16 Wowak, ada God riiti majiban sawo taney, ada keena eena biisiikasakech. Yaho.
God riita ana hisiiri, ada keena diita majin sawoto. Ada hadabas majin sawotanan
siiney iipa an kapasek wey siikiita.
17 Eeji inyakak saniga hikichi ada diita yon otii taney, anapa yan yaken hikitakiita.
Wowak, diita yon ana harek, eena ada diita yon hiki siitiichichu.
18 Eecha tawak, anapa boy yikadey yan yakiita? Eeji ya diitata: God riita ana
heechirek, ada diita majin kwodii wochawey, boboy anapa yak tawey, iipa ada
saka yatawak, ii eeta eeji ya. Ada diita majin kwodii wochawey, an siiti yan saka
wohechawak, eena eeta eeji ya.

POL RII EETA EYEY MA YECHI YO OTII WAKASA MA SIIR

19 Na meeji, ada tawey, ada ma por riiti yo sobo otii wakasa ma takasakech. Wowak,
ada mayama otiichi ada eyey ma yechi yo sobo otii wakasa ma tawa. Tawak, anapa
ma miman nokwapa nokwapa yaken eena ada eecha otiito.
20 Ada Ju ma yechaka yo eecha otii tari, ada Ju maga eecha siir. Yechi inyakan
dareboyeken eena ada eecha siir. Ada lo kuruk siikasakech. Wowak, ma ye lo kuruk
tawey, ada yechi misomak lo kurubak tawa. Yechi inyaka dareboyeken eena lo kuruk
tawa.
21 Ada lo majinmeejinan biish tawa ma yechaka eecha taney, ada yechabaga eechaba
takiita. Ada yechi inyakan dareboyeken eena eecha takiita. Ada eecha otii tawey ada
God riiti lon heechikasakech. Ada Kraist riiti lon sumowutu.
22 Ada arobaro hiki siitiichichawa ma yechaka eecha taney, ada eechaba arobaro
tawa maga tanak, yechi inyakan ada dareboyeken eena eecha takiita. Ada eyey ma
yechi otii tawa abon kaw yatawak, yecha inyaka dareboyeken eena ada yato.
23 Ada diita yon otii tawey, ada hadabas majin sawo otii tawey, boboy kepin
hadabasmaji sii eyey man ha tawey, ada yechaka God riiti hadabas boboyen eechaba
yakiita.

NOTA NA AMEYA AMABA INYAK, NOTA BOBOY KEPINYAKIITA

24 Kwo hikitu ma ye amaba tawey, mapo iwey, riita eeta boboyen yawa. Eecha tawey,
kwota na ameya amaba ibanak, kwota eeka boboyen kwo yabakiita.
25 Eeta eyey ma ye amjaba ichawa yo otii tawey, ye yechi maba gegiyatawa boboyeka
dagiir poyetu. Ye dagiir poyetawak, ye eechaba eechaba tanan biish tawa boboyen
yaken moro siito. Wowak, nota amaba ichawey, no eechaba eechaba tak tawa boboyen
yakiita.
26 Eena apa adaba amaba tawey, an mey maka hekasakech. Ada tapak
owanapichawey, ada eeji tapan sobo rabokasakech.

27 Yaho. Ada eeji maban keena mayama pichawak, eeka ada hapaga siinak, wonyak, eeji maba dagiir poyeanak, siitii kowukiita. Iipa kapo hadabas majin ada anadii man sawo taney, opoche ada komas biish siinakech eena ada eecha otiito.

10

OPOCHE NONA OTIIHECHANAK NOTA SAKATANAKECH

1 Yaka kumwoy, ada yuyato kwota diita boboyen hikishanakech. Noti yeyi wayega ye hejagwoyap kuruk tarek, God riita yenya siiti kowutar. Worek, yecha i somakwotii tawa pa iniga ir.

2 Yecha hejagwoyap kuruk tarek, somakwotii pak icharek, Moses riita icharek, riina sumowuniga podatebak ichar. Uku yeechi ir.

3-4 Icharek, eyey ma ye spiritek har geyen abatarek, spiritek har ukun abatar. Eeta spiriteka tawa papa rii yechaka eecha chishitarek, ye papa riiti ukun abatar. Diita papa rii eeta Kraist.

5 Wowak, eecha otii tarek, God riita eena hechi yuyatrek, yechi maba eyey ma biish ta yeyi tawa eemek i ya yar.

6 Nago, diita boboy sii eeta nona mukuchichawa boboy. Eecha mukuchichu yecha kapasek boboyen kwoya hechawag, no opoche eechaba kwoya hechanakech.

7 Ye kaw woshepii tar god riiti hin yesokwa tarega, no eechaba otiikasakech. Mashi keyir maji eecha wocho: “Ma mima ye yi otii aniga ye siitii anemesherokotar.”

8 No eechaba nobo anamesheroko ye ikasakech. Ye kaw eecha otiirek, yadii pochi 23,000 ye ha hamar.

9 Kaw yecha otiirebaga nota opoche eechaba God riina otii otiihechanakech. Yecha eecha otiirek, hopo ye yenya chicharek, ye ha hamar.

10 Yecha otiirebaga kwo opoche God riina ow majin batanakech. Ye kaw eecha otiirek, man pi sowakwo tawa ejel rii yenya pi sowakwo hamar.

11 Diita eyey boboy mashi yenya otiiri, eeta nona mukuchichawa boboy. Diita boboy nona ow poy siitawa boboyen eena keyir. Nota diika tawey, hamak tawa nedii bana bana siito.

12 Eeta ma por rii hapaga siichi siitiiken hikiney, rii sa opoy siichi siitii ta. Opoche mii sakatanakech.

13 Eyey otii hechawa boboy kwotak yatawey, eyey ma yen eechaba otiihebato. God rii eeta kiki sowa nota na riina hehar hiki siitiichicha. Riipa saka heechanak, kwota otii hechawa boboy sii ya kwona dagiir poyekiitawa. Yaho. Eeta boboy yaney, God riipa kwona kiyatay nobon mukuchikiita. Eeta nobo sii eeta kwota hapaga siichi siitanak, kwopa eyey otii hechawa boboyen dagiir poye takiita.

NOTA OPOCHE KAPASEK GODEN SUMOWUTANAK KAPASEK SPIRITEKA EECHA SUMOWUBATANAKECH

14 Eeji yaka kumwoy, kwo woshepii tawa god yenya na magiirechichi heechi akii i.

15 Kwota hokwa sokwa tawa ma tawak, eena ana kwona wocho. Kwota na eeji majin na hehar hiki ta.

16 Hadabas boboy ha tawa heebiya no God riina woshiachi otii atawey, nota boy Kraist riiti pik nona yaya yopo wunak, Kraist riitak podabak sowo? Diitageyen nota reekichi atawey, nota boy Kraist riiti maban achi nota yaya yopo wuchi yinyak, no Kraist riiti mabak podabak sowa.

17 Podaten gey tawak, siina nota atawey, nopa podabak sowa.

18 Kwota na Isrel ma yenya na hiki ta. Eeta ma ye opel otii tawa aboboy atawey, ye opelen otiik woher God riitaka podebak sowa.

19 Ada bawak, eeji maji mu sii shecha wocho? Ada eecha wocho diitata: Woshepii tawa god rii kapo harapa boboy? Woshepii tawa God riina opel aboboyen hatawey, ii kapo harapa boboy? Yaho.

20 Ada eecha wocho woshepii tawa god yenya ha tawa opel siina God riina
hakasakech. Kwokapasek spirit yenya hato. Ada yuyato kwota kapasek spirit yechaka
eecha podabak tanan bokonato.
21 Kwopa saka Harapa riiti heebiyak atanak, kapasek spirit yechi heebiyak atak
tawak. Kwopasaka Harapa riiti cheyek yichanak, kapasek spirit yechi cheyek yichak
tawak.
22 Kwo boy gegiyato Harapa Ma riina nota otiichinyak, riita nona inyaka kwotayek?
Kwo kapo eecha hikitu nota eeta kiki sowa nopa riina dagiir poyekiita?

EECHABA EECHABA EYEY NEDII NOTA NAPA GOD RIITI HIN YESOKWA TA

23 Ma kaw ye eecha wocho: “Nona heechi tawak, no eyey boboyen otiikiita.” Wowak,
eyey boboy ye saka nona kiyatayekiitawak. Ayo. “Nona heechi tawak, no eyey
boboyen otiikiita.” Wowak, eyey boboy sii nona otii hapaga siikasakech.
24 Ma por rii opoche riitaba mayama siitii kowuchi tanakech. Yaho. Eyey ma ye
anadii man eechaba siiti kowuba ta.
25 Eyey kiyan kwo toko tawey, awaba eemek toko tawey, ii kwo na a. Kwo opoche
eena upurus hikichi woheye itanakech.
26 Mashi keyir maji eecha wocho: “Nosap diita nosapek tawa eyey boboyeka eeta
Harapa riiiba saniga.”
27 Ma por rii hiki siitiichinyan, biish tanak, kwotaka eecha aken wonyey, kwota iken
gegiyaney, ii na i eyey aboboyen kwona hataweyn na a. Opocheinyaka upurus hikichi
eena woheye itanakech.
28 Wowak, ma por rii kwona eecha wonyey, “Dii woshepii tawa goden ha tawa
aboboy.” Wonyey, ii na meejichi riita inyakak hikichi banak, kwona na hikichi
inyakabak heechi na kwo opoche atanakech.
29 Ada wochawey, ada kwoti inyaka hiki tawa boboy eena bakasakech, an anadii ma
yechi inyakak tawa boboy eena bato. Wowak, ma kaw ye eecha wohecho: “Boyewak
anadii ma yechi inyakak hiki tawa boboy sii eeji nobon dasiipii pakato?
30 Ada aboboyen God riina woshiatawey, boyewak ma por rii ana diita aboboy bato?”
31 Nago, eyey yon kiwota otii tawey, kwota anak, uku aney, ii na God riiti hin yesokwa
ta.
32 Kwo eeka yichawak, kwo opoche Ju ma yen Grik ma yechaka ow pochi oti-
itanakech. Lotuya tawa man opoche eecha otiibatanakech.
33 Ada otii tawabaga, kwo na eechaba otii ta. An otii tawa yo eyey ma yecha
hechi rukusiichi sumowubaken an eena otiito. Ada eeji inyakabak hikikasakech. Eeji
boboyeban hikikasakech. Yaho. Ada anadii ma yechi inyakan eena otiichichi. Yenya
yesokwa yichiken eena an eecha otiito.

11

1 Ada Kraist riiti otii tawa abon sumowutawaga kwo napa eechaba ada otii aboga
eechaba otiiba ta.

MASEKEN MASABIYAK DASIIPII TAWA MAJI BAR

2 Kwo ana hiki tawak, ada kwona pikiitar majin kwo sumowu tari, eena ada kwoti
hin yesokwato.
3 Ada diita majin kwo hikitaken gegiyato. Kraist rii eeta eyey ma yechi masek. Ma
eeta riiti mima siiti masek. God rii eeta Kraist riiti masek.
4 Ma por riiti masekmasebiyak gauney, rii God riina maji ba taney, God riiti maji
sawo taney, ii rii riiti maseken hiibiya ya boboy otiito.
5 Mima pochi sii God riina maji baney, God riiti maji sawo taney, siiti masekii
masebiya gamunan siiney, sii eeta siiti maseken hiibiya ya otiito. Sii eeta mima masek
yichi tawaga eecha tawa.

6 Mima pochi sii siiti masek masebiya gamaunan siiney, ii sa diigii poyinak, sa tabo
sii. Mima yecha otii tawa abo kwotiinak, eyey yeechinak, siihiibiya yanak, ii sa gamu
ta.
7 Ma opoche masek masebiyak gamutanakech. Rii eeta mayi God riiti hadabas tawa
boboy. Wowak, mima siiti mayi eeta ma riiti hadabas tawa boboy.
8 Wowak, God riita saka mima siiti maban yeechi man otiichir. Yaho. Rii mima siina
ma riiti mabak eeka otiichir.
9 God rii saka miman hikichi man otiirek. Yaho. Man hiikichi kiyatayeken eena
mima siina otiir.
10 Ejel yecha kapo hechak eena mima sii siiti maseken gamuto. Gamunak, sii eecha
mukuchitakiita sii eeta ma riiti kuruktawa.
11 Wowak, nota Krasit riitaka eecha tawey, mima ye saniga saniga takaskech. Ma ye
saniga saniga takaskech.
12 Yaho. God riita miman ma riiti mabak otiirek, sii eechaga tawa. Eechaba tawa apa
mima siiti mabak ma eeta sokwato. Wowak, God rii eeta eyey boboy yechi mu.
13 Kwota na diina hikichi anasa ta. Mima sii maseken gamunan siiney, God riina
maji ba taney, ii boy kepi?
14 Yaho. Ii kapasek God riita otiir boboy mu eeta nona mukuchichu: Ma por
masebiya gworo taney, eeta kapasek.
15 Wowak, mima siita masebiya gworo taney, ii eeta siiti kiyapo. God riita siina
masebiya gworowon hari, siita maseken gamu pakaken eena har.
16 Wowak, ma por rii maji ow ba taney, anadii nobo pochi takasakech. God riiti lotu
ya tawa ma mima yecha tawak, yechi otii tawama mima yecha tawak yechi otii tawa
nobo akar biish. Notaeechaba akar biish.

KORIN MA YE HARAPA MA RIITI ABOBOYEN KAPASEK OTIIR

17 Ada kwona maji kawen bako: Ada kwota otii tawa boboy siiti hin saka yesokwak
otiitawak. Kwota yopo wuchi yichawa boboy sii boboykepikasakech. Kapasek otiito.
18 Mapo ada diita maji bak: kwota yopo wuchi yichawey, kwota reekiichi saniga
saniga siito. Ada eena meejichi ameda hikitu.
19 (Ayo, diita boboy sapa ta: Kwota yaya yopo wuchi yichawa boboy sii nediik
reekiichi saniga saniga tawey, kaw ye nobo kepin sumowutawak, kaw kwo nobo
kapasek sumowu tawak, ma ye eena ya hechawey, ye sapa hiki kapo nama kepi otiito.)
20 Wowak, kwota ya yopo wuchi yinyak, kwo Harapa Ma riiti aboboyen saka atawak.
Yaho.
21 Kwo atawey, kwo eeta saniga saniga a ye itawak, ma kaw ye eecha ha tawak, kaw
ye uku achi beyito.
22 Boyewak kwo kwoti akak eeka saka uku atawak, aboboy atawak. Kwo kapo eecha
hikitu God riiti lotu yaya yopo wuchi yichawa ma mima ye eeta kubuchey boboy.
Wowak, eena kwo eecha otiitawak, eecha ha tawa ma ye hiibiya yato. Diina ada boy
meejichi kwoti hin boy yesokwak? Yaho. Yesokwakasakech!

HARAPA JISAS RII RIITI DISAIPEL YENYA ATAWA BOBOYEN HAVAR

23 Adakwona har maji siin eeta Harapa Ma Jisas riita ana har majin kwona har. Maji
diitata: Eeta niyik Judas rii Jisas riina ow ana pichawa ma yeechi tapak ye i how har
niyik Jisas rii geyen yeechi
24 God riina woshiachi reekichi eecha wor: “Dii eeta eeji maba. Ada kwona
kiyatayeken eena hato. Kwota na eecha otiinak, eeji inyakabaga eecha otii.”
25 Yecha a hamarek, rii heebiyan yeechi eechaba otiichi rii eechaba wor: “Diita
heebiyak tawa uku sii eeta God riita nona kiyatay tawa boboy siiti majin bar. Eeji
pik eeka God riita otiito. Kwo diita heebiyak anak, napa adaban hiki ta.”

26 Kwo diita geyen atawak, ukun atawak, kwo geenyek eecha kwodii wocho: Harapa
Ma rii har. Diita boboy mukuchichawey, apa diita nedii i i Harapa riita awasen yak
tawa nediik siikiita.

MA RII HARAPA MA RIITI ABOBOYEN OTII KAPASEK SIINEY, RIIPA KAPASEK BOBOYEKA SIIKIITA

27 Wowak, ma por rii Harapa riiti geyen eechi, ukun eechi, eena hikinan shebo shebo
biishtawey, ii eeta Harapa ri maba omun pin kapasek boboy otiito.
28 Ma yesa yechi inyakan mayama hechi gey anak, heebiyak ukun a.
29 Ma rii geyen eechi ukun eechi rii Harapa riiti maba omu otiir tobon eena hehar
hikinan siiney, eecha riita toiichinyak, komas riina anasakiita.
30 Mu eetata: eekanokwapa nokwapa ma ye kapasek otii tawak, eeka kaw arobaro
siitiiwak, kaw har.
31 No mapo noti inyaka sugu wopun hehar apo diigiichi sayareney, iipa kapasek
boboy non sakapa anasakiitawak.
32 Wowak, Harapa Ma rii nona anasachi pichiniga heharechichu. Otii tawak, eena
rii diita nosapek tawa man dagiir poy hamanak, nona dagiir poyebakasakech.
33 Wowak, eeji yaka kumwoy kwota Harapa riiti aboboy aken ya yopo yichinak, ak
otiiney akar yaka kumwoy yenya na kowu ta.
34 Ma por rii eecha haney, rii sariiti akak mapo a. Eecha otiiney, kwo ya yopo wuchi
yinyak, God riita kwona anasakasakech. Maji chep tawa. Komas ada yanak, maji
kawen ada ba kepi siichikiita.

12

HOLI SPIRIT RIITA MAN BOBOY KEPIN HAR

1 Apaada Holi Spirit riita nona ha tawa boboy majin bako. Eeji yaka kumwoy, ada
gegiyato kwota eeta maji siikenen hiki.
2 Kwo hikitu mashi kwo biish tarek, har sekiyawas tawaga tar me yecha kwona siitii
kowuchi kapasek nobon mukuchicharek, Kwo eena sumowu tar.
3 Eena na kwota he: ma porrii Spirit riina sumowuney, ii eecha sakapa bakiitawak:
“Jisas rii sa kapasek sii.” Ma por rii Holi Spiriteka tanansiiney, rii eecha saka
bakiitawak: “Jisas rii eeta Harapa.” Sakakiki sowak.
4 Podareba Spirit riitaba tawa. Tawey, rii saniga saniga ta yey tawa man ha tawa
boboyen hato.
5 Nosaniga saniga God riiti yo otii tawey, wowak, no eyey Harapa riina sumowutu.
6 Man kiyatay tawa saniga saniga nobon God riita nona har. Wowak, podareba God
riita nona yo otii boboyen hari, nota man kiyatayeken eena har.
7 Spirit rii eyey por por ta ye i tawa ma yenya hapaga boboy hari, yecha eyey akar
man iyatay yeikiita.
8 Spirit rii ma poren hokwaboboy kepin harek, rii anadii ma yenya kiyatayeken eena
har. Wowak, anadii ma poren anadii boboyen harek, rii God riita otii tawa maji nobon
kwodii wo mukuchichu.
9 Diita Spirit podar riima por riin hiki siitiichichawaboboyen ha tawak, anadii ma
por riina hak otii tawak otii kepi siitawa boboyen har.
10 Spirit rii anadii ma por riin hari, mirakelen otiiken eena har. Anadiima por riin
hari, riita God riiti majin sawo ye itaken eena har. Por riin hari, saniga saniga tawa
Spiriten hehar hechi kapaseken taviyenak kepiban sumowuken eena har. Por riin hari,
akar akar akama majik baken eena har. Por riin hari, riita anadii maji dareboyeken
eena har.
11 Diita podareba Spirit riitaba eyey boboyen hato. Riita saniga hikichi man por por
hisiichi ha ye itu.

NOTA EETA MABA YECHI KAW KAW TAWA

12 Ma yechi maba omu sii eeta podat. Siiti chep nokwapa nokwapa tawa. Eeta chep
yapii sii eeta podatebak tawa. Kraist rii eechaba tawa.
13 Ayo, eechaba tawa. Podar Spirit riitabak nota eeka uku yeetii tawak, no maba
eeta podatebak tawa. Nota eyey podatebak sokwar. Ju ma Grik ma, sobo yo otii tawa
ma, i ye ya tawa ma nota eeta eyey podatebak tawa. Nota eecha tawak, God riita nona
otiichirek, no podar Spiriten uku ato.
14 Nota hikitu maba sii podatebakasakech. Siiti chep nokwapa nokwapa tawa.
15 Wowak, yatii siita eecha wonyey, “Ada saka tapa tawak, eena ada maba
kawekasakech.” Eecha wonyey, ii eeta maji sakayekesii. Yatii sii maba kaw tawa.
16 Wowak, mabiya sii eecha wonyey, “Ada saka miy tawak, eena ada maba
kawekasakech.” Eeta woney, ii eeta maji sakayekesii. Mabiya maba kaw tawa.
17 Eeta maba siita kaw eyey miyibak siiyega, sii boyega owaga meejuwa? Siita
mabiyabakteyega, sii boyega kwowa waga meeji hewa?
18 Maba sii eecha takasakech. God riiti inyakak hikichiniga otiirek, nokwapa
nokwapa maba chep sii tawa.
19 Eeta maba sii chep podateba teyega, kapo waga boy boboytawa?
20 Yaho. Eecha takasakech. Nokwapa nokwapa maga chep tawak, maba sii eeta
podat.
21 Wowak, miy sii tapa siina eecha wokasakech, “Nija ana kiyatayekasakech!” Masek
sii eechaba babakasakech, “Nija ana kiyatayekasakech!”
22 Yaho. Arobaro tawa maba chep siita notaka tanan siiney, iipa maba kapasek
siikiita. Yaho.
23 Eetamaba chep siin nota eecha hikitu kubuchey tawak, eena nota hehar siitii
kowutu. Eeta maba chep no kepi wey hekasakech eena nota hehar siitii kowutu.
24 Kwoya hechawa maga chep siin kwo eena saka heharekiitawak. Godriita noti
maban otiichirek, eeta maba chep sii hikasakech eecha tawey, God riita eena diitaka
akarek eecha otiichirek, yechi hin harapa yesokwato.
25 God riita eecha otiichiri, sii reekiichi saniga saniga siikasakech. Yaho. Eyey maba
chep ye awasen awasen kiyatay ye itu.
26 Eecha tawak, maba kaw sii kapo meejiwey, eyey maba kaw ye kapa meeji ye ibato.
Maba kaw harapa hi kepikas sowey, eyey maba kaw ye eeta kwoya hikibato.
27 Na meeji. Kwo Kraist riiti maba tawa. Kwo por por ta ye itawey, riiti maba chep.
28 God riita otiichirek, eyey Kristen ma mima diita kwota ka eecha tawa. Diitata:
Mapo aposel yecha tawa. Komas piirapet yecha tawa. Komas tisa yecha tawa. Komas
mirakel otii tawa ma yecha tawa. Komas hak otii tawa man otii kepi sii tawa ma yecha
tawa, anadii man kiyatay tawa ma, nobon mukuchichawa ma, akar akar akama majik
ba tawa ma.
29 Eyey, aposel takasakech. Eyey piirapet takasakech. Eyey tisa takasakech. Mirakel
otii tawa harapa boboy eyey takasakech.
30 Hak otii tawa man otii kepi sii tawa boboy eyey takasakech. Eyey ye akar akar
akama majik bataweyn bakasakech. Eyey ye majin dareboyekasakech.
31 Yaho, kwo napa God riita hana boboyen harapa yok yaniga napa yeechi yaya.
Wowak, ada kwona hadabas nobopochin kwona mukuchik.

13

RUKUSII TAWA NOBO

1 Ada ma yechi majin hehar sawo taney, ejel majin hehar sawo taney, ada man
rukusiinan siiney, ada mega eecha toko tawak, wasegey rokoto.

2 Ada keena piirapet yechi majiga eecha ba taney, ada hokwa sokwa ma teyega, ada
God riiti veenyi tawa boboyen heyega, ada hiki siitiichichawa boboy teyega an waga
kwowun wochuwak yepak iwa, ada rukusii tawa boboy tanan biish tawey, iipa an
kubuchey boboy sowa.
3 Ada eeji eyey boboy sagan kubuchey tawa man ha taney, ada eeji maban
heechinak, i hiki uwuney, ada rukusiinan sii taney, eeta yepa eyey ana napa saka kaw
kiyatayekiitawak.
4 Ma rii rukusii tawey, rii eshar eechaba eechaba hehar kiyatatyeto. Rukusii tawey,
ma rii akar ma yechi hin kapasek hikikasakech. Ma rii rukusii tawey, rii mayama riiti
hin rukusiichi yesokwakasakech, riigakasakech.
5 Ma rukusii tawey, wok woy tawa ma tawa. Rukusii tawey, riita riiti boboyen
egesiikasakech. Rukusii tawey, riita inyaka ameya kwotayekasakech. Rukusii tawey,
riina kapasek otii tawa boboyen eena hikikasakech.
6 Ma riirukusii tawey, rii kapasek boboyen henyak, rii eena kwoya hikikasakech.
Yaho. Rii omutiik boboy siikenen henyey, eeta inyaka kwoya hikitu.
7 Rii eyey nomoya tawa boboyen rii kiyato. Riita eechaba eechaba nedii rii hiki
siitiichichawak, Jisas riina howu tawak, rii hapaga siichi eeta nobobak tawa.
8 Rukusii tawa boboy sii eechaba eechaba takiita. Hamakasakech. God riiti majin
sawo tawa boboy siipa i hamakiita. Akar akar akama majik ba tawey siipa hamakiita.
Hokwa sokwa tawa yo siipa eechaba i hamakiita.
9 God riita nona ha tawa hokwa sokwa tawa boboy sii ameda ameda tawa. Sawotawa
maji sii eechaba ameda tawa.
10 Wowak, komas amutiik tawa boboy kepi wey siita yanak, diita chep yapii yo yepa
i hamakiita.
11 Mashi ada yikapwaga eecha tarek, yikapwa majik ada batar. Ada yikapwaga eecha
meejichi otiitar. Yikapwaga eecha hiki tar. Apa ada mak siirek, tawey, ada yikapwa
otiitawa aboga eecha otiikasakech.
12 Apa nota misoman hechawa gukayega eecha tawa. Hehar hekasakech. Komas
nedii yanak, nota God riiti misoman hehar hekiita. Apa ada ameda ameda hecho.
Wowak, komas ada heharhe siitiichikiita. Anapa God riita ana hechawabaga, ada
eechaba hekiita.
13 Wowak, piiriichar boboy ye tawa. Ye eeta hiki siitiichichawa boboy, Jisas riina
kowu tawa boboy, rukusii tawa boboy. Wowak, si harapa eeta rukusii tawa boboy.

14

SPIRIT RIITA HA TAWA BOBOY

1 Wowak, kwota na rukusii tawaboboyen yo otiichi ya ta. Kwota Spirit riitaha tawa
boboyen yok hey yato. Wowak, mapo kwota na yo otiiniga God riiti boboy, maji sawo
tawey, na yeechi yaya.
2 Ma por rii anadii majik baney, ii rii man bakasakech. God riitaban bato. Ma ye eeta
yikadey majin meejikasakech. Rii Spiritek veenye tawa majin sawoto.
3 Eeta ma rii God riiti majin sawo tawey, rii yenya kiyatay tawak, kiyapo tawak, yechi
inyakan hehar otii kepi siito.
4 Wowak, ma rii akar akar eem majik ba tawey, rii riita mayama riiti inyaka wopu
kiyatayeto. Wowak, ma por rii God riiti majin lotu ya tawa man kwodii wochawey, ma
yenya kiyatayeto.
5 An gegiyato kwo eyey akar akar eem amik bakiita. Wowak, eeta kepi wey kwo eyey
God riiti majin kwo kwodii wo ye itakiita. Ma por rii akar akar eem majik ba taney,
majin dareboyenan siiney, lotu ya tawa ma yecha hehar meejichi sumowunan tiney,

sii eeta karakada boboy. Wowak, ma por rii God riiti majin kwodii wochawey, lotu ya tawa man kiyatayeto. Eena rii eeta harapa.
6 Yaka kumwoy, ada kwotak yanak, an akar akar eem majik boney, boyega shecha kiyatayekiita? Kiyatayekasakech. Wowak, ada kwotak yanak, ada God riiti majin sawo taney, hokwa sokwa boboyen kwodii wonyey, Spiritek maji pokiitaney, ada kwona kiyatayekiita.

NOTA NA NOTI MAJIK GOD RIITI MAJIN SAWO TA

7 Mesiik biish tawa boboy sii sageyen piitii tawaga eecha tawa. Siina hehar piitii weyinan siiney, boyega shecha nona siiti ayan hehar meejikiita?
8 Mupogu hehar piitinan siiney, ma ye hehar meejinan siiney, namapa kapo sayar ya yopo wuchi ow ana pikiita?
9 Kwo eechaba tawa. Kwota akar akar eem majik baney, boyega shecha diita ma yepa eetamajin hikikiita? Kwoti maji siipa i sobo eemek sakakiita. Ayo.
10 Nokwapa nokwapa saniga saniga maji diita nosapek tawey, sii sobo majin bakasakech. Sii muka eecha tawa.
11 Ada anadiima riiti majin somoyeney, rii akar akama maga adak yar. Ada akar akama maga riitak yar. Sicha somoyeto.
12 Eena kwo Spirit riita ha tawa boboyen yak gegiyawey, kwo na Kristen ma yenya kiyapowuchi God riiti ma mima yenya neeki yesokwa ta.
13 Eeta ma rii akar akar eem majik baken otiiney, riipa God riina wohenyak, God riita eeta majin mukuchinyak, riipa eeka sokwa tawa tobon mukuchinyak, riipa eeka sawotakiita.
14 Kwo na hiki ta. God riina ada batawey, eeji Spiritebak eeka batawak, eeji inyaka sii biish tawa.
15 Wonyak, anapa kapo shecha otiikiita? Ada eeji spiritek batanak, eeji inyakak babatakiita. Ada hokwa chichaney, eeji spiritek eeji inyakaka eecha chichakiita.
16 Kwota spiritebak God riina woshiataney, ma por rii kwoti nediik taney, somoye tawey, riipa boyega shecha “eeta omutiik” wokiita? Kwota batawa majin rii saka meeji tawak.
17 Ayo. Kwo hehar God riina woshiatawey, kwo anadii ma yenya kiyatay bakasakech.
18 Ada kwona dagiir poyichi akar akar akama majik bato. Eena ada God riina woshiato.
19 Wowak, ma yecha yaya yopo wuchi yichawa nediik adapa maji yokotapaba baken eeji inyakak hikitu. Eecha otii tawey, anadii man maji pokiitu. Ada eecha otii tawey, 10,000 akar akar eem majik bataney, ii sa kayeksii!
20 Yaka kumwoy, kwo opoche kwoti inyakak karakada yikapwaga hikitanakech. Kapasek boboyen kwo hiki tawey, eena heechi yikapwa baregega eecha hiki: Inyaka kwi harapa ma yechi inyakaga sa eecha sii.
21 Mashi keyir majik God riita eecha wor:
“Akar akar eem tanan yana ma yechi kuja majik,
ada diika tawa ma yenya maji sawokiita.
Wonyak, yepa ana saka wagateyekiitawak.”

22 Wowak, no eecha hikitu akar akar eem majik batawa boboy sii hiki siitiichichawa ma yenya kiyatayekasakech. Sii hiki siitiichinyan biish tawa ma yenya mukuchichawa boboy. Wowak, God riiti majin kwodii wochawa boboy eeta hiki siitiichichawa ma yechiba. Biish tawama yechikasakech.
23 Wowak, eyey Kristen ma ye ya yopo yichi taney, ye akar akar majik bataney, biish tawa ma ye yabataney, ye kapo meejichi eecha wokiita: Kwo hikishato.
24-25 Wowak, kwo eyey God riiti majin sawoney, biish tawa ma por rii yaney, rii kapo God riiti majin meejinan siiney, rii meejichi rii riiti kapasek boboyen hikichi

inyaka dareboyekiita. Kwo sawo tawa majin rii meeji tanak, rii riiti veenyechi hiki tawa boboyen geenyek kwodii wo mukuchikiita. Wonyak, rii saka yatii bogok putiichi gamuchi God riiti hin yesokwachi eecha wokiita: “Eeta siiken God riita diika tawa!”

LOTU YA TAWA BOBOY SII SA KEPI WEY BA TA

26 Yaka kumwoy, ada boy maji mun wocho? Kwo ya yopo wuchi yinyak kwo jecha na otii. Ma por rii hokwaka tawa. Por rii ma yenya maji pokiitu. Por God riiti majin sawotu. Por ii akar akar eem majik banak, por rii meejichi eeta majin dareboyechi geenyik kwodii wochakiita. Eyey boboy eeta lotu ya tawa ma miman sa kiyatay ta.
27 Ma kaw ye akar akar majik baken otiiney, piiriichareba yechasa ba. Ye sa saniga saniga ba. Batanak, ma por rii sa eena dareboy ta.
28 Maji dareboy ma hipuney, ii napa lotu ma yenya bakasakech. Rii sapa God riitaban baba ta.
29 Upurus, piiriichar ma yecha God riiti majin sawo tanak, kwo na yi eena hehar hiki ta.
30 Mapor rii yichawey, rii God riiti maji kawen meejiweyn, mapo majinsawowa ma rii sa aya wokiineechi siiti akar ma riiti majin sa meeji ta.
31 Eeta yikadey boboyen kwo saniga saniga kwodiiwochanak, ma yepa eeka hehar meejichi hikinak, yepa kiyapo takiita.
32 God riiti majin sawo tawa ma ye yechi spiriten siitii kowuchi hehar hikichi sawoto.
33 Ayo, God rii kapasek boboyen otii ye i tawa mukasakech. Yaho. Rii man podatebak hehar tawa boboy mu. Eena na lotu boboyen hehar otii ta.
34 Wowak, God riiti Kristen ma mima ya yopo wuchi eemek mima ye sa aya wokiineechi yi cha. Ju yechi lo maji eecha wocho ye siitii kowukasakech.
35 Yecha eeta majin meejiken otiiney, ii sa yechi akak inyak yechi man sa wohe. Mima yecha ya yopo wuchi yichawa nediik majin sawoney, ye hiibiya yato.
36 Kwo boy eecha hikitu God riiti maji kwotaba otiichirek, nona yato? Kapo God riiti maji ii boy kwotaban yato?
37 Ma por rii God riiti majin kwodii wochaken hikiney, Spirit riita hatawa boboy riitaka eecha taney, rii sa hiki ada kwona keyichi ha tawa maji eeta Harapa riiti maji.
38 Rii di majin meejinan siiney, kwo riiti majin opoche meejitanakech.
39 Wowak, eeji yaka kumwoy, kwo na hapaga siichi God riiti majin sawo ye i ta. Wowak, kwo opoche yechi akar akar eem majik ba ye iken otiiney, opoche anacheketanakech.
40 Kwota eeta lotu yon na hehar hiki tanak, sa hehar kepi wey sii.

15

KRIST RIITA HARI AWASEN YESOKWAR

1 Apa yaka kumwoy, ada mashi kwona hadabas majin sawori, apa an kwona kawka bak otiito. Kwo diita majin eena hehar yarek, kwoti hiki siitiichichawa boboy eeta hapaga siichi siitiito.
2 Eeta majin ad kwona sawotari, sii eeta hadabas maji. Wowak, kwo diita majin hehar meejichi kiikiirena neeki taney, kwona yesokwa yichikiita. Kwo biish shebo shebo hikitaney, ii kwon yesokwa yichikasakech.
3 Ada mapo yar majin siita eeta harapa maji tawak, ada kwona har. Bar maji sii diitata: Kraist riitanoti kapasek boboyen eena har. Diita boboyen keyirmaji sii eecha wocho.
4 Ye riin tiiriimok chirek, yadii dupiira kata siichi awasen ya sokwar. God riita mashi keyir maji eecha wor.
5 Rii ya sokwachi mayama Pita riina mapo mukuchir. Mukuchirek, 12 aposel yenya mukuchibar.

6 Worek, komasrii 500 riiti sumowu tar ma yenya mukuchibar. Apa nokwapa
nokwapa ma ye kaw tawak, kaw kada har.
7 Komas rii Jems riina mukuchirek, 12 aposel yen mukuchibar.
8 Komas nedii weyrii ana mukuchibar. Adak eecha yar ada yikapwa kapasekega
eecha imowur eecha yar.
9 Ayo. Ada aposel yechi kumwoy bor. Boyewak ana aposel habato? Ada God riiti lotu
ya tawa ma miman kikir pi sowakwotar.
10 Wowak, apa ada diita tawey, God riiti rukusii tawa boboyek eeka tawa. Rii ana
rukusii tarek, rii adaka yo eecha otiito. Ayo. Adaharapa yon otii tawak, akar aposel
yenya ada dagiir poyetu. Wowak, adaba saniga otiikasakech. Yaho. God riiti rukusii
tawa boboy adaka eecha tawak, ada eeka otiito.
11 Ada otii tanak, yecha otii tanak, siikayakii sii. Nota eeta majin chegiik kwodii woba
tanak, eena kwo Jisas riina hiki siitiichichu.

KOMAS EYEY MASHI HA TAR MA YEPA AWASEN YESOKWAKIITA

12 Wowak, Kraist riina awasen yesokwar majin nota sawo tawey, boyewak ma kaw
kwoti nediik tawey, ye eecha wocho har ma yen awasen yeechi saka yesokwakiitawak?
13 Diita majin siitii siiken teyega, Kraist riina saka awasen yesokwarek.
14 Kraist riina God riita yesokwanan siiyega, nota sawo tawa maji sii waga
takasakech. Kwo hiki siitiichi nobokasakech.
15 God riita har ma yen yesokwanan siiyega, riita Kraist riina saka waga yesokwarek.
Diita majin sii eecha siiken taney, nota woshepii tawa maga God riiti majin eecha
sawoto. No eecha wocho God riita Kraist riina awasen yesokwarek, eena no woshepii
tawa maga eechabato.
16 God riita har ma yenya yesokwa yichinan siiyega, rii wag a boyega Kraist riin
yeechi yesokwawa?
17 Wowak, Kraist riina God riita yesokwanan siiyega, kwota hiki siitiichichawa boboy
sii waga eeta kubuchey boboy sowak, kwo waga kapasek boboyeka eecha sowa.
18 Eecha wocho Jisas riina hiki siitiichicharek, har ma ye eeta kapasek siir.
19 Nota Kraist riina hiki siitiichichu. Hiki siitiichichawak, nota riina kowu tawey,
no diita nosapek tawa boboyeban eena kowu taney, anadii ma ye sa nonan harapa
inyakapwa hiki ta.
20 Wowak, eeta maji siiken God riita Kraist riina awasen yeechi yesokwar. Yesokwari,
eeta nona mukuchichu: harek watawa ma yen eechaba yesokwabakiita.
21 Ayo. Ma por rii ha tawa boboyen yarek, worek, eechaba man awasen yeechi
yesokwa taweyn ma por riita yayar.
22 Wowak, Adam rii harek, eyey ma ye Adam podabak tarek, har. Eechaba tawa
Kraist riiti nedii eyey ma ye Kraist riitaka eecha tawey, ye kepi sokwakiita.
23 Wowak, awasen yesokwa yichi tawa nobo sii tawa. Kraist riita mapo sokwarek,
komas riita kawka yana nediikri ma mima ye sokwabakiita.
24 Eeta nediik eyey boboy eeta hamakiita. Kraist riita eyey boboy dagiir poy
hamakiita. Rii gavman ma yechi yon, eyey man siitii kowu tawa boboy, eyey ma
hapaga boboyeka eecha tawey, riipa dagiir poy hamakiita. Worek, riipa eyey riiti
boboyen riiti kigdom en Apoko God riiti tapak howu hakiita.
25 Kraist rii sapa aka tabo yima siinak, eyey yabu pi ma yenya dagiir poyechi yatiik
piitiikiita.
26 Wonyak, dagiir poy hamanak, ha tawa boboy siin eechaba dagiir poyebakiita.
27 Ayo. “God riita eyey boboyen Jisas Kraist riiti yatii jumuk heechir.” Keyir maji
“eyey boboyen” eecha wori, ii God riina eecha wokasakech. Yaho. God riita eyey
boboyen Kraist riiti kurubak heechir.

28 Komas eyey boboyen Kraist riiti yatiik kuruk heechinak, riita siitii kowu tanak,
wonyak, eeta Yikapwa rii mayama God riiti kuruk siikiita. God riita eyey boboyen riiti
kuruk seechiri, wowey, rii eyey boboyen siitii kowu hamakiita.
29 Diita majin siiken tana siiney, boyewak ma kaw ye ha tawa man hiki tawak yen
uku yeechichu? Boyewak ye eecha otiito? Ma kaw ye eecha wochawak, har ma ye
awasen ya sokwakasakech. Diita maji sii siiken taney, boyewak ma kaw ye ha tawa
man hiki tawak, yen uku yeechichu?
30 Nona na hiki. Boyewak nota hisiichi no pishaman atawa nobok eechaba eechaba
ichakiita?
31 Yaka kumwoy, ha boboy eyey yadiiadaka bana bana tawa. Wowak, ada hecho
kwo Kraist Jisas noti Harapa rii aka eecha chishiye itawak, ada kwoya hikichi eena
ada wocho.
32 Ada shiyi tawa majin bako: Ada Epesas akamak “kwashika tawa asaka” ow ana
pichayega, ada nosapek tawa boboyeban ada hiki taney, boy boboyen anapa yakiita?
Har man yesokwanan siiney, siikayakasii. “Nota na uku anak, aboboy na a.” Eechi i
hakiita.
33 Opoche akar ma yecha kwona woshepiitanakech. “Nota kapasek ma yechaka
chishi taney, yepa noti kepi otii tawa nobon otii kapasek siikiita.”
34 Kwota na kapasek nobon na heechi, hikisha tawa nobon heechi, nagwa nagwa
nobobak na i. Ada kwona hiibiya ya majin bako. Ma kaw ye kwoti nediik tawey, ye
God riina hekasakech.

NONA AWASEN YESOKWANAK NO AKAR MABA SAPIN TAKIITA

35 Ma por kapo wohek: “Har ma yen boyega awasen yesokwakiita? Boy yikadey
maba yechaka eecha takiita?”
36 Mii eeta hikisha tawa ma! Mii siiken chinyaki, siik sii hanan siiney, sii pamu saka
sokwakiitawak.
37 Miita siiken chinyak, mii siikeban chichu. Kapo wit siiken kapo akar me siiken
chichu. Mii nawaba siikenen chikasakech. Yaho.
38 God riitaba inyakak hikichi otii tawak, me por ri siik wato. Wowak, God riita hato
eyey siik yechi saniga saniga ta ye tawa maba.
39 Eyey maba sii podatebakasakech. Ma hi saniga tawa. Poy hi saniga tawa. Apo hi
saniga tawa. Emiyep hi saniga tawa.
40 Howuk tawa boboy saniga tawa. Nosapeka tawa boboy saniga tawa. Howuk tawak
kwoya hechawa boboy sii saniga tawa. Nosapek tawak, kwoya hechawa boboy sii
eechaba saniga tawa.
41 Ya riiti keyapo saniga tawa. Niiwiika si keyapo saniga tawa. Winyumay yechi
keyapo chichawa boboy eechaba saniga tawey, keyapochi boboy saniga saniga ta ye
itu.
42 Maban yesokwa yichi tawa boboy sii eechaba tawa. Maba siina tiiriimok chinyak,
sii eeta nosapek tawa boboy sowa. Maba siin awasen yesokwanak, sii eeta hevenek
tawa eechaba eechaba tawa boboyek siikiita.
43 Nota chichawa maba sii he kepikasakech. Awasen yesokwa yicha tawa maba siita
kwoya hiki tawa hi kepika tawa. Chichawa maba sii eeta arobaro tawa. Yesokwa yicha
tawa maba siita eeta hapaga siitawak, kwoya hechawa maba.
44 Chichawa mabasii eeta nosapega tawa. Yesokwa yicha tawa maba sii eeta spirit
maba. Nosapek tawa maba omu eecha tawey, eena spirit maba tabato.
45 Mashi keyir maji eecha wocho: mapo tar ma Adam rii yarek, rii man otii hiigaha
tawa boboyek eecha siir. Wowak, komas yar Adam rii yarek, rii man otii hiigaha tawa
spiriten yaya haken yar.
46 Spirit tawa boboy mapo yakasakech. Yaho. Nosapek tawa maba omu siita mapo
ya tawakkomas spirit tawa boboy eeka yato.

47 Mapo yar Adam riin nosapek otiir ma. Komas yar Adam rii hevenek heechirek
yar Adam.
48 Notaeyey eeta nosap ma tawak, diita nosapek tar ma riitaga no eechaba tawa.
Eyey Yaka hevenek tawama mima yecha diita heven heechi ya saka ma riita tawa
baga eechaba tawa.
49 Apa nota diita nosapek otiir maga eecha tawa. Wowak, nota eechaba hevenek
tawa Ma riitabaga eecha siikiita.
50 Yaka kumwoy, ada kwona wocho: Maba omu, pi tawa boboy sii God riiti hevenek
tawa kigdom iyarekasakech. Kwopa sii tawa boboy sii eechaba eechaba tak tawa eem
sii iyarekasakech.
51 Na meeji. Ada kwona veenyi tawa boboy pochin bako. Komas nota eyey saka
hakiitawak. Wowak, nota eyey dareboyenak, akar mabak kepik sokwakiita.
52 Mupugu piitanak, ameya, miy dumuchi hecha waga, nota dareboyenak, akar
maba kepik sokwakiita. Mupugupiitanak, har ma yen eechaba eechaba tak tawa maga
siikiita. Nona dareboyechinyak, nota kepi siikiita.
53 Wowak, diita kwopa siitawa maba siina heechi eechaba eechaba tak tawa maban
heechikiita. Kwopa sii tawa boboy sapa dareboyechi hevenek eechaba eechaba tak
tawa boboyeban sapa ya. Ha tawa boboy sapa heechiniga hanan biish tawa boboyen
sapa ya.
54 Wowak, kwopa sii tawa boboy ye eechaba eechaba tawa boboyen yanak, ha boboy
sii hevenek tawa hanan biish tawa boboyen yanak, mashi keyir maji siipa siiken
siikiita. Eecha wocho:
“Ha tawa boboy eeta pi hamar.
Siina dagiir poyer!”
55 “Ha boboy, kwoti hapaga tawa boboy siitak tawa?
Ha boboy, kwoti pishamanan ow poy siitawa
boboy siitak tawa?”

56 Kapasek boboy sii man otii kapa meeji tawa hapaga boboyen ha tawa boboyen
eena hato. Lo sii otiichichawak, kapasek tawa boboy eeta hapaga siito.
57 Wowak, nota na God riitaban woshia ta. Noti Harapa Ma, Jisas Kraist, riiti hapaga
tawa boboyek nota eeka hapaga siichi sitii ow anapi hamakiita!
58 Wowak, eeji yaka kumwoy kwo na hapaga siichi ta. Opoche akiitanakech. Kwota
hecho kwo Harapa riiti yon otii tanak, kwo sobo siikasakech. Eena na hapaga siichi
Harapa Ma riiti yon otii ta.

16

MANI YAN HA TAWA MAJI

1 Ada diita ha tawa mani ya majin God riiti ma mima yenya sawo mukuchik. Ada
Galesia lotu ya tawa ma batawaga kwota na eechaba otii ta.
2 Kwo yo otii tawey, mani yan ya tawey, eyey Sande kwota na saniga saniga anadii
nedii pochik ya tawa mani yan kaw na yeechi kwoti akak he hehar na heechi ta.
Wonyey, ada komas yanak kwota mani yan kawka yaya yopo wuchi yichickaskech.
3 Kwota na man hisiichi heechi tanak, ada komas yanak, eeta ma yenya jeyn keyichi
hanak, yecha Jerusalem akamak yan ye ikiita.
4 Ada hiki ik otiiney, yecha adaka eecha ikiita.

POL RIITA KORIN AKAMAK HEECHI IKEN HIKIR

5 Ada i Masedonia nediik reekiichi i anapa kwotak iyarekiita. Ayo, ada Masedonia
nosapek chishitakiita.

6 Inyak, kapo anapa kwotak eecha ameda siikiita. An saka hechawak, kapo anapa
kwotaka eecha tanak, uku bor kapasek ya tawa nedii hamakiita. Komas ada akar
akamak iken otiiney, kwota napa ana kiyatayechi ye i nobok heechinak anapa ikiita.
7 Kwo eecha hikitu kwona ada ya ameda hechi inyan yuyato. Yaho. Harapa Ma rii
ana eecha wonyey, anapa kwotaka nokwapa nokwapa nedii tachi ikiita.
8 Ada Epesas akamak tanak, Pentikos, lotu yadii nedii, yanak, anapa heechi ikiita.
9 Ana nubereja tagwa chirek, ada harapa yoka tawak, siika kapo harapa watakiita.
Wowak, nokwapa nokwapa ana ow ana pichawa boboy tabato.
10 Timoti riita kwotaka yaney, kwo napa riina hehar otii tanak, riipa kwotaka eecha
eshar takiita. Rii Harapa Ma riiti yon adaga eecha otiito.
11 Ma por rii opoche eecha hikitanakech rii kubuchey boboy wuchi maga-
rechichanakech. Yaho. Kwota na riiti sugu wopun heharotiichi rii heechi i nobon
na mukuchinyak, rii sa awasen adak ya. An riina akar yaka kumwoy yechaka eecha
kowutu.
12 Ada kumwoy, Apolos, riiti yon maji bako. Ada riina nokwapa nokwapa kiyapo
majin bachirek, riita kwotak iken otiiri, wochiri, apa rii i inyaka hikikasakech. Riita i
nedii taney, ii riipa ikiita.

AKAR MAJI TAWA

13 Kwo na hehar siitii kowu tanak, na hiki siitiichicha. Kwota na hehar ma siiken
tanak, na hapaga siichi ta.
14 Kwota eyey boboyen otii tawey, ii na rukusii tawa boboyebak eeka otii ta.
15 Kwo Stepanas riiti magwi tawey, kwo hecho. Yecha mapo Kristen Grik nosapek
eyey siiri, worek, yecha hapaga siichi God riiti ma mima yenya hehar kiyapo tar.
16 Ada kwona wohecho diita yikadey ma yenya kwo mayama kuruk sii. Ma yechaka
yo otii tawey, kiyataye tawey, eena yenya na kuruk sii ta.
17 Stepanas, Fotyunetas, Akaikas ye adak yar. Yarek, ada kwoya hikitu. Kwota adak
ya nediikasakech. Yecha ana kiyatayerek, wowak, kwo eeka adak yar.
18 Yecha kwona kiyapowuchicharega ana ye eechaba kiyapowuchir. Yecha otii tawa
abo siiti hin na yesokwa ta.
19 Esia lotu ya tawa ma yecha kwona woshiachiwak yawa. Akwila, Priska, piiriita
Kristen ma ye piiriiti akak ya yopo wuchi yichawak, piiriita God riiti hik kwona
woshiato.
20 Eyey Kristen yaka kumwoy ye kwona woshiabato. Kwota ya yopo wuchi yinyey,
ii na awasen awasen tapa neekichi woshiata.
21 Ada Pol. Eeji tapak diita woshiatawa maji ada keyichi hato.
22 Eeta ma por rii Harapa Ma riina rukusiinan siiney, rii sa kapasek sii. Harapa Ma,
na ya!
23 Harapa Ma Jisas riiti rukusii tawa boboy sii sa kwotaka eecha sii.
24 Ada rukusii tawa boboy Jisas Kraist riiti nobok sa kwotaka eecha sii.

2 KORIN
Pol Rii Korin Ma Yenya Komas Har Jey Maji

1 Ada Pol. Ada God riiti inyakak Kraist Jisas riiti aposel. Ada eeji kumwoy, Timoti,
riitaka diita jeyn keyichi Korinek tawa Kristen ma mima yenya Grikek tawa Kristen
lotuya tawa ma mima yenya hato.
2 Noti Apoko God, noti Harapa Jisas Kraist piiriita rukusii tawa boboyen inyaka eshar
tawa boboyen kwon apa hakiita.

POL RIITA GOD RIINA WOSHIATO

3 Nota napa God riina, noti Harapa Jisas Kraist riiti Apoko riina woshia ta. Rii eeta
nona rukusiichi kiyatayi tawa Apoko siiken.
4 Eyey nota nomoyatawa boboy mun kiyapowu tawa ma. Riita nona kiyapowu
tawey, nota eeta kiki sowak, no anadii man eechaba kiyapowubakiita. God riita nona
kiyatayi tawabaga anadii man nota eechaba kiyatayebatakiita.
5 Nota Jisas Kraist riitaka nomoya kapa meeji tawa boboyen kiyarebaga, nomoya
tawa boboy notak yanak, Jisas Kraist riita otiichiwak, noti inyaka wopu eshar kwoya
hikitu.
6 Nota keena nomoya tawa boboyen kiyaney, ii eeta kwoti inyaka wopu kepi taken
kwona yesokwa yichi tawa boboyen eena kiyato. Nona kiyapowu tawey, kwona
eechaba kiyapowu bato. Hapaga tawaboboyen kwona ha tawak kwo eeta kiki sowa
nota kiya tawa kapa meeji tawa boboyen kwopa eechaba kiyatakiita.
7 Nota hiki siitiichichu kwota hapaga siichi siitii taken. Nota hikitu kwonoti nomoya
tawa boboyen nota anapoy kiyatawak, eechaba tanak, kwo eeta noti kwoya hiki tawa
boboyen nota yari, kwopa yabakiita.
8 Ayo, yaka kumwoy, nomoya tawa boboy nona Esia nosapek nona yari, ada eena
kwona kawka bato. Harapa kapasek boboy mayaka ya nona dagiir poyerek, nota
hapaka siikasakech. No haken otiir.
9 Ayo, sugu wopu no eecha hiki tar, jas riita nota haken wochir. Eecha otiiri diita
boboy sii eeta nona mukuchir noti hapa sakapa kiki siikiitawak. Yaho. Sii eeta nona
mukuchichu nota na God riiti hapaga boboyeban kowu ta. Rii eeta ha tawa man
awasen yeechi yesokwa tawa God.
10 Diita ha tawa boboy sii nona yari, sii ya nona dagiir poyeken otiiri, God riita
hechi nona awasen yeechi yesokwar. Yesokwarega, komas riita kawka nona eechaba
yesokwakiita. Ayo, nota eena riina hiki siitiichichu riipa nona kawka yesokwa yichi
takiita.
11 Kwota na nona kiyatayichi God riina maji ba tanak, God riita nokwapa nokwapa
nona ba tawa majin meejichi rii nona otiichinyak, nona heharekiita. Wonyak, eyey
ma mima yepa eena hehar hikinak, God riina woshia takiita.

POL RII KORINYENYA WOSHEPIIKASAKECH

12 Nota diita nosapek chishi tarek, nota kwotaka yo eecha otii tarek, God riita nona
otiichicharek, nota noti inyaka wopu, noti yon, no kwona geenyik kwodii wosiiken
mukuchicha. No God riiti misomak no otiitar. No nosapek tawa hokwa sokwa tawa
nobosaka sumowurek. Yaho. God riita nona yeyada rukusii tarek, eena no otii tar. Otii
tarek, noti inyaka sokwa hiki tawak, no ragato.
13-14 Majiban eena kwota kadii hikiken, eena nota keyitu. Akar keyikasakech. Ada
gegiyato eeta boboyen kwo apa ameda hiki tawey, kwo komas hehar hiki siitiichi.
Wonyak, Harapa Jisas riiti yana nediik nota kwona ragachinyak, kwota nona eechaba
ragachikiita.

15 Diita majin ada hiki siitiichirek, ada kwona i heken eena sayar tar. Kwota upurus
boboy kwona kiyatayeken eena ada hiki tar.
16 Ada eecha hiki tar Masedonia nosapek ikenyanak, ada kwona heniga ikiita. Hechi
heechi ichi yanak, kwona kawka hekiita. Ada Judia iken otiinak, kiyatayeken, kwona
ya hiniga maji baniga eena ad kwotak yaken hikitu.
17 Ada kwona he nobon otiiken yari, kapo eecha hiki tar ada eeta inyaka akar akar
hiki tawa ma. Kwo kapo eecha hikitu ada nobon otiiken iri, ada kapo eeji inyakaban
sumowuchi otiitawak, ada eecha maji upurus wocho, “Ayo, ayo, yaho, yaho.”
18 God riita omutiik tawak, ada kwona wokasakech: “Ayo”, “Yaho.”
19 Ada, Silvenes, Timoti nota Jisas Kraist, God riiti Yikapwa, riina kwona geenyik
kwodii wor. Diita Jisas Kraist rii “Ayo” wochi, “Biish” maji wokasakech. Yaho. Rii God
riiti “Ayo” Ma.
20 Jisas Kraist riita God riiti omutiiken maji “Ayo” wochawa ma. Eena nota God riiti
majin meeji tawak no Jisas Kraist riiti hin habachieecha wocho: “Eeta omutiik.” Eecha
wochawak, no God riiti hin yesokwato.
21 God riita otiichirek, no hikitu no, kwotaka Jisas Kraist riitabak chishitu. Riitaba
nona yon hisiichi har.
22 God riita riiti hin notak keyir. Keyirek, rii Holi Spirit nona har. Harek, apa no eena
hiki siitiichichu no riiti hadabas boboyen komas yakiita.

POL RII SAKA AMEYA YECHAK IREK

23 Ada God riiti hik ada bato. Riita eeji inyakan hecho! Ada kwona nomoya tawa
boboyen hanan yuyato eena Korin akaman saka irek.
24 Nota kwota hiki siitiichiken eena woksakech. Yaho. Kwo hapaga siichi hiki
siitiichichu. Wowak, kwota kwoya hikiken eena nota kwotaka yo chegiik otiito.

2

1 Ada hiki hamar anapa kwotak inyak ada kwona sakapa otii inyakapwa hikiki-
itawak.
2 Yaho. Ada kwona otii bii nomoyaney, namapa eeji inyakan otiiniga kwoya woy
hikikiita? Ada kwona otiichinyak kwota bii nomo yaney, makasakech ana eeji bii
otiichinyak, ada kwoya woy hiki takiita.
3 Kwo ana kwoya woy hiki tawak, eena ada kwotaka inyan yuyawa i bii nomoya
tawa boboyen yanakech. Eetaban eena ada mashi jey keyichi har. Adahecho an hikitu
ada kwoya woy hiki tawey, kwo eechaba kwoya woy hikibato.
4 Mashi ada kwona keyichi hari, eeji inyaka harapa nomoya tarek, keyaniga keyir.
Ada keyiri, saka kwotainyaka kwotayeken eena keyirek. Yaho. Kwota ada kwona
rukusii tawa boboyen hebaken eena keyir.

KAPASEK OTII TAWA MAN NA AWASEN INYAKAPWA HIKI TA

5 Ma porrii eeta nomoya tawa boboyen akar man otiiyega, rii saka ana otiichirek.
Yaho. Kwona otiichir. Kapo kaw kwona otiichir. Ada kwona harapa pi diima majin
bakasakech. Eena ada wocho.
6 Eeta ma rii mashi kapasek boboyen otiirek, nokwapa nokwapa kwo riina pi hehar
wosawori, eeta kiki sowa.
7 Kwota na akar boboyen riina otii. Na inyakapwa hikichi abosuchi riina awasen
kiyapo. Iipa harapa inyakapwa hiki tawa boboy riina dagiir poyekiita.
8 Ada kwona wohecho eeta ma riina na mukuchi kwota riin rukusiito.
9 Ada mashi kwona keyiri, ada kwona otii her. Ada kwota otii tawa abon heken eena
keyir. Kwo kapo eeji kujak ba tawa majin sumowukiita. eena ada otii heken wocho.

10 Kwoma por rii riiti kapasek boboyen inyakapwa hikichi abosuchiney, ada eechaba
otiibakiita. ada diita ma riina kwotay ada ma riiti kapasek boboyen abosuchinak, ada
Kraist riiti misomak kwona eechaba otii abosuchichu.
11 Gaba rii nona dagiir poyinakech eena nota eecha kepi otiito. Nota riita otii tawa
nobon no he hamar.

POL RIITA TROAS AKAMAKTAREK, RI BII NOMO YATAR

12 Ada Troas akamak iyarerek, God riiti hadabas majin Kraist majin sawoken
iyarerek, ada i her God rii yo otii nobon sayarechi hamar.
13 Iyarerek, eeji bii nomo yatar. Eeji kumwoy Taitas riina ansaka herek, eena bii
nomo yatar. Worek, ada ma mima yenya woshi eechi heechi Masedonia nosapek ir.

GOD RIITI HAPAGA TAWA BOBOYEK APOSEL YE EEKA OW ANA PICHU

14 Ada God riina woshiato. Rii nona eechaba eechaba kiyatayeto. Nota Kraist riitaka
tawak, no ow ana pichaweyn yeyada pichu. God riita nona otiichichawak, eyey ma
yecha Kraist riiti hin meeji ye itawak, riiti maji kwowa ya tawa boboyega akar eemek
i ye yato.
15 Ayo, nota kwowa ya tawa boboy eecha tawak, eeta Kraist riina heechi God riitak
ichu. Eeta kwowa sii hevenek ichawa mak eeka ichu. Sii hi uwu eemek ichawa mak
ibato.
16 Hi uwu tawa eemek ichawa ma ye eeta kwowan meejinak, ichawa ma ye eeta
kwowan meejitanak, kwowa kepin meejitanak, ye eechaba eechaba takiita. Kapo
nama eeta yon kiki siinak otiitakiita?
17 Nota tawey, no akar maga eecha takasakech. Ma kawye God riiti maji yeechi
kapasek y yo eeka otii tawak, maji sii kubuchey siikiita. No saka yechaga eecha tawak.
God riita nona hisiichirek, nota nagwa nagwa hikichi nobo kepin sumowuniga God
riiti misomak Kraist riiti hin sawoto.

3

NOTA AKAR WOHOWUR MAJI WAKASA MA

1 Kapo nota noti hin tasiichi kawka yesokwatakiita? Kapo nota eecha anadii maga
eecha tawey, kwo nona wohechawak, nota kwona jeyek mukuchichawak, akar ma ye
noti hin yesokwato? Kapo ada kwona wohechawak, kwo ana jeyen hawak, eeji hin
yesokwawak, ada akar man mukuchichu?
2 Eeta jeyen noti hin yesokwa tawey eeta kwota. Diita jey noti inyaka wopuk ekyichir.
Keyir, nokwapa nokwapa ma yepa heechi kadiichi hikikiita.
3 Jisas riita diita jeyn keyiri sii eeta geenyek tawa. Rii keyiri, no heechirek ir. Diita
jeyn rii sipiikwonak keyikasakech, papak keyikasakech. Yaho. Ma mima yechi inyaka
wopuk eechaba eechaba tawa God riiti Spiritek eeka keyichir.
4 Kraist riita nona kiyatay tawak, nota God riitaka anabeyichi siitiitawak, nota diita
majin bawa.
5 Ayo. Notaba saniga diita yikadey yo saka otiikiitawak. God riita nona otii
mukuchichawak, no eeka otiito.
6 Rii nona otiichicharek, apa no eeta kiki sowak, God riiti wohowur akar maji
kepin nopa keena siitii kowutu. Diita akar wohowur akar maji kepin ma eeta keyi lo
takasakech. Spirit riiti boboy. Keyir lo maji ma yenya pi sowakwoto. Spirit rii mesiik
hatawa boboy.
7 Eeta lo majin siin papak keyichi har. Keyichi harek, God riiti hadabas boboy sii
geenyek sokwar. Sokwarek, Moses riiti misaoma higa okworeechi ha ir. Worek, yaga
eecha buyatarek, Isrel ma ye riiti misoman eena saka hehar herek. Wowak, eeta lo
maji si yo man otii hakiita. Eecha tarek, God riiti hadabas boboy loka eecha yar.

8 God riiti hadabas higa okworee tawa boboy loka eecha tayega, Spiriten ha tawa yo,
man hatawey, sii harapa hadabas tawa. Rii eecha otii tawey, riiti hadabas boboy kepi
mayaka.
9 Eeta man dagiir poy tawa yo sii yari, God riiti hadabas boboyek eeka tayega, man
nagwa nagwa otii kepi sii tawa yo sii ya tawak, God riiti hadabas boboy kepi mayaka
eecha tawa!
10 Ayo. God riiti hadabas yo mayaka sii apa tawey, otii tawey, God riiti mashi tar higa
okworee tawa yo siin saka hewak.
11 Eeta mashi yo sii higa okworee tari, sii eeta hama tawey, eeta eechaba eechaba tak
tawa yo siiti yama eeta hadabas boboy mayaka.
12 Nota Jisas riina hiki siitiichi kowu tawak, nota ana beyichi siitiito.
13 Nota keena Moses riitaga takasakech. Rii siivatabi misoman jirek, Isrel ma ye saka
eeta misomak tar yama ha icharin herek.
14 Worek, yecha abanachi saka herek. Apa yechi inyaka wopu eeta siivatabik gamu
tawak, ye God riiti mashi keyir maji kenyi tawak, ye omutiik maji saka hechawak Ma
rii Kraist riitaka eecha taney, eeta siivatabi sii riina gamukasakech.
15 Apa Isrel ma ye Moses riiti lon kenyi tawak, mashi siivatabi sii yechi inyaka wopun
dasiipiito.
16 Ma por riita Harapa riina dareboyechi hewak, eeta siivatabi siin kwoyava yato.
17 Diita majik “Harapa” rii eeta Spirit. Wowak, God riiti Spirit rii ma por riitaka
tawak, rii hogochichu.
18 Wowak, noti misoman boyek dasiipiikasakech? Wowak, Harapa Ma riiti Spirit
noti misomak ya tawak, mayi yepaga heechawak nota yeechi anadii man mukuchichu.
Nota eechaba eechaba hadabas boboy mayaka yato. Ya tawak, eeta nona dareboyet.
Dareboye tawak, nota hadabas boboy mayaka eechaba eechaba ya tawak, nop sokwa
riita baga eecha siikiita. Harapa Ma rii eeta Spirit eena eecha otiito.

4

APOSEL YE EETA NOSAP AWOGA EECHA TAWA

1 God riita nona rukusii tarek, eena riita diita yon nona har. Harek, eena no eeta yon
heechikasakech.
2 Yaho. Nota veenyi tawa kapasek otiitawa boboyen nota magiirechi hamar. No
woshepii tawa nobok chishiksakech. No God riiti majin dareboyechi bakasakech.
Yaho. Nota geenyik maji siikenen siitii kwodii wochawak, kapo eyey ma yecha keen
inyak hikikiita. Wonyak, no God riiti misomak yo otii tawak yepa hekiita. Yepa henyak,
ye kapo noti majin inyaka kwoya hiki takiita. Eena eecha otiito.
3 Diita maji kepin no sawo tawey, siin veenyiney, kapasek nobok ichawa ma yenya
eeta veenyi siikiiniito.
4 Diita nosapek tawak kapasek otii tawa god riita ma yechi inyaka wopuotii
niyiki gamutawak, eena saka hiki siitiichichawak. God riiti hadabas maji, haba
yamaga tawey, nobon dasiipiito. Kraist rii Godega tawak, rii habaga tawak, ok-
woreechichawak, riiti hadabas boboy, hadabas maji sii eeta mak yato. Eena Gaba
riinobon dasiipiiken, otiito.
5 Nota moti majin kwodii wokasakech. Yaho. Nota kwodii wochawey, Jisas Kraist rii
eeta Harapa Ma. Nota Kraist riiti hik eeta kwoti yo otii wakasa ma tawa.
6 God rii eecha wor: “Niyiki tawa eemek haba sii eeka okworeekiita.” Diita God riita
otiichicharek, eeta haba noti sugu wopuk okworeeto. Okworee tawak, diita haba sii
God riiti hadabas boboyen mukuchichawak, nota eena Kraist riiti misoman hecho.

7 Wowak, nota diita hadabas boboy kepika tawey, no nosap awo tawaga eecha tawa. Tawak, eecha mukuchichu eeta howuk tawa hapaga boboy eeta God riitiboboy, notikasakech.
8 Eyey eemektawey, nomo ya tawa boboy notak ya tawey, wowak, nona saka heechitawak.
9 Eeta ma ye nona kapasek otiiken kikir chishi tawey, God rii nona heechikasakech. Ye nona pichawak, saka tawey, no kapasek siikasakech.
10 Eechaba eechaba nedii nota Jisas riiti har maban yeechi chishi tawak, no eecha hikitu no maba habar. Nota Jisas riiti hapaga tawa mesiiken noti hak tawa mabak mukuchiken eena eecha otiito.
11 Eechaba eechaba nota chishi tawey, Jisas riiti hik no haken otiito. Jisas riiti hapaga tawa mesiiken noti hak tawa mabak mukuchiken eena eecha otiito.
12 Haken otii tawa boboy sii noti inyakak yo otiito. Wowak, eechaba eechaba tak tawa boboy sii kwoti inyakak eeka otiito.
13 Mashi keyir maji eecha wocho: “Ada hiki siitiichicharek, eena ada bar.” Hikisiiti-ichichawa spirit riita notaka eecha tawak, no siitiichiba tawey, no babato.
14 No hikitu God riipa Harapa Jisas riina yeechi awasen yesokwarega, rii nona riitaka eechaba yesokwabakiita. Wonyak, nota kwotaka riitaka eecha yopo wuchi yikiita.
15 Diita eyey boboy ye sokwa tawey, kwona kiyatayeken eena sokwato. Wowak, God riiti rukusii tawa boboy, sii mak i yo yatanak, kawka nokwapa nokwapa ma mima ye God riina woshia tanak, riina maji ba tanak, God riiti hin yesokwa takiita.

NOMOYA HIKI TAWA BOBOY SIIPA GOD RIITI HADABAS BOBOYEN GEENYIK YESOKWAKIITA

16 Eena nota diita yon heechikasakech. Ayo, noti maba sii kapasek siik otiito. Wowak, noti spirit eechaba eechaba nedii sii akar kepi sokwato.
17 Eeta nomoya tawa boboy siipa notak ya ameda siikiita. Siipa yo otiiniga hadabas boboyen notak eecha yesokwakiita. Yesokwanak, komas kata nomoya tawa boboy siina henyey, nopa siina kubuchey boboy hekiita.
18 Wowak, eeta boboyen noti miy hechawey, no saka he siitiichichawak. Yaho. Eeta boboyen noti miy saka hechawak, diina no he siitiichichu. Miyik hechawa boboy sii eeta ameda nedii tawa. Miyik henyan biish tawa boboy siita eeta eechaba eechaba takiita.

5

APOSEL YECHI HIKI SIITIICHICHAWA BOBOY SII EYEY MAN OTII HAPAGA SII

1 No eecha hikitu: Diita nosapek tawa maba akaga tawey, no chishi tawey, eeta aka siin diigii rabonak, God riipa nona hevenek tawa aka kepin otiichikiita. Riita otiichinga aka siipa eechaba eechaba tak tawa aka.
2-3 Apa no diita akak tawey, no visuwutu. Noti hevenek tawa aka siina nota yaken gegiya tawey, siita ya nona siivataibyega eecha ruwuken. Ruwunak, nota biish shebo shebo maba sobo takasakech.
4 Ayo, nota diita nosapek tawa mabaka eecha tawak, nota nomoya tawak, no visuwutu. No diita nosapek tawa maban heechiken hikikasakech. No howuk tawa maban ruwuken gegiyato. Ruwunak, noti kwopa sii tawa maban eechaba eechaba tak tawa boboy sii eena a hama seechikiita.
5 God riita Holi Spiriten nona ha tarek, nona eechaba eechaba bobyen sayarechir. Worek, rii nona mukuchir riiti hadabas boboy kepin nona komas hakaiita.
6 Eecha tawak, noti sugu wopu eena anabeyitu. No hikitu noti maba sii eeta noti akaga eecha tawak, no Harapa Ma riiti akamak yikasakech.
7 Yaho. Apa nota diita nosapek chishi tawak, no hiki siitiichichu. No riina hekasakech.

8 No wugu wopu eena anabeyitu. Anabeyi tawey, no diita maban heechiken gegiya
tawey, no Harapa Ma riiti eemek iken hikitu.
9 Wowak, no diita nosapek taney, riiti eemek taney, nota Jisas riita inyaka kowya hiki
taken, eena gegiyato.
10 Eyey ma ye sa i Kraist riiti misomak siitiinak, riipa anasakiita. Wonyak, yecha otii
tar yo woyek yepa yan eecha yakiita. Rii kapasek yon riiti mabak otii tari, rii kapasek
yan yakiita. Rii kepi yon riiti mabak otii tari, rii ya kepin yakiita.

MA YECHI YON OTIICHINYAK SA GOD RIITI INYAKABAK CHEGIIK SII

11 No hikitu Harapa Ma riina akii tawa boboyen. Eena nota ma yechi inyakan
dareboyenak, ye sa hiki siitiichi. God riita nona he hamato. Wowak, ada gegiyato
kwota ana eechaba hecho.
12 Nota kawka kwona noti hin yesokwachikasakech. Yaho. No kwona maji kawen
hanak, kwota na nona hehar hiki ta. Wowak, kwopa nona ragiichikiita. Wonyak,
kwopa kiki sowa kwo hin mayama ragii tawa man, awasen bakiita. Diita yikadey ma
sugu wopun hechiniga bakasakech.
13 No kapo hikisha taney, eeta God riiti hik hikishato. No kapo nagwa nagwa hiki
taney, kwoti hik kiyatayeken, eena no nagwa nagwa hikitu.
14 Kraist riiti rukusii tawa boboy siita nona siitii kowu tawak, eena no yo otiito. Apa
no hikitu ma por rii eyey ma yechi kapasek boboyen hachir. Hachirek, eyey ma ye eeta
riitaka eecha habar. Eena Kraist riiti rukusii boboy sii nona siitii kowutu.
15 Diika tawa ma ye saka yechi noboban sumowuken, eena Kraist riita eena harek.
Rii harek, God riita ma miman kiyatayechichaken riina yesokwa yichirek, eena ma
yecha sa riiti hik chishi tanak, riina sumowutu.
16 Eecha tawak, apa no kawka mashi ma yechi nobok ma yenya apo diigii
hekasakech. Mashi no eecha tarek, Kraist riiti hin nota ma yechi nobok apo diigii
hecharek, apa no saka eecha otii tawak.
17 Ma por rii i Kraist riitaka eecha bogiiney, riipa akar kepi siikiita. Mashi boboy siin
kwoyava yichiwak, rii eeta akar sowa.
18 God riitaba diita boboy yechi mu. Mashi nota riitaka yabu pi ma tarek, apa riita
Kraist riitaka nona otiiniga no eeta sugu wopu podatebak siir. Worek, rii yon nona har.
Harek, nota otiichichawak, akar ma yechaka Kraist riiti nareboy siikiita.
19 Nota sawo tawa maji sii diitata: God riita Kraist riiti nobok riita mayama nokwapa
nokwapa maka nareboy siiken eena otiir. Mashi ma yecha kapasek boboy otii tarin,
God riita eena kawka hikikasakech. Wowak, riita maji kepin nona harek, apa no hikitu
eeta nobok riita yen otiichichawak, ye riitaka nareboy siito.
20 Eena nota Kraist riiti kujan yeechi sawoto. Sawo tawak, God riitaba noti kujan
eyey man uwato: “Kraist riiti hik nota woyasachiyasato: God riina na heechinak,
riita sa kwoti inyakan dareboyenak, yabu pichawa ma nobo na heechinak, kwota God
riitaka podatebak sii.”
21 Diita ma rii kapasek boboyen otii makasakech. Noti kapasek boboyen God riita
yeechi riiti mabak yichirek, rii kapasek boboy tawa maga eecha siir. Wowak, apa nota
God riiti nagwa nagwa tawa ma Kraist riitaka eecha siiken eena otiir.

6

EYEY APOSEL YE EETA YON HARAPA NOMOYA TAR

1 Nota God riitaka yo eecha otii tawak, no kwona woyasachinyasato: kwo God riiti
rukusii tawa boboyen yatarin opoche biish neekitanakech.
2 God riiti maji na meeji:
“Kepi tawa nediik kwota barmajin ada meejito.
Yesokwa yichik tawa nediik ada kwona kiyatayetar.”

Na meeji: Apa diita nedii eeta God riiti hadabas boboyen ya nedii. Apaeeta man yesokwa yichi tawa nedii!
3 No yuyato anadii mak noti yon wosoboyenan, eena no saka ma yechi hiki tawa nobon otii kapasek siitawak.
4 Yaho. No God riiti yon otii tawa wakasa ma tawak, nota oboy kepiban mukuchichawak, eena kapasek boboy sii nomoya tawa boboy sii otii hechawa boboy sii notaka ya tawak, no eena nomoyeechi heechinak, sakakasakech.
5 Ye non pichawak, pokii jichu. Yabu pi ma ye nona kikir uwa kikireto. No harapa yon otiito. No hehar wakasakech. No eechabak haniga tawa.
6 No eechaba eechaba apoma tawa boboy kepin hokwa sokwa tawa boboyen eena neekitu. No ow ameya otiikasakech. No eyey man hehareto. No Holi Spirit hapaga bobyeka eecha tawa. No rukusii tawa boboyen heharsawo mukuchichu.
7 No maji siikenhen geenyek kwodii wocho. No God riiti yon riiti hapaga tawa boboyek eeka otiito. Nagwa nagwa kepi otii tawa boboy eeta noti yabu. Diina nota yeechiniga akar man pikiita. Akar ma ye nona pinyey nota diina yeechi eeka awasen pikiita.
8 Ma kaw ye noti hin yesokwa tawak, kaw ye noti hin dagiir poyetu. Ma kaw ye nona magiir chichawak, kaw ye noti yon maji kepi bato. Ye eecha hikitu no woshepii tawa ma. Yaho. No maji siikeneban ba tawa ma.
9 Ma kaw ye nona hekasakech. Wowak, nokwapa ma ye nona hecho. Nota hak otii maga eecha tawey, wowak, kwo hecho no eechaba tawa. God riita nona kapa meeji tawa boboyen ha tawey, ii nona nagwa nagwa eecha otii tawa, no hakasakech.
10 Nota eechaba inyaka nomoya tawey, wowak ii nota kwoya hikitu. No kiiriisiiposii maga eecha tawey, wowak nota akar man nokwapa nokwapa boboyen kiyatayeto. Nota diita nosap tawa boboyen neekinan biish tawa maga tawey, wowak, nota eyey boboyen neekitu.
11 Kwota Korin ma kwona wocho: Nota kwona geenyik kwodii wo mukuchichar. Noti sugu wopu eyey kwotaban hatar.
12 No noti sugu wopun egesiikasakech. Yaho. Kwota keena kwoti biin nona egesii tarek, kwo nota bii podatebak takiisakech.
13 Apa ada kwona apoko riita yikapwan wochawaga eecha wocho: Nota kwona otii tawa aboga kwo na nona eechaba otiita. Kwoti sugu wopun na tagwa seechi!

KWOTAKA NOTAKA EETA HOLI AKA

14 Kwo opoche hiki siitiichinyan biish tawa ma yechaka eecha bogiichi mesh mesh chishitanakech. Yaho. Kapasek boboy siitaka kepi tawa boboy siitaka piir yo chegiik otiikasakech. Boyega yamaka niyika kiki takiita?
15 Boyega Kraist rii Gaba riitaka inyaka kikibak takiita? Boyega Jisas riina hiki siitiichichawa ma riitaka hiki siitiichinyan biish tawa ma riitaka piiri sugu wopu podatebak tawa?
16 Boyega nota God riiti holi akan Gaba yechi akaka eecha heechikiita? Kwota hecho nota eeta God riiti eechaba eechaba tak tawa holi aka. Mashi God riita eecha wor:
“Anapa yechaka eecha tanak,
Yechi nediik chishitakiita.
Wonyak, ada yechi God siinak,
yepa eeji ma mima siikiita.”

17 Harapa rii kawka eecha wor:
“Kwo yenya na heechi sokwa akar eemek saniga sii.
Kwo keha tawa boboyen na heechi.
Heechinak, ada kwona yakiita.

18 Anapa diika kwoti Apoko tanak,
kwopa eeji ma mima yikapwaga eecha siikiita.
Harapa Hisaw Mayaka God rii eecha wocho.”

7

1 Eeji yaka kumwoy, God riita mashi nona wotar yar maji notaban wo teechirek yar. Eena nota na noti eyey maban otiikeha tawa boboyen na kayek heechinak, nota apoma kepi siikiita. Nota na God riina akii tanak, no holi ma siikiita.

KORIN MA YE YECHI INYAKA DAREBOYEREK, PO RII INYAKA KWOYA HIKIR

2 Kwota kwoti inyaka wo tagwachi nona heechi. No ma poren kapasek otii nediikasakech. No ma poren kapasek otiikasakech. No saka ma poren woshepiichi riiti boboyen sobo woshi yatawak.

3 Ada kwona ba diimakasakech. Yaho. Ada eecha wor nota kwona rukusiito. Rukusii tawak, kwota hak otiiney, nota keena kwotaka eecha hakiita. Kwota sobo taney, no eechaba kwotaka sobo takiita.

4 Ada kwona geenyik kwodii wocho: Ada kwona kwoya he ragachichu. Eeji bii nomoya tawa nedii ada kwona hiki tawak, ada anabeyichi siitiichi kwoya hikitu.

5 Ayo, nota Masedonia nosapek iyayari, no saka yi hapakarek. Yaho. Nokwapa nokwapa nomoya tawa boboy notabak yar. Nota akar man ow maji batarek, inyaka sii akii tar.

6 Wowak, ma bii nomoya taweyn God riita otiiniga bii eshar tawa. God riita Taitas riina heechirek yar. Heechirek, yarek, notabii eeta kwoya hikir.

7 Rii yarek, ana kiyapochir. Ada riiti maji meejibari, sii eeji bii otii hageyegar. Rii eecha wor kwota riina kiyapowu tar. Rii eecha wobar kwota eeji misoman heken gegiyarek, kwota adaka eecha taken eena hiki tar. Ada eena meejirek, ada kawka kwoya hiki tar.

8 Ada hikitu. eeji jey sii kwoti inyaka wopun i kapasek otiir. Otiirek, worek siikayek sii! Ada kwona inyakapwa hikikasakech. Yaho. Mashi an bii nomoya tar. Apa biish. Ada hiki tar eeta jey sii i kwona ameda kada nedii kwona i otii nomoyar.

9 Apa ada kwoya hikitu. Apa ada kwoya hiki tawey, kwoti bii nomoya tawa boboyen kwoya hikikasakech. Yaho. Kwota inyaka dareboyerin eena ada kwoya hikitu. Ada hikitu bii nomoya tawa boboy God riita har. Harek, eeta boboy sii kwona kaw kapasek otiikasakech.

10 Yaho. Nomoya tawa boboyen God riita otii tawak, nota eeka inyaka dareboyeto. Eeta yikadey nobok God riita nona awasen yato. Eena no opoche God riita otii nomoya tawa bobyen hiki tanakech. Wowak, diita nosap sii otiiniga bii nomoya tawa boboy sii ha nobon takiita.

11 Kwota na hiki ta: God riita kwona ha tar bii nomoya tawa boboy sii kwona otiirek, inyaka hikirek, kwo yo otiir. Sii otiiniga wohegi yarek, eeta mukuchichu kwo sokwa kwoti inyaka eeta kepi wey siir. Sii inyaka henoko otii tawa boboyen mukuchichu. Eeta mukuchichu kwo eena God riina akiito. Kwoti inyaka nona heken keyatar. Wowak, kwota kwona kapasek otii tar ma riina pichiniga hehar hamar. Kwo eeta eyey yo otiitarekkwo kepi otiitar. Wowak, kwo kapasek boboyeka takasakech.

12 Ayo, mashi ada diita jeyen kwona keyichir. Ada diita jey keyiri, man kapasek otiir ma riiti hin saka keyirek, eeta ma riina kapasek otiirin riina keyibakasakech. Akar boboy eeta tawey, eena ada kwona keyir. Kwota nona God riiti misomak rukusii tawa boboyen kwona mukuchiken eena ada keyir.

13 Kwota eecha otii tawa boboyen no herek, sugunoti wopun otii kwoya hikitar.

Noti sugu wopu eshartawey, sii eechaba tawak, nota eena kwoya woy hikitu. Kwo Taitas riiti spiriten otiiniga yi hapakarek, rii eechaba kwona kwoya hikitu. Nota eena herek, no eechaba kwoya hikitu.

14 Mashi ada kwota otiir boboyen riina geenyek yesokwa mukuchir. Ayo, worek, ada
eeji majin hiibiya yakasakech. Eyey maji nota kwona wochawey, eeta siiken. Eechaba
tawak, nota kwoti hin Taitas riitaka yesokwarek, sii eeta geenyi woyek siir.
15 Taitas rii kwotak iyarerek, kwo akii nubu nubuchi riina komas yarek, kwo riiti
majin sumowur. Rii eena eechaba hikitarek riiti inyaka rukusii tawa boboy sii kwona
kawka kiyatayeken sokwato.
16 Apa ada hiki siitichichu kwopa eechaba eechaba hiki siitiichichakiita. Eena ada
kwoya hikitu.

8

KRISTEN YAKA KUMWOYEN KIYATAY TAWA ABO

1 Nota kwota hikiken eena wocho God riiti rukusii tawa boboy sii Masedonia nosapek
tawa Kristen mak yesokwato.
2 Harapa nomo yechak ichawey, yechi sugu wopu eena otii otii hechar. Yekiiriisiiposii
ma tarek, ye harapa kwoya hikitarek, ye anadii man rukusii tarek, ye mani yan harapa
ya yopo yichi har.
3 Ada kwona wocho: Ye yechi inyaka saniga saniga hikichi eeta moni yan yopoyichir.
Ma ya harapa tari, rii harapa siina hari, ye anadii andiika eechahar.
4 Ye eechaba eechaba uwatar nota yenya kiyatayenak yechi yaya yopohichi tawa
boboyen akar man yecha kiyatayebateken. God riiti ma miman.
5 Yecha otiitar abosii nota hiki tarin, dagiir poyer. Mapo yecha mayama Harapa Ma
riina har. Harek, ye God riiti hiki tawa nobo sumowu tarek, yecha mayama nona
eechaba har.
6 Eena nota Taitas riiti inyakan tagwarek, riita tasiir yo rukusii tawa boboy sii i kwoti
nediik hamaken otiikiita.
7 Kwo eyey boboy otii tawey, eeta kepi boboy siiken. Kwo Jisas riina hiki
siitiichichawey, maji sawo tawey, harapa hokwa sokwa boboy tawey, akar man
kiyatayeken tawey, nona rukusii tawey, ii kwo harapa yo otiito. Eecha otii tawak, apa
na kwota rukusiiniga ha tawa boboyen eecha na otii ta.
8 Ada kwona o majin hakasakech. Yaho. Ma kaw ye akar man kiyatay taweyn, ada
kwona mukuchiwey, ada kwoti rukusii tawa boboyen ada heken, eena ada kwona bato.
9 Noti Harapa Ma, Jisas Kraist, riita rukusii tawa boboyen kwo her. Ayo. Rii boboy
nokwapa nokwapa tari, rii mayama otiirek, rii eeta sokwa kwoti hik kubuchey ma siir.
Rii eecha otiiniga kubuchey ma icahawa nobok siirek, wowak, apa kwota nokwapa
nokwapa boboy hadabas sagiika eechaba siikiita.
10-11 Ada kwona eeji inyakak tawa majin kwona mukuchichu: Mashi sukwiya pochik
diita yon kwo otiiri, apa na eena otii hama. Kwota mapo diita yikadey yo eena hikichi
tasiir. Kwo mashi diita yon ameya hikichi tasiirin kwo na eechaba eena ameya otii
hama. Kwo diita yon mashi otiiken hikiri, apa eechaba na ameya hikichi hama seechi.
Boy tawey, na otii!
12 Ma rii boboyen haken gegiya tawey, eeta yikadey boboyen God riipa eena yakiita.
God rii hecho eeta ma rii eyey nokwapa boboyeka eecha tawey, eeta ma rii inyaka kepi
hikichi hak otiiney, God riipa yakiita. Rii boboy doponan biish taweyn, riipa eechaba
otiikiita.
13-14 Ada saka akar ma yo eshar heechi kwona nomoya tawa yon ha tawak. Wowak,
kwo nokwapa nokwapa boboyeka tawey, eeta kepi anadii ma ye dopo taweyn na
kiyatay. Wowak, komas, kwota dopo tanak, anadii ma yecha nokwapa tanak, ye kwona
kiyatayekiita. Eeta yikadey boboy siipa kwo yechaka eecha kiki siikiita.
15 Mashi keyir maji eecha wocho: “Ma ye aboboyen harapa yari, ye harapa
takasakech. Ma ye karakada aboboyen yari, ye kawka dopokasakech.”

YO OTII WAKASA MA KAW YEPA KORIN AKAMAK IYAREKIITA

16 No Godriina woshiato. Riita Taitas riina otiichirek, no kwona kiyatayeken gegiya
tawaga, rii eechaba gegiyato!
17 Ayo. Rii noti majin sumowutu. Wowak, rii eechaba eeta yon otiibaken gegiya
tarek, rii sanig hikichi kwotak ir.
18 No kumwoy por heechinak, riitakaeecha iken hikitu. Eyeyllotu ya tawa eem eeta
kumwoy rii God riiti hadabas majin kwodii wocho. Rii kwodii wochawa hik eecha
tawa.
19 Ada majikaw bak: Lotu ya tawa ma ye riina hisiirek, rii notaka eecha chishi tawak,
nota God riiti rukusii tawa yon Harapa riiti hadabas boboyen mukuchichu. Nota ma
yenya kiyatayeken eena mukuchichu.
20 God riita nona boboy kepin hari, nota na eeka eshar hehar na chishi ta. Iipa akar
ma yepa nona maji kasasek bakiita.
21 Nota na hiki tawey, kepi weyiban hikichi otii ta. God riiti misomak, ma yechi
misomak, eeka na eecha otii ta.
22 Nota noti kumwoyen wo heechinak, riitaka eecha ikiita. No nokwapa nokwapa
nedii otii otii heri, rii hapaga siichi anabeyichi nona kiyatayeke notii tar. Aparii hiki
siitiichichu kwota God riiti harapa yo otiitaken, eena rii way kwona kiyatayeken ik
otiito.
23 Taitas yo majin an bako: Rii eeta eeji nareboy kepi tawak, sicha yo mesh meshotii
tawa ma. Noti kumwoy piiriina kwo napa eecha hiki piir otu ya tawa ma yechi yo otii
tawa ma. Tawak, piir Kraist riiti hin yesokwato.
24 Kwota na kwoti rukusii tawa boboyen yenya na mukuchicha. Yepa eeta kwoti yo
mun hechi kwoya hikinak, otu ya tawa ma yepa hekiita nota kwoti hin yesokwa tawey,
nota hehar otiito.

9

KRISTEN KIYATAY TAWAYAN MAJI

1 Kwo God riiti ma miman kiyatay tawa ya God riina ha tawey, boyewak ada diita
maji kawka bak?
2 Ada hecho kwota kiyatayebaken, eena ad kwoti hin Masedonia ma yenya
yesokwachir. Ada mashi eecha wor: “Akar sukwiya pochik Akaia ma ye yan
kiyatayeken sayarer.” Kwota yon yesokwa tawa mu sii eeta Masedonia ma yechi
inyakan tagwa powur.
3 Ada kwoti hin mayama yesokwanak, opoche ada bar maji shebo shebo majiga
heechitanakech. Wowak, ada yenya worebag, kwopa sayaretakiita. Eena ada diita
kumwoy yenya heechinak, kwotak ikiita.
4 No kwota otii tawa abon hiki siitiichibato. Eena ada wocho Masedonia ma kawka
yepa adaka eecha yanak, kwota otii tawa tobon henyak, kwopa hiibiya yanak, anapa
hiibiya yabakiita!
5 Eenaada diita kumwoyen wohegiya heechinak, mapo i kwona wonyak, kwota
mashi hak wotar yan sayaretakiita. Wonyak, ada iyarenak, adapa yan yeechi ye ikiita.
Wonyak, kwo eecha otiiney, ii eeta mukuchichu kwodiita yan hatari, kwoti inyaka
wopu hikisiitiichicharek eena kwo har. Saka kwona hegiyarek, eena harek.
6 Kwota na diina hiki ta: ma ye karakada aboboyen chinyey, iipa karakadaba yakiita.
Harapa aboboyen chinyey, riipa harapa aboboyen awasenyakiita.
7 Kwo por saniga saniga na inyakak hikichiniga ha. Opoche inyaka kwotay hikichi
hatanakech. Opoche eecha hikitanakech hegiya tawak, eena hato. Eeta ma rii kwoya
hikiniga ameya hatawey, God riita riina rukusiito.

8 God riita eeta kiki sowa riipa kwona rukusii tawa boboyen hanak, kwo kwoti boboy
sagii nokwapa nokwapa tanak, kwota eeta kiki siikiita nokwapa nokwapa yo kepin ha
pwoy pakatakiita.
9 Mashi keyir majir eecha wocho:
"Diita ma rii boboyen rabo ya payechiniga,
rii kiiriisiiposii tawaman eena hato.
Riiti nagwa nagwa otii tawa boboy siipa riitaka
eechaba eechaba takiita."
10 God riita aboboyen siiken chichawa boboyen ha tawak, rii aboboyen habato.
Kwota nagwa nagwa otiitaney, hak otiiney, God riipa eyey chichawa siiken kwona
hanak, kwo chichanak, rii otiichinyak, kepi sokwanak, kwo nokwapa nokwapa sagiin
yakiita.
11 Riipa otiichinyak, kwo nokwapa nokwapa boboy sagiika siinak, kwo eeka kiki
siinak, kwo nokwapa nokwapa anadii man hatakiita. Wonyak, nokwapa nokwapa ma
ye notaka God riina woshia takiita.
12 Kwo eecha otii tanak, God riiti ma mima yecha dopo tawa boboyen kiyatay tanak,
ye kiki siinak, ye God riina eechaba harapa woshiaba takiita.
13 Eeta yo kwota yaka kumwoyen kiyatay tawey, siipa geenyik sokwakiita. Wonyak,
yaka kumwoy hikikiita: Kwo God riiti majin hehar sumowu tawak, Kraist riiti hadabas
majin sawoto. Yepa kwota yenya ha tawa boboyen hechi anadii man ha tawa boboyen
hechi wonyak, yepa God riiti hin yesokwa takiita.
14 Wonyak, yepa hikikiita God riiti rukusii tawa boboy kwotaka eecha harapa tawa.
Wonyak, yepa kwona God riina maji ba takiita. Yepa kwona rukusii takiita.
15 God riita nona ha tawa boboyen eena nota saka kiki siinak maji bak wonyak. Riina
na woshia ta.

10

POL RII APOSEL YENYA DAGIIR POY MAJI KAPASEK BARIN RII EENA AWASEN BAR

1 Ada Pol, an kwoti inyakan tagwanak, Kraist eshar tawa nobon hehar tawa nobon
na he. Ma kaw ye eecha hikitu: Pol rii notaka bana tawey, ii riieshar majik bato. Rii
yapak i sowey, ii rii harapa majik uwa bato.
2 Ada kwona woyasaya chiyasa hecho: Ada kwotak yanak, kwo na ow poy siita. Ada
kwona woyasaya chiyasa hecho: Ada kwotak yanak, kwo na ow poy sii ta. Ada kwotak
yaney, hapaga majin banan yuyato. Wowak, ma kaw ye eecha hikitu ada diita nosapek
tawa nobok chishitu. Eecha hiki tawey, ada yenya harapa majika eecha tawa.
3 Ayo. Nota diita nosapek tawa. No tawak, no saka nosap tawa ow anapichawak.
Yaho.
4 Eyey ow ana pichawa boboy noti neeki tawey, sii nosapek tawa boboyekasakech.
Yaho. Nota neeki tawa yabu eeta God riiti hapaga tawa yabu. No neekichi sheji hapaga
taweyn reekichi ikiita.
5 Nota yecha woshepii majin yareekito. Eeta boboy sii diitanosapek harapa howu
tawey, sii God riina hikichi hokwa sokwa nobo eena dasiipiitawey, eena nota diigii
poyetu. No ma yechi inyaka wopun hehar poko jichawak, otiichichawak, ye Kraist
riiti nobon sumowutu.
6 Kwoti noti majin hehar meejichi sumowu hamanak, anapa God riiti nobon
nasawoytawa ma yen pichiniga heharekiita.
7 Kwo eeta boboy kwoti miyik hechawey, na hehar he siitiichi. Ma por rii kwoti
nediik tanak eecha wonyey, "An Kraist sumowu tawa ma?" Wonyey, ii riisa mayama
eecha hiki ta: No eechaba tawa.

8 Harapa rii nona siitii kowu tawa boboyen otii hapaga sii tak. Ii kwona kapasek
otiikasakech. Ada diita yon eeji hin mayama yesokwa taney, ada eena hiibiya
yakasakech.
9 Ada yuyato kwota keyichi ha tawa jeyn hechi akii inyakan hikinakech.
10 Ma por rii kapo eecha wocho: “Rii jey sii eeta nomoya tawak, maji hapagaka tawa
jey. Wowak, riimabaka notaka tawey, rii arobaro ma tawak, ri maji eeta kubuchey
maji.”
11 Eeta yikadey ma riisa hiki: Ada jeyek keyichi hawa maji sii eeta ada kwotak yanak,
bana majibaga eecha tawa.
12 Diita yikadey ma ye yechi hin mayama yesokwa yichi tawak, ye hikishato.
Diita yikadey ma ye yecha otiitawa boboyen homochi hecho. Yecha yechaba yech
anasa hecho. Yecha otii tawey, nopa saka noti boboy kadiichi yechi boboyeka eecha
kadiikiitawak. Yaho. Nopa saka yechabaga eecha siikii tawak.
13 Wowak, nota noti hin yesokwa tawey, opoche no harapa yesokwatanakech. God
riita kubu rabochir. Nota eeta woyek yesokwa takiita. Nota diita kubu God riita rabor
woyek, no sumowu i yo kwotaka eecha otiito.
14 Kwo eeta diita kubu rabor wok tawak, nota kwotak yarek, no saka hapoyediichi
sabak iyarerek. Eeta nedii nota Kraist riiti hadabas maji mapo kwotak yayar.
15 Wowak, nota saka God riita rabor kubun hapoyediichiakar ma yecha otiir yo hin
saka yesokwa tawak. Yaho. Nota gegiyato kwoti inyaka hiki siitiichichawa boboy siipa
harapa siinak, nopa kwoti nediik kwotaka kawka harapa yo otii takiita. Wonyak, nopa
eeta God riita kubu rabor wowoyek no yo iibak otiitakiita.
16 Wonyak, nopa God riiti hadabas maji akar akama kwoti kumakinyik tawey eena
sawotakiita. Nopa otii tanak, nopa saka akar ma yecha otiir yon hapoyediichiniga nota
noti hin sobo yesokwakasakech.
17 Wowak, mashi keyir maji eecha wocho: “Ma por rii boboy hin yesokwak otiiney,
ii sa Harapa riita otiir boboy yechi hin yesokwa.”
18 Wowak, eeta ma riita riiti hin mayama yesokwa taney, riipa God ri misoma
hikasakech. Yaho. God riita ma por riiti hin yesokwaney, eeta ma riitaba eeta harapa
hika eecha siikiita.

11

POL RIITA WOSHEPII TAWA APOSEL MAJIN BAR

1 Ada gegiyato kwota na ana heechinak, ada ameda maji hikisha bak.
2 God riita kwona hikichi yaken rukusiitawaga ada kwona eechaba yaken otiito. Kwo
eeta omunyegu mima kepiga eecha tawa. Tawak, ada keena ma poren hisiichi riina
heechiken gegiyato. Eeta ma rii eeta Kraist.
3 Ada akiito. Hopo riita iv siina woshepiichirek, siita nobo kapasekiik irega, kwopa
kapoeechaba otiibakiita. An akiito yecha sabwi woshepii tanak, kwo kapokwoti
inyakan otii kapasek siichi kwo Kraist riiti noboban heechikiita. Kwota kwoti eyey
boboyen Kraist riina har.
4 Ma kawpor rii kwotak yaniga woshepii tawa Jisas riiti maji no saka sawotarek,
kwona sawoney, wonyak, kwo ameya sumowukiita. Kwo eecha otii tawey, kwo akar
woshepii tawa spirit yato. Eeta spirit rii saka kwota mashi yar Spiritega eecha tawak.
Kwo eecha otii tawey, kwo akar woshepii “maji kepin” yato. Eeta “majikepin” siisaka
kwota yatar maji kepiga eecha tawak.
5 Na meeji. Ada kwoti “Harapa aposel hisaw” yechi kuruk takasakech.
6 Ayo, ada majin ba tawey, ada hehar maji bakasakech. Nota ba tawey, ada hokwa
sokwa nobo somoyekasakech. Kwo hecho eyey boboyen nota otii tawey, ii no kwona
eyey mukuchi hamato. Eyey nedii.

7 Kwota hecho ada God riiti hadabas majin sawo tawey, ada eeka yan yakasakech.
Eeta yikadey nobo sii ada eeji hin mayama dagiir poyichi kwona yesokwato. Eeta
boboyen ada eecha otii tawey, kapo boy ada kapasek boboy eecha otiito?
8 Ada kwotana yo otii tari akar lotu ya tawa ma yecha ana hatar ya sii awasen ana
kiyatay tar. Ada anadii ma yechi yan hiyik yanega eecha yeechi kwona kiyatay tar.
9 Mashi ada kwotaka eecha tarek, ada kwona yan haken wohekasakech. Masedonia
yaka kumwoy yecha yarek, ada dopotar boboyen yecha kiyatayer. Ada mashi kwona
nomoya boboyen hakasakech. Komas ada eechaba kwona otii nomoyakasakech.
10 Kraist riiti omutiik tawa maji siiken sii adaka eecha tawa. Tawak, ada kwona
siiken wocho ada eeji biisii raga tawa maji sii Akaia nosapek i ye ya tawak,
anachekekasakech.
11 Boyewak ada kwona eecha wocho? Kapo ada kwona rukusiikasakech. Yaho. God
riita hecho ada kwona rukusiito.
12 Ayo ma kaw ye yechi hin mayama yesokwa nobon yesha ye itu. Ye wocho ye eeta
nota otii tawabaga eecha otiinak, eeta ma mima yechi misomak yakiita. Apa ada yechi
nobon dasiipiitawak, anapa eechaba otiiniga kwoti yan saka yakiitawak.
13 Eeta yikadey ma ye eeta woshepii tawa aposel. Ye woshepii tawa yon otii tawa ma.
Ye yecha mayama dareboyechiniga ye eeta Kraist riiti aposel siikenega eecha hecho.
14 Nago, kwo opoche eena negiirabotanakech. No hecho Gaba riita mayama
dareboyechiniga nobo kepiban mukuchichawa ejel baga eecha siik.
15 Gaba riiti yon otii tawa ma yecha God riiti yo kepin otii tawa maga eecha siiney, ii
harapa boboyekasakech. Komas yepa ya yechi otii tar yobaga eechaba yakiita.

POL RIITA APOSELL TAREK, RII HARAPA NOMOYANIGA TAR

16 Ada mashi eecha barek, apa ada kawka bato. Ma por rii opoche eecha
hikitanakech ada hikisha tawa ma. Ii sakayekasii wowak, kwo eecha hikiney, ada
hikisha tawa ma. Wowak, ii na heechinak, ada eeji hinkaw mayama yesokwatak.
17 Ada diita majin ba tawey, dii Harapa Ma riiti kujak saya tawa majin bakasakech.
Yaho. Ada hikisha maga eecha tawak, eeji hin mayama yesokwato.
18 Nokwapa nokwapa nosapek tawa ma mima ye yechi hin mayama yesokwa tawak,
ada eena eechaba eeji hin mayama yesokwabato.
19 Ayo, kwo eecha hikitu kwo inyaka kepika tawak, kwo hikisha tawa ma yechi majin
meejito!
20 Ma kaw ye kwona ya kwona harapa yon naney, kwona dagiir poyechi kwoti boboy
sagiin yaney, kwona otii hikishaney, kwona mey hechi kubuchey ma wonyey, kwoti
wagiin biiraw naney, kwo heechinak, sa eecha otiito.
21 No arobaro sowak, eena otiik otiiwey, wowak, no hiibiya yawa.

Ma kaw ye yechi otii tawa abon hapaga siichi raganiga wonyey, ada eechaba kwona
raga ba takiita. Ada hikishaba takiita.
22 Yecha kapo Hibru tawa? Ada eechaba Hibru siiken tawa. Ye kapo Isrel ma tawa?
Ada eechaba Isrel ma tawa. Ye kapo Ebraham riiti neja? Ada eechaba Ebaraham
riitineja.
23 Ye kapo boy Kraist riiti yo otii wakasa ma tawa? Ada hikisha tawa maga eecha
bato ada Kraist riiti yon yenya dagiir poyer. Yo mayakan ada yenya dagiir poyer. Ada
poko jicharin yenya dagiir poyer. Eeta ma ye ana harapa poko kubu pichari ada eena
dagiir poyer. Eechaba eechaba nedii ada eechaba hak otiitar.
24 Yokotapa nedii Ju ma ye ana pi 39 kubuk pir.
25 Yadii piiriichar ana kubuk pichar. Nedii pochi ye ana papak rabo tar. Piiriichar
nedii jabiir guburek ada somakwotii tawa pak saka irek. Yadii pochi, niy pochi ada
samakwotii tawa pak gayi tar.

26 Eechaba nedii ada yapa eem nobon chishi tar. Chisi tarek, ad uku yik hak otii tar. Hiyi ya tawa ma yechi tapak haken otiir. Eeji ma apoma Ju yecha ana kapasek otiiken otii tar. Biish tawa ma ye ana kapasek otiiken otiiba tar. Ada harapa akamak haken otii tar. Ada ma biish tar eemek haken otii tar. Ada somakwotii tawa pak haken otii tar. Ada woshepii tawa yaka kumwoy yechi tapak haken otii tar.
27 Ada nokwapa nokwapa harapa yo otii tar. Eechaba nedii ada niyi yo otii tari an wakasakech. Ada eecha ha tari uku aken borowaga reeka siitar. Eechaba nedii ada aboboyen, wa akan, siivatabin, dopotar.
28 Ada akar boboyen bakasakech. Yaho. Eechaba nedii nokwapa nomoya tawa boboy ana ya gamu poye tar. Eetata: ada eyey lotu ya tawa ma yenya ada hiki tar.
29 Ma por rii arobaro ma siiney, ada eechaba arobaro ma siibakiita. Ma por rii kapasek boboy eecha sakaney, ada eena inyaka kwotay hikitu.
30 Akar nobo tanan siiney, anapa eeji hin mayama yesokwa takiita. Anapa eecha wokiita ada arobaro ma soweyn eena anapa eeji hin mayama yesokwa takiita.
31 God rii, Harapa Jsias Kraist riiti Apoko rii hecho ada woshepiikasakech. Riiti hibanna eechaba eechaba yesokwa ta.
32 Ada Damaskas harapa akamak eeka tarek, aka tabo yima Aretas riiti gavman ma rii ow nobo reekii tawa mayon nuburejak siitiichichar. Ana poko jiken eena siitiichichar.
33 Worek, eeji yaka kumwoy kaw ye ana wosahaya kwow woyechi ana aka yama supuk yesokwachi heechirek, an saka nosapek siitiichi ir.

12

POL RIITA SUKWIYARI, GOD RIITA RIINA NOKWAPA MAJIN MUKUCHIR

1 Ada keena kawka eeji hin mayama yesokwato. Ayo, eeta yikadey boboy siipa ana saka kiyatayekiitawak. Wowak, ada suku kawen veenyi tawa maji kawen Harapa Ma riita kwodii wo mukuchirin sawok.
2 Ada her Kraist riiti ma poren mashi 14 sukwiya siirek. God riita riina yeechi God riiti eemek ye yo ye ir. (Ada eecha hikitu kapo rii maba aru heechi akar maban yar, kapo diita mababak tar. An saka hechawak God riitaba keena hecho. An hekasakech.)
3 An her God rii eeta ma riin yeechi God riiti eemek ye ir. (Ada kawka wocho kapo diita mababak tar, kapo aru har. An saka hechawak. God riitaba keena hecho.)
4 Rii eecha tarek, rii eeta majin meejiri, ma boyega shecha kwodii woken wonyak. God riita riiti kujan dasiipiirek bakasakech.
5 Ada eeta ma riiti hin yesokwaken hikitu. Wowak, anapa saka eeji hin mayama yesokwatakiitawak. Anapa anadii man eeji arobaro tawa boboyen mukuchikiita. Eena ada eeji hin mayama yesokwato.
6 Ayo, ada eeji hin mayama yesokwa taney, ii ada hikisha yesha makasakech. Iipa anmaji siikeneban bakiita. Wowak, an saka eeji hin mayama yesokwatawak. Yaho. Ada yuyato ma por ana eecha wonyakech: riima kepi. Ada gegiyato kwota ada otii tawa abon hechanak, ada kwo heba tanak, wonyak, kwopa keena ana hehar hikiita. Eena ada eeji hin kwotak saka yesokwatawak.

YIMIGA TAWA BOBOYEK POL RIITI MABAN PIR

7 Diita majin God riita ana mukuchiri, sii harapa boboy mayaka. God riita yuyato ada eeji hiban mayama yesokwabatanakech. Eena riita yamiga tawa boboyek eeji maban pichar. Ii Gaba riiti yon otii tawa wakasa ma riita adak ow ana pichar. Ii ana dagiir poyenak, anapa saka keena eeji hin mayama yesokwatakiitawak.
8 Diipiira kara nedii ada God riina woherek, riita ana eeta yikadey boboyen yeechi rabok.

9 Wowak, rii way ana eecha wor: “Eeji rukusiichi miina kiyatay tawa boboy sii eeta
miina kiki sowa. Eeji rukusiichi hehar tawa boboy sii arobaro tawa man kiyapowu
otiichichawak, rii eeta kiki sowa.” Harapa rii ana eecha wochawak, eena ada eeji
arobaro boboyen hikichi ada kwoya woy hikichi ragato. Wowak, ada meeji hecho
Kraist riiti hapaga boboy sii eeta ana gamu poyetu. Eena ana kwoya hikitu.
10 Ada arobaro siiney, ii sakayekiisii. Ma ye ana wosoboyeney, iisakayekiisii. Ada
nomoya inyey, ii sakayekiisii. Ana kikir poyeney, ii sakayekiisii. Harapayo ya tawa
nobok inyey, ii sakayekiisii. Ayo, ada arobaro tana nedii, ada hapaga siikiita. Ada
eecha otii tawey, Kraist riiti hik ad inyaka kwoya hikitu.

POL RIITA KORIN MA YENYA HIKI SIITIICHICHAWA BOBOYEN OTII HAPAGA SIIKEN OTIIR

11 Diita maji ada ba tawey, dii hikisha bato. Kwota ana wohigiya tarek, eena ada
eecha otii tar. Kwota eeji hin yesokwayega ii eeta kepi. Wowak, eecha otiikasakech.
Ayo, ada kubuchey taney, wowak, ada kwoti “harapa aposel” yechi kuruk siikasakech.
12 Ada kwoti nediik tarek, ada eshar taniga kowu tar. Worek, aposel yechi yon ada
kwotaka otii tar. Mirakel, akar God riiti yon otii mukuchichawa boboy ada kwotaka
eecha otiitar.
13 Boy boboyen an kwona saka otii mukuchirek, ada anadii Kristen ma yenya otii
mukuchir? Boboy podateba ada kwona saka woherek. Ada eecha otiirek, diita otiir
boboyen na abosuchi.
14 Apa ada piiriichar nedii iken hikitu. Wowak, an kwoti boboyen, ya higiya
yakasakech. Ada kwotaban yaken eena otiito. Yan higiya yakasakech. Kwo otii hecho:
yikapwa awi eepin boboy sayarechikasakech. Yaho, awi eepibak yikapwan boboy
sayarechichu.
15 Ada mayama hikitu eeji eyey boboyen, eeji maba, tapan, eyey kwona hakiita.
Kwoti mesek kiyatayeken eena hakiita. Ada kwona eechaba rukusii tawey, kwopa
kapo saka ana awasen kaw rukusiikiitawak?
16 Ada eecha kwotaka tarek, ada kwona nomoya tawa yo hakasakech. Wowak, ma
kaw ye kapo eecha wocho ada kwona saboy batawak, kaw woshepii maji bato.
17 Boyega eecha otii tar? Ada man heechi tarek, i kwoti bobyen kapo hiyik yatar?
18 Ada Taitas riina kwotak wochirek, ir. Irek, ada akar Kristen yaka kumwoy por
heechirek, riitaka eecha ir. Kwokapo eecha hikitu Taitas rii kapo kwona woshepiichi
boboyen hiyik yar. Shi boy kapo diita podar Spirit riiti hapaga tawa bobyek chishitu?
Shiboy podat nobobak chishitu? Sicha eecha ichu.
19 Kwota noti maji kadii tawey, kwo kapo eecha hikitu nota eecha wocho no kwoti
misomak otii kepi siiken eena otiito. Yaho. Nota Kraist riiti ma tawak, eena diita majin
God riiti misomak wocho. Eeji nareboy siiken na meeji. Eyey boboyen nota otiiwey,
eeta kwona kiyatayiken eena otiito.
20 Ada ameda akiichi eecha hikitu: Ada kwotak yanak, kwo kapo akar maga eecha
takiita. Kwo saka ada hiki tawaga eecha takiitawak. Ada eechaba kapo akar maga
kwopa eechaba hikikiita. Ada saka kwota hiki tawaga eecha tawak. Iipa nokwapa
nokwapa kapasek otii tawa boboy kwotaka takiita: ow maji, yaka kumwoyen inyaka
kapasek hiki tawaw boboy, inyaka kwotaye tawa boby, egesii tawa boboy, wosoboy,
tawa boboy, kurukba veenye tawa maji, wohipu tawa boboy, lotu ya tawa ma yenya
kapasek otii tawa boboy. Eeta kapasek boboy, kwotaka eecha tawak, eena ada akiito.
21 Iipa kapo ada kwotak ichanak, eeji God riipa kapo ana kwoti misomak dagiir
poyekiita. Iipa an inyak mashi kapasek otiir ma yi inyaka dareboyenen siir ma yenya
ada keyakiita. An eecha hikitu kapo ma yecha nobo anamesheroko tawa boboy saka
magiirechirek. Yecha wagisichichawak, ye keha siitii tawak, ye saka magiirechirek,
eena ada akiito.

13

KORIN MA YE SA YECHI HIKI SIITIICHICHAWA NOBON SIITII KOWU TA

1 Apa ada piiriichar nedii kwotak ik otiito. Ada kwotak yanak, kwo na God riiti
mashi keyir maji na sumowu. “Ma por rii akar man maji ba diima otiiney, ma upurus,
piiriichar ye riita bana maji eena na wohowu.”
2 Ada kwona wocho: kwo mashi kapasek boboyen otii tari, akar ma ye taba tawey,
anapa kwotak yanak, anapa eyey kapasek otii tawa man pi wosawokiita. Ada mashi
upurus nedii kwotak yarek, ada diita majin kwona wor. Apa ada yapak tawak, ada
kawka bato.
3 God riita kwona mukuchikiita Kraist riita adaka tawak, ada maji eecha bato. Kwota
na hiki Kraist riita kwoti wok yo otii tawey, siitii hapakechi otiikasakech. Yaho, riiti
hapaga tawa boboyeka eecha otiito.
4 Ayo, mashi Kraist riita arobaro ma tarek, riina mek ji siitiichir. Wowak, God riiti
hapaga tar boboyek riita eeka sokwachi tawa. Ayo, nota Kraist riitaka eecha bogiichi
tari, no arobaro tabato. Wowak, nota kowtaka yo eecha otii taney no eeta apa riitaka
tawak, God riiti hapaga boboyek eeka notaka chegiik tawa.
5 Kwota na mayama hiki hiki hecha kwo boy Jisas riina hiki siitiichichu? Kwo
boy saka hechawak Jisas Kraist rii kwoti biik tawey? Hikinan siiney, kwo omutiik
makaskech.
6 Apa ada hiki siitiichichu komas kwopa hebakiita noti yo shebo shebo yakaskech.
7 Nota gegiyato kwo kapasek boboyen saka otiikiitawak eena no God riina majin bato
Siikayakiisii noti yo. Noti yo saka mapo mukuchiken otiitawak. Kwota nagwa nagwa
iken eena God riina kwona maji bato. Wowak, kwota kwoti miyik no kapo sobo yo
otiito.
8 Nota God riiti maji siikenen dagiir poyeken otiiney, nota saka kiki siitiitawak. Nota
otiiniga nota yesokwachikiita.
9 Kwota hapaga tanak, nota arobaro taney, eeta kepi no eena kwoya hikitu. Nota God
riina maji ba tawak, kwopaeeka sokwa kepiwey siikiita.
10 Apa an yapa eemek tawak, diita jeyn ada hato. Ii eeta boboy siiti mu: Ada yuyato
kwotaka eecha i bana bana tanak, ada opoche kwona wohegi ya pinakech diita hapaga
boboyek God riita ana hari. Diita boboyen riita ana hari, sii otii hapaga siiken, eena
har. Kapasek otiikasakech.

MAJI KAW TAWA

11 Yaka kumwoy, ada podat maji bachi kwona woshiato. Kwota na yon otiinak,
nagwa nagwa nobo sumowu icha. Kwota na eeji majin meeji ta. Kwota na inyaka
podatebak tanak, podat sugu wopubak ta. God riita nona hehar tawak, rukusii tawa
God. Riipa kwotaka eecha takiita.
12 Kwo na awasen awasen woshia ta. Eyey God riiti diika tawa ma mima ye kwona
woshiato.
13 Harapa Jisas Kraist riita rukusii tawa boboy sii, God riita hehar tawa boboy sii,
Holi Spirit riita man otiiniga podatebak tawa boboy sii sa kwotaka eecha ta.

GALESIA
Pol Rii Galesia Ma Yenya Har Jey Maji

1 Ada Pol. Ma por rii ada aposel tawey hisiichi heechikasakech. Maka
heechikasakech. Jisas Kraist riita harek, riina kawka yeechi yesokwar Apoko God rii
Jisas Kraist piiriita ana hisiichi heechir.
2 Ada adaka tawa yaka kumwoy yechaka nota Galesia ya yopo wuchi yichawa Kristen
ma kwona woshiato.
3 Noti Apoko God, noti Harapa Jisas Kraist piiriita sa kwona rukusii tawa boboyen
inyaka otii kepi sii tawa boboyen sa ha.
4 Kraist riita noti Apoko God riiti inyakan eena sumowu tari, rii mayama harek,
rii noti kapasek boboyen eena bachi poyerek, rii notaka diita nosapek kapasek tawa
boboyeka eecha tarek, rii eena nona yeechiniga heemachir.
5 Eena na God riiti hin eechaba yesokwa ta.

HADABAS MAJI PODAT

6 Eeji inyaka kwota otii tawa boboyen eena heneba raboto! Ma por rii Jisas Kraist
riiti rukusii tawa boboyek kwona uwa tarek, kwo ameya riina heechi kwo i anadii
majin eena i sumowu tar.
7 Eeta siiken anadii hadabas maji takasakech. Yaho. Wowak, ma kaw ye yaniga
ye Kraist riiti hadabas majin di dareboyechi kwoti inyakan kapasek otiito. Eena ada
kwona wocho.
8 Nota hadabas majin sawo tawey, eetaban sa sawo ta. Nota, hevenek tawa ejel por
rii, akar majin kwona sawo taney, rii sapa hi uwu tawa eemek i!
9 Nota mashi wor. Apa ada kawka wocho. Ma por rii God riiti maji kepiga eecha
sawo taney, ii mashi kwota meeji tar maji tanan siiney, ii sapa hi uwu tawa eemek i.
10 Ada bawa maji kwo meeji tawey, kwo kapo eecha hikitu ada yo gegiyato ma ye eeji
hiban yesokwakiita? Yaho. Ada gegiyato ana eeji hin God riita yesokwakiita. Kwo boy
eecha hikitu ana ma yecha hiki siitiichiken an eena gegiyato? Ada eecha hiki taney,
ada God riiti wakasa makasakech.

POL RIITA APOSEL SIIR MAJI

11 Yaka kumwoy, ada kwona wocho: ada sawo tawa hadabas majin ma ye
otiikasakech.
12 Ma ye ana hakasakech. Ii ma ye ana saka pokiitarek. Yaho. Jisas Kraist riitaba
saniga ana mukuchichar.
13 Kwo meeji tar ada mashi Ju ma yechi lotu majin eena sumowuniga otii tarek, ada
God riiti Kristen ma yenya kikire poyiniga pi hamaken otii tar.
14 Ada Ju ma yechi lotu majin sumowu tari, ada eeji hadii yenya dagiir poyer. Ada
eeji wayega yechi otii tar abon eena hehar sumowu tar.
15 Worek, ana saka yimowu tarek, God riita ana eeka yeyada rukusiichi hisiir. Riiti
yon ada otiiken eena hisiir.
16 Ada hadabas majin shebo shebo tawa ma yenya sawo taken, eena God riiti
nedii God riita hikichi rii riiti Yikapwan ana mukuchir. Eeta nedii ada akar man
wohekasakech.
17 Ada Jerusalem akamak mashi otiir aposel yenya heken saka irek. Yaho. Ada ameya
Arebia nosapek iri, Damaskas akamak awasen iyarer.
18 Sukwiya piiriichar hamarek, ada Jerusalem akamak Pita riina heken ir. Irek, ada
riitaka wik upurus eeka siir.
19 Ada Jems Harapa riiti kumwoyen, eechaba her. Anadii apsoel yenya saka herek.

20 Ada keyi tawa maji eeta maji siiken. Ada wiishipiikasakech. God riita hecho!
21 Komas ada Siria nosapek Silisia nosapek iri, eeta akamak kawek eeka siir.
22 Eeta nedii eeta Kristen ma Judia nosapek tari, yecha eeji misoman saka hecharek.
23 Ye majiban meeji tar maji diitata: “Mshi diita ma rii nona piken kikir poyer ma. Rii diita majin nediik reekiiken eena otiir. Apa rii diita God riiti majin hehar sawoto!”
24 Yecha meeji tarek, eena yecha God riiti hin yesokwar. Eeji hin saka yesokwa tarek.

2

POL RII ANADII APOSEL YECHAKA EECHA YAKA KUMWOY SIIR

1 Komas 14 sukwiya hamarek, ada Jerusalem akamak Banabas riitaka eecha ir. Taitas rii eechaba adaka ibar.
2 God riita ana mukuchirek, eena ada ir. Irek, yechi akak ya yopo wuchi yirek, ada yenya ada shebo shebo tawa man sawo tar maji kepin genyik ada harapa man kwodii wor. Ada eecha hiki tar ada mashi otii tar yon apa otii tawa yon iipa ada sobo yo otiikiita. Eena ada kwodi wor.
3 Taitas rii adaka eecha ichari, Grik maka eecha tari, riiti maba sapin ye saka dagiirek. Worek, ma kaw ye riiti maba sapin dagiibaken gegiya tar.
4 Ye ya veenyechi yaka kumwoy woshepiichi notaka eecha ya nareboy siirek, maba sapin dagiibaken hiki tar. Nota Jisas Kraist riitaka yichawey, nona heemachichawey, ye eena nona heken yar. Yarek, ye nona eechaba mashi Ju ma otii tar nobok poko jibaken hikitu.
5 Nota yenya meejichi anabeyichi yenya sumowukasakech. God riiti maji siiken kwotaka eecha taken eena no eecha yenya sumokasakech.
6 Ma kaw ye harapa ma wochari, ye akar maji ana pokiikasakech. Ma kaw yechi hi harapa taney, ii ada eecha hikitu eeta kubuchey boboy. God riita ma yechi hin hekasakech. Yaho. Rii ma yechi inyaken wopun eena hecho.
7 Harapa ma ye diina her: God riita Pita riitana yon harega, rii Ju ma yen hadabas majin sawo tawak, God riita ana harebaga ada shebo shebo tawa man eechaba sawo taken eena har.
8 Ayo, God riita otiichirek, Pita riita Ju ma yechi aposel tawak, God riita eechaba riiti hapaga tawa boboyek an otiichirek, ada shebo shebo tawa ma yechi aposel tawa.
9 Jems, Pita, Jon yecha harapa ma herega, ye her God riita ana rukusiirek, rii ana diita yo podateban harek, ye ana Banabas riitaka tapa neekir. No yo meshi otii tawa ma tawak, nota eyey podateba hikir sicha i shebo shebo tawa ma yechaka eecha otiitanak, yecha Ju ma yechaka eechaba otii takiita.
10 Yecha way woher, “Kiiriisiiposii tawa ma ye notaka eecha tawey, opoche yenya abosuchitanakech.” Diita boboyen ada eena harapa yo otii tar.

POL RIIT5A PITA RIINA MAJI BAR

11 Pita riita Adiok akamak ya sayarek, riita kapasek otiirek, ada riina geenyik riiti misomak nasowoyer.
12 Jems riita ma kaw yen heechirek, iri ye saka yarek, Pita riita shebo shebo tawa ma yaka kumwoy yechaka eecha atar. Jems riita heechirek ir ma ye yarek, Pita rii akiichi rii kawka yechaka saka eecha atarek. Rii shebo shebo tawa ma yechi maba sapin diigiik otii tawa Kristen ma yenya akiichi eena kawka yechaka akasakech.
13 Worek, anadii Ju ma yaka kumwoy ye eechaba akii tarek, Pita riitaka akii tar. Worek, Banabas rii eena hechi akiichi rii otiibar.
14 Yecha hadabas maji siiti nobok saka nagwa nagwa ichawak, eena ada hechi eyey ma yechi misomak ada Pita riina diita maji bar: “Miita Ju ma tawey, mii eeta shebo shebo tawa ma yecha ma otii tawabaga, mii eechaba otiito. Ju maga eecha

otiikasakech. Wowak, mii boyewak shebo shebo tawa ma yen otiiniga ye Ju ma siiken eena wocho?”

JU MA YEN SHEBO SHEBO TAWA MA YEN KRAIST RIINA HIKI SIITIICHICHAWA NOBOK EEKA YESOKWA YICHITU

15 Eeta siiken non yimowurek, no eeta Ju ma siir. No shebo shebo kapasek otii tawa ma takasakech.
16 Wowak, nota eecha hikitu: ma ye loban sumowu tawey, ye God riiti misomak nagwa nagwa ta makasakech. Ye Jisas Kraist riina hiki siitiichichawey, ye eeta God riiti misomak eeka nagwa nagwa tawa. Kraist riina hiki siitiichichawa nobok no God riiti misomak nagwa nagwa taken eena nota Jisas riina hiki siitiichichar. No loban eena sumowukasakech. Ma por rii loban sumowu tawey, rii God riiti misomak nagwa nagwa takasakech.
17 No Kraist riiti nobok no God riiti misomak no eeka nagwa nagwa siik otii tawey, nota mayama kapasek tawa ma henyey, shebo shebo tawa ma ye kapasek tarega no eecha henyey, ii boy kapo kwo eecha wocho Kraist rii kapasek nobon otii tawa ma? Yaho. Eecha wokasakech.
18 Ada lon pochin reekiiri, eeta lo majin ada kawka eena yesokwaken otiiney, ii eecha mukuchichu ada kapasek otiito ii lon reekiito.
19 Lok nota hikitawey, ana eeka pi sowakwo har. Lo eeta ana sowakwor. God riitaka eecha siiken eena pi sowakwor. Eeji mashi otii tar abo siin mek ji siitiichirek, Kraist riitaka eecha mek har.
20 Harek, eeta otii tar abo eechaba takasakech. Worek, Kraist riita eeji sugu wopuk eeka tawa. Tawey, adaka eecha tawey, ada God riiti Yikapwa riina hiki siitiichichawa nobok eeka yichu. Rii ana rukusiichi hachir.
21 Ada God riita yeyada rukusii tawa boboyen eena nasowoyekasakech. Lo eeta man otii kepi siiney, God riiti misomak i nagwa nagwa siiney, Kraist rii biish shebo shebo har!

3

LON SUMOWU TAWA NOBO SII JISAS RIINA HIKI SIITIICHICHAWA NOBOKASAKECH

1 Galesia ma kwo eeta hikishato. Nama kwoti inyakan otiichicharek, kwo eena kapasek hikitu? Kwoti misomak ada kwona mukuchir Jisas Kraist rii mek ji siitiichirek, har!
2 Ada kwonaboboy podaten wohek otiito: boyikadey nobok kwo God riiti Spiriten yar? Lon sumowu tawa nobok kapo eeka yar? Hadabas majin meejichi hiki siitiichichawa nobok eeka kapo yar?
3 Kwo eeta kapo hikishawoyetu? Kwo God riiti Spiriten tasiichi hikirek, boyewak kwo kwoti otii tawa tobon otii hamaken eena otiito?
4 Kwota mashi ichar nobo kwo boy kapo i hipiir? An eecha hikitu kwo biish neekikasakech.
5 God riita eeta Spiriten kwona ha tawak, harapa mirakel kwotaka otii tawak, kwo boyen kapo hikitu kwo lon sumowu tawak, rii eena otiito? Kwo hadabas maji meejichi hiki siitiichichawak, rii kapo eena otiito? Kwo eeta riina hiki siitiichichawak, eena otiito.
6 Ii diitata: God riita mashi keyir maji eecha wor: “Epraham rii God riina hiki siitiichichar. Hiki siitiichicharek, God riita riina kepi her.”
7 Worek, kwota na hiki: God riina hiki siitiichichawa ma ye eeta Epraham riiti yikapwa siiken.
8 Mashi maji keyir ma mashi ye eecha her God riita komas hiki siitiichichawa nobok shebo shebo tawa man otii kepi siikiita. God riita Epraham riina bar majin mashi keyir

maji sii tar. Sii eecha wor: “Miitaka God riita diita nosap ma mima yenya rukusii otii kepi siitakiita.”
9 Epraham rii God riita hiki siitiichirek, riina otii kepi siichir. Worek, eyey ma ye
eena hiki siitiichichawey, yenya eechaba diita otii kepi siibato.
10 Kata ma ye loban eena sumowu tawey, yecha hi uwu tawa nobok eeka ichu. Mashi
keyir maji eecha wocho: “Kata ma rii bukuk tawa eyey lo majin sumowunan siiney,
rii eeta hi hayi tawa nobok eeka ichu.”
11 Wowak, dii eeta geenyik sowa: loban sumowu tawa ma ye God riiti misomak i
nagwa nagwa sokwakasakech. Mashi keyir maji eecha wocho: “Kata ma rii God riina
hiki siitiichichawey, riina God riiti misomak otii kepi sowey, riipa eechaba eechaba
takiita.
12 Lo sii eeta hiki siitiichichawa boboyekasakech. Yaho. Mashi keyir maji eecha
wocho: “Kata ma rii loban smowu taken hiki tawey, rii sa eyey lo noboban sumowu
ta.”
13 Eeta lo sii nona otiiniga no eeta kapasek woy tar. Tarek, Kraist rii nona kapasek
woy siichirek, rii nona heemachir. Mashi keyir maji eecha wocho: “Ma por riina mek
ji siitiichiri, rii eeta kapasek woy siir.”
14 God riiti inyaka eeta geenyik tawa: Kata hadabas boboyen God riita Epraham riina
wocharin, eena shebo shebo tawa ma ye Jisas Kraist riiti nobok eeka otiiniga sapa eeka
ya ta. Eena nota hiki siitiichichawey, no God riiti wochar Spiriten eena yato.

LO MAJI, GOD MASHI WOR MAJI

15 Yaka kumwoy, ada noti otii tawa abo banak, ada boboy pochin kwona mukuchik.
Ma upurus piiriita podatebak hikichi apo dagiichi piiriiti hin jeyek keyiney, ma por rii
opoche nediik eena reekiitanakech. Opoche akar majin jeyek kawka heechitanakech.
16 God riita riiti wotar majin barek, Eptraham riina barek, rii Epraham riiti neja
poren eena wotabar. Ri wotar maji eeta “riiti neja yenya” saka worek. “Nokwapa
nokwapa ma miman” saka worek. Eecha wor: “Miiti neja podar.” Maji mu eeta Kraist
riita.
17 Eeji maji mu diitata: God riita maji heechirek, riita hkichi komas otiiken eena wor.
430 sukwiya siirek, lo sii eeka komas ya sokwar. Lo siita sokwari, God riiti wotar majin
apo dagii tari eena reekiikasakech. Sobo otiikasakech. Yaho.
18 God riita man lo nobok otii yesokwaney, rii mashi wotar majik otii yesok-
wakasakech. Wowak, God riita Epraham riina wotar boboyek riina eeka yesokwa
yichir.
19 Boyewak God rii lon har? Diitat: Nota kapasek otii tawa boboy siiti mun
mukuchiken eena har. God riita hikir Epraham riiti neja por riita yanak, lo eeta
hamakiita. God riita riina maji wotar. Diita lon ejel kaw ye yayarek, nediik tar ma
por riiti tapak eeka yar.
20 Wowak, God riita saniga otii tawak, wotar majin otii tarek, nediik tawa ma rii
dopokasakech.

LO EETA SII EETA NONA MUKUCHICHAWAK NO KRAIST RIITAK ICHU

21 Diita maji kapo shecha wocho: Lo sii boy eeta God riita mashi wotar majin siina
ow otiito? Yaho. Ow otiikasakech. Man otii kepi sii tawa lo pochi siita taney, siipa ma
otii kepi sii tawa lo siitabaga God riiti misomak eeka kepi siikiita.
22 Wowak, mashi keyir maji eecha wor, “Kapasek otii tawa boboy eeta man pokoga
jichu. Jichawak, kata ma ye Jisas Kraist riina hiki siitiichichawey, yecha God riita wotar
boboyen yak.
23 Mashi hiki siitiichichawa nobo saka ya tarek, eeta nedii eetalo nona poko jichar.
Poko jichari, hiki siitiichichawa nobo sii komas yar.

24 Kraist riita saka yatarek, eeta lo mashi nona siitii kowu tar. Eeta lo sii nona
maji pokiichi yeechiniga Kraist riitak ye ichu. Kraist riita yarek, nota riina hiki
siitiichichawak, no God riiti misomak eeka nagwa nagwa siiken tawa.
25 Eeta hiki siitiichichawa boboy yarek, nota siitii kowu tawa lo sii nona kawka siitii
kowukasakech.

HIKI SIITIITAWA INYAKA SII EETA OTIINIGA NO GOD RIITI YIKAPAWA

26 Nota Jisas riina hiki siitiichichawey, no Kraist riitaka eecha tawey, no eeta God riiti
yikapwa siiken tawa.
27 Kwon uku yeechiri, kwo eeta Kraist riitaka siir. Siirek, kwo Kraist riiti boboyen
ruwuchi riita tawabaga kwo eechaba tawa.
28 Tawak, kwo Ju makasakech, shebo shebo makasakech. Kwo poko jichawa
makasakech, heemachi biish tawa makasakech. Kwo Kraist riitaka eecha tawey, kwo
eeta podarebak tawa.
29 Kwo Kraist riiti taney, kwo eeta Ebraham riiti neja siiken tawa. Eecha tawak, kwo
God riita wo tarin, kwopa yakiita.

4

JISAS RIITIK NO WAKASA YO OTII MA SIICHI NO RIITI YIKAPWA SIITO

1 Ada maji kawka bako. Yikapwa por tawey, rii riiti apoko riiti nosapen komas yaney,
eyey boboy eeta riiti siiney, rii hadiiyey tari, rii eeta yo otii wakasa maga jecha tar.
2 Rii hadiiyey tari, anada ma ye riina kiyatay tar. Riiti boboy heharechichar. Ii eeta
nedii apoko riita mukuchir nediik siir.
3 Nota eechaba tawa. Mashi nota yikapwaga eecha tarek, mashi otii tar abo siita
nona siitii kowu tar.
4-5 God riita hiki nedii hamarek, riita riiti Yikapwan heechirek yar. Riita yari, mima
pochi siita riina yimowur. Yimowurek, rii Ju ma yechi lo kuruk eeka tar. Nota Ju ma
yechi lo kuruk taweyn, eena heemachiken yar. Nota sakwa God riiti yikapwa siiken
eena yar.
6 God riita riiti Yikapwa riiti Spirit noti sugu wopuk heechirek yar. Yarek, eeta nona
mukuchichu no eeta God riiti yikapwa. Diita Spirit noti sugu wopuk tawey, eecha
wocho: “Apoko, eeji Apoko!”
7 Worek, mii wakasama siikasakech. Mii yikapwa sowa. Mii yikapwa sowey, God
riipa riiti yikapwan har boboyen miina eechaba hakiita.

POL RII GALESIA MA YENYA INYAKAPWA HIKIR

8 Mashi kwo God riina hekasakech. Worek, boboy God riitaga takasakech eeta kwona
siitii kowu tarek, kwo poko jiniga tar.
9 Wowak, apa kwo God riina hewa. Nago apa ada kwona wocho: “God riita
kwona hewa.” Rii kwona hewak, boyewak kwo kiiriisiiposii tawa mashi otii tar
abo eeka dareboyeken gegiyato? Boyewak kwo diita nosapen siitii kowu tawa
spiriten dareboyeken gegiyato? Boyewak kwo kawka yechi wakasama siichi sokwaken
gegiyato?
10 Kwota mashi otii tari, kwo God riiti inyakan sumowuken gegiyatari, eena diita
eecha otiito: Kwo yadii kawen, niiwiika kawen, nedii kawen, sukwiya kawen kwo
eena harapa hikichi saniga saniga seechitu. Seechi tawey, ii eeta kapasek.
11 An kwona hiki tawey, an akiito! Eeji yo kwotaka eecha tawey, ii boy kapo an shebo
shebo otiir.
12 Yaka kumwoy, ada kwota hechi hiki tawey, kwo na sokwa adabaga eecha sii ta. An
sokwa kwotabaga eecha siir. Kwota ana kapasek otiikasakech.
13 Kwo hikitu mashi ada kwona mapo hadabas majin harek, an hak otiir.

14 Ada hak otiirek, eeji maba kapasek tarek, kwo ana hechi akiirek, kwo ana
nasowoyekasakech. Worek, kwo ana God riiti ejel ya tawaga an eecha yar. Kwo Kraist
Jisas riina ya tawaga ana eecha yar.
15 Eeta nedii kwo kwoya hiki tari, sii kapo siitak heechi ir? Ada way kwona wocho:
Ada kwona wohenyey, “Kwo kwoti miy na hor yeechi ana ha,” kwo hor yeechi waga
ana hawa.
16 Apa ada kwona maji siikenen ba tawey, kwo boy sokwa ow ana pichawa ma siir?
17 Anadii ma yecha kwona yaken kwoya hechuwak, ye kwona kapasek nobok yeechi
neeki ichu. Yecha nona inyi jichiniga saniga saniga ye i yayakiita. Kwo yechi hin
yesokwaken ye eena gegiyato.
18 Nago, ma yecha kwona omutiik nobok ya yeechi ye iken otiiney, ii eeta kepi. Ada
kwotaka eecha tawey, eeta kepi. Ada kwotaka takasakech, ii eeta kepi.
19 Eeji yikapwa, nokwapa sii yikapwan yimowu tawa nedii tawaga ada eechaba kapa
meeji tawa boboyen kwona kiyabachichu. Kraist riiti inyakak tawa boboyen kwotaka
sokwa eecha tanak, wonyak ada kapa meeji tawa boboyen heechikiita.
20 Ada kwotaka eecha taken an gegiyato. Kwotaka eecha taney, ada akar boboyen
kwona hikichichu. An kwona harapa inyakapwa hikitu.

Hega, Sera Piiriiti Shiy Tar Maji

21 Ma kwo lo majiban sumowu tawey, ada kwona majin wo heken otiito: kwo boy lo
majin meejito?
22 God riiti maji eecha wocho: Epraham rii yikapwa upurusen kiyar. Mayama mima
sii poren kiyarek, yo otii wakasa tar mima sii poren kiyar.
23 Yo otii wakasa tar mima sii kiyar yikapwa riin yimowuri diita nosapek tawa nobok
eeka siir. Mayama mima sii yimowuri, rii eeta God riiti wotar maji nobok rii eeka
sokwar.
24-25 Ada shiyi tawa maji mun bako. Mima piiriita mayi upurus apo dagii tawa majin
bako: Hega sii siiti nosapek eeka tarin yarek, eena sii eeta Sainai kwowu mayi tawak,
lo siiti mayi tabato. Moses rii Sainai kwowuk lon yari, eena sii eeta mayiga tawa. Sii
eeta Jerusalem akama mayi tabato. Jerusalem akama ma mima ye eeta yo otii wakasa
ma tawak, Hega siiti yikapwa ye yo otii wakasa maba tawak, eena sii eeta mayi. Sainai
kwow si akar hi Hega. Siita tar eem Arebia.
26 Wowak, howuk tawa Jerusalem akama sii eeta noti awi tawak, no eena pokochi
takasakech. No heemachi biish tawa.
27 Mashi keyir maji eecha wocho:
“Mima ni yikapwan ma kwo ma ari, ninya na inyaka
kwoya hiki ta!
Mima ni yikapwa kapa meejinan biish siiri,
ninya na harapa uwa ta.
Ma biish tawa mima sii akar yikapwa nokwapa nokwapa
tawey, sii maka tawa mima siitaka eecha kikisiikasakech.
Eena na inyaka kwoya hikichi
uwa ta!”
28 Yaka kumwoy, God riita riiti wotar majin otiirek, kwo eeta God riiti yikapwa. Aisak
riita eecha tarega, kwo eechaba tawa.
29 Eeta nedii kata yikapwan diita nosapek tawa nobok yimowuri, rii God riiti Spiritek
otii yimowur yikapwa riina kikir poyer. Eecha otiirega apa nota eechaba tawa.
30 Tawak, mashi keyir maji siin shecha wocho? Sii eecha wocho: “Poko jichawa
mima siina yikapwaka eecha na kayek heechinak sa i. Yo otii wakasa tawa mima siiti
yikapwa rii mayama mima siiti yikapwa riitaka apoko riiti boboyen piir eecha chegiik
saka yakiitawak.”

31 Wowak, nota yo otii wakasa tawa mima siiti yikapwakasakech. Nota mayama
mima siiti yikapwa tawa.

5

Poko Jichawa Boboy Na Heechi

1 Kraist riita nona heemachicharek, no eeka tawa. Nona heemachichawa ma tawey,
eeka na siitii ta! Kwo opoche heechi tanak ye ya kwona kawka poko jichanakech.
2 Na meeji! Ada Pol. Ada kwona diita majin wocho. Kwota heechinak, kwoti maba
sapin ye dagiiney, Kraist riiti yo saka kwon kaw kiyatayekiitawak.
3 Ada kwona genyik bak. Ada kawka wocho: ma por rii heechinak, yecha riiti maba
sapin dagiiney, riita sapa eyey lo majiban sapa sumowu ta.
4 Ma ye kwotaka tawey, ye eecha hiki tawey ye lo majiban eena sumowu tawey,
God riiti misomak yenya sokwa nagwa nagwa siiken eena hiki tawey, ye Kraist riina
heechir. Ye God riiti rukusii tawa boboyeka eecha takasakech. Ye sabak eeka tawa.
5 Nota way eecha hikitu God riitaba riiti misomak nona sokwa nagwa nagwa otiikiita.
God riiti Spirit riiti hapaga tawa nobok no Jisas riina eeka hiki siitiichichawey, nota
Jisas riina kowutu.
6 No Jesus Kraist riitaka chegiik eecha tawey, maba sapi dagii tawa boby sii eeta
kubuchey boboy. Sapi dagiinan siiney, eeta kubuchey boboy. Ma ye hiki siitiichichawa
nobok eeka rukusii tawey, ii eeta harapa boboy mayaka.
7 Kwo mashi hehar otii tar. Kapo nama otiichirek, kwo omutiik nobon saka
sumowutawak? Kapo boy majin kwon ba tarek, kwi inyaka dareboyer?
8 God riita kwona uwa tari, rii kwona saka ottichirek.
9 “Geyen chichawa karakada yis sii geyen harapa piipiitakiita.” Karakada kapasek
boboy sii sokwa ottichuwak, harapa kapasek boboyek siito.
10 Wowak, ada eecha hikitu God riita kwona kiyatayekiita. Nota God riitaka eecha
tawey, ada hiki woyetu kwota anadii nobok saka ikiitawak. Ada eechaba hikitu kata
ma rii kwona kapasek otii tawey, riiti hin ada saka hewak, God riita riina komas
pichiniga hehareto.
11 Yaka kumwoy, ada maba sapi dagii majin sawo tawey, boyewak Ju ma ye ana pi
kikir poyetu? Ada Kraist riiti me majin sawo tawey, ada maba sapin dagii majin sawo
taney, kikir poy tawa boboy adak yakasakech.
12 Ada eecha hikitu kata ma ye kwona kapasek maji ya gamu tawey, ye sa i yechi
eyey boboyen sa kwotii ya!
13 Yaka kumwoy, kwona God riita heemachinyak siiken eena kwona hisiir. Kwon
heemachi tawey, kwo opoche eecha hikitanakech, “Noti biik tawa yon nota eena
otiitakiita.” Yaho. Kwota na anadii ma yenya na rukusiichiniga yenya na kiyatay ta.
14 Eeta eyey lo eeta maji podatebak wocho: “Miita mayama rukusii tawaga, bana
bana tawa man na eechaba rukusiiba ta.”
15 Wowak, asa yecha otii tawabaga, kwota eechaba otiiney, kwo anadii man otii
pishamaneney yenya kapasek otiiney, kwo ii na opoy sii tanak, na akii ta. Kwo awasen
awasen eyey pi monekiita.

Spirit Otii Tawa Abo, Mashi Hikichi Otii Tar Abo

16 Diita maji ada bato: kwo na Spirit riitaka eecha na i cha. Eecha na ichanak, kwo
mashi hiki tar abon eena sumowukasakech.
17 Noti mashi hikichi otii tar abo sii Spirit riiti nobon dagiir poyeken eena gegiyato.
Spirit rii way mashi nobo siina dagiir poyeken eena gegiyato. Piiriita eeta ow ana
pichawa boboy. Diita eecha wocho nota otiiken gegiyaney, kwo eeta saka kiki
siikiitawak.
18 Kwota Spiritenn riina sumowuney, lo sii kwona dagiir poyekasakech.

19 Mashi hikichi otii tawa abo siita eeta geenyi woyek tawa. Diitata: nobo
anemesheroko mima otii tawa abo, keha hikitawa abo, wagisichichawa boboy oti-
itawey,
20 men teechi sikiyawas haba tawey, siiga kapan otii tawey. Diita boboy sii mashi
hikichi otii tar abo diitata. Ma yecha ow ana pichu. Yecha yechi hiban yesokwataken
eena gegiyato. Anadii ma yechi hin dagiir poyeken gegiyato. Ye inyaka kwotaye tawey,
ye ma piikeechi saniga saniga tawey,
21 ye akar ma yechi boboyen kwoya hechawey, beyichishi tawey, akar harapa
kapasek boboyen otiibato. Mashi ada ow poy siitarek, apa diita ada ow poy siibato.
Kata ma ye diita boboyen otii tawey, ye God riiti kigdomek saka yakiitawak.
22 Wowak, eeta Spirit rii diita boboyen ottichichawak, ma ye eena akar man rukusi-
ito. Ottichichawak, ma ye inyaka kwoya hikitu. Ma ye akiikasakech. Ottichachawak,
ma ye akar man kowuchichi hato. Otiichichawak, akar man rukusii tawak, akar man
hehareto. Ye akar man kiyatayeto. Akar man maji omutiiken bachi otiito.
23 Ottichichawak, ma ye kapasek inyaka kwotayaney, ye eena dagiir poyechi kapasek
otiikasakech.
24 Kata ma ye Jisas Kraist riiti tawey, ye yechi diita nosapek tawa maba yi hiki tawa
boboyen, otii tawa boboyen, gegiya tawa boboyen sowakwo eeta har.
25 Eeta Spirit rii nona otiichichawak, no diita akar tawa. Tawak, Spirit rii nona sa
veyi muga eecha ya.
26 No opoche yama yama tanakech. Opoche no akar man kwotay boboyen
otiitanakech. Opoche no akar ma yechi boboyen kwoya hechanakech.

6

Anadii Ma Yecha Kiya Tawa Boboyen Ii Na Kiyaba Ta

1 Yaka kumwoy, ma por rii kapasek boboy pochin otiiney, ma ye henyey, ma Spiritek
tawey, kwo riina na nagwa nagwa kiyatayechinyak, rii sa hehar i sii. Eshar eshar na
otiichicha. Kwo na mayama ow poy sii ta. Iipa Gaba rii kwona otii otii hekiita.
2 Anadii ma yecha kiya tawa boboyen kwo eena na kiyatayechi kiyaba ta. Eecha otii
taney, kwo Kraist riiti lon sumowu takiita.
3 Ma por rii kubuchey ma taney, rii riiti hin mayama harapa ma hiki taney, rii eeta
mayama woshepii tawa ma.
4 Ma ye yecha otii tawa boboyen saniga saniga na henyak, ye sa yechi yoban eena
hehar keyibo ta. Yo kepi taney, ye sa yechi inyaka kwoya hiki ta. Opoche kwo akar ma
yechi yoka eecha keyibotanakech.
5 Eeta kepi ma por rii sa keena riiti boboyen kiya ta.
6 Worek, kata ma rii God riita majin meeji tawey, rii sa riiti tisa riina riiti ya riiti
boboy saga sa riina kiyapo ta.
7 Kwo iipa God riina kwoti inyakak woshepii takiita. Ma por rii God riina
woshepiikasakech. Ma por rii eeta aboboyen chichaney, riipa way eeta aboboyeban
eena yakiita.
8 Ma yechi inyaka eechaba tawa: ma por riipa riita mashi hiki tar boboyen chinyey,
riipa ha tawa boboy sagan riipa eena yakiita. Riipa Spiritek ottichichawa boboyen
chinyey, riipa sokwa eechaba eechaba takiita.
9 Eena nota kepi otii tawa nobon opoche nomoyatanakech. Nota maba nomoyanan
siiney, komas nota hadabas boboy saga kepin yakiita.
10 Wowak, nota anadii man kiyatay tana nedii yanak, nota napa otii. Eyey ma yenya
napa otii. Kristen ma taney, yenya ii napa hehar kiyatay ta.

Kraist Riiti Men Pol Riita Eena Kwoya Hiki Tar

11 Kwota na he: diita keyi tawa boboyen ada eeji tapak kwona harapa keyichirin!
12 Ma kaw ye kwoti maba sapin dagiiken eena harapa bato. Kapo boyewak yecha
eecha otiito? Yecha harapa hin anadii ma yechi misomak habaken eena otiito. Yecha
Kraist riiti me majin sawonan akiito: akar ma yecha yenya kikir poyenakech eena
eecha otiito.
13 Maba sapi dagii tawa ma ye lo majin sumowukasakech. Kwoti sapin dagiinak,
yechi hi iika harapa siiken eena dagiiken gegiyato.
14 Wowak, Jisas Kraist riin mek ji harek, worek, ada diita boboyen kwoya hikichi
yesokwa taken gegiyato. Jisas Kraist riina jir me nobok ada har. Harek, ada hecho diita
nosap eeta kubuchey boboy siir. Diita nosap ma ye ana hechawey, ye eecha hikitu ada
kubuchey boboy siibato.
15 Sapi dagii tawa boboy sii kubuchey boboy. Sapi dagiinan biish tawa boboy sii
eecha eeta kubuchey boboy. Harapa boboy siiken diitata: God riita ottichichawak, ma
ye akar mabaga eecha sokwato.
16 Kata ma ye eena way eecha hikichiniga sumowutaweyn, God riita yenya sa rukusii
ta. Wowak, ye sa eshar ta. God riiti eyey ma siiken, Isrel ma, yenya sa eshar taba ta.
17 Ada hamawa majin bako, ma kwo ana maji kawka bakasakech. Ma ye ana piri eeji
maba diita sabaka tawey, sii eena mukuchichu ada eeta Jisas Kraist riiti wakasa ma.
18 Yaka kumwoy, Harapa Jisas Kraist riita rukusii tawa boboy sii sa kwotaka eecha
ta.

EPESAS
Pol Rii Epesas Ma Yenya Har Jey Maji

1 Ada Pol. Ada Kraist Jisas riiti aposel. God riita keena saniga ana hisiirek, ada diita
jeyn Epesas akamak tawa God riiti ma mima yecha Jisas Kraist riina sumowu tawak,
yenya ada hato.
2 Noti Apoko God, noti Harapa Jisas Kraist piiriita kwona rukusii tawak, kwoti inyaka
sa eeka kepi ta.

GOD RIITA KRAIST RIITAKA EYEY BOBOY KEPIN NONA HATO

3 Nota na God, noti Harapa Jisas Kraist riiti Apoko, riina na woshia ta. No Jisas Kraist
riitaka tawak, riita nona hevenek tawa Spiritek tawa boboyen harek, no eeka kepi
tawa.
4 Mashi God riita diita nosapen otiinan biish tar nediik rii nona Jisas Kraist riitaka
taken hisiir. Nota holi ma tanak, no riiti misomak kapasek boboyen biish siiken eena
hisiir.
5 Rii nona rukusii tarek, rii hiki hamarek, rii Jisas Kraist riiti nobok no iibak riiti
yikapwabaga siiken eena otiir. Rii eeta hiki hamachi otii tar.
6 God riita nona kepi hehar rukusii tarek, rii riiti kwoya hechar yikapwa, podareban
nona yeyada harek, eena nota na God riiti hin yesokwa ta!
7 God riiti rukusii tawa boboy takiikiisii tawak, Kraist riiharek, nona awasen
tokochirek, riiti pik noti eyey kapasek boboyen bachi poy hamar.
8 Riiti rukusii tawa boboy notak gwotiipowurek, rii eyey hiki tawa boboyeka otii
hechawa boboyeka eecha ha hamar.
9 Mashi God riita wor Jisas riiti yon otiiken otiiri. Diita boboyen mashi rii veenyi
tarek, rii riiti inyaka sumowu tarek, rii riiti hiki tawa boboy nona mukuchichar.
10 God riita eyey nosapek otiir boboyen hevenek otiiken otiir boboyen hiki hamachi
rii otiir. Wowey, sii diika tawak, riiti nedii yanak, riipa otiikiita. Wonyak, riipa
eyey otiir boboyen yaya podatebak yopo yichikiita. Nosapek otiirika hevenek otiirika
podatebak heechinak, God riita otiichinyak, Kraist riita eyey boboyen siitii kowu
takiita.
11 Eyey boboy sii sokwa tari, God riiti inyakak eeka sokwar. Mashi bak bak nedii God
riita hiki hamarek, riiti ma mima yecha Kraist riitaka taken eena hisiir.
12 Wowak, nota mapo Kraist riina kowu tarek, eena God riiti hadabas boboyen riiti
hin na yesokwa ta!
13 Kwo eechaba tawa. Kwo eeta maji kepin meejibar. Kwona yesokwa yichi maji
kepin meejirek, kwo Kraist riina hiki siitiichichar. Worek, rii kwona Holi Spiriten
kwona wo tarin harek, ii eecha mukuchichu: kwo eeta God riiti.
14 Holi Spirit sii eeta mukuchichu riiti ma mima yenya ma mashi wotar boboyen
nona hakiita. Ii eecha wocho riiti ma mima ye komas riiti hadabas boboyek eeka
siikiita. Riiti hin na yesokwa ta.

POL RIITA GOD RIINA MAJI BATAR

15 Ada meejir kwo Harapa Jisas riina hiki siitiichichawak, kwo God riiti ma mima
yenya rukusiichi hehareto.
16 Eena ada eechaba eechaba nedii kwona God riina woshiato. Maji ba tawey, kwona
hiki tawak, kiyatayeken eena bato.
17 Ada wohechawey, noti Harapa Jisas riiti Apoko, hadabas Apoko riipa Holi Spiriten
kwona ha taken. Wonyak, riipa kwona otiichinyak, kwopa otii hechawa ma siinak,
riipa kwona God riina mukuchinyak, kwopa riina hekiita.

18 Ada wohechawey, kwoti inyakan tagwachi kwota riiti haba yama heken eena wohecho. Wonyak, kwopa hikikiita. God riita kwona hisiirin kwota kowu tawa boboyen kwopa hehar hekiita. Napa hiki ta God riita wotar riiti ma mima yepa nokwapa nokwapa hadabas boboyen ya takiita.
19-20 Napa hiki ta riiti hapaga tawa boboy sii noti hiki siitiichichawa boboyen kiyapowutu. Eeta hapaga tawa boboy sii otiiniga Kraist riina tiiriimok tarin awasen yesokwa yichinga God riiti mama yepak hevenek yichir.
21 Yichirek, Kraist rii ada tabo yichawa man, harapa tawa man, eyey gavman man yenya rii dagiir poyetu. Rii eyey apa dii nosap hin komas yakiitawa nosap hin dagiir poyechi riita howuk tawa.
22 Worek, God rii eyey boboyen Kraist riiti yatii jemubak heechir. Rii riina God riiti ma mima yenya harek, rii yechi Harapa Ma mayaka siir.
23 God riiti ma mima ye eeta Kraist riiti maba. Yecha riiti mabaga tawak, rii eeta takakiisiir. Kraist tii sokwa eyey boboyega eecha tawak, rii eyey boboyen otii takiikiisii hamar.

2

GOD RIITA NONA OTIICHIREK, NO HAMAGA SIICHI SOKWARI KRAIST RIITAKA EECHA TAWA

1 Mashi kwota kapasek nobok icharek, kapasek boboyeka tarek, siita kwona otiiniga harek, kwo eeta hamaga siir.
2 Eeta nedii kwo diita nosapek tar kapasek nobok chishi tarek, kwo kapasek spirit riiti Harapa Ma riiti nobon sumowu tar.
3 Mashi nota eeta yikadey ma yechaka eecha tarek, no noti mashi nobo kapasekeban eena sumowu tar. Nota eeta mashi noboban sumowu tarek, noti inyakak hiki tar noboban sumowu tar. Nota keena eecha tarek, anadii ma yechaga God riiti kwotay tawa ya kapaseken yabakiita.
4 Ayo, noti kapasek boboy siita nona piniga hakiita. Nota ha tawa ma siikeniga eecha sowa.
5 Wowak, God riiti rukusii tawa boboy sii takiikiisii tawak, God riita nona harapa inyakapwa hiki tawak, nona yesokwar. Nota Kraist riitaka eecha chishitaken eena yesokwar. God riiti rukusiichi hehar tawa boboy siitii kwona yesokwar.
6 Nota Jisas Kraist riitaka tarek, hevenek riitaka eecha siitii kowu taken eena rii nona yesokwar.
7 Kapo boyewak riita eecha otiir? Rii Kraist riiti nobok riiti hadabas rukusii tawa boboy mayakan ma mima yechi misomak mukuchiken komas tawa ma yechaka yenya mukuchiken eena otiir.
8 Eetata: God riita nona yeyada rukusiichi hehare tarek, no Jisas riina hiki siitiichichawak, rii nona yesokwar. Noti yokasakech. Yaho. God riita yeyada ha tawa boboy.
9 Sii kwota yo otii tawa yaga eecha takasakech. Wowak, kwo kwoti hin mayama yesokwa takasakech.
10 God riita nona otiichir. Otiichirek, no Kraist Jisas riitaka eecha tarek, nota yo kepin otii taken eena nona otiichir. God riita diita mashi otiir boboy kepin apa nota keena sumowu takiita.

KRAIST RII MA MU UPURUS TARIN YAYA PODAREBA HEECHIR

11 Kwo Ju makasakech. Ju ma ye kwona eecha wocho, ma sapin dagii makasakech. Ye mayama eecha wocho sapin dagii tawa ma. (Yecha yechi tapak mayama sapin dagiito.) Kwo na hiki kwo mashi eecha tar.

12 Eecha tarek, kwo Kraist riina yepak heechir. Kwo Isrel yechaka eecha sabak tar.
Sabak tarek, eeta nedii God riita mashi wotar boboy kepin kwo yakasakech. Kwo diita
nosapek tarik kwo God riitaka takasakech, Kraist riina kowukasakech.
13 Mashi kwo yapa eemek tar. Apa Kraist riiti pik kwona yaya bana heechirek, kwo
God riitaka eecha tawa.
14 Kraist rrita eeta Ju yechaka ma yechaka inyaka wopu kepi wey tak tawa mu. Eecha
tawak, rii otiiniga, Ju ma yechaka anadii maka eeta podar mak siir. Inyi pochi nediik
tarek, Ju maka anadii maka eecha ow ana pichari, Kraist rii eeta inyin nediik reekiir.
15 Eecha otiirek, rii Ju ma yechi lon, yechi keyi tar maji chepiin yeechi rabor. Eecha
otiirek, ma upurus tarin yaya podareba riitaka eecha siir. Eecha siirek, inyaka wopu
kepi tar.
16 Rii mek jirek, rii hari, ma upurus tarin yaya podat mababak siir. Eeta mek ji
siitiichichawa boboy sii ow ana pichawa boboyen dagiir poyechi God riitak awasen
yar.
17 Rii yari, maji kepin kwodii wori, bana tawa ma kwotaka yapak tawa ma kwotaka
kwona kwodii wor.
18 Maji siiken sii eetata: No Kraist riitaka ma upurus taweyn, Ju ma anadii ma
taweyn, podar spirit rii nobon otii bada siiawak, nota Apoko riitak ikiita.

NOTA EYEY KRISTEN MA EETA GOD RIITI AKA SIIKEN

19 Wowak, eena kwo yayahu maga nosap biish takasakech. Yaho. Kwo eeta God riiti
ma mima tawak, God riiti magwi tawa.
20 Kwo eeta God riita otiir akaga eecha tawa. Rii nona aposel yechaka, piirapet
yechaka, ada kwatiiga eecha woyerek, Jisas Kraist rii eeta noti sumar kwatii siiken.
21 Eeta aka yayim Kraist riita neekichi siiti tawak, eeta aka kepi tawak, sii hehar
sokwa Harapa riiti holi aka siitiito.
22 Kwo Kraist riitaka tawak, God riita riiti Spiritek otiichichawak, nona ya tawak,
anadii ma yenya yaba tawak, rii aka God riiti akamak otiito.

3

POL RIITA ANADII MA YENYA YO OTII TAR

1 Eena ada Pol, Kraist Jisas riiti poko jichar ma tawak, ada anadii ma kwona majin
kiyatay taken eena God riina wocho.
2 Kwo kapo meejir God riita ana rukusii tawa boboyen hari, diita yon hari, kwona
kiyatayeken hari.
3 Diita maji mashi veenyi tarin, riita ana harin, ada apa kwona ameda kwona kenyi
mukuchir.
4 Kwota diina kenyiney, Kraist riiti veenyi tar maji siina ada kwona wori, kwota
keena eeji inyakan hehar hekiita.
5 Mashi heyi nedii diita veenyi tar majin geenyik kwodii wokasakech. Apa Spirit rii
riiti aposel riiti piirapet yenya geenyek kwodii wor.
6 Diita veenyi tawa maji sii diitata: Eeta hadabas majik shebo shebo tawa ma Ju
ma ye yechaka podat mabak siikiita. Eecha siinak, yechaka eyey boboyen Jisas Kraist
riitak yaken God riita wotarin ye eyey yakiita.
7 God riita ana hisiiri, ada hadabas majin geenyek kwodii wo mukuchichaken eena
hisiir. Riita ana rukusii tarek, riiti hapaga boboyek ana otiichirek, ada otii diita yon
hapaga siiken eena har.
8 Ada eyey God riiti ma mima yechi kuruk tawa. Wowak, riita ana diita rukusii tawa
boboyen hari, ada shebo shebo tawa man hadabas majin sawo taken eena heechir.
Hadabas sawo tawa maji sii eeta Kraist riiti eyey kepi boboy. Ma keena diita sawo
tawa hadabas maji saniga hekasakech.

9 God riita eyey boboy otiir. Otiirek, eyey mashi nedii rii veenyi tar. Apa rii
eyey ma yecha henyak, riita veenyichi hiki tawa boboyen kwota geenyek kwodii wo
mukuchikiita.
10 Mashi veenyi tari, apa God rii riiti ma mima yechaka hevenek tawa ejel, akar
boboy yenya riiti harapa nagwa nagwa hikichi otii hechawa boboyen mukuchichu.
11 Mashi mashi God riita otiiken hiki tarin, rii otiir. Noti Harapa, Jisas Kraist, riitaka
God riita otiir.
12 Wowak, nota Jisas riina hiki siitiichichawey, no akiikasakech. Nota hehar hecho
Kraist rii eeta nota God riitak ikiitawa nobo.
13 Eena ada apa kwona wohecho, kwoti bii opoche nomoyatanakech. Diita kapo
meeji tawa boboyen ada kwona kiya yaniga kiyachichawey, iipa kwo eena hikinak,
kwoti inyaka nayi hakiita. Yaho, dii eeta kwona harapa hin hato.

EPESAS MA KWO NA KRAIST RIITA RUKUSII TAWA BOBOYEN HE

14 Eena ada eeji Apoko riina yatii bogok putiichi yi maji bato.
15 Nota eyey ma mima hevenek taweyika nosapek taweyika rii noti hin nona har.
16 Ada God riina wohecho, rii riiti hadabas boboy takiikiisiiniga tawey, rii riiti Spirit
nobok kwona hapaga boboyen kwona ha tanak, kwo anabeyichi hapaga siichi tak.
17 Kwo hiki siitiichichawey, ii Kraist rii kwoti inyakak takiita. Ada God riina wohecho
kwoti neeji nenye sa God riiti rukusii tawa boboyeka neekichi hapaga siichi siitii ta.
18 Ada God riina wohecha kwo God riiti anadii ma mima yechaka kwotaka hapaga
tawa boboyen otiichi na he. Eena otii henyak, kwo hekiita: Kraist riiti rukusii tawa
boboy sii harapa howuk, gworo mayaka tawak, ka nosapek omuk heyik tawa.
19 Ayo. Ada gegiyato kwo Kraist riiti rukusii tawa boboyen kwo hehar hekiita.
Kwo hehar henyak, kwo kapo God riiti eyey hadabas boboy mayaka kwoti inyaka
takiikiisiibakiita. Wowak, ma ye diita God riiti rukusii tawa boboyek ma yecha eyey
hehar hekasakech.
20 Riiti hapaga tawa boboy sii noti sugu wopun harapa yo otiito. Eecha otii tawak,
no God riina wohechawey, sii eeta karakada boboy. Riita hapaga tawa boboy sii eeta
hiki sowak, harapa yo mayakan otiito.
21 Wowak, God riiti ma mima ye sa God riiti hin, Jisas Kraist riiti hik yesokwa ta.
Eyey komas nedii eechaba i ichakiita. Amen.

4

NOTA KRISTEN MA NO EETA KRAIST MABA OMU

1 Ada Harapa riiti yon otiichirek, eena pok ji ma tar. Eecha tarek, ada kwona wocho
kwota na God riita kwona mukuchir noboban iiban na sumowu ta. Eeta nediik riita
kwona uwari, riiti nobon mukuchirin iiban na sumowu ta.
2 Kwota na eyey ma yechi kuruk tanak, ishar ishar otii ta. Kwota anadii man kowu
tanacha na ha ta. Kwoti rukusii tawa boboy yenya hanak, yecha kwona ha tawa nomo
ya tawa boboyen na kiya ta.
3 Spirit rii nona otiiniga podat ma tawak, na hehar otii pokok jinaga eecha ta.
4 Maba podatebak tawak, Spirit podatebak tawa. Eechaba na tanak, God riiti kowu
tawa boboy podareban kowu ta. God rii eeta boboyen nona uwar.
5 Harapa Jisas podareba tawak, hiki siitiichichawa boboy podareba tawak, uku yeetii
tawa boboy podat tawa.
6 Podar God, eyey ma yechi Apoko. Rii eyey man dagiir poyetu. Rii eyey ma yechi
nediik yo otiito. Rii eyey ma yechi wok tawa.
7 Nota eyey saniga saniga God riita har boboyen no yar. Kraist riita nona hikichi
rukusii tawa boboyen saniga saniga har.
8 Mashi keyir maji eecha wocho:
“Riita kwowuk yo iken otiiri,

Poko jichar ma yechaka eecha yo iri,
rii yenya boboyen shebo shebo har.”
9 “Rii kwowuk iri,” ii boy maji mu? Maji mu diitata: mapo rii diika saka yar. Saka ya
muku siitiir.
10 Eeta ma riitaba mashi sakari, riitaba hevenek tawka irek, rii howu woyek i ir. I
iri, eyey boboyen rii otii takiikiisiiken eena ir.
11 Riitaba ma yenya ha tawa boboyen har. Ma kaw yen aposel yon hisiir. Kaw piirapet
yon har. Kaw yen God riiti majin kwodii wo yon har. Kaw yen God riiti maji akar man
mukuchi yon har. Kaw yen maji pokii yon har.
12 Kraist rii eeta rukusii tawa boboyen hari, nota God riiti ma mima siiken tawak,
riiti yo otiiken eena har. Wonyak, Kraist ri maba siipa sokwa harapa siikiita.
13 Wonyak, diita yo siipa i i nopa inyaka wopu podatebak siikiita. Hiki siitiichichawa
nobok, Godriiti Yikapwa riina hechawa nobok eeka siikiita. Siinak, nota sokwa ma
siiken siikiita. Kraist riita siita tawaga eecha siikiita.
14 Eena no opoche yikapwa baregega siitanakech. Ma kaw ye nona woshepii maji
pokii maga eecha otii taney, nobo kapaseken mukuchiken otii taney, opoche eena no
meejichi no veyin uku borowok yeechi ye i yiyi yebugu tawaga eecha otiitanakech. No
opoche sowak yeechi ye i yaya tawaga eecha otiitanakech.
15 Yaho. Nota na maji siikenen ba tanak, anadii man rukusii ta. Eena na nota sokwa
ma siiken siinak, Kraist riitaka eecha siinak, rii eeta noti masekii siiken.
16 Kraist rii nona siitii kowu tawak, noti yatii, tapa, miy, mabiya ye podat yoban
chegiik otii tawak, God rii harek, diita mabak tawa boboy ye eeta podatebak eecha
tawa. Wowak, eyey mabak tawa boboy ye God riita otiiken gegiya tawaga, eecha otiik
otiiney, eeta maba siipu rukusii tawa nobok harapa siikiita.

KRISTEN MA KWO AKAR NOBON YA

17 Ada kwona Harapa riiti hik maji kaw kwodii wocho. Opoche biish shebo shebo
tawa maga eecha tanakech. Ye biish shebo shebo hikitu.
18 Yechi marenoku niyiki yichu. Ye saka otii hechawak, ye wohipu tawak, eena God
riita ha tawa boboy kepin yakasakech.
19 Yecha eena otiiken otiiri, hiibiiya yakasakech. Ye kapasek nobok iyarerek, yechi
sugu wopu eeta kehar. Eecha tawak, ye eyey kapasek boboyen otii ye itu.
20 Diita majin kwo maji pokiitawey, Kraist riita otii tawa aboga eecha otiikasakech.
21 Ada eecha hikitu kwo Kraist riina meejir. Meejirek, kwo riina sumowu tawey,
kwona Jisas riiti maji siikenen maji pokiitar.
22 Mashi kwo mashi nobo kwotik chishitar. Ii sii mashi woshepii tar boboyen kwoya
hecharek, sii haken otii tar. Eena kwota na mashi nobon kayek rabo.
23 Kwoti inyaka wopu, marenoku sa sokwa apama he.
24 Kwo akar maban na yeechi ruwu. God riita akar man otii tawak, na sokwa God
riita eecha sii. Diita ma yechi otii tawa abo sa sokwa kepi wey siinak, holi ma siikiita.
25 Eena kwota woshepii tawa boboyen na heechi. Eechaba eechaba nedii kwoti yaka
kumwoy yenya maji siikeneban na ba ta. Nota Kraist riiti mababak podak tawa.
26 Kwoti inyaka kwotayeney, opoche kwo kapasek boboyen otiitanakech. Iipa kwo
akar man kwotayeba tanak, kwotay i i iipa kwotak ya ye ikiita.
27 Iipa kwo Gaba riina aka sokwa ya chikiita.
28 Hiyiya tawa ma ye kawka hiyiyakasakech. Yaho. Apa ye sa yo otii ta. Rii sa riiti
tapak yo kepin otii tanak, anadii man doponey, rii sa kiyatay.
29 Kapasek wosoboy maji kwoti kujak sayakasakech. Yaho. Maji kepibak saya.
Sayanak, akar man kiyatayenak, yecha dopo tawa boboyen hanak, kwo maji kepin
banak, ye kepi sokwakiita.

30 Kwo opochi God riiti Spiriten bii nomoyatanakech. Spirit riita kwotaka tawak, ii
eeta mukuchichu kwo eeta God riitiba. Eecha mukuchichu akar nedii poche komas
yanak, God riita kwona poko ji taweyn heemachikiita.
31 Eena kwo ma kapasek hiki tawa inyakan heechi ta. Kwotay tawa boboyen heechi
ba tawey, eyey kapasek boboy eena heechi ba ta.
32 Wowak, kwota na yaka kumwoyen awasen awasen rukusii tanak, akar mak
kwona kapasek otii ta taweyn eena na inyakan dagiir. God riita Kraist riiti hik kwoti
kapasek boboyen otiiniga kwona otii abosuchirega, kwo anadii man na eechaba otiisa
abosuchi ta.

5

KWOTA NA GOD RIITI HABAK CHISHI TA

1 Kwo eeta God riita kwoya hechawa yikapwa tawey, kwo na God riitabaga sokwa
eecha sii.
2 Rukusii tawa boboy sii kwota chishi taweyn, otii tawa yon sa siitii kowu ta. Kraist
riita nona rukusii tawak, riiti popoyen nona ha tawaga kwo na eechaba rukusiiba ta.
Kraist riita hari, opel otii tawa boboyega eecha otiir. Worek, si kwowa sokwa God riitak
irek, rii meejirek, rii kowya hikir.
3 Kwo riiti ma mima tawey, diita yikadey boboy kwotak yakasakech: nobo
anemesheroko tawey, mey oboy saga kwoya hechawey, kapasek boboyen otii tawey,
kwo eena heechi sumowukasakech.
4 Kwo opoche majin otii kehatanakech. Hikisha majin batanakech. Kapasek
anemesheroko majin batanakech. Eeta yikadey boboy sii kepi boboyen otii
mukuchikasakech. Ayo. Kwota God riitaban na woshia ta.
5 Kwota diita oboyen otii hecho: nobo anemesheroko tawa ma ye, ma inyaka keha
tawey ye, ma mey boboyen kwoya woy hechawa ma ye eeta yikadey ma ye Kraist riiti
kigdom, God riiti kigdom ye iyarekasakech. Yecha woshepii tawa god riina sumowutu.
6 Iipa akar ma yepa kwona hikisha tawa majik bachi kapasek nobon mukuchikiita.
Eecha otii tawa yikadey boboyen God rii eena kwotayechi riiti majin nasowoy tawa
man pikiita.
7 Eena kwo eeta yikadey ma yechaka nareboy siichi chishikasakech.
8 mashi kwota niyik tar. Apa Harapa rii kwona habak yayari, kwota na habak tawa
maga eecha chishi ta.
9 Haba sii kepi boboyen mukuchichawak, boboy kepin, nagwa nagwa otii tawa
boboyen, omutiik tawa boboyen geenyik yesokwa tanak, ma ye hechi otii takiita.
10 Harapa riita inyakak kwoya hiki tawa boboyen kwo na eena hechi eechaba otii ta.
11 Kwo opoche niyik tawa ma yechaka nareboy siitanakech. Yaho, kwota na eyey
man mukuchicha eeta yikadey boboy sii eeta kapasek.
12 Ada yecha otiichi veenyi tawa boboyen kwodii wokasakech. Yaho. Ada harapa
hiibiiya yato.
13 Ayo. Haba sii eyey boboy yechi mun kwodii wochawak, ye eyey geenyik tawa.
Wowak, eyey boboy ye geenyik tawey, eeta habaga eecha tawa.
14 Eena diita maji sii tawa:
“Mii ma watawey, na sokwa!
Miita tiiriimok sokwanak, Kraist riipa miina
habak chey hekiita.”
15 Kwota na chishi tawa nobon ow poy siichi chishi ta. Opoche otii henyan biish
tawa ma chishi tawaga eecha chishitanakech. Kwo otiihechawa ma chishi tawabaga
na eecha chishi ta.
16 Kwo apa God riita otii tawa abon na otii ta. Kapo komas nobokasakech. Apa diita
kapasek nedii, iipa kwo sobo yo otii takiita.

17 Eena kwo opoche hikishatanakech. God riita ma mima yecha otiiken inyakak hikichi otii tawa abon na hehar na yesha hecha.
18 Kwo opoche ukun eechi beyitanakech. Eecha otiiney, ii kapsek siikiita. Kwota Spiriten na yanak, sa kwona takiikiisii.
19 Kwo na sam hokwan, song hokwan, anadii holi hokwan eena hokwa chicha. Kwoti inyakak kujak, na chichanak, Harapa riiti hin yesokwa ta.
20 Eyey nedii kwota na eyey boboyen God Apoko riina Harapa Jisas Kraist riiti hik na woshia ta.

MA MIMA REEV SII TAWA MAJI

21 Kwota na Kraist riiti hin yesokwa tanak, yaka kumwoy, yechi kuruk na ta.
22 Mima kwo na niji ma riiti kuruk ta. Harapa riiti kuruk tawaga, na eecha ta.
23 Boyewak eecha otiito? Ma rii eeta mima siiti masekii. Kraist riita Kristen yechi masekii tawaga eena eecha tawa. Kristen ma ye eeta Kraist riiti maba. Riita yenya yesokwa yichir.
24 Kristen ye eeta Kraist riiti kuruk tawaga, mima kwo na eechaba kwoti ma yechi kuruk ta.
25 Ma kwo Kraist riita riiti Kristen ma mima yenya rukusiichi hachirega, ma kwo na kwoti mima yenya eechaba rukusii ta.
26-27 Kraist rii riiti ma mima yenya ukuk yeetiichi riiti majik yeetiichi holi siiken mayama heken eena eecha otiir. Eecha otiiri, riiti Kristen ma yecha kehakasakech. Kapasek siikasakech. Yecha kepiba tanak, holi maba takiita.
28 Ma kwota kwoti maban mayama rukusii tawaga, kwoti mima yenya na eechaba rukusii ta. Ma por rii riiti miman rukusii taney, rii riiti maban rukusiibato.
29 Nota hecho ma por rii riiti maban mayama yuyakasakech. Yaho. Rii hehar tawak, havato. Kraist riita Kristen yenya otii tawaga rii eechaba otiito.
30 No eeta Kraist riiti yatii, tapa, miy, mabiya.
31 Mashikeyir maji eecha wocho: “Ma rii apoko nokwapan heechi i reev siiney, mima siina yaney, piir sa podat maba sapibak sii.”
32 Diita veenyi tawa maji sii harapa maji tawa. Ada hikitu eeta maji Kraist riiti maji Kristen mayechi maji.
33 Wowak, diita maji kwona wobato. Kwo mayama maban rukusii tawaga, kwoti miman na eechaba rukusiiba ta. Wowak, mima sii sa siiti ma riiti hin sa yesokwa ta.

6

YIKAPWA AWI EEPI YECHI MAJI

1 Yikapwa, kwota na awi eepi yechi majin sumowu ta. Ii eeta Kristen ma otii tawa abo. Eeta nobo kepi.
2 Keyir maji eecha wocho: “Kwo awi eepin yechi majin na sumowu ta.” Diita lo maji sii mapo wotar lo maji.
3 Wotar maji eecha wocho: Eeka miipa diita nosapek harapa eechaba ekpi takiita.
4 Awi eepi kwo opoche yikapwa yechi biin kapasek otii tanak, ye kwotayetanakech. Yaho. Kwo na hehar tanak, Harapa riiti nobon riiti majin na maji pokiichi yesokwa ta.

YO OTII TAWA MA YECHAKA SIITII KOWU TAWA MA YECHAKA YECHI MAJI

5 Yo otii tawa ma kwo na kwona siitii kowu tawa mayechi kuruk ta. Kwo yechi hin hiki tawey, kwo na yenya harapa akiichi yenya na sumowu ta. Kwo Kraist riiti yo otii tawabaga na eechaba otii ta.
6 Iipa kwo yechi misomabak yenya saboy otii takiita. Yaho. Kwo na Kraist riiti yo otii wakasa ma sii. God riita otiiken gegiya tawa boboyen kwoti sugu wopuk eena sa otiita.

7 Kwota na kwoti yon inyaka kwoya hikichi otii ta. Ii kwo ma yechi yoga eecha
otiikasakech. Yaho. Kwo Harapa riiti yoga eecha na otii ta.
8 Kwota otii hecho yo kepin otii tawa ma riina Harapa rii yak tokokiita. Riina eecha
hakiita yo kiiriisiiposii otii tawa ma yechaka yo siiken otii tawa ma yechaka eecha yan
hakiita.
9 Kwota yo otii man siitii kowu tawa ma na meeji. Kwota na eechaba otii. Kwo yenya
woshepii ow bakasakech. Kwota na hiki ta yechaka kwotaka hevenek tawa Apoko riiti
yo otii wakasa ma. Eyey ma eeta riiti miyik kiki sowa.

KRISTEN MA YE OW ANA PICHAWA MAGA EECHA TAWA

10 Ada diita majin hamak otiito. Kwo Harapa riiti hapan na yanak, riitaka yesokwa
na hapaga sii.
11 Kwota na God riita ha tawa ow ana pi boboyen ruwu. Ruwunak, kwopa eeka
hapaga ssichi siitii tanak, Gaba riita eyey veenyichi otii tawa boboyen kwopa eeka
guru poyekiita.
12 Nota maban ana pikasakech. Yaho. Nota howuk tawa spirit kapasek yechaka ow
ana pichu. Nota kowuk aka tabo yima kapasek yechaka howuk siitii kowu tawa ma
kapasek yechaka mun siitii kowu tawa spirit yechaka ye niyi nobon siitii kowu tawey,
eena nota yechaka ow ana pichu.
13 Eena kwotana God riita ha tawa ow ana pichawa boboyen na ruwuchi ta. Eecha
otii tanak, kapasek nedii yanak, kwota eeka hapaga siichi siitii ow ana pikiita. Kwopa
owun eyey dagiir poyenak, eechaba siitii takiita.
14 Kwo na eecha siitii tanak, kwota na God riiti omutiik majin nediik llet giiriichi
siitii ta. Kwo na nagwa nagwa otii tawa boboy kepin na ain bagowor tawaga siiviitabin
ruwuchi siitii ta.
15 Kwo taney, na sayar God riiti hadabas majin sawok. Eeta boboy sii kwoti yatiiin
ruwu tawa boboyega sa eecha ta.
16 Eechaba eechaba nedii kwotana hiki siitiichichawa boboyen bagoworega poyi
chishi ta. Eecha otiiney, kwo eeta kiki sowa kwopa Gaba riita hika rabona yabun
kwopa esha pakiita.
17 Kwona yesokwa yichitawa boboy sii eeta kwoti masekiik ruwu tawa boboyen na
ruwu ta. Kwota na God riiti majin Spirit ha tawa eekiga neeki ta.
18 Eecha otii tanak, God riiti kiyapo tawa boboyen wohecha. Spirit rii kwona God
riiti nobon mukuchichawey, eechaba na riina wohech. Eena eechaba nedii kwota na
siitii kow ba ta.
19 Kwota na maji ba taney, ana na kiyatay ba ta. Ada hikitu kwota na eecha wohecha
God riita sa riiti majin eeji kujak heechinak, anapa akochinyak, sayarechi veenyi tawa
maji siikenen anapa ana beyichi siitii kwodiiwochakiita.
20 Ada hadabas majin geenyek kwodii wochawama eena ada poko jir. Ada hadabas
majin yo otiiniga kowdii wocho. Eena kwota na God riina wohecha anapa God riiti
inyakak eeka anabeyichi siitii ba takiita.

WOSHIA MAJI KAW

21 Tikikas riipa kwona ada otiir yon sawo mukuchikiita. Rii eeta noti yaka kumwoy
siiken. Rii Harapa riiti yo otii ma kepi.
22 Ada riina heechinak, kwotak inyak riipa nota tawa tobon sawokiita. Sawonak,
kwo kwoya hikichi hapaga siikiita.
23 Apoko God riita Harapa Jisas Kraist riitaka piiriita yaka kumwoy kwona inyaka
wopun otii kepi siikiita. Rukusii tawa boboyen hiki siitiichichawa boboyen riita
hakiita.
24 Kwota noti Harapa Jisas Kraist riina eechaba eechaba rukusii tawey, God riita ma
miman yeyada rukusiichi ha tawa boboy kwotaka eecha sa ta.

PILIPAI
Pol Rii Pilipai Ma Yenya Har Jey Maji

1 Ada Pol, Timoti sicha God riiti yo otii wakasa ma tawak, eena diita jeyen keyichi
Pilipai tawa God riiti ma mima ye Jisas Kraist riina hiki siitiichichaweyen eena ada
hato. Sicha ha tawey, yopo yichi tawaman siitii kowu tawa ma yenya yo otii tawa ma
yechaka eecha habato.
2 Noti Apoko God rii Harapa Jisas Kraist riitaka kwona yeyada rukusii tawa boboyen
eshar otii tawa boboyeka sa eecha ha.

POL RIITA MA MIMA YENYA MAJI BACHICHU

3 Ada kwona hiki tawa nedii ada kwona God riina maji kwona bachichu.
4 Bachi tawey, eeji inyaka eeta kwona kwoya hikitu.
5 Mashi tasiir nedii apa diita nedii kwota ana kiyatay tarek, eena ada kwona kwoya
hikitu.
6 Ada eecha siiken hikitu God riita diita yon kwoti sugu wopuk tasiiri, riipa eechaba
otii i i Jisas Kraist riiti nedii, eeka hamakiita.
7 Kwota eeji sugu wopuk wok eechaba eechaba tawa. Eena ada kwona eecha hiki
tawey, ada kwona kepi hikitu. Mashi ada hadabas majin eyey sugu wopuk chi ye i tar
nediik apa ada poko jiniga tawa nediik God riita ana homachi har yon kwona habar.
Kwona habarek, eena ada kwona eecha hikitu.
8 God riita hecho ada maji siiken bato. Kraist Jisas riina ana hari, eena ada kwona
eecha rukusii hikitu.
9 Ada God riina diita yikadey nobon kwona wohechichu. Ada God riina wohecho
kwota rukusii tawa boboy sii eechaba eechaba sokwato. Otii hechawa boboy sii nagwa
nagwa hiki tawa boboy sii eechaba sokwabato.
10 Sokwanak, kwo keyibachi kepiban neekikiita. Wonyak, Jisas Kraist riita yana
nediik kwota kapasek boboy biish siinak, maban otii keha tawa boboyeka saka
siikiitawak.
11 Jisas Kraist riita otiichinyak, hadabas boboy sii kwotaka tanak, kwota God riiti hin
yesokwa takiita.

POL RIITA POKO JI TARI SII EETA HADABAS MAJIN KIYATAY TAR

12 Eeji yaka kumwoy kwo na hecha: Adak ya tawa boboyen hadabasmaji sawo nobon
dasiipiikasakech. Yaho. Sii eeta sawo tawa majin kiyatay tar.
13 Eena Sisa riiti akan siitii kowu taryabu pichar ma ye akar ma iibak tawey, ye her
ada Kraist riiti majin sawo tarek, eena ada pikoji tar.
14 Ada poko ji tarek, akar yaka kumwoy ye Harapa riiti hik siitii ana beyichi maji
sawo tari, akiikasakech.
15 Eeji hi harapa tarek, ma kaw ye inyaka kwotayiniga hiki tarek, eena Kraist riiti
hin sawo tar. Akar ye inyaka kepi hiki tarek, ye eeta majin sawo tar.
16 Ye rukusiiniga sawo tar. Yecha hikitu ada hadabas majin siitiikowu tawak, awasen
sawoto. Ye eecha hikitu God riita diita yon ana har. Eena otiito.
17 Ma kaw ye keena yechi hiban mayama yesokwa tawak, Kraist riina sawoto. Yechi
sugu wopu eena hehar hikichi otiikasakech eena eecha otiito. Ye eecha hikitu ada poko
ji tawak, ye eecha otii tawak, adana harapa nomoya boboyen ana kawka hato.
18 Eecha otii tawey, ii sakayekasii! Eeji inyaka kwoya hikitu. God riiti majin sawo
tawa ma yenya wohigiya tawa boboy kapo kepi kapo kapasek siikayekasii. Kraist riiti
hin eena sawo tawey, ii eeta nobo sawo tanak, ada kwoya hikikiita.

ADA TANEY, AN KRAIST RIITAKA EECHA TAKIITA

19 Ada eecha hikitu: kwota ana God riina bachi tawak, Jisas Kraist riiti Spirit ana
kiyataytawak, ana yak tawa boboy sii ya ana kiyatayechi yesokwakiita.
20 Diita yon God riita otiiken hari, ada eena hehar otii taken gegiyato. Ada otiiken
kowutu. Ada kapo hakiita, ada kapo tawa, ada ana beyichi siitii tawak, Jisas Kraist riiti
hin yesokwataken hikitu.
21 Ada sobo taney, Kraist rii eeta eeji hadabas boboy. Ada haney, eeta kepi wey
siikiita.
22 Wowak, God riita hikiney, ada diita nosapek mabak tawey, eeta kepi. Ada yo otii
tawak, ma eeka kepi siikiita. Boy mey nobon ada hisiik. Nobon saka hechawak.
23 Diita boboyen ada upurus hikitu. Ada diita nosapen heechi i Kraist riitaka eecha
siiken hikitu. Ii eeta kepi wey.
24 Wowak, ada eechaba sobo taney, anapa kwona kiyapo takiita. Ada kwi boboy kepi.
25 Ada diina hiki siitiichichu eena ada diika siikiita. Ada eyey kwotaka tanak, ada
kiyatay tanak, kwo sokwa kwoya hikichiharapa hiki siitiichikiita.
26 Eena ada kawka kwotak yanak, kwota Kraist riina sumowu tawak, kwopa ana
hehar hiki takiita.
27 Maji mu diitata: kwo chishi tawey, Kraist riiti hadabas majin kwo sumowukiita.
Wonyak, anapa meejikiita kwo podat hikichi anabeyichi siichi chegiik ow ana
pichakiita. Hadabas maji hiki siitiichicha boboyen eena kwo ow ana pichichakaiita.
Ada komas kapo saka kwona hekii tawak.
28 Kwoti ow ana pichawa ma yenya opoche akiitanakech. Yenya na ana beyichi sii.
Wonyak, kwota yenya mukuchikiita yecha saka sowakwokiita. Kwota dagiir poyekiita.
God riita otiichinyak, kwo dagiir poyekiita!
29 God riita boboyen hari, kwo riiti hin hiki siitiichi riiti yon otii tawak, Kraist riiti
kapa meeji tawa boboyen kwoti kiki kiyabakiita.
30 Mashi ada ow ana pichari kwo ana her. Herek, ada ow ana pichawey, kwo meejito.
Wowak, apa nota eecha chegiik ana pichu.

2

NOTA NA MAYAMA DAGIIR POYECHI NOTI YAKA KUMWOY YENYA RUKUSII TA

1 Kwota Kraist riitaka eecha chishi tawey, kwo boy hapaga tawa? Riita boy rukusii
tawa boboy sii kwoti sugu wopun hehar otiichichu' Kwo boy Spireteka eecha chishitu?
Kwota boy akar man hehar rukusiito?
2 Kwo eecha otiiney, kwoti inyaka marenoku na hikichi podatebak otii ta. Eecha otii
taney, ada kwoya woy hiki takiita.
3 Opoche akar boboyen kwoti inyakak saniga hikichi otiitanakech. Opoche kwoti hin
yesokwak otiitanakech. Kwota na akar ma yechi kuruk ichi yenya kiyatay. Kwota na
yenya hiki ta. Opoche kwoti hi harapa siike hiki tanak, anadii ma yechi hin yeyik siik
hikitanakech.
4 Kwo opoche kwoti boboyeban heharetanakech. Akar ma yechi boboyen na
hehareba ta.

KRAIST RIITA MAYAMA DAGIIR POYE TAREK, GOD RIITA YESOKWAR

5 Kwota na Kraist Jisas riiti inyaka hiki tawaga kwo na eechaba hikiba ta.
6 Riita God siiken tarek, rii God siiken riita tawaga eecha siiken eena hegiyakasakech.
7 Yaho. Riita mayama eena heechirek, rii eeta yo otii wakasa maga eecha siir. Rii
eeta sokwa mak siir.
8 Mak siirek, rii riiti hin mayama dagiir poyechi God riiti inyakan hehar sumowutar.
Sumowu tarek, ma ye riina mek ji siitiichirek, rii eeta har.
9 Eecha otiirek, eena God rii riina yesokwa howu weyik heechir. Worek, God rii riina
hi pochin har eeta hi sii eyey hin dagiir poyer.

10-11 Rii diita hin harek, worek, eyey ma mima ye diita nosapek tawa eyey boboy ye howuk tawa eyey boboy ye nosap kuruk tawa ma ye Jisas riiti hin meejinak, eyey sakachi riiti hin yesokwakiita. Yesokwa tanak, eyey kuja eecha wochakiita. Jisas Kraist rii eeta podareba. Eeta Harapa. Wonyak, Apoko God riiti hin howu weyik takiita.

NOTA NA HABAGA EETAMA YICHI NEDIIK TA

12 Eeji nareboy ada kwotaka mashi eecha tari, kwota ana sumowu tari, eeta kepi. Apa ada kwotaka tanan siita woy, ii na sumowubata. Kwona akii nubu nubu tanak yon na otii ta. Kwona yesokwa yichi tawa boboy siina hamaken na otii ta.
13 God riita yo kwoti wok otiito. Riiti inyakak otiiken, riita hikichi otii tawa boboyek siiken eena sumowuken eena kwona otiichichu.
14 Kwota eyey boboy otii tawey, ow na heechi ana pichawey na heechi.
15-16 Kwota napa apama weyiba hecha. Kapasek boboy takasakech. Kwo na God riiti yikapwa siiken ta. Kwo diita nosapek tawey, nokwapa nokwapa kapasek boboy otii tawa ma ye ow ana pichawa ma ye tabato. Wowak, kwo hadabas majin sawo tawey, napa niyik okoree tawa habaga eecha yichi nediik ta. Kwo eecha otiiney, Kraist riiti nediik yanak, ada kwona kwoya woy hiki takiita. Kwo eecha otiiney, ii eecha mukuchikiita ada eeji yon saka sobo eemek rabokiitawak.
17 Kwo God riina hiki siitiichichawey, ii kwo God riina opelen hato. Eecha ha tawey, an hikitu kapo eeji maba pin anapa kwota ha tawa opelek eeka gwota pakakiita. Ii sokwaney, eeji inyaka eeta kwoya woy hiki tawak, ada kawen kwona hato.
18 Kwona kwoya woy boboyen otii tanak, an kaw ha ta.

TIMOTI MAJI

19 Harapa riita eecha hikiney, ada Timoti riina heechinak kwotak ikiita. Ichi ya ana sawonak, eeji inyaka kwoya hikikiita.
20 Timoti riitaba saniga ri sugu wopu eejiyiga eechaba tawa. Riiti inyaka kwona kiyatayeken harapa hikitu.
21 Eyey anadii ma ye yechi boboyeban hehar siitii kowu tawak, Kraist riiti yon eecha siitii kowukasakech.
22 Kwota hecho Timoti rii eeta ma kepi. Riita adaka sicha chegiik tawey, yikapwa apoko otiinaga eecha otiito. Hadabas majin sawoto.
23 Adak yak otii tawa boboyen ad henyak, anapa riina hechanak, kwotak ikiita.
24 Ada hikitu komas Harapa riita nobon takiinak, ada kwotaka eecha ibakiita.

EPAPRODAITAS MAJI

25 Ada eecha hikirek, eena ada Epaprodaitas noti apoma, riina kwotak heechirek ir. Riita adaka yo eecha otii tar. Rii adaka eecha siichi ow ana piba tar. Mshi kwota heechirek adak yari, rii kwoti hin makamak kiyatayeba tar.
26 Riiti inyaka kwona heken hiki siitiichichar. Riita meejirek, kwo meejibar rii haken otii tarin rii inyakapwa hiki tar.
27 Eetata, mashi rii haken otii tar. Eecha otii tari, God riita riina inyakapwa hikichi otii kepi siichir. Eeta otiichiri, saka riitaban eecha otiirek, ana eechaba otiichibar. God rii yuyar harapa kapasek boboy adaka ya gamunakech.
28 Ada riina heechinak iken gegiyato. Heechinak, inyak, kwota riina hechi kwo inyaka kwi kwoya woy hiki takiita. Eecha otiinak ada nomoya tawa boboy siipa kaw hagayegakiita.
29 Eena kwo riina henyak Harapariiti kumwoyega na eecha ya. Riita tawaga eecha tawa man yechi hin hehar na haba ta.
30 Epaprodaitas riita Kraist riiti yon otii tari, rii haken otiir. Riita eeta otiiri, rii riiti maban hehar otiikasakech. Kwo diita ana kiyatay tawa boboyen kwo saka ana kiyatayerek. Rii saniga kiyataye tar. Riita tawaga eecha tawa man na kiyatay ta.

3

MA YE JISAS RIINA HIKI SIITIICHICHAWEY, YE EETA NAGWA NAGWA ICHAWA MA

1 Ada kwona maji kawka bak: Kwo na Harapa Ma riiti hiban kwoya hikichi yesokwa ta. Mashi diita maji ada kwona keyichi har. Apa eena ada kwona kwotayekasakech. Ada kawka keyichi hato. Dii eeta kwona kiyatayeto.

2 Eeta ma ye kwashik tawa asaga kapasek otii tawey, maba sapin dagii tawey, kwo na eena eecha ow poy sii ta.

3 Yechaka takasakech notaba sapin dagii tawa boboyen otii hecho. No God riiti Spiritebak riiti hiban yesokwachiniga Kraist Jisas riitaka chishi tawey, no eena kwoya hikitu. Nota maba sapin dagii tawa boboy siina hiki siitiichikasakech. Siipa saka nona kiyatayekiitawak.

4 Ada keena otiiken wonyey, anapa keena diita yikadey boboyen hiki siitiichichakiita. Kwotaka tawa ma kaw ye eecha hikiney, maba omuk tawa nobo sii keena yenya yesokwa yicha takiita. Ye napa meeji ada kwona majika sowa. Mashi ada eecha hiki tari, apa ada saka hiki tawak. Na meeji.

5 Ana yimowurek, 8 de siirek, ye eeji maba sapin dagiir. Ana yimowur nedii ad Isrel ma siir. An eeji wayega Bensamin riitaka ya eecha siir. An Hibru ma yechaka eecha yimowur. Ada Peresi yecha eecha tarek, ada Ju yechi lo nobon summowu tar.

6 Harapa sumowu tarek, ada Jisas riiti nobon sumowu tar man kikir poye tar. Eeta mayecha lon otii tawa nobon ana otii henyey, ada kapasek otiikasakech.

7 Ada eeta mapo otiir boboy kepin apa Kraist riiti hik ad eecha wocho sii eeta kubuchey boboy.

8-9 Ada Juma yechi boboyeban bakasakech. Eyey boboyen ada habato eeta kubuchey boboy. Eena an magiirechichi Kraist Jisas, eeji Harapa, riiti boboyeban an eena yar. Diita boboy sii eeta harapa boboy. Ada Kraist riina yaken otiirek, riitaka podatebak siik otiirek, eena riitihik ada eyey boboyen rabo hama siichir. Ii eeta kubuchey boboy. Ada lon sumowuken otiiney, eeji nagwa nagwa ichawa nobo sii diita yikadey boboyekasakech. Yaho. Apa ada Kraist riina hiki siitiichichawey, nagwa nagwa otii tawa abon ana sobo har. Ada hiki siitiichichawey, God riita nagwa nagwa otii tawa abon sobo habar.

10 Ada boboy podateban yaken otiito. Ada Kraist riina hechi riita hachi saniyeechi sokwa tawa nobon otiirin, ada diita hapaga tawaboboyen ada yeechi riitaka eecha siinak, riita otii kapa meejirebaga ada eechaba meejibanak, hanak, riitabaga eecha siiken otiito.

11 Eecha otiinak, ada hikitu ada eechaba tiiriimok chinyak awasen ya sokwakiita.

POL RIITA AMABA MAPO IR

12 Ada eecha hikikasakech Kraist Jisas riita otiir boboyen an eena ya hamachi an kepi tawa. Yaho. An eeta yon kikiirena neekitu. Kraist Jisas riita ana neekirebaga ada eena eechaba neekitu.

13 Yaka kumwoy, ada eecha hikikaskech ada eeta boboyen ya hamar. Yaho. Ada podateba inyakak tawa. An mashi boboyen heechirek apa ada komas ya tawa boboyen yaken harapa yon yato.

14 Eena ada amaba mapo inyak, ada kepi boboyen yakiita. Diita ada yak otii tawa jebwa sii eechaba siikiita.

15 Noti ma kaw kwo Spiriten yari, kwo na eechaba hiki ta. Wowak, kwo akar inyakan hiki taney, God riipa kwona mukuchikiita.

16 Eeta yikadey boboy nota yari, ii na kiikiirena neekichi sokwa ta.

17 Yaka kumwoy, kwota na eeji nobon sumowuba ta. Nota nobo kepin kwona mukuchichu. Kwota na kenyi ta eeta ma ye noti nobon sumowuba tawey.

18 Eechaba eechaba nedii ada kwona baba tar. Apaeeji mi keya mukuka tawak,
kawka ada wocho: Jisas Kraist riin mek ji siitiichirek, rii eeka harek, eena riiti yabu pi
ma nokwapa nokwapa tawa.
19 Yechi mabak otiiken gegiya tawa sii eeta yechi God. Hiibiiyak tawa boboyeban
eena kwoya hikitu. Yecha diita nosapek tawa boboyeban eena hikitu. Eeta yikadey
ma yepa eyey hi uwu tawa eemek i hamakiita.
20 Wowak, nota hevenek ik tawa ma mima. Eena nota yesokwa yechi tawa ma,
Harapa Jisas Kraist, rii hevenen heechi ya sakakii tawa nedii no eena kowutu.
21 Yanak, rii noti diita maba kapaseken dareboyenak, no riiti hevenek tawa maba
kepibaga eecha siikiita. Rii eecha otii tanak, riipa riiti hapaga tawa boboyen yeechi
otiikiita. Diita hapaga tawa boboy sii kiki sowak eyey boboy yen riiti kurubak
heechikiita.

4

YECHA INYAKA PODATEBAK HIKI TANAK NA KWOYA HIKI CHISHI TA

1 Eeji yaka kumwoy eena na kwota hapaga siici siitii ta. Ada kwona rukusii tawak,
kwoya hikitu. Ada kwona hiki tawey, ada kwoya woy hikitu.
2 Yuodia, Sintiki kicha na meeji: kicha na podat inyakabak eeta Harapa riitak siir.
3 Mii, ana yon kiyatay tawa ma, ada hikitu miita kata mima upurus piiriina
kiyatayechik! Piiriita adaka hadabas maji yon chegiik otiiba tar. Klemen rii akar yo
meshi otii tar ma rii piiriiteka yo eecha chegiik otii tar. Yechi hi akar eechaba eechaba
tawa ma yichika howuk tawa jeyek eeka keyir.
4 Kwo eechaba eechaba eeta Harapa riina na kwoya hikiba ta. Ada kawka bak: Na
hehar kwoya hiki ta.
5 Eeta Harapa rii ya bana siito. Eena ma ye sa he kwo akar ma yenya na eshar eshar
otiichi cha.
6 Kwo opoche inyakapwa hikitanakech. Yaho. Eyey boboyen kwota kwoya henyey,
God riina na wohe. Riina na wohechanak, na woshia ta.
7 God riiti eshar tawa boboy sii kwoti inyaka wopun siitii kowu tawak hehar
otiichichu. God riiti diita boboyen ma ye hekasakech.
8 Yaka kumwoy ada maji pochin kawka bak otiito. Kwo na eyey boboy kepin, eyey
boboy ma ye sa yechi hin yesokwa taweyn eena kwoti marenoku sa takiikiisii ta. Diita
boboy sii eetata: omutiik siiken tawa boboy, inyaka wopu kwoya hechi otii tawa boboy,
nagwa nagwa otii tawa boboy, kwoya heechi otii tawa boboy, rukusiichi otii tawa
boboy, hi kepika tawak otii tawa boboy. Eeta boboy ye sa kwoti marenoku takakiisii.
9 Eyey boboyen ada kwona mukuchirek, kwota yari na hehar neekichi otii ta. Eeji
maji kwo meejiri, eeji yon kwo heri, eena na otii ta. Otii tanak, ma kwoya hiki tawa
boboyen ha tawa God riipa kwotaka eecha takiita.

POL RIITA RIINA HAR BOBOYEN KWOYA HIKICHI WOSHIAR

10 Ada Harapa riitaka eecha chishi tawey, eeji inyaka eeta kwoya woy hikitu.
Nokwapa nokwapa nedii irek, apa kwota echa mukuchichu kwota ana rukusiito. Ada
eecha bakasakech kwo ana saka hehar otii tarek. Kwo ya ana kiyatay nobokasakech.
11 Ada eecha wokasakech ada boboyen dopoto. Yaho. Ada makabek heechiri, eeta
boboy ye adaka tawey, eeta kiki sowa.
12 Ada hecho boboy dopo tawa nedii boboy nokwapa tawa nedii. Ada eeta nedii
eecha haney, ada eeta nedii aboboy nokwapa taney, ada eeta kwoya tawa. Ada eeta
nedii boboy dopo taney, ada eeta nedii boboy nokwapa taney, ada eeta kwoya tawa.
Eeta boboyen ada otii her.
13 Kraist riita ana hapaga tawa boboyen ha tawey, ada keena eyey boboyen otiikiita.

14 Wowak, mashi ana nomoya tawa boboyen yari, kwota ana kiyatayebatar. Ii eeta
kepi.
15 Pilipai ma kwo hikitu ada mashi Masedonia nosap heechirek, hadabas majin
kwodii wochari, kwotaba ana hatar. Kwotaba eeji boboyen yatar.
16 Ada Tesalonaika tarek, ada dopo tarek, kwo upurus nedii ana yan heechirek ir.
17 Ada yan yaken wokasakech. Yaho. Ada gegiyato kwota hehar otii tawa abo sii sa
wokwa harapa siinak, kwopa hi kepika siikiita.
18 Eyey boboy kwota ana hari, sii eeta kiki sowa. Kwo eyey ya boboyen Epaprodaitas
riiti tapak ana hari eeta kiki sowa. Diita har yikadey boboy sii eeta God riina opelen
otii tar boboyega kwowaka eecha tarek, God riita eena yeechi kwoya hikitu.
19 Eeji God rii harapa boboyen Kraist Jisas riiti nobok kwota dopo tawa boboyen
hakiita.
20 Noti God noti Eepi riiti hin na eechaba eechaba nedii yesokwa ta.

AKAR MAJI KAW

21 Ada eyey Jisas Kraist riiti ma miman, God riiti ma miman, ada woshiato.
22 Eyey God riiti ma mima diika tawey, woshia tawa maji kwona wochi tawak ichu.
Kas Sisa riiti akan yo otii tawa ma yecha woshieechi tawak ichu.
23 Jisas Kraist riiti rukusii tawa boboy kwotaka heechi tawak ichu.

KOLOSI
Pol Rii Kolosi Ma Yenya Har Jey Maji

1-2 Ada Pol. Ada Jisas Kraist riiti aposel, God riiti inyakak majin wochawak ichawa ma. Timoti, rii noti kumwoy, riita sicha kwona woshiato. Jisas riina hiki siitiichichawa ma, Kristen ma Kraist riiti nobok tawey, Kolosi akamak tawey, kwona sicha woshiato. God, noti Eepi, riiti kwona inyaka otii tawa boboy riiti eshar otii tawa boboy kwotaka na sii.

GOD RIINA WOSHIATO

3-4 Kwota Jisas Kraist riina hiki siitiichichawa boboyen, kwota Kristen man rukusii tawa boboyen no meejiri, eena nota kwon God, Jisas Kraist riiti Eepi, habachi eechaba eechaba woshiato.

5 God riiti hadabas amutiik maji kwona mapo yarek, hevenek hadabas tawa boboyen kwo meejir. Meejirek, kwo apa hevenek heechir boboyen kowutu. Kowu tawak, kwo Jisas riina hiki siitiichiniga, akar man rukusiito.

6 God riita noti inyakak otii tawa boboy eeta kwona mashi yaniga, kwo hehar hikirek, eeta God riiti maji kwotaka siikii wato. Kwotaka siikii watawaga, eeta maji eyey nosap i ye ya tawak eechaba siikii wato.

7-8 Epapras, noti wakasa ma kepi, rii kwona sawo tarek, kwo makabek heechir. Wakasa ma taniga rii Jisas Kraist riiti yo otii tawak, akar ma riina rukusiito. Riitaka shichaka nota yo otiito. Rii kwona hehar otiichichu. Eeta Spirit riita otiichuwak, kwo rukusii tawey, sii sinya wor.

9-10 Wowak, kwi majiotii tawa abo sinya mapo yarek, mashi na apa si kwona God riina maji eechaba eechaba bachi tar. Sicha God riina kwona wohechichu: riiti inyaka, riiti hiki yawa boboyek, riiti Spirit otii tawa abok eeka kwota siiken eena wohecho. Eeta kwona takakiisiiken eena wohecho. Wonyak, God riita eyey boboyen hechawaga, kwo eechaba hekiita. Kwo hechi kwo riiti nobok iniga, kwi Harapa riiti hin yesokwaniga, siikii watanak, riita inyaka kwoya hikinak, kwo God riiti hi kepik kawka harapa sokwa takiita.

11-12 Eeta kepi God riiti hapaga eechaba eechaba otii tawa boboy kwotaka sa sii. Siinak, man dagiir pooy tawa boboy kwotaka yanak, kwo keena kiya ya takiita. Kiya ya tanak, kwi inyaka kwoya hikichiniga Eepi riina woshia takiita. God riita hehar otiirek, eena God riiti ma mima ye riiti yama hechawa kigdom tawak, yechaka kwotaka komas God riiti hadabas boboyen yakiita.

13-14 Nota niyi eemek tarek, God riita riiti yikapwan rukusiichiniga riiti kigdomek nona yeechi kepi heechir. Kraist riita nona awasen tokochi yar. Noti kapasek boboyen kwoyava yar.

KRAIST RIITA OTII TAWA ABO RIITI YOKA DIITATA

15-16 Kraist riita henyan biish tawa God riina mukuchichawa ma. Kraist riita nona God riina mukuchichu. Riita mapo yimowur yikapwa. Otiir boboy sii karakada. Rii eeta harapa. Eyey boboyen riitaka otiir. Spirit boboyen, nosap boboyen, boboy heweyn, boboy nota henyan siiri, riitaka otiir. Riina otiichir. Eyey gavman, eyey diita nosap harapa man, harapa ejel, siitii kowu tawa ejel, siitii kowu tawa boboy, eyey harapa hapaga boboy riitka otiir. Eyey boboyen riina otiichir. Riitaka otiir.

17 Rii eeta eyey boboyen howuk tawa ma. Eyey boboyen riita neekitawak, diita hehar tawa.

18 Rii masek riiti maban. Riiti maba riiti sipsip. Rii riiti sipsip eechaba tak tawa boboy siiti mu. Rii mapo hachi saniyar yikapwa. Boyewak? Eyey boboyen rii harapa tawa.

19 God riita hikichi otiirek, God riiti eyey boboy Kraist riitaka yir.
20 God riita eyey boboyen, nosap boboyen, heveneka tawa boboy Kraist riiti noboka eecha sharahavar. Kraist riiti pi mek tarek, God riita nona sharahavar.
21 Kwo mashi kapasek boboy otiiniga, riin kwi inyakak otiinan yuyatarek, kwo kapasek boboy otiichiniga God riina kwo somoye tar.
22 Somoye tarek, Jisas rii riiti maba mek harek, eeta kwona sharahavar. Sharahavarek, kwo apa riiti nareboy siiken siir. Siirek, eecha komas kwi maban bachichi, maba kepi henyak, otii yeetiinak, holi tanak, kwon riita mayama yakiita.
23-24 Wowey, kwo eechaba eechaba hehar riina hiki siitiichichaney, inyaka yaresaya hikinan siiney, nagwa nagwa inyey, Kraist riina yaken kowu taney, kwona otiichikiita. Kwo diina meejir. Diita majin eyey diita nosapek apa i ye yato.
Jisas Kraist riita ana riiti wakasa man otiir. Otiirek, ada kwona kapa meejichichu. Kapa meejichiniga eeji inyaka kwoyawey hikitu. Boyewak? Ada eeji mabak kapa meejichiniga ada Kraist riiti maba, ri sipsip, kapa meeji tawa boboy ada kiyatay hamato.
25 God riita ana keyibochir. Keyibochirek, ada riiti sipsip wakasa ma. Kwon heharek, eena keyibochir. Akar man God riiti sawo tak eena heyibochir.
26 Mashi diita maji veenyi tar. Eyey yeyi wayega yen veenyi tar. Apak diita veenyi tar majin geenyik kwodii wocho. Kwodii wochawak, God riiti magwi yecha diita majin hehar hecho.
27 God riita otiiken hikir boboy diitata: eyey ma miman sawo tawey, veenyi tar hadabas boboy God riita riiti magwin mukuchikiita. God riiti veenyi tar boboy diitata: Jisas Kraist rii kwoti inyakak tawa. Inyakak tawak, kwo hikiweyitu God riiti hadabas boboy kepin kwopa yakiita.
28 Eena nota Jisas Kraist riina eyey man sawoto. Eyey man nota opoyeto. Eyey man nota eyey nobok Jisas Kraist riiti hin maji pokiitu. Eyey man God riitak bana bana yaken, madiivak sii otiiken, Kraist riitaka chegiik otiiken, eena nota maji opoy pokiitu.
29 Diita yon ad eechaba eechaba hapaga siichi siitii otiito. God riita harapa hapaga boboy eeta adaka tawey, ada otiito.

2

YE SA INYAKA WOPU HIKISIITIICHINIGA WOSHEPIITAWA BOBOY DAGIIREPOY

1 Ada kwona harapa yo otiichichar. Ada Leodisia man ada harapa otiichichar. Ma mima ye
2 Ada yechi kwoti sugu wopu inyakan kiyapoken eena gegiyato. Ada gegiyato kwo rukusii tawa nobok chegiibak na i. Ada gegiyato kwo God riiti inyakak hikichi anabeyik. Kwo anabeyi tanak, kwo Kraist, God riiti veenyi tar boboy, riina hikiweyikiita.
3 Dii eeta maji: Kraist riiti nobok ma ye God riiti eechaba eechaba hadabas veenyi tawa boboy yesha tanak, hekiita.
4 Wowak, ada kwona wocho akar ma ye kwona maji sabwi batanakech. Kwota opoche nobo kapaseken ichanakech.
5 Ada, Pol, eeji maba kwotaka takasakech. Eeji mayi, eeji maji kwotaka tawa. Tawak, kwota eechaba eechaba Kraist riina hehar hiki siitiichiniga kwo hehar siitii tawak, ada hechiniga eeji inyaka kwoya hikitu.

Kwoti Inyaka Wopu Takiikiisiinak, Kraist Riina

6-7 Kwota Jisas Kraist riina yari, ii na eechaba riiti woka na ta. Kwoti neeji na Kraist riitak pii ta. Pii tanak, riitaka kikibak na sokwa ta. Me eeta nosapeka sokwa tawabaga, kwo na eechaba sokwa ta. Kwona maji pokiitari, kwota na eechaba eechaba hehar riina hiki siitiichi ta. God riina na woshia ta.

8 Na hecha! Opoche ma ye nosap maji hikichi, sabwi ba majin hikichi baniga, kwoti
inyakan pokok jichanakech. Diita maji eeta ma nosapen hikichi bar maji. Yecha nosap
boboyen hechi hikichiniga maji pokiitar. Pokiitarek, yecha Kraist riina sabak heechir.
9 Kwota hikitu, eye inyaka wopu God riiti, eeta Kraist riiti mabak takakiisiichi eecha
tawa.
10 Tawak, miin eyey inyaka wopu harek, mii riitaka eecha siir. Eetata. Eyey harapa
ma nokwapa boboy heyik tawa, rii howuk tawa.
11 Kwo Kraist riitaka tawey, rii kwona sapi dagii rabor. Maka saka dagii raborek,
Yaho. Kraist riitaba. Kwon eechaba dagii rabor. Kraist riita kwona dagii rabochi, kwoti
maba omu kapasek boboyek dagiir poy heemachir.
12 God riita Kraist riina yesokwar. Kwon uku yeetiichi Kraist riitaka kwotaka eecha
kiki chir. Kwon uku yeetiichi Kraist riitaka kwotaka eecha kiki yesokwar. Kwota God
riiti harapa hapaga maji kepin hiki siitiichichawak, eena yesokwar.
13 Mashi kwota kapasek boboy otii tarek, kapasek maba omu eena saka dagii
raborek, eena kwo eeta ha tawa maga tar. Tarek, God riita kwona otiichirek, kwo
Kraist riitaka kiki sokwar. Worek, noti eyey kapasek otii tawa boboyen rii kwoyevayar.
14 Eye lo majin keyiri sii nona dagiir poyeken otii tarek, God riita eena otii poye
hamar. Diita keyir lo maji sii nona poko jichi anasaken otiitar. Otiitarek, God riita
yeechiniga Jisas riita har mebak ji siitiichir. Worek, eeta eyey hamar.
15 Kraist riita mek har nedii rii diita nosapeka tawa harapa ma yechi hapaga boboyen
yeechi dagiir poyer. Worek, rii nosapek tawa harapa ma yenya otiichirek, ye eyey ma
mima yechi misomak geenyek siirek, ye eeta kubuchey boboy siir.

No Kraist Riitaka Eecha Har

16 Aboboyen, uku a majin, akama biish tawa nedii, niiwiika akar nokusha atawa
nedii, sabat nedii ma por rii lon otiichi heechanak, kwota eena sumowutanakech.
17 Eeta boboy ye eeta komas sokwakiitawa boboy siiti mayi. Wowak, Kraist riita eeta
harapa boboy siiken.
18 Ma por riita sukwi yanak henya boboyen wonyey, riita kwona wonyey, “Na
mayama dagiir poyechi ejel yechi hin yesokwa ta,” ii kwo opoche heechi tanak, kwona
woshepii dagiir poyetanakech. Eeta yikadey ma rii wohipu chishi tar ma. Rii riiti maba
omuban hikichi sumowu tar.
19 Diita yikadey ma rii Kraist riina neekikasakech. Kraist riiti mabak eecha
takasakech. Kraist rii noti masekega tawey, Kraist riita siitii kowu tawak, riita aboboy
maban hava tawak, maba omu hapa sii podatebak tawa. Eecha otii tawak, eeta maba
sii God riita hiki tawaga eecha sokwato.
20 Kwo Kraist riitaka eecha har. Worek, kwona heema pakachirek, diita nosapek otii
tawa abo sii kwona siitii kowukasakech. Wowey, kwo boyewak diita nosapek tawa
maga eecha chishitu? Boyewak kwo eeta lon neekitu.
21 Boyewak kwo eecha diita majin sumowutu: Neekihekasakech! Akasakech!
Neekikasakech? Boyewak eena sumowutu?
22 Ma ye diita yikadey boboyen sumowu taney, sii man kiyatayekasakech.
23 Ayo, nota diita lo no sumowu tawak, no eecha woshepii hikitu no God riiti hin
yesokwato. Nota diita lo no sumowu tawak, no hikitu eeta noti hin dagiir poyetu, no
hikitu noti maban pichu. Wowak, eecha otii taney, ii sii saka noti mashi ichar nobon
dagiir poyetawak.

3

God Riita Non Yesokwachir Kraist Riitak Eecha

1 Kwo Jisas riitaka yesokwar. Yesokwarek, kwo howuk tawa boboyen eena na yesha
ta. Kraist riita God riiti tapa mama yepak yichawak, rii howuk tawa.

2 Kwota inyaka wopu howuk tawa boboy kepiban na hiki siitiichi ta. Nosap boboy
na kayek heechi.
3 Kwo nosap hiki tawa boboy eeta har. Harek, kwota Kraist riitaka veenyir.
Veenyirek, God riitaka tawa. Kwota Kraist riitaban hikitu.
4 Kraist rii noti eechaba eechaba tawak tawa boboy. Kraist riita yanak, no henyak,
notaka riiti hadabas boboyek sokwakiita.

Nota Sokwa Akar Ma Siikiita

5 Eeta nosap tawa boboy kwotaka taweyn na sowakwo: anemesheroko tawa boboy,
eeta boboy inyaka wopu otii keha tawa boboy, inyaka kapasek hiki tawey, miy akar
boboyen God riita harapa yuyato.
6 Ma yecha diita yikadey boboyen otii tawak, eena God riiti kwotayetawa boboy eena
yenya hakiita.
7 Mashi kwo diita kapasek nobok kwo chishi tar.
8 Apak eechaba eechaba na sabak heechi: harapa ow majin ba tawey, inyaka kwotay
tawey, akar man kapasek majin ba tawey, maji magiirchichi ba tawey, maji kapasek
wey, ii na kumo kinyik heechi.
9-10 Awasen awasen woshepii majin opoche batanakech. Kwota mashi man riiti otii
tar boboyen kwo sabak heechir. Heechi anadii man Kraist riiti otii tawa abo kwo yeechi
ruwur. Ruwurek, anadii man God riita otiiniga Kraist riitabaga siikiita.
11 Wowak, Grik ma, Ju ma sapi dagii rabor ma, ma sapin dagii rabonan siir ma,
heema pakar ma, wakasa ma, kehapa ma, apoma ma God riita eeta hechawey, ma
saniga saniga takasakech. Kraist riita eyey noti wok eeka tawa. Podatebak tawa.

No Inyak Kepi Hiki Boboy Yak

12 Kwo God riita keyibor ma tawey, kepi boboyen na ruwu ta. Eena na ruwu ta: otii
kepi tawa abo, rukusii tawa abo, akar man hehar tawa abo, inyakapa hiki tawa abo,
wok tawa abo, eshar tawa abo, kowuchichi yesokwa tawa abo na ruwu ta.
13 Na kowu tanacha kiyatay ta. Akar ma riita miina kapasek otiir boboyen na
abosuch ta. Harapa riita miiti kapasek boboyen abosucherega, riiti kapasek otii tawa
boboyen miita akar ma eechaba na abosuch ta.
14 Rukusii tawa boboyen na yeechi ruwu ta. Eeta harapa, eeta podar. Rukusii tawa
boboy eeta eyey boboyen podatebak yaya Kraist riitaban hiki tawa boboy.
15 God riita kwota podat mababak yaken wor. Kwona yaken wori, na kepi ta.
Eechaba eechaba God riina na woshia ta. Kraist riiti eshar har boboy eeta sa miiti
inyaka wopuka ta.
16 Kwo awasen awasen kepi nobok mai pokiitawey, awasen awasen opoy tawey,
Kraist riiti maji sugu wopuk eeka na heechi hehar sii ta. Inyaka kwoya hiki tawey,
Kristen ma yechi hokwan na chicha. God riiti Sam hokwa chichawa boboyen na hikichi
chicha.
17 Eyey boboy kwota otii tawey, eyey maji ba tawey, Harapa Jisas riiti hik na otii ta.
Jisas riiti hik Eepi God riina eeka na woshia ta.

Reev Sii Ma Mimaka Yechi Yikapwaka Eecha Batawa Maji

18 Mima na meeji. Niji ma riiti majin na sumowu ta. Dii Kristen ma otii tawa abo.
19 Ma na meeji. Miiti miman na hehar rukusii ta. Siina dagiir poyekasakech.
20 Yikapwa na meeji. Kwoti awi eepi na mayishicha. Piiriiti maji na eecha sumowu
ta. God riita hechawey, kwoya hikitu.
21 Eepi, kwoti yikapwan opoche eechaba eechaba kabuk kabuk wochanakech.
Kabuk kabuk wochawey, yecha hiibiiya ya chishi takiita.

Yo Otiitawa Maka Siitii Kowu Tawa Maka Yecha Maji

22 Wakasa ma na meeji. Kwoti diita nosap aka tabo yima yechi majin na sumowu ta. Kwo yo otiinak, harapa ma rii kwona henyan siiney, kwo eechaba eechaba yon na otii ta. Opoche kwoti misomak mayama yesokwatanakech. Kwota na Kraist riiti misomak na yesokwa ta. Kwoti inyaka wopuk kwi inyaka na podatebak hikichi ichawey, Harapa riina akiichi riitak ichu.
23 Kwoti yo tawey, na hehar otii ta. Kwota Harapa riina yo otiichichu. Kwo ma yenya otii tawey, kwo na Harapa riina otii tawaga, yenya eechaba na otii ta.
24 Na hiki ta: kwoti ya hevenek tawey, Harapa riita hakiita. Kwota Harapa riina yo otiito.
25 Kapasek yo otii tawa ma riina kapasek yan awasen riina hakiita. God riita misoma saniga saniga hekasakech. Diita nosap harapa ma karakada ma yenya saniga saniga hekasakech.

4

1 Harapa ma kwota na kwoti wakasa man na hehar ta. Na hiki: kwoti Harapa Ma hevenek tawa.

Eechaba Eechaba Na God Riina Maji Na Hehar Batanak Chishita

2 Eechaba eechaba na God riina maji ba ta. God riina maji ba tanak, inyaka na hiki ta. Riina na woshia ta.
3 Wowak, kwota nona God riina na wohechanak, riita nuberejan, nobon, nona tagwachikiita. Nota God riiti majin sawoken, eena tagwachikiita. Tagawachinyak, nota Kraist riiti veenyi tar majin sawokiita. Eena adana pokok jichi heechi ta.
4 Wowak, ada keena veenyi tar majin kwodii wochar mashi na apa. Eeta eeji yo. Eena na ana God riina maji ba ta.
5 Sabak tawa man nagwa nagwa hikichi na otii ta. Opoche kwota eeta nedii shebo shebo yichanakech.
6 Eyey man na hehar maji siikiinenban na sawo tanak, na kwoyaba ba ta. Kwona wohenyey, kwo hikichi maji siikiinen awasen sawokiita.

Pol Rii Tikikas Riitaka Onisimas Piiriina Heechirek Ir

7 Tikikas rii eeji otii tawa tobon riipa kwona wokiita. Rii eeta kumwoy kepi. Rii God riiti wakasa ma mayishichawa ma kepi.
8 Ada riina kwona wochirek ir. Boyewak? Nota kapo shecha taken eena riita kwona kiyapoken heechirek ir.
9 Onisimas, kumwoy kepi mayishichawa ma, riita riitaka ir. Rii kwoti ma, riita riitaka ir. Piiriita yanak, diika otiir boboyen, piir kwona sawokiita.

Pol Rii Kolosi Yenya Woshiato

10 Aristakas, adaka poko jichirek, rii kwona woshiato. Banabas riiti ruwoy, Mak, rii eechaba kwona woshiato. An hikitu ada kwona mashi riina bar. Riita kwona yaney, riina na hehar ta.
11 Jisas Jastas rii tabato. Diita Ju ma yechaba adaka God riiti yon kigdomek otiito. Yecha ana hehar tar.
12 Epapras, kwoti ma, Jisas Kraist riiti wakasa ma, rii kwona eechaba eechaba woshiato. Rii God riina maji ba tawey, rii kwona eechaba eechaba hikichi bato. Rii eecha wohecho: Kwo sokwa siitiiken, God riita inyaka hikichi kwona otiichichaken, eena kwota hehar siitii takiita.
13 An riina hecho: Rii kwona hapaga yon otiichichar. Leodisia ma Hirapolis ma yenya rii eechaba otiichichar.
14 Luk rii eeta dokta kepi, rii kwona woshiato. Demas rii kwona woshiato.
15 Leodisia man, Nimpa siin, siiti akak ya yopo yichi tawa man eena ada woshiato.
16 Kwota diita jeyn kwotaka kadii hamanak, Leodisia ya yopo yichi tawa ma ye sa kadiiba ta. Wonyak, Leodisia, ada heechirek yar jeyn eechaba kwota na kadiiba ta.

17 Akipas riina na wo, “God riita miina kigdomek otiiken har yo, na hehar otii ta.”
18 Ada Pol. Diita jeyn ada eeji tapamak keyitu. Abosuchetanakech, na hikita: ada
poko jicharek, ada tawa. God riiti yeyada rukusii tawa boboy kwotaka sa ta.

1 TESALONAIKA
Pol Rii Tesalonaika Ma Yenya Mapo Har Jey Maji

1 Pol, Silvenes, Timoti, nota Tesalonaika akama ya yopo yichi lotu ya tawa ma kwona
woshiato. God Apoko, Harapa Jisas Kraist, piiriiti ma mima kwotaka piiriita rukusii
tawa boboyek inyakan otiiniga kepi sii tawa boboyek eeka sa sii.

TESALONAIKA MA YECHI HIKI SIITIICHICHAWA BOBOY

2 Nota eechaba eechaba kwona God riina woshiato. Nota God riina ba tawey, no
kwona eechaba eechaba bachichu.
3 God riiti misomak nota hikitu kwota Jisas riina hiki siitiichiniga kwo yo kepin otii
tar. Kwo rukusiiniga kwo harapa yon otii tar. Nota hikitu kwo Harapa Jisas Kraist riina
kowu tawey, kwo hapaga siichi tawa.
4 Yaka kumwoy, no hikitu God riita kwona rukusii tawey, rii kwona hisiiri, kwo riitiba
tawa.
5 Nota hadabas majin kwona yaniga ha tarek, maji sobon hakasakech. Hapaga
boboyek, Holi Spirit riitaka, omutiik boboyen hiki siitiichiniga eeka hapaga siichiniga
no siiti sawo tar. Kwo tahikitu nota kwotaka tari, nota otii tar abo sii eeta kwona
kiyatay tar abo.
6 Kwo noti nobon heri, kwo nona somowu tari, Harapa riina sumowuba tar. Kwo
hadabas majin meejichi hiki siitiichiri, kwo harapa kapa meeji tawa boboyen kiyatari,
Holi Spirit rii otiirek, kwoti inyak kwoya hiki tar.
7 Kwo eecha otii tari, kwota Masedonia Kristen ma Grik Kristen ma yenya hadabas
sumowu tawa nobon mukuchi tar.
8 Harapa riina ba tar majin kwo sawo tarek, Masedonia ma ye Grik ma ye eena meeji
tar. Nokwapa nokwapa ma i ye tawey, ye kwota Jisas riina hiki siitiichichawa boboyen
meeji tar. Wowak, nota eena maji kwona bakasakech.
9 Nota kwona ya heri, kwo nona yechi woshepii tawa goden magiirechichi heechi
omutiik tawa God siikenen sumowu tari, eeta eyey ma mima ye eena sawoto. No banan
siikayekiisii.
10 Kwo God riiti Yikapwa riita hevenek heechi yak tawa nediin eena kowutu ye eecha
wocho. Diita ma Jisas rii harek, God riita riina otii saniyeechi kawka yesokwar. Komas
God riita man harapa kwotayenak, diita ma Jisas riita otiichichawak, nota God riita
kwotay tawa boboyen heechikiita.

2

POL RIITA TESALONAIKA AKAMAK OTII TAR YO MAJI

1 Yaka kumwoy, kwo hikitu nota kwona bari, no saka ba hipiirek.
2 Kwo hikitu nota Pilipai akama tarek, no maji sawo tarek, nona kikire poyer. Kikire
poyerek, no heechi kwotak yar. Worek, noti God rii nona otiiniga hapaga sii tarek, nota
riita har hadabas maji riitin anebeyichi siitiisawo tar. Nokwapa nokwapa nasowey
tawa majin ba tari, no eena meejichi akiikasakech.
3 Nota kwona ba tari, noti inyakan hegiya tawa boboy eeta ii kapsek boboy kasakech.
Nota ma yenya woshepii majibakasakech.
4 God riita nona wochawak, eena nota keena bato. Riita nona kwoya hechi nota riiti
hadabas majin sawo taken eena rii nona hisiir. Worek, nota ma yecha majin meejiken
eena sawokasakech. God riita meejiken eena nota sawoto. Riita noti inyakan hegiya
tawa boboyen eena otii otii hech.

5 Wowak, kwo hikitu nota kwona ya saboy bakasakech. Nota kwoya hechawa
boboyen majik ya gamu taken eena saka yarek. God riita noti inyaka wopun hecho!
6 Noti hin yesokwaken kwona akar ma yenya eena saka yarek. Wowak, nota
Kraist tiiti aposel eecha tawey, nota keena waga kwona wohewak, kwo waga nona
yo kiyatayewa.
7 Wowak, nota kwotaka eecha tari, nota kwona eshar otii tar. Nokwapa siita
yikapwan hehar tawaga eecha hehar tar.
8 Nota kwona rukusiichi tarek, nota hadabas majin kwona hapoy paka tar. Sii eeta
bakasakech. Nota noti tawak tawa boboy nosapek waga hachiken eena hikir. Nota
kwona eecha rukusii tar.
9 Yaka kumwoy kwo hikitu nota harapa yon otii tar. Niyika yadiika eechaba otii tar.
Nota kwona God riiti majin sawo tari, nota hiki tar kwoti aboboyen nota hegiyaniga
yakasakech. Kwon harapa yon hanak kwo otiikasakech.
10 Kwotaka God riitaka nona heema pakachichawa ma. Noti jecha otii tawa abo sii
diitata: sii God riiti misomak kepi tarek, sii nagwa nagwa icharek, sii eena kapasek
siikasakech.
11 Kwo hikitu opoko riita riiti yikapwan hehar otii tawaga, nota kwona eechaba
otiitar.
12 Nota kwona kiyapo tar. Kwoti inyaka eshar taken eena otiiniga hapaga siitar. Eeta
kepi kwota God riita kwoya hechawa nobok eeka ichu. Eena nota kwona eechaba
eechaba eeka iken eena hegiyatar. God riita kwona uwato kwota yanak riiti kigdom,
riiti hadabas eemek, eeka siibaken eena uwato.

YE HIKISIITIICHI HAPAGA SIICHI SIITII NOMOYATAR BOBOY KIYA TAR

13 Diita anadii boboyen nota God riina woshiabato. Nota God riiti maji kwotak ya
tarek, kwo eena meejichi yatar. Kwo ma yechi majin eena saka yatarek. God riit maji
eetata siikenen eena kwo yatar. Hiki siitiichichawa ma yechi inyakak God riita eeka
otiito.
14 Jisas Kraist riiti ma mima, God riiti Kristen ma Judia nosapek taweyen, yenya
otiichi tarega, kwon eechaba oiichichar. Juma yecha yechi ma mima yenya kikir
poyetarega, kwoti ma mima yecha kwona eechaba kikir poyetar.
15 Eeta Ju ma ye Harapa Jisas riina sowakwor. Propet yenya sowakwobar. Nona
kikir poyetar. Yecha God riina wosowoyeniga yecha ma yenya kapasek hikichi ow ana
pichu.
16 Wowak, nota shebo shebo tawa man, Gentayl man, yenya nota God riiti yesokwa
yichi tawa majin sawo tarek, yecha nona anachekeken eena otii otii hechar. Yecha
eechaba eechaba otii tar kapasek boboy sii apa eeta i harapa sawo. Harapa siichi
tawak, God riiti harapa owk tawa boboy sii yaniga saka yechaka tar.

POL RIITA YENYA I HEKEN GEGIYAR

17 Yaka kumwoy, ma yecha nona yarek, kwoti misoman no heechirek, karakada
ameda heechi tarek, nota kwona harapa inyakapwa hiki tar. Worek, nota kwoti
misoman heken harapa yon otii otii hechar.
18 Nota kwotak yaken eechaba gegiyatar. Ada, Pol, ada nokwapa nokwapa nedii otii
otii hechar. Otii otii hecharek, Gaba rii nona anacheker.
19 Komas Jisas riipa yakiita. Riipa yanak, nota riiti misomak eeka siitiikiita. Siitii
tanak, eeta nedii nota kwona mukuchikiita. Kwota, kwota eecha tawey, eena noti
inyaka kwoya hikitu. Eena nota harapa majin bato. Eena nota Jisas riina kowutu.
20 Eeta siiken kwo eeta noti inyaka kwoya hiki tawa boboy. Kwota noti harapa hi.

3

POL RII TIMOTI RIINA HEECHIREK IR YENYA KIYATAYEK

1-2 Nota saka kawka kowu tarek. Worek, nota hiki hamar notaba Atens akamak
eeka tanak, Timoti, noti kumwoy, notaka Kraist riiti majin sawo ye i tawa God riiti
wakasa ma riina heechinak ikiita. Hikirek, kwona kiyapoken, kwoti hiki siitiichichawa
boboyen hapaga siiken eena riina wochirek ir.
3 Kwona kikir poyeney kwo opoche Jisas riina magiirechichanakech. Wowak, kwo
hikitu nona Kristen man kikir poyeney, ii eeta God riiti inyakak tawa boboy.
4 Nota kwotaka tari, nota kwona eecha wor, nona kikir poyekiita. Worek, kwo hikitu
eeta notak yar.
5 Eena ada Timoti kwona wochirek ir. Ada kwota tawa tobon ada eena
kowukasakech. Eena ada riina wochirek iri, rii kwoti hiki siitiichichawa boboyen
eena heken ir. Opoche Gaba riita kwona otii otii henyey, kwo opoche eena meejichi
magiirechichanakech. Ii kapo no sobo yo otii tar.

TIMOTI RII HADABAS MAJI YAYAREK, POL RII EENA RAGATAR

6 Apa Timoti rii nona awasen yar. Kwoti hiki siitiichichawa boboyen kwi rukusii
tawa boboyen riita yaniga wor. Rii eecha wor: kwo eechaba eechaba nona hehar
hikitu. Kwo nona heken eena hikitu. Nota kwona heken hiki tawaga, kwo nona
eechaba hikitu.
7 Wowak, nota kapa meeji tawa boboyen nona kapasek otii tawa boboyen kiya tawey,
no kwota otiir yon eena meejiri, noti inyaka wopu eeta kiya potar. Yaka kumwoy, kwoti
Jisas riina hiki siitiichichawa boboyen nota eena meejiri, ii eeta nona kiyapo tar.
8 Kwota Harapa riitaka anabeyichi eecha siitii taney, no hadabas tawa.
9 Nota kwona God riina woshieechichu. Kwota eecha otii tawak, noti inyaka eeta
kwoya hiki tawak, nota God riina woshiato.
10 Yadiika niyika nota keena God riina wowohecho nota kwona heken, eena
wowohecho. Kwoti hiki siitiichichawa boboy sii eeta tobo siiney, nota kwotak yanak,
no hiki siitiichichawa boboyen kwona kiyatayeken.
11 Nota wohecho Apoko God riita Harapa Jisas riita piiriita eecha no kwotaka i nobon
sayarechikiita.
12 Nota wohecho Harapa riita otiichinyak, kwo kawka awasen awasen rukusii tanak,
kwota anadii eyey ma yenya nota kwona rukusii tawaga kwota yenya eechaba rukusii
takiita.
13 Eeta nobok riita kwoti meseken otiiniga hapaga siikiita. Noti Harapa Jisas riita
yanak, riiti ma mima yechaka riitaka yanak, Apoko God riiti, misomak kwota siitiinak,
kwo eeka hapaga siichi holi kepi wey takiita.

4

MA YE SA NOBO KEPIK ICHA

1 Eeji maji diita ba hamako. Nota kwona mukuchir. God riita gegiyeechi otii tawa
abon. Eena mukuchir. Worek, diita kwo eechaba otiito. Apa nota kwona eena wowo
hecho, Harapa Jisas riiti hik, na kawka eechaba otii ta.
2 Kwo hikitu nota Harapa Jisas riiti hapaga tawa nobok nota kwona maji pokiitar.
3 God riiti inyakak tawa boboy sii diitata: Kwo apa na apama ta. Kwo miman
anemesheroko tawa boboyen ii na heechi taviiyichi i.
4 Ma kwo podar podar kwota miman yaney, na nobo kepik eeka na ya.
5 Kwo opoche shebo shebo tawa ma yecha otii tawabaga eechaba otiitanakech. Yecha
God riina hekasakech. Ye miman inyakak kwoya he ye itu.
6 Wowak, kwoo poche kwoti yaka kumwoyen kapasek otiitanakech. Yechi nobon
opoche dasiipiitanakech. Nota kwona mashi harapa wochar, kata ma ye kata kapasek
boboyen otii taney, Harapa riipa yenya anaseechi pikiita.

7 God riita nona wochawey, saka nota miman anemesheroko tawa nobok iken eena
wochawak. Otii kepi siitawa nobon rii eena nona wocho.
8 Wowak, kata ma ye nota bawa majin nasowoyewey, ye ma majin na-
sowoyekasakech. Ye God riiti majin eena nasowoyetu. Diita God rii riiti Holi Spirit,
otii kepi sii tawa Spirit, riina kwona hato.
9 Nota kwona kekyichikasakech Kristen man rukusii tawa boboyen. God riita kwona
awasen awasen man rukusii tawa boboyen kwona maji pokii hamar. Eena nota
keyikasakech.
10 Kwo eyey Masedonia yaka kumwoy yenya eechaba eechaba rukusii tar. Wowak,
nota kwona kawka wo wo hecho kwota na eechaba otii taken.
11 Kwota na eechaba eshar kepi otii ta. Akar ma yechi yon opoche eena batanakech.
Kwota na yo kwoti tapak na otii ta. Diita majin nota kwona mashi wochar.
12 Kwota eecha otii taney, Kristen tanan shebo shebo tawa ma ya kwoti hin hehar
hikikiita. Kwota boboyen dopo taney, kwo anadii mak saka hak kowukiitawak.

HARAPA RII KOMAS YAKIITA

13 Yaka kumwoy, nota har ma maji kwona geenyik baken eena gegiyato. Nota kwona
baney, ma haney, kwo saka inyakapwa hikikiitawak. Kwo opoche ma Jisas riina
kowunan biish tawa ma otii tawaga kwopa eechaba otiitanakech.
14 Nota hiki siitiichichu: Jisas rii harek, rii kawka saniyeechi sokwar. Nota eechaba
hiki siitiichichu: God riita otiinak, Jisas riipa yanak, har ma ye riina hiki siitiichicharin,
riipa yeechi yayakiita.
15 Nota Harapa riita maji pokiitar majin kwona wocho: Harapa riipa yanak, nota
nosapek tawa ma nota har ma yenya heechi nota mapo ikasakech.
16 Harapa aya uwanak, harapa ejel rii aya uwanak, God riiti mupugu aya uwa tanak,
eeta Harapa riipa hevenek heechi ya sakakiita. Har ma ye Jisas riina hiki siitiichichari,
yenya mapo otii saniyeechi yesokwakiita.
17 Wonyak, nota nosapek tana ma nona ya yopo yichi neereka yeechi ye i wonyak,
Harapa riitak i jawokiita nota Harapa riitak eechaba eechaba takiita.
18 Eena diita majik anadii man awasen awasen na kiyapo ta.

5

NOTA JISAS RIINA NA HAWA KOWUTAK

1 Yaka kumwoy, Jisas riita yana nedii sokwa tawa boboy nota kwona saka harapa
keyikiitawak.
2 Kwota keena hikitu hiyiya tawa ma riita niyik ya tawaga Harapa rii yana nedii
eechaba yakiita.
3 Ma mima yecha banak, “nota anadii kepi tawey,” eeta nedii yenya kapasek
otiik tawa boboy sii yechaka ameya yakiita. Yecha heechikasakech. Mima yikapwa
yimowuken otii tawak, kapa meeji tawaga, ye eechaba meeji takiita.
4 Wowak, yaka kumwoy, kwo niyik takasekch. Diita nedii yaney, saka hiyiya tawa
maga kwona eecha yakiitawak.
5 Kwota yamak eeka tawa ma. Kwota ya pichawa eemek tawa ma. Nota niyik tawa
makasakech.
6 Wowak, anadii ma yecha watawaga iipa no eechaba watanakech. Nota na miy mey
maka tanak, noti inyaka sa tagwa.
7 Niy nediik ma yecha watawak, ma yecha ukun eechi beyi tawey, ye eeta beyito.
8 Wowak, nota yamak tawa ma tawak, no mey maka hechawak, no eena
beyikasakech. Nota napa hiki siitiichichawa boboyen rukusii tawa boboyen, na ruwu
tanak, biiriipen eeka dasiipii ta. Nona yesokwachi yichi tawa maji siin na noti masekii
ruwunak, siisa eeka hehar ta.

9 God riita nona hisiiri, saka kwotayeken eena hisiirek. Rii nona hisiiri noti Jisas
Kraist riiti nobok nona eeka yesokwa yichikiita.
10 Riita nona hachirek, nota komas riitaka eecha siikiita. No ha taney, no taney, riipa
yanak, nopa riitaka eecha i siikiita.
11 Eena kwota napa podar podar awasen awasen kwoti yaka kumwoyen kiyapo ta.
Kwota apa awasen awasen kiyatay tawaga, napa eechaba otii ta.

NU TESTAMEN LO MAJI

12 Nota kwona wocho: God riiti maji pokiitawa ma, kwona neeki ichawa ma, God
riita hisiiri kwotaka yo eecha otii tawey, kwo na yechi hin hehar babata.
13 Yecha God riiti yon eecha otii tawey, yenya na rukusii ta, na hehar ta. Kwo opoche
awasen awasen ow ana pichanakech.
14 Nota yaka kumwoy kwona wocho: yo otiinan yuya tawa ma yenya na ba hegiya
ta. Wosiirek, ba tawa man na kiyapo ta. Kwobo hechawa man eena na kiyatay ta. Eyey
man na kowu tana cha ha ta.
15 Kwo akar ma ye kwona kapasek boboyen otiiney, kwo opoche awasen yenya
kapasek otii tanakech. Eechaba eechaba nedii kwota na kwoti yaka kumwoyen anadii
man na kiyatay ta.
16 Eechaba eechaba nedii inyaka kwoya woy hiki ta.
17 Eechaba eechaba nedii God riina na maji ba ta.
18 God riina na eechaba eechaba nedii na woshia ta. Kwota Jisas Kraist riitaka eecha
tawey, diita jecha otii tawa abon God riita eena kwota otii taken eena gegiyato.
19 Kwo opoche Holi Spirit riiti nobon dasepiitanakech.
20 Ma ye God riiti majin eena sawotawey, kwo opoche magiirechichanakech.
21 Kwota na eye boboyen na otii otii he cha. Boboy kepiban eena na neeki ta.
22 Eyey boboy kapaseken ii na kayek taveyechi heechi.
23 Inyakan otiiniga kepi tawa God riisa kwona otiiniga sa riiti sii. Rii sa otiichitanak,
Harapa Jisas Kraist riita yak tawa nedii kwoti spirit, kwi mayi, kwi maba, kwi inyaka
kwi marenoku, sii hehar ta. Rii sa kapasek boboy sa kayek heechi.
24 Kwona uwa tawa God, riipa kwona otiichikiita. Rii woshepii tawa Godekasakech.
25 Yaka kumwoy, kwota na nona God riina maji bachicha.
26 Eyey Kristen yaka kumwoy kwota na awasen awasen woshia ta.
27 Ada kwona wocho, Harapa riiti hapaga boboyek, diita jeyn eyey yaka kumwoyen
na kenyichicha.
28 Noti Harapa Jisas Kraist riita rukusii tawa boboyen sa kwotaka eecha sii.

2 TESALONAIKA
Pol Rii Tesalonaika Ma Yenya Komas Har Jey Maji

1 Nota Pol, Silvenes, Timoti, Tesalonaika ya yopo yichi tawa Kristen ma, Apoko God
riiti ma, Harapa Jisas Kraist riiti ma kwona nota woshiato.
2 Apoko God rii, Harapa Jisas Kraist rii sa kwona rukusii boboyen, inyaka kepi sii
tawa boboyen eena saha ta.

KRAIST RIITA YANA NEDIIK, RIIPA ANASEECHI PIKKITA

3 Nota na kwona God riina eechaba eechaba na woshiachi ta. Yaka kumwoy, eeta
kepi nota eecha otii tawey. Kwota Jisas riina hiki siitiichichawa boboy sii eechaba
kawka sokwa tawak, kwota awasen awasen mayishi rukusii tawa boboy sii eechaba
kawka sokwa tawak, eena nota God riina woshiato.
4 Eetana nota anadii ya yopo yichi tawa Kristen ma yenya nota kwona yesokwa
yichitawa majin kwona bachitu. Kwota Jisas riina harapa hiki siitiichichawey, kwota
eechaba eechaba kiya yaniga otii tawey, anadii ma kwona kikir poye tawey, kwota
kapa meeji tawa boboyen kiya ya tawey, eena nota akar Kristen ma yenya majikepin
nota kwona bachitu.
5 Eeta nobo diitata God riita ma yenya riiti nagwa nagwa anaseechi tawa boboyen
mukuchichu. Kwo God riiti kigdomek kwo kapa meeji tawa boboyen kiya tawey, eeta
mukuchichu God riita kwona riiti hadabas eemen sayarechiken gegiyato.
6 God riita nagwa nagwa nobon otiikiita. Kata ma ye ye kwona otiiniga kapa meeji
tawey, yenya God riipa awasen otiichinyak, yepa kapa meejibakiita.
7 Harapa Jisas Kraist riipa hevenek heechi riipa riiti harapa hapaga tawa ejel yechaka
eecha yanak, riipa kwoti kapa meeji tawa boboyen noti kapa meeji tawa boboyen eena
kwoyava yakiita.
8 Riipa yanak, hika eecha yakiita. Yanak, riipa God riina henyan biish tawa man,
noti Harapa Jisas riiti hadabas maji kepin nasowoy tawaman yenya anaseechi pikiita.
9 God riipa yenya pi hamak tawa boboyen otiichinyak, riipa yenya ye i yapa eemek
eeka heechinak, yecha Harapa riiti misoman, riiti hadabas hapaga boboyen eena saka
hekiitawak.
10 Eeta nedii riipa yanak, riiti ma mima eeta riina hiki siitiichichawey, yecha riiti
hin harapa rukusiichi yesokwakiita. Kwo nota kwona batar majin eena kwo hiki
siitiichichari, kwopa eechaba otiiba takiita.

POL RII GOD RIINA MAJI BATAR TESALONAIKA YENYA KIYATAYEKEN

11 Eena nota kwona eechaba eechaba God riina bachichu. God riita kwona otii kepi
siiken eena riikwona uwar. Kwona uwa tawey, eena nota God riina wowohecho riita
kwona sayarechinyak, kwona otii kepi siinak, kwo yo kepin otii takiita. Nota riina
wohecho: riiriiti hapaga boboyek kwota hikisiitiichichawa yonsa otii hama ta. Kwootii
kepi sii tawa yonotiitakengegiya tawey, nota riina wowohecho riita kwona otiichiken
eena wowohecho.
12 Diita nobok kwota Harapa Jisas riiti hin kwo yesokwa tanak, rii eechab a kwoti
hin yesokwaba takiita. God, Harapa Jisas Kraist piiriita rukusii tawa boboyeka eecha
otiichikiita.

2

HARAPA KAPASEK TAWA MA

1 Harapa Jisas Kraist riita yana nedii nona riita ya yopo yichik tawa nediin ada bako.
Ada yaka kumwoy kwona wowohecho:

2 Kwota meejiney, eecha wonyey, Jisas rii ya sakawa, kwo opoche eena hikisha
hikitanakech. Kapo ma por rii God riiti majin bari, kapo saka kepi barek, kwo eena
diita majin meemir. Kapo ma ye eecha wor nota diita majin jeyek keyir.
3 Anadii ma ye opoche kwona woshepiitanakech. Mapo ma yecha harapa nasowoy
tawa boboyek yakiita. Harapa kapasek otii tawa ma rii mapo yakiita. (Riipa hi uwu
tawa eemek eeka ikiita.) Ya hamanak, Jisas riipa komas yakiita.
4 Eyey hevenek tawa boboyega tawa boboyen eyey diita nosapek tawa boboy ye
godega eecha taweyn diita Harapa Kapasek Tawa Ma riipa nasowoyechi ow anapikiita.
Riipa mayama eyey boboyen yesokwa howuk heechikiita. Wonyak, riipa God riiti
harapa akak wok iyar yichi eecha wokiita: “Ada eeta God.”
5 Ada kwotaka tarek, kwona batar majin kwo kapo abosuchir.
6 Apa boboy kaw sii kata ma rii yak otiitawa nobon eena i anacheketo. Kwo diita
boboyen kwo hech. Wowak, God riita hisiir nediin Harapa Kapasek Tawa Ma riipa
yakiita.
7 Kapasek Tawa Boboy sii apa veenyechi otiito. Otii tawey, komas anachek tawa
boboy riina yeechi yayanak, yak otii tawa boboy sii eeta geenyik ya otiikiita.
8 Wonyak, Harapa Kapasek Otii Tawa Ma rii geenyik siititanak, wonyak Harapa Jisas
riita riiti hadabas boboyeka eecha ya sakachi riiti kuja popoyek riina pi sowakwokiita.
9 Harapa Kapasek Otii Tawa Ma riipa yanak, riipa Gaba riiti hapaga boboyek eecha
yanak, riipa harapa nyegerabo tawa mirakel otiikiita.
10 Riipa harapa woshepii tawa boboyen hik ichawa man otiichikiita. Eecha otii tanak,
yepa meeji tanak, yesokwa yichi tawa maji siikenen yepa yuyeechi nasowey tarek,
eena yenya saka yesokwa yichi tarek, eena ye ha hamakiita.
11 Eena God riita woshepii tawa hapaga boboyen heechiwak iwak, eeta yechi inyaka
wopuk otii tawak, yecha woshepii boboyen hiki siitiichichu.
12 Wowak, ma ye maji siikenen nasowoye tawey, kapasek tawa nobon kwoya
hechawey, yenya eeta anaseechi pi hamakiita.

KWONA HISIIRI, KWONA YESOKWA YICHIKIITA

13 Yaka kumwoy, kwona Harapa riita rukusii tawak, nota God riina na eechaba
eechaba woshiachi cha. God riita mapo Spirit riiti hapaga boboyek kwona yesokwa
yichiken eena hisiichiri, kwo eena omutiik tawa boboyen hiki siitiichichawey, God
riita kwona riiti ma mima otiichikiita.
14 Nota kwona hadabas majin sawo tari, eeta nobok God riita kwona eeka wochar.
Riita noti Harapa Jisas Kraist riiti hadabas boboyen hak gegiya tawak, eena kwona
wochar.
15 Wowak, yaka kumwoy, na hehar hapaga siichi siitiita. Nota kwona omutiik maji
pokii tawey, boboyen ha tawey, eena na kiikiir na chi neeki ta. Nota kwona diita majin
kujak sawo tarek, jeyek hatar.
16 Noti Apoko God riita nona yeyada rukusii tari, nota eechaba eechaba anabeyichi
siitiiniga Jisas Kraist riina howutu.
17 Noti Harapa Jisas Kraist, noti Apoko God piiriita sa kwoti inyaka wopun riiti
anabeyichi tawa boboyek sa sawoyamowuchi kwoti boboy kepin eena ba tanak, kwo
otiiba takiita.

3

KWOTA NA GOD RIINA NONA NA MAJI BACHICHA

1 Yaka kumwoy, nota maji kawen kwona bato. Nona na God riina na bachicha.
Harapa riiti maji eyey eemek sa i ya ya tanak, sa God riiti hin yesokwata. Kwotak
otii tarebaga, akar eemen sa eechaba otii.

2 God riita nona ma kapasek yechi tapak howu yaken eena na God riina wohebata.
Eyey ma ye God riiti majin hiki siitiichikasakech.
3 Eeta Harapa rii boboy siikiinen eena otiito. Rii kwona otii hapaga siitanak, kwo
hehar tanak, Gaba rii kwona yakasakech.
4 Eeta Harapa riita otii tawak, no hikitu: kwo nota sawo tar majin meejichi eena
sumowutu. Kwo eechaba sumowuba takiita.
5 Eeta Harapa rii sa kwoti inyaka wopun God riiti rukusii tawa boboyen nagwa
nagwa mukuchicha. Kiya yaniga otii tawa boboyen Kraist riita nona ha tawey, ii sa
kwotaka eecha ta.

YO NA OTII TA

6 Nota yaka kumwoy kwona Harapa Jisas Kraist riiti hik wocho: kwomi hiipii tawa
yaka kumwoy yenya na kayek heechi. Yecha nota har majin eena sumowukasakech.
7 Kwo hikitu nota yon otii tarebaga, kwo eechaba na otiiba ta. Nota mashi kwotaka
eecha tari, no saka shebo shebo taniga biish tarek.
8 Nota kwoti aboboyen shebo shebo yeechi akasakech. Yaho. Nota tokoba tar. Worek,
nota yadii niy eechaba otii tarek, nota kwona yon hakasakech.
9 Nota aposel maga eecha tawey, nota kwoti boboyen yanan akiikasakech. Yaho,
nobo kepin eena kwona nota mukuchichu.
10 Nota kwotaka eecha tari, no kwona eecha wor: “Ma yo otiinan siiney, ye
akasakech.”
11 Nota meejito anadii ma kaw ye kwotaka eecha tawey, ye yo otiikasakech. Ye shebo
shebo biish yeichawey, anadii ma yechi oboyen bachitu.
12 Nota Jisas Kraist riiti hik yenya ow poy sii maji bato: yecha sa hehar taniga yo sii
otii tanak, yechi aboboy sa yeechi yaya.
13 Kwota, yaka kumwoy, boboy kepiban na eechaba eechaba otii ta.
14 Ma por rii kwotaka eecha tawey, rii nota yejek keyir majin hikinan siiney, kwo
riina na hecha. Hechanak, riina na heechi. Riina heechinak, riipa riita otii tawa
boboyen hiibiiyakiita.
15 Kwo opoche eecha hikitanakech rii eeta noti yabu pi ma. Yaho. Rii eeta kwoti yaka
kumwoy tawey, ii na riina ow poy sii ba ta.

HAMA TAWA MAJI

16 Noti Harapa eeta noti inyakan otii kepi sii tawa ma. Eena ada riina wohecho riita
kwona inyakan otii kepi sii tawa boboyen sa eyey nobok kwona eechaba eechaba ha
ta. Eeta Harapa riita sa kwotaka eecha ta.
17 Ada Pol. Diita maji ada eeji tapak keyitu. Dii eeta eeji jebwa siir woy diitata. Eecha
ada keyitu.
18 Noti Harapa Jisas Kraist riita rukusii tawa boboy sa kwotaka eecha ta.

1 TIMOTI
Pol Rii Timoti Riina Mapo Har Jey Maji

1 Ada eeta Pol, Jisas Kraist riiti aposel, riiti heechirek yar ma. God riita, nona yesokwa
yichi tawa God, Jisas Kraist, kata ma riina nota kowu tawey, piiriita ana wochirek, ada
diita aposel tawa.
2 Timoti, miita yesokwa yichi tawa nobok tawak, mii eeta eeji yikapwa siiken. God,
noti Apoko, Jisas Kraist, noti Harapa piiriita riiti rukusii tawa boboyen, yeyada ha tawa
boboyen, inyaka kwoya hiki tawa boboyen miina sa ha.

WOSHEPII TAWA MAJIN EENA NA OWPOY SII TA

3 Ada Masedonia nosapek icharek, ada miina hegiya wor: Epeses akamak eeka na
sii. Apa ada eechaba hikitu eeka na sii. Ma kaw ye eeka tawey yecha woshepii majiban
eena pokiitu. Miita iibak tanak, na diita woshepii tawa majin na anacheki ta.
4 Yenya na wocha: yecha noman sa kayek heechi. Yechi wayega yechi hin saniga
saniga keyichi ba tawey, ii sa heechi. Diita boboy eeta yechi inyaka wopu ow majin
awasen awasen otii tawa boboy. Ii God riina hiki siitiichichawa bobyekasakech. Riiti
inyakakasakech. Ii nona nobo kepin mukuchikasakech, kiyatayekasakech.
5 Ada rukusii tawa boboyen eena yesokwaken gegiyato. Eena ada miina wocho.
Inyaka, mesiik kepi hiki tawey, inyaka kepi wey hiki siitichichawey, ii eeta rukusii
tawa boboyen eena yesokwato.
6 Ma kaw ye eeta majin heechi hikisha yesha sobo maji bato.
7 Ye God riiti lo majin pokiiken eena gegiyato. Anabeyichi siiti ba tawey, yecha yechi
ba tawa majin hikikasakech. Anabeyichi siitii ba tawey, yecha yechi ba tawa majin
hikikasakech. Mu hekasakech.
8 No hikitu eeta lo maji sii eeta kepi. Nota God riiti lo majin pokiiken God riiti inyakak
tawey, no eeta kepi otiito.
9-10 Kwo eechaba hikitu God riita lon ma kepin saka harek. Kapasek yon otii tawa ma
yecha tarek, eena har. Diita yikadey ma yenya diita lon hari lon wosowoye tawa ma
maji kepin nasowoy tawa ma, God riiti Spiriten biish tawa ma, kapasek yo otii tawa
ma, God riina nasowoy tawa ma, awin, apokwon pi sowakwo tawa ma, akar man pi
sowakwo tawa ma, miman anemesheroko tawa am, akar man kapasek otii tawa ma,
akar man hiyik ya tawa ma, woshepii maji ba tawa ma, anasa woshepii tawa ma, akar
kapasek boboyen otii tawa ma, eena eeta ma yenya God riita diita lon har. God riiti
maji pokiitawa maji siikiinen nasowoy tawa ma yenya eena lo har.
11 Diita God riiti maji pokiitawa maji siikiinen ii eeta hadabas wey taweyen God riita
ana hari ada eena sawo taken eena har. Noti God rii hadabas kepi wey tawa.

GOD RIITI RUKUSII TAWA BOBOYEN POL RIITA GOD RIINA WOSHIATO

12-13 Ada noti Harapa, Jisas Kraist, riina woshiato. Riita ana hapan ha tawak, ada eeji
yon otiito. Eena ada woshiato. Mashi ada riina kapasek majin ba tarek, riina kikirek
poyerek, riina ow majin ba tarek, rii ana wohowu riiti yon otiiken hisiirek, eena ada
riina woshiato. God riita ana rukusii tar. Eeta nedii ada riina saka hiki siitiichicharek,
ada otii tar boboyen hikisha otii tarek, eena riita ana rukusiiniga ada otii tar boboyen
rii otii abosuchir.
14 Worek, noti Harapa riita riiti harapa rukusii tawa boboyen ana gwotepoyechir.
Gwotepoyechiniga rii ana hiki siitiichichawa boboyen harek, ada God riina akar man
rukusiibato. Nota Jisas Kraist riitaka podabak tawey, diita boboy ii eeta noti.

15 Jisas Kraist rii diita nosapek yari, kapasek boboy otiitawa man yesokwa yichiken
eena yar. Diita maji eeta maji siiken. Ma ye sa yeechi hiki siitiichi. Eyey kapasek boboy
otii tawa ma yenya ada eeta yechi harapa.
16 Eena God riita ana rukusii tar. Rii anadii ma yenya Jisas Kraist riiti kowuchichi
yesokwa tawa abon eena mukuchiken gegiyatar. Eena rii ana mapo otiichir. Ada
harapa kapasek boboyeka eecha tawa ma. God riita ana hechi ana yesokwa yichirek,
komas hiki siitiichichana ma ye ana heechi ye riiti kowuchichi yesokwa tawa abon
hikichi eechaba eechaba takii tawa boboyen yakiita. Eena God riita ana mapo rukusii
tar.
17 Eena ada eecha wocho: Eechaba eechaba takiitawa aka tabo yima riiti hinna
yesokwa ta. Riina na kwoya ba batanak, kwoyaba hiki ta. Rii hakasakech. Ma ye
riina hekasakech. Rii podat saniga tawa. Omutiik.

TIMOTI RII OW WOCHAWAQ MAKA SA EECHA ANAPICHA

18 Eeji yikapwa, Timoti, ada diita wochawa majin miina hato. God riita miina mashi
wor majin mii meejiri, ada kawka eechaba wok. Diita majin na yeechi yaya neekinak,
eeka na ow ana pi.
19 Miiti hiki siitiichichawa boboyen na yaya kiikiir na neeki. Miiti inyaka sa kepi wey
ta. Ma kaw ye yechiinyakak saka hikirek, eena jabiir eemerekak i yowuchi chey reekii
tawaga, ye eecha yechi hikii siitiichichawa boboyen eecha reekiir.
20 Haimenias, Aleksanda piiriita tar yikadey ma. Eena ada piiriina Gaba riiti tapak
harek, yepa God riiti hin saka kapasek habakiitawak.

2

GOD RIITI HIN NA YESOKWA TA

1 Mapo ada eecha wocho: kwota eyey man God riina na maji ba tanak, na woshia
tanak, na riina wohecha.
2 Eyey aka tabo yiman, gavman man yenya God riina na maji ba ta. Nota eecha otii
tanak, no eshar tanak, no God riiti nobon sumowutanak, no yo kepin otii takiita.
3 Dii eeta kepi. God rii hechawey, rii eeta inyaka kwoya hikitu. Rii eeta noti yesokwa
yichi tawa God.
4 Rii eyey ma ye maji siikenen hikiken gegiyato. Eyey man yesokwa yichiken eena
gegiyato.
5 God rii eeta podat. Ma podar nediik tawey, rii man yeechi yaya God riitak yopo
yichitu. Diita ma rii eeta Jisas Kraist.
6 Worek, rii riiti maban mayama eyey man tokochiken eena har. Riiti inyakak hiki
tar nedii God riita eena otiichi rii shecha tawa yikadey Goden nona mukuchir.
7 Eena rii ana aposelen otiichi ana heechirek, irek, ada shebo shebo tawa ma
yenya iniga ada hiki siitiichichawa majin, omutiik maji siiken pokiitu. Ada woshep-
iikasakech. Ada maji siikeneban bato!
8 Eyey ma ye ta ye tawey, sa God riina sa maji ba ta. Eeta kepi ye kwotay tawa
boboyen heechinak, ow maji ba taweyn heechinak, yechi maban mayama God riitaban
na ha tanak, na maji ba ta.

MIMA YECHI MAJI

9 Ada diita eechaba gegiyato: Mima ye opoche harapa keyapochichakech. Na
hehar ruwu ta. Masekiin opoche keyapochichanakech. Golega tawa boboyen opoche
ruwutanakech. Kwoya hechawa papaga tawa boboyen ruwutanakech. Harapa ya naji
tawa rikin opoche ruwutanakech.
10 Otii kepi sii tawa boboyeban eena na ruwu ta. Eeta kepi God riina hiki tawa eyey
mima yecha diita boboy otiito.
11 Mima ye sa eshar tanak, maji na makebek heechi. Opoche yamayamatanakech.

12 Ada eecha wocho: mima sii man neeki yesokwakasakech. Ada eecha hikitu mima
ye lotu akak maji pokiikasakech. Ye sa eshar ta.
13 Adam riina mapo otiirek, iv siin komas otiir. Eena ada eecha wocho.
14 Adam rii woshepii majin meejikasakech. Eeta mima siita woshepii maji meejichi
God riiti lon sii nasowoyichi sii hiibiiyan otiir.
15 Wowak, mima ye hiki siitiichichaney, rukusiitaney, otii kepi siitaney, kepi hiki
taney, ye yikapawa kiyanak, yenya yesokwa yichikiita.

3

LOTU MAPO NEEKI ICHAWA MA YICHI MAJI

1 Diita maji eeta maji siiken: ma por rii akar yaya yopo yichi tawa ma yenya mapo
neeki ichaken gegiyaney, rii eeta yo kepin eena gegiyato.
2 Neeki ichana ma rii sa kepi wey ta. Rii sa mima podateba riitaka eecha ta. Rii sa
nagwa nagwa hikichi otii ta. Rii sa inyaka kepi wey hiki tanak, sa nobo kepiban sa
sumowu ta. Rii sa somoye tawa man yaya hehar. Rii sa maji pokii ma kepi ta.
3 Rii sa uku eechiniga beyikasakech. Riisa ameya kwotayekasakech. Rii sa eyey man
eshar sa otii ta. Rii ow anapi maji bakasakech. Rii yan hikikasakech.
4 Rii sa riiti mima yikapwan sa hehar tanak, rii otiichichawak, ye sa riiti majin
sumowu tanak, riiti hin na kepi haba ta.
5 Na meeji: rii riiti miman yikapwan hehar neeki yesokwanan siiney, riipa boyega
shecha ya yopo yichi tawa ma yenya riipa shecha hehar mapo neeki i ma siikiita?
6 Rii opoche Kristen ma yikapwaga tanakech. Taney, ii riipa kapo masekii rii
piipiitakiita. Gaba riina rabo tarega riina opoche eechaba rabotanakech.
7 Sabak tawa anadii ma ye riiti hin sa hehar hiki ta. Riiti hi kapsek taney, rii kapo i
tiipiikeneechi i sakanak, Gaba riiti mayak eeka yeyekiita.

YA YOPOYICHI TAWA MAN KIYAPO TAWA MA YECHI MAJI

8 Lotu man kiyatay tawa ma ye sa inyaka hehar hikichi otiita. Ye sa opoche maji
upurus batanakech. Ye opoche uku eechi beitanakech. Ye opoche anadii ma yechi yan
yechi boboyen yaken hikitanakech.
9 Yechi inyaka sa kepi wey ta. Yecha sa hiki siitiichichawa maji siikeneban neeki ta.
10 Yenya sa mapo yon otii he. Otii he hamanak, yo kepin otiiney, ii ye sa eeka ta.
11 Yechi mima sa eechaba inyaka hikichi kepi wey, otiiba ta. Opoche har ba
yetanakech. Ye sa uku atawa woyebak sa eecha a. Ye sa eechaba eechaba nedii inyaka
kepi hikichi kepi otii ta.
12 Lotu man kiyatay tawa ma rii sa mima podateba sa riitaka eecha ta. Rii riiti miman
yikapwan sa hehar otii tanak, yecha sa riitaban sumowu ta.
13 Eeta ma ye yo kepin otii tawey, ye hehar siitiichi otii tawak, ye hiki siitiichichawa
majin anabeyichi siitii sawo tawak, nota Jisas Kraist riitaka eecha chegiibak tawa.

VEENYI TAWA MAJIN NO EENA GEENYIK BATO

14 Ada diita majin kwona keyi tawey, ada kwona ameya iken gegiyato.
15 Ada kwona yanan siiney, diita jey eeta kwona wokiita kwo God riiti akak tawak,
kwo otii tawa tobon sawokiita. God riiti aka diita nota. Eeta eechaba eechaba takiitawa
God riiti Sios, God riiti ma mima. Eeta kwatii tawaga tawak, nota omutiik tawa maji
siikenen kiyapochi siitiito.
16 Nota keena bato God riiti veenyi otii tawa boboy ii eeta harapa wey apa sii geeyik
sokwa kwodii wocho:
Rii eeta ma mabak sokwar.
Eeta Spirit nona mukuchichari, rii eeta siiken.
Ejel yecha riina her.

Ma ye riiti hin i nokwapa sawo ye i tar.
Diita nosapek tawa ma ye riina hiki siitiichichar.
Riina hevenek ye yowur.

4

WOSHEPII MAJI POKIITAWA MA MAJI

1 Eeta Spirit rii geenyik eecha wocho komas nediik ma kaw ye yecha hiki siitiichichawa boboyen heechikiita. Yecha woshepii tawa spirit yenya sumowukiita. Gaba yecha maji pokiitawa majin eena sumowukiita.
2 Woshepii tawa ma ye kapasek spirit yechi majin meeji tanak, ye yechi inyaka eeta haniga siir. Eecha siirek, nobo kepin nobo kapasek ye eena ki, i siichi hikikasakech.
3 Diita yikadey ma ye maji eecha pokiitu, maopoche mima pochin yatanakech. Aboboy kawen opoche atanakech. Wowak, God riita diita a boboyen abaken otiir. Hiki siitiichichawa ma ye God riiti maji siikenen hikichi mapo God riina woshiachi a.
4 Eyey God riita otiir boboy eeta kepi. Opoche rabotanakech. Eyey boboyen God riina na woshiachichi na ya ta.
5 God riiti maji, God riina ba tawa maji eecha otii tawey, God riita kwoya hechawak, Kristen ye eena hikichi otiito.

KRAIST JISAS RIITI WAKASA MA

6 Miita diita majin Kristen yaka kumwoy yenya haney, mii Kraist Jisas riiti wakasa kepi sokwa takiita. Miita God riina hiki siitiichichawa boboyen riiti maji siikenen mii eena sumowu tari, eena miita eechaba meejichi atawey, mii eeta wakasa ma kepi siikiita.
7 Shebo shebo noman ba tawey, God riina bakasakech eyey na kayek heechi. Miita na mayama God riiti majin na majipokii ta.
8 Diita maba otii tawa boboy sii nona ameda kiyatayeto. God riiti boboy noti inyaka wopun otii tawey, siita eeta kepi. Jecha otii tawa boboy sii nona ana kiyatay tawak, komas kiyatayeba takiita.
9 Diita maji siiken tawey, eena no na yeechi makebek heechinak, na hiki siitiichicha.
10 Nota harapa yo otiito. Nota eechaba eechaba takiita God riina nota kowu tawak hikitu. Rii eyey man yesokwa yichi tawa God. Riina hiki siitiichichawa ma yen rii keena yesokwa yichitu. Eena nota harapa yo otiito.

11 Diita ada bawa maji miita na muiuchichanak, ye sa eena sumowu ta.
12 Miita hadiiyey ma tawey, ii yepa karakada yikapwa wochi miina dagiir poyekiita. Yaho. Miita na akar man na hehar mukuchicha. Miita ba tawey, yo otii tawey, akar man rukusii tawey, God riina hiki siitiichichawey, inyaka kepiwey hiki tawey, akar Kristen man na hehar eechaba mukuchicha.
13 Miita ana kowu tawa nedii miita God riiti majin ma mima yenya yaya yopo yichiniga na jey majin na kenyi tanak, na sawo tanak, na maji pokiita.
14 Piirapet yecha barek, harapa ma ye yechi tapa miina howu neekirek, God riiti boboyen miina har. Eeta har boboyenmii opoche abosuchitanakech.
15 Eeta boboyen na otii ta. Mii miiti maba inyaka wopu ii na eyey yenya ha. Eecha otiiney, mii sokwanak, akar ma ye miiti yon hekiita.
16 Miita na mayama hehar siiti kowu ta. Miita maji pokiitawa boboyen na eechaba hehar siitii kowuba ta. Diita boboyen na eechaba eechaba otiiba ta. Miita eecha otii taney ii mi mayama kiyatayechi yesokwa yichikiita. Anadii ma ye miiti majin meeji ba tawey, yenya yesokwa yichibakiita.

5

ANADII KRISTEN MA YENYA OTII TAWA ABO DIITATA

1 Apokosaba ma yenya opoche ow maji batanakech. Miita miiti apokoga eecha na
wohechanak, na ba ta. Hadiiye ma yen miiti kumwoy yen otii tawabaga na eechaba
otii ta.
2 Apokosaba mima yen miiti awi yen otii tawabaga na eechaba otii ta. Omunyegu
mima yen na miiti mowey yen hehar otii tawabaga na eechaba otii ta. Yenya kepi
hikichi otii ta.

MA HAR MIMA YECHI MAJI

3 Ma har mima sii boboyen kiiriisiiposii tawey, na hehar otii ta.
4 Wowak, ma har mima siiti yikapwaka siiti nejaka eecha taney, yecha siina sa hehar
otii ta. Yecha mapo sa yechi nokwapa apoko yaka kumwoy yenya sa hehar ta. Yecha
yenya eecha otii tawey, eeta awasen kiyapowutu. Yecha sa eena mapo hiki ta: ii God
riiti eeta hiki siitiichichawa boboy kepi. Eecha otii taney, God riita kwoya hecho.
5 Ma har mima sii boboyen kiiriisiiposii tawey, ma ye siina heharekasakech, sii God
riina yi kowu tawak, God riina maji ba tawak, sii niy yadii God riina eechaba eechaba
wohecho.
6 Ma har mima sii keena siiti nobobak eeka sumowu taney, sii eeta har. Sii tawey, sii
hanaga tawa.
7 Yenya diita majin sa ba. Ba taney, ye hehar tanak, maji yechaka takasakech.
8 Wowak, ma por rii riiti mu podaten yenya hehar otiinan siiney, kata ma ye riiti akak
taweyn hehar otiinan siiney, ii eeta God riiti majin nasowoyer. Rii biish sheboshebo
tawa ma. Rii eeta kapasek yon otiito.
9 Mii opoche ma har mibiya mima siiti hin kwoti jeyek keyitanakech. Sii sa eeta
sukwiya 60 siinak, na keyi. Diita mima siitabasa ma podareban ii.
10 Siiti hi eecha haba tar: sii yo kepiban otii tar mima. Sii mashi siiti yekapwan
hehar otii tar mima. Sii anadii ma yenya havaba tar mima. Sii God riiti ma mima
yenya kiyapowu tar mima kiiriisiiposii tar ma miman. Kiyatay tar mima. Sii inyaka
wopu kepi yon ha tar mima.
11 Miita opoche ma har omunyega mibiya mima yechi hin kwoti jeyek keyitanakech.
Ada eecha hikitu: Yechayechi inyaka sumowu tawey, Kraist riina magiirechichi, ye ma
kawen yak gegiyato.
12 Wowak, ye Kraist riina mapowochar majin reekiito.
13 Yecha mey akak i yo ye i tari, yecha maji saboy yeechichi ye i akar akamak sawo
ye i tar. Yecha maji siikenen ba ye ikasakech.
14 Eena ada eecha hikitu: omunyegu tawa mima yecha sa maka eecha siinak,
yikapwa sa kiyanak, akama sa kowu ta. Wonyak, yecha eecha otiinak, akar ow ana
pichawa ma ye nona kapasek maji bakasakech.
15 Wowak, no hecho, mibiya mima ye kaw heechi Gaba riina sumowu ichu.
16 Kristen ma por mima pochi mibiya mima pochin yecha sa siina hehar otii ta. Iipa
yopo yichi tawa ma yechak nomoyakiita. Eecha otiiney, yopo yichi tawa ma ye sa
kiiriisiiposii tawa mibiya mima yenya hehar otii ta.

HARAPA MA YECHI MAJI

17 Kristen man yesokwa neeki tawa ma ye yo kepin otii tawey, yechi majin na hehar
meeji ta. Kwota yenya na ya kepin ha ta. Yecha harapa yon otiiney, ye God riiti maji
harapa sawo taney, God riiti maji harapa maji pokiitaney, harapa yan na ha ta.
18 God riiti mashi keyir maji sii eecha wocho: “Bulamakaw yecha witen piitiii wukur
ye i tawey, yechi kuja opoche dasepiitanakech. Sa kaw a ta.” Eecha wobato: “Yo
otiitana ma ye sa yechi yan yaba ta.”

19 Ma por riita eecha wonyey, “Yesokwa neeki tawa ma por riita kapasek yon otiiwa.”
Eecha wonyey, opoche eena meejitanakech. Ma upurus piiriichar wonyeyen eena na
meeji.
20 Ma kaw ye kapasek otiiney, na yeechi yaya ma yechi mi somak geenyik na kwodii
wo. Kwodii wonyey, ii kapa akiikiita.
21 Ada God riiti misomak tawey, Jisas Kraist riiti misomak eeka tawey, ada miina
wocho ada bawa majin eena na sumowu ta. Sumowu tanak, miiti yaka kumwoyeban
hehar tanak, anadii ma yen opoche kapasek otiitanakech. Yechaka yechaka eecha
podat noboban na mukuchi ta.
22 Mii opoche ma poren ameya yeechiniga yesokwa neeki ma heechitanakech. Iipa
akar ma yechi kapasek boboy miitak eecha yakiita. Mii napa miita mayama hehar
tanak, miipa eeka kepi wey takiita.
23 Miita opoche uku soboban atanakech. Wain uku kawka eecha na anak, miiti sugu
wopuk tawa hak otii tawa boboyen sa otii kepi sii.
24 Ma kaw yechi kapasek boboy eeta geenyik tawa. Tawak, nota eecha hecho anasaka
tawa boboy eeta ma yechak yakiita. Anadii ma ye kapasek boboyeka eecha otii tawey,
nota yechi kapasek boboyen komas hekiita.
25 Eecha tawey, yo kepin otii tawey, sii eeta geenyik tawa. Yo kepi kaw sii ameya
geenyik ya sayakasakech.

6

YO OTII TAWA WAKASA MA YECHI MAJI

1 Yo otii tawa wakasa ma (slev) ye yechi kubu neeki ma riiti hin sa hehar yesokwa
ta. Eecha otii taney, ma por rii God riiti hin saka kapasek majin bakiitawak. Opoche
nota pokiitawa majin wohegii majin batanakech.
2 Kristen ma yechi yo otii tawa wakasa ma ye sa yechi yesokwa neeki tawa ma riiti
hin nasowoyetanakech. Yecha eeta yaka kumwoy sowa. Sowak, eeta kepi wakasa ma
ye sa yo kepin otii ta. Opoche ye eecha hikitanakech: rii Kristen ma tawak, ada yo
eshar otii tak. Kubu neeki tawa ma rii Kristen ma tawey, wakasa ma ye boboy kepin
ya tawak, Kristen yaka kumwoy tawey, eena ye sa yo hehar otii ta.

HADABA BOBOY KEPI YAK TAWA NOBO

3 Diita majin na pokiitanacha, na sawo ta.
4 Eeta ma rii anadii majin sawo tawak, rii Harapa Jisas Kraist riiti maji siikenen
sumowu tanan siiney, rii noti hiki siitiichichawa boboyen sumowu tanan siiney, eeta
ma riiti marenoku eeta kapasek. Rii shebo shebo hiki tawa ma. Rii echa tawey, rii
ow majiban ba taken gegiyato. Otiiken gegiyeechi otii taney, kapasek boboy sii eeka
sokwakiita. Eena ma ye anadii man kapasek hiki tawak, yechi hin dagiir poyeken hiki
tawak, kapasek maji bato.
5 Batawak, awasen awasen harapa ow maji bato. Diita yikadey boboyen otii tawa ma
yechi marenoku saka hiki tawak. Ye maji siiken eeta eyey heechi hamar. Diita yikadey
ma eecha hikitu: God riiti yo eeta boboy sagan ya tawa nobo.
6 Wowak, ma por rii God riiti nobon sumowu taney, riita hadabas boboy kepin
yakiita. Riita saniga eecha hikiney, eeji boboysii eeta hiki sowa, rii hikitu harapa boboy
eeta riitaka eecha tawa. Eena kwoya hikitu.
7 Na hiki: boy boboyen nota diita nosapek yeechi yayar? Yaho. Biish. Nopa hanak,
boy boboyek nopa yeechi ye ikiita? Yaho. Biish.
8 Wowak, nota aboboy taney, riki boboy taney, ii eeta kiki sowa.
9 Kata ma ye harapa yan yak gegiyaney, yepa i tiipiikeneechi sakakiita. Sakanak,
yepa wokebik ye ikiita. Wonyak, yepa kapasek boboyen yataken gegiya takiita.
Wonyak, yepa kapasek wey siikiita.

10 Na meeji: yan yak gegiyeechi hiki tawa boboy sii eyey kapasek boboyen yeechi
yaya tawa boboy. Ma kaw ye yan harapa yaken gegiya tarek, ye Jisas riina hiki
siitiichichawa nobon magiirechichi ye harapa inyakapwa mayakan hikir.

POL RII TIMOTIMAJI KAWEN WOR

11 Timoti, mii God riiti ma, diita supun hechi napa taviiyechi i. Diita boboyen napa
ya: mama yepak hikichi otii tawa boboy, God riitak tawa boboy, hiki siitiichichawa
boboy, rukusii tawa boboy, kiya yaniga otii tawa boboy, eshar otii tawa boboy. Diita
yikadey boboyen eena napa ya.
12 Miita Jisas riina hiki siitiichichawa boboyen na harapa otii ta. eechaba eechaba tak
tawa boboyen mayama napa ya ta. Diita boboyen God riita miina hisiirin eeta boboyen
na ya ta. Mashi miita miiti hiki siitiichichawa boboyen nokwapa nokwapa ma yenya
geenyik kwodii worek, eeta nediik God riita miina hisiirek, eena na sumowu ta.
13 Tawak tawa boboyen God riita otiichichawak diita nosapek tawa ye eeka tawa.
Jisas Kraist rii Pontias Pailat riina majin siiken geenyik kwodii wocho. Diita God, diita
Jisas Kraist piiriiti misomak ada miina geenyik kwodii wocho:
14 Riiti maji na hehar sumowu tanak, na kepi wey tanak, miiti inyaka wopusa apoma
hecha. Mii siiti kowu tanak, Jisas Kraist, noti Haraparіita yana nediik nota riina hekiita.
15 God riita otiinak, nedii pochi ii riipa yakiita. Diita God riita inyakya. Diita God
riita inyaka kwoya hikitu. Eyey aka tabo yima yecha tawey, God riitaba howuk tawa.
Eyey harapa ma yecha tawey, riitaba saniga harapa.
16 Riitaba saniga eechaba eechaba takiita. Rii harapa haba tawa eemek tawak, nota
i riitaka bana bana siikasakech. Ma por riina hekasakech. Riina saka hekiitawak. Riiti
hin na yesokwa ta. Riiti hapaga tawa boboy siitak eechaba eechaba sa ta. Omutiik.

MAN NOKWAPA NOKWAPA SAGAKA TAWEY YECHI MAJI

17 Harapa monika tawa ma yenya na wo sawo ta: opoche ye wohipu tanakech. Ye
opoche ameya diita nosapek tawa boboyen hiki siitiichichanakech. God riitaba sa hiki
siitiichicha. Diita God riita nona riiti boboy kepin ha tanak, nota eeka kwoya hiki
takiita.
18 Monika tawa ma yenya na wosawo ta: ye sa nokwapa nokwapa kepi boboyeban
sa otii ta. Boboy kawen na shebo shebo ha ta. Yenya na kiyatay ta.
19 Eecha otii taney, yecha hadabas boboy yecha yanak, ii yepa eechaba eechaba aka
kwatii tawabaga eechaba takiita. Komas eechaba otiikiita. Yepa eechaba eechaba tak
tawa boboy siikenen yepa yabakiita.

MII NA MIITI YO HEHAR SIITII KOWUTA

20 Timoti, God riita miina har yon na hehar heechi ta. God riina sumowunan tawa
boboy na taviiyechi i. Ma kaw ye eecha habato diita nosapek tawa boboy kaw sii eeta
mama yepak tawa boboy. Ma yecha diita boboyen awasen awasen maji ba tawey, ii
eena na taviiyechi heechi i.
21 Ma kaw ye eecha wocho: diita mama yepak tawa boboyen nota yar. Worek, eena
ye God riina hiki siitiichichawa nobon heechir.
God riita yeyada rukusii tawa boboy kwotaka sa eecha ta.

2 TIMOTI
Pol Rii Timoti Riina Kawka Har Jey Maji

1 Ada eeta Pol. God riita hikichi rii ana Jisas Kraist riiti aposel otiichir. Jisas Kraist rii
nona wochar: nota riitaka eechaba eechaba takiita. Diita majin ada sawo taken eena
God riita wochirek, yar.
2 Timoti, eeji yikapwa, sen. God, noti Apoko, Kraist Jisas, noti Harapa piiriita miina
rukusii boboyen yeyada ha tawa boboyen, eshar tawa boboyen sa ha ta.

GOD RIITA WOSHIA MAJI

3 Ada God riina woshiato. Eeji yey wayaga ye God riiti yon otii tarega, ada God riiti
yon eeji inyaka wopu apama hechuwak, eena ada eechaba otiito. Yadii, niyi ada God
riina maji eechaba ba tawak, ada miina hikichi, God riina miina woshiachichu.
4 Miita keya tarek, ada apa eena hikichi ada miina harapa heken eena gegiyato. Ada
miina ya henyey, eeji inyaka iipa kwoya wey hikikiita.
5 Ada miiti hiki siitiichichawa siiken boboyen eena hikitu. Miiti yeyi, Lois, sii God
riin ahiki siitiichicharega, miiti awi, Yunis, sii eechaba God riina hiki siitiichicharega,
ada hikitu miita eechaba hiki siitiichibato.
6 Eena ada miina wocho: God riita miina har boboyen ada miiti maseken tapak howu
neekiirin, eena na hi tukutawaga eecha na tukunak sa uw harapa sii.
7 God riita nona har boboy eeta akii boboyekasakech. Eena yeechiniga nota hapaga
siichi siitiinak, nota mayama opoy siitanak, akar man na rukusiitaken eena har.
8 Wowak, mii noti Harapa riiti majin sawok otii tawey, God riita miina hapaga
boboyen hatawey, na kapa meeji tawa boboyeka na eecha kiya ta.
9 God riiti ma mima siiken taken eena rii nona yesokwa yichiniga uwatar. Nota otii
taweyn, God riita saka eena kwoya herek, nona uwa ye ir.
Riiti inyakak saniga hikichi, ri nona yeyada rukusii tarek, eena rii uwa ye ir. Mashi
mashi nedii, diita nosapen tasiir nedii, rii riiti yeyada ha tawa boboyen Jisas Kraist
riitak harek, yayar.
10 Apa diita nedii Jisas Kraist riita geenyik ya sokwarek, diita boboyen riita mukuchi
char. Rii eeta nona yesokwa yichi tawa ma siiken. Rii ha boboyen otii hamar. Riita
otiirek, ma ye hadabas majin sawo tawak, eechaba eechaba tak tawa boboyen eena
geenyik kwodii wo mukuchichu.
11 God riita ana aposel hisiichirek, Tisa hisichirek, ada hadabas majin sawo tawak,
12 eecha otiiri, siitiik an eeka kapa meejito. Kapa meeji tawey, ada eena anabeyichi
tawa. Ada hehar hikichi hecho kata ma riina ada hiki siitiichichu. Ada hehar hikichi
hecho riita eeji tapak howu har yon riipa ana hehar siitii kowu tanak, hechakiita. Siiti
howu i i Kraist riita yak tawa nediik siikiita.
13 Ada miina majin pokiitaweyn, na hehar sumowu ta. Ada mapo mukuchir yo miita
na sumowu ta. Miita hiki siitiichichawey, miita rukusii tawey, Jisas Kraist chegiibak
mesh mesh tawey, eeka na eecha ta. Diita boboy sii eeta noti.
14 Kata hadabas boboyen God riita miiti tapak harin, eena notaka tar Holi Spirit riiti
hapaga boboy tawak eeka na eyey hehar ta.
15 Mii hikitu eyey Esia ma ye ana magiirechir. Piselas, Hemosenis piir ana heechi
magiirechibar.
16 Ada Harapa riina wohecho rii Onesiporas riin riiti mimayikapwa yenya sa rukusii
ta. Riita eeji inyakan nokwpa nokwapa nedii kiyapochichar. Ada poko jichawa akak
taweyn, rii ana hiibiiyakasakech.
17 Riita Rom akamak iyareri, rii ana yesha ye ichi her.

18 Ada Harapa riina wohecho: komas yana nediik rii Onesiporas riina rukusii takiita.
Ada Epeses akamak tari, rii ana harapa hehar otii tarek, mii eena hikitu.

2

JISAS KRAIST RIINA KIYATAYECHI OW ANA PICHAWA MA

1 Miita eeta eeji yikapwa siiken. Nota Jisas Kraist riitaka chegiibak mesh mesh tawey,
riita miitaka eecha otii tawey, eena na hechi hehar sumowu ta.
2 Eeta majin ada nokwapa nokwapa ma yenya sawo tarin, mii eena meejirek, eena
miita na yeechi yayanak, yo hehar otii tawa anadii ma yechi tapak na howu ha ta.
Eecha otii tanak, yecha anadii ma yenya saway eechaba ye i howu ha ta.
3 Miita Jisas Kraist riitaka ow ana pichawa ma tawey, mii kapa meeji tawa boboyen
na kiyaba ta.
4 Kata ow ana pichawa ma rii eeta riiti yon otii tawey, rii riiti opesa ma riina
sumowuken gegiyato. Sumowuken eena gegiya tawak, rii eena nosapek tawa yon
otiiken hikikasakech.
5 Ma ye anemesh rokoken otiiney, ii na siiti nobobak na sumowu tanak, siiti boboy
kepin yepa yakiita.
6 Nowo yo harapa otii tawa ma rii sagan yeechi mapo akiita.
7 Ada bawa majin miita na eena hiki ta. Eeta Harapa riita miina otiichinyak, miipa
eena hekiita.
8 Jisas Kraist riina na eechaba eechaba na hiki ta. Riita hachi ya sokwa tawa. Riita
Devit riiti neja. Diita hadabas majin ada eena sawoto.
9 Ada hadabas majin sawo tawey, ada kapa meeji tawa boboyen eena kiyato. Sawo
tawey, eeji tapa sen pokoka eecha tawa. Ada eeta lon reekii tawa ma tawaga eecha
tawa. Wowak, ma ye God riiti majin sen pokok jikasakech.
10 Eena ada God riita hisiir ma yenya ada kapa meeji tawa boboyen hiyeechichu.
Ada yecha Jisas Kraist riiti eechaba eechaba tak tawa boboyen yaken eena gegiyato.
Riiti eechaba eechaba hadabas boboyen yabaken eena gegiyato.
11 Keyir maji siiken eecha wocho, diitat:
“Nota riitaka eecha hayega, no waga
riitaka eechaba eechaba tawa.
12 No kiya yaniga otii taney, nota riitaka anadii
manharapa siitii kowu ma takiita.
Nota riina nasowoy taney, riipa awasen
nona nasowoyebakiita.
13 Nota riitaban sumowu tanan siiney,
wowey, riipa nona awasen yuyeechi heechikasakech.
Rii mayama riiti majin saka awasen nasowoy tawak.”

YO SIIKEN OTIITAWA MA

14 Ma mima yenya God riiti misomak eechaba eechaba na ba ta: iipa maji ow bak
kwo ba takiita. Ii yo kepi kasakech. Eeta yikadey maji sii diita majin meeji tawa man
yenya otii kapasek sii tawa maji.
15 Miiti yon na hehar otii tanak, God riita hechi miina inyaka kwoya hekiita. Miita
eecha otii tanak, mii opoche hiibiyayatanakech. God riiti maji siikeneban na hehar
maji pokiita.
16 Awasen awasen kapasek maji batanakech. Ii God riina wosowoy tawa majin na
taviiye ta. Diita yikadey maji siipa eechaba i God riina magiirechikiita.
17 Eeta yikadey boboyen otii tawa ma ye maji pokiitawey, ye eeta yatii romoga eecha
tawa. Maba omun ato. Haimenias Pailitas piiriita maji pokii ma tawey, piir eecha
otiito.

18 Piir nobo siikenen heechichi piir Kristen ma kawen kapasek otiichi akar nobon
eena mukuchichu. Ye eecha woshepiito: “Na eeta hachi ya sokwa hamar.”
19 Wowak, God riita woyer kwatii hapaga ma ye eena neeki howuka sakech. Diita
maji eeta kwatiik eecha heyir, “Eeta Harapa rii hecho riiti ma miman.” Keyirmaji
eechaba wocho: “Kata ma rii eecha wochowey, ada Kraist riiti, riisa kapasek nobon
heechi.”
20 Harapa aka tawey, heebiya awu nokwapa nokwapa tayeyi tawey, kaw eeta silva,
gol, kaw me, nosapawu. Kaw yo kepin otii tawa awu. Kaw sobo yon otiitawa awu.
21 Ma por rii mayama riiti kapasek boboyen uku yeetiiney, rii eeta yo kepin otii tawa
awu. Rii mayama riiti Harapa Ma riina harek, Harapa Ma rii riina yeechi eyey yo kepin
otiichikiita.
22 Hadiiyey ma yechi inyakak sokwa tawa boboyen na taviiyechi har i. Kepi yon otii
tawa boboyen, hiki siitiichichawa boboyen, rukusii tawa boboyen, inyaka eshar tawa
boboyen na yesha yeechi yaya. Katama ye inyaka yi apoma hechawey, ye Harapa riita
yenya kiyatayeken eena uwa tawey, yecha otii tawabaga eecha na otii ta.
23 Hikisha tawa maji, awasen awasen sobo majin ba tawey, ii na taviiyechi heechi.
Eecha otiiney, iipa ma yepa awasen awasen harapa maji bakiita.
24-25 Eeta Harapa riiti wakasa ma riita opoche maji owuk ana pichanakech. Anadii
eyey man sa eshar eshar otii ta. Rii maji pokiitawey, rii sa riiti kowu tanacha ow maji
riitak yaney, ii sa yeechi kiyeechi ow maji batawa ma yechi inyakan sa eshar otii kepi
sii. Eecha otiiney, God riipa kapo yenya kiyatayenak, yecha yechi inyaka dareboyichi
maji siikenen hechi hikikiita.
26 Wonyak, yechi inyaka nagawa nagwa hikinak, yecha Gaba riiti mayan heechikiita.
Mashi Gaba rii yenya riiti mayak yarek, yecha riiti nobon sumowutar.

3

KOMAS NEDII

1 Diita majin opoche abosuchitanakech; komas nedii harapa kapasek boboy sii
yakiita.
2 Eeta nedii ma yecha yechi boboyen egeysii takiita. Yepa boboyen, yan kwoya hechi
eena yaken hiki takiita. Yepa yechi hin mayama yesokwa takiita. Yepa mabiya gii
takiita. Yepa ow majin kapasek batakiita. Yepa yechi nokwapa apokon meejikasakech.
Yepa woshiaskasakech. God riina meejikasakech.
3 Yepa anadii man heharekasakech. Yepa yechi mabiya gii takiita. Yepa anadii ma
yechi hin kapasek maji batakiita. Yepa harapa ow anapichakiita. Yepa boboy kepin
yuyatakiita.
4 Yepa anadii man woshepiiniga kapasek yon otii takiita. Yepa hehar hikichi oti-
ikasakech. Yechi marenoku piipii takiita. Yepa God riiti nobon heechi anemesheroko
tawa nobon kwoya hechi eena sumowu takiita.
5 Komas nedii ma yepa God riiti boboy mun, riiti hapaga boboyen saka hikichi otii
takiitawak. Yepa God riiti boboyen saban eena mukuchitakiita. Diita yikadey man na
taviiyechi ta.
6 Arobaro tawa mima kaw yechi kapasek boboy siita yenya harapa dagiir poyetu.
Dagiir poye tawak, yecha yechi maba inyaka mayama sumowuken eena gegiyato.
Ye eecha tawak, eeta inyaka kapasek tawa ma ye i eeta akabak iyarechi yenya siitii
kowutu.
7 Diita yikadey mima ye eechaba eechaba maji meeji tawey, ye eeta omutiik maji
siikenen eena saka hikikiitawak.
8 Janis Jabris piiriita Moses riiti majin nasowoyerega, diita yikadey ma ye God riiti
maji siiken weyn eena eechaba nasowoyetu. Diita yikadey ma yechi inyaka wopu eeta
kapasek sowa. Yecha Jisas riina hiki siitiichichawa boboyen nasowoyechi magiirechir.

9 Wowak, yecha mama yepanobo eena ikasakech. Eyey ma ye yechi hikisha tawa
nobon komas hekiita. Janis Jabris, piiriina otiirega, yenya eechaba otiitakiita.

POL RII TIMOTI KAWKA MAJI POKIITU

10 Wowak, mii ada pokiitar majin eena meeji tar. Mii ada otii tawa abon eena hechar.
Ada yaken otii tawa abon mii hikichi hechar. Ada hiki siitiichichawey, anadii man
kowuchichi yesokwa otiichichawey, rukusii tawey, kiya yaniga otii tawey, mii eena
hechar.
11 Ma ye ana kikir pi poye tari, ada kapa meeji tari, mii eena heba tar. Antiok akamak,
Aikoniam akamak, Listra akamak eeka ana kapasek otii tar boboyen, harapa kikir pi
poy tar boboyen mii heba tar. Wowak, Harapa riita ana kiyatayechi otii kepi siir.
12 Eyey ma ye God riina Jisas Kraist riitaka chegiik sumowu ichaney, ii yenya kikir
pi poye takiita.
13 Kapasek otiitawa ma yewoshepii tawa ma ye i i ye kapasek wey siikiita. Wonyak,
ye mayama anadii man woshepii takiita.
14 Wowak, God riiti omutiik boboy siikenen miina maji pokiiri, miita hiki siiti-
ichichawey eena na eechaba sumowu ta. Mii miina maji pokii tar ma yenya mii hecho.
15 Mii hikitu miita karakada yikapwa tarek, mii God riiti mashi keyir majin mii eena
kenyichi hikitu. Diita keyir maji eeta miina nagwa nagwa hiki tawa boboy ha tawak,
miina neeki ichawak, miita Jisas Kraist riina hiki siitiichichawak, miina yesokwa
yichikiita.
16 God riita eyey keyir majin God riita riiti Spiritek otiir. Ma ye diita majin eena ya
taney, yecha keena omutiik boboyen eena maji pokiitakiita. Ya taney, yecha keena ma
yechi kapasek inyakan eena otii kepi si takiita. Ya taney, ye woshepii tawa maji heechi
nagwa nagawa maji eena otii takiita. Eena ya taney, anadii ma yenya maji pokiitanak,
ye nobo kepik eeka siikiita.
17 God riiti wakasa ma ye God riiti majin ya taney, eeta maji iipa yenya otii hehar
kepi wey siikiita. Siinak, riipa eyey yo kepi weyiban otii takiita.

4

MIITA NAPA GOD RIITI MAJIN SIIKENEBAN SAWO TA

1-2 Komas eyey ma miman, har ma yenya diita tawa ma yenya God riipa anasakiita.
Diita God riiti misomak, Jisas Kraist riiti misomak ada miina wocho: God riiti maji eena
na sawo ta! Riipa yakiita. Riiti kigdom iipa yakiita. Wowak, eena miita na eechaba
eechaba nedii na keena sawo ba ta. Miita sawonan yuyana nedii sawoken otiina nedii
na keena sawo ba ta. Miita na anadii ma yechi inyakan na dareboyechicha. Yechi
inyakak tawa boboy kapaseken na hehar inyakan na hehar kiyapochicha. Miitamaji
pokii tawey, eshar hehar na otii tanak na mukuchicha.
3 Komas yana nedii maji pokiitawa maji siikenen ma ye saka meejikiitawak. Eeta
nedii ye yechi inyakak hikichi sumowu takiita. Yecha nokwapa nokwapa tisa yakiita.
Diita tisa ye ma yecha mabiyak meejiken gegiya tawa maji eena sawo takiita.
4 Yecha yechi mabiya gichi magiirechichi omutiik maji siikenen ye saka meejiki-
itawak. Wonyak, ye shebo shebomajibaneena meeji takiita.
5 Wowak, miita na hehar hikichi kepi ta. Kapa meeji tawa boboy yaney, ii na yeechi
kiya ta. Hadabas majin sawo tawa ma kepik na sii. God riiti wakasa ma kepi tawabaga
na eechaba sumowu ta.

APA EEJI YO HAMAK OTIITO

6 Eeta nedii yawa ma ye ana kapo sowakwokiita. Eeta nedii yawa anapa diita
nosapek heechi ikiita.

7 Ada harapa yo otii tar. Ada nobon i hamar. Ada hiki siitiichichawa boboyen eyey
kiikiir na neeki tar.
8 Ada resis otii hamak otii tawak, eena ada hadabas boboy kepin yaken kowutu.
Ada nagwa nagwa nobok icharek, eena ada yakiita. Diita eeta masekiik hehar heechi
tawa boboy kepi. Nagwa nagwa anaseechi tawa ma riipa ana riiti nediik ana hakiita.
Adaban saniga hakasakech. Eyey ma ye riina rukusiichi riita yaken kowu tawey, yepa
eyey yabakiita.

KARAKADA MAJI

9 Miita adaka ameya ya.
10 Dimas rii diita nosapek otii tawa abon gegiyarek, rii ana heechi ir. Tesalonaika
akamak eeka heechi ir. Kresens rii heechi Galesia nosapek eeka ir. Taitas rii Dalmesia
nosapek eeka ir.
11 Luk riitaba adaka eecha tawa. Mak riina na yeechi miitaka eecha ya. Yanak, riita
keena yon ana kiyatayek.
12 Ada Tikikas riina Epeses akamak heechirek ir.
13 Miita yanak, eeji saket ada Kapas riitak ada heechi yari, miita eena na yeechi yaya.
Kapas rii Troas akamak tawa. Bukuka eecha na ya ya. Sapika eecha tawa jeyeka eecha
na yeechi ya ya.
14 Aleksanda, rii kapan otii tawa ma, rii ana harapa kapasek boboyen otiir. Komas
Harapa riita riina awasen hakiita. Riita eecha otiirega, God riita riina eechaba awasen
hakiita.
15 Miita eechaba na riina hechanak, ow poy sii ta! Kata ma rii noti majin harapa
wosowoyer ma.
16 Mapo eeta nedii ada i maji anasari, adaba saniga i mayama anasar. Eyey ma ye ana
heechiniga ir. Ada God riina maji woshia tanak, riipa yen sakapa kapasek otiikiitawak.
17 Worek, God riita ana siitii kowu tarek, ada eeka hapaga siirek, ada eyey God riiti
majin shebo shebo tawa ma yenya ada sawotar. Harapa kapasek boboy adaka eecha
tarek, ada eeka hapaga siirek, ada eyey God riiti majin shebo shebo tawa ma yenya ada
sawo tar. Harapa kapasek boboy adaka eecha tarek, eeta Harapa riita ana kwoyava
yeechi yesokwar.
18 Eeta Harapa riita eyey boboy kapasek ana otiiken otii tarin riita kwoyavayar.
Riita ana yeechi riiti kigdom hevenek taweyek heechinak ikiita. Riiti hin na eechaba
eechaba yesokwa ta.
19 Ada woshiakiitawa maji na Priska, Akwila, Onesiporas riiti mima, yikapwa, yenya
napa ha.
20 Irastas rii Korin akamak eeka tar. Ada Tropimas riina Militas akamak heechi yar.
Rii hak otii tarek, eena heechi Tropimas riina Militas akamak heechi yar. Rii hak otii
tarek, eena heechi yar.
21 Mii napa ameya ya. Ii miipa neekiir yatawa nediik eeka yakiita.
Yubyulas, Pyudens, Lainas, Klodia yecha yechi woshia majin kwona wocho. Akar
yaka kumwoy ye eechaba woshia maji hato.
22 Eeta Harapa riita miiti spiriteka sa eecha ta. God riiti yeyada rukusiichi hatawa
boboy kwotak sa eecha ta.

TAITAS
Pol Rii Taitas Riina Har Jey Maji

1 Ada eeta Pol, God riiti yo otii tawa wakasa ma, Jisas Kraist riiti aposel. God riita
na hisiirek, ada God riita hisiir ma mima yechi hiki siitiichichawa boboyen ada eena
kiyapoken eena God riita ana heechirek yar. Yenya omutiik maji siiken, God riiti otii
tawa abon, sumowu tawa abon, mukuchiken eena God riita ana heechirek yar. Yenya
omutiik maji siikenen, God riiti otii tawa abon, sumowu tawa abon, mukuchiken eena
God riita ana heechirek yar.
2 Ada yecha hiki siitiichichawa boboyen kowu takiita. Mashi bakabak nedii God riita
wotar eechaba eechaba tawa boboyen riita nona hakiita. Rii woshepiikasakech.
3 Komas nedii rii diita boboyen riiti maji kwodiiwor. Nona yesokwa yicha tawa God
rii ana worek, diita majin ana harek, apa ada sawo mukuchichu.

LOTU YATAWA MA MIMA YENYA SIITII KOWUTAWAMA YECHI MAJI

4 Taitas, ada miina diita majin keyitu. Miita eeji yikapwa, ada God riina hiki
siitiichichawaga mii eechaba hikitu. Eena miina keyitu. God Apoko, yesokwa yicha
tawa Kraist Jisas, piir miina sa rukusiichi inyaka eshar tawa boboyen ha ta.

TAITAS RIITI YO

5 Miita Krit nosapek tawey, mii eyy akamak Kristen ma yechi siitiikowu tawa ma
yenya hisiiken, akar boboyensaka otiirek, miita hehar otiiken eena ada miina Kritek
heechir. Ada miina bar majin na makebek heechi ta.
6 Siitii kowu tawa ma rii sa eecha ta: Rii ma mima yechi misomak kapasek
otiikasakech. Rii sa mima podateba ta. Riiti yikapwa ye sa Jisas Kraist riitaban hiki
siitiichicha. Yechi hi sa kepi ba ta. Yecha awi eepi bana maji wosowoyekasakech.
7 Rii God riiti yon siitii kowu tawa ma eena riiti hi eyey ma mima yechi misomak
kapasek otiikasakech. Rii yamayama kasakech. Rii ameya kwotayekasakech. Rii uku
achi beyikasakech. Ma pi yeyikasakech. Rii eyey mani yan kwoya hekasakech.
8 Yaho. Rii sapa anadii ma akar eemek yaneyen hehar ta. Rii sa boboy kepiban
rukusii ta. Rii riiti maban inyaka wopun sa hehar siitii kowu ta. Rii nagwa nagwa
nobok icha. God riita tawabaga eecha ta.
9 God riiti maji siikeneka eecha tawey, eena na hehar kiikiir na neeki ta. Hiki
siitiichichawa maji siikeneban eena na kwodiiwocha. Eecha maji siikenen hehar
kwodii womukuchichaney, riipa anadii man hehar kiyapo tanak, riipa wosowey tawa
ma yechi woshepii kapasek tawa boboyen yenya geenyik kwodii wo mukuchikiita.

NOKWAPA NOKWAPA KRIT MA YE WOSHEPII TAWA MA

10 Nago, nokwapa nokwapa ma ye wosowoy bokonato. Bokonatawak, yecha yechi
kapasek hiki tawa boboyen sawo tawey, ye eeta anadii man woshepiito. Nokwapa
nokwapa Ju ma ye eecha otiito.
11 Diita yikadey ma ye maji pokiichi ya manin hiyik ya tawa ma. Eechakapasek
otiitawak, ye eyey ma mun otiiniga ye inyaka wopu kapasek hikitu. Eenana eeta yechi
kujan na dasiipii.
12 Krit ma podar rii eeta yechi piirapet otii hechar ma rii eecha wor: “Krit ma ye
eechaba eechaba nedii ye woshepii ba tawa ma. Ye kwashik tawa poyega eecha tawak
harapa otii ato.”
13 Rii bar majin eeta siiken. Eena na awasen ba ta. Eecha otiinak, yecha keena eeka
hikichi Jisas riina opoy hiki siitiichikiita.

14 Hiki siitiichinyak, Ju ma yechi shebo shebo majin, mak otii tawa lon, ye keena magiirichikiita. Maji omutiiken wosowoy tawa ma ye diita maji yayar.
15 Ma yechi inyaka wopu apama hechawak, eyey boboy yechi eechab a hecho. Wowak, eeta ma ye inyaka keyi hatawak, Jisas riina hiki siitiichikasakech, eena yechi eyey boboy eeta keyihato.
16 Ye eecha wocho: “Nota God riina hecha.” Wowak, yecha otii tawa abo siieecha wocho: “Ye God riina hekasakech.” Eeta yikadey man God riita yuyato. Ye maji wosowoy tawa ma. Ye podat boboy kepinpoche otiikasakech.

2

APOKOSABA MIMA YECHI MAJI

1 Miita pokiitawa maji mun na geenyik kwodii wocha.
2 Apokosaba ma yenya na wo: “Opoche beyi tanak, kwoti maban mayama siitii kowutanakech. Kwota hiki siitiichichawey, Spiriteka na eecha ta. Na kiyayaniga rukusii tanak, siitii kowu ta.”
3 Apokosaba mima yenya na wo: “Kwo na eechaba kepi mima tawak chishi tawaga, na eecha chishi tanak, nagwa nagwa nobo kepiban na mukuchicha. Na opoche ma yechi hin kuru maji batanakech. Na opoche wain ukuban atawa maga eechatanakech. Kwota boboy kepiban na maji pokiita.”
4 Eecha otii tanak, omunyegu mima ye yechi man yechi yikapwan rukusii hehar otii takiita.
5 Ye sa yechi maba yechi inyakan sa hehar siitii kowu ta. Sa apama ta. Ye sa yechi akan na hehar siitii kowu ta. Yesa yechi ma yechi majin sumowu ta. Eecha otii taney, ma ye God riiti majin wosoboyekasakech.

HADIIYEY MA YECHI MAJI

6 Hadiiyey ma yenya na eechaba wo: ye sa yechi maban yechi inyaka wopun siitii kowu ba ta.
7 Miita hechawey, anadii man na eechaba hehar nagwa nagwa mukuchiba ta. Miita man pokiitawa yon pokiiney, yenya na hehar pokiita. Opoche anamesh rokoniga pokiitanakech.
8 Mii na nagwa nagwa majiban sawo tanak, anadii ma ye eena meejichi wosowoyekasakech. Wonyak, yabu pichawa ma yepa nona saka wosowoyekiitawak yepa hiibiiya yakiita.

YO OTII TAWA WAKASA YECHI MAJI

9 Mii na wakasa ma yenya wonyak, yechi eyey boboyen sa yechi harapa ma yechi kurubak sa heechi. Ye opoche maji awasen batanakech.
10 Ye opoche yechi harapa ma riiti boboyen hiyik yatanakech. Yaho. Yecha sa kepi yoban eecha otii ta. Kepi sumowu ta. Eecha otii taney, ma ye hechi ye God riiti maji pokiitawa majin kepi hiki takiita. Yecha yechi eyey yon eecha otii taney, ii nona yesokwa yichi tawa God riina kepi hikikiita.

NOTA NAPA APAMA HECHANAK, KRAIST RIITA YA NEDII NO KOWU TAKIITA

11 God riita eyey man riita rukusiichi yesokwa yicha tawaboboyen mukuchichar.
12 Riiti rukusii tawa boboy sii nona maji pokii mukuchichu nota na God riitaga tanan biish tawa boboyen dii nosapek tawak rukusii tawa boboyen na kayek heechi. Ii eechaba wocho no na diita nosapek tawey, no na maba notin siitii kowu tanak, wonyak, God riitabaga eecha tanak, nagwa nagwa takiita.
13 Diina sumowu tanak, no hadabas nedii kepin kowu takiita. Eeta nedii God riiti hadabas nedii kepi nona yesokwa yicha tawa Jisas Kraist riiti hadabas boboy kepi sii yanak, nota siina hekiita.

14 Riita mayama nona hachir. Riita yari, nona kiyayechi kapasek boboyen heemachiken eena yar. Yari, nona apama heken riitibak siiken, yo kepiban otiiken gegiya taken, eena yar.
15 Diitamaji akar man na pokiita. Mii na anabeyichi siiti tanak, na sawo ta. Na kiyapo tanak, yecha sumowunan siitawa boboyen otii poy. Iipa ma por riipa eecha hikikiita mii shebo shebo ma.

3

NOTA NA HAPAGA SIICHI BOBOY KEPI SIITI HEK SIITII

1 Miita ma mima yenya inyakan tagwa tanak, ye sa kiap ma riiti kuruk eeka sa ta. Na kwo boboy kepin otiiken na siitii kowu ta.
2 Yenya na wo ye ma poren wosoboyekasakech. Ye opocheow anapichanakech. Ye sainyaka neekiir ya ta. Eechaba ye sa nokwapa ma mima yechimisomak eshar ta.
3 No hikitu mashi no saka eechaba kepi tarek, nosowoy tarek, kapsek boboy otii tar. Nota noti maba siiti yo otii wakasa ma yechi boboyen eyey yaken, eena chisi tarek, yenya kapasek otiiken eena chishi tar. Eecha otii tarek, eeta ma ye nona yuyarek, nota awasen awasen yenya yuyatar.
4-5 Wowak, nona yesokwa yicha tawa God riiti hehar rukusii tawa boboy kepi yarek, rii nona yesokwa yichi tar. Rii saka nota boboykepin otiitarin, herin, nona yarek. Yaho. Riiti rukusii tawa boboy siita nona yar. Nona Holi Spiritek uku yeechirek, kawka yimowurek, nota kawka akar siir.
6 Jisas Kraist, nona yesokwa yichi tawa ma, riiti nobok God riita Holi Spiriten nona harapa gwotii poyer.
7 Riiti nona hehar rukusii boboyek nota eeka God riiti misomaknagwa nagwa siitii tanak, eechaba eechaba tak tawa boboyen yaken kowu taken, Holi Spirit eena nona gwotii poyer.
8 Dii eeta maji siiken. Eena ada gegiyato mii diita majin geenyik kwodii wochanak, wonyak, God riina hiki siitiichichawa ma yepa eeka hapaga siichi siiti yo kepin kiya takiita. Dii eeta kepi man otii kiyatay tawa nobo.
9 Hikisha yesha maji owuk siitiiwey, eena na tavey ta. Nokwapa nokwapa wayega yechi hin haba tawey, ow otii tawey, lo majin ow otii tawey, eena na tavey ta. Nota hikitu diita otii tawa abo sii nona kiyatayekasakech. Eeta sobo boboy.
10 Eetama por rii yopo wuchi yichawa boboyensaniga reekiikenotiiney, ii na riin upurus opoy sii majin ba. Riinabanak, riita eena meejinan siiney, ii na kayek magiirechi.
11 Kwo hikitu eeta yikadey ma rii nobon heechir. Riiti kapasek boboy siita riina otiiniga kapawk siir.

MAJI KAW

12 Ada Atemas riina Tikikas riina podar heechinak, miitak inyak, miita ameya Nikopolis akamak otii hechi ana napa ya. Ada hiki hamar eeka neekiir yatawa nediik ada ya eeka siikiita.
13 Miita na Sinas, lon otii hechawa ma riina, Apolos riitaka, piiriina eecha heechinak, nobo mukuchi i. Piiriita boboy dopo taney, napa miita piiriina kiyapochinyaki.
14 Noti ma mima yecha sa mayama maji pokiita yo kepiban na otii ta. Anadii ma yecha dopo tana boboyen na ha ta. Opoche sobo yo otiinakech. Anadii man na kiyapo tanak, kiyatay ta.
15 Eyey ma mima ye adaka tawey, ye kwona woshiato. Nota woshia tawey, eeta ma mima yecha God riiti nobok taweyn, eena woshiato.
God riiti rukusii tawa boboy sii kwotaka eecha tawa.

PILIMON
Pol Rii Pilimon Riina Har Jey Maji

1 Ada eeta Pol. Ada Jisas riiti hik poko jichawa ma. Ada noti kumwoy yaka Timoti
riitaka diita jey keyichi Pilimon miina hato. Miita noti kumwoy yaka siiken nota yo
kiki otiito.
2 Sicha, sichi mowey, Apia, siina Akipas riitaka keyichi habato. Akipas rii notaka ow
ana pi ma tawa.
3 Eeta kepi noti Apoko God riita Harapa Jisas Kraist riitaka kwona rukusiitanak,
kwoti inyakak wopu otii kwoya hiki takiita.

PILIMON RIITA RUKUSII TAWA MAJI

4 Eyey nedii ada God riina maji ba tawak, ada Pilimon miiti hin ada God riina
woshiato.
5 Ada meejito miita Harapa Jisas riina hiki siitiichichawa inyaka eena meeji tawak,
miita God riiti ma mima yenya rukusii tawey, eena ada God riina woshiato.
6 Nota Kraist riina hiki siitiichichawak, nota kepi tawak, ada God riina wohecho:
miita miiti hiki siitiichichawa inyaka akar ma yenya sawo tawak, yecha eechaba Kraist
riiti hadabas hokwa sokwa tawa boboy ya takiita.
7 Ayo, miita eyey God riiti ma mima yenya rukusii tawak, miita yechi inyaka wopu
kiyapo hamar. Eecha otiirek, eena ada eeji inyaka kwoya hiki tawak, eeji bii eshar
tawa.

ONISIMAS MAJI

8 Eecha otii tawak, an eecha hikitu: Kraist riiti hik ada miina yaka kumwoy tawak,
anapa miina wochanak boboy kada boboy miipa keena otiikiita.
9 Wowak, anapa sakapa eecha bakiitawak. Rukusii tawa boboy sii ana wohegiya
tawak, eena an miina wohecho. Ayo, ada eeta Pol, ada apoko saba ma tawak, ada Jisas
Kraist riiti poko ji ma tawa.
10 Eena ada Onisimas riiti hik miina wohecho. Jisas riiti hik rii eeta eeji yikapwa.
Ada poko ji akak tarek, ada riina hiki siitiichichawa maji pokii tarek, ada riiti apokoga
eecha siir.
11 Mashi rii miina kiyatay yo kepi otiikasakech. Wowak, apa riipa yo kepi otiiniga
miitaka adaka kiyatayichikiita.
12 Ada riina miitak heechi tawak, ichu. Ichawak, eeji inyaka wopu riitaka eecha ichu.
13 Ada hadabas maji sawo tarek, ye ana poko ji akak heechir. Eena ada Onisimas
riina diika heechi tak. Ada eecha otiiney, riipa ana kiyatay takiita, miiti hin.
14 Wowak, ada sakapa miina wohegiyakiitawak, ana kiyatayeken. Yaho. Miiti inyaka
wopuk miita wohowunak, wonyak riipa ana kiyatayek.
15 Rii miina ameda nedii kada heechi ir. Kapo eecha tawak, miipa riin kawka yeechi
yayanak, riipa miitaka eechaba eechaba takiita.
16 Apa rii yo sobo otii tawa wakasa makasakech. Yaho. Apa rii eeta harapa. Rii
eeta noti yaka kumwoy siiken tawak, ada riina rukusiito. Ayo, riita eeji yaka kumwoy
tawak, rii Jisas riiti hik miiti yaka kumwoy tawak, miita keena riina harapa rukusiito.
17 Wonyak, miita eecha hiki taney, ada miiti nareboy tawey, miita ana harenaka
eecha otiiney, miita riina eechaba na otii.
18 Riita miina boy yikadey boboy kapaseken otiiney, eena eeji hik keyichicha.
19 Na he: ada eeji tapa siikiinek keyitu: Ada eeta Pol, ada miinapa awasen
tokochikiita. Ayo, miita ana awasen ha boboyeka tawa. Eekana eeta miiti inyaka wopu
saniga. Wowak, anapa sakapa eena bakiitawak.

20 Ayo, eeji yaka kumwoy, Harapa riiti hik diina ana otiichi. Miita eeji yaka kumwoy
Kraist riiti hik tawak, eeji inyaka wopu na kiyapo!
21 Ada diita keyi tawey, ada eecha hikitu ada miina wohechawey, miinapa otiikiita.
Ayo, ada eecha hikitu miipa harapa yo siiken otiikiita.
22 Wonyak, aka wo poche na sayarechi heechi ta. Ada eecha hikitu God riipa
meejikiita kwota riina wohechawey. Wonyak, anapa kwotak awasen yakiita.

WOSHIA MAJI KAW

23 Epapras rii miina woshiato. Rii adaka poko ji ma tawa. Sicha Jisas Kraist riiti poko
ji ma tawa.
24 Eeji yo mesh mesh yo otii tawa ma, Mak, Aristakas, Dimas, Luk ye miina
woshiabato.
25 Harapa Jisas Kraistriiti rukusii tawa boboy sa miitaka eecha ta.

HIBRU
Hibru Ma Yenya Har Jey Maji

GOD RIITI YIKAPWA RII NONA MAJI HAR

1 Nokwapa nokwapa nobok God riita noti wayega yenya mashi mashi wochar.
Piirapet, God riiti majin mashi sawo tar ma, yechaka yenya wochar.
2 Komas na apa tawa nediik riita riiti ma Yikapwak maji wocho. Diita Yikapwan rii
keyibor. Keyiborek, rii eyey boboyen riiti tapak rii yakiita. Diita Yikapawak God riita
diita nosapen rii otiir.
3 God riita riiti Yikapwak tawa. Tawak, Yikapwa rii God riiti hadabas tawa boboyen,
rii eechaba eechaba harapa tak tawa boboyen, rii otii okoree mukuchichu. Wowak,
rii eechaba diita nosapen, winyumay, ya, niiwiika eena rii otiichi tapak neeki dagiir
tawak eena diita tawa. Rii harapa otiichichawa majik rii neeki dagiir tawak tawa. Rii
noti kapsek boboyen bachi poyechi nona uku yeetir. Uku yeetiirek, rii hevenek God
riiti tapa mama yepak yir.

GOD RIITI YIKAPWA EJEL YENYA DAGIIRPOYETO

4 Jisas rii i mama yepak yirek, eena mukuchir rii eeta howuk tawa, ejel yecha
karakada. Rii mukuchir God riita riina har hi eeta harapa, ejel hi eeta karakada.
5 God riita eecha wor,
“Mii eeta eeji Yikapwa.
Apa ada miina yimowuwa.”

Rii kawka eecha wor,
“Ada riiti apokoga siinak,
riipa eeji woy yikapwaga siikiita.”

Kapo God riiboy diita majin ejel poren bar. Yaho. Rii bakasakech.
6 God riita mapo yimowur yikapwa diita nosapek heechirek, yarek, rii kawka eecha
wor,
“Eyey God riiti ejel ye God riina sapa kwoyaba
hikinak, kwoyaba ba ta.”

7 Rii ejel maji wor,
“Rii ejel yenya sowa tawaga eecha otiito.
Rii riiti wakasa man hin otii tawaga eecha otiito.”

8 Wowak, God riita Yikapwa majin wor,
“Mii eeta God. Miita aka tabo yichawak otii
boboy sii eechaba eechaba takiita.
Mii otii kepi sii tawa boboy mun siitii kowu tawa ma.
9 Otii kepi sii tawa boboyen mii rukusiito.
God riiti maji mun nasowoye otii tawa
boboyen mii yuyato.
Worek, eena miiti God riita miina aka tabo yiman
otiichi howuk heechir.
Heechirek, rii miiti nareboy yenya hey siitiichi
miina saniga howuk heechir.
Heechirek, miiti inyaka harapa kwoyawoy

hiki tar.”

10 Rii kawka eecha wor,
“Harapa ma, miita diita nosapen bakabaka nedii
otiirek, niiwiika tawa boboyen mii miiti
tapak otiibar.
11 Eeta boboy ye ha hamakiita.
Mii eechaba eechaba takiita.
12 Siiviitabi kwopa siitawak, rabo tawaga
diita nosap eechaba kwopa siinak, rabokiita.
Rabochi akaren yanak, dareboyekiita.
Wowak, mii dareboyekasakech,
mii keena eechaba eechaba takiita.”

13 Mashi God rii eecha wor,
“Eeji mama yepak eeka na yi.
Yichanak, miiti o ana pichawa ma yen
ada yatii kwuruk heechikiita.

Worek, kapo diita majin God rii ejel porek bar? Yaho. Bakasakech.
14 Eyey ejel eeta spirit tawak, ye God riiti yon otiito. God rii yenya wochirek, irek, yesokwa yicha tawa man kiyatayeken eena ir.

2

GOD RIITA NONA YESOKWA YICHA TAWA BOBOY SIITA HARAPA

1 Wowak, nota meejir majin eena napa wageteyichi sumowu ta. Opoche no God riiti majik shen shen ichanakech.
2 Na meeji. Mashi God riita otiirek, ejel yecha majin sawo tar. Maji siiken tarek, sawo tar. Sawo tarek, ma kaw yecha meejichiniga eena nasowoyer. Nasowoyerek, God riita yenya omutiik anaseechi pir.
3-4 Yenya mashi anaseechi piyega, nota God riita yesokwa yicha tawa boboyen nasowoye taney, riita boy kapo nona saka anaseechi pikiitawak? Yaho. Eeta nona pikiita. Yesokwa yicha tawa majin Harapa Jisas riita mapo sawo tar. Sawo tarek, akar ma ye meejichiniga sawo tarek, no meejir. God riita riiti inyaka hikichi riitiba nobok sawo tar ma yenya riita tayechi heema paka tar. Heneba rabo tawa boboyek harapa jebwa mukuchichawa boboyek, mirakel rii eecha tayechi heema paka tar. Riita eechaba inyakak hikichi nona Holi Spirit otii tawa boboy wok heechi yesokwa yicha tawa boboyen riita tayechi heema paka tar.

JISAS RII NONA YESOKWA YICHI TAWAMA SIIKEN

5 Nosap pochin komas nediik God riita otiinak, sakapa ejel yecha siitii kowu tawak. Yaho.
6 Jeyek keyir majinma por rii kwodii wori, eecha wor,
“Ma kapo boy boboy eena miita yenya hikitu?
Ma ye kapo boboy boyet mii rukusiito?
7 Mii ma yenya ejel yechi kuruk ameda heechir.
Worek, miita eyey boboyen harapa hika eechahari hin
howuk heechirek harapa siir.
8 Mii eyey boboyen yechi yatii kuruk heechirek, ye
eeta siitii kowu tawa mak siir.”

Diita maji eecha wocho ma ye eyey boboyen siitii howutu. Wowak, apa no hecho boboy kaw ma yechi kuruk takasakech. Yaho. No kowutu.
9 Wowak, no Jisas riina hecho. God riita otiichirek, rii mashi ejel yechi kuruk eeka ameda tar. Dii nosapek tar. Tarek, rii harapa kapan meejichi nona hachir. Nona hachirek, God riita riiti hin harapa yesokwar. God riita yeyada rukusiichiniga nona hehar tarek, eena Kraist riita nona eyey hachichi ir.
10 Eyey boboy God riiti tapak otiirek, diita tawa. Riiti hin yesokwaken eena tawa. Tawak, God riita otiirek, man yesokwa yichi tawak mapo ichawa ma tawa. Tawak, nokwapa nokwapa ma yechi hin yesokwa howuk yichikiita. Eeta kepi God riita diita nobon Kraist riina mukuchi hamar. God riita riina otiirek, Kraist riita nona eena kapa meejichir. Diita kapa meejichichawa boboy eeta otiirek, riita sokwari eeta kiki siir. Man yesokwa howuk yichiken eena rii eeta kiki siir.
11 Ma yechi kapasek boboyen yeetii poyechichawa ma rii yeetii tawa ma yechaka podat eemek sayato. Eena riita yenyayaka kumwoy haba tawak, hiibiyakatakasakech.
12 Jisas riita eecha wocho,
“Ada miiti hin eeji yaka kumwoyen sawo takiita.
Ma ya yopo yichi siitiichi ada miiti hin kwoyaga
ba takiita.” l
13 Jisas rii kawka eecha wor,
“Ada God riina hiki siitiichi takiita.”

Rii kawka eecha wor,
“Na he! God riita ana har yikapwak adaka tawa.”

JISAS RII NONA YESOKWA YICHI MA SIIR

14 Riiti yikapwa piomu, mabak tawey, eena rii eechaba kata yikadey boboyen rii mayama yari, mak siir. Mak siichiniga har. Haniga, rii ha tawa boboyen otii poyichirek ir ma, eeta Gaba, riina pir. Eena mak tawa boboyen, pi omun, rii mayama yar.
15 Ma tawak, ma yecha ha tawa boboyen akiito. Akii tawak, akii tawa boboy eeta yenya pokoga jichu. Nosapeka eechaba eechaba tawey pokoga jichu. Pokoga jichawak, Kraist riita harek, yenya heemachir.
16 Na he! Rii ejelen kiyatayeken neeki takasakech. Yaho. Rii man kiyatayeken neekitar. Ebraham riiti yaka kumwoy yin, nona rii kiyatayeken neeki tar.
17 Dii eecha wocho eyey nobo rii sa sokwa riiti yaka-kumwoyega eecha sii. Rii eecha otiiney, riipa harapa opelen otii tawa ma siinak, riipa God riiti noboban sumowu tanak, riiti yon kiyatakiita. Man rukusiichi otii tawa maga eecha siikiita. Ma yechi kapasek otii tawa boboyen bachi poyechiken eena eecha siikiita.
18 Kraist riita meeji pun vi suwu tarek, eeta boboy sii riina otii hecharek, rii hapaga siichi kiki siichi rii otii henya man riipa kiyataye takiita.

3

JISAS RIITI HARAPA SIINIGA MOSES RIITI HARAPA HIN DAGIIR POYETU

1 Eeji Kristen yaka kumwoy, God riita nona wohechawey, kwotaka notaka hevenek tawa yon anapoy anapoy otiito. Anapoy anapoy otiinak, Jisas riina na hiki ta. Rii eeta noti Aposel, God riiti maji sawo tar ma. Rii eeta noti harapa opelen otii tar ma. Riita sawo tarin, nota eechaba hiki siitiichi sawoto.
2 Moses riita God riiti akak rii God riina hehar sumowu tarega, Jisas rii God riina eechaba hehar sumowu tar. Mashi God riita Jisas riina diita yo otiiken eena hisiir.
3 Ada otii tawa ma riiti hi eeta harapa, aka siiti hi eeta karakada. Sii eetata Jisas riiti hi eeta harapa, Moses riiti he eeta harapa karakada.

4 Eyey akan diita nosapeka tawey, ma por rii otii tar. Wowak, God riita eyey boboyen
otiir.
5 Moses rii wakasa ma tarek, God riiti akak taniga, rii God riina hehar siiken
sumowuchi, rii komas wochir majin tayechi heema pakachichar.
6 Wowak, Kraist riita God riiti yikapwa tarega riita eyey ma God riiti akak taweyn
yenya riita siiken hehareto. Kapo nama God riiti akak tawa? Nota riina hiki siitiichi,
sumowu taney, riita yaken nota eechaba eechaba anabeyichi kowu taney, eeta nota
riiti akak tawa.

MAJIN WOSOWOY TAWA MA YE SIITII HAPAKAKASAKECH

7-9 Wowak, nota na Holi Spirit majin meeji ta. Eecha wocho:
"Apak kwo God riiti ayan meeji tawey,
kwi marenoko opoche hapaga bor siitanakech.
Kwoti wayega me biish tar eemek tari,
yecha eeji harapa yon 40 sukwiyak hechari,
yecha ana otii otii hechari, nasowoy tarek,
10 worek, yecha eeta nediik tari,
ada yenya inyaka harapa kwotayer.
Eena marenoko kwi hapaga bor siitanakech.
Ada inyaka kwotayechi wor,
'Yecha eechaba eechaba inyaka marenoku ye
heechi ichu.
Yecha eeji nobon hekasakech.'
11 Eena ada inyaka kwotayechiniga maji harapa wor,
'Yecha eeji yikapaka tawa eemen iyarekasakech.' "

ISREL MA YECHA GOD RIITI MAJIN NASOWOY TAREGA NOTA OPOCHE EECHABA NASOWOYETANAKECH

12 Yaka kumwoy na hehar icha. Eeta kapasek kwoti inyaka sugu wopu kapasek
boboy hiki taney, riina saka hiki siitiichichawak. Kwota hiki taney, kwota eechaba
eechaba takiitawa God riina heechi shen shen ichanakech.
13 Apa, diita nedii nota keena God riiti yon otiito. Diita nedii tawey, nota na awasen
awasen kiyapo ta. Kiyapo tawey, woshepii tawa kapasek boboy sii eeta nona hapaga
bor otiichikasakech.
14 Nota Jisas riina mapo hiki siitiichichari, nota hamak tawa nedii anabeyichi siitii
taney, nopa Kraist riita homochik tawa boboyen nopa kiki yabakiita.
15 God riiti maji eecha wocho,
"Apak kwota riiti ayan meejinak,
me biish tar eemiktar ma ye nasowoy tari,
opoche eechaba hapaga bor siitanakech."
16 Kapo nama God riiti maji meejichi nasowoy tar? Kata ma ye Isip nosap heechi
Moses riita mapo neeki ichar boboyen eena sumowu tarin yecha nasowoy tar.
17 God riita 40 sukwiya kapo naman inyaka kwotaye tar? Kata ma ye kapasek boboy
otii tarek, yechi maba sapi me biish tar eemek heechirin eena God riita yenya kwotayer.
18 Eeta nedii God rii eecha wor, "Kata nosowoye tawa ma ye eeji yikpaka tawa eemen
iyarekasakech." Wori, kapo naman eecha wor? Maji nosowoy tawa ma yenya bar.
19 Wowak, nota hecho ye hiki siitiichiyan biish siiri, eena yecha iyarekasakech.

4

GOD RIITI KRISTEN MA MIMA YECHA YIHAPAKA TAWA EEM MAJI

1 Wowak, God riiti majik eecha wo tar, “Kwo eeji yihapaka eem tawa.” Diita eemek
tawey, eeta kapasek ma kaw ye kwotaka tawey, iipa kapo tepekeyineechi yeyekiita.
Yeyeney, riiti eem iyarekasakech, eena na siitii kowuta.
2 Hadabas maji yechaka ya tarega, eeta notaka eechaba ya tar. Me biish tar eemek
tar ma yecha maji sobo meejichiniga saka hiki siitiichirek, eena eeta maji yenya
kiyatayekasakech.
3 Nota hiki siitiichinyey, no yihapaka tawa eemen iyarekiita. God riita eecha wor,
“Ada inyaka kwotayechi wor,
‘Yecha eeji yihapaka tawa eemen iyarekasakech.’ ”

Rii riiti yihapaka eemen majin bar. Wowey, mashi God riita diita nosapen otiir nediik
ri yo otii hamar.
4 God riiti majik seven nedii keena majin wor,
“God riita riiti yo hamachi seven nediik,
eeka rii yihapakar.”

5 God riiti majik diita eemek rii way kawka eecha wor,
“Yechaeeji yihapaka tawa eemek yasaya yihapakasakech.”
6 Wowak, katama ye mapo hadabas maji sobo meejichi God riina nasowoyerek,
yecha God riiti yihapaka tawa eemen iyarekasakech. Wowak, akar ma tawak, yecha
keena God riiti yihapaka tawa eemek iyarekiita.
7 Eena God riita akar nedii pochin heechir. Heechi rii siin eecha haba tar, “Apa.” Rii
nokwapa nokwapa sukwiya komas diita maji eena Devit riitaka wochar. Wocharek,
ada apagayak diita God riiti maji sawor,
“Apa kwo God riiti ayan meejiney, kwi marenoko
opoche hapaga bor siitiinakech.”
8 Josua rii ma mima yenya mapo neeki ichari rii ye God riiti yihapaka tawa
eem iyarekasakech. Yaho. Riita eecha otii iyareyaga God rii wagaakar nedii saka
wagabawak.
9-10 Wowak, no hecho God riiti ma mima ye yihapaka tawa eem eeka tawa. Kata ma
rii God riiti yihapaka tawa eemek iyareney, riiti yo eeta hamakiita. God riita riiti yon
hamachi yihapakarega, ma rii eechaba ri yo hamachi yihapakakiita.
11 Wowak, nota na diita yihapaka tawa eemek iyareken harapa yon otii ta. Mashi
ma yecha nasowoyerega, no opoche eecha nasowoyetanakech.
12 God riiti maji sii eeta kiyapo moro sii takiitawa boboy. Eeki tawaga eecha tawa.
Tawak, ow yepa yepa tawa. Tawak, eeta kwoti inyaka wopu wok i yarewa. Iyare
tawak, mayi tawa eemek, spirit tawa eemebak iyare tawak, sii otiiniga saniga saniga i
ya ya sowa. Eeta maji sii kwoti maba gugwen hapak sa i ya ya ta. Sii noti inyakak hiki
tawa boboyen otii tawa boboyen sii eena hehar hecho.
13 God riita hechawey, veenyi boboytakasakech. Eyey otiir boboy sii riiti misomak
geenyi woyek tawa. Riitaba saniga nota otii tawa boboyen keyibokiita.

JISAS RII NOTI HARAPA OPELEN OTII TAWA MA

14 Wowak, noti harapa opelen otii tawa ma, Jisas, rii tawa. Rii God riiti Yikapwa
siiken. Riita God riiti hevenek tawa. Iniga tawak, nota noti geenyek kwodii wochawa
majin na hehar kiikiiriina neeki ta.
15 Notaba saniga hapaga siichi kapasek boboyen dagiir poyekasakech. Wowak, noti
harapa opelen otii tawa ma rii nona inyakapa hiki makasakech. Yaho. Eyey otii otii
hechawa boboy sii sokwa riina otii heri, rii eena kapasek yo saka otiirek. Rii kapasek
boboyekasakech.

16 Wowak, eeta kepi nota anabeyichi God riita tawa eemek eeka ikiita. Nota opoche akiitanakech. Rii man rukusii tawa ma. Nota riitak inyak, riiti inyaka hiki tawa boboyen nota yakiita. Nota nomoyataney, riiti rukusii tawa boboy siipa nona kiyatayekiita.

5

JISAS RII NOTI HARAPA OPELEN OTII TAWA MA RIIPA NONA AWASEN YESOKWA YICHIKIITA

1 Eyey harapa opelen otii tawa man nosap ma yechaka yasayawey, God riiti kiyatay tawa ma yon otiitaken eena hisiir. Hisiirek, riiti yon otii tawey, rii ma yenya otiichichu. Ma ye kapasek boboy otiiney, rii God riina opelen hato. Ha tawak, kapasek boboy otii tawa ma yen riita kwotayekasakech.

2 Rii eechaba nokwapa nokwapa kiiriisiiposii tawa boboyen otii tawey, akar tepekeyineechi saka tawa man somoye tawa man rii inyakapa hikichi hehar kiyapochichar.

3 Wowak, rii kiiriisiiposii tawey, akar ma yechi kapasek boboyen rii opel yenya otii chichawey, riiti kapasek yon otii tawey, riina mayama opel otiichiba tar.

4-5 Diita eechaba na he: ma rii mayama diita hi kepin hisiichi otiikasakech. God riitaba riina hisiito. Riita Eron, Moses riiti yaka, riina hisiirega, rii Kraist riina eechaba hisiir. Hisiirek, Kraist riita howu nediik tawa harapa hin riita mayama hisiichi otiikasakech. Yaho, God, riita riiti hin hisiichi diita yon otiiken wor:

“Mii eeta eeji Yikapwa.
Apa ada miina yimowur.”

6 God riiti majik kawka eecha wor,

“Mii eeta eechaba eechaba opelen otii tawa ma.
Melkisedek eeka tawa maga eecha siikiita.”

7 Jisas rii diita nosapek tarek, rii harapa keya tarek, keya muku saka tarek, rii God riina maji ba tar. Maji bachiniga God riiti inyakak hikichi sumowu tarek, eena God riita meejir. God rii waga riina hak otii tar nobok waga ya yawa. Yaho. Rii apokon wohekasakech.

8-9 Rii God riiti Yikapwa tawa. Tarek, riita kapa meejichi visuwu tar. Visuwu tarek, God riita riina maji pokiitarek, riita God riina sumowuken eena hiki tar. Hiki tarek, God riita riina otiirek, rii ma kepiwey sokwa sii hamarek, Kraist rii eeta yesokwa yicha tawa boboy mu siir. Worek, kata ma ye Kraist riina sumowu taney, Kraist riita riina yesokwa yichikiita.

10 God riita riina hisiichi eecha wor, “Rii howu nediik tawa ma Melkisedek tawaga tawa.”

NOTA KARAKADA YIKAPWA BAREGEGA TAKASAKECH

11 Diita boboy sii nokwapa nokwapa majik eecha tawa. Tawak, anapa mukuchik otiiney yo yeechi mukuchikiita. Boyewak? Kwo hehar meejikasakech, kapo kwo mabiya giir.

12 Kwo mashi Kraist riina hiki siitiichiri, apa kwo akar man maji pokiinak tanak. Kwo dopo tawak, akar ma ye God riiti maji mun kwona kawka sa maji pokiita. Kwo kopoto. Kwo mukun dopo tawak, hapaga aboboy akasakech.

13 Kata ma rii muku aban atawey, rii otii kepi sii tawa majin hikikasakech. Boyewak? Rii eeta Yikapwaka tawa.

14 Hapaga aboboy madiiva ye ato. Yecha yechi maskiik tawa boboy eeka maji pokiichi yehikichi kapasek boboy, kepi boboy keyiboto.

6

NOTA NA NOTI HIKISIITIICHICHAWA INYAKA WOPU HEHAR KIIKIIRIINA NEEKI TA

1-2 Wowak, eeta kepi nota Kraist riiti maji pokiitawa mun heechi madiivaga siikiita. Apa nota maji nokwapa nokwapa yo sobon otiiken batanakech. Riina hiki siitiichi maji mun babatanakech, uku ya ye i tawa majiban batanakech, man tapak maseken how neeki tawa majin batanakech, ha tawa ma yechi mayi sokwa neyin batanakech, God riita anasak tawa nediin batanekech.
3 Na heechi iwan ik. God riita nona heechiney, nopa otiikiita.
4 Wowak, kata ma ye Kraist riina magiirechiri, nota boyega yeechi ya ya yechi inyaka kawka dareboyek wonyak? Yecha God riiti habak tar. Yecha hevenek tawa boboyen otii her. Yecha Holi Spirit kawen yar.
5 Yecha God riiti majin ahechi hikir: eeta maji kepiwey. Yecha komas yak tawa hapaga boboy kawen her.
6 Worek, yecha heechi ir. Yenya yeechi ya ya God riina kawka dareboyekasakech. Boyewak? Yecha God riiti Yikapwan mek kawka ji siitiichichu. Ji siitiichiniga riina ye hiibiyan geenyek kwodii wocho.
7 Wayiva tarek, uku saka tarek, nosap a ye icharek, ma ye nowon otii tarek, saga kepi sokwa tarek, ma ye a tarek, kiyatay tarek, God riita eeta nosapen rukusiito.
8 Wowak, eeta nosap yamika tawa me pok sokwa taney, eeta shebo shebo tawa. Shebo shebo tawak, God riita eena kapasek maji batawak, eeta nosapen hik hayekiita.
9 Yaka kumwoy, nota eecha ba tawey, wowak, nota kwona hiki siitiito: kwotiyesokwa yichawatawa boboyek, kwota boboy kepin otiikiita.
10 God riita kapasek keyibo makasakech. Riita kwota otiitar yon saka abosuchetarek. Kwota riina rukusii tarek, akar Kristen ma yenya rukusiichi hehar tarin, riita saka kwon abosuchetawak. Kwota eechaba eechaba otiito, eeta kepi.
11 Nopa gegiya tawa boboy diitata: podat kwo eechaba eechaba hamak tawa nedii napa hagayega ta. Wonyak, kwota kowu tawa boboy ya siiken yakiita.
12 Nota kwona yuyato: kwota sokwa yuya tawa maga siinakech. Yaho. Hiki siitiichichawa maga na eecha sii. Kowu tawa maga na eecha sii. Wonyak, kwo God riita mashi wotar maji siikiinen.

NOTA NA GOD RIITA WOTAR MAJIN HEHAR HIKI SIITIICHICHA

13 Wowak, God riita Ebraham riina mashi wo tar maji otiik batari, riita mayama sabo howur. Boyewak? Akar ma ye God riina dagiir poyekasakech. God riita harapa. Akar eyey eeta karakada. Eena eecha wor:
14 Rii Ebraham riina eecha wor, “Diita siiken ada miina hehar rukusii tawak, mii nokwapa nokwapa sokwakiita.”
15 Wowak, Ebraham rii kiya yeechi kowu tarek, God riita siikiin wo tar boboyen rii yar.
16 Ma yecha harapa hik sabo howu tawey, ye karakada hik sabo howu kasakech. Wowak, ma upurus piiriita piiriiti maji kwopageyerabo tawak, piiriita maji sabo howuney, eeta kiki siikiita. Majikasakech.
17 Diita otii tawaga, God riita eechaba otiir. God riita riiti hikichi komas otiik otii tawa boboyen otiichi, riita ri boboy yana ma yenya hehar mukuchik hikichi eena dareboyekasakech. Worek, riita maji wochi rii sabo howur.
18 Worek, upurus God riita dareboyenan boyek, riiti majik, riiti sabo howur boboyek, nopa hapaga siitii tawa boboyen nopa ya takiita. God riita woshepiikasakech. Eena nota diita ha tawa nosapek nota somoye tawa maga diika tawey, God riiti eshar tawa eem nota hechawak, nota God riiti hadabas komas yana boboyen nota eena neekinak hageyegagen eena siiti kowutu.

19 Riiti eechaba eechaba tak tawa boboyen nota hageyegak howu tawey, noti mayi
eeta hapaga siito. Kowu tawey, nota siiken hikitu noti inyaka-wopu eeta God riiti
inyaka wopuk eeka tawa.
20 Tawak, apa no hecho kaka Jisas riita nona iyarechichi riita apa noti eechaba
eechaba howu nediik tawa ma Melkisedek rii tarega Jisas rii eechaba tawa.

7

MELKISEDEK RII HARAPA OPELEN OTII TAWA MA

1-2 Melkisedek rii eeta Selem akama ada tabo yima. Rii eeta harapa Howu Tawa
God riiti opelen otii tawa ma siir. Ebraham rii aka tabo yima yenya sowakwochi
heechi awasen ya tarek, Melkisdek riita riina nobok jawuchi riina rukusii maji bar.
Worek, Ebraham rii eyey aka tabo yima yechi boboy sagan yarin, yayaniga yokotapa
yokotapa homochiri, poren Melkisedek riina har. Riiti hin dareboyewak, eena mapo
eecha wocho, Melkisedek rii man otii kepi sii tawa aka tabo yima eecha wobato, rii
Selem akama aka tabo yima. Worek, eecha wocho, rii eeta eshar tawa eemen aka tabo
yima siir
3 Nota riina saka yimowurek. Rii saka harek. Rii God riiti yikapwaga rii eechaba
eechaba opelen otiiwa ma siir. Nota riina hehar saka hikirek.
4 Na he. Rii harapa. Noti wayega, Ebraham rii o ana picharek yar boboyen yokotapa
yokotapa homachiri riina poren har.
5 Livai riiti magwi yecha opelen otii tawa yon otii tari, lo yenya eecha wocho, tenten
boboy sagan ma mima yechaka tawey, napa yeechi yaya. Akar magwi yechaka eecha
napa yeechi ya ya. Yecha eeta Ebraham riiti yikapwaba. Tawak, napa yeechi ya ya.
6 Wowak, Melkisedek rii Livai riiti yikapwakasakech. Wowak, rii tenten Ebraham
riiti boboyen, ya ya tar. God riita mashi wor majin yarma, Ebraham riina Melkisedek
rii rukusii majin bar.
7 Eecha tawa harapa ma rii eechaba eechaba karakada ma riina rukusii majin bato.
8 Opelen otii tawa ma yenya na hiki: diika ha tawa ma tentenen yato.
9 Nota bako, nago, Livai riita tentenen ya tawak, wowak, rii tentenen Ebraham
riitaka Melkisedek riina har. Boyarek har?
10 Rii eepi Ebraham riiti kwochobok tarek, Livai rii Melkisedek riina nobok jawurek
eena har.

MASHI OPELEN OTII TAR MA YENYA AKAR OPELEN OTII TAWA MA RIITA YECHI YON YAR

11 Livai riiti yikapwa opelen otiiwa tawa ma yecha otii tarek, Ju ma yecha lon yatar.
Livai opelen otii tawa yar boboy, lo, eeta man otii saka kepi siichi yesokwarek. Saka
kiki sii tarek. Worek, akar opelen tawa ma Melkisedek tawaga tawa ma, sokwar. Rii
eeta Jisas Kraist. Rii Eron riiti magwin saka sumowurek.
12 Opelen otii tawa man dareboyeney, lo eechaba akaren dareboyetu.
13 Diita boboy noti Harapa riina hikichi bato. Riiti magwi eeta akar. Riiti magwi ma
por ye opelen otii tawa ma yechi Ju ma yechi akak tar opelen saka otii hecharek.
14 Nota eyey hecho noti Harapa riiti wayega, riiti magwi, eeta Juda ma. Moses riita
ma opelen otii tawa majin wochari, rii saka Juda man wocharek.

JISAS KRAIST RII MELKISEDEK RIITA OPELEN OTII TAR MAGA EECHA SIIR

15 Diita maji sii geenye woyik tawa. Akar opelen otii tawa ma, Melkisedek tawaga
tawak rii sokwar.
16 Ma yechi lo, ma yechi maji, eeta riina hisiikasakech. Yaho. Eechaba eechaba tak
tawa hapaga boboy siita riina otiiniga opel otii tawa ma siir.
17 God riiti maji mashi keyiri, eecha wocho,
“Miita opelen otii tawa ma,

Melkisdek tawaga tawak,
eechaba eechaba mii takiita.”

18 Wowak, mashi lo bony siina rabor. Boyewak? Eeta lo kiiriisiiposii tarek, nona saka
kiyatay tarek, eena rabor.
19 Moses riita yar lo maji boboy kawen saka otii kepi yesokwa tarek. Yaho. Apak otii
kepi sii tawa boboy eeta yar. Yarek, nota kowu tawak, nota God riitak bana bana yato.
20 Wowak, dii eeta eechaba tawa. God riita sabo howu tar. Livai opelen otii tawa
man otii tarek, sabo howukasakech. Yaho.
21 God riita sabo howutarek, Kraist riita opelen otii tawa ma siir. God riita Devit riina
eecha worek, rii eecha keyir,
“Eeta Harapa sabo howu tar.
Sabo howu tarek,
riita riiti inyaka saka dareboyek tawak.
Mii opelen otii tawa ma eechaba eechaba siikiita.”

22 Diita maji tawey, eecha wocho, God riiti yo wohowu tawa boboyen
Jisas riita poko shik kiitiichi heechir.
23 Mashi opelen otii tawa ma ye nokwapa nokwapa tar. Ha boboyek yarek, yecha ha
tar. Ha tarek, yecha eechaba eechaba yo otii takasakech.
24 Wowak, Kraist riita riiti opelen otii tawa boboyen eechaba eechaba neeki takiita.
Boyewak? Riita eechaba eechaba takiita.
25 Wowak, riita eechaba eechaba keena God riitak bana bana yana man yesokwataki-
ita. Kraist riiti nobok God riitak bana bana yakiita. Boyewak? Riita eechaba eechaba
tawak, riita God riina wosachiyasa heechiwak, nota kepi siikiita.

HARAPA OPELEN OTII TAWA MA JISAS RII NONA HEHAR KIYATAYETO

26 Nota dopo tari, Kraist riita noti howuk opelen otii tawa ma tawey, eeta no kiki siito.
Rii eeta holi ma wagiishikasakech, kapsek tawa boboy otiikasakech, tepekeyineechi
yeyikasakech, riiti hin hevenek sokwa harapa siir. Diita nosapeka tawa ma no saniga
rii akar.
27 Rii akar opelen otii tawa maga takasakech. Sakayekasii, rii opelen eyey nedii
otiibatakasakech. Riiti kapasek boboyen anadii ma yechi kapasek boboyen eyey nedii
otiitakasakech. Rii mayama opel hatari, rii podat opel eye man hachiri, eeta kiki siir.
28 Moses riiti lok keyibor opelen otii tar ma kiiriisiiposiiniga tawa. Wowak, God riiti
majik sabo howurek, lon dagiir poyerek, riiti yikapwa riita eeta watiik siitiir. God riita
riiti Yikapwan opelen otii tawa ma keyiborek, tawa. Siirek, rii hehar eechaba kepiwey
tak tawa boboy siir.

8

JISAS RII NOTI HARAPA OPELEN YO OTII TAWA MA

1 Diita maji mun nota kwona wocho: Nota howu opelen otii tawa man nota kwonaba
tawey, rii eeta noti. Riita hevenek yir. Harapa God riiti harapa tiikiir mama yepak eeka
yir.
2 Yirek, riita harapa opelen otii tawa ma harapa holi eemek taniga hehareto. Kraist
riita mashi sapi akakasakech, God riiti holi eem siikenek eeka hehareto. Diita holi
eemen God riita otiir. Ma yecha saka otiirek.
3 Eyey howu opelen otii tawa man keyibo tawak, ye ha boboyen sipsip boboyen God
riina opel hato. Wowak, noti harapa opelen otii tawa ma, Jisas, rii eechaba boboy
kawen sa ha.

4 Rii diita nosapek waga tawey, rii harapa opelen otii tawa ma takasakech. Boyewak?
Diita nosapek opelen otii tawa ma ye tawa. Tawak, yecha Ju ma yechi lo sumowu
tawak, opel hato.
5 Diita nosap tawa opelen otii tawa ma yechi yo eeta mayiga tawa, eeta nona
mukuchichawey, eeta howuk tawa boboyen siiken eena mukuchichu. Moses riita otiir
boboy eechaba tar. Riita God riiti sapi akan otiik otiirek, God riita Moses riina maji
pokiitar. Maji pokiichi wor, “Na he. Ada sapi aka siiti mayin miina kwowuk mukuchiri,
ii napa hehar otii ta.”
6 Wowak, Jisas riina opelen otii tawa yon hari eeta harapa. Yenya opelen otii tar
yon hari eeta karakada. Kraist riina harapa hehar yon har. Hehar yon harek, eeta
harapa yo wohowu tawa boboy eeta Moses riiti yo wohowu tar boboy eeta dagiir poyer.
Boyewak? Diita yo wohowu tawa boboy siiti mu eeta God riiti kepi boboyen yak wo
tar maji.

KOMAS YO WOHOWU TAWA BOBOY SII MASHI YO WOHOWU TAR BOBOY SIINA DAGIIR POYER

7 Mapo yo wohowu tar boboy eeta kiki siiyega, komas kawka yo wohowu tawa boboy
siin dopokasakech.
8 God riita Ju ma yenya heri, ye kapasek tar. Kapasek tarek, God rii eecha wor:
“Komas yadii nedii yanak, God rii eecha wor,
Ada Isrel yechi akan Juda yechi akan akar
yo wohowukiita.
9 Ada yechi wayega yo wohowurega,
ada eechaba saka otiik tawak.
Eeta nedii ada yechi tapak neekichiniga Isip
nosapek heechirek, ir.
Heechirek iri, yecha eeji yo wohowu tawa
boboyen saka sumowurek.
Saka sumowurek, eena ada yenya heharekasakech,
God rii eecha wocho,
10 Kata nedii hamanak, diita ada Isrel ma yenya
yo wohowukiita.
Ada eeji lon yechi marenokuk heechikiita.
Ada eejilon yechi mesekek keyikiita.
Ada yechi God takiita.
Yecha eejima mima takiita.
11 Yecha nareboyen maji pokiikasakech.
Yaka kumwoy yenya yecha Kraist riina he majin
wokasakech.
Eyey ma mima ana hikikiita.
Karakada ma, harapa ma, yecha eyey
ana hikikiita.
12 Yechi kapasek otii tawa boboyen ada
yenya kwoyava yakiita.
Yechi kapasek boboyen ada abosuchekiita.”
13 God riita akar yo wohowu tawa boboyen ba tawak, riipa mapo yo wohowu tar
boboyen ii boy siir. Boboy bony siinak, kiiriisiiposiinak, rabokiita.

9

MASHI HARAPA OPELEN OTII TAR MA RII ABOBOY YECHI PIK OPELEN OTII TAR

1 Mapo yo wohowu tawa boboy eeta nona maji mukuchir. Noti God riina kwoyeba
batawa boboy nona wor. Eeta God riiti yesokwa tawa akan diita nosapek otiiken wor.

2 Worek, sapi akan otiir. Geenyek woka tawey pochi otiir. Otiirek, hi eecha haba tar:
God riiti Holi Eem. Yama hechawa haba, God riina hak tawa gey yichi tawa cheyek
eeka seechir.
3 Nedii siivatabi gworowok pakachichar. Pakachicharek, yepak aka wo pochi tar.
Tarek, haba tar eeta God riiti Harapa Holi Eem.
4 Kwowa ya tawa boboy howu seechir papaga tar chey, golek gamutar. Eeka tar. Yo
wohowu tar bokis, eebak tar. Kwoya hechawa gol eeka gamuba tar. Mana heechi tar
heebiya eeta, Eron riiti pam sokwa tar kubu, eeta yo wohowu tar yokotapa yokotapa
maji papak tari, eeta wobak tar.
5 Ejel upurus piir God riiti yama mukuchichawa tar me piiriita kapasek boboyen
kwoyava tawa eemen howun gamu pakatar. Apa diita boboy nota eena harapa maji
bakasakech.
6 Diita sayare otiichichar boboy hamarek, nediik tawa ma yecha yechi yon geenye
yepak tawa eemek eechaba eechaba i yaretawa yasayato. Wowak, aka wo howu nediik
tawa ma riitaba ichichi yato.
7 Sukwiya pochi sowak, harapa opelen otii tawa ma rii i hechichi yato. I hechichi ya
tawak, rii pin yeechi ye ichichi riiti kapasek boboyen ma mima yecha hikinan biish
otii tawa kapasek boboyen eena opelen otiichichu.
8 Diita mukuchicha boboy eeta tawey, Holi Spirit, rii nona eecha wocho, God riiti
Harapa Holi Eemen ichawa nobo saka tagwarek. Geenyek woka tawa eem mashi
tari, siiti mayi mukuchicha boboy mashi tari, God riiti Harapa Holi Eem ichawa nobo
tagwakasakech.
9 Diita sapi lotu aka sii diita apa siiti mayin mukuchichu. Diita sapi lotu akak ye God
riina nokwapa nokwapa opelen otiito. Wowak, eeta eye boboy siipa saka ma mima
yechi sugu wopun otiiniga kepi siikiitawak, otiikepi wey siikiitawak. Yaho.
10 Diita opel otii tawa boboy aboboyek, uku aboboyek, uku yeeti tawa boboyek, otiito.
Dii eeta maban otiiken otii tawa maji. Worek, Kraist riita yarek, diita otii tawa boboy
sii siikenekasakech. God riita boboyen dareboyekiita.

JISAS RIIT RIITI PIN MAYAMA OPELEN OTIIR

11 Kraist riita yarek, yar otii tawa boboy kepin rii eena harapa opelen otii tawa ma
siir. Riita otii tawa eem eeta harapa eeta kepi. Ma yesaka otiirek. Diita otii tawa eem
diita nosapek yakasakech.
12 Rii Harapa Holi Eemek podateba eyey ma yenya iyarechir. Iyarechirek, Ju ma
ye otii tareba, rii eecha otiikasakech. Rii bulamakaw, meme, yechi pin yeechi ye
ikasakech. Riiti pi siikenen hevenek Harapa Holi Eemek ye ir. Ye i hamarek, rii
eechaba eechaba tak tawa yesokwa yicha tawa boboy siikenen nona har.
13-14 Bulmakaw yechi pin, meme yechipin, bulmakaw yin hiki suwurek hiki shebuk
tawa boboyen, kehapa tawa man eena panebiya tanak, man otii kepi siiney, eeta
siiken Kraist riiti pi eeta kwoti inyaka wopun hehar yeetii poyechi weyekiita. Eechaba
eechaba tak tawa Holi Spirit otii tarek, Kraist riita mayama God riina opel siikenen
otiiweyir. Otiiweyirek, nota sobo otii tar yon nota inyaka hikiwey, riiti pi eeta eena
uku yeetiikiita. Uku yeetiinak, nota keena eechaba eechaba tak tawa God riiti yon
kiyatakiita.

KRAIST RIITI PI AKAR YO WOHOWU TAWA BOBOY OTIIR

15 Eena Kraist riita akar yo wohowu tawa boboyen otiito. Rii yepa yepa neekitu.
Otii tawak, kata ma yen God riita hisii tarin, yecha God riiti eechaba eechaba hadabas
tawa boboyen rii wo tarin eena kapo ya taken. Kapo boyega dii otiik wonyak? Ma ye
kapasek boboy otii tarek, mapo yo wohowu tawa boboy eeta yenya dagiir poyer. Dagiir
poye tarek, ma por rii, Jisas Kraist, rii harek, ma yenya heemachir.

16 Ma rii yikapwa yenya homachi maji barek, ma rii harek, yikapwa ye boboyen
homachir. Ma rii hanan siiwey, boboy saka homachiuwak.
17 Kata ma rii tawak, homachiken wormaji sobo tawa. Wowak, kata ma rii hanak,
opoy homachikiita.
18 Eena pi eetaba mapo yo wohowu tawa boboy eena poko shik kiitiir.
19 Mapo, Moses riita yokotapa yokotapa majin ma mima yenya sawor. Lok tarin,
sawor. Yenya saworek, bulamakaw yechi pin, meme yechi pin yeechi, ukun yeechi, lo
jeyn ma mima yenya panebiyar. Hisop nagiira tawaga tawa boboy, sipsip yechi nayim
siik tawa niibiik eeka kiiviichi panebiyar.
20 Worek, Moses rii eecha wor, “Diita pi eeta God riita yo wohowu tar boboyen
sumowu taken kwona barin, eena poko shik kiitiir.”
21 Rii eechaba eechaba otiir, sapi akan sapi aka God riina kwoyaba ba tawa otiir
boboyen kiiviichi panebiyar. Pik panebiyar.
22 Nago, eyey lo otiir boboy pik panebiya tawak, yeetii poyetu. Pi eeta sakanan siiwey,
kapasek boboyen bachi poye takasakech.

KRAIST RIITA MAYAMA HAREK, KAPASEK BOBOYEN BACHIPOYER

23 Diita nosap tawa boboy hevenek tawa boboy siikenen eena mukuchi tawa boboy.
Eena Ju ma yecha sa keena eena otii tawa abok sa otii yeetii. Wowak, hevenek tawa
boboyen eena yenya otii yeetii poyechiken sa keena hisaw opel sa otii ta.
24 Rii boboy siiken mukuchichawa aka iyarekasakech. Yaho. Rii hevenek iyarer.
Iyarechiniga rii God riiti misomak siitiichi nona neeki biirachichu.
25-26 Ju ma yechi harapa opelen otii tawa ma rii bulamakaw, meme yechi pin yeechi
God riiti Harapa Holi Eem sukwiya nedii pochi siichi ichu. Wowak, Kraist rii nokwapa
nokwapa nedii ikasakech. Nedii podat ir. Riita nokwapa nokwapa nedii iyega, rii
nokwapa nokwapa nedii kapa meeji tawa boboyen mashi nosapa otiir nediin na apa
rii eena visuwu tar. Diitata. Kraist rii podat eyey man sokwachir. Hamar nedii sokwar.
Sokware, riita mayama opel otiir. Opel otiirek, riita kapasek otii tawa boboyen yeechi
rabor.
27 Diita boboy ma yenya hato. Ma ye podatebanedii har. Hanak, God riita yenya
anasakiita.
28 Eecha otiirega, Kraist rii eechaba podat opel otiichiniga nokwapa nokwapa ma
yechi kapasek boboyen kiyaniga ir. Kiya ichiniga rii kawka mukuchik yakiita. Yanak,
rii kawka kapasek boboyen bachi poyek otiikasakech. Yaho. Yanak, riita riina kowu
tawa ma yenya yesokwa yichikiita.

10

MASHI OPELEN OTII TAR BOBOY SII KAPASEK BOBOYEN BACHI POYEKASAKECH

1 Lo eeta hadabas boboy komas yak tawa mayi diitata. Ju ma yenya har lo eeta siiti
mayi siikenekasakech. Opel eechaba eechaba otii tawak, eeta God riina bana yak tawa
ma yenya madiiva kepiwey otiichikasakech. Eeta saka kiki siikii tawak.
2 Kiki siiney, opel otii tawa boboy owaga hamar. Eeta boboy God riina kwoya ba
batawa ma yenya otii yeetiiyega, ma ye inyakak sakahiki tawak: Kapasek boboy tawa.
3 Opel boboyen yecha eechaba eechaba otii tawak, kapasek boboy eena yechaka
eechaba tawa, ye hikitu.
4 Wowak, bulamakaw yechi pi, meme yechi pi eeta kapasek boboyen saka bachi
poyetawak.
5 Diita boboy taweyn, Kraist riita diita nosapek yarek, Kraist riita God riina wor,
“Sipsip, bulamakaw yechi pin opel boboyen,
mii otiinan bokonato.
Worek, miita maban ana sayarechir.

6 Hik howu chichawa opel,
kapasek yo otii tawa opel miiyuyato.
7 Worek, eeta jey maji ana keyiri,
Ada eena eechaba eecha wor,
‘Ada tawa.
Ada miiti hiki tawa boboyen otiiken yar,
O God.’ ”

8 Ju ma yecha lon sumowuchi otii tarek, Kraist riita mapo wor, “Mii hik howu chichawa opel, kapasek yo otii tawa opel, akar opel mii yuyato.”
9 Komas rii eecha wor, “Ada tawa. Miiti inyaka hiki tawa boboyen ada atiiken yar.” Worek, God riita mashi otiir opel boboyen rabor. Raborek, riita Kraist riita otiir opel eetaban heechir.
10 Jisas Kraist God riiti inyakan sumowu tari, eena riita riiti maban podat opel otiir. Otiirek, noti kapasek boboyen uku yeetii poyer.

KRAIST RIITI MAYAMA OPELEN OTIIR BOBOY SII EETA KIKI SIIR

11 Eyey opelen otii tawa Ju ma ye yechi yon otii tawey, ye eechaba eechaba yadii diita yikadey opelen otii tar. Otii tarek, kapasek boboyen saka bachi poye tarek.
12 Worek, Kraist riita kapasek boboyen otii tawa opel podat otiirek, ri otii boboy eechaba eechaba tarek, rii God riiti mama yepa tapak eeka yir.
13 Yichi riita kowutu. God riita Kraist riina ow ana pichawa man yatik piitiiken kowutu.
14 Rii opel podat otiichi, rii kapasek boboyen otii yeetii tawa man madiiva kepiwey siiken otii hamachir. Otii hamachirek, ye eechaba eechaba tawa.
15 Wowak, eeta Holi Spirit rii nona eechaba tayichi heema pakato. Holi Spirit rii jey majin nona wor,
16 “Ada yenya diita maji wohowuchikiita.
Kata yadii nedii hamanak, God eecha wocho,
Eeji lon yechi marenokuk keyikiita.”

17 Rii kawka wor, “Ada yechi kapasek yo otii tar boboyen, yechi kapasek yo otiitawa abon saka kawka hiki takiitawak.”
18 Kapasek boboyen kwoyava tawey, kapasek boboyen opel saka otii tawak.

NOTA NA HIKI SIITIICHICHANAK, I GOD RIITAKA BANA BANA TA

19 Wowak, yaka kumwoy, Jisas riiti pi sakarin, nota na anabeyichi ta. No anabeyichi tanak, nota God riiti Harapa Holi Eem napa opoy i.
20 Riita akar nobo nona tagwachir. God riiti moro siitawa nobo siikenen tagwachir. Nediik pakachichar siivatabin sii eeta Kraist riiti maba sapi.
21 God riiti ma miman hehar tawa ma rii eeta noti harapa nediik tawa ma.
22 Tawak, nota God riina na bana bana ya ta. Omutiik hiki siitiichichawey, nagwa nagwa hiki siitiichichawey, God riitakna ya ta. Kapasek boboyen heechirek, otii yeetii kepi sii tawa mesek na ya ta. God riina hiki tanak, uku yeetii tana mabak God riitabak na ya ta.
23 Nota God riita wo tar majin otiiken hikitu. Eena noti inyaka Jisas riina kowu tawa boboyen nota kwodii wowey, na hehar neeki ta.
24 Awasen awasen na hehar hiki ta. Otii kepi sii tawa boboyen rukusii otii tawa boboyen na awasen awasen mukuchi yeyi ta.
25 Ma kaw ye ya yapo yikasakech. Eeta kapasek. Na ya yopo yicha. Ya yopo yichanak, na awasen awasen kiyapo ta. Kraist riita ya nedii bana bana tawa. Eena na awasen awasen kawka kiyapo ta.

NOTA GOD RIITI YIKAPWA RIINA MAGIIRECHIKASAKECH

26-27 Nota omutiik hiki tawa boboyen yeyega, nota kapasek boboy otiitak inyaka hikiney, inyaka hikichi otii taney, Jisas riiti opel otiir boboy akar opel otiir boboy eeta eena kapasek boboyen bachi poyekasakech. Wonyak, ma yecha eeta hikikiita: Komas harapa anasak tawa nedii, hika eecha yakiita. Yanak, diika yikadey Jisas riina o ana picha ma yenya hik suwukiita.
28 Ma rii Moses riiti lon wosowoyetegeya, ma upurus eeta piiriichar majin yecha tayechi heema pakayega, anasa hamarek, riina komas sowakwor. Riina inyakapa hikikasakech. Sowakwor.
29 Wowak, riin shecha otiik wonyak ma rii God riiti Yikapwan nasowoy tawey? Riin shecha otiik wonyak ma rii God riiti wohowu tawa pin sobo boboyega hiki tawey? Eeta riina mashi otii yeetiichir. Otii yeetiichi, komas rii eena kubuchey hikir. God riita ma riina wok tawak, otii tawa spiriten riita maji kubuk pir. Eeta kapasek. Na hiki: eecha otiiwa ma rii komas harapa anasak tawa boboy yakiita.
30 Wowak, no hikitu God riina. God riita eecha wor, “Ada awasen pikiita. Kapasek boboy ada awasen hakiita.” Eena worin riina nota hikitu. God riiti maji eecha wor, “Eeta Harapa riita riiti ma mima yenya anasakiita.”
31 Otii tawey, ma ye God riiti anasak tawa tapak sakaney, akii tawa boboyen ye harapa yakiita.

NOTA NA EYEY HAPAGA SIICHI SIITII HIKI TA

32 Mashi yar nediin kwo opoche abosuche tanakech. Eeta nedii God riiti haba kwona otii okoreechichar. Okoreechicharek, kwo kapo meeji tawa boboyen eena visuwu tar. Visuwu tari, kwona dagiir poyekasakech. Kwo kawka sokwar.
33 Eeta nedii kwona maji kubuk pichar. Kapasek boboy kwon yar. Akar nedii akar ma yenya eecha otii tari, kwo hechi i yechaka eecha siitiir. Siitiirek, kapasek boboy kwo yabar.
34 Kwota jichar man yenya inyakapwa hikichi kiyatay chichar. Akar ma ye yarek, kwoti boboy yeechi saga sowur. Saga sowurek, kwo inyaka kwoya hikir. Boyarek? Kwoti eechaba eechaba tak tawa boboy kepi hevenek tawa kwo iiban hiki siitii tar. Eena kwoya hikitar.
35 Wowak, kwoti anabey tawa boboyen opoche heechi tanakech. Otii taney, eeta hadabas boboy hisaw yakiita.
36 Kwota na kiya ya ta. Wonyey, kwo God riiti inyakak otiikiita. Wonyey, God riita wo tarin, kwopa yakiita.
37 God riiti maji eecha wocho,
“Ameda siinak, yak tawama rii yakiita.
Rii kowukasakech.
38 Wowak, eeji otii kepi sowa ye riina siitiichi,
eechaba eechaba takiita.
Ye akii jikijeke yaney, eeji inyaka wopu yenya kwoya
hikikasakech.”
39 Yaho, nota diita yikadey ma takasakech. Nota akii jikijeke yakasakech. Nona dagiir poyechi pi hamakasakech. Yaho. No diita yikadey ma: No riina hiki siitiichichawak, nona yesokwa yichikiita.

11

HIKI SIITIICHICHAWA MAJI MU

1 Hiki siitiichichawa boboy notaka taney, nota kowu tawa boboyen no anabeyitu. Hiki siitiichichawa boboy notaka taney, henyan sii tawa boboyen nota anabeyitu.
2 Mashi mashi tar ma ye hiki siitiichicharek, God riita hechi yenya kwoya woy her.

3 Nota hiki siitiichichawa nobok no hikitu diita nosapen God riita wochiniga otiir.
Riita henyan sii tawa boboyen yeechi otiirek, apa hechawa boboy diita tawa.

EBEL, INOK, NOA YECHI MAJI

4 Hiki siitiichichawa nobok Ebel rii opel kepin God riina otiichir. Rii hiki siitiichi opel
otiichirek, God riita kwoya hechi riina otii kepi siir ma. Worek, God riita Ebel riita har
boboyen kwoya hechi wohowuchi yar. Ken riiti opel God riita saka kwoya herek. Ebel
riita harek, Ebel riiti hiki siitiichichar nobok nona bato.
5 Hiki siitiichichawa nobok Inok riin hevenek yeechi ye ir. Irek, rii eena saka harek.
Saka harek, ma ye riiti har maban yesha hipur. Boyewak? God riita riina yar. Eena
yesha hipur. Mashi God riita riina yarek, mashi keyir maji eecha wocho, rii kepi otii
chishi tarek, God riita riina kwoya her.
6 Ma ye hiki siitiichichawa nobok tanan siiney, God riita inyaka kwoy woy
hikikasakech. Kata ma rii God riina bana bana yawak upurus hiki siitiichicha boboy
riitaka sa ta: Rii sa hiki siitiichi God riita tawa. Rii sa hiki siitiichi ma rii God riita riina
riiti hadabas boboyen hakiita.
7 Hiki siitiichichawa nobok Noa rii God opoy yak tawa majin riita somoye tawa boboy
majin rii meejir. Meejichi sumowur. Sumowuchi, rii jabiir otiir. Otiirek, eena rii, riiti
mima, yikapwa, yenya saka pi hamarek. Noa riita otiir nobo eeta eyey nosap ma mima
yenya anaseechiniga yenya pi hamar. Worek, God riita otii kepi sii tawa boboyen Noa
riina har. Noa riita hiki siitiichicharek, eena riina har.

EBRAHAM

8 Hiki siitiichichawa nobok Ebraham riita God riita wor majin meejichi sumowu
tar. God riita Ebraham akar eemen tar. Wo tarek, hiki siitiichiniga riiti eemen heechi
henyan biish tar eemek ir.
9 Riita hiki siitiichiniga rii God riita riina wo tar eemek eeka yichar. Somoye tawa
ma yicharega rii eechaba yichar. Riita sapi akak eeka yichar. Riita Aisak, Jekop yecha
sapi akak yichar. God riita Ebraham riina wo tarega, rii piiriina eechaba wo tar.
10 Worek, Ebraham rii God riiti akaman kowu tar. Diita akama God riita hehar
hikichi otiir. Diita akama siiti mu eechaba eechaba tak tawa boboy eeka tawa. Rii
eena kowu tar.
11 Hiki siitiichichawa nobok Ebraham riita Sera siina meeji hogworek, sii yikapwan
yimowur. Sii mako ma arek, sii apokosabo siirek, yikapwa poren yimowur. Rii God
riita wo tar majin meeji siitiichicharek, yikapwa eena yimowur.
12 Wowak, ma podar tarek, Ebraham rii hamaga tarek, yikapwa komas nokwapa
nokwapa sokwar. Winyumay tawaga, kesin tawaga, ye eecha sokwar.
13 Hiki siitiichichawa nobok yecha tari, tarek, yecha ha tar. Ha tarek, yecha God
riita wo tar majin saka ya tarek, worek, yecha diita wotar boboyen yapa eemek mey
her. Mey herek, kwoya eena inyaka kwoya hikir. Inyaka kwoya hikichi ye kwodii wor,
“Nota diita nosapen somoye tawa ma.”
14 Diita yikadeyen wochawa ma ye geenyek wocho, “Akar aka otii eemen mey maka
yesha hecho.”
15 Kata ma ye heechi ir akaman hikitayega, ik gegiyawey yecha waga tar eem heechi
awasen iwa.
16 Wowak, yecha akar akamak ik hikiwey, diita akama kepi wey, hevenek tawa. Eena
God habanak, yechi God, God riita hiibiya yakasakech. Boyewak? Rii yenya harapa
akama kepin otii sayarechir.
17 Hiki siitiichichawa nobok Ebraham riina otii herek, Ebraham rii riiti hoyey
yikapwa, Aisak riina, opelen otiiken otiir. God riita wo tar majin meejichi yarma rii
riiti yikapwa podareban opel otiiken sayarer.
18 God riita riina wor, “Miiti yikapwa Aisak riitaka miiti magwi siiken siikiita.”

19 Rii ri yikapwan opel otiiken otiirek, rii hikir, God riita keena har man otii saniyeechi yesokwa yichikiita. Worek, Aisak rii hanaga siichi awasen yar.

AISAK, JEKOP, JOSEP YECHI MAJI

20 Hiki siitiichichawa nobok Aisak riita yak tawa boboy kepin Aisak riiti yikapwa Jekop, Iso piiriina wo tar.
21 Hiki siitiichichawa nobok Jekop rii haken otii tarek, rii Josep riiti yikapwan God riina majin kwoyaba bar. Riita otiiniga rii kubu neekichi ma heyechi siitii tar. Siitii tarek, riita God riina kwoyaba tarek, kwoyaba hiki tar.
22 Hiki siitiichichawa nobok Josep rii ha nediik Isrel ma yecha komas Isip nosap heechi i majin wor. Worek, rii riiti hapan yeechi taken eena wor.

MOSES

23 Hiki siitiichichawa nobok awi eepi piiriita Moses riina yimowuchi niiwiika piiriichar veenye tar: Piiriita riina kwoya herek, aka tabo yima riiti yikapwan sowakwo tar lo majin saka akii tarek, eena riin veenye tar.
24 “Apa Pero riiti yikapwa siiti yikapwa habakasakech.” Riita Pero riiti boboyen hechi wosowoyechi heechi ir.
25 Worek, Moses riita God riiti ma mima yechaka kapa meeji visuwuken eena hisiir. Rii ameda kada kwoya hiki tawa kapasek nobon hechi inyakak hikichi heechir.
26 Komas yana ma, Kraist, riina hiki siitiichiniga kapa meeji tawa boboyen rii hikir eeta ya harapa. Isip siiti hadabas boboy rii hikir eeta ya karakada. Komas eechaba eechaba yatak tawa ya rii her eena rii hisiir.
27 Hiki siitiichichawa nobok Moses rii Isip nosapen heechir. Pero, Isip aka tabo yima, riita Moses riina inyaka kwotayeri, Moses rii saka akii tarek. Rii kiyayaniga rii henyan sii tawa God riina her. Herek, rii Isip nosapen eena heechir.
28 Hiki siitiichichawa nobok Moses rii Pasova noku sha ar eena otiir. Hiki siitiichichawa nobok rii maji worek, Ju ma ye nubureja men pik neeki tar. Neeki tarek, pi hama tawa ejel rii yaniga hechi Ju ma yechi yaka yikapwa yenya pikasakech.

NOKWAPA NOKWAPA ISREL YE HIKI SIITIICHICHAR

29 Hiki siitiichichawa nobok Isrel ma ye nayim siik tawa pa giiriibak ichar. Hapaga tawaga nosap tarega eecha tarek, eeka ichar. Icharek, Isip o ana pichar ma ye yenya eecha otiiherek, sumowurek, yenya ukuk pir.
30 Hiki siitiichichawa nobok yokotapa upurus nedii Isrel ma ye Jeriko akamak i har chishi ye i tar. Chishi ye hamarek, inyi sii saniga sakar.
31 Hiki siitiichichawa nobok Rehep, sii nobo anemesheroko tawa mima, inyaka dareboyechi sii saka harek. God riita akar nasowoye tar ma yenya sowakworek, siin pikasakech. Sii Isrel ma yechikase neeki tar man sii kiyatay tar. Eena sii saka harek.
32 Ii boy majin ada kawka bakiita? Gidion, Berek, Samson, Jepta, Devit, Samyuel, eeta piirapet yechi majin baney, eeta maji ba nediikasakech.
33 Diita ma ye hiki siitiichichawa nobok aka tabo yima ma mima yenya yarebar. Yecha lon nagwa nagwa otii tar. Otii tarek, yecha God riiti wo tar majin eena ya tar. Akar hiki siitiichichar ma laion, eeta man chichawa harapa pusin, kujan diimiitar.
34 Hin eeji pa. Ma ye eeki kawek pik otii tarek, ye eeta heechi ir. Kaw ye kiiriisiiposii tarek, ye sokwa hapaga siirek. Hapaga siirek, ye sokwa harapa o ana pichawa ma siir. Siirek, yecha nokwapa nokwapa somoye tar pichawama yenya pirek, yecha heechi akii ir.
35 Mima yechi yikapwa harek, mima yechi hiki siitiichichawa nobok, yecha saniyar. Hiki siitiichichawa nobok kaw yen kubuk picharek har. Yecha poko jirek, heemachirek, ye saka heechi irek. Eena kubuk picharek, har. Boyewak saka heechi irek? Saniya boboy kepin eena herek, eena ye saka heechi irek.

36 Akar ma yenya anemeshe sabwi sabwi roko tarek, ma kaw yenya poko jir. Kawen
yatii tapan poko jir. Kawen kalabus jir.
37 Kawen papak pi har. Kawen nediik tiimiir. Kaw yenya eekik picharek, har.
Kiiriisiiposii tarek, kaw ye meme yechi sapi sipsip yechi sapin ruwuchi eeka i ye ya
tar. I ye ya tarek, diita nosap ma ye yenya kapasek boboy otii tar.
38 Diita nosapma kapasek tawey, yecha i ye ya tar ma yechiboboyen hekasakech.
Yechai ye yanigaye me biish tar eemek, kwowuk, nosap supuk, eeka yecha yichar.
39 God riita yechi hiki siitiichichar nobon hechi inyaka kwoya hikir. Worek, hiki
siitiichichawa boboy yechaka tarek, worek, yecha wo tar majin saka diika ya tarek.
40 Boyewak? God riita nona hadabas boboy hikichiniga otiichir. God riita hik tarek,
yechaka notaka komas anapoy anapoy ma kepiwey siikiita. Eena yecha wo tar majin
saka diika ya tarek.

12

NOTA NA JISAS RIINA HENYAK HIKI SIITIICHICHA

1 Wowak, na he! Ada keyiwak, nokwapa nokwapa tayechi heema paka tar ma
hiki siitiichichawanobo tari, nona nobon mukuchichu. Mukuchichawak, nota hewa
eyey noma yatawa boboyen na heech! Kapasek boboy nona otiiniga chuwi tawey, na
heechi! Noti misomak tawa nobok nota na ameya kiya yaniga i cha.
2 Iniga nota Jisas riina miyiki hehar he. Jisas riita noti hiki siitiichichawa boboyen
mapo yesokwachi otii hamachichu. Eena na riina hecha. Riita shikiichir men heechi
kiya yeechirii ir. Boyewak? Komas kwoya hiki tawa boboyen rii hechi eena kowu tar.
Eena rii ir. Riina mek shikiichirek, rii hiibiya yar. Hiibiya yeechi rii saka akiirek. Apa
rii God riiti mama yepa tapak yichu.

GOD RIITA NOMOYA TAWA BOBOYEN NONA OTII KEPI SIIKEN HATO

3 Riiti ichar nobon na hiki ta. Ma yecha yuya siiken tar boboyen riina otii tarek,
rii anabey tar. Riita diina otiirek, kwota riita otiir boboyen hiki tanak, kwi inyaka sa
hapaga sii. Opoche kiiriisiiposii inyaka hiki tanakech.
4 Na he. Kwo kapasek boboyen o ana pichawey, kwona sowakwokasakech, kwoti pi
saka sakarek.
5 God riita kiyapoken bar majin kapo kwo abosucher. Kwota riiti yikapwa tawey,
God riita maji eeta kwona wocho:

“Eeji yikapwa, Harapa riita miina pichiniga
heharenak, na eena hehar hiki ta.
Riita miina wosowo taney, opoche miita
nomoyatanakech.
6 Eeta Harapa rii eyey ma yenya rukusii tawey,
rii yenya piniga woawoto.
Eyey ma yenya riita riiti yikapwaga yawey,
rii yenya kubuk pichu.”

7 God riita kwona God riiti yikapwaga rii eecha hecho. Eena rii wosawo tawa
boboyen kwo na kiya ya ta. Riita kwoti eepi tawey, kwota riiti hoyey yikapwan tawaga,
rii kwona riiti yikapwaga eecha hecho. Yikapwa ye kapasek boboy otiiney, yechi eepi
yecha hehar kubuk pichu. Yenya pichiniga wosawoto.
8 God riita riiti akar yikapwan wosawo tawey, kwo yechaka eecha pichiniga
wosawonan siiney, kwo riiti yikapwa siikenekasakech. Yaho. Kwo eeta nobo yikapwa.
9 Na meeji. Noti diita nosapek tar apoko yecha nona pichiniga wosawo tarek, nota
yenya kepi hiki tar. Yenya kepi hiki tarek, worek, no eechaba spirit yechi Apoko riina
na hehar na meeji siitii tanak, na eechaba eechaba ta.

10 Diita nosap tar apoko yecha nona yechi inyakak ameda nedii pichiniga wosawotar.
Wowak, God riita hehar otii kepi siik nona pichiniga wosawo tawak, notaka God riiti
saniga hi kepi keeka siikiita.
11 Pichiniga wosawo tawa nedii eyey pichiniga wosawo tawa boboyen nota eena
yuyato. Kwoya hikikasakech. Wowak, komas God riita pichiniga wosawo hamanak,
eeta nona maji pokiinak, God riiti inyaka kepi hiki tawa boboy yanak, nota nagwa
nagwa nobok ikiita.

NOTA NA HAPAGA SIICHI SIITII TA

12 Eena jey tawa yatii tapana yesokwachi i. Pay tawa yatii bogon tapa bogon sa
hapaga sii.
13 Nagwa nagwa nobok kwoti yatin na otiichi. Otii taney, yatii shiyivere tawey, yatii
eeta kepi siikiita. Kapasek siikasakech.
14 Akar man opoche o ana pichanakech. Harapa maji batanakech. Otii kepi sii tawa
boboyen na sumowu ta. Sumowutanan siiney, kwota Harapa riina saka hekiitawak.
15 Na he! Kwo opoche God riita noti inyakak otii tawa boboyen magiiri-
ichichanakech. Na he. Opoche ma por rii riiti inyakak kapasek boboy tawey, riita
akar ma yenya (biruwuk) havatanakech. Wowak, akar ma yenya kapasek otiito.
16 Kwo opoche kapasek anemeshe rokotanakech. Opoche God riiti Spiriten yuy-
atanakech. Iso riita eecha otiichi rii riiti yaka riita mapo yar boboyen Jekop riina
karakada aboboyek awasen tokor.
17 Kwo hikitu, Iso riita komas riiti apoko riiti rukusii tawa boboyen yaken wohechari,
riiti apoko riiti rukusii tawa boboyen yaken wohechari, riiti apoko riita riina bokonar.
Iso riita nobon riita mashi otiir boboyen dareboyek keyaniga yesha hipu tarek,
heechitar. Eena riina apoko rii bokonar.
18 Wowak, kwo diita boboyen kwo iyarekasakech. Kwota hechawa boboyen meeji
tawa boboyen kwo iyarekasakech. Yaho.

NOTA SAION KWOW KEPIK YA SOKWAR

19 Isrel ma mima yecha me biish tar eemek tari, yecha Saion kwowok uwutar hin
yar. Yarek, harapa niyin, harapa sowan, akii tawa boboyen, way kuru tarin, harapa
ayan, mupugun yecha ya meejichiniga her. Kata ma mima yecha harapa ayan meejichi
yuyarek, yecha Moses riina woyasachiyasar, na hama.
20 God riita harapa maji wor, “Asa por diita kwowek inyey, eena papak na
rabosowakwo.” Worek, yecha yakasakech.
21 Yecha hechi harapa akii tar. Akii tarek, Moses rii eecha wor, “Ada nega nega nega
harapa akiito.”
22 Kwota Saion kwowek, eechaba eechaba tak tawa God riiti akamak, hevenek tawa
Jerusalem akamak nokwapa nokwapa ejel yecha eeka tari, kwo eena iyarer.
23 God riita mapo yimowur yikapwa yecha kwoya hikichi, ya yopo yicharin, kwota
eena iyarer. Yechi hin hevenek keyir. Kwota God riina i yar her. Kwota eyey ma mima
yenya anasak tawa God riina iyarer. Otii kepiwey siir ma yechi spirit yenya kwo eena
iyarer.
24 Jisas akar wohowu maji otiir ma, riina kwo iyarer. Kwo Jisas riiti uku yeetii tawa pi
eena iyarer. Riiti pi eeta nona hadabas noman sawoto. Ebel riiti sakar pi eeta karakada
noman sawo tar.

NOTA NA HEHAR SIITII KOWU TA

25 Wowak, na he. Eeta kapasek kwota God riiti ayan meejikasakech. Kata mashi ma
ye God riiti majin nosapek sawo tar ma riina nasowoye tarek, God riita yenya anasar.
Eecha otiiyega, hevenek tawa God riiti ayan kwo meejichi nasowoyney, kwo boy kapo
hikitu anasak tawa boboyen heechikiita? Yaho. Heechikasakech.

26 Eeta nedii God riiti aya eeta diita nosapen howor. Apa riita wo tar, “Ada podat
kawka diita nosapen howokiita. Ada nerek tawa boboyen eechaba komas howokiita.”
27 Riiti maji, “podat kawka.” Nona mukuchichu diita otiir boboyen riipa howochi
yeechi rabokiita. Eeta howonan sobo tawa boboy eeta siitiikiita.
28 Wowak, eeta kepi nota God riina woshiato. Nota hadabas kigdom, hadabas eemen
nota yakiita. Eeta yak tawa kigdom eeta howokasakech. Riiti inyaka kwoya hiki tawa
nobok nota God riina kwoyaba hikichi kwoyaba baniga riiti yon na otii ta. Riina na
akii ta.
29 Noti God eeta otii atawa higa eecha tawa.

13

NOTA NA YAKA KUMWOY YENYA RUKUSII TA

1 Kwota eechaba eechaba awasen awasen na rukusii ta. Kraist riiti yaka kumwoyega
eecha na rukusii ta.
2 Somoye ya tawa man na yeyada hehar ta. Diita maji abosuchetanakech. Diita
boboy ma kaw ye otiichi, yecha hikikasakech yecha ejel yenya heharer.
3 Poko jir man kwo opoche abosuchetanakech. Kwo yechaka poko ji tawa eemek
tawaga, eecha yenya na hiki ta. Kapa meeji visu tawa man na hiki ta. Yecha kapa
meeji visu tawaga, kwo kapa meeji visu taney, kwo eecha na hiki ta.
4 Mak mimak podatebak taweyn eena na hehar hiki ta. Piiriita akar ma miman
anemeshe opoche rokotanakech. Akar ma miman anemesheroko tawa ma miman
kapasek otii tawa ma miman yenya God riipa harapa anasakiita.
5 Eeta kapasek kwo diita nasop tawa yaban kwoya woy hechi yato. Kwota na hiki
God riita ana har boboy karakada eeta kiki sowa. God riita eecha wor,
“Ada kwona heechi ikasakech.
Ada kwona abosuchekasakech.”

6 Wowak, nota na anabeyichi wo,
“Eeta Harapa riita eeji kiyataye tawa God.
Ada akiikasakech!
Ma ye boy kapasek boboyen ana otiikiita?”

NOTA MA MASHI TAR MA YECHI NOBOBAN SUMOWU TA

7 Kata mapo neeki tar ma ye kwona God riiti majin mapo maji pokiitari abo-
suchetanakech. Yecha yichar abon, otii tar abon, har abon, na hiki ta. Yecha Jisas
riina hiki siitiichichar abon na eechaba sumowu ta.
8 Jisas Kraist rii dareboyekasakech. Rii apa, noboyer, iyav rii eechaba eechaba tawa.
9 Na siitii kow! Eeta kapasek ma ye kapasek nobon sabwi maji pokiitawey, kwo
nagwa nagwa nobon heechitu. Eeta kepi God riita riiti otii tawa boboy noti inyaka
wok otiichikiita. Otiichinyak, noti mayi eeta hapaga siikiita. Boyewak kwota aboboy
heechi tawa nobon sumowutu? Eecha otii tawey, noti mayin kiyatayekasakech. Kata
ma ye aboboy heechi tawa nobon sumowu tawey, yechi mayi eeta hapaga siikiisakech.

BOY YIKADEY OPELEN GOD RII KWOYA HECHAR

10 Kata opelen otii tar ma ye Ju ma yechi sapi akak akar opelen otii tawey, noti opelen
Jisas Kraist riita otiichirin, yecha keena yaakasakech. Yaho.
11 Ju ma yechi harapa opelen otii tar ma rii sipsip, bulmakaw yechi kapasek boboyen
opel otiichichar. Wowak, sipsip bulamakaw yechi omun yecha yeechi akamak inyi
sabak neeki ye ichi hik suwur.
12 Jisas riita eechaba akamak inyi sabak har. Harek, rii ma yechi kapasek boboyen
riiti pik bachi poyer.

13 Wowak, eeta kepi nota eechaba na akamak inyi sabak na har icha. No eechaba
Juma yechi otii tawa abon na heechi. Heechiwak, nota riiti hiibiya ya tawa boboy nota
kiya ichu.
14 Boyewak eecha otiito? Diita nosapek noti eechaba eechaba tak tawa akama
takasakech. Yaho. Nota komas i siikii tawa akaman nota yeshato.
15 Wowak, eeta kepi nota eechaba God riiti hin kwoyaba ba tanak na kwoyaba hiki
ta. Nota eecha otii tawey, nota noti opel Jisas riiti hik God riina otiito. Eena eeta kepi
nota eechaba eechaba noti kwujak God riiti hin woshiato.
16 Opoche kwo akar man heharek abosuchetanakech. Kiyatayek opoche abo-
suchetanakech. Diita opel otii tawa boboyen God riita kwoya hecho.
17 Kwoti mapo neeki ichawa man na sumowu ta. Yechi majin no hehar meeji ta.
Yecha kwoti mayin siitii kowutu. Yecha komas yecha siitii kowu tawa yon God riina
kwodii wokiita. Kwota yenya meeji taney, yecha kwoya hikichi yechi yon otiito. Kwo
meejinan siiney, ye inyakapa hikichi otii taney, kwona hehar kiyatayekasakech.

GOD RIINA KIYATAY MAJIN BA TAWA

18 Kwota nona eechaba eechaba God riina maji ba ta. Noti inyaka eeta geenyek tawa.
Nota podaba nobon hikitu: omutiik noboban eechaba eechaba otii tak.
19 Ada kwona woyasachiyasato: eechaba eechaba nedii ana napa God riina maji ba
ta. Ba tanak, God riipa anapa ameya kwona wochanak, yakiita.
20 Ada kwona God riina maji bato. Eeta Harapa Jisas, sipsipen hehar kowu tawa ma,
riita harek, eeta eshar inyaka otii tawa God riita riina yesokwar.
21 Ada diita God wohecho riipa yo wohowo tawa pik kwona otiichinyak, kwo mak
kepi siinak, kwopa riiti inyaka hiki tawa boboyen otii bakiita. Ada riina wohecho riipa
riiti inyaka kwoti inyaka wok heechinak, kwopa otii tanak, riipa inyaka kwoyawoy
hikikiita. Jisas riiti hik otii tanak, ada riina wohecho. Riiti hin eyey ma, nota na
eechaba eechaba yesokwa ba ta.

MAJI KAW

22 Yaka kumwoy, diita kiyapo tawa majin na hehar meeji ta. Ada kwona woy-
asachiyasato. Ada keyi tawa maji gworowokasakech. Na meeji.
23 Noti kumwoy, Timoti, poko jik otii tari, yecha riina heemarek eena heechir. Riipa
ana ameya yaney, shicha kapo komas kwona hekiita.
24 Noti woshia tawa majin kwoti mapo neeki tawa man God riiti eyey ma miman
eena napa ha. Yaka kumwoy ye Itali nosapek tawey, yecha kwona woshiato.
25 Eeta kepi God riita riiti yon kwotaka sa eecha otii ta.

JEMS
Jems Riita Keyir Jey Maji

1 Ada Jems, God riiti, Kraist riiti yo otii tawa wakasa. Ada eyey 12 Isrel mamu eyey
nosapek tawey, ada eena woshiato.

OTII OTII HECHAWA BOBOY SII NONA KIYATAYETO

2 Eeji yaka kumwoy kwota na hiki ta otii otii hechawa boboy siita kwotak yataney,
eena kwoya hiki ta.
3 Kwo eecha hikitu otii otii hechawa boboy siita kwotak yaney, kwoti hiki siiti-
ichichawa boboy sii eeta boboy siitak dagiir poyenak, kwota keena hapaga siichi
eechaba siititakiita.
4 Kwo eecha tanak, na eechaba eechaba hiki siitiichichanak, yo otii hama ta.
Wonyak, kwo eeka hadabas kepi wey siinak, kwo boboyen dopokasakech.

*MA NAGWA NAGWA HIKI TAWA BOBOYEN ESIINANEY, II NA GOD RIINA WOHE-
CHO*

5 Ma por rii kwoti nediik tawey, nagwa nagwa hokwa sokwa nobo esiinaney, rii sa
God riina wohe. Wohenyak, eeta nokwapa nokwapa boboyen sobo yeyada ha tawa
God riipa riina sobo hakiita.
6 Wowak, kwota wohechanak, na hiki siitiichicha: God riipa hakiita. Opoche i hiki ya
hiki tanakech. Eeta ma rii eecha hiki taney, rii sowa ya tawak, uku boro sokwa tawak
i ya yatawaga eecha hiki tawey.
7 Eeta yikadey ma rii opoche eecha hikitanakech God riipa riina boboy pochi hakiita.
8 Yaho. Eeta ma riiti inyaka sii he hiki haka hiki tawak, rii podat noboban
hikikasakech.

KIIRIISIIPOSII TAWA MA, BOBOY SAGA NOKWAPA NOKWAPA TAWA MA MAJI

9 God riita kiiriisiiposii tawa ma yenya yesokwa yichinak, yecha sa kwoya hiki ta.
10 Wowak, God riita boboy saga nokwapa nokwapa tawa man otii dagiir poyenak,
yecha sa kwoya hiki ba ta. Komas boboy saga nokwapa nokwapa tawa ma riipa woheja
she sokwachi reekasii tawaga eecha siikiita.
11 Eeta ya siipa sokwa harapa pichanak, woheja reeka siinak, she sakanak, kwoya
hechawa boboy siipa eeta hamakiita. Sii eechaba siikiita boboy saga nokwapa tawa
ma riipa riiti yon otii tanak, riita hanak, riipa eechaba siikiita.

MAN OTII OTII HECHAWA BOBOY SIITI MAJI

12 Eeta ma por riina otii hechaweyn, riita anabeyichi siitii taney, riita sa kwoya hiki
ta. Riita otii otii hechawa boboyen magiirechichaney, God riita riina eechaba eechaba
tawa boboyen hakiita. Dii eeta hadabas ya God rii haken wotari, eeta ma ye God riina
rukusii tawey.
13 Otii otii hechawa boboy siita yanak, ma por rii nobo kepin heechi iken otiiney,
opoche eecha hikitanakech: “God riita ana otii otii hecho.” Yaho. Kapasek boboy sii
God riina otii otii hekasakech. God riita man eechaba otii otii hekasakech.
14 Yaho. Ma noti inyaka tawa wagisik hiki tawa boboy siita nona yeechi nobo kapasek
ye ichi otii hecho.
15 Diita kapasek otiiken hiki tawa boboy ii yikapwaga yeechi tawak, kapasek
boboyen yimowu tanak, sii sokwachi sii ma otii hato.
16 Eeji yaka kumwoy siiken kwo opoche diita boboy sii kwona woshepiitanakech.

17 Eyey ha tawa hadabas boboy kepi sii hevenen heechi ya sakato. Eyey howuk tawa
winyimayen otiir Apoko rii eena diita boboy heechi tawak ya sakato. Eeta Apoko rii di
diireboyekasakech. Rii eecha otiitawak, rii otii ma niyik heechikasakech.
18 God rii riiti inyaka noboban sumowu tarek, rii maji siikenek rii nona yesokwachir.
Rii eecha otiirek, no sokwa riita otiir boboyek mapo ichawa ma siir.

NOTA NA HEHAR MEEJINAK NA SUMOWU TA

19 Eeji yaka kumwoy, diina na makabek heechi. Eyey ma ye sa ameya meeji. Ameya
geenyek bakasakech. Ameya inyaka kwotayekasakech.
20 Ma yechi kwotay tawa inyaka sii God riiti boboy kepin otiikasakech.
21 Kwo eyey otii keha tawa boboyen kapasek hikichi otii tawa boboyen na kayek
yeechi rabo. Kwota na mayama God riiti kuruk seechinak, kata maji kepin riita kwoti
inyaka wopuk chicharin na ya ta. Diita maji siita kwona yesokwa yichikiita.
22 Kwo opoche mayama woshepiitanakech. God riiti maji kwo opoche biish
meejibatanakech. Na meejichiniga otii ta.
23 Eeta ma por rii God riiti majin meejichi sumowunan siiney, rii ma mayi yepen mey
tawaga eecha otiito.
24 Rii riiti misoman hechi ichawey, ameya riiti inyaka abosuchichu.
25 Wowak, diita lo kepi sii ma yenya kapasek boboyek pokoga jichaweyn
heemachichawak, eeta kepiwey siito. Ma por riita diita lo siiti mun hehar hiki taney,
rii saka wageteyichi abosuchichawak, rii meejichi hehar sumowuney, God riipa eeta
ma riiti yon kiyatayichinyak, riipa kepi siikiita.
26 Ma kaw rii eecha hiki tawey, “Ada ma kepi. Ada God riiti hin yesokwato.” Diita na
meeji: Riita riiti tarekwoyen hehar otiinan siiney, rii God riiti hin sobo yesokwatawak,
rii eeta mayama woshepiito.
27 Apoko God rii eecha hikitu diita yo eeta kepi wey, eeji hin yesokwato: Apoko, nok-
wapa biish tawa yikapwan heharetawak, mibiya mimaye nomo yataweyn hehareto.
Akar boboy diitata: Nota na otii tanak, diita nosapek tawa boboy sii nona otii kwopa
siikasakech. Diita yo God riiti hin yesokwato.

2

NOTA NA EYEY CHEGIIBAK TAWA MAN INYAKAPWA HIKI TA

1 Eeji yaka kumwoy na meeji. Kwo Harapa hadabas Jisas Kraist riitaka tawey, riina
hiki siitiichiniga chishi tawak, kwo opoche mak ruwu tawa siivatabin hechi inyaka
upurusi hikitanakech.
2 Kapo ma por rii siivatabi kepin ruwuchi iyarewey tapa ma golek ruwuchi iyarewey,
kiiriisiiposii tawa ma eechaba siivatabi kapaseken ruwuchi iyarebato.
3-4 Kwo siivatabi kepin ruwu tawa man kepi hikichi eecha wonyey, “Diita tiikiir kepik
na ya yi,” kwo kiiriisiiposii tawa man kapasek hikichi eecha wonyey, “Miita na siiti ta,
miita yiken otiiney, na nosapek he yi,” kwo eeta kapasek otiito. Kwota eeta yikadey
boboy eecha otiiney, ii kwoti yaka kumwoy yechi inyakan kwo saboyeto. Kwo kapasek
hikichi anasato.
5 Eeji yaka kumwoy na meeji. God riita diita nosapek kiiriisiiposii tawa man hisiirek,
ye harapa hiki siitiichi God riiti kigdomek i siiken hikitu. God riita riiti hadabas eemen
God riina rukusii tawa ma yenya haken wohowur.
6 Wowak, kwokiiriisiiposii ma yechi hin veenyitu. Nama kwona kikir chishi neekichi
anasak ye ichu? Ya manika tawa ma yecha eecha otiito!
7 God riita kwona hi kepin harek, yecha eeta hin kapasek habato.
8 Diita lo siin noti Harapa aka tabo yima riita eecha wor: “Miita mayama rukusii
tawabaga miitaka bana bana tawa man na eechaba rukusiiba ta.” Kwo diita lon
sumowu taney, kwo eeta nagwa nagwa nobok ichu.

9 Wowak, kwota ma kawen hehar otiitanak, wonyak, kawenmagiirechichaney, ii
kwo kapaseka otiito. Otii tawak, eeta lo maji sii eecha wocho: kwolon reekiito.
10 Ma por rii lo podaten reekiiney, rii eyey lon eeta reekii hamato.
11 God rii eecha wor: “Nobok tawa miman anemesherokotanakech.” Rii eecha
wobar: “Ma pi sowawotanakech.” Mii akarmiman anamesherokonan sowey, man pi
sowakwoney, ii mii eeta lon reekii tawa ma.
12 Ma ye lo majin sumowu tawey, eeta akar ma yenya hehar kiyataye tawak, ye eeta
kepi siito. Komas God riita eyey man diita man hogochichawa lo majik anasa takiita.
Eena kwota na maji kepi bachi hehar nagwa nagwa otii ta.
13 Komas God riita rukusiinan biish tawa man anasa nediik riipa riina rukusi-
ikasakech. Man inyakapwa hiki rukusii tawa ma riin God riipa ba diigiichikiita.

HIKI SIITIICHICHAWA BOBOY SIITAKA YO OTII TAWA BOBOY SIITAKA PIIR CHEGIIK SA EECHA OTII TA

14 Eeji yaka kumwoy, ma por rii eecha wonyey, “Ada hiki siitiichichu,” riita yo
kepin otiinan siiney, riiti hiki siitiichichawa boboy sii eeta kubuchey boboy. Riiti hiki
siitiichichawa boboy siipa boy riina yesokwa yichikiita? Yaho.
15 Wowak, mowey yaka kumwoy ye taney, siivatabi dopo tawey, aboboy dopo tawey,
16 kwo eecha yenya wonyey, “Na kepi tanak, ruwu tanak, kepi a ta,” kwo siivatabin
aboboyen hanan siiney, ii boy boboy kepin kwo otiito?
17 Hiki siitiichichawa boboy sii tawaga eechaba tawey, yo kepin otiinan siiney, eeta
har.
18 Ma por riipa kapo eecha wokiita: “Miita eecha hiki siitiichichu. Ada eeta yo otiito.”
Ada eena meejichi awasen wocho: Miita yo kepin otiinan siiney, mii boyega ana
mukuchichu miitahiki siitiichichawa boboy. Ada eena kwona mukuchichu: Ada yon
eecha otii taweyn eena eeji hiki siitiichichawa boboyen kwona geenyik mukuchichu.
19 Kwo eecha hiki siitiichichu God podareba tawa. Eeta kepi! Wowak, kapasek spirit
ye eechaba hechi hikitu God rii tawa. Wowak, ye akii tawak, nubu nubutu.
20 Kwo hikisha tawa ma! Kwo sobo hiki siitiichinyey, kwo yo kepin otiinan siiney,
miiti hiki siitiichichawa boboy sii eeta kubuchey boboy. Kwo kapo gegiyato ada kwona
diita boboy siiti mun mukuchik?
21 Ebraham noti apoko, riita riiti yikapwan, Aisak, opelen otiiken otiirek, God rii riina
nagwa nagwa ichawa ma habar. Iiboy Ebraham rii yo kepin otii tarek, God riita riina
nagwa nagwa ma habatar.
22 Kwo hecho riiti hiki siitiichichar boboy siitiika yo siitiika chegiik eecha otiitar. Riita
yo otii tarek, riiti hiki siitiichichawa boboy sii hehar sokwatar.
23 Mashi God riita keyir maji eecha wocho: “Ebraham rii God riina hiki siiti-
ichicharek, rii hiki siitiichichiniga otii tarek, God riita hechi riina hiki nagwa nagwa
ma kepiga eecha yar. Yarek, God rii riina eecha habar: “Eeji apoma, Ebraham.”
24 Wowak, kwo hecho: Ma riita yo siikenen otii tawak, eena God rii eecha habato rii
nagwa nagwa ichawa ma. Hiki siitiichichawa boboy sii saniga saka kiki siikiitawak.
25 Rehep, sii nobo anemesheroko tawa mima sii eechaba tawa. Siita Josua riita maji
heechirek ir ma kawen yeechi hehar tarek, heechirek i akar nobok ir. Eecha yo otiirek,
God riita hechi siina nagwa nagwa hiki tawa maga eechaba habar.
26 No hikitu maba spirit biish taney, iipa hakiita. Hiki siitiichichawa boboy sii
eechaba tawa. Yo otiinan biish taney, iipa eechaba hakiita.

3

NOTA NA NOTI TAREKWOYAN HEHAR HEECHI TA

1 Eeji yaka kumwoy, opoche nokwapa nokwapa ma kwoti nediik maji pokii ma siik
otiitanakech. Kwo hecho anasak tawa nedii yanak, maji pokii tawa ma nona harapa
anasanak, akar Kristen yen karakada anasabakiita.
2 Nota eyey tepiikeneechi sakato. Ma por rii riiti majik tepiikeneechi sakanan siiney,
rii eeta ma kepi. Wonyak, riipa riiti maba omun eyey siitii kowuba takiita.
3 Nota hos riiti kujak ain eeka heechi tawak, eeta hos riiti eyey maba eeta man
sumowutu. Ma noti hiki tawa nobon iiban sumowutu.
4 Kwota na jabiiren hiki ta. Eeta harapa boboy. Harapa sowa yawak, eeka ye ichu.
Ichawak, riita iken hikiwa nobok iken otiiwey, rii eyi neekichuwak, eeta eemek ichu.
5 Wowak, tarekwoy sii eechaba tawa. Sii eeta ameda maba omu. Eecha tawak, sii
keena harapa maji bato. Kwota hikitu karakada hi siin kwashik tukuney, siipa harapa
okoreenak eyey me ama uwu hamakiita.
6 Tarekwoy sii eechaba eeta hi tawabaga eecha tawak, sii eyey maba omu nediik
tawak, sii nokwapa nokwapa kapasek boboyen noti mabak otii ye itu. Sii maban
eechaba otiichichawak, harapa higa eecha uwutawak, noti chishi tawa nobo harapa
kapasek siito. Eeta hi uwu tawa eem mu heechi yar.
7 Ma ye eeta kiki sowa ye eyey kwashika tawa poye, aposhabu, apo, omu, hopu eena
yeechi yaya yecha otii tawa aboga otiichuwak, ye iiban sumowubato. Apon, pak tawa
boboyen, somakwotii tawa pak tawa boboyen otiichuwak, ye iiban sumowubato.
8 Wowak, ma por rii ma yechi tarekwoyen keena dagiir poyekasakech. Yaho.
Eechaba tarekwoy ye sokwa tawey, man kapasek maji ba ye itu. Sii eeta kapa hava
tawa boboyega eecha tawa.
9 Noti tarekwoy, sii noti Harapa noti God riina woshiachi notaka eecha bana bana
tawa man God riita riitabaga eecha otiiri, tarekwoy sii yenya kapasek majin bato!
10 God riiti hin yesokwa maji, kapasek maji, sii podat kujabak sayato. Eeji kumwoy,
dii eeta kapasek. Opoche eecha otiitanakech!
11 Wokebi pochi sii uku kepi sokwa tawey, pu ha tawa uku sii iibak chegiik
sokwakasakech!
12 Yaka kumwoy pek me kapo boy oliv me siiken wakiita? Yaho. Wain pok sii
pek me siiken wakasakech. Somakwotii tawa uku sii kwoya atawa ukubaga eecha
otiikasakech.

HOKWA SOKWA BOBOY KEPI GOD RIITA HATO

13 Kapo ma por kwoti nediik tawey, rii hehar hokwa ma tawa? Ma por riita eecha
taney, rii chishi tana nobo sa kepi chishi ta. Sa mayama karakada sii tanak, hokwa
sokwa nobo hikichiyo kepin otiinak, diita mukuchichu rii hokwa sokwa tawa ma.
14 Kwoti inyaka wopuka kwotay maji, kuru maji, egesii inyaka eecha taney, kwo
opoche raganiga kwotay maji, kuru maji egesii inyaka eecha taney, kwo opoche
raganiga woshepii omutiik maji batanakech.
15 Diita yikadey nagwa nagwa hokwa sokwa boboy sii saka hevenek heechi saka
yarek. Sii eeta diita nosapek tawa boboy. Sii eeta spirit siiti boboyekasakech. Gaba
riiti boboy.
16 Ma ye akar man inyaka kapasek hiki taney, yecha yechi hin yesokwa taken hiki
ye i taney, eeta yikadey ma ye hehar yikasakech. Ye kapasek boboyeban hikichi otiito.
17 Wowak, hevenen heechi ya sakar hokwa sokwa boboy sii mapo apama tawak,
kwoya hiki tawa boboy. Sii ow anapikasakech. Sii eeta eshar kepi otii tawa boboy.
Siita rukusiichi hehar otii tawa boboy. Sii akar ma majin hehar meejito. Sii siik
watanak, yo kepin otii takiita. Sii man otiiniga podat inyakabak hikitu. Sii wosheipii
Kristenekasakech.
18 Inyaka kepi hikichi otii tawa ma yechi inyaka kepi hiki tawey, yecha siiken
chichawey, sii sokwa nagwa nagwa otii tawa boboyen eena wato.

4

MA POR RII DIITA NOSAPEK TAWA BOBOYEN KWOYA HECHAWEY, II EETA GOD RIITI YABU PI MA

1 Kapo diita kwo owana pichawey, ow majibatawey, mu siitak yar? Kwoti inyaka
kwotay tawa boboyen yesokwa tawa boboy sii kwoti sugu wopuk tawak, sii eeka
eechaba sokwato.
2 Kwota boboyen yaken gegiya tawey, kwo eena yakasakech. Eena kwo anadii man
pi sowakwoken hikitu. Kwo boboyen kwoya hechawey, kwo yakasakech. Eena kwo
ow majin ba tawak, ow ana pichu. Kwo God riina wohekasakech. Eena kwota yaken
hiki tawa boboyen yakasakech.
3 Wowak, kwo God riina wohechawey, kwoti inyaka kapasek tawak, kwo kwoti
mabak yak otii tawa boboyen iiban, eena yakasakech.
4 Kwo ma miman sayi heechi tawak ichawaga eecha tawa! Ma kwo diita nosapek
tawa boboyen rukusii tawey, ii kwo eeta God riina yabu pichu. Eeta ma rii eeta nosapek
eecha nareboy sii tawey, rii eeta God riiti yabu pi ma.
5 God riita mashi keyir maji eecha wocho: “Diita spiriten God riita noti sugu wopuk
heechi tari, God riita diita spiriten yeechi siitii kowuken gegiyato.” Opoche kwo eecha
hikitanakech dii sobo maji.
6 Wowak, God riita riiti yeyada rukusii tawa boboyen nona hari, eeta sii eeta hapaga
tawa. Mashi keyir maji eecha wocho: “God riita wohipu tawa ma yenya darema
poyetu. Rii eshar tawa ma yenya rukusii tawa boboyen hato.”
7 Wowak, kwota na mayama kwoti dagiir poyechi God riiti kuruk eeka na sii ta.
Kwota na Gaba riina darema poyeney, eeta Gaba riita kwona heechi ikiita.
8 Kwota na i God riitaka bana bana sii tanak, riita eechaba ya kwotaka bana bana
takiita. Kwota kapasek otii tawama kwoti tapan na uku yeetii ta!
9 Kwo na inyakapwa hikichi keya ta. Kwo hegii anemesheroko tawey, ii na heechi
na keya ta. Kwo kwoya hiki tawey, na inyakapwa hiki ta.
10 Kwo na mayama God riiti kuruk dagiir poye ta. Wonyak, riipa kwona yesokwa
yichikiita.

NOTA YAKA KUMWOYEN BA DIIMAKASAKECH

11 Eeji yaka kumwoy, kwo opoche anadii man kapasek batanakech. Eeta ma rii
riiti yaka kumwoyen kapasek maji ba taney, ba diimaney rii eeta lon kapasek bachi
ba diimato. Kwo lon ba diima tawey, kwo lo majin sumowukasakech. Kwo eena ba
diimato.
12 God riitaba lon ha tawa ma, ba diima tawa ma. Riitaba saniga yesokwo tanak,
dagiir poyechi pi sowakwo takiita. Kwo kapo nama kwotaka bana bana tawa man ba
diimato?

NA OPOCHE GOD RIINA WOSOWOYETANAKECH

13 Kwota ma kaw eecha bato: “Apa, iyi nota akar harapa akamak inyak, nota sukwiya
pochi siinak, ya yon otii tanak, harapa mani yan ya takiita.”
14 Ana na meeji: Kwo saka hechawak kapo boy mey boboy kwotak iyik yakiita? Kwo
hirikaga eecha tawa. Sokwa ameda punyechi eeta ha yeyuwa.
15 Kwota diita maji na ba, “God riita gegiyaney, nota tanak, diita yon otii tanak, akar
yo otii takiita.”
16 Wowak, kwota keena wohipuchi uwabatawak, kwoti hin mayama yesokwato. Ii
eeta kapasek.
17 Kwo na hehar hiki ta. Eeta ma rii nobo kepin hiki tawey, rii eena kepi otiinan
siiney, rii eeta kapasek boboyeka eecha siikiita.

5

HARAPA BOBOY SAGAKA TAWA MA MAJI

1 Ada boboy nokwapa tawa ma kwona wocho. Kwota na hiki ta! Nomoya tawa
kapasek boboy kwotak yaken otii tawey, eena kwo na harapa keya ta.
2 Kwoti eyey boboy saga ye eeta bonyesii hamar. Kwi siivatabi machik a hamar.
3 Kwi gol silva sii eeta bonye siir. Eeta keha tawa boboy yecha kwona ba
diimachinyak, eeta boboy sii kwota maba omu aniga hik uwunaga eecha siikiita. Apa
hamak otii tawa nediik kwo nokwapa nokwapa boboy sagan yaya yopo yichikiita.
4 Na hehar meeji ta. Yo otii tawa wakasa ma ye kwotinowon otiiri, kwo yechi ya
kawen yeechi veenyir. Eeta ya kwota yeechi veenyiri, sii uwato. Miiti nowo sagan
yeechi yaya yopo yichi tawa wakasa ma yecha uwanak, eeta Harapa God rii meejito.
5 Kwota diita nosapek tarek, kwo nokwapa nokwapa boboy kepin yeechichi riigiitar.
Kwo atarek, kwo kokuka tar. Tarek, ii kwo mayama sayar tarek, kwona aken pi
sowakwokiita.
6 Kwota nagwa nagwa tar ma kepin anaseechi pi sowakwo har. Kwo eecha otii tawey,
ye kwona awasen ow ana pichi darema poyekasakech.

KWO NA HAPAGA SIICHI SIITII GOD RIINA WOSHIA TA

7 Eeji yaka kumwoy, kwona eshar Jisas riina siitii kowu ta. Kwona he: Nowo ma rii
nosapek tawa boboy saga kepin waken kowutu. Rii wayin kowutu vanak saga omu
waken.
8 Eena na kowu ta. Harapa Ma riita yak tawa nedii bana bana tawa. Eena na kwoti
inyaka wopu anabeyichi riina kowu ta!
9 Yaka kumwoy kwo opoche kwoti yaka kumwoy yenya kapasek majin batanakech.
Otiinan siiney, God riipa kwona saka anaseechikiitawak. Eeta Jas riita nuburejak
siitiichi yaken hikitu!
10 Yaka kumwoy, kwo tana hiki ta piirapet yecha mashi Harapa Ma riiti hin kwodii
wo mukuchirin. Yecha hapaga siichi kapa meejichi nomoyaniga eshar eshar otii tawa
abon eena na hechi eechaba otii ta.
11 Na meeji yecha eshar eshar ana beyichi siitii otii tarek, eena nota yenya eecha
habato ye eeta kwoya hiki tar ma. Kwo Jop riita otiir abon meejir. Kwo meejibar
Harapa Ma rii riina boboy kepin otiichiri, rii nomoyaniga eshar eshar otiichi tar. Ayo.
Nota hikitu eeta Harapa Ma rii nona rukusiichiniga hehareto.

NO OPOCHE SABO HOWUTANAKECH

12 Yaka kumwoy, kwo mapo opoche hevenen habachi nosapen habachi akar boboyen
habachi sabo howutanakech. Kwota “ayo” wonyey, eeta sowa. Kwota “biish” wonyey,
sii eetaba. Eecha otiiney, God riipa saka kwona anasakiitawak.

NAGWA NAGWA ICHAWA MA RII GOD RIINA MAJI BA TAWEY, RII HAPAKA TAWA

13 Ma por rii kwoti nediik tawey, rii kapo nomoya tawa boboyeka eecha tawey, ii rii
sapa God riina wohe. Ma por rii kapo kwoya hikitu? Rii sapa God riiti hin yesokwa
tawa hokwan chi cha.
14 Kwoti nediik ma por rii kapo haken otiito? Rii sapa yopo yichawak siitii kowu tawa
man wonyak, ye riina God riina maji wohenyak, Harapa riiti hik riiti maban kwarek
eecha gwotiikiita.
15 Yecha God riina hiki siitiichi wohenyak, riipa riina otii kepi siichi yesokwa
yichikiita. Riita otiitar kapasek yon God riita kwoyava yeechikiita.
16 Eena kwo na kwota otiir kapasek boboyen yaka kumwoyen geenyik kwodii wo
mukuchi cha. Wonyak, kwotana awasen awasen na God riina maji bachicha. Wonyak,
kwopa eeka kepi siikiita. Nagwa nagwa otii tawa ma rii God riina wohenyak, God riita
meejichi man hehar kiyatayechichu.

17 Ilaija rii nota tawabaga tar ma. Wayi vanan siik eena riita God riina hehar wohe
siitiichir. Sukwiya piiriichar niiwiika 6 eecha siirek, wayi vakasakech.
18 Siirek, rii kawka woherek, neer sii wayi heechirek, ya sakarek, boboy saga eeta
kawka sokwa henyir.

MAN HEHAR TAWA MAJI

19 Eeji yaka kumwoy, na meeji. Ma por rii nagwa nagwa nobon heechi inyey, akar
ma rii riina yeechi nobo kepin kawka mukuchinyak,
20 na hiki ta, rii eeta boboy kepi otiir. Ma por rii kapasek boboy otii tawa ma poren
kiyatayechinak, rii kapasek boboy magiirechinyey, rii eeta kapasek otii tawa ma riiti
meseken yesokwa yichitu. Rii ha eem sakapa ikiitawak. Wonyey, eeta yikadey nobo
God riipa nokwapa nokwapa kapasek boboyen kwoyava yeechikiita.

1 PITA
Pita Riita Mapo Keyir Jey Maji

1 Ada eeta Pita. Ada Jisas Kraist riiti aposel por. Ada diita jeyn God riiti ma
mima kwona heechi tawak, ichu. Kwo Pontas nosapek tawey, Galesia nosapek tawey,
Kapadosia nosapek tawey, Esia nosapek tawey, Bitinia nosapek tawey, ada kwona
hato.
2 Kwon mashi God riita hisiir ma. Kwo God riiti yon otii taken, riiti Spiritek apoma
heken, Jisas Kraist riina sumowutaken, riiti pik yeetiinak, kwoya heken, eena God riita
kwona hisiir. God rukusii tawa boboy inyaka kwoya hiki tawa boboyeka kwota na eeka
eecha sii.

BOBOY KEPI SII NONA HEVENEK KOWUTU

3 Nota na noti Harapa Ma Jisas Kraist riiti Apoko, God, riina na woshia ta. Rii nona
rukusii tarek, riita Jisas Kraist riina tiiriimok yeechi yesokwarek, nona otii kepi sowa.
Wowak, apa nota eena howutu.
4 Hadabas boboyen God riita otiichi apa rii riiti ma mima yechi boboyen siitii
kowuchichu. Hevenek siitii kowuchichu. Eecha siitii tawey, sii kwopa siikasakech,
hamakasakech. Eecha taweyn nota eena kowutu.
5 Kwota hama nediin yesokwa yichi tawa boboyen kwo kowu tawey, kwo Jisas
riina hiki siitiichichawey, God riiti hapaga boboy sii kwona hehar otii tawak, kwo
eena kapasek siikasakech. Eecha tawey, diita hevenek tawa hadabas boboyen komas
geenyek sokwanak, sii eeta kwoti.
6 Kwoti tawey, eena na kwoya hiki ta. Wowak, apa kwo kwona otii hechawa nokwapa
kapasek boboy ya tawey, apa kwo kapo inyaka nomoyato.
7 Diita otii hechawa boboy sii ya tawey, kwoti hiki siitiichichawa boboyen otii heken
eena yato. Kapo kwoti hiki siitiichichawa boboy sii eeta siiken, kapo woshepiito? Gol
na hiki ta. Gol iipa keena biish woy biish siikiita. Diita gol eena hik suwu otii hecho.
Kwoti hiki siitiichichawa boboy sii eeta gol siina dagiir poyetu. Wowak, kwoti hiki
siitiichichawa boboy siina sa otii heba ta. Siita eechaba eechaba taken eena siina otii
otii hecho. Wowak, eyey ma ye Jisas Kraist riina henyak, kwoti hin yesokwo tanak,
wonyak, kwo hi kepin hadabas boboy kepin yakiita.
8-9 Kwo riina kwoti miyik saka herek, wowak, kwo riina rukusiito. Apa kwo riina
kwoti miyik saka hechawak, kwo riina hiki siitiichichu. Riina hiki siitiichichawak,
eena kwoti mesek yesokwa yichi tawak, kwo eena hewak, kwo eeta kwoya woy hikitu.
Maji saka kiki sii tawak eena kwoya hiki tawa boboyen saka kwodii wochawak.
10 Mashi piirapet yecha geenyek kwodii wor God rukusii tawa boboyen kwona ha
takiita. Diita yesokwa yichi tawa boboyen yecha hehar yesha ye itar.
11 Kraist riiti Spirit yechi wok tarek, rii yenya mukuchir akar nedii komas yanak
Kraist riita kapa meejinak nomoya tawa boboyen kiya tanak, komas hadabas boboy
riitak yakiita. Piirapet yecha eeta boboy otiina nediin heken yesha tarek, nobon heken
yeshaba tar.
12 Yecha maji siikenen sawo tarek, kwo meejitar. God riita piirapet yenya mukuchiri
yechi yon yenya kiyatayekasakech. Yaho. Yecha otii tar yo kwona kiyatayetar.
Hadabas majin sawo ye i tawa ma ye Holi Spirit riiti hapaga boboyek kwona diita
omutiik majin sawotar. Diita Spirit heven heechi ya sakar. Diita omutiik majin ejel ye
eena hehar meejiken gegiyato.

GOD RII NONA UWUTAWEY, NOTA HOLI TAKEN EENA UWATO

13 Kwota kwoti marenoku yo otiiken na sayar ta. Na hehar ow yicha. Jisas Kraist
riina geenyik kwodii wo mukuchinyak, kwona hadabas boboy kepin hakiita. Eena na
diita hadabas yeyada ha tawa boboyen kowu ta.
14 Yikapwa yecha majin sumowu tawaga, eecha na God riina sumowu ta. Kwo shebo
shebo tarek sumowu tar nobobaga siin opoche eecha sumowutanakech.
15 Yaho. Kwo na ma kepi wey sii. God rii kepi wey tawak, rii kwona uwatar. Riita
kepi wey tawaga kwo na eechaba kwota eyey otiitawa yo sa eechaba sii ta.
16 Mashi keykir maji eecha wocho: “Ada eeta kepi wey tawa, eena kwo na eechaba
kepi wey ta.”

GOD RIITA HARAPA YA MAYAKAK NONA AWASEN TOKOCHIR

17 Kwo God riina woshia maji ba tawak, kwo riina Apoko habato. Eeta Apoko rii
eyeyma yenya anasa takiita. Ma yenya saniga saniga anasakakiita. Ma yecha otii tar
abo woyek, riita yenya awasen anaseechi hatakiita. Eena kwota diita nosapek tawak,
kwo na chishi tanak, God riina na akii ta.
18 Mashi kwo kwoti wayega otii tar abon sumowu tar. Biish woy biish sumowu
tar. Sumowu tarek, worek, apa kwo hecho eeta hadabas boboy God riita kwona toko
heemachir. Diita hadabas boboy kwopasiikasakech. Sii gol silva tawaga eechaba
takasakech.
19 Yaho. Kraist riiti hadabas pi sii eeta kwona tokochir. Kraist riita eecha otiirek, rii
eeta sipsip yi sokwa tawaga eecha tawak, kehakasakech, kapasekasakech.
20 God rii diita nosapen saka otii tarek, rii Jisas riina hisiir. Hisiiri, apa diita kwona
geenyek kwodii wochir.
21 Riiti nobok kwo God riina eeka hiki siitiichichu. Kraist riita harek, God riita
riina yeechi awasen yesokwar. Yesokwachi hadabas boboyen riina har. Apa kwo hiki
siitiichichawey, kwo Jisas riina kowu tawey, eeta God riina hikitu.

NOTA NA NOTI YAKA KUMWOY YENYA RUKUSII TA

22 Kwo omutiik maji siikenen sumowu tarek, kwo inyaka wopun kepi her. Tawak,
kwo Jisas riina hiki siitiichichawa yaka kumwoy yenya rukusii tawey, kwoti inyaka
wopu na yenya hehareba ta.
23 God riiti eechaba eechaba yesokwa yichi tawa majik kwon eeka kawka yimowur.
Yimowurek, kwo eeta eechaba eechaba tawa Apoko riiti yikapwaga eecha tawa. Rii
hakasakech.
24 Mashi, keyir maji eecha wocho:
“Eyey ma mima ye eeta woyihejaga eecha tawa.
Yechi kwoya hechawa boboy sii eeta woyiheja
shii tawaga eecha tawa.
Woyiheja reekasii tawak, siiti shii sakato.
25 Wowey, God riiti maji sii eeta eechaba eechaba
tak tawa maji.”

Diita maji sii hadabas maji siiti majin kwona sawoto.

2

EECHABA EECHABA TAWA PAPA

1 Wowak, eyey kapasek boboyen na kayek heechinak sa i. Opoche woshepii majin
batanakech. Opoche maji pochin batanak, anadii majin pochin hikitanakech. Opoche
boboy nokwapa nokwapa tawa man kwotayetanakech. Eyey maji anadii ma yechi hin
dagiir poy tawey ii na heech!
2 Kwota na yikapwa baregiiga eecha tanak, spiriteka eecha tawa mukun ataken na
gegiya ta. Eena atanak, kwo sokwa takiita.

3 Wowak, kwo God riita rukusii tawa boboyen eena aher.
4 Kwota na Harapa riitabak ya. Rii eeta eechaba eechaba tawa papa. Wowak, ma
mima ye eecha hikitu dii eeta kapasek boboy. Wowak, God riita riina hisiirek, rii
hadabas wey sowa.
5 Kwo eechaba eechaba tawa papaga eechaba tawa. Tawak, God riita kwona otiiniga
Spirit riiti akan otiichichu. Eecha otii tanak, kwo opelen otii tawa ma kepi wey siikiita.
Siinak, God riita yaken otii tawa opelen kwo God riina hakiita, boboy kepin Jisas Kraist
riitaka God riina hakiita.
6 Mashi keyir maji eecha wocho:
"Ada hadabas wey tawa papa hisiir.
Hisiiri, eeta papa rii eeta aka nedii
kwatii siir.
Hisiiri, ada Saion eemek seechir.
Eena eeta ma rii riina hiki siitiichichhaney,
riipa hiibiyaka siikasakech."

7 Kwota Kraist riina hiki siitiichichaney, eeta kepi wey. Kwota riina hiki siitiichinyan
biish tawa ma kwoti maji diitata:
"Diita papa riina yo otii tar wakasa ma yecha
yeechi kubuchey boboyega eecha rabori,
Rii sokwari papa kepi siirek,
aka nedii kwatiin heechir."

8 Akar mashi keyir maji sii eecha wocho:
"Diita papa rii otiichichanak,
ma ye eeta dagwiyabi sakakiita.
Diita papa rii otiichichanak,
ma ye sakakiita."

Yecha God riiti majin wosowoy tarek, eena ye saka sowakwor. Mashi God rii eecha
wor yepa eecha otiikiita.

NOTA GOD RIITI MA MIMA TAWA

9 Wowak, God riita kwona hisiiri kwo eeta riiti ma mima siiken Kwo aka tabo yima
riiti opelen otiichichawa ma. Kwo eeta riiti ma mima siiken tawey, kwo riiti kepi wey
ma tawa. Kwo niyikiyik tarek, God riita kwona uwa yayarek, kwo riiti haba yamak
eeka yar. Riiti hadabas otiitawa boboy kepin kwota sawo ye i taken eena riita kwona
hisiichi uwa yayar.
10 Mashi kwota God riiti ma mima takasakech. Apa kwo riiti ma mima tawa. Mashi
kwo God riiti rukusii tawa boboyen kwo hekasakech. Apa riiti rukusii tawa boboyen
kwo hecho.

NOTA NA GOD RIITI YA OTII WAKASA MAGA EECHA TA

11 Eeji yaka kumwoy, ada kwona diita nosapek tawak, somoyetawa maga eecha bato.
Kwota na mayama maban kwoya hechawa boboyen na magiirechicha. Diita boboy sii
eeta kwoti mayin inyaka wopu eechaba eechaba ow ana pichu.
12 Kwo biish shebo shebo tawa maka eecha chishi tawey, kwo na hehar nobo kepiban
sumowu tanak kepiba otii ta. Eecha otii tanak, yecha kwona majin ba diima taney,
komas Kraist riita yak tawa nediik yepa kwota otii tawa tobon hechiniga God riiti hin
yesokwaba takiita.
13 Harapa Ma riiti hin yesokwa taken eena nota diita nosapeka tawa lon na sumowu
ta. Eeta Harapa gavman ma riiti maji na sumowu ta.

14 Akar harapa gavman ma yen hisiirek, yecha kapasek yon otii tawa man ow ana
pichawey, yo kepin otii tawa ma yechi hin yesokwaken.
15 God riiti inyaka diitata: God riita gegiyato kwo yo kepin otii tawey, kwo hikisha
tawa ma yechi kujan diimiito.
16 Kwota na poko jinyan biish tawa maga na eecha ta. Wonyak, eecha tanak, kwo
kapasek boboyen opoche veenyichi otiitanakech. Kwo na God riiti yon otii tawa
wakasa maga eecha ta.
17 Eyey ma yechi hin na kepi ba otii ta. Kristen yaka kumwoyen na awa awa rukusii
ta. God riitaban na akii ta. Harapa gavman ma riiti hin na kepi ba otii ta.

NOTA NA KRAIST RIITA IR NOBON SUMOWU IBA TA

18 Yo otii tawa wakasa ma kwona siitii kowu tawa ma riiti bana majin na meeji ta.
Riiti hin na kepi ba ta. Man rukusii tawak, siitii kowu tawa ma riina na kepi ba ba ta.
19 Kwo hikiney kwo God riiti inyakak sumowu tawey, kwo kapa meeji tawa boboyen
sobo kiyabaney, God riipa kwona rukusiichi boboy kepin hakiita.
20 Kwo kapasek yonotiichiniga kapa meeji tawa boboyen kiyabaney, ya kepi kwon
tokokasakech. Wowak, kwota yo kepin otii tanak, kwo nomoya tawa boboyen eechaba
eechaba kiyataney, God riipa kwona rukusiichi ya hakiita.
21 Diita otii tawa abo God riita kwona uwa yayar. Kraist riita kwona kapa
meejichichari, ii riita kwota i nobon eena mukuchichari, kwota eena sumowu ibaken
eena mukuchichar.
22 Rii kapasek boboy pochi otiikasakech. Kapasek maji riiti kujak pochi bakasakech.
Ma ye riiti kujak woshepii maji pochi hekasakech.
23 Yecha riina wohegiitari, rii yenya awasen wohegiikasakech. Kraist rii kapa
meeji boboyen kiya tari, rii way yenya awasen kapa meeji boboyen ow maji yenya
bakasakech. Yaho. Rii eeta boboy yenya eecha hiki tar God riipa hiki siinak, rii nagwa
nagwa anasa tawa ma tawa. Riipa otiikiita.
24 Kraist riiti maba noti kapasek boboyen kiyaniga mek ye yoji siitiichir. Rii eecha
otiichiri, nota keena kapasek boboy eyey heechinak, nota nagwa nagwa nobobak iken,
eena riita otiichir. Riiti maban piri, eeta kwona otiiniga kepi siir.
25 Mashi kwo sipsip nobo heechi ichawaga ir. Apa kwona yeechi yaya tawey, kwoti
sugu wopu siitii kowu tar ma riina kwota sumowuken eena yayato.

3

MA MIMA REEVI SII MAJI

1 Wowak, kwo mima maka tawey, kwoti ma yechi kuruk na ta. Eecha otii tanak, maji
biish tanak, shebo shebo tawa ma ye sa kwota otii tawa abo eena hechi kwoya hikichi
sa God riiti nobon sumowu ba ta.
2 Ayo. Yepa kwota kepi otii tawa abon, hechiniga yi inyaka dareboyechi
sumowubakiita.
3 Kwo opoche keyapo kwoti mababan chichanakech. Opoche misomaka masebiyaka
iiban keyapo chichanakech. Gayetiik kepin yeechi yan hadabas tawa siivatabi kepin
yeechi ruwutanakech.
4 Yaho. Kwota kwoti sugu wopu son keyapo chicha! Diita keyapo chichawa boboy
siipa kapasek siikasakech. Sii eeta inyaka eshar tanak yi hapaka tawa boboy. Ii eeta
God riiti misomak kwoya woy hechawa boboy.
5 Mashi mashi God riina hiki tar mima ye eecha otii tari ye God riina kowutari, ye
eecha otii tarek, ye eeta kwoya hechar. Yecha yechi ma yechi majin hehar sumowu tar.
6 Sera sii eechaba otii tar. Sii siiti ma riiti majin sumowuchi sii eecha wochar, “Eeji
harapa ma.” Kwota yo hehar otii tanak, akiinan siiney, kwo eeta siiti neja.

7 Ma kwota mimaka eecha tawey, miman na hehar ta. Mima yi maba hapaga takasakech. Eena na yechi maban yechi hin na hehar ta. Kwota na hiki: yecha kwotaka eecha chegiik God riiti eechaba eechaba takiitawa boboyen chegiik yato. Kwota eeta yikadey boboy otiiney, kwo God riina woshia maji ba tanak, boy kadey boboy por kwoti nobon dasiipiikasakech?

NOTA NA PODATEBAK TA

8 Ada kawka ba hamako. Kwota na podateba inyakak siinak anadii man hehar ta. Kwoti yaka kumwoyega eecha na rukusii ta. Kwo awasen na awasen kepi otii tanak, wohipu tawa boboyen na kayek magiirechi.
9 Ma ye kwona kapasek boboyen otiiney, kwo opoche kapasek boboyen yenya awasen otiitanakech. Ma ye kwona wohegiitaney, kwo opoche awasen yenya wohegiitanakech. Yaho. Ma ye kwona eecha otii taney, kwo na awasen rukusii tawa boboyen ha ta. God riita kwona uwari, rukusii tawa boboyen haken rii eena wotar. Eena na otii ta.
10 Mashi keyir maji eecha wocho:
“Ma por rii sokwa kepi siichi kwoya hiki taken gegiyataney,
rii sapa kapasek majin heechinak,
woshepii majin heechi ba.
11 Rii sapa kapasek boboyen magiirechinyak,
kepi boboyeban napa otii ta.
Rii sapa eshar kepi ta nobon yesha hechi
eena sumowu ta.
12 Eeta Harapa rii eecha nagwa nagwa otii tawa
man ri miy eena he siitiichichu.
Rii yechi woshia tawa majin eechaba eechaba
wagatey ye bato.
Wowak, God rii kapasek otii tawa ma yenya
mar hechi ow ana pikiita.”

NOTA BOBOY KEPIN OTII TANAK NO KAPA MEEJI TAWA BOBOYEN YAKIITA

13 Kwota nobo kepiban sumowu taken gegiyaney, kapo namey mak kwona otiiniga kapasek siikiito?
14 Wowak, kwo boboy kepin otii tanak, wonyak, akar ma yekwona kapa meeji tawa boboy kiyachinyey, ii eeta kepi. Na kwoya hiki ta. Kwo opoche ma yenya akiitanakech. Opoche inyaka kisokwatanakech.
15 Kwo Kraist riiti hiban na hiki ta. Kwoti inyaka wopuk Kraist riiti hin heechi na kwoya ba hiki ta. Kraist riina na kwoti Harapa Ma na otii ta. Ma kaw ye kwona eecha wohenyey, kwo boyewak Kraist riita yak tawa nedii kowutu? Wonyey, kwota maji na sayarechi heechi ta: kwota yenya awasen maji banaka tawa.
16 Wonyak, kwota yenya baney, na eshar majik ba. Ma yechi hin na hehar ba ta. Kwoti inyaka sa kepi ta. Eecha tawak, ma ye kwoti hin kapasek baney, kwo Kraist riina sumowu tawak, yo kepiban otii tawak, eena ye kwona majin baney, wonyey, komas yecha eeta majin hiibiyaka siikiita.
17 Nota yo kepin otii tawak, God riiti inyaka no kapa meeji tawey, ii eeta kepi. Noyo kapasek boboyen otii tawak, ii ka kapa meeji tawey, ii eeta kapasek.

KRAIST RIITA HARI RII EETA NOTI KAPASEK BOBOYEN BACHI POYER

18 Kraist riita nona hachiri, rii podateba hari eeta noti kapasek boboyen eyey bachi poyer. Ma kepi rii ma kapasek yenya hachir. Kwona God riitak yeechi ye iken eena hachir. Ma ye riina sowakwori, riiti maba harek, riiti spirit wokwarek,
19 rii i poko jichar spirit yenya maji sawor.

20 Diita spirit ye mashi God riiti majin nasowoyer. Noa riita tar nediik eeka
nasowoyer. Noa jabiiren otii tarek, God rii yenya yechi inyaka dareboyeken eena
kowutar. Ma kaw jabiir wok tarek, 8 ma mima eeka tarek, yenya ukuk yesokwa
yichirek, ye kepi tar.
21 Diita uku sii nona mukuchichu: ukuyeechir boboy. Apa diita uku yeechir boboy
siikwona yesokwa yichitu. Sii kwoti maba wiigiishiyin yeetyiikasakech. Yaho. Sii
kwona kwoti inyaka wopuk apoma henyak, kwota God riiti misomak dareboyichi
riitaka eecha maji bakiita. Jisas Kraist riita hachi awasen saniyeechi sokwarek, diita
boboy eena kwona yesokwa yichitu.
22 Worek, rii hevenek i yowuri, God riiti mama yepak yicharek, apa rii eyey ejel akar
hevenek tawa harapa boboy yenya rii siitii kowutu.

4

NOTA NA KAPA MEEJI TANAK, KAPASEK BOBOY HEECHI

1 Na hiki ta Kraist riiti maba kapa meeji tari, riita hiki tarega kwo napa eechaba hiki
ta. Ma rii riiti mabak kapa meeji tawa boboyen kiya tari, rii riiti kapasek boboy otii
tawa boboyen eeta heechir.
2 Wowak, eena kwo apa komas God riiti inyakabak iibak na ta. Kwoti maba yecha
otii tawa abon inyaka otii tawa abon opoche eena sumowutanakech.
3 Mashi kwo shebo shebo biish tawa ma yecha otii tawabaga kwo eechaba otii tar.
Kwo eecha otii tarek, apa na heechi. Kwo nobo miman anemesherokotarek, kwo
wagisichichawa boboyen inyaka hiki tari, ukun eechi beyi tari, harapa aboboyen yi
atarek, harapa kapasek boboyen yesokwachi hiki tarek, ukuban atarek, otii tarek, God
riiti majin wosowoy tarek, wowak woshepii god riiti hin yesokwa tar.
4 Wowak, apa kwo yechaka eecha i eeta kapasek boboyen saka yesokwatawak. Eecha
otii tawak, ye nyegiirabochi somoye tawak, ye eena kwoti hin kapasek wohegito.
5 Wowak, komas ye yechi otii tawa boboyen mayama mukuchinyak, God riipa ha
tawa ma, tawa maka, eecha anasakiita.
6 Eena hadabas majin ha tawama yechak heechirek iri yenya sawo tar. Eyey ma
yenya anasak tawabaga yenya eechaba yechi mabak ichar nobon anasabatar. Wowak,
apa ye spiritek tawa mabaka eecha tawak, ye God riita tawabaga eechaba taken, eena
God riiti majin yenya sawo tar.

KRISTEN MA YE GOD RIITA YENYA HAR BOBOYEN HEHAR OTIITO

7 Eyey boboy hamak tawa nedii sii eeta bana bana siito. Kwo na kwoti maban kwoti
kujan na opoy sii siitii kowu ta na hehar hiki tanak, God riina na woshia majin ba ta.
8 Kwo na awasen awasen rukusiichi hehar ta. Sii eeta harapa boboy. Rukusii tawa
boboy sii nokwapa nokwapa kapasek boboyen gamu poyetu.
9 Akar man wa eemen na mukuchinyak aboboy na kiyatay. Opoche otii yuy-
atanakech.
10 God riita kwona saniga saniga kwota otii boboyen har. Hari, kwo na saniga saniga
yeechi awasen awasen kiyatayi ta.
11 Wonyak, ma por rii God riiti majin sawoken otiiney, rii sapa maji siikeneban na
hehar sawo ta. Ma por rii anadii ma yenya kiyatay yon otiiken otiiney, rii sapa God riita
har hapaga boboyek eeta siitiichiniga anadii man kiyatay ta. Eecha otiinak, eyey boboy
siin Jisas Kraist riiti hik God riiti hin eeka yesokwa takiita. Jisas Kraist rii eechaba
eechaba tawa hapaga boboyeka hisaw hadabas boboyeka eecha tawa. Eeta siiken.

KRISTEN MA KAPA MEEJI TAWA ABON KRAIST RIITAKA CHEGIIK KIYA MAJI

12 Eeji apoma, kapa meeji otii hechawa boboy sii kwotak ya tawey, kwona otii heken
yatawey, kwo opoche eecha hikitanakech kapo akar boboyek kwotak yato.

13 Yaho. Eeta boboy sii kwota Kraist riitaka kapa meeji tawa boboyen kiki kiyar.
Eena na kwona kwoya hiki ta. Wonyak, Kraist riiti hisaw hadabas tawa boboy kepi sii
geenyek ya sokwanak, kwota inyakak kwoya woy hiki takiita.
14 Kwota Kraist riiti hin sumowu tawey, anadii ma ye eena hechi kwoti hin kapasek
haba taney, ii na kwoya woy hiki ta. Eecha otii taney, iipa eecha wocho God riiti
hadabas Spirit rii kwotaka eecha tawa.
15 Ma por kwotaka tawey, mii opoche kapasek boboyen otiitanakech. Eeta boboy
siipa miita awasen kapa meejikiita. Opoche man pi sowakwotanakech. Hiyi opoche
yatanakech. Opoche kapasek boboyen otiitanakech. Opoche akar ma inyaka wopu
yesokwa hiki kapasek boboy otiitanakech.
16 Kwo Kristen hi kwotaka tawak, kwo kapa meeji tawa boboyen kiya taney, kwo
eena opoche hiibiya yatanakech. Yaho. Kwo Kraist riiti hika otii tawa yo eecha tawey,
na God riina woshiata.
17 God riita man anasak tawa nedii ya bana siito. Siitawak, God riiti ma mima yenya
mapo anasakiita. Nona mapo anasanak, God riiti hadabas majin hiki siitiichinyan
biish tawa ma yenya kapo siicha anasakiita? Riipa anasakiita.
18 God riiti mashi keyir maji eecha wocho:
"God rii nagwa nagwa yon otii tawa man
harapa yon otiiniga yesokwa yichaney,
boy yikadey kapasek boboy siipa kapo kapasek
otii tawa ma yechak yakiita?"
19 God riita eecha otiiken hiki tawey, ii ma ye eeta kapa meeji tawa boboyen kiyatney,
eeta ma yepa sapa nagwa nagwa nobok ichanak, yechi inyaka wopu sapa eyey boboy
otii tawa God riiti tapak heechi ta. Rii nona otiichiri, eeka rii wotar maji sii ya
sokwakiita.

5

SIITII KOWU TAWA MA KWO NAPA GOD RIITI SIPSIP YENYA HEHAR SIITII KOWU TA

1 Ada sipsipen siiti kowu tawa ma tawey, ada akar sipsipen siitii kowu tawa ma
kwotaka eecha tawey, yenya ada bak. Ada eeji miyik her Kraist riita kapa meeji tawa
boboyen kiyar. Komas Kraist riita hadabas boboyen geenyek mukuchinyak, eena ada
kaw yabakiita. Ada kwona wohecho:
2 Kwo God riita kwona har sipsipen ha hehar siitii kowu ta. Inyaka na kwoya hikichi
siitii kowu ta. God riita eena gegiyato. Opoche kwo yuyaniga otiitanakech. Kwo ya
moni yon otiikasakech. Ma kiyatay tawa yoban na gegiyeechi otii ta.
3 Kwo opoche harapa maga eecha siichi God riita miina har sipsip yenya dagiir
poyetanakech. Kwo nobo kepin na sipsip yenya mukuchicha.
4 Wowak, eecha otiianak, sipsipen siitii kowu tawa ma riipa yanak, eeta nedii kwopa
harapa ya kepin yanak, eechaba eechaba kepiba takiita.

NOTA NAPA MAYAMA NOTI INYAKA WOPUK HIKI TAWA BOBOYEN KAYEK DAGIIR POY

5 Eecha tawey, hadiiyey ma kwo napa siitii kowu tawa ma yechi kuruk eeka ta. Kwo
eyey kwoti inyaka wopuk hiki ye i tawa boboyen yaka kumwoy yechi kuruk eeka dagiir
poyenak awasen awasen kiyatay ta. God riiti maji eeta eecha wocho: "God riita wohipu
tawa ma yenya darema poy tawak, rii eshar tawa ma yenya rukusiito."
6 Wowak, kwota na kwoti hiki tawa boboyen mayama dagiir poy ta! God riiti tapa
kuruk na ta. Tanak, riipa riiti nediik kwona yesokwa yichikiita.
7 Riita kwona hehareto. Eena na kwoti eyey inyakapwa hiki tawa boboyen riiti howu
ha. Wonyak, riipa hehar takiita.

8 Na miy mey makachi hehar ow poy sii ta. Kwona yabu pichawa ma, Gaba, rii
chishi ye i tawak, harapa soyi asa teeji chishitawaga eecha otiito. Ma kawen cheken
eena otiito.
9 Kwo na hehar hiki siitiichichanak, napa kayek darema poy. Kwota hikitu kwoti
yaka kumwoy akar nosap i yaya ta ye i tawey, ye kapa meeji tawa boboyen kwota kiya
tawabaga eechaba kiyato.
10 God riita kwona uwa tawey, kwota Kraist riitaka tawa hadabas boboyen yabaken
eena uwato. Kwo kapa meeji tawa boboyen ameda nedii kada kiyanak, eeta rukusii
tawa God riipa kwona hehar otiichikiita. Otiichinyak, hapaga boboyen hanak, kwota
eeka hapaga sayarechi siichi siitii takiita.
11 Eyey hapaga tawa boboyen sii eeta eyey riitaka eecha tawa. Ii eeta siiken eechaba
eechaba.

AMEDA HEECHI I MAJI

12 Silvenes riiti tapak diita maji tabon keyir. Rii eeta Kristen ma mima yechi yaka
kumwoy siiken. Ada kwona kiyapochichaken gegiyato. Dii eeta God riiti rukusii tawa
boboy kepin ada eena geenyik bato. Na eeka anabeyichi ta.
13 Lotu ya tawa ma Bebilon akamak God riita hisiichi heechiri, ye kwona woshiato.
Eeji yikapwa Mak rii kwona woshiabato.
14 Kwota eyey yaka kumwoy na awasen awasen rukusii tanak, na woshiata. Kwota
Kraist riitaka tanak, kwoti inyaka sa kepi ta.

2 PITA
Pita Riita Komas Keyir Jey Maji

1 Ada Saimon Pita, Jisas Kraist riiti yo otii tawa ma riiti aposel. Noti God riita
riiti nagwa nagwa otii tawa nobok otiichirek, ma yenya harek, nota Jisas riina hiki
siitiichichawak, hadabas kepi tawaga, kwo eechaba hiki siitiichichu. Kraist rii nona
yesokwa yichir. Eena nota kwona woshiato.
2 Apa kwo God riina Harapa Jisas riina hehar hecho. Hechi tawak, God riiti rukusii
tawa boboy inyaka eshar tawa boboyen na takiikiisiiba ta.

GOD RIITA HISIIRI NOTA EETA RIITI

3 Kraist rii nona uwari, apa riiti hadabas tawa boboy sii, ri boboy kepi sii notaka
eecha tawa. Apa no riina he hechawak, riiti hapagak eyey boboyen ha tawak, no kiki
sowak, God riita tawa inyaka wopu woyek nota eecha tak.
4 God rii eecha otii tarek, rii wotar harapa maji kepin nona har. Nota diita wotar
majin yaney, no keena diita nosapek wagisika tawa ma pi ha tawa boboyen nopa
heechikiita. No heechinak, no God riiti howuk tawa boboy kepin riitaka eecha yakiita.
5 Eena kwo hiki siitiichichawey, otii kepi boboy siin na hehar iipiira chegiik heechi.
Boboy kepin otii tawa boboy siitaka hokwa sokwa tawa noboka na iipiira chegiibak
heechi.
6 Hokwa sokwa tawa nobo siitaka na iipiira chegiibak heechi ta. Eechaba eechaba yo
otii tawa boboy siitaka God riita inyaka wopu tawa boboy siitaka iipiira eecha chegiik
heechi ta.
7 God riita inyaka wopu tawa boboy siitaka yaka kumwoyega hehar tawa boboy
siitaka iipiira chegiik na heechi. Yaka kumwoyega hehar tawa boboy siitaka iukusii
tawa boboy siitaka na iipiira chegiik heechi ta.
8 Kwo diita boboyen yanak, eeta boboy ye harapa kwotaka eecha taney, kwo Harapa
Jisas Kraist riina hechawey, kwo yo kepin otiinak, wonyak, nokwapa nokwapa boboy
kepi sokwakiita.
9 Wowak, eeta ma rii diita wowa boboy biish taney, riiti miy dumu tawak, rii mey
maka hekasakech. Riita abosuchir riiti kapasek boboyen ukuk yeetii poyeri.
10 Yaka kumwoy, God riita kwona uwachi hisiir. Hisiirek, eena kwo na anabeyichi
siitii yo otii ta. Kwona uwachi hisiir boboy eena na kiikiirena neeki ta. Eecha otii taney,
kwopa saka saka sowakwokiitawak.
11 Eecha otii taney, iipa nobo tagwachinyak, kwo eechaba eechaba tak tawa kigdom
iyarenak, kwopa nokwapa nokwapa boboy kepin yakiita. Diita kigdom eeta noti
Harapa noti Jisas Kraist riiti kigdom.
12 Eena ada diita majin kwona eechaba eechaba bato. Kwo diina mashi hehar yeechi
meejiri, omutiik tawa maji kwo makebek heechiri, sa sii, apa ada kawka bato.
13 Ada eecha hikitu diita boboy sii eeta kepi. Kwoti inyakan ada yesokwato. Ada diita
mabaka diita nosapek eecha tawak, eena diita boboyen ada otiito.
14 Ada hecho ameda nedii siinak, ada eeji hak tawa maban heechikiita. Eeta majin
Harapa Jisas Kraist riita ana geenyek kwodii wor.
15 Wowak, eena ada diita majin kwona keyichikiita. Eecha otii tawey, komas ada
hanak, diita maji siin heechikasakech. Kwo komas hiki takiita.

NOTA KRAIST RIITI HADABAS BOBOYEN HER

16 Nota kwona Harapa Jisas Kraist riita diita nosapek harapa riita yak tawa majin
kwon sawo tari, no saka sobo noma sawo tarek. Yaho. Noti miyik nota riiti harapa
boboyen her!

17 Eepi God riita riina hadabas boboyen kwowuk harek, riiti hin yesokwarek, no
iibak tarek, Hisaw Hadabas Boboy tarek, uwar aya eecha wor: “Dii eeta eeji ada rukusii
tawa yikapwa. Ada riina hechawey, ada kwoya hikitu!”
18 Nota kepi kwowuk tarek, eeta hevenen heechi ya sakar aya no meejir.

19 No meejiri, nota piirapet sawo tar majin eechaba hikitu ii eeta maji siiken. Eeta
kepi kwo diita majin hehar wageteyitu. Ii eeta niyiki yichawa eemek okor tawa habaga
eecha tawa. Eecha okor okor uhadii tawaga, mapo sokwa tawa winyumay sokwa
tawaga kwoti sugu wopuk eecha sokwakiita.
20 Wowak, kwota diina na mapo makabek heechi ta: Ma por riitaba keena saniga
God riiti majin sawo geenyek kwodii wokasakech. Yaho.
21 Ma por rii saniga ma riiti inyakak God riiti majin keyikasakech. Yaho. God riita
otiichirek, Holi Spirit rii ma yenya kiyapor. Kiyaporek, ye God riiti majin sawo tar.

2

WOSHEPII PIIRAPET YECHA KAPASEK BOBOY OTII TAWA ABO

1 Mashi woshepii tawa piirapet ye Isrel ma yechaka eecha sokwar. Eecha sokwarega
yecha kwotaka eechaba sokwakiita. Ya sokwanak, ye veenyiniga woshepii tawa majin
sawokiita. Wonyak, man kapasek otiikiita. Eecha otiinak, yecha yesokwa yicha tawa
Harapa Ma riina wosowoyekiita. Wonyak, eecha otiinak yepa harapa kapasek boboyen
mayama yakiita.
2 Wowak, nokwapa ma ye yechi kapasek nobon sumowu takiita. Eecha kapasek otii
tanak, ma ye eena hechi omutiik tak nobo siikenen wosoboye takiita.
3 Diita eyey ma ye boboyen kwoya hechawa ma. Dii woshepii tawa ma ye
woshepii majin bachi kwoti yan hiyik yatakiita. Wowak, mashi nedii God riita yenya
anasakecn sayarechi kowutu. Yenya kapasek otiik tawa boboy sii eechaba kowutu. Sii
wakasakech!
4 Mashi ejel kaw ye kapasek boboyen otiiri, God riita yenya egesii heechikasakech.
Yaho. Riihi uwu tawa eemek rabochi ain pokok jichi niyiki yichar supuk heechirek,
eeka i siir. Eeka siirek, apa yecha anasak tawa nedii kowutu.
5 Mashi tar ma mima ye eechaba God riina magiichiri, God riita yenya egesii
heechikasakech. Yaho. Rii ukun otiichirek, uku ya eyey kapasek otii tar ma
gamupoyer. God rii nagwa nagwa majin sawo tar ma, Noa, riitaka 7 anadii ma mima
yechaka yeechi jabiirek yesokwar.
6 God riita Sodom, Gomora akaman pi hamachi hik tukuchirek, uw hamarek higibak
yir. Eecha otiiri, rii kapasek yo notii tawa ma yechak yak tawa boboy siiti nobon yenya
mukuchir.
7 Worek, God riita ma kepi por Lot riina awasen yar. Lot kapasek boboy otii tawa ma
yenya herek, riiti inyaka kisokwar.
8 Eeta ma kepi rii yechaka yeicharek, rii eyey nedii eeta kapasek boboyeban hechari,
meejitari, riiti inyaka harapa nomoya hiki tar.
9 Diita nona mukuchichu God riiti inyakan sumowu tawa ma yenya otii otii
hechawak, God riita yenya yesokwa yichitu. Eeta mukuchichu God riita kapasek otii
tawa ma yenya yaya neekichi heechi yenya pichiniga heechitu. Komas anasak tawa
nedii yechak yakiita.
10 Ma kaw ye yecha yechi maba sii kapasek boboyen otiichi God riiti maji
wosowoyeto. Diita woshepii tawa ma ye yamayama tawa ma wohipu tawa ma. Ye
howuk tawa boboyen majin kepin bakasakech. Yaho. Ye eena kapasek bato. Diita
kada ma yen God riita pi hakiita.

11 Eeta ejel yecha harapa hapaga tawa. Eecha tawey, ye diita woshepii majin pokii
tawa ma yenya maji ba diimakasakech. Yaho. Ejel ye Harapa riiti misomak yechi hin
wohegikasakech.
12 Diitama ye inyaka wopu hikikasakech. Ye yechi mababan sumowutu. Ye kwashika
tawa asan mak sowkawo tawaga eecha tawa. Yecha henyan biish tawa maji eena
yecha wosoboyeto. Kwashika tawa asa yenya pi sowakwo tawaga yenya eechaba pi
sowakwoba takiita.
13 Yecha kapa meeji tawa boboyen anadii man hari, yecha keena eechaba yabakiita.
Yechi kwoya hiki tawa abo diitata: Yadii nediik yecha eyey kapasek boboy yecha otiik
gegiya tawey, ye eecha otiito. Otii tawak, ye lotu ya tawa mak hiibiya yato. Yecha
ya kwotaka eecha atawey, kwona hiibiyan yayatawey, yecha yechi woshepii tawa
boboyen eena kwoya hikitu!
14 Yechi miy nobo anemesheroko tawa mimaban hechawak, yecha kapasek otiiken
otii tawa boboyeban iiban hikitu. Yecha arobaro tawa ma yenya i otiichichawak, ye
tukuman saka tawa eecha sakato. Yechi inyaka eeta akar ma yechi boboy kwoya he
inyakaban hiki tar. God riipa eeta yikadey ma yenya kapasek woy otiikiita!
15 Yecha nagwa nagwa nobok ichari i ye heechir. Heechirek, hey nobokasakech. Ye
Belam, Beo riiti yikapwa, riiti noboga i eecha bar. Barek, Belam, Beo riiti yikapwa, riiti
noboga i eecha siir. Belam riita eecha kapasek otiirek, rii mani yan yatarek, rii eena
kwoya hiki otii tar.
16 Rii eecha otii tarek, donki biish tari rii eeta maga eecha bar. Barek, Belam riiti
hikisha yesha otii tar yon eena barek, donki rii piirapet riina anachekeniga wosowur.
17 Diita yikadey ma ye uku biish tawa wokebiga eecha tawa. Ye hejagwoya apo eecha
tawa. Sowa mayaka yatawak, i ye yatawaga eecha otiito. God riita yenya harapa niyiki
yichawa eemen sayarechiri tawa.
18 Ye wohipu tawa maji bato. Ye arobaro tawa ma yechi inyakan saboyebato. Yechi
maban yecha kapasek otiiken eena sabo hebato. Diita arobaro tawa ma ye shebo shebo
biish tawa maga bana bana tawey, ye eeta nobon kapasek heechi nagwa nagwa nobo
kepik iken otii tawey, ye harapa yo otiito.
19 Ye eecha wocho: “Nota kwona nagwa nagwa nobo kepin mukuchichu.” Wowak,
diita woshepii tawa maji pokii ma ye mayama pi sowakwo tawa nobon eena sumowu
tawey, kapasek boboyen yo otii wakasa ma tawa. Wowak, ma por riin eeta boboy siita
dagiir poyeney, riipa eeta siiti yo otii wakasa ma takiita.
20 Ma kaw ye diita nosapek tawa ha tawa kapasek boboyen heechi Harapa Jisas Krais,
nona yesokwa yicha tawa ma, riina hiki siitiichichanak, ye eena diita nobon heechiney,
diita nosapek tawa kapasek boboy sii yenya okomak yaney, yepa eeta kapasek wey
siikiita. Mashi kapasek tar. Apa eechaba kapsek wey sawo.
21 Eeta kepi diita yikadey ma ye nagwa nagwa ichawa nobon saka sumowurek. Yecha
yenya har maji kepin sumowuteyega, kepi nobok icharin ye heechiri, eeta kapasek
wey.
22 Eecha otiiri, maji sii sokwar: “Eeta asa riiriita woyewa boboyen awasen ichi ya
ato.” Eechaba, “Uku yeechir poy rii awaseni cher giibiik wa char char tar.”

3

HARAPA MA RIIPA YAKIITA

1 Eeji apoma, dii komas jeyn ada kwona keyichichu. Jey upurus ada kwona ha tawey,
kwota inyaka kepi wey hiki taken eena ada diita majin keyichi hato.
2 Ada gegiyato kwota Harapa, yesokwa yichawa tawa ma, riita bar majin aposel
yecha sawo tarin na makabek heechi.

3-4 Kwota na mapo diina na hiki ta. Komas nedii yanak, ma kaw yepa kapasek sokwakiita. Sokwaniga, kapasek yaken hiki tawa inyaka iipa eeta yenya siitii kowu takiita. Yepa kwona wokwoya tanak, eecha wokiita: “Rii eecha wotar, ‘Anapa kawka yakiita.’ Wori, apa rii ya tawey, siita ha Noti wayega ye eeta har. Wowey, noti wayega ye hari, eyey boboy sii eechaba mashi nedii apa diita nedii tawa.”
5 Yecha diita majin meejinan mabiya giitar: Mashi God rii worek, neereka tawa winyumay diita nosap riita otiir. Riita eena otiirek, uku ukuyi ichaweyeka diita nosapen eecha otiitar.
6 Worek, God riita worek, uku niy eeka tar nosapek yarek, eeta kapasek wey siir.
7 Worek, apa eeta God riiti maji siitaba tawa. Tawak, diita nosapen riita egesiichi kiikiiriina neeki tawey, komas riita hin heechinak, yanak, eeta nosapen uwu hamakiita. God riita neekichi kapasek otii tawa man anasachi pi hamak tawa nedii yanak, hi uwukiita.
8 Eeji apoma, diina opoche abosuchitanakech. God riita hecho yadii podat eeta 1,000 sukwiya, 1,000 sukwiya sii eeta yakii podat.
9 Ma kaw ye eecha hikitu God riita wotar maji rii eshar eshar otiito. Yaho. Rii eecha eshar eshar otiikasakech. Rii eecha gegiyato ma kaw yecha sii siiken siinakech. Rii eecha hikitu yecha eyey sa yechi kapasek boboyen heechiken, eena God riita yenya kowutu.

KOMAS DIITA NOSAPEK, WINYUMAYEKA HAMAKIITA.

10 Harapa riiti nedii eeta hiy yatawa ma rii yatawaga eecha yakiita. Eeta nediik winyumay buwa sokwanak, eyey boboyen hik uwu hama seechikiita. Nosap eechaba eyey boboyeka eyey otii tawa boboyeka eecha uwu hama seechikiita.
11 Diita nobok eyey boboy eecha otii hama seechinak, kwo kapo namey maka eecha chishi takiita? Kwota napa kepi nobok sumowu tanek, God riita eyey otii tawa abon napa sumowu ta.
12 Eecha otii tawey, kwo napa God riiti nediin kowu tanak, kwo yon napa hapaga siichi otii tanak, eeta nedii siipa eeka ameya yakiita. Eeta nediibak neer, hik uwu hama seechinak, winyumay hik uwuniga ukuga eecha siikiita.
13 Wowak, God rii wotar majin eecha wor: riipa akar winyumayeka akar nosapeka eecha otiinak, nagwa nagwa boboy kepibak apa takiita. No eeta boboyeban kowutu.

NOTA NA HEHAR TANAK HARAPA MA RIITABAN KOWU TA

14 Eeji apoma, kwo diita nediik kowu tawey, God riiti misomak hehar tanak, yo hapaga siichi otii tanak, na hehar ta. Kwo God riitaka eecha na podat sugu wopubak ta.
15 Eeta Harapa riita nona eshar tak kowu tawey, kwota na eena hiki dii eeta kwona yesokwa yichi tawa nobo. Noti yaka kumwoy, Pol, rii eena diita majin har. God riita riina hehar hokwa sokwa tawa boboyen harek, rii eena keyir.
16 Ayo, eyey jey ri eeta maji bato. Maji kaw eeta jeyek tawey, geenyik bakasakech eena heken harapa yo otiito. Eecha tawak, ma kaw inyaka hehar hiki siitiichi makasakech ye eena hapaga siichi otii he makasakech. Ye eena riita keyir majin akar God riiti maji kawen ye eena woshepiichi kwodii wocho. Eecha otii tawak, yepa siisiiken siikiita.
17 Wowak, eeji apoma, kwo diita boboyen otii he hamar. Eena na kwota mayama siitii kowu ta. Wonyak, lon nasowoy tawa ma yepa kwona kapasek otiichi woshepiichinyak, kwopa anabeyichi siitiikiita. Sakakasakech.
18 Kwota kawka na Harapa Jisas Kraist, nona yesokwa yicha tawa ma, riiti rukusii tawa boboyek, riiti hokwa sokwa tawa nobok napa sokwa ta. Eechaba eechaba riiti hadabas hin na yesokwa ta.

1 JON
Jon Riita Mapo Keyir Jey Maji

MESIIK YATAWA MAJI MU

1 Nota kwona eechaba eechaba tak tawa maji keyichi hato. Boboy kaw bakabaka
nedii tarek na apa eechaba eechaba tawak, nota meejichi noti miyik hechi, noti tapak
neekichi, no apak hikitu eeta eechaba eechaba tak tawa heechi sokwa tawa boboy. Ii
eeta maji eeta Kraist.
2 Ii noti misomak sokwatar. Sokwa tarek, nota hechar. Hechi nota eena sawo tar.
3 Kata eechaba eechaba tak tawa boboy eeta Eepi riitaka tari, nona mukuchiri, eeta
boboy no meejichi hechi apak nota kwona wo sawoto. Boyewak? Kwotaka notaka yaka
kumwoy siikiita. Eeta omutiik nota yaka kumwoy tawey, Eepi riiti hik, riiti yikapwa,
Jisas Kraist riiti hi.
4 Boyewak keyitu? Kwoti inyaka kwoyawoy hiki tawa boboy sa takiikiisii eena
keyitu.

NONA HABA YAMAKA CHISHITU

5 Diita wochirek ir majin rii nona wor. Worek, meejichi no kwona sawoto: God eeta
yama. Niyi tawa boboy riitaka takasakech.
6 No wonyey, yaka kumwoy otii tawa abo riitaka notaka tawey, no niyik chishitaney,
no wosheipiito. No omutiik tawa nobo yikasakech.
7 Kraist rii yamak tawaga no waga eechaba chishi tawak, nowaga riitaka yaka
kumwoy sowa. Sowak, Jisas Kraist riina mek ji siitiichirek, riitii pi sakari, noti kapasek
boboyen bachi poyetu.
8 No wonyey, kapasek boboy tanan siiyega, no mayama woshepiito. Maji omutiik
notaka takasakech.
9 No noti kapasek boboyen kwodii wonyey, rii omutiik hehar otiichinyak, noti
kapasek boboyen rii bachi poyechi kapasek boboy uku yeetii poyekiita.
10 No wonyey, no kapasek boboy takasakech, no wocho, Kraist riita woshepiitawa
ma. Riiti majin notaka takasakech.

2

KRAIST RII NONA KIYATAYETAWA MA

1 Eeji nareboy, kwota kapasek yon otiinakech eena ada kwona jeyn keyitu. Ma por
rii kapasek yon otiiney, noti nekibiira tawa ma Eepi riitaka tawa. Eeta Jisas Kraist riita
yo kepi otiichichawa ma siiken.
2 Noti kapasek boboyen tawey, rii nona nekibiirachi otii kepi siitiichichu. Notaban
otiichikasakech. Nosapeka tawa eyey man rii otiichichu.
3 Nota riiti majin otii taney, nota hikitu no riina hiki siitiichichu.
4 Ma por rii eecha wonyey, “Ada riina hecho,” rii riiti majin otiinan yuyaney, rii eeta
woshepii tawa ma. Omutiik tawa boboy riitaka takasakech.
5-6 Kata ma rii riiti majin sumowuwey, rii God riin heharewey rukusiito. Dii no eecha
hikitu no riiti woka tawa. Ma por rii eecha wowey, “Ada riiti woka tawa,” rii Kraist
riita chishi tarega rii eechaba sa chishita.

MA YAKA KUMWOY HIKITAWEY YE EETA HABA YAMAKA TAWA

7 Eeji nareboy, ada kwona keyi tawa maji akar majikasakech. Dii mashi maji kwo
meeji tar. Kwo mapo Jisas riina hiki siitiichirek, na apa kwo meeji tar.

8 Wowak, ada eena kwona kawka keyi tawey, ada hikitu eeta omutiik maji siiken.
Riitaka siiken tarega, kwotaka eechaba siiken tawa. Boyewak? Niyi tawa boboy hato.
Haba siiken sii okoreeto.
9 Kata ma rii eecha wocho, “Ada yamak tawa,” rii riiti yaka kumwoy yenya yuyaney,
rii niyik siito.
10 Ma por rii riiti yaka kumwoy yenya rukusii tawey, rii yamak tawa. Tawak, boyek
riin otiichinya, saka sowakwokasakech.
11 Ma rii riiti yaka kumwoy yuyatawey, rii niyik siito. Rii niyik chishitu. Tawak, rii
ichawa eemen rii hekasakech. Eeta niyi riiti miyin dasepiitar.
12 Nareboy, kwoti kapasek boboyen Kraist riiti hik kwoyavayachir. Eena diita majin
ada kwona keyichichu.
13 Ada apoko yenya keyitu, kwo hikitu mashi na apa tar ma riin. Ada hadiiyey man
keyichichu, kwo kapasek otii tawa harapa man kwo dagiir poyer. Karakada yikapwan
ada keyichichu, kwo eeta Eepi God hikitu.
14 Ada apoko yen keyichichu. Kwo hikitu kata ma riin bakabaka nedii tar. Ada
hadiiyey ma tawak, ada kwona keyichichu. Kwo hapaga tawa. God riiti maji kwoti
woka tawak, kwo kapasek otii tawa harapa ma riin kwo dagiir poyer.

NO OPOCHE INYAKA WOPU DIITA NOSAPEK TAWA BOBOYEN HATANAKECH

15 Diita nosapen diita nosapek tawa boboyen opoche kwoya hechanakech. Ma
por rii diita nosapen kwoya hechawey, God riina rukusiichichawa boboyen riitaka
takasakech.
16 Eyey boboy diita nosapek tawey, kwoya hechawa boboy, miyi hechi kwoya
hechawa boboy, wohipii tawa boboy, eeta boboy Eepi riitikasakech. Dii eeta nosap
boboy.
17 Diita nosap boboy ye eeta ichu. Nosap kwoya hechawa boboy ye eeta ichu. Wowak,
kata ma rii God riiti inyakak hiki tawa boboyen otii tawey, rii eechaba eechaba takiita.

KRAIST RIITI OW ANAPICHAWA MA YAWA

18 Nareboy, dii eeta hamaken otii tawa nedii. Kwota meejir, Kraist riina pichawa
ma rii yato. Apa nokwapa nokwapa Kraist riina pichawa ma ye yatar. Eena nota
hikiweyitu dii eeta hamaken otii tawa nedii.
19 Yecha notaka tari sokwa heechi iri, ye notikasakech. Noti teyega owaga notaka
tawa. Worek, yecha sokwa ir. Boyewak? Eyey ma yecha hek yecha notikasakech eena
ir.
20 Wowak, Holi Ma rii kwon God riiti inyaka tawa boboy ha tar. Ha tarek, kwo siiken
hikitu.
21 Ada kwona maji keyichichu. Boyewak? Kwo omutiik maji hekasakech? Yaho. Kwo
omutiik majin hecho. Eena ada kwona keyitu kwo hikitu woshepii tawa maji, omutiik
tawa majik, eepiira sokwakasakech.
22 Woshepii tawa ma kapo nama? Kata woshepii tawa ma rii eecha wocho, “Jisas
rii Kraistakasakech. God riiti keyibo tawa makasakech.” Diita ma eeta Kraist riina
pichawa ma. Kata ma rii Eepi Yikapwaka piiriina wosowoyeto.
23 Ma por rii Yikapwan wosowoyewey, riita Eepi riina eechaba wosowoyeto. Ma por
rii yikapwan kwodii wochawey, rii eeta Eepin hikitu.

HOLI SPIRIT NONA MAJI HEHAR SAWOTO

24 Eeta sawo tar majin mapo kwota meeji tarek, apa sa kwotaka ta. Mashi sawotar
maji eeta kwotaka siiney, kwo Yikapwa, Eepi piiriiti woka tawa.
25 Na hiki ta. Dii rii nona wo tar, no eechaba eechaba takiita.
26-27 Ada kwona kapasek boboyen sabwi otii tawa ma yenya ada kwona keyitu.
Wowak, ada hikitu, riiti Spirit kwona harek, kwoti woka tawak, eeta kiki sowa. Ma por
rii kwona maji pokiik saka dopo tawak. Riiti Spirit eyey boboyen kwona maji pokiitu.

Eeta omutiik. Eeta woshepiikasakech. Eeta kwona maji pokii tarega, kwo eechaba riitaka na sii.
28 Apa, nareboy, riiti woka eeka na sii. Eeka an siinak, riita yanak, nota keena anabeychi siitiikiita. Riita yanak, siitii tanak nota akk jiki yeke yakasakech.
29 Kraist rii otii kepi siir ma. Kwo riina hikitu. Riina hiki tawey kwota eechaba hiki ta: eyey ma ye kepi boboy otii tawey, ii God riita yenya yimowur.

3

APA NO GOD RIITI YIKAPWA TAWA

1 Na hecha. God rii nona siiken rukusii tarek, rii eena nona riiti yikapwa habato. Haba tawak, no eechaba tawa. Boyewak diita nosap ma ye noti inyakan hikikasakech? Ye Kraist riiti nobon saka hikirek, eena noti nobon hikikasakech.
2 Nawi, apa no God riiti yikapwa tawa. Diita boboy koma kenyek tawa apa no hekasakech. Wowak, no hikitu Kraist riita yanak, riita tawaga, nota eechaba takiita. Riita tawey, nota riina he siitiichikiita.
3 Eyey ma ye riina kwou tawey, ye mayama otii yeetiito. Riita otii yeetii tawaga, no eechaba otii yeetii takiita.
4 Eyey ma ye kapasek tawa boboy otii tawey, ri kapasek boboy diitta: riiti lon wosowoyer. Lon nasowoye tawa boboy sii eeta kapasekeka otii tawa boboy.
5 Kwo hikitu Kraist rii kapasek boboyen bachi poyeken yar. Kapasekeka tawa boboy, kapasek otii tawa boboy riitaka takasakech.
6 Ma por rii riiti woka tawey, rii kapasek tawa nobon rii ikasakech. Kata ma rii kapasek nobon ichawey, rii riina hekasakech, hikikasakech.
7 Nareboy, opoche ma ye kwona kapasek nobo sabwi batanakech. Ma rii kepi boboy otii tawey, rii eeta yo kepin otii tawa ma. Kraist riita yo kepin otii tawa ma tawaga, diita ma ye eechaba tawa.
8 Ma por rii kapasek tawa nobok ichawey, rii eeta Gaba riiti. Gaba rii bakabaka nedii na apa kapasek boboyen eena otii tar. Boyewak God riiti Yikapwa rii yar? Gaba riiti yon higa eejipak eena yar.
9 Ma riin God riita yimowurek, kapasekeka tawa nobon rii saka ichawak. Boyewak? God riiti tawak tawa boboy kata ma riitaka tawa. God riita riina yimowurek, kiki siirek eena kapasekeka tawa boboy rii saka otii tawak.
10 Kata ma rii yo kepin otiinan siiney, ma rii riiti yaka kumwoy rukusiinan siiney, rii God riitikasakech. Diita boboy God riiti yikapwaga hechawa Gaba riiti yikapwaga hecho.

YAKA KUMWOYEN INYAKA WOPU KEPI HIKITAWA MAJI MU

11 Diita maji kwo mashi na apa meejir: awasen awasen na rukusii ta.
12 Ken rii otii tarega, kwo opoche eechaba otii tanakech. Rii Gaba riiti yikapwa tarek, rii riiti kumwoyen sowakwor. Boyewak riiriiti kumwoy sowakwor? Ken riita otii tar boboy kapasek sii tarek, riiti kumwoy otii tar boboy eeta kepi sii tar eena rii sowakwor.
13 Yaka kumwoy, nosap ma ye kwona yuya tawey, ii opoche harapa hikitanakech.
14 Nota yaka kumwoy yenya rukusii tawey, no hikitu ha tawa eem no heechi eechaba eechaba tak tawa eemek no eeka sowa. Ma rukusiinan siiney, rii keena hato.
15 Ma por rii riiti yaka kumwoy yuya taney, rii kapo riin sowakwokiita. Kwo hkitu eechaba eechaba tak tawa boboyen sowakwo tawa ma riiti wok takasakech.
16 Kraist riita nona hachir. Hachirek, no hechi rukusii tawa boboyen eena no hikitu. Worek, notana eechaba otii yaka kumwoy yenya hachi.
17 Ma por rii diita nosap boboyen riitaka tawey, riiti yaka kumwoy boboy biish taney, rii hechi rii kayan meyiney, sugu wopu kayan meejiney, no eecha hikitu God riiti rukusii tawa boboy riitaka takasakech. Yaho.

18 Nareboy na meeji, nota kujabak rukusii takasakech. Yaho. Omutiik tawa nobo
siikenen na rukusii ta.

INYAKA WOPU HIKISIITIICHICHAWA MA RII GOD RIINA AKIITO

19-20 Rukusii taney, no hikitu no eeta God riiti omutiik tawa yikapwa. Rukusii taney,
kapasek boboy eeta noti sugu wopu dagiir poy heechiney, God riita nona henyak, no
mayama wochanak, wonyak no anabeyikiita. God riita harapa, noti mesiik karakada.
Eyey boboyen rii hecho.
21 Nawi, noti mesiik nona dagiir poyenen siiney, God riiti misoman no anabeyitu.
22 Anabeyi tawak, no riina wohechanak, rii ha takiita. Boyewak no riiti majin
mayishichu. Mayishichiniga no yo otii tawa, rii kwoya hikitu.
23 Dii riiti lo: Jisas Kraist, God riiti Yikapwa riiti hin na hiki siitiichi awasen awasen
na rukusii ta. Rii eecha wor na otii ta.
24 Eyey ma ye riiti lon mayishichaney, ye riiti wok tawa. Rii yechi wok tawa. Eeta
Spiriten rii nona har. Harek, no eena hikitu rii noti wok tawa.

4

GOD RIITI SPIRITEKA KAPASEK SPIRITEKA MAJI MU

1 Nawi, eyey spiriten hiki siitiichikasakech. Eyey na otii otii he. Ye kapo God riiti ye
kapo akar hi. Nokwapa nokwapa woshepii tawa piirapet ma diita nosapen chishi ye i
tar.
2 God riiti Spiriten hehar hek tawa nobo diitata: kata spirit rii wochawey, “Jisas
Kraist riita ya omuk siir,” eeta spirit riita God riitaka sayachi yar.
3 Eyey spirit rii Jisas riiti hin kwodii wonyan siiney, ye eecha wocho, Kraist riita omuk
yakasakech ii God riitikasakech. Dii eeta Kraist riina pichawa spirit. Kwo meejir ii eeta
yato. Apak, diita nosapek ya tawa.
4 Nareboy, kwo God riiti. Kwo Kraist riina pichawa spiriten kwo dagiir poyer. Kata
spirit rii kwoti wok tawey, rii eeta harapa. Rii diita nosapek tawey, rii eeta karakada.
5 Yecha diita nosapek tawa ma. Tawak, ye ba tanak, ye diita nosap tawa boboyen
bato. Ba tawak diita nosap ma ye yechin meejito.
6 Nota God riiti. Kata ma ye God riina hiki taney, ye noti majin meejito. Kana nota
hikitu omutiik tawa spirit, woshepii tawa spirit.

RUKUSIITAWA BOBOY GOD RIITA MU TAWA

7 Nawi, no na awasen awasen rukusii ta. Rukusii tawa boboy eeta God riitak sayachi
yato. Ma por rii rukusii tawey, God riina yimowur. Yimowurek, rii God riina hecho.
8 Ma por rii rukusiinan siiwey, God riina hekasakech. God eeta rukusii tawa boboy.
9 Diita nobon God riita riiti rukusii tawa boboyen nona mukuchir: God riita riiti
yikapwa podareban diita nosapek heechirek yar. Eeta nona mukuchir. Nota keena
riitaka siik eena rii Kraist riina heechirek yar.
10 Nota God riina rukusii tawey, diita nona rukusii tawa boboyen mukuchikasakech.
Rukusii tawa boboy diitata: God rii nona rukusii tarek, riita riiti yikapwa podareban
diita nosapek heechirek yar. Yarek, riita noti kapasek boboyen bachi poyer. Noti
kapasek boboyen bachi poyeken eena heechirek yar. Dii eeta rukusii tawa boboy.
11 Nawi, God riita eecha nona rukusii tari, nota awasen awasen eechaba na rukusii
ta.
12 Ma porrii God riina miyik hekasakech. Nota awasen awasen rukusii taney, God rii
eeta notaka yichu. Riiti rukusii tawa boboy eeta nota kepi sii hamato.
13 Rii riiti Spirit nona harek, kana nota hikitu nota riitaka yichuwak, riita notaka
yichu.
14 Wowak, nota hechari, apa nota tayechi heema pakato. Eeta Eepi rii riiti Yikapwan
diita nosapek heechirek yarek, diita nosap man yesokwa yichitu.

15 Kata ma rii eecha kwodii wocho Jisas eeta God riiti Yikapwa, God riita riiti wok
tawa. Rii God riiti wok tawa.
16 Wowak, nota hiki siitiichichu God riita nona rukusii tawa boboyen.
God eeta rukusii tawa boboy. Kata ma rii rukusii tawa boboyeka tawa, rii God riiti
wok tawa. God riita riiti wok tawa.
17 Wok tawak, rukusii tawa boboy eeta notaka kepi sii hamato. Hama tawak, anasak
tawa nedii yanak, nota keena ana beyichi siitiikiita. Wowak, no hikitu nota diita
nosapeka tawey, Kraist riita riiti yon notaka otiito. Otii tawak, eena no rukusiito. Eena
no anabeyito.
18 Ma rii rukusii tawey, rii akiikasakech. Rukusii tawa boboy eeta sokwa harapa
siinak, akii tawa boboyen rabokiita. Boyewak ma akiito? Rii kapasek boboy otiichi,
rii kapasek boboyeka tawak, anasak tawa nedii hiki tawak eena akiito. Ma por rii
akiitawey, hehar rukusii hama tawa boboy riitaka harapa siikasakech.
19 Riita mapo nona rukusii tar. Rukusii tarek, eena nota rukusiito.
20 Ma por rii eecha woney, “Ada God riina rukusiito,” rii yaka kumwoy rii hechiniga
rukusiinan siiney, rii God riina saka hewak, yecha boyega God riina rukusiito?
21 Diita maji rii nona har: ma rii God riina rukusii tawey, rii riiti yaka kumwoy
eechaba na rukusii ta.

5

HIKISIITIICHICHAWA MA RII DIITA NOSAPEK TAWA BOBOYEN DAGIIR POYETU

1 Eyey ma ye eecha hiki siitiichichawey, Jisas eeta yaken tar ma, rii eeta God riiti
yikapwa. Ma ye apokwon rukusii tawey, yecha yikapwan eechaba rukusiito.
2 Nota God riina rukusii tawak, riiti majin nota mayishichu.
3 Dii eeta God riiti rukusii tawa boboy: no eeta riiti maji maun mayishichu.
Mayishichawak, riiti maji mun nomayakasakech.
4 Eyey man ye God riitaka yimowuchi rii diita nosap tawa boboyen dagiir poyekiita.
Kapo shecha tawa boboyek nota diita nosap boboyen dagiir poyekiita. Nota Jisas riina
hiki siitiichichawey; nota dagiir poyekiita.
5 Kapo nama diita nosap boboyen dagiir poyekiita? Kata ma rii hiki siitiichichawey,
Jisas rii eeta God riiti yikapwa. Rii eeta dagiir poyekiita.

GOD RII GEENYEK SAWOTO RIITI YIKAPWA RIITI MAJIN

6 Jisas Kraist rii eeta yar ma. Riita ukuka pika yar. Ukubak saka yarek. Ukuka pika
eepiira rii yar. Eeta uku yeetii tar nediik Kraist riita God riiti majin yesokwa sawo
tarek, Spiriti riita riitak sakachi mayenya wor. Worek, komas eeta Kraist riita hak otii
tar nediik Spirit riita kawka yaniga ma yenya wor. Eeta Spirit rii omutiik boboy siiken.
Tawak, rii diita boboyen nona tayechi heema pakato.
7-8 Piiriichar tayechi heema paka tawa boboy tawa: ye Spirit, uku, pi. Tawak, ye
saniga saniga maji bakasakech. Yaho. Yecha awasen awasen kiyapoto.
9 Nota ma yecha tayechi heema paka tawa boboy yato. God riita tayechi heema paka
tawey, eeta harapa. Ii diitata: ri riiti Yikapwan tayechi heema pakato.
10 Ma rii God riiti Yikapwan hiki siitiichiney, diita tayechi heema paka tawa boboy
eeta riiti wok tawa. Rii God riiti majin hiki siitiichinyan siiney, rii eecha wocho, “God
eeta woshepii tawa God.” Rii God riita riiti Yikapwan tayechi heema paka tawa majin
saka hkirek. Eena rii eecha wor, “God rii woshepiito.”
11 Wowak, tayechi heema paka tawa boboy diitata: God riita nona eechaba eechaba
taktawa boboyen har. Harek, no apa eechaba eechaba tak tawak, no riiti nobok ichu.
12 Ma rii God riiti Yikapwa riiti wok taney, eechaba eechaba takiita. Ma rii God riiti
Yikapwa riiti wok tanan siiney, riipa eechaba eechaba takiisakech.

NOPA KEENA HIKISIITIICHIKIITA, NOTI MESIIKEECHABA EECHABA TAKIITA

13 Boyewak ada kwona keyitu? Kwo hikikenkwo eechaba eechaba takiita, eena keyitu. Kwo God riiti Yikapwa riiti hin hiki siitiichichawak, eena ada keyitu.
14 Nota God riina riiti inyakaktawa boboyen wohenyey, no hikiweyitu rii meejikiita. eena nota God riitak bana bana tawak, no anabeyitu.
15 Nota riina wohechawak, rii mejjito. Diita boboy omutiik no yiki tari, no eecha hikitu riina wohechawa boboyen rii nona hato.
16-17 Eyey kapasek otii tawa boboy eeta kapasek boboy. Wowak, kapasek boboy kaw tawey, ma rii eena otiiney, ha tawa nobo rii ikasakech. Ma rii diita kapasek boobyen otiiney, akar ma rii riina henyey, riipa riina God riina sa maji bachi ta. Bachichanak, kapasek otii tawa ma riipa saka hakiitawak. Ada kwona hikichi wocho diita kapasek boboy ma saka keena hakiitawak. Kapasek otii tawa boboy tawey, ma rii otiiney, riipa ha tawa nobok ikiita. Ada kwona wokasakech diita kapasek boboyen kwota na God riina maji ba ta.
18 No hikitu God riiti yikapwa yecha kapasek nobok saka ichawak. God riiti yikapwa riita yenya hehareto. Hehar tawak, kapasek otii tawa Gaba riita yenya neekichi kapasek otiikasakech.
19 No hikitu nota God riiti. No hikitu diita nosap ma miman kapasek Gaba riita neeki yesokwato.
20 No hikitu God riiti Yikapwa rii yar. Yarek, rii nona hiki boboyen har. Harek, no omutiik God riina hikitu. Hiki tawak, no omutiik God riiti inyaka wok tawa. Nota ri Yikapwa, Jisas Kraist, riiti wok tawa. Diita God eeta omutiik. Diita boboy eeta eechaba eechaba taktawa boboy.
21 Nareboy, woshepiitawa nobon na heech.

2 JON
Jon Riita Komas Keyir Jey Maji

1 Ada Kristen lotuya tawa man apokosaba siitii kowu tawa ma. Kwota mima God
riita hisiiri, diita jey ada keyichiniga mima yikapwaka eecha hato. Omutiik nobok ada
kwona rukusiito. Wowak, adabakasakech. Eyey ma mima ye omutiik nobobak tawak,
ye kwona rukusiibato.
2 Eiita omutiik nobo sii notaka eecha tawak, eechaba eechaba tawak, eena no
rukusiito.
3 Eepi God, riiti Yikapwa, Jisas Kraist, piiriita nona rukusii tanak, nona inyakapwa
hiki tanak, nota inyaka sa kwoya hiki ta. Omutiik nobok, rukiisii tawa nobok riipa
otiichi takiita.

NOTA NA RUKUSII TAWA NOBOK SUMOWU TA

4 Ada meejito kwi yikapwa kaw ye omutiik nobon Eepi riita worega eechaba
sumowutu. Eena ada kwoya hikitu.
5 Nareboy mima siiken, ada ninya wocho: Nota eyey na awasen awasen rukusii ta.
Dii akar lo majin ada keyikasakech. Yaho. Mashi mashi nediik diita lo majin yar.
6 Diita rukusii tawa majin ada ba tawey, sii eecha wocho: Nota na God riiti lo majiban
sumowu ta. Diita lo majin kwo mashi mashi nediik meejiri, sii eecha wocho: Kwota
na rukusii tawa nobok sumowu ta.

NOTA NA KRAIST MA MAJIN HEHAR KIIKIIRENA NEEKI TA

7 Nokwapa nokwapa ma ye nona woshepiiken otii tawey, ye diita nosapek chishi ye
itu. Ye eecha wocho: “Jisas Kraist rii sokwa mak siikasakech.” Ma rii eecha wochawey,
rii eeta woshepiibak tawa ma. Rii Kraist riina yabu pichawa ma.
8 Wowak, kwota na opoy sii ta. Iipa kwo otiir yon boboy sakapa yakiitawak. Eeta
kepi ya kepin yanaka tawa.
9 Ma por rii Kraist riiti majik tana siiney, heechi anadii majik inyey, eeta yikadey man
God riipa saka riitaka eecha takiitawak. Ma por rii Kraist riiti majin hehar kiikiirena
neeki taney, Eepi God rii Yikapwa riitaka piiriipa eeta yikadey ma riitaka takiita.
10 Maji pokiitawa ma por rii ya diita majin sawonan siiney, opoche woshi atanakech.
Opoche miiti akak wo ye ichanakech.
11 Ma por rii eeta yikadey man woshia ye ichawey, rii riiti kapasek yon kiyatayebaken
eena otiito.

MAJI KAW

12 Ada nokwapa majin kwona keyichiken hikitu. Wowey, ada diita majin jeyik
keyikasakech. Ada kapo kwona i henyak, nota kapo awasen awasen ba tanak, nota
kwoya woy hiki takiita.
13 Kwoti mowey siiti yikapwa sii kwona woshiato.

3 JON
Jon Riita Akar Komas Keyir Jey Maji

1 Ada Kristen lotu yatawa man apokosaba siitii kowu tawa ma. Tawak, ada diita jey
Gaias, eeji kumwoy siiken, miina hato. Omutiik tawa nobo kepik ada miina rukusiito.
2 Eeji nareboy ada miina God riina wohechichu. Eyey boboyen miita otii tawey, eeta
kepi sokwato. Miiti maba omu na kepi ba ta, eena ada God riina maji bachichu. An
hecho mi spirit sii eeta kepi wey tawa.
3 Kristen yaka kumwoy kaw ye miina heechi ya ana sawor: Mii omutiik nobo kepin
sumowutu. Mii eechaba eechaba sumowu tari, apa eechaba sumowutu. Ada meejiri,
an kwoya hikir.
4 Ada meeji tawey, eeji yikapwa yecha eeta nobo kepin sumowu tawey, ada kwoya
hikitu. Akar kwoya hiki tawa boboy sii diita kwoya hiki tawa boboyen sii dagiir
poyekasakech. Yaho.

GAIAS RIITA YO KEPIN OTII TAR

5 Eeji nareboy siiken, mii yo siikenen otii tawak, miiti yaka kumwoyen hehareto. Ye
somoye tawa ma yen kiyatayebato.
6 Ye miina wor: Miita diika tawa Kristen ma yenya ya yopo yicha taweyn rukusiito.
Eeta miita na hehar kiyatayechichanak, yecha iken otii tawa nobok sa icha. Eecha
otiiney, God riita eeta kwoya hecho.
7 Yecha yechi akaman heechi i Kraist riiti yon otii tarek, ye biish shebo shebo tawa
ma yechi yan yakasakech.
8 Wowak, nota Kristen ma eeta yikadey man sa kiyatay ta. Eecha otiiney, eeta nota
yon kikibak yo siiken otii takiita.

DAIOTREPIS RII YO KAPASEKEN OTIIR

9 Ada Kristen yopo yichawa majin jey har. Hari, Daiotrepis rii eeta harapa siiken
gegiyatar. Gegiya tarek, rii eeji majin meejikasakech.
10 Ada kwotak yaney, anapa diita kapasek otiitar majin kwona hehar sawo
mukuchikiita. Rii nokwapa nokwapa nona kapasek wosowoy tawa majin batar.
Rii eetaban otiikasakech. Yaho. Rii Kristen yaka kumwoyen riiti akak yaya hehar
otiikasakech. Eeta ma ye yechi aka wo ye ik otii tawey, rii lotu ya tawa nobo dasiipeto.
Ye lotu akak tawey, rii kikir poyeto.

DEMITRIAS RII BOBOY KEPIN OTII TAR

11 Eeji nareboy kepi, kwo na boboy kepiban na sumowu ta. Kapasek boboyen opoche
sumowutanakech. Eeta ma rii boboy kepiban otii taney, rii eeta God riiti ma. Ma rii
kapasek boboyen otii taney, rii God riina hekasakech.
12 Eyey ma rii Demitrias riiti hiban yesokwato. God riiti maji sii eechaba riiti hin
yesokwabato. Ada eechaba riiti hiban yesokwato. Kwo hecho eeji maji eeta maji siiken.

MAJI KAW

13 Ada nokwapa majin kwona keyichiken hikitu. Wowey, ada eeta majin jeyik
keyinan yuyato.
14 Ameya ada kwona i henyak, nota majin kikibak ba taken.
15 Kwi sugu sopu sa eshar ta. Nareboy ye kwona woshiato. Kwo napa eeji
woshiatawa majin anadii nareboy yen hapwoy paka ta.

JUT
Jut Riita Keyir Jey Maji

1 Ada eeta Jut, Jisas Kraist riiti yon otii tawa ma, Jems riiti kimwoy. Ada diita jeyen
ha tawey, God riita hisiir ma mima kwona hato. Apoko God riita kwona rukusii tawak,
kwo Jisas Kraist riiti kuruk tawak, riita hehareto.
2 God riiti rukusii tawa boboy hehar tawa boboy eshar wok woy tawa boboyen sa
kwotak takiikiisiichi ta.

WOSHEPII MAJI POKII TAWA MA

3 Eeji apoma, ada kwona hehar noti nona yesokwa yicha tawa boboyen keyichi har,
ada eecha hikir kapo adakwona keyik kwo na noti hiki siitiichichawa boboyen na
anabeyichi siitii maji sawo ta. Diita oboyen God riita riiti ma mima yenya har.
4 Kapasek ma kaw ye veenyichi notok yar. Yarek, ye God riita rukusii tawa majin
ameda dariiboyechi woshepii batar. Eecha otii tawak, ye noti harapa Siitii Kowu Tawa
Ma, Jisas Kraist, noti Harapa, riina wosowoyechi yechi kapasek nobon nagwa nagwa
noboga taken otii hechar. Mashi hey nedii God riiti maji eecha wor: eeta yikadey ma
ye anasak tawa nediik eeka kapasek siikiita.
5 Kwo diita maji mashi meejirek, wowak ada kwona kwoti inyakan kawka tag-
wachikiita. Mashi God riita Isrel ma mima yenya Isip nosapek tarin yeechi ye i ichawa
nobo kepin mukuchir. Komas rii ma mima ye riina hiki siitiichinyan siiri, yenya pi
sowakwo hamar.
6 Mashi ejel kaw ye eechaba yechi yo kepibak takasakech. Ye yechi akaman heechi
irek, God riita yenya ain pokok jichi niyiki yichawa eemek heechir. Heechirek, God
riiti harapa anasak tawa nedii kowu takiita.
7 Kwo Sodom, Gomora akaman opoche abosuchetanakech. Yecha akama bana
bana tawa ma yechaka ejel yecha otiirebaga eechaba otiir. Eecha otiirek, ye nobo
anamesheroko tarek, ma mima ye awasen awasen kapasek wey otii tarek, ye hi uwu
tawa eemek tawak vi suwu harapa kapa meejito. Yecha eecha tawey, ii eeta ow
rabochichu.
8 Diita yikadey ma ye eechaba tawak, ye sukwiya tawak, eecha otii tawey, ye mayama
yechi maban kapasek boboy otiito. Ii ye God riiti hapaga boboyen wosowoyetu. Howuk
tawa boboy kepin ye wokwoya nasowoyeto.
9 Mashi mapo tar ejel Maikel rii Gaba riitaka maji owuk anapirek, Moses riiti maban
eena bar: Namapa yeechi ye ikiita? Worek, Maikel rii eena nasowoyechi Gaba riina
wosoboyekasakech. Worek, rii eecha hikichi wor: “Harapa Ma riita keena miina ow
otii maji bakiita.”
10 Wowak, diita ma ye boboyen maji kapasek ba tawey, siiti mun ye hekasakech.
Eyey yechi otii tawa abon ye hechawey, kwashika tawa asa otii tawaga hehar hikichi
otiikasakech. Eecha otii tawa abo siita mayama yenya otiiniga kapasek wey siito.
11 Yecha sa opoy sii ta. Ye Ken riita ir nobobak sumowu tar. Ye ya maniban hiki
tar. Eecha otii tarek, ye woshepii tawa nobok ir. Belam otii tawa aboga eecha otii tar.
Yecha God riina wosowoyerek, mashi Kora riita otiirebaga ye eechaba otiir. Worek,
eecha otiirek, eeta yikadey boboyen yecha eeta sii siiken siir.
12 Kwota eechaba eechaba yopowuchichi yichawak, aboboyen yaka kumwoy
yechaka eecha atawey, eeta ma ye kapasek wey otii tawak, ye yopo wuchi yichawa
nediik keha tawa boboyeka eecha tawa. Ii yechaba mayama hehareto. Eecha otii
tawey, neerek wayi vaken otii tawak, sowak yeechi ye ichawaga eecha ye ichu. ye

siik wanan biish tawa mega eecha tawa. Ii eeta me reekasii tawak, hon tawaga eecha tawa.
13 Yecha eecha otii tawey, somakwotii tawa pa uku boro sokwa tawak, eeta uku sogweya chicha waga eecha tawa. Ye eecha tawa winyumay neerek i ye ya tawaga eecha tawa. God riita sayarechir eem harapa niyiki mayaka yichawa eemek yecha eeka ikiita.

KOMAS YEPA KAPASEK KAPA MEEJI TAWA BOBOYEN YAKIITA

14 Inok rii 7 ma Adam yechi magiirek sokwar. Rii piirapet tarek, rii yenya eecha bar: “Na he! Eeta Harapa rii riiti nokwapa nokwapa tawsen ejel yechaka eecha yakiita.
15 Rii eyey man anasaken eenapa yakiita. Eeta ma ye kapasek otii tawa boboy eecha otii tawey, ye God riiti nobo ikasakech. Ye yo kapaseken otii tawak, God riina maji kapaseken batawak, kapasek wey siito. Eena God riita yenya kapasek wey otiikiita.”
16 Eeta ma ye maji magiir yepan batawa ma. Ye eeta kapasek majin yesokwachi batawa ma. Ye eeta yechi mabak otiiken gegiya tawa boboyen eena sumowutu. Ye eeta harapa uwa biisiiba tawa ma. Ye eeta woshepii maji pokiitawa ma. Boboy yaken eena otiito.

KWOTA NA HIKI SIITIICHICHAWA BOBOYEN KIIKIIRIINA NEEKI TA

17 Eeji apoma kwo na hiki ta. Harapa Jisas Kraist riiti aposel yecha kwona sawor majiban na hiki ta.
18 Ye kwona eecha wor: “Komas hamak tawa nedii yanak, ma kaw ye yaniga ye wosoboy hegachi yechi mabak tawa noboban ye eena sumowukiita.”
19 Diita ma ye yopo wuchi yichawa boboyen eena nediik riikiirakii tawa ma. Ye Spirit nobon sumowukasakech. Yechi maba siita yenya siitii kowutu.
20 Eeji apoma siiken kwo na hiki siitiichichawa kepi nobok kwona mayama eeka hapaga eecha otii ta. Kwota na eechaba eechaba Holi Spirit hapaga boboyen maji wohecha.
21 God riita rukusii tawa boboyen na kiiriina neeki ta. Harapa Jisas Kraist rii kwona rukusii tawak, kwota na riina kowu tanak, riipa ya kwona eechaba eechaba tawa boboyen hakiita.
22 Kwo na upurus hikichi abosuchi tawa man na rukusiichi kiyapo ta.
23 Yecha hiki taweyn, kwota na hik tatii ya. Na akii tanak, akar ma yenya hehar rukusii ta. Yecha kapasek wogishichichar hiki tawa boboy eecha otii tarek, yechi riki wagishicar. Eena na opoy sii hehar ta.

GOD RIINA WOSHIA TAWA MAJI

24 God riiti hin na yesokwa ta. God riita keena kikisii tawak, miina neekiney, mii sakachi kapasek otiikasakech. Rii kikisowa riipa miina yeechi ye i miina otiinga miipa kepiwey siikiita. Boy kapasek boboy sii miitak yakasakech. Mii riiti hadabas boboyek siinak, mii kwoya hikitakiita.
25 Riitaba nona yesokwa yichi tawa God. Eeta God rii nona Harapa Jisas Kraist riiti nobok yeechi yesokwa yichir. Nota na riiti hin yesokwa ta. Hadabas boboy sii sa riitaka eecha ta. Rii sa aka tabo yima ta. Harapa hapaga tawa boboy sii sa riitaka eecha ta. Eyey boboyen siitii kowu tawa boboy sii sa riitaka eecha ta. Mashi, na apa, na komas sa eechaba ta. God riiti hin na yesokwa ta. Eeta omutiik.

REVELESEN
Jon Riita Komas Sokwana Keyir Jey Maji

1 Eeta boboyen Jisas Kraist riita geenyek mukuchirin, eena diita jeyek keyir. Diita
boboyen God riita Kraist riina har. Sokwaken otii tawa boboyen God riiti wakasa ma
yenya mukuchiken eena har. Eena Kraist rii riiti ejel poren heechirek, wakasa ma por
Jon riitak ir. Eeta nobok eeka maji geenyek kwodii wor.
2 Eyey boboyen Jon riita herin eena riita sawo tar. God riita Jisas Kraist riitaka piiriiti
omutiik maji siikenen geenyek kwodii wori, Jon riita sawo tar.
3 Eeta ma rii diita keyir jeyen kenyi taney, riipa kwoya woy hiki takiita. Diita sokwak
tawa boboy keyiri, ma ye eena wagateyeney, eena sumowu taney, yepa kwoya woy
hiki takiita. Ya nedii bana bana tanak, diita boboy yepa ya sokwakiita.

LOTU YA TAR MA YENYA JON RIITA WOSHIA TAR

4 Ada Jon. Ada 7 lotu ya tawa ma taweyn, 7 akama eeka Esia nosapek taweyen eena
ada jey keyichi hato. God rii tawa. Mashi rii tabatar. Komas rii yabakiita. God riita
kwotaka eecha tanak, kwo napa eshar ta. 7 spirit God riiti tiikiirek riiti misoma yepak
tawey, yecha kwotaka eecha tanak, kwo napa eshar ta. God riiti rukusii tawa boboy
eeta sa kwotaka eecha ta.
5 Jisas Kraist rii nagwa nagwa maji kwodii wochar ma, rii mapo tiiremok awasen ya
sokwar ma siiken, rii diita eyey nosapek aka tabo yichawa man siitii kowu tawa ma,
rii eechaba kwotaka tanak, kwo napa eshar ta.
Rii nona rukusiichiniga rii hari, riiti pi noti kapasek boboy eena kwoyava yeechir.
6 Rii kwoyava yeechiri, rii nona otiichirek, no opelen otiitawa maga eecha siir. Nona
otiiniga poda mabak siir. Eecha otiichirek, no Kraist riiti Apoko, God, riiti yo otii
wakasa maga eecha tawa. Eena hapaga tawa boboy, hadabas boboy kepi, Jisas Kraist
riitaka eechaba eechaba takiita. Eeta omutiik.
7 Na he! Rii hejagwaya apok yakiita. Yanak, eyey ma ye miyik riina hekiita. Riina
pir ma ye riina hebakiita. Wonyak, eyey akama ma ye harapa keya takiita. Eeta boboy
sii eetapa yakiita. Eeta omutiik.
8 Harapa Hapaga Tawa God rii eecha wor, “Adaba mapo ma tawak, adaba komas ma
tawa.” Rii tawa. Rii mashi tar. Komas rii yabakiita.

JON RII KRAIST RIINA HER

9 Ada eeta Jon. Ada kwoti yaka. Ada Jisas riitaka tawey, ada eeta kwotaka tawa.
Tawak, ada kapa kwotaka eecha meejito. Ada God riiti kigdomek nota eecha kiki tawa.
Ada kwotabaka eecha tawa. Tawak, ada God riiti maji hehar sawo tarek, omutiik maji
siikenen Jisas riita kwodii wocharin eena ada sawotarek, ye eena ana Patmos nedii
kwowuk ye i eeka heechir.
10 Harapa riiti nedii Spirit rii adaka ya gamurek, aya pochi eeji magiirek uwar. Uwari,
mupugun piitanaga eecha meejir.
11 Meejiri, aya eecha wor: “Eyey boboyen miita hechaweyen ii napa jeyek keyichi
7 lotu ya tawa akamak heechinak sa i. Epesas, Smena, Pegamam, Taiataira, Sadis,
Piladelpia, Leodisia eeka yenya na heechinak sa i.”
12 Worek, ana uwar ayan an heken diireboyer. Diireboyechi ada 7 gol haban her.
13 Heri, ma por rii eeta haba nediik siitii tari, eeta ma yikapwaga eecha her. Rii gworo
siivatabi ruwu tari, yatiik ye i hako tar. Gol kaw hoguruka kuruk giirii tar.
14 Ri masek masebiyaka apama wey hejagwaya apoga eecha hechar. Ri miy eeta higa
eecha hechar.

15 Ri yatii eeta kwoya hechawa ainiga eecha hechar. Niikiir ain hik tukuchiniga
hehar kinyi tawaga eechar hechar. Ri aya an meejiri harapa ukwi dur tawaga eecha
meeji tar.
16 Rii 7 winymayen mama yepa tapak neekichi siitii tar. Eeki ow yepa yepa tari, riiti
kujak taren ya sayar. Ri misoma ya harapa pichawaga eecha her.
17 Ada riina hechi riiti yatii jumuk sakari hatawa maga eecha siir. Worek, rii riiti
mama yepa tapak ana howu neekichi wor: “Mii opoche akiitanakech! Ada mapo tawa
ma. Ada komas tawa ma.
18 Ada saniyeechi tawa ma. Ada harek, na he! Ada tawa. Tawak, ada eechaba
eechaba takiita. Hi uwu tawa eem, hatawa eem siiti nubereja ki ada neekitu.
19 Wowak, miita henya boboyen ii na keyi ta. Apak hechawa boboyen komas yak
tawa boboyen eena na keyi ta.
20 7 winyumay eeji mama yepa tapak tawey, 7 gol haba tawey, mii eena hechawey,
si shiyi tawa maji diitata: 7 winyumay ye eeta 7 lotu yatawa ma mima yechi ejel. 7 gol
haba sii eeta 7 lotu ya tawa ma yechi mu.

2

EPESAS LOTU YA TAWA MA YECHI MAJI

1 “Epesas akamak lotu ya tawa ma yechi ejel riina diina na keyichiha. Diita maji
eecha wocho: ‘Kata ma rii 7 winyumay yenya riita mama yepa tapak neeki tawey, rii 7
gol haba tawa eemek chishi tawey, diita maji eeta riiti maji: Ada diita maji wochuwak
ichu:
2 “ ‘Ada her kwota otii tawa yo. Ada her kwo harapa yo mayakan otiir. Kwo eechaba
eechaba yon otii tawa ma. Ada hecho kwota kapasek otii ma yenya harapa yuyato. Ma
kaw ye ya eecha wori: “No apsoel,” kwo yenya otii otii her. Kwo otii otii herek, kwo he
siikener ye eeta woshepii tawa ma.
3 Kwo eechaba eechaba kowutu. Kwo harapa nomoya tawa boboyen eeji hik kiyatar.
Kwo eeji yon saka heechi tarek.
4 Wowak, ada ow maji ba wocho: Mashi kwo ana harapa mayishichar. Apa kwo ana
mashi mayishicharega, mayishikasakech.
5 Kwo napa hiki! Kwo tiipiikeneechi sakar. Kwo kwoti kapasek boboy na kayek
heechi inyaka na diiriiboyenak, mashi otiir boboyen eena napa sumowu ta. Kwo kwoti
kapasek boboyen heechi diiriiboyenan siiney, iipa ada ya eeji haban yeechi yayakiita.
6 Wowak, ada kwona wohowu tawey, ada Nikolas man yuyatawaga kwo eechaba
yuyato.
7 “ ‘Kwo mabiyaka tawey, diita majin Spirit rii lotu ya tawa man wochawey, napa
hehar meejichi siitiichi! Eeta ma ye kapasek boboyen yeyada pi poyeney, God riita
otiichinak, riipa eechaba eechaba tak tawa me siik God riiti nowo kepik siitii taweyn
atakiita.’

SMENA LOTU YA TAWA MA MAJI

8 “Smena akamak lotu ya tawa ma yechi ejel riina diina na jey keyichi ha. Diita
maji eecha wocho: ‘Diita maji sii mapo tawa ma komas tawa ma riiti maji. Rii hachi
saniyeechi sokwachi tawa. Ada diita maji wochuwak ichu:
9 “ ‘Kwona kapasek boboyen otii tawey, an hecho. Ada hecho kwo eeta kiiriisiiposii
tawa ma. Wowak, eeta siiken kwo boboy saga harapa tawa ma. Ma kaw ye kwona
kapasek maji bato. Ye eecha wocho: “No eeta Ju ma.” Yaho, ye Ju makasakech. Ye eeta
Gaba riiti yikapwa!
10 Kapa meeji tawa boboyen kwotak yaney, opoche akiitanakech. Na meeji! Gaba
rii kowna otii otii hechakiita. Riita otiichinyak, kwo kaw poko jikiita, 10 yadii kwopa
kapa meeji tawa boboyen kiya takiita. Kwo hiki siitiichichawa boboyen eena na neeki

ta. Neeki taney, i kwo hak tawa nedii. Wonyey, ada kwona eechaba eechaba tak tawa
mesek hakiita.
11 “ ‘Kwo ma mabiya tawey, Spirit rii lotu ya tawa man wochaweyen, na meeji! Eeta
ma ye kapasek boboyen yeyada pi poyeney, eecha tana ma ye upurus ha tawa eemek
iyarenak, siita yen pishamanekasakech.

PEGAMAM LOTU YA TAWA MAJI

12 “Pegamam akamak lotu ya tawa ma yechi ejel riina diina na jey keyichi ha.
Diita maji eecha wocho: ‘Ada ow yepa yepa tawa eekin neekir ma. Ada diita majin
wochuwak ichu:
13 “ ‘Ada hechi kwota tawa eemen. Diita eemek Gaba riiti harapa tiikiir eeka tawa.
Wowak, kwo eeji hin neekitu. Antipas, ana eechaba eechaba sumowuchi eeji hin
kwodii wochar ma, riin Gaba yichawa eemek kaka pi sowakwori, wowak, kwo ana
hiki siitiichichawa boboyen saka heechirek.
14 Wowak, ada kwona maji kawka tawa: Ma kaw kwotaka tawey, ye Belam riita
pokiir majin sumowutu. Belam ri Belek riiti majin sumowu tar. Belek rii otiichirek,
Isrel ma ye kapasek boboy otiitar. Ye woshepii god yenya har aboboyen eena atarek,
ye nobo miman anemesherokotar.
15 Eechaba tawa ma kaw kwotaka tawey, ye Nikolas riiti majin sumowutu.
16 Kwo kwoti kapasek boboy na kayek heechi. Kwo heechinan siiney, ada kwona ya
eeji kujak tawa eekik yenya pikiita.
17 “ ‘Kwo mabiyaka tawey, diita majin Spirit rii lotu ya tawa man wochawey, napa
hehar meeji siitiichicha! Eeta ma ye kapasek boboy yeyada pi poyeney, yenyapa veenyi
tawa geyen ada hakiita. Ada kawka yenya apama tawa papaka eecha hakiita. Papa sii
akar hik keyir. Keyiri, anadii ma ye meejikasakech. Siina yana ma riitaba meejito.’

TAIATAIRA LOTU YA TAWA MAJI

18 “Taiataira akamak lotu ya tawa ma yechi ejel riina diina na jey keyichi ha. Diita
maji eecha wocho: ‘Ada God riiti Yikapwa. Eeji miy eeta higa hecho. Eeji yatii kwoya
hechawa kinyi ain hiikiirega eecha hecho. Diita maji ada heechi tawak ichu:
19 “ ‘Ada hecho kwota otii tawa abo. Kwo rukusii tawa boboyen, hiki siitiichichawa
boboyen, yo otii tawa boboyen, eshar eechaba eechaba otii tawa boboyen ada hecho.
Ada hecho kwota mashi yo kepin otiiri, kwo apa harapa yo kepin otiito.
20 Wowak, ada diita maji pochin bak. Kwo eeta mima, Jesebel, siina heechitu. Siita
mayama eecha wocho: Ada eeta God riiti maji sawo tawa mima, pokii tawa mima.
Siita eeji yo otii tawa wakasa ma yenya nobo kapaseken mukuchiuchu. Ye eena hechi
woshepii goden har aboboyen ato. Atawak, ye nobo miman anemesherokoto.
21 Siita siiti kapasek boboyen dareboyechi heechiken ada siina kowu tar. kowu tari,
sii siiti nobo anemeshe roko tawa boboyen inyaka dareboyekasakech.
22 Wowak, ada siina yeechi kapasek chey pochik rabonak, siitaka nobo
anemesheroko tar ma yechaka eechaba harapa kapan meejibakiita. Yecha siitaka
eecha kapasek otii tarin dareboyenen siiney, ada apa diita apa otiikiita.
23 Ada siiti yikapwan eechaba pi sowakwokiita. Wonyak eyey lotu ya tawa ma yecha
hekiita ma yechi inyaka wopun ada eyey he hamato. Komas kwota yo eecha otii tawey,
ii ada awasen kwona eecha hakiita.
24 “ ‘Ada hikitu kwo akar ma Taiataira tawey, diita kapasek majin kwo eena hikichi
saka sumowu tarek. ‘Gaba riita harapa he veenyi tawa majin’ ma kaw ye eena haba
tawey, kwo saka eeta majin makabek heechirek. Ada kwona wocho: Ada akar nomoya
tawa boboyen kwona hakasakech.
25 Wowak, kwotaka eecha tawa boboyen napa kiikiir na neeki tanak, wonyak, anapa
yakiita.

26-28 Eeta ma ye kapasek boboyen yeyada pi poyeney, ye eeji har hapaga otii tawa
boboyega ada yenya eechaba hakiita. Hanak, yecha eyey ma miman siitii kowu
takiita. Ain hubu neekichi siitii kowu takiita. Nosap awo tapa tawak reekiiraka tawaga
yepa yenya eechaba otiikiita. Ada yenya niyegak sokwa tawa winyumayega eechaba
hakiita.
29 “ ‘Kwo mabiyaka tawey, diita majin Spirit rii lotu ya tawa man wochawey, napa
hehar meeji siitiichicha!’

3

SADIS YA YOPO WUCHI YICHAWA MA MIMA MAJI

1 “Sadis akamak lotu ya tawa ma yechi ejel riina diina na keyichi ha. Diita maji
eecha wocho: ‘God riiti 7 spirit 7 winyumayeka adaka tawa. Diita maji ada kwona
heechi tawak ichu:
“ ‘Kwota otii tawa yon ada hecho. Anadii ma ye kwoti hin eecha wocho: Kwo moro
sii tawa ma. Wowey, kwo eeta haniga eecha tawa!
2 Eena na sokwa! Opoche watanakech. Kwotaka eecha kepi tawa boboyen na kiyapo
ta. Iipa eeta boboy siipa ha hamakiita. Ada hecho kwota otii tar yo eeji God riiti
misomak kwoya hekasakech. Kwo saka eeta yon otii hamarek.
3 Kwo meejir maji nobon abosuchitanakech. Eena na sumowu tanak, kwoti kapasek
boboyen na heechi ta. Kwota sokwa siitiinan siiney, adapa kwotak hiyi ya tawa ma
yatawaga eecha yakiita. Ada yana nedii kwopa saka hikikiitawak.
4 Wowak, ma kaw ye Sadis akamak tawey, ye yechi siivatabi otii kehakasakech. Eeta
yepa siivatabi apaman ruwuchi ya adaka eecha chishikiita. Eecha inyey, God riita
henyey, kepi takiita.
5 Eeta ma ye kapasek boboyen yeyada pi poyeney, iipa ada diita siivatabi apa-
man ruwuchinyak, yechi hin eechaba eechaba tawa jeyek taweyen sowukasakech.
Wonyak, ada yechi hin eeji apoko riiti misomak kwodii wonyak ejel yechi misomak
kwodii wobakiita.
6 “ ‘Kwo mabiyaka tawey, dii maji Spirit rii lotu ya tawa man wochaweyen, napa
hehar meeji siitiichicha!’

PILADELPIA LOTU YA TAWA MAJI

7 “Peladelpia akamak ma yechi ejel riina diina na keyichi ha. Diita maji eecha wocho:
‘Ada ma kepi siiken. Ada maji mu siiken batawa ma. Ada Devit riiti aka nubureja ki
neekitu. Ada nubreja tagwaney, anadii ma rii ya dasiipiikasakech. Ada dasiipiiney,
anadii ma rii ya tagwakasakech. Diita majin ada kwotak heechi tawak ichu:
8 “ ‘Ada kwota otii tawa yon hecho. Ada hecho hapaga tawa boboy sii kwotaka
karakada tawa. Kwo sumowu tarek, ana hehar hiki siitiichichar. Ada nuburejan kwoti
misomak tagwa tawey, anadii ma ya dasiipiikasakech.
9 Na meeji! Ma kaw ye tawey, ye mayama eecha habata: no Ju ma. Yaho. Ye eeta
woshepii tawa ma. Eeta Gaba riiti ma. Ada otiichinyak, yecha ya kwoti yatii jumuk
saka yikiita. Yinyak, yepa hikikiita ada kwona rukusiito.
10 Kwo ada bar majin eena sumowu tari, kwo eechaba eechaba eshar otiitari, harapa
kapasek boboy sii diita nosapek eyey yanak, eyey ma yenya otii otii hechanak, eena
ada siitii kowu tanak, kwo kepi takiita.
11 Ada kwotaka ameya yakiita. Kwotaka tawa boboy sii sa anadii ta. Opoche akar
ma ya kwoti hadabas ya boboyen hiyik yatanakech.
12 Kapasek boboyen pi poyena ma riina ada God riiti lotu aka kwatiiga eecha otiikiita.
Eecha otiinak riipa saka heechikiitawa. Ada eeji God riiti hin eeta ma riiti mabak
keyichikiita. Ada eeji God riiti harapa akama, Jerusalem hi iibak eecha keyibakiita.

Diita akama, eeta God riiti akama, sii heven heechi ya sakakiita. Eeji akar hin ada riitak keyikiita.
13 “ ‘Kwo mabiyaka tawey, diita majin spirit rii lotu ya tawa man wochaweyen eena napa hehar meeji siitichicha!

LEODISIA LOTU YA TAWA MAJI

14 “Leodisia lotu ya tawa ma yechi ejel riina diina ana keyichi ha. Diita maji eecha wocho: ‘Ada maji mu siiken. Ada eyey God riita otiir boboy yechi mu. Ada eechaba eechab maji siikeneban wocho. Diita majin ad kwotak heechi tawak ichu:
15 “ ‘Kwota otiitar yon ada hecho. Kwo neekiirek, takasakech. Hi yamek takasakech. Ada eeta gegiyato na neekiirek tanak, na hi yamek ta.
16 Neekiirek, ameda tawak, hiyam ameda tawak, ameda ameda tawey, eena ada kwona eeji kujak sogwiyak pii poyekiita.
17 Kwo eecha wocho: “No ya moni nokwapa tawa. Akar saga, boboy dopokasakech. Wowak, kwo saka hiki tawak, kwo kapasek wey tawey. Kwo eeta kiiriisiiposii tawak, biish woy biish tawak, kwoti miy eena dumutu.
18 Eena ada kwona eecha wocho: adaka kiire kepi tawa gol ya kepin na ya tokochi, ye inyak, eeka kwopa sagaka siikiita. Apama tawa siiviitabi kepin na yeechi ruwu. Kwoti maba shebo shebo tawey, hiibiya tawa boboyen eena na ruwuchi. Kwo na marasin tokochi yeechi misoman eeka na neekichiniga kwota eeka na hehar mey maka hecha.
19 Eeta ma yen ada rukusii tawey, ada pichiniga eshar hehareto. Eena kwoti inyaka hiki hamachi kwoti kapasek boboy heechi na opoy dareboy!
20 Na hecha. Ada nuburejak siitiichiniga hapakeechi wohecho. Ma por rii eeji ayan meejichi ya nuburejan tagwaney, anapa riiti akak i riitaka eecha akiita. Riipa way adaka eecha abakiita.
21 Eeta ma ye kapasek boboyen yeyada pi poyeney, ada otiichinyak, riipa eeji harapa tiikiirek adaka eecha yikkita. Ada kapasek boboyen pi poyechi eeji Apoko riiti tiikerek riitaka ya yirega, eeta ma yepa eechaba yikiita.
22 “ ‘Kwota mabiya taney, diita majin Spirit riita lotu ya tawa man wochaweyen napa hehar meeji siitichicha!’ ”

4

YECHA GOD RIITI HIN HEVENEK YESOKWATAR

1 Eeta nedii hamarek, ada heri heven nubureja tagwa seechi tar. Adana bar maji mupugu piitiinaga ada mashi eecha meejiri, ada way kawka eechaba meejiri, eecha wor: “Na ya diika sokwa. Komas sokwak tawa boboyen ada miina mukuchik.”
2 Worek, Spirit rii ameya adak yaniga tarek, nobon ana kukuchi tar. Worek, ada harapa tiikiiren hevenek her. Ma por rii eeka yichar.
3 Heri, riiti misoma jaspa papa eeta poyikoko papaga eecha her. Konilian pap eecha heri, eeta nayim siikega eecha her. Wayipo shebori eeta harapa tiikiiren ya wukurer. Heri, neekiir her. Emeral papaga eecha her.
4 Worek, 24 tiikiir eeta harapa tiikiir kuruk yi ye i tar. Worek, 24 harapa ma ye eeta tiikiir yichari, siivatabi apaman ruwuchi gol masekiik ruwu tawa boboy ruwuchi yichar.
5 Harapa tiikiir tari, wayi kuru tarek, sarebiya picharek, yeerepiya tarek, aya gawiya yatar. Eeta tiikiir misomak 7 haba eeka okoreetar. Ii eeta God riiti 7 spirit yecha okoreetar.
6 Eeta tiikiir misomak pa eeka watari, somakwotii tawa paga tari gukayega eecha hechar. Eeta pa mey kwotii tar.
7 Ver tar dupura kapiira boboy ye tiikiirek har siitii ye i tari, yechi miy nokwapa nokwapa nokwapa tar. Magiirek tar. Wanegeyek tar. Misomak tar.

8 Mapo ver tar boboy rii laion eecha hechar. Upurus bulamakawyega eecha hechar. Piiriichar rii ma misomaga eecha hechar. Dupura kapiira rii aponumayega eecha hechar. Diita dupura kapiira ver tar boboy yichi chipi 6 tar. Miy eyey maba omuk ta ye i tar. Yecha eechaba eechaba niyi yadii hokwa chichu. Diitata:
"Harapa God mayaka mii eeta kepi wey tawa.
Mii eeta kepi wey. Mii eeta kepi wey.
Mii mashi tar. Apa eechaba tawa.
Mii komas yakiita."

9 Yecha hokwa chichawey, nedii poche biish takasakech.
Eeta ma rii harapa tiikiirek yichawey, rii eechaba eechaba tawey, ver tawa boboy dupura kapiira ye riiti hin yesokwa tawey, ye eechaba eechaba woshia tawak, ye hadabas kepi boboyen eechaba eechaba hokwa chichu.
10 Eecha otii tawak, 24 harapa ma ye tiikiirek yichawa ma eechaba eechaba tawey, riiti misomak sakachi riiti hin yesokwato. Eecha otii tawak, ye gok masekii ruwu tawa boboy, yeechi riiti misomak raboto. Rabochiniga eecha wocho:
11 "Noti Harapa, noti God!
Miiti hi eeta harapa mayaka.
Eena God riiti hadabas boboy kepin,
hadabas hi kepin,
hapaga tawa boboy kepin na ya!
Mii eyey boboyen otiitar.
Miita miiti inyakak otiichicharek,
ye eeka ver kepi wey tawa."

5

JON RIITA VEENYI TAR JEYEN HER

1 Worek, rii harapa tiikiirek yicharek, ada her harapa jey pochi riiti mama yepak seechi tari, jebwa yepa yepa keyi tar. 7 jebwaka tar pokosheyik ji kiikiireneechi seechi tar.
2 Worek, ada kawka harapa hapaga ejel poren hebar. Worek, rii harapa uwachi eecha wor: "Kapo namapa kepi ta mak otiinak, rii kata pokok ji kiikiireneechi seechi tawa jeyen hogo seechikiita?"
3 Worek, hekasakech ma por rii howuk takasakech, heyik takasakech, nosap kuruk takasakech, riipa saka kiki siiniga kata jeyen hogo seechiniga hek wonyak.
4 Ada ma por rii kata jeyen kiki siichi hogo seechiniga heken yesha otii hipurek, eena ada harapa keya tar.
5 Worek, harapa ma por eeka tari rii ana eecha wor: "Opoche keyatanakech. Na he! Laion rii Juda riiti magwik eeka yari, Devit riiti harapa neja yari, rii kapasek boboyen pi poyechi rii eeta kiki sowak riipa 7 pokok ji seechi tawa jeyen hogo seechikiita.

JON RII SIPSIP YI POREN HER

6 Worek, ada Sipsip Yi por harapa tiikiir nediik siitii tarek her. Eeta 4 ver tar boboy ye, harapa ma yechaka, riina wukurechi siitii tar. Siitii tarek, Sipsip Yi rii sowakwo hatawa boboyega eecha her. Rii 7 masa mujaka eecha tar. Rii 7 miy tabatar. Dii eeta 7 Spiriten God riita wochirek, eyey nosapek eyey yar.
7 Harapa rii harapa tiikiirek yichari, jey riiti mama yepak neekitarin, Sipsip Yi riieeta jeyen yeechi yayar.
8 Eecha otiirek, 4 ver tar boboy ye, harapa ma yechaka, Sipsip Yi riiti misomak sakar. Yecha eyey gitaga tawa boboyen neekiir. Eyey gol heebiya taba tarek, kwowa ya tawa

boboy eeka tar. Eeta boboy sii eeta ma yecha God riina woshia tawa boboyen eena mukuchir.
9 Worek, ye akar hokwan chir:
“Miitaba eeta kiki sowa eeta harapa jeyen miita
yeechi jir poken heemachikiita.
Miina pi sowakwo harek, miiti pik mii God
riina man awasen tokochir.
Eena mii kiki sowa.
Ta ye i tawa ma kawen,
eyey akama akama majik batawa ma kawen,
eyey ma kawen,
eyey nosapek tawa ma kawen,
iina miita awasen tokochir.
10 Miita eecha otiirek, ye poda mabak siirek,
ye sokwachi opelen otiitar mak siir.
Siirek, yecha God riiti yon otiitar.
Worek, yecha diita nosapen neeki yesokwa ma
siikiita.”

EYEY SIPSIP YIN RIITI HIN YESOKWATO

11-12 Ada kwoka heri, nokwapa nokwapa ejel her. Tausen tausen her. Yecha harapa tiikiiren siitii wukurer. Yecha, 4 ver tar boboy ye, harapa ma yechaka, harapa ayak uwar:
“Eeta Sipsip Yi riin pi sowakwori, riiti hi eeta harapa
mayaka tawa.
Eena rii eeta kiki sowak, eyey hapaga otii tawa
boboyen, hadabas saga kepin, hokwa sokwa kepi hiki
tawa boboyen, hapaga tawa boboyen,
riiti hin yesokwa yichi tawa boboyen,
riipa yakiita.
Hadabas howuk tawa boboy kepin,
riina woshia tawa boboyen riipa yakiita.”

13 Worek, ada meejir, eyey hevenek tawa boboy, nosap tawa boboy, nosap kuruk tawa boboy, eyey pak tawa boboy, eyey boboy eeka tawey, ye hokwa chichar. Ye eecha chichar:
“Harapa tiikiirek yichawa ma riita,
Sipsip Yi ma riitaka hadabas boboyen sa ya.
Hin yesokwa tawa boboyen, riina woshia tawa boboyen,
hadabas howuk tawa boboy kepin,
hapaga tawa boboyen, rii sa ya!

14 Eeta 4 ver tawa boboy ye awasen eecha wor: “Eeta omutiik.” Worek harapa ma ye sakachi piiriiti hi yesokwa tar.

6

SIPSIP YI RII POKON HEEMAR

1 Worek, ada heri 7 pokok jichari, Sipsip Yi ri mapojichar pokon dagiir. Dagiirek, ver tar boboy dupura kapiira yechi por rii ayak uwachi wori, wayi kurunaga eecha meejiri ii eecha wor: “Na ya!”

2 Worek, ada heri, apama tar hos tar. Tari, ma riiti magiirek yichari anabak neekichi yichar. Yichari, masekiik ruwu tawa boboy har. Harek, rii iri, ow ana pichar man dagiir poyechiniga, dagiir poyetaken eena ir.

3 Worek, Sipsip Yi rii way kawka pokon dagiir. Dagiirek, ver tar boboy akar por rii sokwa eecha worek, ada meejir: “Na ya!”
4 Worek, anadii hos yar. Yari, nayim siik tar. Magiir chichi yichawa ma riina harapa eekin hari, hapaga tawa boboyen riina hari, riita otiichichawak, ow ana pichawa boboy sii diika nosapek yato. Yatamak, eeta ma awasen awasen ow anapichu.

5 Worek, Sipsip Yi rii way akar por pokon dagiir. Dagiirek, ada way meejiri, akar por ver tar boboy rii eecha wor: “Na ya.” Worek, ada heri, kehapa hos tar. Tarek, magiir chichi yichawa ma rii skel pochin riiti tapak neeki tar.
6 Worek, ada meejiri, aya por ver tar nediik uwanaga eecha meejir. Meejiri, eecha wor: “Wit siiken karakada awok woyeney, siiti ya eeta dola pochi. Bali siiken woyeney piiriichar karakada awok woyeney, siiti ya eeta dola pochi. Wonyak, kwo atawa weleka atawa waineka opoche kapasek otiitanakech!”

7 Worek, Sipsip Yi rii akar por pokon dagiir. Dagiirek, ada way meejiri, akar por ver tar boboy rii eecha wor: “Na ya!”
8 Worek, ada heri, neekiir tar hos tar. Tarek, magiir chichi yichawa ma riiti hi Ha Tawa Ma. Hi uwu Tawa Eem sii riina sumowu tar. Worek, hapaga boboyen piiriina harek, piir eekik, eecha ha tawa boboyek, hak otii tawa boboyek, kwashik tawa asak, piir man eeka sowakwoto. Diita nosapek tawa boboyek dupura kapiira tarek, poren piir dagiir poyer.

9 Worek, Sipsip Yi rii akar por pokon dagiir. Dagiirek, ada eeka heri, sowakwor ma yechi inyaka wopun opel otii tar boboy yechi kuruk eeka tarek, her. Eeta ma rii God riiti majin sawo tarek, riiti hin geenyek kwodii wo mukuchi tarek, eena sowakwor.
10 Worek, diita inyaka wopu ye harapa uwachi wor: “Hapaga God mii eeta Harapa siiken kepi wey tawa! Siitiiyek nediik mii diita nosapek nona sowakwor ma awasen yenya anasa kapasek otiikiita?”
11 Worek, apama riki gworowon por por har. Harek, yenya eecha wor: “Kwo na ameda yi hapaka ta. Kwoti wakasa yaka kumwoy kaw yenya sapa sowakwoba. Kwona sowakworebaga yenya sa eechaba sowakwoba. Wonyak, yenya God riita awasen pikiita.”

12 Worek, Sipsip Yi rii akar por pokon dagiiri, ada her. Herek, harapa nenyaw yar. Ya rii eeta kehapa her. Siivatabi bonyega her. Niiwiika sii eeta nayim siik piga eecha her.
13 Eeta winyumay ye neer heechi muk sakar. Pek me siiken harapa sowa howu atawak saka tawaga eecha sakar.
14 Jeyen gwonyebiir tawaga neer eechaba gwonyebiirechi heechi rii ir. Worek, eyey kwowu, nedii kwowu ye heechi shen shen i ye yar.
15 Worek, dii nosap aka tabo yima ye, siitii kowu tawa harapa ma ye, ow ana pichawak siitii kowu tawa harapa ma ye, mani yak harapa tawa ma ye, harapa ma ye, anadii ma ye, kubuchey yo otiitawa wakasa ma ye, anadii tawa ma ye, nosap supuk kwowuk tawa papa supuk i eeka veenyi tar.
16 Worek, ye papa kwowun uwa yayar: “Nona na saka gamu veenyechi! Harapa tiikiirek yichawa ma riiti misoman nona na dasiipiichi! Sipsip Yi riiti harapa kwotay tawa boboyen nona na veenyichi!
17 Piiriiti harapa kwotay tawa nedii si eeta yawa! Kapa nama hapaga siichi eecha siitiikiita?”

7

ISREL MA YENYA HISIIR

1 Worek, ada heri, dupura kapiira ejel ye nosapek mushik har siitii ye i tar. Siitii
ye i tarek, diita nosapek tawa sowan neeki tarek, eena yakasakech. Eena sowa nosap
yakasakech, somakwotii tawa pa yakasakech, mek yakasakech.
2 Worek, ada heri, ejel por rii ya sokwa nobok sokwar. Sokwari, eechaba eechaba
tawa God riiti jebwaka eecha sokwar. Worek, rii dupura kapiira ejel yenya harapa
ayak uwar. God riita eeta dupura kapiira ejel yenya harapa hapaga boboyen harek,
yecha pan, nosapen eena kapasek otiiken eena har.
3 Rii yenya eecha wor: "Kwo opoche pan, nosapen, men, eena kapasek otiik
otiitanakech. Mapo nota na God riiti yo otii wakasan he yeechi jebwan makabek
heechinak, kwo napa komas nosapen, pan, men, kapasek otii."
4 Ada meejiri, kapo ma shasha God riiti jebwan makabek heechir. Eetata: eyey
144,000. Ye Isrel riiti yimana yechaka eecha yar.
5 Worek, 12,000 Juda riiti yimana jebwan yar. 12,000 Ruben yimana yenya yabar.
12,000 Gat yimana yenya yabar.
6 12,000 Asa yimana yenya yabar. 12,000 Naptalai yimana yenya yabar. 12,000
Manasa yimana yenya yabar.
7 12,000 Simion yimana yenya yabar. 12,000 Livai yimana yenya yabar. 12,000 Isaka
yimana yenya yabar.
8 12,000 Sebyulan yimana yenya yabar. 12,000 Josep yimana yenya yabar. 12,000
Bensamin yimana yenya yabar. Eeta ma ye eyey God riiti jebwan yar.

NOKWAPA NOKWAPA MA MIMA GOD RIITI HIN HARAPA YESOKWATAR

9 Worek, ada heri, nokwapa nokwapa ma mima ye ya yopo wuchi yichar. Ma boyega
shecha kenyek wonyak? Diita ya yopo wuchi yichawa ma ye podat akamakasakech. Ye
eyey akama ma, eyey nosapek tawa ma, akar akama akamak maji batawa ma, maba
eyey tawa ma. Yecha eyey Sipsip Yi riiti harapa tiikiir misomak siitiito. Siitii tarek,
gworo apama rikin ruwuchi siitii tarek, siiva kaban neekichi siitii tar.
10 Worek, yecha harapa aya uwar: "Nona yesokwa yichi tawa boboyen notaka yar.
Harapa tiikiirek yichawa God riitaka Sipsip Yi riitaka piiriita nona har."
11 Worek, eyey ejel ye, harapa ma ye dupura kapiira ver tar boboy ye, harapa tiikiirek
siitii ye i tar. Worek, ye harapa tiikiirek saka misoma gamuchichi God riiti hin yesokwa
tar.
12 Ye eecha wor: Eeta siiken hin yesokwa tawa boboy, eyey howuk tawa hadabas
boboy kepi, hokwa sokwa hiki tawa boboy, woshia tawa boboy, hi kepi tawa boboy,
harapa hapaga tawa boboy, anadii yo otii tawa hapa boboy eeta eechaba eechaba tawa
God riitiba! Eeta siiken!

DIITA MA YECHA KAPA MEEJI TAWA BOBOY SII EETA HAMAR

13 Worek, harapa ma por rii ana woher: "Kata apama gworon ruwu tawa ma mima
ye kapo siitak taren yar?"
14 Ada meejichi awasen eecha wor: "Harapa Ma, ana hekasakech. Miita hecha." Rii
awasen eecha wor: "Diita ma mima ye harapa kikir poy tar nobok tari, ye anabeyichi
siitii tar. Ye yechi gworo siivatabin Sipsip Yi riiti pik uku yeetiiri eena apama wey
hechar.
15 Eena ye God riiti harapa lotu akak riiti harapa tiikiir misomak niyi yadii riiti
iyoban otiito. Harapa tiikiir yichawa God riita yechaka tawey, rii yenya rukusiichi
hehareto.
16 Yecha kawka eechi hakasakech. Borowagii reekiisiikasakech. Ya yenya kawka
pikasakech. Hi yami yenya kawka yakasakech.

17 Eeta Sipsip Yi rii harapa tiikiirek nediik tawey, rii eeta yechi siitii kowu tawa ma. Eecha tawak, riita yeechi ye i eechaba eechaba tak tawa boboy yechi ukun mukuchikiita. Wonyak, eyey keya mukun bachi poyekiita.”

8

AKAR POR POKON DAGIIR

1 Sipsip Yi rii akar por pokon dagiir. Dagiirek, hevenek wokiinya siitiiri, ameda siir.
2 Worek, ada heri, 7 ejel God riiti misomak eeka siitiir. Siitii tarek, 7 mupugun yenya har.
3 Worek, anadii ejel rii opel otii tar cheyek ya bana bana siitiir. Siitii tarek, rii kwowa ya tawa gol heebiyan neekichi siitii tar. Siitii tarek, riina nokwapa nokwapa hiki tuk kwowa ya tawa boboyen har. God riiti ma mima yecha God riina woshia tawa boboyeka eecha cheyek otiir. Rii harapa tiikiir misoma siitiitar opel cheyeka eeka otiir.
4 Ejel rii God riiti misomak siitiitari, kwowa ya tawa hirika sii ejel riiti tapan heechi God riiti ma mima yecha God riina woshia tar majika eecha neerek ichar.
5 Worek, ejel rii kwowa ya tawa heebiyan yeechi opelek tar hik heebiyan woyichi diita nosapek rabor. Raborek, neerek kururek, harapa washegey rokor. Yeerepiyarek, nenyaw yar.

4 EJEL YECHA MUPUGU PIITAR

6 Worek, 7 ejel ye 7 mupugu neeki tari, piitaken otiitar.
7 Worek, ejel por mapo piitar. Piitarek, ais papaga, hi, pi, yechaka eecha diita nosapek sakar. Nosap piiriichar tari, por hik tuku hamar. Eyey me piiriichar tari, por hik tuku hamar. Eyey woyiheja hik tuku hamar.
8 Worek, akar ejel por rii riiti mupugu piitar. Piitarek, hi uwuniga hechar harapa kwowun yeechi somakwotii tawa pak rabor. Raborek, eyey somakwotii tawa pa piiriichar tari, por pik dareboyer.
9 Worek, eyey somakwotii tawa pa boboy piiriichar tari, por har. Eyey jabiir piiriichar tari, por gubu kapasek siir.
10 Worek, akar ejel por rii riiti mupugu piitar. Piitarek, harapa winyumay habaga uwutari, neer heechi uku yi tawa pak uku siivii wokebika eeka sakar.
11 Eeta winyumay riiti hi, Kwow A Tawa Boboy. Sakarek, eyey uku piiriichar tari, por harapa kwo arek, ma ye eena atari, nokwapa nokwapa ma ha hamar.
12 Worek, akar ejel por rii riiti mupugu piitar. Piitarek, ya, niiwiika, winyumay piiriichar tari, por pir. Pirek, piiriichar tarek, buya tari, por buyakasakech. Yadii kaw ya pikasakech. Niy kaw yama hekasakech.
13 Worek, ada hechi meejiri, aponumay rii neer hakok haga icharek, rii harapa meeja ba eecha wor: “Awiyo, awiyo, awiyo. Piiriichar ejel ye ya mupugun piitaken otii tawey, diita nosap tawa ma mima ye harapa kapasek wey siikiita!”

9

AKAR EJEL POR MUPUGU PIITAR

1 Worek, akar ejel por rii riiti mupugun piitar. Piitarek, winyumay por neeren heechi muku sakar. Sakarek, riina nubereja ki har. Heyik tawa waw supu siiti ki riina har.
2 Harek, winyumay rii eeta supun tagwar. Tagwarek, harapa hirika sokwa supu heechi harapa hi uwutawak, sokwa tawa hirikaga eecha her.
3 Worek, eecha otiirek, yaka neereka eeta niyiki yir. Worek, sama kaw ye hirika heechi muk sakar. Sakari, hapaga boboyen yenya harek, nadagiiriigiirii tawaga eecha siir.

4 Siirek, yenya eecha wor: “Kwo opoche woyihejan kapasek otiitanakech. Men
kapasek otiibatanakech. Nowoka tawa boboyen opoche kapasek otiitanakech. Kwo
napa God riiti jebwa makabek biish tana man na kapasek otii.
5 Kwo opoche pi sowakwotanakech. Kwo napa yenya kapa meeji tawa boboyen
hanak, niiwiika yokotapa sapa sii.” Nadagiiriigiirii chichawak kapa meeji tawaga, diita
sama ye chichawey, eechaba meejito.
6 Diita niiwiika yokotapa siinak, ha tawa boboyen yepa yesha hipukiita. Yecha haken
gegiya taney, ye eena hekasakech.

7 Ada heri, diita sama hos ow ana pik otii tawaga an heri eecha her. Worek, yechi
masek gol masekiik ruwu boboy ruwunaga eecha hecharek, an yen her. Yechi misoma
eeta ma misomaga eecha hechar.
8 Yechi masebiya mima masebiyaga eecha hecho. Yechi pu, laion, harapa pusi asa
puga eecha hecho.
9 Yechi biiriipii aian kapan ruwunaga eecha hecho. Yechi chipi hagatawey, wasegey
roko tawey, nokwapa nokwapa ka hos ow ana pik ye ichawak, wasegey roko tawaga
eecha meejito.
10 Ye kinyik tawey, eeta kinyi ow ana pichawey, nadagiiriigiiriichinaga eecha meejito.
Kinyi harapa hapaga boboy tawey, nadagiiriigiirii chichawaga sii eecha tawey, man
niiwiika yokotapa pishamane takiita.
11 Aka tabo yima por riita yenya siiti kowu takiita. Rii eeta ejel rii harapa supu
wawon siitii kowu tar. Hibru maji eecha habato, Abadon. Nota eecha habato: Man,
Boboy Sagan Kapasek Otii Tawa Ma.

12 Mapo kapasek otii tawa boboy sii eeta hamar. Upurusi harapa kapasek otii tawa
boboy piiriita komas yakiita.

AKAR EJEL POR MUPUGU PIITAR

13 Worek, akar ejel por rii riiti mupugu piitar. Piitarek, ada heri, opelen gol chey God
riiti misomak siitiitarek, her. Herek, meejiri, aya pochi mushi yepa yepa meejir.
14 Aya rii akar ejel por rii mupuguk eecha tarin, riina eecha wor: “Eeta dupura
kapiira ejel pa Yupretis eeka poko ji seechi tawey, yenya na heemachi heechi i!”
15 Worek, dupura kapiira ejel yenya heemachir. Mashi yenya sayarechichari, ye apa
diita awa, diita yadii nedii, diita niiwiika, diita sukwiya yecha sa i diita nosapek tawa
man pi sowakwota. Diita nosapek eyey ma piiriichar tari, por sa pi sowakwo hama.
16 Ana sawori, ow ana pichawa ma ye hos magiirek yichawey, eeta 200 milion.
17-18 Ada suku yanaga eecha heri, nokwapa hosek yichawa man. Ma yechi biiriipek
ruwu tawa aian nayim siik higa hecho, sobo sobo hecho, neekiir hecho. Hos yechi
masekiik, laion, harapa pusi yechi masekiiga eecha hecho. Yechi kujak saya tari,
hika hirikaka, salpaka eecha sayatar. Eecha saya tarek, eyey diita nosapek tawa ma
piiriichar tari, eeta kapasek boboy sii poren pi hamar.
19 Hos yechak hapaga tawa boboy kujak tawak, kinyik tawa. Kinyik tawey, hopoga
eecha tawa, masekiik tawa. Yecha eeka ma mima yenya pishamaneto.

20 Worek, eyey ma mima tari, yenya kapasek boboy sii saka pi sowakworek, ye
heri, ye yecha tapak otiir boboyen saka heechirek. Yecha kapasek spirit yechi hin
yesokwa tarin, ye saka heechirek. Yechi woshepii tawa god, gol, silva, bras, papa, me,
eena yecha yechi tapak otiiri, ye hekasakech, meejikasakech, chishikasakech. Wowak,
yecha eechaba yechi hin yesokwato.
21 Wowak, yecha man pi sowakwo tarek, siiga kapa otii tarek, nobo miman
anamesheroko tarek, boboy hiyiya tarek, ye eena magiirchikasakech.

10

EJEL POR RII JON RIINA JEYEN HAREK, RII AR

1 Worek, ada heri, anadii hapaga tar ejel rii neeren heechi ya sakar. Riiti maba ruwuri, hejagwaya apoga eecha her. Worek, wayipo shebori riiti masekiik tar. Riiti misoma yaga eecha her. Riiti yatii harapa kwatii hi uwunaga eecha her.
2 Karakada jey riiti tapak tagwachi neekitar. Worek, rii riiti mama yepa yatii somakwotii tawa pak piitii tarek, yeeji yepa pagiirebak piitiitar.
3 Worek, rii harapa aya uwari, rii harapa pusi tejinaga eecha meejir. Rii harapa uwarek, 7 sarebiya awasen piri eeta harapa maji bar.
4 Ye maji barek, ada eena keyiken otiiri, howuk tawa aya rii anacheker. Eecha wor: “Opoche jeyek keyitanakech. Miiti inyaka na veenyichi heechi ta!”
5 Eeta ejel rii somakwotii tawa pak, pagiirebak piitii tarek, ada heri, rii mama yepa tapan yesokwa howuk neekichi siitiitar.
6 Siitii tarek, rii God riiti hin wohowur. Eeta God rii eechaba eechaba tawa God. Rii heven otiir. Otiirek, eyey hevenek tawa boboyen otiibar. Rii nosapen otiibar. Eyey diita nosapek ta ye i tawa boboyen otiibar. Eeta somakwotii tawa pa otiirek, eyey pak tawa boboyen riitaba toiibar. Ejel rii eecha wor: “God rii kawka kowu nediikasakech!
7 Akar ejel por rii riiti mupugu piitanak, God riipa riiti veenyi tawa boboyen otii takiita. Riiti yo otii wakasa piirapet yenya wori, eena riipa otiitakiita.”
8 Ada mashi eeta ayan meejiri, hevenek wori, riiway ana kawka wor: “Miita na i ejel somakwotii tawa pak, pagiirebak piitiichi siitii tawey, riita tapak neekichi siitii tawa jeyen na ya.”
9 Worek, ada ejel riitak ichi wohenyak, riita jeyen ana hakiita. Worek, rii ana eecha wor: “Na yeechi a. Anak, miiti sugu kwo akiita. Miiti kuja sii avega kwoya akiita.”
10 Worek, ada riiti tapak tarin jeyen yeechi ar. Arek, eeji kuja sii avega kwoya ar. Eeji sugu sii kwo ar.
11 Worek, ana eecha wor: “Na way kawka God riita otiikiitawa majin diita nosapek tawa ma miman, eyey akamak ta ye tawa man, eyey akar akama muk maji ba ye i tawa man, eyey aka tabo yiman na sawo ta.”

11

GOD RIITI MAJI SAWO TAWA MA UPURUS

1 Worek, ana kubuga tar pokosheyen har. Heechi wor: “Na sokwa i God riiti harapa lotu akan, opel otii tawa cheyen eena na chey he. Wonyak, miina God riiti hin yesokwa tawa ma harapa lotu akak taweyen, eena kenyi ta.
2 Wonyak, harapa lotu aka sabak tawa eem sakayekiisii. Eeta God riiti maji meejinan biish tawa ma yechi, eena pokoshey yatanakech. Eeta eem yenya har. Yepa yatiik 42 niiwiika piitii chishi takiita.
3 Wonyak, eeji maji sawo tana ma piiriina heechinak inyak, piiriita bonyen tawa siivatabin ruwuchi siitii 1260 yadii God riiti majin sawotakiita.”
4 Diita God riiti maji sawo tawa ma upurus piir eecha oliv me upurus, piir eecha haba upurus. Piir diita nosapek tawa God riiti misomak eeka siitiito.
5 Anadii ma ye piiriina kapasek otiiney, iipa piiriiti kujak hi sokwanak, piiriiti yabu pi ma yenya hik uwu hamakiita. Ma ye piiriina pishaman tawa boboyen otiiney, eeta yikadey boboyek yenya pi sowakwokiita.
6 Piir hapaga tawa boboyeka piiriiteka eecha tawey, piir otii tanak, God riiti maji sawo tanak, wayi vakasakech. Piir hapaga boboyek tawak, piir ukun dareboyenak, nayim siik piga siikiita. Piiriita diita nosapen kapasek boboyen otiik wonyey, piiriipa otiikiita. Piir otiiken gegiyaney, piir eeta kiki sowa.

7 Piiriita eeta majin sawo hamanak, harapa kwashika tawa asa rii supuk ya sokwa
tawey, rii piiriina pichakiita. Piiriina pichanak, riipa piiriina dagiir poyechi pi
sowakwokiita.
8 Wonyak, piiriiti maba harapa akamak siiti nobok seechi takiita. Eeta akama piiriiti
Harapa riina eeka mek ji siitiichir. Eeta akaman shiy tawa majik habari Sodom, Isip.
9 Wonyak, eyey saniga saniga tawa maba, eyey akamak tawa ma, eyey akar
akama maji ba tawa ma, eyey tawa magwi ma, yecha piiriiti maban piiriichar yadii
siinak, yadii chep siinak, opoy hekiita. Wonyak, yecha piiriiti maban chi eemen
anachekekiita.
10 Piir pi sowakwonak, diita nosapek tawa ma mima yecha piiriina heechi kwoya
hiki takiita. Wonyak, yecha nokusha atanak, hokwa chichanak, ye boboyen awasen
awasen hapwoy pakatakiita. Diita piirapet piriita diita nosapek tawa man kapa meeji
tawa boboyen ha tarek, eena piiriina eecha otiir.
11 Yadii piiriichar yadii chepii siinak, God riita piiriina popoyen heechi otii saniy-
eechirek, piir sokwachi siitiir. Siitiirek, ma mima yecha piiriina hechiniga harapa
akiitar.
12 Worek, piirapet piiriita hevenek tawa aya uwarin meejir. Aya uwari eecha wor:
“Na ya sokwa!” Worek, piiriina kapasek otii tar ma ye hecharek, piir i hejagwaya apok
yo hevenek iyarer.
13 Iyarerek, eeta nedii harapa nenyaw yarek, eyey akama 10 siirek por kapasek siir.
Nenyaw yarek, 7,000 ma ye ha hamar. Akar ma heechiri, ye eena hechi harapa akii
tarek, ye hevenek tawa God riiti harapa hin yesokwa tar.
14 Akar por harapa kapasek boboy siieeta hamar. Wowak, na he! Akar por harapa
kapasek boboy sii eeta bana bana yato.

AKAR EJEL POR RII RIITI MUPUGU PIITAR

15 Worek, akar ejel por rii riiti mupugu piitar. Piitarek, hevenek tawa aya kaw ye
eecha uwachi wor: Apa diita nosap aka tabo yichar ma riiti hapaga boboy eeta noti
Harapa, riiti Kraist, piiriiti. Tawak, riipa eechaba eechaba siitii kowu takiita!
16 Worek, 24 harapa ma ye yechi tiikiirek God riiti misomak yichari, ye yechi
misomak sakachi God riiti hin yesokwatar.
17 Ye eecha wor:
“Harapa God, mii hapaga tawa hisaw.
Mii tawa. Mashi mii eechaba eechaba tar.
Mii miiti hapaga boboyen yeechi yarek,
tasii siitii kowu tarek, eena nota miin woshi ato!
18 God riiti maji wosowoy tawa ma ye eena
inyaka kwotayirek, miita harapa kwotayirek,
Worek, diita nediik ha tawa ma yenya anasakiita.
Apa diita miiti wakasa ma, miiti piirapet
yenya yan ha tawa nedii.
Apa diita miiti harapa man miiti karakada man
miiti majin meeji tawa man yan ha tawa nedii.
Ada diita nosapen kapasek otii tawa man pi
hama seechi tawa nedii!”
19 Worek, God riiti harapa aka hevenek tari, eeta tagwa seechir. Tagwa seechirek,
God riita hisiir majin heechitar bokisen eeka her. Herek, yereiya tarek, kuru tarek,
sarebiya pichar. Nenyaw yar. Nomoya papaga tawa ais sakatar.

12

MIMA SIITAKA HOPOKA PIIRIITI NOMA

1 Worek, harapa jebwa hevenek sokwar. Mima pochi sii tar. Tari, siitii siivatabi
yaga eecha hechar. Niiwiika siiti yatii kuruk tar. Siiti masekiik ruwu tawa boboy 12
winyumay eeka tar.
2 Wii yikapwa yimowuken otiiri, harapa kapa meeji tawa boboy sii yarek, sii eena
teejir.
3 Worek, anadii jebwa hevenek sayar. Harapa hopo por nayim siik tari, rii sayar. Ri
masek 7 tar. Ri masamija 10 tar. eyey masek ri masek ruwu tawa boboyek eecha ta ye
i tar.
4 Ri kinyi sii tari, sii winyumayen hako rabochirek, nosapek sakar. Eyey winyumay
piiriichar tari, poren otiichirek, sakar. Worek, hopo rii eeta yikapwa yimowuken
otiitar mima siiti misomak siitii tar. Yimowunak, yikapwan aken eena siitii kowu tar.
5 Worek, mima sii hoye yikapwan yimowur. Diita yikapwa rii komas ain kubun
neekichi eyey ma miman siitii kowu takiita. Yimowurek, eeta yikapwan ameya yeechi
God riitaka howuk ye yowur. Riiti tiikiirek eeka yeyowur.
6 Worek, eeta mima sii heechi ma biish tar eemek akii ir. God riita siina sayarechir
eemek sii eeka ir. Irek, 1260 yadii siina hehare takiita.
7 Worek, hevenek ow ana pichar! Maikel riita riiti ejeleka harapa hopon pichar.
Picharek, hopo rii riiti ejeleka awasenpir.
8 Awasen awasen picharek, harapa hopo riina dagiir poyer. Dagiir poyerek, rii heven
sii eemekasakech.
9 Harapa hopo riina yeechi muk rabor. Rii eeta kapasek hopo. Riiti hi eeta Gaba, eeta
Seten. Rii nosapek tawa man woshepii tar Gaba. Riin riiti ejel yechaka eecha yeechi
nosapeka rabor.
10 Worek, ada meejir hevenek harapa ayan uwachi eecha wor: “God riita man
yesokwa yicha tawa boboy sii eeta yar. Apa God riita mukuchichu rii eeta hapaga
tawa aka tabo yima. Apa riiti Kraist yarek, rii riiti hapaga boboyen mukuchir. Noti
yaka kumwoyen maji ba diima tawa ma rii God riiti misomak siitii yadii niy ba diima
tar. Hevenek tarek, ba diima tarek, God rii yeechi yasaya geenyek rabor.
11 Noti yaka kumwoy yecha Sipsip Yi riiti pin hiki siitiichirek, omutiik tawa maji
siikenen sawo tarek, eena noti yaka kumwoy ye Gaban dagiir poyetar. Yecha eecha
hiki tar yechi maba eeta kubuchey boboy tawa. Eena yecha haken hikitar.
12 Wowak, eena eyey hevenek tawa ma, eyey tawa boboy sa kwoya woy hiki ta.
Wowak, nosap somakwotii tawa pa, kwo na ow poy sii ta. Gaba rii eeta kwotak yar.
Yarek, rii harapa kwotayeto. Rii eecha hikitu harapa nediikasakech. Eena kwotayeto.
13 Worek, harapa hopon nosapek raborek, rii heri, rii hoyey yikapwan yimowur
mima siina kiki otii tar.
14 Wori, aponumay chipin upurus siina harek, sii sokwa siiti eem ma biish tar eemek
iken hikiney, siipa keena ikkita. Siipa inyey, sukwiya piiriichar chep siina hehar takiita.
Eeka tanak, harapa hopo rii pik otiiney, saka kiki siikiitawak.
15 Worek, harapa hopo rii ukun woyichirek, saka harapa paga eecha ir. Mima siina
gamuchi kiya iken eena ir.
16 Worek, nosap sii mima siina kiyatayir. Worek, eena nosap kujan tagwachi sii
harapa hopo rii kujak woyir ukun a hamar.
17 Worek, harapa hopo rii hechi harapa kwotayir. Mima kwotayirek hopo rii mima
siiti yimana yenya dagiir poyeken ir. Siiti yimana ye God riiti lon mayishiken otiito.
Yecha Jisas riita geenyek omutiik kwodii wochawa majin eena hiki siitiichichu.
18 Worek, eeta harapa hopo rii somakwotii tawa pa giiriibak siitii tar.

13

KWASHIKA TAWA HARAPA ASA UPURUS

1 Worek, ada heri, kwashika tawa harapa asa por rii somakwotii tawa pak eeka
sokwar. Rii 10 masamija tar. Rii 7 masek eecha tar. Eeta masamija ye eyey masekiik
ruwu tawa boboy eecha ta ye i tar. Kapasek maji batawa hi sii eeta eyey masek yechak
keyi tar.
2 Kwashika tawa asan ada heri, lepatega eecha her. Riiti yatii beaga yatiiga eecha her.
Riiti kuja harapa pusi kujaga eecha her. Worek, harapa hopo rii riiti hapaga boboyen
kwashika tawa harapa asa riina harek, riina tikiiren harek, riina aka tabo yichawa
boboyen hopo rii har.
3 Kwashika tawa asa riiti masek por ha tawa masekiiga eecha her. Sowakwo tawaga
eecha her. Worek, eecha hechari, romo sii keshe hamarek, kawka kepi siir. Worek,
diita nosap ye riina hechi nyegiirabochiniga riina sumowu tar.
4 Worek, eeta harapa hopo rii kwashika tawa asan riiti hapaga boboyen harek, ma
mima ye eena hechi hopo riiti hin yesokwatar. Ye kwashika tawa harapa asa riiti hin
yesokwabatar. Ye eecha wor: “Nama kwashika tawa asaga eecha sowa? Nama kiki
sowa riina pi dagiir poyekiita?”
5 God riita heechirek, eeta kwashika tawa asa rii God riina kapasek wohega maji
batar. God riita hechi heechirek, harapa hopo rii 42 niiwiika eecha otii tar.
6 Rii God riina wosoboye tar. God riiti hin wosoboye tar. Rii God riiti akaman
wokwoya tarek, hevenek tawa ma mima yenya wohegabatar.
7 God riita heechirek, harapa asa rii God riiti ma miman ow ana pi dagiir poyetar.
God riita hapaga boboyen riina harek, rii eyey akamak tawa ma, eyey tawa magwi ma,
eyey akar akama maji ba tawa ma, eyey nosapek ta ye i tawa man riita siitii kowu tar.
8 Eyey ma mima ye diita nosapek tawey, ye eeta kwashika tawa harapa asa riiti
hin yesokwa tikiita. Wowak, mashi mashi God diita nosapen saka otiitarek, ma
yechi hin God riita jeyek keyiri, eeta ma ye kwashika tawa harapa asa riiti hin
yesokwatakasakech. Diita jey sii eechaba eechaba tawa ma riiti hika eecha tawa. Diita
jey pi sowakwor Sipsip Yi riiti.
9 Kwota mabiyaka taney, ii na meeji!
10 Ma kaw yen poko jik wonyey ii sapa heechanak, sapa keena ji. Ma por riin eekik
sowakwoney, riin sa eechaba eekik pi sowakwo. Eeta yikadey boboy yaney, God
riiti ma mima kwo hiki siitiichichawa boboyen na eechaba eechaba anabeyichi hiki
siitiichicha.
11 Worek, ada heri, anadii kwashika tawa harapa asa nosapek ya sokwar. Rii
masamija upurus tar. Sipsip yiga eecha tar. Ri aya harapa hopo riiti ayabaga eecha
meejir.
12 Rii sokwa mapo sokwar harapa asa riiti hapaga boboyen yeechi riiti misomak siitii
yo otii tar. Rii eyey nosapek tawa man, nosapen, yenya wohigiya heechi tarek, mapo
sokwar harapa asa riiti hin ye yesokwa tar. Mashi harapa romoka taren, kesher harapa
asa eetata.
13 Namba 2 harapaasa rii harapa mirakel otii tar. Rii otii heechirek, hi neerek ya
nosapek sakarek, eyey ma mima ye her.
14 God riita heechirek, naba 2 harapa asa rii harapa mirakelen maposokwar asa riiti
misomak otiitarek, rii eyey ma miman woshepiichicharek, eena sumowu tar. Eeta
harapa asa rii diita nosapek tawa ma mima yenya eyey eecha wor: “Kwota eekik piir
harapa asa eechaba tawey, riiti misoman na mek dagiichi riiti hin na yesokwa ta.”
15 Worek, God riita heechirek, namba 2 harapa asa rii riiti popoyen mapo asa
riiti dagiir mayi misoman heechirek worek, eeta maji bar. Worek, ma ye riiti hin
yesokwanan siiri, yenya pi sowakwor.
16 Worek, eeta namba 2 harapa asa rii wohigiya heechi tarek, eyey ma yenya jebwa
tapa bajek heechi tarek, makabek heechi tar. Harapa ma, karakada ma, ya manika

tar ma, kiiriisiiposii tarma, yo otii wakasa ma, shebo shebo chishi tar ma yenya eecha otiir.
17 Ma eeta harapa asa riiti hin jebwan keyinan biish siiri, ye boboyen tokokasakech. Harapa asa riiti namban keyinan biish siiri, ye boboyen tokokasakech.
18 Kwota na nagwa nagwa hiki ta. Ma ye hehar hiki taney, yepa kwashika tawa asa riiti namban hekiita. Diita namba eeta ma por riiti hi. Eeta namba eeta 666.

14

GOD RIITI MA MIMA HOKWA CHICHAR

1 Ada heri, Sipsip rii yi Saion Kwowu siitiitar. Siitiitarek, 144,000 ma mima ye iibak siitiitar. Siitiitar ma mima yechi makebek Sipsip Yi riiti hin, riiti Apoko riiti hika eecha keyichir.
2 Ada meejiri, hevenek tawa aya sii harapa uku yi sakanaga eecha meejir. Wayi kurunaga eecha meejir. Ada ayan meejiri, eeta nokwapa nokwapa gita toko hokwachi ayaga eecha meejir.
3 Yecha siitii harapa tiikiiren ver tar boboy dupura kapiiran 24 harapa ma yenya hechar. Hechiniga ye hokwa chichar. Hokwa chichari, diita hokwa anadii ma ye diita hokwan chi hekasakech. 144,000 yechaba God riita diita nosapek awasen yari, yechaba chi hechar.
4 Eeta ma ye otii keha tawa boboyen mima yechaka otiikasakech. Ye apama hechar. Sipsip Yi rii ik otiitari, eeta ma ye sumowu ibatar. Yecha nosapek tawa ma yechaka tari, God riita yenya tokochi yar. Ye eeta God riitaka Sipsip riitaka piiriina masey har.
5 Eeta ma ye woshepii majikasakech. Kapasek boboy yechaka takasakech.

EJEL PIIRIICHAR YE MAJIN BAR

6 Worek, ada heri, ejel por rii howuk hagatar. Hagatarek, eechaba eechaba ta hadabas maji riitaka tar. Eyey akamak tawa ma, eyey tawa magwi ma, eyey akar akama maji batawa ma, eyey nosapek ta ye i tawa man sawotaken eena ir.
7 Rii harapa ayak eecha wor: “God riitaban na akii ta. God riiti harapa hin na yesokwa ta. Riiti anasa nedii diita yato. Eena God riiti misomak na sakachi riiti hin yesokwa ta. Rii heven, nosapen, somakwotii tawa pan, uku siivii wokebin eyey otiir!”
8 Worek, namba 2 ejel rii komas yari, rii eecha wor: “Harapa Bebilon akama sii eeta sakar. Sii eeta sakar. Sii siiti wain ukun eyey man miman hava tari, yenya wohigiya havatar. Diita wain uku sii eeta nobo anemesheroko tawa uku!
9 Worek, namba 3 ejel rii komas yari, harapa ayak uwachi eecha wor: “Eeta ma ye kwashika tawa harapa asa riiti hin yesokwataney, riiti mayi misoman yesokwa taney, asa riiti jebwan masek tapak yaney,
10 ye God riiti kwotay tawa wain ukun atakiita. God riita riiti harapa kwotay tawa wain ukun, rii riiti kwotay tawa heebiyak eeka gwotii poyer! Diita wain hapaga bor tawa. Eeta ma ye diita heebiya wain uku aney, God riiti misomak, Sipsip Yi riiti misomak, yecha hika salpaka harapa kapan meejitakiita.
11 Kapa meeji tawa hi hirika eechaba eechaba sokwa ichakiita. Eeta ma ye kwashika tawa harapa riiti hin yesokwa yichi tawey, riiti mayi misoman yesokwa batawey, riiti jebwa hin yatawey, yecha yi hapakakasakech.
12 Eeta yikadey boboy yaney, God riiti ma mima kwo na hapaga siichi ta. Yecha God riiti majin sumowu tawak, Jisas riina hiki siitiichichu.
13 Worek, ada meejiri hevenek tawa aya eecha wor: “Diina na keyi: Apa komas ma por rii God riiti yo kepin otiitanak, haney, riipa kwoya woy hikikiita!” Worek, Spirit rii awasen eecha wor: “Ayo. Eeta siiken Ye harapa hon otii tarek, ye eena yehapakak. Yecha otii yo boboyeka yechaka eecha ikiita.”

NOSAP TAWA BOBOY SAGAN YA TAWA NEDII

14 Ada heri, apama hejagwoya apo tar. Tarek, ma por rii yichari, yikapwa maga eecha
hechar. yichari, gol masek ruwutar boboyen ruwutar. Owbak, tar kuru tar sarap tapak
neeki tar.
15 Worek, anadii ejel por rii God riiti lotu akak heechi hejagwoya apok yichar man
harapa uwachi eecha wor: “Mii napa sarap yeechi nowo saga tiimiichichi ya. Eeta
nedii yato. Nosapek tawa boboy, saga neepii hamawa.”
16 Worek, hejagwoya apok yichar ma rii riiti sarap rabo tarek, nosapek tar sagan
tiimii yar.
17 Worek, anadii ejel por rii hevenek tawa lotu akan heechi ya geenyek sayar. yarek,
rii kuru tar sarap neeki tar.
18 Worek anadii ejel por rii opelen otiitar cheyen heechi ya sayar. Diita ejel rii hin
siitii kowu tar ejel. Rii yaniga rii kuru tar sarap neeki tar ejel riina harapa ayak uwachi
eecha wor: “Miita neeki tar sarap na otiichi nowok wain pokon dagii hama. Neepii
taweyn, eena na dagii hama!”
19 Worek, eeta ejel rii eeta sarap nosapek raborek, eeta wain pokon dagii hamar.
Dagii hamarek, wain siiken yeechiye i God riiti kwotay tawa harapa wuk yiigwotiichi
piitii pejatar.
20 Harapa akama siiti saba geenyek eeka piitii pejatar. Peja tarek, siiti pi wuk saka
harapa ichari, 200 mail ichari, sii iibiitii tari, ma boriiwagiik siitar.

15

7 EJEL YE HARAPA KAPASEK BOBOY OTIIR

1 Worek, ada heri ada harapa nyegiirabo tawa jebwa hevenek her. Dii eeta God
riiti harapa kwotay tawa boboy hamaken otii tar nedii. 7 ejel ye 7 harapa kapasekma
miman otii tawa boboyen eena yayar. Dii hamak otii tawa boboy kapasek.
2 Ada heri, ada her boboy pochi eeta somakwotii tawa pa gugayeka, hika, eecha
tanaga eecha her. Ada way kawka heri, diita ma mima ye kwashika tawa harapa
asa riina ow ana pi dagiir poyiri, riiti mayi misoman dagiir poyiri, eeta ma riiti hi
nabaga tarin dagiir poyiri, yenya ada hebar. Ye somakwotii tawa gugayega hechawa
pa giiriibak eeka siitiitar. Siitiitari, ye God riita yenya har gitan neekiichi siitiitar.
3 Siitiitarek, ye hokwan chichar. God riiti wakasa ma, Moses, riiti hokwan eena
chichar. Sipsip Yin riina chichar. Ye eecha chichar:
“Harapa, mii eeta hapaga God siiken.
Miita otii tawa yo eeta harapa mayaka.
Nota eena hechawey, no miina harapa
hadabas inyaka hikitu.
Miiti otii tawa boboy hiki tawa boboy eeta
nagwa nagwa siiken wey otiito.
4 Kapo namapa miina saka akiikiitawak?
Namapa miiti harapa hin sakapa sawokiitawak?
Miitaba saniga eeta kepi wey kepi.
Eyey ma yepa yanak,
miiti hin yesokwa takiita.
Miita nagwa nagwa otii tawa boboy kepi sii
geenyek ya sayar.”
5 Worek, hevenek tawa lotu akan tagwarek, ada heri, God riiti omutiik maji sawo
tawa akak tarek, ada her.

6 Herek, eeta 7 ejel ye 7 man kapasek otiitawa boboyeka tarin, harapa lotu akak tarin, heechi ya sayar. Sayarek, siivatabi apama kepiweyn ruwuchi yayar. Gol pikaga tarin verekuku ji seechitar.
7 4 ver tar boboy tarek, por rii 7 ejel yenya eechaba eechaba tawa God riiti kwotay tawa boboy 7 gol heebiya takiikii siirek, yenya har.
8 Worek, God riiti hapaga boboy, riiti hadabas kwoya hechawa boboy kepi eeka otiichirek, hirika sokwa God riiti harapa akak punyir. Wowak, ma por eeta akan iyarekasakech. Diita 7 ejel yecha 7 kapasek harapa boboyen otii hamanak, ye i yarekiita.

16

7 HEEBIYA EETA GOD RIITI KWOTAY TAWA BOBOY SII TAKIIKIISIIR

1 Worek, ada meejiri, nerek tawa akak uwar aya eecha wor: “Kwota na i God riiti kwotay tawa 7 heeibyak tawa boboyen i nosapek gwotii poy!”
2 Worek, namba 1 ejel rii riiti heebiyan nosapek gwotii poyir. Gwotii poyiri, kata ma ye kwashika tawa harapa asa riiti jebwa misoma yechaka eecha tarek, asa riiti mayi misoma hin yesokwa tarek, eena harapa romo yechi mabak sokwatar.
3 Worek, namba 2 ejel rii riiti heebiyan somakwotii tawa pak gwotii poyir. Gwotii poyiri, ha tawa ma yechi piga eecha her. Worek, eyey somakwotii tawa pak tar boboy ye eeta eyey ha hamar.
4 Worek, namba 3 ejel rii i riiti heebiyan kwashika tawa wasiipokiik gwotii poyir. Gwotii poyiri, eeta pik siir.
5 Worek, ada meejiri, eeta wasiipokiik siitii kowu tawa ejel rii eecha wor: God mii eeta kepi wey kepi tawa God. Mii mashi tarek, apa mii tabato. Miita ma miman anaseechi tari mii eeta nagwa nagwa anasatar.
6 Ye miiti ma mima yenya pi sowakwori, piirapet yenya pi sowakwobari, eena mii pin aken har. Harek, ye yechi ya kapaseken eeta woyek yar.
7 Worek, ada meejiri, aya pochi opel otii tar chey heechi yari, eecha wor: “Harapa, mii eeta hapaga bor tawa God. Miita anaseechi tawey, eeta ma yenya miita hehar nagwa nagwa siiken anaseechitu!”
8 Worek, namba 4 ejel rii riiti heebiya gwotii poyir. Gwotii poyirek, God riita heechirek, ya riita ma yenya riiti hik harapa pichar.
9 Pichari, ma yenya hik uwur. Hik uwutarek, ma ye God riina wokwoya kapasek maji batar. Eeta kapasek boboyen God riita siitii kowu tar. Eena yecha God riina wokwoya maji batar. Eecha otiirin, ye eena hechi yechi kapasek boboyen magiirechikasakech. Yecha riiti hin yesokwakasakech.
10 Worek, namba 5 ejel rii riiti heebiya kwashika tawa harapa asa riiti harapa tiikiirek eeka gwotii poyir. Gwotii poyirek, eyey ma ye harapa asa riiti kuruk tarek, niyi sii yaniga yenya gamu poyirek, yecha kapa harapa meejirek, ye pugiirega wagiirega tar.
11 Pugiirega wagiirega kapa meeji tarek, romo yechaka tarek, eena ye hevenek tawa God riina wosoboy wokwoya tar.
12 Worek, ye yechi kapasek boboyen magiirechikasakech.
Worek, namba 6 ejel rii riiti heebiya Yupretis pak gwotii poyir. Gwotii poyirek, pa kiipa hamar. Ii nobon takiirek, ya sokwa eemek aka tabo yima ye sayaken eecha otiir.
13 Wowak, ada heri, 3 spirit kapasek grisa tawaga eecha her. Yecha harapa hopo riiti kujan, woshepii tawa piirapet yechi kujan heechi ya sayar.
14 Diita spirit kapasek ye mirakel kapaseken otii tawa spirit. Diita 3 spirit ye eyey diita nosapek tawa aka tabo yima yechak ichu. I otii tawak, aka tabo yima ye ya yopo wuchi hapaga tawa God riiti nediik ow ana pik otiito.

15 “Na meeji! Anapa hiyi yatawa maga eecha yakiita. Eeta ma ye wanan siiney, ye
yechi siivatabi hehar giiriiney, riipa saka maba sobo chishikiitanak, riipa saka anadii
ma yechi misomak hiibiya yakiitawak. Yepa eeta kwoya woy hiki takiita!”
16 Worek, spirit kapasek yecha otiirek, aka tabo yima ye yopo wuchi yichar. Eeta
eem siiti hi Hibru maji eecha habato: Amagedon.
17 Worek, namba 7ejel rii riiti heebiya sowak gwotii poyir. Gwotii poyirek, harapa
aya sii harapa tiikiirek harapa lotu akak eeka tari, sii uwachi eecha wor: “Eeta hamar!”
18 Worek, yiirepiya tarek, kuru tar. Sarebiya pichar. Harapa nenyaw mayaka yar.
Eeta yikadey nenyaw mashi diita nosapek yakasakech. Sii eeta harapa mayaka. Eyey
nenyawen dagiir poyir!
19 Eecha otiirek, harapa akama nediik reekiichi piiriichar siir. Harapa tar akama.
Eyey ta ye i tar akama eechaba sii hama seechibar. God riita harapa akama, Bebilon,
siina hikichi otiirek, Bebilon sii wain ukun God riiti heebiyak atar. Diita wain ukun
eeta God riiti harapa kwotay tawa boboy.
20 Eyey nedii kwow pak tari, akii i hamar. Eyey harapa kwow eeta buchichi saka
hama seechir.
21 Ais papa neerek saka tari, papaga eecha ma magiirek eeka saka tar. Hisaw mayaka
ais pap eecha saka tar. Eecha otii tarek, harapa kapasek sii tarek, ye eena God riina
wokwoya maji batar.

17

NOBO ANEMESHEROKOTAR HARAPA MIMA SII HISAW KAPAN MEEJIR

1 Worek, 7 ejel heebiyan neeki tari, por rii adak ya eecha wor: “Na ya. Nobok
anamesheroko ye i tawa harapa miman siina pichawa nobon ada miina mukuchikiita.
Diita mima sii eeta harapa pak yichar.
2 Eiita nosap aka tabo yima ye eeta nobo mima siitaka eecha anamesheroko tar. Diita
nosapek tawa ma mima ye siita nobok anamesheroko tawa wain ukun atar. Atarek,
ye beyi tar.”
3 Worek, eeta Spirit rii ana yar. Ana yarek, ejel por rii yari, ana biish tar eemek kiya
ir. Irek, ada heri, mima poche sii kwashika tawa harapa nayim siik asa riiti magiirek
yichar. Eeta asa riiti magiir nokwapa nokwapa jebwaka eecha tar. Eeta jebwa God
riina eyey kapasek majin eena keyir. Eeta asa rii 7 masek, 10 masameja tar.
4 Siita siivatabi nayim siiken ruwutar. Siita gol, gayetiik, kwoya hechawa papa
kepika eeka keya pochichar. Sii heebiyan siiti tapak neekitari, keha tawa ka-
pasek boboy kapasek hechawa boboy eeta gol heebiya eeta takiikiisiir. Sii nobok
anamesheroko tawa boboyen otii tarek, eena takiikiisiir.
5 Keyir jebwa siiti makebek eeka tari, shiyi tawa maji eecha wor: “Harapa akama
Bebilon, eyey nobo anamesheroko tawa mima, eyey kapasek boboyen otii tawa ma
yechi nokwapa.”
6 Ada heri, God riiti ma mima ye Jisas riina hiki siitiichi sumowutari, eeta mima sii
yenya pi sowakwochiniga yechi pin sii eena atari, sii eeta beyir. Ada siina heri, ada
harapa nyegiirabochi i hiki ya hikir.
7 Worek, ejel rii eecha wor: “Boyewak mii i hiki ya hikitu? Ada miina wokiita: Eeta
mima siina, eeta asa rii siina kiya ir mun, ada miina sawokiita. 7 masek, 10 masemeja
tawa asan ada eena wocho.
8 Eeta kwashika tawa asan miita hechawey, mashi tar. Apa rii takasakech. Riita
sayarechi waw supuk ya sokwak otiito. Riipa sokwanak, riina pi sowakwo hamakiita.
Diita nosapek tawa ma yechi hin mashi mashi eechaba eechaba tak tawa jeyen keyinan
siiyega, ye harapa asan henyak, ye i hiki ya hikitakiita. Eeta asa rii mashi tari, apa
takasakech. Komas kawka yakiita. Eena nyegiirabochiniga i hiki ya hiki takiita.

9 “Ma ye inyaka nagwa nagwa hiki tawey, ii na hiki ta. 7 masek eeta 7 kwow. Eeta
sii 7 kwowuk eeka yichu.
10 7 aka tabo yima tabato. 5 aka tabo yima sakar. Podareba riita siiti kowutu. Anadii
saka yatawak. Riipa yanak, rii ameda siikiita.
11 Eeta harapa asa mashi tari, apa saka tawak, rii eeta namba 8. Rii eeta namba 7
aka tabo yima yechi. Rii i ichawak, riin pi sowakwoto.
12 “Miita her 10 masameja ye eeta 10 aka tabo yima. Ye apa siitii kowukasakech.
Komas siitii kowukiita. Yenya hapaga tawa boboyen hanak, yecha kwashika tawa
harapa asa riitaka eecha awa podat siitii kowukiita.
13 Eeta aka tabo yi ma ye podateba inyakak tawa. Eecha tawak, ye yechi hapaga tawa
boboyen siitii kowu taweyn, harapa asa riina hato.
14 Ye Sipsip Yi riina ow ana pikiita. Pichanak, Sipsip Yi riina sumowu tawa ma, riiti
hin haba tawa ma, riita mashi hisiir ma yechaka Sipsip Yi riitaka eecha tanak, riipa
awasen yenya ow ana pidagiir poyikiita. Rii eeta harapa ma yechi Harapa. Rii eeta
aka tabo yi ma yechi Aka Tabo Yi Ma.”
15 Worek, eeta ejel rii ana eecha wor: “Miita nokwapa nokwapa pan heri, eeta pa
eetata: eyey nosapek ta ye i tawa ma, eyey akamak tawa ma, eyey akar akama maji ba
tawa ma, eyey tawa magwi ma.
16 Eeta 10 masameja miita heri, ye kwashika tawa harapa asa riitaka ye nobo
anemesheroko tawa mima siina harapa yuyakiita. Yuyatanak, yecha eyey siitaka tawa
boboyen ya hamanak, sii shebo shebo biish siikiita. Wonyak, ye siiti maba omun eechi
hik rabochinyak, uwu hamakiita.
17 God riita otiichirek, yechi inyaka podatebak hiki tarek, ye yechi hapaga siitii kowu
tawa boboyen harapa asan riina har. Harek, ye eecha otii tari, God riiti inyakak otii
tar. Eecha otii tarek, God riiti mashi keyir maji sii eeta geenyek sokwar.
18 Eeta mima siina miita heri, sii eeta harapa akama mayaka. Sii diita nosapek aka
tabo yi ma yenya siitii kowutu.”

18

BEBILON AKAMA EETA KAPASEK WOY SIIR

1 Worek, ada heri, anadii ejel por rii heven heechiya sakar. Riiti siitii kowu tawa
boboy eeta harapa tar. Riiti okoree tar haba diita eyey nosapek buya tar.
2 Rii sakachi harapa ayak uwachi eecha wor:
“Sii eeta sakar. Harapa Bebilon akama sakar.
Nokwapa nokwapa kapasek spirit ye,
Sekiyawas ye eeka yichu.
Nokwapa nokwapa kapasek keha tawa yuyawa
tawa apo ye iibak yichu.
3 Sii otiichirek, eyey ma yechaka eecha siiti nobo
anemesheroko tar wain ukun yechaka eecha atar.
Diita nosapen aka tabo yi ma ye siina nobo
anemesherokobatar.
Sii harapa nobo anemesheroko weyitari,
bisnis ma ye harapa yan yatar.”

4 Worek, ada meejir anadii aya hevenek uwar:
“Eeji ma mima kwo na eeta akaman heechi
geenyek ya saya!
Opoche kwopa siitaka kapasek boboy eech
otiitanakech.

Eeta kapasek boboyen siitak yaneyn,
kwona opoche siitaka eecha yatanakech.
5 Siiti kapasek boboy diika mowutu.
Neereka hayeto.
Siita kapasek otii tawa boboyen God riita
eena abosuchekasakech.
6 Siita kwona eecha otiitari, kwo napa
awasen siina eechaba otii.
Siita harapa kapasek otiitari,
kwo napa siina awasen eechaba harapa upurus na otii.
Siita kwona uku atawa boboyen otiichi hatari,
kwo napa awasen siina eechaba upurus ha.
7 Siita mayama diita nosapek tawa boboy kepin hatari,
siiti hin mayama yesokwa tari,
kwo napa siina eechaba awasen harapa kapa meeji
tawa boboyen ha ta.
‘Ada yichawey, eeta aka tabo yi mimaga eecha tawa.
Ada mibiya mima takasakech.
Kapa meeji tawa boboy adak yakasakech!”
8 Eecha tawak, nokwapa nokwapa kapasek boboy
siina podat yadiibak ya hamakiita.
Hak otii tawa boboy, kapa meeji tawa boboy,
eechi hatawa boboyen siitabak yakiita.
Siina hik uwukiita.
Wowak, siina anasak tawa Harapa God rii eeta
harapa wey hapaga tawa.”
9 Diita nosapek aka tabo yima ye siitaka nobo anemesheroko tarek, harapa akama Bebilon hi uwu tanak, yecha siiti hirikan henyak, harapa keya takiita.
10 Wonyak, ye siiti kapa meeji tawa boboyen akiitanak, ye eena yapak siitii takiita. Siitii tanak, ye eecha wokiita: “Dii eeta kapasek wey. Awiyo. Awiyo. Siiti eeta hapaga tarek, harapa tar. Awa podat siirek, kapasek boboyek siitak yarek, kapasek siir.”
11 Wonyak, diita nosapek tawa bisnis yo otii tawa ma ye eena henyak, yepa inyakapwa hiki tanak keya takiita. Ma ye yechi boboy sagan kawka tokokasakech. Eena keyatar.
12 Yechi gol, silva, kwoya hechawa papa, gayetiik, siivatabi kepin, sileka, siivatabi nayim siik, kwowa ya tawa me, elepan riiti pun yeechi otii tawa boboy, mek diigii tawa boboyen harapa yak toko tawey, bras, ain, hapaga papan otii tawa boboy, diita boboy ye kawka tokokasakech.
13 Sinamon, kwasaga tawa boboy, kwowa ya tawa boboy, kwowa yatawa boboy kepi; wain uku, akar uku, atawa hikishebu, bulmakau, hos, ka, wakasa man, ma yechi inyaka wopu, diita boboyen yecha kawka tokokasakech.
14 Bisnis yo otii tawa ma ye siina eecha wocho: “Eyey boboy nija yak otii tari, ii ninya heechi i hamawa. Niji ya niji ruku sii tawa boboy kepi eeta ninya heechi i hama seechir. Hama seechirek, ni eena kawka hekasakech!”
15 Wonyak, eeta bisnis yo otii tawa ma ye eeta akamak eeka bisnis yon otiitarek, harapa yan eeka ya tarek, ye siiti kapa meeji tawa boboyen harapa akiichi yapak siitiichi keya takiita.
16 Keya tanak, eecha wochakiita: “Awiyo. Awiyo. Dii eeta kapasek wey siito! Eeta harapa akama sii kapasek wey tawa. Mashi sii siivatabi kepin, nayim siik tawa siivatabin ruwuniga, gol, gayetiik, kwoya hechawa papan wakiiretar.
17 Apa awa podat eeta eyey biish woy biish siir.”

Wonyak, jabiir yechi kepten, akar nosapek jabiirek ichawa ma, jabiir yon otii tawa ma, eyey akar ma ye somwakwotii tawa pak ya yon otii tawey, ye yapak siitii tarek, siiti hirikan her.
18 Hechi ye uwachi eecha wor: “Akar siitak tawa harapa akama diita akamaga eecha tawa?”
19 Worek, ye nosapen teenyechi neerek rabo poworek, awasen yechi masekiik sakar. Ye keyaniga eecha wor: “Awiyo. Eeta kapasek wey siito. Kapasek boboy harapa akama siitak yar. Eyey ma ye somakwotii tawa pak jabiirek ta ye i tari, harapa yan eeta akamak eeka yatari, awa podat eeta eyey kapasek wey siir!”
20 “God riiti ma mima, hevenek tawa ma mima, aposel ma, piirapet ma kwo napa kwoya woy hiki ta! Eeta harapa akama siin God riita pi hama seechir. Siita kwona kapasek otii tarek, eena God riita siina awasen anaseechiniga kapasek otiir!”
21 Worek, harapa hapaga tar ejel por rii harapa papan yeechi somakwotii tawa pak rabochirek, ir. Irek, rii eecha wor: “Ada diita papan robochirek, irega, harapa akama Bebilon siina harapa ow ana pichi rabo poyikiita. Wonyak, siin kawka hekasakech.
22 Wonyak, sagey piita tawa boboy, gita, mupugu, hokwa yapo ya tawa boboy, eyey eecha otii yey tawa boboyen kawka meejikasakech. Yo otii tawa ma ye nin sakapa kawka hekiitawak. Wit hikishebo otiitawa masin aya kawka nijak meejikasakech.
23 Niji haba buyakasakech. Ma mima reeviisii tawa maji kawka nijaka meejikasakech. Niji bisnis yo otii tar ma ye hapaga siitar. Niji neeki yesokwa tar boboy kapasek eeta diita nosapek tar eyey ma miman woshepii tar!”
24 Diita akama sii piirapet yenya God riiti ma mima yenya pi sowakwotarek, yechi pi nosapek sakarek, eyey diita nosapek pi sowakwor ma mima yechi pi eeka sakarek, God riita eena heri kwotayechi eeta akaman pi hama seechir.

19

EYEY MA MIMA YE RAGATAR BEBILON KAPASEK SIIREK

1 Worek, ada meejiri, hevenek tawa harapa aya uwari, nokwapa nokwapa ma yechi ayaga eecha meejiri, eecha wor: “God riiti hin na yesokwa ta. Noti God rii eeta nona yesokwa yichi tawa God. Riita hadabas kepiwey tawey, rii eeta hapaga tawa.
2 Riita anaseechi tawey, rii eeta nagwa nagwa siiken anaseechitu. Eeta nobo harapa kapasek anamesheroko tawa mima sii diita nosapek tawa ma yenya kapasek yon otii tari, eena God riita siina anaseechi pir. Siita God riiti yo otii tawa wakasa ma yenya pi sowakworek, eena riita siina anaseechi pir.
3 Yecha kawka eecha wor: “God riiti hin na yesokwa ta. Eeta harapa akamak hik haye tawey, hirika siipa eechaba eechaba sokwa punyi takiita!”
4 Worek, eeta 24 harapa ma ye, 4 ver tar boboy ye, misomak sakachi ye harapa tiikiirek yichawa God riiti hin yesokwa tar. Ye eecha wor: “Eeta omutiik. God riiti hin na yesokwa ta!”
5 Worek, harapa tiikiirek aya uwari, eecha wor, “God riiti yo otii tawa ma, eyey ma karakada, harapa, kwo riina akii tawey, noti God riiti hin na yesokwa ta.”

SIPSIP YI RII RIITI MIMAN YAR

6 Worek, ada meejiri, nokwapa nokwapa ma yecha uwanaga eecha meejir. Harapa ukwi sakanaga eecha meejir. Sarebiya pinyaga eecha meejir. Ye eena eecha wor: God riiti hin na yesokwa ta. Noti Harapa, noti hapaga tawa God riitaba eeta harapa aka tabo yima tawa.
7 Nota keena inyaka kwoya hiki tanak, riiti hin riita harapa tawa boboy kepin na yesokwa ta. Eeta Sipsip Yi rii riiti miman yaken sayareto. Mima sii wohowur.
8 God riita otiichirek, sii mayama siivatabi apama kepi weyn ruwur.” Eeta siivatabi apama eeta God riiti ma mima yecha yon nagwa nagwa otii tawa boboy.

9 Worek, eeta ana eecha wor: “Diina na keyi: Kata ma yenya God riita Sipsip Yi
riitaka tapa nokusha aken woheri, na kwoya woy hiki ta.” Ejel rii kawka eecha wor:
“Diita maji eeta God riiti maji siiken.”
10 Worek, ada riiti yatii jumuk sakachi riiti hin yesokwaken otii tarek, rii ana eecha
wor: “Opoche eecha otiitanakech. Ada eeta miita sicha yo otii tawa ma. Ada miiti yaka
kumwoy yechaka eecha otii tawak, Jisas riita kwodii wochar majin sumowu tar ma
yechaka eecha otiito. God riiti hiban eena na yesokwa ta! Eeta omutiik maji Jisas riita
kwodii wori, ii eeta piirapet yenya kiyapochichiwak, ye eeta God riiti majin sawoto.”

MA POR RII HOS APAMA MAGIIREK YICHAR

11 Worek, neer tagwarek, ada heri, hos apama eeka tarek, siiti magiirek yichar ma
riiti hi upurus tar. Hi diitata: Hehar Sumowu Tawa Ma, Omutiik Nobon Nagwa Nagwa
Otii Tawa Ma. Riita anaseechi otii tawey, rii ow ana pichaweyn, rii eena nagwa nagwa
hehareto.
12 Riiti miy eeta hi okoreenaga eecha hechar. nokwapa nokwapa aka tabo yima yechi
masekiik ruwu tawa boboy riitak ruwu tar. Hi pochi riiti mabak tari, ma yecha eena
hekasakech. Riitaba saniga hecho.
13 Riiti ruwu tar gworo siivatabi eeta pibak tar. Riina eecha habato: “God Riiti Maji.”
14 Hevenek tawa ow ana pichawa ma ye riina sumowu tar. Ye apama hos yechi
magiirek yeicharek, riin sumowu tar. Ye siiviitabi kepi apamaban ruwu tar.
15 Owuka tar eeki riiti kujak tarin ya sayar. Rii eeta eekik ma mima yenya ow ana
pichiniga dagiir poyekiita. Wonyak, riipa ain kubuk ma mima yenya siiti kowukiita.
Rii wain siiken yeechi harapa wuk woyechi piitiipejanak, wain ukuk siikiita. Diita wuk
eeta hapaga God riiti harapa inyaka kwotaya tawa boboy.
16 Riiti hi eeta gworo siiviitabik riiti yatiik eeka keyi tar. Eecha keyi tar: “Aka Tabo
Yima Yechi Aka Tabo Yima. Harapa Ma Yechi Harapa Ma.”
17 Worek, ada heri, ejel por rii yak siitii tar. Siitii tarek, eyey apo neerek haga ye
i tari, hechi rii harapa uwachi yenya eecha wor: “Na ya, God riiti harapa, nokusha
atawa boboyen a ta!
18 Na ya. Aka tabo yima yechi maba omun a! Ow ana pichawa harapa ma yechi
omun na a. Ow ana pichawa wakasa ma yechi omun na ya a. Hos yechi omun an ya a.
Yechi magiirek yichawa ma yechi omun na ya a. Eyey ma yechi omun na ya a. Wakasa
ma yechi i ye ya tawa ma yechi omun na a. Karakada ma, harapa ma yechi omun na
ya a!”
19 Worek, ada heri, kwashika tawa harapa asa rii diita nosapek tawa harapa aka tabo
yima yechaka, yechi ow ana pichawa ma yechaka, yopo yichi hos apamak yichar ma
riina, riiti ow ana pichawa ma yechaka eecha ow ana piken yar.
20 Eecha otiirek, kwashika tawa harapa asa riin woshepii tawa piirapet yechaka
eecha pokok jir. Diita woshepii tawa piirapet ye harapa asa riiti misomak mirakel
otiir. Mirakel eecha otiiri, woshepii tawa piirapet riita kwashika tawa asa riiti jebwan
yatar man woshepii tar. Rii eechaba eeta ma ye riiti mayi misoman sumowu tarin
woshepii tar. Eeta harapa asa riin eeta woshepii tawa piirapet riitaka yeechi hisaw
salpa hi uwutar pa supuk rabochirek uwur.
21 Apama hosek yichar ma riiti eeki kujak sayari eeta eekik piiriiti ow ana pichar ma
pi sowakwor. Pi sowakworek, eeta apo ye ya yopo yiniga yechi omun aniga bii diir.

20

1000 SUKWIYA MAJI

1 Worek, ada heri, ejel por rii hevenen heechi ya sakari, rii harapa wokebin tagwa
tawa kika eecha neeki ya sakar. Sen poko pochi neeki yabar.

2 Rii mashi hopo riin yeechi neeki tar. Diita hopo eeta Gaba, Seten. Yeechi neeki
tarek, rii sen pokok jichi 1,000 sukwiya eecha heechir.
3 Pokok jirek, ejel rii eeta hopon harapa wokebik rabochi hehar dasii poyer. Hopo
rii diita nosap tawa ma mima yenya 1,000 sukwiya woshepiinakech eena rabochi
dasiipoyer. 1,000 sikwiya hamanak, riina heechinak, rii kawka i ameda kada siikiita.
4 Worek, ada harapa tiikiir kawen heri, ma kaw eeka yichar. Yicharek, God riita
yenya hapaga boboyen hari, yecha man anasaken eena har. Worek, ada ma yechi
inyaka wopun hebar. Diita ma ye mashi Jisas riita mashi kwodii wor majin God riiti
majin ye eena siiken sawo tarek, ma ye eena yenya pi sowakwor. Diita ma ye harapa
asa riiti hin yesokwakasakech. Yecha harapa asa riiti mayi misoman saka sumowu
tarek. Yecha asa riiti hin yechi tapak makebek heechikasakech. Diita ma ye saniyeechi
sokwari, Kraist riitaka aka tabo yimaga tari, ye 1,000 sukwiya eecha tar.
5 Anadii har ma ye awasen yesokwakasakech. 1,000 sukwiya hamanak, ye saniy-
eechi sokwakiita. Dii eeta mapo saniyeechi sokwa tawa nedii.
6 Eeta ma ye mapo saniyeechi sokwawey, ye sa inyaka kwoya woy hiki tanak, yecha
kepi wey ma siikiita. Eeta ma ye komas saka kawka hakiitawak. Diita ma ye Kraist
riiti, God riiti opelen otii tawa ma siinak, yecha Kraist riitaka eecha 1,000 sukwiya
eecha siitii kowu takiita.

GABA RIINA PI DAGIIR POYEKIITA

7 1,000 sukwiya hamanak, Gaba riina poko jichari, heemachinak, ikiita.
8 Wonyak, riipa heechi riipa diita nosapek tawa ma har ta ye ta weyen yenya
woshepiiken ikiita. Yechi hi Gok, Megok. Wonyak, riipa yenya ow ana piken yaya
yopo yichakiita. Ye ya yopo yichanak, nokwapa nokwapa kesenega eecha yikiita.
9 Wonyak, ye diita eyey nosap i ya yanak, yecha God riiti ma mima yichawa
eemen iniga yenya osago geechekiita. eeta eem eeta God riita rukusii tawa harapa
akama. Nosap tawa ma ye inyi jichanak, hi neer heechi ya sakanak, yenya uwu hama
seechikiita.
10 Wonyak, eeta woshepii tawa Gaba riina yeechi hi uwu tawa salpa tawa pa supuk
rabochinak, uwukiita. Mashi eeta eemek kwashika tawa harapa asaka, woshepii tawa
piirapeteka, eecha rabochirek, eechaba eechaba uwu tar. Eecha otiinak, ye kapa
eechaba eechaba yadii niy meejitakiita.

HARAPA ANASAKA TAWA NEDII YAK TAWA MAJI

11 Worek, ada heri, harapa apama tiikiir pochik ma por rii eeka yichar. Nosapeka,
neereka riiti misoma eecha heechi akii irek, kawka hekasakech.
12 Ada heri, har ma, harapa, karakada yechaka eecha harapa tiikiir misomak siitii
tar. Siitii tarek, jeyen tagwa seechir. Komas akar jey pochin eechaba tagwa seechir.
Eeta jey sii eechaba eechaba tak tawa ma yechi hik eecha tar. Worek, jeyen keyiri,
eyey har ma yecha mashi otii tar yobaga woyek yenya eechaba anasatar.
13 Worek, ma somakwotii tawa pak hari, ye eets sokwar. Ha ma tar eemek har ma ye
heechi ya sokwar. Sokwarek, yenya eyey anasatar. Yo otiitar woy baga yenya eechaba
anasatar.
14 Worek, ha tawa boboyen ha ma yichar eemek hi uwu tawa pak yeechi rabochirek
uwur. Eeta hi uwu tawa pa sii komas kawka hak tawa pa.
15 Ma kaw ye yechi hin eechaba eechaba tak tawa jeyek keyinan siiney, yenya eeta
hi uwu tawa pak rabochirek uwutar.

21

AKAR NEER AKAR NOSAP YAR MAJI

1 Worek, ada heri, ada akar neeren akar nosapen her. Mashi tar neeren mashi tar
nosapen heechi ir. Somakwotii tawa pa sii eeta heechi ibar.

2 Worek, ada akama hadabas kepin heri, siiti hi eeta akar Jerusalem. Sii God riina hevenek yar. Yari, sii sayarer. Sii yari, reevii siinak keyapochi boboyen sayareken eena yar.
3 Worek, ada meejiri, harapa tiikiirek uwar aya eecha wor: “Na he! God riita maka yichu. Rii yechaka eecha yichawey, ye eeta God riiti ma mima siikiita. Ayo, God riita yechaka eecha siinak, riipa yechi God siikiita.
4 Riipa ma yechi misoma keyamukun bachikiita. Ha tawa boboy sii eeta hakiita. Inyakapwa hiki tawa boboy sii eeta biish siikiita. Ma keyakasakech. Kapa mee-jikasakech. Mashi tar boboy sii eeta i hamar.”
5 Worek, harapa tiikiirek yichawa ma rii eecha wor: “Apa ada eyey boboyen otiiniga akar sowa.” Rii way ana kawka eecha wor: “Diita maji eeta omutiik wey eena na keyi.”
6 Rii eecha wro: “Eeta hamawa. Adaba saniga. Ada mapo tawak, ada komas tawa. Ada eyey boboy yechi mu. Eeta ma por rii riiti borowagii riikasiiney, ii sa adak yanak, ada eechaba eechaba tawa uku sobon hanak, ak.
7 Eeta ma ye kapasek boboyen ana beyichi dagiir poyeney, ada yenya eyey boboy hakiita. Ada eeta yechi Godek siinak, yepa eeta eeji yikapwa siikiita.
8 Wowak, akii tawa ma, ana hiki siitiichinyan biish tawa ma, kapasek otii tawa ma, man pi sowakwo tawa ma, nobo anemesheroko tawa ma, siiga kapan otii tawa ma, woshepii tawa god yechi hin yesokwa tawa ma, woshepii bak tawa ma yen salpa hi uwu tawa pa supuk rabochinyak uwutakiita. Ii eeta komas kawka hak tawa nediik.”

AKAR JERUSALEM

9 Worek, ejel por rii adak yar. Diita ejel rii 7 ejel por 7 heebiyan neeki tari, 7 kapasek man pi sowakwo tar boboy wok tari, rii 7 ejel heechi yar. heechi yaniga eecha wor: “Na ya. Ada miina Sipsip Yi riiti m iman mukuchik.”
10 Worek, eeta Spirit ya ana takiikii siirek, ejel rii ya ana yeechi harapa kwow masekiik ye yo ye ir. Ye yo ye irek, rii ana Jerusalem mukuchir. Diita akama eeta hadabas kepi akama. Eeta hevenek God riina heechi ya sakar.
11 Ya sakari, God riiti hadabas boboy sii okoreetar. Eeta akama okoree tari, yama papa kepiga, jas paga, eecha hadabas hechar.
12 Diita akama inyika eecha tar. Tarek, Isrel magwi 12 yechi hin eecha keyir.
13 Nubureja piiriichar wopu yepak tarek, piiriichar magiir yepak tarek, piiriichar bayegey yepak tarek, piiriichar yepa bayegeyak tar.
14 Eeta akama siiti inyi sii 12 papa yechi hek eeka siitiito. Eeta papak Sipsip Yi riiti 12 aposel yechi hin eeta papak keyi tar.
15 Worek, ana maji bar ejel rii gol pokoshey kubuka eecha tar. Rii akaman, siiti nuburejan, siiti inyin, pokosheyek yaken otiir.
16 Eeta akama sii diipiira kapiira skwea siiken tar. Kikibak siir. Eeta ejel rii eeta akaman riiti pokoshey kubuk hehar otiir. Eeta 1500 mail wopu yokwak irek, 1500 mail gay yokwak irek, 1500 mail eechaba howuk yow ir.
17 Worek, ejel rii inyi pokoshey kubuk kawka yeechi chey her. Herek, eeta inyi 216 pit yo ir. Ma yechi pokoshey woyek siir.
18 Eeta inyi papa jaspa eeka tar. Eeta akama kiire kepi gol kepi eeka tar. Gukayega eecha her.
19-20 Eeta muku tawa papa eeta nokwapa nokwapa harapa yaka tawa papa kepi kepi. Inyi keyapochi seechi tar. Namba 1 papa inyi muku tari eeta jaspa. Namba 2 eeta sapaia. Namba 3 eeta aget. Namba 4 eeta emeral. Namba 5 eeta sadonikis. namba 6 eeta konilian. Namba 7 eeta krisolait. Namba 8 eeta beril. Namba 9 eeta topas. Namba 10 eeta krisopres. Namba 11 eeta haiasin. Namba 12 eeta ametis. Eeta eyey papa ye eeta kwoya hechawa papa.

21 Eeta 12 nubureja eeta 12 apama geyitiikega eecha tar. Eeta eyey nobo akamak tari,
kiiri kepi gologa eecha her. Herek, gukayega eecha her.
22 Ada eeta akaman heri, harapa lotu akan hekasakech. Eeta lotu aka eeta hapaga
tawa Harapa God. Ii eeta Sipsip Yi.
23 Eeta akama siin ya pikasakech, niiwiika pikasakech. God riiti hadabas boboyek
eeka okoreeto. Eeta Sipsip Yi rii eeta haba.
24 Nosapek tawa ma ye siiti eeta yamak eeka chishi ye i takiita. Diita nosapek aka
tabo yima ye yechi hadabas tawa boboyen yeechi yi i eeta akamak heechikiita.
25 Eeta akama siiti nubereja ye eechaba eechaba tagwa seechi takiita. Wonyak, niy
siikasakech. Yadiiba takiita.
26 Nokwapa nokwapa ma mima yechi harapa hadabas nokwapa nokwapa boboyen
eeta akamak eeka i yayar heechi takiita.
27 Wowak, kapasek tawa boboy sii eeta akamak iyarekasakech. Kapasek yo otii tawa
ma, woshepii majin ba tawa ma, kata akaman iyarekasakech. Kata ma yen eeta Sipsip
Yi riiti jeyek keyiri, eeta eechaba eechaba tak tawa ma yechi hin ma yechaba eeta
akaman iyarekiita.

22

EECHABA EECHABA TAK TAWA UKU, ME MAJI

1-2 Worek, eeta ejel rii ana pan mukuchiri, eeta gukayega eecha hechar. Diita uku sii
eeta God riiti tiikiir kuruk Sipsip Yi riiti tiikir kuruk eeta yaniga akama siiti nobo nediik
reekiichi ichu. Ichawak, mesek ha tawa uku. Ichawak, yepa yepa mesek ha tawa me
siitii tar. Eeta omu watawey, 12 omu sukwiya pochi eecha wato. eechaba eechaba
niiwiika akar akar omun watar. Eeta me kiipiika sii eeta eye ma miman yesokwa
yichitu.
3 Eyey boboyen God riita yuyeechi kapasek pirek, eeta akamak saka iyarekiitawak.
God riiti harapa tiikiir, Sipsip Yi riiti harapa tiikiir eeta akamak eeka takiita. Tanak,
riiti wakasa ma ye riiti hin yesokwa takiita.
4 Yepa riiti misoman hekiita. Riipa riiti hin yechi misomak eeka keyikiita.
5 Niy diika takasakech. Haba siikayekasii. Ya siikayekasii. Eeta God rii eeta yechi
haba yama siikiita. Wonyak, yepa eechaba eechaba tawa aka tabo yimag eecha siikiita.

JISAS RIITA AMEYA YAK TAWA MAJI

6 Worek, eeta ejel rii ana eecha wor: “Diita maji eeta maji siiken. Kwo napa sumowu.
Eeta Harapa God rii riiti Spirit riina eeta piirapet yenya ha tawa, rii riiti ejel wochirek
yarek, rii riiti wakasa ma yenya ameya yak tawa boboyen mukuchiken eena wochirek
yar.”
7 Jisas rii eecha wocho: “Na meeji! Ada ameya yakiita. Eeta ma ye diita jeyek tawa
majin sumowutaney, yepa inyaka kwoya woy hiki takiita! Ada wor maji eeta sokwato.”
8 Ada Jon. Diita eyey boboyen ada herek, meejir. Ada herek, diita eyey boboyen
meejiri ana eyey boboyen mukuchir ejel, riiti yatii jumuk ada sakar. Riiti hin
yesokwaken eena sakar.
9 Sakarek, rii ana eecha wor: “Opoche eecha otiitanakech. Ada miitaka yo otii tawa
ma. Ada kwotaka yo otii tawa ma kwoti yaka kumwoy, piirapet yechaka. Eyey ma ye
diita jeyek tawa majin sumowu taney, ye eeta adaka kiki yo otii tawa ma. Kwo God
riiti hin na yesokwa ta!”
10 Rii kawka eecha wor: “Diita jeyek sokwak tawa majin miita opoche veenyi-
tanakech. Sokwak tawa nedii bana bana siito.
11 Eena yo kapasek otii tawa ma ye sa kawka yo kapaseken otii ta. Eeta ma ye keha
taney, ii sa kawka otii keha ta. Ma kepi taney, rii sapa yo kepin kawka otii ta. Ma ii
hadabas taney, rii sa hadabas ta.”

12 Jisas rii eecha wocho: “Na meeji! Ada ameya yakiita. Ada yanak, eyey ma ye eecha
otii tar woyek, ada ya yenya por por hakiita.
13 Adaba maponak, komasiikiita. Adaba mapo tawak, komas tabato. Ada harapa
tawey, an eyey boboy yechi mu.
14 “Eeta ma ye yechi siivatabin yeetiiney, yecha inyaka kwoya hiki takiita. Diita
ma ye harapa akama siiti nuburejak iyar inyak, wonyak, ye eeta kiki sowa eechaba
eechaba tak tawa me siiken yeechi atakiita. Ye eeta kiki sowa akama nuberejak
iyareniga harapa akamak i ikiita.
15 Wonyak, kapasek tawa ma, siiga kapan otii tawa ma, nobo anemesheroko chishi
tawa ma, man pi sowakwo tawa ma, woshepii tawa god riiti hin yesokwa tawa ma,
woshepii majin ba tawa ma, ye kata akama wok iyarekasakech.
16 Ada Jisas Ada eeji ejelen heechinak, i kwoti lotu akak diita boboyen sawo takiita.
Ada eeta Devit riiti neja. Ada eeta niyegak sokwa buya tawa winyumay.
17 “Eeta Spirit eecha wocho: ‘Na ya.’ Eyey ma ye diita jey majin meejiney, ye sapa
eechaba wo: ‘Na ya! Ma uku ak otiiney, rii sa ya God riita sobo eechaba eechab mesek
ha tawa ukun ya yeechi a.
18 “Ada kwona ow poy sii majin bak. Eeta ma ye diita jeyek sokwak tawa majin
meejiney, rii akar majin ii bak heechiney, God riipa diita jeyek tawa kapasek boboyen
riitak heechikiita.
19 Ma por rii diita jeyek sokwak tawa maji kawen yaney, God riipa riina diita jeyek
tawa hadabas boboyen awasen yakiita. Eechaba eechaba meseken ha tawa me siiti
omun riitak yeba yakiita. Riipa hadabas akama kepin iyarekasakech.”
20 Eeta ma rii diita majin sawo tawey, rii eecha wocho: “Eeta siiken. Adapa ameya
yakiita!”
21 Harapa eeta omutiik. Na ya Harapa Jisas, na ya!
Harapa Jisas riita kwona rukusii tawa boboy sa eyey notaka ya.